BIBL. NAZ.
VITT. EMANUELE III
150
C
44
NAPOLI

151
C
39

Digitized by Google

Viennae Austriae

1722 ——— d. 1. 20.

Dilaceratum folii [illegible] ne putet

Lector quod heresim quandam continet

sed aliud ibidem [illegible]

[illegible] S. Joh. Pauli.

XVIII. X. 4.

~~[illegible]~~

60

Digitized by Google

POLYCARPI LEYSERI

POES. PROF. ORD. IN ACAD.
HELMSTADIENSI

HISTORIA
POETARVM
ET
POEMATVM
MEDII AEVI

DECEM,
POST ANNVM A NATO CHRI-
STO CCCC, SECVLORVM

CENTVM ET AMPLIVS CODICVM MSTORVM OPE
CARMINA VARIA
ELEGANTIA, INGENIOSA, CVRIOSA
EVVLGANTVR, EMENDANTVR, RECENSENTVR.

HALAE MAGDEB. SVMPTV NOVI BIBLIOPOLII,
In quo per nundinas Francofurti ſub Mehlianis, & Lipſiae ſub
Brummerianis aedibus proſtat.
MDCCXXI.

Digitized by Google

VA1
1506254

PRAEFATIO

INdignos ſi forte iudicaveris, Benevole Lector, medii aevi poetas, quorum notitia ſtudioſe perquiratur, & ad poſteros transmittatur, viros accuſa magni nominis, qui eorum evulgandorum, vel illuſtrandorum, vel recenſendorum operam non poenitendam habuerunt. Aequius exſpectare licebit de conatu meo iudicium, poſtquam aut corpus poetarum, ſeqvioribus ſeculis vindicandorum, aut notitiam ſaltim eorum deſideratis non nullius momenti accenſere ſoliti fuerunt eruditi. Aliquam eorum notitiam ſuppeditarunt CHRISTIANVS DAVMIVS in *Syllabo poetarum Chriſtianorum veterum* Benedicti Paulini Petrocorii de vita B. Martini libris ſex praefixo, OLAVS BORRICHIVS in diſſertationibus de *poetis*, JOANNES ALBERTVS FABRICIVS in *bibliotheca Latina*, pluresve. Verum eorum omnium obſervata vix primas quasdam exſpectati operis lineas exhibere vel cum hac hiſtoria conferenti patebit.

Barbarum ſcio haberi medium aevum, barbarosque poetas eius omnes.

Neque mihi alia mens ante fuit, quam eos noſcere inciperem. Puto idem evenire reliquis, quibus vel nomina poetarum mediorum a nato Chriſto ſeculorum incognita ſunt, tantum abeſt ut ſcripta legerint. Non tangam quae omnibus eruditis illorum temporum obiiciuntur barbariei indicia, quaeque poetas noſtros eodem ictu feriunt. Sunt enim inſcitiae nonnullorum non omnium documenta.

Poetas carpunt inprimis ob *quantitates ſyllabarum* neglectas, *ſtylum minus elegantem*, *voces peregrinas*, & *rythmum.*

Primum incuſationis capût verba non res reſpicit, quae tamen non minus quam verba poetam faciunt. Interim diſpiciamus, utrum ille quantitatis neglectus barbariem ſignet. Olim cum Latina lingua vernacula adhuc eſſet, ſine regulis proſodicis omnes, ex ſola pronunciatione, ſyllabarum diverſitates cognoſcebant, id quod in omnibus vernaculis hodieque obtinet. Eliminata vero e vulgari ſermone lingua Latina non peccant in poeſeos genium, qui numerum hodiernae pronunciationi convenientem admittunt. Sty-

Styli elegantiam omnibus poetis noſtris denegare velle iniquitatis nota foret, quamvis ingenii potius, quam verborum elegantiam in poetis quaerendam & laudandam putem. Vindicabit tamen poetas noſtros ab hac labe corpus poetarum medii aevi elegantiorum.

Voces peregrinas adhibuerunt veteres poetae, cur non etiam recentiores eodem gauderent iure. Cauſam noſtrorum poetarum tuetur HORATIVS Epiſt. III. Lib. II. v. 47. ſqq.

Dixeris egregie, notum ſi callida verbum
Reddiderit iunctura novum ſi forte neceſſe eſt
Indiciis monſtrare recentibus abdita rerum,
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget: dabiturq; licentia ſumpta pudenter;
Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, ſi
Graeco fonte cadant, parce detorta, quid autem
Caecilio, Plautoque dabit Romanus, ademptum
Virgilio, Varioque? ego, cur acquirere pauca
Si poſſum, invideor? quum lingua Catonis & Ennî
Sermonem patrium ditaverit, & nova rerum
Nomina protulerit? licuit, ſemperque licebit,
Signatum praeſente nota producere nomen.

Rythmica poeſis variis artificiis prodiens deſtituitur fateor veterum exemplo, non vero barbariem ſecum vehit,

 niſi

niſi hodieque barbaras habuerimus Patrum Societatis Jeſu ſcholas, quarum alumni & huic poematum conformationi operam dare ſolent. Neque univerſalis adeo eſt, & omnibus aevi ſequioris poetis communis poeſis rythmica, ut non inſignis Poetarum medii aevi collectio inſtitui poſſit, omiſſis illis ſingulis, qui minus elegantes ſunt. En enim conſpectum CORPORIS POETARVM LATINORVM MEDII AEVI, miſſis illis, qui in corpore veterum poetarum Latinorum Genevenſi leguntur.

CL. MARII VICTORIS de *Geneſi* libri III. ex editionibus Joh. GAGNEI GEO. FABRICII & Gvil. MORELLI.

PAVLINI *carmina* ex editione Joh. Bapt. le BRVN.

HILARII Arelat. *Hexaemeron* ex edit. Lud. MIRAEI, Geo. FABRICII, Joh. WEITZII & Petri COVTANT.

DRACONTII *poemata* ex edit. Andr. RIVINI.

PROSPERI *poemata* ex ed. PVLMANNI, & MS.

TVRC. RVFFI ASTERII *Collatio veteris & novi Teſtamenti* ex ed. Geo. FABRICII.

Ejusd. Epigramma in *Sedulium* ex edit. Jac. SIRMONDI, Caſp. BARTHII & Phil. LABBEI.

RVST. HELPIDII *Hiſtoriae Teſtamenti veteris & novi* ex edit. G. FABRICII & M. H. GOLDASTI.

Ej.

Ej. de *Chriſti Jeſu beneficiis* ex edit. G. FABRICII.

ORIENTII *Commonitorium* & alia *carmina* ex edit. Edm. MARTENE & Henr. Leonh. SCHVRTZFLEISCHII.

ENNODII *carmina* & *epigrammata* ex edit. Andr. SCHOTTI & Jac. SIRMONDI.

BOETHII Carmina ex libro de *conſolatione philoſophiae* ad editiones Noribergenſes annorum 1483. & 1495. Argentoratenſem 1501. Colonienſem 1516. Florentinam Nicolai CRESCII 1521. Hanovienſem Theod. SITZMANNI 1607. Antverpienſem Joh. BERNARTII 1607. & tres codices manuſcriptos.

ARATORIS *Hiſtoria Apoſtolica* ex edit. Geo. FABRICII, & Lugdunenſi 1588. item ex MS.

FORTVNATI opera *poetica* ex edit. Geo. FABRICII, Jac. SALVATORIS, Chriſtoph. BROWERI &c. & MSS.

CORIPPI de *laudibus Juſtini* lib. IV. ex edit. Mich. de AZAGRA & Th. DEMPSTERI.

COLVMBANI *poemata* ex edit. Henr. CANISII, Melch. Haim. GOLDASTI, & Patric. FLAMINGI.

GEORGII M. P. R. *Hymni* ex edit. PETRI Toſcianenſis.

MARCI Caſin. *Vita S. Benedicti* ex edit. Proſp. MARTINENGI.

EVGENII Tolet. *carmina* ex edit. Jac. SIRMONDI

ALDHELMI, libri de *laude virginum* & de *octo principalibus vitiis*, ex ed. Henr. CANISII.

Ej. *Aenigmata* ex edit. Mart. Ant. del RIO.

BEDAE *vita S. Luthberti* ex Actis Sanctor. Benedictin.

Ej. alia *carmina* ex operibus.

PAVLI WARNEFRIDI *carmina* ex edit. Proſp. MARTINENGI.

FERII HELPERICI epos de *congreſſu Caroli M. & Leonis Pontificis.*

ALCVINI *vita S. Wilibrordi* ex ed. Henr. CANISII.

Ej. de *Pontificibus & ſanctis Eccleſiae Eboracenſis* ex edit. Thom. GALE.

Ej. alia *carmina* ex edit. Petri LAMBECII, Stephani BALVZII, Joh. MABILLONII &c.

ETHELWOLFI carmen de *abbatibus & viris piis coenobii S. Petri in inſula Lindisfarnenſi* ex Actis Sanctor. Benedictinor.

THEODVLPHI *Carmina* libris VI. ex edit. G. FABRICII, Henr. CANISII, M. H. GOLDASTI, Joh. MABILLONII, & MS.

ERMOLDI NIGELLI Libri IV. de *rebus geſtis imperatoris Ludovici pii ex* MS.

WALAFRIDI STRABONIS *viſio Wettini* ex Actis Sanctorum Benedictin.

Ej. *vita S. Blaitmari* ex Actis Sanctorum Januar.

Ej. *Carmina* ex ed. Henr. CANISII, M. H. GOLDASTI &c.

DREPANII FLORI *Carmina* ex edit. G. FABRICII, And. RIVINI, & Joh. MABILLONII.

RABANI MAVRI *poemata* ex edit. Chriſtoph. BROWERI, Steph. BALVZII, God. HENSCHENII &c.

MILONIS *vita S. Amandi* ex Actis Sanctorum Februarii

HERRICI *vita S. Germani* libris VI. ex edit. Pariſ. 1543.

HINCMARI de *fonte vitae* ex edit. Caſim. OVDINI.

ANONYMI *vita Caroli M.* ex edit. Rein. REINECCII & God. Gvil. LEIBNITII.

HVCBALDI in *laudem calvorum* ex edit. Baſil. 1516. & Caſp. BARTHII.

FRIDEGODI *vita S. Wilfridi* ex Actis SS. Benedict.

FRODOARDI *vita S. Columbani* & alia *carmina* ex Actis Sanctorum Benedictin.

ROSWITHÆ carmen de *coenobii Gandersbemenſis fundatione ac primordiis* ex edit. G. G. LEIBNITII & Jo. Geo. LEVCKFELDI.

Ej. opera *poetica* reliqua ex ed. Conr. CELTIS.

ANONYMI carmen panegyricum in *laudem Berengarii*, ex edit. G. G. LEIBNITII.

THEODVLI *Ecloga* ex edit. M. H GOLDASTI & MS.

ABBONIS *obſidio Pariſiorum a Normannis Daniſque tentata* lib. III. ex edit. P. PITHOEI & MS.

AIMOINI *Hiſtoria translationis S. Benedicti* ex Actis Sanctor. Benedictinor.

Ej. poema de *prima fundatione Floriacenſis coenobii* ex ed. Fr. DVCHESNE.

FVLBERTI *carmina* ex biblioth. Max. Patr.
JOANNIS de GARLANDIA *opus Synonymorum* ex MS.
Ej. *Myſteria eccleſiae* ex MS.
WIPPONIS *panegyricus ad Henricum III. Imp.* ex edit. Henr. CANISII.
METELLI *Quirinalia* & *Eclogae* ex edit. Henr. CANISII.
WILLERAMI de *nuptiis Chriſti & eccleſiae* ex edit. Paul. MERVLAE & MS.
GVALDONIS *vita S. Anſcharii* ex edit. Petri LAMBECII, Joh. BOLLANDI, & Joh. MABILLONII.
ALPHANI *carmina* ex edit. Ferd. VGHELLI.
GVLIELMI APPVLI *rebus Normannorum in Sicilia Appulia & Calabria geſtis* ex edit. G. G. LEIBNITII.
MARBODI *Lapidarius* ex edit. Henr. RANZOVII.
Ej. *carmina* ex edit. Jac. HOMMEY.
LAVRENTII VIRONENSIS *Rerum in Maiorica Piſanorum ac de eorum triumpho Piſis habito A. MCIV.* Lib. VII. ex edit. Ferd. VGHELLI.
BALDRICI *Carmina hiſtorica* ex edit. Franc. DVCHESNE
EADMERI *vita S. Dunſtani* ex edit. Henr. WHARTON.
RAINALDI *ſynopſis vitae S. Hugonis.*
HILDEBERTI de *myſterio miſſae* ex edit. Pariſ. 1548. Gvidonis de MONTE ROCHERI, & Joh. Alb. FABRICII.

Ej. *vita Mariae Aegyptiacae* ex edit. G. HENSCHENII.

Ej. *verſus de creatione mundi & operibus ſex dierum* ex MS.

Ej. de *excidio Troiae* ex MS.

Ej. alia *carmina* ex GVLIELMO Malmesb. ex ed. Jac. HOMMEY, Ant. BEAVGENDRE & MS.

BERNARDI MORLANENSIS de *contemtu mundi* ex edit. Matth. FLACII, Nathan. CHYTRAEI, Eilh. LVBINI & MS.

FRANCISCI MAVROI *vita S. Bernardi* ex operibus BERNARDI.

BERNARDI CLARAEVALLENSIS de *laudibus B. Virginis* ex edit. Jac. HOMMEY.

Ej. alia *carmina* ex operibus & MS.

PETRI VENERABILIS *carmina* ex bibliotheca Cluniacenſi.

PETRI PICTAVIENSIS *panegyricus Petro Venerabili dictus* ex Biblioth. Cluniacenſi.

PHILIPPI de ELEEMOSYNA *carmina* ex edit. Nicolai CHAMART.

ARNVLPHI LEXOVIENSIS *epigrammata* ex edit. Odon. TVRNEBI.

JOANNIS SARISBERIENSIS *carmina* ex Policratico & edit. Andr. RIVINI.

GODEFRIDI VITERBIENSIS *carmina* ex Chronico.

SAXONIS GRAMMATICI *carmina* ex Hiſtoria Danica.

HENRICI SEPTIMELLENSIS elegia de *diverſitate fortunae & philoſophiae conſolatione* ex MSS.

ÆGI-

ÆGIDII CORBOLIENSIS de *pulſibus* & de *urinis* ex edit. Gentilis de FVLGINEO & Avenant. de CAMERINO.

Ej. de *virtutibus & laudibus compoſitorum medicaminum* ex MS.

PETRI de RIGA *Aurora* ex MSS.

ÆGIDII PARISIENSIS *Carolinus* ex MS.

NIGELLI WIREKERI *Brunellus* ſive *ſpeculum ſtultorum* ex editionibus binis ſeculi XV. & MS.

JOHANNIS HANWILLENSIS *Archithrenius.*

FVLCONIS *hiſtoria geſtorum viae Hieroſolymitanae* cum *ſupplemento* GILONIS ex edit. Franc. DVCHESNE.

GVALTERI *Alexandreis* ex edit. Argentoratenſ. 1513.

MATTHÆI VINDOCINENSIS *Tobias* ex edit. Jo. HERINGII & MS.

JOSEPHI DEVONII de *bello Troiano* libri VI. ex edit. Albani TORINI & Sam. DRESEMII.

GVALTERI MAPES *carmina* ex edit. Matth. FLACII & MSS.

GVNTHERI *Ligurinus* ex edit. Conr. CELTIS, Petri PITHOEI & Conr. RITTERSHVSII.

EBERHARDI BETVNIENSIS *Graecismus* ex edit. Vincenti METVLINI.

Ej. *Labyrinthus* ex MSS.

GALFRIDI de VINO SALVO *poetria* ex MSS. Ej. de *ſtatu curiae Romanae* liber ex edit. Matth. FLACII & Joh. MABILLONII.

GVILIELMI BRITONIS *Philippidos* Lib. XII. ex edit. Franc. du CHESNE & Caſp. BARTHII.

IV.

JVSTINI *Lippiſlorium* ex edit. H. MEIBOMII.
THEODORI VALLISCOLORIS *Vita Vrbani IV. P. R.* ex edit. Ferd. VGHELLI & MS.
AVCTOR *Hiſtoriae ablati & relati corporis S. Vincentii*, ex edit. Ferd. VGHELLI & Dan. PAPEBROCHII.
BONAVENTVRÆ *hymni* ex operibus.
HENR. ROSLAE *Heringsberga* ex edit. Jo. Henr. MEIBOMII.
ALANI de INSVLIS *Anti-Claudianus* ex edit. Car. de VISCH & MSS.
Ej. carmina ex libro de *planctu naturae* ad edit. Caroli de VISCH & ex MSS.
Ej. Liber *parabolarum* ex ed. Colonienſibus ann. 1497. & 1502. Caroli de VISCH & MS.

Mitto poetas ſeculi decimi quarti, & plures alios. Mitto minutiora carmina. Nec niſi unum alterumque ex rythmicis adduxi elegantioribus. Patebit, credo, etiam ſelectione adhibita, facile tamen colligi poſſe, corpus poetarum latinorum medii aevi, corpori poetarum veterum mole minime cedens, cuius autores ingenio & elegantia ab antiquis vix ſuperentur.

Vtinam & haberi poſſent
GODELBERTI *Allegoriae ſcripturarum*
GILDAE *carmina*
AVITI opera poetica in *Exodum, Leviticum, Numeros, Deuteronomium* & libros *Joſuae* & *Judicum*.
VERGVNDI libelli duo de *reſurrectione & iudicio*, item de *poenitentia*

CO-

CORIPPI *Johannis.*
ILDEFONSI Toiet. *Epitaphia & epigrammata.*
BONIFACII de *virtutibus & vitiis liber.*
ALCVINI de *Martyrio S. Bonifacii* & de *pago Doccumenſi.*
HILDVINI *vita Dionyſii* libris IV.
WALAFRIDI STRABONIS *vita S. Galli.*
MILONIS de *pudicitia* & *ſobrietate* libri II.
BRISTANI threni in *cineres monaſterii Croylandenſis.*
HINCMARI explanatio in *ferculum Salomonis.*
FRIDEGODI *vita S. Audoeni.*
FRODOARDI *geſta Pontificum Romanorum* Libri XIV.
Ej. de *triumphis Italicis martyrum & confeſſorum* libri XV.
Ej. de *triumphis Chriſti & ſanctorum Palaeſtinae* lib. III.
Ej. de *triumphis Chriſti Antiochiae geſtis* lib. II.
WITEKINDI *paſſio Theclae*
Ej. *vita Pauli Eremitae.*
LAMFRIDI liber de *fundatione Wentanae Eccleſiae*
ARNOLDI *proverbia Salomonis.*
JOANNIS de GARLANDIA *Vnum omnium.*
Ej. *Satyricorum opus*
Ej. *Epithalamion D. Mariae.*
HERMANNI CONTRACTI libri de *conflictu ovis & lini, in modum Theodoli, de contemtu mundi.*

AMA-

AMATI libri IV. de *geſtis Apoſtolorum Petri & Pauli.*

FVLCOII *Vtrum, Neutrum & Vtrumque.*

GVNTERI *martyrium S. Cyriaci.*

THEODORICI *vitae S. Trudonis, S. Bavonis & S. Remoldi.*

GOTFRIDI WINTONIENSIS *carmina.*

FRANCO de *ſtatu futurae gloriae*

SIGEBERTI GEMBLACENSIS *paſſio S. Luciae, paſſio Thebaeorum, & Eccleſiaſtes.*

GELASII *paſſio Caeſarii.*

GREGORII CASINENS. de *captione Caſinenſis coenobii.*

GREGORII TARRACINENSIS verſus de *tranſitu peregrinorum ad ſepulchrum Domini* & *captione Hieroſolymitanae urbis*, & alia *carmina.*

GVALFREDI SENENSIS *ſacra Gothofredi Bullionis in orientem expeditio.*

PETRI BLADVNII de *laudibus Faritii Tuſci.*

ECKARDI *laterna monachorum.*

RADVLPHI de S. ALBANO *vita D. Albani.*

QVINTINI CRASII *elegiae* & *carmina.*

JOANNIS SERLONIS *carmina.*

LAVRENTII DVNELMENSIS *hypognoſticon* & alia *carmina.*

HENRICI LINCOLNIENSIS *epigrammata* & alia *carmina.*

GALFRIDI ARTHVRII *vita Merlini* & alia *carmina.*

THOMAE BEVERLACENSIS *vita B. Margarethae.*

GVI-

GVILIELMI RAMESEGENSIS *carmina.*
RICARDI PLVTONIS *carmina*
ALDREMANNI LONDINENSIS *carmina.*
BALDWINI DEVONII *carmina*
HENRICI SVINESII *poemata.*
CONRADI HIRSAVGIENSIS de *laudibus S. Benedicti.*
MAVRITII SOMERSETI *carmina.*
GVILHELMI PEREGRINI *hodoeporicon Richardi regis.*
RICARDI CANONICI *epigrammata*
JOSEPHI DEVONII *Antiocheis* & alia *carmina*
GVALTERI MAPES varia *carmina.*
MAVRITII MORGANII *epigrammata & carmina.*
GVNTHERI *Martyrium S. Cyriaci.*
Ej. *Solymarius.*
GERVASII de MELKALEGA *Carmina.*
ALEXANDRI ESSEBIENSIS *carmina*
GVILIELMI BRITONIS *Karlotis*
ALEXANDRI NECKAM *carmina.*
HELINANDI *Rythmi.*
MICHAELIS BLAVNPAYN *carmina.*
JOANNIS GRAMMATICI *carmina.*

Haec & plura, quae non commemoro, inſigne augmentum collectionis poetarum medii aevi exhiberent. Latet maxima pars in Bibliothecis, Angliae praeſertim, aliquando forte eruenda. Neque nihil in illis carminibus reperiri quod ad variam eruditionem faciat, vel ſola illa ſpecimina quae huic hiſtoriae inſerta leguntur, evincunt. Vale.

HISTORIA POETARVM ET POEMATVM MEDII AEVI.

Ignorantium temeraria plerumque ſunt iudicia. Quae medio aevo eruditionis fuerit facies neſciunt plerique. Imo quia neſciunt, negant exſtitiſſe viros eo tempore eruditione inſignes. Quantum huic rei ſubſit veri in diſſertatione de *ficta medii aevi barbarie* indicavi. Quæ in eadem dicta fuerunt nunc non repetam. Occaſionem vero ſubminiſtraſſe argumentum fateor, hanc Poetarum latinorum hiſtoriam condendi. Supercilioſi critici, qui barbara di-

Digitized by Google

cunt medii aevi ſecula, ad latinum inprimis reſpexerunt ſermonem. Exiſtimavi, fundamento calumniae everſo, reliqua concidere facile. Itaque attendens ad illud, quod ſummum in ſermone eſt, poëſin ſcilicet, nullum ſeculum poetis & ingenioſis & elegantibus fuiſſe deſtitutum probavi. Subnatus eſt apparatus non orationi cuidam conveniens, ſed maiori volumini, quod nunc damus, methodum in ipſius hiſtoriæ elaboratione obſervatam paucis indicantes.

AVCTORES, quotquot carmina ſcripſerunt, ſive pura ea fuerint, ſive minus, adduxi. Cum enim non in verborum ſolum, ſed etiam rerum ſublimitate collocanda ſit poeſeos maieſtas, non videntur e *poetarum* numero eximendi, qui, neglecta elegantia, acumina tamen ſectantur. Præter ea, quoniam omnis ſermo numero certo adſtrictus poeſeos nomine gaudet, prætermittendi nulli videbantur.

Poetas ORDINE chronologico locavi, initium faciens a ſeculo V, & ſequentia ad decimum quintum usque complexus. Ita enim poeſeos latinæ medii aevi termi-

ni

ni ponuntur a plerisque, ex quibus nunc unum profero Garnerium, qui ait: Poetices Latinæ tres fuerunt ætates, prima, media, & poſtrema. Prima in Claudiano finitur, id eſt, in fine quarti ſeculi: media ex ea protenditur ad decimum ſextum: poſtrema ex eo tempore ad nos usque. Prima purioris eſt latinitatis, ſecunda corruptioris, tertia refloreſcentis. Ad mediam ætatem pauci admodum pertinent, præter nonnullos ſacros. *a)* Poſtremo dictorum falſitatem evincet hiſtoria noſtra. *Aetatem* ubi haberi potuit, ex proximis fontibus indicavi. Vitas vero integras ſcriptorum dare ſupervacaneum duxi. Paucis ſolum, ne confuſio oriretur, patriam & officia notavi. *Scripta* non niſi poetica enumeravi. *Editiones* ordine chronologico locavi. Singulas a Caveo aliisque notatas enotare nolui. Indicavi etiam, quæ ad codices manu ſcriptos paratæ, quæ ſecus. Nihil enim prodeſt, noſſe editiones omnes & varias, niſi ſimul quæ autographæ quaſi ſunt, a reliquis diſcernantur.

a) v. Joannis GARNERII Syſtema bibliothecæ Collegii Pariſienſis Societatis Jeſu Pariſiis 1678. p. 46.

Digitized by Google

SEC. V. Specimina *elegantiae* adduxi aliqua ex editis ſcriptis. *Inedita* tota, niſi prolixiora, evulgavi. In his exſcribendis, ubi forte Codices obtigerunt plures, *varias* omnes *lectiones* non notavi, ſed rectiorem tenui, dum modo auctoritate cuiusdam codicis manuſcripti fulciretur. Quid iuvat ſcribarum errores, plerumque manifeſtos, lectionum nomine colligere? *Notas* addidi textui carminum recens editorum, non tamen niſi breviores & ad explicationem neceſſarias. Commentarios enim ſcribere, & locos communes facere, a ſcopo alienum eſſe putavi.

SECVLVM V.

I.
AVRELIVS PRVDENTIVS CLEMENS

GEnere Hiſpanus ex urbe Caeſarauguſta, ut ex eo hymno, quem in laudem duodeviginti martyrum Caeſarauguſtanorum Prudentius ſcripſit, colligit ALDVS Romanus. *a*) Iuris conſultum fuiſſe magiſtratus auctoritate, & poſtea militem ipſe PRVDENTIVS innuit *Cathemerinon praefat.* *b*) his verbis:

Bis

I. *a*) in vita Prudentii praefixa Prudentii Operibus ed. Antverpiae 1536. *b*) ed. cit. p. 85.

Digitized by Google

Bis legum moderamine
Frenos nobilium reximus urbium,
Ius civile bonis reddidimus, terruimus reos.
Tandem militiae gradu
Evectum pietas Principis extulit,
Aſſumptum propius ſtare iubens ordine proximo.

Fuiſſe Maſſaliae conſulem & militaſſe ſub Honorio vult verbis his adductus ALDVS. *c)* Ex librorum adverſus Symmachum lectione agnoſci Palatinum militem fuiſſe Prudentium tradit GENNADIVS, *d)* quem tamen auctor notae ad Gennadium *e)* refellit, & hoc ipſum a Prudentio in praefatione dicta tangi probat.

Aetatis aliqua indicia dedit ipſe PRVDENTIVS *f)* qui ita:

Per quinquennia iam decem
Ni fallor, fuimus, ſeptimus inſuper
Annum cardo rotat, dum fruimur ſole volubili.

& mox: *g)*

Haec dum vita volans agit,
Irrepſit ſubito canities ſeni
Oblitum veteris Meſſaliae conſulis arguens.

Aub. MIRAEVS *h)* in ultimo verſu legit me Saliae, & quoniam Salia cum Philippo A. C. 348.

c) l. c. *d)* de viris illuſtribus Cap. XIII. *e)* ed. Hamb. 1718. p. II. *f)* praef. cit. p. 84. *g)* l. c. p. 85. *h)* Schol. ad Gennadii l. c.

SEC. V. 348. conſul fuit, his annis addit 57. quos egerat Prudentius, infertque ſcripſiſſe eum haec A. 405. Claruiſſe Prudentium ſub Gratiano Imperatore A. CCC LXXX. narrat Joh. TRITHEMIVS. *i*)

Scripſit I. *Pſychomachiam*, id eſt de compugnantia animae. *k*) De compugnantia librum appellat TRITHEMIVS. *l*) In eo enim libro vitia cum virtutibus pugnant, & ſuccumbunt vitia. *m*) Praefatio libri ſcripta eſt carmine iambico ſenario acatalectico, initio: *Senex fidelis prima credendi via eſt:* Liber ipſe eſt verſu hexametro contextus initio: *Chriſte graves hominum ſemper miſerate labores.*

II. *Hymnorum* diverſorum lib. II. *n*) ſive ut vulgo ſine diviſione inſcribitur, Liber *Cathemerinon*, hoc eſt, diurnarum rerum opus. Sunt enim odae ex vario metrorum genere a matutino ad veſpertinum crepuſculum. Praefatio libri incipit: *Per quinquennia iam decem.* Ipſe liber: *Ales diei nuntius.* Prudentii hymnos de natali Ieſu & in Epiphania illuſtravit Eraſmus T. 5. Opp. edit. novæ p. 1337. ſeq. *o*)

III. Fecit in *laudem martyrum*, ſub aliorum nominibus, invitatorium ad martyrium

i) de Scriptor. Eccleſ. n. XC. *k*) v. GENNADIVS de Scriptor. Eccleſ. c. XIII. *l*) l. c. *m*) v. ALDI vita l. c. *n*) v. Jo. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. XC. *o*) v. Jo. Alb. FABRICII Supplementum bibliothecæ Latinæ Hamb. 1712. p. 293.

Google

um librum unum, & hymnorum alterum. SEC. V. *p*) Ern. Sal. CYPRIANVS in notis ad hæc Gennadii monet verba: *ſub aliorum nominibus invitatorium ad martyrium*; omitti in ſuis MSS. & recte quidem. Vulgo inſcribitur *Periſtephanon*, id eſt de coronis. Periſtephanon lib. I. apud Ioh. TRITHEMIVM *q*) incipit: *pius fidelis innocens*. Ubi tamen nota quædam editionis Fabricianæ *r*) obſervat, in editis hoc eſſe initium; *Immolat Deo patri pius fidelis innocens pudicus*. *De martyribus* alium librum adducit TRITHEMIVS *s*) qui eodem gaudet initio: *ſcripta ſunt cœlo duorum*; quod habet hymnus I. libri de coronis. *t*) Laudes ſancti Laurentii initio *Antiqua fanorum parens*; quas TRITHEMIVS *u*) ſingularis libri loco recenſet eſt pars libri de coronis. Idem dicendum de libro, qui laudes ſancti Vincentii, initio: *Beate martyr proſpera*, exhibet narrante TRITHEMIO. *x*) His addendae Laudes Romani contra gentiles lib. I. *Romane, Chriſti fortis*. *y*)

IV. *Apotheoſin* id eſt de divinitate, *z*) Eſt enim opus de rebus divinis. *aa*) Libro praefigitur praefatio hexametra initio: *Eſt tria ſumma deus, trinum ſpecimen, vigor unus*. Eam velut librum integrum de divinita-

p) v. GENNADIVS de vir. illuſtr. Cap. XIII. *q*) de S. E. n. XC. *r*) p. 27. *s*) l. c. *t*) ed. Antverp. 1536. p. 214. *u*) l. c. *x*) l. c. *y*) v. Jo. TRITHEMIVS l. c. *z*) v. GENNADIVS de S. E. c. XIII. *aa*) v. ALDI vita Prudentii l. c.

SEC. V. nitate allegat Ioh. TRITHEMIVS. *ab*) Praemittitur etiam hymnus in fideles initio: *Eſt vera ſecta te magiſter conſulo.* Liber ipſe in diverſas ſectiones dividitur, quarum prima inſcribitur: Contra haereſem, quae patrem paſſum affirmat; incipiens: *Plurima ſunt ſed pauca loquar, ne dira relatu.* TRITHEMIO haec ſectio ſingularis eſt *ac*) Contra Patripaſſianos liber. Secunda inſcribitur: Contra Unionitas, id eſt Sabellianos haereticos, initio: *Cede profanator Chriſti iam cede Sabelli.* Haec apud TRITHEMIVM *ad*) liber eſt contra Sabelliones. Tertia inſcribitur: Adverſus Iudaeos, initio: *Haec ſi Judaicos ſic intellecta rigaſſent.* Et hic librum ſingularem contra Iudaeos comminiſcitur TRITHEMIVS. *ae*) Quarta contra Homuntionitas incipit: *Sunt qui Judaico cognatum dogma furori.* TRITHEMIVS *af*) librum contra Homuncionitas memorat. Quinta de natura animae inſcribitur, incipitque: *Occurrit dubitans hic diſſertator & illud.* Hic eſt liber quem de animae natura ſeorſim nominat TRITHEMIVS. *ag*) Sexta adverſus Phantaſmaticos, qui Chriſtum negant verum hominis corpus habuiſſe, initio: *Eſt operae pretium nebuloſi dogmatis umbram.* Et huic ſectioni ſingularem vindicat librum TRITHEMIVS. *ah*) Septima de reſurrectione carnis humanae inſcri-

ab) de S. E. n. XC. *ac*) l. c. *ad*) l. c. *ae*) l. c. *af*) l. c. *ag*) l. c. *ah*) de S. E. n. XC.

ſcribitur, incipitque: *Noſco meum in Chriſto corpus conſurgere quid me.* Singularem hic quoque librum habet TRITHEMIVS *ai*) minus tamen recte initium *Poſito* effert, unde forte factum ut in editis librum Trithemium non repererit Jo. Alb. FABRICIVS. *ak*) SEC. V.

V. *Hamartigeniam* id eſt de origine peccatorum. *al*) Praefatio libri eſt iambico ſenaria initio: *Fratres ephebi foſſor & paſtor duo.* Quam nomine libri ſingularis Amartigenian inſcripti citat Joh. TRITHEMIVS. *am*) Ipſum opus eſt hexametrum. Sectio eius prima adverſus Marcionitas qui duos deos eſſe affirmant, incipit: *Quo te praecipitat rabies tua perfide Cain.* Liber Contra Marcionitas apud TRITHEMIVM *an*) cum ea convenit. Secunda de integritate viſionis animae incipit: *Errat quisque animas noſtrorum fine oculorum.* Congruit haec cum libro de ſtatu animae quem habet TRITHEMIVS. *ao*) Tertia peroratio eſt poetae initio: *O dee cunctiparens animae dator, o dee Chriſte.* De ſpe veniae oratio ſive liber inſcribitur a TRITHEMIO. *ap*)

VI. Adverſus *Symmachum* idololatriam defendentem. *aq*) Praefatio operis incipit: *Paulus praeco Dei, qui fera gentium.* Operis carmine hexametro ſcripti Liber prior inci-

A 5 pit:

ai) l. c. *ak*) not. ad Trithemii l. c. *al*) v. GENNADIVS de vir. illuſtr. c. XIII. *am*) l. c. *an*) l. c. *ao*) l. c. *ap*) l. c. *aq*) v. GENNADIVS de vir. illuſtr. c. XIII.

SEC. V. pit: *Credebam vitiis aegram gentilibus urbem.* Poſterioris praefatio incipit: *Simon quem vocitant Petrum;* liber ipſe: *Hactenus & veterum cunabula prima deorum.* In hos libros commentaria Iſaaci GRANGAEI Gymnaſiarchae Vindocinenſis adſpexere lucem Pariſ. 1614. 8. *ar*)

VII. *Dittocheum* de toto veteri & novo teſtamento perſonis exceptis. *as*) Diptychum legendum eſſe ex Giſanii emendatione non admitto cum auctore notae. *at*) Accedo potius ad ALDI Romani ſententiam, *au*) qui Dittocheum explicat duplicem cibum. Eſſe enim titulos hiſtoriarum veteris & novi teſtamenti, atque hinc putat Dittocheum appellatum hunc librum. Obſervat is ipſe in antiquiſſimo quodam Codice legi Dirrocheum cum explicatione quaſi ſit duplex refectio, quod ſcriptorum culpa erratum coniicit. Nollem etiam cum MIRAEO legere excerptis pro exceptis. Agere enim librum de perſonis utroque teſtamento exceptis textus docet. Quoniam non ſic excultus eſt & elaboratus hic liber, ut caeteri a Poeta compoſiti, ſunt qui non eſſe Prudentii dicunt. ALDVS vero Romanus *aw*) ipſum a caeteris ſeparare non audet, tum quia GENNADIVS Dittocheum a Prudentio compoſi- tum

ar) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 697. not. (c) *as*) v. GENNADIVS l. c. *at*) ad Gennadii l. c. *au*) in vita Prudentii. *aw*) l. c.

tum dicit, tum etiam quia in antiquiſſimo codice caeteris Prudentii operibus, quae imprimenda curavit, inſertus & hic erat libellus. Sub AMOENI nomine editum poema eſt aliquoties, quod forte epitheton Prudentio tribuerunt Librarii ob ſingularem carminum eius ſvavitatem & amœnitatem. *ax*) Enchiridion hoc hiſtoriarum novi & veteris inſtrumenti praefationem habet initio; *Pius fidelis innocens pudicus.* Quod initium Ioh. TRITHEMIVS *ay*) minus recte libro Periſtephanon adſcribit. Enchiridion ipſum carmine hexametro ſcriptum incipit: *Eva columba fuit tum candida, nigra deinde.* Adeoque idem eſt cum Hiſtoriarum libro apud TRITHEMIVM. *az*) SEC. V.

VIII. Commentatus eſt in morem Graecorum *Hexaemeron* de mundi fabrica usque ad conditionem primi hominis & praevaricationem eius *ba*) libris VI. *bb*)

IX. Liber de *origine peccatorum bc*) forte non differt ab Hamartigenia.

X. De ſancta *Trinitate* lib. II. *bd*) qui & ipſi forte cum Hamartigenia concurrunt.

Opera Prudentii aut omnia aut aliqua collecta prodierunt in collectione poetarum ve-

ax) v. BARTHIVS Adverſar. L. VIII. c. XI. apud Jo. Alb. FABRICIVM Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 697. *ay*) de S. E. n. XC. *az*) l. c. *ba*) v. GENNADIVS de vir. illuſtr. c. XIII. *bb*) v. Joh. TRITHEMIVS l. c. *bc*) apud TRITHEMIVM l. c. *bd*) v. TRITHEMIVS l. c.

SEC. V. veterum Eccleſiaſticorum Aldina 1502. 4. *be*).

Exſtant ſeorſim Aurelii Prudentii Clementis Opera multo quam antea caſtigatiora, praeterea & Aelii Antonii Nebriſſenſis commentariis haud pœnitendis illuſtrata, quibus inſuper adglutinata ſunt Scholia Johannis Sichardi, omnia primum excuſa Antverpiae per Martinum Caeſarem A. 1536. 0. Editor SICHARDUS in dedicatione Baſileae 1537. menſe Martio data monet ſe non ingenio fretum, ſed ex codicibus vetuſtioribus, quorum unum Argentorato Werinherus Woſtinus miſerat, priſtino nitori Prudentium reſtituiſſe.

Prodierunt eadem in collectione poetarum veterum eccleſiaſticorum Baſileenſi 1541. Hinc cum notis Georgii FABRICII Baſileae in ſimili collectione 1562. 4. *bf*)

Prudentii opera omnia ſtudio Theodori PULMANNI & Victoris GISELINI ex fide 10. librorum manuſcriptorum emendata Plantinus 1564. ſuis typis publicavit. *bg*)

Edita ſunt eadem in corpore omnium veterum Poetarum Latinorum Genevae 1611. 4. *bh*)

Poſtea ſunt evulgata a Joh. WEITZIO Hanov. 1613. 8. in qua editione praeter commen-

be) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latina ed. Hamb. 1712. p. 696. *bf*) v. FABRICIUS l. c. *bg*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Gennadii de Vir. Illuſtr. c. XIII. *bh*) v. FABRICIUS l. c. p. 691.

mentarium editoris occurrunt ISONIS Ma-SEC. V.
giſtri gloſſae e MSS excerptae, & quaecunque in Prudentium ſcripſere Ael. ANTONIVS Nebriſſenſis, Jo. SICHARDVS, ERASMVS, Jac. SPIGELIVS, G. FABRICIVS, Adam SIBERVS, Jo. MVRMELIVS, Victor GISELINVS, Georgius REMVS, Adam Theodorus SIBERVS & Andreas WILKIVS. Item a Nic. HEINSIO. Amſt. 1667. 12. Steph. CHAMILLARDO in uſum Delphini Pariſ. 1687. 4. a Chriſtophoro CELLARIO Halae Sax. 1703. 8. *bi*)

Prudentii non pauca e veteribus membranis emendat Ob. GIFANIVS collectaneis ad Lucretium, quem illi obſervat admodum familiarem exſtitiſſe. Nec male de Prudentio promeritus Chriſtianus BECMANNVS, qui multa eius loca e Codice Palatino caſtigat in manuductione ad latinam linguam capite VI. *bk*)

Prudentii Codex perantiquus ſeptimo vel octavo ſeculo ſcriptus exſtat Mediolani in Bibliotheca Ambroſiana, quo nullum alium remotioris antiquitatis vidiſſe ſe teſtatur Bernhardus de Montfaucon Diar. Italici p. 18. Codicem praeclarum Urbinatem Alexander VII. Vaticanae addidit Bibliothecae quem laudat Holſtenius diſſ. de veribus Dianae Epheſiae. *bl*)

II. A-

bi) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 698. *bk*) v. FABRICIVS l. c. *bl*) v. FABRICIVS Supplem. ad Bib. Lat. ed. cit. p. 293.

SEC. V.

II.

AMOENVS

Floruiſſe hoc nomine ſcriptorem ſeculo quinto perhibet Chriſtophorus HENDREICH *a*)

Scripſit I. *Enchiridion* ſive tetraſticha in praecipua quaedam capita veteris & novi Teſtamenti. Prodiit illud in poetarum veterum Eccelſiaſticorum collectione recenſita a Georgio FABRICIO Baſileae 1562. 4. *b*) Cum reliquis veterum Poetarum Chriſtianorum operibus a G. FABRITIO collectis & emendatis Baſileae 1564. 4. Item Pariſiis 1589. *c*) Cum Iſonis Magiſtri gloſsis in manuali Biblico ſive Enchiridio S. Scripturæ 1610. 8. *d*) Deinde A. 1624. & in Bibl. Patrum Bignaei, Tom. 8. Col. 587. Nomen Amoeni in vetuſto codice Argentoratenſi fuit praefixum, ut Joan. Sichardus refert in fine ſcholiorum in Prudentium. *e*)

II. Acroſtichidem in *Leontium* Eccleſiae ſuae Burdegalenſi redditum Par. 1567. 4 & in Bibl. Patr. Bigne Tom. 8. 592. 702. 587. *f*)

Conferatur PRVDENTII ſcriptum VII.

III.

CLAVDIVS CLAVDIANVS

Alexandrinus *a*) patria, urbe Aegypti. Autores Graeci, qui Claudiani meminerunt Alexan-

II. *a*) in Pandectis Brandenburgicis p. 154. *b*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 708. *c*) v. HENDREICH l. c. *d*) v. FABRICIVS l. c. *e*) v. HENDREICH l. c. *f*) v. HENDREICH l. c.

III. *a*) v. SVIDAS ed. Baſil. 1544. L. a.

xandrinum appellant: cui ſententiæ ipſe Clau- SEC. V.
dianus adſtipulatur, dum Nilum ſuum vocat.
b) POSSIDONIVS qui fuit Claudiani familiaris dicit Peluſiacum genitum Canopi. Sunt tamen autores, qui originem dicunt e Florentia traduxiſſe. Nam & Patrem eius mercaturae gratia Canopum profectum, uxorem ibi duxiſſe, ex qua genuit Claudianum, Calutius PIERIVS epigrammate teſtatur. PETRARCHA expreſſe dicit fuiſſe Florentinum. *c*) LANDINVS etiam & POLITIANVS pro Florentino, Lud. MORERIVS in Lexico & Nic. CHORERIVS pro Gallo perperam venditant Claudianum. *d*) Hiſpanum genere apud Florentiam Italiae habitatorem dicit Claudianum BLONDVS Flavius. *e*)

Tribunum & Notarium fuiſſe Claudianum diſcimus ex tabula marmorea meritis Claudiani ab Arcadio & Honorio Impp. dicata. *f*) Mediolani verſatum & ſub Honorio Aulicum fuiſſe & Militem tradit Leonardus ARETINVS *g*)

Vixit temporibus Arcadii & Honorii, *h*) ex quibus Arcadius A. CCCCIIX. deceſſit. Id quod ex monumento etiam horum Imperatorum memorato colligitur. A Chri-

b) v. Petri CRINITI vita Claudiani. *c*) v. Raphaelis VOLATERRANI Anthropologia. *d*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 624. *e*) Hiſtoriar. lib. I. *f*) v. eam præfixam Claudiano ed. Amſtel. 1665. *g*) Lib. VII. Epiſtolar. *h*) v. SVIDAS l. c.

SEC. V. A Chriſti nomine alienus fuiſſe dicitur ab AVGVSTINO, *i*) & paganus pervicaciſſimus ab OROSIO. *k*) Indeque GV. CAVEVS *l*) infert, quod Claudianus ſcriptis editis fidem Chriſtianam oppugnaverit, etiamſi in iis quae ſuperſunt nulla veſtigia deprehendantur. Chriſtophorus LANDINVS Claudianum Chriſtianae pietati addictum affirmat fuiſſe: illum enim ſcribit primo quidem tempore Diis gentium initiatum verum mox mutata in melius ſententia Chriſtianum factum. *m*) Accedit Landino Caſp. BARTHIVS *n*) dum epigramma de laude Chriſti Claudiani eſſe contendit & ſe de Claudiani Chriſtianismo egiſſe lib. I. Adverſ. cap VII. monet. Chriſtianum plerique ſuſpicati ſunt ex his quae de Theodoſio ſcripſit:

O utinam dilecte Deo, cui militat aether
Et coniurati veniunt ad claſſica venti.

Ita enim verſus eius afferuntur ab Auguſtino, Oroſio, Paulino Petrocorio, Paulo diacono & iunioribus infinitis, licet Poetae ipſius verba fuerint haec:

O nimium dilecte Deo cui militat alto
Aeolus & rapidi veniunt ad claſſica venti. *o*)

Sed quanquam de religione Chriſtiana ſancte ſimul & pie aliquando loquatur, tamen, ut

i) de Civit. Dei L. V. c. 26. *k* VII. 35. *l*) Hiſt. Lib. Script. Eccleſ. P. 2. *m*) v Lilii Gregorii GYRALDI de Latinis Poetis Dialog. IV. *n*) Animadv. ad Claudianum ed. Francof. 1650. p. 1070. *o*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. 1712. p. 625.

ut Theodoſio blandiretur, feciſſe creditum eſt. *p*) Imo tametſi de Chriſto exſtet carmen eius nomini inſcriptum, illud tamen ab eo in Honorii gratiam conſcriptum, ut fuit aſſentator maximus, credit Joh. Ludov. VIVES. *q*) SEC. V.

Vitam Claudiani ſcripſit Janus PARRHASIVS commentariis praepoſitam. *r*)

Scripta Claudiani ſunt I. In Sex. Anicii *Probini* & Sex. Anicii Hermogeniani *Olybrii* fratrum *conſulatum* panegyris, verſu hexametro initio: *Sol qui flammigeris mundum complexus habenis.* Haec prima eſt operum latino ſermone a Claudiano perſcriptorum. *s*) Contigit hic conſulatus A. 395. *t*) Panegyris tota in conſulatum Probini & Olybrii duriuſcula eſt, & neſcio quomodo caeteris Poematis hærentior; ſentias minus adſvetum Muſarum Latinarum cultorem, etiamſi teſtimonium auctoris abſit: judice Caſp. BARTHIO. *u*)

II. In *Rufinum* libri II. Prioris Praefatio eſt elegiaca initio; *Phoebeo domitus Python cum decidit arcu.* Liber ipſe hexameter incipit: *Saepe mihi dubiam traxit ſententia mentem.* Poſterioris praefatio elegiaca incipit:

B *Pan-*

p) v. Conr. GESNERI biblioth. Univerſ. Tiguri 1545. f. 169. a. *q*) Comm. ad Auguſtin. Lib. V. cap. XXVI. de Civ. D. *r*) v. Conr. GESNERI biblioth. univerſ. Tiguri 1545. f. 169. a. *s*) v. Caſp. BARTHII Animadverſ. in Claudianum ed. Hanov. 1612. p. 3. *t*) v. CLAVERIVS not. ad Claudian. ed. Amſt. 1665. p. 1. *u*) Animadverſ. in Claudianum ed. Francof. 1650. p. 20.

SEC. V. *Pandite defenſum reduces Helicona ſorores.* Haec praefatio bello Gildonico praefixa legebatur, quam ſecutus auctoritatem Lucenſ. Gyrald. & aliquot aliorum codicum huic loco inſerendam curavit Nic. HEINSIVS. BARTHIVS exiſtimat ad aliquem ex deperditis libris pertinere. w) Liber hexametro verſu ſcriptus incipit: *Jam poſt edomitas Alpes, defenſaque regna.*

III. De *tertio conſulatu Honorii* Auguſti Panegyris. Eius Praefatio elegiaca incipit: *Parvos non aquilis fas eſt educere fetus.* Ipſa panegyris: *Tertia Romulei ſumant exordia faſces.*

IV. De *quarto conſulatu Honorii* Auguſti panegyris hexametra initio: *Auſpiciis iterum ſeſe regalibus annus.* In conſulatum quartum Honorii Auguſti commentario illuſtravit Joh. Caſp. KÜHNIVS. Argentor. 1707.4. x) Panegyricus hic inter omnia Claudiani opera non quidem dictionis elegantia aut acumine ſententiarum praeſtantisſimus, pondere videlicet gnomarum ad inſtitutionem vitae, praeſertim viri Principis accommodatisſimarum, quarum quidem in tam brevi libello tanta copia, ut parem apud nullum alium ſcriptorem, non poetam ſolum, ſed quemvis alium;

w) v. notam HEINSII ed. Amſt. 1665. p. 85. x) v. Jo. Alb. FABRICII Supplem. Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 264.

um, reperiri poſſe ſacramento deneget quin- SEC. V.
quagenario Caſp. BARTHIVS. *y*)

V. Epithalamium in *nuptias Honorii* Aug. & *Mariae*. Eius praefatio elegiaca incipit: *Surgeret in thalamum ducto cum Pelionarum*. Epithalamium ipſum, quod eſt hexametrum: *Hauſerat inſolitos promiſſae virginis ignes*.

VI. In *nuptias Honorii* Aug. & *Mariae* Feſcennina vario carminum genere lyrico initio: *Princeps coruſco ſidere pulchrior*. Nullum politius lyricum carmen ab Horatii usque aevo ad hoc noſtrum pervenit quam Claudiani Feſcennina iudice Caſp. BARTHIO. *z*)

VII. De *bello Gildonico* liber. Excerpta Pomponii Laeti huic libro praefigunt praefationem, quae in vulgatis exemplaribus libro II. in Rufinum praemittitur, addita hac inſcriptione, *belli civilis* liber tertius: pari modo & ſecundus Vaticanus. Reliqui quoque codices praefationem hoc loco agnoſcunt cum primo Gyraldino. Primus Vaticanus aliter. Oiſelianus codex Librum de *bello Gildonis* inſcribit. *aa*) Liber eſt hexameter incipiens: *Redditus imperiis Auſter, ſubiectaque rurſum*. Duos ſcriptos fuiſſe huius generis libros verba ad finem poſita: Deeſt liber ſecundus; arguunt. *ab*)

y) Animadv. in Claud. ed. Hanov. 1612. p. 92. *z*) l. c. p. 167. *aa*) v. Nic. HEINSII nota ed. Amſt. 1665. p. 283. *ab*) v. Claudianum ed. Amſtel. 1665. p. 328.

SEC. V. VIII. De *conſulatu* Fl. *Mallii* Theodori panegyris. Prologus elegiaco carmine incipit: *Audebisne, precor, doctae ſubiecta catervae.* Panegyris hexametra incipit: *Ipſa quidem virtus pretium ſibi, ſolaque late.* Perperam conſul ille in Membranis Manlius vocatur, qui in veteri marmore apud Onuphrium PANVINVM in Faſtis Mallius appellatur. Oiſelianus codex: *Incipit Panegyricus dictus Theodoro conſuli.* ac)

IX. In *Eutropium* libri II. hexametri. Prior incipit: *Semiferos partus, metuendaque pignora matri.* Poſterioris praefatio elegiaca: *Qui modo ſublimes rerum flectebat habenas.* Liber II. *Mygdonii cineres, & ſi quid reſtat Eoi.* Dictionis elegantia & acumine ſententiarum regnant diſertiſſimae in Eutropium invectivae, iudice Caſp. BARTHIO. ad)

X. In *primum conſulatum Fl. Stilichonis* Libri II. hexametri. Prior incipit: *Continuant ſuperi pleno Romana favore.* Poſterior: *Hactenus armatae laudes. Nunc qualibus orbem.* Lucenſis aliique nonnulli codices *De Conſulatu Stilichonis* hunc librum inſcribunt. Idque rectius. teſtatur ipſe illo verſu:

Conſule defenſae ſurgunt Stilichone curules.

Optimus tamen Vaticanus cum Oiſeliano, *incipit Laus Stilichonis. Libri numero III.* BARTHIVS duos primos libros ad priorem Stilicho-

ac) v. HEINSII nota ad Claudian. ed. Amſt. 1665. p. 332.
ad) l. c. p. 92. 255.

chonis Conſulatum refert, tertium ad poſte- SEC. V. riorem. Cui ſententiae ſubſcribit Nic. HEINSIVS. Sed quod additur his quartus ab illo liber, qui de bello Getico in vulgatis editionibus nominatur, non aſſentitur. *ae*) Eſſe tres Panegyricos de uno eodemque conſulatu vult CLAVERIVS. *af*)

XI. De *ſecundo conſulatu* Fl. *Stilichionis* Liber Praefatio elegiaca incipit: *Maior Scipiades, Italis qui ſolus ab oris.* Liber ipſe hexameter incipit: *Quem populi plauſu, procerum quem voce petebas.*

XII. De *bello Getico* liber. Praefatio elegiaca incipit: *Poſt reſides annos longo velut excita ſomno.* Ipſe liber hexameter: *Intacti cum clauſtra freti coëuntibus aequor:* Liber iſte ſine controverſia argumentum habet generale Laudes Stilichonis; ſpeciale, Bellum ſive Victoriam eiusdem Geticam, Alarico Gothorum Rege ad Pollentiam ſuperato. *ag*) Huius libri titulus variat in antiquis codicibus unus habet, de *bello Pollentiaco*: alter de *victoria Stilichonis contra Alaricum*, quod magis placet CLAVERIO. *ah*) Utrumque inſcriptionem in ſuis quoque codicibus deprehendit Nic. HEINSIVS. Lucenſis inſcriptus erat: De *bello Gothico*. *ai*) In Vaticano quodam

 Co-

ae) v. HEINSII notam ed. cit. p. 467. *af*) v. Claudian. ed. cit. l. c. *ag*) v. BARTHII not. ad Claudianum ed. Amſtel. 1665. p. 564. *ah*) v. Claudiani ed. cit. l. c. *ai*) v. HEINSII not. ed. cit. p. 566.

SEC. V. Codice inſcriptio legebatur: De *bello Pollentino*, quam genuinam & ab ipſo Claudiano profectam eſſe non dubitat HEINSIVS. *ak*)

XIII. De *ſexto conſulatu Honorii* Auguſti panegyris. Praefatio elegiaca incipit: *Omnia quae ſenſu volvuntur vota diurno.* Panegyris vero hexametra: *Aurea Fortunae reduci ſi templa priores.* Incidit hic conſulatus in A. CCCCIIII. *al*)

XIV. Laus *Serenae* Reginae uxoris Stilichonis, verſu hexametro, initio: *Dii, mea Calliope, tanto cur tempore differs.* In huius carminis fine aliqua deſiderantur.

XV. *Epithalamium* dictum *Palladio* Tribuno & notario & *Celerinae*. Praefatio elegiaca incipit: *Carmina per thalamum, quamvis feſtina, negare.* Epithalamium verſu hexametro ſcriptum eſt initio: *Forte Venus blando quaeſitum frigore ſomnum.* Vulgo pro Celerina falſo legitur ſerena. *am*)

XVI. De Raptu Proſerpinae libri III. Libri primi praefatio elegiaca incipit: *Inventa ſecuit primus qui nave profundum.* Libri omnes hexametri. Primus incipit: *Inferni raptoris equos, afflataque curru.* Secundo praefixa praefatio ad Florentinum elegiaca initio: *Otia ſopitis ageret cum cantibus Orpheus.* Liber II. incipit: *Impulit Jonios praemiſſo lumine*

ak) praef. ed. cit. *al*) v. CLAVERII not. ad Claud. ed. cit. p. 610. *am*) v. notam ad Claudian. ed. Amſt. 1665. p. 679.

mine fluctus. III. *Jupiter interea cinctam Thaumantida nimbis*. Mutilum hoc poema ad nos pervenit. Raptum Proſerpinae auctorem inſcripſiſſe putat Nic. HEINSIVS non *de Raptu*, quod commentum barbarorum habet. *an*) Scripſit de Raptu Proſerpinae libros IV. ſed quartus aut non abſolutus ab illo eſt, aut iniuria temporum ad noſtram non pervenit aetatem. *ao*) Argumentum in primum ſecundum & tertium librum exhibet Conradus GESNERVS. *ap*) Ad libros de Raptu Proſerpinae Commentaria ſcripſit Janus PARRHASIVS. Erudita ea eſſe ex illis facile cognovimus excerptis, quae eiusdem auctoris Quaeſtionibus Epiſtolis adiecit Henricus Stephanus, ut ait Caſpar BARTHIVS. *aq*) Prodierunt haec commentaria Mediolani 1505. 4. Pariſ. 1517. 4. Baſileae 1539. 4. Uberius commentariis illuſtravit Nic. BIFFIVS, quibus vitam poetae praemiſit Mediolani 1684. fol. *ar*) SEC. V.

XVII. *Gigantomachia* verſu hexametro initio: *Terra parens quondam coeleſtibus invida regnis*. Poematium hoc quod mutilum ad nos pervenit, ex Graeco Claudiani Latinitate donatum aut ab ipſo Claudiano aut ab alio temporum iſtorum ſcriptore exiſtimat

 Ni-

an) not. ad Claudian. ed. cit. p. 694. *ao*) v. Conr. GESNERI Biblioth. Univerſ. ed. Tigur. 1545. f. 169. 2. *ap*) l. c. *aq*) praef. Animadverſ. in Claudianum ed. Hanov. 1612. *ar*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 626.

SEC. V. Nicolaus HEINSIVS. Idem quoque ſibi perſvadet de Epiſtola ad Hadrianum, deque Idylliis nonnullis, qualia Phoenix, Hyſtrix, Torpedo, Nilus & Magnes. ut enim aliquid Claudianeum in iis facile agnoſcas, ita langvent numeri plerumque, & raro ad Poetae noſtri hac in parte felicitatem adſurgunt. Nec acceſſerim, pergit HEINSIVS, iis, qui ſeni & effœto iſta excidiſſe opinantur. a D. Hieronymo ex Gigantomachia incerti haec citantur:

Quo fugis Encelade? quaſcunque acceſſeris oras,
Sub Jove ſemper eris

quae huic poematio non vana coniectura accenſeri poſſint. Graece quidem Gigantomachiam ſcripſiſſe Claudianum teſtis omni exceptione Maior Arſenius in Apophthegmatis. Noſter ipſe Praefatione VI. Conſ. Hon.

Enceladus mihi carmen erat victusque Typhoeus

Eius Gigantomachiae partem in Sicilia ſuo tempore inventam Petrus Bembus affirmat Epiſtola ad Angelum Politianum, ubi verſuum numerum CXLV. facit, cum Gigantomachia quae ſupereſt tantum CXXVIII. numeret. *as*)

XVIII. *Epiſtolae.* 1. Deprecatio ad Hadrianum, Praefectum Praetorio. Eam ex Graeco Clau-

as) v. Nic. HEINSII not. ad Claudiani edit. Amſtel. 1665. p. 797. 798.

Claudiani Latinitate donatam aut ab ipſo SEC. V.
Claudiano aut ab alio temporum iſtorum ſcriptore exiſtimat Nicolaus HEINSIVS. *at*) 2. Ad Serenam. 3. Ad Olybrium. 4. ad Probinum ut ſcribat. 5. ad Gennadium ex proconſule.

XIX. *Eidyllia*. 1. Phœnix. 2. Hyſtrix. 3. Torpedo. 4. Nilus. 5. Magnes. Haec quinque Idyllia ex Graeco Claudiani Latinitate donata aut ab ipſo Claudiano aut ab alio temporum iſtorum ſcriptore exiſtimat Nicolaus HEINSIVS. *au*) 6. Aponus. 7. De piis fratribus & eorum ſtatuis quae ſunt apud Catinam. Sordida ſatis clauſula eſt de Phœnice carminis pro tam luculento poemate. Nec nos arbitramur a Poeta eſſe, quem ſuſpicamur potius ἀτέλεστον hoc carmen ut alia incepta reliquiſſe, quam fine tam degeneri adeo luculentam texturam deturpaſſe. Ita ſentit Caſpar BARTHIVS. *aw*)

XX *Epigrammata*. 1. de Mulabus Gallicis 2. De ſene Veronenſi qui ſuburbium nunquam egreſſus eſt. 3. De Apro & Leone. 4. Deſcriptio armenti fragmentum. 5. Concha Serenae 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. De Cryſtallo cui aqua inerat. 13. In ſphaeram Archimedis. 14. De Polycaſte & Perdicca. 15. De Zona equi regii miſſa Honorio Aug. a Serena. 16. De Zona ab eadem miſſa Arcadio Aug. 17. De chla-

B 5 myde

at) l.c. p.797. *au*) l.c. *aw*) Animadverſ. in Claudian. ed. Hanov. 1612. p. 472.

SEC. V. myde & frenis. 18. De freno, phaleris & cingulo equi Honorii a Serena miſſis. 19. Deprecatio ad Alethium quaeſtorem. 20. 21. In Curetium. 22. In Jacobum magiſtrum equitum. 23. Rimanti telum ira facit. 24. In Podagrum. 25. De Theodoro & Hadriano. 26. Ad Aeternalem. 27. Ad Maximum qui mel miſit. 28. De Locuſta fragmentum. 29. De Balneis Quintianis. 30. Deſcriptio portus Smyrnenſis. 31. Eſt in conſpectu longe locus. 32. De Quadriga marmorea. 33. Fragmentum. 34. 35. De paupere amante. 36. In ſepulcrum ſpecioſae. 37. De Birro Caſtoreo. 38. De Hippopotamo. 39. Quae in menſa de Sardonyche lapide. 40. Carmen paſchale. 41. Laus Chriſti. 42. Miracula Chriſti. 43. In Sirenas. Ex his Epigrammata, 24. 23. 26. 27. 28. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. non videntur eſſe Claudiani Autori Indicis operum Claudiani. *ax*) Carmen paſchale ſeu de Chriſto ſervatore Damaſi nomen prae ſe fert in editione Barthiana Hanovienſi A. *1612.* *ay*) Non omnia Epigrammata Claudiani prodita in lucem eſſe teſtis eſt Claudius BINETVS, qui aliquam multa ſecum ſervare, quae nullibi hactenus comparuerint, in iis quae ad Petronium adiecit, teſtatum facit. *az*) Pollicitus eſt Binetus varia Claudiani epigrammata, quae lucem hactenus non adſpexiſſent, ſe propediem datu-

rum.

ax) ed. Amſtel. 1665. *ay*) p. 358. *az*) v. Caſp. BARTHII Animadverſ. ad Claudian. ed. Hanov. 1612. p. 469.

rum. Eius notae unicum inter catalecta Petroniana ab illo prolatum, quod Claudiani genuinum eſſe ſanus nemo dixerit, Nicolao HEINSIO iudice. Sed & Stephanus CLAVERIVS nonnulla in Codice illo Cuiaciano praeſtantiſſimo ac ſchedis Gnoſianis deprehendiſſe ſe teſtatur poſt indicem operum Claudiani, quae ipſe Claudiano non auſus ſit vindicare. Sane Petrus & Jacobus fratres Puteani, qui Binetum aut Bineto coaetaneos noviſſe poterant, non ſemel aſſeverarunt Heinſio, nequaquam huic homini fuiſſe tam exactam de priſcis ſcriptoribus iudicandi facultatem, ut temere illi credendum eſſet de Claudiani ſcriptis ſententiam ferenti. At vero in Sirenas carmen & laus Herculis, cum laude & miraculis Chriſti ex Comertis aut Iſingrini membranis profecta videntur, cum nec in Heinſianis exemplaribus, nec in Claverianis aut aliis vetuſtis libris compareant. *ba*) Sunt alia Claudiano adſcripta, ut in Marcum Epigramma inter Petroniarum fragmenta quod illius minime tamen eſt iudice Caſpare BARTHIO. Duo item in Aquilam & Bacchum ex Schedis veteribus a Claverio prodita, ipſo non indigna. Tria haec Animadverſionibus ſuis in Claudianum inſeruit Barthius. *bb*) Aliorum trium Epigrammatum de Liberalibus, de Laude Martis & de Junonalibus, ([illegible] Clau-

SEC. V.

---

ba) v. Nic. HEINSII praefat. ad Claudianum ed. Amſtel. 1665. *bb*) p. 1071. 1072. ed. Francofurt. 1650.

SEC. V. Claudiano adſcriptorum meminit Nicolaus HEINSIVS, quae Claverius etiam in ſuis exemplaribus invenerat. De Junonalibus carmen trium verſuum & quidem mutilorum erat. Duo reliqua inſerta a Nicolao HEINSIO praefationi operibus Claudiani praemiſſae. *bc*) Legebantur & alia in eodem Vaticano Codice luce nec dum donata. *bd*)

XXI. *Laudes Herculis* carmine hexametro initio: *Pieridum columen, cuius Parnaſſia magno;* in nonnullis editionibus Claudiano tribuuntur: Aliae Anonymo poetae adſcribunt. Poſt carmen Claudiani Mamerti exſtant in editione Barthiana Honovienſi. *be*) Nemo tam fatuus unquam erit, qui Laudes Herculis & carmen ad Colleam digna cenſuerit Claudiani genio. Etſi illud ad Colleam pro aevo ſuo non negem eruditum & venuſtum eſſe. Ita ſentit Caſpar BARTHIVS. *bf*)

XXII. Ad Claudiana refert Nic. HEINSIVS carmen in *Aetnam* quod in Catalectis poetarum veterum adſcribitur Cornelio Severo, & cuius partem potiſſimam, vulgatis exemplaribus longe caſtigatiorem illic ſe obtuliſſe, tam Gyraldus ipſe, quam ſchedae Medicae fidem indubitatam faciunt. *bg*)

XXIII. In Codice quodam Vaticano Clau-

bc) ed. Amſt. 1665. *bd*) v. HEINSII praefat. l. c. *be*) p. 346. *bf*) Animadverſ. ad Claudian. ed. Hanov. 1612. p. 492. *bg*) v. HEINSII praefat. ad Claudianum ed. Amſt. 1665.

Claudiani, nomen prae ſe ferebat *Epithalamium Laurentii*, quod ex verſibus XXCVII. conſtabat, ſatis frigidis ac ieiunis, quosque nihil facere ad Poeticum Claudiani nitorem vel puer facile agnoſceret. *bh*) SEC. V.

Proſtant Claudiani poemata collecta.

Venetiis 1470. quae editio paſſim laudatur a Thoma DEMSTERO commentariis in Corippum Africanum. *bi*)

Editio Vicetina 1482. princeps habita olim a Nic. HEINSIO, *bk*) qui tamen poſtea ſententiam correxit. *bl*)

Prodiit & Parmae opera Angeli VGOLETI 1493. 4. quam primam dicit Joh. Alb. FABRICIVS. *bm*)

Hinc Vicentiae 1498. fol. Deinde cum commentario Jo. CAMERTIS Viennae 1510. *bn*)

Prioris & poſterioris editionis Aldinae meminit Nic. HEINSIVS. *bo*) Sine commentariis excuſus Claudianus ap. Aldum. 1528. 8. o. *bp*)

Pariſ. 1530. 8. *bq*)

Hoc rubro: Cl. Claudiani omnia quae quidem exſtant opera, ad veterum exemplariorum fidem quam fieri potuit emendatiſſime excuſa: verſibus etiam aliquot, eorundem

bh) v. HEINSIVS l. c. *bi*) v. HEINSIVS l. c. *bk*) l. c. *bl*) ibid. *bm*) in Bibliotheca Latina ed. Hamb. 1712. p. 629. *bn*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. l. c. *bo*) l. c. *bp*) v. FABRICIVS l. c. *bq*) v. Jo. Alb. FABRICII biblioth. Lat. & Hamb. 1712. p. 629.

SEC. V. dem beneficio, ſupra omnes hactenus editiones ſparſim locupletata. Baſileae 1534. o. In titulo eſt inſigne Palmae Bebelianae. Dedicationem praefixit Michael ISINGRINIVS datam Calendis Septembr. 1534. Hinc vulgo Iſingriniana editio audit. Teſtatur Iſingrinius ſibi Claudiani emaculationem animam agentem teſtamento ea lege mandaſſe, ut ſtudioſis quibusque ſuis typis communicaret, Michaelem BENTINVM. Fac collationem, pergit Iſingrinius, & videbis quid paſſim lucis ex huius reſtitutione Claudiano acceſſerit: quot ubivis locorum verba natali ſenſui reſtituta: quot verſibus ſparſim auctus. Uſus fuit exemplaribus veneranda vetuſtate commendabilibus, quorum alterum ſuppeditavit Capito. Contulit vero ita ne ambiguis in locis lectori naſuto fraus fieret: tolerabilem enim utcunque lectionem marginibus aſſignatam lectoris ſupercilioſi arbitrio reliquit integram. Cui caſtigationi ſucceſſit alia. Poſtremam ſiquidem manum adiecit Jo. HONTERVS Coronenſis. Huius editionis fidem immerito ſuſpectam olim habebat Barthius. *br*)

Exſtant: Cl. Claudiani opera. Apud Seb. Gryphium. Lugduni 1535. o.

Item: Cl. Claudiani opera apud Seb. Gryphium. Lugduni 1548. d.

Flo-

br) v. Nic. HEINSIVS praefat. ad Claudianum ed. Amſt. 1665.

Florentiae 1549. 8. Lugduni 1551. 8. Por- SEC. V.
ro ex Theodori PVLMANNI recenſione cum M. Antonii DELRIONIS notis Antwerp. ap. Plantin. 1572. 1585. & deinde ſaepius 12. *bs*)

Panegyricos Claudiani Plinii Epiſtolis & XII. Panegyricis ſubiecit H. Stephanus 1591. 12. *bt*)

Prodiit & DELRIONIS Claudianus Antwerp. ap. Plantin. 1596. 12. *bu*)

Raphelengianam quandam editionem omnium quotquot vidit optimam habet Nic. HEINSIVS, *bw*) quam Scaligerum recenſuiſſe volunt.

Cum Stephani CLAVERII, PARRHASII & DELRIONIS notis, & Jo. TORNORVPAEI commentario ad carmen de tertio & quarto conſulatu Honorii Pariſ. 1602. 4. *bx*)

Exſtat & Cl. Claudianus, Theod. PVLMANNI Craneburgii diligentia & fide ſumma, e vetuſtis codicibus reſtitutus, & Martini Antonii Del Rio notis illuſtratus. Aureliae Allobrogum Excudebat Petrus de la Roviere. Anno 1606. 8. In Dedicatione data Antverpiae VI. Idus April. 1604. docet editor, ſe ſummam fidem in vetuſtis codicibus conferendis praeſtitiſſe, quos ſic ſemper ſit ſecutus, ut nihil ſuis coniecturis tributum velit

br) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Latin. & Hamb. 1712. p. 629. *bt*) v. FABRICII Supplem. ed. cit. p. 64. *bu*) FABRICIVS l. c. p. 265. *bw*) l. c. *bx*) v. FABRICII Bibl. Lat. p. 629.

SEC. V. velit. Uſus eſt libris aliquot calamo exaratis. 1. Theod. Pulmanni in quo de Probini & Olybrii conſulatu panegyris, laus Serenae, laus Herculis, epithalamium Palladii & Serenae, Gigantomachia, epiſtolae, & epigrammata deſiderabantur. 2. Chriſt. Plantini, in quo opera omnia, ſed quae ſupra enumeravimus, recentiori manu adſcripta erant, praeterquam laus Herculis, laus Chriſti, miracula Chriſti, quae heic quoque deerant. 3. Jacobi Pamelii, qui tres libros de raptu Proſerpinae, laudem Serenae, laudem Herculis, epithalamium Palladii & Serenae, Gigantomachiam, epiſtolas, & epigrammata non habebat. 4. Gulielmi Gentii de raptu Proſerpinae. 5. Leodienſis collegii S. Jacobi de raptu Proſerpinae. Adhibuit & Michaelis Iſingrinii editionem Baſileae editam. 1534. Codice ſecundo adeo oſcitanter uſus fuit Pulmannus, ut praeſtantiores plerumque lectiones annotare neglexerit; obſervante Nic. HEINSIO. *by*)

Pulmanni editionem Moretus & alii complures Typographi expreſſere. *bz*)

Inſertus eſt Claudianus Corpori poetarum Latinorum ed. Genevae 1611. 4. *ca*)

Prodiit poſtea hoc titulo: Claudii Claudiani quae exſtant Caſpar BARTHIVS recenſuit &

by) praefat. in Claudian. ed. Amſtel. 1665. *bz*) v. HEINSII praef. l. c. *ca*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 694.

& animadverſionum librum adiecit. Hanoviae in Bibliopolio Willieriano. 1612. 0, Editionem Raphelengianam a capite ad calcem emaculavit BARTHIVS, quamvis initio animatus non erat. Nam ſolam Pulmanni editionem A. 1596, recuſam ſecutus in emendando auctore eſt, quam & cum omnibus vitiis & virtutibus in textu exprimendam iusſit, ut conſtaret lectori potius ex Animadverſionibus quam cum periculo ſcriptoris quid corrigendum & mutandum cenſeret: interpunctiones praecipue non ſunt ſatis emaculatae, quas non omnes niſi & in recentiori eiusdem Pulmanni editione corruptae manſiſſent, correxit. Diligentiſſimi huius, ait BARTHIVS, Pulmanni fidem in MSS. librorum lectionibus proponendis ſecuti ſumus. Eius Notas in margine libri non admiſimus, cum omnis varietas Lectionum penſiculate in Animadverſionibus noſtris examinetur. Manuſcriptos alios conferre non lubuit. Nam ſi tot illi nihil potuerunt melioris notae afferre, unde Claudiani inſignes naevi emacularentur, ſupervacaneum arbitratus ſum, bonas horas in unius alicuius Manuſcripti collatione corrumpere. Longe enim ab iis diſſentimus, qui quicquid in librariorum ſtupidisſimorum deliriis inveniunt, illico pro anſa egregiae alicuius & inauditae obſervationis habent. Adeoque cenſeo paucisſimos libros exſtare, ſi non pla-

SEC. V. ne nullos, quibus dignum aliquid luce poſt Pulmannum in hunc auctorem extricari valeat; cum in omnibus fere eius aetatis auctoribus admodum raro operae pretium faciant libri ſcripti. Qui niſi prorſus antiquisſimi, rarisſime emendati ſunt. Et ſaepe non tam iuvent ſcripturae integritatem quam conturbent & impediant. Inſpeximus unum, qui characterum elegantia & puritate membranae facile probabat quod diximus. In aliis inquirendis operae pepercimus. *cb*) Ita eo tempore BARTHIVS, qui rectius penuriam codicum manuſcriptorum fuiſſet faſſus. In repetita enim editione ſententiam mutavit, & XVII. codices ſe contuliſſe gloriatur.

Prodiit & Claudianus cum Nic. HEINSII notis Lugd. Bat. 1641. 12. quam editionem praeſtantiſſimis annumerat Jo. Alb. FABRICIVS, *cc*) qua tamen praeſtantior longe eſt repetita Heinſiana. In Heinſium iniquior, FABRICIO ſentiente, *cd*) Jacobus Gronovius in Exercitationibus de Juda p. 173. teſtatur ſe ex auctione Heinſiana redemiſſe quinque exemplaria Claudiani quibus omnes collationes MStorum codicum vir ille doctus commiſerat. Loquetur pro ſe ipſo poſtea Heinſius ubi de repetita editione agendum eſt, & calumnias Gronovii retundet ſatis.

cb) v. Caſp. BARTHII praefat. in Animadverſ. ed. Hanov. 1612. *cc*) in Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1714. p. 630. *cd*) l. c. not. [h]

tis. De altera ſe editione Claudiani cogitaſſe Nic. HEINSIVS teſtatur in litteris ad Sirmondum datis Holmiae 1650. T. IV. Operum Sirmondi p. 726. quod & negligentiorem ſe praeſtitit typographus me abſente, ut ait Heinſius, & ego quoque dum libris deſtituor nimis praecipitarim has curas. *ee*) Perfeciſſe Heinſium quod meditatus fuit mox patebit.

SEC. V.

Prodierunt: Cl. Claudiani quae exſtant: Ex emendatione virorum doctorum Amſtelodami typis Ludovici Elzevirii. 1650. Sumptibus Societatis. Sed.

Item: Cl. Claudiani quae exſtant. Caſpar BARTHIVS ope ſeptemdecim manuſcriptorum exemplarium reſtituit: commentario multo locupletiore, Grammatico, Critico, Philologo, Hiſtorico, Philoſophico, Politicoque, ita illuſtravit; ut auctor pretioſiſſimus omni aetati, Scholaſticae Academicae, Aucae, Politicaeque, eſſe debeat ex commendatione commendatiſſimus. Francofurti apud Joannem Naumannum Bibliopol. Hamburgenſem Anno MDCL. q. Quinam fuerint ſeptemdecim illi Codices non memorat Barthius. Belgicorum ſolum paſſim mentionem facit in Commentario. Ut adeo fidem ciie praebeam Nic. HEINSIO, qui ita: Licuit iſta proferre, ut agnoſcas lector, quibus

C 2 auxi-

ee) v. FABRICII Bibl. Lat. Suppl. ed. cit. p. 265.

SEC. V. auxiliis inſtructus Barthius lucubrationes in Claudianum ſuas tanto opere venditarit. Nam praeterquam quod in ipſo curae poſterioris commentario membranis compluribus, iisque optimis ſe fretum Claudiano manus admoviſſe teſtatur, Iſingriniano cuidam codici a Pulmanno variis manuſcriptis collato, & a Raphelengiis redemto manu ſua adſcripſerat, Edituro Claudianum hic liber incomparabilis theſaurus eſt. Hoc enim exemplar longe poſt editionem toties a Plantinianis repetitam multis MSSis libris collatum eſt, quorum variae nondum lucem viderunt. At ego adfirmo praeter unum Plantinianum codicem, quo Pulmannum negligentisſime uſum fuiſſe indicavi, nihil fere in tota hac farragine apparere, quod curioſos oculos morari ulla ex parte debeat. *cf*) Idem HEINSIVS obſervat, *cg*) codicem aliquem Palatinum a Barthio excuſſum eſſe Juni Gruteri beneficio. etſi ſuum codicem, non Palatinum appellet Barthius plerumque, contra quam fieri debuit. His circumſtantiis motus nollem editionem Barthianam cum Jo. Alb. FABRICIO, *ch*) inter praeſtantisſimas locare, cum Heinſiana non iisdem ſolum ſed & pluribus longe ſubſidiis inſtructa ſit.

Re-

cf) v. Nic. HEINSII praefat. ad Claudian. ed. Amſt. 1665. *cg*) l. c. *ch*) Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 630.

Repetita eſt editio Barthiana 1654. 4. Cygneae. *ci*) SEC. V.

Exſtat editio Claudiani Schreveliana cum notis variorum. Amſtel. 1659. 8. quae expraeſtantisſimis eſt indice Jo. Alb. FABRICIO. *ck*)

Alia editio adornata hoc rubro comparet: Cl. Claudiani quae exſtant. Nic. HEINSIVS Dan. Fil. recenſuit ac notas addidit, poſt primam editionem altera fere parte auctiores. Accedunt ſelecta variorum commentaria accurante C. S. M. D. Amſtelodami ex officina Elzeviriana. 1665. o. In Praefatione HEINSIVS teſtatur, ſe ſcriptorum codicum potiſſimam ubique rationem habuiſſe, coniecturis rarius indulſiſſe. Hinc confidit infinita propemodum a ſe reſtituta eſſe, quae Barthii diligentiam effugerint, cum & plures quam ille & meliores membranas evolverit. Indicem ſubſidiorum quae adhibuit Heinſius dabo: 1. 2. Exemplaria duo ex Leidenſi deprompta bibliotheca, quorum prius inter optima cenſendum. 3. 4. duo ex Oxonienſi Bodleiana. 5. Patricii Junii, quod Gulielmi Cambdeni olim fuerat. 6. 7. Balthaſaris Moreti, quorum altero, ſane perquam inſigni ac probo, C. litera in Plantinina editione notato Pulmannus uſus fuerat,

C 3 ſed

ci) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandectae Brandenburgicae ed. Berolin. 1699. p. 431. b. *ck*) l. c.

SEC. V. ſed adeo oſcitanter ut praeſtantiores plerumque lectiones annotare neglexerit. 8. Patrum Societatis Jeſu Lovanienſium. 9. ex Buslidiano in eadem urbe collegio, ſed quo ob temporis anguſtias minus exacte licuit uti, paucis tantummodo locis perpenſo. 10. 11. 12. Tres Alexandri Petavii. 13. ex Regia Pariſienſi. 14. ex Thuana. 15. ex bibliotheca fratrum Puteanorum. 16. ex Mazariniana. 17. Caroli Monſchalli Tholoſanae ſedis Archiepiſcopi. 18. 19. 20. 21. 22. Quinque ex Medicea Florentina. 23. Ex monaſterio S. Marci Florentiae. 24. 25. 26. Tres ex Ambroſiana Mediolanenſi 27. ex bibliotheca S. Salvatoris Bononiae. 28. Cathedralis Eccleſiae Patavinae. 29. quod Celtis Protacii & Antonii poſtea Quaeringi fuit a Johanne Rhodio oblatum. Caeterum in tanta copia pauci reperti, qui Claudiani omnia exhiberent, nulli magnopere a vetuſtate commendandi, quive quingentorum annorum aetatem aut attingerent aut excederent. Editiones vulgatas diligenter etiam excusſit Heinſius. 30. Florentiae in Medicea Vicetinam anni MCCCC LXXXII. videri contigit, cuius ad marginem Vir doctus diverſas lectiones ex optimo veterrimoque codice, quem Lucenſem ipſe nuncupabat, adnotarat, poematiaque ac epigrammata, quae in illa editione deſiderabantur, manu ſua deſcripta addiderat. 31. A Puteanis fratribus Parmenſem

:m accepit, cum ſcriptis itidem libris a viro SEC. V.
rudito commiſſam. 32. Aldinam poſterio-
:m a Patribus Societatis Jeſu Antverpianis,
uam Lilius Gregorius Gyraldus ad vetu-
isſimum, cuius in vita Claudiani ipſe me-
ıinit, exemplar manu propria caſtigarat,
uodque praecipuo Heinſio uſui fuit. ad-
:riptae erant etiam margini eiusdem codi-
s ex praeſtantisſimo Vaticanae bibliothe-
ıe libro diverſae lectiones manu Johannis
ivinei. Sed Gyraldi annotata ex veterri-
is membranis depromta, quas ille in vita
laudiani fuiſſe Franciſci Petrarchae opina-
ır, adeo in plerisque cum Lucenſibus ex-
:rptis Mediceae bibliothecae conſentiunt,
ex uno eodemque codice collecta eſſe o-
nino credat Heinſius. 33. Rhemenſis libri
:cerpta communicavit Dionyſius Petavius.
. Vaticani alterius Albertus Rubenius.
. Pricaeani Iſaacus Voſſius. 36. Alterius in-
rti Gevartius ac Gronovius. 37. Baſileen-
n Iſingrini editionem ex antiquisſimo li-
o caſtigatam ſaepe adhibuit Heinſius. 38.
dina prior. 39. Claveriana. 40. Lugdu-
nſes non unae. 41. Raphelengiana. Haec
prima editione adhibita fuerunt ab Hein-
ſubſidia. Poſtea addita: 41. Codex Va-
anus a Livineo conſultus, ante annos ſex-
ntos, quantum apparebat exaratus, omni-
ıque, quotquot ad manum fuere Heinſio,
ıeſtantisſimus ac veterrimus, ſi Lucenſis

SEC. V. ille Gyraldinus excipitur, cuius nihil praeter excerpta, atque illa ſatis oſcitanter deſcripta vidit Heinſius, quamquam volumen ipſum, cum Lucae eſſet, irrito ſucceſſu ſit inveſtigatum, quod in eo exſtitiſſe nonnulla compertum haberet, multo uſui futura, quae ab aliis membranis mutuari haud poſſis, quale carmen iſtud in Aetnam. Evoluto hoc Vaticano codice mox deprehendit Heinſius, longe plurima, nec contemnenda ea, illic exſtare, quae Livinei diligentiam fugiſſent. Sed codex fœdiſſime lacer ſuſpicionem reliquit, lecta in eo aliquando plura Claudiani, quam nunc circumferantur. Ipſe praeter haec ordo poematum turbatus. Initio quippe voluminis Feſcennina & libri in Rufinum prioris carmina usque ad verſum CCXVI. manu recenti exhibentur illic adſcripta. Tertius etiam & quartus Honorii Auguſti Conſulatus, & Raptus Proſerpinae, & de bello Getico panegyricus. cuius ſolum inſcriptionem manus vetuſta prodebat. Poſt libros in Eutropium ſequebatur haec inſcriptio, Incipit Epithalamium Laurentii. Hinc Epigramma in ſphaeram Archimedis. Poſtea Epigrammata de Liberalibus, Laus Martis, de Junonalibus. Legebantur & alia in eodem codice, luce quod ſciam necdum donata. 42. ex bibliotheca Vaticana, qui Fulvii Urſini fuerat. 43. 44. Duo bibliothecae Vaticanae. 45. chartaceus bibliothecae Vatica-

icanae. Horum nullus Claudiani omnia SEC. V.
compleĉtebatur. 46. Codex bibliothecae
Vaticanae in membranis quidem exaratus,
ſed recens admodum, quod cum primo in
omnibus conveniret, non viſus ſibi eſt
Heinſius operae pretium factūrus, ſi
percurreret totum. 47. Alius bibliothe-
cae Vaticanae Codex nihilo vetuſtior, quem
tamen a capite ad calcem percenſuit. Fue-
rat pars olim Palatinae Bibliothecae,
iam ante a Gaſpere Barthio excuſſus quo-
que. 48. Farneſianae membranae. 49.
Iohannis Pricaei exemplar. 50. Bernardi
Rottendorphii codex. 51. Emerici Bigotii
codex inter optimos numerandus, qui ex
Antonii Oiſelii bibliotheca ad Jolyum ec-
leſiae cathedralis apud Pariſios canonicum,
ab avunculo ad nepotem haereditatis iure
tranſiverat. 52. Pomponii Laeti excerpta,
quorum copiam ac facultatem Vaticana
ſcrinia fecerunt. Vir ille editionis Vice-
tinae codicem non indiligenter commiſerat
cum duobus aut tribus exemplaribus manu
exaratis. Nam ex diſcrepantibus ſcripturis
minio nonnullae, nonnullae & atramento
deſignabantur, unde manifeſtum fieret plus
unico libro ad partes ab illo hic vocatum
fuiſſe. Locis praeter haec difficilioribus
uberrimas explicationes atque interpreta-
menta copioſa ſubiecerat. Sed quae ob
temporum anguſtiam ab Heinſio ad examen

SEC. V. revocari non dabatur. 53. Suppeditavit inſuper Jacobus Mentelius Iſingrinianae editionis exemplum, cujus margini alleverat nonnulla, ſed pauca admodum, & aliunde iampridem Heinſio deprehenſa. 54. Petrus Pothoeus aliqua dedit ex membranis incertis. 55. Marquardus Gudius Iſingrinianae editioni lectiones varias a collectore incerto adſcriptas communicavit, quod exemplar Jacobi Cuiacii olim fuiſſe dicebatur. Sed excerpta haec & ſerius paullò ad Heinſium perlata ſunt, cum ſub prelo iam ferveret Claudianus, ut accurate ea excuti vix potuerint, & ſupra codices plebeios nihil ſapere aut oſtentare videbantur. Cum de iis plurimum ſibi promiſiſſet Heinſius, probe recordatus, quam exquiſita, quamque praeclara horum pleraque eſſent exiſtimanda, quae ex ſchedis Cuiacianis Claverius in animadverſiones ſuas contuliſſet. Quodſi, addit Heinſius, paulo liberalius frequentiusque id ab illo factum foret, noſtrae diligentiae ſpicilegium minus luculentum profecto reliquiſſet. 56. Excerpta Viennenſis in Auſtria libri, qui in Caeſaris bibliotheca adſervatur. 57. Excerpta Helmaeſtadiani ex academia Julia codicis. Hos Lucas Langermannus cum vulgatis exemplaribus ſedulo commiſit. 58. Baſileenſe Iſingrini volumen cum variis membranis a Theodoro Pulmanno poſt miſſam ab illo in publicum edi-

ditionem Planctinianam, collatum. Quorum SEC. V.
ı numero praeter Pamelianum, Gentianum,
,eodicenſem & Pulmannianum codices,
teris C. J. G. L. & P. in ea quam diximus
ditione denotatos, adhibiti, V. Suſii liber
blongus. A. liber antiquus Jocobi Suſii in
)lio, quod plicatur in octo, in quo aliquot
puſcula habebantur, in aſſeribus compa-
us. S. liber Suſii columnis diſtinctus, qui
raptu Proſerpinae libros non habebat, S.
)er eadem forma cum ſuperiori ſine co-
mnis, in quo erant de Raptu Proſerpinae
)ri. M. exemplar Plantini de Raptu Pro-
rpinae ſcriptum in Papyro. P. Pulmanni
)er de Raptu Proſerpinae cum commenta-
s Gaufridi Viteracenſis. His auxiliis in-
uctus Barthius lucubrationes in Claudia-
ım ſuas tanto opere venditavit. Barthi-
huic codici adſcripſerat: Hoc exem-
ar longe poſt editionem toties a Plantini-
is repetitam multis MSSis libris colla-
m eſt, quarum variae nondum lucem vi-
runt. At Heinſius affirmat, praeter u-
m Plantinianum codicem, quo Pulman-
s negligentiſſime uſus fuit, nihil fere in
ta hac farragine apparere, quod curioſos
ulos morari ulla ex parte debeat. Quic-
id tamen inde frugis corradi potuit, id
notatis ſuis inſeruit HEINSIVS. 59. Prior
rthii editio, quam Barthius cum Codice
atino membranaceo quidem illo ſed re-
cen-

SEC. V. centis notae commiſerat, quo & Heinſius Romam translato poſtea eſt uſus. *cl*) Ex dictis patet editionem hanc iure praeſtantiſſimis annumerari a Joh. Alb. FABRICIO. *cm*)

Prodiit & Claudianus Pariſiis cum interpretatione & notis Gvilelmi PYRRHONIS in uſum Delphini 1677. 4. quam editionem praeſtantiſſimis accenſet J. A. FABRICIVS. *cn*) Claudiani opera olim diviſas fuiſſe in duas partes colligio ex Jacobi Philippi BERGOMENSIS verbis: *co*) Duos libros Claudianum ſcilicet maiorem & minorem edidit. Hinc etiam forte Angelus DECEMBRIVS *cp*) de Raptu Proſerpinae ſcriptum dicit Claudiani minus opus.

De Commentatoribus quidem in Operum recenſione dictum fuit. Pauca tamen addemus. Pontici VIRVNII Tarviſini in Claudianum commentaria memorat Jo. TRITHEMIVS. *cq*) M. Antonius Delrius notis bona fruge plenis hunc poetam illuſtravit. Si quid conferre potuerunt ſub nomine auctoris ſui in Commentariis prioribus Barthianis examen ſubierunt. *cr*)

Ca-

cl) v. Nicolai HEINSII praefat. edit. Amſtel. 1665. *cm*) Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 630. *cn*) l. c. *co*) Lib. nono Chronicorum. *cp*) de Politica Litterarum Lib. 1. *cq*) v. Jo. Alb. FABRICII Supplem. Biblioth. Latin. ed. cit. p. 265. *cr*) v. Caſp. BARTHIVS praefat. Animadverſ. in Claudian. ed. Hanov. 1612.

Caſpar BARTHIVS Claudianum cum aeta- SEC. V.
:is XVIII. annum ageret illuſtrare coepit. ·s) De Animadverſionibus ſuis prioribus pſe dicit BARTHIVS, omnes ad unam puero ere excidiſſe. Cum, inquit, annum aeta- :is agerem XX. eas ad Meliorem Goldaſtum niſi, qui Editionem in ſe receperat. Poſt d tempus quaſi duobus annis ex Belgio ad Wechelianum Typographeo praefectum ſcripſi, ut editio inhiberetur. Qod factum nagnopere gaviſus ſum. Annus enim iam igitur tertius, ex quo in ſuperiorem Germaniam redii, quo cum otium mihi nonnunquam a ſeverioribus foret, hunc Commentarium multis in locis mutavi. Adeoque cum in Haſſiam, ubi eo tempore vivebam, lues Peſtilentiae incidiſſet, nec fugere vellem, ſine ope & auxilio omnium librorum has lucubrationes relegi. Et cum eas recenſerem ipſa Claudiani Poemata ad manus mihi non erant. Itaque ex ſola memoria non pauca meliora facienda erant. *tt*)

Adnecto potiora de Claudiano eiusque vena poetica iudicia, eaque inprimis, quae ſolo verborum ſplendore non fulgent.

Inſtar omnium eſſe poteſt teſtimonium antiquiſſimum, tabulaque marmorea expreſſum, quod in Foro Traiano ante annos prope-

ss) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 431. b. *tt*) v. Caſp. BARTHII praefat. ad Animadverſ. in Claudianum ed. Hanov. 1612.

SEC. V. pemodum ducentos erutum in Farneſianis aedibus etiamnum exhibetur his verbis: CL. CLAVDIANI. V. C. CL. CLAVDIANO. V. C. TRIBVNO. ET. NOTARIO. INTER. CETERAS. VIGENTES. ARTES. PRAEGLORIOSISSIMO. POETARVM. LICET. AD. MEMORIAM. SEMPITERNAM. CARMINA. AB. EODEM. SCRIPTA. SVFFICIANT. ADTAMEN. TESTIMONII. GRATIA. OB. IVDICII. SVI. FIDEM. DD. NN. ARCADIVS. ET. HONORIVS. FELICISSIMI. AC. DOCTISSIMI. IMPERATORES. SENATV. PETENTE. STATVAM. IN. FORO. DIVI. TRAIANI. ERIGI. COLLOCARIQ. IVSSERVNT.

ΕΙΝ ΕΝΙ ΒΙΡΓΙΛΙΟΙΟ ΝΟΟΝ ΚΑΙ
ΜΟΥϹΑΝ ΟΜΗΡΟΥ
ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΝ ΡΩΜΗ ΚΑΙ
ΒΑϹΙΛΕΙϹ ΕΘΕϹΑΝ.

Comparet haec inſcriptio rudi atque impolito literarum ductu tabula marmorea oblonga, nullis admotis diſtinctionibus, nullo ornatu adhibito expreſſa, mutila adhaec nonnihil adeo quidem, ut duas aut tres priores literas verſuum trium priorum liqueret intercidiſſe, nec manifeſtum ſatis eſſet, quid pro VIGENTES, aut quod alii praetulere INGENTES ARTES legi oporteret. Perſvaſum habet Heinſius, DECENTES ARTES exaratum fuiſſe. Pro DOCTISSIMI IMPE-

RA-

RATORES a manu prima illic GLORIOSISSIMI vocabulum exſtiterat, ſed eraſum poſtea, ſic ut primam eius ſyllabam GLO non penitus aboleviſſet ſculptor. *cu*) Sepulchro Claudiani hoc elogium inſcriptum fuiſſe perhibet Raphael VOLATERRANVS. *cw*) Perperam meo iudicio. In foro enim Traiani poſitum fuit. SEC. V.

Addo aliorum iudicia. Michaelis ſcilicet ISINGRINII: *cx*) Claudianus eſt poeta caſtus, terſus, elegans, & omni denique virtute poetica commendabilis. Petri CRINITI: *cy*) Ingenio excellenti fuit maximeque apto ad carmen componendum: nam & aſſurgit feliciter, variisque figuris ac ſententiis mirifice delectat, ut videatur a natura ipſa inſtructus ad poeticam facultatem. Iulii Caeſaris SCALIGERI: *cz*) Maximus Poeta Claudianus ſolo argumento ignobiliori oppreſſus, addit de ingenio, quantum deeſt materiae, felix in eo calor, cultus non inviſus, temperatum iudicium, dictio candida, numeri non adfectati, acute dicta multa ſine ambitione. Hadriani IVNII; *da*) Recondito & minime vulgari uſu verborum gaudet Claudianus. Franciſci ASVLANI: *db*) Ea fuit Clau-

cu) v. Nic. HEINSII Praefat. ad Claudian. ed. Amſtel. 1665. *cw*) in Anthropologia. *cx*) in Dedicatione praefixa editioni Baſileenſi 1534. *cy*) in vita Claudiani. *cz*) Lib. VI. Poet. *da*) Animadv. lib. 1. c. VI. *db*) praef. Edit. Aldinae.

SEC. V. Claudiani virtus, is ſpiritus, ut in quamcunque partem ſe verteret, ſummus & excellens exſiſteret Poeta: Ita eſt aliquando feſtivus, ita concinnus, ita elegans, nihil ut fieri poſſit argutius; ita vero aliquando inſurgit, & artificioſa verborum concluſione carmen explicat, nihil ut ſit magnificentius. Julii Caeſaris SCALIGERI: *dc*) Quam palmam ſicut de Homero tulit Virgilius: ita de eo Claudianus. Cuius verba cum perpenderimus inveniemus noſtros nullis numeris, nullis apparatibus cedere Graecorum inventioni. Johannis CAMERTIS: Exornant hunc poetam inter caetera facunda & exquiſità elegantia, variae locorum ac rerum deſcriptiones, artificioſae orationes, aptiſſimae comparationes, Hiſtoriarum nobilium frequens commemoratio, multiplices ex intimo philoſophiae ſumtae ſententiae. Huius igitur poema ab omnibus his convenit legi, qui quid ſit pulcrum, quid turpe, quid non, plenius & melius Chryſippo & Crantore dicit. Joachimi VADIANI *dd*) Claudianum adeo diverſa a Manilio ſententia tenuit, ut nulli prope rei in phraſi ſua maiorem impendiſſe operam fateatur quam compoſitioni, & ipſi, ut ſic dicam, carminis filo. Totas ſiquidem paginas legenti vix prom-

dc) Poet. Lib. V. cap. VI. *dd*) Libro ad fratrem de Poetica cap. XXIX.

promtum eſt unum aut alterum verſum reperire, quem aut Elleipſis aut Synalefa a nativo ſuo ſplendore deiiceret. Et illa tamen omnibus Poetis conceſſa non vitia dico ſed quaſi ornamenta ſunt; compacta in eo omnia& ſolida, nec lubrica quidem, ſed ita placide manantia, ut numerus numerum & ſyllabam ſyllaba ſvavi lapſu excipiat. Mira in eo ingenii felicitas, & Naturalis in artem promtitudo nec trivialis eruditio. Eſt ſvavis, luculentus, & inoffenſiſtili, ſententiis acutus, in narrando ſubtilis & enucleatus, rerum quoque prope omnium peritia, nullius quod quidem praeclarum ſolidumque poetam abſolvat inſcius. Caſparis BARTHII: *de*) Venantii Fortunati Lib. VI. Carm. II. fere fruſtillatim de variis Claudiani locis contextum eſt: Unde videre habemus pene ſolum imitatione dignum eo aevo aeſtimatum: ut neque Sidonio & Ennodio ulla pagina fere ſine ſubiectione noſtri. SEC. V.

In contrariam ab his ſententiam ivit Lilius Gregorius GYRALDVS qui ita; *df*) Cum minime numeros & liniamenta variet Claudianus, idemque ſit ubique, ab aliquibus eo nomine in ordinem redigitur. At ſi cui forte illius numeri ſatis placent placeant: eius certe flaceſſit inventio. Nam cum pri-

D

de) Commentar. ad Claudian. ed. Francofurt. 1650. p. 3.
df) de Latinis Poetis Dialogo IV.

SEC. V. primo animi impetu, ut videmus; pulcre materiam apparet, & animoſius feratur, mox tanquam ventus hominem deficit, nec principiis ſatis poſtrema reſpondent. Omnino tamen eſt poeta canorus volubilis & valde dulcis: ſed certe parum idoneus dignusque, ut tantopere illum imitari ſtudeatis. Reſpondet ad haec Caſpar BARTHIVS: *dg*) Quid faciamus de tam alogo iudicio Gyraldi. Re ipſa in omnibus libellis noſtri contra teſtimonium perhibente praeteribimus tam abſurdum iudicum. Si librorum de Proſerpinae Raptu perſonam eximas, qui, utpote manci, teſtimonium hoc loci perhibere non poſſunt, iurare poſſis, nullum in toto iſto auctore Poematium exſtare quod non redimat luculentum exordium ſpecioſiſſimo colofone. Gildonicum bellum ſi pro integro habebis, magnam compoſitiſſimo ſcriptori iniuriam facies, quod idem de libris in Eutropium clarum eſt, nec minus tertio Laudum Stiliconiarum, & Laude Serenae. Quid autem fingi poſſit omnibus ſingulisque ſententiis & verſibus a proprietate ſermonis exactius, a phraſi Poeta luculento dignius, ab ingenio felicius, a iudicio ſubactius, a ſtructura elegantius, a concinnitate amabilius, a gratia nitidius, a perſpicuitate facilius, ab numeris ſonorum magis dicere non

dg) Animadverſ. in Claudian. ed. Hanov. 1612. p. 368. 369.

non poterit, cui paullum ſaltim aceti Poetici indulſerit favor Apollinis. SEC. V.

Huc referri poteſt Mart. Antonii DELRII cenſura: *db*) Quae cuncta fere Claudianus ex Marone decerpſit, ut vel eo ſolo pervincat quis, magnam Claudianum imitationis curam habuiſſe, non omnia illum ſua afferre.

IV.

SYLVIVS BONVS.

Brito ſeu Britannus. Claruit Gratiani Imp. aetate A. C. 410. Scripſit *Poemata* diverſi generis lib. 1. *a*)

V.

VICTORINVS.

Ita appellatur a GENNADIO *a*) & Joh. TRITHEMIO; *b*) VICTORIVS in manuſcripto Gennadii Corbeienſi; *c*) vulgo CLAVDIVS MARIVS VICTOR. Rhetor Maſſilienſis. *d*) Claruit A. CCCCXXX. *e*) Moritur Theodoſio & Valentiniano regnantibus. *f*)

Scripſit ad Filii ſui Etherii perſonam in Geneſin, id eſt a principio libri uſque ad obitum Patriarchae Abrahae tres diverſos libros, Chriſtiano quidem & pio ſenſu, ſed utpote ſaeculari litteratura occupatus ho-

db] Adverſar. ad Senecae Agamemnonem pag. 275.

IV. *a*] v. Chriſtophori HENDREICH Pandectae Brandenburgicae p. 655.

V. *a*] de vir. illuſtr. Cap. LX. *b*] de Scriptor. Eccleſ. n. 143. *c*] v. not. ad Gennadii l. c. ed. Hamb. 1718. p. 28. *d*] v. GENNADIVS l. c. *e*] v. Joh. TRITHEMIVS l. c. *f*] v. GENNADIVS l. c.

SEC. V. mo, & nullius magiſterio in divinis ſcripturis exercitatus, levioris ponderis ſententiam figuravit. Ita GENNADIVS, *g*) cuius tamen codex Corbeienſis legit: quattuor verſu edidit libros. *h*) Quatuor librorum meminit etiam TRITHEMIVS. *i*) Claudii Marii Victoris, Maſſilienſis Oratoris de *Geneſi* libros III. epico carminis genere e Joh. GAGNEI editione mire interpolata recudi curavit G. FABRICIVS inter poetas Chriſtianos. Gvil. MORELLUS libros de Geneſi ſinceriores, etſi admodum mendoſos ediderat Pariſiis 1560. 4. *k*) Claudii Marii Victoris carmina ex interpolata Gagnei editione recudi curarunt etiam Bibliothecae Patrum Conditores. Confer Chriſtiani DAVMII notas ad Paulinum Petrocorium p. 320. *l*)

CCCCXXX

VI.

AVGVSTINVS.

Afer. *a*) Tagaſtae in Numidia natus, *b*) A. 355. *c*) Hipponenſis oppidi epiſcopus. *d*) Deceſſit V. Kalendas Septembris aetatis 76. epiſcopatus 36. converſionis 43. anno *e*) Anno Chriſti CCCCXXX. *f*)

Scri-

g] l. c. *h*] v. not. [k] ad Gennadii ed. cit. l. c. *i*] de Scriptor. Eccleſ. n. CXLIII. *k*] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 699. *l*] v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. Suppl. p. 293.

VI. *a*] v. GENNADIVS de vir. illuſtr. Cap. XXXVIII. *b*] v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 335. a. *c*] v. Aub. MIRAEI Schol. ad Gennadii l. c. *d*] v. GENNADIVS l. c. *e*] v. MIRAEVS l. c. *f*] v. HENDREICH l. c.

Scripſit *Hymnos* eccleſiaſticos qui inſer- SEC. V.
ti G. FABRICII poetis Chriſtianis, & poſtea editi ſunt Francof. 1578. ab Elia EHINGERO. *g*)

VII. CCCCXXXI
PAVLINVS.

MEROPIVS PONTIVS ANICIVS PAVLINVS fuit tota eius appellatio. Natus eſt in Aquitanis, ſeu Burdigalae, ut VRANIVS Presbyter apud Sur. T. 3. tradit, qui eius vitae ſummam, aut potius mortem in litteras miſit, ſeu Ebromagi, quam ipſe Paulinus patriam adpellat. Paternum id oppidum erat, haud procul a Burdigala, ad ripam Garumnae fluminis: quo loco vicus eſt hodie Embrau nomine infra Burgum & infra Blaviam: ut Elias VINETVS ſcribit. Ortus eſt autem ſub annum Chriſti CCCLIII. Adultior factus, ſub Decio Magno Auſonio, ſuo Burdigalae magiſtro; ita profecit ut in Oratoria ac Poetica facultate docentis gloriam vel adaequarit vel etiam ſuperarit. Burdigalae a S. Delphino Epiſcopo baptizatus, biennio poſt Barcinone Sacerdos a Lampio Epiſcopo creatus inde Nolam demum migravit. *a*) Presbyter & diſcipulus S. Auguſtini Hipponenſis ſalutatur a Joh. TRITHE-

g] v. FABRICII Bibl. Lat. ed. 1712. p. 711.

VII. *a*] v. Auberti MIRAEI Schol. ad Gennadii de vir. illuſtr. Cap. XLVIII.

SEC. V. MIO. *b*) Poſtea Nolae Campaniae Epiſcopus. Claruit temporibus Honorii & Valentiniani. *c*) A. CCCCXX. *d*) Obiit A. CCCCXXXI. *e*)

Scripſit I. Ad *Celſum* quendam *Epitaphii* vice, conſolatorium libellum ſuper mortem Chriſtiani & baptizati infantis, ſpe Chriſtiana munitum; referente GENNADIO. *f*) Aptius dixiſſet Gennadius obſervante Auberto MIRAEO: Epitaphium de Celſo puero compoſuit. Exſtat illud, numero XV. inter Paulini poemata, hoc titulo: de obitu Celſi pueri Panegyricus, ad Pneumatium & Fidelem parentes. *g*)

II. *Hymnarium*. *h*) ſive Hymnorum diverſo carmine lib. I. *i*)

III. Vitam Felicis Nolani verſifice. *k*)

Ex carminibus Paulini non niſi decem prodierant, donec Lutetiae A. 1608. ſeorſim & poſtea 1610. in Bibliotheca Patrum vulgatum eſt DVNGATI opuſculum: in quo is quindecim numerat, & fragmenta ex iis, quae non exſtant, non exigua promit. Natalem XI. XII. XIII. primus e Mediolanenſi edidit & notis eruditis illuſtravit MVRA-

b] de Scriptor. Eccleſ. n. CXVII. *c*] v. GENNADIVS de vir. illuſtr. c. XLVIII. *d*] v. TRITHEMIVS l. c. *e*] v. MIRAEVS l. c. *f*] l. c. *g*] v. MIRAEVS l. c. *h*] v. GENNADIVS l. c. *i*] v. TRITHEMIVS l. c. *k*) v. SIGEBERTVS Gemblac. de Scriptor. Eccleſ. Cap. 14.

RATORIVS T. I. Anecdotor. Latinor. Opera omnia Paulini Antverpiae typis Plantinianis 1622. 8. cum notis Frontonis DVCAEI & Heriberti ROSWEIDI ſunt publicata. Recentior pleniorque editio Jo. Baptiſtae le BRVN Pariſ. 1685. 4. Vide & Petri Franciſci CHIFLETII Paulinum illuſtratum Divione 1622. 4. *l*) Paulini ad Deum omnipotentem precatio & carmen pro ſalute Auguſtorum exhibetur a G. FABRICIO inter poetas Chriſtianos p. 769. & p. 817. *m*) Paulini carmen de Joh. Baptiſta & III. Epiſtolae exſtant in corpore Poetarum Latinorum ed. Genev. 1611. *n*) SEC. V.

VIII. *HILARIVS* CCCCXLVI

Monachus Lirinenſis. *a*) Deinde Epiſcopus Arelatenſis. *b*) Concilio Regenſi ſeu Regienſi anno 439. & Arauſicano I. an. 441. interfuit. Poſt annos aliquos in Epiſcopatu tranſactos Lirinum rediit: ut ipſe HILARIVS teſtatur homilia de S. Honorato, & SIDONIVS in Euchariſtico ad Fauſtum Reienſem Epiſcopum. *c*) Claruit ſub Theodoſio

D 4 prin-

l) v. Aub. MIRAEI & Jo. Alb. FABRICII Schol. ad Gennadii de vir. illuſtr. c. 48. *m*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 708. *n*) v. FABRICIVS l. c. p. 995.

VIII. *a*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Gennadii de vir. illuſtr. c. LXIX. *b*) v. GENNADIVS de vir. illuſtr. c. 69. ISIDORVS Hiſpal. de Scriptor. Eccleſ. cap. XVI. *c*) v. MIRAEVS l. c.

A. C. principe iuniore A. CCCCXL. *d*) Moritur
CCCCXLVI Valentiniano & Martiano regnantibus, *e*) anno decimo Leonis I. Papae, hoc eſt, Chriſti CCCCXLVI. *f*)

Scripſit I. Ad Leonem I. Papam verſu heroico Hiſtoriam *Geneſeos* usque ad ſeptimum caput. *g*) Hilarii Pictavienſis Epiſcopi Geneſis ſive Hexaëmeron ad Leonem Papam carmine Epico conſtat hodie rectius tribui Hilario Arelatenſi, etſi Pictavienſis operibus addidit Lud. MIRAEVS. Pariſ. 1544. Benedictini in Hilarii Pictav. editione Pariſ. 1693. fol. curante Petro COVTANT potiſſimum vulgata, inter ſuppoſita illius Epiſcopi iterum ediderunt. Cum Joh. WEITZII notis prodiit Francof. 1625. 8. Exſtat & inter G. FABRICII Poetas Chriſtianos. *h*)

II. Fabii Marii Victorini Afri de fratribus Maccabaeis interfectis ab Antonio Epiphane carmen BARTHIVS III. 23. Adverſar. Hilario Arelatenſi attribuit. *i*)

SEC. V. VIIII.

DRACONTIVS

Ignotum eſſe, qua gente aut patria fuerit Dracontius, dicit G. FABRITIVS. *a*) Hiſpanum

d) v. Jo. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. 149. *e*) v. GENNADIVS de vir. illuſtr. c. LXIX. *f*) v. MIRAEI Schol. ad Gennadii l. c. *g*) v. MIRAEVS l. c. *h*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 699. *i*) v. FABRICIVS l. c. p. 702.

VIIII. *a*) Comment. in Poet. Chriſtianos p. 45.

num fuiſſe docent, non obſcure ISIDORVS, SEC. V.
b) diſertius Johan. VASAEVS. *c*)

Vixiſſe Dracontium ſeculo V. probare videtur Inſcriptio libri II. Dracontii, quae eſt ad Theodoſium iuniorem Auguſtum ab A. C. CCCCVIII. ad A. CCCCL. Imperatorem. E contrario ISIDORVS *d*) ordine chronologico procedens inter Avitum Viennenſem Epiſcopum & Victorem Tunnunenſem collocat Dracontium, atque adeo ad ſeculi ſexti initia aetatem Dracontii referre videtur. Imo floruiſſe Dracontium temporibus Juſtiniani, Imperatoris ab A. 527. ad A. 565. & Athanagildi Regis Gothorum perhibet Johan. VASAEVS, *e*) cui contrarius non eſt Melchior GOLDASTVS, *f*) qui Dracontium Juſtiniano imperante A. 540. viguiſſe vult. Retulit eundem ad ſeculum ſextum Bibliotheca maxima patrum. *g*)

Scripſit I. *Hexaëmeron* de opere ſex dierum & creatione mundi, verſu hexametro, initio: *Prima dies lux eſt terris mors una tenebris.* Hoc opus, quale a Dracontio ſcriptum fuit, non amplius ſuper eſt, ſed correctum ab EVGENIO iuſſu Chindaſvinti Regis. Cum enim multis erroribus eſſet involutum, Eugenius ſuperflua demſit, manca ſupplevit, & crebro repetita reiecit. Verſiculi

D 5 enim

b) Libro Originum. *c*) in Chronico Hiſpaniae A. D. 651. in Eugenio. *d*) de Scriptor. Eccleſ. cap. XXIV. *e*) l. c. *f*) in epiſtola ad Weizium. *g*) T. IX. p. 724.

SEC. V. enim, quos huic operi detrahendos eſſe putavit Eugenius, & ſenſu tepidi & verbis illepidi erant, & nulla probabantur ratione ſubnixi: nec in eis aliquid reperiebatur, quo lectoris animus animaretur aut mulceretur doctus, aut doceretur indoctus. *b*)

Hexaëmeron Dracontii, quod hodie ſupereſt, eſſe illud ipſum, quod Eugenius correxit, BARTHIVS ex ſtylo colligit, *i*) dicens: *Stilus univerſi huius libelli facile duos auctores refert. Nam non aſſentior doctis qui hoc ipſum ἀρχέτυπον Dracontii cenſent, potius id quod ab Eugenio Toletano interpolatum eſſe traditur. Certe ταυτόλογον hoc opuſculum & minime narrationibus detexendis ſibi conſtans, extendit iam fini proximas, & abruptis aliis alias non ſuis locis intexit.* Mallet BARTHIVS *k*) ſupereſſe Dracontii libros primae editionis. *Utinam*, inquit, *publicaſſet integros etiam ipſos Eugenius, ut poſteritati conſtaret modo Ratio mutationum eius; quae enim ille tepida & illepida & nulla ratione ſubnixa convitiatur, forte nunc nobis pulcra & amoena & docta viderentur.* Videtur Barthius aliqua ratione compos voti fieri potuiſſe. Vidit enim in pervetuſto MSto codice Petri Ruizii Azagrae

b) Ita iudicat ipſe EVGENIVS in epiſtola ad Chindaſvintum Regem praefixa Dracontii libellis *ed. Lipſ. Rivin. A. 2. a.* *i*) Adverſar. LVII. c. XX. col. 354. *k*) Adverſar. L. LV. c XI. col. 2614.

SEC. V.

grae emendationem & operam, quam S. Eugenius in reſtituendo & illuſtrando Dracontio adhibuit, ſcholiaſtes Hildephonſi. *l*) Eundem auctum ab Eugenio III. librum, Gothicis characteribus ſcriptum, in Bibliotheca Martini Roderici Azagræ ſuo tempore ſervatum fuiſſe, teſtatur Joh. GRIALIVS. *m*)

Prodiit Dracontii Hexaëmeron ab Eugenio correctum A. MDLX. cum Cl. MARII VICTORIS Commentationum in Geneſin libris III, *n*) A. MDLXIV. in Georgii FABRICII Poetis Eccleſiaſticis; *o*) A. MDCX. ſeorſim cum Joh. WEITZII indice, gloſſario & notis. *p*) Hi non niſi 575. verſiculos Dracontianos exhibuerunt. *q*) Ante Jacobum Sirmondum Dracontium, ab Eugenio contractum & interpolatum, edidit in Hiſpania Michael Ruiſius ASRAGRIVS. *r*) Prodiit poſtea A. MDCXIX. per Jac. SIRMONDVM. *s*) LIX. verſibus auctior eſt haec editio tribus ſuperioribus editionibus. Exſtat & excuſum A. MDCXLIV. in Bibliotheca magna Patrum; *t*) A.

l) v. Editor Bibliothecae *Patrum* tom. 6. p. 502. apud Andr. RIVINVM in *not. ad Eugenii & Dracontii opuſcula D. 8. a.* *m*) not. ad libr. XII. Iſidor. Orig. cap. 2, apud Andr. RIVINVM *l. c. a. b.* *n*) Pariſiis pag. 38. *o*) Baſileae col. 352. *p*) Frfti o. *q*) Vid. Andr. RIVINVS not. ad Dracontii & Eugenii opuſcula E, 1, a. *r*) v. Caſp. BARTHII Adverſ. lib. LV. cap. XI. col. 2615. *s*) Pariſiis. vid. Aubertus MIRAEVS Schol. ad Iſid. Hiſp. de Scr. Eccl. cap. XXIV, Andr. RIVINVS l. c. a. b.

SEC. V. *t*) A. MDCLI. per Andr. RIVINVM in Dracontii libellorum biga, *u*) ad Sirmondi editionem; A. MDCLXXVII. in Bibliotheca maxima Patrum, *x* 1.) ex editione Sirmondi; T. 2. Opp. Sirmondi p. 890. x 2.)

Mendis adhuc pluribus ſcatet Hexaëmeron, quae niſi tollantur, fruſtra notha pro legitimis, ſuppoſita pro genuinis interpretari labores. Ita ſentit Caſpar BARTHIVS, *y*) qua in re ipſi adſtipulatur Andr. RIVINVS. *z*) Caſtigationes textus in Hexaëmero dederunt Georgius FABRICIVS, tribus quatuorve emendatis erroribus, quos typographus admiſerat; *aa*) Wolfgangus SEBERVS, cui duas caſtigationes debet editio Weitziana; *bb*) Simon TOELMANNVS, cui unam emendationem debet editio Weitziana; *cc*) Joh. WEITZIVS, qui ſe puſillas aliquot papulas in Hexaëmero, in aprico poſitas, diutius reſtare non fuiſſe paſſum fatetur. *dd*) Non ultra decem a Weitzio datas eſſe caſtigationes monet Andr. RIVINVS; *ee*) Caſpar. BARTHIVS, qui plurima loca correxit; *ff*) Andr. RIVINVS in notis ad

t) Pariſiis Tom. VIII. col. 837. *u*) Lipſiae A, 3, a. x. 1.) Lugd. Tom. IX. pag. 724. *x*. 2.) v. Jo. Alb. FABRICII Supplem. Biblioth. Latin. & 1712. p. 293. *y*) Adverſ. Lib. VII. cap. XX, col. 352. *z*) not. ad Dracontii & Eugenii opuſcula E, N, a. *aa*) vid. FABRICII Comment. in Poet. Chriſtianos pag. 45. *bb*) vid. Andr. RIVINVS l. c. *cc*) v. RIVINVS not. cit. *dd*) in praefatione ad Lectorem Dracontii ed. Francof. 1610. *ee*) l. c. *ff*) Inprimis Adverſar. Lib. VII, cap. XX. tot. Lib. IX, cap. VII,

ad Dracontii & Eugenii opuſcula multis in locis. Monet Rivinus Barthium multa adhuc ſuae & aliorum diligentiae, & coniiciendi ſolertiae dereliquiſſe. *Quae ipſa*, inquit, *hic pateſcet ad oculum, qui modo praelaudatas editiones cum hac ipſa noſtra conferre voluerit, in qua, praeſertim quoad caſtigationes, neminem ſua promerita laude voluimus quidem defraudatum, neque nobis tamen iudicii libertatem derogatam.* gg) SEC. V.

Notas in Hexaëmeron ſcripſerunt Georgius FABRICIVS; Johannes WEITZIVS; Andreas RIVINVS; & ex parte Caſpar BARTHIVS. *hh*)

Luculenter ſcriptum eſſe Hexaëmeron iudicat ISIDORVS Hiſpalenſis. *ii*) Eruditum, atque inſigne opus, habet Georg. FABRICIVS.

II. Librum *ad Theodoſium* iuniorem Auguſtum. Verſu elegiaco. Initium:

Rex aeterne Deus, auctor, rectorque ſerenus.

Contenta addit editio Riviniana: *Hoc ſequenti libello auctoris ſatisfactio continetur, qua ab omnipotente Deo veniam petit, ne praecedenti carmine aliquid incautus erraſſet. Dein Theodoſio iuniori Auguſto precem defert, cur de triumphis illius eodem opere tacuiſſet.* An potius hunc librum debeat Eugenio, qui pentametris plane ſimilibus alias gaviſus, ad-

col.426. Libr.XXIII, cap.XIX, col.1148. lib.XXXIV, cap.X, col.1563. *gg*) vid. Rivinus not. cit. E, N, b. *hh*) in adductis editionibus. *ii*) de Script. Eccl. cap. XXIV.

SEC. V. adſcribere dubitat Caſpar BARTHIVS. *kk*) Correctus eſt ab Eugenio. *ll*) Confer, quae de correctione Hexaëmeri dicta ſuperius. Prodiit ante Sirmondum per Michaelem Ruiſium ASSAGRIVM; *mm*) A. MDCXIX. per Jacobum SIRMONDVM; *nn*) A. MDCLI. per Andream RIVINVM, in Dracontii libellorum biga, *oo*) ex Sirmondo; A. MDCLXXVII. in Bibliotheca maxima patrum *pp*) ad editionem Sirmondianam. Caſtigationes textus dedit Andreas RIVINVS, in notis ad Dracontii & Eugenii opuſcula. Notas ſuppeditavit Andr. RIVINVS annexas Dracontii Libellorum bigae. *qq*)

Hos binos Dracontii libros iunctos ediderunt Mich. Ruiſius ASSAGRIVS, Jacobus SIRMONDVS, de quibus in Hexaëmero vide; Andreas RIVINVS. En titulum Riviniani operis integrum:

Dracontii Hiſpani libellorum biga: quorum prior de opere ſex dierum & Creatione mundi, Hexaëmeri titulo pridem, ſed XCI. verſibus mutilus, editus, fuit, ſcriptus Heroico metro; alter vero poſterior Elegiaco, poſtfatio quaſi quaedam eſt, & praecedanei illius pariter

kk) ad Claudian. p. 507. *ll*) Vid. eius Epiſtola ad Chindaſvintum, praefixa Dracontii Libellis. *mm*) vid. BARTHII Adverſ. lib. LV, cap. XI, col. 2615. *nn*) Pariſiis. Vid. Aub. MIRAEVS Schol. ad Iſidorum Hiſpalenſem de Script. Eccl. cap. XXIV. *oo*) Lipſiae B, 8, a. *pp*) Lugd. Tom. IX, p. 729. *qq*) J, 4, b, ſ.

SEC. V.

rer atque ſui ipſius ad Deum & Regem Theodoſium iun. Auguſtum excuſatio, primum vigeſimo abhinc anno Pariſiis prodiit, nuſquam alibi excuſus. Nunc vero utrumque & inprimis Hexaëmeron illud, ſive de machina mundi poſt Eugenium Toletanum Epiſcopum, [cujus ſimul hic appoſita eſt Septidui Recapitulatio, ut & Epigrammata reliqua, aliaque poematia ejusdem ſubjuncta reperies: Item poſt Georgium Fabricium, Joh. Weitzium, Jacobum Sirmondum, Caſparem Barthium, Simonem Toelmannum, Wolfg. Seberum &c. reſtitutum integre emendavit, inque eo confuſa diſtinxit, & commodiorem atque faciliorem ad ſenſum obſcura redegit, notisque prioribus aliorum ſelectis, novis quoque auxit & illuſtravit Andr. Rivinus D. & P. P. Lipſiae Aera Dionyſiana ∞ IↃↃ LI. o. pl. 10.

Falſa videntur eſſe quae de XCI. verſibus, novae editioni accedentibus, titulus refert. Neque admitti poteſt, viceſimo ab A. 1651. anno primum Pariſiis prodiiſſe poſteriorem libellum. Quamvis enim non ſatis definire valeam, an Aſſagriana editio illum libellum exhibeat, tamen jam A. 1619. a Sirmondo illum vulgatum eſſe conſtat.

III. Nonnulla carmina, niſi forte mentitur inſcriptio, inedita edere conſtituit Philippus LABBE. *rr*)

LAV-

rr) vid. eius Biblioth. nov. MSS. p. 58.

SEC. V. LAVDES cum cenſura de Dracontii Poeſi ſequentes a me obſervatae; *Plurimum ingenii fuit in Chriſtianis veteribus vatibus, & quidem ſaepe adeo excellentis, ut dum illuſtrare volunt quaedam, omnia confundant. Sane Dracontius adeo acute & nervoſe de plerisque incidentibus loquitur, ut vix ſe ipſum ſatis intellexiſſe videatur, tantum abeſt, ut ab iis potuerit ſententia eius percipi, qui noſtra aetate in ea re ſtuduerunt.* Ita ſentit Caſpar BARTHIVS. *ss*) Intricatiorem, ſed mire eruditum poetam habet BARTHIVS. *tt*) Poetam ſenſu & eruditione, quam eloquentia, longe meliorem & inſtructiorem dicit Dracontium idem BARTHIVS. *uu*) Dracontium probum autorem, concinnum & ipſa brevitate commendabilem, ſed ab aevo ſequiori; in quo tamen elegantiarum floſculi, ceu purpureae quaedam inſtitae, interluceant ac ſcintillent: eſſe iudicat Melchior GOLDASTVS. *xx*)

En aliquos Dracontii ex Hexaëmero *yy*) verſus:

Clarus ubique Deus, nunquam mutabilis, auctor,
Quem non obſcurant quacunque ex parte tenebrae,
Nec celantur ei quaecunque obſcura geruntur;
Principium factis lucem dat lucis origo;

Quae

ss) Adverſ. L. VII. cap. XX. col. 352. *tt*) Adverſar. lib. XXIII. cap. XIX. col. 1148. *uu*) Adverſ. Lib. LIV. cap IX. col. 2539. *xx*) in Epiſtola ad Weitzium. *yy*) v. 13. ſqq.

Quae mundo vitae praemiſſa eſt principe luce, SEC. V.
Quae totum praeceſſit opus, quod continet orbis,
Quae ſolis praevenit iter, lunamque coruſcam,
Cuius iuſſit ope clareſcere cuncta creatu.

Addo memoratu dignam obſervationem; verſus ſcilicet, quibus conſtat, Dracontium Paradiſum in India quaeſiviſſe, iis opponendos, qui hanc ſententiam nimis habent paradoxam: zz)

India tunc primum generans pigmenta per herbas
Eduxit ſub ſole novo rudibusque racemis.

X. CCCCLXIII

PROSPER.

Quatuor huius aevi Proſperi fuerunt. Primus Aurelianenſis epiſcopus Aniani ſucceſſor Sidonio Apollinari familiaris fuit: ut ex huius epiſtola 15. lib. 8. conſtat. Secundus Regii Lepidi in Aemilia Epiſcopus, ſi Eccleſiae iſti, quae feſtum & officium de eo celebrat, ac proprium etiam hymnum cantat, & Romano Martyrologio ad Junii 25. diem fides eſt. Tertius Aquitanus. Et hunc quidem Trithemius, Flaminius aliique cum Regienſi in Aemilia epiſcopo confundunt, & unum faciunt. Sed nunquam Epiſcopum fuiſſe contendit Sirmondus in Notis ad Sidonium: quamquam nominis aequivocatio fecerit, ut quae Chronographo & Gallo

zz) v. Hexaem. v. 61. 62.

SEC. V. contra Pelagianos ſcripta ac ſimilia conveniunt, Regienſi pariter adſcribantur. Vetus Eccleſiae Regienſis hymnus, a Joanne Ferrario in Catalogo Sanctorum Italiae productus, qui Proſperum ſuum canit a S. Leone I. Papa miſſum Epiſcopum; tum Martyrologium Romanum, quod hunc Regienſem contra Pelagianos quoque ſcripſiſſe teſtatur: ea omnia eumdem cum Chronographo faciunt. Eſt & PROSPER TYRO, quem Beda in fine libelli de re metrica memorat & coniugatum fuiſſe dicit; cum exhortatorium illius carmen ad uxorem refert, *Age iam precor mearum comes irremota rerum. a)* Quicquid huius ſit homo Aquitanicae regionis vocatur noſter a GENNADIO, *b)* & in huius MSto Corbeienſi ſalutatur conſiliarius Papae Leonis. HONORIVS Auguſtodunenſis, qui preſſo alioqui pede veſtigia Gennadii legit, Proſperum dicit Epiſcopum Aquitanicae regionis. *c)* Epiſcopum Reginenſem poſt Faventium habet Joh. TRITHEMIVS. *d)* Presbyterum fuiſſe non epiſcopum contendit Aub. MIRAEVS. *e)* Neque Reienſem in Gallia, neque

X. *a*] v. Aegidius BVCHERIVS in commentario ad Victorii Aquitani Canonem Paſchalem cap. 6. apud Aubertum Miraeum in Auctario de Scriptor. Eccleſ. n. XCIX. *b*] de vir. illuſtr. cap. 84. *c*] de Scriptor. Eccleſiaſt. Lib. II. Cap. 83. *d*] de Scriptorib. Eccleſiaſt. n. 164. *e*] Schol. ad Gennadii l. c.

que Regienſem in Italia epiſcopum fuiſſe vult & probat SIRMONDVS. *f*) SEC. V.

Claruit temporibus Leonis Imperatoris magni Anno CCCCLX. *g*)

Vitam ad annum CCCCLXIII. extendit. *h*)

Carmine excellens fuit & proſa, iudice Joh. TRITHEMIO. *i*)

Scripſit I. Ex ſententiis B. Auguſtini Epiſcopi verſibus hexametris & pentametris, mixtum proſa, opus pulcherrimum quod praenotare voluit *Epigrammata* lib. I. *Dum ſacris mentem placet.* *k*) Exſtat nomine Tironis Proſperi Aquitanici Epiſcopi Regio Lepidi, Sacrorum Epigrammatum ſuper Auguſtini ſententias liber primus, Epigrammata ſeu minuta poematia CXII. complexus, quorum duobus poſtremis Proſper orat Deum; in G. FABRICII Poetis Chriſtianis. *l*)

II. De libero arbitrio contra ingratos aut Pelagianos liber primus. Poema Epicum vivente adhuc Auguſtino ſcriptum, ut ad Mercatorem obſervat Jo. Garnerius. Exſtat in FABRICII Poetarum Chriſtianorum corpore. *m*)

f] in notis ad Sidonii epiſtolam 15. lib. 8. apud MIRAEVM Auctar. l. c. *g*] v. TRITHEMIVS l. c. *h*] v. MARCELLINI Comitis Chronicon apud MIRAEVM l. c. *i*] l. c. *k*) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 164. *l*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 706. *m*) v. FABRICIVS l. c.

III. Verſus quidam anacreontici ex adhortatione Proſperi ad coniugem, de quibus ſuperius iam dictum eſt. Eos etiam affert Lilius Gyraldus dialogo quinto Hiſtoriae Poetarum, & Georgius Caſſander inter hymnos eccleſiaſticos. *n*)

Paulini & Proſperi poemata a ſe recenſita edidit Pulmannus Antwerp. 1560. 12. His vulgo accenſetur Carmen Heroicum de providentia divina a G. Fabricio omiſſum, quod non Proſperum ſed ſcriptorem Pelagianum habet auctorem. *o*)

XI.

CLAVDIANVS MAMERTVS

Claudianus vocatur in editione vulgata Gennadii. *a*) Eius tamen Codex Gemblacenſis hunc ſcriptorem vocat claudium. Supra etiam in Salviano Gennadii c.67. conſenſu codicum omnium Claudius dicitur. *b*) Joh. trithemius *c*) Claudium appellat, monetque eundem dici mamertum. Ab aliis pleno nomine dicitur claudianus ecdicius mamertus. *d*) Fuit frater Mamerti Viennenſis Epiſcopi. Noſter vero Viennenſis Eccleſiae Presbyter exſtitit, *e*) non Epi-

n) v. FABRICIVS l.c. *o*) v. FABRICIVS l.c.p.706.707.

XI. *a*) de vir. illuſtr. cap. LXXXIII. *b*) v. not. [g] ad Gennadii l. c. ed. Hamb. 1718. p. 36. *c*) de Scriptor. Eccleſ. n. CLXXVIII. *d*) v. nota [g] ad Gennadii c. 83. edit. 1718. p. 36. *e*) v. Gennadius de vir. illuſtr. cap. XXCIII.

Epiſcopus, ut habet Joh. TRITHEMIVS. *f*) Cla- SEC. V.
ruiſſe ſub Zenone Imperatore A. CCCC. LXXX. dicitur TRITHEMIO, *g*) rectius A. CCCCXLIII. Auberto MIRAEO, *h*) cum ipſi defuncto Sidonius verſu epitaphium ſcripſerit quod lib. 4. epiſtolarum numero II. ipſe recitat.

Scripſit I. Hymnum de *paſſione Domini* cuius principium eſt: *Pange lingva glorioſi.* *i*) Hymnum iſtum Venantio Fortunato tribuunt antiqui etiam ſcriptores & codices: ſed ſtilum is redolet cultiorem, quam Fortunati eſſe ſoleat. Sirmondus cenſet ipſum eſſe ſcriptum a Claudiano Mamerto, & Sidonio lib. 4. ep. 3. ad Claudianum laudari. In eum, inquit, ſcite cadunt omnia, quae laudantur a Sidonio. Scriptus eſt verſibus trochaicis, quibus inſerti aliquando Pyrrichii numeri; commaticus eſt, crebris aptisque commatiis inciſus, ſententiis non interruptis, ſed molliter cum verſu cadentibus. Denique Claudiano carmen hoc vindicat non ſolum vetus Scholiaſtes, verum etiam Gennadius, non quidem ut editus eſt, ſed prout in codice coenobii S. Michaelis de Tumba, vulgatis auctior, in Claudiani mentione legitur. *k*)

II. Carmen *contra varios errores*, ſeu *va-*

f) de S. E. n. 178. *g*) l. c. *h*) Schol. ad Gennadii l. c. *i*) v. GENNADIVS l. c. *k*) v. Aub. MIRAEI l. c.

SEC. V. *vſnos Poetas* exſtat inter opera Poetarum Chriſtianorum & in Bibliotheca Patrum. *l*) Eſt carmen hexametrum incipiens. *Jam mihi polliceor ſacris tua carmina libris*. Prodiit inter G. FABRICII poetas Chriſtianos. *m*)

III. Sunt qui ea quae de *Chriſto* carmina leguntur non Cl. Claudiani, ſed Claudiani Mamerci eſſe affirment, ea in primis ratione perſvaſi, quod & varius ſit ſtilus & quod ille a Chriſtiana pietate fuerit alienus. *n*)

XII.

CCCCXCI. *PATRICIVS*

Epiſcopus & Hibernorum Apoſtolus. Obiit ſub A. CCCCXCI. aetatis XXCII. ſi Mariano SCOTO Chronographo credimus. *a*) Verſus S. Patricii Epiſcopi de *rebus Hiberniae admirandis* habentur manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana TitusD.XXIV.3. *b*)

XIII.

A. C. D. *TVRCIVS RVFFVS ASTERIVS*

RVFIVM appellat Codex quidam MS. apud Phil. LABBEVM; *a*) TVRCIVM RVSSIVM ASTERIVM QVINTVM alius a Caſp. BARTHIO *b*) viſus.

Vir

l) v. MIRAEVS l.c. *m*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 711. *n*) v. Lilii Gregorii GYRALDI de Poëtis. dial. IV.

XII. *a*) v. Auberti MIRAEI Auctarium de Scriptor. Eccleſ. n. CXII. *b*) v. Thomae SMITHI catalogum p. 130.

XIII. *a*) in nov. biblioth. Libr MSS. p. 23. *b*) Adverſar. L. XII. c. XIX. col. 705.

Vir Conſularis fuit. *c*) Exconſul ordinarius atque patricius ſalutatur in inſcriptione tractatui cuidam praefixa, quod ex ſcheda vetuſtiſſima quadam notavit BARTHIVS, *d*) & ex alio Codice MSto Phil. LABBEVS. *e*) A. C. D.

A. C. CCCCXLIX. dicitur cum Protogene Collega ſuo Conſulatum geſſiſſe. *f*) Sed confunditur Verus Aſterius cum Flavio Aſturio, noſterque A. CCCCXCIV. una cum Fl. Praeſidio conſulatum adminiſtravit imperante Anaſtaſio. *g*)

Scripſit I. *Collationem Veteris & Novi Teſtamenti* Carmine elegiaco, cuius initium: *Cantemus ſocii domino cantemus honorem.* Carmen iſtud ab Aſterio editum eſſe, quanquam inſcriptum ſit Sedulio, annotavit Cn. Spinianus atque Aldus. Panninius vero Turcio inſcriptum & miſſum vult. *h*) Prodiit nomine Aſterii Pariſiis Anno MDCXLIV. in Bibliotheca magna Patrum; *i*) Lugduni A. MDCLXXVII. in Bibliotheca maxima Patrum. *k*) SEDVLIO *Collationem* tribuunt aliqui, in quibus Geo. FABRICIVS, qui illam Baſileae A. MDLXIV.

 Poe-

c) v. Inſcriptio *Collationis.* *d*) l. c. *e*) l. c. *f*) v. Aub. MIRAEVS in Auctar. de ſcriptor. Eccleſ. n. LXXXVII. *g*] v. nota praefixa Collationi in *Bibliotheca Max. Patr. T. IX. p. 464.* F. & Gv. CAVEVS hiſt. liter. ſcript. eccleſ. ed. Londin. p. 376. *h*] v. nota praefix. Coll. l. c. *i*] T. VIII. col. 702. *k*] T. IX. p. 464.

A. C. D. Poetis ſuis Eccleſiaſticis *l*) inſeruit, & GV. CAVEVS: *m*) MAMERTO etiam CLAVDIANO adſcribi opus illud obſervat Aub. MIRAEVS, *n*) ſuntque manuſcripti codices, qui collationem Claudiani Mamerti eſſe dicunt, ut monet nota praefixa Collationi. *o*)

II. *Epigramma* in SEDVLIVM elegiacum, initio: *Sume ſacer meritis veracis dicta Poetae.* Editum eſt a Jac. SIRMONDO in notis ad epiſtolas Ennodii, ex Codice Rhemenſi; *p*) A. MDCXXIV. a Caſpare BARTHIO in Adverſariis. *q*) ex ſcheda vetuſtiſſima; A. MDCXXXVIII. ab Auberto MIRAEO in ſcholio ad Iſidori Hiſpalenſis librum deſcriptoribus Eccleſiaſticis Antverpiae Cap. VII. recuſum Hamburgi A. MDCCXVIII. *r*) ex Sirmondo; Pariſiis A. MDCLIII. a Philppo LABBEO in nova bibliotheca manuſcriptorum *s*) ex codice MSto.

III. Huc referri poteſt, quod *Sedulii verſus* poſt eius mortem ex ejusdem ſcriniis collectos recenſuit. *t*) Aſcribo ſpeciminis gratia verſus aliquos Aſterianae Collationis:

Virgo Maria nitet, nullo temerante pudorem,
Poſt partum pueri, virgo Maria nitet

Ipſe

l] col. 565. *m*] l. c. *n*] l. c. *o*] l. c. *p*] v. BARTHII Adverſar. l. c. & Aub. MIRAEI Scholion ad librum Iſidori Hiſpal. de Scriptor. Eccleſ. cap. VII. *q*] L. XII. c. XIX. col. 705. *r*] p. 52. *s*] p. 23. *t*] v. Epigramma Aſterii in Sedulium.

Ipſe tulit Dominus, pro poenis munera, ſervis, A. C.
Pro ſervis poenas ipſe tulit Dominus.
Lumen adeſſe Dei perſenſit tartarus ingens,
Nec cernunt homines lumen adeſſe Dei.

XIV.

GODELBERTVS. D.

Presbyter, *a*) claruit temporibus Anaſtaſii Auguſti, anno Domini D, teſte TRITHEMIO. *b*) Poeta inſignis ſalutatur a Joh. Trithemio. *c*)

Scripſit *Hiſtoriam a mundo condito ad usque natalia Salvatoris* metro. *d*) *Allegoriae ſcripturarum* lib. IV. inſcribitur apud Joh. TRITHEMIVM. *e*) Imitatus eſt Aviti ſtudium, *f*) Scripſit Heroico metro. *g*)

XV. D.

RVSTICVS. HELPIDIVS.

ELPIDIVS ſcribendum eſſe Græca Spei indoles iubet, obſervante Caſpare BARTHIO. *a*) Alios legere HELFRIDIVS, obſervat ſeries authorum, praefixa Bibliothecae Max. Patrum *b*) Medicus fuit Theodorici Gothorum regis & Exquaeſtor. *c*] Exilluſtris Exquae-

E 5

XIV. *a*] Vid. SIGEBERTVS Gemblacenſis de Scr. Eccl. cap. 23. *b*] de Script. Eccl. n. CXCVIII. *c*] loc. cit. *d*] Vid. SIG. Gemb. de S. E. cap. 23. *e*] de Scr. Eccl. n. CXCVIII. *f*] v. SIGEBERTVS l. c. *g*] Sigeb. l. c.

XV. *a*] Adverſ. Libr. XXVI, cap. IX, col. 1266. *b*] Tom. IX. *c*] vid. Mantiſſa ad Auberti MIRAEI Auctarium de Script. Eccleſ. ed. Hamb. 1718. pag. 107.

A. C. D. quaeſtor dicitur in Inſcriptione Hiſtoriarii Teſtamenti V. & N. d) Vixit temporibus Symmachi & Boethii, Anaſtaſio imperante, ad A. C. D. vid. Autor notae, praefixae Helpidii Hiſtoriario. e]

Eius ſunt

I. *Hiſtoriae Teſtamenti veteris & novi*, carmine hexametro ſcriptae. Hujus libelli in libris ſcriptis hic fuit titulus: *R. Elpidii Hiſtoriarum novi Teſtamenti*. Nemo intellexit titulum. Scribendum eſſe *Hiſtoriarium* monet BARTHIVS. f] Initium:

Evae, vipereu, vetitum decerpere pomum.

Prodierunt in Georgii FABRICII Poetis Eccleſiaſticis, ed. Baſileae MDLXIV; g] M. H. GOLDASTI Manuali biblico, S. Enchiridio. SS. Scripturae a catholicae Apoſtolicae veteris Eccleſiae patribus compendiato. Frfti MDCX; h] Bibliotheca magna Patrum ed. Pariſ. MDCXLIV; i] & Bibliotheca maxima Patrum ed. Lugdun. MDCLXXVII. k) Emaculat locum quendam hujus ſcripti Barthius. l] Ruſtici Helpidii Triſticha de hiſtoriis quibusdam utriusque Teſtamenti & carmen de Chriſti Jeſu beneficiis Andreae RIVINI notis illuſtrata cum Lactantii Merobaudis & aliorum carminibus prodiere. Li-

d] in Bibl. Max. Patr. Tom. IX, p. 462. E. e] in Bibl. max. Patr. f] loc. cit. g] col. 753 h] pag. 17. i] Tom. VIII. col. 706. k] Tom. X, pag. 462. l] loc. cit.

Lipſiae 1652. 8. Laudat BARTHIVS III. 16. Adverſar. & LABBEVS p. 64. Bibl. nov. MSS. emendatiorem illorum promiſit editionem. v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 709. A. C. D.

II. Carmen hexametrum de *Chriſti Jeſu beneficiis*:

Conditor omnipotens rerum, mens unica ſummi.

Exſtat apud FABRICIVM; *m*) in Bibl. Magna PP. *n*) in Bibl. max. PP. *o*) Emaculantur & illuſtrantur varia hujus carminis loca a BARTHIO. *p*)

III. Carmen in conſolationem doloris ſui, cujus ipſe mentionem facit. *q*) Verum id interiit. *r*)

Non fuiſſe ineruditum, fatetur BARTHIVS, *s*) & nos ſequenti ſpecimine *t*) probamus:

Tu divina ſalus ſtrepitus miſeratus amaros
Ac morbos furiasque dolens, & crimina laeſi
Sangvinis, in noſtros paſſus deſcendere viſus,
Atq; hominem miſcere Deo, mox conſcia veri
Exhibuit documenta fides, praedictaq; priſcis
Temporibus, ſtupuit miracula ſubditus orbis.
Et cui terra jacet, pelagus ſilet, atque coruſcis
Ob-

m) l. c. col. 756. *n*) l. c. col. 707. *o*) l. c. pag. 463. *p*) Adverſar. libr. XXVI, cap. IX, col. 1266. lib. XLIV, cap. IX, col. 2003. *q*) Vid. Gvil. CAVE de Script. Eccleſ. pag. 301. ed. Genev. *r*) Cave l. c. *s*) Adverſ. lib. XXVI, c. IX, col. 1266. *t*) Extat in Carmine de Jeſu Chriſti Beneficiis v. 54.

A. C.

Obſequiis ſervire minor vix ſufficit aether,
Calcatisque celer famulatur nubibus axis:
Hunc gravidante Deo mortalis neſcia fœtus,
Virginitas fœcunda tulit, partuque pudico
Expletum eſt pietatis opus, nec enim ederet ortum
Vulgaris natura novum, coramque pateret
Maieſtatis apex, ſi nil mirabile terris,
Ignotumque daret, nec tanti pignora fœtus
Enituere ſimul, nam claro ſidere mundus
Irradians rutilae lucis cognovit honorem
Autorem peperiſſe ſuum, qui nobilis aevi
Incohoamenta gerens, fragiles proceſſit in artus.

In penultimo verſu Maxima Bibliotheca Patrum legit *periſſe*, cui lectioni & metri & nexus ratio obſtat.

SECVLVM SEXTVM

I.

DXVII. ### *GILDAS*

Albanius, Patricii diſcipulus. Obiit IV. Kal. Febr. An. DXII. *a*)

Scripſit I. Verſus *vaticiniorum*. Lib. I. Init. *Orabiem Britonum quos copia divit* *b*)

II. de *Sexto cognoſcendo*. Lib. I. Initio: *Ter tria luſtra tenent quum*. *c*) Rectius inſcribitur: Verſus de *Sexto Rege Hiberniae*. Ex-

I. *a*) v. Joh. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. I. n. L. *b*) v. BALEVS l. c. *c*) v. BALEVS l. c.

Exitant in manuſcripti in Bibliotheca Bodle- A. C.
iana n. 2086. 14. & n. 2157. 31. *d*)

III. Super eodem *Sexto*. I. initio: *Cambria Carvernam Anglis*. *e*)

IV. *Hiſtoriam Britonum* ad tempora B. Auguſtini Anglorum apoſtoli, verſu heroico, quae exſtat manuſcripta in bibliotheca Cottoniana Julius D. XI. I. *f*)

II.

ORIENTIVS DXVII.

Vel ORENTIVS, vel ORONTIVS. Epiſcopus Illiberitanus. Ex ſubſcriptionibus concilii Tarraconenſis & Gerundenſis patet, Orientium A. DXVI. & DXVII. Illiberitanum epiſcopum fuiſſe.

Scripſit I. *Commonitorium fidelibus*, quod & *Memoriale* vulgo dicitur, & in antiquis Gloſſariis Graeco nomine ὑπομνηστικὸν appellatur. *a*) Caſpar BARTHIVS, Sigeberti verbis, *heroo* metro ſcriptum Commonitorium dicentibus, inſiſtens, putavit non verum germanumque eſſe Orientii opus, vel minimum ex aliqua parte ſuppoſitum. Deinde pro ſententia ſua affert particulam, *ne*, pro *non* ab Orientio uſurpatam, quod praeter & contra aevi illius conſvetudinem eſſe docet. Hos ſcru-

d) v. Catalogos manuſcriptorum Angliae & Hiberniae p. 110. 113. *e*) BALEVS l. c. *f*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 10.

II. *a*) Vid. Henr. Leonh. SCHVRTZFLEISCHII praef. ad Orientium p x. & a.

A. C. DXVII. ſcrupulos eximit Henr. Leonh. SCHVRTZFLEISCHIVS, *b)* regerendo veteres ſcriptores eccleſiaſticos ſaepius elegos appellaviſſe hexametros, ut Bedam, *c)* quod & monet DELRIVS. *d*] Quod ad alterum dubium, Schurtzfleiſchius pro *ne* legit *nec*, autoritate codicis Turonenſis motus. Metro heroico ſcriptum eſt, imo, ſi hexametrum heroicum dicendum, elegiaco. *e*] Initium:

Quisquis ad aeternae feſtinus praemia vitae

Aut ſi hoc praefationis initium dixeris, ipſum opus ita inchoatur;

Principio geminam debes cognoſcere vitam.

Liber II. incipit:

Si monitis gradiare meis, fidiſſime Lector.

Edidit illud primus Martinus DELRIVS A. MDC. *f)* ex MSto Aquicinctenſis Monaſterii. Orientium a RAMIRESIO publicatum vidit Caſpar Barthius apud Marquardum Freherum. *g)* prodiit Salmanticae MDCIV. *h)* Editoris nomen eſt Laurentius Ramireſius de PRADO. *i)* Deinde editum

b) in praef. ad Orient. p. 6. 7. *c)* in Hiſt. Eccleſ. lib. V. c. 8. *d)* Praef. ad Orient. Cf. Chriſtiani DAVMII epiſt. ad Thom. Reineſium, Reineſianis Epiſtolis inſerta n. 87. *e)* Vid. SIGEB. Gemblacenſis de Script. Eccleſ. cap. 34. & CAVE. *f)* Antwerpiae. *g)* Vid. BARTHII Adverſ. Lib. LV, c XI, col. 2615. *h)* in qu. vid. SCHVRTZFLEISCHIVS l. c. pag. 45. *i)* Vid. H. L. SCHVRTZFLEISCHII Praefatio ad Orientium Supplemento auctum, A, 3, a.

tum eſt Tom. V. Bibliothecae Patrum editionis poſtremae Colonienſis. *k*) Rurſus hoc rubro: S. ORIENTII *Illiberitani Epiſcopi verſus Commonitorii floridiſſimi, diu quidem antea deſiderati, ſed non ita pridem ex MSto membranaceo Abbatiae Aquicinctinae in lucem poſtliminio reducti, & nunc oriente pacis liberioris tempore, quam ille praecipue hoc opuſculo Chriſtianis inculcatam voluit, priſtinae ſuae dignitati & integritati, quod licuit, reſtituti, ac poſt Heriberſum* ROSWEIDVM, *Martinum* DELRIVM, *Iuſtum* LIPSIVM, *Aegidium* SCHONDONCHVM, *D.* FABRICIVM, *Caſp.* BARTHIVM *&c. emendati, & ſcholiis paucis enarrati ab Andrea* RIVINO *D. & PP. Lipſiae, Anno Chriſti* cIɔ Iɔc LI. o. pl. 4. Porro in Bibliotheca magna patrum ed. Pariſiis MDCLIV; *l*) poſtea in Bibliotheca maxima Patrum ed. Lugdun. MDCLXXVII. *m*) ex editione Mart. Delrii. Edmundus MARTENE edidit Orientii Commonitorium integro libro II. auctius Rothomagi Anno MDCC, inſertum Veterum Scriptorum & Monumentorum collectioni novae, ex MSto Turmenſi S. Martini. *n*) Prodiit ſeorſim: *Heinrici Leonhardi* SCHVRTZFLEISCHII ORIENTIVS, *cujus libellus, qui inſcribitur Commo-*

A. C. DXVII.

k) Col. 1618. Vid. MIRAEVS in Scholio ad cap. IX. Gennadii de Scriptor. Eccleſ. *l*) Tom. XV. *m*) Tom. VIII. p. 876. *n*) Vid. H. L. SCHVRTZFLEISHII Praef. ad Orient. pag. 47.

A. C. DXVII. *monitorium Fidelium*, *denuo collatis duobus MSCtis codicibus, Aquicinctino & Turonenſi, ex lectione Martini Delrii & Edmundi Martene editus, recognitus, atque integro libro ſecundo qui & in maxima patrum Bibliotheca deſideratur, auctus, ejusque & variorum notis illuſtratus. Vitembergae Saxonum A.* clↄ Iↄcc VI. qu. pl. 22½. Textus ex Martenicana editione deſumtus eſt. Huic editioni appendix acceſſit: *Henr. Leonh.* SCHVRTZFLEISCHII *S.* ORIENTIVS *ſupplemento auctus, ſive nova e codice MSto Bibliothecae Oxonienſis Anglicano recenſio, itemque curae poſteriores ad Libr. II. Orientii Vinariae 1716.* qu. pl. 3. Exhibet autem haec edititio praeter editoris dedicationem & Praefationem p. 55. Martini DELRII Praefationem p. 58. Andr. RIVINI Praefatiunculam, p. 62. Eiusdem notas in titulum, p. 65. Excerpta ex Edmundi MARTENE praefatione, Libro I. ſubjunxit ſeorſim p. 41. notas & animadverſiones Caſparis BARTHII, pag. 47. Andrae RIVINI emendationes & Scholia, p. 68 Henr. Leonh. SCHVRTZFLEISCHII additamenta variarum lectionum. Emendationum textus conjecturas in margine editionis ſuae dedit Martinus DELRIVS, & eum ſecuti. Notas dedit idem, juvantibus Juſto LIPSIO & Aegedio SCHONDONCHO. *o*)

Ori-

o) Vid. SCHVRTZFLEISCHII praef. ad Orient. p. 44.

Orientium hoc ſcripto *mulcere legentem ſuavi breviloquio*, judicat SIGEBERTVS Gemblacenſis. *p*) *Carmen lucidum & ſalſum* eſſe *ſermone dulci, facili, nec tamen diffluente, aut languido; ſed acri & nervoſa brevitate* [*eloquentia Latinitatis limi trahit nonnihil, ſed de aevo*] *duriuſculum, ſed locis pauculis, & forte culpa malae manus alienae, vel electione, & quadam ornatum reſpuente pietate*; judicat Martinus DELRIVS. *q*) *Elegantiſſimos & prudentiſſimos verſus* habet Caſp. BARTHIVS. *r*) *Stylus Orientii preſſus eſt atque nervoſus, & quamvis ſeculi, quo vixit, latinitatem redoleat, tamen non eſt langvidus neque barbarus*, ſentiente DUPINIO. *s*) A. C. DXVII.

II. De *Nativitate Domini.* Hexametr. Initium:

Splendidior Lux luce micat, majorque diei

Exſtat annexum Orientii Commonitorio ed. Vitemb. 1706. *t*)

III. De *Epithetis Salvatoris* noſtri. Elegiac. Initium

Janua, virgo, Leo, virtus, ſapientia verbum.

Exſtat annexum Commonitorio ed. Vitemb. *u*)

F IV. De

p) de Scr. Eccl. cap. 34. *q*) in praefamine ad Lectorem de Scriptore Orientio *in Bibl. max. Patrum pag. 875. G.* *r*) Adv. lib. XLIII, cap. IX. *s*) in Bibliotheca Autorum Eccleſiaſticorum T. V. *t*) pag. 89. *u*) pag. 89.

A. C. DXVII. IV. De *Trinitate*. Hexam. Initium

Quod fuit a ſeclis, quodque eſt in ſecla ſeclorum.

Exſtat annexum Commonitorio edit. Vitemb. x]

V. *Explanationem nominum Domini.* Hexametr. Init.

Ianua conſiderat coelo, ſecretaque pandat

Extat annexa Commonitorio ed. Vitemb. y)

VI. Orationes XXIV. Jamb. Senar. Init.

Tibique Domine celſum Cherubim dicatum eſt.

Reperiuntur annexae Commonitorio ed. Vitemb. z)

Specimen Poeſeos Orientii dabunt Verſus aa] Commonitorii:

Affectu toto Dominum, totisque medullis,
Atque tuum toto dilige corde Deum.
Et recte, quid enim poteris tu juſtius unquam
Obſtrictus tantis ſolvere muneribus?
Qui tibi cum limus terrena in fece jaceret
Demſit perpetui temporis eſſe lutum:
Qui tibi, quod membris conſtas, quod mente moveris,
Quod lingua loqueris, quod ratione ſapis,
Quod manibus tangis graderis pede, lumine cernis,
Aure audis, ſentis naribus, ore probas,

Ante

x) pag. 90. y) pag. 96. z) p. 102. aa] u. 48. ſqq.

Ante aliquod meritum, propria pietate miniſtrat, A. C. DXXI.
Corporis ac animae ſic pater ut Dominus:
In orientium caſtigationes & animadverſiones Jo. COMMIRII occurrunt in memoriis literariis Trivultinis 1710. p. 112. & p. 332. Johannis vero Georgii ECCARTI in Monathl. Auszug. 1701. Octobr. p. 27. *ab*]

III.

MAGNVS FELIX ENNODIVS

EVODIVS dicitur a Joh. TRITHEMIO. *a*) Epiſcopus Ticinenſis. Claruit ſub Anaſtaſio Imperatore A. DX. *b*) Mortuus A. DXXI. d. XVI. Kal. Auguſti, teſte Epitaphio. *c*)

Scripſit I. *Carminum* librum.

II. *Epigrammata* CLI.

Collecta carmina Ennodii proſtant in Operibus Ennodii per Andream SCHOTTVM Tornaci 1610; a Jacobo SIRMONDO recenſita & notis illuſtrata Pariſiis 1611. 8; *d*) in Sirmondi Operum Tomo I; *e*) in Bibliotheca Maxima Patrum edita Lugduni 1677. *f*) ex editione Sirmondiana.

Locus quidam Ennodii explicatus a Caſpare

ab] v. Joh. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. Supplem. ed. Hamb. 1712. p. 298.

III. *a*] de Scriptor. Eccleſ. n. CCIII. *b*] v. TRITHEMIVS l. c. *c*] apud SIRMONDVM in prolegom. ad opera Ennodii. *d*] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 725. *e*] v. FABRICII Bib. Lat. Suppl. ed. cit. p. 298. *f*] T. IX. p. 426.

A. C. DXXI. ſpare BARTHIO. *g*) Alius locus ex Ennodii. Epithalamio Maximi illuſtratus a BARTHIO *h*)

Ex carmine ad Olybrium aliqua ſpeciminis loco decerpo:

Fama refert, veterum quae neſcit perdere geſta,
Quae loquitur ſemper quicquid in orbe fuit.
Germina dum lucis Titan diſpergit in axem,
Et ditat mundum nobilibus radiis.
Vda vaporiferas conibent dum lora quadrigas,
Et nitidum gurges mittit ubique diem.
Undantes doctis manibus ſol flexit habenas,
Artificem dominum lux bene nota tulit.
Sed Phaetontaeo poſtquam dare regna precatu
Non exploratis viribus inſtituit.
Degenerem primis rectorem motibus aſtrum
Senſit, & excuſſis currere cœpit equis.
Tunc totam ſonipes lucem de naribus efflans
Non tenuit legis tempora certa ſuae.
In flammam ceſſit ſplendor, quod luminat, uſſit,
Quodque animat terras, exitium peperit.

A. C. DXXII.

IV.
LVXVRIVS

Vel LVXORIVS. Floruit Carthagine ſub Thraſimundo Vandalorum rege mortuo A. DXXII. *a*)

Scripſit I. Epigramma de *aquis calidis Cernen-*

g] Animadverſ. ad Papinii Statii I. Thebaid. pag. 114.
h] Animadverſ. ad Papin. Statii I. Achilleid. p. 1682.
IV. *a*] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. pag. 688.

nenſibus elegiacum initio: *Ardua montanos* A. C.
inter ſplendentia lucos. Quod edidit Nico- DXXII.
laus HEINSIVS notisque in Claudianum inſe-
ruit. *b*)

II. Salmaſius ad Hiſtoriam Auguſtam pro-
fert huius Luxurii epigramma hactenus in-
editum: *Quo feſtinus abis gula impellente ſa-
cerdos. c*)

III. *Pervigilium Veneris*, ſive carmen tro-
chaicum de *vere* a quibusdam Luxurio tri-
buitur. *d*)

IV. Plura Luxorii epigrammata inedita
vidit apud Petrum Scriverium Nicolaus
HEINSIVS. *e*) Nonnulla huius poetae cum
Joh. Alb. Fabritio communicavit Chriſto-
phorus Woltereck. Vide itidem quae Al-
meloveenius Poematis veteribus inſeruit
p. 10. ſqq. & autor Ephemeridum Lipſien-
ſium editarum Germanice A. 1710. (*Aus-
führl. Bericht von neuen Büchern*) p. 1010.
ſeq. *f*)

V. DXXIII.

ALCIMVS ECDICIVS AVITVS.

AVITVS ſimpliciter nominatur ab ENNO-
DIO, *a*) GREGORIO Turonenſi, *b*) AGOBAR-
F 3 DO,

b) ed. Amſtel. 1665 p. 852. *c*) v. FABRICIVS l. c. not. [y]
d) v. FABRICII Bibl. Lat. p. 688. *e*) v. Comment. ad
Claudian. l. c. *f*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed.
1712. Supplem. p. 292.

V. *a*) in vita Epiphanii. *b*) lib. II. Hiſt. Francorum
cap. XXIV.

A. C. DXXIII. DO, *c*) FLORO diacono eccleſiae Lugdunenſis, ADONE, *d*) SIGEBERTO Gemblacenſi, *e*) ISIDORO Hiſpalenſi. *f*) ALCIMVS ſimpliciter dicitur a FORTVNATO. *g*) ALCVINVS ECDICIVS AVITVS ſalutatur ab Auberto MIRAEO. *h*) ALCIMVS AVITVS appellatur ab AGOBARDO, *i*) & Aub. MIRAEO. *k*) ECDICII nomen deprehendit Jacobus SIRMONDVS in titulo epiſtolae, quam de poematum ſuorum editione ſcripſit ad Apollinarem fratrem. *l*)

Fuit Epiſcopus Viennenſis, *m*) in Gallia. *n*) Claruit tempore Zenonis Imperatoris ſub rege Gundebaldo: *o*) ſub Zenone & Anaſtaſio principibus Anno Domini D. indicante Joh. TRITHEMIO; *p*) temporibus Papae Hormiſdae a quo Vicarius in Galliis conſtitutus eſt, vt conſtat ex epiſtola Hormiſdae ad ipſum. *q*) Obiit Anno DXXIII. d. V. Febr. *r*) Epitaphium, quod Alcimo Avito Viennae quondam poſitum fuit

c) adverſus legem Gundobadi, in libro & adverſus dogma Felicis. *d*) in Chronico aetate ſexta. *e*) de Scriptor. Eccleſ. c. XXII. *f*) de Scriptor. Eccleſ. cap. XXIII. *g*) Lib. I. de vita S. Martini. *h*) Schol. ad Sigeberti l. c. *i*) de Judaicis ſuperſtitionibus. *k*) Schol. ad Iſidori l. c. *l*) v. SIRMONDI notas ad Avitum in Bibl. Max. Patr. T. IX. p. 625. H. *m*) v. SIGEBERTVS, ENNODIVS, GREGORIVS, ISIDORVS ll. cc. *n*) v. MIRAEVS ad Sigeberti l. c. *o*) v. SIGEBERTVS l. c. & AGOBARDVS adverſus legem Gundobadi. *p*) de S. E. c. 197. *q*) v. BELLARMINVS de Scriptor. Eccleſ. *r*) v. Gv. CAVE de Script. Eccleſ. ed. Genev. p. 297.

fuit legitur praefixum AVITI opuſculis. *s*) A. C. DXXIII.
Scripſit multa verſu. *t*) Scilicet.

I. De *Mundi Principio & aliis diverſis conditionibus* libros ſex, ut titulum effert SIGEBERTVS Gemblacenſis, *u*) & GREGORIVS Turonenſis. *w*) Ab AVITO inſcribuntur de *ſpiritalis Hiſtoriae geſtis.* *x*) Quo tamen titulo non ſolos hos ſed & reliquos in Exodum, Numeros &c. complexus eſt. Ex his priores quinque vulgo inſcribuntur de Moſaicae hiſtoriae geſtis libri V. Quorum I. de *origine mundi*, incipit; *Quod varii eveniant humana in gente labores.* II. de *peccato originali* incipit: *Vitur interea venturi neſcia caſus.* III. de *ſententia Dei* incipit: *Tempus erat quo ſol medium tranſcenderat axem.* IV. de *Diluvio mundi* incipit: *Infectum quondam vitiis concordibus orbem.* V. de *tranſitu maris rubri*, incipit; *Hactenus in terris undas patuiſſe canenti.* Omnes ſunt hexametri. Prima & antiquiſſima huius operis editio eſt anni 1507. per Joannem Adelphum MYLINGVM, *y*) qui ea carmina e praeceptoris fui

s) ed. Zehnerianae Lipſ. 1661. p. 5. *t*) v. GREGORIVS Turonenſis lib. II. cap. 34. ADO Viennenſis in Chronico apud Aub. MIRAEVM Schol. ad Iſidori l. c. *u*) de S. E. c. 22. *w*] l. c. *x*] in Epiſtola ad Apollinarem Sidonii filium n. 45. in Bibl. Max. Patr. T. IX. p. 581. D. *y*] v. AVITI opuſcula per Joach. Zehnerum ed. cit. p. 7.

A. C. D.XXIII. ſui phil. Beroaldi codice vulgavit Argentinae apud Gruningerum. *z)*

Hinc vulgavit poemata haec Martinus de WERDENA Colon. 1508. *aa)* Editionis Colonienſis anni 1509. meminit Jacobus SIRMONDVS. *ab)* Prodiit & Pariſiis per Aſcenſium 1509. 8. *ac)*

Editum eſſe Alcimum Pariſiis 1510. teſtatur SIRMONDVS. *ad)*

Quarta editio lucem adſpexit Lugduni 1536. 12. *ae)* cum Cl. Marii Victoris poematis, *af)* per Joh. GAGNEIVM. Ea editio innumeris locis depravata eſt, & quingentis prope verſibus, inaudito, ac niſi autor ipſe proderet, incredibili facinore interpolata. Quae & in caeteras paſſim editiones recepta eas infecit. *ag)*

Cum notis ſuis Alcimum edidit Menradus MOLTERVS Baſileae 1546. apud Oporinum. *ah)*

Prodiit quoque in Georgii FABRICII poetis Eccleſiaſticis Baſileae 1564. *ai)*

In corpore poetarum Latinorum Lugduni 1603. *ak)*

Ex

z] v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 701. *aa]* v. J. A. FABRICIVS l. c. *ab]* not. ad Avitum in Biblioth. Max. Patr. Tom. IX. p. 639. D. *ac]* v. FABRICIVS l. c. *ad]* l. c. *ae]* v. FABRICIVS l. c. *af]* v. Chriſtophori HENDREICH Pandectae Brandenburgicae p. 352. b. *ag]* v. SIRMONDVS l. c. *ah]* v. FABRICIVS l. c. *ai]* col. 367. *ak]* Lib. IV. p. 469.

A. C. DXXIII.

Ex recenſione Jacobi (rectius Joachimi) ZEHNERI. Lipſiae 1604. 8. *al)* Ad Alcimi editionem MSto Fuldenſi uſus eſt Joach. Zehnerus. *am)*

In Corpore poetarum Latinorum Genevae 1611. *an*)

In Aviti operibus ſtudio Jacobi SIRMONDI Pariſiis 1643. *ao*) ex MS.

In Bibliotheca magna patrum Pariſiis 1644. *ap)*

In Bibliotheca patrum 2. edit. Pariſ. Tom. VIII. fol. 359. *aq*)

Exſtant & titulo: Divi Alcimi AVITI Archiepiſcopi Viennenſis, opuſcula, In compluribus Germaniae Bibliothecis hactenus deſiderata, & ad probatiſſimorum exemplarium, cumprimis vero ad vetuſtiſſimi codicis manuſcripti fidem, correctius edita e recenſione Joachimi ZEHNERI. Lipſiae impenſis haeredum Thomae Schüreri, & Matthiae Götzii Bibliop. Anno MDCLXI. 0. annexa compendio Theologiae eiusdem Zehneri ed. Schleuſingae 1661

In Bibliotheca maxima patrum Lugduni 1677. *ar*) ad Sirmondianam editionem.

F 5 In

al] v. HENDREICH l. c. *am*] v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. Supplem. p. 293. *an*] v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. p. 694. *ao*] p. 213. *ap*] Tom. VIII. col. 596. *aq*] v. HENDREICH l. c. *ar*] Tom. IX. pag. 603.

A. C. DXXIII.

In Sirmondi operibus T. II. *as*)

Integrum Alcimum reſtituturum ſe promiſit Daumius. *at*)

Locum quendam ex Alcimi Aviti lib. I. emendat Caſpar BARTHIVS. *au*) Alia duo loca ex libro IV Idem. *aw*) Alium ex Avito locum emendat BARTHIVS. *ax*)

Egregium carmen habet hos quinque Aviti libros FORTVNATVS. *ay*)

Quam corruptus ſit & ingenioſus doctusque hic auctor dici non poteſt, niſi collatione veterum librorum inſtituta; iudicante Caſp. BARTHIO. *az*)

II. Liber de Conſolatoria *laude caſtitatis* ad Fuſcinam ſororem, virginem Deo ſacratam, vulgo ſextus dicitur praecedentium reſpectu. Inſcribitur & de *laude virginitatis* apud ISIDORVM Hiſpalenſem. *ba*) Liber hexametro verſu ſcriptus incipit: *Suſcipe complectens Chriſto digniſſima virgo.* Ediderunt eum Georg. FABRICIVS; *bb*) Corpus Poetarum; *bc*) Opera AVITI; *bd*) Joach. ZEHNERVS; *be*) Bibliotheca magna Patrum; *bf* & Bibliotheca maxima Patrum. *bg*)

Hunc

as] v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 721. *at*] v. FABRICII Bibl. ed. cit. Supplem. p. 293. *au*] Animadverſ. ad Papin. Statii III. Thebaid. p. 748. *aw*] Animadv ad Statii IV. Theb. p. 1290. *ax*] l. c. p. 1291. *ay*] Lib. I. de vita S. Martini. *az*] l. c. *ba*] de Script. Eccl. c. 33. *bb*] in Poetis Chriſtianis col. 425. *bc*] l. c. p. 492. *bd*] l. c. p. 296. *be*] p. 172. *bf*] l. c. col. 618. *bg*] l. c. p. 621.

Hunc librum pulcherrimo compoſitum carmine, & eleganti epigrammate cooptatum eſſe fatetur ISIDORVS Hiſpalenſis. *bh*) A. C. DXXIII.

In manuſcriptis codicibus Gabrielis Naudaei reperiuntur Aviti poematum libri VI. tribus verſibus, quos nulli codices editi repraeſentant, auctiores, quos exhibet Philippus LABBEVS. *bi*)

Hos libros plane graviſſimos & venuſtiſſimos nuncupat BELARMINVS. *bk*)

III. Exſtant & eius opera poetica nondum edita in *Leviticum Numeros*, *Deuteronomium* & libros *Joſuae* & *Judicum*. *bl*)

Adde Exodum. Hos omnes ineditos libros rudes pasſim & impolitos ac mendis ſcatentes in tribus, quae vidit, exemplaribus animadvertit SIRMONDVS, adeo ut evulgare religioni duxerit. Haec non obſtant quo minus aliquam de iis notitiam dare congruum nobis videatur In *Exodum* metrum Aviti verſus continet 1328. initio: *Interea varios agitant dum tempora curſus.* In *Leviticum* verſus habet 308. initio: *Poſtquam conſpicuo longinqua in devia templo.* In *Numeros* verſus continet 689. initio: *Verterat interea ſolitis ſe curſibus annus.* In *Deuteronomium* verſibus gaudet 287. initio: *Hactenus informis eremi vexatus arenis.* In librum *Jeſu Nave*, ver-

bh) de S. E. c. 23. *bi*) in Bibliotheca nova MSS. ed. Pariſ. 1653. p. 226. *bk*) in Catalogo. *bl*) v. LABBEVS l. c. p. 57.

A. C. DXXIII. verſus habet 452. initio: *Haec inter dominus Jeſum dignatus adire.* In librum Judicum, verſus continet 695. initio: *Poſtquam conſpicuo Jeſus deceſſerat actu.* bm)

Specimen venae Aviti praebeant verſus quibus ſingularem prorſus lieni vindicat uſum: bn)

Lienis laevam ſortitur regula partem,
Qua crines perhibent unguesq; recreſcere ſectos.
Nec conciſa dolent: hinc nunc augmenta reſumunt,
Quae vivunt ſenſuque carent in corporis uſu.

Addo verba ex lib. II. quibus Eva Adamo vetitum perſvadet ſumere pomum: bo)

Sume cibum dulcis vitali ex germine conjunx;
Quod ſimilem ſummo faciet te forte tonanti,
Numinibusq; parem. Non hoc tibi neſcia donum
Sed jam docta fero. Primus mea viſcera guſtus
Attigit, audaci diſſolvens pacta periclo.
Crede libens, mentem ſcelus eſt dubitaſſe virilem
Quod mulier potui. Praecedere forte timebas,
Saltem conſequere, atq; animos attolle jacentes.
Lumina cur flectis? cur proſpera vota moraris?
Venturoque diu tempus furaris honori?

DXXIV.

VI.

BOETHIVS.

Boetivs dicitur ab honorio Auguſtaduno, a) ſi-

bm) notae Jac. SIRMONDI ad Avitum in Biblioth. max. patr. T. IX. p. 639. F. bn) Lib. I. v. 110. ſſ. bo] v. 242. ſſ.

a) SIGEBERTO Gemblacenſi, *b*) & in Codicibus MSC. *c*) In veteribus lapidibus & monumentis iam BOETHIVS iam BOETIVS ſcriptum invenitur, ut notavit SIRMONDVS ad Ennodium p. 31. *d*) ANNITIVS MANLIVS SEVERINVS BOETIVS vocatur ab ANONYMO Mellicenſi. *e*) MANLIVS SEVERINVS BOETIVS a Joh. TRITHEMIO. *f*) BOETHIVM rectius ſcribi ex origine vocis Graecae arguit Aubertus MIRAEVS. *g*) A. C. DXXIV.

Romanus. Natus eſt non ita multis poſt annis, quam ab Alarico Roma caperetur. *h*)

Patricius vel Conſul ſalutatur ab HONORIO; *i*) Vir conſularis a SIGEBERTO. *k*) Romae Conſul fuit teſte ANONYMO. *l*) Conſul ordinarius audit Joh. TRITHEMIO. *m*) Conſulem ordinarium ſine collega fuiſſe A. DX. monet A. MIRAEVS. *n*)

Cum Theodorici Gothorum Regis Tyrannidem impedire conatus eſſet, Ticinum in exilium miſſus eſt, cuius rei THEODVLFVS Aurelianenſis meminit Lib. 4. carminum p. 221.

VI. *a*) Lib. III. de Scriptor. Eccleſ. cap. XXII. *b*) de Scriptor. Eccleſ. cap. XXVII. *c*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. p. 621. b. *d*) v. Joh. Alb. FABRICII Bibl. Latin. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 268. *e*) de Scriptor. Eccleſ. cap. XV. *f*) de Script. Eccl. n. CCI. [g] *g*) Schol. ad Honor. de Scr. Eccl. l. c. *h*) v. Jul. Martiani ROTAE vita Boethii praefixa libris Boethii de conſol. philoſoph. ed. Antverp. 1607. *i*) l. c. *k*) l. c. *l*) l. c. *m*) l. c. *n*) l. c.

A. C. DXXIV. 221, edit. Sirmondi. Ticini cum Socero in carcerem detruſus poſtquam paulo ſupra ſemeſtris ſpatium in eo vitam produxiſſet iuſſu Theodorici eſt interfectus. *o*)

Occiſus eſt A. DXXIV. ut diſerte teſtatur in Chronico MARIVS epiſcopus Aventicenſis. *p*) Moritur eodem anno, quo Symmachus Patricius, & Johannes Papa, ſub Anaſtaſio Imperatore, iuſſu Theodorici Regis ad Ravennam poſt diuturnum exilium in carcere jugulatus Anno Domini DXXIV. Indict. II. teſte Joh. TRITHEMIO. *q*) non A. DXXI. ut BELLARMINVS vult, *r*) aut A. DXXVI. quo interfectum Ticini dicit Aub. MIRAEVS. *s*)

Scripſit de *conſolatione philoſophiae* Libros V. Scilicet ubi Theodoricus Rex Gothorum tyrannidem in Romanos exercuit, Boetius conſul Graecis clam litteras miſit, volens ſcilicet per illorum patrocinium ſubdere [ſubducere] & a Regis tyrannide civitatem, & cives, ſe quoque addito, liberare. Quod ubi rex comperit, quaſi reum maieſtatis Ravennam in exilium miſſum, in carcerem includi iusſit; in quo quinque libros per ſatyram edidit. Opus ſuum librum Conſolationis inſcripſit. Ita occaſionem ſcripti narrat

o) v. FABRICII Bib. Lat. ed. cit. p. 642. 643. *p*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 621. b. *q*) de S. E. n. CCI. *r*) v. HENDREICH l. c. *s*) Schol. ad Honorii de S. E. L. III. c. 22.

A. C. DXXIV.

rat ANONYMVS Mellicenſis. *t*) Boethii de Conſolatione HINCMARVS quoque Librum memorat non libros T. I. p. 211. de praedeſtinat. contra Godeſchalcum & T. II. p. 62. *u*) H. GLAREANVS in praefat. ad Fuggerum praemiſſa Boethii operibus ſuſpicatur conſolationem non ipſius Boethii eſſe. Atqui ſi quaeras, inquit, quem auctorem eius operis putem, haud facile dixerim, coniectura tamen haud exigua colligimus fuiſſe aliquem non indoctum aut aliquot potius doctos, qui in gratiam optimi viri, huiusmodi lamentationem inſtiterint velut funebre ſolatium iniuſte caeſo. Nam Boethium haud quaquam tam ſtupidum fuiſſe putandum eſt, cum in carcere detineretur, ut tyrannicae iniuriae meminiſſe tam importune voluerit. *w*)

Soluta partim oratione partim verſibus ſcripti ſunt hi libri. Argumentum horum librorum eleganter & ſuccincte complexus eſt Jo. CLERICVS T. XVI. Bibl. ſelectae p. 239. ſeq. *x*)

Prodierunt libri de Conſolatione Boethii Sec. XV. ſine inſcriptione f. In fine legitur:
Hic mea de prora in littus iactetur apertum
Anchora. parva tadant ducentia velu faſelum.

Fi-

t) de S. E. c. 15. *u*) v. Joh. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb 1712. Suppl. p 270. *w*) v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. p. 643. not. [p] *x*) v. FABRICIVS Bib. L. ed. cit. Suppl. p. 271.

A. C. DXXIV. *Finit liber Bohecii de conſolatione philoſophiae.* Literae maiores initiales manu adſcriptae ſunt.

Item ſine ſingulari titulo eodem ſeculo. f. Textus ipſe inſcribitur Anicii Manlii Torquati Severini Boetii Ordinarii Patricii viri exconſulis de conſolatione philoſophiae liber primus incipit.

In fine: Boetii philoſophicae conſolationis liber quintus explicit. Inſeritur verſio germanica.

1473. Norimb. in Fol. cum expoſitione Thom.. Aquinatis. *y)*

1482. Coloniae cum notis in 4. *z)*

1484. Lovanii cum Comment. Thomae Aquinatis. *aa)*

1485. Gaudavi Lat. & Belgice. Cum Comment. Belgicis. *ab)*

1486. cum Comment. Thomae Aquinatis. *ac)*

Hoc titulo: Boetius de conſolatione philoſophiae nec non de diſciplina ſcholarium cum commento S. Thomae. Lugduni per Johannem de Prato. A. MCCCCLXXXVII. die VIII. Februarii. f.

1587. cum Thomae Aquinat. Commentario Lovanii fol. *ad)*

Cum

y) v. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 622. a. *z)* v. HENDREICH l. c. *aa)* v. HENDREICH l. c. *ab)* v. HENDREICH l. c. *ac)* v. HENDREICH *ad)* v. HENDREICH Pand. Brand. p. 622. a.

Cum Commentario Thomae Aquinatis Lugd. 1490. 4. *ae*) A. C. DXXIV.

Cum commento Thomae in aliis Boethii operibus Venetiis per Johannem de Forlivio & Gregorium fratres. A. 1491. d. 26. Mart. f. Exſtat fol. 160. ſs.

Hoc rubro: Boetius de conſolatione philoſophiae cum commento angelici doctoris Thomae de Aquino. q. in fine: Anthonii Kobergers civis Nurnbergenſium urbis induſtria fabrefactus Anno MCCCCXCV. die VIII. menſis Junii.

1493. cum notis Thomae Aquinatis in 4. *af*)

1495. 4. cum commentario Badii Aſcenſii. *ag*)

1499. Lovanii cum commentario Thomae Aquinatis. *ah*)

Circa finem ſeculi XV. hoc titulo: Boetius de conſolatione philoſophica & de diſciplina ſcholarium cum commentariis ab infinitis fere erroribus emaculatis. Additum eſt carmen iuvenile Sulpitii de moribus in menſa ſervandis & Quintiliani praeceptum de officio ſcholaſticorum erga praeceptores. Inſigne Joannis Clein. q. Commentarii ſunt S. Thomae de Aquino & Jodoci Badii Aſcenſii. Pagina ultima legitur: Antonius

G

ae) v. Joh. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 271. 272. *af*] v. HENDREICH l. c. *ag*] v. HENDREICH l. c. *ah*] v. HENDREICH l. c.

A. C. DXXIV. tonius Petrus Duvelandus ſtudioſis ſalutem. Accipite Boetium de conſolatu philoſophico duplici commentario explanatum. Erratulis noſtris facile parcet ſpero quicunque hunc noſtrum Boetium cum illis qui hactenus impreſſi ſunt conferet: ſi tamen aliqua non expiabilia invenerit id exemplari quo uſi ſumus oro aſcribat. Ex calcographia Joannis Clein Alemanni nulli impreſſorum Lugdunen. ſecundi. nono Kalendas Octobris.

1501. Argentor. cum Comment. Thomae Aquinatis & aliorum. *ai*)

1502. Daventriae. *ak*)

Cum Jodoci Badii Aſcenſii notis Pariſ. 1502. 4. *al*)

Hoc titulo: Anitii Manlii Torquati Boecii: alias divi Severini philoſophi: oratoris: & poetae excellentisſimi: Romani quondam Patricii: opusquinque librorum de philoſophica conſolatione ſpectatisſimum: & ad amusſim [uti in proverbio eſt] elaboratum: iamque recentiori lima in Lipſenſi gymnaſio ab innumeris mendis, quibus ante maculatisſimum circumferebatur, purgatum & perquam fideliter caſtigatum. q. In fine legitur: Impreſſum Liptzk per Jacobum Tan-

ai] v. HENDREICH Pand. Brand. p. 622. a. *ak*] v. HENDREICH l. c. *al*] v. J. A. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 645.

'anner 1505. die 22. Decembris. Praefigitur A. C.
. F. L. ad lectorem Sapphicon. Et ad Jo- DXXIV.
nnem Bitrofium Numburgenſem Epigram-
a exhortatorium Magiſtri Andreae Fabani
andavienſis.
Florentiae 1513. *am*)
1514. Lugduni in 4. cum Thom. Aquinatis
Aſcenſii notis. *an*)
Inter Doctoris Angelici opera T. 18. Ve-
tae & Antw. editionis. *ao*)
Cum Commentariis Jo. MVRMELII & Ru-
lphi AGRICOLAE. Daventr. 4. *ap*)
1516. 4. *aq*)
Florentiae per Nicolaum CRESCIVM ope-
heredum Philippi Juntae. 1521. Theodorus
zmannus deprehendit, optimas fere le-
ones, quas iam e MSS. eruerat, ingeniive
tituerat adminiculo, in ea haberi. *ar*)
1522. Baſil. *as*)
Boethius de conſolatione philoſophiae a
nne CAESARIO recognitus prodiit Colo-
e 1535. cum Murmellii & Rod. Agricolae
nmentariis. *at*)

G 2 In-

v. FABRICII Bibl. Lat. Suppl. ed. cit. p. 272. *an*)
ENDREICH l. c. *ao*) v. FABRICII Bibl. Lat.
cit. p. 645. *ap*) v. FABRICII Bibl. Latin. ed. 1712.
5. *aq*) v. HENDREICH Pand. Brand. p. 622. a.
r. Th. SITZMANNI notae ad Boetium de Conſ.
ſ. ed. Hanov. 1607. p. 132. *as*) v. HENDREICH
at) v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica
ovanii 1643. p. 474.

A. C. DXXIV. Inter alia Boethii opera Baſil. 1536. *au*)

Exſtat: D. DIONYSII Carthuſiani operum Minorum Tomus tertius, cui inſunt haec Commentaria in libros D. Severini Boethii, quos de conſolatu philoſophico inſcripſit ipſo textu (quem vocant) Boethiano, ſumma diligentia ad multorum exemplarium fidem reſtituto. Coloniae ex officina Melchioris Noveſiani. A. 1540. f.

In operibus Boethii Baſileae 1546. *aw*)

1562. Antverp. in 8. *ax*) e recenſione Theodori PVLMANNI. *ay*)

1567. Pariſ. in 8. cum Comm. Henr. Corn. AGRIPPAE. *az*)

1568. Antverp. in F. *ba*)

Cum aliis Boethii operibus Baſileae 1570. ex officina Henric-Petrina in folio. *bb*) cum Commentariis Joannis MVRMELII & Rod. Agricolae enarrationibus in eosdem. *bc*) pag. 889.

1580. Antverp. in 12. *bd*) e recenſione Theodori PVLMANNI. *be*)

au) v. FABRICIVS l. c. *aw*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Honorii de S. E. L. III. c. 22. *ax*) v. HENDREICH l. c. *ay*) v. FABRICIVS l. c. *az*) v. HENDREICH l. c. *ba*) v. HENDREICH l. c. *bb*) v. Car. de VISCH Bibl. Script. Ord. Ciſterc. ed. Col. 1656. p. 249. a. *bc*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 622. a. *bd*) v. HENDREICH l. c. *be*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. 1712. p. 645.

1581. Lugd. in 16. cum emendat. Theod- A. C.
PVLMANNI. *bf*) DXXIV.

1587. Romae ad calcem primi voluminis
poematum ſeu poetarum veterum e quibus
ſublata eſt obſcoenitas, additusque Theod.
Pulmanni libellus de metris Boetianis. *bg*)

Per PVLMANNVM Lugduni Batavorum apud
Franciſcum Raphelengium anno cIɔIɔXC.
bh)

1590. Antverp. cum emend. Pulmanni. *bi*)

1600. Antverp. & Lugd. B. *bk*)

Poſt Theod. Pulmanni emendationem
denuo recogniti ad vetuſtiſſimas membranas
Conr. RITTERSHVSII. Lugd. B. apud Raphelengium 1601. forma minore. *bl*)

1602. poſt emendationem Pulmannicam
recognita per Conr. RITTERSCHVSIVM. *bm*)

1604. Antv. cum comment. Joan. BERNARTII. *bn*)

1606. Hannov. 8. & Duaci. *bo*)

Titulo: Anicii Manlii Torquati Severini
Boethii de conſolatione philoſophiae libri V. nunc denuo Variis lectionibus & notis
illuſtrati a Theodoro SITZMANNO, Thuringo.

bf) v. HENDREICH l. c. *bg*) v. HENDREICH l. c.
bh) v. Th. SITZMANNI not. ad Boet. de Conſ. Philoſ.
Hanov 1607. p. 133. *bi*) v. HENDREICH l. c. *bk*)
v. HENDREICH l. c. *bl*) v. FABRICII Bib. Lat. ed.
Suppl. p. 272. *bm*) v. HENDREICH l. c. *bn*) v.
HENDREICH l. c. *bo*) v. HENDREICH l. c.

A. C. DXXIV. ringo. Quibus ſubiunctus & Theodori PULMANI de Metris Boethianis libellus. Hanoviae typis Wechelianis, apud Claudium Marnium, & heredes Joan. Aubrii. MDCVII. o. Dedicatio data Lipſiae Kalend. Januar. 1607. Uſus eſt Nic. Creſcii editione Florentina anni 1521. Contulit etiam denuo cum Conradi Rittershuſii membranis vetuſtiſſimis, ipſi olim a Jac. Scheckio donatis & in editione Raphelengiana adhibitis Pulmanni exemplar, quod impreſſum Lugduni Batavorum 1590. cuius etiam textum in ſua editione retinuit. Uſus eſt praeterea fratrum Buſſiorum, Caſparis & Georgii excerptis, ex MS. Erfurtenſi, quae plerumque cum membranis Rittershuſianis conveniunt, ut & editio Norimbergenſis, omnium quas Sitzmannus vidit antiquiſſima, neque MSS. deterior. Raro adhibuit Baſilienſem. *bp*)

Inſcriptione: Anicl Manll Severini Boetl de conſolatione philoſophiae libri quinque. Joh. BERNARTIUS recenſuit, & Commentario illuſtravit. Antverpiae ex officina Plantiniana, apud Joannem Moretum. M. DC. VII. o. Nicolaus Oudaert dedicationem praefixit datam Mechliniae VIII. Id. Jun. 1607. In fine Librorum Boethii legitur: Antverpiae ex off. Plantin. ap. Jo. Moretum M. DC. IV. Compoſitos eſſe hos libros Boethii

bp) v. Th. SITZMANNI notas ad Boeth. de Conſ. Philoſ. ed. Hanov. 1607. p. 132. 133.

thii ſtudioſe cum membranis docet commentarius editoris. *bq)* A. C. DXXIV.

1620. Antv. 24. *br)*

1624. Duaci in 24. *bs)*

1625. Amſtel. in 32. *bt)*

Titulo: Anicii Manlii Torquati Severini Boethii de conſolatione Philoſophiae libri V. Amſtelodami apud Joan. Janſſonium. Anno 1631. ſed.

1633. Lugd. Bat. in 24. edente P. BERTIO cum libro de diſciplina ſcholarium, *bu)* praemiſſa prolixa de Boethio eiusque ſcriptis praefatione. *bw)*

1639. Jenae cura DILHERRI in 12. *bx)*

1640. in 32. Amſtelodam. *by)*

1649. Amſtelodam. in 8. *bz)*

1653. 32. Amſtelodam. *ca)*

1656. Lugd. Bat. 8. Renatus VALLINVS cum quinque libris conſolationis philoſophicae vulgavit Boetii opuſcula ſacra. *cb)*

Notas eruditas adiunxit editor. *cc)*

1665. Lugd. Bat. 8. *cd)*

p. 147. 148. *br)* v. HENDREICH Pand. Brand. 22. a. *bs)* v. HENDREICH l. c. *bt)* v. HENDREICH l. c. *bu)* v. HENDREICH Pand. Brand. p. 622. *bw)* v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. p. 645. *bx)* v. HENDREICH l. c. *by)* v. HENDREICH l. c. *bz)* v. HENDREICH l. c *ca)* v. HENDREICH l. c. *cb)* v. HENDREICH l. c. *cc)* v. FABRICIVS l. c. *cd)* v. HENDREICH l. c.

A. C. DXXIV. 1668. Lugd. B. in 8. per Renatum VALLINVM. *ce*)

1671. in 8. Lugd. Bat. cum Comment. & notis Joan. BERNARTII, Theod. SITZMANNI, Renati VALLINI &c. *cf*) Praefixa & legitur Praefatio P. BERTII de Boethio. *cg*) In hac editione cum notis variorum omiſſae ſunt Sitzmanni & Vallini praefationes, quod merito aegre fert J. CLERICVS T. 16. Bibl. Selectae p. 244. iudice Joh. Alb. FABRICIO. *ch*) Dedicatio Sitzmanni iure omitti poterat, non item initium Commentarii.

1672. Bremae 12. *ci*)

1680. Pariſ. in 4. cum interpretatione & notis illuſtravit Petrus CALLYVS ad uſum Delphini. *ck*)

Novam Boethii de conſolatione Philoſophiae editionem ex vetuſtisſimo & accuratisſimo codice manuſcripto edere conſtituit M. MVCKELIVS Conrector ſcholae Arnſtadienſis. *cl*)

Emendationes textus ex manuſcriptis dat Caſpar BARTHIVS. *cm*)

Ex coniecturis. Idem. *cn*)

Dabo carmina Boethii ſingula ex tribus manu-

ce] v. HENDREICH l. c. *cf*] v. HENDREICH l. c. *cg*] v. FABRICIVS l. c. *ch*] Bibl. Lat. ed. cit. Suppl. p. 272. *ci*] v. HENDREICH l. c. *ck*] v. HENDREICH l. c. *cl*) v. *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen* anni 1715. ed. Lipſiae o. p. 366. *cm*] Adverſar. L. V. c. XVI. L. XXIV. c. XV. *cn*] Adverſ. L. XVII. c. XIII.

nuſcriptis Codicibus Academiae Juliae Helmſtadienſis, & exemplaribus quatuor prelo excuſis ſcilicet Noribergenſi 1495. Sitzmanniana 1607. Bernartiana 1607. & Amſtelodamenſi 1631. A. C. DXXIV.

Libri I. Metrum I.

Carmina qui quondam ſtudio florente peregi
Flebilis, heu, maeſtos cogor inire modos.
Ecce mihi lacerae dictant ſcribenda Camenae,
Et veris elegi co) *fletibus ora rigant.*
Has ſaltem nullus cp) *potuit* cq) *pervincere terror*,
Ne noſtrum comites proſequerentur iter.
Gloria felicis olim viridisque iuventae
Solantur cr) *maeſti nunc mea fata ſenis.*
Venit enim properata malis inopina ſenectus,
Et dolor aetatem iusſit ineſſe ſuam.
Intempeſtivi funduntur cs) *vertice cani,*
Et tremit effoeto corpore laxa cutis.
Mors hominum felix, quae ſe nec ct) *dulcibus annis*
Inſerit, & maeſtis ſaepe vocata venit.
Eheu cu) *quam ſurda miſeros avertitur aure,*
Et flentes oculos claudere ſaeva negat.

co) MS. I. *eleys.* forte *elegis.* *cp*) male Amſtelod. edit. *nullius.* *cq*) MS. II. *potuit nullus.* *cr*) ita MSS. mei & Sitzmanni cum editionibus Florentina apud Sitzmannum & Norimbergenſis. *Solatur* editiones Sitzmanni, Bernartii & Amſtelod. *cs*) MS. I. *fundantur.* *ct*) MS. I. *nec ſe.* *cu*) MS. I. & II. *O heu* N. *Heu heu.*

A. C. DXXIV. *Dum* cw) *levibus malefida bonis fortuna fa-veret*,
Paene caput triſtis merſerat hora meum.
Nunc quia fallacem mutavit nubila vultum,
Protrahit ingratas impia vita moras.
Quid me felicem toties iactaſtis amici?
Qui ceciait, ſtabili non erat cx) *ille gradu.*

L. I. Metr. II.

Heu quam praecipiti merſa profundo
Mens hebet, & propria luce relicta
Tendit in cy) *extremas* cz) *ire tenebras,*
Terrenis quoties flatibus acta
Creſcit da) *in immenſum noxia cura.*
Hic quondam coelo liber aperto
Svetus in aethereos ire meatus
Cernebat roſei lumina ſolis,
Viſebat gelidae ſidera lunae,
Et quaecunque vagos ſtella recurſus
Exercet, varios flexa per orbes, db)
Comprenſam dc) *numeris* dd) *victor habebat.*
Quin etiam cauſas, unde ſonora
Flamina ſollicitent aequora ponti;
Quis de) *volvat ſtabilem ſpiritus orbem;*
Vel cur Heſperias ſidus in undas
Caſurum rutilo ſurgat ab ortu;
Quis df) *veris placidas temperet horas,*

Ut

---

cw) MS. I. *cum* cx) MS. I. *fuit.* cy) MS. I. *ad.* cz) Ita MS. II. & III. reliqui *externas.* da) B. *Tendit.* db) male N. *urbes.* dc) ita MS. II. & III. N. S. B. & A. minus recte: *comprehenſam.* dd) MS. III. *in numeris.* de) male V. apud B. *Quid.* df) MSS. *quid.*

Utterram dg) *roſeis floribus ornet;* A. C.
Quis dedit, ut pleno fertilis anno DXXIV.
Autumnus gravidis influat uvis:
Rimari ſolitus, atque latentis
Naturae varias reddere cauſas:
Nunc iacet effeto lumine mentis,
Et preſſus gravibus colla catenis,
Declivemque dh) *gerens pondere vultum*
Cogitur heu ſtolidam cernere terram.

L. I. Metr. III.

Tunc me diſcuſſa liquerunt nocte tenebrae,
Luminibusque prior rediit vigor:
Ut, cumpraecipiti glomerantur Sidera coro,
Nimboſisque polus ſtetit imbribus;
Sol latet, ac nondum coelo venientibus aſtris
Deſuper in terram nox funditur.
Hanc ſi Thraicio di) *boreas emiſſus ab antro*
Verberet, & clauſum reſeret diem,
Emicat, & ſubito vibratus lumine Phoebus
Mirantes oculos radiis ferit.

Lib. I. Metr. IV.

Quisquis compoſito ſerenus aevo
Fatum ſub pedibus dedit dk) *ſuperbum,*
Fortunamque tuens utramque, rectus
Invictum poſuit tenere vultum:
Non illum rabies, minaeque, ponti
Verſum funditus excitantis dl) *aeſtum;*
Nec

dg) N. S. B. A. *terras.* *dh*) N. *declivumque.* *di*) MS. I. & II. *Trabicio* MS. III. *Traicio.* Ita & N. Sed S. & B. *Treicio.* *dk*) N. minus recte *egit.* *dl*) N. male *agitantis.*

A. C. *Nec ruptis quoties vagus caminis*
DXXIV. *Torquet fumificos Veſevus ignes;*
Aut dm) *celſas ſoliti ferire turres*
Ardentis via fulminis movebit.
Quid tantum miſeri feros dn) *tyrannos*
Mirantur ſine viribus furentes?
Nec ſperes aliquid, nec extimeſcas:
Exarmaveris impotentis iram.
At quisquis trepidus pavet, vel optat,
Quod non ſit ſtabilis, ſuique iuris:
Abiecit clypeum, locoque motus
Nectit, qua valeat trahi, catenam.

L. I. Metr. V.

O ſtelliferi conditor orbis,
Qui prepetuo nixus do) *ſolio*
Rapido coelum turbine verſas,
Legemque pati ſidera cogis,
Ut nunc pleno lucida cornu
Totis fratris & dp) *obvia flammis*
Condat ſtellas luna minores,
Nunc obſcuro dq) *pallida cornu*
Phoebo propior lumina perdat:
Et qui primo dr) *tempore noctis*
Agit algentes Heſperus ortus,
Solitas iterum mutat habenas
Phoebi pallens Lucifer ortu.
Tu frondifluae frigore brumae

Strin-

---

dm) MS. II. & N. *Haut.* MS. III. *Ac.* *dn*) N. minus recte *ſaevos.* *do*) N. *nexus.* cum MS. II. *dp*) *&* deeſt in MSS. N. & A. *dq*) N. male *obſcura.* *dr*) MS. III. & excuſi *primae.*

Stringis lucem breviore mora:
Tu, cum fervida ds) *venerit aeſtas,* A. C.
Agiles noctis dividis horas: DXXIV.
Tua vis varium temperat annum,
Ut, quas boreae ſpiritus aufert,
Revehat mitis Zephyrus, frondes:
Quaeque Arcturus ſemina vidit,
Sirius altas urat ſegetes.
Nihil antiqua lege ſolutum
Linquit propriae ſtationis opus.
Omnia certo fine gubernans dt)
Hominum ſolos reſpuis actus
Merito rector cohibere modo.
Nam cur tantas lubrica verſat
Fortuna vices? Premit inſontes
Debita ſceleri noxia poena:
At perverſi reſident celſo
Mores ſolio, ſanctaque calcant
Iniuſta vice colla nocentes.
Latet obſcuris condita virtus
Clara tenebris, iuſtusque tulit
Crimen iniqui.
Nil periuria, nil nocet ipſis
Fraus, mendacii du) *comta colore;*
Sed cum libuit viribus uti
Quos innumeri metuunt populi
Summos gaudent ſubdere reges.
O jam miſeras reſpice terras,
Quisquis rerum foedera nectis.

Ope-

ds) A. male *fervidens.* dt) MS. III. & N. *gubernas.* du) MS. I. *mendaci.*

A. C. *Operis tanti pars non vilis*
DXXIV. *Homines quatimur fortunae ſalo.*
Rapidos, rector, comprime fluctus,
Et, quo coelum regis immenſum,
Firma ſtabiles foedere terras.

Lib. I. Metr. VI.

Cum Phoebi radiis grave
Cancri ſidus inaeſtuat:
Tum, dw) *qui larga negantibus*
Sulcis ſemina credidit,
Eluſus dx) *Cereris fide*
Quernas pergit dy) *arbores.*
Nunquam purpureum nemus
Lecturus violas petas,
Cum ſaevis aquilonibus
Stridens campus inhorruit;
Nec quaeras avida manu
Vernos ſtringere palmites,
Uvis ſi libeat frui:
Autumno potius ſua
Bacchus munera contulit.
Signat tempora propriis
Aptans officiis deus;
Nec, quas ipſe coercuit,
Miſceri patitur vices.
Sic quod praecipiti via
Certum deſerit ordinem,
Laetos non habet exitus.

Lib.

dw) MS. I. *Tunc.* *dx*) MS. I. *Illuſus.* *dy*) ita A. reliqui omnes *pergat.* minus recte.

Lib. I. Metr. VII. — A. C. DXXIV.

Nubibus atris
Condita nullum
Fundere poſſunt
Sidera lumen.
Si mare volvens
Turbidus auſter
Miſceat aeſtum,
Vitrea dudum
Parque ſerenis
Unda diebus
Mox reſoluto
Sordida coeno
Viſibus obſtat.
Quique vagatur
Montibus altis
Defluus amnis,
Saepe reſiſtit
Rupe ſoluti
Obice dz) *ſaxi.*
Tu quoque, ſi vis
Lumine claro
Cernere verum;
Tramite recto
Carpere callem:
Gaudia pelle;
Pelle timorem;
Spemque fugato;
Nec dolor adſit:
Nubila mens eſt,
Vinctaque frenis,
Haec ubi regnant.

Libri II. Metrum I.

Haec cum ſuperba verterit vices dextra
Exaeſtuantis ea) *more fertur Euripi.*
Dudum tremendos ſaeva proterit eb) *reges,*
Humilemque victi ſublevat fallax vultum.
Non illa miſeros audit, aut ec) *curat fletus,*
Utroque gemitus, dura quos fecit, ridet:
Sic illa ludit, ſic ſuas probat vires,

Ma-

dz) S. B. & A. *Obiice* minus recte. *ea*) Ita cum meis MSS. MS. Erfurt. & editio Baſileenſ. N. vero S. B. & A. habent. *Et aeſtuantis.* *eb*] MS. II. *protrabit.* *ec*] MS. II. *nec* editi; *haud.* MS. tamen apud Bernartium etiam legit: *aut.*

A. C. *Magnumque ſuis monſtrat oſtentum, ſi quis* ed)
DXXIV. *Viſatur una ſtratus ac felix hora.*

Lib. II. Metr. II.

Si quantas rapidis flatibus incitus
Pontus verſat arenas;
Aut ee) *quot ſtelliferis edita noctibus*
Coelo ſidera fulgent:
Tantas fundat opes, nec retrahat manum
Pleno copia cornu,
Humanum miſeras haud ideo genus
Ceſſat ef) *flere querelas.*
Quamvis vota libens excipiat eg) *deus*
Multi prodigus auri;
Et claris avidos ornet honoribus,
Nil jam parta videntur:
Sed quaeſita vorans ſaeva rapacitas
Alios eh) *pandit hiatus.*
Quae jam praecipitem frena cupidinem
Certo fine retentent,
Largis cum potius muneribus fluens
Sitis ardeſcit habendi?
Nunquam dives agit, ei) *quin* ek) *trepidus gemens*
Seſe creditit egentem.

Lib. II. Metr. III.

Cum polo Phoebus roſeis quadrigis
Lucem el) *ſpargere coeperit,*

Pal-

---

ed] *ſi quis* male ad verſ. ſequentem refertur in N. *ee*] MS. II. *Ac.* *ef*] S. B. A. *ceſſet.* *eg*] MS. III. *accipiat.* *eh*] S. B. & A. *altos.* *ei*] MS. II. *ait.* *ek*] ita MS. II. & reliqui *qui.* *el*] MS. II. *Lumen.*

A. C. DXXIV.

Pallet albentes hebetata vultus
Flammis ſtella prementibus ;
Cum nemus flatu Zephyri tepentis
Vernis irrubuit roſis ;
Spiret inſanum nebuloſus auſter ;
Jam ſpinis abeat decus.
Saepe tranquillo radiat ſereno
Immotis mare fluctibus ;
Saepe ferventes aquilo procellas
Verſo concitat aequore.
Rara ſi conſtat ſua forma em) *mundo,*
Si tantas variat vices:
Crede fortunis hominum caducis;
Donis en) *crede fugacibus.*
Conſtat, æterna poſitumque lege eſt;
Ut conſtet genitum nihil.

Lib. II. Met. IV.

Quisquis volet perennem
Cautus ponere ſedem,
Stabilisque; nec ſonori
Sterni flatibus euri;
Et fluctibus minantem
Curat ſpernere pontum:
Montis cacumen alti;
Bibulas vitet arenas:
Illud protervus auſter
Totis viribus urget;
Hae pendulum ſolutae
Pondus ferre recuſant.

 Fa-

em] male A. *forma ſua.* *en*] Ita MS. 1 reliqui omnes minus recte *Bonis.*

A. C. *Fugiens periculoſam*
DXXIV. *Sortem ſedis amœnae;*
Humili domum memento
Certus eo) *figere ſaxo;*
Quamvis tonet ep) *ruinis*
Miſcens aequora ventus,
Tu conditus quiete, eq)
Felix robore valli
Duces ſerenus aevum
Ridens aetheris iras.

Lib. II. Metr. V.

Felix nimium er) *prior aetas,*
Contenta fidelibus arvis,
Nec inerti perdita luxu,
Facili quae ſera ſolebat
Jeiunia ſolvere glande.
Nec es) *Bacchica munera norat*
Liquido confundere melle;
Nec lucida vellera ſerum
Tyrio miſcere veneno.
Somnos dabat herba ſalubres;
Potum quoque lubricus amnis;
Umbras altiſſima pinus.
Nondum maris alta ſecabat,
Nec mercibus undique lectis
Nova litora viderat hoſpes.
Tunc claſſica ſaeva tacebant,
Odiis neque fuſus acerbis

Cruor

eo] MS. III. *Cautus.* ep] MS. III. *tonat.* eq] ita MS. II. reliqui *quieti.* er] MS. II. *hominum.* es] MS. III. *Non.*

Cruor horrida tinxerat arma. et) A. C.
Quid enim furor hoſticus eu) *ulla* DXXIV.
Vellet prior arma movere,
Cum vulnera ſaeva videret,
Nec praemia ſanguinis ulla?
Utinam modo noſtra redirent
In mores tempora priſcos.
Sed ſaevior ignibus Aetnae
Fervens amor ardet habendi.
Heu primus quis ew) *fuit ille,*
Auri qui pondera tecti,
Gemmasque latere volentes,
Precioſa pericula, fodit.

Lib. II. Metr. VI.

Novimus quantas dederit ruinas
Urbe flammata, patribusque caeſis
Fratre qui quondam ferus interemto,
Matris effuſo maduit cruore,
Corpus & viſu gelidum pererrans
Ora non tinxit lacrymis, ſed eſſe
Cenſor exſtincti potuit decoris:
Hic tamen ſceptro populos regebat,
Quos videt condens radios ſub undas ex)
Phoebus extremo veniens ab ortu;
Quos premunt ſeptem gelidi triones;
Quos nothus ſicco violentus aeſtu
Torret ardentes recoquens arenas.
Celſa num ey) *tandem valuit poteſtas*

et] MSS. mei & Sitzmanni: *arva.* *eu*] S. B. A. *hoſtibus.* *ew*] editi quatuor; *quis primus.* *ex*] MS. II. *undis.* *ey*) N. male: *non.*

Nec fama notos efficit. A. C.
Quodſi putatis longius vitam trahi DXXIV.
Mortalis aura nominis,
Cum ſera vobis rapiet hoc etiam dies,
Jam vos ſecunda mors manet.

Lib. II. Metr. VIII.

Quod mundus ſtabili fide
Concordes variat vices;
Quod pugnantia ſemina
Foedus perpetuum tenent;
Quod Phoebus roſeum diem
Curru provehit aureo,
Ut, quas duxerit fe) *heſperus,*
Phoebe noctibus imperet;
Ut fluctus avidum mare
Certo fine coerceat,
Nec terris liceat vagis
Latos tendere ff) *terminos.*
Hanc rerum ſeriem ligat
Terras ac pelagus regens,
Et coelo imperitans amor.
Hic ſi frena remiſerit,
Quicquid nunc amat invicem
Bellum continuo geret: fg)
Et quam nunc ſocia fide
Pulcris motibus incitant,
Certant fh) *ſolvere machinam.*
Hic ſancto fi) *populos quoque*

fe) MS. III. *duxerat.* *ff*) S. B. A. *tundere.* *fg*) N. *gerit.* *fh*) MS. II. III. S. B. A. *Certent.* *fi*) MS. I. & N. *ſanctos.*

A. C. *Junctos foedere continet.*
DXXIV. *Hic & coniugii ſacrum*
Caſtis nectit amoribus.
Hic fidis etiam ſua
Dictat jura ſodalibus.
O felix hominum genus!
Si veſtros animos amor,
Quo coelum regitur, regat.

Lib. III. Metrum. I.

Qui ſerere ingenuum volet agrum,
Liberat fk) *arva prius fruticibus,*
Falce rubos, filicemque, reſecat, fl)
Ut nova fruge gravis Ceres eat.
Dulcior eſt apium mage labor
Si malus ora prius ſapor edat.
Gratius aſtra nitent, ubi nothus
Deſinit imbriferos dare ſonos.
Lucifer ut tenebras pepulerit fm)
Pulchra dies roſeos agit equos.
Tu quoque falſa tuens bona, prius
Incipe colla iugo retrahere: fn)
Vera dehinc animum ſubierint.

Lib. III. Metrum. II.

Quantas rerum flectat habenas
Natura potens, quibus immenſum
Legibus orbem provida ſervet, fo)
Stringatque ligans irreſoluto
Singula nexu: placet arguta

Fiat-

fk) MSS. *Liberet.* *fl*) MS. I. & II. *reſecet.* *fm*) MS. III. *depulerit.* *fn*) MS. III. *detrahere.* *fo*) MS. III. *ſervat.*

A. C. DXXIV.

Fidibus lentis promere cantu.
Quamvis Poeni pulchra leones
Vincula geſtent, manibusque datas
Captent eſcas, metuantque trucem
Soliti verbera ferre magiſtrum:
Si cruor horrida tinxerit ora,
Reſides olim redeunt animi,
Fremituque gravi meminere ſui.
Laxant nodis colla ſolutis,
Primusque lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuit iras.
Quae canit altis garrula ramis
Ales caveae clauditur antro:
Huic licet illita pocula melle
Largasque dapes dulci ſtudio
Ludens hominum cura miniſtret;
Si tamen arcto ſaliens tecto
Nemorum gratas viderit umbras,
Sparſas pedibus proterit eſcas;
Silvas tantum moeſta requirit;
Silvas dulci voce ſuſurrat.
Validis quondam viribus acta
Pronum flectit virga cacumen:
Hanc ſi curvans dextra remiſit
Recto fp) *ſpectat vertice coelum.*
Cadit Heſperias Phoebus in undas;
Sed ſecreto tramite rurſus
Currum ſolitos vertit ad ortus.
Repetunt proprios quaeque recurſus,

fp) N. *retro.*

A. C. DXXIV.

Redituque ſuo ſingula gaudent,
Nec manet ulli traditus ordo,
Niſi quod fini iunxerit ortum,
Stabilemque ſui fecerit orbem.

Lib. III. Metr. III.

Quamvis fluente dives auri gurgite
Non expleturas cogat avarus opes,
Oneretque fq) *baccis colla rubri littoris,*
Ruraque centeno ſcindat opima bove.
Nec cura mordax deſerit ſuperſtitem,
Defunctumque leves non comitantur opes.

Lib. III. Metr. IV.

Quamvis ſe Tyrio ſuperbus oſtro
Comeret, & fr) *niveis lapillis:*
Inviſus tamen omnibus vigebat
Luxuriae Nero ſaevientis.
Sed quondam dabat improbus verendis
Patribus indecores curules.
Quis illos igitur putet beatos
Quos miſeri tribuunt honores?

Libri III. Metr. V.

Qui ſe volet eſſe potentem
Animos domet ille feroces,
Nec victa libidine colla
Foedis ſubmittat habenis:
Etenim licet Indica longe
Tellus tua iura tremiſcat, fs)
Et ſerviat ultima Thyle; ft)

Ta-

---

fq) S. B. *Ornetque.* *fr*) & deeſt in MS. I. *fs*) MS. apud S. *timeſcat.* *ft*) N. *Tyle.* S. B. A. *Thule.*

Tamen atras pellere curas, A. C. DXXIV.
Miſeraſque fugare querelas
Nonpoſſe, potentia non eſt.

Lib. III. Metr. VI.

Omne hominum fu) *genus in terris*
Simili ſurgit fw) *ab ortu:*
Unus enim rerum pater eſt.
Unus qui fx) *cuncta miniſtrat.*
Ille dedit Phoebo radios,
Dedit & cornua lunae.
Ille homines etiam terris,
Dedit & ſidera coelo.
Hic clauſit membris animos
Celſa ſede petitos.
Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen.
Quid genus & proavos ſtrepitis?
Si primordia veſtra,
Auctoremque deum ſpectes.
Nullus degener exſtat,
Ni vitiis pejora fovens
Proprium deſerat ortum.

Lib. III. Metr. VII.

Habet omnis hoc voluptas:
Stimulis agit fruentes,
Apiumque par volantum,
Ubi grata mella fudit,
Fugit & nimis tenaci
Ferit icta corda morſu.

fu) N. S. B. *humanum.* *fw*) MS. III. *proceſſit.* *fx*) *qui* deeſt in MS. III. & editt. S. B. A.

Lib. III. Metr. VIII.

A. C. DXXIV. *Eheu! quam* fy) *miſeros tramite devio*
Abducit ignorantia.
Non aurum in viridi quaeritis arbore,
Nec vite gemmas carpitis.
Non altis fz) *aqueos montibus abditis,*
Ut piſce ditetis dapes.
Nec vobis capreas ſi libeat ſequi
Tyrrhena captatis vada.
Ipſos quin etiam fluctibus abditos
Norunt receſſus aequoris.
Quae gemmis niveis unda feracior,
Vel quae rubentis purpurae,
Nec non quae tenero piſce, vel aſperis
Praeſtent echinis littora.
Sed quonam lateat, quod cupiunt, bonum,
Neſcire coeci ſuſtinent.
Et quod ſtelliferum transabiit polum
Tellure dimerſi petunt.
Quid dignum ſtolidis mentibus imprecer?
Opes, honores, ambiant.
Et cum falſa gravi mole paraverint
Tum vera cognoſcant bona.

Lib. III. Metr. IX.

O qui perpetua mundum ratione gubernas;
Terrarum coelique ſator, qui tempus ab aevo
Ire jubes, ſtabilisq; manens das cuncta mov...
Quem non externae pepulerunt fingere ca...
Materiae flüitantis opus, verum inſita ſu...

F...

fy) MS. I. & Sitzmanni *quae.* fz) MS. III. *altos.*

Forma boni, livore carens: Tu cuncta ſuperno A. C.
Ducis ab exemplo pulchrum pulcerrimus ipſe. DXXIV.
Mundum mente gerens, ſimilique in imagine formans,
Perfectasq; jubens perfectum abſolvere partes:
Tu numeris elementa ligas, ut ga) *frigora flammis,*
Arida conveniant liquidis, ne purior ignis
Evolet, aut merſas deducant pondera terras.
Tu triplicis mediam naturae cuncta moventem
Connectens animam per conſona membra reſolvis,
Quæ cum ſecta duos motum glomeravit in orbes,
In ſemet reditura meat, mentemq; profundam
Circuit, & ſimili convertit imagine coelum.
Tu cauſis paribus animas, vitasque minores
Provehis, & levibus ſublimes curribus aptans gb)
In cœlum terramque ſeris, quas lege benigna
Ad te converſas reduci facis igne reverti.
Da pater auguſtam menti conſcendere ſedem.
Da fontem luſtrare boni. Da luce reperta
In te conſpicuos animi defigere viſus.
Diſiice terrenae nebulas, & pondera, molis,
Atque tuo ſplendore mica. Tu namque ſerenum.
Tu requies tranquilla piis. Te cernere finis,
Principium, vector, gc) *dux, ſemita, terminus, idem.*

Libr. III. Metr. X.

Huc omnes pariter venite capti,

Quos

ga) MS. III. *ne.* *gb*) MSS. *aptas.* *gc*) MS. III. *rector.*

A. C. *Quos ligat fallax* gd) *improbis catenis*
DXXIV. *Terrenas hebetans* ge) *libido mentes.*
Hic gf) *erit vobis requies laborum.*
Hic portus placida manens quiete.
Hoc patens unum miſeris aſilum.
Non quicquid Tagus aureis arenis
Donat, aut Hermus rutilante ripa,
Aut Indus calido propinquus orbi,
Candidis miſcens gh) *virides lapillos:*
Illuſtrant aciem, magisque cæcos
In ſuas condunt animos tenebrans.
Hoc quicquid placet excitatque mentes
Infimis tellus aluit cavernis.
Splendor, quo regitur vigetque cœlum
Vitat obſcuras animae ruinas.
Hanc quisquis poterit notare lucem
Candidos Phoebi radios negabit. gi)

Lib. III. Metr. XI.

Quisquis profunda mente veſtigat verum,
Cupitque nullis ille deviis falli:
In ſe revolvat intimi lucem viſus,
Longosque in orbem cogat inflectens motus,
Animumque doceat, quicquid extra molitur
Suis retruſum gk) *poſſidere theſauris.*
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipſo perſpicacius Phoebo.
Non omne namque mente depulit lumen,
Obli-

---

gd) ita MS. III. reliqui *fallax ligat.* *ge*) MS. I. & II. N. & A. *habitans.* *gf*) MS. II. *Haec.* *gh*) S. B. & A. minus recte: *miſcent.* *gi*) MS. III. *negaret.* *gk*) MS. I. *recluſum.*

Oblivioſam corpus invehens molem. A. C.
Haeret profecto ſemen introrſum veri, DXXIV.
Quod excitatur ventilante doctrina.
Nam cur rogati ſponte recta cenſetis,
Ni merſus alto viveret fomes corde?
Quid ſi Platonis muſa perſonat verum:
Quod quisque diſcit immemor recordatur.

Lib. III. Metr. XII.

Felix qui potuit boni
Fontem viſere lucidum.
Felix qui potuit gravis
Terrae ſolvere vincula.
Quondam funera coniugis
Vates Trabicius gl) *gemens,*
Poſtquam flebilibus modis
Silvas currere, mobiles
Amnes ſtare coëgerat,
Junxitque intrepidum latus
Saevis cerva leonibus,
Nec viſum timuit lepus
Jam cantu placidum canem;
Cum flagrantior intima
Fervor pectoris ureret,
Nec, qui cuncta ſubegerant,
Mulcerent dominum modi.
Immites ſuperos querens
Infernas adiit domos.
Illic blanda ſonantibus
Chordis carmina temperans

Quic-

gl) MS. III. *Traicius* N: *Thrajicius.* S. B. A. *Treicius.*

A. C. *Quicquid praecipuis deae*
DXXIV. *Matris ſontibus hauſerat,*
Quod luctus dabat impotens
Quod luctum geminans amor
Deflet, Taenara gm) *commovens,*
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet tergeminus novo
Captus carmine ianitor,
Quae ſontes agitant metu
Ultrices ſcelerum deae
Jam moeſtae lacrimis madent.
Non Ixionium caput
Velox praecipitat rota,
Et longa ſite perditus
Spernit flumina Tantalus.
Vultur dum ſatur eſt modis
Non traxit Tityi iecur.
Tandem: Vincimur, arbiter
Umbrarum miſerans ait,
Donamus gn) *comitem viro*
Emtam carmine coniugem:
Sed lex dona coerceat
Ne, dum tartara liquerit,
Fas ſit lumina flectere.
Quis legem dat go) *amantibus?*
Maior lex amor eſt ſibi.
Heu noctis prope terminos!

Orpheus

gm) MS. II. & N: *Trenera.* gn) S. B. A. *Donemus.* go) S. B. A. *det.*

Orpheus Eurydicem ſuam A. C.
Vidit, perdidit, occidit. DXXIV.
Vos haec fabula reſpicit,
Quicunque in ſuperum diem
Mentem ducere quaeritis.
Nam qui tartareum in ſpecus
Victus lumina flexerit,
Quicquid praecipuum trahit
Perdit dum videt inferos.

Libri IV. Metrum I.

Sunt etenim gp) *pennae volucres mihi,*
Quae celſa conſcendant gq) *poli,*
Quas ſibi cum velox mens induit
Terras peroſa deſpicit,
Aeris immenſi ſuperat globum
Nubesque poſt tergum videt:
Quique gr) *agili motu calet aetheris,*
Transſcendit ignis verticem,
Donec in aſtriferas ſurgat domos,
Phoeboque coniungat vias.
Aut comitetur iter gelidi ſenis
Miles coruſci ſideris;
Vel quocunque micans nox pingitur
Recurrat aſtri circulum;
Atque ubi iam exhauſti gs) *fuerit ſatis*
Polum relinquat extimum;
Dorſaque velocis premat aetheris
Compos verendi luminis.

Hic

gp) S. B. A. *enim.* gq) MS. II. *conſcendunt.* gr) A. *quisque* forte rectius. gs) MS. II. & N. *exhauſtum.*

A. C. DXXIV.

Hic regum dominus ſceptrum gt) *tenet*,
Orbisque habenas temperat;
Et volucrem currum ſtabilis regit
Rerum coruſcus arbiter.
Huc te ſi reducem referat via,
Quam nunc requiris immemor,
Haec dices, memini, eſt mihi patria. gu)
Hinc ortus. Hic ſiſtam gradum.
Quodſi terrarum placeat tibi
Noctem relictam viſere,
Quos miſeri torvos populi timent
Cernes tyrannos exſules.

Lib. IV. Metr. II.

Quos gw) *vides ſedere celſo*
Solii culmine reges,
Purpura claros nitente,
Septos triſtibus armis,
Ore torvo comminantes,
Rabie cordis anhelos:
Detrahit gx) *ſi quis ſuperbis*
Vani tegmina cultus:
Jam videbit intus arctas
Dominos ferre catenas.
Hinc enim libido verſat
Avidis gy) *corda venenis*;
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens;

Mae-

gt) MS. ita reliqui: *ſceptrum dominus.* *gu*) *patria eſt mihi* praeter MS. I. omnes ſcripti & editi. *gw*) A. *Quod.* *gx*) MS. II. & III. S. & B. *detrahat.* *gy*) N. & B. minus recte *avidus.*

Mœror aut captos fatigat; A. C.
Aut ſpes lubrica torquet. DXXIV.
Ergo cum caput tot unum
Cernas ferre tyrannos:
Non facit quod optat ipſe
Dominis gz) *preſſus iniquis.*

Lib. VI. Metr. III.

Vela Neritii ha) *ducis,*
Et vagas pelago rates,
Eurus appulit inſulae,
Pulcra qua reſidens dea
Solis edita ſemine
Miſcet hoſpitibus novis
Tacta carmine pocula.
Quos ut in varios modos
Vertit herbipotens manus:
Hunc apri facies tegit;
Ille Marmaricus leo
Dente creſcit & ungvibus;
Hic lupis nuper hb) *additus*
Flere dum parat ululat;
Ille tigris ut Indica
Tecta mitis obambulat.
Sed licet variis malis
Numen Arcadis alitis
Obſitum miſerans ducem
Peſte ſolverit hoſpitis:
Jam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant.

gz) S. & A. minus recte: *dominus.* ha) MS. II. III. & N. *Naritii.* hb) S. B. & A. *ſuper.*

A. C. *Jam ſues Cerealia*
DXXIV. *Glande pabula verterant.*
Et nihil manet integrum
Voce, corpore, perditis.
Sola mens ſtabilis ſuper
Monſtra, quae patitur, gemit.
O levem nimium manum,
Nec potentia gramina;
Membra quae valeant licet,
Corda vertere non valent.
Intus eſt hominum vigor
Arce conditus abdita.
Haec venena potentius
Detrahunt hominem ſibi,
Dira, quae penitus meant,
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere ſaeviunt.

Lib. IV. Metr. IV.

Quid tantos iuvat excitare motus,
Et propria fatum ſollicitare manu?
Si mortem petitis: propinquat ipſa
Sponte ſua, volucres nec remoratur equos.
Quos ſerpens, leo, tigris, urſus, aper,
Dente petunt, iidem ſe tamen enſe petunt.
An diſtant, quia disſidentque mores?
Iniuſtas acies & fera bella movent,
Alternisque volunt perire telis.
Non eſt iuſta ſatis ſaevitiae ratio.
Vis aptam meritis vicem referre?
Dilige iure bonos, & miſereſce hc) *malis.*

hc) Ms. II. & III. *miſerere.*

A. C. DXXIV.

Libr. IV. Metr. V.

Si quis Arcturi ſidera neſcit
Propinqua ſummo cardine labi,
Cur legat tardus clauſtra Bootes,
Mergatque ſeras aequore flammas,
Cum nimis celeres explicet ortus:
Legem ſtupebit aetheris alti.
Palleant plenae cornua lunae
Infecta metis noctis opacae
Quaeque fulgenti texerat ore
Confuſa Phoebe detegat aſtra.
Commovet gentes publicus error,
Laſſantque crebris pulſibus aera.
Nemo miratur flamina Cori
Littus frementi tundere fluctu,
Nec nivis duram frigore molem
Ferventi Phœbi ſolvier aeſtu.
Hic enim cauſas cernere promtum eſt:
Illic latentes pectora turbant
Cuncta, quae rara provehit aetas,
Stupetque ſubitis mobile vulgus.
Cedat inſcitiae nubilus hd) *error*
Ceſſent profecto mira videri.

Libr. IV. Metr. VI.

Si vis celſi iura tonantis
Pura ſollers cernere mente:
Adſpice ſummi culmina cœli.
Illic iuſto fœdere rerum
Veterem ſervant ſidera pacem.
Non ſol rutilo concitus igne

hd) MS. I. & B. minus recte: *nubibus.*

A. C. *Gelidum Phœbes impedit axem.*
DXXIV. *Nec quae ſummo vertice mundi* he)
Flectit rapidos urſa meatus,
Nunquam occiduo lota profundo
Cetera cernens ſidera mergi,
Cupit oceano tingere flammas.
Semper vicibus temporis aequis
Veſper ſeras nuntiat umbras,
Revehitque diem Lucifer almum.
Sic aeternos reficit curſus
Alternus amor. Sic aſtrigeris hf)
Bellum diſcors exſulat oris.
Haec concordia temperat aequis
Elementa modis, ut pugnantia
Vicibus cedant humida ſiccis,
Jungantque fidem frigora flammis,
Pendulus ignis ſurgat in altum,
Terraeque graves pondere ſidant.
Hiſdem cauſis vere tepenti
Spirat florifer annus odores;
Aeſtas Cererem fervida ſiccat;
Remeat pomis gravis autumnus;
Hiemem defluus irrigat imber.
Haec temperies alit, ac profert
Quicquid vitam ſpirat in orbe;
Eadem rapiens condit & aufert
Obitu mergens orta ſupremo.
Sedet interea conditor altus,
Rerumque regens flectit habenas
Rex & dominus, fons & origo,

Lex

he) MS. H. *cœli.* hf) MS. H. *aſtriferis*

Lex & ſapiens arbiter aequi, A. C.
Et quae motu concitat ire DXXIV.
Siſtit retrahens, ac vaga firmat.
Nam niſi rectos revocans itus
Flexos iterum cogat in orbes,
Quae nunc ſtabilis continet ordo
Disſepta ſuo fonte fatiſcant.
Hic eſt cunctis communis amor, hg)
Repetuntque boni fine teneri.
Quia non aliter durare queunt, hh)
Niſi converſo rurſus amore
Refluant cauſae, quae dedit eſſe.

Lib. IV. Metr. VII.

Bella bis quinis operatus annis
Ultor Atrides Phrygiae ruinis
Fratris amisſos thalamos piavit.
Ille dum Graiae dare vela claſſi
Optat, & ventos redimit cruore,
Exuit patrem, miſerumque triſtis
Fœderat natae iugulum ſacerdos;
Flevit amisſos Ithacus ſodales,
Quos ferus, vaſto recubans in antro,
Merſit immani Polyphemus alvo.
Sed tamen cœco furibundus ore
Gaudium mœſtis lacrymis rependit.
Herculem duri celebrant labores:
Ille Centauros domuit ſuperbos;
Abſtulit ſaevo ſpolium leoni;
Fixit & certis volucres ſagittis;
Poma cernenti rapuit draconi;

hg) MS. I. *ardor.* *hh)* N. S. B. A. *queant.*

A. C. DXXIV.

Aureo laeva hi) *gravior metallo*
Cerberum traxit triplici catena;
Victor immitem poſuiſſe fertur
Pabulum ſaevis dominum quadrigis;
Hydra combuſto periit veneno;
Fronte turpatus hk) *Achelous amnis*
Ora demerſit hl) *pudibunda ripis;*
Stravit Antheum Libycis arenis;
Cacus Evandri ſatiavit iras,
Quosque preſſurus foret altus orbis
Setiger ſpumis humeros notavit.
Ultimus cœlum labor irreflexo
Suſtulit collo, pretiumque rurſus
Ultimi cœlum meruit laboris.
Ite nunc fortes, ubi celſa magni
Ducit exempli via. Cur inertes
Terga nudatis? Superata tellus
Sidera donat.

Libri V. Metrum I.

Rupis Achemeniae ſcopulis, ubi verſa ſequentum
Pectoribus figit ſpicula pugna fugax,
Tigris & Eufrates uno ſe fonte reſolvunt,
Et mox abiunctis diſſociantur aquis.
Si coëant, curſumq; iterum revocentur in unum,
Confluat alterni quod trahit unda vadi;
Conveniant puppes, & vulſi flumine trunci,
Mixtaque fortuitos implicet unda modos.
Quos tamen ipſa vagos terrae declivia caſus,
Gur-

---

hi) MS. I. & Sitzmannianum: *laevam.* *hk*) MS. I. III. Sitzmannianus & B. impreſſus ita. reliqui N. S. A. & MS. II. *turbatus.* *hl*) MS. II. & III. *dimerſit.*

Gurgitis & lapſi defluus ordo regit. A. C.
Sic, quae permiſſis fluitare videtur habenis, DXXIV.
Fors patitur frenos, ipſaque lege meat.

Lib. V. Metr. II.

Puro clarum lumine Phœbum
Melliflui canit oris Homerus:
Qui tamen intima viſcera terrae
Non valet, aut pelagi, radiorum
Infirma perrumpere luce.
Haud ſic magni conditor orbis:
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terrae mole reſiſtunt.
Non nox atris nubibus obſtat.
Quae ſint, quae fuerint, veniantque
Uno mentis cernit in ictu. hm)
Quem, quia reſpicit omnia ſolus,
Verum poſſis dicere ſolem.

Lib. V. Metr. III.

Quaenam diſcors fœdera rerum
Cauſa reſolvit? quis tanta deus
Veris ſtatuit bella duobus?
Ut quae carptim ſingula conſtent
Eadem nolint mixta iugari.
An nulla eſt diſcordia veris,
Semperque ſibi certa cohaerent?
Sed mens, caecis obruta membris,
Nequit oppreſſi luminis igne
Rerum tenues noſcere nexus.

hm) verſus undecimus praecedit decimo in editionibus S. B. & A.

A. C. Lib. III. Metr. VIII.

DXXIV. *Eheu! quam* fy) *miſeros tramite devio*
Abducit ignorantia.
Non aurum in viridi quaeritis arbore,
Nec vite gemmas carpitis.
Non altis fz) *aqueos montibus abditis,*
Ut piſce ditetis dapes.
Nec vobis capreas ſi libeat ſequi
Tyrrhena captatis vada.
Ipſos quin etiam fluctibus abditos
Norunt receſſus aequoris.
Quae geminis niveis unda feracior,
Vel quae rubentis purpurae,
Nec non quae tenero piſce, vel aſperis
Praeſtent echinis littora.
Sed quonam lateat, quod cupiunt, bonum,
Neſcire coeci ſuſtinent.
Et quod ſtelliferum transabiit polum
Tellure dimerſi petunt.
Quid dignum ſtolidis mentibus imprecer?
Opes, honores, ambiant.
Et cum falſa gravi mole paraverint
Tum vera cognoſcant bona.

Lib. III. Metr. IX.

O qui perpetua mundum ratione gubernas;
Terrarum coelique ſator, qui tempus ab aevo
Ire jubes, ſtabilisq; manens das cuncta mov...
Quem non externae pepulerunt fingere ca...
Materiae fluitantis opus, verum inſita ſu...
Fo...

---

fy) MS. I. & Sitzmanni *quae.* fz) MS. III. *altos.*

Forma boni, livore carens: Tu cuncta ſuperno A. C.
Ducis ab exemplo pulchrum pulcerrimus ipſe. DXXIV.
Mundum mente gerens, ſimilique in imagine formans,
Perfectasq; jubens perfectum abſolvere partes:
Tu numeris elementa ligas, ut ga) *frigora flammis,*
Arida conveniant liquidis, ne purior ignis
Evolet, aut merſas deducant pondera terras.
Tu triplicis mediam naturae cuncta moventem
Connectens animam per conſona membra reſolvis,
Quæ cum ſecta duos motum glomeravit in orbes,
In ſemet reditura meat, mentemq; profundam
Circuit, & ſimili convertit imagine coelum.
Tu cauſis paribus animas, vitasque minores
Provehis, & levibus ſublimes curribus aptans gb)
In cœlum terramque ſeris, quas lege benigna
Ad te converſas reduci facis igne reverti.
Da pater auguſtam menti conſcendere ſedem.
Da fontem luſtrare boni. Da luce reperta
In te conſpicuos animi defigere viſus.
Diſiice terrenae nebulas, & pondera, molis,
Atque tuo ſplendore mica. Tu namque ſerenum.
Tu requies tranquilla piis. Te cernere finis,
Principium, vector, gc) *dux, ſemita, terminus, idem.*

Libr. III. Metr. X.

Huc omnes pariter venite capti,

Quos

ga) MS. III. *ne.* *gb*) MSS. *aptas.* *gc*) MS. III. *rector.*

A. C. *Quos ligat fallax* gd) *improbis catenis*
DXXIV. *Terrenas hebetans* ge) *libido mentes.*
Hic gf) *erit vobis requies laborum.*
Hic portus placida manens quiete.
Hoc patens unum miſeris aſilum.
Non quicquid Tagus aureis arenis
Donat, aut Hermus rutilante ripa,
Aut Indus calido propinquus orbi,
Candidis miſcens gh) *virides lapillos:*
Illuſtrant aciem, magisque cæcos
In ſuas condunt animos tenebras.
Hoc quicquid placet excitatque mentes
Infimis tellus aluit cavernis.
Splendor, quo regitur vigetque cœlum
Vitat obſcuras animae ruinas.
Hanc quisquis poterit notare lucem
Candidos Phoebi radios negabit. gi)

Lib. III. Metr. XI.

Quisquis profunda mente veſtigat verum,
Cupitque nullis ille deviis falli:
In ſe revolvat intimi lucem viſus,
Longosque in orbem cogat inflectens motus,
Animumque doceat, quicquid extra molitur
Suis retruſum gk) *poſſidere theſauris.*
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipſo perſpicacius Phoebo.
Non omne namque mente depulit lumen,
Obli-

gd) ita MS. III. reliqui *fallax ligat.* *ge*) MS. I. & II. N. & A. *habitans.* *gf*) MS. II. *Haec.* *gh*) S. B. & A. minus recte: *miſcent.* *gi*) MS. III. *negaret.* *gk*) MS. I. *recluſum.*

Oblivioſam corpus invehens molem. A. C.
Haeret profecto ſemen introrſum veri, DXXIV.
Quod excitatur ventilante doctrina.
Nam cur rogati ſponte recta cenſetis,
Ni merſus alto viveret fomes corde?
Quid ſi Platonis muſa perſonat verum:
Quod quisque diſcit immemor recordatur.

Lib. III. Metr. XII.

Felix qui potuit boni
Fontem viſere lucidum.
Felix qui potuit gravis
Terrae ſolvere vincula.
Quondam funera coniugis
Vates Trabicius gl) *gemens,*
Poſtquam flebilibus modis
Silvas currere, mobiles
Amnes ſtare coëgerat,
Junxitque intrepidum latus
Saevis cerva leonibus,
Nec viſum timuit lepus
Jam cantu placidum canem,
Cum flagrantior intima
Fervor pectoris ureret,
Nec, qui cuncta ſubegerant,
Mulcerent dominum modi.
Immites ſuperos querens
Infernas adiit domos.
Illic blanda ſonantibus
Chordis carmina temperans

Quic-

gl) MS. III. *Traicius* N: *Thrajicius.* S. B. A. *Treicius.*

A. C. *Quicquid praecipuis deae*
DXXIV. *Matris ſontibus hauſerat,*
Quod luctus dabat impotens
Quod luctum geminans amor
Deflet, Taenara gm) *commovens,*
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet tergeminus novo
Captus carmine ianitor,
Quae ſontes agitant metu
Ultrices ſcelerum deae
Jam moeſtae lacrimis madent.
Non Ixionium caput
Velox praecipitat rota,
Et longa ſite perditus
Spernit flumina Tantalus.
Vultur dum ſatur eſt modis
Non traxit Tityi iecur.
Tandem: Vincimur, arbiter
Umbrarum miſerans ait,
Donamus gn) *comitem viro*
Emtam carmine coniugem:
Sed lex dona coerceat
Ne, dum tartara liquerit,
Fas ſit lumina flectere.
Quis legem dat go) *amantibus?*
Maior lex amor eſt ſibi.
Heu noctis prope terminos!

Orpheus

gm) MS. II. & N: *Trenera.* gn) S. B. A. *Donemus.* go) S. B. A. *det.*

Orpheus Eurydicem ſuam A. C.
Vidit, perdidit, occidit. DXXIV.
Vos haec fabula reſpicit,
Quicunque in ſuperum diem
Mentem ducere quaeritis.
Nam qui tartareum in ſpecus
Victus lumina flexerit,
Quicquid praecipuum trahit
Perdit dum videt inferos.

Libri IV. Metrum I.

Sunt etenim gp) *pennae volucres mihi,*
Quae celſa conſcendant gq) *poli,*
Quas ſibi cum velox mens induit
Terras peroſa deſpicit,
Aeris immenſi ſuperat globum
Nubesque poſt tergum videt:
Quique gr) *agili motu calet aetheris,*
Transſcendit ignis verticem,
Donec in aſtriferas ſurgat domos,
Phoeboque coniungat vias.
Aut comitetur iter gelidi ſenis
Miles coruſci ſideris;
Vel quocunque micans nox pingitur
Recurrat aſtri circulum;
Atque ubi iam exhauſti gs) *fuerit ſatis*
Polum relinquat extimum;
Dorſaque velocis premat aetheris
Compos verendi luminis.

Hic

gp) S. B. A. *enim*. gq) MS. II. *conſcendunt*. gr) A. *quisque* forte rectius. gs) MS. II. & N. *exhauſtum*.

A. C. DXXIV.

Hic regum dominus ſceptrum gt) *tenet*,
Orbisque habenas temperat;
Et volucrem currum ſtabilis regit
Rerum coruſcus arbiter.
Huc te ſi reducem referat via,
Quam nunc requiris immemor,
Haec dices, memini, eſt mihi patria. gu)
Hinc ortus. Hic ſiſtam gradum.
Quodſi terrarum placeat tibi
Noctem relictam viſere,
Quos miſeri torvos populi timent
Cernes tyrannos exſules.

Lib. IV. Metr. II.

Quos gw) *vides ſedere celſo*
Solii culmine reges,
Purpura claros nitente,
Septos triſtibus armis,
Ore torvo comminantes,
Rabie cordis anhelos:
Detrahit gx) *ſi quis ſuperbis*
Vani tegmina cultus:
Jam videbit intus arctas
Dominos ferre catenas.
Hinc enim libido verſat
Avidis gy) *corda venenis*;
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens;

Mæ-

gt) MS. ita reliqui : *ſceptrum dominus*. *gu*) *patria eſt mihi* praeter MS. I. omnes ſcripti & editi. *gw*) A. *Quod.* *gx*) MS. II. & III. S. & B. *detrahat.* *gy*) N. & B. minus recte *avidus.*

Mœror aut captos fatigat; A. C.
Aut ſpes lubrica torquet. DXXIV.
Ergo cum caput tot unum
Cernas ferre tyrannos:
Non facit quod optat ipſe
Dominis gz) *preſſus iniquis.*

Lib. VI. Metr. III.

Vela Neritii ha) *ducis,*
Et vagas pelago rates,
Eurus appulit inſulas,
Pulcra qua reſidens dea
Solis edita ſemine
Miſcet hoſpitibus novis
Tacta carmine pocula.
Quos ut in varios modos
Vertit herbipotens manus:
Hunc apri facies tegit;
Ille Marmaricas leo
Dente creſcit & ungvibus;
Hic lupis nuper hb) *additus*
Flere dum parat ululat;
Ille tigris ut Indica
Tecta mitis obambulat.
Sed licet variis malis
Numen Arcadis alitis
Obſitum miſerans ducem
Peſte ſolverit hoſpitis:
Jam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant.

I *Jam*

gz) S. & A. minus recte: *dominas.* ha) MS. II. III. & N. *Naritii.* hb) S. B. & A. *ſuper.*

A. C. *Jam ſues Cerealia*
DXXIV. *Glande pabula verterant.*
Et nihil manet integrum
Voce, corpore, perditis.
Sola mens ſtabilis ſuper
Monſtra, quae patitur, gemit.
O levem nimium manum,
Nec potentia gramina,
Membra quae valeant licet,
Corda vertere non valent.
Intus eſt hominum vigor
Arce conditus abdita.
Haec venena potentius
Detrahunt hominem ſibi,
Dira, quae penitus meant,
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere ſaeviunt.

Lib. IV. Metr. IV.

Quid tantos iuvat excitare motus,
Et propria fatum ſollicitare manu?
Si mortem petitis: propinquat ipſa
Sponte ſua, volucres nec remoratur equos.
Quos ſerpens, leo, tigris, urſus, aper,
Dente petunt, iidem ſe tamen enſe petunt.
An diſtant, quia disſidentque mores?
Iniuſtas acies & fera bella movent,
Alternisque volunt perire telis.
Non eſt iuſta ſatis ſaevitiae ratio.
Vis aptam meritis vicem referre?
Dilige iure bonos, & miſereſce hc) *malis.*

Libr.

hc) MS. II. & III. *miſerere.*

A. C. DXXIV.

Libr. IV. Metr. V.

Si quis Arcturi ſidera neſcit
Propinqua ſummo cardine labi,
Cur legat tardus clauſtra Bootes,
Mergatque ſeras aequore flammas,
Cum nimis celeres explicet ortus:
Legem ſtupebit aetheris alti.
Palleant plenae cornua lunae
Infecta metis noctis opacae
Quaeque fulgenti texerat ore
Confuſa Phoebe detegat aſtra.
Commovet gentes publicus error,
Laſſantque crebris pulſibus aera.
Nemo miratur flamina Cori
Littus frementi tundere fluctu,
Nec nivis duram frigore molem
Ferventi Phœbi ſolvier aeſtu.
Hic enim cauſas cernere promtum eſt:
Illic latentes pectora turbant
Cuncta, quae rara provehit aetas,
Stupetque ſubitis mobile vulgus.
Cedat inſcitiae nubilus hd) *error*
Ceſſent profecto mira videri.

Libr. IV. Metr. VI.

Si vis celſi iura tonantis
Pura ſollers cernere mente:
Adſpice ſummi culmina cœli.
Illic iuſto fœdere rerum
Veterem ſervant ſidera pacem.
Non ſol rutilo concitus igne

hd) MS. I. & B. minus recte: *nubibus.*

A. C. *Gelidum Phœbes impedit axem.*
DXXIV. *Nec quae ſummo vertice mundi* he)
Flectit rapidos urſa meatus,
Nunquam occiduo lota profundo
Cetera cernens ſidera mergi,
Cupit oceano tingere flammas.
Semper vicibus temporis aequis
Veſper ſeras nuntiat umbras,
Revehitque diem Lucifer almum.
Sic aeternos reficit curſus
Alternus amor. Sic aſtrigeris hf)
Bellum diſcors exſulat oris.
Haec concordia temperat aequis
Elementa modis, ut pugnantia
Vicibus cedant humida ſiccis,
Jungantque fidem frigora flammis,
Pendulus ignis ſurgat in altum,
Terraeque graves pondere ſidant.
Hiſdem cauſis vere tepenti
Spirat florifer annus odores;
Aeſtas Cererem fervida ſiccat;
Remeat pomis gravis autumnus;
Hiemem defluus irrigat imber.
Haec temperies alit, ac profert
Quicquid vitam ſpirat in orbe;
Eadem rapiens condit & aufert
Obitu mergens orta ſupremo.
Sedet interea conditor altus,
Rerumque regens flectit habenas
Rex & dominus, fons & origo,

Lex

he) MS. II. *cœli.* hf) MS. II. *aſtriferis*

Lex & ſapiens arbiter aequi, A. C.
Et quae motu concitat ire DXXIV.
Siſtit retrahens, ac vaga firmat.
Nam niſi rectos revocans itus
Flexos iterum cogat in orbes,
Quae nunc ſtabilis continet ordo
Disſepta ſuo fonte fatiſcant.
Hic eſt cunctis communis amor, hg)
Repetuntque boni fine teneri.
Quia non aliter durare queunt, hh)
Niſi converſo rurſus amore
Refluant cauſae, quae dedit eſſe.

Lib. IV. Metr. VII.

Bella bis quinis operatus annis
Ultor Atrides Phrygiae ruinis
Fratris amisſos thalamos piavit.
Ille dum Graiae dare vela clasſi
Optat, & ventos redimit cruore,
Exuit patrem, miſerumque triſtis
Fœderat natae iugulum ſacerdos;
Flevit amisſos Ithacus ſodales,
Quos ferus, vaſto recubans in antro,
Merſit immani Polyphemus alvo.
Sed tamen cœco furibundus ore
Gaudium mœſtis lacrymis rependit.
Herculem duri celebrant labores:
Ille Centauros domuit ſuperbos;
Abſtulit ſaevo ſpolium leoni;
Fixit & certis volucres ſagittis;
Poma cernenti rapuit draconi;

hg) MS. I. *ardor.* hh) N. S. B. A. *queant.*

A. C. *Aureo laeva* hi) *gravior metallo*
DXXIV. *Cerberum traxit triplici catena;*
Victor immitem poſuiſſe fertur
Pabulum ſaevis dominum quadrigis;
Hydra combuſto periit veneno;
Fronte turpatus hk) *Achelous amnis*
Ora demerſit hl) *pudibunda ripis;*
Stravit Antheum Libycis arenis;
Cacus Evandri ſatiavit iras,
Quosque preſſurus foret altus orbis
Setiger ſpumis humeros notavit.
Ultimus cœlum labor irreflexo
Suſtulit collo, pretiumque rurſus
Ultimi cœlum meruit laboris.
Ite nunc fortes, ubi celſa magni
Ducit exempli via. Cur inertes
Terga nudatis? Superata tellus
Sidera donat.

Libri V. Metrum I.

Rupis Achemeniae ſcopulis, ubi verſa ſequentum
Pectoribus figit ſpicula pugna fugax,
Tigris & Eufrates uno ſe fonte reſolvunt,
Et mox abiunctis diſſociantur aquis.
Si coëant, curſumq; iterum revocentur in unum,
Confluat alterni quod trahit unda vadi;
Conveniant puppes, & vulſi flumine trunci,
Mixtaque fortuitos implicet unda modos.
Quos tamen ipſa vagos terrae declivia caſus,
Gur-

hi) MS. I. & Sitzmannianum: *laevam.* *hk*) MS. I. III. Sitzmannianus & B. impreſſus ita. reliqui N. S. A. & MS. II. *turbatus.* *hl*) MS. II. & III. *dimerſit.*

Gurgitis & lapſi defluus ordo regit. A. C.
Sic, quae permiſſis fluitare videtur habenis, DXXIV.
Fors patitur frenos, ipſaque lege meat.

Lib. V. Metr. II.

Puro clarum lumine Phœbum
Melliflui canit oris Homerus:
Qui tamen intima viſcera terrae
Non valet, aut pelagi, radiorum
Infirma perrumpere luce.
Haud ſic magni conditor orbis:
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terrae mole reſiſtunt.
Non nox atris nubibus obſtat.
Quae ſint, quae fuerint, veniantque
Uno mentis cernit in ictu. hm)
Quem, quia reſpicit omnia ſolus,
Verum poſſis dicere ſolem.

Lib. V. Metr. III.

Quaenam diſcors fœdera rerum
Cauſa reſolvit? quis tanta deus
Veris ſtatuit bella duobus?
Ut quae carptim ſingula conſtent
Eadem nolint mixta iugari.
An nulla eſt diſcordia veris,
Semperque ſibi certa cohaerent?
Sed mens, caecis obruta membris,
Nequit oppreſſi luminis igne
Rerum tenues noſcere nexus.

hm) verſus undecimus praecedit decimo in editionibus S. B. & A.

A. C. *Sed cur tanto flagrat amore*
IↃXXIV. *Veri tectas reperire notas?*
Scitne quid appetit anxia noſſe?
Sed quid nota reſcire laborat?
Aut, hn) *ſi neſcit, quid coeca petit?*
Quis enim quicquam neſcius optet?
Aut quis valeat neſcita ſequi?
Quove inveniat? quisve repertam
Queat ignarus noſcere formam?
An cum mentem cerneret altam,
Pariter ſummam & ſingula norat?
Nunc membrorum condita nube
Non in totum eſt oblita ſui,
Summamque tenet ſingula perdens.
Igitur quisquis vera requirit
Neutro eſt habitu. Nam neque novit.
Nec penitus tamen omnia neſcit,
Sed, quam retinens meminit, ſummam
Conſulit, alte viſa retractans
Ut ſervatis queat oblitas
Addere partes.

Lib. V. Metr. IIII.

Quondam porticus attulit
Obſcuros nimium ſenes,
Qui ſenſus & imagines
E corporibus extimis
Credant mentibus imprimi:
Ut quondam celeri ſtylo
Mos eſt aequore paginae,
Quae nullas habeat notas,

Pres-

hn) MS. I. & III. *Ac.* N. S. B. A. *Et.*

Preſſas figere litteras. A. C.
Sed mens ſi propriis vigens DXXIV.
Nihil motibus explicat,
Sed tantum patiens iacet
Notis ſubdita corporum;
Caſſaſque, in ſpeculi vicem,
Rerum reddit imagines.
Unde haec ſic animis viget
Cernens omnia notio?
Quae vis ſingula proſpicit?
Aut quae cognita dividit?
Quae diviſa recolligit?
Alterumque legens iter:
Nunc ſummis caput inſerit;
Nunc decidit bo) *in infima;*
Tum ſeſe referens ſibi
Veris falſa redarguit.
Haec eſt efficiens magis
Longe cauſa potentior,
Quam quae materiae modo
Impreſſas patitur notas.
Praecedit tamen excitans,
Ac vires animi movens,
Viro in corpore paſſio.
Cum vel lux oculos ferit;
Vel vox auribus inſtrepit;
Tum mentis vigor excitus,
Quas intus ſpecies tenet,
Ad motus ſimiles vocans
Notis applicat exteris,

bo) S. E. A. *deſidit.*

A. C. *Introrſusque reconditus*
DXXIV. *Formis miſcet imagines.*
40. Lib. V. Metr. V.

Quam variis terras animalia permeant figuris!
Namque alia extento ſunt corpore, pulveremque verrunt,
Continuumque trahunt vi pectoris incitata ſulcum.
Sunt, quibus alarum levitas vaga verberetque ventos,
Et liquido longi ſpatia aetheris enatet volatu.
Haec preſſiſſe ſolo veſtigia greſſibusque gaudent,
Vel virides campos transmittere, vel ſubire ſylvas.
Quae variis videas licet omnia diſcrepare formis,
Prona tamen facies hebetes valet ingravare ſenſus.
Unica gens hominum celſum levat altius cacumen,
Atque levis recto ſtat corpore, deſpicitque terras.
Haec, niſi terrenus male deſipis, admonet figura:
Qui recto coelum vultu petis, exſerisque hp) *frontem,*
In ſublime feras animum quoque, ne gravata peſſum
Inferior ſidat mens corpore celſius levato.

Paraphraſis in carmina Boethii exſtat Anonymi cuiusdam manuſcripta, ex qua ſpecimen evulgavit Caſpar BARTHIVS. *bq*) Com-

hp) MS. III. *erigisque.* *bq*) Adverſ. lib. V. c. XVI. col. 242.

A. C. DXXIV.

Commentatores Boetii occaſione editionum maximam partem ſunt allati. Addo & haec. Joannes ASSERIVS epiſcopus Sarisburienſis ſcripſit commentarium in Boethium de Conſolat. Philoſ. *br*) Commentarios Roberti GROSCHEAD ſive Capitonis, & Nic. TRIVETI memorat Lebandus de Script. Britannicis. *bs*) Petri de ALLIACO MSS. commentariorum in hos libros meminit Jo. Launoius Tom. 2. Hiſtor. Academ. Navarr. p. 479. *bt*) Conſolationem Boethianam curioſe explicare attentavit Thomas AQVINAS, vitio ſeculi ſatis incompoſitis rudibusque commentariis. Quamvis ſint nonnulli qui aſſerere non erubeſcant, ea falſo Thomae adſcribi. Quibus opponit auctoritatem Angeli Politiani Theodorus SITZMANNVS. *bu*) Rectius autem THOMAE Anglico tribui hunc commentarium vult Renatus Vallinus in notis pag. 60. *bw*) & Petrus Callyus praefat. ad Boethium, *bx*) Acceſſit Commentariis Thomae ſupplementum Aſcenſii BADII, qui & hunc aliosque optimos auctores quisquiliis merisque affaniis, impudenter dicam

br) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandectae Brandenburg. p. 321. b. *bs*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Latin. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 272. *bt*) v. FABRICII Bib. Lat. ed. cit. p. 644. 645. *bu*) not. ad Boethium de Conſ. Philoſ. ed. Hanov. 1607. p. 131. *bw*) v. FABRICIVS l. c. p. 615. not. [t] *bx*) v. FABRICIVS l. c. Supplem. p. 272.

A. C. DXXIV. dicam an imprudenter, non abſtinuit: iudice SITZMANNO. *by*) Nicolaus CRONIVS ſcripſit commentaria in Severinum Boethium de conſolatione philoſophiae, quae exſtant in bibliotheca Septimiana. *bz*) Peculiares notas in Boethium de conſolatione promittit Caſpar BARTHIVS. *ia*)

Poetae inſignis elogio mactatur a Joh. TRITHEMIO. *ib*) Saeculi barbarie eius oratio ſoluta deterior invenitur: atquae libuit ludere in Poeſi, divina ſane ſunt, nihil illis cultius, nihil gravius: neque denſitas ſententiarum Venerem, neque acumen abſtulit candorem: iudicante Jul. Caeſ. SCALIGERO. *ic*)

VII.

HELPIS

Vel ELPIS, vel HELPIDIA. Uxor Boethii quem in exſilium comitata eſt, ut conſtat ex eius epitaphio, quod exſtat Romae in porticu S. Petri, affertque Gyraldus Dial. 5. de Poetis, *a*) & Jo. FABRICIVS *b*) ex praefatione Renati Vallini.

Scripſit I. Hymnum de apoſtolis *Petro & Paulo*, trochaico metro, initio: *Aurea luce*

by) l. c. *bz*) v. Carol. de VISCH bibliotheca ſcriptorum ordinis Ciſtercienſis ed. Colon. 1656. p. 250. a. *ia*) Adverſ. Lib. LXVII. cap. XIII. col. 877. *ib*) de Script. Eccl. n. CCI. *ic*) in Hypercritico.

VII. *a*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 269. *b*) l. c. p. 270.

luce & decore roſeo. Qui exſtat in Georgii A. C.
CASSANDRI Hymnis Eccleſiaſticis. *c*) DXXIV.

II. *Hymnum*, initio: *Felix per omnes.* *d*)

VIII.

FVLGENTIVS.

FABIVS CLAVDIVS GORDIANVS FVLGENTIVS DXXXIII
apellatus ab Aub. MIRAEO. *a*) Afer. *b*) Epiſcopus Ruſpenſis. *c*) Claruit ſub Traſamundo, Rege Wandalorum Anaſtaſio Imp. regnante, teſte ISIDORO. *d*) Sub Anaſtaſio claruiſſe vult HONORIVS. *e*) Romam adiit A. D. Epiſcopus factus Ao. DIV. exſilio reverſus Ao. DXXII. teſte Auberto MIRAEO. *f*) Ao. DXXIX. Kalendis Januariis vivere deſiit, obſervante Auberto MIRAEO, *g*) aut potius DXXXIII. defendente Gvil. CAVEO. *h*)

Poemate inſectatum eſſe *errores Thraſamundi* regis perhibet Olaus BORRICHIVS. *i*) Sed dubito de rei veritate. Exſtant Fulgentii libri tres ad Thraſimundum in Operi-

c) in Caſſandri Operum edit. Pariſ. 1616. p. 264. *d*) v. FABRICII Bib. Lat. ed. cit. p. 643. not. [p]

VIII. *a*) in Auctar. de Script. Eccl. n. CXXXIII. *b*) Vid. ISIDORVS Hiſpalenſ. de Script. Eccleſ. cap. XIV. HONORIVS Auguſtod. de Scriptor. Eccleſ. lib. III. c. 16. *c*) v. ISIDORVS l. c. HONORIVS l. c. SIGEBERTVS Gemblac. de Script. Eccl. cap. XXVIII. *d*) l. c. *e*) l. c. *f*) Scholio ad Sigeb. Gemblac. de Scriptor. Eccleſ. cap. XXVIII, & in Auctario l. c. *g*) Schol. ad Iſidor. l. c. *h*) de Scriptor. Eccleſ. pag. 319. ed. Genev. *i*) in Diſſert. de Poetis pag. 81.

A. C. ribus ejusdem, proſa autem, non carmi-
DXXXIII. ne ſcripti.

IX.

FABIVS FVLGENTIVS PLACIADES.

Eum ob nominis affinitatem Ruſpenſi Epiſcopo iungo. PLANCIADES nominatur ab Auberto MIRAEO. *a)* Perperam a nonnullis creditur idem cum Fulgentio Ruſpenſi Epiſcopo cui errori favet Conradus GESNERVS. *b)* Scripſit ad Catum Presbyterum *Mythologiarum* libros tres, editos & ope MSS. Codicum recenſitos ab Hieronymo Commelino A. MDXCIX, cum aliis Mythologicis Latinis. *c)* Carmina aliqua ex Mythologiarum libris conjecturis corrigit BARTHIVS. *d)*

X.

DXL. *TELESINVS*

Ita nominatur a Johanne BALEO. *a)* Sunt qui THELESINVM vocant. Claruit A. DXL. Memorantur ejus

I.) *Fragmenta Carminum* Libr. I. *b)* vel diverſorum carminum liber unus. *c)*

II.) *Carmina plura* Latina ſcripſiſſe teſtatur BALEVS. *d)*

Natus

IX. *a)* In Mantiſſa ad Auctar. de Script. Eccleſ. *b)* in Bibliotheca Univerſali fol. 262, b. *c)* vid. MIRAEVS l. c. *d)* Adverſar. libr. LVI, cap. XVII.

X. *a)* Script. Britann. Cent. I. n. 54. *b)* vid. BALEVS l. c. *c)* vid. Joh. PITSEVS de illuſtribus Britann. Scriptor. pag. 95. *d)* loc. cit.

Natus Nurſiae, *a*) quae urbs eſt Umbriae, *b*) eodem cum ſorore Scholaſtica partu A. 480. *c*) Poſt vitam eremiticam, quam duxit in loco, cui Sublacus vocabulum eſt, in Monte Caſſino doctrina claruit, & miraculis. *d*) Abbas monaſterii Caſini ſalutatur ab HONORIO Auguſtodunens. *e*) Vixit annos 63. cum habitaſſet Nurſiae annos ſeptem, Romae ſeptem, Sublaci triginta quinque, Caſini quatuordecim. Mortuus anno DXLIII. d. 21. Martii hora tertia matutina. De die & anno obitus S. Benedicti exſtat controverſia, quam affert & diſſolvit Dionyſius Petavius in Rationario temporum part. 2. lib. 4. cap. 14. *f*) Mortuum eſſe A. 539. vult Aub. MIRAEVS. *g*) A. C. DXLIII.

Hymni aliquot ex Regula eius excerpti cum Scholiis CASSANDRI prodierunt Pariſiis 1616. *h*)

XII.
PRISCIANVS

DL.

Caeſarienſis, Grammaticus. Sub Juſtiniano Conſtantinopoli floruit. *a*) Fallitur ergo TRIT-HE-

XI. *a*) v. Epitaphium apud Jo. Bapt. MARVM Annotat. ad Petri diac. de vir. illuſtr. Caſin. Cap. I. *b*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 505. b. *c*) v. MARVS l. c. *d*) v. ANONYMVS Mellicenſis de Scriptor. Eccleſiaſt. Cap. XX. *e*) de Scriptor. Eccleſ. Lib. III. Cap. 30. *f*) v. MARVS l. c. *g*) Schol. ad Honorii l. c. *h*) v. HENDREICH l. c.

XII. *a*) vid. Anonymus Mellicenſis de Script. Eccleſ. cap. XIIX.

A. C. DL. HEMIVS, qui eum temporibus Coſroae regis Perſarum, & Heraclii Imperatoris A. DCXX. floruiſſe ſcribit. *b)* Imo A. DXX. ut conſtat e Caſſiodoro, & e Codicibus Priſciani MSS. qui exſtant ex recenſione Flavii Theodori, qui Priſcianum doctorem ſuum vocat, & libros ejus deſcripſit Olybrio iuniore Conſule, h. e. A. C. DXXVI. obſervante Joh. Alberto FABRICIO. *c)* Bernardus PEZ aetatem Priſciani ponit in annum DL. *d)*

Quod ad ſcripta

I.) Dionyſium periegetem latino carmine reddidit. Exſtat: *Coſmographia Dionyſii Theſſalonicenſis* Imaginem terre habitabilis, loca quoque a ſecularium ac divinarum rerum ſcriptoribus frequentata in ſe continens. Habet inſuper regiones. aliquando gentium mores. fluvios. montes. nemora. ſinus. materia ſimiliter diverſa mundi mirabili & naturae occulta commemorat. Et ita ad ambiguas hyſtoriarum obſcuritates faciliorem cognitionem ſingulis bonorum ſtudiorum amatoribus ars profecto ſumme neceſſaria. In fine: Coſmographia *Dionyſii* Theſsalonicenſis *de ſitu terre habitabilis per Priſcianum* e Greco in latinum traducta. Impreſſa Coloniae prope conventum predicatorum anno domini milleſimo quadringenteſimo

b) de Script. Eccleſ. n. CCXVII. *c)* ad Trithemii locum cit. not. [t] ed. Hamb. 1718. p. 60. *d)* vid. notas ad Anonymum Mellicenſem l. c.

teſimo nonageſimo nono, die ultima menſis Auguſti: fol. 28. q. Textus ipſe inſcribitur: Coſmographia ſ. de Situ Orbis Dyoniſii per Priſcianum e greco in latinum metrica traductio. Initium: A. C. D L.

Naturae genitor quae mundum continet omnem.

II) Verſus de Aſtronómia, qui exſtant in BEDAE libello de ratione Computi. *e*)

XIII.

HONORIVS.

Scholaſticus. Verſus ejus ad Jordanem Antiſtitem medio ſaeculo VI. Ravennenſem, floruiſſe eodem tempore evincunt.

Scripſit verſus *ad Jordanem* Ravennenſem Epiſcopum elegiacos. Exſtant in Johannis MABILLONII Analectorum Veterum Tom. I. *a*)

En carminis primas lineas:

Si fontis brevis unda latens demerſa tenetur,
Ignotae & viles eſſe putantur aquae.
Quas cum docta manus produxerit arte magiſtra,
Pura fit exſiliens nympha vocata manu.
Tunc praegnantis humi laxantur viſcera partu,
Et ſubito ſterilis flumina terra creat.
Non aliter validum genuino robore lignum
Imbutis digitis dextra domare ſolet.
Arboris & ſpeciem, humanis non uſibus aptam
Cogit in externum creſcere factor opus.

K XIV.

e) vid. BEDAE Opera ed. 1563. col. 517.
XIII. *a*) ed. Pariſ. 1675. p. 364.

A. C. DLII.

XIV.
VERGVNDVS.

Ita appellatur ab Autore appendicis ſive libelli incerti autoris de XII. Scriptoribus eccleſiaſticis, qui Iſidoro & Ildefonſo ſubiici ſolet. *a*) VERECVNDVS dicitur Auberto MIRAEO. *b*) Africanus Epiſcopus; *c*) Junenſis in Byzacena Africae provincia Epiſcopus. *d*) Exul Chalcedone A. DLII. obiit. *e*) Scripſit duos modicos brevesque Libellos, quorum primus de *Reſurrectione & Judicio* agit, alter vero *de Poenitentia*; in quo lamentabili carmine propria delicta deplorat. Loaiſa vidit libellum Verecundi de Poenitentia, hexametris verſibus ſcriptum, cujus hoc erat initium:

Quis mihi moeſta dabit lacrymoſis imbribus ora. f)

DLX.

XV.
ARATOR

Patria Ligur. *a*) In Liguria Cauſidici officio functus. *b*) Legationem pro Dalmatis ad Theodoricum Gothorum Regem obiit. *c*) Vnde Comitiva Domeſticorum ipſi decre-

cre-

XIV. *a*) cap. VI. *b*) in Schol. ad libellum citatum. *c*) vid. Appendix de XII. Script. Eccl. l. c. *d*) vid. MIRAEVS l. c. *e*) vid. VICTOR Tununenſis *apud Miraeum l. c.* *f*) vid. MIRAEVS in Schol. ad Append.

XV. *a*) vid. Aubertus MIRAEVS Schol. ad Sigeb. Gemblac. de Script. Eccl. cap. XXXVIII. *b*) vid. MIRAEVM l. c. *c*) Vid. CASSIODORVS lib. 8. Var. Epiſtol. XII. apud *Miraeum l. c.*

creta: *d*) poſtea Comitiva rerum privatarum; *e*) inde Subdiaconus S. R. E. Sedis Apoſtolicae. *f*) Vixit Vigilii papae (mortui DLIV) tempore, quippe cui Actus Apoſtolorum, carmine redditos, obtulit. *g*) Vixit A. DLX. teſte PAVLO Diacono. *h*) Carmine valens & proſa, ingenio ſubtilis, eloquio clarus & nitidus ſalutatur a Johanne TRITHEMIO. *i*) A. C. DLX.

Scripſit

I) *Hiſtoriae Apoſtolicae* libros II. carmine epico. Libri I. Initium:

Vt ſceleris Judaea ſui polluta cruore.

libri II. init.

Spiritus accenſam verbo radiante lucernam.

Editi ſunt in Georg. FABRICII Poetis Eccleſiaſticis Baſileae MDLXIV; cum Juvenco & Sedulio Lugduni MDLXXXVIII; *k*) in Bibliotheca magna Patrum Pariſ. MDCXLIV; *l*) in Bibliotheca Maxima Patrum Lugduni MDCLXXVII. *m*) Lectiones emendatiores ſuppeditat Caſpar BARTHIVS Adverſ. lib.

 XIII.

d) CASSIODORVS l. c. apud *Miraeum*. Cf. Exordium codicis Rhemenſis monachorum S. Remigii, praemiſſum Apoſtolorum Actibus verſu redditis, apud *Miraeum l. c.* *e*) vid. Exord. cit. l. c. *f*) Vid. Exord. cit. l. c. & SIGEB. Gemblacenſis de Scr. Eccl. c. XXXVIII. *g*) vid. Exord. cit. & SIGEB. Gembl. ll. cc. *h*) apud Georg. Fabricium de Poetis Eccleſiaſticis. *i*) de Script. Eccleſ. n. CCXIII. *k*) in d. *l*) Tom. VIII. *m*) Tom. X. p. 125.

A. C. DLX. XIII. cap. XX *n*) ex MStis; lib. X. cap. V. *o*) ex MStis & conjectura; lib. XXXIII. cap. III. *p*) ex MSS. Quo applauſu exceptum fuerit hoc poema Arato adhuc vivente exponit codex Vaticanus his verbis: *Oblatus eſt hujusmodi Codex ab Aratore Subdiacono Eccleſiae Romanae & Papae Vigilio, & ſusceptus eſt ab eo in Presbyterio, cum ibidem plures Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi & cleri pars maxima intereſſet, quem cum ibidem legi pro aliqua parte feciſſet Sargentius primicerius Scholae Notariorum, in ſcrinio dedit Eccleſiae collocandum. Cujus beatitudinem litterati omnes doctiſſimique continuo rogaverunt, ut eum juberet publice recitari. Quod cum fieri praecepiſſet in Eccleſia B. Petri, quae vocatur, ad Vincula, Religioſorum turba convenit, atque eodem Aratore recitante diſtinctis diebus ambo libri ſeptem vicibus ſunt auditi, cum unius mediatas libri tantum legeretur propter repetitiones aſſiduas, quas cum favore multiplici poſtulabant. Eadem haec repetitio facta eſt his diebus, prima Idibus Aprilis, ſecunda XV Kal. Maji, tertia vero III Kalend. Junii, tertio anno poſt conſulatum Baſilii Indictione VII. q*)

Facundo eloquio ſcriptos libros Aratoris pronunciat Venantius FORTVNATVS;

No-

n) col. 747. *o*) col. 466. *p*) col. 1509. *q*) vid. BELLARMINUS de Script. Eccleſ. qui annum Chriſti ponit DXLIV, Vigilii V, Juſtiniani XIX.

r) Nobile poema vocat BELLARMINVS. s) A. C. DLX.

II.) Epiſtolam *ad Florianum* Abbatem, elegiaco metro. Init:

Qui merito florem maturis ſenſibus ortum.

Exſtat in Georgii FABRICII Poet. Eccl. Baſileae MDLXIV, t) & Bibliotheca maxima Patrum Lugd. MDCLXXVII. u) Emendationes qvasdam textus dedit Caſpar BARTHIVS, x) ex MStis.

III.) Epiſtolam *ad Vigilium* Papam, genere carminis elegiaco, praemiſſam Hiſtoriae Apoſtolicae. Initium.

Moenibus undiſonis bellorum incendia cernens

Exſtat in Georgii FABRICII Poetis Eccleſiaſt. ed. Baſil. MDLXIV; Bibliotheca magna Patrum ed. Pariſ. MDCXLIV. y) & Bibliotheca Maxima Patrum edit. Lugdunenſ. MDCLXXVII. z) Emendationem aliquam textus ſuppeditat Caſpar BARTHIVS. aa)

IV.) Epiſtolam *ad Parthenium* hexametro ſcriptam. Initium.

Si tibi, magne, velim faſces memorare parentum.

Pangendi ſacri carminis auctor Aratori olim fuerat Parthenius. Idcirco cum Apoſtolorum Actus verſibus reddidiſſet, opus ſuum

 in

r] lib. I. de Vita S. Martini, in *Bibl. Max. Patr. pag. 597. H.* s] de Script. Eccleſ. t] col. 569. u] Tom. X. pag. 125. D. x] Adverſar. lib. XIII. cap. XX. col. 746. y] Tom. VIII. z] Tom. X. pag. 125. E. aa] Adverſ. lib. XIII. cap. XX. col. 747.

A. C. DLX. in Galliam miſit ad Parthenium, ut ibi eius opera ederetur. *ab*) Edidit illam Sirmondus, *ac*) atque Bibliotheca maxima patrum ed. Lugd. MDCLXXVII. *ad*) Emendationes hujus carminis ex conjectura dedit Caſpar BARTHIVS. *ae*)

Collectio *Poematum* Aratoris inſtituta eſt a Georgio FABRICIO in Poet. Eccleſ. ed. Baſil. MDLXIV; *af*) in ea tamen collectione epiſtola ad Parthenium non exſtat; in Bibliotheca magna Patrum ed. Pariſ. MDCXLIV, *ag*) & Bibliotheca Maxima Patrum Lugd MDCLXXVII. *ah*)

Novam Poematum Aratoris editionem promiſit Joh. Alb. FABRICIVS. *ai*) Audiamus quae de Petro habet Arator Hiſt. Apoſtolicae libro I. *ak*)

Primus Apoſtolico parva de puppe vocatus
Agmine Petrus erat, quo piſcatore ſolebat
Squamea turba capi, ſubito de littore viſus
Dum trahit, ipſe trahi meruit: piſcatio Chriſti
Diſcipulum dignata rapit, qui retia laxet
Humanum captura genus, quae geſſerat hamum
Ad clavim translata manus, quiq; aequoris imi

Ar-

ab] vid. Aubert. MIRAEVS Scholio ad Sigeb. Gembl. de Script. Eccleſ. cap. XXXVIII. *ac*] in notis ad Ennodium circa finem. vid. MIRAEVS l. c. *ad*] Tom. X. p. 141. *ae*] Adverſ. lib. XXIX. cap. II. col. 1350. ſeq. *af*] col. 569. *ag*] Tom. VIII. col. 681. *ah*] Tom. X, pag. 125. *ai*] in Bibl. Latina ed. A. 1712. p. 706. *ak*] in Bibl. Maxima Patrum Tom. X. p. 126. C.

Ardebat madidas ad littora vertere praedas, A. C.
Et ſpoliis implere ratem melioribus undis DLX.
Nunc alia de parte levat: nec deſerit artem
Per latices ſua lucra ſequens, cui tradidit agnus
Quas paſſus ſalvavit oves, totumque per orbem
Hoc auget paſtore gregem, quo munere ſummus
Surgit, & inſinuans divina negotia, coram
Sic venerandus ait: noſtis quam proditor amens
Mercedem ſceleris ſolvit ſibi &c.

XVI. DLXX.

FORTVNATVS.

Ita ſimpliciter appellatur a *Sigeberto* Gemblacenſi, *a*) & Joh. *Trithemio b*) VENANTIVS HONORIVS CLEMENTIANVS FORTVNATVS vulgo dicitur *c*) Natione Italus *d*) Turones profectus ad D. Martini colendum ſepulcrum, Rhadegundis Turingorum e gente reginæ & Chlotarii quondam conjugis, factum eſt deſiderio, ut eius in familiam adſcribi vellet. *e*) Poſtea Presbyter Pictavienſis. *f*) Ad Pictavos progreſſus, primo ibi Presbyter deinde Epiſcopus conſecratus eſt. *g*) Floruit A. DLXX, teſte *Trithemio* gg] & G.

K 4 Fa-

XVI. *a*) de Script. Eccl. cap. XLV. *b*) de Script. Eccl. n. CCXIX. *c*) in Editionibus Operum. *d*) vid. SIGEB. Gemb. de Scr. Eccl. cap. XLV. *e*) Vid. FORTVNATI carmen de Nomine ſuo ad diverſos, in *Bibl. max. Patr. Tom. X. p. 571. C.* *f*) vid. FORTVNATI Vita per Chriſtoph. BROWERVM c. III. in *Bib. max. Patr. T. X. pag. 523. D.* *g*) vid. SIGEB. Gemblac. de Script. Eccleſ. cap. XLV. gg] loc. cit.

A. C. DLXX. Fabricio h). Ante annum DLX. B. Martini ope a gravisſimis oculorum doloribus liberatus eſt. A. DLXV. Sigeberti regis, & Brunechildis nuptiis carmine elegiaco fauſta omnia apprecatus eſt. In vivis adhuc erat A. DC. i) Fini qvinti ſeculi vindicat Chriſtophorus *Browerus*. l) Vixiſſe Fortunatum poſt Caroli M. ævum perhibet Michael *Thomaſius*, m) cujus aſſerti falſitas refutatione non indiget.

Scripſit Carmina numero multa, ex quibus potiora ſeligam:

I.) de *Leontio* Epiſcopo, elegiacum. Init. *Inter quos genuit radians Aquitanicus axis.* Exſtat in Fortunati Carminum, Epiſtolarum, expoſitionum lib. I. n. XV. in Bibliotheca maxima Patrum ed. Lugd. MDCLXXVII. n)

II.) Hymnus de *Leontio* Epiſcopo. *In Leontium Epiſcopum redditum Burdegalenſi Eccleſiæ Acroſtichis* inſcribitur in G. *Fabricii* Poet. Eccleſ. edit. Baſileæ MDLXIV. o) Iambi quaternarii. Initium:

Agnoſcat omne ſeculum
Antiſtitem Leontium.

XXIII. ſtrophas habet hymnus, quarum primam

h) de Poet. Eccleſ. i) vid. Gvil. CAVE de Script. Eccleſ. pag. 343. ed. Gen. qui tamen fontes aſſertorum non addit. l) in Vita Fortunati Cap. VI. in Bibl. maxima Patrum ed. Lugd. 1677. Tom. X. p. 525. H. m) in notis ad Lactantium edit. Antwerpiae 1570. pag. ult. n) Tom. X. p. 530. G. o) col. 721.

mam littera A, ſecundam B, & ita ſequentes A. C.
per univerſum Latinum Alphabetum litteræ DLXX.
inchoant. Exſtat in Fortunati Carminum, Epiſtolarum, Expoſitionum lib. I. n. XVI. in Biblioth. max. Patr. p) & in *Fabricii* Poet. Eccleſ. q)

III.) De *Aegircio flumine*. Elegiac. Init:
Laus tibi forte minor fuerat generoſe Garumna
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expoſ. lib. I. n. XXI. in Biblioth. max. Patr. r)

IV.) De *Signaculo ſanctæ Crucis*. Hexametr. Init:
Dius apex carne effingens genitalia limi,
Acroſtichon eſt unde reſultat verſus:
Dulce decus ſigni via cœli vita redemti
Teleſtichon unde:
In cruce mors Chriſti curavit mortua mundi.
Alia artificia mitto. Exſtat in Fortunati Carminum, Epiſtol. Expoſ. lib. II. n. IV. in Bibliotheca maxima Patrum. s)

V.) De *ſancta Cruce*, Hexametr. init:
Extorquet hoc ſorte Dei veniabile ſignum.
Eſt Acroſtichon, Teleſtichon &c. ſed mutilum. Exſtat in Fortunati Carmin. Epiſt. Expoſ. lib. II. n. V. in Biblioth. max. Patr. t)

VI. De *Sancta Cruce*. Elegiac. init.
Crux mihi certa ſalus, crux eſt quam ſemper adoro

K 5 Sin-

p) Tom. X. pag. 531. E. q) l. c. r) Tom. X. p. 532. F. s) Tom. X. p. 534. A. t) Tom. X. p. 534. C.

A. C. DLXX. Singulare carminis artificium, quod crucem effingit, rectius ex inſpectione, quam deſcriptione diſcitur Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expoſ. lib. II. n. VII. in Biblioth. max. Patr. *u*)

VII.) De Domino *Saturnino*. *De certaminibus & miraculis piorum liber quartus. De Beato Saturnino Martyre* inſcribitur apud Fabricium *x*) Elegiac. Initium:

Janua celſa poli terra pulſante pateſcit.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſtol. Expoſ. lib. II. n. VIII. in Bibliotheca maxima Patrum, *y*) in Fabricii Poet. Eccleſ. *z*)

VIII.) De *Launebode*, qui aedificavit templum S. Saturnini. Eleg. Init.

Laudibus humanis reliquorum corda reſultent.

Exſtat in Fortunati Carm Epiſtol. Expoſitionum lib. II. n. IX. in Bibliotheca maxima Patrum. *aa*)

IX.) Ad clerum Pariſiacum. Eleg. Init.

Cœtus honorifici decus & gradus ordinis ampli.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expoſ. lib. II. n. X. in Biblioth. max. Patrum. *ab*)

X. De Sanctis *Agaumenſibus*. *De Sanctis Agaumenſibus, Mauritio & ejus ſociis* inſcribitur in Georg. *Fabricii* Poet. Eccleſ. *ac*) Elegiac. Init.

Tur-

u) Tom. X. pag. 535. A. *x*) in Poet. Eccl. col. 710. *y*) Tom. X. p. 535. G. *z*) col. 710. *aa*) Tom. X. p. 536. B. *ab*) Tom. X, pag. 536. D. *ac*) col. 712.

Turbine ſub mundi cum perſequerentur ad) iniqui. A. C. DLXX.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſtol. Expoſ. lib. II. n. XV. in Biblioth. max. Patr. *ae*) in Georg. Fabricii Poet. Eccleſ. l. c.

XI.) De S. *Medardo* Epiſcopo. *De Medardi Epiſcopi miraculis* inſcribitur in Georg. *Fabricii* Poet Eccleſ. *af*) *Vita S. Medardi* in Actis Sanctorum Junii *ag*) Elegiac. Init.

Inter Chriſticolas, quos actio vexit in aſtra. Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expoſ. lib. II. n. XVII. in Bibl. max. Patrum; *ab*) in Georgii *Fabricii* Poet. Eccl. l. c. & in Actis Sanctorum *ai*) ex editionibus Salvatoris & Broweri, collatis cum MStis Auguſtano M. Velſeri & alio. Annotationes in carmen dedit Daniel *Papebrochius*. *ak*)

XII.) Ad *Euphronium* Papam. Elegiac. Init. *Quamvis pigra mihi jaceat ſine fomite lingua.* Exſtat in fortunati Carm. Epiſtol. Expoſ. lib. III. n. III. in Bibliotheca max. Patrum. *al*)

XIII.) Ad *Felicem* Epiſcopum de *Dedicatione Eccleſiæ ſuæ*. Eleg. Init:

Cum Salomon coleret generoſi encænia templi. Exſtat in Fortunati Carminum, Epiſtolarum lib. III. n. VI. in Bibliotheca max. Patr. *am*)

XIV.

ad) *perſequebantur* legitur in Fabric. l. c. *ae*) Tom. X. p. 537. E. *af*) col. 713. *ag*) Tom. II. die VIII Jun. pag. 78. *ab*) T. X. p. 537. H. *ai*) loc. cit. *ak*) in Actis Sanctor. l. c. *al*) Tom. X. p. 539. F. *am*) Tom. X. pag. 540. F.

A. C. DLXX. XIV.) in honorem eorum, *quorum in Eccleſia Felicis Epiſcopi Nannetenſis reliquiae continentur.* Elegiac. Initium:

Siderei montes, ſpecioſa cacumina Sion.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expoſ. lib. III. n. VII, in Biblioth. max. Patrum. *an*)

— XV.) Ad *Felicem* Epiſcopum *in laudem ejus, & regionis Armorici.* Eleg. Init:

Illuxit feſtiva dies me gaudia cogunt.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſtol. Expoſ. lib. III. n. VIII. in Bibl. max. Patr. *ao*)

— XVI.) Ad *Felicem* Epiſcopum *de Paſchate Reſurrectionis Domini.* Eleg. Init:

Tempora florigero rutilant diſtincta ſereno;

Vel ſecundum alias editiones:

Salve feſta dies toto venerabilis aevo.

Exſtat in Fortunati Carminum, Epiſtol. Expoſ. lib. III. n. IX. in Bibl. max. Patr. *ap*) in FABRICII. Poet Eccleſ. *aq*) cum Lactantii operibus, ſtudio Michaelis THOMASII; *ar*) Seorſim per Auguſtum BVCHNERVM. *as*) Editionem huius carminis Buchnerianam cum Mſto quodam codice bibliothecae Helmſtadienſis conferens ſequentes obſervavi diverſitates: v. 1. 2. Manuſcriptum binos habet verſus, qui in Buchneriana editione v. 39. 40. leguntur. v. 9. Buchnerus *terra ferax* MS. *Rus gaudens* v. 10. Buch. *reddidit* MSt. *reddit &* v. 14. Buch.

an) Tom. X. p. 541. A. *ao*) Tom. X. p. 541. E. *ap*) Tom. X. p. 541. H. *aq*) ed. Baſ. 1564. col. 697. *ar*) Antwerp. 1570, p. 557. *as*) Vitemberg. 1627. o. pl. 8.

Buch. *arridentque oculis* Ms. *Floribus arri-* A. C.
dent ib. B. *cincta* Ms. *tincta*. v. 20. Buchn. *par-* DLXX.
tum MS. *paſtum*. v. 23. Buchn. *Myrrha* MS. *Mirta* ib. Buchn. *acer*, *nux* MS. *acernus* v. 42. Buch. *Scriptula* MS. *Scripula*. ib. B. *fovens* MS. *favent*. v. 45. B. *Si*. MS. *hinc*. v. 47. Buchn. *verum* MS. *rerum*. v. 50. MS. *penetrare*. v. 55. B. *merſum eſſe* MS. *merſiſſe*. v. 57. B. *noſtro tantum voluiſti e* MS. *voluiſti etenim tantum de*. v. 65. MS. *ſollicitam* v. 68. B. *non* MS. *neu*. v. 79. MS. *inſaturabiliter*. ibid. MS. *pandit*. v. 85. B. *tartara*. MS. *triſtia*. v. 90. B. *beant*. MS. *habeant*. v. 100. --- MS. *partus*. ib. --- MS. *ſinus*. v. 102. MS. *felici*. v. 104. 105. deſunt in MS. v. 108. ---- MS. *vegetetur*. Animadverſiones in hoc carmen dedit BVCHNERVS. *at*)

XVII.] De *Caſtello Nicetii ſuper Muſellam*. Elegiac. Initium:

Mons in praecipiti ſuſpenſa mole tumeſcit.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſtol. Expoſ. lib. III. n. XII. in Bibl. Max. Patr. *au*)

XVIII.] Ad *Villicum* Epiſcopum Metenſem. Eleg. Initium.

Gurgite coeruleo pelagus Muſella relaxat.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. III. n. XIV. in Bibl. max. Patr. *ax*)

XIX.] De *Igidio* Epiſcopo Remenſi. Eleg. Initium.

Acti-

at) loc. cit. *au*) Tom. X. p. 543. A. *ax*) Tom. X. pag. 543 E.

A. C. *Actibus egregiis, venerabile culmen, Igidi.*
DLXX. Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. III. n. XX. in Bibl. max. Patr. *ay*)

XX.] De *Argerico* Epiſcopo Vereduni. Eleg. Initium.
Phoebus ut elatum ſuſpendit in aethera currum.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. III. n. XX. in Bibl. max. Patr. *az*)

XXI.] *Epitaphium Evemeri*, Epiſcopi civitatis Namneticae. Eleg. Initium:
Quamvis cuncta avido rapiantur ab orbe volatu.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. IIII. n. L in Bibl. max. Patr. *ba*)

XXII.] *Epitaphium Galli*, Epiſcopi civitatis Avernae. Eleg. Initium:
Hoſtis iniqua, Adam paradiſo fraude repellit.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. IIII. n. IV. in Bibl. max. Patr. *bb*)

XXIII.) *Epitaphium Chronopii*, Epiſcopi Petrocoricae. Eleg. Initium.
Si terrena ſuper tibi quondam cura fuiſſet.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. IV. n. VIII. in Bibl. max. PP. *bc*)

XXIV.) *Epitaphium Leontii*, Epiſcopi Anterioris civitatis Burdegalenſis. Eleg. Init.
Vltima ſors avido graviter properavit hiatu.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. IV. n. IX. in Bibl. max. PP. *bd*)

XXV.

ay) Tom. X. pag. 544. C. *az*) Tom. X. p. 545. F. *ba*) Tom. X. pag. 546. *bb*) Tom. X. pag. 547. D. *bc*) Tom. X. pag. 548. A. *bd*) Tom. X. pag. 548. C.

XXV.) *Epitaphium Vilithutae*. Eleg. Init. A. C. DLXX.
Omne bonum velox, fugitivaque gaudia mundi. Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. IV. n. XXVI. in Bibl. max. Patr. *be*)

XXVI.) *Ad Martinum Epiſcopum* Galliciae. Elegiac Initium.
Lumen Apoſtolicum cum ſpargeret una triades. Exſtat in Fortunati. Carm. Epiſtol. Expos. lib. V. n. II. in Bibl. max. Patr. *bf*)

XXVII.) *Ad cives Turonicos* de *Gregorio* Epiſcopo Turonenſi. Eleg. Initium:
Plaudite felices populi nova vota tepentes. Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. V. n. III. in Bibl. max. Patrum. *bg*)

XXVIII.) Ad Gregorium *de Judaeis converſis per Avitum*, Epiſcopum Arvernum. Elegiac. Initium:
In venerabilibus famulis operator opime. Exſtat in Fortunati Carm. Epiſtol. Expos. lib. V. n. V. in Bibl. max. Patr. *bh*)

XXIX) Carmen inſcriptum: *Auguſtidonenſis opus tibi ſolvo Syagri.* Carmen hexametrum, cujus primus verſus:
Dius apex Adam ut fecit dat ſomnia donec; medius:
Ipſaque libertas vos liberat atque beabit. Acroſtichus:
Da Fortunato ſacer haec pia vota Syagri; medius deſcendendo.

Ca-

be) Tom. X. p. 550. G. *bf*) Tom. X. p. 553. B. *bg*) Tom. X. p. 553. F. *bh*) Tom. X. pag. 554.

A. C. DLXX. *Captivos laxans Domini laxatio fies.*
Teloſtichus:
Chriſtus ſe miſit cum nos a morte revexit.
Decuſſatim poſiti:
Dulce Dei munus quo merx te care coronet;
&
Cura Deo pietas animam dat de nece ſolvi.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. V. n. VII. in Bibl. max. Patr. *bi*)

XXX.) De *nuptiis Sigeberti* Regis & *Brunichildis* Reginae. Hexam. initium.
Feliçem ſol pande diem, radiisque ſerenis.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VI. n. II. in Bibl. max. PP. *bk*)

XXXI.) De *Sigeberto Rege*, & *Brunechilde* Regina. Elegiac. Initium.
Victor ab occaſu, quem laus extendit in ortum.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VI. n. III. in Bibl. max. Patrum. *bl*)

XXXII.) De *Chariberto* Rege. Eleg. Init.
Inclyta magnarum proceſſit gloria rerum.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VI. n. IV. in Bibl. max. Patr. *bm*)

XXXIII.) De *Theodechilde* Regina. Eleg. Iinitium:
Inclyta progenies regali ſtirpe coruſcans.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VI. n. V. in Bibl. max. Patrum. *bn*)

XXXIV.)

bi) Tom. X. pag. 556. *bk*) Tom. X. pag. 558. G. *bl*) Tom. X. pag. 559. E. *bm*) Tom. X. p. 559. H. *bn*) Tom. X. pag. 560.

XXXIV.) De. *Bertechilde.* Elegiac. Init: A. C.
Mens devota Deo Berthildae corde coruſcans. DLXX.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VI. n. VI. in Bibl. max. Patr. *bo*)

XXXV.) De *Bertechilde.* Elegiac. Initium.
Caſibus incertis rerum fortuna rotatur.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſtol. Expos. lib. VI. n. VII. in Bibl. max. PP. *bp*)

XXXVI.) De *Coco* qui ipſam navem tulerat, & injuriam fecerat. Eleg. Initium:
Cur mihi tam validas innectis cura querelas.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VI. n. X. in Bibl. maxima Patrum. *bq*)

XXXVII.) Ad *Dinanium.* Eleg. Initium.
Tempora praecipiti quos invidiſtis amori.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VI. n. XII. in Bibl. max. Patr. *br*)

XXXVIII.) Ad *Gogonem.* Elegiac. Initium:
Orpheus orditas moveret dum pollice cordas.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VII. n. I. in Bibl. max. Patr. *bs*)

XXXIX.) Ad *Gogonem.* Elegiac. Initium.
Nubila quae rapido perflante Aquilone venitis.
Exſtat in Fortunati Carm. Epiſtol. Expos. lib. VII. n. IV. in Bibl. max. Patrum. *bt*)

XL. de *Bodegiſilo* duce. Elegiacum Init.
Pectore de ſterili ſi flumina larga rigarem,

bo) Tom. X. p. 560. H. *bp*) Tom. X. pag. 561. *bq*) Tom. X pag. 563. H. *br*) Tom. X. pag. 564. D. *bs*) Tom. X. pag. 565. A. *bt*) Tom. X. pag. 565. E.

A. C. DLXX. Exſtat in Fortunati Carmin. lib. VII. *bu*)

XLI. de *Palatina* filia Gallimagni uxore Godegiſili ducis Elegiacum. Initium.

Lucifer ut nitidos producit in aethere vultus

Legitur ibid. *bx*)

XLII.) de *Lupo* duce. Elegiacum. Init:

Antiqui proceres & nomina celſa priorum

Exſtat ibid. *by*)

— XLIII.) Ad *Lupum* Ducem. Elegiac. Init.

Aeſtifer ignitas cum Julius urit arenas.

Exſtat ibid. *bz*)

— XLIV. Ad *Jovinum*, de *incertitudine vitae & gloriae hominis* inſcribitur in Georg. Fabricii Poet. Eccl. *ca*) Elegiac. Init.

Tempora lapſa volant, fugitivis fallimur horis.

Exſtat in Fortunati Carm. lib. VII. *cb*) in Georg. Fabricii Poetis Eccles. *cc*)

XLV.) De *Mummuleno*. Eleg. Init.

Dum mihi feſſus iter gradior prope noctis in umbra.

Exſtat in Fortunati Carm. lib. VII. *cd*)

XLVI.) de *Condone* Domeſtico. Eleg. Init.

Temporibus longis regalis dives in aula

Exſtat in Fortunati Carm. lib. VII. *ce*)

— XLVII.) De *Nomine ſuo* ad diverſos. Eleg. Initium:

Aoni-

bu) n. V. *in Biblioth. max. patr. T.X. p. 565. G.* *bx*] n. VI. *l. c. p. 566. B.* *by*] n. VII. *l. c. D.* *bz*] n. VIII. *l. c. pag. 566. H.* *ca*] col. 701. edit. Baſil. 1564. *cb*] n. XII. *l. c. pag. 567. H.* *cc*] loc. cit. *cd*] n. XIV. *l. c. pag. 568. G.* *ce*] n. XVI. *l. c. pag. 569. B.*

Aonias avido qui lambitis ore Camoenas. A. C. DLXX.
Exſtat in Fortunati Carm. lib. VIII. *cd*) Emendationes textus & notas ad hoc carmen dedit Caſpar BARTHIVS. *ce*)

XLVIII.) De *Virginitate*. De *gaudiis & ſpe vitae aeternae* inſcribitur in Fabricii Poet. Eccl. *cf*) Elegiac. Initium:

Culmina multa polos radianti lumine complent.

Exſtat in Fortunati Carm. lib. VIII. *cg*) in Georg. FABRICII Poet. Eccles. *ch*)

XLIX.) In *laudem Sanctae Mariae* Virginis & matris Domini. De *partu virginis* liber primus inſcribitur apud Georg. FABRICIVM, *ci*) eique ſubnectitur col. 694. de Chriſti Jeſu beneficiis liber ſecundus Eleg. Initium:

Lingua Prophetarum cecinit de virgine partum.

Exſtat in Fortunati Carm. lib. VIII, *ck*) & in FABRICII Poet. Eccles.

L.) Ad *Virgines*. Elegiac. Init.

Inter Apoſtolicas acies, ſacrosque Prophetas.

Exſtat in Fortunati Carm. lib. VIII. *cl*)

LI.) Ad *Chilpericum*, quando Synodus Brinnaco habita eſt. Eleg. Init.

Ordo ſacerdotum venerandaque culmina Chriſti.

Exſtat in Fortunati Carm. lib. IX. *cm*)

L 2 LII.

cd] n. I. *l. c. pag.* 571. *B.* *ce*] Adverſ. lib. XLVI. cap. III. col. 2125. *cf*] col. 706. *cg*] n. IV. *l. c. pag.* 572. *ch*] loc. cit. *ci*] in Poet. Eccl. *ck*] n. V. *loc. cit. pag.* 574. *cl*] n. VI. *l. c. pag.* 577. *B.* *cm*] n. I. *l. c. pag.* 479. *D.*

A. C. DLXX. LII.) Ad *Chilpericum* Regem & *Fredegundem* Reginam. De *communi omnium mortalitate* inſcribitur apud Georg. FABRICIVM. *cn*) Eleg. Init.

Aſpera conditio & ſors irrevocabilis horae.
Exſtat in Fortunati Carm. lib. IX. *co*) & in Georgii Fabricii Poetis Eccl. *cp*)

LIII.) Ad *Gregorium* Epiſcopum, Sapphic. Initium:

Corde jucundo, calamo venuſto.
Exſtat in Fort. Carm. lib. IX. *cq*)

LIV.) Ad *Sidonium* Moguntinenſem Epiſcopum. Eleg. Initium:

Reddita ne doleas felix Moguntia caſus,
Exſtat ibid. *cr*)

LV.) Ad *Eccleſiam Turonicam*, quae per Epiſcopum Gregorium renovata eſt. Eleg. Initium:

Emicat altithroni cultu venerabile templum.
Exſtat in Fortunati Carminum lib. X. *cs*)

LVI.) Ad *Childebertum* Regem & *Brunechildem* Reginam de *natalitio S. Martini* Turonici. Eleg. Initium:

Praecelſis dominis famulus dum corde puſillus.
Exſtat ibid. *ct*)

LVII.) Ad *Childebertum* Regem & *Brunechildem* Reginam Eleg. Init.

Si

cn] in Poet. Eccleſ. col. 702. *co*] n. II. *l. c. p. 580.* *cp*] col. 702. *cq*] n. VII. *in Bibl. Patr. max. Tom. X. pag. 581. H.* *cr*] n. IX. *l. c. p. 582. F.* *cs*] n. VI. *in Bibl. Patr. max. Tom. X. p. 588. G.* *ct*] n. VII. *l. c. p. 589. C.*

Si praeſtaretur praeconia pandere Regum. A. C. DLXX.
Exſtat ibid. *cu*)

LVIII.) De *Navigio ſuo*. Eleg. Initium:
Regibus occurrens ubi Meltica moenia pollent
Exſtat. ibid. *cx*)

LIX.] Verſus facti *ſuper menſa* in Villa S. Martini ante deſcriptores. Elegiac. Init.
Cum videam citharae loquacia ligna.
Exſtat in Fortunati Carminum lib. X. *cy*]

LX.] Ad *Sigualdum* comitem, *quod pauperes pro rege paverit*. Elegiac. Init.
Actibus egregiis praeconia fulgida fulgens.
Exſtat ibidem. *cz*].

LXI.] Ad *Galactorium* Comitem. Elegiac. Init.
Veniſti tandem quod debebaris amice.
Exſtat ibid. *da*)

LXII.] *De Itinere ſuo* Elegiac. Init.
Caſibus innumeris hominum momenta rotantur.
Exſtat in Fortunati Carminum libr, XI. *db*]

LXIII. de *Vita S. Martini* IV. Praefatio praemittitur elegiaca. Init.
Nauta rudis tumido cum vult dare vela profundo.
Libri ipſi heroico genere ſcripti ſunt. Liber primus incipit:

 Alti-

cu] n. VIII. *l. c. pag. 589. G.* *cx*] n. IX. *l. c. pag. 590. A.* *cy*] n. XI. *in Bibl. max. Patr. T. X. p. 590. G.* *cz*] n. XX. *l. c. pag. 591. H.* *da*] n. XXII. *l. c. p. 592. C.* *db*] n. XXVII. *in Bibl. max. Patr. T. X. p. 590. F.*

A. C. DLXX. *Altithronus poſtquam repedavit ad aethera Chriſtus.*

Secundus:

Pendula jamdudum laxavi carbaſa pinu.

Tertius:

Hactenus in bibulis fixa ſtetit anchora terris.

Quartus:

Poſt mare fluctivagum repetens ad littora portum.

Exſtant in Bibliotheca maxima Patrum ed. Ludg. MDCLXXVII. *de*]

LXIV.] de *Excido Thuringiae ex perſona Rhadegundis* Liber. elegiaco, non hexametro, verſu, ut habet Joh. TRITHEMIVS deſcriptus. Initium.

Conditio belli triſtis, ſors invida rerum.

Exſtat in Bibliotheca maxima Patrum edit. Lugd. MDCLXXVII. *df*]

LXV.] Ad *Juſtinum* Juniorem Imper. & *Sophiam* Augg. Elegiac. Init.

Gloria ſumma patris natique ac ſpiritus almi.

Exſtat in Biblioth. max. Patrum. *dg*]

LXVI.] Ad *Artachin* liber. Inſcribitur apud Ioh. TRITHEMIVM *dh*] *in Perſona Radegundis.* Elegiac. Init.

Poſt Patriae cineres, & culmina lapſa parentum.

Exſtat in Bibliotheca maxima Patrum *di*]

LXVII.

dc] Tom. X. p. 597. *de*] de Script. Eccleſ. n. CCXIX. *df*] Tom. X. p. 613. *dg*] Tom. X. pag. 614. *dh*] de Script. Eccleſ. num. CCXIX. *di*] Tom. X. pag. 615.

LXVII. *Hodœporicum* metrice a Fortunato ſcriptum eſſe memorat SIGEBERTVS Gemblacenſis. *dk*] Indicat hoc procul dubio Joh. TRITHEMIVS *dl*] cum adducit *Ad Oporicum vitae ſuae* lib I. errore ſcribentis pro *Hodœporicum.* Scripſit varia carmina de itinere ſuo, quae exſtant in Fortunati Carmin. Epiſt. Expoſit. Lib. V. n. 14. VIII, n. 2. X, n. 9. XI. n. 27. & 28. Privatim carmen de Navigio lib. X, n. 9. indicari a Sigeberto putat Chriſtophorus BROWERVS; *dm*] quod tamen asſeri pro certo nequit. A. C. DLXX.

LXVIII.] *Hymni* ſingularum Feſtivitatum. *dn*] Hymnos ſeptuaginta ſeptem numerat TRITHEMIVS. *do*] Quidam Fortunati *Hymni* leguntur in Georgii CASSANDRI Hymnis eccleſiaſticis. *dp*]

LXIX.] Fortunati aliqua *Carmina* ex MStis edidit Caeſar BARONIVS Annal. Eccles. Tom. VII. ad A. C. DLVII. ed. A. C. DLXX, & DLXXXVIII. *dr*]

LXX. Verſus ad *Childebertum* Regem, Sigiberti R. filium, initio:

Rex Regionis apex & ſupra regna regimen;

Elegiaci exſtant in Joh. MABILLONII Analect.

L 4 Ve-

dk] de Script. Eccleſ. cap. 45. *dl*] de Scriptor. Eccl. n. CCXIX. *dm*] in Vita Fortunati c. V. *dn*] Vid. SIGEB. Gembl. l. c. *do*] de S. E. l. c. *dp*] in CASSANDRI Operibus ed. 1616. Pariſ. pag. 200, 220, 228. *dr*] pag. 570, 581, & 708. edit. Antwerp. 1658.

A. C. DLXX. Veter. Tom. I. ex codice MS. Virdunenſis cœnobii S. Vitoni. *ds*]

LXXI.] Huius Fortunati offendi carmen in perantiquo quodam Eccleſiae Mindenſis Antiphonario, quod Bibliothecae Helmſtadienſis eſt. Agit *de Paſſione Chriſti*; quod cum in collectionibus citatis non reperiatur ex MSto dicto exhibeo:

Crux fidelis inter omnes
Arbor una nobilis.
Nulla ſilva talem profert
Fronde flore germine.
Dulce lignum dulce clavo
Dulce pondus ſuſtinens.
Pange lingva glorioſi
Prœlium certaminis,
Et ſuper crucis tropheo
Dic triumphum nobilem.
Qualiter redemtor orbis
immolatus vicerit.
De parentis protoplaſti
Fraude Factor condolens;
Quando pomi noxialis
Morſu in mortem corruit,
Ipſe lignum tunc notavit
Damna ligni ut ſolveret.
Hoc opus noſtrae ſalutis
Ordo depopoſcerat,
Multiformis perditoris

Ars

ds] pag. 366.

Ars ut artem falleret, A. C.
Et medelam ferret inde DLXX.
Hoſtis unde laeſerat.
Quando venit ergo ſacri
Plenitudo temporis
Miſſus eſt ab arce patris
Natus orbis conditor
Atque ventre virginali
Carne factus prodiit.
Vagit infans inter arta
Poſitus praeſepia
Membra pannis involuta
Virgo mater alligat
Et pedes manusque crura
Stricta pingit faſcia.
Luſtra ſex qui iam peracta
Tempus implens corporis
Se volente natus ad hoc
Paſſioni deditus
Agnus in crucis levatur
Immolandus ſtipitem.
Hic acetum, fel, harundo,
Sputa; clavi, lancea
Mite corpus perforatur,
Sangvis unda profluit,
Terra pontus aſtra mundus
Quo lavantur flumine.
Flecte ramos arbor alta
Tenſa laxa viſcera,
Et rigor lenteſcat ille
Quem dedit nativitas,

A. C. DLXX.

Vt ſuperni membra Regis
Miti tendas ſtipite
Sola digna tu fuiſti
Ferre precium ſaeculi
Atque portum praeparare
Nauta mundo naufrago
Quem ſacer cruor perunxit
Fuſus agni corpore.
Sit Patri, Natoque ſummo
Gratiae cum Spiritu
Sempiternae Trinitati
Laus ſalus & gloria
Quae creavit quae redemit
Quaeque nos illuminat.

Collecta proſtant Fortunati carmina in Georgii FABRICII Poetis Eccleſiaſticis Baſileae MDLXIV. *dt*) opera Nicolai CANYELLES Calari apud Sardos A. MDLXXIV. *du*) prodiit haec editio per Jacobum SALVATOREM Solanum. *dx*) Venetiis apud haeredes Jacobi Simbenii A. MDLXXVIII; *dy*) in Corpore Poetarum Latinorum Lugduni MDCIII; *dz*) illuſtrata notis Chriſtophori BROWERI Moguntiae MDCXVII. qui in Biblioth. magna Patrum ed. Pariſi A. MDCXLIV. Tom. VIII; in

dt] Col. 685. *du*] vid. BROWERI Vita Venantii Fortunati cap. V. *in Bibl. max. Patrum Tom. X. pag. 525. B.* *dx*] vid. Acta Sanctorum Junii per Godofr. Henſchenium &c. Tom. II. ed. Antw. 1698. d. VIII. Jun. pag. 72. C. n. 3. *dy*] vid. BROWERVS l. c. *in Bib. Patr. max. l. c.* *dz*] pag. 806.

ea) in Bibliotheca maxima Patrum ed. Lugd. MDCLXXVII. Tom. X. *eb*) ad editonem Broweri. A. C. DLXX.

Impingere nonnunquam Fortunatum in Grammaticae & Proſodiae regulas evincit Silvula enormium, quæ contra Grammaticae vel Proſodiae canonem, aut peregrina, in Venantii Fortunati Lectione occurrunt; quæ exſtat in Bibliotheca Maxima Patrum. *ec*)

XVII.

MARTINVS. DLXXIII.

Natione Pannonius ut ex ejus epitaphio conſtat. *a*) Dumienſis monaſterii Pontifex, *b*) ſeu Abbas primum & conditor. Poſtea Bracarenſis in Luſitania epiſcopus. *c*) Hinc Archiepiſcopus Brachahenſis ſalutatur ab ANONYMO Mellicenſi. *d*) Floruit regnante Theudomiro rege Svevorum temporibus illis, quibus Juſtinianus in republica, & Athanagildus in Hiſpaniis imperium tenuere, *e*) A. DXL. *f*) Baronius exiſtimat ipſum A. DLXXIII. obiiſſe. *g*)

Scripſit verſus a Sirmondo editos cum Eugenio Toletano pag. 57. Pariſ. 1619. 8. *h*) qui reviſi.

ea] Col. 752. *eb*] pag. 528. *ec*] Tom. X. pag. 617.

XVII. *a*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Iſidori de Scriptor. Eccleſ. Cap. XXII. *b*] v. ISIDORVS de S. E. c. 22. *c*] v. MIRAEVS l. c. *d*] de S. E. c. 38. *e*] v. ISIDORVS l. c. *f*] v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. CCXXI. *g*) v. MIRAEVS l. c. *h*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 715.

A. C. reviſi inter Sirmondi opera T. 2. p. 907. *i*)

DLXXVI. XVIII.

SIMPLICIVS.

Benedicti Caſinenſis diſcipulus. *a*) Poſt Benedictum in Caſino abbas effectus *b*) tertius ab obitu Benedicti. *c*)

Fuit temporibus Juſtini junioris imperatoris ab A. 565. ad A. 578. *d*] Obiit circa A. DLXXVI. *e*)

Scripſit verſus nonnullos de *regula S. Benedicti. f*] Verſus quos in laudem Regulæ S. Benedicti deſcripſit, una cum diverſis aliis Sanctorum Monachorum regulis in lucem dare voluit Lucas HOLSTENIVS. *g*]

DLXXVIII XVIIII.

CORIPPVS.

Africanus Grammaticus. Vixit tempore Juſtini II. Imperatoris ab A. 565. ad A. 578. *a*)

Scripſit I. Libros IV. de *laudibus Juſtini* hexametros, initio: *Imperii culmen rerum non motibus ullis* Mich. de AZAGRA quibusclam Joan: Ruiz Corippum de laudibus Juſtini junioris a ſe emendatum cum brevibus anno-

i) v. FABRICII Bib. L. ed. cit. Suppl. p. 299.

XVIII. *a*) v. SIGEBERTVS Gemblac. de S. E. c. 31. & PETRVS diac. de vir. illuſtr. Caſin. c. 5. *b*) vid. PETRVS l. c. *c*) v. GREGORIVS lib. II. Dial. in princ. apud Jo. Bapt. MARVM Annot. ad Petr. l. c. *d*) v. PETRVS l. c. *e*) MARVS l. c. *f*) v. PETRVS loc. cit. *g*) v. MARVS l. c.

XIX. *a*) v. CORIPPI ſcripta.

annotat in 4. edidit. *b*] Exſtant & libri illi ex recenſione Thomae DEMPSTERI, qui & lacunas ſupplevit, mendis expurgavit, commentarium adjecit, & cum indice pene omnium dictionum evulgavit Pariſiis MDCX. o. Praefationes binas praefixas habet Corrippus hic, quarum poſterior exhibet Panegyricum in laudem Anaſtaſii quaeſtoris & magiſtri. Th. Demſteri curae ad emendationem Corippi parum fecerunt iudice Caſpar. BARTHIO *c*] A. C. DLXXVIII.

Prodierunt etiam Fl. Creſconii Corippi Africani fragmentum panegyrici in laudem Juſtini Aug. minoris, panegyricus in laudem Anaſtaſii quaeſtoris & Magiſtri, & de laudibus Juſtini minoris libri IV. cum Conradi & Nic. RITTERHVSIORVM, Michaeliſque Ruizii ASSAGRII notis Altorf. 1664. 4. *d*]

Pleraque Corippi illuſtrat BARTHIVS in Aduerſariis: *e*] Loca quaedam emendat & Jo. MEVRSIVS in Critico Arnobiano p. 149. *f*] Loci cuiusdam ex Corippi Lib. II. lectio confirmata a Caſp. BARTHIO. *g*]

II. De *bello Juſtini in Africa contra Vandalos* ſuſcepto, quod ipſe Corippus in praefatione priori indicat his verbis:

Quid

b) vid. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. p. 366. a. *c*) Animadverſ. ad Papin. Statii XII Thebaid. p. 1491. *d*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamburg 1712. p. 715. *e*) v. FABRICIVS l. c. *f*) v. FABRICII B. L. & cit. Suppl. p. 299. *g*) Animadv. ad Papin. Stat. II. Achilleid. p. 1726.

A. C. *Quid Lybicas gentes, quid Syrtica praelia dicam*
DLXXVIII *Jam libris completa meis? Majora canendi*
Tempus adeſt; Senio dextram pie porrige feſſo!
Corippum de *bellis Lybicis* memorat Leo Marſicanus III. 62. p. 339. *h*]

III. *Joannidem* Corippi in Italiae Caſinenſi monaſterio ſuperſtitem memorat Cuſpinianus, Caeſaribus. *i*]

DLXXXIII

XX.

GILDAS.

Sapiens cognomento. *a*] Badonicus. *b*] In Bannochorenſi cœnobio Monachus. *c*] Abbas ejusdem Cœnobii ſalutatur ab AUBERTO MIRAEO. *d*] Claruit anno DLXXX. iuxta POLYDORVM. *e*] Nonagenarius obiit. *f*] Obiit & ſepulturam accepit IV. Kalend. Februarii circa a. DLXXXIII. *g*] Natus eſt A. CCCCXCIII. Scripſit A. DXLIII. & uſque ad A. DLXXXI. ſuperfuiſſe videtur A. MIRAEO. *h*] Scriptis eius accenſetur *Querolus* ſive *Aulularia*. Comœdia. Codices quidam MSS. Gildae, eam tribunt, quae Plauti nomine falſo prodiit. *i*] Exſtat annexa editioni Plautinae per

h) v. FABRICIVS l. c. p. 298. *i*) v. FABRICIVS l. c.
XX. *a*) vid. Joh. BALEVS Script. Britann. Cent. I. n. LXVI. *b*) BALEVS l. c. *c*) BALEVS l. c. *d*) in Auctar. de Script. Eccleſ. n. CXLIV. *e*) apud BALEVM l. c. *f*) BALEVS l. c. *g*) vid. Joh. PITSEVS de Illuſtr. Britann. Scriptor. pag. 102. *h*) in Auct. de Script. Eccleſ. n. CXLIV. *i*) vid. MIRAEVS l. c.

per Joh. Philipp. PAREVM Francof. MDX. o. *k*] A. C.

XXI. DXXCIV.

CHILPERICVS.

Rex Francorum, mortuus A. DLXXXIV. *a*) Scripſit *Epitaphium S. Germani*, Elegiac. Init. *Eccleſiae ſpeculum patriae vigor, ara reorum*; Exſtat in AIMOINI Hiſt. lib. III. c. XVI; in Actis Sanctorum Ordinis S. Bened. Tom. I. p. 245. in Actis Sanctorum Maji Tom. VI. ed. Antwerp. MDCLXXXVIII. d. XXVIII Maji pag. 787. n. 47. E. F.

XXII. DXC.

BANDONINIA.

Ita appellatur a Chriſtophoro HENDREICH. *a*) Alias BANDOMINA. *b*) BANDONINIANA vocatur ab Auberto MIRAEO. *c*) Galla. *d*) Monialis ex diſciplina Venantii Fortunati Pictavienſis epiſcopi, *e*) S. Crucis Pictavii, alumna S. Radegundis Reginae. Flor. circa A. DXC. Cum Fortunatus de illius Reginae vita ſcripſiſſet, alterum ei illa librum addidit, quo complectebatur, quae praeterierat Fortunatus.

k) pag. 857.

XXI. *a*) vid. GREGOR. Turonenſis lib. VI. c. 46. & lib. VII, cap. 7. AIMOINVS lib. III, cap. 56. GAGVIN. lib. II. c. 2.

XXII. *a*) Pandect. Brandenb. p. 404. a. *b*) v. HENDREICH l. c. *c*) Auctar. de S. E. n. 183. *d*) v. HENDREICH l. c. *e*) v. MIRAEVS l. c.

A. C. tus. Exſtat illa apud Surium Tom. IV. 13. Auguſti: *f*)

XXIII.

DXCVII. *COLVMBA.*

Hibernus. Abbas Huenſis. Obiit V. Idus Junii A. DXCVII. Scripſit I. Hymnum in *laudem S. Kierani* Abbatis. II. Tres alios *Hymnos*, quorum primus incipit: *Altus Proſator.* a)

XXIV.

DXCVIII. *COLVMBANVS.*

Ita appellatur a SIGEBERTO Gemblacenſi, *a*) & aliis. COLVMBA ab ANONYMO Mellicenſi. *b*) In Hibernia Scotorum inſula natus. *c*) Unde forte Scotus dicitur a Joh. TRITHEMIO *d*) & aliis.

Primum in Hibernia abbas. *e*) Deinde Abbas Luxovienſis *f*) in Gallia, *g*)

Vel in Burgundia, *h*) eiusque cœnobii primus

---

f) v. HENDREICH l. c.

XXIII. *a*) v. WARAEVS de Scriptoribus Hibernis lib. I. pag. 15. apud CAVEVM Hiſt. Lit. Script. Eccl. pag. 343. edit. Genev.

XXIV. *a*) de Scriptor. Eccleſ. c. LX. *b*) de S. E. c. XXV. *c*) v. SIGEBERTVS l. c. *d*) de S. E. n. CCXXIII. *e*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeberti l. c. *f*) v. SIGEBERTVS l. c. *g*) v. Melch. Haim. GOLDASTI Comment. in Columbani carmina p. 69. *h*) v. A. MIRAEVS Schol. ad Sigeberti de S. E. c. 60.

muſ fundator. *i*) Demum Bobii in Italia abbas. *k*) A. C. DXCVIII.

Moritur ſub Mauritio Imperatore A. DXCVIII. Indictione I. XI. Kalend. Decembris Joh. TRITHEMIO perhibente. *l*) Vel A. DCXV. teſte BARONIO, *m*) XI. Kal. Decembr. aſſerentibus martyrologiis Bedae, Uſuardi, Adonis Treverenſis, Wandelberti & Romano *n*) Diem IX. Kalend. Decembr. habet CAVEVS *o*)

Scripſit I. Adhuc adoleſcens librum *Pſalmorum* elimato ſermone, teſte SIGEBERTO Gemblacenſi. *p*) Niſi forte Commentarii in Pſalterium indicantur, quorum TRITHEMIVS A. DXCVIII. & HARTMOTVS Annotatione librorum qui ſunt in monaſterio S. Galli meminerunt. *q*)

II. Alia *ad canendum digna* ſcripſit teſte SIGEBERTO. *r*)

III. Epiſtola *ad Hunaldum*, verſu hexametro, initio: *Caſibus innumeris decurrunt tempora vitae*. Acroſticha eſt verba: *Columbanus Hunaldo*, primis verſuum literis exhibens.

M

i) vid. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 223. SVRIVS d. 21. Novembr. & Chronicon BENIGNI Divionenſis Tom. I. Spicileg. Dacher. p. 377. ſqq. Conf. Jo. Alb. FABRICIVS not. ad Trithemii l. c. *k*) v. MIRAEVS l. c. *l*) l. c. *m*) Tom. VIII. Annal. *n*) v. GOLDASTI Comm. in Columbani carmina p. 70. *o*) de Script. Eccleſ. p. 352. ed. Genev. *p*) de S. E. c. 60. *q*) v. GOLDASTVS l. c. p. 72. *r*) l. c.

A. C. DXCVIII. bens. Deteſtatur in ea avaritiam. *s*) Exſtat in Melchioris Haiminsfeldi GOLDASTI Paraeneticorum veterum Parte I. ed. Inſulae 1604. *t*) Edidit eam & SIRMONDVS cum Eugenio Toletano Pariſ 1619. recuſam T. 2. Opp. Sirmondi p. 908. *u*) Annexum CATONIS diſtichis de moribus per Chriſtian. DAVMIVM Cygneae 1672. *w*) Prodiit quoque in Bibliotheca Maxima Patrum ed. Lugdun. 1677. *x*)

IV. Epiſtola ad *Sethum*, ut vulgo inſcribitur. Apud Geor. Fabricium *Epiſtola in qua deteſtatur avaritiam* appellatur & ad Hunaldum dirigitur. Scripta eſt verſu hexametro initio: *Suſcipe Sethe* [vel *Hunalde* ſecundum editionem Fabricianam] *libens & perlege mente ſerena.* Exſtat in Geor. FABRICII Poetis Eccleſiaſticis ed. Baſileae 1564; *y*) in GOLDASTI Paraeneticis; *z*) in Henr. CANISII Tom. I. Antiquar. Lectionum; in Bibliotheca Patrum ed. Colon; *aa*) in Thomae MESSINGAMI Florilegio Sanctorum Hiberniae; *ab*) adjuncta Catonis diſtichis per DAVMIVM; *ac*) & in Bibliotheca Max. Patrum. *ad*)

V. Epiſtola *ad Fedolium*, verſu adonico, ini-

s) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 711. *t*) p. 47. *u*) v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. Suppl. p. 298. *w*) p. 223. *x*) T. XII. p. 33. F. *y*) col. 779. *z*) p. 48. *aa*) v. Patricius FLEMINGVS in praef. ad Columbani poemata in Biblioth. Max. Patr. Tom. XII. p. 33. C. *ab*) v. FLEMINGVS l. c. *ac*) p. 224. *ad*) T. XII. p. 33. G.

initio: *Accipe quaeſo nunc bipedali.* Ultimi verſus ſunt hexametri. Edita eſt a GOLDASTO, *ae*) DAVMIO *af*) & in Bibliotheca Max. Patrum. *ag*] A. C. DXCVIII.

VI. Epigramma de *muliere*, verſu Elegiaco, initio: *Omnis mente pius fugiat mortale venenum.* Evulgatum a GOLDASTO; *ah*] DAVMIO; *ai*] & in Bibliotheca Max. Patrum. *ak*]

VII. *Monoſticha* vel Monoſtichon verſu hexametro, initio: *Haec praecepta legat devotus & impleat actu.* Ea ALDHELMO a quibusdam, ab aliis rectius tribuuntur ALCVINO Flacco, judice Jo. Alb. FABRICIO. *al*) Hinc & prodierunt inter opera Alcuini edit. Quercetani num. CLXXIX. fol. 1715. *am*] Exſtant in Melch. GOLDASTI Paraeneticorum veterum Part. I. ed. Inſulae 1604; *an*] in Henr. CANISII Lection. antiqv. Tom. I. ex MSto codice Friſingenſi; *ao*] apud Martinum DELRIVM MDCI. ex codice Abbat. S. Laurentii Leodienſis; *ap*] in Bibliotheca Patrum ed. Colonienſi; *aq*] in Florilegio Sanctorum Hiberniae per Thomam MESSINGAMVM; *ar*] annexa CATONIS diſtichis de moribus per Chriſtian.

ae) l. c. p. 52. *af*) l. c. p. 227. *ag*) l. c. p. 34. C. *ah*) l. c. p. 59. *ai*) l. c. p. 230. *ak*) l. c. p. 34. H. *al*) Bibl. Lat. ed. 1712. p. 685. *am*) v. Chriſtian. DAVMIVS in Catonis diſtich. de moribus p. 230. *an*) p. 59. *ao*) v. Patritius FLEMINGVS l. c. p. 33. D. *ap*) v. FLEMINGVS l. c. *aq*) v. FLEMINGVS l. c. *ar*) v. FLEMINGVS l. c.

A. C. DXCVIII. ſtian. DAVMIVM Cygneae 1672. *as*] in Bibliotheca maxima patrum ed. Lugduni 1677. *at*] Multi in Monoſticho verſus, & quidem integri, priſcorum poetarum reperiuntur, potiſſimum vero Octaviani Romani, qui ut opinatur Goldaſtus, auctor exſtitit elegantis libelli, qui nomine Catonis in ſcholis vulgo circumfertur. *au*]

VIII. Rhythmus de *vanitate & miſeria vitae mortalis*, initio: *Mundus iſte tranſit & quotidie decreſcit.* Exſtat in Jacobi VSSERII epiſtolis Hibernicis Paris. 1666. 4. pag. 4. ſeq. *aw*] in Bibliotheca Maxima Patrum ed. Lugdun. 1677. *ax*] Non videtur autem eſſe hujus ſeculi.

IX. Verſus cujusdam (ut in titulo habetur) ſapientis, & ut fertur, B. Columbani, exſtant manuſcripti in Bibliotheca Roberti COTTONI Julius D. II. 19. *ay*]

X. Verſus hexametri annexi Aurelii Prudentii poemati de virtutibus & vitiis initio: *Hic ſtatuit metam doctus Prudentius auctor*, quos S. Columbani eſſe coniicit Thomas SMITHVS. Exſtantque manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Cleopatra C. VIII. 1. *az*]

Poemata Columbani collecta ſunt ab ipſo Co-

as) p. 230. *at*) Tom. XII. p. 35. *au*) vid. FLEMINGVS l. c. D. E. *aw*) v. Jo. A. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 685. *ax*) T. XII. p. 36. *ay*) v. Thomae SMITHI Catalogus p. 8. *az*) v. SMITHI Catalogus p. 141.

Columbano, quod ex diſticho colligitur hexametro praemiſſo carminibus ab ipſo Columbano. *ba)* Habentur collecta in Henrici CANISII Antiq. Lect. Tom I. Append; bb] in Melchioris Hainiaſ. Goldaſti paraeneticorum veterum Part 1. ed. Inſulae 1604. ex bibliotheca monaſterii S. Galli. cum commentario Goldaſti; *bc)* a SIRMONDO cum EVGENIO Toletano; *bd)* per Patricium FLAMINGVM Lovanii, *be)* ex impreſſis & MSS. Codicibus; *bf)* annexa Dionyſii CATONIS Diſtichis de moribus per Chriſtian. DAVMIVM. Cygneae 1672. p. 223. ſecundum editionem Goldaſti; in Bibliotheca magna patrum ed. Paris. 1644.: *bg)* in Bibliotheca Max. Patrum ed. Lugdun. 1677. *bh)* ad editionem Flemingi Lectio verſus cujusdam Columbani corrigitur a Caſp. BARTHIO. *bi)* A. C. DXCVIII.

Vetus & probus etiam inter poetas, niſi cum ſpuria tanto auctori adſcribuntur, aut genuina, quae forte ſunt, male corrumpuntur, habetur a Caſp. BARTHIO. *bk)* SEC. VI.

XXV.

ANONYMVS.

Auctor Epitaphii, quod Avito, ſeculo quo de-

ba) vid. editionem Goldaſtianam pag. 41. *bb)* pag. 3. *bc)* p. 41. *bd)* v. FABRICIVS l. c. *be)* v. FABRICIVS l. c. *bf)* v. Bibl. Max. Patr. l. c. *bg)* T. VIII. col. 845. *bh)* S. XII. p. 33 *bi)* Animadverſ. ad Papin. Statii Lib. I. Silv. II. p. 74. *bk)* ad Claudian. 2. Edit. pag. 1084. & Adverſ. lib. 56. cap. I. Col. 1626. apud Chriſtian. DAVMIVM edit. Columbani cit. p. 223.

A. C. decesſit, ſcripſit, cuius partem exhibet Guil.
DXCVIII. CAVEVS. *a*)

SECVLVM SEPTIMVM.

I.

DCIV. *GREGORIVS.*

NAtione Romanus, ex Praetore urbano Monachus & Abbas, ſeptimus Eccleſiae Romanae Levita, Apocriſiarius, Papa Romanae Eccleſiae *a*) Obiit in ipſo exordio Phocae Romani principis. *b*) Anno Phocae *Imper.* ſecundo, IV. Idus Martiarum migravit ad Dominum. *c*) Papa A. DXC. creatus, A. DCIV. ad cœlites tranſiit. *d*)

Scripta

I.) Hymnus de *die Dominico*. Iamb. Quatern. Init.

Primo dierum omnium.

Exſtat in Georg. FABRCII Poetis Eccleſiaſticis ed. Baſil. MDLXIV. *e*)

II.) Hymus *tempore Veſpertino*. Sapph. Initium.

Nocte ſurgentes vigilemus omnes.

Exſtat ibid. *f*)

III.)

XXV. *a*) in Hiſtor. litt. Scriptor. Eccleſ. p. 373. edit. Londinenſ.

I. *a*) vid. SIGEB. Gemblac. de Script. Eccl. cap. XLI. *b*) v. ISIDORVS Hiſpal. de Script. Eccleſ. cap. XXVII. *c*) vid. Anonymus Mellicenſ. de Script. Eccleſ. cap. VIII. *d*) vid. Aubertus MIRAEVS Schol. ad Iſidori c. XXVII. *e*) col. 783. *f*) col. 789.

III.) Hymnus *tempore Veſpertino.* Sapph. A. C.
Initium. DCIV.

Ecce jam noctis tenuatur umbra.

Exſtat ibid. *g*)

IV. Hymnus *jejunantium.* Jamb. Quat.
Initium.

Clarum decus jejunii.

Exſtat ibid. *h*)

V.) Hymnus *jejunantium* Jamb. Quat. Init.

Audi benigne conditor.

Exſtat ibid. *i*)

VI.) Hymnus *in die Palmarum.* Jamb. Quatern. Init:

Magno ſalutis gaudio.

Exſtat ibid. *k*)

VII.) Hymnus in *paſſione Chriſti.* Jamb. Quatern. Init:

Rex Chriſte factor omnium.

Exſtat ibid. *l*)

VIII.) Hymnus *in die Pentecoſtes.* Iamb. Quatern. Init:

Jam Chriſtus aſtra aſcenderat.

Exſtat ibid. *m*)

Hymni collecti in Operibus Gregorii, quae juſſu Sixti V. Papae PETRVS Toſcianenſis, Epiſcopus Venuſinus in Sex tomos redegit, editis Romae, Antwerpiae & alibi. *n*)

g) col. 789. *h*) col. 794. *i*) col. 795) *k*) col. 796. *l*) col. 296. *m*) col. 800. *n*) vid. Aubertus MIRAEVS Schol. in Iſidori Hiſpalenſ. de Script. Eccleſ. cap. XXVII.

A. C. DCX.

II.

MARCVS.

Caſinenſis Monachus. *a*) Familiaris Benedicti Caſinenſis. *b*) Patris Benedicti diſcipulus vocatur a PETRO. *c*) Floruit ſub A. DCVI. teſte MIRAEO; vel ad imperium Heraclii Auguſti A. DCX. teſte TRITHEMIO. *d*) Scripſit verſu

I.) De *adventu S. Benedicti ad Caſinum* e)

II.) *Vitam Benedicti* Caſinenſis, a Gregorio deſcriptam, paucis ſuperadditis heroico genere. *f*) Exſtat in Proſperi MARTINENGI Poematum libr. III. Romae MDXC. *g*) Venuſtum hoc carmen habet Petrus DAMIANVS. *h*) Carmen elegantisſime currens eſt Joh. TRITHEMIO. *i*)

III.) De *ſitu conſtructioneque Cœnobii Caſinenſis. k*) Verſus hos elegantisſimos praedicat PETRVS. *l*)

IV.) S. *Benedicti Miracula* a D. Gregorio Pa-

II. *a*] vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtribus Caſinenſ. cap. III. *b*] vid. SIGEB. Gemblacenſ. de Script. Eccleſ. cap. XXXIII. *c*] l. c. *d*] de Scriptor. Eccleſ. n. CCXVIII. *e*) vid. Petrus l.c. *f*] vid. SIGEBERTVS l. c. *g*] Vid. MIRAEVS Schol. ad Sigeb. Gemb. de Script. Eccleſ. Cap. XXXIII, & in Auctar. do Scriptor. Eccleſ. n. CLXXI. *h*] Serm. VIII. in Vigilia S. Benedicti, apud *Joh. Baptiſt. Marum not. ad Petrum Diaconum de Viris illuſtr. Caſin. cap. III.* *i*] l. c. *k*] vid. PETRVS Diaconus de Vir. illuſtr. Caſin. cap. III. *l*] l. c.

Papa primo omiſſa. *m*) Heroicis verſibus. *n*) A. C.

III.

HONORIVS I. DCXXXIIX

Papa ordinatur A. DCXVI. d. XXVIII. Septembr. Obiit DCXXXVIII. d. XIII. Septembr. *a*) Scripta

I.] De *Apoſtolis, in Chriſti ad coelos adſcenſione obſtupeſcentibus* epigramma. Elegiaco verſu, non Heroico, ut habet Aubertus MIRAEVS *b*) Init.

Luce videt Chriſtum Petrus, quem nocte negavit.

Exſtat in Georg FABRICII not. ad Poet. Eccles. ed. Baſil. MDLXIV; *c*) Bibliotheca Patrum edit. Colon; *d*) Bibliotheca magna Patrum ed. Paris. MDCXLIV; *e*) Bibliotheca max. Patrum ed. Lugd. MDCLXXVII. *f*)

II.] *Epitaphium Bonifacii V.* Pontificis Romani. Initium.

Cur titulata diu torpuerunt jura ſepulcri.

Exſtat in Appendice antiqv. Inſcript. *g*) in Propylaeo ad Acta Sanctorum Maji; *h*) & in PAPEBROCHII Conatu ad Catalogum Pontificum, *i*) ex Appendice cit.

m] vid. Joh. Bapt. MARVS not. ad Petri cit. loc. *n*] vid. idem l. c.

III. *a*] vid. Catalogus Pontificum, a PAPEBROCHIO editus, n. LXXII. *b*] in Auctar. de Scriptor. Eccleſ. n. CLXXXV. *c*] pag. 10. *d*] Tom. VII. vid. MIRAEVS l. c. *e*] Tom. VIII. col. 680. *f*] Tom. XII. p. 214. *g*] pag. 1165. num. 20. *h*] pag. 96. B. *i*] l. c.

A. C. DCXXXVI.

IV.
ISIDORVS.

Junior dicitur a SIGEBERTO Gemblacenſi *a*) & Joh. TRITHEMIO, *b*) ad differentiam ſenioris Epiſcopi Cordubenſis, vel alterius etiam, qui eum praeceſſit, Hiſpalenſis Epiſcopi. Poſt Leandrum fratrem Hiſpalenſis ſedis Provinciae Baeticae, cathedram tenuit. *c*) Floruit temporibus Reccaredi, Linvanis, Witterici, Gundemari, Siſebuti, Svinthilani & Siſenandi Regum, annis fere quadraginta tenens pontificatus honorem; *e*) ſub Heraclio; *f*) Ao. DCXXX. teſte TRITHEMIO. *g*) vivere deſiit A. DCXXXVI. *h*) die IV. April. *i*) aut III. Apr. ut habet Gvil. Cave. *k*) Inter Scripta Poetica refero.

I.) Hymnum duplicem in *laudem S. Agathae*, qui legitur in Actis Sanctorum Februarii Tom. I. *l*)

II) *Alphabetum Orationis* ad tentamenta repellenda adverſarii, & Dei gratiam promerendam. Init:

Audi Chriſte triſtem fletum amarumque canticum.

In-

IV. *a*] de Script. Eccleſ. cap. LV. *b*] de Scriptor. Eccleſ. n. CCXXXII. *c*] vid. ILDEFONSVS Toletanus de Script. Eccleſ. cap. IX. *e*] vid. ILDEFONSVS l. c. *f*] vid. HONORIVS Auguſtodunenſis de Script. Eccleſ. lib. III. cap. 40. *g*] loc. cit. *h*] vid. MIRAEVS l. c. *i*] vid. HENSCHENIVS Actor. Sanctor. Februarii Tom. I. pag. 596. *k*] de Script. Eccleſ. pag. 356. *l*] pag. 596.

Inſertum eſt Vitae S. Iſidori, auctore Canonico regulari cœnobii Legionenſis S. Iſidori, forte LVCA poſtea Epiſcopo Tudenſi. *m*) Occurrit ἀνωνύμως inter codices manuſcriptos bibliothecae Paulinae Lipſienſis. *n*) A. C. DCXXXVI.

V.

BONVS. DCXXXVIII.

Alumnus Honorii Papae (ab A. DCXXVI. d. XXVIII. Septembr. ad an. DCXXXVIII. d. XIII. Septembr.) quod ex ultimo Epitaphii diſticho colligitur. Scripſit *Epitaphium Honorio Papae.* Nomen Auctoris ultimus verſus exhibet. Init: DCXXXIIX

Paſtorem magnum laudis pia prœmia luſtrant.

Exſtat in Appendice antiquar. Inſcriptionum, *a*) in Danielis PAPEBROCHII Conatu Chronico Hiſtorico ad Catalogum Romanorum Pontificum, *b*) ex Appendice Inſcript. Suſpicatur PAPEBROCHIVS *c*) pro BONVS legendum DONVS, qui fuit Pontifex Romanus, factus a DCLXXVI.

VI.

BRAVLIO. DCXLVI.

Ita appellatur ab Ildefonſo Toletano. *a*) Alis BRAVLIVS. *b*) Decedente fratre Joanne ejus lo-

m] cap. VI. in Actis Sanctorum Aprilis Tom. I. pag. 340. *n*] v. Joach. FELLERI Catalog. p. 139. n, 13.

V. *a*] pag. 1165. n. 11. *b*) Part. I. Honorio LXXII, n. 3. vid. Propylaeum ad Acta Sanctorum Maji pag. 97. C. *c*) l. c. E.

VI. *a*) de Script. Eccleſ. cap. XII. *b*) vid. Aubert. MIRAEVS Schol. ad Ildefonſi cit. loc.

A. C. DCXLVI. locum in Caeſarauguſta adeptus eſt. Habuit ſacerdotium ferme viginti annis; quibus expletis cluſit diem vitae praeſentis. Duravit in regimine temporibus Siſenandi, Cinthilae, Tulganis & Cindasvindi Regum. *c*) Conciliis IV. V. & VI. Toletanis interfuit. Circa A. DCXLVI. mortuus; *d*) vel hoc ipſo anno, teſte Guil. CAVEO. *e*) Scripſit Hymnum deS. *Aemeliano*, qui exſtat in Actis ſanctorum ordin. Bened. *f*)

DCLVII. VII.

EVGENIVS.

Episcopus Toletanus Eugenii prioris ſuccesſor. *a*) Claruit temporibus Cinthasvindi & Recocesvindi Regum, fere duodecim annis tenens dignitatem *b*) Obiit A. DCLVII. *c*)

Conſcripta ab Eugenio verſibus potiora ſunt:

I.] *Praefatio Dracontii Hexaëmero* praefixa Hexametr. Init:

Principis inſignem faciem viſure libelle.

Exſtat in editione Dracontii Riviniana Lips.

c) vid. ILDEFONSVS l. c. *d*) vid. MIRAEVS l. c. *e*) de Scriptor. Eccleſ. ed. Genev. p. 378. *f*) Tom. I. pag. 215.

VII. *a*) vid. ILDEFONSVS Toletanus de Scriptor. Eccleſ. Cap. XIV. *b*) vid. ILDEFONSVS l. c. & EVGENII Epiſtola, praefixa Dracontii libellis ad Chindaſvintum Regem. *c*) v. CAVEVS de Script. Eccleſ. p. 384. ed. Genev.

Lips. MDCLI. *d*) & in Bibl. max. Patr. *e*) A. C. DCLVII.
II.) *Monoſticha recapitulationis ſeptimi diei*, in fine libri Dracontii, Hexaëmero adjecta. Hexametr. Init.

Primus in orbe dies lucis primordia ſumſit.

Exſtat in Eugenii opuſculis n. XIX. in Bibl. max. Patr. dd] in Dracontii editione Riviniana, ee] in Biblioth. max. Patr. Tom. IX. *f*)

III.) *Praefatio* opuſculis poeticis præmiſſa. Eleg. Init:

Obliquum noſtrae viſum qui figis opellae.

Exſtat Eugenii opuſculis præfixa in editione Riviniana *g*) & Biblioth. Max. Patr. *h*)

IV.] Oratio *ad Deum.* Hexametr. Init:

Rex Deus immenſi quo conſtat machina mundi.

Exſtat in Eugenii opusculis, n. I. in Edit. Riviniana, *i*) & in Bibl. max. Patr. *k*)

V.] *Commonitio mortalitatis humanae.* Hexametr. Initium.

O mortalis homo mortis reminiſcere caſus.

Exſtat ibid. *l*)

VI.] De *mentis humanae mutabilitate.* Hexametr. Init.

Neſcia mens noſtra fixum ſervare tenorem.

Exſtat ibid. *m*)

VII.]

d) A. 2, b. *e*) Tom. IX, pag. 724. H. dd.] Tom. XII. pag. 348. A. ee] B, 7, b. *f*) pag. 730. G. *g*) C, 4, b. *h*) Tom. XII, pag. 345. B. *i*) C, 4, b. *k*) T. XII. p. 345. C. *l*) n. II. in ed. Rivin. G, 5, a. in Bibl. max. Patr. Tom. XII. pag. 345. D. *m*) n. III. in Ed. Rivin. C, 5, b. in Bibl. max. Patr. Tom. XII, pag. 345. E.

A. C. DCLVII. VII.] de *Bono pacis.* Elegiac. Init.
Qui cupis infeſtum ſemper vitare Chelydrum.
Exſtat ibid. *n*)

VIII.] Contra *ebrietatem.* Hexametr. Init.
Qui cupis eſſe bonus & vis dignoſcere verum.
Exſtat ibid. *o*)

IX.] Contra *crapulam.* Elegiac. Init.
Propenſe ſtomachum qui farcit labe ciborum.
Exſtat ibid. *p*)

X.] de *Baſilica ſanctorum decem & octo martyrum.* Eleg. Init.
Incolit hoc templum ſat felix turba piorum.
Exſtat ibid. *q*)

XI.] de *Baſilica S. Vincentii* in Caeſaraugusta, ubi dicitur cruor ejus effluxiſſe. Eleg. Initium:
Macte decus proprium Vincenti Martyr. alumne.
Exſtat ibid. *r*)

XII.] de *Baſilica S. Aemiliani.* Eleg. Init.
Quem moeror, quem culpa premit, quem denique morbi.
Exſtat ibid. *s*)

XIII.] In *Baſilica S. Felicis*, quae eſt in Tautaneſio. Eleg. Initium:
Ecce

n) n. IV. in ed. Riv. C, 5, b. in Bibl. max. PP. Tom. XII. p. 345. F. *o*) n. V. in ed. Riv. C, 6, a. in Bib. max. Patr. l. c. G. *p*) n. VI. in Riv. C, 6, b. in Bibl. max. PP. l. c. H. *q*) n. VII. in Riv. G, 6, b. in Bibl. Patr. Tom. XII. pag. 346. A. *r*) n. VIII. in Riv. C, 7, a. in Bibl. max. PP. l. c. B. *s*) n. IX. in Riv. C, 7, b. in Bib. max. Patr. l. c. C.

Ecce domus Domini quae ducit ad atria coeli. A. C. DCLXII.
Exſtat ibid. *t*)

XIV.] *Querimonia aegritudinis propriae.* Eleg. Initium:

Vae mihi, vae miſero, qui ſemper feſſus anhelo.
Exſtat ibid. *u*)

XV.] Lamentum de *adventu propriae ſenectutis.* Vario Carminum genere ſcriptum. Initium:

Impia iam miſerum me captat curva ſenectus.
Exſtat ibid. *x*)

XVI.] de *brevitate hujus vitae.* Metro Trochaico. Initium:

Criminum mole gravatus, & reatu ſaucius.
Exſtat in opuſculis Eugenii. *y*)

XVII.] *Epitaphium proprium.* Hexametron. Acroſtichon & Teloſtichon. Primae litterae vocem EVGENIVS, poſtremae vocem MISELLVS exhibent. Initium:

Excipe, Chriſte potens, diſcretam copore mentem.

Exſtat ibidem. *z*)

XVIII.] Domini *Evantii* Epitaphium. Hexam. Acroſtichon & Teloſtichon, Primis

---

t) n. X. in Ed. Riv. in Bibl. Max. Patr. l. c. D. *u*) n. XI. in Rivin. in Bibl. max. Patrum l. c. E. *x*) n. XII. in Ed. Riv. in Bibl. max. Patr. l. c. F. *y*) n. XIII. in Edit. Riviniana D. 2. a. in Bibliot. Maxima Patrum Tom. XII. pag. 347. D. *z*) n. XIV. in Rivin. D. 3. a. in Bibl. max. P. P. l. c. F.

A. C. mis litteris NICHOLAO, ultimus EVAN-
DCLVII. TIVS ſiſtens. Init.

Nobilis & magno virtutum culmine celſe.

Exſtat ibid. *aa*)

XIX.] *Pacis redintegratio*, ut habet inſcriptio Riviniana, pro qua Bibliotheca maxima Patrum legit; *Domni Evantii.* Eleg. Init.

Gaudia praepetibus concurrunt undique votis.

Exſtat ibid. *ab*)

XX.] Monaſticha de *decem plagis Aegypti.* Hexametr. Initium:

Prima plaga Aegypti [vel: *plaga prior Nili*] *lymphas inſanguine vertit.*

Exſtat ibid. *ac*)

XXI.] Ad *Johannem.* Hexametrum carmen vocibus diſruptis. Init.

O Jo *verſiculos nexos quia deſpicis* HANNES.

Exſtat ibid. *ad*)

XXII.] Ad *Euſebium* presbyterum. Elegiacum. Initium:

Sanctorum meritis claro, ſemperque beato.

Exſtat ibid. *ae*)

XXIII.] Verſus de *aeſtate* Sapphici. Init.

Dura quod gignit quod amara cunctis.

Exſtant ibid. *af*)

XXIV.]

aa) n. XVII. in Riv. D. 3. b. in Bibl. Max. P. P. l. c. G. *ab*) n. XVIII. in Riv. l. c. in Bibl. max. P. P. l. c. H. *ac*) n. XX. in Rivin. l. c. in Bibl. Max. Patr. Tom. XII. pag. 348. A. *ad*) n. XXIII. in Rivin. D. 4. b. in Bibl. Patr. max. l. c. C. *ae*) n. XXIV. in Riv. l. c. in Bib. Max. Patr. l. c. D. *af*) n. XXX. in Riv. D. 5. b. in Bibl. max. Patr. l. c. G.

XXIV.] de *morte conjugis Chindaſuindi Regis*. Hexametr. Init. A. C. DCLVII.

Si dare pro morte gemmas licuiſſet & aurum. Exſtat in Eugenii opuſculis. *ag*)

Collecta ſunt Eugenii carmina ab Eugenio in opuſculis, ut praefatio docet. Edita per GIRMONDVM A. MDCXIX Lutetiae; *ah*) ab Andrea RIVINO Lipſiae MDCLI cum Dracontio in oct; in Bibliotheca maxima Patrum Lugd. MDCLXXVII. *ai*) Correxit & ſupplevit Dracontii poemata Eugenius, qua de re vide in Dracontio. Libellos Dracontii de creatione mundi conſcriptos, quos antiquitas protulerat vitiatos, ea quae inconvenientius repperit, ſubtrahendo, immutando, vel meliorando, ita in pulchritudinis formam coegit, ut pulchriores de artificio corrigentis, quam de manu proceſſiſſe videantur auctoris. Ita ſentit ILDEFONSVS Toletanus. *ak*) Addo judicium MIRAEI; *al*) Ex Eugenii verſibus intelligi datur, fuiſſe virum non inelegantis ingenii, neque ineruditi. Epigrammata &ſi rudia ſint atque impolita, idque magis aevi, quam auctoris culpa; eſt tamen in iis rerum ſententiarumque pondus non exiguum.

N Ex

ag) n. XXXI. in Ed. Rivin. D. 6. a. in Bibl. Patr. max. Tom XII. pag. 349. A. *ah*) Vid. Aub. MIRAEVS Sch. ad Iſidori cap. XIV. de Script. Eccleſ. *ai*) Tom. XII. pag. 345. ſqq. *ak*) de Scriptor. Eccleſ. cap. XIV. *al*) Schol. ad cit. caput Ildefonſi.

A. C. DCLVII. Ex verſibus de aeſtate producam aliquos:

Nunc polus Phoebi nimio calore
Aeſtibus flagrat, fluviosque ſiccat,
Intonat triſtis, jaculansque vibrat
Fulmina dira.
Ingruit imber inimicus arvis,
Flore nam ſuevit ſpoliare vites:
Spem quoque frugum populat nivoſis
Grando lapillis.
Buſo nunc turget, & inimica ſylvis
Vipera laedit, gelidusque ſerpens
Scorpius ictu jugulat, paritque
Stellio peſtem.
Muſca nunc ſaevit, piceaque blatta,
Et culex mordax, olidusque cimex
Suetus in nocte vigilare pulex
Corpora pungit.

VIII.

DCLXVII.

ILDEFONSVS.

Ita dictus a JVLIANO. *a)* HILDEFONSVS a Joh. TRITHEMIO. *b)* Epiſcopus Toletanus. *c)* Adſcitus in Pontificatum nono Recceſuinthi anno, novem annis rexit eccleſiam: expletoque octavo decimo praedicti principis anno, ſequenti die X. Kalendas Februarii mortuus eſt. *d)* Deceſſit A. DCLXVII. Me-

VIII. *a)* in Append. ad Ildefonſum de Script. Eccl. *b)* de Script. Eccleſ. n. LV. *c)* vid. JVLIANVS l. c. *d)* Id. l. c.

e) Metro excellens habetur TRITHEMIO. *f*) A. C.
Scripſit verſibus: DCLXVII.

I.) *Epitaphia* & *epigrammata*, teſte TRITHEMIO. *g*)

II) *Hymnorum* diverſi generis libr. I. *h*)

III) *Epitaphium S. Iſidori.* Init.

Crux haec alma gerit geminorum corpora fratrum

Exſtat in Vita S. Iſidori autore Canonico regulari coenobii Legionenſis S. Iſidori, forte LVCA, poſtea Epiſcopo Tudenſi. *i*) in Actis Sanctorum Aprilis. *k*)

IV) In *laudem eccleſiae ſancti Iſidori.* Init.

Chriſto Regi gloriae concinamus jugiter.

Exſtat in Vita Iſidori, *l*) quae Ildefonſo tribuit. *m*)

IX.

DONVS. DCLXXIX.

Pontifex Romanus electus ante XXVI. Junii A. DCLXXVII. obiit A. DCLXXIX. d. XIII. Martii. *a*) *Epitaphium*, quod Boni nomine *Honorio Papae* ſcriptum, forte Doni eſſe conjicit Daniel PAPEBROCHIVS. *b*)

e) vid. Joh. MARIANA de rebus Hiſpanicis lib. VI. c. 10, & Aubertus MIRAEVS Schol. ad Juliani loc. cit. *f*) loc. cit. *g*] loc. cit. *h*] Vid. TRITHEMIVS n. LV. de Script. Eccleſ. *i*] Cap. X. *k*] Tom. I. pag. 350. *l*] loc. cit. *m*] vid. Acta Sanctorum l/c. quae tamen Ildefonſo carmen abjudicant in not. d. pag. 351.

IX. *a*) vid. Catalogus Pontificum editus a PAPEBROCHIO. *b*) in Conatu Chronico Hiſtorico ad Catalogum Pontificum P. I. n. LXXII. Annot. 3. in Propylaeo ad Acta Sanctorum Maji pag. 97. E.

A. C.
DCXXCII.

X.
AVDOENVS.

Ita appellat SIGEBERTVS Gemblacenſis. *a*) AVDOEMVM nominat Laurentius SVRIVS. *b*) DADONEM etiam vocari notat SIGEBERTVS Gemblacenſis. *c*) Natione Gallicus frater Adonis Monachi. *d*) Epiſcopus Rotomagenſis. *e*) Creatus anno tertio Clodovei Francorum Regis, Chriſti DCXLVI. d. XIV. Maii. *f*) Claruit temporibus Conſtantini Imperatoris filii A. DCLX. *g*) A. DCL. Cabilonenſi concilio, anno DCLVIII. privilegio libertatis monaſterio S. Dionyſii conceſſo ſubſcripſit. Anno Clotarii III. Regis quarto, Chriſti DLXIV. privilegium libertatis monaſterio Corbeienſi conceſſum ſignavit. A. DCLXXXII Ansbertus Epiſcopus, Andoëmi ſucceſſor Rotomagenſi concilio praefuit. *h*) Itaque A. DCLXXXII non amplius in vivis fuit Audoënus. Obiit, ſi fides habenda Caveo, *i*) A. DCLXXXIII. Obiit anno Theodorici Francorum Regis ſexto [h. e. Chriſti DCLXXII. vel DCLXXIII.] non

X. *a*) de Script. Ecc. c. 58. *b*) de probatis Sanctorum Hiſtoriis Tom. III. d. 8 Jan. *c*) loc. c. *d*) vid. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. CCXXXIV. *e*) vid. SIGEB. Gembl. loc. cit. *f*) vid. Aub. MIRAEI Auct. de Script. Eccleſ. n. CLXIII. *g*) vid. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccl. n. CCXXXIV. *h*) vid. Aub. MIRAEVS l. c. *i*) de Scriptor. Eccleſ. pag. 382. edit. Genev.

non decimo ſexto, ut corrupte apud Surium legitur, ſed vigeſimo quarto Auguſti, ut monet Aub. MIRAEVS. *k)* Obiiſſe vero nonagenarium, cum annum epiſcopatus quadrageſimum quartum ageret, dicit idem MIRAEVS. *l)* Si quod Miraeus habet creatus eſt epiſcopus A. DCXLVI, obiiſſe dicendus Audoënus A. DCXC. Fallitur ergo vel in Scholio, vel in Auctario. A. C. DCXCII.

Scripſit Carmen de *SS. Medardo & Gildardo*, quorum prior Noviomenſis, poſterior Rothomagenſis Epiſcopus fuit, inſertum Laurentii SVRII de probatis Sanctorum Hiſtoriis Tom. III. *m)*

XI. DCXC.

JVLIANVS.

Epiſcopus Toletanus. *a)* Anno tertio Egicanis Principis pridie nonas Martii aera DCCXXIIX [A. Chriſti DCXC] diem vitae clauſit extremum. *b)* Non ergo claruit ſub Marciano Imperatore Ao. CCCCL. ut habet TRITHEMIVS. *c)* Scripſit librum carminum diverſorum, in quo ſunt *Hymni, Epitaphia*, atque de diverſis cauſis *Epigrammata* numeroſa. *d)*

N 3 XII.

k) Schol. ad Sigeb. Gembl. de Script. Eccleſ. cap. 58. *l)* in Auctar. de Scriptor. Eccleſ. n. CLXXIII. *m)* ed. Colon. 1572. d. VIII. Junii pag. 565.

XI. *a)* Vid. FELICIS Appendix ad Ildefonſum de Script. Eccl. & SIGEB. Gemb. de Script. Eccleſ. cap. 56. *b)* vid. FELIX l. c. *c)* de Scriptor. Eccleſ. n. CLXX. *d)* vid. FELIX l. c.

A. C. DCXC. XII.

CRESCONIVS.

Epiſcopus Africanus. Claruit circa annum DCXC. *a*) Deſcripſit *bella & victorias*, quas Johannes Patricius, a Leontio Imperatore in Africam miſſus, *de Saracenis* reportavit, verſibus hexametris; quod opus interiit. *b*)

SEC. VII. XIII.

LVTINGVS.

Diſcipulus Bedae ſenioris monachi Lindisfarnenſis. *a*) Scripſit *Epitaphium* B. *Bedani* presbyteri. *b*) Hexametr. Initio: *Hoc Chriſti famuli Bedani membra ſepulcro.*

SECVLVM OCTAVVM.

DCCIX. I.

ALDHELMVS.

ADELMVS dicitur a SIGEBERTO Gemblacenſi *a*) qui duos ex uno Adelmo perperam facit. ALTHELMVS appellatur ab ANONYMO Mellicenſi, *b*) ab aliis ALDELMVS, ADELHELMVS, ALTELMVS, ANTHELMVS, ALDELINVS. *c*)

Durotellus, ſeu Bladunius. Kenredi filius &

XII. *a*) Vid. Gvil. CAVEVS in Hiſt. litt. Script. Eccl. ed. Londin. 1688. pag. 469. *b*) vid. Idem l. c.

XIII. *a*) vid. Joh. MABILLONI Anal. vet. Tom. IV. edit. Pariſ. 1685. pag. 521. *b*) Exſtat l. c.

I. *a*) de ſcriptor. Eccleſ. cap. 66. & cap. 132. *b*) de Script. Eccleſ. cap. XXX. *c*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 40. a.

& Inae Viſi Saxonum vel occidentalium Anglorum regis ex patre nepos. *d*) Abbas Malmesburienſis creatus A. DCLXVI, *e*) epiſcopus Schireburnenſis A. DCCV. Ex hac vita migravit A. DCCIX. *f*) A. C. DCCIX.

Scripta eius poetica haec reperiuntur.

I. *Praefatio* libri carminici de laude virginum ad Maximam Abbatiſſam verſu hexametro, initio: *Metrica tirones nunc promant carmina caſtos.* Hoc carmen triginta ſex alios verſus exhibet, ita ut idem ſemper reſultet, primus ſi recto ordine, ultimus ſi retrogrado, acroſtichus ſi deſcendendo, teloſtichus ſi aſcendendo decurras. Exhibet carmen Joh. PITSEVS in libro de illuſtribus Angliae ſcriptoribus ed. Paris. 1619. *g*) & Bibliotheca Maxima Patrum ed. Lugduni 1677. *h*)

II. Liber de *laude Virginum*, verſu hexametro, initio: *Omnipotens genitor mundum ditione gubernans.* Evulgatus a CANISIO A. 1608. *i*) & in Bibliotheca Maxima patrum Lugduni 1677. *k*) Excerptum ex hoc libro ha-

d) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. I. num. LXXXIII. pag. 83. *e*) v. ALFORDVS in Annalibus Eccleſiae Anglicanae apud Godofr. HENSCHENIVM in Commentario de S. Aldhelmonum. IV. in Actis Sanctorum Maji Tom. VI. d. XXV. Maj. pag. 78. F. *f*) vid. HENSCHENIVS loc. c. *g*) p. 117. *h*) Tom. XIII. p. 3. A. *i*) v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Sigebertum de Scriptor. Eccleſ. cap. 132. *k*) loc. c.

A. C. DCCIX. habent Acta ordinis Benedict. Sanctor. *l*) Hunc librum ex MS. Oxonienſi emendat Jo. Frid. GRONOVIVS cap. 15. & 20. obſervat. Eccleſiaſt. *m*) Illuſtravit eum obſervationibus quibusdam Caſpar BARTHIVS. *n*)

III. De *octo principalibus vitiis*, verſu hexametro, Initio: *Digeſtis igitur Sanctorum laudibus almis.* Exſtat in Henrici CANISII Antiquae Lectionis Tom. V. *o*) & in Bibliotheca maxima Patrum Lugduni 1677. *p*)

IV. *Aenigmata*, verſu hexametro. Eorum primus prologus eſt metricus, initio: *Arbiter aetherio iugiter qui regmine ſceptra.* Prologus eſt acroſtichus exhibens has voces: *Aldhelmus cecinit millenis verſibus odas.* Ipſa aenigmata incipiunt: *Altrix cunctorum quos mundus geſtat in orbe.* Diviſus eſt aenigmatum liber in Tetraſticha XX, Pentaſticha XIV, Hexaſticha XIII, Septenis verſibus comprehenſa XIX, octonis X, novenis XI, denis & pluribus XIII. In ſummam collecti verſus aenigmatum nonniſi DCCLV. ſiſtunt, unde integrum hodie non amplius ſupereſſe opus conjicitur, quod tamen adhuc SIGEBERTI Gemblacenſis aevo ſupererat. *q*) Aenigmatum verſus mille citat & Joh.

BA-

l) Tom. I. p. 42. *m*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 716. *n*) Adverſ. lib. XLV. cap. X. lib. XIV. cap. VIII. col. 768. *o*) v. Valerii ANDREAE Biblioth. Belgica edit. Lovan. 1643. pag. 346. *p*) Tom. XIII. p. 19. *q*) v. SIGEBERTVS de Script. Ec. c. 132.

BALEVS; *r*) ſed forte non vidit. Aenigmata illa pluribus verſibus aucta in lucem emittere voluit LABBEVS. *s*) Excuſa ſunt Baſileae 1557; *t*) notis illuſtrata per Martinum Antonium DELRIO Mogunt. 1601. 12. *u*) & in Bibliotheca Maxima Patrum ed. Lugduni 1677. *w*) Ad Aenigmata Aldhelmi obſervationes dedit Caſpar BARTHIVS. *x*) A. C. DCCIX.

V. De *vita monachorum* verſus elegiaci initio: *Quid deceat monachum vel qualis debeat eſſe*; exſtant manuſcripti in Bibliotheca Roberti Cottoni Caligula A. XI. 3. *y*) Exſtat & ἀνωνύμως ibidem Veſpaſianus D. XIX. 3. *z*)

VI. De *metrorum generibus* lib. I. initio: *Aonio rediens deducam vertice.* *aa*) Aldhelmi de *arte metrica* ſcriptum exſtat inter libros manuſcriptos Iſaaci Voſſii n. 294. *ab*)

VII. De *laude Sanctorum* liber I. initio: *Metrica ſi libet.* *ac*) Hexametro carmine ſcriptus fuit, quod ex fragmentis colligitur, quae exhibentur ab AIMONIO Floriacenſi in ſermone de S. Benedicto & leguntur in Biblio-

N 5

r) Script. Britann. pag. 84. *s*) vid. FABRICII B. L. l. c. not. [t] *t*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandectae Brandenb. p. 40. a. *u*) v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. p. 716. *w*) Tom. XIII. pag. 23. *x*) Adverſar. L. XXVI. c. 29. & L. LVIII. c. I. *y*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 34. *z*) v. SMITHI Catalogus pag. 115. *aa*) v. Joh. BALEVS de Scriptor. Britann. p. 84. *ab*) vid. Catalogos manuſcriptorum Angliae & Hiberniae T. II. p. 68. n. 2619. *ac*) v. BALEVS l. c.

A. C. DCCIX. bliotheca Floriacenſi per Joh. a Bosco Lugduni 1610. *ad*)

VIII. Scripſit & *Dialogum meretricum* lib. I. Puto legendum eſſe *metricum*. *Hymnos* & *odas* lib. I. *Carmina* diverſi generis lib. I. *ac*]

IX. Die quadam cum in regina urbium *Apoſtolorum* Eccleſiam ingrederetur, ad *laudem eorum* edidit verſus, quorum initium:

Hic celebranda rudis floreſcit gloria templi.
quos inſeruit monachus quidam Malmesburienſis vitae S. Aldhelmi. *at*]

X. *Monoſticha* Columbani Aldhelmo a quibusdam tribuuntur. *ag*]

Prodierunt cum aenigmatibus Mogunt. 1601. 12. *ah*]

XI. Verſus in *laudem ſolis*, quaeſtiones *aenigmatum* rhetoricae artis, Epigrammata ex libro Ouidii Naſonis de *ſomnio* quod viderat. Item ejusdem ex libro Metamorphoſeon *Actaeon* in cervum, & alia carmina exſtant Lipſiae in Bibliotheca ſenatus manuſcripta. *ai*]

Ad varios Aldhelmi verſus obſervationes dedit Jo. Fried. GRONOVIVS in obſervationibus in

ad) pag. 292. & 293. *ae*) v. BALEVS l. c. *af*) Cap. II. n. 11. in Actis Sanctorum Maii Tom. VI. d. XXII. Maii pag. 86 D. E. *ag*) v. FABRICII Bib. Lat. ed. cit. pag. 685. *ah*) v. FABRICIVS l. c. p. 716. *ai*) vid. Jo. A. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 299.

in ſcriptores Eccleſiaſticos. *ak*) Erat tamen carmine quam proſa Latine & Graece doctisſimus, ingenio & ſermone nitidus, atque in edendis Poematibus Coelio Sedulio vati, ut teſtes ſunt Boſtius & Bedas, per omnia ſimillimus. Ita ſentit Joh. BALEVS. *al*) Non vacat nunc conſulere Boſtium & Bedam. Crediderim vero eos non facere Sedulio Aldhelmum ſimilem, niſi in eo, quod librum de virginitate geminato opere, proſa & metro ſcripſit, qua in re ſocios habent SIGEBERTVM Gemblacenſem *am*) & Anonymum Mellicenſem. *an*) A. C. DCCIX.

Speciminis loco dabo verſus de *Cucuma* inter aenigmata ſeptenis verſibus comprehenſa n. IX. ut, qui vocis verum ſignificatum ignorant, edoceantur:

Credere quis poterit tantis ſpectacula cauſis
Temperet, & fatis morum contraria fata?
Ecce larem, laticem quoque geſto in viſcere ventris,
Nec tamen undantes vincunt incendia lymphae,
Ignibus haut tetris ſiccantur flumina fontis:
Foedera ſed pacis ſunt flammas inter & undas.
Malleus in primo memet formabat & incus.

II.

ak) ed. Daventr. 1651. cap. V. p. 54. c. VIII. p. 85. c. XV. p. 154 ſqq. c. XX. p. 211. ſqq. c. XXIII. pag. 252. ſqq. *al*) Scriptor. Britann. Centur. I. num. LXXXIII. pag. 83. *am*) de Script. Eccleſ. cap. 66. *an*) cap. XXX.

A. C. II.

DCCXXX. *FELIX.*

Crolandienſis in Merciorum provincia natus. *a*) Crolandiae Benedictinorum monachorum inſtitutis ſe adſtrinxit. *b*) Claruit A. DCCXXX. *c*) vel DCCXV. notante CAVEO. *d*) Congeſſit quaedam *carmine* teſte BALEO. *e*) Inter ſuos ſynchronos rhetor ac *poeta* ignobilis declaratus fuit. *f*)

III.

DCCXXXIV. *TATHWINVS.*

Mercius, Monachus Breuntonenſis Benedictinus, Archiepiſcopus Cantiorum; Obiit eodem, quo Bedas, anno DCCXXXIV. *a*) Scripſit hexametris verſibus:

I.] *Aenigmaton* lib. I.

II.] *Carmina* varii generis lib. I. *b*)

IV.

DCCXXXV. *BEDA.*

Monachus & Presbyter Anglicae Provinciae, *a*) monaſterii ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum ordinis S. Benedicti. *b*) Floruit ſub Leone Papa. *c*) Obiit A. DCCXXXIV.

II. *a*) vid. Joh. BALEVS Scriptor. Britann. Cent I. n. C. pag. 92. *b*] vid. BALEVS l. c. *c*] vid. BALEVS l. c. *d*] de Scriptor. Eccleſ. ed. Genev. pag. 408. *e*] loc. c. *f*] vid. BALEVS loc. cit.

III. *a*] vid. Joh. BALEVS Script. Britann. Centur. II. n. III. pag. 98. *b*] vid. BALEVS l. c.

IV. *a*] vid. HONORIVS Auguſtodunenſis de Script. Eccleſ. Lib. IV. cap. I. *b*] vid. TRITHEMIVS de Script. Eccleſ. n. CCXLII. *c*] vid. HONORIVS l. c.

XXXIV. *d*) A. DCCXXXII. indict. XV. aetatis ſuae anno LXXII. pridie calend. Junii A. C. DCCXXXV mortuum eſſe Bedam, tradit TRITHEMIVS. *e*) A. DCCXXXV. rectius Bedam obiisſe tradunt ROGERVS Hovedemus, Chronologiae Saxonicae conditor, Bedae Hiſtoriae Eccleſiaſticae ſubjunctus, SIMEON Dunelmenſis, Thomas STVBBIVS. Teſtatur enim CVTHBERTVS, qui Bedae morti interfuit, eum VII. cal. Junii die Aſcenſionis Dominicae mortuum eſſe, quae temporis nota, non niſi anno DCCXXXV. convenit. *f*)

Scripſit.

I.] Librum de *arte metrica*, *g*) qui exſtat in operibus BEDAE. *h*) Excerpta ex hoc libro de metrorum generibus praefixa ſunt hymnis eccleſiaſticis per Georg. CASSANDRVM vulgatis *i*)

II.] Carmen de *Juſtini Martyrio*; quod exſtat operibus BEDAE. *k*]

III.]

d] vid. Hiſtoriae Anglicae a Bedae coeptae Continuator & MATTHAEVS Weſtmonaſterienſis apud Aubertum MIRAEVM *Schol. ad Honorii de Scr. Eccl. lib. IV. c. 1.* it. SIGEBERTVS Gembl. de Script. Eccleſ. c. 68. Quibus adſtipulantur Joh. BALEVS Script. Britann. Cent. II. num. 1. pag. 97. & Joh. PITSEVS de illuſtribus Angliae Scriptoribus pag. 139. n. 101. *e*] l. c. *f*] vid. CAVE de Script. Eccleſ. ed. Genev. pag. 402. *g*] vid. BEDA apud *Sigebertum l. c.* *h*] edit. Baſileae 1563. Tom. I. col. 31. *i*] in Caſſandri operibus edit. Pariſ. 1616. pag. 160. *k*] Tom. III. col. 367.

A. C. DCCXXXV III.] *Hymnos* diverſo metro ſive rithmo. *l*] Hoc initio:

Primo Deus globum;

eos gaudere vult Trithemius. *m*] Vide eos in Bedae operibus. *n*] Eorum aliquos edidit CASSANDER in Hymnis eccleſiaſticis. *o*]

IV.] *Vitam S. Guthberti* heroico metro. *p*] Inſerta eſt Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti. *q*]

V.] *Carmen* inſertum Ephemeridi Bedae, cujus initium:

Quid ſubjecta ferat cognoſces pagina, Lector &c. Legitur in operibus BEDAE. *r*]

VI.] *Martyrologium* carmine heroico legitur in eadem Ephemeri, *s*) quod tamen WANDELBERTI Monachi Prumienſis eſſe, obſervant eruditi. *t*)

VII.] *Anni diſtributionem*, quae verſibus expreſſa exſtat ibid. *u*)

VIII.] *Tetraſticha adſcripta cuique menſi* in BEDAE de elementorum ratione computo ſive emboliſmo. *x*)

IX.] *Praefationem* libro de *rerum natura* prae-

l] vid. BEDA apud *Sigebertum l. c.* *m*] de S. E. n. 242. *n*] Tom. I. col. 476. *o*] vid. Opera CASSANDRI edit. Pariſ. 1616. pag. 195, 206, 239, 244, 254, 263, 266, 274, 280, 281, 293. *p*] vid. BEDA apud *Sigebertum l. c.* *q*] edit. Pariſiis 1669. Sec. II. pag. 915. *r*] Tom. I. col. 227. *s*] l. c. pag. 243. *t*] vid. CAVE Hiſt. litt. Script. Eccleſ. pag. 544. edit. Londin. 1688. *u*] l. c. pag. 266. *x*] vid. Opera BEDAE ed. Baſil. 1563. Tom. I. pag. 255.

praefixam, quae carmine elegiaco ſcripta legitur in Operibus. *y*) A. C. DCCXXXV

X.] *Carmen hexametrum*, quod claudit librum de rerum natura. *z*)

XI.] *Epigrammatum* librum heroico metro, ſiue elegiaco ſcriptum. *aa*)

XII.] De *Miraculis Cuthberti* lib. I. Init.

Multa ſuis Dominis fulgeſcere. ab)

XIII.] *Hymnum* ſ. carmen elegiacum in *laudem Ethelredae* reginae, cuius initium:

Alma Deus Trinitas, qui ſecula cuncta gubernas.

Exſtat inſertum ex BEDAE lib. IV. cap. 20, Hiſtoriae monaſterii Elyenſis auctore THOMA Monacho Elyenſi. *ac*)

XIV.] *Hymnos de anno* libr. I. Init.

Biſſeno menſis vertigine voluitur annus. ad)

XV.] Bedae noſtri nomen prae ſe fert *Cuculus* ſiue Eclogae II. quarum prima de *conflictu veris & hyemis*, ſecunda de *morte cuculi* agit. Prodiit poema cum Ovidii amatoriis. *ae*) Prior incipit:

Conveniunt ſubito cuncti de moribus altis.

Poſterior:

Plan-

y] edit. cit. T. II. pag. 1. *z*] l. c. pag. 49. *aa*] vid. BEDA apud *Sigebertum de Scr. Eccl. cap. 68.* *ab*] vid. Joh. BALEVS de Script. Britann. ed. Baſil. 1557. pag. 96. *ac*] lib. I. c. XXXIII. in *Actis Sanctorum Junii Tom. IV. pag. 516.* *ad*] Vid. Joh. PITSEVS de illuſtribus Angliae Scriptor. ed. Pariſ. 1619. pag. 137. *ae*] edit. Frft. 1610. pag. 190.

A. C. DCCXXXV *Plangamus cuculum, Daphnis dulciſſime noſtrum.*

Ut non inelegans eſſe carmen appareat, en ſeriem quorundam verſuum:

Collibus in noſtris erumpant germina laeta,
Paſcua ſit pecori requies et dulcis in arvis,
Et dulces rami praeſtent umbracula feſſis,
Uberibus plenis veniantque ad mulctra capellae,
Et volucres varia Phœbum ſub voce ſalutent.

XVI.] Bedae presbyteri hymnus de *circulo magno* exſtat inter codices MSS. quos Bibliothecae Bodlejanae donavit Kenelmus Digbaeus. *af*)

XVII.] Paſchaſii RADBERTI carmen poſterius de corpore & ſangvine Domini BEDAE rectius tribui conjicit Joh. Albertus FABRICIVS. *ag*)

XVIII.] Carmen de *Pſalmo CXXII.* Hexametrum, initio: *Laudate altithronum pueri laudate Tonantem;* Exſtat inter Walafridi Strabi carmina in Bibliotheca Max. Patr. *ah*)

V.

ACCA.

Epiſcopus Haguſtaldenſis. *a*) Obiit A. DCCXL.

af] n. 81. inter codices Bibliothecae Bodlejanae n. 1682. vid. Catalogus MSS. Angliae & Hiberniae p. 81. *ag*] in Biblioth. Latina ed. 1712. pag. 717. *ah*] Tom. XV. p. 223. B.

V. *a*] vid. BALEVS Script. Britann. Cent. I. n. XC. pag. 87.

DCCXL. peractis in Epiſcopatu 24. annis. A. C. DCCXL.
b) Scripſit variorum *carminum* inprimis *eccleſiaſticorum* librum unum. *c*)

VI.

BONIFACIUS. DCCLV.

Scotus *a*) aut Anglo-Saxo. *b*) Monachus ordinis S. Benedicti, Presbyter, a Gregorio I. Papa ordinatus Epiſcopus Moguntinenſis, a Gregorio III. Archiepiſcopus & Primas Germaniae dictus. Mortuus A. DCCLV. Indict. VIII. Epiſcopatus Ao. XXXVI. Nonis Junii. *c*) Ao. DCCLIV. habet Guil CAVE. *d*) Scripſit

I.] *Carmina* aliqua, inſerta Epiſtolis Bonifacii in Biblioth. magna Patrum Paris. MDCLIV. *e*)

II.] De *virtutibus & vitiis* carmine librum unum teſte Joh. PITSEO. *f*)

VII.

CVTHBERTVS. DCCLX.

Mageſetus, *a*) Epiſcopus Herefordenſis,

O de-

b] BALEVS l. c. *c*] vid. PITSEVS de illuſtribus Angliae Scriptoribus pag. 141.

VI. *a*] Vid. Joh. TRITHEMIVS de Script. Eccleſ. n. CCXLIV. *b*] vid. Aub. MIRAEVS in Auctar. de Scriptor. Eccleſ. n. CCXV. *c*] vid. TRITHEMIVS l. c. *d*] de Scriptoribus Eccleſ. pag. 409. edit. Genev. *e*] Tom. XVI. pag. 49, 62, 62, 71, 91, 107. *f*] de illuſtribus Angliae Scriptoribus pag. 152.

VII. *a*] vid. Joh. BALEVS Scriptor. Britan. Cent. II. n. XIV. pag. 108.

A. C. deinde Arhiepiſcopus Cantuarionum. *b*)
DCCLX. Mortuus A. DCCLX. *c*) Scripſit
I.) *Sacrorum Epigrammaton* librum I.
II.) Diverſi generis *carmina* lib. I. *d*)

VIII.

CYPRIANVS.

Presbyter ſub Petronace Abbate in Cœnobio Caſinenſi monachus factus. *a*) Claruit temporibus Leonis, Conſtantini & Hirenes Imperatorum. *b*) Virebat A. C. DCCLX teſte Joh. Baptiſta MARO. *c*) Scripſit Hymnum de B. *Benedicti Miraculis* in ejus feſtivitate cantandum, *d*) qui adhuc ſervatur in Bibliotheca Caſſinenſi, tali exordio:

Aureo ſolis radio perennis &c.

teſte Arnoldo WIONE. *e*)

DCCXXC. IX.

PAVLVS.

Warnefridi & Theodolindæ filius, cognomento WINFRIDVS *a*) Natione Italus, *b*] vel Longobardus. *c*) Primum Diaconus Aqui-

b] vid. BALEVS l. c. *c*] vid. BALEVS l. c. p. 109. *d*] Vid. BALEVS l. c. p. 108.

VIII. *a*] vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtribus Caſinenſ. c. VII. *b*] vid. PETRVS l. c. *c*] in Annot. ad Petri l. c. *d*] vid. PETRVS l. c. *e*] libr. Lignum Vitae apud *Marum l. c.*

IX. *a*] vid. MIRAEVS Schol. ad Sigebert. Gembl. de Script. Eccleſ. cap. 80. *b*) vid. SIGEBERTVS de Script. Eccl. cap. 80. *c*) vid. MIRAEVS l. c.

quilejenſis, *d*) deinde Deſiderii, ultimi Longobardorum regis, Notarius vel Cancellarius. *e*) Victo rege ſuo inter nobiles captivos a Carolo M. Imperatore abductus magno in honore propter prudentiam & eruditionem variam aliquamdiu fuit: *f*] Poſtea ob ſuſpicionem quandam in Diomedaeam inſulam eſt relegatus. Inde ad Arichim Beneventanum principem, Deſiderii regis generum profugit *g*) Eo defuncto monachum in Caſino monte induit ſub Theodimario Abbate ordinis Benedicti. *h*) Fuit temporibus Caroli M. Imperatoris. *i*) Claruit Anno DCCLXXX, narrante Joh. TRITHEMIO, *k*) A. C. DCCXXC.

Scripſit

I.] *Hymnos* plures diverſo metro libr. I. quorum aliqui exſtant in CASSANDRI Hymnis Eccleſiaſticis, *l*) ſpeciatim hymnos *S. Johannis Baptiſtae*, ſanctique *Benedicti*. *m*)

II.] *Vitam S. Scholaſticae* Virginis verſibus elegiacis reciprocis, editam Anno MDXC. Romae cum poematibus Proſperi MARTI-

d) v. PETRVS Diaconus de Viris illuſtr. Caſinenſ. c. VIII. TRITHEMIVS de Script. Eccleſ. n. CCLIII. *e*) vid. PETRVS & TRITHEMIVS ll. cc. *f*) vid. SIGEBERTVS *Trithemius* & MIRAEVS ll. cc. *g*) vid. MIRAEVS l. c. *h*) vid. SIGEBERTVS Gemblacenſis de S. E. cap. 80. PETRVS l. c. & TRITHEMIVS l. c. *i*) vid. PETRVS l. c. *k*) de Script. Eccleſ. num. CCLIII. *l*) vid. CASSANDRI opera pag. 261. *m*) vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtribus Caſinenſ. cap. VIII.

A. C. NENGI, *n*] in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti. *o*]
DCCXXC.

III] Aliud de *S. Scholaſtica* carmen verſibus elegiacis reciprocis. Init:

O Benedicta ſoror benedicti numine Chriſti.

Legitur in Arnoldi WIONI Ligno Vitae; *p*] Actis Sanctorum ordinis S. Bedicti. *q*]

IV] Compoſuit etiam Paulus in *laudem S. Benedicti* verſus elegiaco metro digeſtos, teſte PETRO Diacono: *r*] qui fortaſſe non differunt a *Vita S. Benedicti* metrice libr. I. auctore Paulo cujus meminit TRITHEMIVS; *s*] Quae typis excuſa Anno MDXC Romae cum poematibus Proſperi MARTINENGI. *t*]

V] Verſus ad *Carolum Imperatorem.* *u*]

VI] Verſus ad *Arichem Beneventanum* principem. *x*]

VII] Verſus de *Miraculis S. Benedicti*, non deperditos, ut vult Gvilielmus CAVEVS, *y*] ſed ſuperſtites in Hiſtoria Longobardorum. Elegiaco metro ſunt ſcripti. Init:

Ordiar unde tuos ſacer o Benedicte triumphos.

Eos ſermoni ſuo de S. Benedicto inſeruit AYMOINVS Floriacenſis, quo in leguntur. *z*]

VIII.

n) vid. MIRAEI Schol. ad Sigeberti de Scr. Ecc. cap. 80. *o*) Tom. I. pag. 42. *p*) d. 10. Februarii. Vid. MIRAEI Scholion l. c. *q*) Tom. I. pag. 44. *r*) l. c. *s*) de Script. Eccleſ. n. CCLIII. *t*) vid. Auberti MIRAEI Scholion ad Sigeb. cap. 80. de S. E. *u*) vid. PETRVS Diaconus l. c. *x*) vid. PETRVS l. c. *y*) de Scriptor. Eccleſ. pag. 495. edit. 1688. *z*) vid. Bibliothecam Floriacenſem Joh. a BOSCO edit. Lugduni 1605. pag. 284.

VIII.] Hymnum, qui ſingula *S. Benedicti miracula* continet, metro Jambico Archiloico ſcriptum. Init. A. C. DCCXXC.

Fratres alacri pectore.

Legitur in ſermone AYMOINI de S. Benedicto, inſerto Joh. a BOSCO Bibliothecae Floriacenſi. *aa*]

IX.] *Vitam Mauri*, editam cum poëmatibus Proſperi MARTINENGI Romae MDXC. *ab*]

X.] *Vniverſas Lectiunculas a principio mundi usque ad ſuam aetatem* una cum *annali computo* rhytmice compoſuit. *ac*]

XI.] Hymnum in *honorem S. Joannis Baptiſtae*, qui incipit: *Ut queant laxis*. in Eccleſia Romana hodienum decantari ſolitus. *ad*]

X.

FERIVS HILPERICVS. DCCC.

HILPERICVS dictus ab Olao BORRICHIO, *a*) HELPERICVS a Caſpare BARTHIO. *b*) Vixit tempore Caroli M. Imperatoris & Leonis Pontificis A. C. DCCC. ut teſtatur ſcriptum Hilperici. Compoſuit epos de *congreſſu Caroli M. & Leonis* Pontificis, *c*) verſu Hexametro. Init.

aa) pag. 288. *ab*) vid. MIRAEI Scholion ad loc. cit. Sigeberti. *ac*) v. PETRVS Diaconus de Viris illuſtr. Caſinenſ. cap. VIII. *ad*) vid. GVIL. CAVE de Scriptor. Eccleſ. edit. Genevenſ. pag. 419.

X. *a*) Diſſ. de Poetis pag. 84. 85. *b*) Adverſar. libr. XLVI. cap. II. col. 2121. *c*) vid. BORRICHIVS l. c. & BARTHIVS l. c.

A. C. DCCC. *Rurſus in ambiguos gravis admonet anchora calles.* d)

Animadverſiones in hoc epos dedit *Caſpar.* BARTHIVS. e)

SECVLVM NONVM.

I.

DCCCIV. *PAVLINVS.*

AUſtriacus, a) Epiſcopus Aquilejenſis ſub A. Chr. DCCXCIV, b) aut potius A. DCCLXXVI, indicante CAVEO. c) Obiit A. DCCCIV. III Non. Januar. ut ex Monumentis Eccleſiae narrat Philippus FERRARIVS. d) Scripſit *Hymnos ſacros*, teſte WALAFRIDO STRABONE, e) qui indice Gvil. CAVEO f) interierunt.

II.

DCCCIV. *ALCVINVS.*

FLACCVS ALCVINVS vocatur ab Auberto MIRAEO, a) ALCVINVS S. ALBINVS a SIGEBERTO Gemblacenſi b) & TRITHEMIO. c) Anglus. d) Bedae diſcipulus. e) Eboraicae civitatis Dia-

d) vid. BARTHIVS l. c. e) Adverſ. libr. XLVI. c. II.

I. a) vid. Gvil. CAVE de Script. Eccleſ. pag. 419. ed. Genev. b) vid. Aub. MIRAEI Auctarium de Scriptor. Eccleſ. n. CCXXV. c) l. c. d) in Catalogo Sanctorum Italiae apud *Miraeum l. c.* e) de rebus Eccleſ. cap. 25. f) Hiſt. litt. Script. Eccleſ. pag. 495. edit. 1688.

II. a) Schol. ad Honor. de Script. Eccleſ. lib. IV. c. 2. b) de Script. Eccleſ. cap. 83. c) de Script. Eccl. n. CCLI. d) vid. HONORIVS Auguſtodunenſis de Scriptor. Eccleſ. lib. IV. cap. 2. e) vid. TRITHEMIVS loc. cit.

Diaconus, Magiſter Caroli Imperatoris. *f*) Abbas Monaſterii S. Martini apud Turo- nes. *g*) Claruit A. DCCLXX. *h*) Anno. DCCCIV vivere deſiit. *i*) Carmine excellens & proſa ſalutatur a Joh. TRITHEMIO. *k*) Scripſit. A. C. DCCCIV.

I.] De *Vita & rebus geſtis S. Wilibrordi*, Epiſcopi Traiectenſis, libros duos, quorum ſecundus carmine conſcriptus exſtat in Henr. CANISII Antiqu. Lect. Tom. VI. *l*) in Actis Sanct. Ord. S. Bened. *m*)

II.] *Elegia in S. Wilgium*, parentem S. Wilibrordi, exſtat in CANISII Lect. Antiqu. Tom. VI.

III.] Poemata duo hexametra I. *In hoc quinque libri retinentur Codice Moſis*. II. *Dum primus pulchro fuerat homo pulſus ab horto*, quae continent *commendationem lectionis ſacrae Scripturae*, *enumerationem & argumentum librorum ſacrorum utriusque Teſtamenti*, evulgata ſunt a Petro LAMBECIO in Comment. de Bibl. Caeſar. Vindobon. *n*)

IV.] Ad Abbatem *Radonem* Diſtichon hexametrum, initio: *Noli quaeſo pater munuſcula ſpernere noſtra*. legitur in Petri LAMBECII Comment. de Biblioth. Caeſar. Vindobon. *o*)

O 4 V.]

f) vid. HONORIVS l. c. *g*) vid. TRITHEMIVS l. c. *h*) vid. idem l. c. *i*) vid. MIRAEVS loc. cit. *k*) de Script. Eccl. num. CCLI. *l*) pag. 349. *m*) Secul. III. Part. I. pag. 618. *n*) lib. II. c. V. pag. 403. *o*) lib. II.

A. C.
DCCCXV.

V.] Hymnus de S. *Vedaſto* ſapphicus extat in Petri LAMBECII Comment. de Biblioth. Caeſar. Vindob. *p*) Initio: *Chriſte Salvator hominis ab ore.*

VI.] Epigrammata tria Elegiaca in *honorem S. Vedaſti* vide in Petri LAMBECII Comment. de Bibl. Caes. Vindobonens. *q*)

VII.] Verſus de *Eccleſia S. Liutgeri* hexametri. Init.

Hic pater egregius meritis Bonifacius almis.

Inſerti ſunt Vitae S. Liutgeri autore ALTFRIDO. *r*)

VIII.] Hymnorum de *S. Richario* ſpecimen inſeruit HARIVLFVS in Vita S. Angilberti abbatis. *s*)

IX.] *Epitaphium*, quod *ſibi ipſi* ſcripſit Alcuinus, inſertum vitae Alcuini auctore Anonymo. *t*)

X.] De *Pontificibus & Sanctis Eccleſiae Eboracenſis*, poema Autore Flacco Alcuino hexametrum, initio:

Chriſte Deus, ſummi virtus, ſapientia patris.

exſtat inter Hiſtoriae Britannicae, Saxonicae,

c. V. pag. 412. *p*) lib. II. c. V. pag. 413. *q*) libr. II. c. V. pag. 414. *r*) lib. I. cap. 5. n. 17. in Actis Sanctorum Martii Tom. III. pag. 646. in Actis Sanctor. Ordin. S. Bened. Sec. IV. Part. II. pag. 24. *s*) in Actis Sanctor. Ord. S. Bened. Secul IV. Part. II. pag. 117, 118. *t*) in Actis Sanctorum Ordin. S. Benedict. Secul. IV. Part. I. pag. 161.

cae, Anglo-Danicae Scriptores XV. opera Thomae Gale editos. *u*) A. C. DCCCIV.

Scripſit Alcuinus carmine heroico librum de Pontificibus & Sanctis Eccleſiae Eboracenſis. Hoc poema, verſus 1658 continens, ex Codicibus MSS. Remenſi, & S. Theodorici prope Remos, a Johanne Mabillonio ad ſe transmiſſum publici juris fecit Thom. Galeus Rer. Angl. Script. Tom. III. pag. 703. Ita loquitur Gvil. CAVEI Hiſt. Litter. Script. Eccles. Pars altera *edit. Genev.* 1699. *P. 149. a.* quae ſine dubio entia praeter neceſsitatem multiplicat, dum eadem pagina columna poſteriori ſingulari in paragrapho dicit: Anonymus, gente Anglus, Alberti Archiepiſcopi Eboracenſis diſcipulus, non infimi ſubſellii poëta, claruit circa A.DCCLXXXV. ſcripſit hiſtoriam Anglicam carmine heroico, quo de urbis Eboraci primordiis deque primis ejus Eccleſiae pontificibus ac ſanctis agit. Integrum poematium exſtat MSS. in codice Monaſterii S. Theodorici prope Remos; ex quo partem bene longam extulit Mabillonius act. ord. S. Bened. Saec. III. Part. II. pag. 558.

XI.] De *Cuculo* verſus elegiaci: Init.

Plangamus cuculum, Daphnin dulciſsime, noſtrum

Leguntur in Joh. MABILLONII Anal. veter. Tom. I. *x*) ex codice Elnonenſi.

O 5 XII.]

u) Oxonii 1691. pag. 701. *x*) pag. 369.

A. C. DCCCIV. XII.] De *Aquila*, Epiſcopo Saltzburgenſi verſus elegiaci exſtant in Joh. MABILLONII Anal. vet. Tom. IV. *y*) Initio: *Per montes, campos Aquilam mea chartula quaere.*

XIII.] De *Gallo* verſus hexametri leguntur ibidem. z) In: *Dicta vocatur avis proprio, cognomine Gallus,*

XIV.] Verſus ad *Radonem* Abbatem exſtant in Actis Sanctorum Februarii. *aa*)

XV.] *Epitaphium S. Vedaſti* legitur in Act. Sanct. Febr. *ab*)

XVI.] *Orationem Dominicam*, *ſymbolum Apoſtolorum* & *Canticum Ambroſii & Auguſtini* carmine edidit teſte Joh. BALEO. *ac*)

XVII.] Scripſit de *Martyrio S. Bonifacii* Moguntinenſis Archiepiſcopi, & de *pago Doccumenſi* verſu heroico librum unum perhibente Joh. PITSEO. *ad*)

XVIII.] *Carmina* aliquot minora Alcuini evulgata ſunt a Stephano BALVZIO Miſcell. libr. IV. *ae*)

XIX.] ALTHELMI *monaſticha* rectius tribui Alcuino obſervat Joh. Albert. FABRICIVS. *af*)

III.

ANONYMVS.

Alberti diſcipulus Scripſit Hiſtoriam de *Pon-*

---

y) pag. 522. z) pag. 524. *aa*) Tom. I. pag. 800. *ab*) Tom. I. p. 801. *ac*) Script. Britann. Cent. II. pag. 112. *ad*) de illuſtr. Angl. Script. edit. Pariſ. 1619. pag. 162. *ae*) Pariſ. 1683. pag. 550. 551. *af*) Bibl. Latin. edit. 1712. pag. 685.

Pontificibus & Sanctis Eccleſiae Eboracenſis, verſibus hexametris, initio: A. C. DCCCIV.

Chriſte Deus, ſummi virtus, ſapientia patris.

quae legitur in Actis Sanctor. ord. S. Bened. *a*) Confer quae ad Alcuini ſcriptum X. diximus, patebit Anonymum hunc eſſe ipſum ALCVINVM.

IV. DCCCIV.

JOSEPHVS.

Alcuini diſcipulus. Scripſit

I.] *Elogium Ludgeri*, quod inſertum ALTFRIDI Actis Ludgeri. *a*)

II.] *Verſus* praefixos & ſuffixos *compendio Commentariorum Hieronymi in Eſaiam prophetam*, qui leguntur in Actis Sanctor. ord. S. Benedicti. *b*)

V. DCCCVI.

ERINFREDVS.

Monachus. *a*) Vixit A. DCCCVI. *b*) Scripſit *rythmica*, quorum aliquod ex MS. initio:

Felicitatis Regula
Hac fine ſemper conſtitit

vulgatum a BARTHIO, *c*) qui & alia talia ejusdem ſcriptoris habuit. *d*)

VI.

III. *a*) Secul. III. Part. II. pag. 558.

IV. *a*) in Actor. Sanctor. Ord. S. Benedict. Secul. IV. Part. II. p. 24. *b*) Sec. IV. Part. I. pag. 181.

V. *a*) Vid. Caſp. BARTHIVS Adverſ. libr. XXXII. cap. XII. col. 1486. *b*) vid. BARTHIVS l. c. *c*) l. c. *d*) vid. BARTHIVS l. c.

A. C. DCCCXI.

VI.

TVRPINVS.

Tilpinvs aliis. *a*) Archiepiſcopus Remenſis. *b*) Claruit ſub Carolo M. & Ludovico filio A. DCCCXXX ut vult trithemivs: *c*) Sed Joh. Alb. fabricias. *d*) monet Turpino defuncto Carolum M. Wulfarium teſte Frodoardo ſucceſſorum dediſſe A. DCCCXIII, quo Concilium Rhemenſe a Wulfario celebratum. Obiiſſe A. dcccxi. obſervat Gvilielm. cavevs. *e*) Carmine & proſa exercitatum habuit ingenium iudice Joh. trithemio. *f*) Ejus *Hiſtoriae de vita Caroli M. Rolandi*, quae tamen longe iunioris ſcriptoris habetur plurimis, inſerta ſunt carmina cap. XXIV. & XXV. *g*) Cap. xxiv. eſt de *nobilitate & moribus Rolandi* eleg. init.

Non decet hunc igitur vacuis deflere querelis

Verſus Cap. XXV inſerti etiam ſunt elegiaci, init.

Tu patriam repetis nos triſti ſub orbe relinquis.

DCCCXIV.

VII.

CAROLVS M.

Imperator Romanorum & Rex Francorum,

VI. *a*) v. Joh. Alb. FABRICIVS in not. ad Joh. Trithem. de Script. Eccleſ. n. 275. *b*) vid. TRITHEMIVS de Script. Eccleſ. n. 275. *c*) l. c. *d*) not. ad Trithemii l. c. *e*) Hiſt. litt. Script. Eccleſ. edit. Genev. 418. *f*) l. c. *g*) ex Edit. Juſti REVBERI Scriptor. German. pag. 64, 85.

rum, mortuus A. DCCCXIV. V. Kalend. Febr. Scripſit A. C. DCCCXIV.

I.] Litteras metricas ad *Paulum Diaconum* hexametras, initio:

Hic celer egrediens, celeri mea charta volatu;

quarum partem inſeruit Joh. Baptiſta MARVS notis ad Petri Diaconi librum de viris illuſtribus Caſinens. *a*)

II.] Dedicationem ad *Hadrianum Papam*, inſertam Petri LAMBECII Commentario de Biblioth. Vindob. Caes. *b*)

III.] *Epitaphium Hadriano Papae.* elegiacum, initio:

Mors cui nil nocuit Chriſti quae morte peremta eſt.

quod exſtat in petri LAMBECII Comment. de Bibl. Caes. Vindob. *c*) Danielis PAPEBROCHII Conatu Chronico-Hiſtorico ad Catalogum Pontificum Romanorum. *d*)

IV.] *Rolandi mortem* verſu deploravit, ſi verus TVRPINVS apud Olaum BORRICHIVM de Poetis diſſ. p. 85.

VIII.

DAGVLFVS.

DCCCXIV.

Vixit tempore Caroli M. Imperatoris, mortuus A. DCCCXIV. Scripſit carmen ad Carolum M. elegiacum, initio:

Au-

VII. *a*) cap. VIII. *b*) lib. II. cap. V. pag. 262. *c*) lib. II. c. V. pag. 265. *d*) Part. I. n. XCVII. Annot. n. 3. in *Propylaeo ad Acta Sanctorum Maii pag. 124. E.*

A. C. DCCCXIV. *Aurea Davidicos en pingit littera cantus*; quod exſtat in Petri LAMBECII Comment. de Bibl. Caes. Vindob. *a*)

IX.

DCCCXX.

ETHELWOLFVS.

Bernicius, qui & Lupus dicebatur, ex Anglo - Saxonum genere prognatus. *a*) Monachus Lindisfarnenſis. *b*) Claruit A. DCCL ſub Oſvulpho Northumbrorum rege, ut vult BALEVS. *c*) quem Gvil. CAVE caſtigat *d*) noſtrumque A. DCCCXX claruiſſe ſtatuit. Poëta non contemnendus, judice BALEO. *e*) Scripſit.

I.] De *Origine ſui Coenobii* ad Egbertum epiſcopum lib. I. heroicis verſibus. *f*)

II.] De *illuſtribus Monachis* lib. I. verſibus heroicis. *g*)

III.] Super *ſuo ſomnio* libr. I. verſibus heroicis. *h*)

IV.] Alia quaedam *verſibus* heroicis. *i*)

V.] Carmen *de Abbatibus & viris piis cœnobii S. Petri in inſula Lindisfarnenſi* exſtat in Actis Sanctorum Ord. S. Bened. *k*)

VI.] Ceciniſſe Ethelwolfum de aliis *Angliae*

VIII. *a*) lib. II. cap. V. pag. 266.

IX. *a*) vid. Joh. BALEVS Script. Britannic. Cent. II. n. XII. pag. 102. *b*) vid. Acta Sanctorum Ord. S. Benedicti Sec. IV. Part. II. pag. 302. *c*) l. c. *d*) Hiſt. litter. Scriptor. Eccleſ. pag. 443. edit. Genev. *e*) loc. cit. *f*] vid. BALEVS. *g*] vid. BALEVS. *h*] vid. BALEVS. *i*] vid. idem. *k*] Sec. IV. Part. II. p. 302.

gliae Sanctis ipſum diſerte innuere monet CAVEVS, *l*) eaque de re ſilere Baleum, Pitſeum & alios. Sed forte n. II. a nobis adductus liber huc ſpectat. A. C. DCCCXX.

X.

THEODVLPHVS.

DCCCXXI.

Abbas Coenobii Floriacenſis ordinis S. Benedicti, *a*) deinde Epiſcopus Aurelianenſis. *b*) Claruit ſub imperio Ludovici anno DCCCXL perhibente Trithemio, *c*) qui tamen fallitur. Nam A. DCCCXVII. & ſequentibus exſilium paſſus, e quo liberatus, & ad ſuam ſedem regreſſus Anno DCCCXXI vita functus eſt. *d*) Scripſit *Carmina* libris VI. diſtincta, quorum I. carmen habet 1; II. carmina 16; III. 12; IV. 9; V. 4; VI. 30. excuſa in Heinrici CANISII Lectionibus antiquis, *e*) Biblioth. magna Patrum ed. Paris. 1644. *f*) in Bibliotheca magna Patrum ed. Paris. 1654. *g*) in Bibliotheca maxima Patrum. *h*) Ex iis potiora memorabimus.

I.] *Paraeneſis ad iudices.* Eleg. Init.

Ju-

l] de Script. Eccleſ. pag. 443. edit. Genev.

X. *a*] vid. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. CCLX. *b*) vid. TRITHEMIVS loc. cit. *c*] loc. cit. *d*] vid. God. HENSCHENIVS in Commentar. de S. Aigulfo, Archiepiſcopo Bituricenſi n. 10. in *Actis Sanctorum Maii Tom. V. d. XXII. Maji pag. 178. B.* *e*] Tom. VI. pag. 502. *f*] Tom. VIII. col. 848. *g*] Tom. XVI. pag. 268. *h*] Tom. XIV. pag. 28.

A. C. *Judicii callem cenſores prendite juſti.*

DCCCXXI. Exſtat in THEODVLFI Carminum libr. I. *i*) II.] Carmen dê tota *veteris ac novi teſtamenti inſtructione*, quod exſtat in M. H. GOLDASTI Manuali Biblico. *k*) Non erat ad manus Goldaſtus cum Bibliothecam Maximam Patrum evolverem, qua in *verſus in fronte Bibliorum quae ipſe deſcribi fecit* leguntur in THEODVLFI Carm. libr. II. *l*) Eleg. Init.

Quicquid ab Hebraeo ſtylus Atticus atque Latinus.

III.] Hymnus *Dominica in Ramis palmarum*, ſive ut Bibl. max. P. P. habet: *verſus facti ut a pueris in die Palmarum cantarentur.* Elegiaci. Init.

Gloria laus & honor Tibi ſit rex Chriſte redemtor.

Exſtat in Georg. FABRICII Poetis Eccles. ed. Baſil. 1564. *m*) Georgii CASSANDRI Hymnis eccleſiaſticis, *n*) Bibliotheca magna Patrum edit. Paris. 1644. *o*) A Ludowico Imperatore miſſus in carcerem hunc hymnum compoſuit, quem cum in die Palmarum transeunte Imperatore iuxta carcerem alta voce ceciniſſet, adeo Imperatori placuit, ut ſtatim abire liberum permiſerit, narrante TRIT-

i] in Bibliot. max. Patr. Tom. XIV. pag. 28. F. *k*] edit. Frfti 1610. pag. 34. *l*] n. I. loc. cit. pag. 35. A. *m*] col. 796. *n*] vid. CASSANDRI opera edit. Pariſ. 1616. pag. 223. *o*] Tom. VIII. pag. 851.

TRITHEMIO. *p)* Carmen hoc in Bibliotheca A. C. magna Patrum ed. 1644. expreſſum, & cum DCCCXXI. MSSto quodam codice Bibliothecae Gvelpherbytanae collatum, has dedit lectiones varias: lin. 3. *tu Davidis.* MS. *tu rex Davidis.* lin. 6. *homo &* MS *homo* lin. 11. *hic* MS. *hi.* lin. 13. *gratia* MS. *gloria.*

IV.] Ad *Carolum Regem.* Eleg. Init.

Te totus laudesque tuas Rex perſonat orbis.

Exſtat in THEODVLFI Carmin. lib. III. *q.)*

V.] Ad *Angilbertum.* Eleg. Init.

Quid cygni faciunt, reſonant dum talia corvi.

Exſtat ibid. *r)*

V.] De *ſeptem liberalibus in quadam pictura depictis.* Eleg. Init.

Diſcus erat tereti fomatus imagine mundi.

Exſtat ibid. lib. IV. *s)*

VII.] Carmina X, quorum

1.] de *adventu Ludowici Auguſti Aurelianos.* Sapphicum

Ea adeſt Caeſar pius & benignus.

2.] de *eadem re* Sapph.

O pater cleri populique decus.

3.] de *Bilingue.* Elegiac.

Ecce nugax labiis Filo quidam certa ſuſurrans.

4.] Ad quendam *de muneribus.* Elegiac.

Eia meum ſolito noli convertere carmen.

P 5. de

p] de Scriptor. Eccleſ. num. 260. *q*] num. I. in Bibl. Max. Patr. Tom. XIV. pag. 39. H. *r*] n. III. l. c. pag. 41. G. *s*] n. II. l. c. pag. 45. A.

A. C. DCCCXXI.

5.] de *Paſſione Domini.* Eleg.
Omnipotentis opus ſacrum ſacer ore popellus.

6.] in *die Reſurrectionis.* Eleg.
Eia Camaena libens nunc dicito carmina quaeſo.

7.] de *Tabella.* Elegiac.
Parva brevis gemino potiorque fruorque tabella.

8.] de *Talamaſca.* Elegiac.
Puſio perſonae cum vultum obducit inanem.

9.] verſus *in Altari.* Elegiac.
Hoc Altare tibi coeli terraeque creator.

10.] in *Xenodochio.* Elegiac.
En patet iſta domus mediocri exacta paratu.

Evulgata a Joh. MABILLONIO in Anal. Veter. *t*)

VIII.] Carmen ad *Aigulphum* ſive Aiulfum, Epiſcopum Bituricenſem, quod cum Anno. DCCCXVII. viveret Andegavis exſul in monaſterio ſcripſit. Elegiac. Init.

Hoc Aiulfe tibi praeſul ſanctisſime mitto. Editum eſt a SIRMONDO, exſtatque libr. IV. Carminum THEODVLFI *u*) in Biblioth. Max. Patr. ed. Lugd. 1677; *x*) excuſum & in Godofredi HENSCHENII Commentario de S. Aygulph. *y*)

IX.

t] Tom. I. edit. Pariſ. 1675. pag. 376. *u*] num. IV. *x*] Tom. XIV. pag. 46. B. *y*] num. 7. ſeqq. in *Actis Sanctor. Maii Tom. V. pag. 177. D. ſeqq.* *yy*] num. VI. *in Bibl. max. P.P. Tom. XIV. pag. 46. H.*

IX.] Epiſtola ad *Modoinum*. Eleg. Init. ✝ A. C. DCCCXXI.

Hoc Modoine tibi Theudulfus dirigit exſul.

quae exſtat in THEODVLFI Carminum lib. IV. *y*) quamque caſtigat Caſpar Barthius. *z*)

X.] Conſolatio de *obitu cujusdam fratris*. Eleg. Init.

Si nova nunc fierent tantarum exordia rerum.

Exſtat in THEODVLPHI Carm. lib. V. *aa*)

XI.] De *ſeptem vitiis capitalibus*, in principio mutilum. Eleg. Init.

Contriti & cordis ſacra parare Deo.

Exſtat ibidem. *ab*)

XII.] *Paraeneſis ad Epiſcopos*. Elegiac. Init.

Quarte libelle tribus jam nunc ſuccede peractis.

Exſtat ibid. *ac*)

XIII.] De *Hypocritis*, & quod Apoſtolorum temporibus, ſive eorum ſucceſſorum, magis eccleſiæ virtutes viguerunt, quam his noviſſimis temporibus. Elegiac. Init.

Virtus victa viget, nequicquam vera fatiſcit.

Exſtat ib. *ad*)

XI.

MODOINVS.

Epiſcopus. Scripſit *Epiſtolam ad Theodulfum* Epiſcopum Aurelianenſem exſulem elegiacam initio:

Ludere nemo poteſt verſu ſine lege polito.

z] Adverſ. lib. X. cap. XVIII. *aa*] n. I. *in Bibl. max. P. P. Tom. XIV. pag. 49. E.* *ab*] n. II. *l. c. pag. 50. C.* *ac*] n. III. *l. c. pag. 52. D.* *ad*] n. XVIII. *l. c. pag. 58. A.*

A. C. Exſtat in THEODVLPHI carmin libr. IV. *a*)

DCCCXXI. XII.

BERTOLDVS.

Miciacenſis in provincia Lugdunenſi quarta Monachus. *a*) Claruit anno DCCCXXI. *b*) Scripſit Vitam *S. Maximini abbatis* Miciacenſis, quam, *carmine præmiſſo*, Jonæ Aurelianenſi Epiſcopo nuncupavit. Ex codicibus MStis eruit, & in Actis ſuis Benedictinis edidit Joh. MABILLONIVS. *c*)

DCCCXXII XIII.

AEGIL.

Abbas Fuldenſis quartus A. DCCCXVIII. ordinatus *a*) Deceſcit anno DCCCXXII *b*) Scripſit *Epitaphium proprium* verſu, quod exſtat in Actis Sanctor. Ord. S. Benedict. *c*)

XIV.

CANDIDVS.

Monachus Fuldenſis. *a*) Natione Germanus, Monachus Fuldenſis, Aegilis diſcipulus. Claruit circa A. DCCCXXII. *b*) Scripſit Mauro hortante *Vitam Aegili* vel Aegi-

XI. *a*] n. IX. *in Bibl. max. Patr. Tom. XIV. pag. 48. E.*

XII. *a*] v. Gvil. CAVE de Script. Eccl. pag. 443. edit. Genev. *b*] v. CAVEVS l. c. *c*] Saec. I. pag. 591. cf. CAVE loc. cit.

XIII. *a*] vid. Aub. MIRAEVS in Auctar. de Script. Eccleſ. n. CCXXXIII. *b*] v. MIRAEVS l. c. *c*] Saec. IV. Part. I. pag. 260.

XIV. *a*] vid. Aubert. MIRAEI Auctar. de Script. Eccleſ. n. CCXXXIII. Gvil. CAVE de Script. Eccleſ. p. 443. edit. Genev. *b*] CAVE l. c.

Aegilis ſ. Eigilis, abbatis Fuldenſis proſa & verſu heroico editam a Chriſtophoro BROWERO in Sideribus Germaniæ, c) in Actis Sanct. Ord. S. Bened. d). A. C. DCCCXXII

XV. DCCCXXXIV.

HILDERICVS.

Pauli Diaconi auditor. a) Fuit deinde Abbas Caſinenſis, & eodem menſe quo electus obiit, ſcilicet A. DCCCXXXIV. b) Scripſit de *Origine* Præceptoris ſui *Pauli Diaconi, vita, inſtitutione, doctrina, religione, habitu,* verſus lucidisſimos teſte PETRO, c) qui, ſi ab Epitaphio hexametris verſibus ſcripto non differunt, quod MARVS d) innuere videtur, exſtant in Joh. Baptiſtæ MARI Annot. ad Petr. Diacon. de viris illuſtribus Caſinens. cap. VIII. e) initio:

Perſpicua clarum nimium tum fama per aevum.

XVI.

ERMOLDVS NIGELLVS.

Non ERNOLDVS, ut habet CAVE. a) Abbas b) claruit ſub Ludowico Imperatore circa annum DCCCXXXIV. c) Scripſit poema ele-

P 3

c] Mog. 1616. d] Sec. IV. Part. I. pag. 242.

XV. a] vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtribus Caſinenſibus cap. IX. b] vid. Joh. Bapt. MARVS Annot. ad Petri l. c. c] l. c. d] l. c. e) ed. Hamburg. 1718. pag. 169.

XVI. a] de Scriptor. Eccleſ. pag. 446. edit. Genev. b] vid. CAVE. l. c. c] v. CAVE. l. c.

A. C. DCCC-XXXIV. elegiacum de *rebus geſtis Imperatoris Ludowici Pii*, in quatuor diviſum libros, quos ille ut exſilii ſui impetraret remisſionem in Imperatoris memorati honorem compoſuit. Servatur Manuſcriptum in Bibliotheca Caeſarea teſte Petro LAMBECIO. *d*) Evulgavit ex eo decerpta, Prologum hexametris verſibus ſcriptum initio.

Editor æthera ſplendes qui Patris in arce. e)

Initium libri primi; init:

Auguſtos opibus celebres praecellis & armis. f)

Finem libri quarti; init:

Huc tibi Caeſar opus ſtolida crocitante cicuta. g)

Excerpta alia ex libr. I. III. VI. *h*) Aliam ex libro IV. particulam ſiſtit G. G. LEIBNITIVS in de origine Fancorum diſquiſitione *i*) Integrum carmen edere voluit Petrus LAMBECIVS. *k*)

XVII.

DCCC-XXXIX.

CLAVDIVS.

Natione Scotus *a*) Hiſpanum eſſe contendit CAVEVS. *b*) Diſcipulus Bedæ & collega Albini. *c*) Monachus ordinis S. Benedicti. Ec-

d] in Comment. de Biblioth. Caeſ. Vindob. lib. II. c. V. pag. 359. *e*] l. c. *f*] l. c. pag. 360. *g*] l. c. pag. 362. *h*] l. c. pag. 428. *i*] pag. 17. *k*] vid. Comment. de Bibl. Caeſ. Vindob. lib. II. pag. 359.

XVII. *a*] vid. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. CCLVIII. *b*] de Script. Eccl. pag. 442. edit. Genev. *c*) vid. TRITHEMIVS l. c.

d) Eccleſiæ Taurinenſis præſul. *e*) Claruit in Gallia ſub Carolo M. Anno DCCC. *f*) Vixit tempore Imperatoris Ludowici Pii cujus expeditioni contra Normannos A. DCCCXV. interfuit, ut ipſe teſtatur in præfatione Commentarii in Matthæum. *g*) Obiit Claudius Hiſpanus A. DCCCXXXIX. *h*) Carmine exercitatus fuit & proſa, teſte TRITHEMIO. *i*) A. C. DCCCXXXIX.

XVIII. DCCCXL.

AGOBARDVS.

Archiepiſcopus Lugdunenſis factus A. DCCCXIII *a*) Obiit A. DCCCXL. *b*) Scripſit *Carmina*, quæ leguntur in Bibliotheca maxima Patrum. *c*) Suntque bina hæc:

I.) *Epitaphium Caroli M.* Imperatoris. Hexametr. Init:

Aurea cœlorum poſtquam de virgine Chriſtus.

II.) De *Translatione reliquiarum ſanctorum, Martyrum, Cypriani Sperati & Pantaleonis* ad urbem Lugdunenſem. Phaleuc. Init.

Rector magnificus, piusque princeps.

P 4 XIX.

d] v. TRITHEM. l. c. *e*] vid. CAVE l. c. *f*] v. TRITHEMIVS loc. cit. *g*] vid. BELLARMINVS in Catalogo apud *Aub. Miraeum Auctar. de Script. Eccleſ. n. CCXLII.* *h*] vid. CAVE loc. cit. *i*] loc. cit.

XVIII. *a*] ADO in Chronico apud *Aub. Miraeum Auctar. de Script. Eccleſ. n. CCXL.* *b*] vid. ADO apud *Miraeum l. c.* *c*] Tom. XIV. pag. 328.

A. C.
DCCCXL.

XIX.
ERMANRICUS.

Germanus. *a)* Rudolphi monachi Fuldenſis diſcipulus. Primum monachus, deinde Coenobi Elewangenſis in dioeceſi Auguſtana abbas. Claruit circa annum DCCCXL. *b)* Scripſit Hymnum de *S. Solo Confeſſore*, qui exſtat in Actis Sanctorum ordinis S. Benedicti. *c)*

DCCCXLII

XX.
HILDUINUS.

Abbas ſancti Dionyſii Pariſienſis. *a)* Succeſſor Waltonis Abbatis circa A. 814. poſtea Abbas S. Medardi prope Soesſionem & S. Germani prope Lutetiam factus. *b)* Anno DCCCXIIX. Archicapellanus Palatii renunciatus eſt. Ao. DCCCXXX. in Saxoniam relegatus eſt. A. DCCCXXXI. in gratiam receptus Abbatias San-Dionyſianam & San-Germanam, uti & biennio poſt Soesſionenſem recuperavit. *c)* Claruit ſub Ludowico Imperatoris Claroli filio Anno DCCCXL. *d)* Obiit in Monaſterio Medardenſi circa annum DCCCXLII. *e)* Scripſit ad

XIX. *a)* vid. CAVE de Script. Eccl. p. 449. ed. Genev. *b)* vid. CAVE l. c. *c)* Secul. III. Part. II. pag. 438.

XX. *a)* vid. SIGEBERTUS Gemblacenſis de Scriptoribus Eccleſiaſt. cap. 82. *b)* vid. CAVE de Script. Eccleſ. pag. 440. edit. Genev. *c)* vid. CAVE loc. cit. *d)* vid. TRITHEMIUS de Script. Eccl. n. CCLXXIII. *e)* vid CAVE. l. c.

ad Ludowicum Imperatorem utroque ſty- A. C.
lo, id eſt proſaico & metrico, *vitam Dio-* DCCCXLII
nyſii. f) Libri hujus vitæ IV. metrici aſſervantur MSS. in Cœnobio Gemblacenſi judicante Auberto MIRAEO. Excellens tam metro, quam proſa judicatur Hilduinus TRITHEMIO. *h*)

XXI. DCCCXLIII

JONAS.

Epiſcopus Aurelianenſis Theodulfi ſucceſſor. *a*) Floruit imperante Ludowico Pio mortuo A. DCCCXL. *b*) Obiit A. DCCCXLIII. *c*) Scripſit hymnum de *Ludowico Imperatore* Sapphicum, qui exſtat in Henrici CANISII Lection. Antiqu. *d*) Emendationes & Obſervationes in eum dedit. Caſpar BARTHIVS. *e*)

XXII.

EGINHARDVS.

EINARDVS dicitur SIGEBERTO Gemblacenſi; *a*) EYNARDVS Johanni TRITHEMIO; *b*) Aliis AINARDVS vel AGENARDVS. *c*)

P 5 Na-

f) vid. SIGEB. Gembl. l. c. *g*) in Schol. ad Sigeberti l. c. *h*) l. c.

XXI. *a*) vid. Aub. MIRAEI Auctar. de Script. Eccleſ. n. CCXLVI. *b*) vid. MIRAEVS l. c. *c*) vid. CAVEVS de Script. Eccl. pag. 443. ed. Genev. *d*) Tom. VI. pag. 508. *e*) Adverſ. lib. XXI. cap. XVII.

XXII. *a*) de Scriptor. Eccleſ. cap. 84. *b*) de S. E. n. 241. *c*) v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 196.

A. C. DCCCXLIV Natione Teutonicus, *d*) e Francia orientali oriundus circa nemus Ottonicum. *e*) A Carolo Magno in Regia aula enutritus. *f*) Palatii Regalis notarius ſeu cancellarius. *g*) Deinde monachus ordinis S. Benedicti. *h*) Fuit poſtea primus Abbas Monaſterii Selingſtadienſis, in diœceſi Moguntina ad Mœnum fluvium, a ſe conſtructi & dotati. *i*) Inde nonus ad S. Petrum in monte Blandinio apud Gandavum, abbas *k*) factus A. DCCCXXVI. *l*) Non ergo A. DCCCXXIX. primus abbas Selingſtadienſis monaſterii creatus eſt, ut vult GV. CAVEVS. *m*) Poſtremo decimus quintus ad S. Bavonem apud Gandavum abbas. *n*)

Obiit A. DCCCXLIV. VIII. Kalend. Auguſti. *o*) Fallitur itaque Aub. MIRAEVS qui *p*) tradit, Eginhardum A. DCCCXLVIII. a Rabano Mauro celebratae ſynodo Moguntinae interfuiſſe.

Scripſit rythmum de *Paſſione Chriſti martyrum Marcellini & Petri*, ut habet inſcriptio Codicis MS. Floriacenſis apud Mabillon

d) v. TRITHEMIVS loc. c. *e*) v. ANDREAS l. c. *f*) v. ANDREAS l. c. *g*) v. TRITHEMIVS & ANDREAS ll. cc. *h*) v. TRITHEMIVS l. c. *i*) v. ANDREAS l. c. *k*) vid. ANDREAS loc. cit. *l*) vid. Chronicon MS. Gandenſe apud Aubert. MIRAEVM Schol. ad Sigeb. Gembl. de Scriptor. Eccleſ. cap. 84. *m*) de S. E. p. 440. ed. Genev. *n*) v. ANDREAS l. c. *o*) v. ANDREAS l. c. p. 147. *p*) in Mantiſſa ad Auctar. de S. E.

lon teſte Godofredo HENSCHENIO. q) Auctorem eſſe Eginhardum cenſet SVRIVS & alii. r) Exſtant Acta Paſſionis S. S. Petri & Marcellini metrica, auctore [ut putatur] Eginharto in Actis Sanctorum Junii s) ex editione Suriana. Verſus ſunt trochaici: init. A. C. DCCCXLIV.

Erat quidam Exorciſta, ſanctus Petrus nomine.

Verſus non omnino perfectos eſſe cenſet God. HENSCHENIVS. t)

XXIII.

WALAFRIDVS STRABO.

DCCCXLIX

WALAFRIDVS ſimpliciter dictus a SIGEBERTO Gemblacenſi. a) WALTFRIDVS STRABO ab Anonymo Mellicenſi; b) vel STRABVS. c) A vitio oculorum ſic dictus. d) Natione Teutonicus, e] aut ex Anglo-Saxonum genere in Anglia natus. f] Venerabilis Bedae ſiue frater, ſive quod PITSEVS ff] veriſimilius judicat, conſangvineus, & Haymonis Germanus frater. Fuit aliquando Alcuini diſcipu-

q) in Commentario de S. S. Martyribus Romanis Marcellino Presbytero &c. n. 5. in *Actis Sanctorum Junii Tom. I. Antwerp. 1695. d. II. Jun. pag. 171. B.* r) vid. HENSCHENIVS l. c. s) Tom. I. pag. 174. t) loc. cit.

XXIII. a) de Script. Ecc. cap. 71. b) de Script. Eccl. cap. XLIV. c) vid. PITSEVS de illuſtribus Angliae Scriptor. n. 112. pag. 145. d) vid. Aub. MIRAEI Scholion ad Sigeberti loc. cit. e) vid. TRITHEMIVS de Script. Eccl. n. CCLXIX. f) vid. PITSEVS l. c. ff.] l. c.

A. C. DCCCXLIX. pulus ſecundum PITSEVM; *g*] Rabani abbatis auditor & ſcriba ſecundum TRITHEMIVM. Ordinis S. Benedicti monachus primum Londinenſis in Anglia, deinde Fuldenſis in Germania *i*] Simpliciter monachus Fuldenſis ſalutatur a TRITHEMIO. *k*] Poſtea Decanus ad S. Gallum in Helvetiis, demum abbas Augiae divitis in diœceſi Conſtantienſi *l*) Abbas Augiae divitis ſ. majoris, aliis abbas S. Galli in Helvetiis. *m*) Annis ſeptem Augienſi monaſterio praefuit. *n*) Abbas S. Galli ſalutatur a TRITHEMIO. *o*) Dicitur obiiſſe Anno ſalutis DCCL. *p*) Fatetur circa Strabonem multa ſibi eſſe dubia PITSEVS. *r*) Quia praeter eum fuit alius ſcriptor monachus Germanus centum circiter annis poſterior eodem nomine inſignitus. Sed fallitur Pitſeus: quem enim fingit anno DCCL. obiiſſe nullus eſt. Vt enim alia taceam, qvomodo homo A. DCCL. mortuus potuit recipi in monaſterium Fuldenſe, a Bonifacio Moguntino exſtructum, quomodo item Alcuini poteſt haberi diſcipulus, cujus Chronologiæ ratione fuiſſet praeceptor potius. Vt itaque vel ex Pitſei traditis aetas ad ſaeculi octavi medium non quadret. Re-

g) l. c. *h*) l. c. *i*) vid. PITSEVS l. c. *k*) loc. cit. *l*) vid. Aub. MIRAEI Auctar. de Scriptoribus Eccleſ. n. CCLXI. *m*) vid. MIRAEI Schol. ad Sigeb. l. c. *n*) vid. Anonymus Mellicenſis de Scriptor. Eccleſ. cap. XLIV. *o*) l. c. *p*) v. PITSEVS l. c. pag. 146. *r*) l. c.

Rectius ergo dicitur claruiſſe ſub Ludowi- A. C.
co Imperatore Anno DCCCXL. s) Obiit DCCCXLIX.
Anno DCCCXLIX. t) Non ergo claruit anno DCC, ut vult TRITHEMIVS. u) Errant etiam qui WALAFRIDVM SANGALLENSEM & STRABONEM FVLDENSEM diverſos eſſe arbitrantur, ut TRITHEMIVS, SVRIVS, & BELLARMINVS, obſervante Auberto MIRAEO. x)

Scripſit

I.] Sacrorum *Hymnorum* librum unum, qui Oxonii in Bibliotheca ſervatur teſte PITSEO. y)

II.] *Hortulum* carmine hexametro; inic:

Plurima tranquillae cum ſint inſignia vitae.

quem edidit Henricus CANISIVS Lection. antiqv. Tom. VI. z) Bibliotheca maxima Patrum. T. XVI. 236. Expoſitum & correctum exhibet Caſpar BARTHIVS. aa)

III.] *Viſionem Wettini* monachi Augienſis, verſu hexametro, cujus Prologus incipit:

Chriſte novum qui Paſcha mihi concedis agendum;

ipſa viſio:

Rhenus ab Auſoniis quo ducitur alpibus aequor.

quae

s) vid. TRITHEMIVS de S. E. num. 269. t] vid. MIRAEVS Sholaſt. ad Sigeb. de S. E. cap. 71. & Auctar. de Scr. Eccl. n. CCLXI. u] de Script. Eccl. num. CCXLVI. x] in Auctar. de Script. Eccleſ. n. 262. y] l. c. pag. 146. z] pag. 672. aa] Adverſ. libr. IV. cap. XXIV.

A. C. DCCCXLIX. quae legitur in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti, *ab*) & in Bibl. max. P.P. *ac*)

IV.] Verſus *ad Probum*. Exſtant in Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti. *ad*)

V.] Verſus elegiacos ad *Wenibertum abbatem*; init.

Suſcipe ſancte pater pauper quae munera ſtrabus.

Exſtant in Biblioth. maxima Patrum *ae*)

VI.] *Vitam S. Blaitmari* abbatis Hiienſis & martyris, cum aliis monachis, verſu hexametro: Init.

Si tantam meruere ſuo pro carmine famam.

Exſtat ibidem *af*) in Actis Sanctorum Januarii Tom. II. *ag*) in Actis Sanctor. Ord. S. Bened. *ah*)

VII.) *Picturas Hiſtoriarum Novi Teſtamenti*, quae exhibentur in M. H. GOLDASTI Manuali biblico. *ai*)

VIII.] Carmen *in Baſilica S. Petri & Pauli*. Hexametrum Exſtat in Steph. BALVZII Miſcellan. lib. IV. *ak*) Initio: *Hic Petrus & Paulus quadrati luminaria mundi.*

IX.] Scripſit & Walafridus *S. Galli Abbatis vitam* carmine, teſtibus SIGEBERTO Gemblacenſi, *al*) & Joh. TRITHEMIO. *am*) Exſtat MStum

ab] Secul. IV. P. I. p. 272. *ac*] Tom. XV. p. 212. *ad*] Seculo IV. Part. II. pag. 59. *ae*] Tom. XV. pag. 231. C. *af*] Tom. XV. pag. 210. H. *ag*] pag 236. *ah*] Sec. III. Part. II. pag. 439. *ai*] Frfti 1620. pag. 85. *ak*] pag. 551. *al*] de Script. Eccl. cap. 71. *am*] de Scr. Ecc. n. CCXLVI.

MStum in Monaſterio San-Gallenſi, iudice CAVEO. *an*) A. C. DCCCXLIX.

X.] De *Vita & fine Mammae* monachi verſus hexametr. Init:

Vrbem Cappadoces habitant, quos ille refertur.

Exſtant in Bibl. max. P P. *ao*)

XI.] Hymnum de *Natali Domini* Sapphicum. Init.

Gloriam nato cecinere Chriſto.

Exſtat ibid. *ap*)

XII.] Hymmum de *Agaunenſibus Martyribus*. Init.

Felix Gallia fortibus trophaeis.

Exſtat ibid. *aq*]

XIII] Verſus in in Aquisgrani Palatio editos de *Imagine Tetrici* Hexametros. Init:

Cur non dulce decus, quando ſe contulit hora.

Exſtat ibid. *ar*]

XIV. Ad *Ruadbernum Luicum*, hexametrum, initio:

Ex quo fama tui celebrem mihi nominis auram

Exſtat in Bibliotheca Max. Patr. *at*)

XV. Verſus quos poſt annum aetatis XV. edidit, de *rebus diverſis ad Hemonem* Archiepiſcopum Remenſem in perſona Tattonis, hexametri, initio,

Hac

an] de Scriptor. Eccleſ. pag. 534. ed. 1688. *ao*] Tom. XV. p. 205. *ap*] l. c. pag. 220. A. *aq*] l. c. F. *ar*] l. c. pag. 221. F. *at*] T. XV. p. 226. C.

A. C. *Hac licet indigna liceat vos voce monere.*
DCCCXLIX. Exſtant ibid *au*)

XVI. De *oſſe Damulae*, per quod arbuſcula crevit ad Imp. Ludovicum, carmen elegiacum, initio:

Arboris eſt altrix quondam vagina medullae
Annexum eſt Hortulo Strabi in Aſſe veterum de re herbaria per Andr. RIVINVM *aw*)

Poemata Walafridi *collecta* proſtant in H. CANISII Lect. Antiqv. T. VI; *ax*) in Bibliotheca Max. Patr. T. XV. *ay*)

Aliqua Carminum Walafridi loca illuſtrat Caſp. BARTHIVS *az*)

DCCCL.

XXIV.

WANDELBERTVS.

Diaconus & Monachus Prumienſis coenobii, ordinis S. Benedicti, Treverenſis dioecesis. Floruit aevo Lotharii Imp. Anno. DCCCL. *a*)

Scripſit *Martyrologium* carmine heroico, quod evulgatum BEDAE nomine, titulo: *Ephemeris* in Bedae operibus. *b*) Ejus novam editionem dare voluit Philippus LABBEVS *c*)

DCCCLI.

XXV.

PASCHASIVS RATBERTVS.

PASCHASIVS ſimpliciter dicitur ab HONORIO Au-

au] pag. 229. A. *aw*] Lipſiae 1655. D. 6. b. *ax*] pag. 537. *ay*] p. 202. *az*] Lib. XVI. cap. XXX.

XXIV. *a*] v. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. CCLXXXI. *b*] ed. 1563. p. 243. *c*] v. Bibl. novam MSS. ed. Pariſ. 1653. pag. 64.

Digitized by Google

Auguſtodunenſi; *a*) PASCHASIVS RATBERTVS a SIGEBERTO Gemblacenſi; *b*) RATBERTVS ab Anonymo Mellicenſi. *c*) Abbas fuit Corbeienſis *d*) in Picardia. *e*) A. C. DCCCLI.

Claruit A. DCCCLXXX. temporibus Caroli groſſi Imperatoris, ſecundum Joh. TRITHEMIVM, *f*) cui contrarius eſt Aubertus MIRAEVS *g*) qui eum A. DCCCLI. VI. Kalend. Mai. obiiſſe ſcribit.

Scripſit I. Carmen praefixum libro de *corpore & ſanguine Domini*, hexametrum acroſtichon, initio:

Regis adire ſacrae qui vis ſolemnia menſae.

Exſtat praefixum libro de corpore & ſanguine Domini opera Joannis VLIMMERII Lovanii 1561. o; Eidem libro de ſacramento Euchariſtiae ſtudio Joannis a FVCHTE Helmaeſtadii 1616. o; In operibus RATBERTI Lutetiae Pariſiorum 1618; *h*) ſeorſim cum notis Andr. RIVINI Lipſiae 1652. o; in Bibliotheca Max. Patr. ed. Lugdun. 1677. *i*)

Verſus hos reperi in pervetuſto quodam bibliothecae Ducalis Gvelpherbytanae codice manuſcripto. Differunt ab editionibus impreſſis, primo loco adductis, non uno in loco. Quam diverſitatem notare non fuerit

Q

XXV. *a*] Lib. IV. de Scriptor. Eccleſiaſtic. cap. 10. *b*] de *S*. E. Cap. 97. *c*] de *S*. E. Cap. XXXIV. *d*] vid. SIGEBERTVS l. c. *e*] v. Aub. MIRAEI Schol. ad Honorii l. c. *f*] de S. E. n. 288. *g*] in Auctario de S. E. num. 258. *h*] p 1551. *i*] T. XIV. p. 720.

A. C. DCCCLI. rit incongruum. Lin. 6. *mella meabunt* MS. *melle manabunt*. l. 8. *poſſis, flammasque extinguere mortis*. MS. *purri poſſint reſtringere ſaltem*. l. 13. *meat per eum*: MS. *fluit teſtor*.

Illuſtravit & emendavit carmen hoc Caſpar BARTHIVS, *k*) qui illud Paſchaſii eſſe negat, & verſu I. falſo legit: *Legis*, cum ob acroſtichon legendum *Regis*.

II. Carmen *ſuffixum libro de corpore & ſanguine Domini*, quod tamen BEDAE rectius tribui exiſtimat Jo. Alb. FABRICIVS *l*) Exſtat ſeorſim excuſum cum carmine praecedenti per Andr. RIVINVM Lipſiae 1652. 8.

III. Carmen, cujus initium:

Inter florigeras foecundi ceſpitis herbas.

Exſtat annexum Paſchaſii Ratberti libro de ſacramento Euchariſtiae ſtudio Joannis a FVCHTE. *m*)

IV. Ecloga in *Mortem S. Adalhardi* Abbatis Corbeienſis, praeceptoris ſui, verſu hexametro, initio:

Plangite quaeſo viri, mecum pie plangite Patrem.

Annexa eſt vitae S. Adalhardi auctore Paſchaſio in Actis Sanctor. Ord. S. Bened. *n*)

V. Verſus quos ſcripſit *ad Karolum Regem*, quando ad eum miſit librum ſuum de corpore & ſanguine Domini; hexametri, initio:

Au-

k] Adverſar. L. XLV. c. XXV. *l*] in Biblioth. Lat. ed. 1712. p. 717. *m*] p. 193. *n*] Sec. IV. P. I. p. 340.

Audenter nunc gelidae de rupe camoenae. A. C.
Exſtant in Actis Sanctor. Ord. S. Benedicti DCCCLI.
Sec. IV. *o*)

XXVI.

ENGELMODVS.

Epiſcopus.

Scripſit verſus *ad Ratbertum* Abbatem hexametros, initio:

Eloquii cultu vernantem texere mitram.

Exſtant in Biblioth. Max. Patr. T. XIV. p. 353.

XXVII. DCCCLII.

DREPANIVS FLORVS.

FLORVS nominatur in Epiſtola Drepanii ad Modoinum. Patria fuit Gallus. *a*) Seculo quinto adſcribitur a BARONIO, *b*) cujus auctoritatem ſequitur Bibliotheca maxima Patrum, *c*) in ſerie auctorum, & POSSEVINO, *d*) motis mentione illa, quam Drepanii facit SIDONIVS Apollinaris, *e*) quem tamen LATINVM PACATVM DREPANIVM innuere monet ſeriei cit. Auctor. Ad A. DCL refert Anonymus, *f*) quod Epiſtolam ſcripſit ad Moduinum XXXVII. Heduorum epiſcopum. Rectius ad nonum Seculum videtur revocare Florum Autor ſeriei, *g*) propter

Q 2 poe-

o] P. 2. p. 134.

XXVII. *a*] vid. Epiſtolas DREPANII verſu ſcriptas apud Anonymum qui in *Bibliotheca Max. Patr. T. VIII. p. 667. F.* notitiam de Drepanio dedit. *b*] in notis ad Martyrolog. Rom. 8. Mai. *c*] Tom. VIII. *d*] in Apparatu ſacro. *e*] Lib. VIII. epiſt. XI. *f*] l. c. *g*] prae-

A. C. DCCCLII. poëma quod Modumo, qui tum temporis Auguſtodunenſem regebat eccleſiam inſcripſit Florus. Ideoque & hunc Drepanium Florum eundem habet cum Floro Magiſtro Diacono Lugdunenſi, qui circa annum DCCCLII opus de Praedeſtinatione ſcripſit, Gvilielmus CAVEVS. *b)* Vocatur hic vulgo Florus Magiſter, fuitque monachus Benedictinus Trudonopoli in dioeceſi Leodicenſi, ſi TRITHEMIO credimus. *i)* Petavius memorat Florum Magiſtrum Lugdunenſem Diaconum, qui Lugdunenſis eccleſiae nomine ſcripſit contra Hincmarum Remenſem Epiſcopum circa annum DCCCXLIIX. *k)* Scripto expoſita a Floro:

I.] *Pſalm. XXII.* Hexametr. Init:
Me Pater omnipotens clementi jure gubernat. Exſtat in Georg. FABRICII Poet. Eccles. ed. Baſil. 1564. *l)* in carminibus ſacris vatum Chriſtianorum per And. RIVINVM Lipſ. 1653. *m)* in Bibl. Max. Patr. ed. Lugd. A. 1677. *n)*

II.] *Pſalm. XXVI.* Hexametr. Init.
Lux mihi pura Deus, Deus eſt mihi vivida virtus. Exſtat in Georgii FABRICII Poet. Eccl; *o)* in Carm.

fixae Bibliothecae Max. P. P. *b*] de Script. Eccleſ. pag. 447. ed. Genev. *i*] vid. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeb. Gembl. de Script. Eccleſ. cap. 92. *k*] vid. MIRAEVS l. c. *l*] col. 725. *m*] l. c. *n*] Tom. VIII. pag. 667. G. *o*) col. 724.

Carm. ſacr. vat. Chriſt. RIVINI; p) in Bibl. Max. Patr. q) A. C. DCCCLII.

III.] *Pſalm. XXVII.* Jamb. quatern. Init.
Ad te polorum conditor.
Exſtat in FABRICII Poet. eccl. r) apud RIVINVM, s) in Bibl. max. Patr. t)

IV.] *Hymnus Ananiae, Azariae & Miſael,* ſanctorum trium puerorum. Hexametr. Init.
Omne quod æternus per verbum condidit auctor.
Exſtat in FABRICII Poet. Eccl. u) Apud RIVINVM, x) in Bibl. max. Patr. y)

V.] Hymnus *ad Michaelem Archangelum*, Elegiac. Init.
Clarent angelici ſublimia feſta diei.
Exſtat in FABRICII Poet. Eccl. z) apud RIVINNM, aa) in Bibl. max. PP. ab)

VI.] De *Cereo Paſchali.* Hexametr. Init.
Alme Deus rerum coeli cuſtodia cujus
Exſtat in FABRICII Poet. Eccl. ac) apud RIVINVM, ad) in Bibl. max. PP. ae)

VII.] Ad *Moduinum* Auguſtodunenſem epiſcopum exhortatio *ad legenda volumina:* Eleg. Init:
Solvo pater profluas hilari de pectore grates.
Exſtat in FABRICII Poetis Eccles. af) in Pſalmis, hymnis, & carminibus vatum Chriſtiano-

p) l. c. b. q) Tom. VIII. pag. 668. A. r) col. 725. s) l. c. 2, a. t) l. c. C. u) col. 727. x) l. c. 3, b. y) l. c. G. z) col. 728. aa) l. c. 4, b. ab) l. c. pag. 69. c. ac) col. 729. ad) l. c. 5, b. ae) Tom. VIII. pag. 669. E. af) col. 730.

A. C. DCCCLII. anorum per Andr. RIVINVM, *ag*] in Bibl. max. Patr. *ah*]

VIII.] Amico: *pro ſuſcepta ſui defenſione* gratiarum actio. Eleg. Init.

O quam ſuavis odor veſtri de pectoris aula.
Exſtat in FABRICII Poet. Eccl. *ai*] apud RIVINVM, *ak*] in Bibl. max. Patr. *al*]

IX.] *Wulfino* Grammatico Aurelianenſi. Hortatio *ad reſcribendum.* Eleg. Init.

Annuus excurrit revolutis menſibus orbis.
Exſtat in FABRICII Poet. Eccl. *am*) apud RIVINVM, *an*) in Bibl. max. Patr. *ao*)

X.] Querela de *diviſione imperii poſt mortem Ludowici Pii* Hexam. Init.

Montes & colles, ſylvaque, & flumina, fontes.
Exſtat in Joh. MABILLONII Analect. veter. *ap*)

XI.] Epiſtola ſ. Carmen *ad Moduinum* Auguſtodunenſem Epiſcopum *de injuſta vexatione eccleſiae Lugdunenſis.* Eleg. Init.

Egregio, Moduine, viro tibi mitto ſalutem.
Exſtat in Joh. MABILLONII Analectis Veter. *aq*)

XII.] Hymnus in *natali ſanctorum Johannis & Pauli.* Elegiac Init.

Johannis Paulique diem ſol attulit orbi.
Exſtat in Joh. MABILLONI Anal. Vet. *ar*]

XIII.

ag) A. 6, b. *ah*] Tom. VIII. pag. 669. H. *ai*) col. 732. *ak*) l. c. 7, b. *al*) l. c. pag. 670. D. *am*) col. 733. *an*) A, 8, b. *ao*) Tom. VIII. pag. 670. F. *ap*) Tom. I. pag. 388. *aq*) Tom. I. pag. 396. *ar*) Tom. I. p. 402.

XIII.] Titulus libelli *ad altare S. Stephani* oblati. Hexam. Init: A. C. DCCCLII.

Hunc tibi prime pii teſtis fortiſſime Chriſti

Exſtat in Joh. MABILLONII Anal vet. *as*]

XIV.] Verſus *ubi oſſa S. Cypriani Lugduni condita habentur*. Hexam. Init.

Hac locuples Chriſti theſaurus conditur arca.

Exſtat in Joh. MABILLONII Anal. Veter. *at*]

XV.] *Titulus Abſidae*. Hexam. Init.

Martyribus ſubter venerabilis emicat aula.

Exſtat in Joh. MABILLONII Anal Veter. *au*)

Annotationes in ſex poſteriora carmina habentur in Joh. MABILLONII Anal. Veter. *ax*)

XXVIII.
HALDOINVS.

Abbas monaſterii Altivillarenſis; *a*) Subſcripſit carmini memorando annum a nativitate Domini DCCCLII. IV. Kalend. Junii, regni vero Karoli XII. ordinatione epiſcopatus Hincmari XIII. Indictione XV. *b*) Scripſit verſus ad *tumulum S. Remigii* elegiacos; init:

Doctor Francorum primus Paſtorque Remorum.

qui leguntur in Joh. MABILLONII Analect. Veter. Tom. I. *c*)

as) Tom. I. p. 404. *at*) Tom. I. pag. 407. *au*) Tom. I. pag. 408. *ax*) Tom. I. pag. 409.

XXVIII. *a*) vid. Joh. MABILLON in Anal. Veter. Tom. I. pag. 416. *b*) Cf. MABILLONIVS l. c. pag. 417. *c*) pag. 417.

A. C.
DCCCLIII.

XXIX.
FRECVLPHVS.

Fricvlphvs dictus ab Anonymo Mellicenſi. *a*) Monachus Fuldenſis, *b*) deinde Epiſcopus Lexovienſis in Normannia. *c*) Claruit A. DCCCXL. *d*) Ao. DCCCXLIX. Concilio Turonenſi IV. adfuit. Obiit ante A. DCCCLIII. *e*) Scripſit carmen *ad Eliſacharum* ſuum præceptorem, hexametrum. Inic:

Te Duce Chriſte via facilis nos ire per omnes.

Præfixum eſt Chronicorum libris in Biblioth. Magna Patrum, *f*) & in Bibliotheca Maxima Patrum. *g*)

DCCCLV.

XXX.
RABANVS.

Qui & mavrvs ſive magnetivs. *a*) Abbas Monaſterii Fuldenſis, Aegile Abbate poſt regimen quinque annorum vita functo *b*) Ao. DCCCXXII. *c*) Archiepiſcopus Moguntinus creatus Ao. DCCCXLVII. *d*) Moritur ſub Ludo-

XXIX. *a*) de Script. Eccl. cap. LXI. *b*) v. Aub. MIRAEVS in Scholaſt. ad Sigeb. Gemblac. de S. E. cap. 90. *c*) vid. Joh. TRITHEMIVS de Script. Eccl. n. CCLIX. *d*) vid. TRITHEMIVS l. c. *e*) vid. CAVEVS de Scriptor. Eccleſ. pag. 443. edit. Genev. *f*) ed. Pariſ. 1654. Tom. XVI. pag. 122. *g*) Lugd. 1677. Tom. XIV. p. 1062.

XX. *a*) vid. SIGEB. Gembl. de Scriptor. Eccleſ. c. 89. *b*) vid. HONORIVS Auguſtodunenſis de Script. Eccl. lib. IV. cap. IV. *c*) vid. Godofr. HENSCHENIVS in Analectis Bonifacianis cap. III. n. 19. in Actis Sanctorum Junii Tom. I. d. V. Junii pag. 491. E. *d*) vid. HEN-

dowico & Lothario Principibus A. DCCCLV. Indictione tertia; *e*) aut A. DCCCLVI. *f*) die IV. Februarii. *g*) Scripſit A. C. DCCCLV

I.] Poëmata varia vulgata primum & ſcholiis illuſtrata ſtudio Chriſtophori BROWERI Moguntiae 1617. q. cum Fortunati carminibus.

II.] Librum de *Myſterio ſanctae crucis*, variis figuris, metroque compoſuit. *h*)

III.] *Epitaphium Eigili* Abbati ſcriptum elegiacum. Init.

Ingrediens Lector, per parvi domatis antrum.

Exſtat in Actis Sanctorum Ordinis S. Benedicti. *i*)

IV.] *Carmina* complura exſtant in vita Rabani per RVDOLFVM Scholaſticum in Actis Sanctorum Februarii, *k*) & in Actis Sanctorum ordinis S. Benedicti. *l*)

V. *Epitaphium Tutini* Elegiacum, initio:

Præcurſor Domini, Chriſtum qui tinxerat undis.

legitur in Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti. *m*)

VI.] *Carmen praefixum libello in honorem S. Crucis* elegiacum. initio:

Q r Mar-

SCHENIVS l. c. *e*) vid. TRITHEMIVS de S. E. num. CCLXVII. *f*) vid. Aub. MIRAEVS in Scholio ad Honorii l. c. *g*) vid. CAVE de Script. Eccl. pag. 456. ed. Genev. *h*) vid. Anonymus Mellicenſis de Script. Eccl. cap. XLV. *i*) Secul. IV. P. I. pag. 260. *k*) Tom. I. pag. 512. *l*) Sec. IV. Part. II. pag. 12. ſqq. *m*) Sec. IV.

A. C. DCCCLV. *Martyribus ſanctis placuit mihi mittere donum.*

Evulgatum eſt in Actis Sanct. Ord. S. Benedicti. *n*)

VII.] Carmen *ad Heiſtulphum* Archiepiſcopum in fine librorum de inſtitutione clericorum elegiacum, initio:

Haec tibi ſancte Pater, devote munera trado.

Exſtat in BALVZII Miſcellan. libr. IV. *o*)

VIII. *Hymnus* auctore Rabano, initio:

Claras laudes ac ſalubres, poſco fratres, dicite.

Exſtat in Actis Sanctorum Junii. *p*)

IX.] Poëma in *S. Bonifacii laudem*, initio:

Inclyta ſanctorum cum gloria creſcit ubique.

Inſcribitur God. HENSCHENII Analectis Bonifacianis. *q*)

XXXI.

THEOPHANIVS.

Diaconus Caſinenſis. *a*) Vixit ſub Ludowico pio imperatore Anno DCCCLV. monente nota ad Petri Diaconi Cap. X. de viris illuſtribus Caſinens. *b*) Scripſit verſus,

I.] De *Conſtructione Cœnobii Domini Salvatoris.*

II.] De *Adventu S. Benedicti ad Caſinum, ac de miraculis per eum inibi factis.*

III.]

P. II. pag. 21. *n*) Sec. IV. P. II. pag. 40. *o*) pag. 553. *p*) Tom. I. pag. 176. d. II. Jun. D. *q*) Cap. III. n. 19. in Actis Sanctor. Jun. Tom. I. d. V. Jun. pag. 491. F.

XXXI. *a*) vid. PETRVS Diaconus de Vir. illuſtr. Caſin. cap. X. *b*) edit. Hamburg. pag. 170.

III.] In *Laudem ſanctae Dei Genetricis.* A. C.
IV.] De *Conſtructione Monaſterii* S. *Mariae* DCCCLVI.
in Plumbaricola. c)

XXXII.

ANGELOMVS.

Monachus *a*] Ordinis S. Benedicti Lexovienſis, *b*] aut potius Luxovienſis in Comitatu Burgundiae, ut monet Aub. MIRAEVS. *c*] Claruit ſub Ludowico & Lothario ejus filio A. DCCCXXX. *e*] Claruit Anno DCCCLVI. teſte Gvil. CAVEO. *e*] Juſſu Dragonis, Metenſium Epiſcopi, qui filius erat Caroli Imperatoris, fecit tractatus ſuper quatuor libros Regum, *f*] excuſos Coloniae 1530. & Romae 1565. *g*] item in Bibliotheca Patr. T. XV. pag. 307. *h*] Non vidi impreſſos Commentarios. Exſtat autem inter codices MStos Bibliothecae Paulinae in Academia Lipſienſi Codex hac inſcriptione a Joachimo FELLERO in Catalogo *i*) inſignitus: *Rabanus in libros Regum cum prologo partim proſaico partim metrico ſive Elegiaco.* Falſo tribuitur liber Rabano, quem Angelomi eſſe PRAEFATIO METRICA, ejusque verſus ultimus evin-

c) vid. PETRVS loc cit.

XXXII. *a*) v. SIGEBERTVS Gembl. de Script. Eccl. *b*) vid. TRITHEMIVS de Script. Eccl. num. CCLXVI. *c*) Scholio ad Sigeb. l. c. *d*) vid. TRITHEMIVS l. c. *e*) de Script. Eccl. pag. 462. edit. Genev. *f*) vid. SIGEBERTVS loc. c. *g*) vid. MIRAEVS l. c. *h*) vid. CAVE l. c. *i*) pag. 101. num. 34.

A. C. DCCCLVI. evincit. Adiiciam ex codice memorato MS. verſus illos ſubjunctos prologo proſaico, cum forte in editis aut prorſus non, aut diverſus exſtet:

Si mavis Lector typicos dinoſcere ſenſus,
Quae tenet ingredere floridus iſte liber.
Hic retinet bina en ſacrata volumina Regum,
Quae docuere patres, ore tonante Sophiae
Tunc puduit calamus noſter conjungere fretus
Et voluit tandem texere noſtra manus.
Scilicet ingrediens campos & prata priorum,
Carperet ut flores celſitonantis ope.
Ex quibus accipias divinae ſtirpis odores,
Vt valeas fructus tollere rite bonos.
Fercula fert animus, nimium pulcherrima claris.
Inde fames animae pellitur, itque procul.
Lilia cum violis reddent per candida rubris,
Et pariter fragrant cinnama, ruta, roſa.
Continet hic Chriſti nimium cariſmata ſacra,
Quae latuere prius littera tecta diu.
Hicque prophetarum geſta ſanctisſima pangit,
Plurima multorum ſalpica k) *verba canit*
Quae David gesſit, cecinit quoque & inclita proles,
Hoc typice Lector iſte libellus habet.
Hic evangelicam quadrigam concrepat aulam
Hic Apoſtolicum lumen habere probat.

Iſthic

---

k) clangentia. A. *Salpinx* ſ. ſalpix, quod eſt tuba. Hinc Salpicis Apoſtolicae clangor apud ADELHELMVM de Virginitate cap. 28.

Iſtic invenies theſaura l) *recondita patrum* A. C.
Horum & multiplices hic retinentur opes. DCCCLVI.
Abdita nam reſerat, & tandem myſtica pandit.
Profert in medium intima quicquid habent.
Grandia coeleſtis promittit praemia vitae,
Vivere cum Domino regna tenendo poli.
Iſtius ergo celer calles diſcurre libenter.
Diſcute paginulas: mel tibi portat apis.
Has cape divitias, mundi contemne caducas,
Quod canit iſte liber ſemper in ore tene.
Lurida linque libens ſpurcae contagia carnis.
In mentem veniet quod moriturus eris.
His m) *memor auctoris, verſus cum legeris iſtos,*
ANGE Deus LOMI dic miſerere tui.

XXXIII.

ALVARVS. DCCCLIX.

Cordubenſis Hiſpanus. *a*) Intimus & a juventute amicus S. Eulogii presbyteri, qui occiſus A. DCCCLIX. V. Id. Martii. Scripſit vitam *Eulogii* eique ſubjunxit *Epitaphium* hexametrum; initio:

Hic recubat lepidus Martyr Doctorque refulgens.

Orationem hexametram; initio:

Nunc te ſancte rogo, recolas ut nomen amici.

& *hymnum* Choriambicum, initio:

Almi nunc redeunt feſta polifera.

quae

l) pro *theſauros*, licentia ob metri rationem admiſſa.
m) Legendum puto *Sis.*
XXXIII. *a*) vid. CAVE de Scriptor. Eccleſ. pag. 459.

A. C. DCCCLIX. quae leguntur in Actis Sanctorum per Joh. BOLLANDVM &c. Martii Tom. II. *b*)

XXXIV.

DCCCLXI *PRVDENTIVS.*

Hiſpanus *a*) Trecenſis apud Gallias Epiſcopus. Monachus Germanus, Walafridi Strabi Praeceptor. Vixit Ao. DCCCL. *b*) Ao. DCCCLVI. ſynodo Pariſienſi interfuit. Ao. DCCCXLIX. Concilio Turonenſi IV. Ao. DCCCLIII. Concilio Soesſionenſi II. Obiit A. DCCCLXI. *c*) Scripſit

I.) *Hymnos Eccleſiaſticos.*

II.) Elegiam *in Codicem S. S. Evangeliorum* Eccleſiae Tricasſinae, initio:

Auguſtam Trici nutu ſtatuere monarchi.

Edita eſt in Antiquitatum Trecenſium volumine ab Nicolao CAMVSATO Canonico, & ex hoc a BARTHIO illuſtrata & inſerta Advers. lib. XVIII. c. XI. *d*)

XXXV.

LVPVS SERVATVS.

Rabani Mauri diſcipulus. *a*) Presbyter; *b*) Abbas Ferrariae in diœceſii Senonenſi. Obiit A. DCCCLII. *c*) aut potius poſt Ao. DCCC-

b) pag. 96.

XXXIV. *a*) vid. BARTHIVS in Adv. lib. XVIII. cap. XI. col. 911. *b*) vid. BARTHIVS l. c. *c*) vid. CAVE de Scriptor. Eccleſ. pag. 455. ed. Genev. *d*) col. 911. 912.

XXXV. *a*) vid. Auberti MIRAEI Schol. ad Sigeb. Gembl. de Scriptor. Eccl. cap. 93. *b*) vid. TRITHEMIVS de Script. Eccleſ. n. CCLXX. *c*) vid. MIRAE-

DCCCLXI. *d*) Scripſit *Hymnos* duos de *Solennitate S. Wigberti.* Prior Jambicus initio: A. C. DCCCLXI.

Wigberti dies natalis
venit modo mirabilis.

Poſterior genere ſapphico incipit:

En piis ſplendent revoluta votis.

Exſtant in Bibliotheca max. Patr. *e*)

XXXVI. DCCCLXX.

MILO.

Nonachus S. Amandi *a*) in Pabula, Elnonenſis ordinis S. Benedicti. *b*) Claruit Ao. DCCCLXX. indicante Joh. TRITHEMIO. *c*) Obiit A. DCCCLXX. *d*) Scripſit

I.) *Vitam S. Amandi* Confesſoris verſu hexametro libellis IV. diſtinctam; cujus procemium carmine elegiago ſcriptum eſt. liber primus incipit:

Arbiter omnipotens hominum rerumque creator.

Exſtat in Actis Sanctorum Februarii. *e*)

II.) Librum de *Sobrietate* metrice ad Carolum Regem *f*) Liber de Sobrietate ad Imperatorem Carolum Calvum MSS. asſervatur Elnone ad S. Amandum in diœceſi Tornacenſi. *g*)

Li-

VS l. c. *d*) v. CAVE de Scriptor. Eccleſ. pag. 445. ed. Genev. *e*) Tom. XV. pag. 59. 60.

XXXVI. *a*) vid. SIGEB. Gembl. de Script. Eccl. c. 105. *b*) vid. Aub. MIRAEI Scholion ad Sigeberti l. c. *c*) de Script. Eccl. n. CCLXXX. *d*) vid. MIRAEVS loc. c. *e*) Tom. I. pag. 873. *f*) vid. SIGEBERTVS loc. cit. *g*) vid. Aub. MIRAEVS in Schol. ad cit. loc. Sigeberti.

A. C. DCCCLXX. Libri II. Milonis Monachi de *laude pudicitiae & ſobrietatis* MSS. in Bibliotheca Cantabrigienſi verſibus hexametris incipiunt:

Principibus priſcis vatum placuiſſe Camœnas. h)

III.) Verſus *ad Hayminium* ſacerdotem, ſcripti libris IV. hoc initio:

Feſta propinquabat noſtri veneranda patroni.

Exſtant MSS. Elnone & Audomaropoli ad S. Bertinum & alibi. *i*)

IV.) De *S. Cruce* carmen hexametrum duplex in modum ſphaerae ingenioſisſime compoſitum asſervatur MSS. Elnone *k*)

V.] De *Conflictu Veris & hyemis* carmen hexametrum, MSS. asſervatur Elnone. *l*)

XXXVII.

OTFRIDVS.

Rabani Mauri Abbatis Fuldenſis diſcipulus. *a*) Monachus Wisſenburgenſis Cœnobii. Claruit ſub Ludowico, Lothario & Carolo, Anno DCCCLXX. *b*) Scripſit *carmina* diverſi generis libri I. teſte TRITHEMIO. *c*)

XXXVIII.

BRISTANVS.

Vel BRICSTANVS, Anglus, Ordinis S. Benedi-

h) vid. Joh. Alb. FABRICIVS in Bibl. Latin. edit. 1712. pag. 913. col. 1. *i*) vid. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeb. de S. E. cap. 105. *k*) vid. MIRAEVS l. c. *l*) vid. MIRAEVS loc. cit.

XXXVII. *a*) vid. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. CCXC. *b*) vid. TRITHEMIVS l. c. *c*) l. c.

nedicti Monachus Croylandenſis, ibidemque Praecentor. Claruit circa A. DCCCLXX. *a*) Poeta facundiſſimus ſalutatur ab INGVLPHO. *b*) Scripſit verſibus eleganter *in Cineres Monaſterii Croylandenſis* Threnobalibrum unum, initio: A. C. DCCC XX.

Quomodo ſola ſedes dudum regina domorum
Nobilis Eccleſia & nuper amica Dei.

teſte INGVLPHO. *c*)

XXXIX.

RATPERTVS.

DCCC XXI

Monachus S. Galli, ſocius Notkeri Balbuli individuus, in regimine canonicae, id eſt clericalis juventutis, extra clauſtrum ſucceſſit Yſoni, ſub A. DCCCLXXI. morienti. vid. Dan. PAPEBROCHIVS de Notkero Balbulo. *a*) Ejus *carmina* quaedam exhibentur a Caniſio Lect. Antiq. Tom. V. qui ad manus non eſt, ideoque inquirere non licet, utrum *bina* illa Ratperti *carmina*, quae in Antiphonario quodam MSto Bibliothecae Helmſtadienſis habentur a Caniſio exhibita ſint. Vtriusque primas lineas dabo.

1.] *Verſus Ratperti ad proceſſionem diebus feſtis.* Init.

Ardua ſpes mundi ſolidator & inclite coeli
R *Chriſte*

XXXVIII. *a*) vid. Joh. PITSEVS de illuſtribus Angliae Scriptoribus edit. Pariſ. 1619. pag. 167. *b*) apud PITSEVM l. c. *c*) apud PITSEVM l. c.

XXXIX. *a*) n. 4. in Act. Sanctor. April. Tom. I. edit. Antw. 1675. p. 577.

A. C. *Chriſte exaudi nos propitius famulos.*
DCCCLXXI. *Virgo Dei genitrix rutilans in honore perennis*
Ora pro famulis ſancta Maria tuis &c.

II.] *Verſus Ratperti ad reginam ſuſcipiendam* Init:

Aurea lux terrae domintrix inclyta ſalve
Quae domibus noſtris nunc benedicta venis.
Larga maneto tuis ſemper clariſſima ſervis
Qui tibi mente canunt carmen & ore ferunt.

XL.

DCCCLXXX *ERICVS.*

Alii ERRICVM, multi HERRICVM quidam HENRICVM appellant. *a*) Fuit, ut crebro in ſuis ſcriptis indicat, Autiſiodori Monachus, in S. Germani Cœnobio. *b*] Vixit ſeculo nono, utpote qui Carolo Calvo Imperatori Anno DCCCLXXV. d. 7. Oct. mortuo S. Germani vitam dedicavit. *c*) Claruit circa tempora Caroli Groſſi Imperatoris Anno DCCCLXXX, ut vult TRITHEMIVS. *d*) Scripſit:

I.) *Vitam S. Germani* Autiſiodorenſis Epiſcopi metrico ſtylo, ſex libellis. *e*) Initium libri I. eſt:

Celtica qua medios exporgit Gallia tractus. f)

Verſu-

XL. *a*) vid. Joh. BOLLANDVS in Comment. de S. Erico in Actis Sanctorum Junii Tom. IV. edit. Antw. 1707. §. 1. n. 1. pag. 829. A. *b*) vid. l. c. n. 2. B. *c*) vid. l. c. n. 3. C. *d*) de Script. Eccl. n. CCLXXXIX. *e*) vid. SIGEB. Gemblac. de Script. Eccleſ. cap. 104. *f*) vid. Caſp. BARTHII Adverſaria lib. XIV. cap. IV. col. 758.

Verſu hexametro ſcripta eſt, & edita Pariſiis 1543. g) Herici libros ſex de Vita S. Germani Autiſiodorenſis denuo edere voluit Philippus LABBEVS. h) Varia ex his libris loca emaculat & illuſtrat Caſpar BARTHIVS. i) A. C. DCCCLXXX

II.) *Hymnum in Germanum.* Init.

Sublime feſtum ſecalis.

quem edidit Caſpar BARTHIVS ex duobus MStis. k

XLI. DCCCXXC

ANGILBERTVS.

Seu ENGILBERTVS Abbas Corbeienſis, qui in gratiam Ludowici Francorum Regis A. DCCCLXXX. aut in ſequenti libros S. Auguſtini de Doctrina Chriſtiana deſcribi curavit. a) Scripſit

1.) Verſus ad *Ludowicum Regem Francorum*, Carolomanni Fratrem, *in librum S. Auguſtini de Doctrina Chriſtiana* eidem Regi dono miſſum, elegiacos, initio:

Hic Auguſtini Aurelii pia dogmata fulgent.

Qui exſtant in Joh. MABILLONII Veter. Anal. Tom. II. b)

 II.]

g) vid. Notæ ad Sigeberti l. c. edit. Hamb. 1718. pag. 105.
h) vid. Biblioth. nov. MSS. edit. Pariſ. 1653. pag. 59.
i) Adverſ. lib. XII. cap. XI. & cap. XVIII. col. 704. lib. XIV. cap. IV. libr. XVI. cap. XXVI. & XXXIV. libr. XX. cap. XII. libr. XXXVI. cap. X. libr. LI. cap. XVII. k) Adverſ. libr. XXXIV. cap. XX.

XLI. a) vid. Joh. MABILLONII Anal. Vet. Tom. II. pag. 659. b) pag. 657.

A. C. II.) Verſus alios *in fine ejusdem Codicis* hexametros, initio:
DCCCXXC.

Haec perlecta pii lector doctrina patroni.

Exſtant in Joh. MABILLONII Veterum Analectorum Tom. II. *c*)

DCCCXXCII XLII.

HINCMARVS.

HINCMARVS dicitur Anonymo Mellicenſi. *a*) Monachus S. Dionyſii Pariſienſis. *b*) Poſtea Abbas Reomaenſis. *c*) Deinde Archiepiſcopus Remenſis. *d*] Non claruit ſub Carolo M. & Ludowico ejus filio Imperatoribus Ao. DCCC. ut perhibet TRITHEMIVS; *e*] Sed obiit A. DCCCLXXXII. ut HODOARDVS lib. III. cap. 30. tradit apud MIRAEVM. *f*] X. Kal. Januarii indicante CAVEO. *g*] Scripſit

I.] *Explanationem in Ferculum Salomonis* ad Carolum regem, cujus pars erat metrica 446. verſibus conſtans, quae intercidit, narrante CAVEO *h*] Fragmentum tamen hujus operis metrici ſupereſt.

II.] Carmen de *fonte vitae*, quod locum habet inter veterum aliquot Galliae & Belgii Scriptorum opuſcula ſacra edita Lugd. Batav. 1692.

XLIII.

c) pag. 659.

XLII. *a*) de Script. Eccl. cap. XLVI. *b*) vid. SIGEB. Gembl. de Script. Eccleſ. cap. 99. *c*) vid. Auberti MIRAEI Auctar. de Script. Eccleſ. n. CCLXXIV. *d*) vid. SIGEBERTVS l. c. *e*) de Script. Eccleſ. n. CCLXIV. *f*) Schol. ad Sigeberti l. c. *g*) de Script. Eccleſ. pag. 454. edit. Genev. *h*) l. c.

A. C. DCCCXXCII

XLIII.

AVDRADVS.

Epiſcopus vixit tempore Hincmari Remenſis, mortui A. DCCCLXXXII. Scripſit *Epiſtolam* hexametram *ad Hincmarum*, Remenſem Archiepiſcopum, initio:

Nobilis ingenii lingvam facunde Poeta.

Quae praemiſſa aliquot Galliae & Belgii Scriptorum opuſculis ſacris Lugduni Batavorum 1692. pag. 5.

DCCCXXCIII.

XLIV.

BERTHARIVS.

Bertarivs dictus a petro Diacono, *a*) berthorivs a Joh. trithemio. *b*) Abbas Caſinenſis *c*) eligitur A. DCCCLVI. *d*) Paſſus eſt temporibus Ludowici Imperatoris *e*) Ao. DCCCLXXXIII. II. Kalend. Nov. *f*) Annum DCCCLXXXIV. habet Gvil. cavevs. *g*) Scripſit

I.] Carmen *de S. Benedicto*, quod exſtat in Actis Sanctorum Ordin. S. Bened. *h*)

II.] *Ad Angelbergam Auguſtam* aliosque ſuos amicos verſus, teſte petro Diacono. *i*) Verſus ad Angelbergam Auguſtam, uti etiam de vita & obitu Sanctiſſimi Benedicti,

XLIV. *a*) de Viris illuſtribus Caſinenſ. cap. XII. *b*) de Scriptoribus Eccleſ. num. CCCXXVI. *c*) vid. PETRVS l. c. *d*) vid. Joh. Baptiſta MARVS Annotatione in cit. loc. Petri. *e*) vid. *Petrus* l. c. *f*) vid. MARVS ad Petri l.c. *g*) de Scriptor. Eccleſ. pag. 461. edit. Genev. *h*) Tom. I. pag. 29. *i*) de viris illuſtr. Caſin.

A. C. DCCC- XXCIII. dicti, excuſi ſunt Romae A. 1590. & in tertio poematum volumine Proſperi MARTINENGII ſimul cum duobus aliis Poematis, qui nondum erant impreſſi, reperiuntur habenturque etiam in notis Martyrologii Benedict. Arnoldi WIONIS ad diem 21. Martii. *k*)

XXXXV.

HARTMANNVS.

Aliis HARTMVTVS. Imo minus recte Hartmannum & HARTMVNDVM a Caniſio vocari exiſtimat Petrus LAMBECIVS, *a*) & qui hunc ſequitur CAVEVS. *b*) Sed in Antiphonario quodam MSto Bibliothecae Helmſtadienſis Academiae veteris appellatur Hartmannus non una vice. Rodulphi Burgundiae Regis Conſanguineus. Monaſterii S. Galli primum Monachus, deinde Abbas ordine XlV. A. DCCCLXXll. electus, A. DCCCLXXXllll. Monaſterii regimine ſeſe abdicavit. *c*) Hartmannum Monachum S. Galli quod nullam facit mentionem in vita S. Wiboradae corporis B. Richaldis ſub Gralone tranſlati ante annum DCCCCLVlll, antea quoque obiiſſe praeſumit Godofredus HENSCHENIVS. *d*) Hart-

cap. XII. *k*) vid. Joh. Bapt. MARVS Annot. ad Petri loc. cit.

XLV. *a*) in Commentar. de Bibl. Caeſar. Vindob. lib. II. cap. IX. pag. 1005. *b*) in Hiſt. litt. Script. Eccleſ. pag. 473 edit. Genev. *c*) vid. CAVE loc. c. *d*) de S. Wiborada & B. Rachilda d. 2. Maii n. 2. vid. Acta San-

Hartmanni *carmina* aliquot & *hymni* leguntur in CANISII Lect. Antiqu. Tom. V. *e*) quem cum evolvere mihi integrum non ſit, definire non auſim, utrum carmina, quae in Antiphonario quodam MSto Bibliothecae noſtrae Academicae proſtant, a Caniſio evulgata ſint, nec ne. En ſingulorum inſcriptiones & initia: A. C. DCCCXXCIII.

I.] *Iſti verſus Hartmanni canendi ſunt antequam legatur Evangelium.* Init.

Sacrata libri dogmata
Portantur Evangelici
Cunctis ſtupenda gentibus
Et praeferenda laudibus. &c.

II.] *Verſus ejusdem in natale innocentium.* Init.

Salve lacteolo decoratum ſanguine feſtum
Salvete innocua corpora fuſa neci. &c.

III.] *Item verſus ejusdem unde ſupra.* Init.

Cum natus eſſet Dominus
Turbatur rex incredulus
Magi tulerunt munera
Quos ſtella duxit praevia &c.

IV.] *Verſus Hartmanni ad Proceſſionem diebus Dominicis.* Init.

Summus & omnipotens genitor qui cuncta creaſti
Aeternus Chriſtus filius atque Deus. &c.

R 4 V.]

ctorum Maii Tom. I. pag. 283. *e*) pag. 728. vid. CAVE l. c.

A. C. DCCC- XXCIII.

V.] *Verſus Hartmanni ad Euchariſtiam.* Init.

Laudes omnipotens ferimus tibi dona colentes
Corporis immenſi ſanguinis atque tui. &c.

VI.] Scripſit *Epitaphium B. Wiboradae.* Init.

Filius altithroni poſtquam reſplenduit orbi. annexum HARTMANNI vitae S. Wiboradae in Actis Sanctorum Maii. *f*)

XXXXVI.

JOHANNES.

ERIGENA dictus. *a*) Heruligena MATTHAEO Malmesburienſi. *b*) Non Scotus genere, ut habet NICOLAI Papae epiſtola ad Carolum Calvum. *c*) Fuit Herulus, non Hibernus ſive Scotus. *d*) Bedae diſcipulus, ut habet TRITHEMIVS; *e*) quod tamen Johannes PITSEVS *f*) negat in noſtrum quadrare poſſe. Monachus ordinis S. Benedicti *g*) in Monaſterio Menevenſi. *h*) Poſtea praeceptor Alphredi regis Anglorum ejusque liberorum.

---

f) per Godofr. Henſchenium & Danielem Papebrochium Tom. I. edit. Antwerp. 1680. pag. 293.

XLVI. *a*) vid. SIGEB. Gemblacenſ. de S. E. cap. 94. *b*) apud FABRICIVM not. ad Trithemium de S. E. n. CCLXII. not. x. *c*) in MIRAEI Scholio ad Sigeberti l. c. *d*) vid. Thomas GALE pag. 242. ad Jamblichum de Myſteriis Aegyptiorum, apud *Fabricium l. c.* *e*) de Script. Eccl. n. CCLXII. *f*) de illuſtribus Angl. Scriptor. n. 133. pag. 168. *g*) vid. TRITHEMIVS loc. cit. *h*) vid. BALEVS Scriptor. Britannicorum Cent. II. n.

A. C. DCCCXCIII.

rum. *i*) Docuit deinde in Academia Oxonienſi. *k*) Claruiſſe temporibus Caroli M. Imperaroris A. DCCC falſo perhibet TRITHEMIVS, *l*) qui & ipſe, *m*) noſtrum ſub Lothario Imperatore A DCCCL claruiſſe largitur. Vixit tempore Caroli Calvi Imp. ab A. DCCCLXXV usque ad A. DCCCLXXVII. vid. Dedicationem ejus memorandam. Defunctus A. DCCCLXXV, ut patet ex litteris ANASTASII Bibliothecarii ad Carolum Calvum, datis X Kal. April. illius anni. *n*) In Malmesburienſi coenobio A. DCCCLXXXIV. a diſcipulis interemtus eſſe dicitur BALEO & PITSEO. *o*) CAVEVS vero *p*) Johannem Erigenam A. DCCCLXXXIII. IV Id. Nov. graphiis confoſſum perhibet.

Scripſit *Dedicationem* proſa & vorſa ad Carolum Calvum praemiſſam *Dionyſio Areopagitae de coeleſti Hierarchia*, quam iubente Carolo in Latinum tranſtulit. *q*) Exſtat praefatio iſta duplex, altera metrica brevior, altera proſaica prolixior, in VSSERII Epiſtolarum Hibernicarum Sylloge *r*) teſte CAVEO. *s*)

24. pag. 124. *i*) vid. BALEVS l. c. *k*) vid. BALEVS l. c. *l*) loc. cit. *m*) l. c. n. 271. *n*) apud FABRICIVM in notis ad Trithemium de S. E. num. CCLII. not. b.] *o*) ll. cc. *p*) de Scriptor. Eccleſ. pag. 462. edit. Genevenſ. *q*) vid. NICOLAI Papae Epiſtola citata l. c. & SIGEBERTVS l. c. *r*) pag. 57. *s*] de S. E. pag. 12. 462.

A. C. XXXXVII.

DCCC- *ERCHEMPERTVS.*

XXCIIX. Aliis HEREMPERTVS S. HEREMBERTVS. *a*) Diaconus Coenobii Caſinenſis. *b*) Fuit tempore Ludowici Imperatoris. *c*) Exeuntem Annum DCCCLXXXVIII. vidit & deſcripſit in Hiſtoria Longabardorum. *d*) Scripſit carmen de *vita Landulphi* Epiſcopi Capuani. *e*)

DCCCXC. XXXXVIII.

ALMANNVS.

Monachus Altvillarenſis. *a*) ordinis Sancti Benedicti. *b*) Claruit ſub Carolo III. Imperatore Anno DCCCXC. *c*) aut circa Annum DCCCL. monente CAVEO. *d*) Scripſit tam *metro* quam proſa varia opuſcula. *e*)

DCCCXCII. XXXXIX.

JOHANNES.

Eccleſiae Romanae Archidiaconus. *a*) Claruit circa Annum DCCCLXXV. teſte CAVEO. *b*) Scripſit Elegidion ad Johannem VIII.

XLVII. *a*] vid. Joh. Bapt. MARVS Annot. ad Petri Diac. de viris illuſtribus Caſinenſ. cap. XIV. *b*] vid. PETRVS Diaconus de Vir. illuſtrib. Caſin. cap. XIV. *c*] vid PETRVS l. c. *d*] vid. MARVS l. c. *e*] vid. MARVS loc. cit.

XLIIX. *a*] vid. SIGEBERTVS Gemblac. de Scriptor. Eccl. cap. 98. *b*] vid. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. CCLXXXII. *c*] vid. TRITHEMIVS l. c. *d*] de Scr. Eccl. pag. 459. ed. Genev. *e*] vid. TRITHEMIVS l. c.

XLIX. *a*] vid. Gvil. CAVE de Script. Eccl. pag. m. 473. *b*] l. c.

VIII. Papam, mortuum A. DCCCXXCII. Compoſuit A. C. DCCCXCII.

I.] *Epilogum vitae S. Gregorii* Papae Elegiac. Init.

Suſcipe Romuleos, Paſtor venerande, triumphos. Exſtat in Actis Sanctorum per BOLLANDVM &c. *c*) Johannis Diaconi *Elegidion ad Johannem VIII Papam* exſtat MStum in Bibliotheca Paulina Academiae Lipſienſis. *d*) quod ab Epilogo differre non puto.

II.] Exiſtimant Actorum Sanctorum collectores auctorem in Epilogo non obſcure innuere ſe carmina de *vita Gregorii* ſcripſiſſe, aut certe *prologum* ligatum vitae, quae habetur, praefixum.

L.

AIMOINVS.

Monachus Coenobii S. Vincentii Pariſienſis nunc S. Germani Pratenſis ad muros urbis Pariſienſis dicitur Auberto MIRAEO. *a*) Sed falſo creditus idem cum monacho Floriacenſi, de quo SIGEBERTVS Gembl. de Script. Eccl. cap. 101. Fuiſſe monachum Pratenſem ſeculo IX docet Godofredus HENSCHENIVS. *b*) Claruit A. DCCCLXXII. uti ex vetuſta quadam charta a Jacobo BREVLLIO praefation. in Aimoini Hiſtoriam A. 1602 edi-

c] Martii Tom. II. pag. 211. *d*] vid. FELLERI Catalogus pag. 163. num. 8.

L. *a*] Schol. ad Sigeb. Gembl. de Script. Eccleſ. cap. 101. *b*] in Actis Sanctorum Maii Tom. VI. d. XXVIII.

A. C. DCCCXCII. editam conſtat. In vivis adhuc erat. Anno DCCCXCII. quo de miraculis S. Germani ſcripſit. *c*) Exſtat

I.] Carmen *in Germanum*, inſertum AIMOINI Hiſtoriae miraculorum & Translationum S. Germani ob irruptiones Normannicas. *d*) Elegiac. Init.

Hic eſt Germanus voluit quem mater in alvo.

II.] Libri duo de *Translatione S. Vincentii martyris in Galliam* hexametri. Init.

Bis quadringentis decies quinisque volutis.

Leguntur in Actis Sanctorum Januarii, *e*) & in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti. *f*)

DCCCXCIX.

LI.

ANONYMVS.

Qui vixit aevo Arnulphi Imperatoris, mortui DCCCXCIX, ut ipſe teſtatur. *a*) Scripſit *vitam Caroli M.* verſibus hexametris, initio:

Salvator mundi poſtquam de virgine naſci.

Prodierunt Annalium de Geſtis Caroli M. Imperatoris libri V. ſtudio Reineri REINECCII cum ejusdem notis. *b*) Eundem Poetam inſeruit Godofr. Guil. LEIBNITIVS Scriptoribus rerum Brunſuicenſium. *c*)

LII.

Mai. pag. 796. F. *c*] vid. Gvil. CAVEVS de Scriptor. Eccleſ. pag. 472. edit. Genev. *d*] libr. I. n. 19. in Actis Sanctorum Maii Tom. VI. pag. 801. B. *e*] Tom. II. ed. 1643. pag. 405. *f*] Secul. IV. Part. I. pag. 652.

LI. *a*] vid. G. G. LEIBNITII Introd. in Collector. Script. Hiſt. Brunſvic. n. VII. *b*] Helmſtadii 1594. 4. *c*] Tom. I. edit. Hanoverae 1707. pag. 120.

LII. A. C.

REMIGIVS. DCCCC.

Monachus Autiſiodorenſis. *a*) Claruit ſub Carolo Calvo Imperatore, A. DCCCLXXX. *b*) Obiit circa Annum DCCCC obſervante Gvil. CAVEO. *c*) *Carmine* & proſa ſcriptor inſignis, qui utroque ſtylo multa volumina ſcripſit, narrante TRITHEMIO. *d*)

LIII.

CYPRIANVS.

Cordubenſis in Hiſpania Archi-presbyter. *a*) Claruit circa Annum DCCCC. Scripſit *Epigrammata*, quae ex codice MSSto Toletano eruit, & editioni paravit Cardinalis de Aguirre, ut ex ejus notitia diſcere licet pag. 182. ſed ſupprimenda adhuc cenſuit Cardinalis. Germana Cypriani Epigrammata ſunt numero non niſi IX. quorum lemmata exhibet Nicolaus ANTONIVS Bibliothecae Hiſp. Vet. lib. VI. cap. 7. pag. 444. Aliorum etiam XXX elenchum ſubjecit, quae Martyrologio ſuo Hiſpano hinc inde inſeruit Johannes TAMAIVS. Verum haec ſpuria eſſe, & in honorem eccleſiae Cordubenſis confiсta, prolixe contendit, & ſingula fere ſolerter expendit idem Antonius. *b*)

LIV.

LII. *a*] vid. SIGEBERTVS Gembl. de Script. Eccleſ. c. 123. *b*] vid. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. CCLXXXV. *c*] de Script. Eccl. pag. 474. edit. Genev. *d*] loc. cit.

LIII. *a*] vid. CAVEVS de Scriptor. Eccleſ. pag. 479. ed. Genev. *b*] vid. CAVEVS loc. cit.

A. C. SEC. IX.

LIV.

AMBROSIVS NICANDER.

Toletanus, qui vixit ſeculo IX. verſibus expreſſit *Martyrium S. Cyriaci* referente GALESINO & HIGVERA apud Ol. BORRICHIVM. *a*)

LV.

ANGILBERTVS.

Abbas Centulenſis. Scripſit

I.] Bina *carmina aedi cuidam ſacrae inſcripta* elegiaco verſu; primi initium:
Omnipotens dominus qui celſa vel ima gubernas.
Secundi:
Hoc pavimentum humilis Abbas componere feci.
Exhibentur ab HARIVLFO in Vita S. Angilberti. *a*)

II.) *Epitaphium S. Chäidoci Confeſſoris* elegiacum, Initio:
Mole ſub hac tegitur Chäidocus jure ſacerdos.
Legitur apud HARIVLFVM. *b*)

III.] *Epitaphium Fricori* S. *Hadriani* elegiacum, initio:
Corpore terreno, qui cernitur eſſe ſepultus.
Exſtat apud HARIVLFVM. *c*)

LVI.

LIV. *a*] Diſſert. de Poetis pag. 85.

LV. *a*] Cap. III. in Actis Sanctorum per BOLLANDVM &c. Februar. Tom. III. edit. 1658. pag. 100. ſed Cap. VII. in Actis Sanctorum Ord. S. Bened. Secul. IV. Part. I. ed. 1677. pag. 110. *b*] Cap. XI. in Act. Sanct. Ord. S. Bened. Sec. IV. Part. I. pag. 118. Exſtat & Secul. II. p. 200. *c*] l. c. in Act. SS. Ord. S. Bened. Sec. IV. P. I. pag. 119.

LVI. A. C. SEC. IX.

WLFAIVS.

Monachus Elnonenſis. Scripſit Verſiculos in *Confirmatione operis Milonis* ſive *Vitae S. Amandi* elegiacos; Initio:

Carmina ſidereos merito ſcandentia campos

qui leguntur annexi Vitae huic in Actis Sanctorum per BOLLANDVM &c. *a*)

LVII.

GERWARDVS.

Videtur vixiſſe Seculo IX. Ejus *verſus* elegiaci, initio:

Hoc tibi verſiculos ad laudem maxime princeps.

præmiſſi *Eginhardi Vitae Karoli M.* leguntur apud Petrum LAMBECIVM in Comment. de Bibl. Caeſar. Vindobon. *a*)

SECVLVM DECIMVM.

I. DCCCCVI.

WALDRAMMVS.

Vel BALTRAMNVS. *a*) BALDRAMVS vel WALDRAMVS dicitur Jacobo WIMPHELINGIO. *b*) Argentoratenſis Epiſcopus. Sedi praefectus Ao. DCCCLXXXVIII. *c*) Obiit Ao. DCCCCIV. *d*) aut potius A. DCCCCVI. pri-

LVI. *a*] Februar. Tom. I. pag. 888.

LVII. *a*] lib. II. cap. V. pag. 323.

I. *a*] vid. Aub. MIRAEI Auctar. de Scriptor. Eccleſ. n. CCLXXXIV. *b*] in Catalogo Epiſcoporum Argentoratenſium num. XXXVI. edit. Argentor. 1660. pag. 27. *c*] Vid. WIMPHELINGIVS l. c. *d*] vid. MIRAEVS l. c.

A. C. DCCCCVI. pridie Idus Aprilis teſte WIMPHELINGIO. *e*) Verſus ejus *ad Salamonem Epiſcopum Conſtantienſem* exſtant in Henrici CANISII Lect. antiq. *f*) Ejus bina carmina habentur in Bibliotheca Maxima Patrum, *g*) ſcilicet *verſus quos Salomon ad Dodonem mittit* elegiaci, initio:

Planctus Rachelis plebs mecum lugeat omnis.

Verſus quos Salomon ad Dodonem miſit elegiaci, initio:

Eſto virile decus, patienter vince dolores.

DCCCCXII. II.

NOTKERVS.

NOTGERVS dictus HONORIO Auguſtodunenſi *a*) & SIGEBERTO Gemblacenſi, *b*) NOCHERVS Anonymo Mellicenſi. *c*) Plures fuerunt Notkeri praeter noſtrum. Notkerus Phyſicus & Notkerus Abbas, hic nepos, ille avunculus, ſub Ottonibus floruere, & quo Anno Stella cometes tempore Autumni viſa eſt, ſcilicet Anno DCCCCLXXXI. mox ſecuta eſt mors Abbatis Notkeri, ante ſeptennium duntaxat ordinati in flore aetatis, & ejus quondam anteceſſoris Burchardi [ut ſcribit Hepidannus] & Notkeri medici ſenis decrepiti atque coeci. His vero multo etiam poſterior eſt is, quem Murerus cum Beati titulo refert, Notkerus Labeo, & die XXVIII.

---

e] l.c. *f*] Tom. I. pag. 34. *g*] Tom. XVI. pag. 1304.
II. *a*] lib. IV. cap. 9. de Scr. Eccl. *b*] de Script. Eccl. cap. 108. *c*] de Script. Eccleſ. cap. LXV.

xxviii. Julii Anno MXXII. obiiſſe ſcribit; A. C.
ſed & in Hepidanni Chronico legitur, quod DCCCCXII.
Anno MCCXXVIII. Notker noſtrae memoriae hominum doctiſſimus & benigniſſimus morbo late ſaeviente interiit; is fortaſſis cujus in Ephemeridibus Sangallenſibus, Ao. 1272. conſcriptis, notatur obitus ad xviii. kalendas Januarii, tanquam monachi presbyterique: ſi tamen hic eſt ab illo Mureri Beato diverſus. *d*) Ignoſcendum Trithemio Fiſeno aliisque ſcriptoribus externis erit, quod Notgerum Epiſcopum Leodienſem a noſtro non diſtinxerint, aut hunc eundem ad Ottonis tempora retraxerint. Mortuus eſt Notkerus epiſcopus Anno MVII. ix. Id. Aprilis. Aſt Notkerus Abbas xviii. Kalend. Januarii DCCCCLXXIII. poſt annorum quatuor Prelaturam, adeo ut epiſcopi electionem mors abbas præceſſerit uno tantum Anno. *e*) Notkerus Balbulus receptus admodum puer eſt in monaſterium Sangallenſe ſub Grimaldo Abbate poſt Annum DCCCXLI. & primum Yſonis, deinde Marcelli Hiberni diſciplinae commiſſus huic in monaſterio ſcholae clauſtralis ſucceſſit; Martyrologium ſcripſit, quod vulgavit Henr. Caniſius antiqv. Lection.
S Tom.

d] vid. Dan. PAPEBROCHIVS de Notkero Balbulo n. 5. in Actis Sanctorum per Godofred. Hanſchenium & Daniel. Papebrochium Aprilis Tom. I. pag. 577.
e] vid. l. c. n. 7. pag. 377. 578.

A. C. DCCCCXII. Tom. VI. A. DCCCLXX. vel poſtea, quemadmodum ipſe manifeſte indicat ad X. Kalend. Junii de Deſiderio Epiſoopo Vicenſi agens. *f*) Hepidanni Annales ab a. DCCIX ad A. MLXII. ductos poſſumus, imo debemus intelligere de S. Notkero, quando ibi legimus A. DCCCCXII. Eodem Anno Notkerus Magiſter obiit. Etſi enim plures claruerint in eo monaſterio Nokeri; nullus tamen toto eo ſeculo decimo praeter Balbulum innoteſcere meruit. *g*) Scripſit

I.] De *Vita S. Galli* carmine libros III. Joachimus VADIANVS *h*) exſtare ait vitam B. Galli Notkero autore deſcriptam hexametris verſibus, duris quidem illis & incultis, ſed raris tamen illo ſeculo. *i*)

II.] *Carmina* aliqua vulgata ab Henrico CANISIO Antiqv. Lect. Tom. V.

III.] Exſtant Notkeri *verſus ad Regem ſuſcipiendum* in Antiphonario MSto Bibliothecae Helmſtadienſis, qui quod non multi ſunt, & a Caniſio forte aut non vulgati, aut non iis lectionibus notati, locum hic inveniant:

Ave beati germinis
Invicte rex & inclyte

Omnis

f] vid. Daniel PAPEBROCHIVS de B. Notkero Balbulo Monacho Sangallenſi in Helvetia num. 4. in Actis Sanctorum Aprilis Tom. I. d. VI. April. pag. 577. A. *g*) vid. PAPEBROCHIVS loc. cit. num. 5. *h*) lib. II. de Collegiis monaſteriisque Germaniae veteribus. *i*) vid. PAPEBROCHIVS de Notkero Balbulo num. 8. in Actis Sanctor. April. Tom. I. pag. 578.

Omnis tibi militia A. C. DCCCCXII.
Occurrat ovans cœlitum.
Intacti Chriſti genetrix
Mater honora virginum
Chorum pudicum ſocians
Tibi procedat obviam.
Agonithetae Apoſtoli
Victorioſi martyres
Omnesque ſancti ordines
Semper vocent te laudibus.
Nos pro ſtatu parvi loci
Reique modo pauperis
Laetantes pio domino
Occurrimus in omnibus.
Haec ipſa gaudent tempora
Floreque verno germinant
Adventus omni gaudio
Qvando venit optatior.

III.

RATHBODVS.

Quartus decimus Epiſcopus Traiectenſis. *a*) Moritur A. DCCCCXVII. Indict. V. III. Kalend. Decembr. *b*) Scripſit carmen allegoricum de *S. Sviberto.* Elegiac. init:

Lux nova Svibertus Francos luſtravit & Anglos.

Exſtat in Actis Sanctorum Martii *c*)

III. *a*) vid. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. num. CCXCIII. *b*) vid. TRITHEMIVS l. c. *c*) Tom. pag. 85.

A. C.
DCCCCXIX.

IV.

SALOMON.

Conſtantienſis ad Rhenum Epiſcopus A. DCCXCI. creatus. *a*) Vivere deſiit Anno DCCCCXIX. *b*) Ejus carmina *ad Dadonem* epiſcopum exſtant in Henrici CANISII Antiqv. Lect. Tom. I; *c*) Bibliotheca magna Patrum edit. Paris. 1644. *d*) & in Bibliotheca maxima Patrum ed. Lugd. 1677. *e*) Suntque I.) Verſus *ad Dadonem* Epiſcopum hexametri; quorum prologus incipit:

Simplex Trine Deus, genitor, ſate, Spiritus alme. f)

Ipſorum verſuum initium:

Dado Pater celebris, ſpeculum, via, lumen & orbis.

II.) *Carmen hexametrum*, cujus initium
Matthitae fido praeſens didaſcalus eſto. *g*)

III.] Carmen *ad Dadonem* Epiſcopum elegiacum. Initium

Exime antiſtes, huc accipe, Dado, ſalutes. h)

IV.) Salomonis *Tetraſtichon*, quo carmen Waldraumi mittit ad Dadonem Epiſcopum; Elegiacum; initio:

Hic tibi ſcripturam praeſul ſubjunge legendam. i)

V.

IV. *a*) vid. Aub. MIRAEI Auctar. Scriptor. Eccleſ. n. CCLXXXIV. *b*) vid. MIRAEVS l. c. *c*) Append. pag. 13. *d*) Tom. XVI. pag. 825. *e*) Tom. XVI. pag. 1300. *f*) Exſtant l. c. p. 1300. *g*) l. c. p. 1303. *h*) l. c. *i*) l. c. pag. 1304.

V.) *Diſtichon*, quo carmen ſimile mittit ad Dadonem, elegiacum; initio: A. C.

Rurſus ſancte Pater tua me dilectio cogit. k)

V.

STEPHANVS DCCCCXX.

Ordinis S. Benedicti, a puero Mediomatrice [hodie Metis] educatus, *a*) Ex clerico Metenſi epiſcopus Leodienſis *b*) a S. Lamberto decimus, *c*) creatus A. DCCCCIII. *d*) vel A. DCCCCIV. *e*) Abbas XV. Lobienſis. *f*) Vivere deſiit A. DCCCCXX. *g*) Anno epiſcopatus XVIII. XIV. Kal. Junii. *h*)

Scripſit Cantum nocturnum in *honorem S. Lamberti*, item Canticum de *S. Trinitate*, & cantum de *inventione Stephani protomartyris*, quae auctentico & dulci modulamine compoſuit, ut loquitur SIGEBERTVS. *i*)

VI.

HVCBALDVS DCCCC-XXXVII.

Ita nominatur a SIGEBERTO Gemblacenſi; *a*) ab aliis HVGBALDVS, aut HVBALDVS. *b*) Nepos Milonis monachi. *c*) Monachus S.

k) loc. cit.

V. *a*) v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 816. *b*) v. SIGEBERTVS Gemblacenſis de Scriptor. Eccleſ. cap. 125. *c*) v. ANDREAS l. c. *d*) v. Aubert. MIRAEVS Schol. ad Sigeberti loc. cit. *e*) v. ANDREAS l. c. ex Sigeberto & Fulcuino Lobienſi Abbate in Chronico. *f*) v. ANDREAS loc. cit. *g*] v. MIRAEVS l. c. *h*] v. ANDREAS l. c. *i*] l. c.

VI. *a*] de Scriptor. Eccleſ. cap. 107. *b*] vid. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeberti l. c. *c*] vid. Val. AN-

A. C. Amandi *d*) Elnonenſis ordinis S. Benedi-
DCCCC- cti *e*) Obiit A. DCCCCXXXVII. VII. Kal.
XXXVII. Julii, ſepultus ad S. Amandum in avunculi monumento. *f*)

Scripſit ad Imperatorem Carolum Calvum librum trecentorum verſuum in *laudem Calvorum*, cujus omnia verba incipiunt ab una littera, id eſt, C. initio: *Carmine Clariſonae Calvis Cantate Camoenae. g*) Excuſum carmen eſt Baſileae 1561. & 1546. ac Lovanii apud Hier. Wellaeum. *h*) Prior & vetuſtior carminis editio habet 136. verſus. *i*) Emendatum & auctum legitur in Caſparis BARTHII Adverſariis, *k*) eſtque verſuum CLI.

DCCCCXLII VII.

ODO

Muſicus, ex Archicantore Turonenſi monachus & primus Abbas Cluniacenſis. *a*) Obiit anno DCCCCXXXVII. *b*) aut DCCCCXLII, quarto poſt Martini Feſtivitatem die. *c*) In componendis in honore ſanctorum cantibus elegans ingenium habuiſſe

DREAE Bibliotheca Belgica & Lovan. 1643. pag. 395. *d*] vid. SIGEBERTVS l. c. *e*] vid. MIRAEVS l. c. *f*] vid. ANDREAS l. c. *g*] vid. SIGEBERTVS l. c. *h*] v. Val. ANDREAE Bibl. Belg. p. 395. *i*] v. MIRAEVS ad Sigeberti l. c. *k*] L. XLVI. c. XXII.

VII. *a*] vid. SIGEBERTVS Gemblacenſis de Script. Eccl. cap. 124. *b*] vid. Aub. MIRAEI Auctar. de Script. Eccleſ. n. CCLXXXIX. *c*] vid. CAVE de Script. Eccleſ. pag. m. 476.

iſſe dicitur SIGEBERTO Gemblacenſi. *d*) Scripſit A. C. DCCCCXLII.

I.] de *Sacramento Corporis & Sanguinis Domini* verſus hexametros. Init.

Convivas epuli mundos Deus eſſe ſuperni.

Exſtant in Bibliotheca Cluniacenſi, *e*) & in Bibliotheca max. Patrum. *f*)

II.] Hymnum de *Maria Magdalena*, init.

Lauda mater Eccleſia.

Exſtat in Bibliotheca Max. Patrum. *g*)

III.] Hymnum de *S. Martino Turonenſi Archiepiſcopo*, initio:

Rex Chriſte Martini Decus.

qui exſtat in Bibliotheca Maxima Patr. *h*)

VIII.

LAURENTIVS. DCCCCL.

Monachus Caſinenſis, deinde Epiſcopus. *a*) Floruit circa annum DCCCCL. *b*) Verſibus adornavit B. *Mauri vitam* ac Caſtrenſis Epiſcopi paſſionem, *c*) quae exſtat MS. in Bibliotheca Caſinenſi teſte Arnoldo WION libr. Lign. Vitae. *d*)

IX.

COSMAS.

Materienſis, qui vixit circa Ann. DCCCCL.

 teſte

d] l. c. *e*] edit. 1614. p. 263. *f*] Tom. XVII. pag. 313. *g*] Tom. XVII. pag 314. A. *h*] l. c. C.

VIII. *a*] vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtribus Caſinenſibus Cap. VI. *b*] vid. Joh. Baptiſta MARVS Annot. ad Petri locum cit. *c*] vid. PETRVS loc. cit. *d*] apud MARVM loc. cit.

A. C. teſte Ferdinando VGHELLO. *a*) Scripſit Carmina tria de *paſſione Theopompi & Theonae martyrum.*

DCCCCL.

I.] Elegiacum initio:

Coſmas Gregorio Monacho dedit iſta benigno

II.] Elegiacum initio:

Contulit agminibus fratrum pia munera Chriſtus

III.] Hymnus Jambiço-Quaternarius init.

Celſum triumphum Martyrum.

Exſtant in VGHELLI Italia ſacra. *b*)

DCCCCLIX.

X.

ODO.

Epiſcopus Saresburienſis, poſtea Cantuarienſis Archipraeſul. *a*) Obiit Anno DCCCVIX. *b*) Edidit plura poemata teſte BALEO. *c*)

XI.

FRIDEGODVS.

Diaconus, Cantuariae etiam ad Servatoris Fanum monachus. *a*) Claruit Anno. DCCCCLX. *b*) Scripſit

I.] *Vitam S. Wilfridi* Epiſcopi Eboracenſis carmine hexametro, quae exſtat in Actis Sanctorum ordin. S. Benedicti. *c*) Eius ſupplementum initio:

Haec

IX. *a*] Italiae Sacrae Tom. II. pag. 139 A. *b*] Tom. II. pag. 139. & 140.

X. *a*] v. BALEVS Scriptor. Britannicorum Cent. II. n. 30. *b*] vid. BALEVS l. c. *c*] loc. cit.

XI. *a*] vid. Joh. BALEVS Script. Britann. Cent. II. num. XXXII. *b*] vid. BALEVS l. c. *c*] Secul. III. Part. I. pag. 169.

Haec eadem ſacris juſſerunt indere libris A. C.
exhibent Acta eadem. *d*) DCCCCLX

II.] *Vitam S. Audoeni. e*)

De ſtylo ejus ita GVIL. Malmesburienſis de Geſtis Pontif. libr. I. fol. 124: ſcripſit verſibus non ita improbandis, niſi quod latinitatem peroſus, graecitatem amat, graecula verba frequentat: ut merito dictis ejus aptetur illud Plautinum; Haec quidem præter Sybillam leget nemo. *f*)

XII.

SALVUS. DCCCCLXII

Abbas Albaildenſis [Alveldenſis] monaſterii. *a*) Obiit temporibus Garſeani Chriſtianiſſimi Regis & Theudemiri Pontificis, IV Idus Februarii, aera milleſima [A. Chr. DCCCCLXII] *b*) Scripſit *Hymnos* & *verſus. c*)

XIII.

FRODOARDUS. DCCCCLXVI.

FLAVVALDVS dictus SIGEBERTO Gemblacenſi. *a*) FLAVALDVS Joh. TRITHEMIO. *b*) Aliis FLODOARDVS. *c*) Monachus Remenſis *d*) Presbyter & canonicus eccleſiae Remenſis, deinde monachus & abbas coenobii S. Remi-

S 5

d] Secul. IV. Part. I. pag. 722. *e*] vid. CAVE de Script. Eccleſ. pag. m. 502. *f*] vid. CAVE l. c.

XII. *a*] vid. Vita Salvi incerto autore, annexa ILDEFONSO de Script. Eccleſ. ed. Hamburg. 1718. pag. 68. *b*] vid. Vita Salvi l. c. *c*] vid. Vita Salvi loc. cit.

XIII. *a*] de Script. Eccleſ. cap. 131. *b*] de Scriptor. Eccleſ. n. CCCVII. *c*] vid. MIRAEI Scholion ad Sigeberti l. c. *d*] vid. SIGEBERTVS l. c.

A. C. DCCCC-LXVI. migii in urbe Remenſi ſalutatur ab Auberto MIRAEO. *e*) Obiit A. DCCCCLXVI. *f*) d. 28. Martii. *g*) Scripſit verſu

I.] *Vitam S. Columbani* Abbatis, quae exſtat in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti. *h*)

II.] Carmen de S. *Attala* quod exſtat ibidem. *i*)

III.] *Geſta Pontificum Romanorum* *k*) libris XIV. quorum fragmentum inſeritur Actis Sanctorum ord. S. Benedicti. *l*)

IV.] De *S. Benedicto & multis ejus miraculis*, quod exſtat ibidem. *m*)

V.] De *Triumphis Italicis martyrum & confeſſorum* libro XV. metro ſcriptos, qui exſtant MSti Treveris in ſummo templo teſte Henrico BVNDERIO. *n*)

VI.] De *Triumphis Chriſti & Sanctorum Palaeſtinae* metrice libros III. qui aſſervantur ibidem, teſte eodem. *o*)

VII.] De *Triumphis Chriſti Antiochiae geſtis* metrice libros II. qui habentur ibidem, teſte citato. *p*)

VIII.] Carmen de *S. Bertulfo Abbate Bobienſi*,

e] loc. cit. *f*] vid. MIRAEVS l. c. *g*] vid. CAVE de Script. Eccl. Pag. m. 498. *h*] Secul. II. pag. 30. *i*] Secul. II. pag. 30. *k*] vid. SIGEBERTVS de S. E. cap. 131. *l*] Secul. III. part. II. pag. 569. *m*] Secul. II. pag. 1095. *n*] in Indice MStorum librorum per Belgium vicinasque provincias apud MIRAEVM in Schol. ad Sigeberti l. c. *o*] l. c. *p*] l. c.

bieuſi, quod exſtat in Actis. Sanctorum A. C.
ord. S. Benedicti. *q*)

XIV. DCCCCLXX

LVITRANDVS.

EVTRANDVS dictus Johanni TRITHEMIO. *a*) Ticinenſis Eccleſiae Diaconus. *b*) Poſtea Cremonenſis Epiſcopus. *c*) Claruit ſub Othone I. imperatore A. DCCCCL teſte TRITHEMIO. *d*) Ab Othone I. ad Nicephorum Phocam Ao. DCCCCLXVIII. legatus Conſtantinopolin miſſus eſt. *e*) Vixit adhuc Anno DCCCCLXX teſte Guilielmo CAVEO. *f*) Eius Hiſtoriarum libris varia immiſta ſunt varia generis *carmina*. *g*)

XV. DCCCC-

WITEKINDVS. LXXIII.

WINDICHINDVS dictus SIGEBERTO Gemblacenſi, *a*) WINDICHINVS Johanni TRITHEMIO. *b*) Monachus Corbeiae Saxonicae. *c*) Claruit ſub Ottone Imperatore I. Anno. DCCCCL. *d*) Scripſit de Rebus Saxonum, de-

---

q] Secul. II. pag. 166.

XIV. *a*] de Script. Eccleſ. n. CCCII. *b*] vid. SIGEBERTVS Gemblac. de Script. Eccleſ. Cap. 126. *c*] vid. Aub. MIRAE Auctar. de Scriptor. Eccleſ. num. CCXC. *d*] l. c. *e*] vid. Aub. MIRAEVS l. c. *f*] de Scriptor. Eccleſ. pag. 500. ed. Genev. *g*] vid. Juſti REVBERI Script. Rer. German. pag. 90. ſq.

XV. *a*] de Script. Eccl. cap. 129. *b*] de Script. Eccl. n. CCCI. *c*] vid. SIGEBERTVS l. c. *d*] vid. TRITHEMIVS l. c.

A. C. definitque in geſtis Anni DCCCCLXXIII.
DCCCC- quo Otho obiit. Scripſit
LXXIII. I.] *Paſſionem Theclae* virginis metrice. *e*)

II.] *Vitam Pauli* Eremitae tam proſa, quam metro. *f*)

III.] Exſtant ejus verſus aliquot, qui in Codice IV. Evangeliorum deſcripti, in Monaſterio Corbeienſi reperti ſunt, qui prodierunt cura Heinrici MEIBOMII, una cum libris de Rebus Saxonum, notis illuſtrati Frfti 1621 fol. inter alios quosdam ejusdem Seculi Scriptores. *g*)

DCCCCXXC

XVI.

ALBERTVS.

OLBERTVM nominat Guil CAVE. *a*) Monachus Lobienſis, poſtea abbas coenobii Gemblacenſis. Claruit temporibus Ottonis Imperatoris ſecundi Anno DCCCCLXXX. ſecundum TRITHEMIVM; *b*) Ao. MXX ſecundum CAVEVM, *c*) Scripſit *Cantus in honore Sanctorum.* d)

XVII.

SMARAGDVS.

Abbas Monaſterii S. Michaelis; *a*) in Saxo-

e] vid. SIGEBERTVS l. c. *f*] vid. SIGEBERTVS l. c. *g*] vid. CAVEVS de Scriptor. Eccleſ. num. 498. 499.

XVI. *a*] de Script. Eccleſ. pag. m. 520. *b*] de Script. Eccleſ. n. CCCVIII. *c*] l. c. *d*] vid. TRITHEMIVS loc. cit.

XVII. *a*] vid. HONORIVS Auguſtodunenſis de Script. Eccleſ. lib. IV, cap. 6.

Saxonia addit MIRAEVS; *b*) ad Moſam in diœ- A. C.
ceſi Virdunenſi Joh. FABRICIVS. *c*) Ordinis DCCCCXXC
ſancti Benedicti. *d*) Floruit A. DCCCCX confirmante Bernardo PEZ. *e*) & Joh. Alb. FABRICIO. *f*) Alii cum claruiſſe referunt Ao. DCCCCXL. alii A. DCXXC. teſte WIONIO. *g*) Claruit A. DCCCCXXC. perhibente Auberto MIRAEO. *h*) Cui ſententiae contrarius eſt Guil. CAVEVS, *i*) probatque floruiſſe A. DCCCX. quo collationi inter Papam & legatos Caroli M. de proceſſione Spiritus S. Romae habitae interfuit, atque A. DCCCXXIV. una cum Frothario Epiſcopo Tullenſi, Iſmundo Abbati Mediolanenſi & inimicis Monachis a Ludowico Imperatore iudicem datum eſſe: niſi forte duo fuerint Smaragdi, ex quibus poſterior Autor Diadematis Monachorum. Certe Trithemius videtur ea aetate collocare Smaragdum, qua Miraeus. Scripſit I. Expoſitionem in *regulam S. Benedicti*, cui praemiſit carmen verſu elegiaco, initio: *Quisquis ad aeternum mavult conſcendere regnum;* quod inſeruit AYMOINVS Flori-

---

b] Schol. ad Honorii l. c. *c*] notis ad Joh. Trithemii de Script. Eccleſ. num. CCC. *d*] vid. Johannes TRITHEMIVS de S. E. num. CCC. *e*] not. ad Anonymum Mellicenſem cap. L. *f*] loc. c. *g*] in Ligno Vitae apud Joh. a BOSCO *in Bibliotheca Floriacenſi*. *h*] Schol. ad Honorii de Script. Eccl. lib. IV. cap. 6. *i*] de Script. Eccleſ. pag. m. 435.

A. C. riacenſis ſermoni ſuo de S. Benedicto. *k*)
DCCCCXXC II. Carmen epiſtolis & evangeliis praefixum. *l*)

XVIII.

LAMFRIDVS.

LANTFREDVS dicitur Thomae RVDBORNE. *a*) LAMBERTVM aliqui falſo vocant, notante BALEO. *b*) Monachus veteris Coenobii Wintoniae, *c*) & quidem Ordinis S. Benedicti, Congregationis Giribennae. *d*) Claruiſſe fertur A. DCCCCLXXX. *e* Scripſit

I.] Librum de *Fundatione Wentanae Eccleſiae*, titulo: *Liber fundamenti.* f) Ex eo bina diſticha hexapentametra initio:

Quisquis ad hoc templum beneficia poſcere quaerit.

profert Thomas RVTBORNE. *g*)

II.] Librum de *vita Swythuni* Antiſtitis, ubi metris variis laudat Epiſcopum. *h*) Metri primi verſus binos inſeruit Thomas RVD-

k] in Joh. a BOSCO Bibl. Floriacenſi pag. 290. *l*] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latinit. edit. Hamburg. 1712. pag. 717.

XVIII. *a*] in Hiſtoria Maiori Wintonienſi libr. II cap. 3. in *Anglia Sacra Part. I. pag. 192.* libr. III. cap. 2. *ibid. pag. 203.* *b*] Scriptor. Britann. Cent. II. num. 37. *c*] vid. BALEVS l. c. *d*] vid. Joh. PITSEVS de illuſtribus Angliae Scriptoribus n. 119. pag. 178. *e*] vid. BALEVS l. c. *f*] vid. Thomas RVDBORNE Hiſt. Maioris Winton. lib. II. cap. 3. in Anglia ſacra P. I. pag. 192. *g*] l. c. pag. 19. *h*] vid. Thom. RVDBORNE Hi-

RVDBORNE Hiſtor. Maiori Wintonienſi. *i)* A. C.
Metri quarti verſus decem habet idem. *k)* DCCCCXXC
Lanfredi de miraculis S. Swithini proſa & carmine exſtat inter manuſcriptos libros in aedibus Jacobaeis. *l)*

XIX.

ROSWIHTHA.

ROSVIDA dicitur Joh. TRITHEMIO, *a)* Sacrimonialis in cœnobio Gandeshemenſi. *b)* Vixit Ao. DCCCCLXX. *c)* Claruit Anno DCCCCLXXX. notante CAVEO. *d)* Scripſit

I.] *Ad Gerbergam* Carmen, quod exſtat in Hroſwithae operibus cura SCHVRTZFLEISCHII. *e)*

II.] In *Hiſtoriam intemeratae Dei genetricis*, quae exſtat ibidem.

III.] *Hiſtoriam Nativitatis laudabilisque converſationis intactae Dei genetricis*, quae non differt credo a ſcripto quod apud TRITHEMIVM *f)* hoc inſignitur titulo: *In laudes beatae Virginis elegiaco & hexametro verſu lib. I. Unica ſpes.* Exſtat in SCHVRTZFLEISCHII editione operum Hroſwithae. *g)*

IV.]

Mal. Wint. lib. III. c. 2. *l. c. pag. 203.* *i*] l. c. pag. 203. *k*] l. c. pag. 203. 204. *l*] n. 399. v. Catalogos MSS. Angl. & Hibern. Tom. II. pag. 242.

XIX. *a*] de Scriptor. Eccleſ. n. CCCXCI. *b*] vid. TRITHEMIVS l. c. *c*] vid. TRITHEMIVS in Annalibus Hirſaug. apud *Joh. Albert. Fabricium not. u*] *ad Trithemii de S. E. locum cit.* *d*] de Scriptoribus Eccleſ. pag. m. 506. *e*] pag. 72. *f*] loc. c. *g*] pag. 73.

A. C. DCCCCXXC IV.] *Hiſtoriam Aſcenſionis Dominicae*, quae legitur ibidem. *h)*

V.] *Paſſionem S. Gangolfi*, quae exſtat ibidem. *i)*

VI.] *Paſſionem S. Pelagii*, quae exſtat in Actis Sanctor. Junii, *k)* & in operibus Hroswithae per SCHVRTFLEISCHIVM. *l)*

VII.] *Lapſum & Converſionem Theophili* Vice Domini. Exſtat in Roſwithae operibus per SCHVRTZFLEISCHIVM. *m)*

VIII.] *Hiſtoriam de Converſione deſperati adoleſcentis, ſervi, Proterii, per S. Baſilium.* Exſtat ibidem. *n)*

IX.] *Hiſtoriam Paſſionis S. Dionyſii* carmine elegiaco. *o)* Exſtat in operibus Roſwithae per SCHVRTZFLEISCHIVM. *p)*

X.] *Hiſtoriam Paſſionis S. Agnetis.* Exſtat ibidem. *q)*

XI.] *Panegyrin Oddonum*, ſ. de Geſtis Ottonum Panegyricum, ut habet Johannes TRITHEMIVS. *r)* Verſu hexametro, non elegiaco, ut ſcribit MIRAEVS. *s)* Editus eſt in Scriptoribus Rerum Germanicarum per Juſtum REVTERVM. *t)* Cum Henrici MEIBONII; *u)* in Hroſwithae Operibus per SCHVRTZFLEI-

SCHI-

h) pag. 98. *i)* pag. 103. *k)* Tom. V. d. 26. *l)* p. 119. *m)* pag. 132. *n)* pag. 145. *o)* vid. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 391. *p)* pag. 153. *q)* pag. 162. *r)* de S. E. n. 391. *s)* in Mantiſſa ad Auctarium de Script. Eccl. *t)* pag. 164. *u)* pag. 709.

SCHIVM. x) Duas habet Praefationes, quarum prior incipit: A. C. DCCCCXXC

Pollens imperii regnator Caeſariani

poſterior:

Odo Romani praefulgens gemmula regni.

Hiſtoriae ipſius initium eſt:

Poſtquam Rex Regum, qui ſolus regnat in aevum.

XII.] De *Cœnobii Gandersheimenſis fundatione ac primordiis.* Exſtat in G. G. LEIBNITII T. II. Scriptorum Brunſvicenſium. y) *Opera* HROSWITHAE prodierunt per Conradum CELTEN Norimbergae MDI. per Henricum Leonhardum SCHVRTZFLEICHIVM Wittebergae MDCCVII. q. z)

XX.

SYRVS.

Monachus Cluniacenſis. Coaevum S. Maiolo abbati Cluniacenſi in Gallia, qui mortuus A. DCCCCXCIV. d. XI. Maji, dicit inſcriptio vitae S. Maioli, auctoribus SYRO & ALDEBALDO. a) Idem non obſcure indicat S. ODILO Abbas in Vita S. Maioli; b) dum ait: quanta per eum Dominus oſtendere dignatus eſt miracula, teſtantur volumina a doctiſſimis viris ordinata, calamo DCCCC-XCIV.

T con-

x) pag. 175. y) pag. 319-330. z) vid. Nicolai Hieronymi GVNDLINGII Obſervat. ſelect. I. pag. 12. ſqq.

XX. a) in Actis Sanctorum Maii per Godofr. HENSCHENIVM & Dan. PAPEBROCHIVM Tom. II. edit. Antw. 1680. d. XI. Maii. pag. 668. E. b) Cap. II. num. 10.

A. C. DCCCC-XCIV. conſcripta rhetorico, & in quibusdam locis metro variata dactylico. Scripſit *Vitam S. Maioli* Abbatis Cluniacenſis libris tribus ab ALDEBALDO ſuppletis, & in ordinem redactis. *c.*) Scripta quidem eſt proſa, inſertis tamen non unis carminibus. Scilicet libr. I. n. 5, 6, 7, 8, 9. 10, 16. Prologus libr. II. n. 17, lib. II. n. 18, 20, 22, 27, 28, 33. Prologus lib. III. n. 37. qui totus poeticus eſt, initio:

O Lux, terrigenum mentibus addita.

libri III. pars I. n. 38. incipit carmine:

Hac pede difficili quanquam decurrimus usq;.

Reliqui verſus leguntur libr. III. Part. I. n. 39, 41, 42, 45, 46; Part. II. n. 55, 56. Exhibent Vitam S. Maioli, auctoribus Syro & Aldebaldo, Acta Sanctorum Maji per Godofredum HENSCHENIVM & Danielem PAPEBROCHIVM, *d*) ex MSstis Reginae Sveciae, Caroli Strozzi, Archimonaſterii Ciſtercienſis in tomo 3. de vitis Sanctorum, Divionenſi S. Benigni. Item Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti. *e*) Nimis tenuis eſt notitia, quam Odilo in Vita S. Maioli *f*) de carminibus in Syri & Aldebaldi Vita S. Maioli prae-

l. c. pag. 688. A. *c*) vid. REIMBALDI verſus de Syro & Adelboldo, vitae *S.* Maioli ſcriptoribus, praefixos illi Vitae in Actis Sanctorum Maii Tom. II. pag. 669. A. *d*) Tom. II. edit. Antw. 1680. pag. 668. *e*) Seculo V. edit. Pariſ. 1685. pag. 799. ſqq. *f*) Cap. II. num. 10. in *Actis Sanctor. Maii Tom. II. pag. 668. A.*

praebet,dum ea metro dactylico ſcripta dicit, cum tamen prologi librorum II. & III. aliis carminum generibus gaudeant. A. C.

XXI. DCCCC-

ALDEBALDVS. XCIV.

Coaevus S. Maioli Abbatis Cluniacenſis quarti, mortui DCCCCXCIV. d. XI. Maji. *a*) Dicitur opus Syri de *Vita S. Maioli* ſupplevisſe, & in ordinem redegisſe, in REIMBALDI verſibus de vitae huius Scriptoribus. Repete, quae de hoc ſcripto in Syro dicta ſunt.

XXII. DCCCC-

DVDO. XCVI.

Decanus ad S. Quintinum. Scripſit res in Galliis a Normannnis geſtas uſque ad annum DCCCCXCVI. *a*) Exſtat *Hiſtoria Normannorum* per Dudonem, ſuper congregationem S. Quintini Decanum, ad Alberonem epiſcopum Laudanenſem; verſibus ſubinde intermiſtis, cum additamentis, ex ſexto libro hiſtoriae Wilhelmi, Gemeticenſis monachi, & continuatione ad tempora R. Henrici II. manuſcripta in bibliotheca Roberti Cottoni Nero D. VIII. 3. *b*)

XXI. *a*) vide quae de Syro diximus.

XXII. *a*) v. Auberti MIRAEI Auctarii de Scriptor. Eccleſ. Mantiſſa. *b*) vid. Catalogus Thom. SMITHI pag. 57.

A. C. M.

XXIII.

WOLSTANVS.

Monachus Wintonienſis. *a*) Claruit Ao. M. *b*) Scripſit

I.] Carmen *Ethelwoldum*, quod inſertum vitae S. Ethelwoldi a Wolſtano conſcriptae, in Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti. *c*)

II.] Librum de Vita S. Swithuni carmine elegiaco. Exſtat in Ordinis S. Benedicti. *d*)

SEC. X.

XXIV.

JOTSALDVS.

Vel GOTSCALCVS monente Caſpare BARTHIO. *a*) Monachus. *b*) Scripſit *Planctum de tranſitu Odilonis*, verſu hexametro, qui legitur in Bibliotheca Cluniacenſi. *c*) Dedit ad illum annotationes & animadverſiones quasdam Caſpar BARTHIVS. *d*)

SEC. X.

XXV.

ANONYMVS.

Scripſit Carmen Panegyricum in *laudem Berengarii Auguſti* Hexametrum. Init:

Graecia quaeſitis cecinit ſi regna loquelis.

Exſtat in God. Guil. LEIBNITII Scriptoribus Rerum Brunſvicenſium Tom. I. *a*)

XXVI.

XXIII. *a*) vid. Joh. BALEVS de Scriptor. Britann. Cent. II. n. XLII. *b*) vid. BALEVS l. c. *c*) Secul. V. pag. 621. *d*) Secul. V. pag. 628.

XXIV. *a*) Adverſ. libr. IV. cap. XIX col. 196. *b*) v. BARTHIVS l. c. *c*) col. 329. *d*) Adverſar. lib. IV. cap. XVIII. col. 195, & cap. XIX. col. 196.

XXV. *a*) edit. 1707. pag. 235.

A. C. SEC. X.

XXVI.
JOANNES.

Monachus Elnonenſis. Scripſit poema de *Vita S. Rictrudis* hexametrum, ex quo particulam initio:

Ergo ſupra ſatis tandem cum pervia Francis.

exhibent Acta Sanctorum Februarii Tom. I. ed. Antw. 1658. *a*)

XXVII.
THEODVLVS.

Ita nominatur ab HONORIO Auguſtodunenſi, *a*) & SIGEBERTO Gemblacenſi. *b*) Vel THEODOLVS. Ita Gloſſa MSti Codicis Helmſtadienſis ad Eclogam Theoduli. Vel THEODORVS, ut habet Gloſſa citata. Natione Italus. *c*) Athenis ſtuduit. *d*) Auctor primo in Italia ſtuduit, deinde Athenis, & ibidem epiſcopus factus eſt, ubi audivit multas lectiones & diſputationes, & altercationes gentilium & Chriſtianorum certantium pro fide. Narrat hæc Gloſſa MSta. *e*) Presbyter Cœlo-Syriae dictus Joh. TRITHEMIO. *f*) Sed falſo. Honorius enim expreſſe diſtingvit Theodorum Cœli-Syriae Presbyterum a Theodulo noſtro, de illo agens libro II. de Script. Eccles. cap. 90. de hoc libr. III. cap. 13. Scriptoribus Seculi VI. proximus eſt HONORIO. *g*) Scriptores ſeculi noni de-

 ci-

XXVI. *a*) pag. 300. & 301.

XXVII. *a*) de Script. Eccleſ. libr. III. cap. 13. *b*) de Script. Eccleſ. cap. 134. *c*) vid. HONORIVS l. c. & SIGEBERTVS loc. c. *d*) vid. SIGEBERTVS loc. cit. *e*) l. c. *f*) de Script. Eccl. n. CLXXXV. *g*) loc. cit.

A. C. SEC. X. cimique juxta ponitur a SIGEBERTO Gemblacenſi. *h*) Recte meo judicio decimi ſeculi Poetis annumeratur, id quod ſcriptio quodammodo rythmica probat. Sub clericali norma obiit immatura morte. *i*) Imperante ab A. CCCCLXXIV. ad Annum CCCCXCI. Zenone mortuus eſt, ſecundum TRITHEMIVM; *k*) quod falſum; quippe quod ſolum in Theodorum presbyterum quadrat, a Theodulo noſtro probe diſtinguendum. Scripta ab eo eſt Ecloga, qua *comparantur Miracula Veteris Teſtamenti cum antiquorum poetarum commentis*. Ecloga de Veteri Teſtamento & fabulis Gentilium contexta, in qua veritatem fidei adſtruxit, perfidiae falſitatem deſtruxit; ſalutatur ab HONORIO. *l*) Cum Athenis ſtuderet, audivit gentiles cum Chriſtianis altercantes: quorum colligens rationes, reverſus contulit in allegoricam eclogam, introducens duas perſonas altercantes, & tertiam de duarum dictis diiudicantem. Primam vocans Pſeuſtin a falſitate dictam, humana & fabuloſa proponentem: ſecundam Alithiam, divina & vera opponentem: tertiam Phroneſin a prudentia dictam, per quam dubia examinantur. Titulus hujus libri eſt, *Ecloga Theoduli*. *m*) *Tetraſtichium* Theoduli inſcribitur in Codice MSto quem habet Joh. Albertus FABRICIVS. *n*) Autor Eclogae, quamvis

h) l. c. *i*) vid. SIGEBERTVS de S. E. c. 134. *k*) l. c. *l*) loc. cit. *m*) vid. SIGEBERTVS Gemblacenſis de S. E. cap. 134. *n*) vide FABRICII notam ad Trithemii

vis medii aevi poeta ſit, nec tamen presbyter Cœlo-Syriae ſuit, nec ſcriptor Seculi VI. Utitur enim, ut alia taceam, verſibus Leoninis. Confirmant ſententiam de aetate Gvil. CAVE *o*) & Joh. Albertus FABRICIVS. *p*) Quicquid hujus ſit cum incerta ſit aetas, noſterque Theodolus notior ſit, hac occaſione Eclogam recenſebimus. Inſcribitur Eggloga, a capris videlicet tracto vocabulo; quaſi diceretur eglelogos, id eſt: caprinus ſermo; aut quia fœditatem vitiorum, quae per hoc animal ſignificatur, reprehendit. Nonnulli etiam a egligon Graece, exercitium latine interpretantur; quia collectis hiſtoriis & fabulis multis componitur *q*) Bernardus PEZ *r*) obſervat pro egligon Graece dicendum ἐκλογὴ, & pro exercitium forte legendum: excerptum. Colloquuntur in ea invicem *Pſeuſtis*, *Alithia*; *Phroneſis*. Dividitur in tres partes liber in MSto Helmſtadienſi. Scripta eſt Ecloga carmine hexametro. Incipit

Aethiopum terras jam fervida torruit aeſtas.

Exſtat in M. H. G. (GOLDASTI) Manuali Biblico ed. Frfti 1620. *s*) Editum exemplar cum MSto quodam codice bibliothe-

A. C. SEC. X.

 cae

de S. E. cap. 185. ed. Hamb. 1718. pag. 52. *o*) de Script. Eccleſ. pag. 368. edit. Londin. *p*) in not. ad Trithemium loc. cit. *q*) vid. Anonymus Mellicenſis de Script. Eccleſ. cap. XXXVI. *r*) in notis ad cit. loc. pag. 180. edit. Fabric. *s*) pag. 22.

A. C. SEC. X. cae Academiae Juliae veteris contuli, & ſat inſignes lectiones, Goldaſtianis aut rectiores, aut æquiparandas obſervavi, quas exhibere non incongruum duxi:

Pag. 22. lin. 2. editum Exemplar *Jam* MS. *In.* lin. 14. *tulit hac* MS. *tulerat.* lin. 19. *unam* MS. *aequam.*

Pag. 23. lin. 4. *ait* MS. *ad haec* ibid. *detulit* MS. *obtulit.* lin. 9. *non dubito* MS. *ne dubitem* lin. 17. *ſuperam* MS. *ſuperum.* lin. 21. *quae* MS. *quod.* lin. 22. *ſplendorum* MS. *ſplendorem.* lin. 24. *luceſcit* MS. *ſuccesſit.* lin. 29. *Flammas* MS. *flammeus.*

Pag. 24. lin. 1. *rimatus* MS. *rimatur.* lin. 2. *Jovis* MS. *Jovi.* lin. 3. *adimit* MS. *adiuvit.* lin. 10. *cantando* MS. *tentando.* lin. 19. *renovavit* MS. *revocavit.* lin. 20. *dirupit* MS. *diſrupit.* lin. 22. *A modo* MS. *An modo.* lin. 30. *virentibus* MS. *viridentibus.*

Pag. 25. lin. 5. *tranſit* MS. *truſit.* lin. 11. *Paeone* MS. *Pegone.* lin. ead. *deoravit* MS. *decrevit.* lin. 14. *patrio* MS. *proprio.* lin. 20. *gemuit* MS. *genuit.* ibid. *fructus* MS. *fluctus.* lin. 29. *ſenſeris* MS. *ſenſerat.* lin. 30. *ſolvens* MS. *vertit.*

Pag. 26. lin. 7. *Et* MS. *Nam.* lin. 13. *diſtractus* MS. *diſcerptus.* ibid. *focas* MS. *phocas.* lin. 15. modo MS. *modo* MS. *qui.* lin. 16. *venditur* MS. *venditus.* lin. 17. *ſprevit* MS. *ſpernit.* lin. 18. *addictus* MS. *adductus.* lin. 22. *mundum*

dum MS. *nondum*. lin. 23. *ſimulat* MS. ſibulat. lin. 26. *abduxit* MS. *eduxit*.

Pag. 27. lin. 1. *donat* MS. *datur*. lin. 6. *Amphiarae* MS. *Amphioraë*. lin. 9. *eum teneris* MS. *eam tenebris*. lin. 10. *Facta* MS. *Fata*. ibid. *monent* MS. *jubent*. lin. 11. *quem* MS. *quos* lin. 14. *&* deeſt in MS. lin. 16. *inſita* MS. *obſita*. lin. 18. *arguet* MS. *urget*. lin. 27. *dejiceret* MS. *deficeret*.

Pag. 28. lin. 2. *Ochi* MS. *Orci*. lin. 5. *ſternit* MS. *ſtravit*. lin. 7. *praeſcindit* MS. *praeſcidit*. lin. 8. &. 11. *nomina* NS. *numina*. lin. 18. *tenent* MS. *tenet*. lin 23. *ſceptro* MS. *regno*. lin. 24. *Silenius* MS. *Cyllenius*. lin. 25. *ronovavit* lin. 27. *male* MS. *magiae*. lin. 28. *itidem* MS. *tythide* Gloſſa addit Salamoni. lin. 29. *intentum* MS. *in tantum*. ibid *ut* MS. *in*.

Pag. 29. lin. 1. *contectum* MS. *confectum*. lin. 4. *Tritholonum* MS. *Triptonium*. lin. 9. *ſufficiat* MS. *ſuffecit*. lin. 13. *aras*. MS. *auras*. lin. 15. *igneus* MS. *aureus*. lin. 21. *frequentes* MS. *frequenter*. lin. 24. *item* MS. *idem*.

Pag. 30. lin. 1. *agros* MS. *arbos*. lin. 4. *ſtimulat thalamo* MS. *ſimulat Salmon*. lin. 5. *gelidus* MS. *helydis*. lin. 7. *arva* MS. *arma*. lin. 8. *ſi* MS. *ſe*. lin. 12. *Phœbum* MS. *phœbi*. lin. 13. *experiuntur* MS. *experietur*. ibid. *Pythonis* MS. *Phatontis*. lin. 16. *uſibus* MS. *viſibus*. lin. 18. *cum* MS. *cur*. lin. 19. *&* MS. *te*. ibid. *proſunt* MS. *produnt*. lin. 22. *etiam*. MS. *ſed iam*. ibid. *madidus* MS. *plumam*. lin. 24. *foveam* MS. *caveam*. lin.

 27.

A. C. SEC. X. 27. *ſolo* MS. *uno* lin. 28. *jura* MS. *thura*. lin. 30. *Triviae* MS. *tridie*.

Pag. 31. lin. 4. *facta* MS. *fata*. lin. 10. *foendent* MS. *foedent*. ibid. *convivia* MS. *convicia*. lin. 14. *thoras* MS. *thoros*. lin. 16. *contenta* MS. *contemta*. ibid. *inſita* MS. *inſcita*. lin. 22. *ſilvae, prata virent*. MS. *prata virent, ſilvae*. lin. 25. *anni* MS. *euni*. lin. 26. *pinxit* MS. *ſinxit*.

Pag. 32. lin. 8. *Hellae* MS. *Helenae*. lin. 11. *potuit* MS. *voluit*. lin. 13. *Mandragora MS. Mandragorae*. lin. 14. *praecellit MS. praecellunt*. ibid. *vel anima* MS. *velamina*. lin. 15. *eruerit* MS. *exuerint*. lin. 16. *evertit* MS. *avertit*. ibid. *dira* MS. *ira*. lin. 22. *ſummum MS. ſomnum*. lin. 27. *laudis &* MS. *lauderis*. lin. 28. *ſubſeſtat* MS. *ſubſiſtit*.

Pag. 33. lin. 8. *nitar MS. utar*. lin. 13. *coelo* MS. *cedo*. lin. 16. *inſperato* MS. *inſpirato*.

Immatura morte decedens Autor librum ſuum non emendavit, *t*) Paucos in opere ejus naevos inveniri obſervat & Anonymus Mellicenſis, *u*) qui ſpeciatim carpit, quod in verſu quodam (319.) *ſe* in *ſecretum* corriripuit. Commentarium Anonymus quidam ſcripſit Eclogam, qui exſtat MS. in Bibliotheca veteri Academiae Juliae, & incipit: *In principio hujus libri ſunt principaliter quaedam inquirenda. Primo quae mate-* te-

t) vid. SIGEBERTVS l. c. *u*) de Script. Eccleſ. cap. 36.

teria, ſecundo quae forma, tertio quis finis, quarto quis Auctor &c. BERNARDVS etiam, A. C. SEC. X.
Vltrajectenſis clericus, ſuper Eclogas Theodoli commentatus eſt. *w)* Exſtat Bernardus Manuſcriptus Leidae apud M. Zuerium Boxhornium. *x)* STEPHANVS item Anglicus ſcripſit in Eclogas Theoduli. *y)*

SECVLVM VNDECIMVM.

MII.

I.

VFFINGVS.

MOnachus. Vixit ſub Ottonibus II. & III. mortuo A. MII. circa ſeculi decimi finem, teſtibus collectoribus Auctorum Sanctorum. Scripſit Carmen de S. *Ludgero*, quod exſtat in Actis Sanctorum per BOLLANDVM, &c. *a)*

II.

MIII.

GERBERTVS.

Primo Remorum, deinde Ravennatum Archiepiſcopus, poſtea Romanus Pontifex Sylveſter II. Obiit A. MIII. d. XII. Maji. Scripſit

I.] Epigramma elegantisſimum *in Imaginem*

w) vid. SIGEBERTVS Gemblacenſis de Scriptor. Eccleſ. Cap. 169. *x)* vid. Val. ANDREAE bibliotheca Belgica edit. Lovan. 1643. p. 859. *y)* vid. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. pag. 193. b.

I. *a)* Martii Tom. III. pag. 659.

A. C. MIII. *nem Severini Boetii*, quod exſtat apud Baronium Append. Tom. VII. *a*)

II.] *Epitaphium Lotharii* Regis hexametrum, initio:

Cujus ad obſequium coiere duces, bonis omnis. Exſtat inter Annalium & Hiſtoriae Francorum ab Ao. Chr. DCCVIII. ad A. DCCCXC. ſcriptores coaetaneos XII, primum in lucem editos ex bibliotheca P. PITHAEI denuo impresſos Francofurti A. 1594. *b*)

MLV.

III.
ABBO.

ALBO dictus Johanni TRITHEMIO. *a*) Abbas Floriacenſis *b*) Claruit A. DCCCLXX. teſte TRITHEMIO. *c*) Mortuus A. MIII. teſte SIGEBERTO Gemblacenſi. *d*) Annum MIV. Idusque Novembris ponit AIMOINVS. Scripſit carmine

I.) *Obſidionem Pariſiorum a Normannis Danisque*, ſuo ſeculo tentatam, libris III. ex quibus tertius ad Clericos ſcriptus eſt, nihilque hiſtorici continet. Duo priores prodierunt cum & Hiſtoriae Francorum ab Anno Chr. DCCVIII. ad DCCCCXC. ſcriptoribus ex Bibliotheca P. Pithœi ed. Frfti 1594. *e*) Præmittitur praefatio ad Gozlinum pro-

II. *a*) pag. 4. *b*) pag. 525.

III. *a*) de Script. Eccleſ. n. CCCIII. *b*) vid. SIGEBERTVS Gemblacenſis de Scriptor. Eccleſ. cap. 139. *c*) de S. E. n. CCCIII. *d*) in Chronico ad annum 1003. *e*) pag. 530.

proſaica cui annexum diſtichon. Altera etiam metrica verſibus dactylicis ad præceptorem ſuum Aymoinum. Liber I. ita incipit: A. C. MIV.

Dic alacris ſalvata Deo Lutetia ſummo.

Obſervationes ad carminis aliqua loca dedit Caſpar BARTHIVS. *f*)

II.) *Epiſtolam* hexametris verſibus *ad Othonem Imperatorem*, quae exſtat inſerta Vitae S. Abbonis per AIMOINVM in Joh. a BOSCO Bibliotheca Floriacenſis edit. Lugd. 1605. *g*) ſed mutila; in Actis Sanctorum ordinis S. Benedicti Secul VI. Part. I. ed. Paris. 1701. *h*) Audiamus verba Aimoini: Ottoni quoque Imperatori Epiſtolam verſibus conſcripſit hexametris, nullis ſapientum iſtius temporis comparandam carminibus, e porphyriano utique ſibi codice exemplar ſumens, hunc verſum, materiam & quaſi fundamentum totius conſtituit operis:

Otto valens Caeſar, noſtro tu cede coturno.

Is nempe verſus in eadem deſinit littera, qua etiam incipit: ſicque fit, ut ipſe principia verſuum omnium finemque tenens, per mediam quoque epiſtolae erectus, itemque in transverſum in modum crucis incedat; ipſe nihilominus clauſula carminis fieret. Atque hoc modo contingit, ut & ipſe ſexies diverſis

f) Adverſ. libr. XXXIII. cap. XIV. libr. XXXVI. cap. XIX. *g*) pag. 33. *h*) pag. 49.

A. C. MIV. verſis modis legatur, & quatuor quadrangulos in epiſtola faciat, in quibus quadrangulis quatuor nomina erectim poſita leguntur. In duobus quidem Otto & Caeſar, in aliis vero Abbo & Abba, quae minio ſcripta, licet ſeparatim hoc ſonent, tamen cum aliis verſuum litteris in ordine rediguntur, cujus ſeries epiſtolae hujusmodi continetur ordine,

OTTO VALENS CAESAR NOSTRO TV CEDE COTVRNO
Tot felix atavis quo T *coelo ſydera lucen*T
Te dominum ſibi Saxo Tulit, *& roma notavi*T
Orbis & ipſe capit, *Sol*O *contentus alumn*O
Virtutum titulis & Vir *cognoſceris act*V
*Ac domitor patriae p*Acis *ſectator in aul*A
Lumen ubique micans jubar Lucendo *vel So*L
*Ergo Dei ſ*Olita *redd*Entur *ſan*Cta *benign*E
*Nec deeri*T *virtus om*Nis, *qua gr*Atia *culme*N
*Scandit e*T *occulti*S - - - *v*Enia *cauſi*S
Certe nos Omnes *tibi* Caeſar *ne*Scius *& nun*C
*Auſtraſios quae terra m*Anet *cer*Alis *opim*A
*Et foecunda ſecu poll*Et *ſatis ube*Re *gleba*E
*Summis cara viri*S *ac ſaevis plena coloni*S
A patris imperio non Abſit *iſmaelitb*A
Rexit eum ſolers & Regnans *induperato*R
*Nunc auguſte tuum po*Nam *venerabile nome*N
OTTO VALENS CAESAR NOSTRO TV CEDE COTVRNO
*Solas enim regnans ab*Sens, *o caeſaris haere*S
Totus avo ſimilis, ſi Te *nova vita reſigna*T
Rex fuit ille potens Romanae *legis amato*R
*Omne decus patriae ſoli*O *prognatus avit*O

Tem-

*Tempora pacis erant, Tali dum jure vigere*T A. C.
*Vir tantus quem ſic d*V*xi deſcribere verſ*V MIV.
*Cur ergo n*A*ttale tuum, Cur contr*A*bis & nun*C
Exulis in B*ellis def*E*rs pia de* B*ita pompa*E
Dum vates B*onus apto* D*ari mira*B*ilis iſtu*D
Expandes O*pus, ipſe m*E*um tract*A*bilis ind*E
*Caeſar ut invictis ſ*C*uto munitu*S *& ex ho*C
*Omnibus utilior, mir*O *datus ante triumph*O
*Terribilis clemens tu*T*o diademate riſi*T
*Vultus avi patrisque t*V*i praeclarus amict*V
*Rurſus uterque fuit di*R*o ſub tempore Victo*R
*Nunc unum vivens dig*N*um cum patre vocame*N
OTTO VALENS CAESAR NOSTRO TV CEDE CO-
TVRNO

Integrum adſcripſi carmen, ut artificium quod in editione citata latet, appareat.

IV. MV.

AIMOINVS.

AIMONIVS dictus SIGEBERTO Gemblacenſi, *a*) AMMONIVS Joh. TRITHEMIO. *b*) Monachus Floriacenſis. *c*) Claruit ſub Ottone Imperatore III. Anno DCCCCXC. *d*) Ao. MIV. Abbonis neci interfuit. Anno MV. Abbonis vitam litteris conſignavit. Scripſit.

I.] *Hiſtoriam Translationis S. Benedicti* verſu hexametro, quae legitur in Actis Sanctorum ordinis S. Benedicti, ſeculo II. *e*)

II.] de *prima Fundatione Floriacenſis coenobii* poema heroicum, quod edidit DVCHESNIVS inter hiſtoricos Francicos Tom. III.

III.]

IV. *a*) de Script. Eccl. cap. 101. *b*) de S. E. n. CCCV. *c*) vid. Sigebertus l. c. *d*) vid. Trithemius l. c. *e*) pag. 359.

A. C. III.] Alia Poemata.

MV.

V.

GAVZBERTVS.

Monachus Floriacenſis. Vixit hoc aut praecedenti aliquo ſaeculo. Meminit enim ejus AYMOINVS Floriacenſis in ſermone de S. Benedicto ejusque praefatiunculam elegiaco carmine ſcriptam, initio:

Germine, doctrina, meritis ac nomine clari, ſuo ſermoni inſeruit. Exſtat illa in Joh. a Bosco Bibliotheca Floriacenſi. *a*)]

MVI.

VI.

ANONYMVS B.

Sacerdos Saxo. *a*) Dicit ſe ſcribere de Dunſtano, quae vel videndo, vel audiendo didicerat. *b*) Inſcribitur vita dicta Alfrico, anno poſt obitum Dunſtani octavo ad ſedem Archiepiſcopatus Cantuarienſis promoto, & A. MVI. vita functo. *c*) Scripſit *Vitam S. Dunſtani* Archiepiſcopi Cantuarienſis proſa & verſu, editam in Actis Sanctorum Maii. *d*) ex MSto Vedaſtino Atrebatenſi. Verſus inſerti ſunt Cap. I. num. 4. Cap. II. n. 9. Scripſiſſe Autorem metro perquam:

V. *a*) pag. 280.

VI. *a*) v. Dedicationem praefixam vitae S. Dunſtani. *b*) vid. Dedicationem citatam in Actis Sanctorum Maii per Godofred. HENSCHENII &c. Tom. IV. pag. 346. E. *c*) vid. Dedicat. cit. l. c. B. *d*) Tom. IV. edit. Antw. 1685. pag. 346.

quam vacillanti judicat Godofredus HENSCHENIVS. *e*) A. C.

VII.

MVII.

HERIGERVS.

Abbas Lobienſis, *a*) vel Laubienſis, quod inſtituti Benedictini in ditione Leodicenſi coenobium eſt, ſecundo miliari a Binchio Hanoniae oppido. *b*) Fulcuino ſuffectus Ao. DCCCCXC. *c*) Floruit A. DCCCCXC. *d*) Obiit regiminis Anno XVII. prid. Kal. Novembris, *e*) A. MVII. non A. MCVII. ut habent Aubertus MIRAEVS, *f*) & Valerius ANDREAS; *g*) aut A. MXCVII. ut vult Guil. CAVEVS. *h*)

Scripſit *Vitam S. Urſmari* metrico ſtylo, *i*) quae MSta ſervatur Gemblaci teſte Auberto MIRAEO. *k*] Libris IV diſtincta exſtat inter alia Monaſterii Laubienſis monumenta per Aegidium WAVLDE, *l*] & in Actis Sanctorum Aprilis d. 18.

V VIII.

e) not. 1. ad vitas in Dunſtani autore Presbytero, eiusque prologum in Actor. Sanctor. Maii Tom. IV. pag. 347. A.

VII. *a*) v. SIGEBERTVS Gemblac. de S. E. cap. 137. *b*) v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica edit. Lovan. 1643 p. 377. *c*) v. Guil. CAVE de S. E. p. m. 509. *d*) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 307. *e*) vid. ANDREAS l. c. *f*) Schol. ad Sigeberti l. c. *g*) l. c. *h*) l. c. *i*) vid. SIGEB. Gembl. de S. E. cap. 137. *k*) Schol. ad Sigeberti l. c. *l*) vid. CAVE l. c.

A. C.

VIII.

MX. *OSWALDVS.*

Monachus Wigornienſis. *a*] Clauuit A. MX. *b*] Scripſit

I.] partim *carmine* partim ſoluta oratione quasdam *invocationes.*

II.] de *edendis carminibus* lib. I. *c*]

IX.

MXII. *THEODORICVS.*

Caſinenſis Gymnaſii Presbyter. *a*] Claruit circa Annum MXII. *b*] Scripſit Hymnum in *laudem B.Mauri*, venuſto ſtylo, teſte PETRO. *c*]

X.

MXVIII. *DITMARVS.*

Germanus. Natus A. DCCCCLXXVI patre Sigefrido, Saxoniae Comite, matre Cunegunda, filia Henrici, Comitis Stadenſis. Primum monachus Magdeburgenſis, deinde Praepoſitus Wallibicenſis; tandem Epiſcopus Martisburgenſis factus A. MVIII. Obiit A. MXVIII. *a*] *Chronici* ſui libris quibusdam praemiſit *prologos* carmine heroico. Aliqua etiam *verſibus ſcripta* operi ipſi inſeruit. Prodiit Chronicon MDXXC Franco-

VIII. *a*) vid. Joh. BALEVS Script. Britann. Cent. II. n. XLIII. *b*) vid. BALEVS l. c. *c*) vid. BALEVS l. c.

IX. *a*) vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtr. Caſinenſ. cap. XVI. *b*) vid. Joh. *Bapt.* MARVS nota ad Petri l. c. *c*) l. c.

X. *a*) vid. Gvil. CAVE de Script. Eccleſ. pag. m. 519.

coſurti opera Reineri REINECCII. Anno MDCLXXVII. Helmſtadii q. per Joh. Joach. MADERIVM. A. MDCCVII. Hannoverae in G. G. LEIBNITII Scriptor. Rer. Brunſu. *b)* A. C. MXVIII.

XI. MXXII.

NOTKERVS.

Phyſicus S. Labeo vulgo dictus, Monachus Sangellenſis. Obiit Anno MXXII. d. XXVIII. Julii. *a)* Scripſit *hymnos eccleſiaſticos.*

XII. MXXVII.

ADELBOLDVS.

Aliis ADEBOLDVS, ADELBODVS, ADEOBALDVS, ADELBANDVS & ADALBERO. *a)* Natione Friſius. *b)* Ex clerico Lobienſi epiſcopus Ultrajectenſis *c)* decimus nonus. *d)* Obiit A. MXXVII. *e)* d. V. Kal. Decembr. *f)*

In utraque litteratura plura ſui monumenta reliquit poſteris, referente SIGEBERTO Gemblacenſi. *g)* Johannes etiam TRITHEMIVS *h)* Adelboldum metro nonnulla edidiſſe narrat. Scripſit cantum nocturnalem in laudem Sancti Martini. *i)*

b) Tom. I. pag. 323.

XI. *a)* vid. Daniel. PAPEBROCHIVS de Notkero Balbulo n. 5. in Actis Sanctorum Aprilis Tom. I. pag. 577.

XII. *a)* v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 39. a. *b)* v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica edit. Lovan. 1643. pag. 5. *c)* v. SIGEBERTVS Gemblac. de S. E. c. 138. *d)* v. ANDREAS l. c. *e)* v. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeberti l. c. *f)* v. ANDREAS l. c. *g)* l. c. *h)* de S. E. n. 312. *i)* v. ANDREAS loc. cit.

A. C. MXXVIII.

XIII.

FULBERTUS.

Carnotenſis Epiſcopus. *a*) Datus Carnutibus A. MVII. & A. MXXVIII. vivere deſiit; *b*) D. X. Aprilis. *c*) Scripſit.

I.] In *die Paſchatis* hymnum;

Chorus novae Hieruſalem:

Qui eſtat in Georg. FABRICII Poetis Eccleſ. ed. Baſil. 1564. *d*) Georgii CASSANDRI hymnis Eccleſiaſticis, *e*) & Bibliotheca magna Patrum edit. 1644. *f*)

II.] *Proſam de Divo Martino*, Jambo quaternario; init.

Inter Monachalis, Patres,

Exſtat in Caſparis BARTHII Advers. Libr. XIX. cap. XIII. *g*) Notis illuſtratum ab eodem. *h*)

III.] *Carmina* collecta in Bibliotheca Maxima Patrum. *i*)

IV.] Carmen *de virtutibus & ſententiis antiquorum de ſummo bono* rythmo Trochaico; Verſus *de pace*; de *libra, & partibus ejus*; de *uncia & partibus ejus*, de *ſcrupulo & partibus ejus*, inter non edita refert Philippus LABBEUS in Biblioth. MSS. *k*)

XIV.

XIII. *a*) HENRICUS Gandavenſis de Script. Eccleſ. cap. II. *b*) vid. Aubert. MIRAEI Scholion ad Henrici Gandov. l. c. *c*) vid. CAVE de Script. Eccl. pag. m. 518. *d*) col. 798. *e*) vid. GASSANDRI opera edit. 1626. Pariſiis pag. 234. *f*) Tom. VIII. pag. 847. *g*) col. 955. *h*) l. c. *i*) Tom. XVIII. pag. 1. ſqq. *k*) ed. Pariſ. 1653. pag. 58.

XIV.

ADEMARVS.

A. C. MXXX.

Ex praenobili familia Cabannenſi. *a*) Ecoliſmae in S. Eparchi coenobio inſtitutus. *b*) Monachus. *c*) Engoliſmenſis presbyter ſalutatur ab Auberto MIRAEO. *d*) Florebat A. MXXX. quo tempore Hiſtoriam Pontificum Romanorum, Damaſo adſcriptam, Rocho, praeſul Ecoliſmenſis, deſcribi curavit opera ipſius Ademari, ut teſtantur verſus memorandi, appoſiti in fronte codicis, qui modo in Uticenſi Monaſterio adſervatur, definitque in Leone IV. *e*) Cui ſententiae ſubſcribere malo, quam MIRAEI, *f*) qui eum temporibus Caroli M. & Ludowici Pii floruiſſe perhibet. Scripſit carmen *ad Robonem*, Epiſcopum Ecoliſmenſem, elegiacum acroſtichon & teloſtichon, initio:

Rex dominans mihi fautor ades ne codice fama

Exſtat in Joh. MABILLONII Analect. Veter. Tom. I. *g*)

XV.

ARNOLDVS.

Corbejenſis Saxo. Ord. S. Bened. Vivebat

 Ao.

XIV. *a*) vid. Joh. MABILLONIVS in Anal. Vet. Tom. I. pag. 419. *b*) vid. MABILLONIVS l. c. *c*) v. MABILLONIVS l. c. *d*) in Auctario de Script. Eccleſ. n. CCXVIII. *e*) vid. MABILLONIVS l. c. *f*) l. c. *g*) pag. 428.

A. C. MXXX. Ao. MXXX. *Proverbia Salomonis* heroico carmine cecinit. *a*)

XVI.

MXL. *EKEHARDVS.*

Ekkehardi nomine plures fuere. Primus Decanus monaſterii Sangallenſis ſub Ottone I. floruit. Secundus Othonis II. Sacellanus atque magiſter fuit: tertius decanus in monaſterio Sangallenſi, ſenior vulgo dictus, reſpectu quarti coaevi, &, paulo poſt junioris ſub Norperto Abbate circa annum MXL conſtituto hiſtoriam texens de Caſibus Monaſterii. Poſt hos, unius & medii ſaeculi intervallo, rurſum alius Ekkehardus, Decani titulo inſignis etiam ipſe exſtitit, qui tempore Innocentii II. vixiſſe ſe teſtatur, & S. Notkeri vitam collegit. *a*) Noſter monachus fuit monaſterii S. Galli, tertio regnante Heinrico circa A. MXL. *b*) Scripſit *geſta Waltharii* metro heroico. *c*)

XVII.

EGEBERTVS.

Eckebertvs Johanni trithemio. *a*) Clericus Leodienſis. *b*) Claruit temporibus Hen-

XV. *a*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. pag. 291. b.

XVI. *a*) Vid. Daniel PAPEBROCHIVS de Notkero Balbulo n. 6. in Actis Sanctorum per G. Henſchenium & D. Papebrochium April. Tom. I. pag. 577. *b*) vid. Anonymus Mellicenſis de S. E. cap. LXX. *c*) vid. Anonymus loc. cit.

XVII. *a*) de Script. Eccleſ. num. CCCXXX. *b*) vid.

Henrici Impeccatoris III. A. MLX. [forte MXL.] *c*] Scripſit metrico ſtylo de *aenigmatibus ruſticanis* librum, primo brevem, ſed ampliato rationis tenore ſcripſit de eadem re metrice alterum librum majuſculum. Ita SIGEBERTVS. *d*] A. C. MXL.

XVIII.

JOANNES.

Garlandius. Johan. de GALLANDIA minus recte dicitur in Catalogo MSStorum Marquardi GVDII. *a*) Claruit A. MXL. *b*)

Scripſit I. De *Accentu* lib. I. initio: *Eccleſiae ſacrae normam qui noſcere.* Exſtat *Accentarius* MS. Cantabrigiae in Archivis. *c*)

II. *Myſteriorum Eccleſiae* libr. I. initio: *Anglia quo tendis tua dum. d*)

III. *Unum omnium* lib. I. initio: *Commoda neglectis dum quaerunt. e*)

IV. *Satyricorum* opus Lib. I. initio: *Scribo novam tandem ſatyram. f*)

V. *Epithalamion D. Mariae* Libr. I. initio: *Nobilis erigitur mundi praefecta. g)* Exſtat Epitalamium B. Mariae Virginis ad honorem ſponſi coeleſtis & ſponſae, verſibus e-

V 4 legi-

SIGEBERTVS Gemblacenſis de Script. Eccl. cap. 146. *c*) vid. TRITHEMIVS l. c. *d*) loc. cit.

XVIII. *a*) p. 575. n. 356. *b*) vid. BOSTONVS Burienſis in Catalogo apud Jo. BALEVM Scriptor. Britann. Cent. II. n. XLVIII. *c*) vid. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor. pag. 185. *d*) v. BALEVS l. c. *e*) vid. BALEVS l. c. *f*) v. BALEVS l. c. *g*) v. BALEVS l. c.

A. C. MXL. legiacis, per Joannem de Garlandia manuſcriptum in Bibliotheca Roberti COTTONI Claudius X. I. *b*)

VI. Opus *Synonymorum* libr. I. init. *Ad mare ne videar latices. i*) Exſtat ſine auctoris nomine expreſſo, junctum tamen aliis Joannis de Garlandia libris, manuſcriptum in Bibliotheca Ducali Guelpherbytana eaque parte, quae olim Marquardi GVDII fuit. Perſuadeor multa ex hoc libro deſumi poſſe ad veram vocis ſignificationem facientia, adeoque Lexicographis futuris utilia imo neceſſaria. Specimen dabimus collationis inſtitutae cum Fabri Theſauro edit. MDCCX. Ipſum vero librum ſectione II. poematum medii aevi ex manuſcripto codice memorato dabimus integrum, obſervantes prius gloſſam quandam codici adſcriptum auctorem libri facere Magiſtrum MATTHEVM Vindocinenſem vel illius diſcipulum GANFREDVM.

OPVS SYNONYMORVM

Ad mare ne videar latices deferre, camino
Igniculum, denſis & frondes addere ſylvis,
Hoſpitibusque pyra Calabris dare vina Leaeo,
Aut Cereri fruges, apibus mel, vel thyma pratis,
Poma vel Alcinno, vel mollia thura Sabaeo.
Ad veterum curas curo ſuperaddere noſtras.

Sed

b) vid. Thomae SMITHI Catalogum pag. 39. *i*) vid. BALEVS loc. cit.

Sed dare lac pueris, proponens pauca, puſillis, A. C.
Quos ſolum ditant maternae munera linguae. MXL.
Sermonis tribuo pueris elementa latini,
Quorum multiplicem lector praeconſpice fructum.
Quisquis abundare cupit in ſermone latino,
Atque reſervare, quae mens cito lubrica fundit,
Eligat e multis hic mutatoria vocum.
Ut diverſimode rem ſignificabit eandem
Edocet aequivocis opus hoc, ſynonyma jungens
Verſibus, & vicinis ut vocum copia detur.
Exemplis variis brevis, & producta, docetur.
Sub multis plures res, unam voce ſub una.
Ut fieri ſemper, quod ſit plerumque, putamus.
Fallimus hinc alios, & ab ipſis fallimur ipſi.
Eſt opus idcirco cognoſcere, qualiter & quo
Aequivocis ab univocis ſynonyma diſtent.
Significat multas res unius rationis.
Univocum, ſicut homo particularia ſignat.
Aequivocum celat ſub eadem plurima voce,
Quorum nomen idem, ratio diverſa ſub illo eſt.
Quod natat, æquore; ſplendet, in aethere; latrat, in aede.
Significant triplici canis haec tria ſub ratione.
Diverſa ſignificant una ſynonyma voce:
Ut mucro; gladius; enſis: res una vocatur
Nominibus. Rebus his eadem res ſignificatur.
Sed quia dactylici ſunt multa vocabula metri;
Qui legem fugiant operi, quibus eſt opus, iſti:
Quod breve longari placet, & longum breviari;
De multis valeant ut verſus parte locari.

V 5 *Non*

A. C. *Non aliter poterunt ſynonyma conſociari.*
Particulis opus hoc placuit complere duabus:
Multivocis prior, aequivocis pars altera cedit,
Ut quaerenda loco ſtatuantur ſingula certo.
Hoc alphabeti geminus diſcriminat ordo.
Pluribus officiis animae *ſunt nomina plura:*
Dum ſentit ſenſus, ratio dum indicat; eſt mens
Dum quid commemorat; k) *Animus dum cogitat;* l) *eſt cor.*
Quando quid affectat; cum vult eſt dicta voluntas.
Spiritus eſt anima, manes, perfectio, vita,
Vis, endelechia, natura, potentia, virtus
Interior, vel homo; prædictis additur umbra. m)
Orcus habet manes; n)*animabus corpora vivunt;*
Spiritus in coelis; umbrae per buſta vagantur. o)
Aula, atria, caſtra, palatia regia regum.
Aliger, ales, avis, *volucrisq; volatile, praepes.*
Si ſit avis ſpecie capio, ſit garrio vinctum.
Auſpicor, auſpicium, ſimul auſpex; Aucupor, auceps.
Augur, & augurium, ſimul auguror, efficiantur.
Dic arcas, *thecas, ciſtas, vel ſcrinia, capſas.*
Capſula, capſella, de capſa diminutiva.
Arduus, excelſus, celſus, ſublimis, & altus,
Sum-

k) Non ergo mens dicta quaſi eminens pars animi, ut vult FABER. *l*) Hinc animus proprie non idem eſt, quod anima, ut perhibet FABER, cuius nomen in ſecuturis animadverſionibus reticebo. *m*) pleraeque ſignificationes omiſſae in lexico. *n*) Manes ergo non ſunt ſimpliciter animae corporibus exutae. *o*) non ergo manes ſunt.

A. C. MXL.

Summus, & *elatus*, *ſublimatusque*, *levatus*,
Et ſic ſublatus praedictis aſſociatur.
Auxilium, *vel opem*, *ſuffragia dic*, *vel aſilum*
Præſidium, *vel ſubſidium*, *quibus adde juvamen*,
His adiumentum, *ſimul adiutoria junges*,
His adminiculum ſimul addas, *opitulamen*, p)
Et de propitior fit propitiatio nomen.
Torrens, *flumen*, aqua, *fluvius*, *lacus*, *undaque*, *lympha*;
Dic rivos, *latices*, *puteos*, *dic ſtagna*, *paludes*;
Illis addatur amnis, *ſimul atque fluentum*
Amnis jungatur, *Aqua media rana* q) *vocatur.*
Glarea, *vel gyphus*, *glis eſt*, *argilla*, *bitumen.*
Glis *animal*; glis *terra tenax*; glis *lappa vocatur*: r)
Ris s) *animal*; ſis *terra tenax*; tis *lappa vocatur.*
Sic genus iſtius dignoſcitur & *genitivus.*
Eſt ſarcago, t) *patella*, *lebes*, *cacabus*, *vel ahenum.*
A puteo dicas patinas, u) *conjunge patellas.*
Vas dico patinam, *ſed quod tegit eſſe* patenam. w)
De ſarcos & ago, *ſic eſt ſarcago vocata*: x)
Nam ſarcos graece, *caro dic eſſe latine.*

Aſ-

---

p) deeſt in lexico. *q*) non habet ſignificationem lexicon. *r*) Hunc verſum citat Faber in lexico, auctoremque eius facit Silvaticum. *s*) ſcilicet genitivus Gliris. *t*) ignorat vocem lexicon. *u*) non obſervavit lexicographus. *w*) omittitur in lexico. *x*) forte ipſa vox *ſartago* quae idem ſignificat, minus recte ſcribitur, aut ſcripta olim recte minus recte legitur, cum t & c in codicibus MSSis antiquis vix differant.

A. C. MXL. *Aſſecto*, *vel* amo, *cupio*, *deſidero*, *gliſco*, y)
Opto, *vel ammiror*, z) *aveo*, *vel geſtio*, *capto*,
Ambio, *quod facit ambitio*, *ſimul ambitioſus*.
Eſt rector currus, auriga, *vereda vocatur*.
Plauſtrum, *plauſtellum ſubit eis annumerandum*.
De veo dic reda dictum reor eſſe veredam. aa)
Auriga*que ſuum dant aures & rego nomen*.
Sunt ſupra redas partes epyreide ab) *dictae*.
Porcus, aper, *verres*, *mas eſt*; *ſus*, *porcaq;*, *ſcropha*
Femina; *ſed ſucula*, *porcellus*, *diminutivum*.
Sus, *ſuis*. *Ex illa caro debet eſſe ſuilla*.
Scrobs ſcrobis eſt fovea. *Haec ſcobs ſcobis unde fit illa*.
A ſcrobe dic ſcropham ac) *cui roſtro terra cavatur*.
Et qui verrit humum verres *de verro* ad) *vocatur*.
Eſt vervex, aries, *cui virtus eſt generandi*.
Fit bino de dente bidens. *Dic eſſe* bidental
Fulmen, *quod cecidit ubi victima facta bidente*.
Sed cum balatu balantem balo figurat.
Sacrificans ovat. *Ex ovibus fit ovatio*, *plauſus*.
Vervex in capite vermem gerit. *Aries ita*.
Hinc

y) ea ſignificatione caret lexicon. z) fruſtra quaeras in lexico. *aa*) Econtrario Boxhornius Arabicam vocem habet. *ab*) forte *epirhedia* quod genus vehiculi eſt lexico, ſed minus recte. *ac*) etymologiam ignorat lexicon. *ad*) non de *verpes* ut habet lexicon. Satis haec pro animadverſionum ſpecimine ſunto. Reliqua lector curioſus ſuppleat.

Hinc vervecinae carnes dicuntur ovinae. A. C.
Adſtruit, affirmat, *aſſeverat: tria ſunt haec.* MXL.
Aſſerit eſt quartum, quæ ſignant quatuor unum.
Annuo, *concedo, ſimul admittoque tibi do.*
*Abdicat,& contradicit,negat,*abnuit,*inficiatur,*
Obviat, & renuit, his unum ſignificatur.
Cum ſuffragatur, juvat, adjuvat, auxiliatur,
Subvenit addatur, ſuccurrit propitiatur,
Si permittatur a metris opitulatur.
Subtrahit, attollit, ſubducit, & eripit, aufert,
Sarripit, & ſpoliat, aſportat res alienas,
Privat, praedatur, defraudat eis ſociatur.
Convenit, alloquitur, pariter compellit & inter
Pellat, & affatur praedictis aſſociatur.
Auget, & augmentat, exaggerat, & coacervat,
Aggerat, accumulat, congeſtat, congerit, addit,
Ampliat, amplificat, apponit, & adiicit una,
Cum ſupradictis aſſuit; adjungit, adunit.
Arcet, compeſcit, inhibet, cohibetque, coercet,
Refrenat, reprimit, anguſtiat, atque coarctat,
Cogit, conſtringit, angariat, arctat, & angit,
Urget, compellit: his ſenſus convenit idem.
Indignans onager ſervire per arva vocatur,
At ſupplex aſinus ſervili lege ligatur.
Foetus aſellus erit. Similantur moribus illi.
Qui non accipiunt doctrinam pectore duro.
Dicitur accuſans aequales atque minores;
Dicitur incuſans majores & meliores;
Sed ſcelus excuſans minuit, renuitque recuſans.
Quod dat judicio judex, adjudicat; & quod
Aufert judico judex, abjudicat illud;

Et

A. C. *Et litem dirimens partes dijudicat inter;*
MXL. *Et quos ſuppliciis affligit, judicat illos.*
Judico te, damno; tibi judico, commoda quæro.
Artificis nomen opifex aſſumit, & actor.
Invenit autor; agit actor; res ampliat auctor.
Autor ab autentim ſine c; de ſe dicit actor
A ſine v. ab ago venit; auctor ab augeo cum c.
Eſt avidus, cupidus, & avarus, & ambitioſus;
Divitias cupidus capit, ambitioſus honores.
Inter ſe diſtant timidus, temerarius, audax:
Linquit omittenda, facit audax aggredienda;
Ceſſat ab audendis timidus ſimul & fugiendis;
Audet omittenda temerarius & facienda. ae)
Nutrit, fomentat, reficit, fovet, & refocillat,
Paſcit, alit: ſenſus his verbis convenit unus.
Hinc nutrimentum deducitur, ac alimentum,
Fomentoque comes ſimul ac alimonia, fomes.
Inter ſe diſtant albeſcit, & albet, & albat,
Albicat, albificat. Tranſire ſuas duo prima.
Inchoat albeſcit. Minuit ſimul atque frequentat
Albicat. Iſtorum celebratur utrumque ſolutum.
Candeo, candeſco non tranſit. Candido tranſit.
Dicitur unguentum, cataplaſmaque, nardus, aroma.
Foetet aromaticum, Sileni quod præſtat odorem.
Non redolet, ſed olet, quod redolere ſolet.
Debet fex olei ſedimen amurca vocari. af)
Eſt

ae) Curioſa audacis & temerarii differentia, quam ignorat lexicon. *af)* non ergo differt a faece, ut vult FABER.

Eſt anus vetula, minuit ſed anicula ſenſus. A. C.
Dum ſe curvat anus velut antrum ſibilat anus. MXL.
Augur, ſortilegus eſt, divinator, aruſpex,
Additur ariolus. Dicitur hinc ariolari.
Atque mathematicus illis ſociatur, & auſpex.
Unum ſignificat arbor & robore ſtipes.
Stips ſtipis eſt opulus, ſed ſtipes ſtipitis arbor.
Stipo conſtipo, ſtipendia dicimus inde.
Arbutus arboris eſt ſpecies, ſicut arbuta fructus.
Stips ſtipis eſt obulus; indeclinabile pondus.
Illinc eſt natus diſpondius ag) *as geminatus.*
Aſtera pars aſsis ſemis duo tertia biſſe
Cusſis, quincusſis occusſis ac inde decusſis,
Dicitur aſsiduus ſtudio ſibi continuare
Dicitur aſsiduus dives ab aſſe dato.
Calliditas, aſtutia, & cautela, vel aſtus,
His prudentia, vel aſtutia, verſutia conſocietur.
Exigit, ac peragit, facit, efficit, ac operatur,
Patrat, agit, complet, conſummat, perficit im-
plet.
Exſequitur, claudit, concludit, terminat, atque
Deſidit, & finit, medios deducit in actus.
Promtuaria, vel cellaria, dic apotecas.
De primo primus qui promtuaria ſervat.
Eſt apotheca domus, cui victus traditur omnis.
Eſt hypotheca rei non mobilis nec domus arvum.
Rerum mobilium traduntur pignora pugno.
Pignora natorum dicuntur, pignera rerum.
Sed quia lex docuit pro pignore pignera poni.
Nam-

ag) imo potius quaſi duplex pondus vel pondo.

Google

A. C. MXL.

Nuncupat, appellat, cognominat, & vocat iſta.
Vociferat, cenſat, ſenſu iunguntur eodem.
Applicat appellens appello nomine quamvis.
Oſtia quae referat, aperit, panditque, recludit,
Ejuſdem ſenſus depeſſulat additur iſtis.
Haec tria iungis: uſurpat, & praeſumit, & audet.
Sulcat, arat, verſat glebas, colit, excolit agros.
Alget, & algeſcit, friget, frigeſcit, & inde
Algidus, ac algor, pariter maris ala vocatur,
Ac infrigatur praedictis aſſociatur.
Ara, vel altare, domini vel menſa vocatur,
Atque tripos dici conſuevit Apollinis ara.
Aras inſpiciens hinc detineatur aruſpex.
Induit, ac operit, amicit, veſtit, tegit, atque
Velat: praedictis ſenſum largitur eundem.
Eſt globus, atque ſtrues, vel acervus, cumulus, agger.
Eſt glomus, hinc glomero, globo, conglobo naſcitur inde
Dic anachoritas, recluſos, ac eremitas.
Ex eremo venit hic. Sed ab ana naſcitur inde.
Hinc anachoritae quaſi corde ſuperna colentes.
Ambulo, vel gradior, eo, vado, perambulo, pergo,
Additur his ſpatior, vel venero, vel proficiſcor.
Dicit ave veniens, ſalve, valeque recedens.
Amuſſis, perpendiculum, quod regula ſignat.
Hinc ex amuſſim quod dicitur indubitanter.
Coeleſtem dic ave tibi ſignificare ſalutem
Unum muſſare ſignat, & idem dubitare.
Obliquo, ſinuo, curvo, ſimul arcuo, linquo

Omni:

Omnibus his verbis ſenſus dedit uſus eandem. A. C.
Balſamus eſt arbor; ſunt balſama dicta liquores; MXL.
Arboris emanant opobalſama cortice caeſa.
De foliis effecta ſcias folibalſama triſtis.
Trita vel inciſa faciunt cilobalſama ligna.
Eſt vitis, Bacchus ſator, fore bacha ſacratos
Quemlibet inſanum bacchari dicimus inde.
Vivunt inſane qui bacchanalia vivunt.
Suſtentamentum, columen, baſis, atque figura
Pes proprie fruitur ſuſtentans, atque columna
Baſilios graece rex dicitur eſſe, latine
Hinc ſcio baſilicum naſci, ſimul & baſiliſcum.
Baro baronis gravis ac autenticus eſt vir.
Signat idem barrus, elephas ſimul, & elephantus,
Nam barres graece grave dicitur eſſe latine.
Lanigeras, vel oves, balantes, atque bidentes,
Dicimus ejusdem tot nomina ſunt animalis.
Esſet in his ſi non vitaret ovicula verſum.
Balteus inſignes matronas aureus ambit:
Hunc auro mixta texerunt ſerica fila.
Beta, maguderim caulem dic eſſe ſecundum
Hinc adjectivum nomen betaſius exſtat.
Significat idem bilis offenſa, rancor, & ira.
Sed proprie bilis eſt humor fellis amarus.
Ex geminis libris conſtat menſura bilibris.
Dicuntur bifores geminae valvae coeuntes.
Intono, vel reſono, reboo, mugio, clamo.
A boo buccella ſunt, bucula, bucca, boatus.
De cano, de bucca, cum buccinia, bucula furit.
Os oris bucca, minuit ſed buccula ſenſum.

Sed nomen bruma trahit a brevitate dierum. A. C.
Namque brachos graece breve dicitur eſſe latine: MXL.
Fertur ymera dies. Componunt haec duo brumam.
Brucus, acelaber, res una locuſta vocatur.
Hinc tres aetates tria nomina dant animali:
Tunc brevis eſt bruchus; cum de tellure levatur,
Dicitur acalaber; poſtquam ſit adulta, locuſta.
Nomine concordi quaſi longam dicimus haſtam.
Conflictus, bellum, congreſſus, & ala, duellum,
Obſidio, mars, atque rebellio, praelia, pugna,
Sunt acies, guerra praedictis aſſocianda.
Eſt fortunatus, felix, fauſtusque, beatus,
Detrahens atque beuns trabea dic & trabeatus.
Res eadem femoralia ſunt, perizomata, brachæ.
A bracos bracale venit, lumbareque lumbis.
Fiber, idem caſtorque, biver, caſtoria cujus
Fiunt teſticuli caſtratos dicimus tamen.
Unum ſignificat boletus, tubera, fungi,
Quos fructus terrae faciunt, concurſus pluviarum.
Additur aſparagus. His ſenſus convenit unus.
Dragma, vel aureus, uma, beſantius, atque talentum.
Sed dragmam proprie ſpeciem dic ponderis eſſe.
Eſt neutrum dragma tibi, dragmatis eſt genitivus.
Quaeſtio dramaticum dicas genus eſſe loquendi.
Dragma melos pondus, ſic dragmatis eſt genitivus.

A. C. MXL.

Sed ſit genitivus dragmae, pondus tibi denotat
eſſe.
Pulcher, formoſus, procerus, vel ſpecioſus.
Agnoſce procerem: Juvenalem ſuſcipe teſtem.
Splendidus, egregius forma, ſpecieque venuſtus,
Praeclarus, nitidus, bellus, pariterque decorus.
Cunctorum procerum corpus dic eſſe procerum.
Marſupium, burſa, forulus, loculusq́;, tumetra.
Eſt canis, eſt catulus, leporarius, atque moloſſus,
Ne metra precarium odor inſecus eſſet in illis.
Aether, & aethera, polus, cœlum dicatur o-
lympus.
Eſt latrina locus idem, cacabunda, cloaca,
Signat idem quaſi triſte legens triſtega vocatur.
Chorda, fidis, reſtis, & funis, funiculusque.
Quo tu ſuſpendis fures torquinus habetur.
Eſt antemna, rudens, amentum jungitur iſtis.
Dic a rudo rudens. Fidicen fidis & cano format.
Ambulat in fune funambulus inde vocatur.
Cantharus, & patera, calices, vel pocula, crater,
Scyphus, apud veteres tractantur cornua, concha,
Cimbia, vel calathos, cartheſia jungimus iſtis.
Deque ſpatu credas ſic dictos eſſe ſpadones.
Eſt cophinus, calatus, cum ſporta ſportula, corbus,
Quam lus quaxillum ſimul iſtis aſſociandum.
Fiſcina, fiſcella, quo caſeus efficiatur
Vas eſt, vas lactis multum, multraleque dicas,
Quod de mulgere ſibi nomen conſtat habere.
Balteus, & cropheum, cinctoria, cingula, Zona,
Sunt ocreae, caligae, quos tibi geſtat amictus.
Camiſiam, ſimul interulam rem dicimus unam,
Ad-

Additur his alias ſubuncula, ſubirara, veſtis. A. C.
Crudus, crudelis, auſterus, & improbus, atrox, MXL.
Eſt ferus, atque ferox, violentus, acerbus, & acer,
Impius, immitis, ſaevus, moleſtus, & aſper,
Aſper inhumanus eſt, tyrannus ſum, atque protervus,
Torvus, indomitus his jungitur atq; ſeverus.
Eſt chorus, atq; cohors, conventus, concio, cœtus,
Dic conſortia, contubernia, dicque choream,
Turma, phalanx, acies, ſocietur cuneus iſtis,
Eſt ſex centorum ſexaginta legio ſex,
Ut numerum peragas ſuper hoc ſex millia jungas
Sed quingentorum ceterum dic eſſe cohortem.
Conventus, conventiculum, manus additur iſtis
Iſtis conſilium, ſimul & conſtabula jungas.
Cymbala, campana nola, tintinnabula jungas.
Campus, agellus, ager, rus, hortus, & hortulus, arvum,
Quam colit asſidue venit hortulanus ab horto.
Vela, vel aulaea, cortinae ſunt anabaſtra,
Cortinae limbus eſt peripetaſma vocatus.
Dicimus aulaea, quod diſtenduntur in aula.
Cum ſit ana ſurſum bachique gradus anabaſtrum.
Certamen lites, rixas, & jurgia vites,
Eſt contentio, vel diſtentio litigiumque,
Adſit agonia quando conjungantur agoni.
Eſt coma, caeſaries, crinis, pilus, atque capillus.
Credo caeſariem maribus tamen appropriatam.
Fit de compta coma mulieribus appropriata.

A. C. *Pars prior eſt currus capitis deraſa pilorum*
MXL. *Anterior capitis pars crinis denſa pilorum.*
Dicitur hinc currus, quia circumgeſtat alauda.
Eſt juba quadrupedis, porcorum ſeta vocatur,
Caeſariemque viri, comam proprie mulieris.
Hujus & illius bene dicitur eſſe capillus.
Laurea, cernane, ſertum diadema, corona,
Addas aureolam, quo pavois ſic data dictam;
Et duo quod demat credo diadema vocatum,
Finem principium ſicut facit omne rotundum.
Utendo generale dic currum, curriculumque,
De vebo vehiculum, quod verſibus eſt alienum.
Horum do ſpecies hic quae ſubſcripta ſequntur:
Reddas quadrigas, carpenta, vel eſſeda, bigas,
Iſtis pilentum, fartagum, junge libramen.
Teſtudo, cithara, chelys, & lyra dic unum.
A cithara, cithariſo venit, ſimul & citharœdus.
Hinc lyricum carmen, lyricen, lyra cum cano formet.
Pollice tango lyram, facio cum vomere liram.
Deliros inde fatuos cenſere ſolemus,
Et delirare diſcordes inde feruntur.
Ambigit, & dubitat, & fluctuat, hæſitat, hæret,
Nec niſi praedictis muſſo ſuppeditat iſtis.
Eſt domus, atque doma, praeſepe, domuncula, tectum,
Aedes, aediculas, habitacula, dic ſtationes,
His paſtoforium, magalo, tuguria jungas,
Atque mapale, caſa, ſic ypepis, manſio juncta
Lar, & domicilium, quod tecti pars una vocatur,
Eſt hera, vel domina, mulier, matrona, virago.

De-

Doctor, & inſtructor, monitor, paedagogus & actor, A. C. MXL.
Corrector, ſimul bis didaſcalus, atque magiſter.
Deſtruo, disſolvo, populor, conſumoque, vaſto,
Diruo, diſpergo, ſubverto, dilapidoque,
Dic dumos, frutices, & rubos, arbuſta, fruceta.
Deque rubo dictas buſones crede rubetas.
Arboris & fruticis loca ſunt arbuſta, fruceta.
Quae creſcunt inſtar fructicis fructicare videntur.
Divitiae, vel opes, cenſus, pecunia, gazae,
Eſt opulentia, vel posſesſio, peculiumque,
Res & proprietas: hinc proprietarius exit.
Eſca, dapes, epulae, cibus, atque cibaria, paſtus,
Pabula ſunt etiam, convivia, victus, & eſus,
Jentamen mane, jentacula dicimus inde,
Sed contra ſumptum veniunt obſonia ſaepe,
Atque die media dat prandia debitus ordo.
Eſt ſonipes, vel equus ferus, equiferuſq;, caballus,
Iſtis quadrupedes, ſimul emisſarius addes,
Eſt manus magnus dextrae dextrarius aptus.
Redde vectores nos dicimus eſſe veredes.
Dicimus eunuchos, caſtratos, ſive ſpadones
Si quod metrum ſinet his cuintitulatus in iſtro.
Caſtratos natura facit, violenta ſpadones
Efficit improbitas, eunuchos ſola voluntas.
Vocibus his ſenſus verbalibus accidit unus:
Convecturo, reor, vel conjicio, vel opinor,
Autumo, conjecto, vel ſuſpicor, aeſtimo, credo.
Foſſa, ſpecus, fovea, ſpelunca, caverna, vel antrum.

A. C. MXL.

Scrobs ſcrobis eſt fovea, ſed ſcobs ſcobis utitur illa.
Traco, anfractus, cavus his addatur abisſus,
Unde fluunt imbres, coeli cataracta, meatus.
Mancipium, famulus, & cliens, & verna, miniſter,
Atq; miniſtrator, puer, asſecla, vernula, ſervus,
Satrapa praedictis conjungitur, atque ſatelles.
Cancellus, porus, forus, atque feneſtra, foramen.
Cancellum muri quadratum dico foramen,
In quo ſunt ſolitae ſibi nididificare columbae.
Cancellus templi pars intima dicitur eſſe.
Eſt cancellare quod ſemper damnanda notare.
Nomina per medium quod ſignat linea ducta,
Quod male ſcripta linit, hinc cancellarius exit.
In cruce cancellat pro nobis brachia Chriſtus.
Raptor, vel praedo, latro, latrunculus, & fur,
Sunt & ſtratilites, abigei, veſpiliones.
Tempore nocturno fur aufert, latro diurno;
Viſpilio quaſi vi ſpolians de jure vocatur;
Quos clam ſtratiletes quaſi ſtrata dico latentes;
Qui pecus & pecudes abigunt ſunt abigei;
Raptoresque maris pirates quoque dicimus eſſe.
Gratulor, exulto, laetorque, plaudoque, reſulto,
Gaudeo tripudio, vel ovo, cum jubilo, pſallo,
Jucundor, ſimul exhilaro, ſit in his hilareſco.
Gladius rumphea, vel framea, vel mucro, vel enſis,
Additur his ſica, ſicarius exit ab illa.
Eſt ſtilus, & graphium, calamus ſcriptoribus aptus.

At-

Atque pugillaris dictus capiente pugillo. A. C.
Gibbus, vel ſtruma, proprie pars turgida dorſi. MXL.
Illinc gibboſus, ſtrumoſus dicimus illinc.
Horreo, formido, metuo, timeoque, tremeſco,
Et tremo, cum paveo, trepido, paveoque, paveſco.
Ignis, & igniculus format focus, atq; caminus.
Eſt rogus, atque pira, fornacula jungimus illis.
Inſanus, vehemens, vecors, veſanus, & excors,
Secors, & demens, bachans, & ſtultus & amens
Tartarus, infernus, acheron, ſtix, orcus, avernus,
His erebum, baratrum conjungunt, atque gehennam.
Eſt juncus, ſcirpus, bibilus, papirus, arundo,
Cum canna, calamus praedictis aſſociatur.
Suffio, turifico, ſuffimigo, cum quibus addo.
Incenſo, ſenſum dedit iſtis uſus eundem.
Suffio dematur quod ſic autore probatur,
Et ſuffire locum ſumpta propriavit acerra.
Interimit, perimit interficit & necat, occat,
Occidit, mactat, extinguit, ſive rucidat,
Suffociat, jugulat, funeſtat, ſive ſugillat,
Mortificat, truncat, determinat, exanimatve.
Janua, porta, fores, bifores ſunt oſtia, valvae.
Veneficas magicas dicas, lamias quoque, ſagas,
Iſtis ſignatur eadem, quibus aſſociatur,
Hinc incantatrix, ſagana, praeſtitigatrix.
Hiſtrio, vel palpo, mimus, vel geſticulator,
Eſt epulo, nebulo, paraſitus, ſcurra, legator,
Sic pantomimus, comoedus, vel joculator,
De ſerpente nepa dictis his adde nepotes.

A. C. MXL.

Calx, ſcrupus, & ſcrupulus, mola, calculus, atque molaris,
Addatur cautis quae ſaepe fit obvia nautis,
Petra, lapis, ſaxum, populus, ſilicesque, lapillus.
Eſt chorus, & ſtratum, lectus, choreuma, grabatum,
Accubitus, his dormitoria junge, cubile.
Phoebe, vel luna, cyntania, mena,
Ac novitas lunae neumenia dicitur inde.
Cartula, vel carta, codex, liber, atque libellus,
Si breve longari licet & longum breviari.
His codicillus conjungitur, atque volumen.
Guſtu libellum, viſu cognoſce libellum.
Subligar eſt ligula, caligas quae ſubligat alte,
Junge luto, coenum, quibus adde volutabra, limum,
Hinc coenolentus, illimus dicitur inde.
Dic mare, dic ſalum, dic aequora, dicque profundum,
His pelagus, pontum, freta, jungas bicateraſſum,
Dic amphitritem, quia circuit & terit orbem.
Eſt meretrix, ſcortum, thais, lupa, capra, chimera,
Poſt novam, proſtans, novaria jungitur illis.
Gauſape, menſale, mappas, manutergia dicas,
Addas mancile manibus quod tale vocatur.
Miles eques, tyro, tyrunculus, atque quirites,
Atque neoptolomus, novus eſt regnator in illis.
Materiam, vel materiem, dic eſſe domorum;
A paritate venit paries, quae jungitur iſtis.
Sed muros proprie, vel moenia, dicimus urbis.

Dici-

Dicitur ac vallum, palus, ac vimine factum: A. C.
Hinc invallare res eſt includere vallo. MXL.
Sepibus, & ſeptis, includitur hortus, & arvum.
Indago ſilvas, ſilvis & latentia claudit:
Indagare hinc res explorare latentes.
Intimat, inſinuat, enucleat, atque revelat,
Inſignat, retegit; ediſſerit, atque retexit,
Duplicat & pandit, aevo dat, promit, & edit,
Nunciat, exponit, elucidat, atque ſerenat,
Explicat, exercet, declarat, vel manifeſtat,
Exprimit, & reſerat, propalat, indicat atque
Notificat: verbis his ſenſus convenit idem.
Expedit, evolvit, aperit, nudatque, recludit.
Interit, occumbit, mortem ſignat violentam,
Interit exſpirat, moritur, defungitur, atque
Occumbit, vel obit, diſſolvitur, exanimatque,
Ad naturalem concordant caetera mortem.
Excidit, exaltat, deſedit eis ſociatur.
Et potes illud idem complexa dicere voce:
Tollitur e medio, naturae debita ſolvit,
Naturae debita noſtrae generale tributum,
Clauſit praeſentem ſupremo funere vitam,
Carcere corporeo reſolutus ſpiritus exit,
Mortuus eſt mundo victurus poſtea Chriſto,
Praeſentis vitae curſum feliciter terminavit,
De corporeo ſpiritus ſe relaxavit ergaſtulo.
Funus, & exitium, letum, mors, excidiumque,
Adde necem, vel perniciem, ſimul & libitinam,
His obitum, ſimul interitum, conjungito fatum,
Quae de mininie libeat, ſic eſt libitina vocata,
His exterminum, ſimul occaſum ſocieris.
Eſt linter, lembus, ſcapha, prora, liburna, faſelus
Na-

A. C. *Navis, navicula, puppis, ratis, atque carina*
MXL. *Eſt cum claſſe, ſclaria, vel mortaria, chelox,*
Cimba, biremis eis conjungitur, atque triremis.
Quam regit ordo triplex hanc dicimus eſſe triremem.
Strenuus, ingenuus, illuſtris, vel generoſus,
Inſignis, praeclarus, & inclytus, egregiusque,
Iſtis patronus, praeſignis nobilis asſint.
Lucus, ſilva, nemus unum, virgulata, viretum,
Iſtis arbuſtum ſociemus ab arbore dictum,
Lucarius luci cuſtos eſt, hic luce lucatur.
Necto nemus, ſilva ſileo, ſed luceo lucus.
Retracto, refero, & retexo, recenſeo, narro.
Negligit, & ſpernit, aſpernaturque, refutat,
Contemnit, renuit, ſimul abnuit, atque recuſat,
Sic parvipendit, & vilipendit in iſtis.
Stragula, cento, toral, pulvinum, culcitra, lodex,
Eſt & plumare ſed fulta tapetibus addas,
Cum cervicali cervicidante calorem.
Lunula, luna, nychelides, torques, & inaures,
Flammea, flammeolum, cum unca, faſcia, peplum,
Dextreolis, addas armillas, atque monile,
Sic cum cernale, ſpinter, vel fibula mitra,
Annulus, & gemma, lymber, chirotheca, thiara,
Iſtis pileolum conjungas, atque galerum,
De tricatura mulieribus eſt ſua cura.
Urceus, urceolus, eſt urna, vel amphora, teſta,
Olla vel hydria, vas vini dic eſſe lagenam,
Okba, vel onophorum, ſimul orca, fidelia, vas eſt,
Ampullas, phialas praedictis asſociamus.

For-

Fornix, proſtibulum, genedea, turpido, lupinar. A. C.
Sumen, & arvina, ſagimen, pingvedo, ſagina, MXL.
Abdomen, vel adapes, praedictis adde popiſma,
Praedictis tegedum conjungas, atque proſeuta.
Sarcina, ſarcinula, pondus, clitellaque, faſces,
Prima quam fertur ſibi poſuiſſe lagenam
Cibum quod notes, faſces dicuntur bonores,
Faſciculum, & onus, globus, moles, & acervus.
Panes, artocopus, paſtilla, liba, placenta,
Jungitur arthocrea, ſimul arthocaſeus illis,
Et quia materia fruitur vice materiati
Additur his ſimila, pariter ſimilago, ſiligo.
Pallia, palliola, clamis, cum ciclade, palla,
Ac abilis, manibus, mantellus jungitur illis,
Dant pelles pallis, matrix bene, & cirogallus,
Id quoque cuniculis dant ciſimus, & laerones.
Veſtes quae fuerint de ſolis pellibus haec ſunt:
Pellicium, reno, quibus endromade ſocientur.
Parvulus & puſio, puer, infans, atque puſillus,
Inde puſillanimes animi ratione puſilli.
Lethofagus, cyrces, ſunt acroceramina ſyrtes,
Sirenes eſt cumque ceramina, ſcilla, caribdis.
Fluminis eſt vortex, ponti dic eſſe caribdim.
Pellis, pellicula, cutis, atque cuticula, tergus.
Eſt cum carne caret cartu, cutis aſſociatur.
Eſt caro cum coreo tergum, tibi tergora pellis.
Priſcus, & antiquus, annoſus, & inveteratus,
Decrepitus, vetulus, vetus, emeritusque, ſenilis,
Longaevus ſit in his, ſic priſtinus, atque metreta.
Segnis, inersq;, reſes piger, ignavus quoq; deſes,
Torpidus, & tepidus, ceſſans, torpensq;, remiſſus,

Igne

A. C. *Igne animi vacuus, ignavus dicitur eſſe,*
MXL. *Deſveſcit deſes, & iners dormitat in arte,*
Igne ſine eſt ſegnis, reſides reor a reſidendo
Dictos, ſed pigros pedibus quos dicimus aegros.
Libra, librans, trutina, penſum, pondusq; ſtatera
Lanx ſimul, examen, erit aequilibris in iſtis.
Appenſum, ſtater eſt. Trutinam dic eſſe ſta-
teram.
Examen apis eſt, examen lingva bilancis.
Rores, & pluviae, nimbi dicuntur, & imbres,
Roſcida de rore fuerit, ſed hybernus ab imbre
Bajulo, geſto, fero, ſuſtento, ſublevo, porto;
Geſtio ſi cupio, geſto ſi pondera porto.
Pergo vel gradior, adeo, vado, vel proficiſcor,
Praedictis ſocietur eo, vel itinero, verbis.
Veſtigo, ſcrutor, exploro, quaeroque, rimor,
Scitor, vel indagor, praecunctor, ſciſcitor addo.
Rete, ſagena, plaga, cum caſſe, ſagenula, lima,
Reteque, reticulum, de retis retia dictum,
Hinc irretire quod dicitur illaqueare.
Ruſticus, agricola, rudis, ruralis, agreſtis,
Et cum ruricola; ſocietur villicus iſtis.
Cuſtodes ovium nos dicimus opiliones,
Archimandritos conſtat quos eſſe vocatos,
Mulio ſed cuſtos mulorum dicitur eſſe,
Ad quos cura boum ſpectat dic eſſe bubulcos.
Inter ſe diſtant ſimul orbiculare, rotundum:
Haſtam dic teretem, pomum dic eſſe rotundum.
Effigiem pomi retinet ſic ſphaera, vel ovi,
Sphaerica de ſphaera ſic creditur eſſe vocata.
Regredior, repetoque, remotior, atque revertor.

Re-

Repturio, remeo, redeoque, recurro, recurſo. A. C.
Peſſula, ſunt obices, ſeraque, repagula, vectes. MXL.
Dic parmas, clypeos, ancile, vel aegida, ſcutum,
Pelta rotundatur, clypei pars umbo vocatur.
Eſt callis, trames, eſt orbita, ſemita, limes,
Viculus, & vicus, eſt publica ſtrata, platea,
Eſt bivium via duplex, eſt trivium via triplex,
Soſpita, quadrivium dic quatuor eſſe viarum,
A callo callis, ſed ab orbe fit orbita, turmis
A tranſcendo venit, ſed iter dat ſemita ſemis.
Sol, titan, phoebus, titulus venit hunc, & ephebus
Scamnum, ſcabellum, ſubſellia, ſella, ſcamellum,
Praedictis pluteum, ſedemque, ſedilia jungas.
Eſt ſeges, atque ceres, ſunt fruges, & ſata, meſſes
Cum ſeritur ſeges eſt, ſata cum radicibus haerent,
Fruges cum fruitur, ſunt meſſes quando metuntur,
Deq; creando Ceres fertur quia res creat omnes.
Dicitur annona quam poſtulat annuus, uſus.
Eſt mauſoleum, pollandum, tumba, ſepulchrum,
Sarcophagus, buſtum, tumulus, vel piramus una,
Dans monimenta necis conjungitur his monumentum,
Seminium, ſeminarium, ſementis idem ſunt,
Semina jungantur praedictis a ſero dicta,
Et ſementa res eſt a ſero ſemina nata.
Diſcus, & catinus, lanx, & ſcutella, perapſis,
Sic de lance bilanx, paraſitus nomen, parapſis.
Eſt conſors, ſocius, comes, collega, ſodalis,
Dat ſors conſortem, comitem via, menſa ſodalem
Miſſio collegam, ſocium labor efficit idem.

Si-

A. C. MXL.

Signifer, aut ſignarius, rem ſignat eandem,
His primiferus, vexillifer aſſocietur,
Primus pila ferens eſt primipilus in iſtis.
Splendet, & irradiat, fulget, nitet, atq; coruſcat,
Emicat, atque micat, rutilat, claret, atque relucet.
Plumes, caries, ſanies, pus res eadem ſunt,
Sordes, ſpurcitia, fex, & feculentia, ſqualor,
Cum macula, tabes, his ſunt contagia, labes.
Dic ſordes cupri, ſcoriam dic eſſe metalli,
Dat tabi tabo non plus per caetera quaero.
Glabero ſit, cujus caput occupat eſt glaberoſus,
Corporis at reliqui ſcabies, hinc eſt ſcabioſus,
Puſtula corporibus totaliter haeret, & ulcus.
Eſt ſerpens, hydrus, coluber ſimul hydra, celindrus,
Vipera praedictis nepa conjungatur, & angvis,
Atque dracena, draco, ſunt ſcorpio de ſpeciebus.
Immolo, ſacrifico, ſacro, lito, mactito, macto.
Nomen carnificum de mactando trahit ortum.
A lanio dictos quos dicimus eſſe laniſtas.
Calceus, eſt ſolea, pero, vel ſotularis, aluta:
Eſt quia munda luto nomen ſibi ſumit aluta.
Eſt fatuus, ſtolidus, erroneus, inſipienſque,
Inſcius, & brutus, ſimplex, idiotaque, ſtultus
Indoctus, ſimul inſipidus conjungitur illis,
Inconſultus, & eligius cui verba negantur.
Incautus, ſit in his imprudens, inque peritus.
Templa, monaſteria, delubraq;, fana vocantur,
Baſilicam, ſimul eccleſiam conjungimus illis.
Pila, vel haſtile, jaculum, catapulta ſagitta,

Mis-

Misſile, vel telum, nec enim addatur arundo. A. C.
Ops humus, atque ſolum, rea, terra, vel arida tellus. MXL.
Lar, thalamus, camera, ſimul & penetrale, receſſus,
Addas conclave, vel canapeja, penates,
Reticulum nobis ſcriptura notat canopeum.
Sunt canopeia, tentoria, papiliones,
Quod corium ſupra portat ſic credo vocatum.
Thuris thuribulum, dic incenſoria vaſa,
Et quod idem ſignat iſtis ſocietur acerra.
Vina, merum, bacchus, bromus, vel Liber, yacus,
Iſtis lenaeus conjungitur, atque Liaeus,
Atque tenens mentem temetum venit hinc temulentus.
Eſt ydromel, mulſum, nectar, cereviſia, ciſra,
Pigmentum, muſtum, mellicratumq;, falernum
Eſt ſapa quam medici ponunt ſub nomine vini.
Eſt turbo, ventus, & flamen, flatus, & aura.
Ventorum ſpecies complectere verſibus iſtis:
Sunt ſubſolanus, vulturnus, eurus, eous,
Circinus, occaſum Zephirusq;, fovoneus afflant,
Sed veniunt aquilo, boreas, & chorus ab arcto.
Atque die medio nothus, & africus inflat.
Eſt indumentum, veſtis, veſtitus, amictus,
Exuvias, ſpolia, cum pannis, addite texta.
Quod tegitur tectus, depellit frigora textum,
Panniculus inopis, velamina jungimus illis.
His veſtimentum ſocietur, & operimentum,
Quod vero longatum verſu nequit eſſe locatum.
Unum ſignificant, vinetum, vinea, vitis;

A. C. *Vinetum proprie loca ſunt, ubi vinea creſcit.*
MXL. *Pampinus eſt folium, botrus flos, vineâ fructus,*
Surculus, aut ramus, eſt palmes, ſive propago.
Uvam multa ſimul, dic ſingula grana, racemos,
Vinea ſylveſtris, ſterilis labruſca vocatur.
Alvus, & alveolus, eſt venter, ventriculusque,
Additur his uterus praegnantibus appropriatus,
Virginis eſt alvus, & ſic ab alendo vocatur.
Ex utero dicti germani ſunt uterini.

Expliciunt ſynonyma.

VII. Liber de *aequivocis*. Forte idem ſcriptum eſt. quod ſine auctoris nomine inſcribitur Carmen de *nominibus & verbis latinis aequivocae ſignificationis* cum Commentario, in Catalogo librorum manuſcriptorum, quos Antonius a WOOD legavit Academiae Oxonienſi. *ab*) Eſt altera pars libri de ſynonymis quod ex verſu 38. libri ſynonymorum colligitur. Exſtat manuſcriptus liber in eodem codice Gvelpherbytano. Integrum tamen nunc exſcribere nolo ne hiſtoria noſtra verſibus obruatur. Primas ſolum ejus lineas dabo.

Auguſtus, ti, to, Caeſar vel menſis habeto.
Auguſtus, tus, ui vult divinatio dici.
Mobile cum fiat auguſtus, nobile ſignat.
Augeo dat primum, dat guſtus avisque ſecundum.
Aura, favor, ſplendor, flatus dicatur, & aer.

Eſt

ab) vid. Catalogos MSSterum Angliae & Hiberniae T. II. pag. 400. Cl. 2.

Eſt abacus menſa, metrum capitale columnae. A. C.
Haec acus eſt ſtilus, calamiſtrum, ſubula, rome. MXL.
Hoc aceris faciet, ſed acus dabit haec genitivo.
Hoc acus eſt palea, ſicut haec acus, hic acus, ornat, &c.

VIII. *Myſteria eccleſiae.* Non differre credo hunc librum a ſuperius II. adducto, Baleumque in initio ſcripti exprimendo falli. Exſtat liber manuſcriptus in memorato Codice Gvelpherbytano, ex quo prologum operis & primum caput nunc decerpam:

Dedicatio.

Anglia quo fulget, quo gaudent praeſule claro
Londoniae, quo Pariſius ſcrutante ſophiam
Florebat ſtudium. Baſis aurea, fulgide Fulco,
Firmae juſtitiae: Myſteria ſuſcipe ſacrae
Eccleſiae, ſtudio diſtincta metroque Johannis.
Tutius ut veniant in apertum judice tanto
Myſtica. Pariſius licet haec recitata probentur,
Expoſcunt ſubtile tuum pie paſtor acumen,
Qui ſacer inſtituis ſacros & ſacra miniſtros.

Myſteria Eccleſiae.

Eſt domus eccleſia domini. Summus faber illam
Ex petris vivis, quadris pariterque rotundis
Conſtruit in coelis, & amoris ſchemate jungit
Fundamenta locans. Pes & baſis eſt petra Chriſtus.
Circumſtat paries populus gentilis, hebraeus.
Chriſto fundatus per partes quatuor orbis.

 San-

A. C. MXL. *Sancti quadrati lapides ſunt, celte* ai) *politi.*
Quadrata ſtabiles virtute, poloque parati
Artificis ſummi praedocto pollice. Quorum
Quidam portantur, nec portant: ſimpliciores
Sunt iſti; Portant, portantur: ſunt mediocres.
Sunt & portantes, non portati: Tamen hi ſunt
Sancti, quos Chriſtus ad coeli ſidera portat.

IX. De *ortographia* liber. Exſtat & hic manuſcriptus in codice laudato Gvelpherbytano, in cujus exemplaris fine leguntur verba: *Explicit, liber de orthographia, cujus Jo. de Garlandia fuit cauſa efficiens, & notandum quod extraxit iſtum librum de majori volumine Priſciani:*

En primos libri verſus:
Si quis in eccleſia legis uſquam verbula diva,
Ut vites vitia, ſis doctus in orthographia.
Inſpice ſi proſum, me ne fac invidioſum
Invidiae mete. Nec laudem quaero poetae,
Quamvis ſit rarus. Ne ſit mihi ſenſus avarus.
Non ſic detenta mihi tradita quinque talenta.
In te ſpes Chriſte mea figitur, ut liber iſte
Per te completus ſit, te fulſimine fretus,
Cum ſit ſcripturae fons omnis litera jure.
Principio quod ſit de ſe tractatio poſcit &c.

X. *Cornutum* ſive Diſticha lib. I. *ak*).

XI. Joannis de Garlandia liber metricus exſtat

---

ai) celtes eſt quoddam inſtrumentum aptum ad ſcindendum lapides. Ita gloſſa MS. ad h. l. *ak*) v. Jo. BALEVS de ſcriptor. Britann. Cent. 2. n. 48.

exſtat inter codices manuſcriptos in aedibus Jacobaeis n. 777. *al*) A. C.

XIX.

THEODERICVS. MXL.

Monachus ordinis S. Benedicti, *a*) Theologienſis in ditione Treverenſi, circa a. MLXVI. clarus, *b*) vel ſub Henrico rege tertio A. MXL. *c*) Tam *metro* quam proſa plura compoſuit. *d*)

XX.

ARNVLFVS.

Monachus. *a*) Juxta ſcriptores ſeculi XI. medii collocat eum SIGEBERTVS. *b*) MXLI.

Et, ſi non differt ab ARNVLFO, presbytero & monacho Monaſterii S. Emmerammi Ratisbonenſi, cujus mentionem facit Anonymus Mellicenſis, *c*) vixit obſervante Bernardo PEZ. d) A. MXLI. Excipiens de proverbiis Salamonis convenientiores ſententias & litteram & allegoriam metrico lepore ſcripſit & digeſſit, ut habet de Arnulfo SIGEBERTVS. *e*)

XXI.

INGELRAMVS. MXLV.

 Vel

al) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. p. 246.

XIX. *a*) v. Jo. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. cl. 342. *b*) v. Jo. Alb. FABRICIVS not. ad Trithemii l. c. *c*) v. TRITHEMIVS l. c. *d*) vid. TRITHEMIVS loc. cit.

XX. *a*) v. SIGEBERTVS Gemblac. de Scriptor. Eccleſ. cap. 157. *b*) l. c. *c*) de Script. Eccleſ. cap. LXII. *d*) in not. ad Anonymi l. c. *e*) l. c.

A. C. MXLV. Vel ANGELRANNVS. Abbas Centulenſis. Floruit Seculo XI. ſcripſitque ante Annum MXXIX obſervante Godofredo HENSCHENIO. Mortuus A. MXLV. *a*) Scripſit de *vita & miraculis S. Richarii* lib. IV. carmine heroico, quorum primus exſtat in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti, *b*) quartus ſive *relatio S. Richarii abbatis ex Sithienſi monaſterio in Centulenſe*, initio:

Hactenus antiqui retinet quæ pagina libri inſerta Actis Sanctorum Aprilis per HENSCHENIVM &c. ed. Antw. 1675. *c*) & Actis Sanctorum ordinis S. Bened. per Ludowicum d. ACHERY & Joh. MABILLONIVM ed. Paris. 1685. *d*)

XXII.
GVIDO.

MXLV. Epiſcopus Ambianenſis. Fecit Epitaphium Angelranno abbati Centulenſi mortuo A. MXLV. Poeticae artis amantiſſimum fuiſſe aſſerunt GVILLELMVS Gemmeticenſis & Ordericus VITALIS. Scripſit.

I.] De *Expeditione Gvillelmi Conquæſtoris in Angliam* librum heroico carmine *a*)

II.] *Epitaphium ſepulcro Angelranni abbatis*

XXI. *a*) vid. Acta Sanctor. Ord. Bened. Secul. VI. Part. I. pag. 507. *b*) Secul. II. pag. 201. *c*) Tom. III. pag. 459. *d*) Secul. V. pag. 563.

XXII. *a*) vid. GVIL. Gemmeticenſis libr. VII. Hiſt. cap. 44 & Ordericus VITALIS libr. III. apud *Collectores Actor. Ordin. S. Benedicti Seculo VI. P. I. pag. 507.*

tis Centulenſis in Pontivo inſcriptum, elegiacum, initio: A. C. MXLV.

Quem tegit hic tumulus, lectisſimus Angelirannus.

Exſtant in HARIVLFI Chronico Centulenſi, & ex hoc in Actis Sanctorum ord. S. Bened. *b*)

XXIII.

ODILO.

Abbas Cluniacenſis. *a*) Moritur Anno MXLVIII. prima die menſis Januarii. *b*) Scripſit MXLVIII.

I.] De *B. Maiolo hymnos* IV. qui exſtant in Bibliotheca Cluniacenſi, ed. 1614. *c*)

II.] Hymnum in *aſſumtione Mariæ*, qui exſtat in Bibliotheca Cluniacenſi, *d* & in Bibliotheca max. Patr. *e*) & incipit:

Adeſt dies lætitiæ
Jocundus omni tempore.

III.] Hymnum de *Nativitate Mariæ*, init.

Oritur ſydus inclutum
illuſtrans omne ſeculum.

Qui prodiit in Bibliotheca Cluniacenſi, *f*) & Biblioth. max. Patr. *g*)

XXIV.

BERNO.

Primum momachus Prumienſis, *a*) dein- MXLVIII.

Sec. VI. Part. I. pag. 507.

XXIII. *a*) vid. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. CCCXIV. *b*) vid. TRITHEMIVS l.c. *c*) pag. 291. *d*) col. 406. *e*) Tom. XVII. pag. 668. *f*) col. 408. *g*) l. c.

XXIV. *a*) vid. Aubert. MIRAEVS Schol. ad Sigeb. Gembl. de Script. Eccleſ. cap. 156.

A. C. MXLVIII. de Abbas Augienſis. *b*) Obiit Ao. MXLVIII. *c*) vel MXLV. d. VII. Januar. *d*) Scripſit tam *metro*, quam proſa praeclara volumina. *e*)

XXV.
GONZO.

MXLIX. Monaſterio S. Johannis Florinenſi quartus abbas praefuit. *a*) Certum eſt illum vixiſſe Ao. MXXIX. videturque etiam vixiſſe Ao. MXLIX. *b*) Scripſit *Prologum* verſu hexametro, praefixum *Hiſtoriae miraculorum S. Gengulphi* martyris, Florinis factorum. Init.

Gengulphi meritis, o Doctor ſpiritus, adſis.

Exſtat in Actis Sanctorum Maji per God. HENSCHENIVM & Dan. Papebrochium *c*) ex MS. Florinenſi.

XXVI.
GERARDVS.

ML. Monachus & Aedituus Corbejenſis, variorum monaſteriorum ſucceſſive abbas, primo

---

b) vid. SIGEBERTVS de Script. Eccleſ. cap. 156. *c*) vid. MIRAEVS l. c. *d*) vid. CAVE de Script. Eccl. pag. m. 520. *e*) vid. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. CCCXI.

XXV. *a*) v. Bartholomaeus FISEN in Floribus Eccleſiae Leodienſis Paralipomenon pag. 56. ex antiquis monaſterii Florinenſis monumentis, apud HENSCHENIVM de S. Gangulpho n. 6. d. 11. Maii in Act. Sanct. Maii Tom. II. pag. 643. D. *b*) Ita Barthol. FISEN l. c. apud Henſchenium l. c. E. *c*) Tom. II. d. XI. Maii pag. 648. E.

mo Laudini in Vincentiano, deinde S. Medardi Sveſsione, denique Sylvae Majoris in agro Burdegalenſi. *a)* Non fuiſſe Abbatem ſed Decanum Cœnobii Sveſsionenſis contendit Joh. MABILONIVS, *b)* ſucceſsiſſeque Ingranno, qui ad Epiſcopatum Laudunenſem aſſumtus eſt A. DCCCCXXXII. claruit circa A. ML. teſt*e* CAVEO. *c)* Scripſit *vitam S. Romani* tum metro, tum proſa; verſus hexametri initio: A. C. ML.

Gratia vos Domini ſervet ſine limite quovis.

Leguntur in Prologo huius vitae ad Hugonem Rotmagenſem Archiepiſcopum in Joh. MABILLONII Analect. Veter Tom. I. *d)*

XXVII.

GISLEBERTVS.

Monachus Autisſiodorenſis. Vixiſſe circa A. ML. tempore Winemari Abbatis, qui fuit coaevus Mainardi Archiepiſcopi Senonenſis circa A. MLV. cujusque mentio habetur in Gisleberti Vita S. Romani lib. II. n. 26. ubi auctor ſua tempora appellat in Actis Sanctorum Maji per Godofred. Henſchenium, D. Papebrochium &c. *a)* colligit Joh. MABILLONIVS. Scripſit *Vitam S. Romani*, cui aliquos Jambici quaternarii generis verſus rythmicos inſeruit. Initium huius ML.

 vitae

XXVI. *a)* vid. CAVE de Scriptor. Eccleſ. pag. m. 525. *b)* Anal. Vet. Tom. I. pag. 110. *c)* l. c. *d)* pag. 109.

XXVII. *a)* Tom. V. ed. Antw. 1685. d. 22. Maii. pag. 164. C.

A. C. vitae allegat Wion & adſcribit S. Berthario
ML. abbati Caſinenſi, referente God. HENSCHENIO in Commentario de S. Romano monacho in Diœceſi Antisſiodorenſi & Senonenſi *b*) Mabillon in duobus MSS. dictam vitam reperit absque nomine Autoris, referente Godofr. HENSCHENIO. *c*)

Exſtant verſus in libro poſteriori Gisleberti de Miraculis S. Romani cap. XVII. XXVIII. XXIX. in Joh. a BOSCO Biblioth. Floriacenſi ed. Lugdun. 1605. *d*) & in Vita Sancti Romani Libr. II. n. 26, 27, 28. in Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti Tom. I. *e*)

XXVIII.

L E O.

Antea BRVNO dictus. *a*) Ex epiſcopo urbis Leucorum, quae Tullus appellatur nonus
MLIV. hujus nominis Papa Romanus. *b*) Obiit A. MLIV. ut LAMBERTVS Schafnaburgius & BARONIVS ſupputant, aut anno proxime ſequenti, ut WIBERTVS in vita ejusdem Leonis tradit. *c*) Annum MLIV. habet & TRITHEMIVS. *d*) d. XIX Aprilis CAVE *e*) Compoſuit *Cantus in honorem Sanctorum*, qua in re eum

b) n. 3. in Actis Sanct. l. c. p. 153. C. *c*) loc. cit. *d*) Xyſt. dextr. p. 105. *e*) pag. 164, 165.

XXVIII. *a*) vid. Anonymus Mallicenſis de Scriptor. Eccleſ. cap. LXXXV. *b*) vid. SIGEBERTVS Gembl. de Script. Eccl. Cap. 149. *c*) vid. Auberti MIREAI. Schol. ad Sigeberti l. c. *d*) de Script. Eccl. n. CCCXXXI. *e*) de Scriptor. Eccleſ. pag. m. 524.

eum primo Gregorio papae comparat SIGEBERTVS. *f)* Niſi hoc forte de ſola Muſica intellectum velit Sigebertus. Utrumque tamen innuere videtur Anonymus Mellicenſis, qui *g)* Leonem in Muſica ſubtilisſimum fuiſſe & inter cantus alios, quos plurimos edidit Hiſtoriam Papae Gregorii ſatis artificioſe compoſuiſſe narrat. A. C. MLIV.

XXIX.

HERMANNVS.

Cognomento CONTRACTVS *a)* Svevigena. *b)* Ex Veringenſium in Svevia Comitum ſtirpe oriundus. *c)* Monachus *d)* in Augia majore. *e)* Floruit ſub Henrico Pio *f)* Obiit A. MLIV. *g)* Scripſit MLIV.

I.] Metrice librum de *conflictu ovis & lini. h)*

II.) Librum metrice *in metrum Theodoli. i)*

III.) Librum de *contemtu mundi metrice. k)*

XXX.

WIPPO.

Henrici III. Imperatoris, mortui A. MLVI. ſacellanus. *a)* Scripſit *Panegyricum* carmine hexa- LMVI.

f) l. c. *g)* l. c.

XXIX. *a)* vid. HONORIVS Auguſtodunenſis de S. E. lib. IV. cap. 12. *b)* vid. Anonymus Mellicenſis de S. E. cap. XCI. *c)* vid. Aub. MIRAEI Schol. ad Honorii l. c. *d)* vid HONORIVS l. c. *e)* vid. MIRAEVS l. c. *f)* vid. HANOR. l. c. *g)* vid. MIRAEVS l. c. *h)* vid. Anon. Mellicenſ. l. c. *i)* vid. Anonymus Mellicenſ. l. c. *k)* vid. An. Mellicenſis loc. cit.

XXX. *a)* vid. Aub. MIRAEI Auctarium de Scriptor. Eccleſ. n. CCCXVII.

A. C. MLX. hexametro *ad Henricum* III. Imperatorem Conradi Imperatoris filium, qui legitur in Henr. CANISII Lect. Antiq. *b)*

XXXI.

GAVFERIVS.

MLX. BENEDICTVS. qui & GVAIFERIVS, ſalutatur a PETRO Diacono. *a)* GAVIFERIVS etiam appellatur. *b)* Salernitanus. *c)* Monachus Caſinenſis. *d)* Claruit A. MLX. *e)* Scripſit

I] Hymnum *de S. Secundino*, initio:
Chriſte Regum pretium piorum f)

II.] Verſus in *laudem Pſalterii*, initio.
Verba fero vitae, quae verbum vitae notavit.

III.] De *miraculo illius, qui ſe ipſum occidit, & per Beatum Jacobum vitae redditus eſt*, init.
Mortis in immanem te merſit culpa ruinam h)

IV.] De *converſione quorundam Salernitanorum*, initio:
Rex nova magna ſatis prohibetur facta Salerni i)

V.] De *Laude S. Marbini*, initio:
Gemma ſacerdotum votis asſiſte tuorum, k)

VI.] In *laudem S. Secundini*, initio:
Adſis tota tuis feſtis feſtiva diebus. l)

VII.]

b) Tom. II. pag. 190.

XXXI. *a)* de Viris illuſtribus Caſinenſ. cap. XXIX. *b)* vid. Joh. Baptiſtae MARI Annot. ad Petri loc. cit. *c)* vid. PETRVS l. c. *d)* vid. MARVS l. c. *e]* vid. MARVS l. c. *f]* vid. PETRVS & MARVS l. c. *g]* vid. PETRVS & MARVS l. c. *h]* vid. PETRVS & MARVS l. c. *i]* vid. iidem l. c. *k]* vid PETRVS & MARVS l. c. *l]* vid. iidem. *m]* vid. PETRVS l. c. *n]* pag. 1336. Cf. CAVE de Scriptor. Eccleſ. pag. m. 531.

VII.] Hymnos de *S. Secundino*. m) Verſus plures in laudem S. Secundini edita a Ferdinando VGHELLO Ital. Sacr. Tom. VII. n) Singula hæc asſervabantur MSta in Bibliotheca Caſinenſi, edereque ea voluit Johan. Baptiſta MARVS, ut teſtatur in Ann. ad Petrum Diaconum. A. C. MLX.

XXXII.

LANDENVLPHVS.

Monachus Caſinenſis. a) Vivebat Anno MLX. b) Scripſit de *renovatione Caſinenſis Coenobii, ac regimine Deſiderii* verſus, quos Deſiderius in circuitu capituli & clauſtri deſcribi praecepit, c) quosque PETRVS d) mirificos dicit. MLX.

XXXIII.

BANDVLPHVS.

Capuanus; Presbyter in Caſino, ſub Deſiderio Abbate monachus factus. a) Floruit A. MLX. b) Scripſit Verſus de *termino Paſchæ Hebræorum.* c) MLX.

XXXIV.

METELLVS.

Monachus Tegerenſis ſeu Tegerſeenſis in Ger- MLXI.

XXXII. a] vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtr. Caſinenſ. cap. XL. b] vide Notam Joh. Baptiſtae MARI ad Petri l. c. c] vid. PETRVS l. c. d] l. c.

XXXIII. a] vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtribus Caſinenſ. cap. XXVI. b] vid. Joh. Bapt. MARVS Annot. ad Petri l. c. c] vid. PETRVS l. c.

A. C. MLXI. Germania vixit circa A. MLX. *a)* Adeoque vix dici poeſt cum Caſpare BARTHIO *b)* Metellum ante milleſimum annum Quirinalia ſcripſiſſe. Scripſit *Vitam & laudes S. Quirini* carmine Lyrico. Prodierunt *Quirinalia* cum *Eclogis* aliis X in Henrici CANISII Lect. Antiqv. *c)* Partem Quirinalium exhibet Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti ed. 1672. *d)*

XXXV.

ADELMANNVS,

MLXVI. ALMANNVS dictus SIGEBERTO Gemblacenſi. *a)* ADELDANNVS Gvil. CAVEO. *b)* Fulperti Carnotenſis Antiſtitis quondam auditor. *c)* Grammaticus. *d)* Ex clerico Leodienſi Epiſcopus Brixienſis, *e)* ab Anno MXLVIII. *f)* Claruit ſub Henrico rege tertio A. MXL. *g)* Obiit circa annum MLXI. *h)* Metro excellens & proſa habetur TRITHEMIO. *i)* Scripſit *Rythmos alphabeticos de viris illuſtribus ſui temporis*, initio:

Armonicæ facultatis aſpirante gratia.

qui exſtant in Joh. MABILLONII Anal. Veter. Tom. I. *k)* XXXVI.

XXXIV. *a*] vid. Aub. MIRAEI Auctar. de Scriptor. Eccleſ. n. CCXIX. *b*] Adverſ. libr. LIII. cap. XII. pag. 2502. *c*] Tom. I. Appendic. pag. 35. *d*] Secul. III. Part. I. pag. 664.

XXXV. *a*] de Script. Eccl. cap. 153. cap. 153. *b*] de Scriptoribus Eccleſ. pag. m. 523. vid. Joh. TRITHEMIVS de Script. Eccl. n. CCCXX. *d*] vid. SIGEBERTVS l. c. *e*] vid. SIGEB. l. c. *f*] vid. CAVE de S. E. pag. m. 523. *g*] vid. TRITHEMIVS l. c. *h*] vid. CAVE l. c. *i*] l. c. *k*] pag. 420.

XXXVI. A. C.

GILLEBERTVS. MLXVI.

Monachus Elnonenſis. Vixit A. MLXVI. *a*) Scripſit *Hiſtoriam miraculorum S. Amandi corpore per Franciam translato*, partim proſa partim verſu, quae exſtat in Actis Sanctorum per Joh. BOLLANDVM &c. Februarii. Tom I. *b*) ex MStis Gandenſi & Belfortii, collatis cum editione operum Philippi ab Eleemoſyna.

XXXVII.

HELPERICVS.

Monachus Cœnobii S. Galli. *a*) Claruit ſub Henrico Imperatore III. Anno MLXIX, *b*) Scripſit tam *metro*, quam oratione ſoluta nonnulla opuſcula. *c*) MLXIX.

XXXVIII.

AMATVS.

Epiſcopus & Caſinenſis Monachus. *a*) Vivebat A. MLXX. *b*) Scripſit ad Gregorium Papam verſus de *geſtis Apoſtolorum Petri & Pauli*, & hos in quatuor libros diviſit. *c*) MLXX.

XXXIX.

XXXVI. *a*] vid. Godofredus HENSCHENIVS Commentar. de S. Amando in Actis Sanctor. Februarii Tom. I. pag. 843. C. *b*] pag. 895.

XXXVII. *a*] vid. Joh. TRITHEMIVS de Script. Ecc. n. CCCXXV. *b*] vid. TRITHEMIVS l. c. *c*] vid. TRITHEMIVS loc. cit.

XXXVIII. *a*] vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtribus Caſinenſ. cap. XX. *b*] vid. Joh. Bapt. MARI Annotatio ad Petri l. c. *c*] vid. PETRVS l. c.

A. C. MLXX.

XXXIX.

FVLCOJVS.

Bellovacenſis. Meldenſis eccleſiae ſubdiaconus. Floruit à MLXX. *a*) Scripſit

I.) Opus metricum de quo elogium a nonnemine Fulcoio ſcriptum ita: Tria volumina per ſeptem libros ſapienter & decenter heroice compoſuit. Primum ſimplex in epiſtolis, in titulis, quibusdam quaſi nugis, quod experientiae cauſa *Vtrum* nominavit. Secundum vero duplex, quod *neutrum* appellavit: eo quod in quorundam vita ſanctorum ingenium exercens, nec adhuc quod deſiderabat aggredi praeſumens, nec primo volumini, nec ultimo medium continuavit. Tertium autem per ſeptem libros ſeptiformi afflatus ſpiritu, ſub dialogo ſpiritus & hominis fideli opere, mirifico carmine contexuit. Hac de cauſa quod vetus & novum maritans Teſtamentum Chriſto JEſu, verbo Patris, latori gratiae, qui fecit utraque unum, uni viro virginem caſtam, eccleſiam videlicet deſpondit.

Pulcre compoſuit libros Fulcoius iſtos,
Fecit Vtrum, *fecit* Neutrum, *profecit* Vtrumq;
Scidit Vtrum, *ſparſit* Neutrum, *collegit* Vtrumque.

Ten-

XXXIX. *a*] vid. Acta Sanctorum Ord. S. Benedicti Secul. IV. Part. I. pag. 658.

Tentat Vtro, *fidit* Neutro, *deſponſat* Vtroque A. C.
Solus Vter, Neuterque *duplex, ſeptenus* Vtroque MLXX.
Suntque decem, nonumque triplex, trinumque volumen.
Solvitur his demum merito Denarius ille. b)

II.) *Epiſtolas metricas*, quarum una *Alexandro Papae II.* alia *Gervaſio* Remenſis Eccleſiae Antiſtiti, Manaſſae deceſſori directa eſt. *c*)

III.) *Epitaphium Otgerii & Benedicti* elegiacum, initio:

Quam male diſcernit, quod emat, vel qvalia ſpernit,

Exſtat in Actis Sanct. Ord. S. Benedicti. *d*)

XL.

DVRANDVS.

Monachus Fiſcamnenſis in Normannia, poſtea, a Rogerio Comite Montgomericenſi Coenobio Troarnenſi a ſe recens fundato primus abbas datus. Claruit circa A. MLXX. MLXX.
a) Scripſit *Prooemium* metricum praefixum libro de *corpore & ſanguine Domini* hexametrum, initio:

Doctorum cunctos labor eſt inqvirere libros.

Exſtat in Bibliotheca Maxima Patrum. *b*)

b] vid. Act. Sanct. Ord. S. Bened. Secul. IV. P. I. pag. 658.
c] v. Acta Sanct Bened. l. c *d*] Secul. IV. Part. I. pag. 664.

XL. *a*] vid. Gvil. CAVEVS de Scriptor. Eccleſ. pag. m. 533. *b*) Tom. XVIII. pag. 420.

A. C.

XLI.

BERNARDVS.

Monachus de gente Saxonum *a)* Corbeienſis. *b)* Claruit A. MLXX. Imperatoris Henrici III. temporibus. *c)* *Carmine* excellens & proſa fuit, teſte TRITHEMIO *d)*

XLII.

WILLERAMVS.

MLXX. WILLERAMINVS dictus Anonymo Mellicenſi; *a)* abbas Eberſpergenſis. *b)* Abbas Mersburgenſis, ſecundum TRITHEMIVM. *c)* Claruit A. MLXX. *d)* In componendis verſibus acutum ſatis habuit ingenium. *e)* Scripſit *Canticum canticorum* metro heroico luculenter expoſitum teſte Anonymo. *f)* Quod opus inſcribitur de *nuptiis Chriſti & Eccleſiae*, teſte TRITHEMIO. *g)* Paraphraſis haec metro rythmica Cantici Canticorum Salomonis exſtat inter codices MStos Bibliothecae Caeſareae Vindobonenſis longe auctior editione, a Paulo MERVLA Lugduni Batav. 1598. adornata. Ejus ſpecimen dedit Petrus LAMBECIVS. *h)* Exſtat quoque MS. Vra-

XLI. *a)* vid. SIGEBERTVS Gemblacenſis de S. E. cap. 165. *b)* vid. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. CCCXLVIII. *c)* vid. TRITHEMIVS l. c. *d)* l. c.

XLII. *a)* de Script. Eccl. cap. LXXVIII. *b)* vid. Anonymus Mellicenſis l. c. *c)* de Scriptor. Eccleſ. num. CCCXLV. *d)* vid. TRITHEMIVS l. c. *e)* vid. Anonymus Mellicenſis l. c. *f)* l. c. *g)* l. c. *h)* Comment. de Biblioth. Caeſ. Vindob. lib. II. cap. VIII. pag. 765. & 769.

Vratiſlaviae in Bibliotheca Rhedigeriana. *i*) A. C. MLXX.

XLIII.

GVALDO.

Monachus Corbeienſis. Claruit Anno. MLXX. *a*) Praefixit Gvaldo *Vitæ S. Anſcharii* praefationem ad Albertum decimum tertium Hamburgenſem Archiepiſcopum, qui deceſsit A. MLXXII. Scripſit *Vitam S. Anſcharii* primi Archiepiſcopi Hamburgenſis, verſu hexametro, initio:

Dulce tuis, Alberte, decus, jubar ignivaporum.

Exſtat in Petri LAMBECII Rer. Hamburg. Tom. I. ex antiquiſſimo codice Corbejenſi, quem Lutetiae deſcribi curaverat Lambecius; in Actis Sanctorum per BOLLANDVM &c. Februarii Tom. I. *b*) ex MSto Pariſienſi monaſterii S. Germani de Pratis, ubi tamen initio memorato hic praefigitur verſus:

Principium libri lacrymas habet: Acta notandum;

Juncta Alii S. Rimberti vitae Anſcharianae opera Claudii ARRHENII Holmiae 1677. *c*) ad editionem Lambecianam; in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti Secul. IV. P. II. edit. Pariſienſ. 1680. *d*) ex Lambecio Bollando & codicibus MSS.

 XLIV.

i] vid. J. A. FABRICIVS not. *e*] ad Trithemii de S. E. n. CCCXLV. ed. Hamb. 1718. pag. 88.

XLIII. *a*] vid. Gvil. CAVEVS de Scriptor Eccleſ. pag. m. 533. *b*] pag. 427. *c*] pag. 156. *d*] pag. 115.

A. C. XLIV.

MLXXIV. *OSBERTVS.*

Ita nominatur a Joh. TRITHEMIO, *a*) OSBERNVS a Joh BALEO. *b*) Monachus Cantuarienſis ordinis S. Benedicti. *c*) Claruit A. MXX ſecundum TRITHEMIVM, *d*) ſed ſecundum BOSTONVM apud Baleum. *e*) Anno MLXXIV. Scripſit *Vitam S. Elphegi Archiepiſcopi* verſu libro uno: init:

Vt ſuper omne melos. f)

qui ſervatur MS. Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti, ſine mentione auctoris, titulo: *Paſſio S. Catharinae & S. Alphegi. g*)

XLV.

CLEMENS.

MLXXX. Ordine III. Antipapa, antea Epiſcopus Ravennaticae ſedis GWIBERTVS dictus. *a*) Allectus ad Archiepiſcopatum A. MLXX. *b*) Poſtea adverſus Gregorium VII. per Regem Heinricum papa conſtitutus. *c*) Vixit Ao. MLXXX monente nota ad Anonymum Mellicenſem. *d*) Scripſit adverſus Papam Ur-

XLIV. *a*] de Scriptoribus Eccleſ. num. CCCXIII. *b*] Scriptor. Britann. Centur. II. num. LIV. *c*] vid. TRITHEMIVS l. c. *d*] l. c. *e*] l. c. *f*] vid. Joh. PITSEVS de illuſtribus Angliae Scriptor. pag. 189. num. 169. *g*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Tom. I. P. II. pag. 143. num. 1590.

XLV. *a*] vid. Anonymus Mellicenſis de Scriptor. Eccleſ. cap. XCVIII. *b*] vid. Ferdinandi UGHELLI Ital. ſacra Tom. II. pag. 363. *c*] vid. Anonymus l. c. *d*] l. c.

Urbanum in exſilium actum hoc diſtichon: A. C.

Diceris Urbanus, cum ſis projectus ab urbe.
Vel muta nomen vel regrediaris in urbem. e)

XLVI.

WOLPHELMVS.

Abbas Brawillerenſis. Mortuus A. MXCI. d. XXII. Aprilis, teſte CONRADO Biographo. MXXCI. Scripſit verſus ſuper *utrumque teſtamentum*, initio:

Late diffuſus ſit eccleſiaſticus uſus.

quos inſeruit Vitae Wolphelmi CONRADVS Monachus Brawillenſis. *a*)

XLVII.

ALBERICVS.

Monachus Caſinenſis, S. R. E. Diaconus Cardinalis. Floruit A. MXXCIV. *a*) Scri- MXXCVI. pſit Hymnos in Sancti *Nicolai*; hymnos in S. *Crucis*; in *Aſcenſionis*; in S. *Pauli*; in S. *Apollinaris*: hymnos *de S. Scholaſtica*: In *Aſſumtionis S. Mariae*. Hymnos tres; in *S. Petri* hymnos: Verſus in vitam S. Scholaſticae, rhythmum in *Paſcha*, de *die Judicii* & de *poenis inferni*. Rhythmum de *gaudio Paradiſi*. *b*) Cunctae Lucubrationes Alberici habentur MSS. in bibliotheca Coenobii S. Crucis fratrum Minorum conven-

 tua-

e] vid. Anonymus Mellicenſis l. c.

XLVI. *a*] Cap. IV. n. 25. in Act. Sanct. April. per God. Henſchenium &c. Tom. III. pag. 83.

XLVII. *a*] vid. Joh. Bapt. MARVS nota ad Petri Diaconi de Viris illuſtr. Caſin. cap. XXI. *b*] vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtrib. Caſin. cap. XXI.

A. C. tualium S. Franciſci Civitatis Florentiae, teſte Joh. Baptiſta MARO. *c*)

XXXXVIII.

ALPHANVS.

MXXCVI. Monachus coenobii Caſinenſis, deinde Archiepiſcopus Salernitanus. *a*) Fuit temporibus Imperatorum Michaelis, Conſtantini, Alexii atque Henrici. *b*) Vixit usque ad annum MXXCVI. menſe Maii, teſte Joh. Baptiſta MARO. *c*) Scripta ſunt:

I] Hymnus de *S. Benedicto*, qui exſtat in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti. *d*)

II] Hymnus duplex de *S. Mauro*, qui legitur in Act. Sanct. ord. S. Bened. *e*)

III] Paſſio S. S. *Martyrum XII. fratrum Beneventanorum*, metro heroico conſcripta; legitur apud LIPOMANNVM, *f*) & SVRIVM. *g*) Ejus emendatiorem editionem pollicetur Joh. Baptiſta MARVS. *h*)

VI] Verſus in *laudem Romualdi* Cauſidici Salernitani, *& Sigismundi* monachi Caſinenſis, aſſervantur MSS. in Bibliotheca Caſinenſi, narrante MARO. *i*)

V] Verſus in laudem *B. Sabinae* elegiaci, initio:

Prae-

---

c] ad Petri loc. cit.

XLVIII. *a*] vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtr. Caſinenſ. cap. XIX. *b*] vid. PETRVS l. c. *c*] ad Petri l. c. *d*] Tom. I. pag. 33. *e*] Tom. I. pag. 302. *f*] Tom. IV. *g*] Tom. VI. ſub die I. Septembr. *h*] Annot. ad Petri Diac. de Viris illuſtr. Caſin. cap. XIX. *i*] l. c.

Præſul amande magis multo quam credis amári A. C.
Exſtant in Ferdinandi VGHELLI Ital. Sacrae MXXCVI.
Tom. II. ed. Rom. 1647. *k*)

VI] Hymnus in *laudem S. Sabinae*, Glyconico - Choriambicus initio:

Praebe Chriſte canentibus.

Exſtat ibidem. *l*)

VII. Alius Hymnus in *laudibus ipſius* Glyconicus initio:

Ad patris decus optimi.

Exſtat ibid.

VIII] In *S. Mauri* Abbatis metrum ſapphicum, initio:

Quid tuo nobis potius placere.

Exſtat ibidem. *m*)

IX] In *Eundem* Alomannico - Dactylicus, initio:

Gaudere fratres nos hodie decet.

Exſtat ibid. *n*)

X] In *S. Matthaei Apoſtoli*, Jambicus Senarius, initio:

Apoſtolorum nobili victoria.

Exſtat ibid.

XI] Alius in *Eundem* Senarius initio:

Laetare mater parturisque filios.

Exſtat ibid. *o*)

XII] Alius in *Eundem* Quaternarius, init:

Adeſto Sancte Spiritus.

Exſtat ibidem.

XIII] In Sanctorum *Martyrum*, *Fortunati*,

k] pag. 1085. *l*] pag. 1087. *m*] pag. 1088. *n*] pag. 1089.

A. C. MXXCVI. *ti, Gnii & Authes*, Choriambico-Glyconicus initio:

Sanctis martyribus laus honor & decus.

Exſtat ibidem. *q*)

XIV] Alius de *Eisdem*, Quatern. initio:

Salve dies tutoribus.

Exſtat ibidem. *r*)

XV] De *Sancto Nicolao*, Glyconico. Choriambicum, initio:

Rex Regum Deus omnium.

Exſtat ibidem.

XVI] In *laudem S. Chriſtinae* elegiac. init.

Virgo dicata Deo notis Chriſtina faveto.

Exſtat ibidem. *ſ*)

XVII] In *Eandem* elegiac. initio:

Intemerata fide noſtrae ſuccurre ruinae.

Exſtat ibidem. *t*)

XVIII] In *Eandem* Choriambico-Glyconicus, initio:

Virgo ſidereis ardua ſedibus.

Exſtat ibid. *u*)

XIX] In *eandem* Quaternarius, initio:

Fontem perennis Gratiae.

Exſtat in VGHELLI Ital. ſacr. Tom. II: *x*)

XX] De *Sancto Petro Paulo*, Hexam. init.

Alma dies rutilat toto celeberrima mundo

Exſtat ibid.

XXI] De *Sancto Benedicto* Sapph. init.

Aureo ſolis radio perennis.

Ex-

p] pag. 1090. *q*] pag. 1091. *r*] pag. 1092. *ſ*] pag. 1093. *t*] pag. 1094. *u*] pag. 1094.

Exſtat ibidem. *y*) A. C. MXXCVI.

XXII] Hymnus de *Virtute humilitatis, ſuperbiæque vitio* ſenariolis conſtans, initio:

Gaudete juſti, mites & pacifici.

Exſtat ibid. *z*)

XXIII] De *Caſino monte.* Praemittuntur quatuor verſus Hexametri, reliqui ſunt dactylici; init:

Mons bone ſalveris pacis dator, atque quietis.

Exſtat ibidem. *aa*)

XXIV] Cantus in *laudem B. Margarithæ Virginis & martyris*, hexam. init.

Si ſua vaniloquo tumefactus carmine mundus.

Exſtat ibid. *ab*)

XXV] Ode in *laudem S. Urſulae* Sapphica, initio:

Fulgor aſpectus placuit virorum.

Exſtat ibid. *ac*)

XXVI] Cantus in *laudem S. Catharinae Virginis*, hexametr. init.

Pulcra nimis nullum cupiens admittere ſponſum.

Exſtat ibidem.

XXVII] Ode in *laudem ejusdem Virginis*, meris ſapphicis conſtans, initio:

Multa nos cogit bonitas puellae.

Exſtat ibid. *ad*)

XXVIII] Alia Ode in *ipſius laudem* Choriambica, initio:

x] pag. 1095. *y*] pag. 1096. *z*] pag. 1097. *aa*] pag. 1099. *ab*] pag. 1100. *ac*] pag. 1101. *ad*] pag. 1102.

A. C. *Laudes non pigeat promere cantibus.*
MXXCVI. Exſtat ibidem.

XXIX] *Virgo Maria ad Jeſum natum.* Hexametr. initio:

Has mundi tenebras noſter bene veneris infans.
Exſtat in Ferd. VGHELLI Ital. ſacr. Tom. II. *ae*)

XXX] Ad *Laudem S. Luciæ* Virginis & martyris. Hexametr. initio:

Qui cœlos quondam ſtatuiſti lumina terris
Exſtat ibidem.

XXXI] Ode in *honorem Innocentum*, *Glyconica*, initio:

Candentem ſegitis novae.
Exſtat ibidem. *af*)

XXXII] De *S. Agnete* Virgine & martyre Hexametri; initio:

Si tibi difficile fortaſſe videtur habere.
Exſtat ibidem.

XXXIII] In *Eandem* Sapphic. initio:

Igne divini radians amoris
Exſtat ibidem. *ag*)

XXXIV] In *Eandem* Sapphic. initio:

Ardet intactae faciem puellae.
Exſtat ibidem.

XXXV] Sermo *ad Clerum laudem Vincentii* martyris, Hexametr. initio:

Hactenus almorum referentes facta virorum.
Exſtat ibidem. *ah*)

XXXVI] Ode excitativa *militibus Chriſti*, genere Ariſtophanico ſcripta, initio:

Quid

ae] p. 1103. *af*] p. 1104. *ag*] pag. 1106. *ah*] pag. 1107.

Quid ſtas? otio quid pugil haeres. A. C.
Exſtat ibidem. *ai*) MXXCVI.

XXXVII] Oratio ſeu *Confesſio metrica*, partim elegiaca, partim hexametra, initio:

Priſca lavans proprio mundi delicta cruore.
Exſtat in Ferdinandi VGHELLI Italiae ſacrae Tom. II. *ak*)

XXXVIII] Ad *Giſulſum* principem Salernitanum, initio:

Vrbana potius nobilitate.
Exſtat ibid. *al*)

XXXIX] Ad *Gvidonem* fratrem principis Salernitani, elegiaci initio:

Cognita cauſa mei fortisſime Gvido vigoris.
Exſtat ibidem. *am*)

XL] Ad *Gosfrit* Epiſcopum Averſanum, genere Choriambico & Phaerecratio. Init.

Gosfrit Pontificum laetitiae penus.
Exſtat ibidem. *an*)

XLI] Ad *Athonem* Epiſcopum Theatinum ſapph. intio:

Multa promittis tibi quae nocere.
Exſtat ibidem.

XLII] Ad *Transmundum* puerum Scholaſticum, initio;

Transmundum metrica laude ſorores.
Exſtat ibid. *ao*)

XLIII] Ad *Gvillelmum* monachum grammaticum, Sapphic. initio:

Sae-

ai] p. 1110. *ak*] pag. 1110. *al*] p. 1117. *am*] pag. 1119. *an*) pag. 1119. *ao*) p. 1120.

A. C. *Saepe te riſu puer affluenti.*

MXXCVI. Exſtat. ibidem. *ap*)

XLIV] Ad *Ildebrandum* Archidiaconum, initio:

Quanta gloria publicam.

Exſtat in Ferd. VGHELLI Ital. ſacr. Tom. II. *aq*)

XLV] Ad *Stephanum* cardinalem Epitaphium, elegiac. initio:

Stephane qualis in æde Petri quantumque ſacerdos.

Exſtat ibidem. *ar*)

XLVI] *Epitaphium Athonis* Epiſcopi Theatini, elegiac. initio:

Præſulis Athonis tumulaſti membra Caſini.

Exſtat ibidem.

XLVII] *Leonis Epitaphium* elegiac. initio:

Hoc jacet in tumulo Leo Vir per cuncta fidelis.

Exſtat ibidem. *as*)

XLVIII Scripſit & Alphanus de *S. Benedicto verſus* ad Pandulphum Marſorum Epiſcopum; in laudem *Monachorum Caſinenſium*; de *ſitu, conſtructione ac renovatione ejusdem coenobii*; ad *Roffridum* monachum Caſinenſem; verſus *de eccleſia S. Johannis Baptiſtae in Caſino*; *Epitaphia* quamplurima virorum inſignium & alia. *at*)

XLIX.

ADELFERIVS.

MXCIV. Teſtis in pluribus oculatus rerum a S. Nicolao

ap) 1121. *aq*) pag. 1122. *ar*) pag. 1123. *as*) pag. 1123.
at) vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtr. Caſinenſ. cap. XIX.

colao Peregrino Tranenſi geſtarum dicitur A. C. in inſcriptione libri de S. Nicolai adventu MXCIV. Tranum. Nicolaus mortuus A. MXCIV. Exſtat Carmen elegiacum, initio:

Cum non ſim tanti, praeſul venerande Biſanti

ſubnexum libro Adelferii de *S. Nicolai Peregrini, Trani in Apulia Patroni, adventu Tranum, & obitu eumque ſecutis miraculis;* qui eſt Pars II. Actorum Quadripartitorum S. Nicolai. *a*) Editum eſt in Actis Sanctorum Junii per God. HENSCHENIVM &c. *b*) ex tribus MStis, & Ughello.

L. MXCIV.

VRBANVS.

Papa ejus nominis ſecundus. *a*) OTTO antea dictus. *b*) Vixit A. MLXXXVIII. *c*) Obiit A. MXCIX. die XIX Julii. *d*) Scripſit

I] *Diſtichon ad Anti-Papam Clementem III.* reſpondet dicterio ſibi a Clemente objecto: MXCIV.

Clemens nomen habes, ſed clemens non potes eſſe
Tradita ſolvendi- cum ſit tibi nulla poteſtas.

II] *Epitaphium Simonis* Comitis Creſperenſis, quod annexum Vitae Simonis in Actis Sanctorum ord. S. Bened. *e*)

LI.

GVLIELMVS.

Ap-

XLIX. *a*) n.48. *b*) Tom. I. d. 11. Junii pag. 248. B.
L. *a*) vid. Anonymus Mellicenſis de Scr. Eccleſ. Cap. XCIX. *b*) vid. Gvil. CAVE de Script. Eccleſ. p. m. 540. *c*) vide notam ad Anonymi l. c. *d*) vid. CAVE l. c. *e*) Secul. VI. Part. 2. pag. 383.

A. C. MXCIX. Appulus, Urbano II. Anno MXCIX. mortuo, hortante ſcripſit Hiſtoricum poema de *rebus Normannorum in Sicilia, Appulia & Calabria geſtis*, usque ad mortem Gviſcardi Ducis, hexametrum; initio:

Geſte Ducum veterum veteres cecinere Poetæ.

Exſtat in G. G. LEIBNITII Scriptor. Rer. Brunſvicenſ. *a*)

LII.

GVNTERVS.

MC. Monachus S. Amandi, *a*) Monachus Elvonenſis ordinis S. Benedicti dicitur a Joh. TRITHEMIO. *b*)

Claruit temporibus Henrici regis quarti A. MC. *c*) Scripſit *Martyrium S. Cyriaci* metrico ſtylo. *d*)

LIII.

HARIVLFVS.

Sec. XI. Monachus primum Centulenſis ſeu ſancti Richarii in Pontivo, *a*) deinde Abbas Aldeburgenſis in Flandria, *b*) prope Brugas. *c*)

Vixit Sec. XI. eunte. Scripſit enim Vitam S. Arnulfi epiſcopi Sveſſionenſis, coæqualis, qui obiit A. MXXCVII. d. xv. Aug. A.

LI. *a*) Tom. I. pag. 578.

LII *a*) v. SIGEBERTVS Gembl. de S. E. c. 166. *b*) de S-E. n. 354. *c*) v. TRITHEMIVS. l. c. *d*) v. SIGEBERTVS & TRITHEMIVS ll. cc.

LIII. *a*) vid. Jo. MABILLONIVS Analector Veter. T. I. p. 437. *b*) v. Aub. MIRAEI Auctar. de S. E. n. 362. (*c* v. MABILLONIVS l. c.

A. MCV. Abbatem fuiſſe conſtitutum & A. MCLXIII. abbatia ceſſiſſe refert GV. CAVEVS *d*) A. C. Sec. XI.

Scripſit I. *Carmina* plura inſerta *Vitae S. Arnulfi* in Actis Sanctor. Ord. Benedict. *e*) II. Epitaphium proprium Elegiacum, initio: *Pontivo natus pronus ſtudiis Hariulfus;* quod exſtat in Joh. MABILLONII Analector. Veter. T. I. *f*) III. Carmen *ad Centulenſes de Chronico ſuo*, hexametrum, initio: *Centula diligo te, doctricis captus amore*, quod exſtat in MABILLONII loc. cit. *g*)

LIV.

JOANNES.

Archidiaconus Barenſis. Sec. XI.

Scripſit *Vitam S. Sabini* epiſcopi Canuſini metricam, quae exſtat in Actis Sanctorum per J. BOLLANDVM &c. Februar. Tom. II. p. 328.

SECVLVM DVODECIMVM.

I.

CONRADVS.

Monachus Brunwillerenſis. Scripſit circa initium ſeculi XII. *Vitam Wolphelmi* abbatis Brunwillerenſis, cui carmen aliquod inſeruit cap. 20. in Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti Sec. VI. P. 2. p. 687. MCI.

II.

d) de S. E. p. m. 561. *e*) Sec. VI. P. 2. p. 522. ſqq. *f*) p. 431. *g*) pag. 432.

A. C. MCI.

II.

RODVLPHVS.

Cognomento TORTARIVS, *a*) nec videtur Jo. a BOSCO *b*) Rodulſum a Tortario diſtingvere debuiſſe, quamvis ea in re ipſi adſtipuletur Caſpar BARTHIVS. *c*)

Fuit monachus Floriacenſis, claruitque circa Annum MCI. *d*)

Scripſit I. *Translationem S. Mauri* verſu hexametro, quae exſtat, omisſis tamen verſibus qui de Mauri pasſione agebant, hoc initio: *Adſuerunt Romae praeſcripto tempore nautae;* in Jo. a BOSCO Bibliotheca Floriacenſi. *e*) Mille auctor ſcripſerat verſus, ex quibus non totos ducentos evulgavit Jo. a BOSCO Annotationes in verſus editos dedit Caſpar BARTHIVS. *f*)

II. Hymnum hendecaſyllabicum *pasſionem ac translationem S. Mauri* martyris graphice concinentem. *g*)

III. *Miraculorum S. Benedicti* Librum IV. ex ANDREAE monachi hiſtoria, carmine elegiaco, quae exſtat in Actis Sanctorum per Joh. BOLLANDVM &c. *h*)

III.

MARBODVS.

EVANX

II. *a*) v. Gv. CAVE de S. E. p. m. 559. *b*) in Bibliotheca Floriacenſi p. 355. *c*) Adverſar. L. II. cap. VII. col. 2439. *d*) v. CAVE. l. c. *e*) p. 349. *f*) Adverſar. L. II. cap. VII. *g*) v. Jo. a BOSCO in Bibliot. Floriac. p. 355. *h*) Martii Tom. III. p. 334.

EVANX cognomine, Britannus, qui ex Cambria fertur natus. *a*) Epiſcopus Redonenſis, *b*) in Britannia Armorica, creatus A. MXCVI. Demum poſt 27. annos monachus Andegavi ad S. Albinum factus A. MCIII. [forte MCXXIII.] vivere deſiit. *c*) A. C. MCIII.

Scripſit I. *Cantica canticorum* metrico lepore expoſita, & litteram & allegoriam exornans. *d*) Expreſſum eſt Canticum verſibus leoninis, editumque in Appendice ad opera HILDEBERTI per Antonium BEAVGENDRE Pariſ. 1707. fol. *e*)

II. *Paſſionem S. Laurentii* metrice. *f*)

III. *Paſſionem Thebaeorum* metrice. *g*) Paſſio Thebaeorum, ſive S. Mauricii & ſociorum ejus legitur in MARBODI opuſculis quae prodierunt cum HILDEBERTI operibus Pariſiis 1707. *h*)

IV. De *lapidibus* & *gemmis*, lib. I. *i*) *Lapidarius* ſeu de pretioſis gemmis, id eſt de virtutibus lapidum verſu Lib. I. qui continet capita ſexaginta unum, initio: *Annulus ut gemmam:* inſcribitur apud Jo. PITSEVM. *k*) Eſt carmen hexametrum, initio: *Evax rex Arabum legitur ſcripſiſſe Neroni.* REINE-

III. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 50. *b*) vid. SIGEBERTVS Gemblac. de S. E. Cap. 158. *c*) v. Aub. MIRAEVS in Schol. ad Sigeberti l. c. *d*) v. SIGEBERTVS l. c. *e*) v. Jo. Alb. FABRICIVS not. x] ad Trithemii de S. E. n. 339. *f*) v. SIGEBERTVS l. c. *g*) v. SIGEBERTVS l. c. *h*) p. 1535. v. FABRICIVS l. c. *i*) v. BALEVS l. c. *k*) de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 162.

A. C. MCIII. SIVS p. 76. defenſionis variarum lectionum putat a cognomine Evanx Marbodum ſe finxiſſe Evacis interpretem. *l*) Exſtat MARBODEVS de *gemmis* excuſus ſaepius.

MARBODEVS de *gemmis* metrice habetur tantum Appendix alius cujusdam ſcripti, ſeu liber quintus MACRI in Codice quodam MSto Bibliothecae Paulinae Academiae Lipſienſis. *m*)

V. Carmina *ſententioſa* Lib. I. *n*)

VI. *Hiſtoria S. Theophili* poenitentis, auctore, ut creditur, Marbodo Epiſc. Redanenſi, verſu hexametro, initio:

Quidam magnorum Vicedomnus erat meritorum.

exſtat in Actis Sanctorum per Jo. BOLLANDVM &c. *o*) ex Codice MS.

VII. Verſus *in laudem Hildeberti ſcriptorumque ejus* hexametri, initio:

Dum tua ſcripta legens oculos ad noſtra reduco.

Leguntur in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *p*)

VIII. De *tribus inimicis hominis* liber elegiacus, initio: *Plurima cum ſoleant ſacros avertere mores;*

exſtat ibidem. *q*)

IV.

l) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. 1712. pag. 869. 870. *m*) v. FELLERI Catalog. p. 369. n. 2. *n*) v. BALEVS l. c. *o*) Februarii Tom. I. p. 487. *p*) pag. 419. *q*) p. 547.

IV. A. C. MCV.

ODERISIVS.

Primus Abbas Caſinenſis. *a)* Cardinalis ordinatus A. MXXCVII. 16. Kalend. Octobr. Obiit A. MCV. 4. Non Decembr. *b)*

Verſificatorem fuiſſe mirabilem teſtatur PETRVS diaconus. *c)*

V.

THEODERICVS.

Ex monacho Gandavenſi ad S. Petrum MCVII. *a)* Abbas S. Trudonis *b)* in dioeceſi Leodicenſi. *c)* Claruit temporibus Henrici quarti A. MC. *d)* Obiit A. MCVII. 7. Cal. Mai. *e)* Eleganti ingenio multa breviter quidem ſed laudabiliter metrice ſcripſit, obſervante SIGEBERTO. *f)*

Scripſit I. *Vitam S. Trudonis* lib. I. II. *Vitam S. Bavonis* lib. I. III. *Vitam S. Remoldi* lib. I. Omnia eleganti metro teſte Jo. TRITHEMIO. *g)*

VI.

GODFRIDVS.

Wintonienſis. *a)* Prior Wintonienſis MCVII. di-

Aa 2

IV. *a)* v. PETRVS diaconus de vir. illuſtr. Caſinenſib. Cap. XXVIII. *b)* v. Jo. Bapt. MARVS Annotat. ad Petri loc. cit. *c)* loc. cit.

V. *a)* v. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeberti de S. E. Cap. 170. *b)* v. SIGEBERTVS Gemblac. de S. E. Cap. 170. *c)* v. MIRAEVS l. c. *d)* v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 355. *e)* v. Gv. CAVEVS de S. E. pag. m. 558. *f)* loc. cit. *g)* loc. cit. conf. SIGEBERTVS loc. cit.

VI. *a)* v. J. BALEVS de Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 59.

A. C. MCVII. dicitur in manuſcripto quodam Codice eorum, quos Kenelmus Digbaeus donavit Bibliothecae Bodleianae. *b*) Obiit A. MCVI. *c*)

Scripſit I. *Epigrammata ſatyrica* Libr. I. initio: *Undique ſuſceptam qui miſcuit.* II. *Nummi deſcriptionem* Lib. I. Initio: *Nummum deſcripſi, nummo quoque.* III. *Diſticha moralia* Lib. I. Initio: *Diſcendi Damiane modum.* VI. *Tetraſticha* moralia Lib. I. Initio: *Miramur Rupilum.* V. *Hexaſticha* moralia Lib. I. VI. *Oxoſtica* moralia Lib. I. *d*) Ex his unum eſt *in Serlonem*, initio: *Eccleſiae murus cecidit Serlone cadente;* quod exſtat in Jo. PITSEI de illuſtr. Angl. Scriptor libro. *e*)

Exſtant *Carmina* Godefridi Prioris Wintonienſis, inter Codices MSS. quos bibliothecae Bodleianae donavit Kenelmus Digbaeus n. 65. inter Codices MSS. bibliothecae Bodleianae n. 1666. *f*)

VII.
HERIGERVS.

MCVII. Seu HARIGERVS, *a*) Abbas Lobienſis. *b*) Obiit A. MCVII. *c*) Plura de eo ad Annum MVII. diximus.

VIII.

b) n. 65. inter Codices Biblioth. Bodlejan. 1666. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 80. *c*) v. BALEVS l c *d*) v. Jo. BALEVS de ſcriptor. Britann. Cent. 2. n. 59. *e*) p. 192. *f*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae pag. 80.

VII. *a*) v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Sigeberti de S. E. Cap. 137. *b*) v. SIGEBERTVS Gemblac. de Scriptor. Eccleſ. Cap. 137. *c*) v. MIRAEVS loc. cit.

A. C. MCIX.

VIII.
ANSELMVS.

Seduni apud Rhaetos natus; *a*) ſive in Auguſta Salaſſorum urbe inter Alpes. Quidam Burgundium, alii Pedemontanum nonnulli Italum faciunt. *b*) Lantfranci Cantuarienſis Archiepiſcopi diſcipulus Ex abbate Cantuarienſis eccleſiae, *c*) vel monaſterii Beccenſis *d*) in Normannia ordinis S. Benedicti, *e*) Angliae provinciae epiſcopus, *f*) ſeu Archiepiſcopus Cantuariorum. *g*) Claruit ſub Henrico Imperatore tertio An. MLXXX. *h*) Obiit A. MCIX. *i*) d. XXI. April. *k*)

Scripſit I. Verſus de praedeceſſore ſuo *Lanfranco*, hexametros, initio: *Archiepiſcopii non divitias nec honores.* Exſtant in Bibliotheca Maxima Patrum, *l*) & in Actis Sanctorum ordinis S. Benedicti. *m*)

II. Carmen de *contemptu mundi* & *hymni*, qui exſtant in Anſelmi operibus ed. Colon. 1612. T. III. *n*) edit. Lugdun. 1631. p. III. *o*)

VIII. *a*) v. Aub. MIRAEVS. Schol. ad Honorii de S. E. L. IV. c. 15. *b*) vid. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p 201. a. *c*) v. HONORIVS. loc. cit. *d*) v. HENRICVS. Gandav. de S. E. c. 5 *e*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 351. *f*) v. HONORIVS l. c. *g*) v. SIGEBERTVS Gembl. de S. E. c. 168. & HENRICVS l. c. *h*) v. TRITHEMIVS l. c. *i*) v. MIRAEVS loc. cit. *k*) v. Gv. CAVE de S. E. p. m. 542. *l*) T. XVIII. p. 620. *m*) Sec. VI. l. 2. pag. 659. *n*) v. HENDREICH loc. c. b. *o*) v. HENDREICH. l. c. p. 202. b.

A. C. III. Carmen de Sacra *Euchariſtia* hexametrum Anſelmo in quodam exemplari tribuitur, quod tamen Petro Anſelmo adſcribit Caſpar BARTHIVS. *p*)

IV. S. Anſelmi *poemata* exſtant inter libros manuſcriptos Caroli Howard n. 21. *q*)

IX.

FRANCO.

MCIX. Abbas Affligemenſis, *a*) aut Haffligemenſis, *b*) aut Affligemienſis in Brabantia, *c*) Ordinis S. Benedicti, electus ſub Henrico Imperatore quinto A. MCIX. Indictione XIII. *d*) Aut A. MCXI. ſecundum Aub. MIRAEVM. *e*) Scripſit I. Verſus, qui annexi leguntur libro XII. de *gratia Dei*, in Bibliotheca Maxima Patrum. *f*)

II. *Statum futurae gloriae* metrice eleganter deſcripſit, indicante & judicante HENRICO Gandavenſi *g*)

X.

GVIDO.

MCXI. Caſinenſis presbyter. *a*) Vivebat tempore Girardi abbatis Caſinenſis A. MCXI. *b*) In

p) Animadverſ. ad Papin. Statii II. Thebaid. p. 1153. *q*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. p. 15. n. 631.

IX. *a*) v. HENRICVS. Gandav. de S. E. c. 39. *b*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 367. *c*) v. Aub. MIRAEVS in Schol. ad Henrici l. c. *d*) v. TRITHEMIVS l. c. *e*) loc. cit. *f*) T. XXI. pag. 326. *g*) loc. cit.

X. *a*) v. PETRVS diac. de Vir. illuſtr. Caſinenſ. Cap XLI.

Inter elegantiſſimos ſcriptores ſua tempeſtate praecipuus habetur a MARO. *c*) A. C.

Scripſit verſus de *fortuna Alberici* monachi Caſinenſis. *d*)

XI.

SIGEBERTVS.

Metis in prima aetate in eccleſia S. Vincentii poſitus. Deinde monachus Gemblacenſis. *a*) Chronicam ſuam perduxit usque ad A MCXI. *b*) Diem ſupremum obiit III. Nonas Octobris A. MCXII. *c*) vel A. MCXIII. ut habet Gv. CAVEVS. *d*) MCXII.

Scripſit I. *Vitam Theoderici* Epiſcopi conditoris eccleſiae Metenſis: in qua per digreſſionem laudem ipſius urbis heroico metro declamavit. *e*) Aliqua huic vitae inſerta ſunt carmina. *f*)

II. *Paſſionem S. Luciae* alcaico metro. *g*)

III. *Paſſionem Thebaeorum* horoico carmine. *h*) Exſtat ea libris 3. in monaſterio Gemblacenſi. *i*)

IV. Deſcripſit heroico metro eccleſiaſtem, quem opere ſtromateo tripliciter di-

b) v. Jo. Bapt. MARVS Annotat. ad Petri loc. c. *c*) loc. cit. *d*) v. PETRVS loc. cit.

XI. *a*) v. SIGEBERTVS. de S. E. Cap. 171. *b*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 358. *c*) vid. Aub. MIRAE. Schol. ad Sigeberti l. c. *d*) de S. E. pag. m. 558. *e*) v. SIGEBERTVS l. c. *f*) v. Vitam Theodorici in G. G. LEIBNIZII ſcriptor. rer. Brunſv. T. I. p. 293. *g*] vid. SIGEBERTVS l. c. *h*] v. SIGEBERTVS l. c. *i*) vid. Gv. CAVEVS de *S. E.* p. m. 558.

A. C. geſſit, ad litteram, allegorice, mythologice. *k*)

MCXII. XII.

RANGERIVS.

Aliis REINGERIVS, RINGERIVS, ROGERIVS & RONGERIVS. Epiſcopus Lucenſis. Obiit Ao. MCXII. *a*)

Scripſit I. *Vitam S. Anſelmi* ſui praedeceſſoris heroico carmine, ut DOMNIZO in vita Comitiſſae Matildis affirmat *b*) L. 2. c. 3. *Tertius*, inquit, *exiſtens ab eo Lucenſis, & ille Rangerius Rector dictavit eam ſibi metro.* Principium libri inſeruit ſuo operi Domnizo. *c*)

II. Forte & huc ſpectat liber de *controverſia inveſtiturarum: Dictavit*; inquit Domnizo, *pulchrum nuper librumque ſecundum, qui baculi litem definit.* *d*)

XIII.

LAVRENTIVS.

MCXV. Veronenſis. Petri ſecundi Archiepiſcopi Piſani Diaconus. *a* Vixit A. MCXV. *b*)

Scripſit *Rerum in Majorica Piſanorum ac de eorum triumpho Piſis habito A. MCIV.* Libros ſeptem, *c*) aut octo, *d*) verſu hexametro, initio: *Arma, rates, populum, vindictam*

k] v. SIGEBERTVS l. c.

XII. *a*] v. Ferd. UGHELLI Italia ſacra T. I. pag. 872. 873. *b*] v. UGHELLVS l. c. p. 872. *c*] vid. Aub. MIRAEI. Auctarium de S. E. n. 327. *d*] v. MIRAEVS. l. c.

XIII. *a*] v. Ferd. UGHELLI Italia Sacra Tom. III. p. 897. *b*] v. Poematis memorandi poſtremos binos verſus. *c*] v. UGHELLVS. l. c. *d*] v. UGHELLVS l. c. pag. 945.

dictam coelitus actam; Editos primum in A. C.
Ferdinandi VGHELLI Italia ſacra Romae 1647.
e) ex Codice manuſcripto Viviani de Vivianis Inſulani Epiſcopi.

XIV.

FRANCISCVS CAMENVS.

Peruſinus. Ante A. MCXVII. & forſan ante finem ſeculi XI. vixiſſe & ſcripſiſſe hymnum memorandum exiſtimat Auctor notae ad Acta S. Nicolai Peregrini Tranenſis. *a*) MCXVII.

Scripſit Hymnum *in* S. *Nicolaum* Peregrinum, Trani in Apulia patronum, genere ſapphico, initio: *Sidus o coeli Nicolae fulgens;* Editum in Actis Sanctorum Junii ed. Antverp. 1695. *b*)

XV.

GELASIVS.

Sedis Apoſtolice Pontifex II. Antea JOANNES CAJETANVS natione Campanus. *a*) Parvulus in Caſino ſub Deſiderio Abbate B. Benedicto oblatus & ab Alberico Philoſopho edoctus. *b*) Ex S. R. E. ſubdiacono, & Præſignatore Urbani II. Diaconus Cardinalis ſanctae Mariae in Coſmedin. & S. R. E. Cancel- MCXXI.

Aa 5

e] Tom. III. pag. 897.

XIV. *a*] in Actis Sanctorum Junii per Godef.. HENSCHENIVM &c. Tom. I. pag. 253. A. *b*] loc. cit. B.

XV. *a*] v. Jo. Bapt. MARVS Annotat. ad Petri diac. de vir illuſtr. Caſin. Cap. XLV. *b*] v. diac. de vir. illuſtr. Caſin. Cap. 45.

A. C. cellarius ac Biblioth. Pontifex creatus A. MCXIIX. d. 22. Jan. Obiit A. MCXIX. 4. Kalend. Febr. c)

Scripſit *Paſſionem Caeſarii* verſibus. d)

XVI.

GREGORIVS.

MCXX. Monachus Caſinenſis, deinde Epiſcopus Sinveſſanus. a) Floruit A. MCXX. circiter. b)

Scripſit verſus de *captione Caſinenſis coenobii*, in quibus introduxit B. Benedictum ad monachos Caſinenſes loquentem, quos verſus mirificos habet PETRVS diaconus. c)

Ejus opuſcula manuſcripta aſſervantur in bibliotheca Caſinenſi. d)

XVII.

PETRVS.

MCXX. Romanae eccleſiae ſubdiaconus & Caſinenſis monachus. a) S. R. E. Subdiaconus Cardinalis appellatur ab Arnoldo wione lib. 2. cap. 9. Lign. vit. quod perperam fieri obſervat Jo. Bapt. MARVS, b) cum in tabulis eccleſiaſticis, Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales in eccleſia Romana tantummodo legantur. Vixit tempore Petri diaconi, c) Anno MCXX. d)

Scri-

c] v. MARVS l. c. d] v. PETRVS. l. c.

XVI. a) v. PETRVS diac. de vir. illuſtr. Caſin. c. 33. b) v. Jo. Bapt. MARVS Annot. ad Petri l. c. c) l. c. d) v. MARVS l. c.

XVII. a) v. PETRVS diac. de vir. illuſtr. Caſinenſib. Cap. XLIII. b) Annotat. ad Petri l. c. c) v. PETRVS. l. c. d) v. MARVS l. c.

Scripſit *Paſſionem B. Marci* verſibus. *e*) A. C.

XVIII.

ALPHANVS. MCXXI.

Archiepiſcopus Salernitanus. Obiit A. MCXXI. *a*)

Scripſit *Epitaphium Leoni Anicio Perleonio*, quod exhibet Petrus LAMBECIVS Comment. de bibioth. Caeſ. Vindob. *l*)

XIX.

BALDRICVS. MCXXIII.

Primum Burgulienſis in Andegavis aut Burgidolenſis in Biturigibus abbas. Poſtea Dolenſium in Britannia Armorica epiſcopus Claromontano concilio adfuit A. MXCV. Obiit 27. Januar. A. MCXXIII. *a*) aut Ao. MCXXXI. *b*)

Scripſit I. *Carmina Hiſtorica*, quae exſtant in Franc. DVCHESNE Hiſtoriae Francor. Scriptor. Tom. IV. *c*)

II. *Epitaphia* V. poſita *Geraldo* abbati Silvae majoris, quae exſtant in Actis Sanctorum Aprilis per G. HENSCHENIVM &c. *d*)

XX.

EADMERVS. MCXXIV.

Vel

e) v. PETRVS l. c.

XVIII. *a*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 530. *b*.) Lib. II. cap. VI. p. 481.

XIX. *a*) v. Aub. MIRAEI Auctar de S. E. n. CCCLVIII. 3. *b*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 564. *c*) p. 251. *d*) p. 431.

Digitized by Google

A. C. MCXXIV. Vel EDINFRVS, *a*) vel EDMERVS, *b*) vel EDMVNDVS, *c*) vel EMONDVS, *d*) vel EMVNDVS. *e*) Patria Dorobernenſis. *f*) Ad fanum Servatoris in eadem urbe monachus. Deinde Abbas ad Albani fanum Cantuarienſis. Denique epiſcopus S. Andreae in Scotia. Claruit A. MCXXI. *g*) A. circiter MCXXIV, epiſcopatu ſemet abdicavit. *h*)

Scripſit I. De *rebus geſtis* S. *Anſelmi* & S. *Elphegi* Archiepiſcoporum verſu Librum unum. *i*)

II. Querelam ſuper *morte* S. *Anſelmi* carmine elegiaco. Librum unum. *k*)

III. De S. *Dunſtano* verſu librum unum, qui ſervatur manuſcriptus Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti titulo; Opuſcula Edmeri Cantoris. viz. verſus de S. Dunſtano. n. 339. I. *l*) Prodiit *Vita* S. *Dunſtani* Cantuarienſis, OSBERNO antehac tributa in H. WHARTON Anglia Sacra. *m*)

IV. Carmen de S. *Edwardo Rege* & Marty-

XX. *a*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 186. *b*) v. Gv. CAVE de S. E. p. m. 574. *c*) v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Henrici Gandav. de S. E. c. 7. *d*) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 372. *e*) v. HENRICVS Gand. de S. E. Cap. 7. *f*) v. Jo. BALEVS Script. Brit. Cent. 2. n. 68. *g*) v. BALEVS l. c. *h*) v. CAVE l. c. *i*) v. PITSEVS l. c. *k*) v. PITSEVS l. c. *l*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I, P. 2. p. 143. n. 1606. *m*) Tom. II. p. 176.

tyre exſtat MS. in Codice Vol 338. 4°. Col. Corp. Chriſti Cant. *n*) A. C.

XXI.

BRVNO.

Aſte natus ex familia Soleria. Primum monachus A. MCIV. *a*) deinde abbas Caſinenſis *b*) electus A. MCVII. Idibus Novembris. *c*) Poſtea epiſcopus Sequenſis, *d*) aut potius Signienſis. *e*) Obiit Anno MCXXV. 15. Kal. Auguſti. *f*) MCXXV.

Scripſit Verſus in *laudem* S. *Mariae*. *g*)

XXII.

GREGORIVS. MCXXVI.

Epiſcopus Tarracinenſis. Fuit temporibus Alexii, Henrici ac Joannis Imperatorum. *a*) Interfuit concilio Vaſtellenſi Ao. MCVI. IdemBullam quandam ſubſcripſit Piſanæ eccleſiæ indultam A. MCXXVI. *b*)

Scripſit I. *Hymnos Sanctorum Caſti & Caſſii*. II. Verſus de *tranſitu peregrinorum ad ſepulchrum Domini*, & *captione Hieroſolymitanae urbis*, quos fecit rogatu Berardi Valvenſis eosque pulcherrimos. III. Verſus de *de-*

---

n) v. Gv. CAVEVS d. S. E. p. m. 574.

XXI. *a*) v. Jo. Bapt. MARVS Annotat. ad Petri diac. de vir. illuſtr. Caſinenſ. Cap. 34. *b*) v. PETRVS l. c. *c*) v. MARVS l. c. *d*) v. Annonymus Mellicenſis de S. E. Cap. LXXXIII. *e*) v. PETRVS l. c. *f*) v. MARVS l. c. *g*) v. PETRVS l. c.

XXII. *a*) v. PETRVS diac. de vir. illuſtr. Caſin. Cap. 32. *b*) v. Joh. Bapt. MARVS Annot. ad Petri l. c.

Digitized by Google

A. C. *dedicationibus Eccleſiarum, feſtivitateque Paſchali. c)*

XXIII.
GVALFREDVS.

MCXXVII. Italus. Rodulpho in Sede Senenſi ſucceſſit A. MLXXX. Concilio Vaſtallenſi A. MCVI. interfuit. Obiit A. MCXXVII. VI. Cal. Aug.
Scripſit ſacram *Gothofredi Bullionis in Orientem expeditionem*, carmine heroico, quae in ſummae Aedis Senenſis ſacrario manuſcripta aſſervatur, ut docet Ferdin. VGHELLVS Italiae Sacrae Tom. III. p. 626. n. 41.

XXIV.
FVLCHERIVS.

MCXXVII. Carnutenſis. Exſtat ejus *Hiſtoria Hieroſolimitana* ab A. MXCV. ad A. MCXXVII. in Franc. DVCHESNE hiſtoriae Francorum ſcriptoribus Tom. IV. p. 816. cui inſerti ſunt plurimi verſus.

XXV.
RAINALDVS.

MCXXIIX. Abbas Viceliacenſis. *a*) Deinde archiepiſcopus Lugdunenſis. Mortuus Anno MCXXIIX. notante Dan. PAPEBROCHIO.
Scripſit *Synopſin vitae S. Hugonis* abbatis Cluniacenſis, carmine elegiaco; Initio: *Inſignem titulis & clarum laude per orbem.* Exſtat

c) v. PETRVS l. c.
XXV. HENRICVS Gandavenſis de Scriptor. Eccleſiaſt. Cap. 3.

ſtat in Actis Sanctorum Aprilis per God. A. C.
HENSHENIVM &c. *b*)

XXVI.

ALGERVS.

Ex Scholaſtico monachus Corbejenſis in MCXXX.
Saxonia. *a*) Defunctus circa A. MCXXX. *b*) *Carmine* valuit & proſa. *c*)

XXVII.

PETRVS.

Bladunius. Ordinis S. Benedicti in cœ- MCXXX.
nobio Malmesberienſi monachus. Claruit Anno MCXXX. *a*)

Scripſit de *laudibus Faritii Tuſci* Abindonenſis abbatis verſu heroico librum unum Initio: *Vir probus & prudens vir vere conſiliorum;* teſte GVILHELMO Malmesberienſi apud PITSEVM. *b*)

XXVIII.

ECKARDVS.

Primus Abbas monaſterii S. Laurentii, quod Vraugia dicitur in dioeceſi Herbipolenſi in Hircinia ſilva, ordinis S. Benedicti. Claruit ſub Conrado III. Imperatore Anno MCXXX. *a*)

Metro excellens fuit judice TRITHEMIO. *b*) Scri-

b) Tom. III. p. 654.

XXVI. *a*) Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 328. *b*) v. Joh. Alb. FABRICIVS not. ad Trithemii l. c. *c*) v. TRITHEMIVS l. c.

XXVII. *a*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 188.

XXVIII. *a*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 378.

A. C. *b*) Scripſit opus ad imitationem Boetii gemino ſtylo compactum, *Laternam Monachorum* dictum Lib. V. *c*)

XXIX.

GAVFRIDVS.

MCXXXI. Grossvs cognomine Monachus Tironienſis. Poſt Annum MCXXXI. ſcripſit *Vitam B. Bernardi* Abbatis Tironienſis, cui praefixit Metricam *ſynopſin* capitum, initio: *Moribus ut claris effulſerit ille ſcholaris*, quae exſtat in Actis Sanctorum Aprilis per God. HENSCHENIVM &c. Tom. II. pag. 223.

XXX.

PANDVLPHVS.

MCXXXIV Monachus Caſinenſis, deinde Epiſcopus Oſtienſis, *a*) creatus A. MCXXXI. Obiit Anno MCXXXIV. *b*)

Scripſit Rhythmum *in laudem S. Mariæ* *c*)

XXXI.

RVPERTVS.

MCXXXV. Rvdbertvs magnvs dictus ab Anonymo Mellicenſi. *a*) Apud Leodium in monaſterio S. Laurentii regularibus diſciplinis a puero inſtitutus, deinde Sigibergenſis monachus, ad ultimum Tuitienſis abbas conſti-

b) l. c. *c*) v. TRITHEMIVS l. c.

XXX. *a*) v. PETRVS diaconus de vir. illuſtr. Caſin. Cap. XXV. *b*) v. Arnoldus WION lib. 2. cap. 9. p. 290. apud Joh. Bapt. MARVM *Annotat ad Petri l. c.* *c*) v. PETRVS l. c.

XXXI. *a*) de Scriptor. Eccleſ. Cap. CXVII.

ſtitutus, *b*) coenobii juxta Coloniam A-grippinam ordinis S. Benedicti. *c*) Floruit ſub Henrico quinto. *d*) A. MCXI. ſub Henrico quarto ſcribere coepit usque ad Lotharium tertium, ſub quo ſcripſit annis plurimis. *e*) Claruit ſub Henrico quinto Ao. MCXXIV. & ſub Lothario moritur. *f*) Deceſſit A. MCXXXV. 4. Nonas Martias. *g*) A. C. MCXXXVI

Scripſit Hymnum *ad Spiritum S* praemiſſum de glorificatione Trinitatis & proceſſione Spiritus S. Libris IX. *h*)

XXXII.

HILDEBERTVS.

Ex monacho Cluniacenſi S. Hugonis diſcipulo, Cenomanenſis epiſcopus. *a*) Ex Cenomanenſi epiſcopo Archiepiſcopus Turonenſis. *b*) Claruit ſub Henrico quarto A. MXC. *c*) Obiit A. MCXXXII. teſte Dan. PAPEBROCHIO, *d*) aut A. MCXXXVI. XV. Kalendas Januarii, ut habet Aub. MIRAEVS. *e*) MCXXXVI

Claruit tam proſa quam metro iudicante HENRICO Gandavenſi. *f*) Scripſit

Bb *I. Vi-*

b) v. Anonymus Mellicenſis l. c. Conf. HONORIVS Auguſtodun. de S. E. L. IV. Cap. 16. & Appendix ad Henricum Gandav. Cap 5. *c*) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 364. *d*) v. HONORIVS l. c. *e*) v. Anonymus Mellicenſis l. c. *f*) v. TRITHEMIVS l. c. *g*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Honorii l. c. *h*) v. Gv. CAVE de S. E. p. m. 564.

XXXII. *a*) v. Aub. MIRAEI Schol. in Henrici Gandav. de S. E. Cap. 8. *b*) v. HENRICVS Gand. l. c. *c*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 350. *d*) in Actis Sanctor. April. T. I. p. 83. *e*) l. c. *f*) l. c.

A. C. MCXXXVI I. *Vitam Mariae Aegyptiacae* metro eleganti, ut vult HENRICVS Gandav. *g*) Exſtat initio: *Sicut hiems laurum non urit nec rogus aurum*; in Actis Sanctorum Aprilis per G. HENSCHENIVM &c. *h*)

II. Expoſuit metrice totum *Miſſae ordinem*, *i*) libro *de concordia veteris ac novi ſacrificii*, *k*) elegiaco metro, initio: *Scribere propoſui quae myſtica ſacra piorum.* Prodiit Libellus de *concordia veteris ac novi ſacrificii*, annexus Brevi & admodum dilucidae in misſae canonem exegeſi ex priſcis ſcriptoribns collectae. Pariſiis 1548. d. *l*) Idem liber titulo de *officio misſae* adjunctus Gvidonis de MONTE ROCHERI enchiridio ſacerdotum, Antverpiae 1574. *m*) quo editio a praecedenti lectionibus differt, auctiorque eſt in fine 16. diſtichis· Exſtat & rubro: *Verſus de myſterio misſae* in Bibliotheca Maxima Patrum Lugduni 1677. *n*) Idem de *officio miſſae* ſcriptum, ſub nomine MAVRITII Senonenſis, cui in codice quodam MSto, quem Jo. Alb. Fabricius posſidet, tribuebatur, edidit FABRICIVS annexum bibliographiae Antiquariae. Ipſe tamen editor poſtea *o*) id ipſum Hildeberto vindicat. Quod & Thomas

g) de S. E. c. 8. *h*) Tom. I. p. 83. *i*) v. HENRICVS Gand. l. c. *k*) v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Henrici l. c. *l*) fol. 38. *m*) Gg. 2. b. *n*) T. XXI. p. 163. *o*) not. I. ad Trithemii de S. E. n. 350. p. 88. ed. Hamb. 1718.

mas IAMESIVS fecerat, qui allegat librum Ma- A. C.
nuſcriptum Collegii S. Benedicti apud Can- MCXXXVI
tabrigiam titulo: *Hildebertus de ſacramentis* Pr. *Scribere propoſui qui myſtica ſacra priorum. p)*

III. Epitaphium in *Berengarium*, elegiacum, initio: *Quem modo miratur ſemper mirabitur orbis.* Exſtat in GVLIELMI Malmeſburienſis lib. 3. de geſt. reg. Angl; *q*) in Caeſaris BARONII Annalibus; *r*) & in Bibliotheca Max. Patr. *s*)

IV. De *urbe Roma* liber elegiacus initio: *Patri Roma nihil Chryſippe tota ruina.* Exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento patrum *t*) Ex hoc libro ſumtum eſt diſtichon in *Romam* initio: *Urbs felix ſi vel dominis urbs illa careret;* quod exſtat in Variis doctorum piorumque virorum de corrupto eccleſiae ſtatu poematibus per Matth. FLACIVM Baſileae 1556. *u*) & in Jo. BALEI Scriptor. Britann Baſileae 1557. *w*) Perperam autem ab utroque allegatur, cum de Roma diruta per hoſtes, non, quod volunt, moribus in ea perverſis agat.

V. *Martyrium S. Agnetis* elegiacum initio: *Agnes ſacra ſui pennam ſcriptoris inauret.* Exſtat in Caſp. BARTHII Adverſariis *x*) ex MSto.

p) v. Th. JAMESII. Catalogum n. 74. 1. In Catalogis MSStorum Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 134. n. 1151.
q) fol. 64. *r*) ad A. 1088. *s*) T. XXI. p. 168. *t*) p. 456. *u*] p. 417. *w*] p. 168. *x*] L. XXXI. c. XIII.

A. C. MCXXXVI MStoPaſſionem Agnetis ſub Hildeberti nomine vulgatam a Barthio & ab A. RIVINO, Lipſ. 1637. 12. cum decem homiliis Hildeberti editam ALEXANDRI Esſebienſis eſſe ex Baleo & MS. Jo. Schefferi obſervat Chriſtianus DAVMIVS ad Paulinum Petrocorium. *y*)

VI. Liber de *querimonia & conflictu carnis & ſpiritus* partim proſa, partim carmine ſcriptus exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum edit. Paris. 1686. *z*)

VII. De *concordia veteris & novi teſtamenti* liber hexameter, initio: *Adae peccatum quae conveniens aboleret.* Exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *aa*) Puto idem ſcriptum indicari in Catalogo. Roberti COTTONI, *ab*) hoc rubro: *Verſus Hildeberti Epiſcopi in quasdam hiſtorias veteris teſtamenti, praeſertim libri Geneſeos. Item alibi ac*) hoc titulo: *Varia poemata miſcellanea, praeſertim de argumentis hiſtoricis ex S. Scriptura petitis, Hildeberti Cenomanenſis.*

VIII. *Orationum theologicarum* liber initio: *Alpha & omega Deus meus.* Exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *ad*) In Georgii BROWN Catalogo manuſcriptorum Collegii S. Trinitatis apud Dublinium *ae*) inſcri-

y] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin ed. Hamb. 1712. p. 717. not. [*u*] *z*] p. 421. *aa*] p. 441. *ab*] Veſpaſianus B. XIII. 14. v. Tom. SMITHI Catalogum p. 110. *ac*] Cleopatra C. I. 1. p. 138. *ad*] p. 446. *ae*] n. 928. 14. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Vol. II. P. II. p. 32. n. 468.

ſcribitur: *Pulcberrimus hymnus Hildeberti Cenomanenſis*, *cujus init. eſt* A. *&* Ω. A. C. MCXXXVI

IX. De *ſuo exſilio*. Elegia elegans de *inſtabilitate fortunae*, ſine mentione auctoris, inſcribitur in Codice quodam MS. bibliothecae Paulinae Lipſienſis. *af*) Eſt carmen elegiacum initio: *Nuper eram locuples multisque beatus amicis*. Exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *ag*) Emendationes, quas editio Hommeyana admittit ex MSto Lipſienſi memorato has notavi. v. Hom. *Ditabunt*. MS. *Ditabant*. v. 10. H. *ſomnos*. MS. *ſomnum*. v. 11. H. *moeſtos ſolantia*. MS. *moeſti ſolatia*. v. 14. H. *jam dediciſſe* MS. *dedidiciſſe*. v. 21. H. *area*. MS. *alea*. v. 37. H. *gravis ille malusque*. MS. *novus ille gravuque*. v. 43. H. *Inque*. MS. *Inde* v. 46. H. *Impulit in tumulos* MS. *Movit*, *& in tumidas*. v. 48. totus deeſt in editione Hommeyana ex MS. ſupplendus: *Imbre madet coelum*, *nox tegit atra diem*. v. 51. H. *digerit* MS. *congerit* v. 52. H. *obeſſe poteſt*. MS. *in orbe patet* v. 57. H. *miſere* MS. *miſer &* v. 59. H. *paterno* MS. *paternum*. v. 60. H. *Qua*. MS. *Quam* v. 69. H. *praeſtant* MS. *praeſtantur* v. 72. H. *pati* MS. *ſequi*. v. 76. H. *vel*. MS. *nec*. v. 77. H. *Ut* MS. *Quae* v. 82. H. *&* *quo* MS. *ac ubi*. v. 88. H. *digerat* MS. *dirigat*.

X. De *ſacramentis*, hexametrum initio: *Hoſtia legalis tranſit*, *res tecta figuris*; exſtat in

af] v. Joach. FELLERI catalogus p. 103, n. 4. *ag*] p. 453.

A. C. in Jac. HOMMEY ſupplemento patrum. *ab*]

MCXXXVI. XI *Quid ſignificet utraque pars altaris*, hexametrum, initio: *Eſt ratio cur pars altaris dextera Miſſae*, exſtat ibidem. *ai*)

XII. *Quid ſignificent tres miſſae in natale Domini*, elegiacum, initio: *In natale ſacroſanctae ſolemnia Miſſae*; exſtat ibid *ak*)

XIII. De *Chriſtallo*, elegiacum, initio: *Sol, Chriſtallus, aqua dant qualemcumque figuram*; exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *al*)

XIV. *Quid ſignificent tres partes de corpore Domini*, hexametrum, initio: *Signant tres partes Chriſti de corpore; prima*: exſtat ibidem. *am*)

XV. De *tribus habitaculis*, hexametrum, initio: *Trina domus nobis, lar, tumba, polusque paratur*. Exſtat ibid *an*)

XVI. De *ſacramento altaris* lib. I. Initio: *Tollimur e medio ſa. ao*]

XVII. *Hymnorum & orationum* diverſo metro lib. I. *ap*)

XVIII. Verſus de *creatione mundi & operibus ſex dierum* manuſcripti ſervantur in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *aq*) Exſcribo illos integros inter poemata huic hiſtoriae adnexa Sect. III.

Sectio

ab] p. 459. *ai*] l. c. *ak*] p. 460. *al*] p. 460. *am*] p. 461. *an*] l. c. *ao*] v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. 350. *ap*] v. TRITHEMIVS l. c. *ab*] v. Joach. FELLERI Catalogum p. 103. n. 5.

A. C. MCXXXVI

SECTIO III.

HILDEBERTI ARCHIEPISCOPI TVRONENSIS.

DE CREATIONE MVNDI, ET OPERIBVS SEX DIERVM.

Omnipotens in principio coelumque ſolumque,
Fecit: Principium filius ejus erat.
Fecit in hoc coelum: qui coelica mente requirit.
Poſt terram: nimium terrea qui cupiunt.
Tellurem vacuam ſcriptura refert & inanem:
Sic vacui fiunt terrea qui cupiunt.
Quae denſis tenebris adoperta refertur abyſſus:
Peccati tenebris nubila corda notat.
Ille ferebatur ſupra undas ſpiritus almus:
Nam firmat mentes vivificatque vagas.
Hisque notabatur verbis baptiſma, quod ipſe
Sacraturus erat Temporibus fidei.
Et dixit dominus: Fiat lux, factaque lux eſt:
Nam baptiſma ſacrum lux fidei ſequitur.
Jureque prima fidem lux ſignat. Nam prior *illa*
Virtus eſt omni qui venit ad dominum.
Poſt haec diviſit tenebras lucemque creator:
Et tenebrae nox eſt, luxque vocata dies.
Per tenebras pravos, per lucem conſpice juſtos,
Praeſcia diviſit quos meritis deitas.

A. C. MCXXXVI

De ſecunda die.

Hinc firmamentum, quod luce ſequente creatur,
Dictum ſcripturam ſignificare ſacram.
Quae poſt baptiſmum fidei ſplendore nitentes
Confirmans: hoſtis munit ab inſidiis.
Hic diviſit aquas, ab aquis duas. Inter utroſq;
Hoc firmamentum conſtituens medium.
Has per aquas hominum genus angelicumque notatur
Diviſum meritis, conditione, locis.
In medium quorum ſcriptura ſacra locata
Nobis praefertur, ſpiritibusque ſubeſt.
Nam lux divinis non eſt deſcripta miniſtris,
Qui plene cernunt littera quod tetigit.
Eſt data lux homini, quia ſpiritualia carnis
Sicut aquas ab aquis dividit a vitiis.

De tertia die

Tertia lux aderat. Humor confluxit in unum.
Fit mare: quae latuit arida ſic patuit.
Ventoſum pravos mare ſignat, & aridajuſtos,
Qui donec vivunt juſtitiam ſitiunt.
Hinc herbam viridem, fructumq; ferentia ligna
Produxit ſubito terra jubente Deo,
Herba virens fidei viror eſt. Sunt fortia ligna
Doctores, quos non frangere dura queunt.
Haec cum ſeminibus producere terra jubetur,
Quae ſunt verba dei factaque juſtitiae.
Quae quaſi mente nitet & fratribus illa miniſtrat:
Semine producit hoc genus ille ſuum.

Ari-

Digitized by Google

Arida dicta prius eſt, poſtea terra vocata: A. C.
Sic nos amoris terra vacamur aquis. MCXXXVI
Nam velut a vitiis per aquarum fluxa notatis,
Si ſejungamur terra ferax erimus;
Et domino fructum reddemus multiplicatum,
Juſtitiae ſplendens & pietatis opus.

De quarta die.

Quarta luce deus fecit duo lumina magna:
Per quae ſignantur Chriſtus & eccleſia.
In firmamento ſcripturae qui renitentes
Maxima credenti lumina dant populo.
Et velut illuſtrat proprio ſol lumine lunam;
Luce ſua Chriſtus ſic replet eccleſiam.
Lunaque nocturnas ut pellit luce tenebras:
Sic tenebras noſtras effugat eccleſia.
In firmamento ſtellas intellige juſtos,
Qui ſcripturae haerent, atraque noſtra fugant.
Et bene terra prius cum lignis protulit herbas,
Poſtea fulſerunt lumina clara polo.
Jam tunc quiſque nitet virtutum luce fidelis,
Quodvis laudandum cum prius egit opus.

De quinta die.

Quae reptant in aquis, volitantque in aera pennis,
Dicitur in quinta luce creaſſe Deus.
Suſcepto Chriſti mens lumine noſtra jubetur
In cordis pelago noxia diſcutere.
Quaeque velut repunt tenebrisque teguntur abysſi
Protinus admoto pellere judicio.

A. C. MCXXXVI

Quae quaſi ſumma petunt & ceu ſunt proxima coelo
Haec retinens animo ſervet alatque ſuo.
Quod vidiſſe bonum Deus affirmatur utrumq;,
Hanc cauſam reddunt myſtica qui capiunt:
Sunt mala quae tacite repunt in corde bonorum,
Nam nituntur eos ad mala protrahere.
Sed cum pelluntur, ſanctique per illa probantur,
Sunt bona ſanctorum quod cumulant meritum.
Hinc vidiſſe bonum, ſed non feciſſe refertur
Haec Deus illa bonos poſſe juvare vivens.

De ſexta die.

Sexta luce deo produxit tera jubente
Reptile, jumentum cumque fera pecudem.
Haec motus hominis deſignant exterioris
Qui praedictorum terrea more petunt.
Quod mare produxit hominis notat interioris
Senſus, quos piſcis more profunda tegunt.
At motus hominis deſignat exterioris,
Terreni foetus utraque nempe patent.
Hocque nota quod nil ubi ſignat littera carnis
Motus productum quod valet invenies
Nam caro noſtra gravis natura ſemper ad ima
Nos trahit, & terram ſic quaſi nata perit.
Sic iam completis praedictis omnibus iſtis,
Ornatum mundo quae ſpeciemque dabant.
Quaeque figurate quae mundum ornare minorem
Poſſent innueret, conditor orbis ait.
Plaſmemus hominem quem noſtra venuſtet imago,

Et

Et ſimilitudo. Munera quanta dedit A. C.
Cuncta creans homini, ſi dantis juſſa teneret, MCXXXVI
Et ni peccando par pecudi fieret.
Non tamen haec homini data credas exteriori,
Interior ſolus haec homo dona tenet.
Hinc inviſibilis immortalisque creatus
Eſt rationalis ſicque deo ſimilis.
In nobis ratio quaedam deitatis imago
Et noſtri tantum pars videt illa Deum.
Praeferimur ſola mutis animalibus illa,
Quique regit coelum quaerimus hujus ope.
Eſt ſimilitudo deitatis nos imitari
Iuſtitia & morum nobilitate deum.
Eſt aliud quod habet humana creatio dignum,
Quo bene verba dei myſtica ſignificant.
Dixerat in reliquis: fiat dies; hic: faciamus
Dixit conſilio res quaſi digna fuit.
Iureque trina ſimul deitas haec eſt operata,
Quem ſolum propriam fecit ad effigiem.
Adjecitque deus: terrae dominetur, & illis
Quae mare, quae tellus, quae levis aer habet.
Dignus hic animal deitatis imagine clarum
Praeficitur reliquis voce creantis homo.
Non vi, qua potius pollent animalia plura,
Sed ratione, dei quae tenet effigiem.
Qua bene dum fruitur, merito praeponitur illis;
Dum male: jumentis efficitur ſimilis.
Sic deitas hominem cenſurae pondere quodam
Conſilioque ſuam fecit ad imaginem.
Dum dicit noſtram: deitas eſt trina notanda,
Nam noſtram ſolus dicere non poterat.

Fecit

A. C. *Fecit ad imaginem repetendo dei deus illum,*
MCXXXVI *Non tres credendos innuit eſſe deos.*
Subditur his: quod mas fuerint & foemina facta;
Dicatur factus cum prius unus homo.
Nam mas foeminei retinebat ſemina ſexus
Et fuit ex coſta foemina facta maris.
Unde volens hominis benedicere poſteritati,
Ex uno quantum non poterat fieri.
Vox domini merito geminis benedixit in uno:
Ut feciſſe deus Melchiſedech dicitur.
In lumbis Abrahae qui tunc benedixit Aaron,
Cum decimas rediens victor ab hoſte daret.
Hinc homo primus: erunt duo carne, prophetat, in una:
Cum de ſe fœminam ſuſciperet ſociam.
Vult & in hoc geminos quod ſic benedixit in uno
Commendare deus vincula conjugii.
Inde dei ſequitur benedictio, quae datur omni
Qui cura vigili quae iubet illa facit.
Creſcite, multiplici tellurem prole replete,
Et vobis illam ſubdite. Dicta nota.
Praeſitisque maris animantibus, alitibusque,
Hisque quae varii terra creat generis.
Creſcere iuſtitia nos vult, & multiplicari,
Doctrinaeque bonis corda replere hominum.
Corporis & noſtri terram macerando ſubactam.
Subdere nos animae praecipit imperio.
Et cordis noſtri dominari, corporis atque
Motibus illicitis ut prius edocui.
Quod cunctas herbas fructumque ferentia ligna

Dat

Dat Deus his eſcam, ſic potes accipere: A. C.
Parvos & magnos: herbas; & ligna fideles MCXXXVI
Accipe qui patribus dant alimenta ſacris.
Nec ſolum patribus, ſed & illa bonisque ma-
lisque
Praebens, quos pecudes ſignificant & aves.
Nam Chriſti pietas ~~poſt~~ ſe dare praecipit omni
Qui petit, ac ſanctis praecipue patribus.
Vidit cuncta deus quae fecerat, & bona valde,
Mox infertur, erant. Reſpice dicta prius.
In reliquis vidiſſe bonum per ſingula, dictum eſt:
At non formato dicitur hoc homine.
Non vidiſſe bonum vox myſtica ſed bona, dicit,
Non per ſe laudans hunc niſi cum reliquis.
Spiritus ille dei, per quem ſunt iſta relata,
Hic peccaturum noverat eſſe hominem.
Noluit hunc ergo ſolum laudare creantis
Qui ſolus juſtum poſtpoſiturus erat.
Atque inter pecudum laudes laus dicitur ejus,
Qui peccatis pecori par meruit fieri.
Ergo die ſexta mundus formatus, & omnis
Illius ornatus, eſt operante deo.
Perfecto numero facta eſt perfectio mundi,
Diſponente bono taliter artifice.

De ſeptima die.

Complevitque ſuum ſeptena luce creator
Quod patrarat opus. Cautius iſta vide.
Nil feciſſe die dominus narratur in iſta
Sed dicit quod in hac luce peregit opus.
Si tamen attente ſpectes, duo facta videbis.
Namque diem fecit & benedixit eum,

Et

A. C. *Et bene cuncta deus numero complevit in iſto,*
MCXXXVI *Per quem circuitus tempora ſemper agunt.*
Hac in luce deus requievit ab omnibus illis,
Quae perpetrarat. Haec quoque dicta nota:
Num deus humano defesſus more quievit?
Vel qui noſtra quies eſt, labor hunc domuit?
Non ſic. Sed domini ceſſare quieſcere dicit.
Nam nova ceſſavit condere tunc opera.
Quod ſi perſpicias animo ſubtilius iſta
Quod dici poſſit altius invenies.
Nos operamur ob haec operum mercede vivaci,
Ut requieſcamus. Sed deitas aliter.
Nempe deus mundum ſola bonitate creavit.
Indiguit mundi non tamen ille bonis.
Et nec in his ſed ab his requievit, nullius horum
Indigus, & tribuens, non requiem accipiens.

XIX. Verſus de *excidio Trojae* in Codic. Lipſienſi manuſcripto memorato ſubnectuntur verſibus praecedentibus & forte Hildeberti etiam ſunt. Certe lectu non indigni ſunt, ideoque hic inſerantur.

Verſus de excidio Trojae.

Divitiis, regno, ſpecie, virtute, triumphis,
Rex Priamus clara clarus in urbe fuit.
Dum rex, dum proceres, dum ſtarent Pergama Troja.
Quae decus, & ſpecies, & caput orbis erat.
Rex Hecubam duxit ſociam ſibi nobilitate,
Auſpiciis, forma, rebus, amore trono.
Ex hac ſuſcepit natos. Erat Hector in illis
Summus, & in bello fulminis inſtar habens.

Plus ferus ille fero, plus urſo, plusve leone; C.
Sic fuit abſque fere plus ferus ille feris. MC.XVI
O fauſtum natis! o fauſtum conjunge regem! I
Si pariter Paridem non peperiſſet ei.
Non in eo peperit pignus, ſed tela, ſed ignes,
Sed ſibi, ſed Priamo, ſed mala cuncta ſuis.
Hoc pater, hoc genitrix, hoc fratrum coetus, & Hector,
Hoc etiam regni gloria Troja cadit.
Hunc Paridem paritura parens per ſomnia vidit;
Vidit pro puero ſe peperiſſe facem.
Dum rex in ſigno tunc ſigni percipit, horret
Quod parat in pignus impius eſſe pice.
Nam puerum natum pro juſſu regis in Idam
Servi tollentes enſe necare parant.
Sed puer aſpiciens enſem radiare coruſcum,
Arridet gladio neſcius enſe necis:
Quod percusſurus cernens cor flectit, & ictum,
Et ferus & feriens deſinit eſſe ſimul.
Sub foliis vivum linquit, quem paſtor oberrans
Invenit, ut foliis nuper opertus erat.
Dum videt hunc ſanum, dum vivum, dumque decentem:
Extrahit, aſpectat, nutrit, adoptat, habet.
Qui paſtoris oves paſtor dum paſcit adultus:
Conveniunt ad eum Juno, Minerva; Venus.
Judicium Paridis quae ſit pulcherrima quaerunt.
Promittunt etiam munera quaeque ſua.
Juno decus; Pallas vires; Cytherea puellam:
Sed Veneri tribuit vincere, victus ea.
Rex aliquando videns hunc talem, tam ſpecioſum,

Iam

A. C. *Tam quoque conſimilem, concipit eſſe ſuum.*
MCXXXVI *Remq; probans veram per ſervos vera fatentes*
Germunis Paridem reddit honore parem.
Ductus amore pater, vel matris ſomnia ducit
Vana, vel in melius vertere vera ſtudet.
Sic neque conſilium, neque res, neq; regia virtus,
Nec ſuperi, nec homo, vertere fata valent.
Sed laudata Venus culpam pro laude rependens:
Hunc monet, hunc angit, hunc cremat igne novo.
Quid? Pari! quid mutas pariter cum corde colorem?
Sic ſtat, ſic loquitur, ſic meditatur amans.
Te Veneris promiſſa movent, Helenæq; venuſtas,
Quam pro laude tibi ſed ſine laude dabit.
Te movit & ſpecies, & apex, & ſanguis, & ætas.
Nec movet, immo ligat; nec ligat, immo trahit.
Hanc cupis, hanc ardes, hanc prorſus quaeris habere:
Quam lex, quam Danai quam tibi fata negant.
Cur coniuncta viro mulier? cur regia coniux?
Cur ignota tuis? cur tibi Graeca placet?
Cur non grata tibi potius virguncula? cur non
Ipſa Venus, quae te iudice pulcra fuit?
Cur ſic degeneras totus generatus in armis?
Ne ſic degeneres, Hectoris eſto memor.
Nonne miſer reputas miſerabile? nonne pudorum:
Te ſolum Veneris, Palladis eſſe tuos?
Cedat mollis amor patriae virtutis amore.
Hectoreum fratrem non niſi tela decent.
Ergo ſequens animos animoſi fratris, & arma:
Quod

Quod cupit illud ama, quod facit illud age. A. C.
Vince prius Venerem, ſi vis eques eſſe virilis: MCXXXVI
Armis & Veneri nemo vacare poteſt.
Nec laus, nec probitas, nec honor, ſuperare puellam:
Sed Veneris vitium vincere laudis opus.
Noli nunc fruſtra Veneris ſed caſtra Minervae.
Haec docet, illa furit. Haec juvat, illa nocet.
Jam reſipiſce Pari, navesque relinque paratas.
Conſilio parens jam reſipiſce Pari.
Cum ſit amor vetitus, vetiti malus actus amoris.
Si malus, ergo nocet. Si nocet, ergo fuge.
Cujus coepta ſcelus, medium timor, exitus ignis:
Tu fuge, tu reproba, tu metuendo cave.
Sed concepta nequis vitare cupidine victus,
Quo quodcunque paras peſte parare parem.
Te tua fata trahunt, ne coepta relinquere poſſis:
Ut rapias Helenam te tua facta trahunt.
Sic eſt omnis amans, ſic ſe, ſic omnia ſpernit:
Conſilium, famam, foedera, jura, deos.
Hic amor ut praeceps, ut coecus, ut impetuoſus,
Ut ratione carens, neſcit habere modum.
Hic amor eſt amens, aliis inimicus, & ipſi:
Non amor, immo ſcelus. Non ſcelus, immo furor.
Inſtruit ergo rates, tranſit mare, quaerit amicam.
Hanc rapit, hac fruitur, hanc male tutus habet.
Cuſtodes ſeu vi, ſeu munere, ſeu prece victi,
Vel nece, vel latebris, vel periere metu.
Quo rex audito Menelaus, dum fremit ira,

A. C. *Vix tenet a gladio ſe feriente manus.*
MCXXXVI *Flet, tonat, inſanit, frendet, gemit, æſtuat, ardet,*
Incuſat ſuperos, moenia, fata, fretum.
Odit enim vitam, ſimul & ſolatia vitae:
Divitias, requiem, gaudia, ſceptra, cibum.
Mavult ipſe mori, quia non moriatur adulter,
Sic ſua, ſic reputat ſe nihil absque ſua.
Excidium Trojae tractat, molitur, anhelat:
Dum ſolum Paridem ducit obire parum.
Omnes omnino putat hoſtes hoſtis amicos,
Et quicquid pariter pertinet ad Paridem.
Legatos igitur mittens legit undique vires,
Cui parere parat quisquis ad arma valet.
Sublimes, humiles, cunctos injuria regis
Tangit, & hanc omnis judicat eſſe ſuam.
Et quamvis doleant regiſque ſuoque dolore,
Plus pudor ablatae, quam dolor, urget eos.
In Phrygiam totam conjurat Graecia tota,
Ut pariter pereat cum regione Paris.
Junctis militiae turmis peditumque catervis,
Imperat in Paridem rex animoſus iter.
Mille rates ducens petit Ilion, obſidet illud,
Irruit, atque cito vincere ſive mori.
Fortiter obſiſtit Danais Trojana juventus,
Inque vicem ſtrages dantque feruntq; feras.
Dumque ſub incerto pendet victoria certa,
Inter utrosque diu ſors velut aequa volat.
Nunc hi nunc illi verſa vice ferre videntur
Inſidias, ictus, vulnera, damna, fugas.
Praeter communes caſus patiuntur Achivi
Multa, fames, pluvias, frigora, cauma, ſitim,
Aea-

Aeacidem magnum Philotetae faſta, ſagittas A. C.
Poſcunt, ut poſſint Pergama poſſe capi. MCXXXVI
Hinc & eas monitis vatum Danai ſibi quærunt:
Hoc furor Hectoreus, his cadit ipſe Paris.
Sors melior belli Teucris ſtetit Hectore ſtante,
Qui ſpes, qui clypeus, qui vigor urbis erat.
At ferus Aeacides ut venit, ut Hectora vicit,
Vis Teucrum victo vindice victa fuit.
Aeacides quantus fuerit, vel qualis, & unde,
Prodit, & auctoris pagina multa docet.
Si vim, ſi mentem, ſi bella requiris Achillis:
Ut doceam paucis: Hectore major erat.
In caſtris Danaum Palimedes, Neſtor, Ulyſſes,
Plus ſunt conſilio, quam probitate, duces.
Aeacides, Ajax, Diomedes, Pyrrhus, Atrides:
Hic flos, hic lumen, hic pietatis apex.
Quid Stelenum? quid Teſtoridem? quid Protheſelaum?
Quid referam plures, quos ſua fama refert?
Quis Dolopes? quis Mirmidonas? quis denique cunctos
Grajigenum proceres dinumerare queat?
Tandem rex Danaum per vim, per facta, per illud
Palladium Trojam poſt duo luſtra capit.
Hac igitur capta, ſed fraude, ſed arte, ſed armis:
Hinc perimunt Priamum Priamidasque ſimul.
Neve ſtet urbis honos devaſtant caetera quæque:
Mucro viros, aries moenia, tecta rogus.

A C. in Jac. HOMMEY ſupplemento patrum. *ab*]

MCXXXVI. XI *Quid ſignificet utraque pars altaris*, hexametrum, initio: *Eſt ratio cur pars altaris dextera Miſſae*, exſtat ibidem. *ai*)

XII. *Quid ſignificent tres miſſae in natale Domini*, elegiacum, initio: *In natale ſacroſanctae ſolemnia Miſſae*; exſtat ibid *ak*)

XIII. De *Chriſtallo*, elegiacum, initio: *Sol, Chriſtallus, aqua dant qualemcumque figuram*; exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *al*)

XIV. *Quid ſignificent tres partes de corpore Domini*, hexametrum, initio: *Signant tres partes Chriſti de corpore; prima*: exſtat ibidem. *am*)

XV. De *tribus habitaculis*, hexametrum, initio: *Trina domus nobis, lar, tumba, polusque paratur.* Exſtat ibid *an*)

XVI. De *ſacramento altaris* lib. I. Initio: *Tollimur e medio ſa.* *ao*]

XVII. *Hymnorum & orationum* diverſo metro lib. I. *ap*)

XVIII. Verſus de *creatione mundi & operibus ſex dierum* manuſcripti ſervantur in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *aq*) Exſcribo illos integros inter poemata huic hiſtoriae adnexa Sect. III.

Sectio

---

ah] p. 459. *ai*] l. c. *ak*] p. 460. *al*] p. 460. *am*] p. 461. *an*] l. c. *ao*] v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. 350. *ap*] v. TRITHEMIVS l. c. *ab*] v. Joach. FELLERI Catalogum p. 103. n. 5.

A. C. MCXXXVI

SECTIO III.

HILDEBERTI ARCHIEPISCOPI TVRONENSIS.

DE CREATIONE MVNDI, ET OPERIBVS SEX DIERVM.

Omnipotens in principio coelumque ſolumque,
Fecit: Principium filius ejus erat.
Fecit in hoc coelum: qui coelica mente requirit.
Poſt terram: nimium terrea qui cupiunt.
Tellurem vacuam ſcriptura refert & inanem:
Sic vacui fiunt terrea qui cupiunt.
Quae denſis tenebris adoperta refertur abysſus:
Peccati tenebris nubila corda notat.
Ille ferebatur ſupra undas ſpiritus almus:
Nam firmat mentes vivificatque vagas.
Hisque notabatur verbis baptiſma, quod ipſe
Sacraturus erat Temporibus fidei.
Et dixit dominus: Fiat lux, factaque lux eſt:
Nam baptiſma ſacrum lux fidei ſequitur.
Jureque prima fidem lux ſignat. Nam prior *illa*
Virtus eſt omni qui venit ad dominum.
Poſt haec diviſit tenebras lucemque creator:
Et tenebrae nox eſt, luxque vocata dies.
Per tenebras pravos, per lucem conſpice iuſtos,
Praeſcia diviſit quos meritis deitas.

A. C. MCXXXVI

De ſecunda die.

Hinc firmamentum, quod luce ſequente creatur,
Dictum ſcripturam ſignificare ſacram.
Quae poſt baptiſmum fidei ſplendore nitentes
Confirmans: hoſtis munit ab inſidiis.
Hic diviſit aquas, ab aquis duas. Inter utrosq;
Hoc firmamentum conſtituens medium.
Has per aquas hominum genus angelicumque notatur
Diviſum meritis, conditione, locis.
In medium quorum ſcriptura ſacra locata
Nobis praefertur, ſpiritibusque ſubeſt.
Nam lux divinis non eſt deſcripta miniſtris,
Qui plene cernunt littera quod tetigit.
Eſt data lux homini, quia ſpiritualia carnis
Sicut aquas ab aquis dividit a vitiis.

De tertia die

Tertia lux aderat. Humor confluxit in unum.
Fit mare: quae latuit arida ſic patuit.
Ventoſum pravos mare ſignat, & arida juſtos,
Qui donec vivunt juſtitiam ſitiunt.
Hinc herbam viridem, fructumq; ferentia ligna
Produxit ſubito terra jubente Deo,
Herba virens fidei viror eſt. Sunt fortia ligna
Doctores, quos non frangere dura queunt.
Haec cum ſeminibus producere terra jubetur,
Quae ſunt verba dei factaque juſtitiae.
Quae quaſi mente nitet & fratribus illa miniſtrat;
Semine producit hoc genus ille ſuum.

Ari-

Arida dicta prius eſt, poſtea terra vocata: A. C.
Sic nos amoris terra vacamur aquis. MCXXXVI
Nam velut a vitiis per aquarum fluxa notatis,
Si ſejungamur terra ferax erimus;
Et domino fructum reddemus multiplicatum,
Juſtitiae ſplendens & pietatis opus.

De quarta die.

Quarta luce deus fecit duo lumina magna:
Per quae ſignantur Chriſtus & eccleſia.
In firmamento ſcripturae qui renitentes
Maxima credenti lumina dant populo.
Et velut illuſtrat proprio ſol lumine lunam;
Luce ſua Chriſtus ſic replet eccleſiam.
Lunaque nocturnas ut pellit luce tenebras:
Sic tenebras noſtras effugat eccleſia.
In firmamento ſtellas intellige juſtos,
Qui ſcripturae haerent, atraque noſtra fugant.
Et bene terra prius cum lignis protulit herbas,
Poſtea fulſerunt lumina clara polo.
Jam tunc quiſque nitet virtutum luce fidelis,
Quodvis laudandum cum prius egit opus.

De quinta die.

Quae reptant in aquis, volitantque in aera pennis,
Dicitur in quinta luce creaſſe Deus.
Suſcepto Chriſti mens lumine noſtra jubetur
In cordis pelago noxia diſcutere.
Quaeque velut repunt tenebriſque teguntur abyſſi
Protinus admoto pellere judicio.

A. C. ICXXXVI

Quae quaſi ſumma petunt & ceu ſunt proxima coelo
Haec retinens animo ſervet alatque ſuo.
Quod vidiſſe bonum Deus affirmatur utrumq;,
Hanc cauſam reddunt myſtica qui capiunt:
Sunt mala quae tacite repunt in corde bonorum,
Nam nituntur eos ad mala protrahere.
Sed cam pelluntur, ſanctique per illa probantur,
Sunt bona ſanctorum quod cumulant meritum.
Hinc vidiſſe bonum, ſed non feciſſe refertur
Haec Deus illa bonos poſſe juvare vivens.

De ſexta die.

Sexta luce deo produxit tera jubente
Reptile, jumentum cumque fera pecudem.
Haec motus hominis deſignant exterioris
Qui praedictorum terrea more petunt.
Quod mare produxit hominis notat interioris
Senſus, quos piſcis more profunda tegunt.
At motus hominis deſignat exterioris,
Terreni foetus utraque nempe patent.
Hocque nota quod nil ubi ſignat littera carnis
Motus productum quod valet invenies
Nam caro noſtra gravis natura ſemper ad ima
Nos trahit, & terram ſic quaſi nata perit.
Sic iam completis praedictis omnibus iſtis,
Ornatum mundo quae ſpeciemque dabant.
Quaeque figurate quae mundum ornare minorem
Poſſent innueret, conditor orbis ait.
Plaſmemus hominem quem noſtra venuſtet imago,

Et

Et ſimilitudo. Munera quanta dedit A. C.
Cuncta creans homini, ſi dantis juſſa teneret, MCXXXVI
Et ni peccando par pecudi fieret.
Non tamen haec homini data credas exteriori,
Interior ſolus haec homo dona tenet.
Hinc inviſibilis immortalisque creatus
Eſt rationalis ſicque deo ſimilis.
In nobis ratio quaedam deitatis imago
Et noſtri tantum pars videt illa Deum.
Praeferimur ſola mutis animalibus illa,
Quique regit coelum quaerimus hujus ope.
Eſt ſimilitudo deitatis nos imitari
Iuſtitia & morum nobilitate deum.
Eſt aliud quod habet humana creatio dignum,
Quo bene verba dei myſtica ſignificant.
Dixerat in reliquis: fiat dies; hic: faciamus
Dixit conſilio res quaſi digna fuit.
Iureque trina ſimul deitas haec eſt operata,
Quem ſolum propriam fecit ad effigiem.
Adjecitque deus: terrae dominetur, & illis
Quae mare, quae tellus, quae levis aer habet.
Dignus hic animal deitatis imagine clarum
Praeficitur reliquis voce creantis homo.
Non vi, qua potius pollent animalia plura,
Sed ratione, dei quae tenet effigiem.
Qua bene dum fruitur, merito praeponitur illis;
Dum male: jumentis efficitur ſimilis.
Sic deitas hominem cenſurae pondere quodam
Conſilioque ſuam fecit ad imaginem.
Dum dicit noſtram: deitas eſt trina notanda,
Nam noſtram ſolus dicere non poterat.

Fecit

Dat Deus his eſcam, ſic potes accipere: A. C.
Parvos & magnos: herbas; & ligna fideles MCXXXVI
Accipe qui patribus dant alimenta ſacris.
Nec ſolum patribus, ſed & illa bonisque maliſque
Praebens, quos pecudes ſignificant & aves.
Nam Chriſti pietas ~~*poſt*~~ *ſe dare praecipit omni*
Qui petit, ac ſanctis praecipue patribus.
Vidit cuncta deus quae fecerat, & bona valde,
Mox infertur, erant. Reſpice dicta prius.
In reliquis vidiſſe bonum per ſingula, dictum eſt:
At non formato dicitur hoc homine.
Non vidiſſe bonum vox myſtica ſed bona, dicit,
Non per ſe laudans hunc niſi cum reliquis.
Spiritus ille dei, per quem ſunt iſta relata,
Hic peccaturum noverat eſſe hominem.
Noluit hunc ergo ſolum laudare creantis
Qui ſolus juſtum poſtpoſiturus erat.
Atque inter pecudum laudes laus dicitur ejus,
Qui peccatis pecori par meruit fieri.
Ergo die ſexta mundus formatus, & omnis
Illius ornatus, eſt operante deo.
Perfecto numero facta eſt perfectio mundi,
Diſponente bono taliter artifice.

De ſeptima die.

Complevitque ſuum ſeptena luce creator
Quod patrarat opus. Cautius iſta vide.
Nil feciſſe die dominus narratur in iſta
Sed dicit quod in hac luce peregit opus.
Si tamen attente ſpectes, duo facta videbis.
Namque diem fecit & benedixit eum,

Et

A. C. *Et bene cuncta deus numero complevit in iſto,*
MCXXXVI *Per quem circuitus tempora ſemper agunt.*
Hac in luce deus requievit ab omnibus illis,
Quae perpetrarat. Haec quoque dicta nota:
Num deus humano defesſus more quievit?
Vel qui noſtra quies eſt, labor hunc domuit?
Non ſic. Sed domini ceſſare quieſcere dicit.
Nam nova ceſſavit condere tunc opera.
Quod ſi perſpicias animo ſubtilius iſta
Quod dici poſſit altius invenies.
Nos operamur ob haec operum mercede vivaci,
Ut requieſcamus. Sed deitas aliter.
Nempe deus mundum ſola bonitate creavit.
Indiguit mundi non tamen ille bonis.
Et nec in his ſed ab his requievit, nullius horum
Indigus, & tribuens, non requiem accipiens. e

XIX. Verſus de *excidio Trojae* in Codic- Lipſienſi manuſcripto memorato ſubnectuntur verſibus praecedentibus & forte Hildeberti etiam ſunt. Certe lectu non indigni ſunt, ideoque hic inſerantur.

Verſus de excidio Trojae.

Divitiis, regno, ſpecie, virtute, triumphis,
Rex Priamus clara clarus in urbe fuit.
Dum rex, dum proceres, dum ſtarent Perga-
ma Troja.
Quae decus, & ſpecies, & caput orbis erat.
Rex Hecubam duxit ſociam ſibi nobilitate,
Auſpiciis, forma, rebus, amore trono.
Ex hac ſuſcepit natos. Erat Hector in illis
Summus, & in bello fulminis inſtar habens.

O

Plus ferus ille fero, plus urſo, pluſve leone; C.
Sic fuit absque fere plus ferus ille feris. MC.XVI
O fauſtum natis! o fauſtum conjunge regem! I
Si pariter Paridem non peperiſſet ei.
Non in eo peperit pignus, ſed tela, ſed ignes,
Sed ſibi, ſed Priamo, ſed mala cuncta ſuis.
Hoc pater, hoc genitrix, hoc fratrum coetus, & Hector,
Hoc etiam regni gloria Troja cadit.
Hunc Paridem paritura parens per ſomnia vidit;
Vidit pro puero ſe peperiſſe facem.
Dum rex in ſigno tunc ſigni percipit, horret
Quod parat in pignus impius eſſe pice.
Nam puerum natum pro juſſu regis in Idam
Servi tollentes enſe necare parant.
Sed puer aſpiciens enſem radiare coruſcum,
Arridet gladio neſcius enſe necis:
Quod percusſurus cernens cor flectit, & ictum,
Et ferus & feriens deſinit eſſe ſimul.
Sub foliis vivum linquit, quem paſtor oberrans
Invenit, ut foliis nuper opertus erat.
Dum videt hunc ſanum, dum vivum, dumque decentem:
Extrahit, aſpectat, nutrit, adoptat, habet.
Qui paſtoris oves paſtor dum paſcit adultus:
Conveniunt ad eum Juno, Minerva; Venus.
Judicium Paridis quae ſit pulcherrima quaerunt.
Promittunt etiam munera quaeque ſua.
Juno decus; Pallas vires; Cytherea puellam:
Sed Veneri tribuit vincere, victus ea.
Rex aliquando videns hunc talem, tam ſpecioſum,

Iam

A. C. Tam quoque conſimilem, concipit eſſe ſuum.
MCXXXVI Remq; probans veram per ſervos vera fatentes
Germunis Paridem reddit honore parem.
Ductus amore pater, vel matris ſomnia ducit
Vana, vel in melius vertere vera ſtudet.
Sic neque conſilium, neque res, neq; regia virtus,
Nec ſuperi, nec homo, vertere fata valent.
Sed laudata Venus culpam pro laude rependens:
Hunc monet, hunc angit, hunc cremat igne novo.
Quid? Pari! quid mutas pariter cum corde colorem?
Sic ſtat, ſic loquitur, ſic meditatur amans.
Te Veneris promiſſa movent, Helenæq; venuſtas,
Quam pro laude tibi ſed ſine laude dabit.
Te movit & ſpecies, & apex, & ſanguis, & ætas.
Nec movet, immo ligat; nec ligat, immo trahit.
Hanc cupis, hanc ardes, hanc prorſus quaeris habere:
Quam lex, quam Danai, quam tibi fata negant.
Cur coniuncta viro mulier? cur regia coniux?
Cur ignota tuis? cur tibi Graeca placet?
Cur non grata tibi potius virguncula? cur non
Ipſa Venus, quae te iudice pulcra fuit?
Cur ſic degeneras totus generatus in armis?
Ne ſic degeneres, Hectoris eſto memor.
Nonne miſer reputas miſerabile? nonne pudorum:
Te ſolum Veneris, Palladis eſſe tuos?
Cedat mollis amor patriae virtutis amore.
Hectoreum fratrem non niſi tela decent.
Ergo ſequens animos animoſi fratris, & arma:

Quod

Quod cupit illud ama, quod facit illud age. A. C.
Vince prius Venerem, ſi vis eques eſſe virilis: MCXXXVI
Armis & Veneri nemo vacare poteſt.
Nec laus, nec probitas, nec honor, ſuperare puellam:
Sed Veneris vitium vincere laudis opus.
Noli nunc fruſtra Veneris ſed caſtra Minervae.
Haec docet, illa furit. Haec juvat, illa nocet.
Jam reſipiſce Pari, naveſque relinque paratas.
Conſilio parens jam reſipiſce Pari.
Cum ſit amor vetitus, vetiti malus actus amoris,
Si malus, ergo nocet. Si nocet, ergo fuge.
Cujus coepta ſcelus, medium timor, exitus ignis:
Tu fuge, tu reproba, tu metuendo cave.
Sed concepta nequis vitare cupidine victus,
Quo quodcunque paras peſte parare parem.
Te tua fata trahunt, ne coepta relinquere poſſis:
Ut rapias Helenam te tua facta trahunt.
Sic eſt omnis amans, ſic ſe, ſic omnia ſpernit:
Conſilium, famam, foedera, jura, deos.
Hic amor ut praeceps, ut coecus, ut impetuoſus,
Ut ratione carens, neſcit habere modum.
Hic amor eſt amens, aliis inimicus, & ipſi:
Non amor, immo ſcelus. Non ſcelus, immo furor.
Inſtruit ergo rates, tranſit mare, quaerit amicam.
Hanc rapit, hac fruitur, hanc male tutus habet.
Cuſtodes ſeu vi, ſeu munere, ſeu prece victi,
Vel nece, vel latebris, vel periere metu.
Quo rex audito Menelaus, dum fremit ira,

A. C.* *Vix tenet a gladio ſe feriente manus.*
MCXXXVI *Flet, tonat, inſanit, frendet, gemit, æſtuat, ardet,*
Incuſat ſuperos, moenia, fata, fretum.
Odit enim vitam, ſimul & ſolatia vitae:
Divitias, requiem, gaudia, ſceptra, cibum.
Mavult ipſe mori, quia non moriatur adulter,
Sic ſua, ſic reputat ſe nihil absque ſua.
Excidium Trojae tractat, molitur, anhelat:
Dum ſolum Paridem ducit obire parum.
Omnes omnino putat hoſtes hoſtis amicos,
Et quicquid pariter pertinet ad Paridem.
Legatos igitur mittens legit undique vires,
Cui parere parat quisquis ad arma valet.
Sublimes, humiles, cunctos injuria regis
Tangit, & hanc omnis judicat eſſe ſuam.
Et quamvis doleant regiſque ſuoque dolore,
Plus pudor ablatae, quam dolor, urget eos.
In Phrygiam totam conjurat Graecia tota,
Ut pariter pereat cum regione Paris.
Junctis militiae turmis peditumque catervis,
Jmperat in Paridem rex animoſus iter.
Mille rates ducens petit Ilion, obſidet illud,
Irruit, atque cito vincere ſive mori.
Fortiter obſiſtit Danais Trojana juventus,
Inque vicem ſtrages dantque feruntq; feras.
Dumque ſub incerto pendet victoria certa,
Inter utrosque diu ſors velut aequa volat.
Nunc hi nunc illi verſa vice ferre videntur
Inſidias, ictus, vulnera, damna, fugas.
Praeter communes caſus patiuntur Achivi
Multa, fames, pluvias, frigora, cauma, ſitim,
Aea-

Aeacidem magnum Philotetae faſta, ſagittas A. C.
Poſcunt, ut poſſint Pergama poſſe capi. MCXXXVI
Hinc & eas monitis vatum Danai ſibi quærunt:
Hoc furor Hectoreus, his cadit ipſe Paris.
Sors melior belli Teucris ſtetit Hectore ſtante,
Qui ſpes, qui clypeus, qui vigor urbis erat.
At ferus Aeacides ut venit, ut Hectora vicit,
Vis Teucrum victo vindice victa fuit.
Aeacides quantus fuerit, vel qualis, & unde,
Prodit, & auctoris pagina multa docet.
Si vim, ſi mentem, ſi bella requiris Achillis:
Ut doceam paucis: Hectore major erat.
In caſtris Danaum Palimedes, Neſtor, Ulyſſes,
Plus ſunt conſilio, quam probitate, duces.
Aeacides, Ajax, Diomedes, Pyrrhus, Atrides:
Hic flos, hic lumen, hic pietatis apex.
Quid Stelenum? quid Teſtoridem? quid Protheſelaum?
Quid referam plures, quos ſua fama refert?
Quis Dolopes? quis Mirmidonas? quis denique cunctos
Grajigenum proceres dinumerare queat?
Tandem rex Danaum per vim, per facta, per illud
Palladium Trojam poſt duo luſtra capit.
Hac igitur capta, ſed fraude, ſed arte, ſed armis:
Hinc perimunt Priamum Priamidasque ſimul.
Neve ſtet urbis honos devaſtant caetera quæque:
Mucro viros, aries moenia, tecta rogus.

A. C. MCXXXVI MStoPaſſionem Agnetis ſub Hildeberti nomine vulgatam a Barthio & ab A. RIVINO, Lipſ. 1637. 12. cum decem homiliis Hildeberti editam ALEXANDRI Esſebienſis eſſe ex Baleo & MS. Jo. Schefferi obſervat Chriſtianus DAVMIVS ad Paulinum Petrocorium. *y*)

VI. Liber de *querimonia & conflictu carnis & ſpiritus* partim proſa, partim carmine ſcriptus exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum edit. Paris. 1686. *z*)

VII. De *concordia veteris & novi teſtamenti* liber hexameter, initio: *Adae peccatum quae conveniens aboleret.* Exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *aa*) Puto idem ſcriptum indicari in Catalogo. Roberti COTTONI, *ab*) hoc rubro: *Verſus Hildeberti Epiſcopi in quasdam hiſtorias veteris teſtamenti, praeſertim libri Geneſeos. Item alibi ac*) hoc titulo: *Varia poemata miſcellanea, praeſertim de argumentis hiſtoricis ex S. Scriptura petitis, Hildeberti Cenomanenſis.*

VIII. *Orationum theologicarum* liber initio: *Alpha & omega Deus meus.* Exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *ad*) In Georgii BROWN Catalogo manuſcriptorum Collegii S. Trinitatis apud Dublinium *ae*) inſcri-

y] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin ed. Hamb. 1712. p. 717. not. [*u*] *z*] p. 421. *aa*] p. 441. *ab*] Veſpaſianus B. XIII. 14. v. Tom. SMITHI Catalogum p. 110. *ac*] Cleopatra C. I. 1. p. 138. *ad*] p. 446. *ae*] n. 928. 14. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Vol. II. P. II. p. 32. n. 468.

ſcribitur: *Pulcherrimus hymnus Hildeberti Cenomanenſis*, *cujus init. eſt* Α. & Ω. A. C. MCXXXVI

IX. De *ſuo exſilio.* Elegia elegans de *inſtabilitate fortunae,* ſine mentione auctoris, inſcribitur in Codice quodam MS. bibliothecae Paulinae Lipſienſis. *af*) Eſt carmen elegiacum initio: *Nuper eram locuples multisque beatus amicis.* Exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *ag*) Emendationes, quas editio Hommeyana admittit ex MSto Lipſienſi memorato has notavi. v. Hom. *Ditabunt.* MS. *Ditabant.* v. 10. H. *ſomnos.* MS. *ſomnum.* v. 11. H. *moeſtos ſolantia.* MS. *moeſti ſolatia.* v. 14. H. *jam dediciſſe* MS. *dedidiciſſe.* v. 21. H. *area.* MS. *alea.* v. 37. H. *gravis ille malusque.* MS. *novus ille gravuque.* v. 43. H. *Inque.* MS. *Inde* v. 46. H. *Impulit in tumulos* MS. *Movit, & in tumidas.* v. 48. totus deeſt in editione Hommeyana ex MS. ſupplendus: *Imbre madet coelum, nox tegit atra diem.* v. 51. H. *digerit* MS. *congerit* v. 52. H. *obeſſe poteſt.* MS. *in orbe patet* v. 57. H. *miſere* MS. *miſer &* v. 59. H. *paterno* MS. *paternum.* v. 60. H. *Qua.* MS. *Quam* v. 69. H. *praeſtant* MS. *praeſtantur* v. 72. H. *pati* MS. *ſequi.* v. 76. H. *vel.* MS. *nec.* v. 77. H. *Ut* MS. *Quae* v. 82. H. *& quo* MS. *ac ubi.* v. 88. H. *digerat* MS. *dirigat.*

X. De *ſacramentis*, hexametrum initio: *Hoſtia legalis tranſit, res tecta figuris;* exſtat in

af] v. Joach. FELLERI catalogus. p. 103. n. 4. *ag*] p. 453.

A. C. in Jac. HOMMEY ſupplemento patrum. *ab*]

MCXXXVI. XI *Quid ſignificet utraque pars altaris*, hexametrum, initio: *Eſt ratio cur pars altaris dextera Miſſae*, exſtat ibidem. *ai*)

XII. *Quid ſignificent tres misſae in natale Domini*, elegiacum, initio: *In natale ſacroſanctae ſolemnia Miſſae*; exſtat ibid *ak*)

XIII. De *Chriſtallo*, elegiacum, initio: *Sol, Chriſtallus, aqua dant qualemcumque figuram*; exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *al*)

XIV. *Quid ſignificent tres partes de corpore Domini*, hexametrum, initio: *Signant tres partes Chriſti de corpore; prima*: exſtat ibidem. *am*)

XV. De *tribus habitaculis*, hexametrum, initio: *Trina domus nobis, lar, tumba, polusque paratur*. Exſtat ibid *an*)

XVI. De *ſacramento altaris* lib. I. Initio: *Tollimur e medio ſa. ao*]

XVII. *Hymnorum & orationum* diverſo metro lib. I. *ap*)

XVIII. Verſus de *creatione mundi & operibus ſex dierum* manuſcripti ſervantur in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *aq*) Exſcribo illos integros inter poemata huic hiſtoriae adnexa Sect. III.

Sectio

ah] p. 459. *ai*] l. c. *ak*] p. 460. *al*] p. 460. *am*] p. 461. *an*] l. c. *ao*] v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. 350. *ap*] v. TRITHEMIVS l. c. *ah*] v. Joach. FELLERI Catalogum p. 103. n. 5.

A. C. MCXXXVI

SECTIO III.

HILDEBERTI ARCHIEPISCOPI TVRONENSIS.

DE CREATIONE MVNDI, ET OPERIBVS SEX DIERVM.

Omnipotens in principio coelumque ſolumque,
Fecit: Principium filius ejus erat.
Fecit in hoc coelum: qui coelica mente requirit,
Poſt terram: nimium terrea qui cupiunt.
Tellurem vacuam ſcriptura refert & inanem:
Sic vacui fiunt terrea qui cupiunt.
Quae denſis tenebris adoperta refertur abyſſus:
Peccati tenebris nubila corda notat.
Ille ferebatur ſupra undas ſpiritus almus:
Nam firmat mentes vivificatque vagas.
Hisque notabatur verbis baptiſma, quod ipſe
Sacraturus erat Temporibus fidei.
Et dixit dominus: Fiat lux, factaque lux eſt:
Nam baptiſma ſacrum lux fidei ſequitur.
Jureque prima fidem lux ſignat. Nam prior *illa*
Virtus eſt omni qui venit ad dominum.
Poſt haec diviſit tenebras lucemque creator:
Et tenebrae nox eſt, luxque vocata dies.
Per tenebras pravos, per lucem conſpice juſtos,
Praeſcia diviſit quos meritis deitas.

A. C.

De ſecunda die.

MCXXXVI *Hinc firmamentum, quod luce ſequente creatur,*
Dictum ſcripturam ſignificare ſacram.
Quae poſt baptiſmum fidei ſplendore nitentes
Confirmans: hoſtis munit ab inſidiis.
Hic diviſit aquas, ab aquis duas. Inter utrosq;
Hoc firmamentum conſtituens medium.
Has per aquas hominum genus angelicumque notatur
Diviſum meritis, conditione, locis.
In medium quorum ſcriptura ſacra locata
Nobis praefertur, ſpiritibusque ſubeſt.
Nam lux divinis non eſt deſcripta miniſtris,
Qui plene cernunt littera quod tetigit.
Eſt data lux homini, quia ſpiritualia carnis
Sicut aquas ab aquis dividit a vitiis.

De tertia die

Tertia lux aderat. Humor confluxit in unum.
Fit mare: quae latuit arida ſic patuit.
Ventoſum pravos mare ſignat, & arida juſtos,
Qui donec vivunt juſtitiam ſitiunt.
Hinc herbam viridem, fructumq; ferentia ligna
Produxit ſubito terra jubente Deo,
Herba virens fidei viror eſt. Sunt fortia ligna
Doctores, quos non frangere dura queunt.
Haec cum ſeminibus producere terra jubetur,
Quae ſunt verba dei factaque juſtitiae.
Quae quaſi mente nitet & fratribus illa miniſtrat:
Semine producit hoc genus ille ſuum.

Ari-

Arida dicta prius eſt, poſtea terra vocata: A. C.
Sic nos amoris terra vacamur aquis. MCXXXVI
Nam velut a vitiis per aquarum fluxa notatis,
Si ſejungamur terra ferax erimus;
Et domino fructum reddemus multiplicatum,
Juſtitiae ſplendens & pietatis opus.

De quarta die.

Quarta luce deus fecit duo lumina magna:
Per quae ſignantur Chriſtus & eccleſia.
In firmamento ſcripturae qui renitentes
Maxima credenti lumina dant populo.
Et velut illuſtrat proprio ſol lumine lunam;
Luce ſua Chriſtus ſic replet eccleſiam.
Lunaque nocturnas ut pellit luce tenebras:
Sic tenebras noſtras effugat eccleſia.
In firmamento ſtellas intellige juſtos,
Qui ſcripturae haerent, atraque noſtra fugant.
Et bene terra prius cum lignis protulit herbas,
Poſtea fulſerunt lumina clara polo.
Jam tunc quiſque nitet virtutum luce fidelis,
Quodvis laudandum cum prius egit opus.

De quinta die.

Quae reptant in aquis, volitantque in aera pennis,
Dicitur in quinta luce creaſſe Deus.
Suſcepto Chriſti mens lumine noſtra jubetur
In cordis pelago noxia diſcutere.
Quaeque velut repunt tenebrisque teguntur abysſi
Protinus admoto pellere judicio.

A. C. MCXXXVI

Quae quaſi ſumma petunt & ceu ſunt proxima coelo
Haec retinens animo ſervet alatque ſuo.
Quod vidiſſe bonum Deus affirmatur utrumq;,
Hanc cauſam reddunt myſtica qui capiunt:
Sunt mala quae tacite repunt in corde bonorum,
Nam nituntur eos ad mala protrahere.
Sed cum pelluntur, ſanctique per illa probantur,
Sunt bona ſanctorum quod cumulant meritum.
Hinc vidiſſe bonum, ſed non feciſſe refertur
Haec Deus illa bonos poſſe juvare vivens.

De ſexta die.

Sexta luce deo produxit tera jubente
Reptile, jumentum cumque fera pecudem.
Haec motus hominis deſignant exterioris
Qui praedictorum terrea more petunt.
Quod mare produxit hominis notat interioris
Senſus, quos piſcis more profunda tegunt.
At motus hominis deſignat exterioris,
Terreni foetus utraque nempe patent.
Hocque nota quod nil ubi ſignat littera carnis
Motus productum quod valet invenies
Nam caro noſtra gravis natura ſemper ad ima
Nos trahit, & terram ſic quaſi nata perit.
Sic iam completis praedictis omnibus iſtis,
Ornatum mundo quae ſpeciemque dabant.
Quaeque figurate quae mundum ornare minorem
Poſſent innueret, conditor orbis ait.
Plaſmemus hominem quem noſtra venuſtet imago,

Et

Et ſimilitudo. Munera quanta dedit. A. C.
Cuncta creans homini, ſi dantis juſſa teneret, MCXXXVI
Et ni peccando par pecudi fieret.
Non tamen haec homini data credas exteriori,
Interior ſolus haec homo dona tenet.
Hinc inviſibilis immortaliſque creatus
Eſt rationalis ſicque deo ſimilis.
In nobis ratio quaedam deitatis imago
Et noſtri tantum pars videt illa Deum.
Praeferimur ſola mutis animalibus illa,
Quique regit coelum quaerimus hujus ope.
Eſt ſimilitudo deitatis nos imitari
Iuſtitia & morum nobilitate deum.
Eſt aliud quod habet humana creatio dignum,
Quo bene verba dei myſtica ſignificant.
Dixerat in reliquis: fiat dies; hic: faciamus
Dixit conſilio res quaſi digna fuit.
Iureque trina ſimul deitas haec eſt operata,
Quem ſolum propriam fecit ad effigiem.
Adjecitque deus: terrae dominetur, & illis
Quae mare, quae tellus, quae levis aer habet.
Dignus hic animal deitatis imagine clarum
Praeficitur reliquis voce creantis homo.
Non vi, qua potius pollent animalia plura,
Sed ratione, dei quae tenet effigiem.
Qua bene dum fruitur, merito praeponitur illis;
Dum male: jumentis efficitur ſimilis.
Sic deitas hominem cenſurae pondere quodam
Conſilioque ſuam fecit ad imaginem.
Dum dicit noſtram: deitas eſt trina notanda,
Nam noſtram ſolus dicere non poterat.

Fecit

Dat Deus his eſcam, ſic potes accipere: A. C.
Parvos & magnos: herbas; & ligna fideles MCXXXVI
Accipe qui patribus dant alimenta ſacris.
Nec ſolum patribus, ſed & illa bonisque malisque
Praebens, quos pecudes ſignificant & aves.
Nam Chriſti pietas ~~poſt~~ ſe dare praecipit omni
Qui petit, ac ſanctis praecipue patribus.
Vidit cuncta deus quae fecerat, & bona valde,
Mox infertur, erant. Reſpice dicta prius.
In reliquis vidiſſe bonum per ſingula, dictum eſt:
At non formato dicitur hoc homine.
Non vidiſſe bonum vox myſtica ſed bona, dicit,
Non per ſe laudans hunc niſi cum reliquis.
Spiritus ille dei, per quem ſunt iſta relata,
Hic peccaturum noverat eſſe hominem.
Noluit hunc ergo ſolum laudare creantis
Qui ſolus juſtum poſtpoſiturus erat.
Atque inter pecudum laudes laus dicitur ejus,
Qui peccatis pecori par meruit fieri.
Ergo die ſexta mundus formatus, & omnis
Illius ornatus, eſt operante deo.
Perfecto numero facta eſt perfectio mundi,
Diſponente bono taliter artifice.

De ſeptima die.

Complevitque ſuum ſeptena luce creator
Quod patrarat opus. Cautius iſta vide.
Nil feciſſe die dominus narratur in iſta
Sed dicit quod in hac luce peregit opus.
Si tamen attente ſpecies, duo facta videbis.
Namque diem fecit & benedixit eum,

Et

A. C. *Et bene cuncta deus numero complevit in iſto,*
MCXXXVI *Per quem circuitus tempora ſemper agunt.*
Hac in luce deus requievit ab omnibus illis,
Quae perpetrarat. Haec quoque dicta nota:
Num deus humano defesſus more quievit?
Vel qui noſtra quies eſt, labor hunc domuit?
Non ſic. Sed domini ceſſare quieſcere dicit.
Nam nova ceſſavit condere tunc opera.
Quod ſi perſpicias animo ſubtilius iſta
Quod dici poſſit altius invenies.
Nos operamur ob haec operum mercede vivaci,
Ut requieſcamus. Sed deitas aliter.
Nempe deus mundum ſola bonitate creavit.
Indiguit mundi non tamen ille bonis.
Et nec in his ſed ab his requievit, nullius horum
Indigus, & tribuens, non requiem accipiens.[e]

XIX. Verſus de *excidio Trojae* in Codic- Lipſienſi manuſcripto memorato ſubnectuntur verſibus praecedentibus & forte Hildeberti etiam ſunt. Certe lectu non indigni ſunt, ideoque hic inſerantur.

Verſus de excidio Trojae.

Divitiis, regno, ſpecie, virtute, triumphis,
Rex Priamus clara clarus in urbe fuit.
Dum rex, dum proceres, dum ſtarent Pergama Troja.
Quae decus, & ſpecies, & caput orbis erat.
Rex Hecubam duxit ſociam ſibi nobilitate,
Auſpiciis, forma, rebus, amore trono.
Ex hac ſuſcepit natos. Erat Hector in illis
Summus, & in bello fulminis inſtar habens.

Plus ferus ille fero, plus urſo, plusve leone;
Sic fuit absque fere plus ferus ille feris. MC
O fauſtum natis! o fauſtum conjunge regem! I
Si pariter Paridem non peperiſſet ei.
Non in eo peperit pignus, ſed tela, ſed ignes,
Sed ſibi, ſed Priamo, ſed mala cuncta ſuis.
Hoc pater, hoc genitrix, hoc fratrum coetus, & Hector,
Hoc etiam regni gloria Troja cadit.
Hunc Paridem paritura parens per ſomnia vidit;
Vidit pro puero ſe peperiſſe facem.
Dum rex in ſigno tunc ſigni percipit, horret
Quod parat in pignus impius eſſe pice.
Nam puerum natum pro juſſu regis in Idam
Servi tollentes enſe necare parant.
Sed puer aſpiciens enſem radiare coruſcum,
Arridet gladio neſcius enſe necis:
Quod percusſurus cernens cor flectit, & ictum,
Et ferus & feriens deſinit eſſe ſimul.
Sub foliis vivum linquit, quem paſtor oberrans
Invenit, ut foliis nuper opertus erat.
Dum videt hunc ſanum, dum vivum, dumque decentem:
Extrahit, aſpectat, nutrit, adoptat, habet.
Qui paſtoris oves paſtor dum paſcit adultus:
Conveniunt ad eum Juno, Minerva; Venus.
Judicium Paridis quae ſit pulcherrima quaerunt.
Promittunt etiam munera quaeque ſua.
Juno decus; Pallas vires; Cytherea puellam:
Sed Veneri tribuit vincere, victus ea.
Rex aliquando videns hunc talem, tam ſpecioſum,

Iam

Quod cupit illud ama, quod facit illud age. A. C.
Vince prius Venerem, ſi vis eques eſſe virilis: MCXXXVI
Armis & Veneri nemo vacare poteſt.
Nec laus, nec probitas, nec honor, ſuperare puellam:
Sed Veneris vitium vincere laudis opus.
Noli nunc fruſtra Veneris ſed caſtra Minervae.
Haec docet, illa furit. Haec juvat, illa nocet.
Jam reſipiſce Pari, naveſque relinque paratas.
Conſilio parens jam reſipiſce Pari.
Cum ſit amor vetitus, vetiti malus actus amoris.
Si malus, ergo nocet. Si nocet, ergo fuge.
Cujus coepta ſcelus, medium timor, exitus ignis:
Tu fuge, tu reproba, tu metuendo cave.
Sed concepta nequis vitare cupidine victus,
Quo quodcunque paras peſte parare parem.
Te tua fata trahunt, ne coepta relinquere poſſis:
Ut rapias Helenam te tua facta trahunt.
Sic eſt omnis amans, ſic ſe, ſic omnia ſpernit:
Conſilium, famam, foedera, jura, deos.
Hic amor ut praeceps, ut coecus, ut impetuoſus,
Ut ratione carens, neſcit habere modum.
Hic amor eſt amens, aliis inimicus, & ipſi:
Non amor, immo ſcelus. Non ſcelus, immo furor.
Inſtruit ergo rates, tranſit mare, quaerit amicam.
Hanc rapit, hac fruitur, hanc male tutus habet.
Cuſtodes ſeu vi, ſeu munere, ſeu prece victi,
Vel nece, vel latebris, vel periere metu.
Quo rex audito Menelaus, dum fremit ira,

A. C. *Vix tenet a gladio ſe feriente manus.*
MCXXXVI *Flet, tonat, inſanit, frendet, gemit, aeſtuat, ardet,*
Incuſat ſuperos, moenia, fata, fretum.
Odit enim vitam, ſimul & ſolatia vitae:
Divitias, requiem, gaudia, ſceptra, cibum.
Mavult ipſe mori, quia non moriatur adulter,
Sic ſua, ſic reputat ſe nihil absque ſua.
Excidium Trojae tractat, molitur, anhelat:
Dum ſolum Paridem ducit obire parum.
Omnes omnino putat hoſtes hoſtis amicos,
Et quicquid pariter pertinet ad Paridem.
Legatos igitur mittens legit undique vires,
Cui parere parat quisquis ad arma valet.
Sublimes, humiles, cunctos injuria regis
Tangit, & hanc omnis judicat eſſe ſuam.
Et quamvis doleant regiſque ſuoque dolore,
Plus pudor ablatae, quam dolor, urget eos.
In Phrygiam totam conjurat Graecia tota,
Ut pariter pereat cum regione Paris.
Junctis militiae turmis peditumque catervis,
Imperat in Paridem rex animoſus iter.
Mille rates ducens petit Ilion, obſidet illud,
Irruit, atque cito vincere ſive mori.
Fortiter obſiſtit Danais Trojana juventus,
Inque vicem ſtrages dantque feruntq; feras.
Dumque ſub incerto pendet victoria certa,
Inter utrosque diu ſors velut aequa volat.
Nunc hi nunc illi verſa vice ferre videntur
Inſidias, ictus, vulnera, damna, fugas.
Praeter communes caſus patiuntur Achivi
Multa, fames, pluvias, frigora, cauma, ſitim,
Aea-

Digitized by Google

Aeacidem magnum Philotetae faſta, ſagittas A. C.
Poſcunt, ut posſint Pergama poſſe capi. MCXXXVI
Hinc & eas monitis vatum Danai ſibi quærunt:
Hoc furor Hectoreus, his cadit ipſe Paris.
Sors melior belli Teucris ſtetit Hectore ſtante,
Qui ſpes, qui clypeus, qui vigor urbis erat.
At ferus Aeacides ut venit, ut Hectora vicit,
Vis Teucrum victo vindice victa fuit.
Aeacides quantus fuerit, vel qualis, & unde,
Prodit, & auctoris pagina multa docet.
Si vim, ſi mentem, ſi bella requiris Achillis:
Ut doceam paucis: Hectore major erat.
In caſtris Danaum Palimedes, Neſtor, Ulyſſes,
Plus ſunt conſilio, quam probitate, duces.
Aeacides, Ajax, Diomedes, Pyrrhus, Atrides:
Hic flos, hic lumen, hic pietatis apex.
Quid Stelenum? quid Teſtoridem? quid Protheſelaum?
Quid referam plures, quos ſua fama refert?
Quis Dolopes? quis Mirmidonas? quis denique cunctos
Grajigenum proceres dinumerare queat?
Tandem rex Danaum per vim, per facta, per illud
Palladium Trojam poſt duo luſtra capit.
Hac igitur capta, ſed fraude, ſed arte, ſed armis:
Hinc perimunt Priamum Priamidasque ſimul.
Neve ſtet urbis honos devaſtant caetera quæque:
Mucro viros, aries moenia, tecta rogus.

A. C. MCXXXVI

Quod tamen urbs capta eſt, quod victa, quod obruta, totum
Arte Sinon parvi ligneus egit equus.
Viribus, arte, minis, Danaum clara Troja ruinis
Annis bis quinis ſit rogus, atque cinis.
Urbs bona, nunc dumi, vi flammae, turbine fumi,
Non ita conſumi digna, reſedit humi.
Nutu Junonis, & iniqui fraude Sinonis,
Clamque datis donis exſpoliata bonis.
Sponſus Penelopes paſſus mare, monſtra, Cyclopes,
Tranſtulit ad Dolopes Laomedontis opes.
Flamma Paris patriae, formae quo judice diae,
Troja caput Phrygiae, floſque jacet Aſiae.
Junonem laedit, veneri cum paſtor obedit,
Cum judex ſedit tot tibi damna dedit.
Ne quis amet temere docet obruta Troja cavere,
Quae Paridis ſcelere ſit nihil absque fere.
Priamidis lacerae regumque domus cecidere.
Turres innumerae nunc ubi? ſub cinere.
Palladis armigerae quo templa domusq; fuere.
Extendunt hederae brachia luſtra fere.
Raptu Tyndaridis furor eſt accenſus Atridis.
Bellaque Dardaridis movit amor Paridis.
Pellicis obſcoenae commovit forma Lacenae
In ſcelus effrene pectora Trojugenae.
Sic facies Helena fuit exitus urbis amoenae.
Crines, colla, genae, cunctaque comta bene.

Quam

Quam facit audaces amor in ſua damna procaces! A. C. MCXXXVI
Curas mordaces inhiat atque faces.
Dum male grata places Helenae nutusque loquaces,
Quamvis ipſa faces Ilion inde jaces.
O res fatalis, fuit omnibus exitialis
Talibus heu talis foemina cauſa malis.
Digna perire mari potius, flammisque cremari,
Qua tot privari luce feriſque dari.
Tempora bellorum rex indicens Danaorum
Aeſtuat amborum diſſociare thorum.
Partes ultoris juvat, auget, fama pudoris
Raptam raptoris queſta jacere thoris.
Res ea Pelidem movet, ut comitetur Atridem.
Aeoles in Paridem commovet illud idem.
Jurant Graiugenae, jurant in bella Micaenae,
Caſtra quae ſunt juvene, ſuntque referta ſene.
Hector conſilio, nutu Tritonia dio,
Pelides gladio, dant Phryges exſilio.
Praeſidium fidum ſtetit urbis in Hectore, qui dum
Stabat, Dardanidum robur erat validum.
Cuſpide Pelidae ſimul idem defuit Idae,
Studebant trepide praelia Dardanidae.
Urbs ruit Aſſaraci, quam flammae tradit edaci.
Vita res, o Thraci, demta dolis Ithaci.
Quae cecidit ſtaret, niſi Thracem mors ſuperaret,
Quaeque jacens paret regia iuſſa daret.

A. C. *Quin res Ideae pereant nequit ars Cythereae*
MCXXXVI *Nec domus Aeneae tuta favore Deae,*
Nec regale decus vi poſſet frangere Graecus
Sed dolus, atque ſecus moenia ductus equus.
DumqueSi non orat veniam, dum verba colorat,
Solvitur, explorat, clauſtra, foresque forat.
Quosque foris norat recipit, ſcelerique laborat,
Dum res explorat, Moenia flamma vorat.
Paſtibus ablatis, cuſtodibus & jugulatis,
Succubuit fatis urbs miſeranda ſatis.
Urbs miſeranda nimis, imo dives rebus opimis,
Inclyta, ſublimis, una fit ex minimis.
O furor effrenis, patuit Neptunia poenis
Troja dolo juvenis prodita Grajugenis.
Flamma dein ſedes, & regum dejicit aedes.
Hinc eques ad caedes, irruit inde pedes.
Vix ſit habenda fides, quod millia ſternat Atrides,
Ajax, Titides, Pyrrhus, Achilleides,
Inſtant enſe truces, dum flammis Troja reluces,
Paſſos vincla, cruces, interimendo duces.
Quilibet armati primum patet impietati.
Sunt ſerie fati tot mala juſſa pati.
Caeduntur pueri, juvenesque, ſenesque, ſeveri
Omne licet ſceleri, quod ſcelus eſt, fieri.
Vi jacet hoſtili genus Aſſaraci, genus Ili.
Igne lares agili ſede iacent humili,
Tunc fieri cineres gemmas, ebur, oſtra, videres,
Tunc Danaos celeres in ſcelus aſpiceres.
Aſpiciens flores tot parvos, tot mulieres,
Tot perimi proceres, totque viros veteres.

Re-

Regum rex haeres, periit ſimul Hecuba, moeres, A. C
Ut corpus laceres. Ut doleas, ſuperes. MCXXXVI
Alter Homerus ero, vel eodem major Homero,
Tot claſſes numero ſcribere ſi potero.
Ut res declarat, igitur fundamenta locarat
Phoebus, & captarat, moenia vomer arat.
Et ſit opus clarum, quod rex fabricarat, aquarum,
Luſtra leaenarum, ſilvaque tuta parum.
Atria milvorum, locus & ſpelunca luporum,
Paſcua ſunt pecudum, templa, theatra, forum.
Ad vitium thalami quod adaugent Cypridis hami
Vepres & calami regna tenent Priami.
Culminis Idaei quod gloria perniciei
Sic datur illud ei contulit ira dei.
Dum ſic Troja cadis tantae diſcrimine cladis,
Aeneam tradis, teque, ratemque, vadis.
Et Venus huic moli ſubduxit provida proli.
Huic domui ſoli nil nocuere doli.
Heſperiae metas tibi longa ſpoſponderit aetas,
Te ſervat pietas, ut nova regna petas.
Vi tempeſtatis ſociis tibi rarificatis
Vel rapuit fatis per freta longa Paris.
Egrediensque fretis, qua ſedes parta quietis
Curſibus expletis: a ſapiente petis
Hoſpita Cumanis, impulſibus acta profanis,
Debita Trojanis fata Sibylla canis.
Quanta parant Rutili, quam gloria ſurgat Juli,
Qui regum tituli, regnaque, qui populi.

A. C. *Ergo damnatae ſpe firmus, fidus Achate,*
MCXXXVI *Heſperiae latae tendis in arva rate.*
Plurima bella geris, tibi dum loca debita quaeris,
Sed fretus ſuperis obvia quaeque teris,
Turnus ut elatus tibi fata tuisque minatus
Occubuit ſtratus, dum fodis enſe latus.
Pro qua certatur tibi regia virgo dicatur,
Paxque reformatur, dum tibi nupta datur.
Hinc proceſſerunt qui Romam conſtituerunt,
Qui dum bella gerunt fortia quaeq; terunt.
Et ſibi fecerunt nomen quod in aſtra tulerunt,
Ut, qui ſcripſerunt priſtina geſta, ferunt.
Romaque turrigerum caput effert maxima rerum
Tam dono ſuperum, quam ſtudiis procerum.
Sic ex Aenea creſcunt Romana trophaea.
Sic gens Romulea ſurgit ab Hectorea.

XX. Verſus rythmici latini ad *Deum & Mariam* habentur manuſcripti in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis *ar*)

XXI. *Poemata* varia, in quibus quaedam Hildeberti Cenomanenſis exſtant inter Codices manuſcriptos, quos bibliothecae Bodlejanae donavit Kenelmus DIGBAEVS. *as*)

XXII Hymnus rythmique de *Trinitate* cum Oratione metrica *ad Dominum* vulgatus eſt ab USSERIO de Symbolo p. 36. ſeq. Prod-

ar) vid. Joachimi FELLERI Catalogum pag. 122. n. 34.
as) n. 56. inter Codices bibliothecae Bodleianae n. 1666. vid. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae pag. 80.

Prodiit & ſeorſim Helmſtadii in 4. & in HOMMEYI ſupplemento Patrum. *at*) A. C. MCXXXVI

XXIII. Verſus Hildeberti *ad B. Virginem*; de *Theophilo Chriſtum negante*; de *Hildefonſo* epiſcopo Toletano; de *anima*; de *inſtabilitate mulierum*; de *Zozima* Anachoreta; ac ſimilia quamplurima edere voluit Philippus LABBEVS. *au*)

XXIV. Verſus Hildeberti, Cenomanenſis epiſcopi, de *corpore Chriſti*, de S. *Nicolao*, de S. *Zoſima* exſtant manuſcripti in bibliotheca Cottoniana Titus D. XXIV. 6. *aw*)

XXV. Varia Hildeberti *poemata* inter bibliothecarum Elnonenſis, Camberonenſis, Parcenſis Codices MSS. ab Ant. SANDERO bicliotheca MSS. Belgica recenſentur. *ax*)

XXVI. Hildeberti epiſcopi verſus de *XII. plagis Aegypti* exſtant manuſcripti in bibliotheca Cottoniana Vitellius A. XII. 20. *ay*)

XXVII. Cantilena a pio quodam ante CCC. annos compoſita, in *Antichriſtum & ſpirituales eius filios*: ut Hildeberto Cenomanenſi epiſcopo, qui ante 400. annos floruit, autore ſcripta videatur. Initio: *Deduc Sion uberrimas Velut torrentem lachrymas.*

Cc 5

at) vid. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 717. not. (u) *au*) v. eius biblioth nov. MSS. ed. Pariſ. 1653. p. 59. *aw*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 131. *ax*) vid. CAVEVS de S. E. p. m. 544. *ay*) vid. SMITHVS loc. cit. pag. 83.

A. C. MCXXXVI. *mas.* Exſtat hoc titulo & hac coniectura in Variis doctorum piorumque virorum de corrupto eccleſiae ſtatu poematibus per Matth. FLACIVM. *az*)

XXVIII. Verſus de *corpore & ſanguine Domini* exſtant manuſcripti in collegio Sidney-Suſſex in univerſitate Cantabrigienſi n. 6. 2. *ba*)

XXIX. Verſus de *baptiſmate* manuſcripti exſtant ibidem n. 6. 3. *bb*)

XXX. Verſus *quare non copulentur in conjugio conſangvinei* exſtant manuſcripti ibidem 4. *bc*)

XXXI. Poema Hildeberti Epiſcopi Cenomanenſis de *Nummo* ex codice Godfridi Prioris S. Swithini Wintonienſis, quod ipſius eſſe aſſerit BALEVS: manuſcriptum exſtat in Collegio Corporis Chriſti in Oxonia n. 255. 5. *bd*)

XXXII. Poemata quaedam *ſacra* Hildeberti exſtant manuſcripta in Bibliotheca Cottoniana. *be*)

Hildeberti *Opera* edidit Antonius BEAVGENDRE, Pariſ. 1708. fol. *bf*)

XXXIII.

az) p. 29. *ba*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. 2. p. 104. n. 714. *bb*) v. Catalogos cit. l. c. *bc*) v. Catalogos cit. loc. cit. *bd*) v. Catalogos cit. p. 55. n. 1722. *be*) v. Th. SMITHI Catalogum p. 113. Veſpaſianus D. V. 2. *bf*) v. Jo. Alb. FABRICII. Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. ſuppl. p. 299.

XXXIII. A. C MCXXX-VIII.

RVDOLPHVS.

Abbas S. Trudonis in dioeceſi Leodienſi, ordinis S. Benedicti, Claruit ſub Henrico quinto A. MCXXV. *a*) Obiit circa annum MCXXXIIX. *b*)

Scripſit I. Carmina multa. *c*)

II. Verſus de *coenobio S. Pantaleonis*, hexametros, initio: *Quando vult aliquis ut fiat coenobialis.* Exſtant in Joh. MABILLONII Analector. Veter. Tom. II *d*)

XXXIV.

PETRVS.

Diaconus Caſinenſis, Chartularius ac Bibliothecarius. Quinquennis ſub Girardo Abbate Beato Benedicto oblatus a Patre Aegidio natione Romano, atque ſub eodem Abbate per octo ferme annos eruditus eſt Anno vero MCXXVIII. aetatis autem 21. in exſilium actus eſt. *a*) Exceſſit e vivis poſt annum MCXL. *b*) MCXL.

Scripſit I. Rhythmum de *noviſſimis diebus*, in quo juxta literam videtur ſecutus eſſe Joannem. *c*) Incipit: *Anno Chriſti paſſionis Finito milleſimo Satanas Averni princeps ſolvetur*

XXXIII *a*) vid. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n 366. *b*) vid. Gv. CAVE de S. E. pag. m. 571. *c*) vid. TRITHEMIVS loc. cit. *d*) pag. 529.

XXXIV. *a*) v. PETRVS diac. de vir. illuſtr. Caſinenſ. cap. XLVII. *b*) v. Jo. Bapt MARVS Annotat. ad Petri l. c. *c*) v. PETRVS l. c.

A. C. *vetur a vinculis.* Servatur MStus in biblio-
MCXL. theca Caſinenſi. *d*)

II. Hymnum de S. *Chriſtina* III. Forte & huc ſpectant *Cantus beati Marci & ſanctorum Nicandri & Marciani. e*)

XXXV.

RAYNALDVS.

Caſinenſis ſubdiaconus. *a*) Vir valde eruditus, & verſificandi ſcientia antiquis per omnia comparandus ſalutatur a PETRO *b*) Vixit tempore Petri Diaconi. Scripſit I. Ad Petrum diaconum ac Bibliothecarium Sanctiſſimi *Severi* Caſinatis Epiſcopi *in laudem* verſus. II. Verſus. de *vita B. Benedicti ac B. Mauri.* III: Hymnos *in laudem* ſancti Confeſſoris Chriſti, atque Pontificis *Severi. c*) Hymni excuſi ſunt in breviariis Caſinenſibus A. 1568. & 1572. *d*)

XXXVI.

BERNARDVS.

Morlanenſis *a*) vel Morlavenſis alias Morlacenſis Anglus *b*) Ordinis S. Benedicti monachus Cluniacenſis. Floruit A. MCXL. *c*) Scripſit I. Rhythmos de *contemptu mundi* hexa-

d) vid. MARVS loc. cit. *e*) vid PETRVS loc. cit.

XXXV *a*) v. PETRVS diaconus de vir. illuſtr. Caſinenſib. Cap. XLIV. *b*) l. c. *c*) v. PETRVS l. c. *d*) v. Jo. Bapt. MARVS Annot. ad Petri loc. cit.

XXXVI. *a*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angliae Scriptor. n. 194. *b*) v. Chriſtoph. HENDREICH. Pandect. Brandenb. p. 532. a *c*) vid. PITSEVS l. c.

hexametros dactylicos, initio: *Hora noviſſima, tempora peſſima ſunt, vigilemus.* Exſtant in Variis doctorum piorumque virorum de corrupto eccleſiae ſtatu poematibus per Matth. FLACIVM Baſileae 1556. *d*) Poſtea A. 1597. Bremae in 8. vulgavit Nathan CHYTRAEVS: qui erat aſſerens ſe primum eos prodire feciſſe. Impr. & poſtea Roſtochii 1610. Rintelii & Lipſiae 1626. 8. cura Elhardi Lubini. Luneb. 1640. 12. *e*) A. C. MCXL.

Offendi fragmentum aliquod hujus ſcripti in MSto quodam Codice bibliothecae Helmſtadienſis Academiae ex quo nonnulla editionis Flacianae corrigi poſſunt. Exhibebo exſtantiores diverſitates: p. 251. edit. Flacianae l. 23. *nullaque mentio.* MS. *nec recreatio.* p. 253. l. 17. Fl. *recreatio.* MS. *retributio* p. 260. l. 23. F. *gramina* MS. *germina.* l. 27. F. *editis* MS. *cernitis.* p. 261. l. 4. F. *retro* MS. *rogo.* p. 264. l. 26. F. *Prava* MS. *Prima.* p. 269. F. *deſpicit.* MS. *decipit.* ibid. F. *illa* MS. *ampla.* p. 272. l. 17. F. *poſtmodo* MS. *poſtea* l. 19. F. *o male* MS. *ad mala* l. 20. F. *quid tibi* MS. *qui tibi* l. 23. F. *tua gloria.* MS. *iacet impia.* p. 273. l. 5. F. *caro* MS. *modo* l. 19. F. *atque decore* MS. *decoro nimis.* Ibidem additur in MS. integer verſus: *Non juvat aurea corona laurea ſtatus ſublimis*, p. 281. l. 4. F. *cadentia* MS. *fluentia* p. 328. F *ſit.* MS. *ſic* l. 13. F. *Sero* MS. *ſera.* p. 331. l. 26. F.

d) p. 247. *e*) v. HENDREICH l. c.

A. C. MCXL. F. *corda* MS. *corde*. p. 332. l. 1. F. *dimicat* MS. *praemicat*. ibid. F. *hoc* MS *os*. l. 3. F. *Vi*. MS. *in*. p. 333. l. 1. F. *olovitrea*. MS. *ibi vitrea* ibid. F. *vacula* MS. *vaſcula* l. 3. F. *Dammula*. MS. *Dannula* l. 22. F. *Indica* MS. indita. p. 336. l. 15. F. *Vi* MS. *O* ibid. F. *poſcitur*. MS. *paſcitur* p. 338. l. 9. F. *haud*. MS. *ac*. l. 22. F. *praevenit*. MS. *provehit*. l. 23. F. *limina* MS. *lumina*. p. 339. l. 14. F. *amodo* MS. *admodo* p. 340. l. 7. F. *carmine* MS. *limine*.

II. De mundo verſu librum unum, initio: *Vita mori mundo eſt, ſed mors eſt* f)

III. Verſus encomiaſtici de *Symone*, abbate Eboracenſi & de *Comite Wulnotho* anneꝺuntur Bernardi libris tribus de contemtu mundi in codice quodam manuſcripto Bibliothecae Cottonianae, g) qui & ipſi forte Bernhardi ſunt.

Legi praecipue dignus eſt Bernhardus inter omnes ſcriptores rhythmicos non tantum ob dictionem facilem & argutam, ſed quia corruptos ſeculi mores ingenioſe perſtringit, ſentiente Olao BORRICHIO. h)

XXXVII.

PETRVS ABAELARDVS.

MCXLII. Vel ABAILARDVS, a) vel ABELARDVS, b) vel ABA-

f) v PITSEVS l. c. g) vid. Thomae SMITHI Catalogus p. 136. Cleopatra A. VIII. 2. h) in diſſertationibus de poetis. 88.

XXXVII. a) v. Appendix ad Henricum Gandavenſem de Script. Eccleſ. cap. 3. b) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 381.

ABAILLARDVS, vel ABALARDVS, vel ABELARTVS. *c*) Natione Armoricus, *d*) non Pariſienſis ortu, ut perhibet Chriſtophorus HENDREICH. *e*) Dialecticus *f*) Pariſienſis. *g*) Unde cognomentum ipſi Dialecticus. Hinc monachus San-Dioniſianus prope Pariſios, poſtea abbas Rugenſis conſtitutus. *h*) Claruit ſub Conrado Imperatore tertio A. MCXL. *i*) Obiit in Prioratu S. Marcelli Cabilonenſis, Ordinis S. Benedicti, Congregationis Cluniacenſis, anno Domini MCXLII. XI. Cal. Maji aetatis ſuae 63. *k*) A. C. MCXLII.

Scripſit I. metrico ſtylo *hymnos* in monaſterio, quod vocatur Paraclitus, decantandos. *l*)

II. Verſus elegiacos ad Aſtralabum filium ſuum de *moribus & vita pia & proba.* Exſtant manuſcripti in bibliotheca Cottoniana Vitellius C. VIII. 3. *m*)

III. Proſam de B. Virgine. Exſtat in Operibus Petri Abaelardi opera Franciſci AMBOESI pag. 1136. *n*)

XXXVIII.
HILARIVS.

Petri

c) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. p. 3. b. *d*) v. Ludovic. JACOB de claris ſcriptorib. Cabilonenſib. p. 139. *e*) l. c. *f*) v. Appendix l. c. *g*) v. TRITHEMIVS. l. c. *h*) v. JACOB l. c. *i*) v. TRITHEMIVS l. c. *k*) v. JACOB l. c. *l*) v. Appendix ad Henricum Gandav. de S. E. c. 3. *m*) v Th. SMITHI Catalogum p. 86. *n*) v. Ludov. JACOB de Scriptorib. Cabilonenſib. pag. 141.

A. C. MCXLII. Petri Abaelardi diſcipulus. Scripſit *Elegiam*, qua plangit receſſum Petri ex Paracito; quae exſtat in Operibus Petri Abaelardi opera Franc. AMBOESI pag. 243. *b)*

XXXIX.

OLBERTVS.

MCXLIIX. Alias OBBERTVS. *a)* Natus eſt in Lederna villa Sambrenſis pagi confinio. A. puero in Lobinenſi monaſterio educatus ſub diſciplina Herigeri Abbatis, hinc Pariſios ad S. Germani coenobium ſe contulit. Audivit & Fulbertum Carnotenſem epiſcopum. Demum Burchardum Wormatienſem, poſtea epiſcopum, Lobii ſacris ipſe litteris erudiit. *b)* Ex monacho Lobienſi abbas Gemblacenſis *c)* quartus, ac primus S. Jacobi apud Leodicenſes, *d)* vel Eburones. *e)* Obiit Leodici A. MCXLVIII. *f)* 11. Idus Julii. *g)*

Compoſuit cantus in honorem ſanctorum, *h)* ſive Canticum Eccleſiaſticum de Sanctorum aliquot rebus geſtis. *i)*

XL.

MALACHIAS.

Cogno-

XXXVIII. *a)* v. Lud. JACOB de Scriptor. Cabilon. pag. 140.

XXXIX. *a)* v. Valerii ANDREAE Biblioth. Belgica ed. Lovan. 1643. p. 706. *b)* v. Auberti MIRAEI Schol. ad SIGEBERTI Gembl. de S. E. Cap. 142. *c)* v. SIGEBERTVS l. c. *d)* v. MIRAEVS l. c. *e)* v. ANDREAS l. c. *f)* v. MIRAEVS l. c. *g)* v. ANDREAS loc. cit. *h)* v. SIGEBERTVS l. c. *i)* v. ANDREAS loc. cit.

Cognomento Omongair. Nobili apud Hibernos familia exortus, Archiepiſcopus Armachanus, & totius Hiberniae primas, nec non & ſummi Pontificis legatus a latere. Claravalle obiit 2. Novembris. Vid. MANRIQVEZ tomo 2. annal. ad annum 1148. A. C. MCXLIIX.

Exſtant in pervetuſto Codice monaſterii Elnonenſis verſus duo, qui Malachiae perhibentur fuiſſe familiares, ſcilicet:

Spernere mundum, ſpernere ſeſe, ſpernere nullum,
Spernere ſe ſperni: quatuor haec bona ſunt. a)

XLI.

MEDIBARDVS.

Sive MEDINGAVDVS. Quo tempore vixerit non conſtat. *a*) Conjicit tamen HENSCHENIVS *b*) eum circa A. MCL. vixiſſe. Scripſit *Vitam S. Walburgis*, cujus prologus hexametro verſu ſcriptus incipit: *Walpurgae ſacrae tot ſignis glorificatae.* Ipſa vita initium habet: *Paraclite ſancte veni perfla hortum cordis mei.* Exſtant in Actis Sanctorum per Jo. BOLLANDVM &c. *c)* MCL.

XLII.

RADVLPHVS.

De ſancto Albano, fani ejusdem Albani mo- MCLI.

Dd

a) XL. v. Caroli de VISCH bibliotheca ſcriptorum Ordinis Ciſtercienſis ed. Colon. 1656. pag. 244.

XLI. *a*) v. God. HENSCHENIVS Commentar. de S. Walburge n. 9. *b*) l. c. n. 10. *c*) Februarii Tom. III. pag. 551.

A. C. monachus & abbas. Obiit A. MCLI. *a*)
MCLI. Annum MCL. habet Jo. PITSEVS *b*) Scripſit *Vitam divi Albani* verſibus heroicis. LELANDVS terſum, canorum & rotundum opus vocat. *c*) Exſtat S. Albani Anglorum Protomartyris, & Amphibali & Sociorum ejus vita & paſſio per Radulphum de Dunſtaphi*an*, verſibus elegiacis, manuſcriptum in bibliotheca Cottoniana Claudius E. IV. 3. *d*)

XLIII.

QVINTINVS CRASIVS.

Natione Picardus, Caroli loci quondam ſubprior. Poeta ſuo tempore celeberrimi nominis. Obiit ſecundum Seguinum Anno MCLI. 14. Auguſti. Scripſit *elegiarum* & aliorum *carminum* lib. I. *a*)

XLIV.

FRANCISCVS MAVROS.

MCLIII. Religioſus Clareavallenſis. Suo tempore poeta inſignis. Scripſit compendioſam *vitam S. Bernardi* carmine, non minus nervoſe quam dulce fluente, ut loquitur MANRIQVEZ tomo 2. annalium ad A. MCLIII. cap. 11. n. 10. vel, ut ſcribit SEGVINVS, Tractatulum exhortatorium de laudibus ipſius Sanctiſſimi Patris, ad Michaelem Boudet Lingonenſem Epiſcopum, una cum aliis ali-

XLII. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 84 *b*) de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 205. *d*) v. Thomae SMIHTI Catalogum pag. 45.

XLIII. *a*) v. Caroli de VISCH bibliotheca Scriptor. ord. Ciſterc. ed. Colon. 1656. pag. 282.

aliquot verſibus ad Lectorem & librum, cujus tractatuli initium eſt: A. C. MCLIII.

Te quocumque feras, nuſquam, digniſſime Praeſul,
Hoc de Bernardi codice deſtituas.

Solebat exſtare impreſſus in frontiſpicio operum S. Bernardi antiquae editionis, ut teſtatur Philippus SEGVINVS in bibliotheca ſua MS. nunc vero in recentioribus editionibus rejectus eſt ad calcem eorundem operum, ſed truncatus. *a*)

XLV.

BERNARDVS.

Natione Burgundus in Fontanenſi caſtro juxta Divionem natus. Monaſticen profeſſus eſt in Archi coenobio Ciſtercienſi ſub Abbate Stephano. *a*) Ex monacho Ciſtercienſi abbas & fundator monaſterii Clarevallenſis, *b*) in dioeceſi Lingonenſi & Comitatu Campaniae ad Albam fluvium A. MCXV. fundati. *c*) Claruit ſub Conrado Imperatore tertio A. MCXL. *d*) Obiit Claraevallis *e*) A. MCLIII. *f*) XIII. Cal. Septembr. *g*)

XLIV. *a*) v. Caroli de VISCH bibliotheca ſcriptorum Ordinis Ciſtercienſis ed. Colon. 1656. p. 112.

XLV. *a*) v. Car. de VISCH bibliotheca ſcriptor. Ord. Ciſterc. ed. Col. 1656. p. 39. *b*) v. HENRICVS Gandav. de Scriptor. Eccleſ. Cap. 9. *c*) v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Henric. l. c. *d*) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 361. *e*) v. Appendix ad Henricum Gandav. cap. 4. *f*) v. MIRAEVS. l. c. *g*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 565.

A. C. MCLIII. Quod ad ſcripta attinet: I. Angelus MANRIQVEZ Annalium Ciſterc. tomo 2. ad A. 1153. cap. 10. annotat ſcriptum, quod omnino genuinum putat Bernardi. Eſt id carmine heroico eleganter conſcriptum nomine *Floreti*, poſtmodum a Joanne GERSONE commento illuſtratum & A. 1520. Lugduni impreſſum apud Joannem Marion in folio, ſub titulo ſequenti: Liber nomine Floretus, a Sancto Bernardo Clarevallis abbate, metrice accumulatus, cum commento M. Joannis Gerſonis, tractans de virtutibus. ſecundum praecepta Dei, & eccleſiae, ad fugam peccatorum, & electionem illorum operum, quae hominem perducunt ad Deum: hactenus titulus. Tractat vero hic liber de articulis fidei, de peccatis in genere, & in ſpecie, de Donis, de Beatitudinibus, de Poenis inferni, & Purgatorii, de gaudiis Paradiſi, & de Aureolis Beatorum. Et haec quidem Manriquez, mihi tamen Floretus nunquam viſus fuit, ut ait Carolus de VISCH, Sancto Bernardo tribuendus. Et certe Pariſiis in Codice antiquo MSS. bibliothecae Regiae dicitur Floretus eſſe compilatus a Clemente Papa teſte Philippo LABBEO in nova Bibliotheca MSS. Librorum ſupplemento 8. n. 1505. Exſtat idem liber in diverſis bibliothecis MSS. Belgii, ſed ſemper ſine nomine Authoris, ut videre eſt in catalogis dictarum bibliothecarum ab Antonio

tonio Sandero publicatis. *h)* A. C.

II. Circumfertur nomine S. Bernardi MCLIII. hymnus: *Ave Maris Stella* &c.

III. Hymni IV. de *contemtu mundi.* Hymnum de *vanitate mundi: Cur mundus militat* &c. jam ſub Bernardi nomine publicavit, Bernardus Bauhuſius in Pergula ſpiritualis melodiae, ſeu libro ſpiritualium cantionum, impreſſo Antverpiae anno 1617. & iterum anno 1620. ibidem apud Hieronymum Verduſſen. Exſtatque etiam ſub Bernardi nomine excuſus Pariſiis anno 1496. per Felicem Baligault 10. Novembr. Eſtque tamen hic multo fuſior, quam a Bauhuſio & aliis ſoleat referri. Ubi notandum B. JACOPONVM Ordinis S. Franciſci religioſum ex eodem Rythmo aliquando collegiſſe verſus magis fluidos, quos frequenter decantare ſolebat, ſcriptoque aliis communicabat, atque hinc factum eſſe, ut ipſe Author putaretur eorundem verſuum. Quia autem antiqua exemplaria integri hujus Rythmi valde rara ſunt, operae pretium duxit illum cum tribus aliis inſerere Bibliothecae ſuae Scriptorum Ordinis Ciſtercienſis Carolus de VISCH edit. Colon. 1656. *k)* ex dicto antiquo codice impreſſo. Primus incipit: *O miranda vanitas o divitia-*

h) v. Car. de VISCH biblioth. ſcriptor. Ord. Ciſterc. ed. Colon. 1956. p. 41. *i)* v. VISCH l. c. p. 45. *k)* p. 45. ſeqq.

A. C. MCLIII. *rum.* Secundus: *Dic homo cur abuteris Diſcretionis gratia.* Tertius: *O Chriſti longanimitas & longa exſpectatio.* Quartus: *Cum ſit omnis homo foenum.* Primi fragmentum titulo: *De contemtu mundi;* initio: *Cur mundus militat ſub vana gloria;* exſtat manuſcriptum in bibliotheca Academiae Juliae, quod cum editione Viſchiana collatum has lectiones ſuppeditabat non negligendas. v. 25. Viſch. *viris veracibus.* MS. *rebus fallacibus* v. 26. V. *miſeris.* MS. *miſeri.* v. 27. V. *Falſis in ſomniis &.* MS. *Falſus in praemiis ac.* v. 28. V. *Falſis.* MS. *falſus.* v. 43. V. *ſubtrahunt.* MS. *detrahunt.* v. 44. V. *Et ducunt.* MS. *Educunt.* ibid. V. *dura* MS. *rura* v. 46. V *roris.* MS. *ros!* o. v. 47. V. *Ignorans.* MS. *ignoras.* v. 56. V. *potuit.* MS. *poterit.*

IV. Bartholomaeus GAVANTVS in Theſauro ſacrorum rituum, Antverpiae A. 1634. editio plures alios Rythmos Bernardo adſcribit, aut ſaltem, ab aliis adſcribi refert. I. tom. 2. ſec. 5. cap. 6. ſic ait: Hymnus *Ave Maris ſtella* Bernardo tribuitur a COSTERO. 2. ibidem fol. 70. *Amor Jeſu dulcisſime* Bernardo tribuit Michael TIMOTHEVS. In Breviario non fuit in uſu ante A. 1550. 3. ibid. col. 2. hymnum, *Quicunque Chriſtum quaeritis*, Prudentio quidem tribuit Timotheus, ſed nota marginalis in alia editione tribuit Bernardo. Non ante A. 1550. fuit in Breviario. Item tom. 1. parte 4. tit. 18. n. 5. fol.

300.

300. Bernardus piis commmentariis antiphonam *Salve Regina* illuſtravit, quae habentur in operum ejus tomo 2. & eandem auxit ultimis iis verbis: *O clemens, o Eia, o dulcis virgo Maria.* Ut habetur in lib. 12. Chronic. de Urbe Spirenſi. Quis Author ſequentiae quae legitur in Miſſis defunctorum, *Dies irae,* &c. Ex Authore ligni vitae lib. I. cap. 70. S. Gregorius eſt. Ex Stephano Proyſthinio lib. I. d. 4. Noviſſimis cap. 5. S. Bernardus, cujus initium eſt: *Cum recordor moriturus, quid poſt mortem ſim futurus.* Sed Bzovius An. 1294. n. 37. & 38. ex Leandro Alberto eam tribuit Latino Cardinali Urſino, ſeu Frangipanio, Mentio Sibyllae in 3. verſu indicat recentiorem eſſe hanc Proſam S. Gregorio, qui in ſuo Sacramentorum libro nihil prorſus gentilitatis habet, hucusque Gavantus. *l*) A. C. MCLIII.

V. Scripſit & Jubilum rythmicum de *amore, paſſione & aſcenſione Jeſu Chriſti.* *m*)

VI. Librum metricum fecit de *laudibus B. Virginis* Odis XVIII. conſtantem, cum praefatione hexametra. Praefatio incipit: *O lumen verum, quo lux eſt facta dierum.* Ode I. *Ut jucundas Cervus undas aeſtuans deſiderat.* II. *Omni die Dic Mariae Mea laudes anima.* III. *O cunctarum foeminarum* de-

l) v. Car. de VISCH biblioth. ſcriptor Ord. Ciſterc. ed. Colon. 1656. pag. 48. *m*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 566.

A. C. MCLIII. *decus atque gloria*; IV. *Salutaris Stella maris ſummis digna laudibus*; V. *Mater Chriſti Quae tuliſti ſacris hunc viſceribus*; VI. *Ave virgo Quae origo Nobis es laetitiae*; VII. *Dux ſanctorum, Spes lapſorum Virgo mater domini*; VIII. *Coeli porta Per quam orta Salus eſt fidelium*; IX. *Animarum Spes lapſarum Virgo Mater unica*; X. *O Regina Quam divina Praeelegit gratia*; XI. *Beatarum Feminarum Virgo beatisſima* XII. *O Meſſia De Maria Nata ſemper Virgine.* XIII. *Virgo ſplendens Quae transſcendens Electorum ordines.* XIV. *Vitae dator Et plaſmator Ac Redemptor hominis*; XV. *Laus fidelis Iſraelis Virgo plena gratia*; XVI. *Stella maris Singularis Mater excellentiae*; XVII. *Mater dei Per quam rei Conſequuntr veniam*; XVIII. Ode Sapphica: *O ſalutaris virgo ſtella maris.* Exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *n*)

VII. *Epitaphia duo S. Malachiae* a. S. Bernhardo compoſita ſervantur manuſcripta in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *o*)

XLVI.

MCLVI. ## *PETRVS MAVRITIVS.*

Cognomento VENERABILIS. *a*) Eundem cum Petro noſtro eſſe MAVRITIVM Senonenſem exiſtimat Jo. Alb. FABRICIVS, ejusque de Miſſa carmen, quod Hildeberto verius tribuitur, adjecit bibliographiae ſuae antiqua-

n) p. 163. *o*) v. FELLERI catalog. p. 312. n. 37.
XLVI. *a*] v Aub. MIRAEI Schol. ad Henrici Gandav. de S. E. Cap. 29.

quariae. Nobili genere natus fuit noſter inArvernia. Primum miles deinde monachus *b)* poſtea Abbas Cluniacenſis *c)* nonus Anno MCXXIII. creatus. Obiit Anno MCLVII. VIII. Kalend. Januar. *d)* Annum MCLVI. habet. GV. CAVEUS. *e)* A. C. MCLVI.

Scripſit I. *Rythmos*, *proſas*, *verſus* & *hymnos* qui exſtant in Bibliotheca Cluniacenſi ed. 1614 *f)*

II. Hymnum de *translatione S. Benedicti* metro Choriambico & Gliconico, initio: *Claris conjubila Gallia cantibus.* Exſtat in Arnoldi WIONII ligno vitae, & ex hoc in Jo. a BOSCO bibliotheca Floriacenſi ed. Lugd. 1605. *g)*

III. Epitaphium P. Abaelardi a Petro Venerabili ſcriptum exſtat in Petri ABAELARDI operibus ed. Franciſci Amboëſi pag. 342. *h)* Duplex huiuſmodi epitaphium quorum prius hexametrum incipit: *Gallorum Socrates, Plato maximus Heſperiarum*; poſterius verſu elegiaco, & initio: *Petrus in hac Petra latitat, quem mundus Homerum*; exſtat in Ludovici JACOB de claris ſcriptoribus Cabilonenſibus ed. Pariſiis 1652. *i)*

XLVII.
PERRVS.

Dd 5 Picta-

b] v. MIRAEVS l. c. *c*] v. HENRICVS Gandav. l. c. *d*] v. MIRAEVS. l. c. *e*] de S. E. p. m. 574. *f*] Col. 1337. *g*] p. 376. *h*] v. Lud. JACOB de claris Scriptoribus Cabilonenſibus p. 141. *i*] p. 142.

A. C. MCLIX. Pictavienſis monachus, quem cum Petro Venerabili confundere videtur Jo. Bapt. MARUS. *a*) Noſtrum enim a Petro Venerabili diverſum eſſe probat ſcriptum mox afferendum. Vixit autem noſter tempore Petri Venerabilis.

Scripſit I. *Panegyricum Petro Venerabili* Abbati Cluniacenſi IX. dictum in primo adventu eius ad Aquitaniam ſecundam, carmine elegiaco, initio: *Plaudite felices, hilareſcite Cluniacenſes;* Exſtat in Bibliotheca Cluniacenſi Ed. 1614. *b*)

II. *Epitaphium Gelaſii* II. Papae hexametrum, initio: *Vir gravis & ſapiens actu verboque Joannes*; Exſtat in Jo. Bapt. MARI Annotatione ad Petri diaconi de viris illuſtr. Caſinenſib. Capit. XLV; *c*) & in Conatu Chronico Hiſtorico Danielis PAPEBROCHII ad Catalogum Pontificum Romanorum. *d*) Niſi forte hoc Epitaphium fuerit Petri Venerabilis.

XLVIII.

RADEVICVS.

Friſingenſis Eccleſiae Praepoſitus, & Othonis Friſingenſis epiſcopi ſcriba ſeu amanuenſis. *a*) Othonis huius mortui Anno MCLIX.

XLVII. *a*) in annotat. ad Petri dia. de vir. illuſtr. Caſin. c. 45. *b*) col. 607. *c*) ed Hamburg. 1718. p. 189. *d*) P. II. n. CLXIII. Annot. n. 3. in Prophylaeo ad Acta Sanctorum Maji p. 9. B.

XLVIII. *a*) v. Auberti MIRAEI Auctarium de Scriptorib. Eccleſiaſt. n. 377.

MCLIX. libros de geſtis Friderici I. continuavit. Scripſit duplex *Epitaphium Ottoni* quorum prius incipit: *Libram Phoebus ſubiit, cum faci tenente.* Poſterius incipit: *Quicquid in orbe beat praeclaros & meliores.* Exſtat utrumqve in Caroli de VISCH bibliotheca ſcriptorum ordinis Ciſtercienſis ed. Coloniae 1656. *b*) A. C. MCLIX.

XLIX.

BERNHARDVS.

Monachus Cluniacenſis. Vixit A. MCLX. Scripſit Satyras tres dactylo carmine, in quibus Clerum & Romanam curiam acriter inſectatur. V. Catal. Teſt. Ver. Tom. 2. Hotting. Hiſt. Eccl. III. 105. Alſtedium in Chronol. *a*) Forte haec omnia in Bernhardum Morlanenſem & eius libros III. de contemtu mundi quadrant. MCLX.

L.

JOANNES SERLO.

Dictus *Magiſter* Serlo, a profeſſione cognominatus *Grammaticus.* Natione Anglus. *a*) Ex Eboracenſi canonico monachus Fontanus Ciſtercienſis ordinis & tandem abbas. Claruit A. MCLX. *b*)

b) p. 256. ſq.

XLIX. *a*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 527. b. & p. 530. b.

L. *a*) v. Chryſoſtomi HENRIQUEZ Phoenix reviviſcens p. 80. *b*) v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 91.

A. C. MCLX. Poeta ſuo tempore elegans iudice Chryſoſtomo HENRIQVEZ. *c*)

Scripſit I, De *bello inter Scotiae Regem & Barones Angliae* latinis rythmis librum unum, inito: *David ille manu fortis ſceptrum.* Exſtat manuſcriptus Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti. *d*)

II. De *differentiis verborum* librum unum qui ſervatur manuſcriptus Cantabrigiae in collegio S. Petri. *e*)

III. De *morte Samerledi* libri I. initio: *Davidrege mortis lege clauſo. f*)

IV. In *Orationem Dominicam* librum unum initio: *Protector noſter Dominus Jeſus.* Exſtat manuſcriptus Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti. *g*)

V. De *dictionibus diſſyllabis* Lib. I. init: *Dactyle conveniens digitis. h*)

VI. De *dictionibus aequivocis* Lib. I. init: *Eſt vates arator cultor telluris, i*) Serlonis verſus leonini de vocabulis aequivocis exſtant manuſcripti in Collegio S. Trinitatis apud Dublinium n. 328. 7. *k*)

VII. De *dictionibus univocis* Lib, I. *l*)

VIII. Serlonis verſus *contra Monachos* exſtant

c) l. c. *d*) v. HENRIQUEZ l. c. p. 81. *e*) v. Chryſoſtomi HENRIQUEZ Phoenix reviviſcens p. 81. *f*) v. Jo. BALEUS Scriptor-Britann. Cent. 2. n. 91. *g*) v. HENRIQUEZ l. c. *h*) v. BALEUS l. c. *i*) v. BALEUS l. c. *k*) v. Catalogos manuſcriptorum Angliae & Hiberniae Vol. II. P. II. p. 32. n. 468. *l*) v. BALEUS l. c.

Digitized by Google

ſtant manuſcripti in Bibliotheca Bodleiana ex dono Thomae BODLEII n. 58. 9. *m*) A. C. MCLX.

VIIII. Philippus L' ABBEUS in Coronide Poetica p. I. Bibliothecae novae ſcribit ſe habere verſus quoſdam inſignes, de *inſtabilitate mundi*, ab hoc Serlone compoſitos. *n*) Verſus Serlonis de *contemtu mundi*, exſtant manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Julius A. XI. 6. *o*)

X. Serlonis *Carmina* cum gloſſis exſtant manuſcripta inter Codices manuſcriptos quos Kenelmus DIGBAEUS donavit Bibliothecae Bodleianae n. 53. *p*)

LI.

LAVRENTIVS.

Dunelmenſis coenobii praecentor, poſtea abbas Weſtmonaſterienſis. Claruit A. MCLX. *a*) Mortuus circa eundem annum. *b*)

Scripſit I. *Hypognoſtica*, *c*) vel *Hyponoſticon*, *d*) vel *Hypomneſticon* *e*) ad Gervaſium, *f*) de

m) v. Catalogos cit. T. I. P. I. p. 142. n. 2657. *n*) v. Caroli de VISCH biblioth. ſcriptor. ordin. Ciſterc. ed. Colon. 1656. p. 298. a. *o*) v. Thom. Smithi Catalogum p. 3. p) v. Catalogos MSS. Angl. & Hiberniae T. I. P. I. p. 79. n. 1654.

LI. *a*] v. Jo. BALEUS ſcriptor. n. 214. *b*] v. Jo. PITSCHEUS de illuſtr. Angl. ſcriptor. n. 214. *c*] v. Catalogi MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 134. n. 1351. *d*] v. Catalogi cit. T. II. P. I. p. 4. n. 42. Th. Smithi Catalogus Bibliothecae Cottonianae p. 36. D. III. 2. *e*] v. Catalogos cit. l. c. p. 247. n. 8659. & SMITHI Catalogum cit. p. 114. D. XI. 2. *f*.] Catalogos cit. T. I. P. II. p. 134. M. 1351.

A. C. MCLX. V. & N. T. *g*) h. e. de hiſtoriis ſacris utriuſque Teſtamenti, & etiam de laudibus B. Mariae virginis, de operibus Salvatoris, de Apoſtolis, Joanne & Paulo aliisque ſanctis, *h*) Carmine hexametro, *i*) libris novem, *k*) initio: *Principium rerum ſine tempore tempora formans.* *l*) Exſtat manuſcriptum in Bibliotheca Bodleiana inter Codices GV. LAUD H. n. 31. Tr. 8; *m*) in Eccleſia S. Petri apud Eboracum n. 42; *o*) in aedibus Jacobaeis n. 937; *p*) & in Bibliotheca Cottoniana Veſpaſianus D. XI. 2. *q*) Verſus rythmici de hypognoſtico Laurentii Dunelmenſis exſtant in Bibliotheca Cottoniana Caligula D. III. 2. *r*)

II. *Dialogorum* in metro Lib. 4. initio: *Carmina conſtitui nunc pandere.* *s*)

III. Laurentii verſus de *disſvaſione coniugii* exſtant manuſcripti inter Codices Iſaaci VOSSII n. 48. *t*)

IV.

g] v. Catalogos cit. Tit. I. Part. I. pag 70. n. 1194. Tit. II. P. I. p. 247. n. 8649. & Thom. SMITHI Catalogum biblioth. Cottoniana p. 114. D. XI. 2. *h*] v. SMITHUM l. c. *i*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. P. I. n. 42. *k*] v. SMITHI Catalogum l. c. *l*] v. Catalogos cit. l. c. *m*] v. Catalogos cit. T. I. P. I. p. 70. n. 1294. *n*] v. Catalogos l. c. P. II. p. 134. n. 1351. *o*] v. Catalogos cit. T. II. P. I. p. 4. n. 42. *p*] v. Catalogos l. c p. 247. n. 8659. *q*] v. SMITHVS l. c. *r*] v. SMITHUS l. c. p 36. *s*] v. Joh. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 2. n, 88. *t*] v. Catalogos cit. T. II. P. I. p. 64. n. 2373.

IV. Conſolatio Laurentii Dunelmenſis Monachi de *morte amici*, partim proſa partim verſibus exſtat manuſcripta in bibliotheca Cottoniana Veſpaſianus D. XI. 1. *u*) A. C. MCLXV.

LII.

HENRICVS.

Lyncolnienſis eccleſiae diaconus, deinde archidiaconus Huntingtonenſis, Claruit A. MCXLVIII. *a*) Libri eius hiſtorici deſinunt in obitu Stephani Regis, qui in annum MCLIII. incidit. *b*) Scripſit A. MCLXV. epiſtolam ad Walterum de contemtu mundi. *c*)

Scripſit 1. *Epigrammaton* Lib. 8. *d*) Epigrammata, ſe ſcripſiſſe teſtatur Henricus ipſe in carmine funebri, quod Waltero epiſcopo Wintonienſi ſcripſitn, iſi forte reſpexerit ſola quae in Walteri honorem fecit epigrammata. Ita enim: *Henricus tibi ſerta gerens, epigrammata primum, Praelia mox Veneris, germina deinde tuli. e*)

Ex his forte ſumtum eſt carmen in *laudem Elſledae*, de quo THOMAS Rudborne in Hiſtoria Maiori Wintonienſi *f*) ita: *In huius Elſledae*

u] v. SMITHUS l. c. p. 114.

LII. *a*] v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 82. *b*] v. Aub. MIRAEI Auctar. de S. E. n. 374. *c*] v. Henr. WHARTONI Angl. Sacr. T. II. p. 694. apud Gv. CAVE def. E. p. m. 584. *d*] v. BALEUS l. c. *e*] v. Anglia Sacra P. II. ed. 1691. p. 702. *f*] L. III. c. VI. in Anglia Sacra P. I. p. 207.

A. C *ſledae laudem Henricus Huntungdunenſis Ar-*
MCLXV. *chidiaconus libro quinto hanc decantat Camoenam*: &c. Librum enim Epigrammaton quintum intelligi arbitror. Carmen a Thoma exhibitum eſt elegiacum initio: *O Elſleda potens, o terror virgo virorum.* Inde etiam verſus Henrici *in laudem Alfredi* forte ſunt depromti, qui inſerti eidem Hiſtoriae Wintonienſi THOMAE, g) quorumque initium: *Nobilitas innata tibi probitatis honorem.*

II. *Carmina* diverſi generis Lib. I. h)

III. De *laudibus Alfredi Magni & Elſledae* filiae verſu Librum unum. i) Niſi haec fuerint eadem cum Epigrammatibus paulo ante memoratis.

IV. Carmen in *obitum Walteri* epiſcopi Wintonienſis elegiacum, initio: *Henricus tibi ſerta gerens epigrammata primum.* Annexum HENRICI epiſtolae ad Walterum de Mundi Contemptu; Sive de Epiſcopis & viris illuſtribus ſui temporis. k

V. Forte & poetica ſunt, quorum meminit HENRICUS ipſe in carmine praecedenti his verbis: *Henricus tibi ſerta gerens, epigrammata primum* Praelia *mox Veneris*, germina *deinde tuli.*

LIII.
EALREDVS.

Sive

g) l. c. p. 208. h] v. BALEUS l. c. i] v. Joh. PITSEUS de illuſtr. Angl. Scriptor. ed Pariſ. 1619. p. 212. k] in Angliae Sacrae P. II. p. 702.

Digitized by Google

Sive ELEREDUS: *a)* Aliis AILREDUS, vel A-DILREDUS, vel Edilredus, vel ETHILREDUS. *b)* A. C. MCLXVI.
Ciſtercienſium monachorum in Rhievalle Eboracenſis dioeceſis abbas. Obiit Anno MCLXVI. pridie Idus Januarii. *c)*

Scripſit Vitam Sancti Eduardi, Anglorum Regis & Confeſſoris Carmine librum unum, initio: *Dum tibi Laurenti cogar parere jubenti.* *d)*

LIV.
GILBERTUS.

Seu GILIBERTUS. Ciſtercienſis familiae MCLXVIII
monachus & Ciſtercienſis coenobii abbas octavus, totiusque Ordinis Patriarcha generalis. Obiit anno Domini 1168. Haec ex faſciculo Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis lib. I. diſtinct. 3. cap. 12. Poetam non contemnendum habet PITSEUS libro de illuſtribus Angliae ſcriptoribus aetate 13. ad annum 1280, *a)*

LV.
THOMAS.

Baiocenſis vel Bayona, cognomento iu- MCLXIX.
nior. Vixit *A.* 1169. Compoſuit ad uſum Ebo-

E e racen-

LIII. *a*] v. Chryſoſtomi HENRIQUEZ Phoenix reviviſcens p. 27. *b*] v. Caroli de VISCH bibliotheca ſcriptorum ordinis Ciſtercienſis ed. Colon. 1656. p. 9. *c*] v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 49. *d*] v. HENRIQUEZ l. c. p. 32.

LIV. *a*] v. Chryſoſt. HENRIQUEZ Phoenix reviviſcens p. 61. 62.

A. C. MCLIII. *rum.* Secundus: *Dic homo cur abuteris Diſcretionis gratia.* Tertius: *O Chriſti longanimitas & longa exſpectatio.* Quartus: *Cum ſit omnis homo foenum.* Primi fragmentum titulo: *De contemtu mundi;* initio: *Cur mundus militat ſub vana gloria;* exſtat manuſcriptum in bibliotheca Academiae Iuliae, quod cum editione Viſchiana collatum has lectiones ſuppeditabat non negligendas. v. 25. Viſch. *viris veracibus.* MS. *rebus fallacibus* v. 26. V. *miſeris.* MS. *miſeri.* v. 27. V. *Falſis in ſomniis &.* MS. *Falſus in praemiis ac.* v. 28. V. *Falſis.* MS. *falſus.* v. 43. V. *ſubtrahunt.* MS *detrahunt.* v. 44. V. *Et ducunt.* MS. *Educunt.* ibid. V. *dura* MS. *rura* v. 46. V *roris.* MS. *ros! o.* v. 47. V. *Ignorans.* MS. *ignoras.* v. 56. V. *potuit.* MS. *poterit.*

IV. Bartholomaeus GAVANTVS in Theſauro ſacrorum rituum, Antverpiae A. 1634. editio plures alios Rythmos Bernardo adſcribit, aut ſaltem, ab aliis adſcribi refert. I. tom. 2. ſec. 5. cap. 6. ſic ait: Hymnus *Ave Maris ſtella* Bernardo tribuitur a COSTERO. 2. ibidem fol. 70. *Amor Jeſu dulcisſime* Bernardo tribuit Michael TIMOTHEVS. In Breviario non fuit in uſu ante A. 1550. 3. ibid. col. 2. hymnum, *Quicunque Chriſtum quaeritis*, Prudentio quidem tribuit Timotheus, ſed nota marginalis in alia editione tribuit Bernardo. Non ante A. 1550. fuit in Breviario. Item tom. 1. parte 4. tit. 18. n. 5. fol.

300.

300. Bernardus piis commmentariis antiphonam *Salve Regina* illuſtravit, quae habentur in operum ejus tomo 2. & eandem auxit ultimis iis verbis: *O clemens*, *o Eia*, *o dulcis virgo Maria.* Ut habetur in lib. 12. Chronic. de Urbe Spirenſi. Quis Author ſequentiae quae legitur in Miſſis defunctorum, *Dies irae*, &c. Ex Authore ligni vitae lib. I. cap. 70. S. Gregorius eſt. Ex Stephano Proyſthinio lib. I. d. 4. Noviſſimis cap. 5. S. Bernardus, cujus initium eſt: *Cum recordor moriturus, quid poſt mortem ſim futurus.* Sed Bzovius An. 1294. n. 37. & 38. ex Leandro Alberto eam tribuit Latino Cardinali Urſino, ſeu Frangipanio, Mentio Sibyllae in 3. verſu indicat recentiorem eſſe hanc Proſam S. Gregorio, qui in ſuo Sacramentorum libro nihil prorſus gentilitatis habet, hucusque Gavantus. *l*) A. C. MCLIII.

V. Scripſit & Jubilum rythmicum de *amore, paſſione & aſcenſione Jeſu Chriſti. m*)

VI. Librum metricum fecit de *laudibus B. Virginis* Odis XVIII. conſtantem, cum praefatione hexametra. Praefatio incipit: *O lumen verum, quo lux eſt facta dierum.* Ode I. *Ut jucundas Cervus undas aeſtuans deſiderat.* II. *Omni die Dic Mariae Mea laudes anima.* III. *O cunctarum foeminarum* de-

l) v. Car. de VISCH biblioth. ſcriptor Ord. Ciſterc. ed. Colon. 1656. pag. 48. *m*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 566.

Digitized by Google

A. C. MCLIII. *decus atque gloria;* IV. *Salutaris Stella maris ſummis digna laudibus;* V. *Mater Chriſti Quae tuliſti ſacris hunc viſceribus;* VI. *Ave virgo Quae origo Nobis es laetitiae;* VII. *Dux ſanctorum, Spes lapſorum Virgo mater domini;* VIII. *Coeli porta Per quam orta Salus eſt fidelium;* IX. *Animarum Spes lapſarum Virgo Mater unica;* X. *O Regina Quam divina Praeelegit gratia;* XI. *Beatarum Feminarum Virgo beatisſima* XII. *O Mesſia De Maria Nata ſemper Virgine.* XIII. *Virgo ſplendens Quae transſcendens Electorum ordines.* XIV. *Vitae dator Et plaſmator Ac Redemptor hominis;* XV. *Laus fidelis Iſraelis Virgo plena gratia;* XVI. *Stella maris Singularis Mater excellentiae;* XVII. *Mater dei Per quam rei Conſequuntr veniam;* XVIII. Ode Sapphica: *O ſalutaris virgo ſtella maris.* Exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *n*)

VII. *Epitaphia duo S. Malachiae* a. S. Bernhardo compoſita ſervantur manuſcripta in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *o*)

XLVI.

MCLVI. *PETRVS MAVRITIVS.*

Cognomento VENERABILIS. *a*) Eundem cum Petro noſtro eſſe MAVRITIVM Senonenſem exiſtimat Jo. Alb. FABRICIVS, ejusque de Miſſa carmen, quod Hildeberto verius tribuitur, adjecit bibliographiae ſuae antiqua-

n) p. 163. *o*) v. FELLERI catalog. p. 312. n. 37.

XLVI. *a*] v Aub. MIRAEI Schol. ad Henrici Gandav. de S. E. Cap. 29.

quariae. Nobili genere natus fuit noſter in Arvernia. Primum miles deinde monachus *b*) poſtea Abbas Cluniacenſis *c*) nonus Anno MCXXIII. creatus. Obiit Anno MCLVII. VIII. Kalend. Januar. *d*) Annum MCLVI. habet. GV. CAVEUS. *e*) A. C. MCLVI.

Scripſit I. *Rythmos*, *proſas*, *verſus* & *hymnos* qui exſtant in Bibliotheca Cluniacenſi ed. 1614 *f*)

II. Hymnum de *translatione S. Benedicti* metro Choriambico & Gliconico, initio: *Claris conjubila Gallia cantibus.* Exſtat in Arnoldi WIONII ligno vitae, & ex hoc in Jo. a BOSCO bibliotheca Floriacenſi ed. Lugd. 1605. *g*)

III. Epitaphium P. Abaelardi a Petro Venerabili ſcriptum exſtat in Petri ABAELARDI operibus ed. Franciſci Amboëſi pag. 342. *h*) Duplex huiuſmodi epitaphium quorum prius hexametrum incipit: *Gallorum Socrates, Plato maximus Heſperiarum*; poſterius verſu elegiaco, & initio: *Petrus in hac Petra latitat, quem mundus Homerum*; exſtat in Ludovici JACOB de claris ſcriptoribus Cabilonenſibus ed. Pariſiis 1652. *i*)

XLVII.

PERRVS.

b] v. MIRAEVS l. c. *c*] v. HENRICVS Gandav. l. c. *d*] v. MIRAEVS. l. c. *e*] de S. E. p. m. 574. *f*] Col. 1337. *g*] p. 376. *h*] v. Lud. JACOB de claris Scriptoribus Cabilonenſibus p. 141. *i*] p. 142.

A. C. MCLIX. Pictavienſis monachus, quem cum Petro Venerabili confundere videtur Jo. Bapt. MARUS. *a*) Noſtrum enim a Petro Venerabili diverſum eſſe probat ſcriptum mox afferendum. Vixit autem noſter tempore Petri Venerabilis.

Scripſit I. *Panegyricum Petro Venerabili* Abbati Cluniacenſi IX. dictum in primo adventu eius ad Aquitaniam ſecundam, carmine elegiaco, initio: *Plaudite felices, hilareſcite Cluniacenſes;* Exſtat in Bibliotheca Cluniacenſi Ed. 1614. *b*)

II. *Epitaphium Gelaſii* II. Papae hexametrum, initio: *Vir gravis & ſapiens actu verboque Joannes*; Exſtat in Jo. Bapt. MARI Annotatione ad Petri diaconi de viris illuſtr. Caſinenſib. Capit. XLV; *c*) & in Conatu Chronico Hiſtorico Danielis PAPEBROCHII ad Catalogum Pontificum Romanorum. *d*) Niſi forte hoc Epitaphium fuerit Petri Venerabilis.

XLVIII.
RADEVICVS.

Friſingenſis Eccleſiae Praepoſitus, & Othonis Friſingenſis epiſcopi ſcriba ſeu amanuenſis. *a*) Othonis huius mortui Anno MCLIX.

XLVII. *a*) in annotat. ad Petri dia. de vir. illuſtr. Caſin. c. 45. *b*) col. 607. *c*) ed Hamburg. 1718. p. 189. *d*) P. II. n. CLXIII. Annot. n. 3. in Prophylaeo ad Acta Sanctorum Maji p. 9. B.

XLVIII. *a*) v. Auberti MIRAEI Auctarium de Scriptorib. Eccleſiaſt. n. 377.

MCLIX. libros de geſtis Friderici I. continuavit. Scripſit duplex *Epitaphium Ottoni* quorum prius incipit: *Libram Phoebus ſubiit, cum faci tenente.* Poſterius incipit: *Quicquid in orbe beat praeclaros & meliores.* Exſtat utrumqve in Caroli de VISCH bibliotheca ſcriptorum ordinis Ciſtercienſis ed. Coloniae 1656. *b*) A. C. MCLIX.

XLIX.

BERNHARDVS.

Monachus Cluniacenſis. Vixit A. MCLX. MCLX. Scripſit Satyras tres dactylo carmine, in quibus Clerum & Romanam curiam acriter inſectatur. V. Catal. Teſt. Ver. Tom. 2. Hotting. Hiſt. Eccl. III. 105. Alſtedium in Chronol. *a*) Forte haec omnia in Bernhardum Morlanenſem & eius libros III. de contemtu mundi quadrant.

L.

JOANNES SERLO.

Dictus *Magiſter* Serlo, a profeſſione cognominatus *Grammaticus.* Natione Anglus. *a*) Ex Eboracenſi canonico monachus Fontanus Ciſtercienſis ordinis & tandem abbas. Claruit A. MCLX. *b*)

b) p. 256. ſq.

XLIX. *a*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 527. b. & p. 530. b.

L. *a*) v. Chryſoſtomi HENRIQUEZ Phoenix reviviſcens p. 80. *b*) v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 91.

A. C. MCLX. Poeta ſuo tempore elegans iudice Chryſoſtomo HENRIQVEZ. *c*)

Scripſit I, De *bello inter Scotiae Regem & Barones Angliae* latinis rythmis librum unum, inito: *David ille manu fortis ſceptrum.* Exſtat manuſcriptus Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti. *d*)

II. De *differentiis verborum* librum unum qui ſervatur manuſcriptus Cantabrigiae in collegio S. Petri. *e*)

III. De *morte Samerledi* libri I. initio: *David rege mortis lege clauſo. f*)

IV. In *Orationem Dominicam* librum unum initio: *Protector noſter Dominus Jeſus.* Exſtat manuſcriptus Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti. *g*)

V. De *dictionibus diſſyllabis* Lib. I. init: *Dactyle conveniens digitis. h*)

VI. De *dictionibus aequivocis* Lib. I. init: *Eſt vates arator cultor telluris, i*) Serlonis verſus leonini de vocabulis aequivocis exſtant manuſcripti in Collegio S. Trinitatis apud Dublinium n. 328. 7. *k*)

VII. De *dictionibus univocis* Lib. I. *l*)

VIII. Serlonis verſus *contra Monachos* exſtant

c) l. c. *d*) v. HENRIQUEZ l. c. p. 81. *e*) v. Chryſoſtomi HENRIQUEZ Phoenix reviviſcens p. 81. *f*) v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 91. *g*) v. HENRIQUEZ l. c. *h*) v. BALEUS l. c. *i*) v. BALEUS l. c. *k*) v. Catalogos manuſcriptorum Angliae & Hiberniae Vol. II. P. II. p. 32. n. 468. *l*) v. BALEUS l. c.

ſtant manuſcripti in Bibliotheca Bodleiana ex dono Thomae BODLEII n. 58. 9. *m*) A. C. MCLX.

VIIII. Philippus L' ABBEUS in Coronide Poetica p. I. Bibliothecae novae ſcribit ſe habere verſus quosdam inſignes, de *inſtabilitate mundi*, ab hoc Serlone compoſitos. *n*) Verſus Serlonis de *contemtu mundi*, exſtant manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Julius A. XI. 6. *o*)

X. Serlonis *Carmina* cum gloſſis exſtant manuſcripta inter Codices manuſcriptos quos Kenelmus DIGBAEUS donavit Bibliothecae Bodleianae n. 53. *p*)

LI.
LAVRENTIVS.

Dunelmenſis coenobii praecentor, poſtea abbas Weſtmonaſterienſis. Claruit A. MCLX. *a*) Mortuus circa eundem annum. *b*)

Scripſit I. *Hypognoſtica*, *c*) vel *Hyponoſticon*, *d*) vel *Hypomneſticon* *e*) ad Gervaſium, *f*) de

m) v. Catalogos cit. T. I. P. I. p. 142. n. 2657. *n*) v. Caroli de VISCH biblioth. ſcriptor ordin. Ciſterc. ed. Colon. 1656. p. 298. a. *o*) v. Thom. Smithi Catalogum p. 3. p) v. Catalogos MSS. Angl. & Hiberniae T. I. P. I. p. 79. n. 1654.

LI. *a*] v. Jo. BALEUS ſcriptor. n. 214. *b*] v. Jo. PITSCHEUS de illuſtr. Angl. ſcriptor. n. 214. *c*] v. Catalogi MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 134. n. 1351. *d*] v. Catalogi cit. T. II. P. I. p. 4. n. 42. Th. Smithi Catalogus Bibliothecae Cottonianae p. 36. D. III. 2. *e*] v. Catalogos cit. l. c. p. 247. n. 8659. & SMITHI Catalogum cit. p. 124. D. XI. 2. *f*.] Catalogos cit. T. I. P. II. p. 134. M. 1351.

A. C. MCLX. V. & N. T. *g*) h.e. de hiſtoriis ſacris utriuſque Teſtamenti, & etiam de laudibus B. Mariae virginis, de operibus Salvatoris, de Apoſtolis, Joanne & Paulo aliisque ſanctis, *h*) Carmine hexametro, *i*) libris novem, *k*) initio: *Principium rerum ſine tempore tempora formans. l*) Exſtat manuſcriptum in Bibliotheca Bodleiana inter Codices Gv. LAUD H. n. 31. Tr. 8; *m*) in Eccleſia S. Petri apud Eboracum n. 42; *o*) in aedibus Jacobaeis n. 937; *p*) & in Bibliotheca Cottoniana Veſpaſianus D. XI. 2. *q*) Verſus rythmici de hypognoſtico Laurentii Dunelmenſis exſtant in Bibliotheca Cottoniana Caligula D. III. 2. *r*)

II. ***Dialogorum*** in metro Lib. 4. initio: *Carmina conſtitui nunc pandere. s*)

III. Laurentii verſus de *disſvaſione coniugii* exſtant manuſcripti inter Codices Iſaaci VOSSII n. 48. *t*)

IV.

---

g] v. Catalogos cit. Tit. I. Part. I. pag. 70. n. 1194. Tit. II. P. I. p. 247. n. 8649. & Thom. SMITHI Catalogum biblioth. Cottoniana p. 114. D. XI. 2. *h*] v. SMITHUM l. c. *i*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. P. I. n. 42. *k*] v. SMITHI Catalogum l. c. *l*] v. Catalogos cit. l. c. *m*] v. Catalogos cit. T. I. P. I. p. 70. n. 1294. *n*] v. Catalogos l. c. P. II. p. 134. n. 1351. *o*] v. Catalogos cit. T. II. P. I. p. 4. n. 42. *p*] v. Catalogos l. c p. 247. n. 8659. *q*] v. SMITHVS l. c. *r*] v. SMITHUS l. c. p 36. *s*] v. Joh. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 2. n, 88. *t*] v. Catalogos cit. T. II. P. I. p. 64. n. 2373.

IV. Conſolatio Laurentii Dunelmenſis Monachi de *morte amici*, partim proſa partim verſibus exſtat manuſcripta in bibliotheca Cottoniana Veſpaſianus D. XI. l. *u*) A. C. MCLXV.

LII.

HENRICVS.

Lyncolnienſis eccleſiae diaconus, deinde archidiaconus Huntingtonenſis, Claruit A. MCXLVIII. *a*) Libri eius hiſtorici deſinunt in obitu Stephani Regis, qui in annum MCLIII. incidit. *b*) Scripſit A. MCLXV. epiſtolam ad Walterum de contemtu mundi. *c*)

Scripſit I. *Epigrammaton* Lib. 8. *d*) Epigrammata, ſe ſcripſiſſe teſtatur Henricus ipſe in carmine funebri, quod Waltero epiſcopo Wintonienſi ſcripſitn, iſi forte reſpexerit ſola quae in Walteri honorem fecit epigrammata. Ita enim: *Henricus tibi ſerta gerens, epigrammata primum, Praelia mox Veneris, germina deinde tuli.* *e*)

Ex his forte ſumtum eſt carmen in *laudem Elſledae*, de quo THOMAS Rudborne in Hiſtoria Maiori Wintonienſi *f*) ita: *In huius Elſledae*

u] v. SMITHUS l. c. p. 114.

LII. *a*] v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 82. *b*] v. Aub. MIRAEI Auctar. de S. E. n. 371. *c*] v. Henr. WHARTONI Angl. Sacr. T. II. p. 694. apud Gv. CAVE deſ. E. p. m. 584. *d*] v. BALEUS l. c. *e*] v. Anglia Sacra P. II. ed. 1691. p. 702. *f*] L. III. c. VI. in Anglia Sacra P. I. p. 207.

A. C. MCLXV. *fledae laudem Henricus Huntungdunenſis Archidiaconus libro quinto hanc decantat Camoenam*: &c. Librum enim Epigrammaton quintum intelligi arbitror. Carmen a Thoma exhibitum eſt elegiacum initio: *O Elfleda potens, o terror virgo virorum.* Inde etiam verſus Henrici *in laudem Alfredi* forte ſunt depromti, qui inſerti eidem Hiſtoriae Wintonienſi THOMAE, *g*) quorumque initium: *Nobilitas innata tibi probitatis honorem.*

II. *Carmina* diverſi generis Lib. I. *h*)

III. De *laudibus Alfredi Magni & Elfledae* filiae verſu Librum unum. *i*) Niſi haec fuerint eadem cum Epigrammatibus paulo ante memoratis.

IV. Carmen in *obitum Walteri* epiſcopi Wintonienſis elegiacum, initio: *Henricus tibi ſerta gerens epigrammata primum.* Annexum HENRICI epiſtolae ad Walterum de Mundi Contemptu: Sive de Epiſcopis & viris illuſtribus ſui temporis. *k*

V. Forte & poetica ſunt, quorum meminit HENRICUS ipſe in carmine praecedenti his verbis: *Henricus tibi ſerta gerens, epigrammata primum* Praelia *mox Veneris*, germina *deinde tuli.*

LIII.
EALREDVS.

Sive

g) l. c. p. 208. *h*] v. BALEUS l. c. *i*] v. Joh. PITSEUS de illuſtr. Angl. Scriptor. ed Pariſ. 1619. p. 212. *k*] in Angliae Sacrae P. II. p. 702.

Sive ELEREDUS: *a)* Aliis AILREDUS, vel A- A. C.
DILREDUS, vel Edilredus, vel ETHILREDUS. *b)* MCLXVI.
Ciſtercienſium monachorum in Rhievalle
Eboracenſis dioeceſis abbas. Obiit Anno
MCLXVI. pridie Idus Januarii. *c)*

Scripſit Vitam Sancti Eduardi, Anglorum
Regis & Confeſſoris Carmine librum unum,
initio: *Dum tibi Laurenti cogar parere jubenti.* *d)*

LIV.

GILBERTUS.

Seu GILIBERTUS. Ciſtercienſis familiae MCLXVIII
monachus & Ciſtercienſis coenobii abbas
octavus, totiusque Ordinis Patriarcha generalis. Obiit anno Domini 1168. Haec ex
faſciculo Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis
lib. I. diſtinct. 3. cap. 12. Poetam non contemnendum habet PITSEUS libro de illuſtribus Angliae ſcriptoribus aetate 13. ad annum 1280, *a)*

LV.

THOMAS.

Baiocenſis vel Bayona, cognomento iu- MCLXIX.
nior. Vixit *A.* 1169. Compoſuit ad uſum Ebo-
Ee racen-

LIII. *a*] v. Chryſoſtomi HENRIQUEZ Phoenix reviviſcens p. 27. *b*] v. Caroli de VISCH bibliotheca ſcriptorum ordinis Ciſtercienſis ed. Colon. 1656. p. 9. *c*] v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 49. *d*] v. HENRIQUEZ l. c. p. 32.

LIV. *a*] v. Chryſoſt. HENRIQUEZ Phoenix reviviſcens p. 61. 62.

A. C. MCLXX. racenſis eccleſiae *cantus eccleſiaſticos* lib. I. V. Baleus. Poſſev. App. S. *a*)

LVI.

GVALO.

Britannus ex Cambria natus. *a*) Floruit A. MCLX. *b*) vel A. MCLXX. *c*)

Scripſit I. Invectivas *in monachos avaros* Lib. I. Init. *Sacrilegis monachis emptoribus eccl. d*) Exſtant ſine auctoris mentione titulo: In Monachos carmen ſatyricum, & veteri quodam codice acriter taxans eorum impietatem; in variis doctorum piorumque virorum de corrupto Eccleſiae ſtatu Poematibus per Matthiam FLACIUM Baſileae 1556. *e*) Eſt carmen hexametrum initio: *Sacrilegis monachis emptoribus eccleſiarum.*

II. *Carmina* de rebus diverſis. Lib. I. *f*.

LVII.

GALFRIDVS.

ARTHURIUS dictus, quod de Britannorum Rege Arthuro multa conſcripſit. Archidiaconus fuit Monemuthenſis, deinde Epiſcopus Elvienſis ſeu ad S. Aſaphum. Claruit A.

LV. *a*] v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 388. a.

LVI. *a*] v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 5. *b*] v. Thomae SMITHI Catalogum Biblioth. Cottonianae p. 124. XX. 22. *c*] v. BALEUS l. c. *d*] v. BALEUS l. c. *e*] p. 489. *f*] v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 5.

A. MCLII. *a*) Scripſit adhuc A. MCLXX. *b*) Scripſit I. *Carmina* diverſi generis Lib. I. *c*) II. *Vitam Merlini* verſu heroico non in venuſto ad Robertum Lincolnienſem epiſcopum, quae latet MS. in Bibliotheca Cottoniana. *d*) A. C. MCLXX.

LVIII.

THOMAS.

Natione Anglus. *a*) Patria Beverlacenſis haud procul ab Himbro flumine. Frigidi Montis in Belvacenſi dioeceſi religioſus, non in Fonte frigido, ut HENRIQUEZ in Phoenice & alii quidam ſcripſerunt, quod conſtat ex vita Margaretae ſororis, ubi fratrem quaerens ſic loquitur:

Unica ſpes ſuper eſt, germanum quaerere fratrem
Studio iam monachum Francia te repeto.

Et poſt pauca:

Belluacum veniens, ubinam ſit ſciſcitor: inde
Monſtratur Freſmons, quo manet ille, locus.

Item poſt finem totius operis: Explicat liber Thomae Monachi de Freſmont &c. Vide MANRIQUEZ tom. 3. Annal. Ciſterc. ad ann. 1192. cap. 3. & 4. *b*) Floruit circa A. MCLXX. *c*)

Ee 2 Scri-

LVII. *a*] v. Joh. BALEUS Script. Brit. C. 2. n 86. *b*) v. BALEVS l. c. in Appendice *c*) v. BAEVS Script. Brit. C n. 86. *d*] v. Gv. CAVE Hiſtor. Lit. de Script. Eccleſ. ed. Londin. 1688. p. 674

LVIII. *a*] v. Chryſoſtomi HENRIQUEZ Phoenix reviviſcens p. 158. *b*] v. Caroli de VISCH bibliothec. ſcriptor. Ordin. Ciſter. ed. Colon. 1656. p. 311. *c*] v. VISCH l. c. p. 312.

A. C. MCLXX. Sariplit *Vitam* Beatae *Magaretae* cognomento Hieroſolymitanae ſororis ſuae librum unum, *d*) proſa & carmine, docte & venuſte. *e*) Exſtat MS. in monaſterio S. Mariae de Fitero Ordinis Ciſtercienſis in regno Navarrae, & apud R. P. Franciſcum Bivarium, *f*) item in monaſterio Nucalenſi, & in Claravalle, quam etiam Angelus Manrique ex codice, ut ait, Clarevallenſi, pro magna parte inſeruit Annalibus ſuis, partim ad annum 1187. cap. 8. partim annis aliquot ſequentibus. *g*)

LIX.

THOMAS.

Cognomento BECKETTUS. Londini in Anglia natus. *a*) Juris Canonici Doctor Oxonienſis. *b*) Archidiaconus primum. *c*) Ab Henrico II. ſummus Angliae Cancellarius conſtituitur, & paulo poſt Theobaldo defuncto Archiepiſcopus Cantuarienſis deſignatur *d*) anno 1162. *e*) ſed orta inter eum & Regem ob eccleſiaſticam libertatem diſſenſione patria & ſede pulſus, exſul in Galliam

d) v. Chryſ. HENRIQVEZ Phoenix reviviſcens p. 159. *e*) v. Car. de VISCH bibl. ſcript. Ord. Ciſterc. ed. Col. 1656. p. 511. *f*) v. HENRIQVEZ l. c. *g*) v. VISCH l. c.

LIX. *a*) v. Chryſ. HENRIQVEZ Phoenix reviv. p. 152. *b*) v. Car. de VISCH bibl. ſcript. Ord. Ciſter. p. 309. *c*) v. Jo. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. 2. n. 100. *d*) v. HENRIQVEZ l. c. p. 153. *e*) v. VISCH l. c.

am perrexit, ubi in Pontigniacenſi coenobio habitum ordinis Ciſtercienſis induit. Regi tandem reconciliatus in Angliam rediens non multo poſt tempore martyrio coronatur, 29. Decembris anno MCLXXI. ut ex eius epitaphio colligitur, quod tale eſt: A. C. MCLXXI.

Annus millenus, centenus, ſeptuagenus
Primus erat, Primas quo ruit enſe Thomas:
Quinta dies natalis erat, flos orbis ab orbe
Pellitur, & fructus incipit eſſe poli.

Scripſit encomium rythmicum de *ſeptem gaudiis B. Virginis* initio: *Gaude flore virginali.* Quod operi ſuo de Marianis Antiſtitibus inſeruit Hippolitus MARACCIUS ut ipſemet teſtatur. *f*) BALEUS illud barbarum & ſine ſapore, PITSEUS, HENRIQUEZ, VISCHIUS elegans habent.

LX.
HILDEGARDIS.

Abbatiſſa coenobii S. Ruperti confeſſoris in oppoſito Bingenſis oppidi ex altera parte Naji fluvii Moguntinae dioeceſis ordinis D. Benedicti. Moritur ſub Frederico Imperatore primo A MCLXXX. Aetatis ſuae 82. Indictione 13. XV. Calend. Octobris. Scripſit *Carmina* diverſa lib. I. Init: *Qui ſunt hi qui ut nu. a*) MCXXC.

f) v. Car. de VISCH biblioth. ſcriptor. Ord. Ciſterc. LX. *a*) v. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccl. n. 405

A. C. MCXXC.

LXI.
GVILHELMVS.

De Rameſey, vel Rameſienſis a monaſterio profeſſionis, non a natalitio ſolo ut teſtatur Pitſeus, ſic cognominatus, & tandem in coenobio Croylandenſi Ciſtercienſis congregationis abbas creatus. *a*) Obiit Anno MCLXXX. in Craſtino Epiphaniae ſub Henrico ſecundo. *b*)

Scripſit I. *Mortem Waldelphi* cruentam lugubri libello partim ſoluta partim conſtructa oratione. *c*)

II. *Vita S. Guthlaci* ſacerdotis, per Gulielmum Abbatem Rameſeyenſem, verſibus hexametris deſcripta anno 1180. exſtat manuſcripta in Bibliotheca Cottoniana Vitellius D. XIV. I. *d*)

III. *Vita S. Neoti* carmine libr. I. initio: *Anglia quae totum modo regi*, *e*) exſtat manuſcripta in Collegio S. Mariae Magdalenae in Oxonia, *f*) n. 53.

IV. *Vita S. Edmundi* regis & martyris, per Gulielmum Croylandenſem, verſibus elegiacis cum verſibus rythmicis in laudem eius in fine; exſtat manuſcripta in Bibliotheca

LXI. *a*) v. Chryſoſtomi HENRIQVEZ Phoenix reviviſcens p. 216. *b*) v. HENRIQVEZ l. c. p. 218. *c*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 9. *d*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 93. *e*) v. HENRIQVEZ l. c. p. 217. *f*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 73. n. 2194.

theca Cottoniana Vitellius D. XIV. 2. *g*) A. C.
V. *Vita S. Birini*, Epiſcopi & Confeſſoris, ad Petrum, Wintonienſem Epiſcopum, per eundem, verſibus hexametris, exſtat manuſcripta ibidem n. 3. *h*) MCXXC.

VI. *Vita S. Fredemundi* Regis ac martyris, per eundem, verſibus hexametris, exſtat manuſcripta ibidem n. 4. *i*)

VII. De *translatione veteris Eccleſiae Sarisberienſis*, per eundem, verſibus elegiacis, exſtat manuſcriptum ibidem n. 5. *k*)

LXII.
DANIEL.

Churche dictus, ſeu Eccleſienſis, *a*) non Beccleſienſis, ut habet Georgius BROWN. *b*) Claruit A. MCXXC. Elegans poeta habetur a Jo. BALEO. *c*)

Scripſit I. Latinis verſibus *Urbanum*, de morum comitate Lib. I. *d*) Exſtant Urbani Danielis Beccleſienſis Carmina de moribus initio: *Cum nihil utilius;* manuſcripta in Collegio S. Trinitatis apud Dublinium n. 135. 25. *e*)

II. *Carmina* rythmica Lib. I. *f*)

g) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 93. *h*) v. l. c. p. 94. *i*) v. l. c. *k*) v. l. c.

LXII. *a*) v. J. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. 3. n. 17. *b*) in Catalogo librorum MStorum Collegii S. Trinitatis apud Dublinium. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Vol. II. P. II. p. 23. n. 275. *c*) l. c. *d*) v. BALEVS l. c. *e*) v. Catalogos l. c. *f*) v. BALEVS l. c.

A. C. LXIII.

MCXXC. *ROGERVS.*

Ciſtercienſis in Fordans monaſterio ad Axi fluminis ripao. Claruit A. MCXXC. *a*) vel A. MCXXCI. *b*)

Scripſit *Encomium D. Mariae* Lib. I. quod tanquam parergon canoris verſibus ſcriptum adiecit revelationibus Elizabethae. *c*)

LXIV.

RICARDVS PLVTO.

Dobernenſis ſeu Cantuarienſis Eccleſiae monachus. Claruit A. MCXXC. *a*) vel A. MCXXCI. *b*)

Scripſit I. *Unde malum* carmine Lib. I. Init: *Janua clauſa diu nunc appe.* *c*)

II. *Aequivoca* verſus quae exſtant manuſcripta inter Codices quos Gv. Laudus bibliothecae Bodleianae donavit J. n. 45. Tr. 10. p. 159. b interque Codices bibliothecae Bodleianae n. 1385. *d*)

LXV.

PHILIPPVS.

MCLXXX. De *Eleemoſyna* dictus Gothefrido HENSCHE-

LXIII. *a*) v. Jo. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. 3. n. 23. *b*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 250. *c*) v. BALEVS l. c.

LXIV. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 16. *b*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 249. *c*) v. BALEVS l. c. *d*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 72.

SCHENIO. *a*) Cognomento HARVENGIUS. *b*) Abbas Bonae ſpei *c*) coenobii quod eſt canonicorum Ordinis Praemonſtratenſis primo lapide a Binchio Hannoniae oppido ſitum, haud procul a via militari Romana, quae Bavaco Nerviorum ducit Aduatucam Tungrorum. Fuitque ejus loci Abbas ſecundus. *d*) Obiit poſt A. MCXXC. *e*) A. C. MCLXXX.

Scripſit I. *Epitaphium S. Ivoni* epiſcopo Carnotenſi metro elegiaco, initio: *Reddidit affectus Patrem doctrina Magiſtrum;* quod inſeruit God. HENSCENIVS Commentario praevio de S. Ivone. *f*)

II. Varia *Carmina*, *Epitaphia*, & *Logogryphos*, quae exſtant in Operibus per Nicolaum CHAMART. Duaci 1620. f. *g*)

LXVI.
NICOLAVS MANIACVTIVS.

Canonicus regularis Lateranenſis ordinis S. Auguſtini. *a*) Eugenii Papae tertii, electi A. MCXLV. d. 14. Febr. mortui A. MCLIII. d. 8. Jul. tempore exaratus eſt Catalogus memorandus quod conſtat ex verſu 167. & continuatus ad Alexandrum III. creatum Anno MCXCI

 MCLIX.

LXV. *a*) in commentario de S. Ivone epiſc. Carnotenſi n.4. v. Acta Sanctorum Maji per G. HENSCHENIUM &c. T. V. d. 20. Maj. p. 248. C. *b*) Aub. MIRAEI Auctar. de S. E. n. 353. *c*) v. HENSCHENIVS l. c. *d*) v. MIRAEUS l. c. *e*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. *m.* 580. *f*) l. c. *g*) v. Cave l. c.

LXVI. *a*) v. Inſcriptionem verſuum editam

A. C. MCXXCI. MCLIX. d. 7. Sept. mortuum A. MCXXCI. d. 25. Aug.

Scripſit Verſus de *Romanis Pontificibus ad Alexandrum III.* hexametros initio: *Si vis Pontifices Romanae noſcere ſedis.* Editi ſunt ab Onuphrio PANVINIO ex veteri MS. Archivi Lateranenſis; Coloniae recuſi 1626; a Daniele Papebrochio in Conatu Chronico Hiſtorico ad Catalogum Pontificum Romanorum. *b*) Annotata ad verſus illos dedit Daniel PAPEBROCHIVS. *c*)

LXVII.

SILO.

Serlo nominatur a Magiſtro ODONE de Seryton, vel Ceriton, anno Dom. 1181. florente in ſpeculo laicorum cap. 35. cui tit. eſt de feſtis Sanctorum MS. in Bib. Bod. Magiſter fuit Pariſienſis. Siloni diſcipulus fuit artis Sophiſticae ſtudioſus adeo, ut eidem diebus quoque feſtis inſudare non intermitteret. Ad hunc extremum ſpiritum trahentem acceſſit Silo, impenſeque rogavit, ut, ſi mori eum contingeret, ad ſe brevi remearet, certioremque de ſtatu ejus inter defunctorum animas faceret. Ille vero fato poſt paulo defunctus idem fertur praeſtitiſſe: apparuit enim Caputio, argumentis una Sophiſticis ardentique flamma referto, indutus, his ſeſe praemiis, ob egregiam, qua polle-

b) P. II. in Propylaeo ad Acta Sanctorum Maji per God. HENSCHENIVM &c. p. 27. *c*) l. c.

pollebat fallendi arte, peritiam, cumulatum ingeminans. Porro antem cum Silo poenam haud ita moleſtam arbitratus, porrecta manu flammas tentaret, tantis repente cruciatibus conflictabatur, ut, affirmante ſpectro eosdem ſe toto corpore pati, in animo ſtatim decreverit, mundo valedicere, Deoque ac rebus ſacris inpoſterum vacare; quapropter accitis confeſtim diſcipulis hoc illis diſtichon abſceſſurus donavit: A. C. MCXXXI.

Linquo coax ranis, cras corvis, vanaque vanis.
Ad Logicam pergo, quae mortis non timet ergo.

Vide Steph. Baronis de ordine Minorum in ſermonibus declamatis coram Univerſitate Cantabrig. impreſſ. per Winandum de Word. Joh. Waldbus in Symbolum Apoſtolorum MS. & in fine cuiusdam MS. in Bib. Coll. Oriel. *a*)

Verſus Serlonis Pariſiacenſis ad Muriel, Sanctimonialem Virginem deo ſacratam, de *capta Baiocenſium civitate*, & invectio *in Gilbertum*, Abbatem Cadomi, item verſus ad *Odonem*, Baiocenſem epiſcopum, cum aliis: Exſtant manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Vitellus A. XII. 17. *b*)

LXVIII.
ARNVLPHVS.

Nor-

LXVII. *a*) v. Ant. a WOOD in Hiſtoria & Antiquitat. Oxon. L. I. p. 20. 21. ed. Oxon. 1674. *b*) v. Th. SMITHI Catalogum p. 82.

A. C. MCXXCII. Normannus *a*) Ex Sagienſi archidiacono Lexovienſis in Gallia epiſcopus A: MCXLI. ordinatus. Expeditioni transmarinae Ludovici VII. Francorum regis A. MCXLVII. interfuit, ut GVILIELMVS Tyrius l. 7. cap. I. nar. rat. Poſt Epiſcopatum annis XL. adminiſtratum ſeceſſit ad Pariſienſe S. Victoris coenobium. *b*) Adeoque vixit adhuc Ao. MCXXCI. Obiit A. MCLXXXII. d. 31. Auguſti. *c*)

Scripſit *Epigrammata*, quae exſtant in Operibus Arnulphi per Odonem TVRNEBVM Pariſ 1585. 8; *d*) in Bibliotheca Patrum ed. Colon Tom. XII; *e*) Part. II. fol. 458; Pariſienſ. Tom. III; *f*) ab Andrea RIVINO cum notis edita Lipſiae 1655. ; *g*) & in Bibliotheca Maxima Patrum Tom. XXII. p. 1034. *h*) Arnulphi Epiſc. Lexovienſis Epiſtolae, Epigrammata & ſermones aliquot exſtant manuſcripta in bibliotheca Bodleiana ex dono Thomae Bodleii n. 5. 2. Ubi nonnulla habentur in MS. quae deſiderantur in excuſo. *i*)

LXIX.

LXIIX. *a*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. p. 293. b. *b*) v. Aub. MIRAEVS in Auctar. de S. E. n. 367. *c*) v. Gv. CAVE de S. E. p. m. 581. *d*) v. CAVE l. c. *e*) v. MIRAEVS l. c. *f*) v. HENDREICH l. c. *g*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 720. *h*) v. CAVE l. c. *i*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 128. n. 2482.

LXIX. A. C. MCXCII.

JOANNES.

Sariſburienſis. *a)* Joannes Severianus dicitur a Joh. LELANDO p 205 de ſcriptoribus Britannicis. *b)* Natione Anglus patria Wiltunenſis. *c)* Epiſcopus Carnotenſis Obiit A. MCLXXXII *d)* Annum MCLXXX. habet Aubertus MIRAEVS. *e)*

Scripſit I. *Luteticum* in Polycraticum. Ita inſcribitur in Tho. JAMESII Catalogo MSR. bibliothecae publicae acedemiae Cantabrigienſis. *f) Autor ad uſus ſuum* inſcribitur in editione Lugdunenſi 1639. Verſu elegiaco ſcriptum eſt initio: *Si mihi credideris, linguam cohibebis, & aulae.* Eſt praefatio quaſi Polycratici ſive de nugis curialium & veſtigiis Philoſophorum librorum octo, qui prodierunt Pariſiis 1513. 4. Lugd. Bat 1595. 8. Pariſiis 1610. 8. *g)* Lugduni Batavorum ex officina Joannis Maire 1639. 0; Amſtelodami 1664. 8; *h)* & in Bibliotheca Maxima Patrum Tom. XXIII

II. *Euteticus* de *dogmate philoſophorum*, editus ad Thomam Cancellarium, poſtea Archiepiſcopum, verſibus elegantibus non mi-

LXIX. *a)* v Aub. MIRAEVS in Auctar. de S. E. n. 369. *b)* v. Jo. Alb. FABRICII Bib. Lat. ed. Hamb. 1712. Suppl. p. 308. *c)* v. MIRAEVS l. c. *d)* v. BALEVS Script. Britann. Cent. 3. n. 1. *e)* Auctar. de S. E. n. 369. *f)* n. 122. 3. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 168. n. 2302. *g)* v. Jo. Albert. Fabr. Bibl. Latin. edit. 1712. p. 737. *h)* v. FABRICIVS l. c.

A. C. minus quam eruditis& doctis; exſtat manu-
MCXXCII. ſcriptus in bibliotheca publica academiae Cantabrigienſis n. 122. *i*) Incipit *Dogmata diſcutiens veterum.* *k*) Andreas RIVINVS Eutheticon ſive Nutheticon cum animadvers. ſuis recudi juſſit. *l*)

III. De *membris conſpirantibus* carmen Lib. I. Initio: *Concilium celebrant humani.* *m*) Recudi illud juſſit cum ſuis animadverſionibus Andr. RIVINVS. *n*)

IV. Diverſi generis *carmina* Lib. I. *o*)

V. Tribuitur & Joanni noſtro Nigelli ſpeculum ſtultorum in Thomae SMITHI Catalogo bibliothecae Cottonianae, *p*) ubi ita legitur adductum: Speculum ſtultorum: libellus compoſitus a Joanne Sariſberienſi, S. Theologiae Doctore eximio, ad Willielmum, de ratione Nigellum cum praefatione & vindicatione tituli, qui quibusdam videbatur eſſe ridiculus.

LXX.

GODEFRIDVS.

MCXXCVI Viterbienſis presbyter. *a*) Conradi III. Frederici I. & Henrici VI. Imperatorum Capellanus ac Notarius. *b*) Claruit ſub Frederi-

i] v. Catalogos l. c. p. 167. *k*] v. Jo. BALEVS Script. Britann. Cent. 3. n. 1. *l*) v. FABRICIVS l. c. p. 720. *m*] v. BALEVS l. c. *n*] v. FABRICIVS l. c. *o*] v. BALEVS l. c. *p*] p. 118. Veſpaſianus E. XII. 3.

LXX. *a*] v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 402. *b*] Aub. MIRAEI Auctar. de S. E. n. 378.

derico Imperatore primo, & Henrico ejus A. C.
filio A. MCLXXXV. *c*) Circa quod tempus MCXXCVI
definit ejus Chronicon. Obiit Ao. MC-XXCVI. *d*)

Scripſit I. *Pantheon* ſive *Chronicon* partim ſoluto partim ligato ſtylo, quod exſtat in Jo. PISTORII Germanicorum ſcriptorum Tom. II. Hanoviae 1613. p. 1.

II. Tractatus varii partim proſa partim carmine, exſtant manuſcripti inter Codices quos Gv. LAVDVS bibliothecae Bodlejanae donavit H. n. 33. Tr. I. Inter Codices bibliothecae Bodlejanae n. 1296. *e*)

III. De genealogia B. Virginis & Eliſabethae, & de nominibus, ortu, & actibus Patrum principalium novi Teſtamenti puta S. Joannis Baptiſtae Apoſtolorum, &c. partim proſa, partim verſibus, per GODOFRIDVM Viteribienſem. Exſtat manuſcriptum in Bibliotheca Cottoniana Titus D. III. 10. *f*)

LXXI.

SAXO.

Sialandicus. Grammaticus dictus. *a*) Hiſtoriam ſuam perduxit uſque ad A. MCXXCVI. *b*) Claruit A. MCC. *c*)

Scrip-

c] v. TRITHEMIVS l. c. *d*] v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 593. *e*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 70. *f*) Thomae SMITHI Catalogum p. 128.

LXXI. *a*) v. Aub. MIRAEI Auctar de S. E. n. 398. *b*) v. Gv. CAVE de S. E. p. 594. ed. Genev. *c*] v. MIRAEVS l. c.

Digitized by Google

A. C. Scripſit *Hiſtoriae Danicae* Libros ſexde-
MCXXCVI cim ad Andream in Dania Epiſcopum, editos primum a Chriſtiano PETRI Pariſiis 1514; a Johanne BEBELIO Baſileae 1534; a Philippo LONICERIO & Joanne FICHARDO Francofurti 1576; *d*) a Stephano Joanne STEPHANIO Sorae 1644. fol. Inſerta illi hiſtoriae ſunt *carmina* plura varii metri & elegantia & ingenioſa.

LXXII.

ALDREMANNVS.

MCXC. Londinenſis. Claruit A. C. MCXC. Verſificator elegans, qui magis ſenſum, quam verba curabat, ſcripſit *Carminum* lib. I. V. GYRALDVM de Poet. *a*)

LXXIII.

BALDWINVS.

Devonius, tenui loco Exceſtriae natus. *a*) In ipſa civitate Oxonienſi natum vult Chryſoſtomus HENRIQVEZ. *b*) Scholarum rector primum, tum poſtea archidiaconus. Praeterea Ciſtercienſis, monachus & Abbas Fodienſis coenobii. Fuit deinde Wigornienſis praeſul, &, mortuo Ricardo, Cantuariorum archiepiſcopus, ac totius Angliae primas. Obiit A. MCXC. *c*) Tyri atque

d) v. CAVE l. c.

LXXII. *a*) v. Chriſtoph HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 102. b.

LXXIII. *a*) Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 27. *b*) in Phoenice reviviſcente p. 15. *c*) v. BALEVS l. c.

que ibi humatus, *d*) aut A. MCXCIII. referente Jo. PITSEO, *e*) & Chryſoſtomo HENRIQVEZ. *f*) Annum MCXCI. aut MCXCII. habet Giv. CAVEVS. *g*) A. C. MCXC.

Scripſit I. Carmen *devotionis* Lib. I. *h*)

II. Exſtat Aldelmus Baldwinus Anglus in Pentateuchum & alios libros metrice; manuſcriptus in Collegio S. Trinitatis apud Cantabrigiam n. 7. *i*)

LXXIV.

HENRICVS

Svineſius. Ordinis S. Benedicti monachus & tandem Glaſconienſis Abbas. Claruit A. MCXC. Latini ſermonis elegantiam oratione tum ſoluta, tum conſtructa accurate calluit, & ſtylo exercuit. Ex multis tamen quae & oratorio ſtylo ſcripſit & poetico nullum titulum praeter Diverſi generis *poemata* Librum unum apud ſcriptores invenit Jo. PITSEVS. *a*)

LXXV.

RICARDVS.

Praemonſtratenſium canonicorum abbas. Claruit A. MCXC. *a*)

Ff Scri-

d) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 394. a. *e*) de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 270. *f*) l. c. p. 26. *g*) de S. E. p. m. 599. *h*) v. BALEVS l. c. *i*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 99. n. 448.

LXXIV. *a*) de illuſtr. Angl. Scriptor n. 287.

LXXV. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 34.

A. C. MCXC. Scripſit I. De *myſteriis ſacrorum* Lib. I. Initio: *Scribere propoſui quae myſtica. b*) Verſum hujus ſcripti barbarum habet BALEVS. *c*) Puto idem eſſe ſcriptum quod Hildeberto forte rectius tribuitur, & de quo diximus in Hildeberto. Interim inter manuſcriptos codices occurrunt RICARDI Praemonſtratenſis carmina in Miſſam. *d*)

II. Alia tam proſa quam *carmine. e*)

LXXVI.

CONRADVS.

Monachus Hirſaugienſis coenobii in confinibus Svevorum ordinis S. Benedicti Spirenſis dioeceſis. Claruit ſub Conrado Imperatore tertio A. MCXC. Poeta inſignis iudice TRITHEMIO. Scripſit de *laudibus S. Benedicti* metrice lib. I. Initio: *Luce velut ſolem.* v. Jo. TRITHEMIVS *de Scriptor. Eccleſ. n. CCCXXXIV.*

LXXVII.

HENRICVS.

MCXCII. Septimellenſis ex Etruria oriundus, pago quodam agri Florentini qui ſeptimo ab urbe Florentia lapide Lucam euntibus occurrit, idquod in exemplo Elegiae manuſcripto notaverat MARQV. GVDIVS. Alias Samarienſis vulgo Henricus Pauper appellatur in Codice quodam manuſcripto biblio-

b) v. BALEVS l. c. *c*) l. c. *d*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Vol. I. P. II. p. 87. n. 45. *e*) v. BALEVS l. c.

bliothecae Paulinae academiae Lipſienſis. *a*) Florentinus dicitur in gloſſa manuſcripta Codicis Helmſtadienſis. Genus ſuum agreſte eſſe & tenue ipſe fatetur auctor. *b*) Studiis operam dedit Bononiae. *c*) Adeo pauper fuiſſe proditur, ut cum papyrus deeſſet, verſus ſuos in veteri & attrito pellitio deſcribere cogeretur. *d*) Fuit poeta ſeculi XIII. ut vult Chriſtianus DAVMIVS. *e*) Scripſit Carmen, cujus mentio fiet A. MCXCI. aut MCXCII. quod ex libri II. verſibus 61 62. 63. 64. patet. A. enim MCXCIII. Henricus VI. Siciliam omnem expugnavit, cum antea idem infeliciter tentaſſet, quam adverſam expeditionem innuit Auctor. Meminit etiam *f*) tanquam rei noviter geſtae captivitatis a Richardo Angliae Rege Ao. MCXCII. perpeſſae. A. C. MCXCII.

Scripſit Elegiam de *diverſitate fortunae & philoſophiae conſolatione*, ut inſcribitur in Codice MS. bibliothecae Paulinae academiae Lipſienſis. *g*) Gaviſus antea ſumma felicitate, & poſtea ad ſummam inopiam redactus carmen hoc compoſuit. *h*) Scripſit hunc

LXXVII. *a*) v. Joach. FELLERI Catalogum p. 289. n. 9. *b*) v. HENRICI Elegia Lib. II. v. 205. *c*) v. HENRICVS l. c. Lib. III. v. 71. *d*) v. Mich. NEANDRI Ethice vetus & ſapiens ed. Lipſ. 1590. P. III. p. 259. *e*) epiſt. ad Joannem Gebhardum in epiſtolis philologico-criticis ed. Chemnicii 1709. p. 184. *f*) Elegiae Lib. III. v. 164. *g*) v. FELLERVS l. c. *h*) v. Gloſſa MS. Codicis Helmſtadienſis.

A. C. MCXCII. hunc librum ad Epiſcopum Florentinum. *i*) Mille verſus habet Elegia. *k*) Dividitur carmen in quatuor libros. In primo queritur Henricus de ſua miſeria & adverſitatibus hujus mundi. In tertio introducit philoſophiam ipſum acriter reprehendentem. In quarto eandem ipſum conſolantem. *l*) Evulgavit Opus hoc Chriſtianus DAVMIVS *m*) ex MSto Codice bibliothecae Lipſienſis, quae tamen dimidiam ſolum ejus partem ſuppeditaverat; *n*) & ex membranis Florentinis. *o*) Forte & uſus eſt Marq. Gudii manuſcripto. *p*) Excuſa eſt editio Daumiana A. 1684. aut poſtea. *q*) Caruerat editor exemplari MSto Equitis Lucenſis Marii Florentinii, cujus Manuſcriptum cum nonnullis obſcuris in excuſo locis contulit Barthol. Beverinus, & ad Daumium miſit. *r*) Caruit & codice quodam MSto Patavienſi. *s*) Notas ſe textui additurum promiſit Chriſtianus DAVMIVS. *t*) Exſtat aloqui cum commento manuſcripto in bibliotheca Academiae Lipſienſis. *u*)

Recepi in me novam Henrici Septimellenſis editionem in oratione de ficta medii aevi

i) v. Gloſſa MS. cit. *k*) v. Gloſſa cit. & HENRICVS Eleg. Lib. IV. v. 245. *l*) v. Gloſſa cit. *m*) v. DAVMII epiſtolas philologico criticas p. 163 164. *n*) v. DAVMIVS l. c. p. 178. *o*) vid. DAVMIVS l. c. p. 184. *p*) v. DAVMIVS l. c. p. 178. *q*) v. DAVMIVS l. c. p. 257. *r*) v. DAVMIVS l. c. p. 265. *s*) v. DAVMIVS p. 163. *t*) l. c. *u*) v. FELLERI Catalog. p. 289. n. 9.

aevi barbariae, ignorans tum typis jam eſſe a Daumio vulgatum. Quamvis vero poſtea de editione Daumiana certior fuerim factus, tamen quoniam & rarior occurrit & forte minus noſtra correcta eſt, in propoſito perſiſtam, daboque carmen integrum in adpendice Sect. IV. A. C. MCXCII.

Adhibui ejus rei gratia duos codices, quorum prior in Helmſtadienſi Academica bibliotheca antiquiori, poſterior in Illuſtri Ducali Gvelpherbytana, inquam ex Marquardi Gudii penu delatus eſt, ſervatur. Ex his poſterior Codex variorum aliorum Codicum manuſcriptorum, ad quae correctus eſt, vicem praeſtat.

SECTIO IV.

HENRICI SEPTIMELLENSIS.

ELEGIA.

DE DIVERSITATE FORTVNAE ET PHILOSOPHIAE CONSOLATIONE.

LIBER I.

Quomodo ſola ſedet probitas? flet, & ingemit aleph, x)
Facta velut vidua, quae prius uxor erat.

 Cui

x) Aleph eſt prima litera ſono ſuo gementem referens.

A. C. MCXCII.

Cui de te, fortuna, querar? cui? Neſcio. Quare
Perfida me cogis turpia probra pati?
Gentibus opprobrium ſum, crebraque fabula vulgi.
Dedecus agnoſcit tota platea meum.
Me digito monſtrant. Subſannant dentibus omnes.
Ut monſtrum monſtror dedecoroſius ego.
Mordeor opprobriis. De me mala cantica cantat
Vulgus, & horrendus ſum ſibi y) *pſalmus ego.*
Fama per antiphraſin cantat, multumque cachinnum
De me ludificans impia turba movet.
Concutit a tergo mihi multa ciconia roſtrum.
Hic aures aſini fingit, & ille canem.
Turba molendini; Grex furni; Concio templi,
In mea foecundis vocibus acta ſonant.
Si me commendat Naſo; ſi muſa Maronis;
Si tuba Lucani, vix bona fama foret.
Quem ſemel horrendis maculis infamia nigrat
Ad bene tergendum multa laborat aqua.
Fata Neronizant z) *in me. Mihi triſte prophetant*
Aſtra poli. Mihi dat triſtia ſigna polus.
O dolor! o pudor! o gravitas! o triſtia fata!
Sum

y) pro *ipſi.* Frequens ſcilicet in ſcriptoribus medii aevi uſus eſt pronominis reciproci. *z*) crudeliter inſurgunt.

Sum miſer & nulli ſum miſerendus ego. A. C.
O bona proſperitas ubi nunc es? Nunc mea ver- MCXCII.
ſa eſt
In luctum cithara. Fit lacrymoſa lyra
O mala dulcedo, ſubito quae ſumta venenas,
Quae nunc compenſas mellea felle gravi.
O felix, qui non eſt uſus proſperitate.
Nam venit ex ſola proſperitate dolor.
Non ſine felle ſuo dulcet fortuna, nec albet
Abſque nigredine. Nec mons ſine valle fuit
Cui multum mellis multum dedit ipſa veneni.
Mel vomuit primum felleus ipſe ſapor.
Ut gravius cadit hic, quem formát forma gi-
gantis,
Quam nanus, cujus parvula forma ſedet
Ut plumbum gravius pluma, paleaque lapillus:
Sic gravius cadit hic qui bona multa tulit.
Hinc ego, qui fueram ſatur omni proſperitate,
Hoc verum fateor omnibus eſſe modis.
Numinis ambiguos vultus aa) *deprendo. No-*
vercam
Sentio fortunam, quae modo mater erat.
Sum miſer, & miſeri nullus miſerans miſeretur.
Jn pejus veniunt omnia fata mihi.
Temperat aſſidue pro me fortuna venenum,
Quo ſitit ab) *illa caput mortificare meum.*
Nil agit infelix, Perii. Nequit ergo nocere
Amplius. Extincto vulnera nulla nocent.

aa) Fortunae bini ſunt vultus, proſper & adverſus
ab) deſiderat.

A. C. MCXCII.

Heu quid agam! quid agam? Plorabo. Sufficit iſtud?
Non: Quia fata mihi deteriora parant.
Quid tibi magne tuli? Quid? Jupiter? Unde nocendi
Iſta ſitis? Coelo fulmina nulla tuli.
Nec petii thalamos Junonis, nec volui. Nec
Saeva giganteis fratribus arma dedi.
Cur mihi ſaeve noces? Cur? Cur? Dic, Neſcio. Neſcis.
Ergo quid innocuo Jupiter alte noces?
Hic nimis inſanum redolet. Caret & Salomone, ac)
Qui nocet innocuo quique nocere cupit.
Nam nimis iratus, nimis ille ſuperbus, & ultor,
Qui ferit inſontem, crimine dante locum.
Quid me perſequeris? O quam victoria parva ad)
Eſt: miſerum multis laedere poſſe malis!
Deſine. Quid mirum, Davum ae) *ſi vincat Achilles?*
Et ſi Terſitem conterat Hector equo.
Nam quoties miſerum probus expugnare laborat
Se miſero ſimilem nititur eſſe probus.
Ad lacrymas redeo, quarum mihi copia, quarum
Excurſus ſalis potibus ora rigant.

Eſt

---

ac) Salomon pro *ſapientia* *ad*) MS Helmſtad. *prava* *ae*) MS. H. *Darium.* Darius dicitur fuiſſe in bello Trojano nullius reputationis quia ad pugnandum non valuit, & Achilles fortis & magnae reputationis. Ita Gloſſa MS. Cod. Helmſtad.

A. C. MCXCII.

Eſt cibus anxietas; lacrymae ſunt pocula; poena
Panis; Vina dolor; eſt mihi vita mori.
Quod patior pallor loquitur, maciesq; figurat,
Indicat exſangvis turpiter alba cutis.
Nam facies habitum mentis ſtudiumq; fatetur,
Mensque quod intus agit nunciat illa foris.
Interniqne ſtatus liber eſt, & pagina, vultus.
Exterior macies intus amara legit. af)
Heu miſer, heu coecus, heu demens. Semina mundi
Iratos animos in mea fata trahunt.
Eſt mihi terra nocens, ignis gravis, unda nociva.
Aer triſtitia perſidiore nocet.
Sic mihi ſeptenis nocet impia turba planetis.
Quilibet in noſtra morte planeta furit.
Saturnus falcem; Fulmen fert Jupiter; Arma
Mars; Sol Fervorem; Dira venena Venus;
Mercurius virgam; cupidas fert luna ſagittas.
Septem ſeptena concitat arma cohors
Quo fugiam? vel quid faciam? Mors undique claudit,
Ne fugiam, cunctas imperioſa vias.
Vae mihi! vae miſero! vae proſperitate carenti!
Vae cui ſcire datur, quicquid in orbe nocet!
Ex quo prima parens vetito ag) *jejunia fregit,*
Nullus in hoc miſero tam miſer orbe fuit.

af) oſtendit *ag*) pomo.

A. C. MCXCII. *Nec Tityus* ah) *lacerus*, ai) *refugis nec Tantalus undis*,
Nec male qui rexit lora paterna puer. ak)
Orbatus Niobes; Job vermes; ſibila al) *Cadmi;*
Haec collecta am) *mihi proſperitate vigent.*
Ergo quis infelix patitur pejora? Quis ille
Triſtanus, an) *qui me triſtia plura tulit.*
Obruor oceano, ſaevisque reverberor undis.
Neſciat hinc reditum merſa carina ſuum.
Decidit in cautes incauta carina. Procellas
Suſtinet innumeras invidioſa ratis.
Me ſi tanta pati natura voleb at amara.
Ponere debuerat perfidiore ao) *loco.*
Aut gelida Sithia nivium, ap) *vel ſolis in ortu,*
Aut ubi ſoligeris occidit aq) *ardor equis.*
Aut ubi perfidior quadrangulus orbis habetur,
Vel quo perpetuum torrida Zona calet.
Aut aliquo peiore loco, qui gente vacaret,
Quo minus opprobrii cognita fama foret.
Dulcius eſt miſeris aliena vivere terra,
Quam propria male, qua ſingula probra patent.
Malo meum ſciri longinquis dedecus Indis,
Quam quos vicinos efficit ipſe locus.

His

ah) Tityus, filius Jovis ex Elura, ab Apolline ſagittis confectus cujus cor vultures & apud inferos depaſcere non deſiſtunt. *ai*) laceratus. *ak*) Phaëton. *al*) ſerpentes. *am*) MS. Helmſt. *collata* i. e. comparata *an*) Triſtianus fuit quidam miles. qui multa mala ſuſtinuit. Ita Gloſſa MS. Cod. Helmſt. ad h. l. *ao*) pejore. *ap*) Scythia terra nivium *aq*) MS. Helmſt. *Concidit.*

Hic inter notos ſocios miſer, inter amicos, A. C.
Quod nugor, querula fertilitate premor. MCXCII.
Omnibus invideo melioribus. Invida ſemper
Mens tantum rodi pro meliore ſolet.
Quot ſub ſole vigent, fateor tot me meliores,
Sim licet Arturus, ar) *qualis habebor ero.*
Omnibus invideo, nullus mihi. Mens dolet hinc, quod
Reciproca caret hic tranſitione dolor.
Nam caret invidia miſer, immo miſerrimus ille
Qui nimis omnimoda proſperitate caret.
Quid ſim? quid fuerim? cujas? ubi? quis vocer? unde
Natus? homo vel humus? neſcio montis inops.
Me domini, ſocii, noti, quod magis eſt, & amici,
Proh! ſcelus, in medio deſeruere mari.
Dum Zephyrus flabat multis ſociabar amicis:
Nunc omnes aquilo turbine flante fugat.
Ut philomela canens frondes ſonitumq; canorum,
Et nemus & ſilvas frigore tacta fugit.
Sic hyemis caſus horrendaque nubila vitans
Omnis in adverſis rebus amicus abeſt.
Delicias veris ſequitur, ſed tempora brumae
Deſerit, ablato remige falſus amor.

Vul-

ar) Ad haec Gloſſa MS. Codicis Helmſtadienſis: *Arturus dicitur fuiſſe Britanniae multum probus & honorandus, qui iniens certamen cum quadam bellua perdidit milites ſuos, tandem interfecit eandem belluam, nec tamen domi revertebatur, etiam poſtquam fuit mortuus, unde adhuc a Britannis exſpectatur ut veniat. Vult ergo Hinnius quod ſi eſſet filius Arturi, tunc eſſet ſatis deſpectus.*

A. C. MCXCII.

Vultur edax, corvusque niger, praeſagaque as) *cornix,*
Ventris ad ingluviem ſemper adeſſe parant.
Leccatrix at) *mel; muſca, lupusque cadavera; ſic nunc* au)
Praedam, non homines, pens parat iſta ſequi.
Vilis amicitiae ſpecies, quam ax) *qualibet aura*
Quam variis variat fluctibus orba ay) *dea.*
Si tales olim Eurialus Niſusque fuiſſent,
Non duraſſet eis ille perennis amor.
Verus amor miſerum non dedignatur amicum:
Vera fides tantum neſcit amoena ſequi.
Participat flores, & grandem grandinis iram
In concuſſa fero turbine vera fides.
Taliter unanimes loquitur ſcriptura ſodales,
Quos ſtrinxit vero vimine verus amor.
Praevalet hoc ſolo mala ſors, quod monſtrat amicos.
Qui bene qui male ſit monſtrat, vtramque fidem.
Vt fornax aurum; mare navem; mucro catenas:
Sic gravior corda caſus amica probat.
Nam citius ſociis ſociabitur, unica Phoenix,
Atque lupi citius pace fruentur ovis.
Et prius Arturus veniet vetus ille Britannus, az)

Quam

as) aſtuta. *at*) apis. *au*) MS. Helmſt. *Leccatrix quaerit mel muſca lupusque cadaver.* *ax*) interjectio. *ay*) coeca fortuna *az*) MS. Helmſt. *Britannis.*

Quam ferat adverſis falſus amicus opem. A. C.
Job collata meis anguſtia vincitur, inde MCXCII.
Quod conjux fuit, & ternus amicus ei.
Aſt ergo deſertus non illam cerno, nec illos.
Me praeter nihilum conſtat habere nihil.
Si Codrus foret hic eſſem nunc codrior illo:
Nam nihil hic habuit. Aſt ego plura nihil.
Tot mea ſunt, quod non ſine me regina jaceret:
Si foret hoc verum pauper vbique jacet.
Temporibus cunctis jejunus proſperitatis
Morte minante nimis, aſperiora gemo.
Ver dedit indicium; mala ſed mihi contulit aeſtas;
Nutrit & autumnus; frigida paſcit hyems.
Nocte dieque malum me ſcyphis potat amarum,
Ut vigeant in me gaudia nulla mei.
Luce queror; lacrimas fundo; ſuſpiria ructo;
Scindo genas; plango pectora; rumpo comas.
Colloquium turbae tamen eſt ſolatia luce:
Et minuit poenas lectio crebra meas.
Nocturna longe minor eſt anguſtia lucis,
Quae mea non minimo corda dolore ligat.
Nocte furit furiis nimium furor impius in me, ba)
Qui mea majori vulnere corda vorat.
Nocte gemo, gemino gemitus, cumulusque dolorum
Creſcit, corque coquit crebra gehenna meum.
Vae mihi, ſermo meus mea fabula crebra dolenti,
Dum

ba) MS. H. *immo.*

A. C. *Dum tali mecum voce dolenda loquor.*
MCXCII. *Saeuit, & innumeris cor lanceat* bb) *ira ſagittis,*
Poenarumque fero turbine turba furit.
Volvor & evolvor, lectus bene mollis acutis
Urticat ſpinis triſtia membra meis.
Nunc nimis eſt altum, nimium nunc decidit unquam
Pulvinar, medium neſcit habere modum.
Nunc caput inclino, nunc elevo, parte ſiniſtra
Nunc ruo, nunc dextra: nunc cado, nuncque levor,
Nunc hac, nunc illac, nunc ſurſum, nunc rotor infra.
Et modo volvo caput, qua mihi parte pedes.
Non ita ſtare queo, ſurgo, lectumque revolvo.
Sic modo volvo pedes qua mihi parte caput.
Non ſic eſſe bc) *queo, propero, maledico clientem*
Quod male cum lecto me facit eſſe meo.
Vocibus iratis inſontem clamo miniſtrum:
Huc miſer Hugo veni! huc maledicte veni!
Quid facis? Hugo jaces? Lectus meus iſte quid hoc eſt,
Quod male cottidie ſternitur? unde locus? bd)
Tunc ipſum colaphis & pugnis verbero diris, be)
Et ſic quod patior verbere vendo malum.
Voluit & evoluit, plumasque reverberat ulnis,
Et modo quae tulerat vindicat acta puer.
Tunc iterum jaceo. Dormire puto. Nihil eſt quod
Uno momento firmiter eſſe queam. Sic

bb] MS. H. *lacerat.* *bc*] MS H. *ita ſtare.* *bd*] cauſa, ratio. *be*] MS. Helmſt. duris.

Sic ſolet arboreas, boreas evellere bf) *frondes;* A. C.
Sic rota mortales; ſic aqua ſaeva rotam. MCXCII.
Nunc calor ignitus; nunc frigus membra gelatum;
Nunc hoſtilis eis ſudor aquoſus habet.
Tunc gemo. Tunc oculi lacrimas ſua pocula potant.
Immo vomunt gemino fonte rigante genas,
Si ſopor irrepſit, quod rarum, ſomnia ludunt
Multimodis animos motibus aegra meos
Mergor in Oceano, tenuem taxillor bg) *ad aſſem.*
Armatos video currere ſaepe deos.
Flumina parva fluunt, aret mare, corruit athlas,
Et geminas fortes bh) *concutit orbis ales*
Sum velut implumis, quem rodit in ilice cadmus, bi)
Quae diro matrem carmine clamat avis.
Sum velut eſuriens, qui ſomniat aurea tecta,
Uſibus & veſtes pauper habere ſuis.
Sum velut exſpectans properantem ruſticus amnem,
Qui cupit excurſis pergere ſiccus aquis. bk)
Sum velut eluſus quem detinet alea luſor,
Qui cum perdiderit perdere plura parat.
Sum velut inſanus, qui cum plus laeditur, hoc plus
Fuſtibus & jactu liberiore furit.
Ah nimis infelix, qui ſuſtinet innumeranda,
Qui patitur numeris omnia bl) *plura ſuis.*

Tot

---

bf) MS. H. *evolvere.* *bg*) taxor, aeſtimor. *bh*) MS. Helmſt. *fortis.* *bi*) ſerpens. *bk*) Ruſticus aliquis veniens ad magnum fluvium exſpectare volebat, donec defluente amne ſicco pede tranſire poſſet. *bl*] MS. H. *Crimina.*

A. C. MCXCII. *Tot mala, tot poenas patior, quod ſi quis arenam*
Conferat in numero, cedat arena meis.
Pagina ſit coelum; ſint frondes ſcriba; ſit unda
Incauſtum: mala non noſtra referre queant.
Tam gravibus laedor, quod non peiora timeſco.
Qui ſumme miſer eſt plus nequit eſſe miſer.
Sit maledicta dies, in qua concepit, & in qua
Me mater peperit, ſit maledicta dies,
Sit maledicta dies, qua ſuxi pectus, & in qua
In cunis vagii ſit maledicta dies.
Sit maledicta dies vitae de ventre ſepulcro
Me transmutaſſet o Deus illa dies.
Cum dabat ubera mater, ne mala tanta viderem
Debuerat jugulis praeſecuiſſe caput.
Mortua nam melius abſcondere membra ſepulchro,
Quam vivendo pati deteriora bm) *nece*
Omnia conjurant in me. Pater alme miſertus
Succurras miſero, ſpes mea, ſumme pater.
Omnia conjurant in me tu Kyrieleiſon.
Succurras miſero ſumme creator, ymas.

LIBER II.

Finitur primus liber incipit hicque ſecundus.
Plange miſer. Palmas, Henrice miſerrime, plange. *Et*

bm] MS. H. *deteriore.* *bn*] Quid *ymas* ſibi velit non apparet. Deeſt integrum diſtichon in Codice Gvelpherbytano, nec puto Henrici eſſe. Stylus non ſolum repugnat ſed etiam numerus verſuum quorum 250. quemque librum abſolvunt. *bo*] fortuna.

Et caput, & dura pectora, plange miſer. A. C.
Me ſic privignum Ramnuſia bo) *dira noverca* MCXCII.
Ardet in horrendis perpetuare malis.
Eſt fortuna mihi ſerpente Neronior bp) *omni.*
Nam ſerpens fugit. At ſaepius illa fugat.
Quando mihi tribuet ſors proſpera proſperitatem?
Non hodie, nec cras, quod puto, forſan heri. bq)
Cum me blandifero reſpexerit alea vultu,
Arne br) *retro properas* bs) *fonte recurre tuo.*
Quam male fructificat, quae nunquam floruit arbor.
Spes quoque mesſis abeſt, cum male germen obit.
O pudor! o timor! o dolor! o mala taedia vitae!
O comes asſiduus, plusque furore furor!
Quid faciam? Vos hoc mea dicite turba malorum:
Nam vos auxilium conſiliumque meum.
O Deus! o quare ſubito fortuna rotatu
Cuncta molendinat bt) *mobiliore rota?*
Sors mala, ſors pejor, ſors pesſima, ſorsque maligna
Facturam bu) *turpi proteat* bx) *arte ſuam.*
O pater! hanc animam, miſera quam carne recludis,

G g *Hanc*

bo) fortuna. *bp*) ſaevior. *bq*) ironia. *br*) Arnus eſt fluvius juxta Florentiam curvis ambagibus defluens. *bs*) MS. Helmſt. *properans.* *bt*) volvit. *bu*) creaturam. *bx*) mutat

A. C. *Hanc lacrimis plenam ſuſcipe; redde polo.*
MCXCII. *Alme parens animam, quam paenae turma flagellat,*
Suſcipe, quam Stygiis occat Erinnis equis.
Quam ferit Alecto, quam Theſiphoneque fatigat,
Cui fortuna nocet, quamue Megaera ferit.
Ergo pium pietas te reddat, ut impia ceſſet
Allecto, miſerum quae lacerare cupit.
Tu quoque veſani promtiſſima cauſa doloris
Auſculta, & ſceleris perfida ſiſte rotam.
Verberibus praeceps diris fortuna quid hoc eſt,
Quod caput affligis inſidioſa meum?
Quo rapis, o fera! me? Croeſum facis impia Codrum;
Neſtora by) *Terſitem,* bz) *turpius auſa nefas.*
Numquid ego Scarioth? ca) *Numquid ſum Pontius? unde*
Tam graviter merui tanta flagella pati?
Stulta quid inſanis? caput hoc, caput hoc quid acerbas? cb)
Pone modum ſceleri, perfida. Pone modum;
Deficiunt alii? Me ſolum ſola fatigas.
Sed videas quid agas, ultio raro perit.
Proſpice ne tua te paenarum turba ſagittet:
Nam ferit auctorem cc) *ſaepe ſagitta ſuum.*
Heu quid agis? quid agis? quid me quid perfida perdis?

Pone

by) MS. Helmſt. *Neſtore* *bz*) ex prudente reddis me ſtultum. *ca*) Judas *cb*) MS. H. *Stulta quid inſanis caput hoc quid poenis acerbas.* *cc*) MS. H. *actorem.*

Pone modum ſceleri perfida. Pone modum. A. C.
Dic mihi quid feci. Reſponde lingua doloſa. MCXCII.
Reſponde per eum, qui ſuper aſtra ſedet.
Si nobis veſana tui ſi copia detur,
Dilacerata feris turpiter eſca fores.
Quis furor? Unde furis? Quid me furioſa laceſſis?
Pone modum ſceleri perfida. Pone modum.
Talibus orba ſuas dictis dea praebuit aures.
Haec ait, & ſelerus circinat cd) *ipſa rotam:*
Quid mea mordaci laceras vaga fata Camaena?
Quem fore plus miſero plusque dolente ce) *dedi.*
Nonne meo mundi clauduntur regno pugillo?
Nonne meum regnum climata cuncta tremunt? cf)
Graecus & Ebraeus: & Barbarus; atq; Latinus:
Me timet; exorat; me veneratur; amat.
Nonne poteſtates mundi, mundique minores,
Imperio cogo ſubdere colla meo?
Nuper Alemannus cg) *ſiculam delatus in orum*
Ludendo ch) *Fericam* ci) *perdidit ipſe ſuam.*
Perdidit hic equites, rochos, ck) *peditesque, bovesque.* cl)

cd] volvit *ce*) magis quam doles. *cf*] timent. *cg*] Henricus VI. Friderici I. Imperatoris filius A. MCXCI. infelicem in Apuliam expeditionem ſuſcepit adverſus Tancredum Siciliae uſurpatorem. *ch*] pugnando. *ci*) MS H. *Pheriſam.* Denotat uxorem Henrici Conſtantiam, quam Tancredus cepit. *ck*] Vocabulum ex terminis technicis ludi ſcacchici, in nuitque hic loci procul dubio duces belli. *cl*] MS. Gvelpherb. *minores.*

A. C. *Perdidit & calphos Vix bene tutus abit.*
MCXCII. *Meque Soladinus,* cm) *nimium vexilla ſalutis*
Expugnans, hoſtem ſentiet cn) *eſſe ſuam.* co)
Quid veteres referam, quorum fert fama ruinam?
Mater Pompejo deinde noverca fui.
Verba ſic Dario, poſt verbera; mellea Cyro,
Fellea poſt; nutrix ingenioſa dedi,
Tu quem fama ſilet, quem noſcit dedecus, iram
Opprobriis laceras opprobrioſe meam.
Quidve minas cp) *agitas? Reus eſt pro crimine laeſae*
Majeſtatis, & hoc tota propago luet.
Proſpice quid facias, nondum perit omne venenum.
Et mea vis nondum deſinit eſſe mea.
Quae pejora potes meretrix fortuna, noverca
Peſſima, Medea dirior, hydra ferox?
Ad nihilum veni. cq) *Reſtans nunc* cr) *ſpiritus oſſa*
Non habet, in quo nil haec tua probra valent.
Morte nocere putas? Foret haec mihi cauſa ſalutis.
Dupliciter mors eſt, morte carere mihi.
Quam laetus, quamcumque Deus donaverit horam,
Suſcipiam. Poſt hanc ſtercus in ore tuo.

Quid

cm] Saladinus A. MCXXCVII. Hieroſolymam & Palaeſtinam occupavit. *cn*] MS. H. *ſenſerat.* *co*] MS. H. *ſuum.* *cp*] MS. H. *Quid me minis* *cq*] MS. Helmſt. *eveni.* *cr*] MS. H. *Reſtat nec.*

Quid toties varias ſumis furioſa figuras? A. C. MCXCII.
Nunc alacris rides: nunc lacrymoſa gemis.
Aurea nunc, nuuc ſordida: nunc nigra, nunc rubicunda:
Florida nuuc, nunc es ſordida facta luto.
Proteus esve, vagusque. Movet tua viſcera ventus.
Vel tua diabolus viſcera creba movet.
Semper es inconſtans, vaga, mobilis, aſpera, coeca,
Inſtabilis, levior, perfida, ſurda, fera.
Tunc ea ſubridens: O quanto pulvere noctis.
Humanae mentis lumina coeca latent. cs)
Numquid obaudiſti: ſermones ponderet unus,
Quisquis ct) *ſuos ſapiens, cogitet ante loqui* cu)
Legibus indictis utor. Si legibus: Ergo
Juſtis. Si juſtis: jure. Fit ergo bene.
Nonne ſua licito ſic quilibet utitur arte.
Quod ſibi ſors dederit utitur omnis homo.
Miles equis; piſcator aquis; & clericus hymnis;
Nauta fretis; pugiles marte; poeta metris.
Ruſticus aſper arat; numerat mercator avarus;
Virgo legit flores; ſtultus amator amat.
Aſt ego, quae dea ſum, qua nulla potentior orbe,
Quem ligat oceani circulus orbe ſuo.
Nonne meam licite, ſtultisſime, proſequar artem?

 Sic

cs) MS. Helmſt. *manent* ct) Unusquisquis conjungenda ex utroque verſu. cu) antequam loquatur.

A. C. *Sic opus eſt, ut te praecipitando rotem.*
MCXCII. *Ergo vide quid agas. Sapiens deliberat ante*
Quam faciat. Sic tu praemeditare miſer.
Ah genus humanum mea quantis aſperat acta
Morſibus, atque meum dentibus occat opus.
Si ſibi cx) *divitias digitis porrexero laxis*
Laudibus extollar Imperialis ego.
Tunc ego, ſumma parens, & tunc regina verenda.
Tunc dea ſumma; deo praeferor ipſa Jovi.
Sed ſi forte meam retinentem clauſero dextram,
Morſibus & ſtimulis mordeor ipſa feris.
Tunc ego periura, cy) *tunc turpis adultera dicor.*
Tuncque ſacerdotem me vitiaſſe ferunt,
Tu modo ſed quare me dentibus aſper acutis
Infelix laceras, colloquiisque tuis;
Arbitrio loqueris: nam juris pondus abhorres,
Et dedignaris de ratione loqui.
Sed docet injuſtam cauſam partemque tueri,
Qui ſolis probris certat iniqua loqui.
Sic ſolet ignarus, cum deſunt verba, ſophiſta
Garrulus, ut videat voce tonare ſui.
Sic quoque, cum deſunt tibi jura, recurris ad ipſam,
Quam bene noviſti, garrulitatis opem.
Ergo ſi qua tuis, quod non puto, mentibus haerent
Juſta, refer: vel tu, quod magis oro, ſile.
Tunc

cx] generi humano. *cy*] rectius *perjurans.*

A. C. MCXCII.

Tunc ego: Veſanum, meretrix Ramnuſia, monſtrum!
Non licet hoc ſolum verba referre mihi.
Tu facis, & dicis. Laceras me perfida factis.
Improperas cz) *poſt haec facta nefanda mihi.*
Nunc ſcio de facto, quod ſemper culpa redundat
In miſerum, qui non unde tuetur habet.
Lis quoties oritur aquilas ac inter olores,
Culpa ſolet minimis ſemper iniqua dari.
Sic quoties certant actaeon, da) *rexq; ferarum,*
Peſſima qui minor eſt jura fovere ferunt,
Et quoties rabies ſaevit Germanica Tuſcis,
Opida teſtantur levia fracta fidem.
Tu quoque me. Sed ſi vim vi depellere poſſem,
Vel taceas, tua vel parcior ira foret.
Cautius ergo tuas ſatyras, inimica deorum,
Inſere vel tibi quae ſunt reticenda vide.
Nam male caſtigat ſocios, quem crimen eadem
Labe premit pariter, quam removere ſtudet.
Sic Paris Aegidem; Sic Lucius ille Cethegum;
Sic quoque retrogradum mater aquoſa db) *ſuum.*
Non igitur ſtudeas alios damnare, quod in te eſt:
Ne cadat in barbam paena pudenda tuam.
Nam fatuum nimis eſt, aliquem damnare ſeipſum
Quod tibi ne facias, litigioſa, cave.
Tu levis & laeva, tu praeceps, tu furioſa,

cz) objicis. *da*) Cervus in quem Actaeon mutatus. *db*) Alludit ad fabulam de cancri matre filio greſſus obliquos objiciente.

A. C *Tu ratione carens neſcis habere modum.*
MCXCII. *Me feris atque furis. Laceras mea membra* [dc] *laceſſis,*
Et latus, & latum deſtruis omne meum.
Tunc ea: non unum mecum lucrabere nummum,
Qui dominam quaeris dedecorare tuam.
Namq; ſuo ſervus domino luctando repugnans,
Calcitrat in ſtimulum perfidus ipſe ſuum.
Diſcant mortales dominos proprios venerari: [dd]
Nam qui fraude nocet fraudibus ille perit.
Nunquid Alexander? nunquid tu Caeſar es? unde
Tanta ſuperbia, vel tantus inique furor?
Tu quis es? Unde furis Te ſcimus; Et unde fuiſti;
Quae ſit origo tui; quive fuere patres.
Te decet horrendis vexare ligonibus arva,
Quod genus agreſti poſtulat arte tuum.
Et quis es? Unde venis? cro cro [de] *veſane recede.*
Et geme perpetuum, perpetuumque late.
Quicquid agas, quicquid dicas, quicquid patiaris,
Non facit, ut retrahas, quod mea dextra trahit.
Sic ego primatum, venerandaq; ſceptra, tenebo:
Et,

[dc]) MS. Helmſt. *me mene.* [dd]) MS. H. *vereari:* [de]] Gloſſa MSti Helmſtadienſis ſubſtituit: *reoch*, *reoch*. Videntur ambo notare exſibilationem.

Et pro velle meo, mel tibi felque dabo. A. C.
Tu formica brevis, mus parvus, gnanus inanis? MCXCII.
Quid mihi tu facias gnane pudende? Nihil.
Nil tua proba, minas, generalis oeconoma rerum,
Curo, ſed in cathedra glorior ipſe mea.
Nec minus unguipotens df) *volucres; leo papiliones;*
Nec polis dg) *anguſtum tibur* dh) *avara minus.* di)
Nec minus archivolans dk) *tremulas generoſa cicadas;*
Quam tua vaniloqua dl) *verba minasque tremam.* dm)
Quid tua ſanna poteſt. Si quis deriſor, & ipſe.
Deriſus turbis omnibus eſſe ſolet.
Nictimine dn) *ſonita deridet nocte volucres;*
Nunquid eam lacerat caetera turba die.
Sic qui derident alios ridentur & ipſi.
Nil magis in populis eſt generale. Nota!
Ergo quieſce miſer! miſer ergo quieſce quieſce?
Nam leve verba potes ferre, ſed acta grave.
Tunc ego: deliris ſtomachor Ramnuſia dictis,
Dum mihi proba tuis objicis orba metris.

Gg 5 *Dum*

---

df] accipiter vel aquila. dg) Conſtantinopolis. *db*] Roma. *di*] Senſus eſt. Nec minus Conſtantinopolis Romam curat. Sine metri damno ſenſus clarior redderetur verſum ita ſtruendo: *Nec minus anguſtum Tibur avara Polis.* *dk*] aquila. *dl*] MS. Helmſt. *vaniloquas.* *dm*] Verſus integer rectius ſtrueretur hoc modo: *Quam tua verba tremam vaniloquasque minas* *dn*] noctua.

A. C. *Dum mea veriloquis recitas convicia verbis*
MCXCII. *Nil gravius vero ſaevior ira tenet.*
Non opus eſt verbis, gladio qui percutit hoſtem:
Nam ſatis ad vulnus ſufficit enſis atrox.
Improperasne mihi genus? uſuraria! monſtrum!
Fronte capillata, ſed retro raſa caput!
Simia non es. Turpior es. Turpiſſima rerum
Res es: neſcio quid, quam nihil eſſe velim.
Sim licet agreſti tenuique propagine natus,
Non vacat omnimoda nobilitate genus.
Non praeſigne genus, nec clarum nomen avorum,
Sed probitas vera nobilitate viget.
In tenui calamo latitat mel ſaepe ſuave.
Et modici fontis temperat unda ſitim.
Nil tremis. Unde locus: Bucifal do) *ſaepiſſime muſcis,*
Et formicarum ſaepe fit eſca lupus.
Nil adeo validum, quod non quandoque teratur.
Hoc & ab invalido ſaepe videre potes.
Vomer humo; lapis unda; pollice gemma; quid ultra?
Saepe quod eſt ſolidum frangere molle ſolet.
Non ſemper Marium, nec ſemper ſaepe rotatum
Voluis Appollonium. Fortior alter erit.
Qui redimens mea probra fero pugnabit agone,
Et tibi forſan atrox auferet ille caput.
Tunc ea: pacificis loquar ex ratione loquelis
Si placet & mecum pacificare velis,
Deſpicerer nimium, ſi ſtarem ſemper eodem
Vel

do) Bucephalus. Hic innuitur bos.

Vel bona, vel mala, vel inter utrumque manens. dp) A. C. MCXCII.
Omne, quod eſt crebrum, nimio ſordeſcit in uſu.
Omne, quod eſt rarum, carius eſſe ſolet.
Pullegio piper eſt generoſum vilius Indis,
Vilior herbicolor cautibus aſpis dq) *ibi.*
Carior eſt griſea gelidis chlamys aſpera Gothis
Qua fera carnificum dextera nudat ovem.
Bononiae dr) *claro plus milite clarus habetur*
Clarus, & horrendus marte furente pedes.
Non adeo potes, ipſe queri. Tibi ſaepe benigna,
Et, quamvis nunquam prodiga, larga fui.
Nunc ego ſic tibi, propono clementior eſſe,
Si libet & mecum pacificare velis.
Abſit iniqua canis, me tecum pacificare.
Sed tibi pacificet ſoeva Brunellus ds) *iners.*
Nam tibi nulla fides; nullus modus; ordine nullo
Vivis, & eſt ſocius pro ratione furor.
Tunc ea: judicio non tecum ſtare recuſo,
Ut videat lex hoc Iuſtiniana ſcelus.
Si bene dicis, habes, quod abeſt, jus, & rationem:
Si male, praeceptis ergo quieſce meis.
Ni melius, quam jura, ſcias, ignava, rotatus
Staret, quem gyras orbis in orbe tuo.
Siſtere judicio furioſae lege vetantur,
Ergo tibi jus, cum ſis furioſa, vetat.

Tunc

---

dp. MS.Helmſt. *tenens.* *dq*)MS.H. *jaſpis.* Rectius quod ad ſenſum Verſus ſimul ratio haberetur ſi ſcripſeris: *Cautibu jaſpis.* *dr*) Forte *Poloniae.* Gloſſa marginalis MSti Helmſtadienſis alios *Pannoniae* legere monet. *ds*) Aſinus a Nigello Wirekero Brunellus dictus.

A. C. *Tunc ea: vade ferox. Hoſtis meus eſſe memento:*
MCXCII. *Tu quoque vade, hoſtis eſſe memento mea.*

250.

LIBER III.

Finitis binis libris ternum ſociemus.
Cum mea lamentans elegiaca dt) *facta referrem,*
Et cum fortunae verba inimica darem.
Ecce nitens proba, quae ſalomonior du) *eſt Salomone,*
Ante meum mater lumen amoena ſtetit.
Quam facies elevat, variat quam forma viciſſim,
Nunc coelum, nunc plus, nunc capit illa ſolum.
Hanc phroneſin dictam ſeptena cohors comitatur,
Praebuit officium cuilibet illa ſuum.
Prima dx) *fovet pueros; alia* dy) *ſilogizat; amoenat,*
Tertia dz) *colloquiis; perticat illa* ea) *ſolum;*
Haec abacum monſtrat alia ac) *philomenat; & altum*
Erigit ad ſuperos ſeptima ed) *virgo caput.*
His praedicta dea ſedit comitata deabus,
Et, quaſi compatiens jus patientis, ait:
Quae lethaea tuus potavit pocula ſenſus?
Quo tua dormitat mens peregrina loco?

Cer-

dt) miſerabilia MS. Helmſt. *Elegica.* *du*) ſapientior *dx*) Grammat. *dy*) Logica. *dz*) Rhetorica *ea*) Geometria *eb*) Arithmetica. *ec*) Muſica. *ed*) Aſtronomia.

Certe caecus es, & tua mens exorbitat idem, ee) A. C.
Tantillum neſcis, quod ſchola docta dedit MCXCII.
Heu quantum pateris. De ſola mente doleſco:
Quod tuus hoc peregre tempore ſenſus abit.
St foret hic Hypocras, ef) *& tota medela Salerni,*
Morbida non vel ſic mens tua ſana foret.
Nam nequit antiquum medicina repellere morbum,
Quodque diu crevit durat in eſſe diu.
Heu doleo ſuper hoc, quod mentem perdis, & omni
Bruteſcis ſenſu, beſtia factus homo.
Quid tibi cum lacrimis? Lacrimarum copia nullum
Participem voti debilis eſſe facit.
Qui gemit ingeminat ſua damna; dolore dolorem
Ampliat; & duplici funere viuus obit.
Quid tibi & injuſtae fortunae? multaque ſemper
Paſſus es opprobrii vincula propter eam.
Vis ipſam non eſſe vagam? Natura repugnat.
Quae dedit inſtabilem ſemper & eſſe vagam
Seminat in ſpinis naturae jura retractans.
Garrula divelli rana palude nequit.
Qui cupit auferre naturam ſeminat herbam,
Cujus in Arturi eg) *tempore fructus erit.*

Te

ee) Rectius: *Es certe coecus. Tua mens exorbitat. Idem*
ef) Hippocrates. eg) Cum Arthurus in Britanniam redibit, id eſt nunquam.

Digitized by Google

A. C. MCXCII. *Te nimis aura rotat, nimiumque moveris amaris,*
Et nimium ſtolidum te facit eſſe dolor.
Non hominem redolens hominis denigrat honorem,
Qui nequit adverſis proſpera juncta pati.
Utitur ignare dulci, non uſus amaro:
Namque per oppoſitum noſcitur omne bonum.
Diſce gravanda pati. Patientia temperat iram.
Et diros eb) *animos mentis oliva domat.*
Nonne recordaris: veluti ſtimulante tyranno
Moriger innocua Seneca morte perit?
Nonne meus Severinus ei) *inani jure peremptus*
Carcere Papiae non patienda tulit?
Nonne cupidineus metroſus Naſo magiſter
Expulſus patria pauper & exſul obit?
Quid referam multos, quorum ſine crimine vita
Verbera fortunae non patienda tulit?
Silua capillorum numeratis cederet illis,
Quos necis immunes inclita vita dedit.
Aſpera ferre decet. Maturant aſpera mentem.
Et bene matura plenius vua ſapit.
Per nimios aeſtus gelidas tranſitur ad umbras:
Sicque per oppoſitum dulcia quaerit homo.
Laurea pro poena, pro morte corona, reſultat.
Unde laborat homo, praemiat inde labor.
Quid facis immunde, mundique immunda quid optas?

Im-

eb) MS. Helmſt. *duros.* ei) Boëthius.

Immundus mundus quae tibi munda dabit? A. C.
Vivere ſtulte putasne per omnia ſecula? per te ek) MCXCII.
Factus es inſanus credulitate tua.
Inſani ſane capitis gravitate laborat,
Qui putat hoc mundo vivere poſſe diu.
Senſus abeſt tuus, & tuus intellectus oberrat.
Et tua lethaeis mens peregrinat aquis.
Dic ubi ſunt, quae te docuit Bononia quondam?
Haec, ego, dic, ubi ſunt, quae tibi ſaepe dedi;
Te multum foui, docui te; ſaepe rogavi;
Et mea ſecreta ſaepe videre dedi.
Tu mea vitis eras; tu palmitis umbra nouelli;
Tu fructus validam ſpem mihi ſaepe dabas.
Te raſtris colui, ſepis ac munimine cinxi:
Et lapides ex te, & cuncta nocenda, tuli.
Tempus adeſt fructus: vitis dedit ipſa labruscas
Proque roſa creuit aſpera ſpina mihi.
Heu cadit in ſpinas, quod ego in te ſemino, ſemen;
Et mentem ſpina ſuffocat ipſa tuam.
Quod loquor & moneo, quod ſemino ſuffocat ipſa
Quae male multiplicat ſemen arena ſuum.
Tu nimium tuus es, nimis & tibi credis, inepte,
Et ſolus credis providus eſſe Cato.
Philoſophus nimis es, nimiumque platonior el) *ipſo.*
Ultra philoſophos mens tua ſaepe fluit.
Abs-

---

ek) Italica formula jurandi. MS. Helmſt. *partim.* el) Inſignior philoſophus ipſo Platone.

A. C. MCXCII. *Absque labore ſequi pythagorica cornua cervae* em)
Virtutem en) *dextro lumine nemo poteſt.*
Aſt alia furca eſt facilis deſcenſus averni,
Ut docet archiloqua voce poeta Maro.
Non ſine ſudore probitatis ſcanditur arbor:
Nec ſine ſudore martia palma venit.
Laudo te, ſed in hoc non laudo, quod ipſa caduca
Aufugiſſe citis greſſibus orbe gemis.
Proh! dolor! unde doles! proh dolor! undè times? dolor! unde
Ploras? quae tua ſunt o miſeranda cinis?
Primitus in mundo tecum tua quanta tuliſti?
Nudus eras primo, & poſtea nudus eris.
Tunc ego: mira refers, quid & hoc eſt vera ſophia,
Quod dicis? Nimis eſt hic mihi ſermo gravis.
Quis modo tam mitis, tam dulcis, tamque benignus,
Quem nimis haec ultra non ferat ira modum.
Nunc ego cum videam paleis poſtponere grana,
Cum ſuperet molles nunc ſaliunca eo) *roſas;*
Cum fructus hodie ante ſuos paret edere flores,
Arbor abortivis prodigioſa comis;
Cum, quod grande nefas, tolluntur ad alta nefandi,
Et premitur vita deteriore probus;
Dic mihi: qui mores, quae vita, quis ordo, Neroni
Ur-

em) litera Y. en) MS. Helmſt. *Virtutum.*

Urbis & urbis opes, imperiumque, dedit? A. C.
Ecce, ſed id taceo, multi probitate vetante MCXCII.
Nomen habent, quibus eſt nominis umbra pudor.
Tunc ea: deciperis, nec te ignorantia juris
Excuſat, nimis es, imperioſe, rudis.
Quam gravis hic labor, & quam magna induſtria mentis,
Noſcere veraci cognitione probos.
Saepe bonos mendax mentitur opinio pravos
Atque e converſo promovet ipſa malos.
Omnis quae niveo volucris plumeſcit amictu,
Non eſt ſi ſimulet vera columba tamen.
Saepe ſub agnina latet hircus pelle lycaon;
Subque Catone pio perfidus ipſe Nero.
E contra, bene ſcis, inter latet hiſpida mollis
Tegmina ſanguineo tincta rubore roſa.
Tamque duces claros Itacum, ep) *prolemque Philippi* eq)
Membra per obſcuras littera priſca refert.
Multa vides igitur phaleris circumdata fictis,
Quae ſe longe aliter, quam videantur, habent
Injuſtos habuiſſe doles faſtigia rerum:
Longa tibi ſtatus hic cauſa doloris erit.
Quam ſit ad alta trahi miſerum mortalibus omen
Neſcis. Si ſcires hoc, ſiluiſſe velis.
Promovet injuſtos fortuna volubilis, ut quos
Scandere praecipites fecit ad ima rotet.

Hh *Nam*

ep] Ulyſſes dicitur Ithacus. *eq*] Alexandrum M.

A. C. *Nam graviore ruit turris tumefacta ruina,*
MCXCII. *Et gravius, pulſat alta cupreſſus humum.*
Mens hominum quantis errorum coeca tenebris
Mergitur, ut reputet ſola nefanda bonum.
Non felix, qui non, ubi creſcat honore, ſed hic qui
Non ubi decreſcat quo neque poſſit habet.
Vae tibi! vae mortale genus! quod ſemper ad alta
Niteris, vt lapſu perfidiore cadas.
Hic gladios, hic pocula, ſaevus & hoſtis & hoſpes
Temperat interitus dira venena ſui.
Aſpice cui er) *toties capitolia celſa triumphos*
Obtulerant famulum fata tuliſſe ſuum.
Aſpice quem es) *Babylon cupido potavit in auro.*
Fataque quam et) *tulerit Caeſar acerba ſuis.*
Nonne ferox Macedo protectus ab hoſte tyrannus
Corda venenatus inter amica perit?
Quid Darium referam? Quid Cyrum? quidve Neronem?
Nam tenui ſemper omine pendet honor.
Ecce modernorum priſcis exempla relictis.
Paupertate nihil tutius eſſe poteſt.
Unicus ille leo, fidei vigor, vnicus imo
Murus, & hoſtis erat, eu) *vnicus ille timor:*
Dux ferus & noſtrae Cunradus ex) *cauſa ſalutis,*

Cur

er) Julio Caeſari. *es*) Craſſum. *et*) MS. Helmſt. *quae*. *eu*) MS. H. *hoſtilis*. *ex*) Marchio de Monteferrato qui pugnaverat contra Saracenos.

Cur quia magnus erat proditione perit. ey) A. C.
Qui modo regnantes & fortes fregerat arces, MCXCII.
Cui genus & cenſus robora multa dabant:
Nuper idem ez) *miſero ſub paupertatis amictu*
Captus & incluſus Anglicus fa) *acta luit.*
O coecum mortale genus! quid tutius ergo
Paupertate? Fere nil. Nihil abſque fece.
Vade per Hiſpanos. & nigros vade per Indos.
Vade per inſidias. Vade per omne nemus.
Vade per hoſtiles cuneos, turmasque latronum:
Dum modo ſis verus tutus egenus eris.
Quid faciet vacuus coram latrone viator?
Laetus & intrepidus fundet ad aſtra melos.
Qui rutili torques? quid proſunt ergo thiarae?
Quid ſceptrum? quid honos? quid loculuſve ſatur?
Quidve magiſtratus? & quid precioſa ſuppellex?
Paupertate nihil tutius eſſe poteſt.
Tunc ego: ſcire velim, ſi non nimis eſſet onuſtum:
Mundus an hic vitae deterioris erit?
An proprium, quod amo, ſcelus exuet? an magis iſto,
Quod jacet, infelix ſtabit in eſſe ſuo.
Dic tamen, vnde ſupra memini, bene cum retuliſti:
Immundus mundus quae tibi munda dabit.

ey) Richardus juſſit eam occidi. vi Gloſſa MS. Codicis Helmſt. ez) MS. H. *vae.* fa) Richardus Rex Angliae captus A. MCXCII.

A. C. *Tunc ea: Vix umbram gerit haec. Praeludia rerum*
MCXCII. *Solvere propoſitum luciditate queunt*
Numquid ad argentum puro venimus ab auro,
Alter ab argento curſus ad aera fuit.
Tertius in ferrum fit curſus ab aere. Quid eſt nunc?
Decidit in curſu deteriore lutum.
Deficiente luto quid erit? Veniemus ad ipſum
Stercus, & in tali foeteat omnis homo,
Ecce vides, quantis putreſcit ſordibus iſte
Mundus, & hoc ipſo nomen habere nequit.
Omnia degenerant. Pejoribus omnia currunt
Curſibus, & fracto remige navis abit.
Mundus amat; ſpernit; tenuat; ſectatur; abhoret:
Peſſima; juſtitiam, jura; nefanda; bonum.
Mundus alit fraudes; refovet ſcelus; arcet honeſta;
Recta fugit; violat foedera; foeda cupit.
Ipſa caput mundi venalis curia Papae
Proſtat, & infirmat caetera membra caput.
Sacrum cerne nefas, utrumque pudentius aevo,
Venditur in turpi conditione foro.
Criſma ſacrum; ſacer ordo; altaria ſacra; ſacrata
Dona; quid haec ultra? Venditur ipſe deus.
O ſacra, quae ſacras maculant commercia ſedes!
O ſacra quae faciunt coelica templa forum!
Tale tuus mundus, ſi mundus jure vocatur:
Tale frequentatum ſudat fb) *habere forum.*

Ecce

fb) MS. Helmſt. *ſtudet*

Ecce ſed iſta pudet circumvaga turba ſcholarum A. C.
Sectantur propria venditione forum. MCXCII.
Citra legis iter proh tam pretioſa propago
Venit ſervili conditione dolor.
Libertas vitiata fugit, nec quamque vocari
Ingenium talem de ratione decet.
Ecce nefas ſeſe ſtimulante cupidine nupta
Vendit, & innuptae contigit illud idem.
Si foret ut quondam Lucretia caſta, crumena
Cum ſibi porrigitur, cedet amara tibi
Penelope viduae nunc mercenaria vitae
Ad nummi ſonitus audiet illa preces.
Venditur, o dolor! omnificis ſententia nummis,
Judiciumque pium copia frangit opum.
Deviat a vero corruptus munere judex,
Falſiloquumque facit jus pia gaza pium.
Luxus edax; livorque macer; malus ardor habendi:
Vaſtat opes; mordet optima; corda cremat.
Peſtis adulatrix, pro ficto riſula vultu,
Cuncta poteſt, ſatrapis delitioſa comes.
Ecce ſuo Pylades, ſcelus! inſidiatur Oreſti.
Nuptaque ſub proprium ſanat fc) *iniqua virum.*
Clericus edoctus; fd) *miles rudis; & leve vulgus:*
Negligit; horret; alit: jura; modeſta; malum.
Migrat in exſilium virtus; vitiumq; triumphat;
Regnat, & in populis grande tribunal habet.

fc) legendum *ſannat* & anterius *ſub* conjungendum. Rectius forte verſus ſic ſtrueretur: *Subſannat proprium nuptaque iniqua virum.* *fd*) legendum *indoctus*

A. C. *Neſcio quo coeco linita papavere dormit,*
MCXCII. *Menſque creatorem neſcit iniqua ſuum.*
En iterum toto lingua crucifigitur orbe.
En iterum patitur dira flagella deus.
Veſpaſiana manus iterum conſurgit, & omne
Diruit oceanum, qui ſcelerata patrat.
Factorem jactura ſuum ſtimulante tyranno
Delicti factis deſpicit orba ſuis.
Inde fames venit, inde gravis diſcordia regnis,
Inde Cananaeis praeda cibusque ſumus.
Inde premit gladius carnalis ſpiritualem,
Et vice converſa ſpiritualis eum.
Hinc ſubitos Atropos praedatrix occupat artus,
Nec ſinit, ut doleat poeniteatque miſer.
Jure vides igitur, quod recta ligatio nectit
Immundus mundus haec duo verba ſimul.

LIBER IV.

Vtiliter quartum debes hic diſcere librum.
Hactenus unde dolor, & quae fomenta doloris,
Vidimus, inventa perfiditate mali.
Nunc opus eſt, morbum lenis ut medicina refraenet,
Atque hoſtem faciat hoſtis abeſſe ſuum.
Primitus inſanas lacrimarum pelle procellas,
Quarum conjugio perditur omne bonum.
Nam dolor attenuat vires ubi planctus abundat,
Triſtitiamque mali decaplatiſſe ſui.
Si mala dat planctus, malus eſt hic ergo neceſſe:
Si malus, ergo nocet: ſi nocet, ergo fuge.
Contra moerorem: cape gaudia; velle refraena;
Atque mali finem ſemper adeſſe puta.

Gra-

Grata ſuperveniet quae non ſperabitur hora, A. C.
Quae compenſabit fellea priſca favis. MCXCII.
Vna ſerena dies multorum nubila penſat,
Et luteum tergit, quod facit vnda, ſolum.
Fortunam dimitte vagam, permitte vagari,
Quae nunquam ſtabili ludere fronte poteſt.
Contra fortunam ſis conſtans, ſis patiens, ſis
Ferreus, adverſis te neque frangat hyems.
Fortuna ridente gemas; plorante joceris;
Ipſa ſit auſpicium tempus in omne tuum.
Cuncta rotat fortuna rota, qua cuncta rotantur:
Sic tenui magnus orbis in orbe perit.
Firmus in adverſis; piger ad mala; tardus ad iram;
Promtus ad obſequium; triſtis ad omne nefas.
Sis tibi diſcipulus, aliisque magiſter, & intus.
Sis tuus, extra ſed totus alius eris.
Virtutem pete, ſed vitium fuge; quod ſit honeſtum
Quaere, quod utile, quod turpe fugando fuga.
Amplexanda tibi cleri theſaurus honeſtas,
Et ratio populis heu modo rara comes.
Nec viſcoſa manus, oleoque nec uncta ſit, immo
Inter vtrumq; tenens, reſpuat omne nimis
Inter Democritum e) *triſtemque Demoſtena* f) *curre.*
Inde ſtatum libret virga modeſta tuum.
Stillet in ore favus, ſed mente reſultet oliva.
Et non ſit totus ſenſus in ore tuus.

e) qui ſemper ridebat. f) Gloſſa MS. Cod. Helmſt. ad hanc vocem: *Democenas fuit quidam philoſophus, qui ſemper flevit.*

A. C. MCXCII. *Reſpue multivagos; ſtabiles ſectare; caduca*
Penſa; peccantes argue; ſiſte leves.
Dicta minus ſint; facta magis; ſis parcus in hymnis; fg)
Parcus in opprobriis; largus ad omne decus,
Factaque ſi deſint, non deſint verba benigna:
Nam multos caros mellea lingua parit.
Majores ſectare; patres venerare; minores
Inſtrue; vel juvenes punge, vel unge ſenes.
Ebrietatis onus fuge, ſperne cupidinis arcum;
Exſulat hinc virtus haec ubi jura tenent.
Sibila nec vulgi, nec dona retrograda, cures.
Extra virtutem ſit tua cura nihil.
Si petra ſit glacies, quid ad hoc? magis utilis eſſet
Paganus tibi, quam claviger uncus homo. fh)
Aurum plumbeſcit. Quid ad hoc? Et nectar aceſcit:
Quodque monarcha negat ſaepe tetrarcha facit.
Ergo Dei porro confidas in bonitate,
Et tua virtutum jure ſecundet ea.
Natura contentus eris; mala ſcandala vita;
Et tua conſilium quaelibet acta probent.
Ad tempus luſor fi) *nequam deluſor amicus*
Semper ſit minus in corpore, mente magis.
Sacriloquos rimare libros; manſueſce rogatus;
Legibus inſuda; nil niſi juſta refer.
Paucis dedecus; omnibus obſequium; caveas, ne
Frons

fg) laudibus. *fh*) Curvus ſemper attrahens ad ſe ut uncus. *fi*) laetus, jucundus.

Frons rugoſa neget, quod manus ipſa facit. A. C. MCXCII.
Qui decus oblatum rugoſa fronte venenat.
Plus mihi diabolo diſplicet ille dator.
Dona ſerenus homo, carumque ſerenat amicum,
Atque datum facie duplicat ipſe ſuum.
Nil niſi quod dederis promittas, namque trutanam
Eſſe facit linguam ſaepe chiragra manus.
Mallem te podagrum quam taliter eſſe chiragrum.
Invalidis pedibus auxiliantur equi.
Quod donare velis dones ſine ſpe redeundi:
Ne quod aperta dedit detrahat unca manus.
Nam dator ablator cancrum gradiendo figurat,
Quem cancrum faciat dedecus eſſe ſuum.
Nec circa famulos te peſſima conſiliatrix
Concitet iratis vocibus ira gravis.
Major enim virtus clementer habere clientes,
Quam quos majores efficit ipſe gradus.
Nec ſis linguoſus, nec in omni famine mutus,
Sed ſola ſtudeas utilitate loqui.
In te cognoſcas alios: magis utile nil eſt,
Et magis urbanus nullus in orbe poteſt.
Ne ſit amica tibi praegnans extenſio ventris,
Nam nimis eſt miſerum corpus habere cibis.
Nulla minor virtus, ſocium quam vincere menſa,
Et ſacro ventris aequiparare peram.
Hypocritae vitium, Simonis contagia, quae nunc
Clericus omnis amat, ſint inimica tibi.

A. C. *Tunc ea: vade ferox. Hoſtis meus eſſe memento:*
MCXCII. *Tu quoque vade, hoſtis eſſe memento mea.*

250.

LIBER III.

Finitis binis libris ternum ſociemus.
Cum mea lamentans elegiaca dt) *facta referrem,*
Et cum fortunae verba inimica darem.
Ecce nitens proba, quae ſalomonior du) *eſt Salomone,*
Ante meum mater lumen amoena ſtetit.
Quam facies elevat, variat quam forma viciſſim,
Nunc coelum, nunc plus, nunc capit illa ſolum.
Hanc phroneſin dictam ſeptena cohors comitatur,
Praebuit officium cuilibet illa ſuum.
Prima dx) *fovet pueros; alia* dy) *ſilogizat; amoenat,*
Tertia dz) *colloquiis; perticat illa* ea) *ſolum;*
Haec abacum monſtrat alia ac) *philomenat; & altum*
Erigit ad ſuperos ſeptima ed) *virgo caput.*
His praedicta dea ſedit comitata deabus,
Et, quaſi compatiens jus patientis, ait:
Quae lethaea tuus potavit pocula ſenſus?
Quo tua dormitat mens peregrina loco?
Cer-

---

dt) miſerabilia MS. Helmſt. *Elegica.* *du*) ſapientior *dx*) Grammat. *dy*) Logica. *dz*) Rhetorica *ea*) Geometria *eb*) Arithmetica. *ec*) Muſica. *ed*) Aſtronomia.

A. C. MCXCII.

Certe caecus es, & tua mens exorbitat idem, ee)
Tantillum neſcis, quod ſchola docta dedit.
Heu quantum pateris. De ſola mente doleſco:
Quod tuus hoc peregre tempore ſenſus abit.
Si foret hic Hypocras, ef) *& tota medela Salerni,*
Morbida non vel ſic mens tua ſana foret.
Num nequit antiquum medicina repellere morbum,
Quodque diu crevit durat in eſſe diu.
Heu doleo ſuper hoc, quod mentem perdis, & omni
Bruteſcis ſenſu, beſtia factus homo.
Quid tibi cum lacrimis? Lacrimarum copia nullum
Participem voti debilis eſſe facit.
Qui gemit ingeminat ſua damna; dolore dolorem
Ampliat; & duplici funere viuus obit.
Quid tibi & injuſtae fortunae? multaque ſemper
Paſſus es opprobrii vincula propter eam.
Vis ipſam non eſſe vagam? Natura repugnat,
Quae dedit inſtabilem ſemper & eſſe vagam.
Seminat in ſpinis naturae jura retractans.
Garrula divelli rana palude nequit.
Qui cupit auferre naturam ſeminat herbam,
Cujus in Arturi eg) *tempore fructus erit.*
Te

---

ee) Rectius: *Es certe coecus. Tua mens exorbitat. Idem*
ef) Hippocrates. eg) Cum Arthurus in Britanniam redibit, id eſt nunquam.

A. C. MCXCII.

Te nimis aura rotat, nimiumque moveris amaris,
Et nimium ſtolidum te facit eſſe dolor.
Non hominem redolens hominis denigrat honorem,
Qui nequit adverſis proſpera juncta pati.
Utitur ignare dulci, non uſus amaro:
Namque per oppoſitum noſcitur omne bonum.
Diſce gravanda pati. Patientia temperat iram.
Et diros eh) *animos mentis oliva domat.*
Nonne recordaris: veluti ſtimulante tyranno
Moriger innocua Seneca morte perit?
Nonne meus Severinus ei) *inani jure peremptus*
Carcere Papiae non patienda tulit?
Nonne cupidineus metroſus Naſo magiſter
Expulſus patria pauper & exſul obit?
Quid referam multos, quorum ſine crimine vita
Verbera fortunae non patienda tulit?
Silua capillorum numeratis cederet illis,
Quos necis immunes inclita vita dedit.
Aſpera ferre decet. Maturant aſpera mentem.
Et bene matura plenius vua ſapit.
Per nimios aeſtus gelidas tranſitur ad umbras:
Sicque per oppoſitum dulcia quaerit homo.
Laurea pro poena, pro morte corona, reſultat.
Unde laborat homo, praemiat inde labor.
Quid facis immunde, mundique immunda quid optas?

Im-

eh) MS. Helmſt. *duros.* ei) Boëthius.

Immundus mundus quae tibi munda dabit? A. C.
Vivere ſtulte putasne per omnia ſecula? per te ek) MCXCII.
Factus es inſanus credulitate tua.
Inſani ſane capitis gravitate laborat,
Qui putat hoc mundo vivere poſſe diu.
Senſus abeſt tuus, & tuus intellectus oberrat.
Et tua lethaeis mens peregrinat aquis.
Dic ubi ſunt, quae te docuit Bononia quondam?
Haec, ego, dic, ubi ſunt, quae tibi ſaepe dedi;
Te multum foui, docui te; ſaepe rogavi;
Et mea ſecreta ſaepe videre dedi.
Tu mea vitis eras; tu palmitis umbra nouelli;
Tu fructus validam ſpem mihi ſaepe dabas.
Te raſtris colui, ſepis ac munimine cinxi:
Et lapides ex te, & cuncta nocenda, tuli.
Tempus adeſt fructus: vitis dedit ipſa labruscas
Proque roſa creuit aſpera ſpina mihi.
Heu cadit in ſpinas, quod ego in te ſemino, ſemen;
Et mentem ſpina ſuffocat ipſa tuam.
Quod loquor & moneo, quod ſemino ſuffocat ipſa
Quae male multiplicat ſemen arena ſuum.
Tu nimium tuus es, nimis & tibi credis, inepte,
Et ſolus credis providus eſſe Cato.
Philoſophus nimis es, nimiumque platonior el) *ipſo.*
Ultra philoſophos mens tua ſaepe fluit.

Abs-

ek) Italica formula jurandi. MS. Hëlmſt. *partim.* *el)* inſignior philoſophus ipſo Platone.

A. C. MCXCII.

Abſque labore ſequi pythagorica cornua cervae em)
Virtutem en) *dextro lumine nemo poteſt.*
Aſt alia furca eſt facilis deſcenſus averni,
Ut docet archiloqua voce poeta Maro.
Non ſine ſudore probitatis ſcanditur arbor:
Nec ſine ſudore martia palma venit.
Laudo te, ſed in hoc non laudo, quod ipſa caduca
Aufugiſſe citis greſſibus orbe gemis.
Proh! dolor! unde doles! proh dolor! undè times? dolor! unde
Ploras? quae tua ſunt o miſeranda cinis?
Primitus in mundo tecum tua quanta tuliſti?
Nudus eras primo, & poſtea nudus eris.
Tunc ego: mira refers, quid & hoc eſt vera ſophia,
Quod dicis? Nimis eſt hic mihi ſermo gravis.
Quis modo tam mitis, tam dulcis, tamque benignus,
Quem nimis haec ultra non ferat ira modum.
Nunc ego cum videam paleis poſtponere grana,
Cum ſuperet molles nunc ſaliunca eo) *roſas;*
Cum fructus hodie ante ſuos paret edere flores,
Arbor abortivis prodigioſa comis;
Cum, quod grande nefas, tolluntur ad alta nefandi,
Et premitur vita deteriore probus;
Dic mihi: qui mores, quae vita, quis ordo, Neroni
Ur-

em) litera Y. *en*) MS. Helmſt. *Virtutum.*

Urbis & urbis opes, imperiumque, dedit? A. C.
Ecce, ſed id taceo, multi probitate vetante MCXCII.
Nomen habent, quibus eſt nominis umbra pudor.
Tunc ea: deciperis, nec te ignorantia juris
Excuſat, nimis es, imperioſe, rudis.
Quam gravis hic labor, & quam magna induſtria mentis,
Noſcere veraci cognitione probos.
Saepe bonos mendax mentitur opinio pravos
Atque e converſo promovet ipſa malos.
Omnis quae niveo volucris plumeſcit amictu,
Non eſt ſi ſimulet vera columba tamen.
Saepe ſub agnina latet hircus pelle lycaon;
Subque Catone pio perfidus ipſe Nero.
E contra, bene ſcis, inter latet hiſpida mollis
Tegmina ſanguineo tincta rubore roſa.
Tamque duces claros Itacum, ep) *prolemque Philippi* eq)
Membra per obſcuras littera priſca refert.
Multa vides igitur phaleris circumdata fictis,
Quae ſe longe aliter, quam videantur, habent.
Injuſtos habuiſſe doles faſtigia rerum:
Longa tibi ſtatus hic cauſa doloris erit.
Quam ſit ad alta trahi miſerum mortalibus omen
Neſcis. Si ſcires hoc, ſiluiſſe velis.
Promovet injuſtos fortuna volubilis, ut quos
Scandere praecipites fecit ad ima rotet.

Hh *Nam*

ep] Ulyſſes dicitur Ithacus. eq] Alexandrum M.

A. C. *Nam graviore ruit turris tumefacta ruina,*
MCXCII. *Et gravius, pulſat alta cupreſſus humum.*
Mens hominum quantis errorum coeca tenebris
Mergitur, ut reputet ſola nefanda bonum.
Non felix, qui non, ubi creſcat honore, ſed hic qui
Non ubi decreſcat quo neque poſſit habet.
Vae tibi! vae mortale genus! quod ſemper ad alta
Niteris, vt lapſu perfidiore cadas.
Hic gladios, hic pocula, ſaevus & hoſtis & hoſpes
Temperat interitus dira venena ſui.
Aſpice cui er) *toties capitolia celſa triumphos*
Obtulerant famulum fata tuliſſe ſuum.
Aſpice quem es) *Babylon cupido potavit in auro.*
Fataque quam et) *tulerit Caeſar acerba ſuis.*
Nonne ferox Macedo protectus ab hoſte tyrannus
Corda venenatus inter amica perit?
Quid Darium referam? Quid Cyrum? quidve Neronem?
Nam tenui ſemper omine pendet honor.
Ecce modernorum priſcis exempla relictis.
Paupertate nihil tutius eſſe poteſt.
Unicus ille leo, fidei vigor, vnicus imo
Murus, & hoſtis erat, eu) *vnicus ille timor:*
Dux ferus & noſtrae Cunradus ex) *cauſa ſalutis,*

Cur

er) Julio Caeſari. *es*) Craſſum. *et*) MS. Helmſt. *quae*. *eu*) MS. H. *hoſtilis*. *ex*) Marchio de Monteferrato qui pugnaverat contra Saracenos.

Cur quia magnus erat proditione perit. ey) A. C.
Qui modo regnantes & fortes fregerat arces, MCXCII.
Cui genus & cenſus robora multa dabant:
Nuper idem ez) *miſero ſub paupertatis amictu*
Captus & incluſus Anglicus fa) *acta luit.*
O coecum mortale genus! quid tutius ergo
Paupertate? Fere nil. Nihil absque fece.
Vade per Hiſpanos. & nigros vade per Indos.
Vade per inſidias. Vade per omne nemus.
Vade per hoſtiles cuneos, turmasque latronum:
Dum modo ſis verus tutus egenus eris.
Quid faciet vacuus coram latrone viator?
Laetus & intrepidus fundet ad aſtra melos.
Qui rutili torques? quid proſunt ergo thiarae?
Quid ſceptrum? quid honos? quid loculuſve ſatur?
Quidve magiſtratus? & quid precioſa ſuppellex?
Paupertate nihil tutius eſſe poteſt.
Tunc ego: ſcire velim, ſi non nimis eſſet onuſtum:
Mundus an hic vitae deterioris erit?
An proprium, quod amo, ſcelus exuet? an magis iſto,
Quod jacet, infelix ſtabit in eſſe ſuo.
Dic tamen, vnde ſupra memini, bene cum retuliſti:
Immundus mundus quae tibi munda dabit.

ey) Richardus juſſit eam occidi. v. Gloſſa MS. Codicis Helmſt. ez) MS. H. *vae.* fa) Richardus Rex Angliae captus A. MCXCII.

A. C. *Tunc ea: Vix umbram gerit haec. Praeludia rerum*

MCXCII. *Solvere propoſitum luciditate queunt*
Numquid ad argentum puro venimus ab auro,
Alter ab argento curſus ad aera fuit.
Tertius in ferrum fit curſus ab aere. Quid eſt nunc?
Decidit in curſu deteriore lutum.
Deficiente luto quid erit? Veniemus ad ipſum
Stercus, & in tali foeteat omnis homo,
Ecce vides, quantis putreſcit ſordibus iſte
Mundus, & hoc ipſo nomen habere nequit.
Omnia degenerant. Pejoribus omnia currunt
Curſibus, & fracto remige navis abit.
Mundus amat; ſpernit; tenuat; ſectatur; abhoret:
Peſſima; juſtitiam, jura; nefanda; bonum.
Mundus alit fraudes; refovet ſcelus; arcet honeſta;
Recta fugit; violat foedera; foeda cupit.
Ipſa caput mundi venalis curia Papae
Proſtat, & infirmat caetera membra caput.
Sacrum cerne nefas, utrumque pudentius aevo,
Venditur in turpi conditione foro.
Criſma ſacrum; ſacer ordo; altaria ſacra; ſacrata
Dona; quid haec ultra? Venditur ipſe deus.
O ſacra, quae ſacras maculant commercia ſedes!
O ſacra quae faciunt coelica templa forum!
Tale tuus mundus, ſi mundus jure vocatur:
Tale frequentatum ſudat fb) *habere forum.*

Ecce

fb) MS. Helmſt. *ſtudet*

Ecce ſed iſta pudet circumvaga turba ſcholarum A. C.
Sectantur propria venditione forum. MCXCII.
Citra legis iter proh tam pretioſa propago
Venit ſervili conditione dolor.
Libertas vitiata fugit, nec quamque vocari
Ingenium talem de ratione decet.
Ecce nefas ſeſe ſtimulante cupidine nupta
Vendit, & innuptae contigit illud idem.
Si foret ut quondam Lucretia caſta, crumena
Cum ſibi porrigitur, cedet amara tibi
Penelope viduae nunc mercenaria vitae
Ad nummi ſonitus audiet illa preces.
Venditur, o dolor! omnificis ſententia nummis,
Judiciumque pium copia frangit opum.
Deviat a vero corruptus munere judex,
Falſiloquumque facit jus pia gaza pium.
Luxus edax; livorque macer; malus ardor habendi:
Vaſtat opes; mordet optima; corda cremat.
Peſtis adulatrix, pro ficto riſula vultu,
Cuncta poteſt, ſatrapis delitioſa comes.
Ecce ſuo Pylades, ſcelus! inſidiatur Oreſti.
Nuptaque ſub proprium ſanat fc) *iniqua virum.*
Clericus edoctus; fd) *miles rudis; & leve vulgus:*
Negligit; horret; alit: jura; modeſta; malum.
Migrat in exſilium virtus; vitiumq; triumphat;
Regnat, & in populis grande tribunal habet.

fc) legendum *ſannat* & anterius *ſub* conjungendum. Rectius forte verſus ſic ſtrueretur: *Subſannat proprium nuptaque iniqua virum.* *fd*) legendum *indoctus*

A. C. *Neſcio quo coeco linita papavere dormit,*
MCXCII. *Mensque creatorem neſcit iniqua ſuum.*
En iterum toto lingua crucifigitur orbe.
En iterum patitur dira flagella deus.
Veſpaſiana manus iterum conſurgit, & omne
Diruit oceanum, qui ſcelerata patrat.
Factorem factura ſuum ſtimulante tyranno
Delicti factis deſpicit orba ſuis.
Inde fames venit, inde gravis diſcordia regnis,
Inde Cananaeis praeda cibusque ſumus.
Inde premit gladius carnalis ſpiritualem,
Et vice converſa ſpiritualis eum.
Hinc ſubitos Atropos praedatrix occupat artus,
Nec ſinit, ut doleat poeniteatque miſer.
Jure vides igitur, quod recta ligatio nectit
Immundus mundus haec duo verba ſimul.

LIBER IV.

Vtiliter quartum debes hic diſcere librum.
Hactenus unde dolor, & quae fomenta doloris,
Vidimus, inventa perfiditate mali.
Nunc opus eſt, morbum lenis ut medicina refraenet,
Atque hoſtem faciat hoſtis abeſſe ſuum.
Primitus inſanas lacrimarum pelle procellas,
Quarum conjugio perditur omne bonum.
Nam dolor attenuat vires ubi planctus abundat,
Triſtitiamque mali decaplatiſſe ſui.
Si mala dat planctus, malus eſt hic ergo neceſſe:
Si malus, ergo nocet: ſi nocet, ergo fuge.
Contra moerorem: cape gaudia; velle refraena;
Atque mali finem ſemper adeſſe puta.

Gra-

Digitized by Google

Grata ſuperveniet quae non ſperabitur hora, A. C.
Quae compenſabit fellea priſca favis. MCXCII.
Vna ſerena dies multorum nubila penſat,
Et luteum tergit, quod facit vnda, ſolum.
Fortunam dimitte vagam, permitte vagari,
Quae nunquam ſtabili ludere fronte poteſt.
Contra fortunam ſis conſtans, ſis patiens, ſis
Ferreus, adverſis te neque frangat hyems.
Fortuna ridente gemas; plorante joceris;
Ipſa ſit auſpicium tempus in omne tuum.
Cuncta rotat fortuna rota, qua cuncta rotantur:
Sic tenui magnus orbis in orbe perit.
Firmus in adverſis; piger ad mala; tardus ad iram;
Promtus ad obſequium; triſtis ad omne nefas.
Sis tibi diſcipulus, aliisque magiſter, & intus.
Sis tuus, extra ſed totus alius eris.
Virtutem pete, ſed vitium fuge; quod ſit honeſtum
Quaere, quod utile, quod turpe fugando fuga.
Amplexanda tibi cleri theſaurus honeſtas,
Et ratio populis heu modo rara comes.
Nec viſcoſa manus, oleoque nec uncta ſit, immo
Inter vtrumq; tenens, reſpuat omne nimis
Inter Democritum fe) *triſtemque Demoſtena* ff) *curre.*
Inde ſtatum libret virga modeſta tuum.
Stillet in ore favus, ſed mente reſultet oliva.
Et non ſit totus ſenſus in ore tuus.

fe) qui ſemper ridebat. *ff)* Gloſſa MS. Cod. Helmſt. ad hanc vocem: *Democenas fuit quidam philoſophus, qui ſemper flevit.*

A. C. *Reſpue multivagos; ſtabiles ſectare; caduca*
MCXCII. *Penſa; peccantes argue; ſiſte leves.*
Dicta minus ſint; facta magis; ſis parcus in hymnis; fg)
Parcus in opprobriis; largus ad omne decus,
Factaque ſi deſint, non deſint verba benigna:
Nam multos caros mellea lingua parit.
Majores ſectare; patres venerare; minores
Inſtrue; vel juvenes punge, vel unge ſenes.
Ebrietatis onus fuge, ſperne cupidinis arcum;
Exſulat hinc virtus haec ubi jura tenent.
Sibila nec vulgi, nec dona retrograda, cures.
Extra virtutem ſit tua cura nihil.
Si petra ſit glacies, quid ad hoc? magis utilis eſſet
Paganus tibi, quam claviger uncus homo. fh)
Aurum plumbeſcit. Quid ad hoc? Et nectar aceſcit:
Quodque monarcha negat ſaepe tetrarcha facit.
Ergo Dei porro confidas in bonitate,
Et tua virtutum jure ſecundet ea.
Natura contentus eris; mala ſcandala vita;
Et tua conſilium quaelibet acta probent.
Ad tempus luſor fi) *nequam deluſor amicus*
Semper ſit minus in corpore, mente magis.
Sacriloquos rimare libros; manſueſce rogatus;
Legibus inſuda; nil niſi juſta refer.
Paucis dedecus; omnibus obſequium; caveas, ne
Frons

---

fg) laudibus. *fh*) Curvus ſemper attrahens ad ſe ut uncus. *fi*) laetus, jucundus.

Frons rugoſa neget, quod manus ipſa facit. A. C.
Qui decus oblatum rugoſa fronte venenat. MCXCII.
Plus mihi diabolo diſplicet ille dator.
Dona ſerenus homo carumque ſerenat amicum,
Atque datum facie duplicat ipſe ſuum.
Nil niſi quod dederis promittas, namque trutanam
Eſſe facit linguam ſaepe chiragra manus.
Mallem te podagrum quam taliter eſſe chiragrum.
Invalidis pedibus auxiliantur equi.
Quod donare velis dones ſine ſpe redeundi:
Ne quod aperta dedit detrahat unca manus.
Nam dator ablator cancrum gradiendo figurat,
Quem cancrum faciat dedecus eſſe ſuum.
Nec circa famulos te peſſima conſiliatrix
Concitet iratis vocibus ira gravis.
Major enim virtus clementer habere clientes,
Quam quos majores efficit ipſe gradus.
Nec ſis linguoſus, nec in omni famine mutus,
Sed ſola ſtudeas utilitate loqui.
In te cognoſcas alios: magis utile nil eſt,
Et magis urbanus nullus in orbe poteſt.
Ne ſit amica tibi praegnans extenſio ventris,
Nam nimis eſt miſerum corpus habere cibis.
Nulla minor virtus, ſocium quam vincere menſa,
Et ſacro ventris aequiparare peram.
Hypocritae vitium, Simonis contagia, quae nunc
Clericus omnis amat, ſint inimica tibi.

A. C. *Accuſare cave, quae non accuſat abuſus:*
MCXCII. *Ne male procedens tu patiaris idem.*
Proſpera non ſemper, nec quaeras ſemper amoena:
Non ſemper dulcis lingitur ore favus.
Non omni pratum feſtinant tempore flores,
Nec ſemper viridis purpurat herba ſolum:
Vtere diſcretis, quibus inclyta vita ſit, unde
Non niſi diſcretum ſumere nemo poteſt.
Namque bonus bona, ſed de pravis prava trahuntur.
Dulcia de dulci palmite vina fluunt.
Non roſa dat ſpinas, quamvis ſit filia ſpinae.
Nec violae pungunt, nec paradiſus obeſt.
Plus tibi ſit carum mundum, quam mundus; amicus,
Quam ſocius, quam ſit ſanguinis ipſe gradus.
Ne nimium ſtolide tu credas credulitate:
Nam plus quam Scarioth tradidit illa viros.
Non magis Iconium Fredericum fk) *tradidit olim,*
Quam nunc credulitas ſuſpicioſa ſuos.
Plurima ſuſtineas, jungas medicamina morbis,
Vt multum morbum multa medela fuget.
Vt varias optant diverſa negotia leges,
Sic varias phyſicas inualetudo tremens.
Hae ſuccos, hae ſemen amant, hae cortice gaudent,
His coma, radices his, medicina favent.
Phre-

fk) De Friderico I. Barbaroſſa dictum intelligit Chriſtianus DAVMIVS in epiſtol. philog. critic. p. 164.

Phreneticos maluae, colicos abſinthia curant, A. C.
Empticus anetum, lac quoque ſpaſmus amat. MCXCII.
Sic non officium celebrat quinarius vnum
Senſus, ſed propria quilibet arte viget.
Ille colores; ille ſonos; ſapit ille ſapores;
Alter odoratus; alter amoena ſapit.
Tu quoque, quem nimio vitium deforme fatigat
Pondere, virtutum pocula plura bibas.
Sit tibi cara tui victoria plus aliena,
Et te plus aliis vincere marte ſtude.
Crede mihi magis eſt virtute domare ſeipſum,
Quam vice Samſonis ſternere mille viros.
Quemlibet officiis, nec quaeras quis ſit, honora;
Nam multos claros fl) *laetus amicat honor.*
Greſſibus aſſiduis quisquis bene quaerit honorem,
Reciprocis gradibus hunc quoq; quaerit honor.
Blandus adulator, & proditor impius, aequo
Semper, dum vivis, ſint in amore tibi.
Nam naturali blanditor jure tenetur
Riſibus & phaleris proditor eſſe ſuis.
Fiſtula dulce canit, ſi non mihi, crede Catoni,
Dum lyra dulciſono carmine prodit aves.
Nec nimis aſtutis vulpeſcat lingua querelis:
Nam dubiam pariunt vulpida verba fidem.
Neve tuum jactes alienum deprecor hymnum:
Ne volucrum ſynodo nuda cachinet avis.
Nunquam cervicem ſine cauda pingere tentes:
Nam ſine fine ſuo primitiare nocet.
Mutus ad opprobrium; ſurdusque ad murmura; coecus

Ad

fl) MS. Helmſt. CAROS.

A. C. MCXCII.

Ad vanum; ſtolidae claudus ad artis iter.
Hymnificet de te tua non, ſed vox aliena:
Nam bene feſtivos ſtercorat illa viros.
Sit tibi plus inimica noverca ſuperbia morum,
Quam quae Chriſticolas gens Soladina necat.
Sitque magis ſolito fm) *tibi guſtus amoris amarus:*
Nam ſcio quod ſcio quod tu fere fn) *ſtultus amas.*
Quid tibi cum ganea? quid cum meretricis alumno?
Credis tu Paridi? ſtultus es atque pater.
Spurius ille puer nullum ſvadebit honeſtum.
Natus adulterio ſemper adulter erit.
Quos heremitat amor potius deremitat & ipſe,
Fac, amet Hypolitus, mente Priapus erit.
Eſt fugiendus ob iſta fide jejunus ab omni,
Qui nimis orbiculat ſeque crumenat, amor.
Proſcribas igitur gladiis & fuſtibus ipſum,
Et fugiendo fuga, quae fuga ſola fugat.
Nec te pigritiae conſors dilatio tardet:
Ad bona nam cupiens omnia tarda putat.
Nam mora denigrat donum, meritumque minorat,
Sed cita grandificat munera parva manus.
Ne credas ſolos magnates eſſe timendos:
Eſt fidus ſocius eſt & amicus amans.
Major honor Pyladem carumq; timere ſodalem,
Quam Syriae regem caeſareosque duces.
Invidiam fugias morſusque ſororis iniquae,
Quae

fm) MS. Helmſt. *ſalice.* fn) MS. H. *vere*

Quae rapido clarum dente caninat opus. A. C.
Nec te praetereat humanae ſortis origo: MCXCII.
Terrea teſta; luti gleba; miſerque cinis.
Heu caro noſtra dolor, plus flore caduca caduco,
Qui parvo ſpatio fit puer atque ſenex.
Quam fragilem textrix contexit aranea telam:
Tam fragili tegitur tegmine vita brevis.
Quemlibet in propriis gradibus probitatis honora:
Optimitas tibi ſit plus bonitate placens.
Simplicitate fruens hic Scotica fercula fo) *miſcet,*
Qui plus atque minus aequat honore pari.
Fermentat claros numeroſa pecunia mores,
Quae tibi ſi fuerit hoſpes & hoſtis ego.
Moribus excultus; ſincerus mente; modeſtus
Actibus; exemplum voce; rigore gravis;
Dura; modeſta; probis: patiens; maturus; abundans:
Perfer; ama; tribuas: mente; vigore; manu.
Contra ventoſas rabies, & fulminis ictus,
Plus quercu ſolida lenis arundo poteſt.
Praevalet in cunctis diſcreta modeſtia rebus.
Qua ſine virtutum grande peribit opus.
Nam pravis dare nil aliud quam prava fovere,
Unde probis tantum debet adeſſe manus.
Sint licet obſcuri ne ſpernas corporis artus,
In quibus ingenium plus brevitate poteſt.
Lampadibus templum ditans, dulcore palatum,
Eſt

fo) Scoti conſvevere fercula miſcere omnia in unam ollam.

A. C. *Eſt brevis & fructu duplice ſeruit apis.*
MCXCII. *Eſt brevis accipiter, volucrum tamen obruit agmen:*
Et fugat elatum vipera parva bovem.
Sit tibi perpetuum ſpolians deriſio dentes
Hoſtis, & inſidiae ſit dolus illud idem.
Diſcretus ſis, & ſapiens, vrbanus honorus,
Providus, intentus, ſtrenuus, eſto vigil.
Scripta legens veterum rigidum ſectare Catonem,
Morigerum Senecam, pacificumq; Probum.
Dulichium; Aractum; Ciceronem; Neſtora; Titum:
Pectore; conſilio; more; loquendo; manu.
Indue virtutum trabeam, mentemque tyrannim fp)
Exue, quaere bonum deſpiciasque malum.
Non Hypocras, non ipſe ſuis Podalirius herbis,
Non licet ingenium fundat Apollo ſuum.
Omnia verboſis memorant medicamina linguis,
Quae ſi tentarem ſingula, tempus abit
Et mihi ſecaneos ubi noſtra palatia muros,
Sic ſtat propoſitum mentis adire libet.
Ergo dicta tuis jungas medicamina morbis,
Et quaecunque vides proficienda tibi.
Litibus hoſtis; fraudibus hoſtis; criminis hoſtis;
Et quae deprauant omnibus hoſtis eris.
Juris amicus; honoris amicus; amicus honeſti;
Et quae juſtificant rebus amicus eris.

Haec

---

fp) MS. H. *Trutannam.* Gloſſa addit: *Joculatorem.*

Haec praecepta libens vigili trahe morbidus aure, A. C. MCXCII.
Quae permixta ſimul combibe, ſanus eris.
Et licet haec bona ſint, multo potiora relinquo,
Quae non ſunt humeris officioſa tuis.
Haec tibi ſufficiant. Non omnia poſſumus omnes.
Tu quod habere vales ſuſcipe, velle ſive.
Argento fruitur, rutilans cui deficit aurum:
Et violas carpit, qui nequit ungue roſam.
Tunc iter arripiens, ait: Haec Henrice reconde,
Et finem verbis hunc dedit illa: Vale.
O meus alter ego probitatis alumnus & hoſpes,
Longepres Henricum ſuſcipe mente tuum.
Nulla remota via ſolidum partitur amorem,
Et quem partitur integritate caret.
Nec mons, nec planum, nec pars ſpecioſa marina,
Diſſiungunt hos, quos copulat unus amor.
Longepres unde locus quod amor dimittat amorem?
Talis ab oppoſito dicitur eſſe locus.
Ergo, ut vivat amor, concordia donat, & vnum.
Velle, duos unum mentibus eſſe facit.
Tuque nec immerito, cui nomen floris adhaeret,
Florentine ſtatum mente reſume tuum.
Parco tibi quia parco tuis, flos inclyte, culpis
Ni tua vivifices fq) *tiſibus acta tuis.*

Suſcipe

fq) MS. Helmſt. *Damnifices.*

A. C. MCXCII. *Suſcipe millenis citharam, quam dirigo, neruis*
Orpheus ignota carminis arte rudis.
Inclyte, cui vivo, ſi vivo, prouide praeſul
Florentine, ſtatum ſcito benigne meum.
Sum paſſus gravia, graviora, graviſſima, quarto
Paſſio, ſi velit ars, poſſit ineſſe gradu.
Ergo vale praeſul. Sum veſter. Spiritus iſte
Poſt mortem veſter, credite, veſter erit.
Vivus & extinctus te ſemper amabo. Sed eſſet
Viventis melior, quam morientis amor. fr)

Explicit liber Henrici Florentini.

In MSto Helmſtadienſi adduntur ſequentes hexametri verſus:

Aſſignant cauſam quidam ſic efficientem
Hoc opus exegit metroſus philoſophus dux
Ex te nomen habet qui Sangelſinus habetur
Creditur & nomen Hinricus quod ſibi detur
Hinricus veram docuit qui philoſophiam
Praeſcriptos libros dictavit quatuor iſtos
Pauperis in ſpeciem qui deridetur ubique
Oſtendens plures homines nimis impatientes
Quando res perdunt vel corpus debile tremunt
Qui cum fortuna promunt turpiſſima verba
Et mallent flentes ſe genuiſſe parentes
Qui poſt converſi poſcunt ubicunque doceri
In rectamque viam duci per philoſophiam

Quae

fr) Quatuor verſus poſtremi ſuperant numerum mille verſuum, quo auctor paulo ante Elegiam ſuam ſcriptam eſſe docuit.

Quae dat in his libris documenta perophina cunctis A. C. MCXCII.
Quae cuncto populo proſunt veterique nouello
Ergo diſcendi bene ſunt iſti tibi libri
Verſus praedictos dictauerat Hugo ſacerdos
Qui propriis librum manibus conſcripſerat iſtum.

LXXVIII.

MAVRITIVS.

Somerſetus. Ciſtercienſis monachus in coenobio Fordenſi. Claruit A. MCXC. *a*) vel MCXCIII. *b*)

Scripſit I. de *ſchemate Pontificali* Lib. I. carmine, quem Reginaldo Bathonienſi epiſcopo dedicavit. II. *Carmina* plura Lib. 1. *c*)

LXXIX.

LEO.

Eum Pariſiis vixiſſe ſedente Coeleſtino III. P. R. ab A. MCXCI. ad A. MCXCVIII. & Poëtam fuiſſe colligo ex AEGIDII Pariſienſis Karolino, ejuſque Libro V. in Franc. DUCHESNE *Scriptor. Francor. Hiſtor. T. V. ed. Pariſ. 1649. p. 323.* vbi hae leguntur:
Nec minus in ſacris melico ſermone Leonem
Ludentem hiſtoriis (ſcil edidit Lutetia;)

I i LXXX.

a) v. Jo. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. 3. n. 30. *b*) v. Joh. PITSEVS de illuſtr. Angl. ſcriptor. n. 271. *c*) v. Jo. BALEVS l. c.

Digitized by Google

A. C. MCXCVIII

LXXX.
PETRVS.

MANDUCATOR dictus, *a*) ſeu COMESTOR cognomento. *b*) Trecis oriundus. *c*) Preſbyter eccleſiae Trecenſis. *d*) Decanus ſalutatur ab Aub. MIRAEO. *e*) Claruit ſub Friderico imperatore primo A. MCLX. *f*) Obiit A. MCXCVIII. XII. Kal. Novembr. *g*)

Carmine exercitatus fuit & proſa, ſcripſitque utroque ſtylo quaedam praeclara opuſcula. *h*)

Comeſtoris metra in *laudem B. Virginis* manuſcripta habentur in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *i*)

Scripſiſſe Petrum noſtrum *allegorias ſuper utrumque Teſtamentum*, eaſque redegiſſe in librum metricum, quem intitulavit *Auroram*, perhibet Chronicon quoddam MS. inter Codices Thomae BODLEII MSS. n. 14. Tr. 10. nunc bibliothecae Bodleianae Oxonienſis n. 1979. *k*) Illius autem auctorem Petrum Comeſtorem cum Petro de Riga confundere exiſtimo.

LXXXI.
AEGIDIVS.

IOAN-

LXXX. *a*) v. HENRICVS Gandav. de Scriptor. Eccleſ. Cap. 32. *b*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 380. *c*) v. HENRICVS l. c. *d*) v. TRITHEMIVS l. c. *e*) Schol. ad Henrici l. c. *f*) TRITHEMIVS l. c. *g*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m 592. *h*) v. TRITHEMIVS l. c. *i*) v. Joach. FELLERI catalogum p. 391. n. 638. *k*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 100.

IOANNES. Aegidius appellatur a Joh. Alb. **A. C.**
FABRICIO. *a*) Natione Graecus, ſi fides ha- **MCXCVIII**
benda Joh. TRITHEMIO, *b*) privatim Athenienſis ſi credendum Chriſtophoro HENDREICH. *c*) Fortaſſe dictus fuit Athenienſis, quod Athenis per aliquod tempus verſatus eſſet ſtudiorum cauſſa, perinde ut alii quidam Angli illa aetate, de quibus LELANDVS p. 266. Jo. LELANDVS p. 251. de ſcriptoribus Britannicis refert Aegidium ex anglia patria contuliſſe ſe Lutetiam Pariſiorum. *d*) Pariſienſis ortu habendus eſt teſtimonio alius cujusdam AEGIDII Pariſienſis. *e*) Monachus ordinis S. Benedicti *f*) Corbejenſis, teſte codice quodam MSto bibliothecae Paulinae Lipſienſis, *g*) vel Corbolienſis. *h*) Hinc Corboilenſis dicitur in inſcriptione libri manuſcripta de virtutibus & laudibus compoſitorum medicaminum. Corbolium, vernacule Corbeil, oppidum vetuſtum eſt in ſiniſtra ripa Sequanae, ſex aut ſeptem parvis leucis, hoc eſt quinque aut ſex horarum itinere Lutetia Pariſiorum diſtans. Carbolienſius quidam Aegidius diverſus habetur ano-

LXXXI. *a*) Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 872. & Supplem. p. 347. *b*) de Scriptor. Eccleſ. n. CCXLI. *c*) Pandectar. Brandenb. p. 44. b. *d*) v. FABRICIVS Supplem. l. c. *e*) in Karolino Lib. V. v. Franc. DVCHESNII Hiſtor. Francor. Scriptor. T. V. p. 323. *f*) v. TRITHEMIVS l. c. *g*) v. FELLERI Catalog. p. 255. n. 21. *h*) v. FABRICIVS Bibl. Lat. ed. cit. p. 872.

A. C. a noſtro in Chriſtophori HENDREICH Pande-
MCXCVIII ctis Brandenburgicis. *i*) Claruiſſe Aegidium A. DCC. vult TRITHEMIVS, *k*) & Chriſtophorus HENDREICH. *l*) is tamen contradicit Jo. Alb. FABRICIVS, *m*) & ſcriptorem ſeculi XII. Aegidium noſtrum habet. Favet poſtremae ſententiae AEGIDIVS Pariſienſis in Karolino tempore Coeleſtini III. ab A. MCXCI. ad A. MCXCVIII. Pontificis Romani ſcripto, qui Libro V. ita: *n*)

Nominis ille mei celeberrimus arte medendi
Cum ſit & hic (Pariſiis) ortus, cujus facundia grata eſt,
Et nunquam laudanda ſatis, nec in agmine vatum
Nominis extremos ſortiri debet honores.

Scripſit I. Opus inſigne metro compactum de *pulſibus* Lib. I. Initio: *Ingenii vires modicis*; *o*) verſu hexametro. *p*) Prodiit cum libro de Urinis cum Commentariis Gentilis de FVLGINEO Venet 1494. in 8. Cum Pet. LEONIS de Urinis tract. Venet 1514. F. Ex correct. Avenant. de CAMERINO Lud. 1565. (vel 1505. *q*)) 8. & Baſil. 1529. 8. *r*) Exſtat cum commentario manuſcripto inter codices

i) p. 45. a. *k*) l. c. *l*) l. c. p. 44. b. *m*) in Bibl. Lat. l. c. & in not. ad TRITHEMII l. c. *n*) in DV-CHESNIO l. c. *o* v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 241. *p*) v. Joh. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 873. *q*) v. FABRICIVS l. c. *r*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 44. b.

Digitized by Google

ces quos GV. LAVD donavit Bibliothecae Bodleianae G. n. 87. Tr. 7. *s)* Exſtat & Liber Aegidii de Pulſibus metrice cum Commentario proprio in Collegio Martonenſi in Oxonia manuſcriptus n. 221. *t)* Idem liber cum glosſis exſtat manuſcriptus in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *u)* A. C. MCXCVIII

II. De *vrinis* librum verſu hexametro. *w)* Non de *venis*, vt habet Joh. TRITHEMIVS *x)* Nec de *venenis*, vt legitur in HOFMANNI Lexico Univerſali T. I. p. 41. *y)* Initio: *Dicitur vrina quia fit in renibus una.* z) Prodiit cum libro de pulſibus. Aegidii verſus de vrinis cum glosſis manuſcriptis exſtant in Bibliotheca Paulina Academiae Lipſienſis. *aa)* Liber Aegidii de Urinis cum commenmentario GILBERTI vel Gileberti Anglici ſervatur manuſcriptus in Collegio Mertonenſi in Oxonia n. 220. *ab)* & n 221. *ac)* & n. 288. *ad)* item in Bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *ae)*

III. Scripſit & de *Antidotis*, quod in quibusdam Bibliothecis Manuſcriptum occurrit

s) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 69. n. 1252. *t)* v. Catalogos cit. P. II. p. 20. n. 688. *u)* v. FELLERI Catalog. p. 255. n. 21. p. 278. n. 28. *w)* v. FABRICIVS l. c. *x)* l. c. *y)* v. FABRICIVS l. c. not. (*t*) *z)* v. FABRICIVS not. ad Trithemii l. c. *aa)* v. FELLERI Catal. p. 262. n. 41. p. 270. n. 9. p. 280. n. 39. *ab)* v. Catalogos cit. l. c. n. 687. *ac)* v. l. c. n. 688. *ad)* v. l. c. p. 23. n. 755. *ae)* v. FELLERI Catalog p. 256. n. 25.

A. C. MCXCVIII rit. *af*) Non differre hoc ſcriptum a poemate de *compoſitione Medicamentorum* ex huius praefatione colligo. E prologo huius poematis quatuor hexametros affert Gabriel NAVDAEVS Quaeſtione Jatrophiloſophica 3. p. 94.. *ag*) Exſtat liber hic manu Marquardi Gudii exſcriptus in Bibliotheca Ducali Gvelpherbytana, quem integrum edam:

SECTIO V.

LIBER

DE

VIRTVTIBVS ET LAVDIBVS.

COMPOSITORVM MEDICAMINVM METRICE COMPOSITVS

EDITVS A

MAGISTRO AEGIDIO. CORBOILENSI.

INtroducendis in practicam, ex nullo libro medicinali tam foecunda & fertilis phyſicae experientiae ratio comparatur, tam fructifera practicae adminiſtrationis doctrina colligitur, ex nullius diſciplinae munimentis medendi artifex naturae vernaculis ah) *in remediandis corporibus, in reſarciendis defectibus,*

af) v. Jo. A. FABRICII Biblioth. Lat. ed. 1712. p. 873.
ag) v. FABRICIVS l. c. *ah*) Gudius legit: *nouaculis.*

bus, in curandis aegritudinibus, ita ad plenum armatur & accingitur, ſicut ex libro A. C. MCXCVIII *ANTIDOTARII. Qui ideo ANTIDOTARIVS inſcribitur, quia in eo ſumma omnium antidotorum & medicaminum ad morborum curationes pertinentium, ſummatim & breuiter texitur. Priori ſecundum ordinem alphabeti omnium antidotorum, electuariorum, emplaſtrorum, cataplaſmatum, & vnguentorum, & ne diſcurram per ſingula, omnium peritiae medicinali ſuffragantium virtutes & potentiae diſtinguuntur, & contra quas valeant aegritudines exprimitur & modi exhibitionum determinantur. In eo ſingulorum medicaminum receptiones declarantur, & omnivm, quae recipiuntur in medicinis, ponderum quantitates appenduntur. Vnde iudicio meo, vt fatear verum, vt ſine nube mendacii, vt ſine inuolucro ambiguitatis nuda veritas prodeat in apertum, practicae ſtudioſi ſi provida cauſarum diſcretione pollerent, ſi eorum operibus ſpeculationes theoricae praeradiarent intellectus, ne operatio fatua carens regimine contemplationis in praecipitium traheretur erroris, abiectis inutilibus quarundam practicarum ſarcinulis, ſatis larga & diffuſa Antidotarii diſciplina poſſent eſſe contenti. Ex ipſo Antidotarii amariolo artifex frameatur: ſi eius exercitium habuerit & diligenti ac ſedula eius doctrinam obſeruatione coluerit, vt ſciat quando debeat addere,*

A. C. MCXCVIII *quando ſubtrahere, quando vnum ex aliis contemperare; omnem humani corporis peſtem, omnem naturae incommoditatem ſufficiet ex pugnare. Sed inquis: modo hunc librum euolvere volo, modo illum. Faſtidientis ſtomachi eſt multa deguſtare, quae vbi varia ſunt & diverſa, inquinant, non alunt. Probatos itaque ſemper lege libros, & ſi quando ad alios divertis, ad priores redi: & cum multa percurreris, vtiliora quaedam excerpe, quae illo die ſtudii calore & frixorio meditationis decoquas. Diſtrahit nos librorum multitudo, confuſio experimentorum. Itaque cum legere non poſſis, quantum habeas: ſatis eſt habere quantum legas; ubi animus ad plura diſtrahitur, minor ad ſingula reperitur. Mens diviſa non impetrat.*

Scita bipartito cum mens diſcurrit vtroque
Alterius vires ſubtrahit alter amor.

Multitudo librorum locupletat aream, depauperat rationem: fragilis eſt memoria & rerum turbae non ſufficit.

Atque opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.

Magna dementia eſt in tanta temporis egeſtate ſuperfluitati librorum intendere, cum tempus breue ſit & anguſtum, cum ſit quaſi punctum & fere puncto minus. Breuitati itaque inſudantes meliora eligamus capitula & libros magis foecundos, ſine quibus non poteſt coena duci practicae diſpenſationis, de quibus librum Antidotarii elegimus, vt ſecundum medi-

medicam rationem, quae memoriae conciliandae habilior eſt, laudes & virtutes omnium medicaminum ſecundum antidotarii ſeriem exponamus, ſubſtramentum & materiam noſtrae expoſitionis ſumentes gloſſas ſuper antidotarium a magiſtro Matthaeo Plateario editas conſtituentes. His decurſis ad rem accedamus, & propoſito operi, inuocato diuino auxilio, quo praetermiſſo nullum rite fundatur exordium, more debito inſiſtamus. A. C. MCXCVIII

PROLOGVS.

Quae ſecreta diu noctis latuere ſub vmbra
Clauſa, verecundi ſigno celata pudoris,
Geſta ſub inuolucris mentis, clareſcere quaerunt.
Eruta de tenebris cupiunt ſub luce videri.
Tecta patent. Obſcura nitent. Scintillaque mentis
Fulgurat, acceditque novum fax ignea vatem.
De tepida concepta prius tenuique fauilla
Iam large rutilos emittit lampadis ignes.
Provehitur ſeges in culmum, foecundaque multo
Ordine granorum canis albeſcit ariſtis,
Granaque proſiliunt ſtudii concuſſa flagello.
Vinea turgeſcit botris, iam palmes adultus
Germinat, & ſterili vindemia pendet in vlmo.
Muſta fluunt multo praetorculata labore,
Iamque ſuis digeſta latent abſcondita cellis,

A. C. MCXCVIII

De quibus eſt nobis nimium ſummeque verendum,
Ne, quod caupones faciunt vt fallere poſſint,
Haec male corrumpat aquei mixtura liquoris.
Sed non verboſis cauponibus & male falſis,
Sed magnis doctisque viris haec vina propino,
Quod fatuos magis infatuant, acuuntque peritos.
De teſta prodit nucleus. Praedulcia mellis
Dona fauus profert. Oleum largitur oliua.
Mitia conciſo ſpirant opobalſama trunco.
Compreſſo diſtillat ab vbere lacteus humor.
Vua meri placidum fundit calcata liquorem
Deque rudi, male compoſito, mediumque polito,
Myſticus erumpit verborum cortice ſenſus.
Inter Cyrreas dea plus celebranda ſorores
Parnaſſi biiugo nutrita cacumine montis,
Lauro nexa comas, vultus pallore decenti,
Et facie macra famulam confeſſa Mineruae,
Ex Helicone ſuo migrans in pectoris alti
Transmeat occultos non invitata receſſus,
Intra conceptos ne mentis ſopiat ignes
Langvida ſegnities promtis & pene paratis
Inducioſa moras cupiens innectere rebus.
Tota referta deo Phoebaeo numine plena
Pectoris eſuriem ſacro libamine paſcit;
Irrigat arentes Heliconis flumine venas;
Tropſea Pierio ſuccendit corda calore;
Proſtratam, ſegnique diu torpore iacentem,
Erigit, & varium ſcribendi ſuſcitat auſum.
Os reſerat caſti firmatum clave pudoris;

Quae-

Quaeque magis ſunt Francigenis conſueta nocere A. C.
Prouectumque negant, damnoſa ſilentia damnat, MCXCVIII
Et muto frangit inimica repagula linguae.
Phoebaeam tungendo chelim, tendesque ſonoras
Eloquii certo plectri moderamine cordas,
Et fidibus reſonis modulamina blanda coaptans,
Naturae decreta canit, legesque ſalutis
Per vocum numeros & metrica verba reſolvit,
Quas noua vitalis deſignat pagina libri:
Qui quia perverſos naturae deſtruit hoſtes,
Et vitam renovat lapſam, vitamque tuetur,
Publica diſpenſans humanae commoda vitae,
Claro vitalis tituli clareſcit honore.
Vade liber felix. Nam cum prouectior aetas
Iam tua ſit, denſisque habeas pubeſcere plumis,
Dedecus eſſe poteſt puerili incumbere nido,
Et cunas colere balbis infantibus aptas.
I, cave ne titubes, firmo veſtigia greſſu
Dirige, cum rectis habeas procedere talis,
Et quae delicti praeco ſolet eſſe, pudoris
Nulla tibi teneros ſuffundat purpura vultus.
Quod tua ſi rubeat facies non eſſe notetur
Criminis interpres. Nam vel tinctura ruborem
Hunc minii faciet, vel caſti forma pudoris,
Quae leviter ſolet ingenuas depingere frontes.
Cum vitae leges, cum munimenta ſalutis.

In

A. C. *In gremio portes, magnae ſacriſta Mineruae,*
MCXCVIII *Aegris corporibus humili ſparſurus hyſopo*
Vitales Heliconis aquas, tibi nulla repulſam
Afferet inuidiae labes, quae mella veneno.
Inficit, & Bacchi latices incrudat aceto,
Quae grani pulpam lolio fermentat, & actum
Mente bona, falſis maculis obfuſcat honeſtum,
Incruſtatque bonum compagine iuncta decenti,
Verbaque frugiferi ſenſus condita ſapore.
Depretians, ea falſigraphis transfigit obelis,
Aut ea ſubridens ſubſannat naribus vncis
Nam cum aliis infundat edax ſua toxica livor,
Candida denigret, obfuſcet lurida, tentet,
Lenibus & planis rugas imponere rebus,
Dulcibus & ſapidis miſcens abſinthia, nullos
Formidare poteſt eius tua pagina morſus.
Nam cum decalogi geſtans mandata ſecundi,
Si legis rector, medicae capſarius artis,
Palladii cuſtos, gazaeque auriga paternae,
Temperat inuidiam, tibi defenſacula ponet
Muſandinus apex, quo tanquam ſole nitenti
Et nitet & nituit illuſtris fama Salerni:
Cuius ſi fuerit reſolutum funere corpus,
Spiritus exultat, & magni pectora Mauri
Tota replet. Maurus redimit damnumque rependit,
Prima quod in Petro paſſa eſt & perdidit aetas,
Qui tanquam nanus humeris colloque gigantis
Deſuper incumbens ipſo fortaſſe tuetur
Longius, & ſummo ſuperaddidit culmina monti,

O

O vtinam Muſandinus nunc viueret auctor! A. C.
Ille meos verſus digno celebraret honore. MCXCVIII
Ipſe meis ſcriptis ſignum punctumque favoris
Imprimeret, placido legeret mea carmina vultu.
Et quod in irriguis illius creuerat hortis,
Ipſe meum ſentiret olus, guſtuque probaret
Ex proprio ſale doctrinae traxiſſe ſaporem
Suppleat, & Petri Maurus mihi damna reformet.
Paſtor ouem, membrumque caput, famulumque patronus
Doctor diſcipulum, noſcat ſua mater alumnum.
Vellem quod medicae doctor Platerius artis
Munere diuino vitales carperet auras,
Gauderet metricis pedibus ſua ſcripta ligari,
Et numeris parere meis. Nam copula talis
Et metrici vario nexus confuſa coercent,
Quae vago proſaico currunt diſpendia campo.
Juncta pedum numeris, metricis arctata catenis
Verborum ſeries magis eſt obnoxia menti.
Sed quae lege carens fluit, & diſiuncta vagatur,
Lethaeis raptatur aquis, caligine caeca
Volvitur, imperio mentis parere recuſat.
Urſo ſuum te conciuem gaudebit adeſſe,
Strenuus ambiguos cauſarum ſolvere nodos,
Cuius ab ingenio nulla indeciſa recedit
Quaeſtio, qui tantos rationum compluit imbres,
Quod ſoluit ſubitus aequaliter & meditatus.
Mente bona mea Caſtalius decreta Johannes

Suſci-

A. C. *Suſcipiat, quem, dum pueriles volveret annos,*
MCXCVIII *Myrtum humilem Muſandino ſub praeſide vidi.*
Audio nunc ipſum ſummis contendere lauris,
Et ſua nobilibus aequaſſe cacumina cedris.
Hos phyſicae antiſtes, quos Aegidiana libellos
Sanctio produxit digno Romoaldus honore
Conſecret & celebret, qui ne penetrabilis aurae
Solvatur radiis populo mirante per aeſtum,
Obnubit caput, & triplici domat aſtra galero.
In phyſica celebrem quem Juſtiniana favore
Divitiis eloquii prudentia tempore longo
Detinuit, ſed eum Romanae curia ſedis
Nunc colit autorem phyſicae, vitaeque patronum.
Ipſe novo faveat operi, nec Pariſianas
Aeſtimet indignum phyſicam reſonare Camoenas.
Nam logices vbi fons ſcaturit, niſi plenius artis
Excolitur ratio, ſibi phyſica figere ſedem
Gaudet, & ancillis non dedignatur adeſſe.
Qui trahit a docto nomen Salomone Matthaeus,
Qui nitet eloquio, qui mentis acumine pollet
Suſcipiat placido Salomon mea carmina vultu,
Et ſe noſcat in his: ſua condimenta ſaporet,
Melque ſuum ſugat, quod vaſa novella propinant.
Quo Peſſulanus niſi mons authore niteret.
Jamdudum phyſicae lux eclipſata fuiſſet.
Qui vetulo canos profert de pectore ſenſus
Ricardus ſenior, quem plus aetate ſenili

Ars

Ars facit eſſe ſenem, meliusque ſeneſcere cogit, A. C
Cui renovans corpus ſurgens ex arte ſenectus MCXCVIII
Altum corporeae compenſat damna ſenectae;
Sit iudex operis placidus, cenſorque benignus.
Et quos in cunis medicamine curat alendos,
Propoſitas artes dum primula combibit aetas,
Edoceat pueros his inſudare libellis,
Ex quibus utilium claret ſententia rerum,
Et metrici ratio nexus, & forma loquendi.
Haec mea ſcripta legat, & linguae verſet in vdo,
Mentis in arcano memori ſub claue ſigillet
In medicas artes introducenda iuuentus,
Huncq; librum potius ſibi noverit eſſe legendum,
Quam nugas & laſcivos Naſonis amores.

Aurea Antidotum

Aurea rheumaticis eſt auxiliaria cauſis; ai)
Sufficiens gelidas capitis ſedare queretas
Quae quia multiplici virtute vigere probatur:
Fluxaque conſtringit, confortat, cruda reſolvit,
Denique conſumit. Medicinae providus autor
Hanc dare ſub prima morbi nouitate recuſet.
Nam conſumtiui reſolutio praeuia motus
Dum mouet humores diſcuſſus rheumatis auget

Haec

ai) Sequitur Aegidius Nicolaum Myrepſium, qui cap. 1. libri de compoſit. medicam. κατὰ τόπους omnes huius aureae Alexandrinae dotes eodem modo & ordine recenſet, adiecta deſcriptione compoſitionis. Eadem fere habes apud Actuarium libro de compoſit. medicamentor. Gud.

A. C. *Haec. Quae cum multo vigeat fortique calore*
MCXCVIII *Combibit aëreas partes, depaſcit aquoſas,*
Terreus & groſſus humor retinetur, & idem
Durior effectus morbum crudeſcere cogit.
Talia ceſſabunt ſymptomata, ſi leviorem,
Ut multra aut rubeam, prius obtuleris medicinam.
Corpore purgato primum, cum plethora certis
Panditur & claret ſignis, per phlebotomiam,
Vel laxativo medicamine, quale requirit
Cauſa mali, ſitus humoris, morbique facultas.
Quinta dies poſt phlebotomum, ſed poſt medicinam
Tertia praeſentis opiatae poſtulat vſum.
Quae dandi melior, quae conuenientior, hora
Forſitan, explores. Eſt haec magis hora ſalubris,
Quae vocat ad placidum nocti vicina ſoporem:
Claudit enim nocturna quies, totumq; calorem
Contrahit interius, cuius praeſentia pepſin
Excitat, & ſumti vires medicaminis auget.
In febre cum tepida datur, in vino ſine febre.
Aurea compeſcit lacrimas non ſponte fluentes:
Thure ſibi mixto, ſtorace, & maſtice gummi:
Sub forma pilulae patientis ſubdita linguae,
Vel data cum vino, quo thus decoxeris ante.
Si calor, aut calidus humor, vel febris acumen,
Fumus vel nocuus, ſuſcepti abdominis eſus,
Intuleritfluxum, nullum fert aurea fructum,
Quem, ſi frigiditas aurae, vel frigidus humor,

Vel

Vel contentiuae virtutis debilis auctus, ak) A. C.
Vel ſuper excedens & multa repletio membri, MCXCVIII
Inferat. His cauſis curatio dicta medetur.
Hoc iterum collata modo conferre probatur:
Dentibus afflictis, nimioque dolore grauatis,
Cum dolor ex fumo ſtomachi conſurgit acuto,
Gingiuis & temporibus ſuperaddita, multum
Proderit huic cauſae, mentae commixta liquori.
At cum rheumaticus dentes male percutit humor,
Hanc eadem medicina valet, ſi congrua cauſae
Dignaque praeueniat purgatio, ſicut agendum
Poſtea dictabit doctrinae forma ſequentis.
Quae ſubitos agit inſultus, motusque frequentat
Per momenta ſuos, epilepſiae domat omnem
Aurea nequitiam, cum vino ſumta tepenti,
Cui dederit proprias decocta pionia vires,
Puluere quae mixto ſibi de radice priori,
Congruat vt pilulis ſubſtantia firma parandis.
Praecavet incurſus linguae ſubmiſſa caducos.
Praeualet enormes Maniae compeſcere motus,
Quae melancholicae nubis caligine laeſa
A propriis virtus phantaſtica deuiat actis:
Colatura dari debet medicaminis huius
Unica, particulis terreſtribus inde remotis,
Quando plus faecis habent, & groſſae materiei,
Cum calamo, in tenebris ne comperiatur ab aegro.
Nam ſi indicio viſus haec forte probaret,
Aeger abhorreret, & crederet eſſe venenum,
Turbaret mentem pauidi turbatio ſenſus

ak) Gudius legit *actus*.

A. C. *Horroris vitio, maniae crebreſceret horror.*
MCXCVIII *Aut ubi caedendum caput eſt in parte ſiniſtra,*
Ut cerebrum inficiens groſſi nubecula fumi.
Reſpirare queat, pro forma & ſchemate ferri
Sphaerica vel longa fiat quo ſectio debet:
Haec ſuperaptanda eſt capiti medicina ſupremo
De rubeo felle maniam, vel ſanguine factam,
Aurea non reprimit, potius ſuccenſet & auget,
Paſcit & exacuit rabiem cauſamque furoris.
At te morborum varias diſtinguere cauſas,
Quos eadem ſpecies communi claudit & arctat
Limite, ſignorum ratio diſcreta docebit,
Quam nunc concipio, pariturus tempore partus
Legitimo, cum iam plenis adoleuerit annis,
Et rude nunc ſemen ex ſe producere fructus
Maturos poterit: ſed adhuc mea meſſis in herba eſt.
Quos tuſſis violenta mouet pulmonis anheli
Temperat effrenes aequo moderamine pulſus,
Quos vel rheuma ciet, vel conſtrictorius algor,
Aut gelidus membri canalibus inſitus humor.
Aurea non confert, ſi deſiccatio tuſſim
Prouocet, aut humor calidus, vel maſſa tumoris,
Aut calor aut durae compactio materiei.
Terrea materies cruda & compacta probatur,
Quando quod exſpuitur ſpiſſum eſt nimiumque cohaerens
Viſcoſum, modicum, vix a pulmone reuulſum.
Cuius difficilis proiectio tarda reſolvi,
Thoracem male concutiens gutturque fatigans.
His tuſſis deſcripta notis medicaminis huius

Ob-

Obſequium refugit, donec crudore remoto A. C. MCXCVIII
Coctior effectus fiat reſolubilis humor,
Et natura, vel artis opus, digeſſerit illum.
Nam dum cauſa mali firma compage cohaeret,
Infiſcata loco patienti, durior ipſa
Redditur antidoti nimio ſolidata calore:
Unde fit ut facilis non ſit curatio morbi.
Poſtulat ergo prius regio thoracis inungi
Mollibus vnguentis clauſos in pectore grumos
Quae laxare queant & quae ſunt cruda reſolvant.
Libera materiam digeſtam ſputa figurant,
Quae leuiter proiecta leuant minuuntque dolorem.
Vt tibi claruerint factae ſignacula pepſis:
Aurea tunc demum mixto ſibi puluere gummi
Per pilulas diuiſa, fabae maioris habentes
Effigiem; donec fuerit reſoluta calore,
Debet in ore diu lingnae ſubmiſſa teneri.
Rheumaticae tuſſi melius ſic ſumta medetur,
Vimque ſuam cerebro conterminii ratione
Liberius mandat, de cuius fonte fluentes
Rheumaticos riuos opii virtute coercet,
Per ſpecies calidas humores ſiccat aquoſos,
Membraque per gummi reſpiratoria lenit,
Ipſaque confortat, ut onus, quo preſſa tenentur,
Promtius expellant ſic libera tuſſe ſoluta.
Subuenit haec phthiſicis in primo limine morbi,
Sed tunc praecipue confert, cum rheumatis acris
Tramite decliui pulmonis ad oſtia pulſat

A. C. *Stilla nocens; ſed cauſa magis prouecta nocebit.*
MCXCVIII *Quos grauis offendit attractio flatilis aurae*
Curat anheloſos, quibus algidus humor abundat,
Vitalis latebroſa replens ſpiracula membri.
Hic modus, hic danda ſit forma, mero reſolutam,
Quo Gentiana fuerit decocta, calori
Aeris exponas, donec ſolidata liquore
Combibito pilulis conſentiat effigiandis,
Vel ſibi quam dederat ſpecierum fractio prima,
Ad propriam redeat exhauſto humore figuram,
Et ſiccata magis fiat de puluere puluis.
In nebulis pilulae dentur, ſed puluis in ouo.
Cardiacos data cum vino, roſeoque liquore,
Suſcitat, & recreat, ſi caute iungitur illi
Antophilus al) *Borago, Humus, Lignum pretioſum,*
Quod Nili caput ignotum transmittit ad Indos, am)
Blacta Byſancia, an) *nuxque myriſtica, macis odora,*
Oſſea duricies, quam cordis parte ſiniſtra
In ſe ceruus habet, quaſi cartilaginis inſtar.
Cum

al) pro Antophyllus ſiue pſeudo Cariophyllus Italicis ſeplaſiariis. Vide Matthiol. l. 5. ep. Med. 3. *Gud.* *am*) an lignum Rhodium?. an ab Indis? an Indi pro Aegyptiis. *Gud.* *an*) Recentioribus Graecis Latinisque ita vocabatur vnguis odoratus ſiue Onyx Dioſcoridis. vid. Matthiol. ad l. 2. Dioſio. rid. cap. 8. Actuarius & alii quidam Blactium vocant, ſed Nic. Myrepſius Blatam Byzantiam: plane vt Aegidius c. 1. & cap. 196. *Gud.*

Cum per anagogen geniali ſede relicta. A. C.
Exſulat a venis motus ſymptomate ſanguis, MCXCVIII
Et fluit inſolitae regionis tramite, confert
Aurea: ſed varias opus eſt diſcernere cauſas.
Sanguineum plerumq; ſolent inducere fluxum:
Ariditas, frigus, calor, impletura, putredo,
Rheuma, labor, ſaltus, clamor, contuſio, caſus.
Si per anaſtomoſim ſanguis fundatur ab ore:
Aurea cum ſucco roſeo, ſibi maſtice mixto,
Suſcepta in pilulis, patientis in ore tenendis,
Purificat, ſiccat, ſolidat, fluxumque refrenat.
Si morbum intulerit, vel ſanguis abundans,
Vaſaque diſtendens, vel deſiccatio venas
Attenuans, nimisſue labor, vel rheuma, vel ictus,
Ars iubet his cauſis alias impendere curas.
Appoſito ſibi caſtoreo, cum caulis agreſtis
Semine, naſturti pariter ſibi puluere mixto,
Si clauſo pilulata diu teneatur in ore,
Expedit officium linguae, viresque loquelae
Liberat, & redimit a ſeruitio paralyſis.
Haec eupatorii ſucco reſoluta, vel herbae,
Quae trahit ex ipſo paralyſis nomina morbo,
Sumpta per os, membris diſtantibus atque remotis,
Segnibus ad motum, ſenſus torpore gravatis,
Reſtituit motus regimen, ſenſuſque vigorem.
Expedit, vt laeſae praecedat inunctio partis,
Mollia praeneniant cataplaſmata, cum quibus humor
Rheumaticus nervis firma compage cohaerens

A. C. *Mollior effectus ſpargatur & attenuetur.*
MCXCVIII *Sed quibus eſt aptanda locis medicina requiras?*
Et bene diſcutias, & acutae indagine mentis
Providus explores, ne ſi fortaſſe liganda eſt
Occiduo capiti, ſpinae, collo, faciei,
Hanc male praeſumas digitis apponere lapſis.
Saepius aufertur digitorum paſſio, dorſi
Oſſibus appoſito medicamine, quod Galienus
In libro, quem de membris patientibus egit,
Multis mirandum certa ratione probauit.
Fortius expugnat membri medicina dolorem,
Iuncta locis, vbi prima mali fundatur origo,
Materiae radix vbi pullulat. Vnde remotis
Partibus accedit taciti confuſio membri.
Quando in nervorum fundatur origine morbus,
Quod facies per mollitiem laxata fatetur,
Aurea muſceleo ao) *reſoluta, cyclamine frixa,*
Ad caput occiduum debet collumque fricari,
Obſequio manuum membris ſupperuncta gravatis.
Congrua muſelei retinens conſortia multum
Subuenit haec eadem renum laterumque dolori,
Quem creat aut algor ſolus vel frigidus humor.
Si ventoſa malum vis inferat, & ſibi demto
Reſpirandi aditu laterum concluſa cauernis,
Acta vago motu, pulſet penetralia cordis:
Aurea mixta mora detur ſub veſpere ſero,
Cum

---

ao) id eſt, oleo muſcelino, cujus virtutes & compoſitionem deſcribit N. Myrepſius cap. 712. de compoſ. medicam. ubi inter alia de eius doctibus: *calefacit refrigerata membra & debilibus robur inducit.* Gud.

Cum quo foeniculum, milium ſolis, vel anetum A. C.
Coxeris, ac aniſum ſaxifraga petroſilum. MCXCVIII
Sic data: congeſtis veſicam purgat arenis,
Si nulla affuerit opii mixtura vel auri,
Et medicum ſit balſameo didata liquore.
Quae duce ſiringa virgae transfuſa virili
Muſceleo vel nardino ſociata liquori
Frangit & elimat lapides, penitusque reſoluit.
Corpore purgato data cum tepida patienti
Tempore quod geminis inſultum praeuenit horis,
Quasſat & elidit triteos ap) *quos ventre creatus*
Mixturae vitio producit degener humor
Veras quartanas excludit & aprimerinas,
In febre quartana, niſi tertia ſiue ſecunda
Legitimo fuerit purgatio facta tenore,
Non valet antidoti nec quicquam proficit vſus.
Vendicat eius opem lux tertia poſt medicinam.
Cum calida dabit antidotum ſi ferueat aeſtas
Cum vino calido bruma dominante propines.
Haec opio ſibi ſubtracto, ne forſitan actus
Degener, & cauſae contrarius inde ſequatur,
Neue ſolutiuas rapiat conſtrictio leges
Cum ſucco rutae agreſtis ſubiecta monetae
Frigoris exceſſu muliebria clauſa reſoluit,
Et matricales cellas, quas humor aquoſus
Lubricat, & nimio reddit marcore paluſtres,

ap) tertianam.

A. C. *Mundat legitimis faciens conceptibus aptas.*
MCXCVIII *Cum lis verſatur de rheumate: puluere thuris*
Appoſito detur, opio non inde remoto.
Quae cum caſtorei vino potata futuros
Peſtis apoplecticae reprimit ſedatque tumultus.
Sed praeſente malo morbique inſtante procella,
Dentibus ex cuneo aq) *reſeratis, vertice prono*
Proderit ex illa linguam perſaepe fricari.
Quos dolor affligit colicus, cum rheuma procellans
Infima phlegmatico ferit inteſtina flagello,
Quod tibi ſpumoſae monſtrat ſubductio ar) *formae:*
Aurea cum vino thuris potata iuuabit.
At cum inteſtinis viſcoſus & algidus humor
Inſeritur, colici faciens diſcrimina morbi,
Mollibus vnguentis confert poſtrema fucari:
Poſt infuſa iuuat decoctio Mercurialis, as)
Furfuris, & maluae, ſi cum ſale mel & oliuum
Miſcueris. Sed opus concludit & omnia complet
Mixta mero demtoque liquore & faece relicta
Aurea per calamum membris iniecta pudendis.
Finibus extremis aequo libramine diſtans
Fit liquor, applaudens neruis ſub pace teporis,
Ne vel frigiditas hos mordeat aut calor vrat.
De gelidis & viſcoſis humoribus ortum
Partibus occiduis ſoluit ſubmiſſa tenaſmon:
Ex ſibi diuerſis componitur aurea rebus
Quas variat diuerſa craſis, ſubſtantia diſpar,
Vir-

aq) per vim inſerto cuneo. *Gud.* *ar)* eiectio. *as)* huius herbae vſus frequens in clyſteribus.

Virtus diſſimitis, numeris libratio diſtans A. C.
Ponderis examen variat, libraeque tenorem MCXCVIIII
Appendit ratio cauſis diſtincta quaternis,
Ex quibus octo fluunt cauſae in contraria ſparſis:
Virtus, debilitas, violentia, pigra remiſſi
Actus, ſegnities, numerus maior ſpecierum,
Siue minor, quas conſimili ligat vnio formae:
Vel quia compoſitum magis aut minus indiget vna,
Ut proprium melius acquirat & impetret actum.
Huic praebet ſtabilem ſpatium luſtrale vigorem. at)
Traditur a medicis eius doſis vncia ſemis,
Quam medici veteres olim moderare ſolebant
Sub modicae nucis effigie, quia pulueris illi
Copia maior erat, minimum cum mellis haberet.
Nunc mutata doſin variat lex conficiendi.

Adrianum antidotum. au)

Curas quartanum: patienti dans Adrianum;
Morſus reptilium ſanas, reprimisque venenum.
Motum conciliat neruis, ſenſumque reformat,
Curat hemicraniam, pedicon fugat, & ſcotomiam,
Rheumata compeſcit, veſicae ſcandala ſoluit;
Subuenit innumeris de frigiditate querelis.
Maſticis in vino decoctio facta ſoluto

at) durare poteſt per quinquennium. *au*) Hadrianum antidotum deſcribitur a Nic. MYREPSIO de compoſit. medicam. cap. 3.

A. C. *Hoc ſimili antidoto ſtomachi potata dolorem*
MCXCVIII *Soluit & excludit, quem frigida cauſa creauit.*
Subuenit huic cauſae ſpecialiter ex Adriano,
Et nucis ex oleo, factum cataplaſma dolenti
Appoſitum ſtomacho, ſiue hunc morbum paralyſis
Inferat, aut algor, vel rheuma, vel algidus humor.
Quando melancholicis ratio fuſcata tenebris
Eclipſim patitur, erratque logiſtica virtus:
Hoc ſero dabis antidotum vino reſolutum,
Quo coſtum aw) *vel caſtoreum cum ſene* ax) *coctum.*
Eripit acceſſus eadem mixtura caducos:
Naribus infuſa, quo nondum tempore morbus
Bella mouet, vel quando ſuae furit impetus irae.
Vim cephalalgiae, cui frigida ſuggerit ortum
Materies, vel frigiditas quam ſola creauit,
Cum vino bibitum valide domat hoc Adrianum,
Cum quo ſi coſtum vel ruta domeſtica, vel nux
Bullierit muſcata ay) *diu, modus hic medicandi*
Aptior, & cauſae magis vtilis eſſe probatur.
Ex hoc antidoto rutae cum iure ſoluto
Expediet caput occiduum frontemque perungi,
Et

---

aw) Radix apud Dioſcoridem l. I. Cap. XV. *ax*) Sena vulgo dicta. Sed Aegdius caſu recto ſene videtur dixiſſe. Sane Senam Mauritano nomine dictam ab Arabibus Sene vocari notat MATTHIOLUS ad Dioſcoridem l. 3. c. 70. *Gud.* *ay*) N. B. nucem myriſticam iam tempore Aegidii nucem muſcatam dictam fuiſſe. *Gud.*

Et quae mobilibus pulſantur tempora venis. A. C.
Sed de ſeminibus calidae virtutis & herbis MCXCVIII
Furfureisque mero coctis oleoque ſacellis
Ante vaporetur caput & calidis foueatur.
Quos infrigdati mouet indignatio ventris
Cum vino ſumptum confortat eos Adrianum:
Antophilus, coſtum, maſtix, ubi cocta fuerunt.
Curat idem Scotoſim cerebri de rheumate natam
Cum vino thuris. Sed ſi ſcotomia vigorem
Traxerit a ſtomacho tunc vino thure remoto
Confortatiuum ſtomachi potes addere coſtum.
Appoſitum ventri factum cataplaſma iuuabit
Ex hoc antidoto, miſcellinoque liquore, az)
Antophilis, nuce muſcata cum puluere thuris.
Cum ſucco bibitum, quem ſaluia fundit agreſtis
Epaticos lapſus domat ex algore creatos,
De quibus hydropiſis ſi prouentura timetur:
Antidoto ſibi commixto decoctio detur,
Ex apio, ſparago, maratro, bruſco, petroſillo.
In pilulis Adriana doſis ſibi puluere thuris
Et myrrhe trocleten miſtum ba) *ſuſcepta medetur*
His, quibus eſt epatis ſanies collecta cauernis,
Quam

---

az) Oleo muſcelino. *ba*) Videtur legendum: *vbi puluere thuris Eſt myrrhe troglytes mixtum.* Myrrhe dixit pro myrrha. Gallis olim & nunc dicebatur myrrhe. Troglytes per ſyncopen ut metrum ferre poſſet dixit protroglodytes. Myrha omnium prima eſt, quae Troglodytica appellatur, accepto cognomine a loco, in quo prouenit, inquit Dioſcorides l. I. c. 67.

A. C. *Quam male curati dimiſit maſſa tumoris.*
MCXCVIII *Ante mali motus primos dum morbus inermis*
Cum tepida ſumtum typicis acceſſibus obſtat.
Cui qui commixtum vel apocima caſtoreatum
Vel rutae ſuccum biberit, vel partibus imis
Intulerit, poterit colicum ſubuertere morbum.
Capparis in vino decoctio vel tamariſci,
Cui mixtum fuerit Adrianum, ſplene gravatos
Liberat. Antidoto phreneſis curatur eodem:
Si vino cum quo diſſoluitur, iſta coquantur:
Saxifragae radix, filipendula, granaque ſolis,
Fulittiros permarnen, ciperus, ſanguisque caprinus,
Alexandrinum cum ſiſeleos opoſcisſum.
Praeueniat facta purgatio de benedicta.
Ex gelidis chimis eadem medicina creatam
Lithiaſin curat, ſed qui dabit ex Adriano
Et lyncis lapide pilulas, hircique cruore,
Ac hederae gummi, miſcens opobalſama, morbi
Plenius expediet curam cauſamque repellet
Ex oleo puro, vel vbi decoxeris ante
Non paucos cimices, foueatur virga virilis
In vitreo vaſa formam ſignante Priapi.
Hoc quia fomento laxatur virgo, coarctans
Cauſa remollitur, via clauſa prius reſeratur.
Proderit & virgae cimices imponere viuos,
Vt cimicis morſu neruo patiente titillas
Concomitans ſenſum vis expulſiua iuuetur.
Sed cataplaſmati pecten partesque propinquas
Conuenit ex oleo cimicum, cum quo reſolutum
Hoc erit antidotum, cuius colatio virgae
Miſ-

Miſſa per argale lapidem disſoluit, & arctas A. C.
Enfraxes aperit, & aquoſa ſuperflua fundit. MCXCVIII
Coctus aqua ſalſa ſenecio, mercurialis,
Herbaque muralis, paritaria, ſtrangurioſos
Pectinibus vini fomenti ſuperaddita curat,
Et ſuper has herbas factum cacatiſma iuuabit.
Tempore ſeptenni iuuat integra vis Adriani.

Athanaſia antidotum.

Mortis iura premit Athanaſia, fata retundit,
Siſtit anagogen, vomitum, fluxum, diabeten,
Claudit anaſtomoſim, rixin ſimul, & diabroſim,
Profluuium vuluae, ſtillamina faucis, & vuae,
Atque gonorrheam compeſcit, rheumata ſtringit.
Pentaphilon ſucco ſolatrique ſoluta, vel herbae
Sanguineae, nec non plantagine, rubrificato
Sanguineo lapide presſim cum cote fricato
Illita temporibus geminis, infuſaque nari
Sanguineum valide cohibet de nare fluorem.
Haec eadem data cum ſucco plantaginis arcet
Sanguineum fluxum, quem nutritiua reſoluunt,
Cum per anatropam venarum carcere rupto
Summa petit ſanguis ferꝟoris acumine motus
De pulmone fluens, vel ab epate, vel regione
Pectoris erumpens, vel cum diabroſis eundem
Elicit a venis Athanaſia mixta liquori,
Quem contrita facit poligonia vel cicorea,
Sanguineum potata valet compeſcere fluxum.
Sed quia pulmonis vehemens conſtrictio tusſim
Incitat, & venas aperit, fluxumque cruoris
Fortius exacuit, conſultius hoc patienti

An-

A. C. *Antidotum dederis, ſi lenitiva propines*
MCXCVIII *Penidias, amilum, ptiſanam, gummi draga-*
gantum :
Lenia cum dantur prius, & poſtrema ſequntur,
Conſtrictiva trahit virtus moderamen ab illis,
Vt iam non alios habeat praeſumere motus,
Sed contenta ſuis propria ſed lege tuetur.
Non aperit venas media, nec tuſſe reſoluit,
Nec facit ad fluxum ſua quem natura cohae-
ret.
Inteſtinorum vitio cum ſanguis ab imo
Profluit, haec cum cliſteri transmiſſa deorſum
Compeſcit fluxum ſucco reſoluta priori.
Cui ſi mixtus erit bolus ſanguisque draconis
Galla, roſae, ſentix, balauſtia, pſidia, maſtix,
Mintua, conſolidae radix, albumen, acetum:
Vtile conficies ex his cataplaſma, quod aegris
Deſuper aptatum membris completius omnem
Sanguinei poterit fluxus abſoluere curam.
Menſtrua conſtringit, quaeuis furioſa caloris
Exagitat, ſi cum plantagine mixta bibatur,
Vel foueatur aqua matrix, vbi cocta geneſta
Cui ſe miſcuerit Athanaſia pondere librae,
Reſtricto ad ſextam certo moderamine par-
tem.
Si manare facit muliebria ſanguis abundans
Cum nimis exundet nequiens in vaſa teneri.
Nec talem cohibere poteſt Athanaſia fluxum,
Quem de ſaphenis celebrata minutio ſedat.
Femina, cui matrix ventoſo plena vapore
Compreſſo ſtomacho vitalia membra coercet,
Vt

Vt reſpirandi iam libertate relicta A. C.
Syncopis inſurgat & ſuffocatio fiat: MCXCVIII
Ex hoc appoſito prunis medicamine nares
Fumiget, vt tractae neruos matricis odore
Concutiens fumus hanc cogat ad inferiorem
Declinare locum propriaque in ſede teneri;
Non infundatur vuluae, nec ſubiiciatur,
Nec ſua matricem nubes fumoſa vaporet:
Ex hoc natura male contriſtata vaporis
Horrorem fugiens, triſti turbata ſapore,
Fortius alta petens, ſtationis iure relicto
Preſſura ſtabili vitalia membra grauaret.
Frena Gonorrheae, ponit quam lubricus humor
Vaſaq; lenificans generat, vel ſemen aquoſum,
Vel contentiua vis debilis, & retinendum
Non cohibere valens genitalibus addita mem-
bris:
Admixto ſibi Caſtoreo, cum puluere Myrrhae.
Aut herbae ſucco, quem virtus ſtiptica morbo
Conciliat, vel cum vino potetur agreſti
Et ſatis auſtero, cui Bdellia, Caſtoreumque,
Maſtix cum Myrrha dederint decocta vigorem.
Cum roſeo, vel coeleſti potata liquore
Tipſicon excludit, quae cum ſit nata caloris
Frigoris interpres vultu depingitur albo,
Et medicos errare facit, nam decolor eius
Vrinae effigies cauſae praenubilat ortum.
Huic ſemper viua roſa, ſandalus, atq; morella,
Foedera mixturae ſubeant, vt ſicca minutos
Mixturae mandent cineres. & ſuccida ſuccos.
Temperat vrinae fluxum confectio talis.

Sub

A. C. *Sub forma emplaſtri calefactis addita membris:*
M.CXCVIII *Lamina de plumbo diſtincta foramine multo,*
Ex oleo roſeo lumbis aptata perunctis:
Haud modicum ſolet huic cauſae praeſtare iuvamen.
Maſticis hauſta mero, vel cum ſucco turionis
Senticis, haec eadem fertur praeſtare ſalubrem
Caeliacis curam, calidus quos humor abundans
Profluuio ventris, nimioque dolore, moleſtat.
De calido colicos vexatos rheumate curat,
Si prius infuſi ſoluatur aqua dragaganti.
Si colicus de viſcoſo ſit rheumate morbus,
Conſequitur nullum talis medicina vigorem,
In pilulis data confectis cum puluere boli,
Maſticis, ac herbae, cui conſolidatio nomen
Praebet, conſolidae dyſentericis medicatur,
Quos inteſtini vexat ſciſſura ſupremi.
Aut elixetur radix anagallica, cuius
Misceat haec medicina ſibi potata liquorem;
Si dyſenteriae radix fundetur in imis
Viſceribus, ptiſana, dictoque liquore ſoluta.
Haec eadem haud modicum cliſterizata iuuabit,
Ars iubet, & ſollers poſcit doctrina medendi,
Quod cum citrinis purgatio mirabalanis
Praeueniat, nocuos mundans a corpore chimos.
Quae data cum roſea, vel aqua de nubibus orta,
In qua mala ſuos coxerunt punica flores,
Cruda lienterici cohibet ſtillamina fluxus
Lubricus, & lenis, cui cauſam ſuggerit humor,
Cuiusmetridatus celebris magis & ſpecialis,
Plus quoque digna fide curatio creditur eſſe.

Anti-

Antidoti medicina viam praecurrere debet A. C.
Fide lienteriae, quam dudum longa probauit, MCXCVIII
Et morbi propriam vetus experientia fecit.
Quod ſi forte roges qua ſit medicaminis huius
Materies, illi kellos dant mirabolani;
Fungum: abies; filicem; quercus: colocintida: pulpam;
Feniculus: maratrum; Tibi formam conficiendi
Vſus & officium tribuit, redditque magiſtrum,
Ex dyſenteria, villos rodiente, cicatrix
Nata lienteriae cauſam vel apoſtaſis infert,
Quae nulla dicti medicaminis arte iuuatur!
Ante ſtatum, prope rheumatici primordia motus
Sanat apoſtema, quod corporis interiora
Poſſidet, infuſo ſi ſit data cum dragaganto:
Exterius natum reprimit, fluxumque coercert
Laeſo ſub ſpecie cataplaſmatis addita membro
Cum ſemperuiuae ſucco reſoluta, vel illo,
Quem diſtincta facit centum poligonia nodis.
In pilulis eadem ſi commixto ſibi thure
Detur, apoſtaſeos ſuſpendit rheuma futurae:
Purgat praeteritae vitium cum pulvere mirrhae.
Cum modico mellis oleique recepta liquore
Interius ſumti delet nocumenta veneni:
Melle lauat, colat, detergit, noxia mundat,
Prouocat ex oleo vomitum, purgatque vomento,
Ipſaque in propria munit vitalia membra.
Cui gentianam miſcens, & ariſtologiam
Ius quoque diptamni, ſi poſt vomitum patienti

A. C. *Hanc dederis ſero non pro vomitu faciendo*
MCXCVIII *Interius ſumpto, demis ſua iura veneno.*
Nam de reliquiis virus, quod forſan inhaeſit
Viſceribus, vis antidoti conſumit & ipſum
Abſorbet penitus ex hoc his nacta vigorem.
Haec mixtura iuuat læſis ſupperaddita membis,
Viperei quae dura trahunt contagia virus.
Dentibus afflictis, oculis, capitisque dolori,
Subuenit, & lacrimis ſimili formata tenore,
Quem tenet in paribus quando datur aurea cauſis.
Auribus oppresſis, nimioque dolore grauatis,
Cum ſemperuiuae ſucco inſtillata medetur
Cum caricis neruis pasſis dulcique caleno
Gargarizet eam, gelido qui rheumate fauces
Compreſſas habet, & tumidas, nimiumque dolentes :
Ex quibus apponi factum cataplaſma iuuabit.
Stomaticos, quorum pexim diſtemperat algor,
Cùm maſticino confert potata Liaeo.
Hic modus, hic vſus, haec lex, forma medendi
Antiquo celebrem ſeruauit tempore curſum.
Nam tunc ex calidis conſtans athanaſia rebus
Conſtanter poterat gelidis occurrere cauſis
Frigida cum calidis nunc praedominentur in illa,
Hunc curandi vſum fugiunt reprobantque moderni.
Ex hac commixtis pariter ſibi maſtice, cōſto,
Olibano, cera, factum cataplasma ſoluto
Appoſitum ſtomacho catacrepam fraenat, & ipſam
Enor-

Enormis vomitus laxatas frangit habenas. A. C.
Terminus eſt eius finalis tertius annus MCXCVIII

Achariſtum antidotum.

Aſtmaticos cantus Achariſti potio ſedat,
Diluit offenſas pulmonis & arteriarum
Spurcitiem mundat, tuſſim domat, organa vocis
Purificat, vocem reparat, pectusque relaxat,
Diſcutit exortum de frigiditate catarrhum.
Et capitis cauſas gelido de rheumate natas
Sub pilulae forma linguae cum puluere thuris
Suppoſitum vel cum vino potabitur, in quo
Coxeris olibanum, cerebri quod rheuma coercet.
Pectoris offenſas vitalis ſcandala membri
De gelidis & flegmaticis ſurgentia chimis
Placat & abſoluit, eius ſi mulſa bibatur,
Qua prius excocta fuerint. & ab igne probata:
Paſſulus, yringus, liquiricia, ficus, yſopus.
Fertur achariſtum ſine munere: nam ſuus actus
Si celer & properus & praematurus habetur;
Sic quoque praecelerat optatae dona ſalutis,
Quod medicum donis & munere priuat honoris,
Et facit ingratum loculis diſcedere laxis.
Raptim facta ſalus nullo reparatur honore:
De conſtante nihil quoniam conſtare videtur,
Actio naturae cenſetur, non medicinae:
Depreciat precium meriti, medicique favorem
Fuſcat, & ipſius iuſtum degratiat actum.
Greſſibus accedens tardis, multoque redemta
Vitae ſupplicio, nimioque excuſſa dolore,

 Len-

A. C. *Lenta ſalus; quoniam naturae ſubuenientis*
MCXCVIII *Creditur officio medicinae facta ſalubris,*
Gratior eſſe ſolet medico, magis obligat aegrum,
Impraegnatque manum donis & nomen honore.
Inde fit, vt quod in his magis appreciabile conſtat,
Hoc minus appreciet fatui ſententia vulgi.
Durat acbariſtum tribus annis inuiolatum.

Alchancalon antidotum.

Cum rheubarbaricis ſcrupulis tepidoque liquore
Simplicibus triteis alchancalon & geminatis
Confert, disſcraſiae febrilis caumata ſoluit:
Ardores epatis fugat, ictericosque colores,
Ex fumo colerae caput aſcendente dolorem
Amputat, & ſcotoſim curat, viſumque reformat.
Quos calida ſuadente craſi, calidaque diaeta
Aeſtiui ſtimulo febris irritata caloris
Temporibus calidis ſolito de more ſalutat,
Prouidus abſoluit huius medicaminis vſus
Praeueniens, tollitque mali nocumenta futuri,
Et febris ad corpus ſocialem rumpit amorem.
Confectum cum melle duobus militat annis;
Vno ſe tantum regit accedente ſyrupo.

Antidotum haemagogum.

Traxit haemagogum proprium de ſanguine nomen,
Ad cauſas quia praecipue ſpectat muliebres:
Et

Et quod matricis iniuria longa negauit, A. C.
Sanguine viſcoſo clauſis a frigore venis, MCXCVIII
Sanguineum mouet & cogit manare tributum.
Matricis pecus interimit pellitque peremtum.
Quae bene purgari nequeunt poſt tempora partus.
Menſtrua purificat, & noxia cuncta reſcindit,
Conſtrictasque prius matricis laxat habenas
Potatum mouet vrinam, diſſoluit arenam,
Stranguriam ſanat, lapidis fragmenta reſoluit,
Epatis euphraxim reſerat, ſplenisque tumorem
Extenuat, colicis de frigiditate medetur:
De gelidis compreſſa domat praecordia chimis;
Viſcera ventoſis curat pulſata procellis;
Subuertit vomitum: crudi quas nauſea ventris
Reiicit acceptas emagogum continet eſcas:
Flegmaticum fouet humorem, motumque potenter
Eiicit. In cauſis nullum muliebribus iſto
Fortius, & melius medicamine, comprobat vſus.
Ex emorroidis patientibus atque ſolutis
Eſt hoc antidotum ſumma ratione cauendum,
Conſtat emagogi vis integra quatuor annis.

Blanca maior.

Blancos blanca mouet chimos: fit commoda neruis,
Fleumatis eluuie presſis: confert tremuloſis,
Asmaticis, lippis, Lethaeis atque caducis.
Cephaleam gelido, genus ex humore trahentem,
Cui tribuunt vires priuatae foedera cauſae,
Pulueris anthophili, vel, quem filocasſia reddit,

A. C. *Hoc ſimili antidoto ſtomachi potata dolorem*
MCXCVIII *Soluit & excludit, quem frigida cauſa creauit.*
Subuenit huic cauſae ſpecialiter ex Adriano,
Et nucis ex oleo, factum cataplaſma dolenti
Appoſitum ſtomacho, ſiue hunc morbum paralyſis
Inferat, aut algor, vel rheuma, vel algidus humor.
Quando melancholicis ratio fuſcata tenebris
Eclipſim patitur, erratque logiſtica virtus:
Hoc ſero dabis antidotum vino reſolutum,
Quo coſtum aw) *vel caſtoreum cum ſene* ax) *coctum.*
Eripit acceſſus eadem mixtura caducos:
Naribus infuſa, quo nondum tempore morbus
Bella mouet, vel quando ſuae furit impetus irae.
Vim cephalalgiae, cui frigida ſuggerit ortum
Materies, vel frigiditas quam ſola creauit,
Cum vino bibitum valide domat hoc Adrianum,
Cum quo ſi coſtum vel ruta domeſtica, vel nux
Bullierit muſcata ay) *diu, modus hic medicandi*
Aptior, & cauſae magis vtilis eſſe probatur.
Ex hoc antidoto rutae cum iure ſoluto
Expediet caput occiduum frontemque perungi,
Et

aw) Radix apud Dioſcoridem l. I. Cap. XV. *ax*) Sena vulgo dicta. Sed Aegdius caſu recto ſene videtur dixiſſe. Sane Senam Mauritano nomine dictam ab Arabibus Sene vocari notat MATTHIOLUS ad Dioſcoridem l. 3. c. 70. *Gud.* *ay*) N. B. nucem myriſticam iam tempore Aegidii nucem muſcatam dictam fuiſſe. *Gud.*

Et quae mobilibus pulſantur tempora venis. A. C
Sed de ſeminibus calidae virtutis & herbis MCXCVIII
Furfureisque mero coctis oleoque ſacellis
Ante vaporetur caput & calidis foueatur.
Quos infrigdati mouet indignatio ventris
Cum vino ſumptum confortat eos Adrianum:
Antophilus, coſtum, maſtix, ubi cocta fuerunt.
Curat idem Scotoſim cerebri de rheumate natam
Cum vino thuris. Sed ſi ſcotomia vigorem
Traxerit a ſtomacho tunc vino thure remoto
Confortatiuum ſtomachi potes addere coſtum.
Appoſitum ventri factum cataplaſma iuuabit
Ex hoc antidoto, miſcellinoque liquore, az)
Antophilis, nuce muſcata cum puluere thuris.
Cum ſucco bibitum, quem ſaluia fundit agreſtis
Epaticos lapſus domat ex algore creatos,
De quibus hydropiſis ſi prouentura timetur:
Antidoto ſibi commixto decoctio detur,
Ex apio, ſparago, maratro, bruſco, petroſillo.
In pilulis Adriana doſis ſibi puluere thuris
Et myrrhe trocleten miſtum ba) *ſuſcepta medetur*
His, quibus eſt epatis ſanies collecta cauernis,
Quam

---

az) Oleo muſcelino. *ba*) Videtur legendum: *vbi puluere thuris Eſt myrrhe troglytes mixtum.* Myrrhe dixit pro myrrha. Gallis olim & nunc dicebatur myrrhe. Troglytes per ſyncopen ut metrum ferre poſſet dixit protroglodytes. Myrha omnium prima eſt, quae Troglodytica appellatur, accepto cognomine a loco, in quo prouenit, inquit Dioſcorides l. I. c. 67.

A. C. *Quam male curati dimiſit maſſa tumoris.*
MCXCVIII *Ante mali motus primos dum morbus inermis*
Cum tepida ſumtum typicis acceſsibus obſtat.
Cui qui commixtum vel apocima caſtoreatum
Vel rutae ſuccum biberit, vel partibus imis
Intulerit, poterit colicum ſubuertere morbum.
Capparis in vino decoctio vel tamariſci,
Cui mixtum fuerit Adrianum, ſplene grauatos
Liberat. Antidoto phreneſis curatur eodem:
Si vino cum quo diſſoluitur, iſta coquantur:
Saxifragae radix, filipendula, granaque ſolis,
Fulittiros permarnen, ciperus, ſanguisque caprinus,
Alexandrinum cum ſiſeleos opoſcisſum.
Praeueniat facta purgatio de benedicta.
Ex gelidis chimis eadem medicina creatam
Lithiaſin curat, ſed qui dabit ex Adriano
Et lyncis lapide pilulas, hircique cruore,
Ac hederae gummi, miſcens opobalſama, morbi
Plenius expediet curam cauſamque repellet
Ex oleo puro, vel vbi decoxeris ante
Non paucos cimices, foueatur virga virilis
In vitreo vaſa formam ſignante Priapi.
Hoc quia fomento laxatur virgo, coarctans
Cauſa remollitur, via clauſa prius reſeratur.
Proderit & virgae cimices imponere viuos,
Vt cimicis morſu neruo patiente titillas
Concomitans ſenſum vis expulſiua iuuetur.
Sed cataplaſmati pecten parteſque propinquas
Conuenit ex oleo cimicum, cum quo reſolutum
Hoc erit antidotum, cuius colatio virgae

Miſ-

Miſſa per argale lapidem diſſoluit, & arctas A. C.
Enfraxes aperit, & aquoſa ſuperflua fundit. MCXCVIII
Coctus aqua ſalſa ſenecio, mercurialis,
Herbaque muralis, paritaria, ſtrangurioſos
Pectinibus vini fomenti ſuperaddita curat,
Et ſuper has herbas factum cacatiſma iuuabit.
Tempore ſeptenni iuuat integra vis Adriani.

Athanaſia antidotum.

Mortis iura premit Athanaſia, fata retundit,
Siſtit anagogen, vomitum, fluxum, diabeten,
Claudit anaſtomoſim, rixin ſimul, & diabroſim,
Profluuium vuluae, ſtillamina faucis, & vuae,
Atque gonorrheam compeſcit, rheumata ſtringit.
Pentaphilon ſucco ſolatrique ſoluta, vel herbae
Sanguineae, nec non plantagine, rubrificato
Sanguineo lapide preſſim cum cote fricato
Illita temporibus geminis, infuſaque nari
Sanguineum valide cohibet de nare fluorem.
Haec eadem data cum ſucco plantaginis arcet
Sanguineum fluxum, quem nutritiua reſoluunt,
Cum per anatropam venarum carcere rupto
Summa petit ſanguis ferveris acumine motus
De pulmone fluens, vel ab epate, vel regione
Pectoris erumpens, vel cum diabroſis eundem
Elicit a venis Athanaſia mixta liquori,
Quem contrita facit poligonia vel cicorea,
Sanguineum potata valet compeſcere fluxum.
Sed quia pulmonis vehemens conſtrictio tusſim
Incitat, & venas aperit, fluxumque cruoris
Fortius exacuit, conſultius hoc patienti

An-

A. C. *Antidotum dederis, ſi lenitiva propines*
MCXCVIII *Penidias, amilum, ptiſanam, gummi dragagantum :*
Lenia cum dantur prius, & poſtrema ſequntur,
Conſtrictiva trahit virtus moderamen ab illis,
Vt iam non alios habeat praeſumere motus,
Sed contenta ſuis propria ſed lege tuetur.
Non aperit venas media, nec tuſſe reſoluit,
Nec facit ad fluxum ſua quem natura cohaeret.
Inteſtinorum vitio cum ſanguis ab imo
Profluit, haec cum cliſteri transmiſſa deorſum
Compeſcit fluxum ſucco reſoluta priori.
Cui ſi mixtus erit bolus ſanguisque draconis
Galla, roſae, ſentix, balauſtia, pſidia, maſtix,
Mintua, conſolidae radix, albumen, acetum:
Vtile conficies ex his cataplaſma, quod aegris
Deſuper aptatum membris completius omnem
Sanguinei poterit fluxus abſoluere curam.
Menſtrua conſtringit, quaeuis furioſa caloris
Exagitat, ſi cum plantagine mixta bibatur,
Vel foueatur aqua matrix, vbi cocta geneſta
Cui ſe miſcuerit Athanaſia pondere librae,
Reſtricto ad ſextam certo moderamine partem.
Si manare facit muliebria ſanguis abundans
Cum nimis exundet nequiens in vaſa teneri.
Nec talem cohibere poteſt Athanaſia fluxum,
Quem de ſaphenis celebrata minutio ſedat.
Femina, cui matrix ventoſo plena vapore
Compreſſo ſtomacho vitalia membra coercet,

Vt

Vt reſpirandi iam libertate relicta A. C.
Syncopis inſurgat & ſuffocatio fiat: MCXCVIII
Ex hoc appoſito prunis medicamine nares
Fumiget, vt tractae neruos matricis odore
Concutiens fumus hanc cogat ad inferiorem
Declinare locum propriaque in ſede teneri:
Non infundatur vuluae, nec ſubiiciatur,
Nec ſua matricem nubes fumoſa vaporet:
Ex hoc natura male contriſtata vaporis
Horrorem fugiens, triſti turbata ſapore,
Fortius alta petens, ſtationis iure relicto
Presſura ſtabili vitalia membra grauaret.
Frena Gonorrheae, ponit quam lubricus humor
Vaſaq; lenificans generat, vel ſemen aquoſum,
Vel contentiua vis debilis, & retinendum
Non cohibere valens genitalibus addita mem-
brus:
Admixto ſibi Caſtoreo, cum puluere Myrrhae.
Aut herbae ſucco, quem virtus ſtiptica morbo
Conciliat, vel cum vino potetur agreſti
Et ſatis auſtero, cui Bdellia, Caſtoreumque,
Maſtix cum Myrrha dederint decocta vigorem.
Cum roſeo, vel coeleſti potata liquore
Tipſicon excludit, quae cum ſit nata caloris
Frigoris interpres vultu depingitur albo,
Et medicos errare facit, nam decolor eius
Vrinae effigies cauſae praenubilat ortum.
Huic ſemper viua roſa, ſandalus, atq; morella,
Foedera mixturae ſubeant, vt ſicca minutos
Mixturae mandent cineres. & ſuccida ſuccos.
Temperat vrinae fluxum confectio talis.

Sub

A. C. *Sub forma emplaſtri calefactis addita membris:*
M.CXCVIII *Lamina de plumbo diſtincta foramine multo,*
Ex oleo roſeo lumbis aptata perunctis:
Haud modicum ſolet huic cauſae praeſtare iuvamen.
Maſticis hauſta mero, vel cum ſucco turionis
Senticis, haec eadem fertur praeſtare ſalubrem
Caeliacis curam, calidus quos humor abundans
Profluuio ventris, nimioque dolore, moleſtat.
De calido colicos vexatos rheumate curat,
Si prius infuſi ſoluatur aqua dragaganti.
Si colicus de viſcoſo ſit rheumate morbus,
Conſequitur nullum talis medicina vigorem,
In pilulis data confectis cum puluere boli,
Maſticis, ac herbae, cui conſolidatio nomen
Praebet, conſolidae dyſentericis medicatur,
Quos inteſtini vexat ſciſſura ſupremi.
Aut elixetur radix anagallica, cuius
Miſceat haec medicina ſibi potata liquorem;
Si dyſenteriae radix fundetur in imis
Viſceribus, ptiſana, dictoque liquore ſoluta.
Haec eadem haud modicum cliſterizata iuuabit.
Ars iubet, & ſollers poſcit doctrina medendi,
Quod cum citrinis purgatio mirabalanis
Praeueniat, nocuos mundans a corpore chimos.
Quae data cum roſea, vel aqua de nubibus orta,
In qua mala ſuos coxerunt punica flores,
Cruda lienterici cohibet ſtillamina fluxus
Lubricus, & lenis, cui cauſam ſuggerit humor,
Cuiusmetridatus celebris magis & ſpecialis,
Plus quoque digna fide curatio creditur eſſe.

Anti-

Antidoti medicina viam praecurrere debet A. C.
Fide lienteriae, quam dudum longa probauit, MCXCVIII
Et morbi propriam vetus experientia fecit.
Quod ſi forte roges qua ſit medicaminis huius
Materies, illi kellos dant mirabolani;
Fungum: abies; filicem; quercus: colocintida: pulpam;
Feniculus: maratrum; Tibi formam conficiendi
Vſus & officium tribuit, redditque magiſtrum,
Ex dyſenteria, villos rodiente, cicatrix
Nata lienteriae cauſam vel apoſtaſis infert,
Quae nulla dicti medicaminis arte iuuatur!
Ante ſtatum, prope rheumatici primordia motus
Sanat apoſtema, quod corporis interiora
Poſſidet, infuſo ſi ſit data cum dragaganto:
Exterius natum reprimit, fluxumque coercert
Laeſo ſub ſpecie cataplaſmatis addita membro
Cum ſemperuiuae ſucco reſoluta, vel illo,
Quem diſtincta facit centum poligonia nodis.
In pilulis eadem ſi commixto ſibi thure
Detur, apoſtaſeos ſuſpendit rheuma futurae;
Purgat praeteritae vitium cum pulvere mirrhae.
Cum modico mellis oleique recepta liquore
Interius ſumti delet nocumenta veneni:
Melle lauat, colat, detergit, noxia mundat,
Prouocat ex oleo vomitum, purgatque vomento,
Ipſaque in propria munit vitalia membra.
Cui gentianam miſcens, & ariſtologiam
Ius quoque diptamni, ſi poſt vomitum patienti

A. C. MCXCVIII

Hanc dederisſero non pro vomitu faciendo
Interius ſumpto, demis ſua iura veneno.
Nam de reliquiis virus, quod forſan inhaeſit
Viſceribus, vis antidoti conſumit & ipſum
Abſorbet penitus ex hoc his nacta vigorem.
Haec mixtura iuuat læſis ſupperaddita membis,
Viperei quae dura trahunt contagia virus.
Dentibus afflictis, oculis, capitisque dolori,
Subuenit, & lacrimis ſimili formata tenore,
Quem tenet in paribus quando datur aurea cauſis.
Auribus oppresſis, nimioque dolore grauatis,
Cum ſemperuiuae ſucco inſtillata medetur
Cum caricis neruis pasſis dulcique caleno
Gargarizet eam, gelido qui rheumate fauces
Compreſſas habet, & tumidas, nimiumque dolentes:
Ex quibus apponi factum cataplaſma iuuabit.
Stomaticos, quorum pexim diſtemperat algor,
Cum maſticino confert potata Liaeo.
Hic modus, hic vſus, haec lex, forma medendi
Antiquo celebrem ſeruauit tempore curſum.
Nam tunc ex calidis conſtans athanaſia rebus
Conſtanter poterat gelidis occurrere cauſis
Frigida cum calidis nunc praedominentur in illa,
Hunc curandi vſum fugiunt reprobantque moderni.
Ex hac commixtis pariter ſibi maſtice, coſto,
Olibano, cera, factum cataplasma ſoluto
Appoſitum ſtomacho catacropam fraenat, & ipſam

Enor-

Enormis vomitus laxatas frangit habenas. A. C.
Terminus eſt eius finalis tertius annus MCXCVIII

Achariſtum antidotum.

Aſtmaticos cantus Achariſti potio ſedat,
Diluit offenſas pulmonis & arteriarum
Spurcitiem mundat, tuſſim domat, organa vocis
Purificat, vocem reparat, pectusque relaxat,
Diſcutit exortum de frigiditate catarrhum.
Et capitis cauſas gelido de rheumate natas
Sub pilulae forma linguae cum puluere thuris
Suppoſitum vel cum vino potabitur, in quo
Coxeris olibanum, cerebri quod rheuma coercet.
Pectoris offenſas vitalis ſcandala membri
De gelidis & flegmaticis ſurgentia chimis
Placat & abſoluit, eius ſi mulſa bibatur,
Qua prius excocta fuerint. & ab igne probata:
Paſſulus, yringus, liquiricia, ficus, yſopus.
Fertur achariſtum ſine munere: nam ſuus actus
Si celer & properus & praematurus habetur;
Sic quoque praecelerat optatae dona ſalutis,
Quod medicum donis & munere priuat honoris,
Et facit ingratum loculis diſcedere laxis.
Raptim facta ſalus nullo reparatur honore:
De conſtante nihil quoniam conſtare videtur,
Actio naturae cenſetur, non medicinae:
Depreciat precium meriti, medicique favorem
Fuſcat, & ipſius iuſtum degratiat actum.
Greſſibus accedens tardis, multoque redemta
Vitae ſupplicio, nimioque excuſſa dolore,

A. C. *Lenta ſalus; quoniam naturae ſubuenientis*
MCXCVIII *Creditur officio medicinae facta ſalubris,*
Gratior eſſe ſolet medico, magis obligat aegrum,
Impraegnatque manum donis & nomen honore.
Inde fit, vt quod in his magis appreciabile conſtat,
Hoc minus appreciet fatui ſententia vulgi.
Durat achariſtum tribus annis inuiolatum.

Alchancalon antidotum.

Cum rheubarbaricis ſcrupulis tepidoque liquore
Simplicibus triteis alchancalon & geminatis
Confert, disſcraſiae febrilis caumata ſoluit:
Ardores epatis fugat, ictericosque colores,
Ex fumo colerae caput aſcendente dolorem
Amputat, & ſcotoſim curat, viſumque reformat.
Quos calida ſuadente craſi, calidaque diaeta
Aeſtiui ſtimulo febris irritata caloris
Temporibus calidis ſolito de more ſalutat,
Prouidus abſoluit huius medicaminis vſus
Praeueniens, tollitque mali nocumenta futuri,
Et febris ad corpus ſocialem rumpit amorem.
Confectum cum melle duobus militat annis;
Vno ſe tantum regit accedente ſyrupo.

Antidotum haemagogum.

Traxit haemagogum proprium de ſanguine nomen,
Ad cauſas quia praecipue ſpectat muliebres:
Et

A. C.
MCXCVIII

Et quod matricis iniuria longa negauit,
Sanguine viſcoſo clauſis a frigore venis,
Sanguineum mouet & cogit manare tributum.
Matricis pecus interimit pellitque peremtum.
Quae bene purgari nequeunt poſt tempora partus.
Menſtrua purificat, & noxia cuncta reſcindit,
Conſtrictasque prius matricis laxat habenas
Potatum mouet vrinam, diſſoluit arenam,
Stranguriam ſanat, lapidis fragmenta reſoluit,
Epatis euphraxim reſerat, ſplenisque tumorem
Extenuat, colicis de frigiditate medetur:
De gelidis compreſſa domat praecordia chimis;
Viſcera ventoſis curat pulſata procellis;
Subuertit vomitum: crudi quas nauſea ventris
Reiicit acceptas emagogum continet eſcas:
Flegmaticum fouet humorem, motumque potenter
Eiicit. In cauſis nullum muliebribus iſto
Fortius, & melius medicamine, comprobat vſus.
Ex emorroidis patientibus atque ſolutis
Eſt hoc antidotum ſumma ratione cauendum,
Conſtat emagogi vis integra quatuor annis.

Blanca maior.

Blancos blanca mouet chimos: ſit commoda neruis,
Fleumatis eluuie preſſis: confert tremuloſis,
Aſmaticis, lippis, Lethaeis atque caducis.
Cephaleam gelido, genus ex humore trahentem,
Cui tribuunt vires priuatae foedera cauſae,
Pulueris anthophili, vel, quem ſilocaſſia reddit,

A. C. Mixturam ſibi concilians data Blanca potenter
MCXCVIII Eruit, & veterem tollit noua cauſa querelam.
Prima vadum tentet, praecurrat iter medicinae
Aurea per patulos naris infuſa meatus;
Vel diacaſtoreae vel ſacrae potio pigrae.
Si triduo mellis acidi praeceſſerit vſus,
Cum praedictarum reſoluta mero ſpecierum
Excludit capitis natum de ventre dolorem.
Sic data perfuſos lacrimis ſemperque fluentes
Sanguineos reprimit oculorum blanca tumores
Se quibus admiſcet cum ſanguine fleumatis humor;
Cui ſi caſtorei pulueriſtaſis agria, maſtix,
Mixtus erit; piluliſq; frequentibus inde receptis,
Lumina detergit lippo foedata liquore.
Quae ſibi commixtis, & lance pari ſociatis
Eufraſia, maratro, ruta, latoque cimino
Limpidat obſcuros oculos, ſiccatque madentes,
Fortiter exonerat preſſos purgatque repletos,
Palpebras reſerat viſcoſo carcere clauſas,
Nexas dilaqueat, viſcoſa bitumina mundat.
Quae bene gummoſis ſibi commixtis anacardis,
Maſtice, caſtoreo, myrrha, piluliſque recepta:
Ne fluat in vanos motus, falſaſque timoris
Vmbras concipiat, ne caſtra ſuperflua fundat
Finibus Italicis ne ſe quaeſiuerit extra,
Fantaſiam firmat: Logicae virtutis acumen
Dirigit, & mentis deliramenta retundit:
Vim memoratiuam ſolidat: gazam rationis,
Lubrica lethaei quam merſerat vnda fluenti,

Col-

Colligit, & reparat & ſub Ioue ſiccat amoeno. A. C.
Haec anachardorum generoſo mixta liquori MCXCVIII
Frixa mero, cellae ſuperaddita poſteriori,
Perdida virtutis memorantis iura reformat;
Ante die quarto caput ignea cuſſa vaporet,
Vt cutis effundat carpello caeſa cruorem.
Haec modactilico purgat ſibi pulvere mixto
In pilulis gelidam ſero data blance podagram
Ex ebuli cimis de ſambuci mediano
Cortice, proiectis tunicis, ſolisque retentis
Mollibus interulis, de feniculi, petroſilli,
Seminibusque apii, fiat decoctio, per quam
Blanca reſoluatur camantis mixta liquori
Expreſſo a cimis, quod concula continet oui.
Hoc accepta modo, tali celebrata tenore,
Vſibus aſſiduis pro viribus accipientis
Liberat hydropicum longi de carcere morbi,
Cui digeſtiui motu languente caloris
Fortior expellens & proiectoria virtus
Laxat & extendit generali membra tumore,
Puluere caſtorei largo ſi pondere mixto
Per crebras iterata vices, nunc ſubdita lin-
guae
Per pilulas, nutritiuis nunc tradita membris,
Os tortum pendens, labrum faciemque ſolu-
tam
Linguam legitimae fraudatum iure loquelae
Rectificat, releuat compaginat, atque coaptat,
Integrat & cuneo naturae verba monetat.
Cappare, feniculo, mixtis ſibi cum tamariſco,
Et quae Leptominae virtutis acumine pollent,

A. C. *Spleneticis confert, ſi mollitiua relaxent*
MCXCVIII *Splenis duriciam, ſi digeſtiva medendi*
Vſum praeveniant, ne prima nouiſſima fiant.
Ius apoplexiae dirimit, morbique caduci,
Si tepido vino, quo ſit caro cocta leonis,
Blanca reſoluatur, & ſic reſoluta bibatur.
Sic ſe matronam veterem Platearius olim
Per duo luſtra prius paſſam curaſſe fatetur.
Annis blanca manet geminis foecunda vigoris.

Benedicta

Humores trahit a membris benedicta remotis,
Diſſoluit lapidem, morbum fugat articularem,
Stranguriam, phreneſim, colicam domat, & paralyſin
Amputat enfraxes epatis, ſplenisque tumores,
Iliacum ſoluit peſtem, reprimitque podagram.
Ante datis diuiſinis radicibus, herbis,
Gummis, ſeminibus, quibus eſt diuretica virtus;
Ordine ſub certo, quorum foecunda ſalerni
Pagina deſcribit ſimilem diſtincta columnis
Corpore mollito calidi virtute lauacri;
Quo fuerint cocta creſſo, ſenetio, malua,
Furfur, & althea, cisſum, linochidis herba.
Admixtis ſibi praecipuis meliusque probatis,
Quae praedictarum pandit diſtinctio rerum,
Summam nephreticis curam gerit & lapidoſis.
Pondere ſi duplici, quam regula conficiendi
Exigat, admixtus erit hermodactilus illis,
Ictibus arthreticis acri de rheumate natis
Subuenit, & gelidae confert benedicta podagrae.
Quae cum cliſteris apozemate mixta, pudendis
In-

Inſtillata locis, colicam ſi ſoluerit aluum, A. C.
Spondet quod colici tollet nocumenta doloris, MCXCVIII
Cum diamargariton ſi demum mixta bibatur:
Sed calidi primum venter, parteſque pudendae
Renes & lumbi ſitiunt fomenta lauacri.
Actio cliſteris ſi ſurda ſit atque rebellis
Vt duras nequeat ventris diſſoluere faeces.
Sumpta per os medicina nocet, vireſque doloris
Exacuit, morbum renouat, ventremque procellat.
Conceptam vitio ſtomachi quam cauſa creauit
Frigida cephaleam domat antophilis ſibi mixtis,
Et nuce muſcata. Sed frontis inunctio primo
Et laterum capitis calido celebretur oliuo,
Quos fermentat hydrops, pexis quibus hora ſecundo
Incrudata, vago diſtendit membra tumore:
Quos grauat eluuies Benedicta vigore potenti
Liberat & redimit: data cum vino petroſillo
Maſticis & maratri dauci, duplicisque cimini.
Poſtquam pleuretici deferbuit ira caloris,
Iamque ſuos motus bis ſeptem noctibus actis
Poſt agma bb) *propriis quaerens erumpere cellis,*
Ordine poſtpoſito ne proflua forſan oberret
Materies, fatuo ne laedat membra recurſu,
Haec medicina cauet data cum ptiſana, draganto
Gummi, penidiis, melonibus, atque citrolis.
Permanet incolumis Benedictae vita biennis.

bb) *Poſt agit a Gud.*

A. C.

PROLOGVS LIB. II.

MCXCVIII *Dulcia Threicii reſonans modulamina vatis*
Tange chelim, digitisque fides percurre ſonoras.
Largo Cirrhei libamine pota fluenti,
Diua, Muſandinas euolue & diſſere leges.
Decrepito longoque diu fuſcata veterno,
Quae calcata iacent, quae nunc abiecta teruntur,
Sparſaque vileſcunt communibus edita cartis,
Nec iubar eloquii, certam nec habentia formam
Collige, compone, renoua, prudenter adorna.
Oblectata nouis quae praeſens deſpicit aetas,
Eruta de veterum ſcriptis antiqua recenſe:
Ad veteres cantus quoniam noua nauſeat auris,
Delicias paſtorales & ludicra quaerens;
Hiſtoriam veterem numeris metrisque ligatam
Vt melius reſonet modulis aptare momento,
Et vetulam compelle nouo iuveneſcere cantu,
Seque puellarum iungat matrona choreis,
Atque pedem moueat, ſed non laſciua pudicum,
Nec ſua pentametro frangat veſtigia greſſu.
Vt melius vigeat vetus anticumque falernum
In ſegetes transfunde nouos gentique ſalernae,
Crateri mandata nouo, ſua vina propines.
Quae poſtquam guſtu doctaque probauerit aure,
Nouerit illa ſuis collecta in montibus eſſe:
Sed calicem ſciat eſſe meum, ſi forma probatur
Artificis, qui materiam ſumens alienam
Fingit in aere nouos ligno vel marmore vultus:

Sed quia de rebus propriis plerumq; paratur A. C.
Vſus & obſequium, manibus quaeſita miniſtri, MCXCVIII
Et valet interdum dominus clareſcere ſerui
Muneribus: mea philoſophis fer dona Salernis.
Aegidio mittente ſuo foecunda ſalutis
Fercula ſuſcipiant non dedignante labello,
Scripta legant: honor eſt patri cum proficit haeres:
Sic famulo reſpondet herus: ſic foedere certo
Atque relatiuo patri eſt obnoxia proles:
Diſcipulo doctor tanta compage ligatur:
Sic ſibi coniurant & amicis nexibus haerent,
Quod bona progenies laus eſt & gloria patris,
Ingenuumque probat proles generoſa parentem:
Sedulitas famuli domini foecundat honorem:
Diſcipuli titulo doctoris fama relucet:
Luna probat radios ſolis: corpusque fatetur
Vmbra ſuum: truncum ramusculus: vuaque vitem:
Ex oleo merito pretium clareſcit oliuae.

Incipit Liber II.

DIAMARGARITON.

Cor diamargariton recreat, mentemque ſerenat:
Triſtes exhilarat: phthiſicis fomenta propinat:
Conſumtos reparat quos macronoxia vexat:
Cardiacam curat: ſordes a corde relegat:
Reſtituit guſtum torpens acuendo palatum,
Atque cibis propriis dat condimenta ſaporis:
Quos anathimiaſis vexat, fumoſaque pexis,

Ad

A. C. *Ad ſolitum morem reuocat, tribuitque vigorem,*
MCXCVIII *Debile cor recreat, gelido torpore ligatum*
Frigore denſatum, tenebroſa nube grauatum,
Si miſcetur ei puluis, quem fracta miniſtrat
Oſſea durities cerui de corde recepta.
Ponderis haec ratio mediam capit vncia dra-
gmam
Ante cibum mane doſis haec cor viſitet aegrum,
Et ſit odoriferi comes huic potatio vini.
Non des, ſi calidae ſit paſſio filia cauſae.
Hoc quoque cum vino ieiuno ventre bibatur,
Frigida cui ſtomachum craſis incrudeſcere
cogit:
Fruſtum ligni aloes cùm baſilicone moretur
Tempore nocturno puro fortique falerno,
Cum diamargariton vinum hoc ſi mane bibatur
Inualidam pexim releuat quam deiicit algor.
Si foecunda magis, ſi rerum plena facultas,
Larga manus, praegnans loculus, ſi ſplendeat
auro
Arca, vel argento niteat, domus ampla clien-
tum
Ferueat obſequio, ſi delicioſa potentis
Plus aequo laſciua fames ſpoliare laboret
Diuitiis elemeata ſuis, ſi fulguret aurum,
Electum gemmata merum ſi vaſa propinent,
Si magnis ſe diuitiis mens magna coaptet,
Aggrauet hic medicina manum: ſumptus one-
roſos
Exigat: hic poſitos debet transſcendere fines,
Contundant gemmas molat aurum, miſceat am-
bram, *Balſa-*

Balſama non dubitet propriis apponere cauſis; A. C.
Lignum aloes feruente mero deſudet & illi MCXCVIII
Se perdendo ſuum tribuat mandetque vigorem.
Iacturam redimit opulentia, cura ſalutis.
Hoc quoque quod propriae geritur cuſtodia vitae
Nam cum auri dremmam capiat pro nocte liquoris,
Et natura ſuas habet interponere partes,
Vt ſe confortet, recreet releuetque cadentem
Cum vino diamargariton, vbi caumata paſſum
Lignum aloe fuerit detur ſtomacho patienti
Diſcraſiam gelidam, gelidaeque pericula pexis.
Quid faciet Codrus, quid Codri curta ſupellex.
Cuius plebea vacuus farrragine venter
Non ſatis impletur, ſpaſmum patiente crumena,
Cuius opes modicis depicta ſophiſmata cartis.
An quia res anguſta domi, quia parca facultas
Et tenuis ſumtus nequit hos attingere luxus?
Et vetat in vetitum motus erumpere mentis,
Nuda ſalus ſine ſubſidio proſtrata iacebit?
An quia deficiunt ſpecies & aromata deſunt,
Codrizat tua, Codre, ſalus, deiecta fatiſcit
Corporis integritas, quia te praeſentia Mauri
Splendida non recreat, multo ſpectabilis auro.
Abſit vt inſidias naturae ſobriā ponat,
Mundaque paupertas, quae certis obſita metis
Non quaerit ſibi praeſcriptos transſcendere fines
Paupertas medicina ſibi tribus emta minutis,

Quam

A. C. *Quam faba Pythagorae, lardo condita puſillo,*
MCXCVIII *Et rude nutrit olus, cui de farragine panis*
Furfurea factus auidoque in ventre receptus
Radit & elimat groſſos de corpore chimos.
Plus ſapit, & reficit, nutrit, confortat & auget,
Se membris magis aſſimilat, ſe firmius illis
Inſerit eſca, famis auido condita ſapore.
Quae via curandi morbos, quae cauſa fidelis
Certa medela malis, niſi parcae ſobria vitae.
Regula priuatis plerumque accommoda menſis?
Plus aqua, plus tenuis ſub tecto paupere victus
Roboris ac vitae confert, quam Caeſaris aula,
Nectarei calices, quam vitis vina falernae,
Quam caro ſylueſtris latrantum parta labore,
Salmones ſapidi, rumbae *bc*). *trutaeque rubentes*
Inter regales epulas, tacetaque craſſa.
Languet in his gula luxurians & venter obeſus.
Cum vino diamagariton poſt prandia ſumtum
De gelidis exorta domat faſtidia chimis:
Sed de ſpirituum defectu nata coercet
Ante cibum: De diſcraſia contracta caloris
Noxia non reprimit, ſed plus ferueſcere cogit,
Rheumata ſuppoſitum linguae viſcoſa reſoluit
Pectoris aſmaticis: phthiſicos ſine febre reſumit
Cum ptiſana ſumptum, cui frigida ſemina purum
Ablactata diu commendauere liquorem.

Haec

---

bc) ms. an *rhombi*? *Gud.*

Haec doſis emundat ſaniem, carnemque reformat, A. C. MCXCVIII
Carne ligat media diſtantes vlceris oras.
Cronica longaeui paſſos dicsrimina morbi
Integrat, & reparat, claro comitante falerno,
Cuius aromaticos fragrantia vincat odores,
Vineus & guſtum recreans, excluſus ab omni
Sit ſapor auſtero: puri color aemulus auri,
Cuius ſubtilis ſubſtantia, lucida forma,
Cui fraenum imponat roſei mixtura liquoris.
Quos grauis exagitat malfactio, membra vigore
Priuans ſenſifico, gelidae nimis aemula mortis
Rheumatico claudens vitales obice poros,
Aut purum vitae radium, cordisque lucernam
Obfuſcans denſa coecae caliginis vmbra:
His diamargariton, morbo ceſſante, medetur.
Die bd) *nihil dandum eſt, oris medicamina ceſſent,*
Quando ſuos agit inſultus in corpore morbus.
Exurgat facies roſeo perfuſa liquore:
Baſilicon, menta, violae roſa, myrtus amoenos
Naribus aegroti non ceſſent reddere fumos:
Plena roſis capiti ſe ceruicalia ſubdant:
Quae tepidum biberit humorem fortis aceti,
Roboret inualidum ſuper addita ſpongia pectus,
Viſitet extremas moderata fricatio partes:
Inuoluat perfuſas aqua praecordia pannus,
Vt vagus algoris retruſus ab obice ſanguis
In-

bd) ita ms. f. *deinde.*

A. C. *Interiora petens tribuat ſolatia cordi.*
MCXCVIII *Pingui paſta oleo ſubitoque extincta lucerna*
Olfactum horribili grauet & contriſtet odore,
Senſilis vt virtus ſternuto mota, ſepultam
In cerebri cellis animalem ſuſcitet auram.
Femina matricis quae compellente querela
Exſtaſis in raptum rapitur totiens memoratum
Suſcipiat diamargariton regione pudenda,
Quae Veneris ſedes, Vulcani Fabrica, *partus*
Ianua, quae ſorbens hominem laſciua voluptas
Deferuere ſolet: vbi iuſta libidinis ira
Frangitur, & primo quae feruida, ſine tepeſcit:
Prodiga quae donis fuerat, quae proflua pactis
Plenaque ſollicitis detenſo languida neruo
Alget auaritia: poſtquam deferbuit ardor
Ceſſat amor, cadit affectus, dandique voluptas:
Febris abit facta ſanie, ruptoque tumore
Tenſio laxatur, & ſoluitur ira caloris:
Quae primo fuerat abſorpta libidine carnis,
Damnat opus ratio: ſed poſt ſurgente procella
Fit carnis recidiua fames, creſcitque boliſmus.
Illibata tenent annis ſua iura duobus
Hoc Diamargariton & ei conforma Diantos.

DIANTOS.

Febribus afflictos, languore diu cruciatos,
A morbo profugos iuuat inſtauratque Diantos.
Suſcitat invalidum pexim, confortat orexim:
Con-

Confert cardiacis, & triſtibus. & macilentis: A. C.
Roborat in validos, quibus eſt vis parua caloris, MCXCVIII
Qui tabulae haerentes nudi ſine veſte vigoris
Virtutis modicae leni ſpiramine moti
Jam rate confracta morbi euaſere charibdin.
In quibus expediat cauſis, quas debilitatis
Subuertat ſpecies, opus eſt indagine veri.
Hanc calor, algiditas, emfraxis, frigidus humor,
Spirituumque facit defectus: ſi calor illam
Vel ſi ſpirituum defectus, nulla diantos
Gratia ſubveniet: ſi praecluſiua viarum
Spiritibus neget enfraxis per membra recurſum
Membraque debilibet, cum puro ſume falerno,
Cui dederint electa ſuas diuretica vires.
Diſcraſiae ſocius gelidae, ſi frigidus humor
Debile diſponat corpus fluxuque fatiget,
Cum vino dabitur, vbi ſint incendia paſſi
Maſtix, olibanum, gariofilus & cinomomum.
Cauſa prior maneat deſitque ſolutio ventris,
Det vino nux ſola ſuum muſcata vigorem:
Frigiditas humore carens poſt dona diantos
Poſtulat offerri puri libamina vini.

DIAMORON.

Quod fit de moris, morbos exterminat oris:

A. C. MCXCVIII

Faucibus artatis valet & ſquinance bd) *gravatis:*
Guttur mundificat: vuam de rheumate ſiccat.
Diamoron duplex vinum, cui morus agreſtis
Dat ſua mora rubus: reliquum quod ab arbore celſa
Et vires trahit & ſuccos: & vtrumque cadentes
Et male laxatas ex rheumate ſubleuat vuas:
Siccat & extenuat, madidat, & rheuma coercet,
Quod ferit arterias, fauces & guttura crebro
Humorum impulſu, ſi gargariſmate facto
Cum calida teneatur aqua patientis in ore.

DIASATYRION.

In Venerem pronos quos olim fama notavit,
A ſatyris Diaſatyrion nomen ſibi traxit.
Militiae Veneris laſciuaque praelia noctis
Ex diaſatyrion ſumunt augmenta vigoris:
Lumbos ingrauidat, membrum genitale reformat,
Teſticulos inflat, & virgae ſperma miniſtrat.
Ergo femineo quisquis ſeductus amore,
Fortius affectas Veneris ſudare palaeſtra,
Et coitu aſſiduo muliebris paſcere vota:
Qui neruo conſtante diu nunquamque remiſſo
Vis multas iterare vices, paſſerque videri,
Cum

bd) forte: *cynanche*

Cum diuſatirion hoc durum & molle duellum A. C.
Aggredere, vt capias laſciui dona triumphi. MCXCVIII
Stulte, quid aggrederis vuluae ſaturare boliſmum?
Cur auide affectas implere voraginis antrum? Inuectiua.
Tartarus, os vuluae nequeunt pontusque repleri.
Laſſari multo coitu, nunquam ſatiari
Vulua poteſt: Graecus furit intus & aeſtuat ignis, be)
Qui nulla moritur nullaque extinguitur arte.
Quanto plus molitur, quo plus attrita flagellis
Hoc magis ardeſcit, ſaeuitque libidinis aeſtus,
Omnis ad iſtius pelagi fit nauita portum
Naufragus, & rupto ſemper ſubit oſtia malo.
Vae tibi, qui vanum & vilem meretricis amorem
Sanguine mercaris proprio, totisque medullis!
Quamuis illicitam moueat Veneremque profanam,
Et vetitos Diaſatyrion accendat amores,
Cum veneris faciat equites ad bella paratos:
Juſtius & melius iuſto famulatur amori
Et caſtos ignes celebrat taedasque iugales.
Non ſit adulterii calcar, ſtimulusque furoris;
Non oleum infundat ardenti ſponte camino.

be) hoc deſumſit ex veteri lingua ſua: olim Galli vocabant: *ſeu gregeois ignem graecum*, quem hodie appellant, *ſeu d' artifice ignem artificialem* ſulphuratum, qui in ipſa aqua non extinguitur. *Gud.*

A. C. MCXCVIII

Sed tamen bf) *hoc melius fieret, quod creſceret ardor,*
Et quod in immenſum vetitus conſurgeret ignis,
Corporis exhauſtis humoribus atque medullis
Vt ſua luxuriae faceret conſumptio finem,
Cum diaſatyrion ſtincos appone: bibatur
Satyrion, eruca ſalix, nux indica, ſtincus,
Vt facibus tantis conſumpto fomite totus,
Transeat in cineres tepidos & langueat ignis.
Et qui non valuit ſpontaneus eſſe pudicus,
A vitiis compellatur ceſſare coactus.
Huius opus proprium thalamis ſeruire pudicis,
Legitimis parere thoris, taedaeque iugalis
Confirmare ſacros concordi foedere nexus.
Cum virtus genitiua parit, cur mortificantis
Frigoris exceſſu ſterilis deuoluitur aetas
Nec fructum dat planta ſuum? ſed rebus habendis
Defectu ſobolis extraneus imminet haeres:
Cum rerum fluitant incertaque iura vagantur;
Cum lites acuit dominandi tetra libido,
Agricolam cum forte nouum ſibi vendicat vxor,
Matricis ſterilem qui fortius exarat agrum.
Talibus in cauſis diaſatyrion ſua praeſtat
Commoda coniugibus, quos copula ſacra ligavit:
Perdita reſtituit natiui iura caloris:
Faecundat geminos genitiuo *ſemine fratres:*
Palpat laſciuo genitalia membra vapore:
At-

bf) Ironica conceſſio abuſus Diaſatyrion, vt abutentes in coitu deficiant

Atque vaporoſo concepti turbine venti A. C.
Languentem & modicum compellit ſurgere neruum. MCXCVIII
Conceptum iuuat & ſtabilem confirmat amorem:
Sciſſuram generis foecunda prole renodat.
Non bene condito detur fortique falerno.
Quod ſi forte times corpus ſudore reſolui,
Vini conueniens limphae mixtura vigorem
Temperet, vt blando foueantur membra calore.
At quidam venerem magis inflammare volentes
Cum diaſatyrion ſtincorum iura propinant:
Tantaque ſit rabies, tantusque libidinis ardor,
Quod calor exhalat, quod poris ſudor apertis
Egreditur: paſcens coitum depaſcitur humor:
Ocia neruus agit: Veneris detenditur arcus:
Virga iacet, quamuis blando palpata frequenter
Contactu manuum, ſurdaſter pamphilus aurem
Non leuat: expectans mulier ſibi ſuſtinet aegre
Gaudia differri, longo languentia voto:
Accuſat diaſatyrion: artem medicinae
Arguit & medicos reprobat, qui talia tradunt,
Cum modus *in culpa ſit dandi non medicina.*
Hoc monacho iuueni, rubicundo, ventris obeſi,
Qui veneris ſtimulos & amoris pabula quaerit,
Imprecor, in coitu quod tanto incandeat igne,
Quod finem ſtatuat vetitis conſumtio rebus.
Si coitum impediat vis incenſiua caloris

A. C. *Corporis humorum conſumtio ſpirituumque*
MCXCVIII *Defectus non eſt dicta reparabilis arte,*
Nec diaſatyrion huic cauſae cura medetur.
Quamuis eget diaſatyrion; ſe nutriat eſcis
Sorbilibus, liquidis, teneris membrisque regendis
Quam confortandis melioribus atque fouendis:
Quarum applauſiuam membris & conuenientem
Temperiem facit humiditas ſociata calori.
In ſero prius accepto medicamine dentur
Palmorum fructus, & amigdala dulcia, ficus.
Algentes lumbos, vel quos viſcoſa moleſtat
Materies, valido virtutis robore firmat;
Cum vino ſumtum: ſed ei diuretica *miſces,*
Si ſecum trahat humoris conſortia morbus.
Qui lumbos caſtrare volunt, certantque pudicis
Nexibus effrenes carnis praecingere motus,
Sancta pudicitiae quibus vmbra refrigerat aeſtum
Luxuriae, quibus aura fugat diuina calorem,
Quos ſancti ſacra Fulconis doctrina ſeuerum
Edocuit vitae melioris carpere callem:
Dum noua, dum rudis eſt, & adhuc tiruncula virtus
Quando impubis adhuc intra cunabula vagit
Infans relligio, nouiter Babylone relicta,
Hi quocunq; malo renum ex algore graventur
Ex diaſatyrion nunquam, quamuis medicina
Summa ſit algoris, ſibi praeſumant medicari.
Renibus alliceret pacem, ſed bella moueret

Te-

Teſticulis: pareret vicinis ſcandala membris: A. C.
Proximus arderes paries: grauis ille tyrannus MCXCVIII
Peccati fomes, laſciui incentor amoris
Naturae ſtimulus, primo piger abditus imis
Partibus; intepidae latitans torpore fauillae
Aeſtuat admotis facibus, ſcintillat & ardet:
Tendit amor venas, nec deſinit ira caloris,
Donec deſpumet detenſo languida neruo,
At cum relligio radices altius egit
Cemento ſtabili, firmo ſolidata tenore,
Cui vim longaeui praeſcribit temporis vſus:
Non mouet hanc diaſatyrion, licet eſtia pulſet
Exploretque aditus, quamuis ſubuertere primum
Conetur vallum, nequit expugnare ſecundum.
Non ad conſenſum trahitur meditatio: petrae
Paruulus alliſus ſe non ſinit eſſe gigantem:
Occumbit fructus in ſemine, meſſis in herba,
In tepido cinere moritur tenuique fauilla
Igniculus: non corrodit vulpecula vitem.
Terminat huic aeuum finis qui terminat annum.

DIAPRASIVM.

Corizam, brancum, tusſim domat, atque catarrhum
Arteriale malum cerebri de rheumate natum:
Vuas ſtillantes, fauces humore natantes:
Cum vino ſumptum tepido curat Diapraſum,
Si patiens tepidum praegargarizet acetum,
Quo ſint cocta, roſae, balauſtia, ſidia gallae,

A. C. *Dactylus & carice: vinum quibus addere dulce*
MCXCVIII *Ad diſſoluendum confert & mundificandum.*
Acceptum comitante mero partique dolenti
Appoſitum gelido dentes humore grauatos,
Et male rheumatico percuſſos verbere ſanat.
Suppoſitum linguae, miſto ſibi penidiarum
Puluere, thoracis fugat ex algore querelam.
Fleumate compreſſi cauſam pulmonis anheli
Terminat, & dirimit, & reſpiracula ſoluit.
Admixtis ſibi penidiis, gummi dragaganto,
Atque liquiricia cum puluere gentianae
In ſolidae ſpeciem maſſae vertatur, vt inde
Formentur pilulae, quae ſi teneantur in ore
Asmaticos ſonitus reprimunt ſuſpiria tollunt.
Cum vino moratri bibitum dulcisque cimini
Inualidum confortat epar, ſtomachumque reformat,
Frigoris exceſſu cuius male deuia virtus
Tramite legitimo genuinae pexis oberrat.
Caumate febrilis deferueſcente caloris,
Mundata partim ſanie partimque retenta,
Cum lenitiuo ſumptum calidoque liquore
Pleureticos parogorizat lenitque dolores:
Diſſoluit, purgat, & membra putredine mundat.
Hoc quoque nefreticis confert & ſtrangurioſis
Si cum ſaxifragae vino fuerit reſolutum.
Conceptos abolet ſplenis regione tumores
Cum vino de leptomeris ducente vigorem
Herbis, ſeminibus, radicibus, & ſpeciebus.
Turbine ventoſo colicis vexata procellis

Vi-

Viſcera componit, ſi demum vina bibantur A. C.
Muſcatae nucis & nardi redolentia vires. MCXCVI
Clauſa per euſtaxin, gelido torpore ligata
Rumpit & excludit muliebris ſtanna monetae,
Muſceleo mixtum ſi cum bombace pudendis
Partibus haec mulier ſupponat tempore noctis.
Vt clauaam breuiter vnoque caractere multa
Expediam: gelido genus ex humore trahentes
Omnes membrorum morbos fugat interiorum,
Si comes affuerit clari libatio vini.
Claudit ei quartus menſis viceſimus aeuum.

DIARRIZEOS.

Arterias male concuruas, rauceque ſonantes,
Viſcoſus nimiumque tenax quibus humor adhaeret,
Planat & elimat diarrizeos atque reſoluit:
Spurcitie Veneris concretas frigore ſordes
Mundat, & extergit: vitium ſpirabilis aurae
Lenit: & humectat aditus humore latenti.
Cum premitur gelidis pulmonis, fiſtula chimis,
Eruit aſmatico querulo de pectore cantus,
Et tuſſim de viſcoſis humoribus ortam.
Sed ptiſanae ſuccos aequo ſorbere iuuabit,
Admixti, ſibi penidiis, gummi dragaganto,
Atque liquiriciae ſucco, caricis & hyſopo.
Ex crudo quibus eſt ſtomachi ſitis orta vapore,
Gutturis ardorem quibus indigeſtio praeſtat,

A. C. *Inflammatque volas manuum, Diarireos illos*
MCXCVIII *Curat, cum vino ſusceptum foeniculato,*
Vel quo bullierit aniſum, maſtix, & anetum.
Excitat officium coitus, & iura caloris
Perdita reſtaurat, pexim in crudore iacentem
Subleuat, & faciem pulſo pallore venuſtat.
Cum ptiſano ſumptum, cuius toties memorata
Saepius expresſit propriam deſcriptio formam,
Iam facta ſanie, rupta compage tumoris,
Pesſima pleuretici prohibet contagia morbi.
Vix transire poteſt primum Diarireos annum.

DIACIMINVM.

Ventoſum ſtomachum tranquillat diaciminum
Diluit offenſas ſtomachi de frigore natas,
Et gelidas tuſſes vitalia membra grauantes:
Crudaque rheumatici valide ſtillamina motus
Excoquit & mundat, ſi cum vino tribuatur,
Quo caricas pingues & paſſas coxeris vuas.
At ſibi ſudorem bene tectus prouocet aeger,
Et ſomnum faciat, vt crudi cauſa catarrhi
Coctici effecta valeat ſudore reſolui.
Quando ſupercilium fumoſo malleat ictu,
De vitio ſtomachi ſurgens vis ſaeua doloris
Ante cibum grauius pulſans, poſt prandia lenis
Expedit acceptum cum vino Diaciminum

In

In quo decocta ſint macis ſpica, Galanga. A. C.
Sic gelidae recipit curanda negotia pexis. MCXCVIII
In febribus ſumptum tepido comitante caleno
Temperat horrores typicos, & frigora mollit.
Praeualet emfraxis epatis ſplenisquè tumentis
Anguſtas reſerare vias, Aſaro, Petroſillo
Capare, foeniculo, mixtus ſimul *cum tama-*
riſco.
Per geminos viget hoc annos, intraque duo-
rum
Annorum metas ipſius clauditur aetas.

DIACALAMANTVM.

Subuenit Asmatico confectio de calamanto,
Pectoris offenſas gelido de rheumate natas
Fortiter auellit: febrilia caumata pellit.
Jus quoque quartanae nonnumquam reddit in-
ane.
Cum forti vino ſuſceptum veſpere ſero
Tusſibus occurrit gelidis, quas prouocat humor
Quas mouet & renouat quas intempeſtat aquoſi
Rheumatis eluuies, crebro ſtillamine pulſans
Vitales aditus, noctisque ſilentia rumpens.
Puluere baccarum lauri toſtique Cimini
Sacculus impletus caput ambiat aut regioni
Pectoris arctetur, calidus ſi morbus ab illo
Radicem cauſamque ſui contraxerit ortus.
Hoc ſumpto comitante mero proſcribitur omnis
Ex algore ſtatus ſtomachi dolor atque fugatur.
Mota procelloſis tranquillat viſcera ventis,
Si vinum dederis anicos in fine bibendum

Pe-

A. C. *Pectica natiuo virtus ſpoliata vigore,*
MCXCVIII *Crimine crudoris defectus paſſa ruinam,*
Se regit & releuat, ſeſe innouat atque reformat
Saepius accepto medicamine de calamanto:
Cuius ſi modici libatio ſobria vini,
Cum quo bullierit macis, compleuerit vſum,
Prompta ſalus, ratus effectus meliorque ſequetur.
Menſtrua, frigidatas quae conſtrictiua coercet
Vel quae viſcoſi ſunt clauſa bitumine Chimi
Soluit ſuppoſitum matrici ſiue comeſtum.
Maſticus Euforbii pariter ſibi puluere mixto
Appoſitoque Diagridio ſub pondere duplo,
Tetraceis febribus dominatur & ephimerinis,
Et laxatiuae tenet officium medicinae,
Si bene digeſtis humoribus ante febrilem
Acceſſum dederis, quinis vel quatuor horis,
Foederat Euphorbum ſcrupuli ſibi pondere maſtix:
Illud idem ſuperat ſcrupulo ſcamonea duplato.
Non valet hoc annni metam transire ſecundi

DIARODON.

Diarodon magnum ſicut ſe nomine magno
Magnificat, ſicut titulo maiore ſuperbit:
Si magnae virtutis opus magnumque vigorem,
Lance pari magni menſuram nominis aequat.
Praeualet immodicos ſtomachi ſedare dolores,
Quos creat humiditas peregrino iuncta calori,
Si calor humoris expers ſit cauſa doloris:

Non

Non des, cum ſit ſi transgreſſio parua caloris: A. C.
Nam de temperie quamuis ſe iactitet ipſum. MCXCVIII
Plus tamen in calidum vergit calidoque propinquat.
Cardiacos fugat inſultus & lippotomiae
Defectus abigit; lumen vitale ſerenat,
Cum vino ſumptum, quo deſudauerit ante
Mater ſupplicium feruentis paſſa caloris.
Sumendi magis expediens deſcribitur hora,
Morbo conueniens, praſenti congrua cauſae,
Quando nouella dies orientis cardine ſurgens
Emicat, & coelum rutilo ſplendore ſalutat:
Quando labor populis, ſomni iam pace ſoluta,
Incboat & ſolitos operum recidiuat in actus:
Quando ſuos vrbs Pariſius celeberrima ciues
Excitat, vt nimio plebis feruente tumultu
Paſſibus aſſiduis ſanctorum lumina vexent.
Cum gelido fonte dandum eſt roſeoque liquore,
Quando ſui curſus mediato tramite lucis
Lance pari medias librat ſol igneus horas,
Defectiua quibus nimio ſudore reſoluit
Membra diaforeſis, quam talia ſigna figurant.
Paruus & inualidus ſit pulſus, creber inanis,
Vox tenuis: color exſanguis: ſpiratio ſpiſſa:
Ordine non certo manens ſed ſemper abundans
Nec releuans ſudor, cretico non tempore factus,
Sudantes vitio ſtomachi diſtinguit ab iſtis,
Pectoris aut inter ſpatulas preſſura doloris:

Sin-

A. C. MCXCVIII

Singultus quandoque grauis: poſt prandia ventris
Tenſio ſentitur, vomitus, fluxusque ſaliuae.
Diſtant cardiacis cretico ſudore fluentes:
Pulſus eis rectus; facilis: ſpiratio fortis:
Impetus in venis: ſomnus leuis atque quietus:
Corpus eis calidum: rubens color: ordine recto,
Atque ſalutari manans de corpore ſudor,
Qui quanto vberior, magis aegrotans recreatur,
Fortior efficitur, motusque mali minuuntur.
Saepe tamen ſudor in acutae caumate febris
Frontibus *occurrit, non toto corpore manans,*
Sed ſolo capite grauoſis atque rotundis
Per frontem vultusque fluens decliuia guttis:
Pulſus ſaepe cadens, penitus depreſſus, & imus,
Callida tangibilis, fugiens examina ſenſus:
Quae tibi venturae ſunt certa pronoſtica mentis.
Fortia qui longi ruperunt vincula morbi,
Naturam vt renouent, vt membra vigore reforment
Diarodon ſumant & vini pocula libent,
Ex aqueo ſibi temperiem ſortita liquore.
Praeualet anguſtos epatis reſerare meatus
Et ſtrictos plenis aditus, ſi praeſide vino
Acceptum fuerit, cui diuiſiua, poteſtas
Hoc quoniam multa recepit diuretica, multum
Confert nefreticis: impendit opem lapidoſis,
Cum vino acceptum, quo bullierit petroſillum,
Saxifragae radix, filipendula, granaque ſolis.

DI-

DIARODON ABBATIS. A. C.

Et quoque Diarodon Abbatis nomine clarum, MCXCVIII
Cui dedit egregium regalis curia nomen,
Confert epaticis, ethicis, tiſicis, *macilentis,*
Ictericis, & cardiacis a febre ſolutis.
Vergit in occaſum cum primum tranſit in annum.

DIAPENIDION,

Quae de penidiis confectio nomina ſumit,
Subuenit empicis: tiſicos fouet atque reſumit:
Cōpeſcit tusſes & morbos, arteriales:
Pulmonem paragorizat, pectusque relaxat:
Guttura lenificat: modulamina vocis amoenat:
Diluit ex ſiccis mala conſurgentia cauſis.
Omnibus his dandum eſt pariter ptiſano reſolutum,
In quo bullierint gummi, lactuca, papaver,
Malua, liquirica, dragaganti lucida grana.
Non dandum eſt ethicis, quos tertia ſiue ſecunda
Depaſcit ſpecies: nec eis quibus emolit artus
Febri mixta tiſis: nec principio tribuendum
Pleureticis, nondum fracto ruptoque tumore
Nam licet eucraſiam det ei moderantia rerum,
Multa tamen recipit in ſe ſubiecta caloris;
Et nimium calidos modicus calor ignit & vrit.
Cum tumor erumpit, cum fracto mixta tumoris
Obice purgatur ſanies, ne forte profundis
Inuiſcata locis pars grosſior atque cohaerens
Tardior ad motum, nec tusſibus apta reſolui,
Prae-

A. C. *Praeſumat violare ſuae penetralia ſedis,*
MCXCVIII *Pleureticis dandum diapenidion reſolutum*
Cum ptiſano, cui ſe melonis lacteus humor
Seminibus fractis admisſcuit atque citroli.
In primo viget hoc anno, moriturque ſecundo

DIACITONITEN.

Eſt diacitoniten ſtomachi ſummum medicamen
Quem fluxus cruciat, quem vis ventoſa procellat,
Quem turbat vomitus, grauis indigeſtio, ructus:
Confortat ſtomachum, quem laxum, rarificatum,
Quem nimis inualidum febris diſcuſſa relinquit:
Partibus inculcat firma compagine partes
Compingit, ſanat, denſat conducit in vnum,
Vim contemptiuam recreat, peximque reformat,
Spirituum vires agmentat, noxia ſiccat,
Asmaticum ſanat pulſatum rheumate pectus,
Et cum tuſſe phthiſin, ſimilis quas cauſa creauit:
Nam fluxum cohibet, & qui defluxerat humor
In decline, ſui ſorbet virtute caloris.
Sumptio pro membris ſupra diaphragma locatis,
Nulla propinari poſcit ſibi pocula vini:
Pro ſtomacho celebrata meri libamina quaerit.
Ergo cuius amor, cui ſumma eſt gloria potus:
Vincere qui ſocium pleno cratere, triumphum
Aeſtimat, haec ſtomachi cauſa libamina ſumat,
Pronus vt ad potum laxis diſcurrat habenis.
Os replet vtentis flatus ſpiramine lenis:

Cor-

Cordis rancorem delet reparatque vigorem. A. C.
Poſtulat hoc ratio renouari quolibet anno. MCXCVIII

DIASENE.

Confert quartanae collata doſis diaſene:
Triſtibus & timidis, vani quos vmbra timoris
Concutit, ignauae detergit nubila vitae,
Inque melancolicis, eſt expertisſima cauſis.
Poſtquam per geminos diaſene manſerit annos,
Deficit ex primi ſpoliatur iure vigoris,

DIACASTOREVM.

Antidotum diacaſtoreum fert grande ſalutis
Subſidium laxis fluido de rheumate neruis:
Cephalicis, emigranicis, vertigine presſis,
Atque monopaticis, tremuloſis atque caducis.
Fortius at poteris meliusque retundere cauſas,
Lilifagi poſt antidotum ſi vina propines
Paralyſis ſi lingua graui torpore grauetur,
Vt cuneo non legitimo male verba monetet;
Tunc Diacaſtoreum, cui ſe contrita maritat
Saluia, caſtorei *modico ſibi puluere mixto,*
In pilulas orbi ſpeciem formamque gerentes
Transeat: ex illis clauſo teneantur in ore
Septem, ſiue nouem, donec penitus reſolutae
Vim fumi cerebro mandent ſtomachoque liquorem.
At ſi paralyſis alia de parte triumphet,
Muſcelei penitus imbuta liquore dolenti
Aptetur medicina loco, partemque perungat
Non quia ſubſidio gaudet pars aegra locali,

A. C. *Corporis humorum conſumtio ſpirituumque*
MCXCVIII *Defectus non eſt dicta reparabilis arte,*
Nec diaſatyrion huic cauſae cura medetur.
Quamuis eget diaſatyrion; ſe nutriat eſcis
Sorbilibus, liquidis, teneris membriſque regendis
Quam confortandis melioribus atque fouendis:
Quarum applauſiuam membris & conuenientem
Temperiem facit humiditas ſociata calori.
In ſero prius accepto medicamine dentur
Palmorum fructus, & amigdala dulcia, ficus.
Algentes lumbos, vel quos viſcoſa moleſtat
Materies, valido virtutis robore firmat;
Cum vino ſumtum: ſed ei diuretica *miſces,*
Si ſecum trahat humoris conſortia morbus.
Qui lumbos caſtrare volunt, certantque pudicis
Nexibus effrenes carnis praecingere motus,
Sancta pudicitiae quibus vmbra refrigerat aeſtum
Luxuriae, quibus aura fugat diuina calorem,
Quos ſancti ſacra Fulconis doctrina ſeuerum
Edocuit vitae melioris carpere callem:
Dum noua, dum rudis eſt, & adhuc tiruncula virtus
Quando impubis adhuc intra cunabula vagit
Infans relligio, nouiter Babylone relicta,
Hi quocunq; malo renum ex algore graventur
Ex diaſatyrion nunquam, quamuis medicina
Summa ſit algoris, ſibi praeſumant medicari.
Renibus alliceret pacem, ſed bella moueret

Te-

Teſticulis: pareret vicinis ſcandala membris: A. C.
Proximus arderes paries: grauis ille tyrannus MCXCVIII
Peccati fomes, laſciui incentor amoris
Naturae ſtimulus, primo piger abditus imis
Partibus; intepidae latitans torpore fauillae
Aeſtuat admotis facibus, ſcintillat & ardet:
Tendit amor venas, nec deſinit ira caloris,
Donec deſpumet detenſo languida neruo,
At cum relligio radices altius egit
Cemento ſtabili, firmo ſolidata tenore,
Cui vim longaeui praeſcribit temporis vſus:
Non mouet hanc diaſatyrion, licet eſtia pulſet
Exploretque aditus, quamuis ſubuertere primum
Conetur vallum, nequit expugnare ſecundum.
Non ad conſenſum trahitur meditatio: petrae
Paruulus alliſus ſe non ſinit eſſe gigantem:
Occumbit fructus in ſemine, meſſis in herba,
In tepido cinere moritur tenuique fauilla
Igniculus: non corrodit vulpecula vitem.
Terminat huic aenum finis qui terminat annum.

DIAPRASIVM.

Corizam, brancum, tusſim domat, atque catarrhum
Arteriale malum cerebri de rheumate natum:
Vuas ſtillantes, fauces humore natantes:
Cum vino ſumptum tepido curat Diapraſium,
Si patiens tepidum praegargarizet acetum,
Quo ſint cocta, roſae, balauſtia, ſidia gallae,

A. C.
MCXCVIII

Dactylus & carice: vinum quibus addere dulce
Ad diſſoluendum confert & mundificandum.
Acceptum comitante mero partique dolenti
Appoſitum gelido dentes humore grauatos,
Et male rheumatico percuſſos verbere ſanat.
Suppoſitum linguae, miſto ſibi penidiarum
Puluere, thoracis fugat ex algore querelam.
Fleumate compreſſi cauſam pulmonis anheli
Terminat, & dirimit, & reſpiracula ſoluit.
Admixtis ſibi penidiis, gummi dragaganto,
Atque liquiricia cum puluere gentianae
In ſolidae ſpeciem maſſae vertatur, vt inde
Formentur pilulae, quae ſi teneantur in ore
Aſmaticos ſonitus reprimunt ſuſpiria tollunt.
Cum vino moratri bibitum dulcisque cimini
Inualidum confortat epar, ſtomachumque reformat,
Frigoris exceſſu cuius male deuia virtus
Tramite legitimo genuinae pexis oberrat.
Caumate febrilis deferueſcente caloris,
Mundata partim ſanie partimque retenta,
Cum lenitiuo ſumptum calidoque liquore
Pleureticos parogorizat lenitque dolores:
Diſſoluit, purgat, & membra putredine mundat.
Hoc quoque nefreticis confert & ſtrangurioſis
Si cum ſaxifragae vino fuerit reſolutum.
Conceptos abolet ſplenis regione tumores
Cum vino de leptomeris ducente vigorem
Herbis, ſeminibus, radicibus, & ſpeciebus.
Turbine ventoſo colicis vexata procellis

Vi-

Viſcera componit, ſi demum vina bibantur A. C.
Maſcatae nucis & nardi redolentia vires. MCXCVI
Clauſa per euſtaxin, gelido torpore ligata
Rumpit & excludit muliebris ſtanna monetae,
Muſceleo mixtum ſi cum bombace pudendis
Partibus haec mulier ſupponat tempore noctis.
Vt claudam breuiter vnoque caractere multa
Expediam: gelido genus ex humore trahentes
Omnes membrorum morbos fugat interiorum,
Si comes aſſuerit clari libatio vini.
Claudit ei quartus menſis viceſimus aeuum.

DIARRIZEOS.

Arterias male concuruas, rauceque ſonantes,
Viſcoſus nimiumque tenax quibus humor adhaeret,
Planat & elimat diarrizeos atque reſoluit:
Spurcitie Veneris concretas frigore ſordes
Mundat, & extergit: vitium ſpirabilis aurae
Lenit: & humectat aditus humore latenti.
Cum premitur gelidis pulmonis, fiſtula chimis,
Eruit aſmatico querulo de pectore cantus,
Et tuſſim de viſcoſis humoribus ortam.
Sed ptiſanae ſuccos aequo ſorbere iuuabit,
Admixti, ſibi penidiis, gummi dragaganto,
Atque liquiriciae ſucco, caricis & hyſopo.
Ex crudo quibus eſt ſtomachi ſitis orta vapore,
Gutturis ardorem quibus indigeſtio praeſtat,

In quo decocta ſint macis ſpica, Galanga. A. C.
Sic gelidae recipit curanda negotia pexis. MCXCVIII
In febribus ſumptum tepido comitante caleno
Temperat horrores typicos, & frigora mollit.
Praeualet emfraxis epatis ſplenisquè tumentis
Anguſtas reſerare vias, Aſaro, Petroſillo
Capare, foeniculo, mixtus ſimul cum tamariſco.
Per geminos viget hoc annos, intraque duorum
Annorum metas ipſius clauditur aetas.

DIACALAMANTVM.

Subuenit Aſmatico confectio de calamanto,
Pectoris offenſas gelido de rheumate natas
Fortiter auellit: febrilia caumata pellit.
Jus quoque quartanae nonnumquam reddit inane.
Cum forti vino ſuſceptum veſpere ſero
Tusſibus occurrit gelidis, quas prouocat humor
Quas mouet & renouat quas intempeſtat aquoſi
Rheumatis eluuies, crebro ſtillamine pulſans
Vitales aditus, noctisque ſilentia rumpens.
Puluere baccarum lauri toſtique Cimini
Sacculus impletus caput ambiat aut regioni
Pectoris arctetur, calidus ſi morbus ab illo
Radicem cauſamque ſui contraxerit ortus.
Hoc ſumpto comitante mero proſcribitur omnis
Ex algore ſtatus ſtomachi dolor atque fugatur.
Mota procelloſis tranquillat viſcera ventis,
Si vinum dederis anicos in fine bibendum

Pe-

A. C. *Pectica natiuo virtus ſpoliata vigore,*
MCXCVIII *Crimine crudoris defectus paſſa ruinam,*
Se regit & releuat, ſeſe innouat atque reformat
Saepius accepto medicamine de calamanto:
Cuius ſi modici libatio ſobria vini,
Cum quo bullierit macis, compleuerit vſum,
Prompta ſalus, ratus effectus meliorque ſequetur.
Menſtrua, frigidatas quae conſtrictiua coercet
Vel quae viſcoſi ſunt clauſa bitumine Chimi
Soluit ſuppoſitum matrici ſiue comeſtum.
Maſticus Euforbii pariter ſibi puluere mixto
Appoſitoque Diagridio ſub pondere duplo,
Tetraceis febribus dominatur & ephimerinis,
Et laxatiuae tenet officium medicinae,
Si bene digeſtis humoribus ante febrilem
Acceſſum dederis, quinis vel quatuor horis,
Foederat Euphorbum ſcrupuli ſibi pondere maſtix:
Illud idem ſuperat ſcrupulo ſcamonea duplato.
Non valet hoc annni metam tranſire ſecundi

DIARODON.

Diarodon magnum ſicut ſe nomine magno
Magnificat, ſicut titulo maiore ſuperbit;
Si magnae virtutis opus magnumque vigorem,
Lance pari magni menſuram nominis aequat.
Praeualet immodicos ſtomachi ſedare dolores,
Quos creat humiditas peregrino iuncta calori,
Si calor humoris expers ſit cauſa doloris:

Non

Non des, cum ſit ſi transgreſſio parua caloris: A. C.
Nam de temperie quamuis ſe iactitet ipſum. MCXCVIII
Plus tamen in calidum vergit calidoque propinquat.
Cardiacos fugat inſultus & lippotomiae
Defectus abigit; lumen vitale ſerenat,
Cum vino ſumptum, quo deſudauerit ante
Mater *ſupplicium feruentis paſſa caloris.*
Sumendi magis expediens deſcribitur hora,
Morbo conueniens, praſenti congrua cauſae,
Quando nouella dies orientis cardine ſurgens
Emicat, & coelum rutilo ſplendore ſalutat:
Quando labor populis, ſomni iam pace ſoluta,
Inchoat & ſolitos operum recidiuat *in actus:*
Quando ſuos vrbs Pariſius celeberrima ciues
Excitat, vt nimio plebis feruente tumultu
Paſſibus aſſiduis ſanctorum lumina *vexent.*
Cum gelido fonte dandum eſt roſeoque liquore,
Quando ſui curſus mediato tramite lucis
Lance pari medias librat ſol igneus horas,
Defectiua quibus nimio ſudore reſoluit
Membra diaforeſis, quam talia ſigna figurant.
Paruus & inualidus ſit pulſus, creber inanis,
Vox tenuis: color exſanguis: ſpiratio ſpiſſa:
Ordine non certo manens ſed ſemper abundans
Nec releuans ſudor, cretico non tempore factus,
Sudantes vitio ſtomachi diſtinguit ab iſtis,
Pectoris aut inter ſpatulas preſſura doloris:

Sin-

DIARODON ABBATIS, A. C.

Et quoque Diarodon Abbatis nomine clarum, MCXCVIII
Cui dedit egregium regalis curia nomen,
Confert epaticis, ethicis, tiſicis, *macilentis,*
Ictericis, & cardiacis a febre ſolutis.
Vergit in occaſum cum primum tranſit in annum.

DIAPENIDION,

Quae de penidiis confectio nomina ſumit,
Subuenit empicis: tiſicos fouet atque reſumit:
Compeſcit tuſſes & morbos, arteriales:
Pulmonem paragorizat, pectusque relaxat:
Guttura lenificat: modulamina vocis amoenat:
Diluit ex ſiccis mala conſurgentia cauſis.
Omnibus his dandum eſt pariter ptiſano reſolutum,
In quo bullierint gummi, lactuca, papaver,
Malua, liquirica, dragaganti lucida grana.
Non dandum eſt ethicis, quos tertia ſiue ſecunda
Depaſcit ſpecies: nec eis quibus emolit artus
Febri mixta tiſis: nec principio tribuendum
Pleureticis, nondum fracto ruptoque tumore
Nam licet eucraſiam det ei moderantia rerum,
Multa tamen recipit in ſe ſubiecta caloris;
Et nimium calidos modicus calor ignit & vrit.
Cum tumor erumpit, cum fracto mixta tumoris
Obice purgatur ſanies, ne forte profundis
Inuiſcata locis pars groſſior atque cohaerens
Tardior ad motum, nec tuſſibus apta reſolui,
Prae-

Cordis rancorem delet reparatque vigorem. A. C.
Poſtulat hoc ratio renouari quolibet anno. MCXCVIII

DIASENE.

Confert quartanae collata doſis diaſene:
Triſtibus & timidis, vani quos vmbra timoris
Concutit, ignauae detergit nubila vitae,
Inque melancolicis, eſt expertiſſima cauſis.
Poſtquam per geminos diaſene manſerit annos,
Deficit ex primi ſpoliatur iure vigoris,

DIACASTOREVM.

Antidotum diacaſtoreum fert grande ſalutis
Subſidium laxis fluido de rheumate neruis:
Cephalicis, emigranicis, vertigine preſſis,
Atque monopaticis, tremuloſis atque caducis.
Fortius at poteris meliusque retundere cauſas,
Lilifagi poſt antidotum ſi vina propines
Paralyſis ſi lingua graui torpore grauetur,
Vt cuneo non legitimo male verba monetet;
Tunc Diacaſtoreum, cui ſe contrita maritat
Saluia, caſtorei *modico ſibi puluere mixto,*
In pilulas orbi ſpeciem formamque gerentes
Transeat: ex illis clauſo teneantur in ore
Septem, ſiue nouem, donec penitus reſolutae
Vim fumi cerebro mandent ſtomachoque liquorem.
At ſi paralyſis alia de parte triumphet,
Muſcelei penitus imbuta liquore dolenti
Aptetur medicina loco, partemque perungat
Non quia ſubſidio gaudet pars aegra locali,

A. C. *Inducias habeat ſumenda per os medicina,*
MCXCVIII *Sed cum lilifagi vino reſoluta bibatur.*
Cum vino quo bullierit abſinthia, ſoluit
Enfraxes epatis; cum cappare vel tamariſcô
Duritiam ſplenis; viſcoſa repagula renum
Cum milio ſolis, cum ſiſalidos petroſillo.
Hoc accepturus *medianam circiter horam*
Prandeat: in ſero nullis indulgeat eſcis,
Coena ſit antidotum, vitae cibus, eſca ſalutis.
Huic ſuus effectus duplicato deficit anno.

DRAGAGANTVM.

Diſcraſias ſiccas pulmonis, & aſperitates
Gutturis, offenſas thoracis, ſcandala tusſis
Et nocumenta ſitis, raucae ſuſpiria vocis
Corrigit & reprimit, quod nomen habet dragaganti:
Temperat accenſas febrili caumate linguas.
Pasſio membrorum ſupra diaphragma, requirit
Ipſum ſub lingua conſtanter in ore teneri
Vt tacito lapſu deſcendens, ſpirituales
Temperet ingresſus, & vocis plectra reformet.
Altera conueniens, dictis accommoda cauſis,
Forma ſalutaris ſumendi, ſi patienti
Contuleris calidum ptiſano feruente ſolutum
Hinc quoque miſceri debent liquiricia, candi,
Penidiae, puluis amili, gummi dragagantum
Et fiant pilulae patientis in ore tenendae.
Quisquis ad iſtius trahitur medicaminis vſum;

Tho-

Thoracis ſiccae craſeos vrgente querela, A. G.
Si febrilis eum minime ſuccenderit aeſtus MCXCVIII
Et ſtomachi nimium gelidi crudore laboret,
Poteſt limphatum ſumpto hoc medicamine vinum,
Quo coctus fuerit modicus de maſtice puluis.
Annus ei facit occaſum, qui praeſtitit aeuum.

DIACLIBANVM. DIAMANNIS.

Tollit emigraneam: cilii ſedare dolorem
Sufficit, & lacrimas ſtringit ſumptum diamannis.
Haec creat algiditas ſtringens, vis ignea ſoluens,
Fluxilis humiditas currens, vis ſicca coarctans,
Copia diſtendens, vis contentiua tenendum
Non cohibens: vapor aſcendens & rheuma flagellans:
Si gelida dolor ex cauſa vel rheumatis ictu
Aut groſſi fuerit natus ſpiramine fumi,
Omnibus his cauſis ratio valet vna medendi:
Maſticis & turis mixto ſibi puluere paruas
Tranſeat in pilulas diamagnis, de quibus aeger
Glutiat vndenas inſtanti tempore noctis.
Si fluxum moueat lacrimarum lubricus humor
Vel contentivae *defectus, rheuma vel algor*
Praedictae valet huic morbo moderatio cauſae.
Fronte ac temporibus ſaliente reumatice venas
Expedit vt ſtringas ſimpasmata bg) *quod liquor oui,*
Olibanum, maſtix, bolus, facit & diamannis.

bg) ita ms. f. *emplasmata.*

A. C. *Cum capiti languor veteri radice cohercet,* bb)
MCXCVIII *Et corpus fore pleutoricum ſua forma fatetur*
Tunc opifex alio medicandi tramite currat:
Cumque tribus iaculis morbum expugnare la-
boret.
Per triduum digeſtiuo medicamine crudum
Diſſipet humorem: curam nox tertia dandis
Impendat pilulis titulo fulgentibus auri.
Cum vino antidotum, calido nox quinta pro-
pinat
Dicto procedens triuio de rheumate multo
Fauces compreſſas medicandi regula ſanat.
Hoc cum penidiis amilo candi pilulatum,
Linguae ſuppoſitum poſſumque omnino reſolui,
Nodoſas & inaequales, quas cauſa cohaerens
Aſperat, arterias mundat, complanat & ae-
quat.
Cum vino ſumptum, quo paſſas coxeris vuas
Et caricas pingues poterit ſubuertere tuſſes,
Vim quibus algiditas capitis vel rheuma mi-
niſtrat.
Hoc quoque cum vino ſi maſticis accipiatur,
Currentem laxis vomitum compeſcit habenis,
Quem vel frigiditas generat, vel tempore
longo
Contemtiua *ſui virtus oblita tenoris.*
Ex hoc antidoto mixto ſibi puluere coſti
Maſticis acturis bi) *vt coſti ſumma duorum*
Appendat geminas duplicato pondere partes,
Cum

---

bb) ita ms. ſed l. *cohaeret.* *bi*) f. *actoris.*

Cum muſcelino fiat carapſa bk) *liquore* A. C.
Ac oleo roſeo, ſtomachi quod parte ſuprema MCXCVIII
Appoſitum valida vomitum virtute coercet.
Rheumatis in curſu natos in ventre dolores,
Vel quos frigiditas, vel vis ventoſa creauit,
Mitigat accepto calidi libamine vini,
Nux vbi muſcata fuerit cum maſtice cocta.
Cum peripleumonico de pectore, carcere rupto,
Libera purgatur ſanies, vt nulla relinquat
In membro damnoſa ſuae veſtigia labis,
Ex ipſo pilulis & myrrhae puluere factis
Cum ptiſano peripleumonicis detur diamannis.
His quoque principio nondum orto caumate febris
Detur idem parili forma ſimilique tenore,
Quem contra lacrimas ſeries praeſcripta notauit.
Quam peripleumonicum diſtinximus eſſe ſalubrem
Empicos eadem ſumendi forma medetur
Cum roſea ſi detur *aqua non ſponte fluentis*
Seminis infames poterit compeſcere lapſus
Vsque ſequi valeat medicinae promptior actus,
Proderit exemplum membris atque pudendis,
Renibus & lumbis cum femore de diamannis,
Et de caſtoreo coctisque roſis in aceto.
Succo ainogloſae prudens *mixtura maritet*
Antidoti vires, quo bumbax tincta virilis
Sub ſpecie membri muliebri ſubdita vuluae,

bk) ita ms. f. *cataplasma.*

A. C. *Ne fundat nimias rubrum mare continet vndas*
MCXCVIII *Aegrum naturae ſiccando ſuperflua mundat:*
Matricis loculum firmat, curtumque ſigillat
Vt matricales firma compagine venas
Claudat & aſtringat ſera fortior: ante ſapo-
rem
Praedicto bibat hoc mulier cum iure ſolutum
Per duo luſtra ſuum dimagnis prorogat ae-
vum.
Non erit hoc dandum donec medicauerit an-
num:
Caſtaneae ſpeciem doſis aeuis forma figurat.

DIACOSTVM.

Spleneticum de felle nigro ſine febre tumorem
Vtile ſubſidium morbo curat diacoſtum
Cum vino bibitum quo bullierit tamariſcus
Si ſtrictos epatis aditus compreſſio ſplenis
Arceat vt coleram non reſpirare ſinendo
Succendetur epercriferem *mixtura iuuabit*
Quos pulſat gelida ventos iniuria ventris,
Cum quibus infeſti rixatur ſaeua doloris
Improbitas tranquillat eos & terminat omnem
Offenſae veteris ſopita luce querelam
Cum vino forti celebrata coſtis diacoſti,
Ex nuce muſcata validum ducente vigorem:
Aptetur cataplaſma *loco, quod de tamariſco*
Cauſa muſceleo componitur & diacoſto.
Forte videns pauper ſe plus hac parte gra-
vatum,
Seque minus tantis rerum fore ſumtibus aptum,
Ob-

Obſtrepit in medicum *verbisque inſultat a-* A. C.
maris. MCXCVIII
Arthigenem qui te prouiſoremque ſalutis
Conſtituis, modicae cui ſpillea *paragogem*,
Et prolixa domus faciunt augmenta ſtaturae:
Qui tibi gemmato digitis radiantibus auro
Cor varium variis ex pellibus eſſe fateris
Ars tua diuitibus ſolis, quibus ampla facultas
Quos vanos trahit in ſumptus opulentia rerum,
Seruit & optatae praebet ſolatia vitae.
Ars tua diuitiis aui de ſua retia tendens
Solis diuitibus medicinae ſuggerit vſum
Dermacis *muſcum, muſcatam, balſama, nardum,*
Antophilos, aloës lignum, dum caſtora, myrram,
Dum varias ſpecies & aromata multa recenſes,
Quae parit ad rapidos ſoles Gangetica tellus,
Caeſaribus ſolis loqueris, quos non niſi cara
Oblectare queunt, ſterilesque excludis egenos.
Ergo res miſera eſt & iniquae ſortis egeſtas,
Quam ſolus mundus non reſpuit atq; prophanat,
Sed vitae regitiua ſuis prudentia donis
Priuat eam vilemq; abiicit ſterilemq; relinquit.
Stulte quid exacuis vanis tua verba querelis?
Quod vitare nequis eſt aequa mente ferendum:
Duritiam domat auſterae patientia ſortis:
Fit grauius, quod fertur onus ceruice rebelli:
Pungeris inuidiae ſtimulis ſi pungere quaeris.
Inuidiae lex eſt nimis aequa, quod illius auctor
Mente crucem vitiis portat poenamque reatus
Supplicii iudex & fidus criminis vltor.

A. C. *Te metis metire tuis: ſit libera multum*
MCXCVIII *Tutaque paupertas proprio quae ſine tenetur:*
Qui ſuper anguſtas clamidis ſe porrigit oras
Eius ſumma pedum denudat curta ſupellex.
Non aries bubalo frontis contendit honore:
Non celſae platano certat pinguema marita
Non lauro puxus; cedro rubus; alga liguſtro:
Non ſaliunca roſae ſplendeſcere quaerit amictu.
Non ſibi ſtella minor lunae praeſumit honorem,
Prouida res alias certo natura coercet
Ordine, quod proprias noluit *transſcendere leges*
Rebus in humanis naturae regula fallit,
Cum rationalis animae vis coelica motus
Debeat humanos certis praeſtringere metis.
Maſculus enormis ſexus actiua relinquens
Jura ſui, dum paſciuos molleſcit in actus
Fit mulier, cum coſta viri produxerit illam.
Naturae articulos mulier ſoloetica frangit,
Dum ſibi grammatico ſimilem ligat ordine ſexum,
Ad patris interitum dominandi tactus amore
Filius aſpirat & ſegnes increpat annos.
Jure thori rupto taedaeque oblita iugalis
Flagrat adulterio mulier, quae prodiga frontis,
Fit caro venalis vili mandata macello.
Paupertas modicis arctari neſcia metis,
Dum ſe transſcendit, de libertate quieta
Seruilem ſibi commutat temeraria ſortem.
At tu quem mutilat quem contrahit arcta facultas

Quem

Digitized by Google

Quem paupertatis decidit apocopa: quare A. C.
Te fatuum certas extendere per paragogem? MCXCVIII
Proceſſum impediens tibi firma repagula ponit
Res anguſta domi qui cum ſis merſus in imo
Non potes vlterius vnda bullire ſuprema:
Rumpere te poteris, ſed non producere, ſi res
Aggrederis, quas ferre nequis: cur ergo querelis
Perſequeris medicum vanis, quod non tibi caras
Exponit ſpecies quas decolor advehat Indus
Delicias mundi pretioſis ſumptibus emptas
Cur tibi praeſumis? gratis pretioſis ordinis amplas
Cum tibi fundat opes, reparandae larga ſalutis
Munera cum diues ſine munere ſilua miniſtret.
Plus aequo diffuſa ſuum digreſſio curſum
Fraenet & inceptas Diacoſti pagina laudes
Compleat atque ſuo tractandi tramite currat:
Cum vino bibitum, cui ſe nardina poteſtas
Intulit igniti per vim detorta caloris,
Frigida materies *quas commaſſauit in vnum*
Eruit empico veteres de corpore ſordes.
Obice ſtranguriae clauſam nefreſique ligatam
Exſerit vrinam ſi cui diuretica miſces
Cum vino detur vſusque ſuus celebretur.
Firmi iura ſtatus annus dat ei duplicatus.

DIAVRIS.

Guttur, & arteriam, pulmonem, pectus, & vuam,
Ex cauſis gelidis afflicta iuuat dyayris:
Diſſoluit gelidas tuſſes & frigore raucos

A. C. *Voces clarificat, & cantus plectra reformat.*
MCXCVIII *Cum vino calido detur ſub veſpere ſero.*
Iure ſibi ſaluo toto producitur anno

DIACODION GALENI.

Spargitur in geminas ſpecies diacodion vnum:
Sanguineum ventris contendit vincere fluxum
Atque lienteriae non iura intacta relinquit,
At relicit claro Galieni nomine fulgens.
Cum roſeo ſumptum maſticinoque liquore
Rheumata, ſuſpendit capitis, immota caloris
Ad loca pulmonis facili ſtillantia lapſu.
Non contentiuam *vim roborat, atque calorem*
Alterat, humorem ſpiſſat laxosque meatus
Stricturae reddit propriae ſolitoque tenori.
Hoc caue, ne dederis niſi corpore mundificato,
Rheumatici fuerit ſi cauſa repletia *fluxus,*
Quem contentiua ſi vis defecta, vel humor
Lubricus intulèrit, his omnibus vna medendi
Formula communis, vt cum vino tribuatur,
Cum quo thura, roſae, maſtix decocta fuere.
Hoc ſuſpendatur nec ab aegro ſuſcipiatur,
Rheumaticum moueat ſi frigida cauſa fluorem.
Si mellis fuerit expers composque ſyropi
Cum gelida ſumptum turbatos rheumate febris
Inſomnes oculos ſomno demulcet amoeno,
Mulcebris vt cerebri requies tranquilla profundae.
Otia pacis agat: muliebri lacte ſolutum

Ac

Ac opio mixtum, facto cataplaſmate, frontem A. C.
Et loca, mobilibus quae pulſant tempora venis, MCXCVIII
Ambiat, & clauſis excluſa luce feneſtris
Incumbat lateri patiens iaceatque quietus.
Fortiter afflicto, febrienti, febre ſoluto,
Cum roſea ſi detur *aqua vel cum pluuiali,*
Dat veram requiem membris oculisque ſoporem:
Temperat ardorem febris, fluxumque coercet.

DIAPRVNIS.

Factum de prunis quod nomen habet Diaprunis,
Corpus habet varium, nunc ſimplex, nunc fit acutum,
Nunc mellis dulcore calet, nunc temperat ipſum
Zucera bl) *quae blandi dat condimenta ſaporis.*
Si ſimplex, cui ſe grati iocunda Syropi
Temperies ſociat, & amico foedere iungit,
Cum calida ſoluatur aqua, qua pruna damaſci
Coxeris & violae flores: & mane bibatur,
In febribus valide feruentibus & peracutis
Intritis ſinochis & cauſo *grande ſalutis*
Subſidium praeſtat: rubri nam fellis acumen
Temperat & ſaeuam compeſcit caumatis iram.
Proiicit exuſtas feſto de corpore ſordes,
Vt tantis natura bonis adiuta, reſumptis
Viri-

---

bl) quod eſt *Sacharum.*

A. C. *Viribus acceleret creticos celebrare labores,*
MCXCVIII *Luce propinandum media, cum fonte recenti.*
Sed tunc praecipue cum tempus, morbus & humor
Haec cibus ardoris quae praebet babula flammis
Aetas, forma, craſis, regio concinna *videntur,*
Et ſibi concurrunt ſimili conformia nexu
Adiiciunt igni ſtipulas, oleumque lucernae
Ne febris aſcendat, creſcant ſynthomata, quartum
Incenſiua gradum ne vis contingere poſſit:
Si tali certus non fiat tempore morbus
Forte repreſſiuum dandum eſt tunc quando febrilis
Impetus acrior eſt, & plus furit ira caloris.
Huic medicamento tam blando ſicque benigno
Adde diagridii ſtimulos: tarde gradienti
Subiice calcar equo: de ſimplicitate remiſſa
In laxatiua ſurgat virtutis acumen,
Ex quo febrilis conflictus quinque peractis
Noctibus & morbi ſolui nequeunte procella
Conueniens inhemitriceis purgatio fiet
Tempore brumali potius tunc, quando rebellis
Materies nec naturae ſic humor obedit.
Quod de melle calet, ſeu lene ſit hoc, vel acutum,
Fortaticum confert; quibus eſt conſtrictio ventris,
Hic magis indulget: ſed eis qui febris acutae
Igne calent, nimis horrendum ſummeque nociuum.

Nam

Nam mel dyſcraſiae ſtimulus fomesque furoris A. C.
Perniciem necis accelerat vitaeque ruinam. MCXCVIII
Ergo luant facinus & quae diſcrimina mortis
Fraude ſua plerumque alios incurrere cogunt,
Haec ipſi ſubeant, & mortem morte rependant,
Qui vendunt ſpecies & aromata pharmacopaei:
Qui pigmenta colunt: qui dum ſua pondera mutant,
Et trutinas fallunt, & formas conficiendi
Fraudis adulterio viciant: dum mella ſyropi
Compellunt ſupplere vices: dum noxia vendunt
Et bona teſtantur medicorum nomina, primo
Turpibus obfuſcant titulis, hominumque ſalutes
Deiiciunt, perimunt morbos aegrisque timendas
Accelerant mortes, & teſtamenta reſignant.
Mors miſeros depaſcat eos: ſit lectus eorum
Flamma gehennalis, niſi verſa mente doloſis
Artibus abiectis & proditione relicta
Ad rectum reuocenter iter virtutis amore.
Mel duplat huic annum, cui zucera ſubduplat aeuum.

Finis lib. 2.

Incipit Prologus Libri III.

Currite, Pierides, inceptam tramite recto
Inſtaurate viam: iam vos mora nulla redardet,

Quin

Digitized by Google

A. C. MCXCVIII

Quin coeptum peragatis: crebreſcere coeptis
Eſt pudor: & finem nullis imponere rebus.
Si, quoniam pedites eſtis, via dura videtur
Et teneros fortaſſe pedes praedurus & aſper
Calculus exurit, ſoleae per concaua lapſus,
Cui dedit ingreſſum ruptae compagis hiatus
Temperet vt poenam requies immixta labori:
Vt melius placeat nox interciſa ſereno,
Vt planctum riſus interpolet otia curam,
Gaudia triſtitiam, ſplendor caliginis vmbram,
Qui feſſos recreet, qui vos cum mente benigna
Excipiat, reparet defectus, damna reformet,
Frugifero placidi vos compluat imbre fauoris:
Vos nullus pudor impediat doctoris adire
Renaudi bm) *ſedes, quem longi temporis vſus*
Foecundumque magis vetus experientia fecit.
Qui non inſipidos, qui plantae more nouellae
Non profert acidos fructus, ſed quos bene coxit
Aſſiduus ſtudii labor & meditatio longa.
Qui Peſſulani pridem vetus incola montis
In medicinali doctor celeberrimus arte
Iura monarchiae tenuit, ſed ſpiritus almus
Nunc elegit eum: de ſedibus orta ſupernis
Coelica conuerſam condiuit gratia mentem
Rore ſuo perfudit eum, qui gaudia mundi
Lucra, voluptates, qui diuitias & honores
Vt

bm) *Magiſtri de Monte Peſſulano.*

Vt nebulae fumum reputans inſtarque pruinae A. C.
Poſtpoſitis rebus vanis, Hipocrate relicto, MCXCVIII
Iuſtitiae miles, auſteri cenſor honeſti
Conuolat ad Chriſtum, qui fons & origo ſalutis.
Vera quies laſsis *qui portus & anchora vitae,*
Qui nauis, naulum; vector, dux, ſemita, littus,
Catholicae Dux militae, brauiumque *triumphi*
Hic in ſe domini vexilla gerens crucifixi
Se macerat tollitque crucem, de vate propheta
Et nouus ex medico fit Apoſtolus: & medicinae
Cum prius *extiterit opifex magnusque profeſſor.,*
Exprimit ipſe nouum Lucam, Coſmamque figurat
Veraque pauperibus aegris munuscula gratis
Sedulus impendit, nec ſolum *morbida ſanat*
Corpora, ſed curat morbos & vulnera mentis.

Incipit Liber III. de Laudibus
Antidotorum a M. Aegidio
Corbolienſi metrice compoſitus.

DE ESDRA.

Esdra pares habet effectus, ſe laudibus aequis
Prouehit & titulis effert, quibus aurea ſplendet;
Vnde ſtilo breuiore loquar de laudibus Esdrae,
Quae ſua virtutum cenſeri gloria *vellet*
Nam mea totius in prima fronte libelli
Diues praeceſſit foecundo pagina verſu
De titulis Esdrae quibus aurea conuenit illi.
Non

A. C. MCXCVIII

Non *niſi prouatas proprias magis & ſpeciales*
Quas nobis poſitas opus eſt deſcribere laudes.
Quod ſine Phlegomene fuerit febrisque calore,
Omne malum, cui frigiditas vel frigidus humor
Subſtramenta facit, Esdrae celebratio curat:
Vim rationalem, quam turbidus impedit humor,
Cum nuce muſcata ſi detur, liberat Esdra,
Atque oculum mentis depulſa nube ſerenat
Cum Gentiana iubet antidotarius Esdram
Offerri, licet hanc plus pectoris eſſe ſalubrem
Quam capitis probet effectus: ſed aromata ſenſus
Expediunt, cerebrum depurant, vim rationis
Exacuunt, ab eis ſua ſpiritibus reparatur
Integritas, cerebrum blandis afflantibus auris.
Thuris & Antherae cinamomi puluere mixto
Esdra ſibi confert vuae ſubnixa *cadenti,*
Laxatam releuat, & ab omni rneumate ſiccat
Ac illi propriae ſedem ſtationis amicat.
Cum ſapa & tepido ſi diſſoluantur aceto
Et prope rheumaticae patiens primordia cauſae
Gargarizet eam ſubita quinance grauatus,
Rheumatis incurſum de ſe fugat atque repellit
Et mala venturi vitat diſcrimina morbi.
Radicis portulacae ſibi puluere mixto
Ragadias ſuperuncta cuti, quas aridus humor
Atque melancholicus vel temporis aura creauit,

Glu-

Glutinat & ſolidat compagine dumque ſigillat A. C.
Dictus idem faciet puluis cum melle iugatus. MCXCVIII
Sciſſuras cutis ex cholera non corripit Eſdra
Diuidit extremas largo diſcrimine partes:
Inflammat Choleram: membrum ſuccendit & vrit.
Non feruore epatis natos in caumate fellis
Corporis incertos delet ſine febre colores,
Quos intruſa viis groſſa & viſcoſa creauit
Materies, prohibens ſua reſpicula felli.
Cum tepida detur, cum qua ceteras adrianum
Epancam cerui linguam, Venerisque capillum,
Politritum, maratrum *decoxeris & petroſillum.*
Quae data cum vino de capare, de tamariſco,
Spleneticum ſanat *lateris in parte ſiniſtra*
Maſſa melancholicae faecis concluſa tumeſcit,
Et loca diſtendens tumulum conſcendit in altum:
Digeſtiua tamen moueant praeludia curae:
Mollia praeueniant vnguenta, catartica ſoluant;
Quae mollita prius fuerint, poſtrema ſalutis
Complementa parat Eſdrae ſolemnior vſus.
Poſt celebrem laxatiui medicaminis vſum
Haec ſero data cum vino reſoluta tepenti
Arteticam longam patientibus atque podagram
Articulos a Rheumaticis incurſibus arcet.
Cum maturato pariendi tempore foetus
Pondere rupta graui ſunt vincula cauſa doloris

A. C. *Cum ſuper excedens diſtenſio vulnerat aluum*
MCXCVIII *Corporis exceſſu maioris, vel pariendi*
Scemate non apto, quando compage ſoluta
Egreditur proprios naturae ianua vectes,
Fractae matrici cum puluere ſubdita turis:
Vel ſi cum tepido detur potata Liaeo,
Ex vitio partus laeſos corroborat artus:
Rupta ligat: fracta ſolidat: laxata *coercet:*
Mitigat & lenit ſenſum viresque doloris
Rheumate currentes aures lauat *atque dolentes*
Confortat dentes & inuncta iuuat parientes
Sublicini ſpecie dente *ſibi nacta figuram*
Illita muſceolo bombax tingatur in Esdra.
Haec cum rheumaticas per noctem viſitat aures,
Siccat & emundat ſaniem, tollitque dolorem:
Vel ſi rheumaticam guttatim compluat aurem,
Esdra ſoluta mero vel muſceleata iuuabit.
Rheumate percusſis gelidoque humore grauatis
Dentibus occurrunt, gingiuis inde perunctis.
Aemula naturae lucis quando pariendi
Fine ſuo complere nequit Lucina laborem.
Cum Dea quae partus exſtat per ampla *fidelis*
Vernula naturae nunquam conatibus vllis
Praeualet, vt puerum *mandet vitalibus auris.*

Sed

Sed magis vrgetur *mulier, magis excruciatur:* A. C. MCXCVIII
Non iuuat accubitus, non ſesſio, non iuuat illam
Greſſus inaequalis, non deportatio diſpar;
Non confert ſonus exilis, non clamor acutus,
Quaeque aliis conferre ſolet, quae parturientes
Expedit, vt pariant nulla hanc compreſſio vocis
Adiuuat alturum *conſtrictis dentibus acta.*
Prouida non confert flatus cautela recenti
Quae gemitus partes detrudit ad inferiores.
Qui ſuper hanc pſalmos & nomina ſacra recenſet
Non valet hoc *raſo caput inclinare luperco.*
Dum male ſic cruciat grauidam labor anxius aluum
Et partus leges ſuperat vis ſaeua doloris
Haec cauſa oblata vitae vino ſociata,
Esdra propinata ſatis eſt medicina probata,
Cui ſi mandata vis eſt arthemeſiata,
Non minus eſt grata, minus apta retundere *fata,*
Siue ſit ore data, vel in vna parte locata.
Ex Esdra cum miſceleo, cui iura recentis
Sint arthemeſiae commixta, dolens patientis
Aluus inungatur partus magis acceleratur:
Sed cito tollatur, ne maior poena ſequatur.
Si diſſoluatur & matrix egrediatur.
Haec tibi ſubſidia viridis facit arthemeſia

A. C. Si bene piſtata fuerit femorique ligata.
MCXCVIII Difficilis plerumque mouet diſcrimina partus.
Primulaque quae rudis eſt & adhuc tyruncula nullum
Partus paſſa iugum nondum bm) aſſueta labori;
Quae quia non leges pariendi & ſcūmata nouit,
Et grauis ad partum, quamuis experta iugales
Illecebras, & carnalis commercia nexus.
Nam venus & partus non aequa lance mouentur,
Quod ſi cum Venere pedibus procederet aequis
Partus; ad inceſtum mulier ſine lege ſoluto
Luxuriae fraeno, rueret: ſed lex pariendi
Ardua, quae magni eſt diſcrimine plena doloris,
Et vitii praeco culpam ſine voce profatur,
Fraenat & a vetitis multas amplexibus arcet.
Promptula, praeproperans ac immatura libido,
Quaeque morae impatiens pigros non ſuſtinet annos:
Quae celeres aetatis equos velocior annis
Praeuenit & rapidis aetatem praeuolat alis,
Iam non expectans naturae puberis aeuum,
Nondum completis puerili in corpore membris,
Dum Veneris motus & nexus ſentit amoenos,
Conceptum celebrat ſtimulo ſuadente caloris.
Dura ſed ex legis coitu Lucina repoſcet

Suppli-

bm) ita MS. Sed l. nondumque.

Supplicium, culpae tortor vindexque reatus, A. C.
Praeproperae Veneris oblectamenta prophanans, MCXCVIII
Aetatis nondum completae vaſcula damnans,
Officiis minus apta ſuis, licet acrius illis
Et magis inſiſtat hominum peruerſa voluntas.
Corporis effigies fragilis conſumptio, virtus
Debilis ex cauſis non naturalibus acta
Cum diſpenſandae Veneri minus apta probetur,
Quam Venus accuſat, pariendi regula damnat.
Praepinguis mulier nimium carnoſa vel in ſe
Conceptum nunquam clauſa matrice monetat:
Vel grauis eſt partus quoniam pinguedo meatus,
Oppilat clauditque vias portamque ſigillat:
Nitenti in lucem carnoſa repagula ponit.
Interdum greſſus viſcoſi ſanguinis humor,
Tempore conceptum qui praecurente fluoris
Non habuit celebrem bo) curſum lunaribus horis,
Sed fecit plenas tenſasque tumore ſophenas
Non ſinit exponi foetum vitalibus auris.
Illud idem plerumque Tumor vel apoſtaſis infert.
Hoc naturalis paruae ſtrictura monetae.
Saepe biceps foetus erit, aut magno capitatus
Vertice, vel totus magnus, vel hydropicus: aut tres
Aut gemini miſerae vexabunt viſcera matris.

 Mor-

40) f. celerem

A. C. *Mortuus, aut viuus non recta ſcemate naſcens*
MCXCVIII *Non minus excruciat miſeram torquetque parentem.*
Cum partus fore diſſimilis diſcrimine plenus
Ex cauſis grauibus perpenditur atque probatur.
Motibus in primis circa praeludia partus,
Per crebros iterata vices fomenta, vapores,
Balnea praecedant, vires quibus iſta miniſtrent:
Cum branca, malua, linochidis atque Sabina
Abrotanum, ruta linum, ſimul arthemeſia
His ſimul admiſcens graecum credannide *foenum.*
Horum perfundat molles decoctio lanas,
Quarum congeries effuſo preſſa liquore
A laterum regione grauem circumliget aluum
Donec ad extremas pertingat protinus *horas*
Muſceleo calido coxis & ventre perunctis
Debet adaptari ſpecies obealmica *nari*
Puluere diptanni mixto cum pondere dragmae
Caſtorei, foeni potetur apozema *Graeci:*
Vel ſi diues erit, cum vino balſama mixto
Ad medii pondus ſcrupuli potanda propines:
Debilibus diamargariton rodozacea dentur,
Et facies languens roſeo ſe compluat amne.
Quos ſonus aſmaticus, quos tuſſis pulſat anhela,
Si curare velis, haec potio ſumma medela,
Et data cum ptiſano facit aegrum corpore ſano.

A. C. MCXCVIII

Ad ſerpentinos morſus valet atque caninos
Ex ipſa & ſucco mentae *cataplasmate facto*
In potu *ſumpta magis eſt ad talia promta.*
Esdra diu manet in ſtabili proprioque vigore,
Factaque ſeptennis ſeſe transſcendit & vltra
Quae *primo fuerat validos grandeſcit in actus*
Sed tum a multis falſa ſub imagine veri
Aſtruitur, quod parua nimis, quod nulla ſit huius
Antidoti virtus: vbi namque coit ſpecierum
Tam diſcors ſynodus: vbi tot confuſio rerum,
Singula ſubuertit numerus: meritumque *vigoris,*
Et toti partes & totum partibus aufert.

ELECTVARIVM PLIRIS ARCRETICVM.

Cum diamargariton ſatis eſt pliriſima parcas
Cum color effectus & collectanea *virtus.*
Illud enim quia rarius *eſt, licet ambiat aulae*
Sublimes dominos, & ei ſit gloria maior,
Diuitibus magnis vitam ſeruare ſalubrem:
Hinc quamuis humili *proprium partitur honorem*
Officiisque ſui non dedignatur habere
Participem, cum ſe illius praeſentia cauſae
Subtrahit, haec cauſam dirimit *litemque ſoporat.*
Si pliris affectas veras cognoſcere laudes,

A. C. *Ex titulo diamargariton ſua forma relucet:*
MCXCVIII *Nobilium tangens apices & culmina regum,*
Nobilibus diamargariton ſua dona miniſtrat:
Se pliris axe volans medio mediocribus offert.
Serpit humi ſua pauperibus dans dona dian-
tos:
Nec minus ex humili recreatur munere pau-
per,
Quam medius medio vigeat, quam diuite diues.
Cum diamargariton vires partitur & annos.

ELECTVARIVM DVLCIS.

Quae ducis Apuliae titulo ſignata ſuperbit
Subuenit illiaco celebris medicina dolori,
Quem lapis ex multis generat maſſatus arenis
Cum calido potata mero, quod robur adoptet
Saxifragae, milii, ſolis, lapidum quoque lin-
cis:
Pars quoque, quam maior cruciat preſſura
doloris
Se contra morbum ſcuto cataplaſmatis armet
Cuius naturam ſubſterne *ducis medicamen,*
Miſcens muſceleum, ſuccum creſſonis, oli-
vum.
Si non muſelei ſit copia tanta liquoris,
Emplaſtri modica preſſum de parte liquamen
Balſama commiſcens tenui mediante Siringa
Per fragilem ductum virgae transfunde vi-
rili.
Si cholerae vis ſaena malum viſcoſa reſol-
vens

Inſe-

Digitized by Google

Inferat & tumidis grauet inteſtina procellis, A. C.
Non confert medicina ducum, ſed ſumta fruentem MCXCVIII
Exacuit Choleram, cauſamque doloris acerbat.
Si dolor ex ſquibalis *vitreo vel fleumate fiat,*
Turbine ventoſo clauſos pulſante meatus,
Haec data ſimpliciter nimium medicina nocebit.
Nam ſua cum valde conſtet diuretica virtus,
Dum mouet urinam tendit conſtringere ventrem
Et pigra lenteſcit in fecibus *eiiciendis*
Sic dolor augetur dum conſtipatio *creſcit.*
Seruiet huic medicina malo, totamque doloris
Immodicam valide poterit ſubuertere cauſam
Per minimas partes ſed per totum reſoluta
Cum calida potetur aqua qua pruna damaſci
Coxeris *& violae flores cum mercuriali:*
Quae ſibi mel, oleum ſi miſceat, & benedictam,
Anne *ſoluta maris, vbi maluam, mercurialem*
Coxeris & virides ramos creſſonis aquoſi,
Per *cliſtere locum confert infuſa pudicis.*
Ex algore Satus ſtomachi dolor ante profatus
Sollicitare latus ventoſi turbine flatus,
Quamuis iratus, quamuis ad bella paratus
Hoc ſemel afflatus ſedat poenam cruciatus
Ieiuno ſtomacho potabitur addita baco,

A. C. MCXCVIII

Nux vbi muſcata decocta ſit, & macerata
Enfraxes aperit: lapides terit, & reſolutos
Exſerit: iliacam diſſoluit: menſtrua ſoluit:
Quem ſi vis acuit enforbica vel ſcamoneae,
Maſticis imperio gummique coercita virtus
Et mollis cliſteris eam praeceſſerit vſus
Soluens obiectae praedura repagula faecis.
Sumta per os colici ſoluit diſcrimina morbi.
Hoc tenet & firmum generali lege tuetur
Regula doctrinae quem non fantaſticus error
Non mendax, non vana doli fallacia fuſcat
Quod nunquam danda eſt medicina cathartica ventri
Cuius durities conſtipatiua receſſus
Obſtruit & primae ſerat emunctoria portae:
Praecipue quando colicus praecordia morbus
Pulſat & illiacae ſaeuit diſcordia peſtis
Vis eadem ſimile efficiens & aemula virtus
Eſt nefrocatari filo Antropos el licotripi,
Nec laus Juſtini premitur virtute priorum.
Poſtquam ſigniferum ſol bis peragrauerit orbem
Praeuenit ad metas huius medicaminis aetas.

Quos humores pſiliſticum habeat purgare.

Mililat aduerſus Cholerum certamine primo
Silliticum ſalſum ferit icta: fleuma ſecundo:
Poſtremo Choleram congreſſu vincit aduſtam.
Expugnat Cholerae vires iaculo ſcamoneae,

Quam

Quam trahit ad Choleram parilis cognatio formae A. C. MCXCVIII
Viuo naturae ſimilis, germana poteſtas.
Cum res incolumes ſtabili ſub arbore firmas
Nexus amicitiae formalis copula ſeruet
Cur Choleram a ſcammonea fugat, cur hoſtis iniquus
Perſequitur ſibi conſimilem, quam foederat illi
Vna craſis ſimilisque ſapor, ſubſtantia concors?
Fax cibus eſt, ignis calcar, ſtimulusque lucernae
Eſt oleum febris nutritia potio vini
Crapula *luxuriae fomentum creſcit acutis*
Cettera materies epulis dulcedine ſanguis:
Rebus ab inſipidis exundat fleumatis humor.
Thetios vnda vagae gremio diffuſa capaci
Amplexu placido venientes colligit amnes.
Quae per res alias communi lege vagatur,
Nec ſcrupulum patitur, ſed plano tramite currum
Decolor in Cholera naturae regula fallit.
Quem *ſibi conſimilem tanquam ſcarmona rebellem*
Indignata ſimul ſub eodem carcere claudi,
Deſtruit in ſociam crudelis, in hoſpita pellit.
Non viget haec ratio, nec firmo nixa tenore
Claudicat incerto mendax ſententa greſſu.
Non ſequitur quia res alii concinna quod illi

De-

A. C. *Debeat augmenti, quaſi coniurata fauorem.*
MCXCVIII *Impetrat augmenti, prouectum gratia maior.*
Plenior aſſenſus de pluribus inſita formis
Vnio naturae conuertendique poteſtas
Tranſitus vt fiat non vnica forma perorat.
Nam mutatiuae virtutis filia rerum
Transformat ſpecies metamorphoſis ordine motus
Procedens triplici: nam cum ſubſternitur illi.
Conſona materies concordi pace fauoris
Artifici blandita ſuo, quem materiato
Jungit & aſſimilat naturae linea concors:
Tanto materiae virtus famulantis amore
Immutat a ſuum non vltra protrahit actum:
Non vltra petit inducias, iam ſe applicat illi
Obſequio deuicta ſuo, iamque excolit illam
Hanc mouet & partes medias transponit ad imas:
Depreſſas trahit ad medium, mediana ſupremat,
Summas inculcat mediis, lateralia ſummis:
Inſtabiles nimiumque vagas, formasque forenſes
Naturae famulas exterminat atque relegat.
Cum ſubſtantiuis magna eſt contentio *formis,*
Luctaque difficilis quas naturae generali
Fortius adnexas & amico foedere iunctas
Corpore ſubiecti iurisque caractere ſaluo,
Conuerſiua nequit penitus ſubuertere virtus.
Nam

Nam ſic eſſe rei formae coniurat amice A. C.
Et ſua ſubiecto ſic eſt vxoria forma: MCXCVIII
Tanta relatiui ligat haec connexio nodi.
Quae ſeſe poſita ponunt tolluntque perempta,
Pendet ab alterutro viget & conſiſtit vtrumque
Quae facit eſſe rei, quae rem confirmat & ipſam
Conſtituit ſpeciem ſubiectum quando relinquit
Forma ſuum corruptibilem ſubſtantia lapſum
Denaſcens patitur alioque repullulat ortu.
Quae veſtita licet multis ab origine prima
Formarum interulis, propriaeque vxoria formae
Inque pudicitiae ſignum dotata monili,
Natura cogente ſinu diſcincta ſoluto,
Appedit amplexus alios noua baſia quaerit,
Proſtat & externae ſe iungit adultera formae,
Et male fida thori contempto coniuge primo
Denudata nouo nubit noua ſponſa marito.
Talia multiplicant Cholerae ſponſalia vires,
Cum cibus aut potius ſimilis, vel proximus humor
Cum formam generat Choleram virtute caloris.
Hoc ſcamonea nequit cum ſolius medicinae
Vendicet officium, cui nullum materialis
Humorem ligat aut membrum concordia nexus.
Armant ſtillitium virtus reubarbara fumi

Se-

A. C. *Semina terreni quaerens radicula, paruis*
MCXCVIII *Obſita cubilibus, filicis mentita figuram*
His armis medicina potens cum fleumate falſo
Perſequitur Choleram, quam denigrauerit aeſtus
Feruor & Aethiopis *formam ſimulare coegit.*
In febribus, quae de Cholera vel fleumate falſo
Proſiliunt, celebrem poterit praeſtare medelam
In quibus induciae, quibus intermixta procellis
Aura placet, quibus inter nubila dulce ſerenum
Per varias alterna vices, quibus hora quietis
Interciſa graui ſuccedit grata labori,
Compenſatque mali poenam redimitque dolorem.
Simplicibus triteris, *& quos duplicata ſecauit*
Materies, impendit opem curamque miniſtrat:
Sed caue ne macies languens humoris egena
Pellibus oſſa premat, ne mortis praeco ſenectus
Corpus aret rugis, ne parua & languida virtus
Orphana ſpiritibus tanquam mendica laboret
Ne calor vrat hepar, ne corpora contegat algor,
Nec nimios moueat flagrantia pectora ignes.
Si ſtabilis virtus, habitudo plenior, aetas
Integra virtutum firmo completa tenore:
Si reliquis certo reſpondeat ordine tempus

Et

Et ſanum conſiſtat hepar, medicamine ſiet A. C.
Sillitico dictis purgatio congrua cauſis MCXCVIII
Suſpecti quam nulla mali mouet altera, nulla
Concutit anxietas caſus mala ſida futuri.
Pſiliticum ſinocus refugit cauſonque propha-nat:
Continuus triterut acceſſum illius abhorret.
Quem labor aſsiduus & continuatio poenae
Eſſe negat tritinum, ſed eum tritinum probat eſſe
Acrior inſultus & ſaeuior ira caloris,
Quam mouet replicat & quam lux terna re-voluit
Pſilliticum motum rancoris, acuminis i-ram
Acris & auſterae trahit ex tumulo ſcamoneae.
Vnum hic ſi medici nimis anſa licentia recto
Deuia judicio miſero conceſſerit aegro.
De Cholera factus cruciat cum morbus acu-tus,
Exacuit morbum, febrilia caumata paſcit,
Vaſaque febrifico late ſuccenſa calore
Amplius accendit atque ignibus adiicit ignem
Et creticos certo diſturbat ab ordine motus.
Hoc *ſitus humanus non forma facit quia for-mae*
Congruit humanae Cholerae virtus ſcamoneae:
Sed locus hanc reprobat & deteſtatur ean-dem
Vaſorum regio Cholerae putredine feruens.
Cum furit in venis vis fellea ſolaque morbi

Ma-

A. C. MCXCVIII *Materia infundat, nullusque forinſecus humor*
Fleumatis occurrit Cholerae qui fraenet acumen
Fit morbi breuior curſus, conſcendit in altum
Impetus ardoris, vis ſaeua caloris acuti
Suſpecti ſubito cauſam diſcriminis infert:
Vnde ſibi natura dari poſcit medicinam,
Quae non materiam ſed ſolum expugnet acumen,
Quae iuuet & recreet, ipſamque refrigeret aeſtum,
Quae discraſiae febrilis caumate ſtrictum
Lubricet & ſoluat blando moderamine ventrem.
Paruus emitriceus hiemis quam turbidus algor,
Et ſimilis regio brumae Germana retardat,
Et lentae craſeos torpore pigreſcere cogit,
Hoſpitii ne ſpargat opes, ne prodigus hoſpes
Naturae bona dilapides, ne ſegnior hoſtis
Corporis eneruet lento cum marte vigorem,
Colluctata diu longo defeſſa labore,
In vanum multis conatibus ante peractis,
Octauo decimoque die medicamine debet
Sillitico, ne deficiat natura iuuari.
Ad Choleram ſi tempus erit foecundaque morbi
Materies poteratque ſuis disgeſtio ſignis
Mulcebris & blanda leuis eſt decoctio danda
Congrua naturae morbi, de qua ſemel aut bis

Octa-

Octauo decimoque die purgatio ſiat, A. C.
Quam ſi forte ſuos motus nihil ante peractis, MCXCVIII
Tranquillata bonis febris importuna reuolvat,
Atque nouas acies & bella ſecunda minetur,
Pſillitico vt curam felici compleat actu
Mandetur veteris lis decidenda querelae
Et cauſam dirimat & perdita iura reformet.
Quamuis perplexam dubiae discrimine ſortis
Hunc celebri ritu medicandi prouida morem
Excolit & digna veneratur terra Salerni
Vrbs Phoebo ſacrata, Mineruae *ſedula nutrix,*
Fons phyſicae, pugil eucraſiae, cultrix medicinae.
Affecta naturae vitae paranympha, ſalutis
Pronuba fida magis Lacheſis ſoror, Atropos hoſtis
Morbi pernities, grauis aduerſaria mortis:
Quae quia perpetuum geſſit cum morte duellum,
Nec ſegnem ſine Marte poteſt deducere vitam
Vt ſibi materiam certaminis atque laboris
Vendicet & nullo pacis torpore quieſcat:
Letifera regione ſedet ſub ſole calenti
Rupibus aſtriferis celſum coeloque propinquum,
Audaci nimirum ſcandentibus aethera dorſo:
Arcet & excludit gelidi ſpiramina venti
Caſtigata ſitu: pendens de colle ſupino

A. C. *Incumbit pelago, ſua quod muralia radit*
MCXCVIII *Exſtanteſque domos ludentibus aſſilit vndis*
Montibus excelſis retro clipeata vapores
Et nebulas pingues & ſolum combibit auſtrum
Foedaque corrupti carpit contagia coeli,
Sed medicinarum ſibi quas montana miniſtrat bp)
Vrbs iaculis armata viget: cum morte potenter
Dimicat: exſtirpat morbos & fata retundit:
Naturam releuat, & ſtamina rupta renodat:
Morte regna premit, cum qua componere quamuis
Non valeat, petit inducias & protrahit aevum,
Et quae non aufert, ventura pericula differt
Quae niſi tam foecunda foret tantisque vigeret
Conſiliis, illam phyſicae niſi delphicus artis
Spiritus implueret; abſorpta voragine mortis
Nec curſum bullire *valens miſeranda periret.*
Sed bene vti pugnes bene pugnans efficit hoſtis,
Pollet in aduerſis maior ſolertia rebus
Ingenii ſemen miſerae tolerantia ſortis
Creſcere compellit, ſenſum foecundat egeſtas
Et

bp) f. miniſtrant

Et bq) *languere ſinit animi turbatio vires.* A. C.
Agmine *morborum quo plus afflicta grauatur,* MCXCVIII
Et variis trahitur plagis, hoc ipſa reſiſtit
Fortius & validas pugnandi cogitat artes,
Et cum ſillitico morbos transfigit acuto.
O ſi tantum annis quantum virtute vigeret;
Bellandi, quantum medicandi praeminet arte:
Non ea teutonici poſſet trepidare furoris
Barbariem: non haec gladios nec bella timeret.
Ante datis diuiſinis quae poſtulat humor
Potio ſolliciti ſi detur tempore veris,
Corpora praeſeruat a morbo ſana futuro
Quae dominans Cholera diſponat ſola tumoris
Fleumatis, hoſtilis Cholerae conſortia paſſus.
Quae ſi forte velit partes purgare remotas,
Sub ſolida, quam praeſtat et confectio, forma,
Si vomitum moueat leuis indignatio ventris,
Vt ſopor accedat, media de nocte propines:
Si grauis ad vomitum ſtomachus, ſi per medicinam
Expediat loca purgari contermina ventri,
Ne ſua vis pereat excluſa pace ſaporis
Mane propinanda eſt tepido reſoluta liquore.
Sillīticum dare cum gelida prohibet rationis

bq) f. Nec

A. C. MCXCVIII

Regula quam veterum celebrat ſolemnior vſus;
Publica ſolemnem tenet haec ſententia curſum,
Cum gelida quod nulla dari debet medicina,
Aſpera quam ſaeua vis exacuit ſcamoneae.
Nam gelida virtus aſcetica *dum ſcamoneam*
Inviſat ſtomachi vilis *prohibetque reſolui*
Torturas, febres generat, nimiosque dolores
Et dyſenteria fluxu inteſtina cruentat.
Ore ſuae ciſtis clauſo ſi felleus humor
Aeſtuet icterico deformans membra colore:
Si ſuccendatur triteus, vel ſi dominetur
Ignea vis Cholerae ſuper excedens ſine febre:
Si feruore epatis ſanguis vim fellis adoptet,
Conſtat ſilliticum conferre iuuamen amicum.
Donec ſigniferum ſol bis peragrauerit orbem,
Sillιticum valet incolumem ſeruare vigorem.

ELECTVARIVM DE SVCCO ROSARVM.

Inclyta de roſeo confectio nata liquore
Arguit & reprimit Cholerae feruentis acumen:
Guttam de calidis humoribus atque podagram
Eruit & triteros ſoluit, ſi diſcolus humor
Manſerit in membris craſſibus non ante peractis

Poſt male diſtenſus febres hoc leniter illum A. C.
Purgat & emundat & vitae vela ſecundat. MCXCVIII
Talibus in cauſis medicum vitare decebit,
Qui nouus, & medicae rudis eſt tyrunculus artis,
Qui crudus de doctoris fornace recedens,
Verborum lites ſed nullos attulit actus:
Gutture qui tumidus dum ventos garrit inanes,
Aſuetus quosdam phyſicae diſoluere nodos,
Tactus auaritia, multum metuenda peritis
Curandi morbos excelſa negotia curat:
Qui de ſe male praeſumens nondum reparatis
Viribus aegroti critici *poſt tempora motus*
Viſceribus laxis auſterum intrudit acumen,
Corporis ac animae, quibus intricata terentur,
Diſſoluit nodos & vita ſtamina rumpit.
Congelat exanimum letali frigore corpus
Et raſos de morte facit gaudere lupercos.
O nimis a ritu veterum ſi dicere fas eſt,
A recto quoque iudicio cenſura ſalini br)
Deuia, cum tolerat animo cum ſuſtinet aequo
Nondum maturas medicorum ſurgere plantas,
Impubes pueros hypocratica tradere *iura,*

br) f. *ſalerni*

A. C. *Atque machaonias ſancire & fundere leges,*
MCXCVIII *Doctrina quibus eſſet opus ferulaeque flagello,*
Et pendere magis vetuli doctoris ab ore,
Quam ſibi non dignas cathedrae praeſumere laudes.
Rex puer, imberbis iudex, cathedra moderator
Abſque pilis, matremque *gerens impubere vultu,*
Et medicus pleno nondum prouectior aeuo,
Diſſona ſunt nullaque ſibi ratione cohaerent,
Et phyſicae titulos haec maieſtatis obumbrant.
O veſana hominum rabies, errorque profanus,
Deuius intuitus, miſeros qui talibus aegros
Committunt medicis, quos nulla probatio coxit,
Nulla quibus fidei manet experientia teſtis;
Quos ſubitae necis artifices, hoſteſque malignos
Humani generis poſſet lictoris iniqua
Condemnare manus: nam cur lex regia ſontes
Arguit & ſaeuo capitis diſcrimine damnat,
Talibus vt parcat medicis? ſtipendia, flammas,
Vincula, tela, cruces & carceris abdita nigri
Infligenda reis cenſum philippica dictat,
Et patitur medicos tales diſcedere ſaluos:
Horum cum calidos frontes exurere ferro
Iuſtitiae rigidus veterum *permitteret ordo,*
Vt fraus *damnati ſignata caractere vultus*
Et ſua conditio peruerſa notabilis eſſet,

Et laqueos tenues poſſent vitare columbae. A. C.
Si ſapis accedas medico, quem condit honeſtas, MCXCVIII
Ornat religio, depingit gratia morum,
Qui phyſicae leges veterum qui ſcripta virorum
Pectore clauſa tenet, mitis ſermone modeſtus,
Et verbo reſonans mentis, non verbere linguae:
Quem non exaltat famae praeſumtio, mentis
Interpres, nec laudis inops iactantia tollit;
Cui fidei cuſtos & rerum fida probatrix,
Sollemnes titulos vetus experientia fecit,
Et laudem & celebris famae praeſcribit honorem
Practica per talem digne celebrata miniſtrum,
Plenius aſſequitur diuini dona fauoris:
Felices habet euentus & fine beato
Clauditur, artificem iocundis ditat amicis,
Languentem dono vitali *praemiat aegrum*
Dum feruet dolor arteticus duriſque flagellat
Ictibus articulos dum perfurit ira caloris
Si detur medicina *nocet: loca namque doloris*
Rheumatis incurſu cruciat reprobatque moleſtat.
Sed cum ſaeua mali vento ſpirante quietis
Tranquillata ſilet tempeſtas, cumque doloris
Declinat rabies, confert medicaminis uſus,

A. C. *Ante datis digeſtiuis, membriſque perunctis,*
MCXCVIII *Rheumaticus loca diſtendens, quibus inſidet humor,*
Facto de violis oleo dulciue butyro:
Corpore purgato, poſtquam tempus diatriti
Elapſum fuerit, celebranda minutio cuius
Tempore completo rubeam dare conuenit aegro
Humorum quae relliquias conſumere poſſit
Roboret inualidum corpus, fluxumque ſigillet;
Arceat humores guttoſa *in membra fluentes.*
Hanc nouus & nouiter expreſſus ab vbere matris
Conficiat roſeam roſeus ſuccus medicinam.
Nam quem detinuit vitro mora vaſe recluſum,
Non aequat virtute nouum: ſi forte recentis
Seruauit quem *longa diu tutela, Syrupi*
Copia defuerit, veteris tibi gratia proſit.
Temperat hanc tutamque magis reddit medicinam.
Decoctae puluis commixtus ei ſcamoneae,
Paſtillo clauſus qui deſudauit ad ignem
Quae quoniam proprium ſic caſtigauit acumen
Supplicio calidi cineris, ſua pondere maior
Eſt moderanda doſis nec pro nouitate timenda,
Ipſaque plus recipit & maiori ſcamoneae
Grandeſcit cumulo quae plus in acumine languet,

Quo

Quo nimii ſcamonea magis vim paſſa caloris. A. C.
At cum crudus eam pulnis, nec caumata paſſus MCXCVIII
Exacuit, magis eſt ex hoc metuenda, minorque
Diſpenſanda doſis, quanto eſt in acumine maior,
Nec debet medicina dari, niſi mente peracto.
Non ſolet incautis nouitas ſuſpecta nocere,
De roſeo ſucco quae conficitur medicina,
Integra per geminos annos ſeruatur & vltra.

EMPLASTRVM APOSTOLICVM.

Dicitur emplaſtrum, quia fit confectio dura.
Fertur apoſtolicum quia *cum virtute potenti*
Regnet, apoſtolici ſibi ius *adquirit honoris*
Aut epicum ſupra reſonet ſole misſio *lingua,*
Explicet interpres ſenſum per verba reſolvens.
Cum ſuper afflictas ſua vis bene cognita partes
Mittendum hoc docent, a mittendo ſuper ipſum
Nomen Apoſtolicum trahit & vim voce fatetur
Hoc collum & ſcapulas duris contuſa flagellis
Et loca ceruici contermina ſanat, eisdem
Deſuper aptatum, ſed ſal prius atque cinimum
Toſta ſuper calidum laterem pannoque recluſa
Deſuper afflictas partes compreſſa voluptent.

A. C. MCXCVIII

Oxy = melle dato membriſque tumentibus vnctis
Rufi ſerpentis oleo quae faucibus haerent,
Sufficit appoſitum ſero ſanare nouellas.
Rupta cicatricat, ſolidat, carnemque reformat
Rarificat, tenuat, mundat, trahit atque vaporat;
Entracem, nefreſim, colicam domat & paralyſim,
Reptilium morſus, multique foraminis vlcus:
Eruit infixum carnis de vulnere ferrum,
Splenis duriciem mollit, ſoluitque tumorem.
Ante datis diuiſiuis & congrua cauſae
Debita praeueniat purgatio cum benedicta:
Aurea conpleto cui ſuccedat diatrito:
Rheuma quibus gelidum talorum extrema flagellat.
Et genuum crebro contundit verbere partes,
His ſuper inductum curam praeſtare ſalubrem
Praeualet, & longi noxam ſedare doloris,
Vt vigor emplaſtri ſe promptius ingerat, vt ſe
Oppreſſis melius neruis intrudere poſſit,
Aurea laurino pars languida poſcit inungi
De gelidis chimis molli pulmone creatum
Aut ſibi quod *ſtabilem figit diaphragmate ſedem,*
Sanat apoſtema, membris languore grauatis
Appoſitum praetentato cateplasmatis vſu,
Quod fit de cepis, oleo vinoque recoctis,

Cum

Cum modici ſe miſcuerit tritura cimini. A. C.
Quos male praeciſi grauat indignatio nerui MCXCVIII
In ſpaſmum quos coeca trahit punctura perunctos
Curat Apoſtolicum: nam vulnus ſeruat apertum,
Emundat ſaniem, domat excluditque dolorem.
Sed primo loca puncturae penetrare potenti
Expediet terebentino perfundere viſco.
Quos monet aſquites, vel quos anaſarca tumores,
Comprimit, iliaco confert colicoque dolori,
Quem vel frigiditas ſpiſſo fundata liquore,
Aut mele conceptis creat *intra viſcera ventus,*
Pars oppreſſa malo prunis *vicina fricanti*
Euigilata manu ſpirantis lene liquorem
Combibat vnguenti quem parturit innuba laurus.
Poſtquam oleo gauiſa cutis ſe tegmine lato
Muniat emplaſtri *modicum falcatus in arcum,*
Cui ſuperaptetur cadus aeris plenis oliuo.
Appoſitum lumbis, gelidus quos opprimit humor,
Quos grauat humoris expers, aduerſa caloris
Frigiditas, quos de multis congeſtus harenis
Calculus affligit, celeris compendia curae
Praebet Apoſtolicum humorem ſpargit & extra
Cum fumo cogit & cum ſudore moueri

Et

A. C. MCXCVIII

Et ſtudet amiſſum membro reuocare calorem
Et male congeſtae tumulum diſſoluit arenae,
Praeuia ſed primam celebrent diuretica curam.
Si ſuperaptetur & inunctum ſubiiciatur,
Factus de violis oleo, matrice tumores
Hoc male conceptos curat, nimiosque dolores
Quos algor mouet aut ventoſae ſpiritus aurae
Non *modicas de gallitrito* ſumentia *vires*
Praelegiata prius vuluam fomenta vaporent.
Vtilis eſt gelidae talis medicina podagrae:
Et ſcioſim curat gelido de rheumate natam,
Hoc tipicae febri, cui frigida ſuggerit ortum
Crudaque materies ſtomacho concluſa, medetur
Appoſitum ventri vel ſplenis ſede locatum
Digerit, extenuat, ſpargit, conſumit, inanit,
Fermenti veteris putridam de corpore masſam,
Vendicat vnde ſuum febris importuna vigorem.
Vulnera corruptas late paſcentia carnes,
Quorum multiplici diſtincta foramine formam
Fiſtula deſcribit & eodem nomine ſignat
Sanat Apoſtolicum: pus *attrahit, & loca mundat*
Ora quibus ſanies emergitur, & quibus humor
Noxius erumpit per quam ſubſtantia *membri*

Nau-

Nauſeat haec reſerat & cuncta repagula ſolvit, A. C. MCXCVIII
Corruptis aequata locis prius oſtia tentet
Viceris ex viridi formata ciclamine dempta
Poſt bene mollitum membranae firmiter haerens
Se cupit emplaſtrum vitiato iungere membro.
Quem canis impreſſus rabidus vel vipera morſum,
Et ſubiti quaecunque mouent diſcrimina fati
Vulnera peſtifero nimium ſuſpecta veneno
Sanat apoſtolicum, ſed primum plaga lauari
Indiget ex ſucco mentae mixto tiriacae
Ceroticum ſimilem retinet per cuncta vigorem:
Oxirocrocinum ſimilem coniurat in actum
Et diateraſeos actus ſibi vendicat aequos.
Tempore luſtrali virtute viget ſpeciali

ELECTVARIVM AD RISTAVHVMI ADITATIS

Quod phthiſis exhaurit ethicae quos feruor inanit
Et ſtaſis extenuat, quos tuſſis anhela fatigat,
Quos empuna terit, quos diſnea ſuccat & vrit,
Reſtauratiuum reddit corpus rediuiuum,
Paſcit & inpinguat reparat, fouet atque ſaginat.
Reſtauratiuum *poſtquam compleuerit annum*
Ne reſtaurari deſiderat & renouari

CATARTICVM IMPERIALE.

Im-

A. C. MCXCVIII

Imperiale ſibi medicina catartica nomen
Traxit ab imperio, quia morbis imperioſe
Imperat ex Cholera, duplici vel phleumate natis,
Et donat oppoſitas vno certamine cauſas
Vel quoniam reliquas omnes inter medicinas,
Quae laxatiuae pollent virtutis honore,
Sola placens & deliciis regalibus apta eſt,
Solaque perſonis melius fauet imperioſis.
Praecipuae Choleram primo, ſed fleuma ſecundo
Imperiale trahit, cuius non diſſona virtus
Vt Choleram purget, quam gignit aduſtio nigram
Quam calor excedens fines conduxit ad ortum.
Hoc caput & cerebrum purgat purgatque remotas
Nam vapor ex calidis ſurgens reſolutus ab illo,
Dum mediis haerere locis, regione morari
Membrorum media refugit, quia fumus acutus
Et via procliuis & reſpiratio prompta
Cedit ad extremas effreni turbine partes,
In quibus oppoſito fit fortis ab obice motus,
Acrior impulſus violenta reliſio metam
Cum ſibi non poterat progreſſus ad vlteriorem,
Sumit ab offenſa vires & fortior ictu
Redditur alliſus ſibi reſpiramine dempto.
Cum non reſpiret fumus concluſus in arcto
Partes multiplicat, fit ſpisſior atque cohaerens

Eli-

A. C. MCXCVIII

Eliquat humores, membri contenta reſolvit:
Sed capitis nocuos medicina catartica thimos
Promptius eripiet ſi portio pulueris eius,
Quam recipit mixto quem dant abſyntia ſucco
Transeat in pilulas ſero ſub veſpere dandas.
In pilulis ſumptum, quas formula prima notauit
Ex vitio cerebri putrido de rheumate natum
Foetoris maculam corrupto purgat ab ore.
Corpore purgato demum contermina cauſae
Conueniens opiata ſuos exerceat actus:
Poſtremum cauſis impende localibus vſum.
Cum vitio ſtomachi cameratio tota palati
Inficitur, cum prauus odor transmittitur ori:
Cum mala gingiuas foedat vicinia ventris
Hoc totum purgat vitium medicina recepto
Oxi-melle prius desquilla *vel rafanino*
Foetiditas oris tui ſubſtramenta miniſtrat
Sordida pulmonis labes quam ſpiritualis
Corruptela facit, plaga quae ſpirabilis aurae
Concipit, & nares triſti funeſtat odore:
Omnibus eſt grauior cunctis fetoribus una,
Praeminet & nulla ſe ſuſtinet arte iuuari:
Quae licet ad tempus lateat, qui forſitan eius
Horrorem ſpecies & aromata ſumpta ſigillant:
Vel quia clauſa latet fortis ſub tegmine vini

Vel

A. C. MCXCVIII

Vel cibus hanc ſumptus reprimit prohibetque reſolui
Quod tamen abſcondit bachus, quod palleat eſca,
Quod clauſum pliris occultat quod aromata celent,
Hoc matutina ieiuno corpore facta
Detegit & reſerat ſpiratio, quam reſoluto
Digeſtoque cibo tegimen iam non habet vllum,
Vnde ſuum posſit populo celare pudorem,
Hircinus recidiuat odor, qui quo magis intra
Clauditur, erumpit grauius triſtique vapore
Percutiens nares, vitales polluit auras.
Quos male depaſcit macilentia, quos febris vrit
In quibus imperio Cholerae viget ignea virtus
Obſeruare debet, ne ſe medicaminis huius
Vſibus exponant: nam deſiccatio creſcit
Ex cauſis paribus, ſeque aſperat ira caloris,
Nec nimium calido dabit hoc in tempore, quando
Corporis humores diſſoluit feruidus aer.
Aptius hoc dederis ſub amoeno tempore veris
Vt ſit cauſa mali praeſeruatura futuri
Fleumaticis vel quos diſponit felleus humor.
Cum primis violis, melonibus atque citrolis,
Cum lingua quoque ceruina veneriſque capillo
Hoc dabit ad choleram, quod ſi purgare labores
Fleumatis humorem quercus polipodea miſces.

Si

A. C. MCXCVIII

Si Choleram purgare nigram dabit amne ſolutum,
Quo ſene ſquinantum cum cuſcute cocta fuerunt.
Si gelidos purgare velis de corpore chimos,
Crudaque materies membris ſit cauſa remotis,
Haec modaculicas medicina catartica vires
Muniet & turbat mixto ſibi quaerat acumen.
Iliacam ſoluit, ventoſa tonitrua pellit,
Purgat ab extremis, ſit amica ſolutio ſanis
Ad praeſeruandum quod ſors inopina periclum
Praecipiat leuiter lauit, quos ſaepe moleſtat
Faecibus incluſis mala conſtipatio ventris
Imperiale poteſt fieri ſimplex & acutum:
Simplex quod tantum recipit pondus ſcamoneae
Quod naturalis & prima refectio poſcit
Quatuor ad ſellas aut tres, cuius doſis vna
Si non difficilis ſolui nimiumque rebellis
Extiterit, poterit manſuetum ſoluere ventrem.
Nam plerumque poteſt venter ſic durus haberi,
Sic male compoſitus, quod nec ſcamonea nec ipſum
Prouocat elleborus, nullam diſſoluit acumen,
Sic tener ac habilis venter, ſic mollis haberi
Et facilis ſolui poterit, quod prouocet ipſum.
Solus odor, ſolus laxet medicaminis horror.

A. C. *Expediens igitur ſolertis imagine mentis*
MCXCVIII *Obſcuros medico rerum explorare receſſus,*
Vt quae danda, quibus perpendat, quaeue neganda:
Quae craſis exploret hominis, quae forma vel aetas
Quae virtus, quae compoſiti ſubſtantia conſtet,
Rara ſit an ſolida, quae ſit iunctura viarum
An ſtricti ſint membrorum largique meatus,
Quis locus humorum, quae cauſa forinſeca morbi
Quae ſit priuata, qualis ſit corporis humor,
Fluxilis an durus, quae ſit mixtura malorum:
Quod ſuperat ſimplex in acumine fertur acutum
Pondere ſub certa cuius metitur acumen,
Regula doctorum quondam deciſa Salemi,
Quem noſtri venerantur adhuc celebrantque moderni:
Dragmas libra caput bis ſenas, vncia dragmam.
Recta doſis dragmae medium tenet vncia ſemum.
Vergit ad occaſum ſua vis cum tertiat annum.

METRIDATVM.

Omnem metridatum morbum de frigore natum
Conſtanter ſanat, languorum iura prophanat,
Infringit maniae leges, quas frigidus humor
Atque melancholicus mentis ſacraria ſcandens
In cerebri carta molli depingit & alba,

Quae

A. C. MCXCVIII

Quae ſua mollities & puri munda coloris
Simplicitas variis cogit proſtare figuris.
Quos niger ad cerebrum fumus de corde vaporans
Et male contriſtat & vanis territat vmbris,
Quos falſus timor exagitat, quos terror inanis
Perſequitur varii meditans diſcrimina caſus,
Conſolatur eos & amica pace ſerenat
Metridatum, ſpe conciliat cordisque vigorem
Firmat & ignauae pellit fantasmata curae.
Omnibus his cauſis vnus modus, vnica ſeruit
Formula ſumendi cum vino, veſpere ſero
Hoc fore ſumendum decernit practicus ordo
Hoc epilepſiae vires ſubuertere nouit,
Si bene cum cimino reſeratis dentibus aegri
Lingua gingiuis & faucibus inde fricatis
De cerebri regione nociuus profluat humor.
Quod ſi cum vino dederis quo paſſa caloris
Supplicium fuerit pretioſa puerpera macer,
Tollit emigraneam morbum Ciliique dolorem
Et cefalalgiam gelido de rheumate natam.
Sed tamen ex auro clarum ſibi nomen habentes
Antidoti pilulae greſſum praecedere debent,
Oportuna quibus cerebri purgatio fiat,
Et quae rheumaticae non eſt indebita curae

A. C. MCXCVIII *In pilulis, quibus olibani mixtura vigorem*
Suggerit acceptum, fluxum cohibet lachrimarum.
Sic ſumptum madidi compeſcit rheuma palati:
Rheumatis eluuiem tenet indecliue fluentem:
Vuas ſtillantes ſiccat, fauceſque natantes.
Talibus in cauſis gargarizare calenum
Expediet tepidum quo gallas robore natas,
Zinziber atque roſas, & paſſas coxeris vuas,
Si de metridato ſucco mentae reſoluto
Intus & externus fauces patientis inungas,
Dentibus oppresſis de frigiditate mederis.
Sub nouitate mali, dum fluxilis humor oberrat
Glutine non pasſus ſecum masſante ligari,
Curat metridatum guttur ſquinance grauatum
Cum vino bibitum calido, cui thuris odorem
Ignibus admoti mandauit feruor aheni
Sed ſibi de vena linguae vel de capitali
Praeminuat patiens & gargarizet acetum
Bullierint vbi galla, fumas, roſa, palmula ficus,
Rheumaticas ſoluit tuſſes, quas ſi calor vrens,
Aut ſiccae vis discraſiae, vel frigidus humor
Intulerit qui grosſitie *vitalibus haerens*
Diuelli nequeat ſoli malus atque rebellis:
Has magis accendit & plus facit eſſe feroces,
Metridatum ſtimuloſque malis currentibus addit.

Hoc

Hoc quoque cum vino bibitum vim thuris habente; A. C. MCXCVIII
Noxia ſanguinei mundat contagia ſputi.
Sic cerebri fuerit ſanguis regione reuulſus,
Quem ſi de ſtomacho vel de pulmone reuelli
Contigerit fluxum magis incitat atque cruorem,
De propriis facit vberibus manare cauernis.
In ſaniem iam conuerſo ruptoque tumore
Poſt nonum ſuſcepta diem cum puluere mirrhae
Fertur opem peripleuriticis conferre ſalubrem
Potio metridati: nam dum putredinis omnes
Radit & extergit ſordes empyma futurum
Deſtituit membrumque vetus, nouitate reformat,
Vitalisque loci iura illibata tuetur.
Grande lientericis facit haec medicina iuuamen
Et fauet iliacis ſi vino mixta bibatur,
Sed prius euacuent nocuos de corpore chimos,
Squinantum quercina filix, coloquintida, fungus
Quem profert abies tranti de cortice natus.
Quos ſuper extendit ſpaſmoſa repletio neruos,
Vel quos humiditas ipſis infuſa remollit,
Caſtorei cum metridato decoctio ſumpta
Temperat & reddit proprio reparatque vigori.
Si neruis ſtupidis, quos infatuat paralyſis,

A. C. MCXCVIII

Metridatum cum miſcelei pinguedine mixtum
Deſuper inductum fuerit multumque fricatum
Laxas reſtringit vires ſenſumque reformat.
Ex hoc metridato cum muſceleo reſoluto
Bimbax tincta locis apte ſubmiſſa pudendis
Natum viſcoſo iuuat ex humore tenaſmon:
Partibus afflictis ex illo ſaepius vnctis,
Quos vel frigiditas vel vis ventoſa creauit,
Haec hypochondriacos ſanat mixtura dolores.
Cum milio ſolis, cum ſaxifraga petroſillo
Exhibitum lapides frangit, diſſoluit arenas,
Et nefreſes *curat, & deſiſtentia cogit*
Menſtrua ſuppoſitum lunares noſcere motus.
Interius ſumptum patientibus inde perunctis
Partibus arteticae prodeſt gelidaeque podagrae.

Contra venenum

Cuius puluis erit commixtus dixtologiae
Cum gentiana, dictanno, dannide, menta
Mortiferum penitus valet expugnare venenum.
Quando datum quam ſe typicus commouerit horror
Fleumate febrilis laqueos diſſoluere nouit.
Quem vel acetoſus gignit, vel vitreus humor;
Vel naturalis molli pulmone creatas
Veraque quartanis tribuit ſolatia veris
Integra metridati ſeruatur vita biluſtris.

MICLE-

A. C. MCXCVIII

MICLETE.

Eſt dyſenteriae ſpecialis cura miclete
Atque lienteriae, ſed eas purgatio diſpar
Diuidit, & diſcors medicandi congruit vſus
Nam varias ſpecies varius diſterminat humor
Et variat cauſae ratio variata medelam.
Si curam Dyſentericis impendere curas
Perque omnes ſellas Cholerae tinctura reſultet,
Quos liquor imbiberit roſeus de mirabolanis
Citrinis purgabis eos, ſi terreus humor
Et niger admixtus fuerit miſcebit & indos.
Quod ſi fleumatice ſe muſcillauerit humor,
Miſceat, adiungi rebulos *decoctio poſcit.*
Ad confortandum ſtomachum rodozaccara detur,
Poſtquam nacta ſuum fuerit purgatio finem
Fluxibus ex parte lux altera danda miclete
Quae matutini firmat ſibi iura ſecundi.
Cum ſucco dabit hanc plantaginis exhaematite
Ad cotem alliſo rubeum ducente colorem.
At ſi mixturas tales contempſerit aeger,
Non tolerare queat potus natura malignos,
Sed nimis auſteros reprobet fugiatque ſapores,
Hanc dabit in pilulis yporiſticos *atque roſarum*
Maſticum & boli combuſti puluere gummi
Admixto, vt ſolidae fiat ſubſtantia formae.
Hoc tamen aduertas & fixum mente fideli

 Colli-

A. C. MCXCVIII
Collige, quod propriis poteris diſtinguere ſignis
Ex inteſtino, ſi fiat ab inferiori
Vis dyſenteriae potius cliſtere iuuabit
Seſſio, fomentum, fumus, cataplaſma, lauacrum,
Ipſaque miclete ſucco reſoluta priori,
Proderit huic cauſae, decliuem miſſa per orbem:
Si de ſupremo fluxus conſurgat origo
Eſt magis accepta ſuſcepta per os medicina,
Nec modicum fert auxilium cataplasma *miclete*
Aptatum ventri, cui praeſtent mixta vigorem
Gummi combuſtum, roſa, maſtix, bolus, acetum
Olibanum, ſuccus plantaginis, & liquor oui.
Iſte lientericos curandi congruus ordo
Et magis expediens: primum purgare nociuum
Corporis humorem, demum conſtringere fluxum.
Nam niſi praeueniens purgatio noxia purget,
Praua depuret vis conſtrictiua miclete,
Noxia dum retinet dum quaeque ſuperflua claudit
Dum Choleram fraenat, ipſique repagula ponit,
Materiam fluxus cumulat, quae cum ſit abundans
Interius claudi nequiens, iam carcere rupto
Fortius erumpit, & dedignata teneri

Curre-

Currere laxatis fluxum compellit habenis. A. C.
Iſta lientericis deuoto ſeruit amore MCXCVIII
Coctio quae fungum crimen agoricus inſe
Continet & filicem quercus paleamque *cameli,*
Granaque quae medicos coloquintida vertit in uſus.
Haec ſi *cum roſeo fuerit reſoluta liquore*
Manantes emorroidas potata coercet
Et bonbax, *talem quae conbiberit medicinam,*
Eſt aptanda locis & ſupponenda pudendis,
Rugitum ventris ſedat rixamque doloris.
De Cholera facti componit foedere pacis.
Caſtigat tineam, morſumque putredinis arcet
Miclete quia de ſiccis conſtat ſpeciebus,
Et vis ſicca magis conſeruatiua probatur.
Incorrupta ſuo tribus annis iure perennat,
Nec damnoſa poteſt hanc incruſtare vetuſtas.
Conſtat habere doſim, quantum *tenet vncia pondus.*

MVSA AENEA.

Corpore purgato ſicut natura nociui
Poſtulat humoris horis oblata duabus
Ante Febris tipicos motus iuuat aenea muſa,
Fleumaticae *febris tipicus quos congelat algor,*
Quos rigor infuſus neruis horrore fatigat,

A. C. MCXCVIII

Quos quatit a proprio quartanus ſcemate frendor,
Cum vino tepido vel aqua debet variari,
Sumendi ſpecies, vt morbi formula poſcit.
Mente tamen ſolidam debet fixumque teneri
Quod vitreo facta de fleumate cotidiana
Vel naturalis ſpecialibus hanc medicinam
Vendicat, hanc munimen habet clipeumqe ſalutis
Se rubea contra trinum natura tuetur,
Tetraceum *tribus ex iaculis armata gigantem*
Metridato ſuperat. Adriano tiriaca.
At febrem cui materies infecta vigorem
Praeſtat adulterio peregrini nata caloris
Cui ſubſtramentum dat falſi fleumatis horror
Vincit & expugnat rubeae doſis addita muſae,
Oppoſitos complexa iuuant medicamina morbos.
Fronte ac temporibus *& pulſibus inde perunctis*
Noctibus in creticis ſi febricitantis acute
Sudorem moueat *fert certa pronoſtica vitae,*
At fuga ſudoris venturae nuncia mortis
Oximelle dato prius & medicamine ſumpto.
Vim cuius laxatiuam dilucidat actus
Cum calido vino ſtomachi data muſa tumores
Corrigit ex motu ventoſi flaminis ortos,
Vel quos frigiditas genuit, vel ferreus *humor*
Cum turis reſoluta mero ſi muſa bibatur
Soluit de gelidis chimis ſuſpiria, vel quae

Infert

Infert rheumaticus pulſans vitalia morbus, A. C.
Vnguentis regione prius toracis inuncta, MCXCVIII
Mollificatiuis intus quae clauſa relaxant.
Quae ſi cum roſeo fuerit potata liquore
Liberat empicos, ſordes depurat, & vlcus
Conſolidat, pus emungit, diſtantia iungit,
De qua ſi pilulae mirrhae cum pulvere factae
Dentur non minus hunc poterunt abſoluere morbum
Quem ſi leptomeris, quorum diuretica virtus
Miscueris rebus, eadem ſedare probatur
Ydropicos ac ſpleneticos potata tumores:
Sic ea congreſſae cumulum diſſoluit arenae.
Liberat vrinae curſum reſeratque meatum
Quam globus obſtruxit viſcoſae materiei
Pectinis *ex illa ſicut creſſone ſoluta*
Appoſitaeque foco patinae retinente calorem
Tota perungatur regio ſupraque ligetur
Sed fomenta prius aegri poſtrema vaporent
De portulacae ramis, de mercuriali
De maluis in aqua cum vino & cum ſale coctis
Et de creſſone, *gelidi qui* fontis *alumnus*
Semper aquoſa colit quamuis natura caloris
Haec ſibi conciliet & vis tueatur in illo,

Et

A. C. *Et calidae craſeos virtus ſi vendicet* ullum
MCXCVIII *Et ſuper has herbas ſi ſectio fiat ab illis*
Dum vapor exhalat caliaus partesque propinquae
Inuoluantur eis certa ratione iuuabit.
Quos male ventoſi vis improtuna tumultus
Sollicitat vel quos gelidus diſtemperat humor
Sumpta per os calicis vino reſoluta medetur:
Mater & autophilus cum quo decocta fuere,
Fortius haec eadem cliſterizata iuuabit.
Si ſalſa ſoluatur aqua cui mercurialis
Mel oleum malua ſenetio *iuncta vigorem*
Contulerint & ſulphureae ſubera maſſae:
At data cum vino cui vim decoctio thuris
Praeſtiterit, colicum ſanat de rheumate morbum
Vſibus humanis ſeptenis militat annis.

OPOPIRA.

Fertur opos ſuccus graece pri dicitur ignis
Ex hoc ignitus cenſetur opopira ſuccus.
Nam caſir verus velut ignis vera medulla
Igni contendens eius viget ignea virtus:
A ſacris inuenta viris Coſma, Damiano,
Qui ſua martyrio ſacrarunt corpora Chriſto,
Tantis iudicibus, tantis defenſa patronis
Non paganiſmum redolet, ſed laudis honore
Pollet & auctorum *ſe religione tuetur.*
Verbere rheumatico quos concutit humor aquoſus

In

In loca neruorum labi decliua paratus, A. C.
Sanat guttoſas ſi detur opopira partes. MCXCVIII
Nam fluxum cohibet opii virtute, ſed illud
Quod membro influxit ſpecierum caumate ſorbet.

Cuius degenerent oculi motura nec ipſum
Palpebra legitime ſpaſmo reſoluta ſigillet
Si tremor excutiat neruos vel ſi niger humor
Inficiens cerebrum mentis ſacraria turbet,
Si manus ad tactum ſtupeat, ſi membra ſoporet
Rheumatis obiectu praecluſo ſenſilis aure,
Haec ſummae virtutis opem conferre probatur.

Ne male pleureticum labes empiematis vrat,
Ne tiſis empicum conſumat, opopira ſeruat.
Toracis ſplenis epatis nocumenta retrudit
Amputat horrores tipicos renumque dolores
Subuenit iliacis veſicam mundat arenis.

Haec oculi, linguae, faciei, gutturis, oris
Cum vino data caſtorei, quo primula veris.
Saluia lilifagus, lauendula cocta fuerunt,
Paralyſim ſedat & perdita membra reformat,
In pilulis prius auratis & de benedicta
Legitimo moderanda modo purgatio fiat.
Haec in corde tuo rationis regula conſtet
Virtutis memoratiuae ſignata ſigillo.

Quod

A. C. MCXCVIII

Quod valet antidotum certumque malo tribuendum
Cum ſpecie *talem magis impugnante querelam*
Non minus hoc etiam cautum eſt & in arte medendi
Officio cerebri decet obſeruare, quod omne
Expoſitum membrum paraliſis peſte granatum
Quod non eſt oculis *ex hoc medicamine ſupra*
Cum ſucco nupto reſoluto debet inungi.
Si grauet inualidos ſpaſmoſa repletio neruos,
Et defraudet eos motiui iure vigoris,
Reddit & amiſſum reſtaurat opipara motum.
Sit tamen hic uſus, haec lex & forma medendi
Caſtoreum ſulphur & opipara crescana *birris*
Cum quibus admixta fuerit *euforbica grana*
Petroſo calido muſcelinoque liquore,
Pondere ſumpta pari debent concuſſa reſolvi,
Vt nouus vnguenti modus *& noua forma reſultet,*
Ex quo ſpaſmoſae ſi fiat inunctio partis,
Et patiens ſtuffae corpus feruore vaporet:
Vis motiua redit membri natura reſurgit
Prima reformatur *ſpecies, contractio cedit*
Haec data cum calido quo cocta pionia vino

Ius

A. C. MCXCVIII

Ius epilepſiae dirimit motusque caducos
Cum calido potata mero, quos plumbeus humor
Ingerit enormes maniae contemperat actus.
Haec eadem dum ſtella nocens dum fluxilis humor
Et tenuis fugit impulſum ſpirabilis aurae
Cum vino thuris calido potata coercet
De fluido factas & aquoſo rheumate tuſſes,
Rheumaque ſuſpendent vetat indecliue moveri.
Sed cum tranſierit lux tertia nocte ſequenti
Cum vino dabitur, quo paſſas coxeris vuas
Penidias anilum caricas gummi dragagantum
Cumque liquiricia ramos ſpirantis iſopi
Cum vino calamentino potata dolores
Pectoris ac ſtomachi ſedat de frigore natos,
Vel quos ventoſi genuit turbatio motus.
De gelidis chimis quos commaſſatus aceruus
Obſtruit, haec epatis aperit reſeratque meatus
Cum calido potata mero, ſumente vigorem
Ex apio, cuius viuax natura recentes
Seruat & illaeſas brumali tempore frondes.
Spleneticos ſanat cum vina ſumpta tumores
Cum quo decoctus ſit caparis aut tamariſcus.
Quos ſi duritia faciat contendere multa
Dura meleriae faecis compreſſio primam
Ex mollitiuis opus eſt impendere curam

Diui-

A. C. MCXCVIII

Diuiſiua dari quae multis ante diebus
Venturi decet antidoti praecurrere greſſus
Pleureticis cum iam rupto matura tumore
Erumpit ſanies, ſi cum tiſano *reſoluta*
Poſt decimam quartam tribuatur opopira noctem,
Mundat & extergit ſordes *& vulnera purgat,*
Et praeſeruat ab empirici *putredine morbi*
Haec eadem mixto gummi ſibi *cum dragaganto*
Per monitos *formata globos, ſubmiſſaque linguae*
Non minus eiusdem cauſae nocumenta refundit.
Fixa ſit haec in corde tuo ſententia; nullas
Antidotum cauſas aduerſum ſpirituales
Non mixto lenitiuo medicamine dandum.
Quos agitat rapidis ventoſus turbo procellis,
Aut quos viſcoſus incrudat & algidus humor,
Iliacos curat ventos conſumit & omnes
Morbi reliquias poſt multa catartica ventri
Fortiter haerentes ſorbet virtute caloris,
Sumpta macedonii cum vino petroſilli
Aut yris Iliacae ſimili ſub pondere coctae.
Sed ſibi cliſtere prius quae molliat aluum
Phyſica decernit prudentia, deinde ſecundum
Fortius appoſita mordacius ex benedicta
Si cauſae ſit origo mali deuota caloris
Suſpendendus erit modus iſte medendi

An-

Ante datis diuiſiuis aegroque locato A. C.
Dulcis aquae lauacro, cum ſaxifragae data vino MCXCVIII
Diſſoluit lapides veſicae carcere clauſos.
Difficilem movet vrinam cogitque reſolui
Ex ipſa cum muſceleo factum cataplasma
Si calidum partes pubis ſuperambiat omnes
Quod *vino filicum quercus & mercurialis*
Jocundae colicos tranquillat pace quietis.
Diſcolor effectus, vis diſſona cauſa repugnans
Laxatiua vetat opiatis pharmaca iungi,
Praelia ne ventri moueat mixtura rebelli.
Cum tracii *ſucco paganique ſoluta liquore*
In febribus tipicis iuncto *de fleumate factis*
Vel naturalis quas fundat fleumatis humor;
In veris atque quartanis patiente locato
Atque ſuper cofinum poſito, potata reſoluit
Largos ſudoris aegri de corpore riuos.
In multis aliis dominatur *opopira cauſis*
Firmat eam ſtabili *ſeptennis vita vigore*

OXI.

Pſilliticum roſei confectio nata liquoris
Cum diateſarion alcalcalon & diaprunis
Oxicratiferam *ſocialia foedera ſeruant,*
Quae ſua curriculo prolongant fata bienni.
Se laxatiuum quondam Platearius oxi
Tempore quinquenni validum ſeruaſſe fatetur,
Seque dediſſe refert febrientibus illud acute
Tutius in morbi curam regimenque ſalutis.

A. C. MCXCVIII

OXIMEL IVLIANI.

Oximelle dato Iuliani gutta profundis
Inſita membrorum nodis, gelidisque flagellans
Ictibus articulos greſſus *maturat & acris*
Hoſpitis aduentum metuens confuſa recedit
Arteticae gelidaeque indicit bella podagrae
Purgat ab extremis viſcoſos partibus imis
Eruit humores intricatosque reſoluit,
Exſerit occultos, quoniam ſubtilia multa
Et violenta nimis & acumine fortia ſummum
Res attractiua recipit virtute potentes.
Per quinos celebrat dies hunc mellis acuti
Vſum praeueniat acidi diuretica mellis
Potio guttoſasque colant cataplasmata *partes*
De mollitiuis condita & condita rebus.
Simplicis vna doſis benedictae veſpere quinto
Viſitet aegrotum mediato tempore noctis
Mel quod adinuenit Iulianus detur acutum.
Integra vis eius geminis producitur annis.

INCIPIT PROLOGVS LIBRI IV.

Quadrat opus coepti diſtinctio *quarta libelli*
Cui cadraturae *ſpecies accommoda ſeruit;*
Cui ſibi propoſitum curas aperire ſalubres
Corporis humani, cuius conflata quaternis
Fabrica principiis quae fundamenta creandis
Corporibus primasque baſes natura locauit
Quatuor aſſertur formis actiua duabus,

Con-

Congruit illarum reliquis paſſiua poteſtas. A. C.
Illud idem viget & regitur virtute quaterna. MCXCVIII
Confortant, reparant, & perdita cuncta reformant
Quatuor humores; & quadriformis in illo
Tempore quadruplici variatur mobilis aetas.
Sic liber iſte meus tamquam quadriga quaternis
Exagitata rotis diſtinctis quadruuiali
Ordine particulis cui plus deuotus habetur
Corporis humani meritum legemque fatetur.
Materiae reſpondet opus, nam tetra de *tota*
Corporis exſtruitur, diſpenſaturque ſupellex
Et ſibi ius tetras in libro vendicat iſto,
Eius quadrifico dum diuidit ordine partes.
Sic mea quadruplici diſtincta ſoramine buxus
Quatuor emittit ſonitus, cantusque quaternos
Tetra corda *chelis, nam quadriformis habetur*
Defectus, qui naturae peruerſor iniquus
Corporis humani leges vitaeque tenorem
Funditus erueret, niſi quadriformis adeſſet
Gratia, quam medicae prudentia ſuggerit artis
Prouida quadruplici reprimens medicamine lapſus.
Si qua mei ſonet auſterum *rota ſtridula plauſtri,*
Motus inaequalis medium ſi torqueat axem;
Lectoris teneras ſi non demulceat aures
Inconcinna *ſatis & non bene* tinnula *buxus:*

A. C. *Collige, quod propriis poteris diſtinguere ſignis*
MCXCVIII *Ex inteſtino, ſi fiat ab inferiori*
Vis dyſenteriae potius cliſtere iuuabit
Seſſio, fomentum, fumus, cataplasma, lauacrum,
Ipſaque miclete ſucco reſoluta priori,
Proderit huic cauſae, decliuem miſſa per orbem:
Si de ſupremo fluxus conſurgat origo
Eſt magis accepta ſuſcepta per os medicina,
Nec modicum fert auxilium cataplasma *miclete*
Aptatum ventri, cui praeſtent mixta vigorem
Gummi combuſtum, roſa, maſtix, bolus, acetum
Olibanum, ſuccus plantaginis, & liquor oui.
Iſte lientericos curandi congruus ordo
Et magis expediens: primum purgare nociuum
Corporis humorem, demum conſtringere fluxum.
Nam niſi praeueniens purgatio noxia purget,
Praua depuret vis conſtrictiua miclete,
Noxia dum retinet dum quaeque ſuperflua claudit
Dum Choleram fraenat, ipſique repagula ponit,
Materiam fluxus cumulat, quae cum ſit abundans
Interius claudi nequiens, iam carcere rupto
Fortius erumpit, & dedignata teneri

Curre-

Currere laxatis fluxum compellit habenis. A. C.
Iſta lientericis deuoto ſeruit amore MCXCVIII
Coctio quae fungum crimen agoricus inſe
Continet & filicem quercus paleamque *cameli*,
Granaque quae medicos coloquintida vertit in uſus.
Haec ſi *cum roſeo fuerit reſoluta liquore*
Manantes emorroidas potata coercet
Et bonbax, *talem quae conbiberit medicinam*,
Eſt aptanda locis & ſupponenda pudendis,
Rugitum ventris ſedat rixamque doloris.
De Cholera facti componit foedere pacis.
Caſtigat tineam, morſumque putredinis arcet
Miclete quia de ſiccis conſtat ſpeciebus,
Et vis ſicca magis conſeruatiua probatur.
Incorrupta ſuo tribus annis iure perennat,
Nec damnoſa poteſt hanc incruſtare vetuſtas.
Conſtat habere doſim, quantum *tenet vncia pondus.*

MVSA AENEA.

Corpore purgato ſicut natura nociui
Poſtulat humoris horis oblata duabus
Ante Febris tipicos motus iuuat aenea muſa,
Fleumaticae *febris tipicus quos congelat algor*,
Quos rigor infuſus neruis horrore fatigat,

A. C. MCXCVIII

Quos quatit a proprio quartanus ſcemate frendor,
Cum vino tepido vel aqua debet variari,
Sumendi ſpecies, vt morbi formula poscit.
Mente tamen ſolidam debet fixumque teneri
Quod vitreo facta de fleumate cotidiana
Vel naturalis ſpecialibus hanc medicinam
Vendicat, hanc munimen habet clipeumqe ſalutis
Se rubea contra trinum natura tuetur,
Tetraceum *tribus ex iaculis armata gigantem*
Metridato ſuperat. Adriano tiriaca.
At febrem cui materies infecta vigorem
Praeſtat adulterio peregrini nata caloris
Cui ſubſtramentum dat falſi fleumatis horror
Vincit & expugnat rubeae doſis addita muſae,
Oppoſitos complexa iuuant medicamina morbos.
Fronte ac temporibus *& pulſibus inde perunctis*
Noctibus in creticis ſi febricitantis acute
Sudorem moueat *fert certa pronoſtica vitae,*
At fuga ſudoris venturae nuncia mortis
Oximelle dato prius & medicamine ſumpto.
Vim cuius laxatiuam dilucidat actus
Cum calido vino ſtomachi data muſa tumores
Corrigit ex motu ventoſi flaminis ortos,
Vel quos frigiditas genuit, vel ferreus *humor*
Cum turis reſoluta mero ſi muſa bibatur
Soluit de gelidis chimis ſuſpiria, vel quae

Infert

Infert rheumaticus pulſans vitalia morbus, A. C.
Vnguentis regione prius toracis inuncta, MCXCVIII
Mollificatiuis intus quae clauſa relaxant.
Quae ſi cum roſeo fuerit potata liquore
Liberat empicos, ſordes depurat, & vlcus
Conſolidat, pus emungit, diſtantia iungit,
De qua ſi pilulae mirrhae cum pulvere factae
Dentur non minus hunc poterunt abſoluere morbum
Quem ſi leptomeris, quorum diuretica virtus
Miscueris rebus, eadem ſedare probatur
Ydropicos ac ſpleneticos potata tumores:
Sic ea congreſſae cumulum diſſoluit arenae.
Liberat vrinae curſum reſeratque meatum
Quam globus obſtruxit viscoſae materiei
Pectinis *ex illa ſicut creſſone ſoluta*
Appoſitaeque foco patinae retinente calorem
Tota perungatur regio ſupraque ligetur
Sed fomenta prius aegri poſtrema vaporent
De portulacae ramis, de mercuriali
De maluis in aqua cum vino & cum ſale coctis
Et de creſſone, *gelidi qui* fontis *alumnus*
Semper aquoſa colit quamuis natura caloris
Haec ſibi conciliet & vis tueatur in illo,

In loca neruorum labi decliua *paratus,* A. C.
Sanat guttoſas ſi detur opopira partes. MCXCVIII
Nam fluxum cohibet opii virtute, ſed illud
Quod membro influxit ſpecierum caumate ſorbet.

Cuius degenerent oculi motura nec ipſum
Palpebra legitime ſpaſmo reſoluta ſigillet
Si tremor excutiat neruos vel ſi niger humor
Inficiens cerebrum mentis ſacraria turbet,
Si manus ad tactum ſtupeat, ſi membra ſoporet
Rheumatis obiectu praecluſo ſenſilis aure,
Haec ſummae virtutis opem conferre probatur.

Ne male pleureticum labes empiematis vrat,
Ne tiſis empicum conſumat, opopira ſeruat.
Toracis ſplenis epatis nocumenta retrudit
Amputat horrores tipicos renumque dolores
Subuenit iliacis veſicam mundat arenis.

Haec oculi, linguae, faciei, gutturis, oris
Cum vino data caſtorei, quo primula veris.
Saluia lilifagus, lauendula cocta fuerunt,
Paralyſim ſedat & perdita membra reformat,
In pilulis prius auratis & de benedicta
Legitimo moderanda modo purgatio fiat.
Haec in corde tuo rationis regula conſtet
Virtutis memoratiuae ſignata ſigillo.

Quod

A. C. MCXCVIII

Quod valet antidotum certumque malo tribuendum
Cum ſpecie *talem magis impugnante querelam*
Non minus hoc etiam cautum eſt & in arte medendi
Officio cerebri decet obſeruare, quod omne
Expoſitum membrum paraliſis peſte granatum
Quod non eſt oculis *ex hoc medicamine ſupra*
Cum ſucco nupto reſoluto debet inungi.
Si grauet inualidos ſpaſmoſa repletio neruos,
Et defraudet eos motiui iure vigoris,
Reddit & amiſſum reſtaurat opipara motum.
Sit tamen hic uſus, haec lex & forma medendi
Caſtoreum ſulphur & opipara creſcana *birris*
Cum quibus admixta fuerit *euforbica grana*
Petroſo calido muscelinoque liquore,
Pondere ſumpta pari debent concuſſa reſolui,
Vt nouus vnguenti modus *& noua forma reſultet,*
Ex quo ſpaſmoſae ſi fiat inunctio partis,
Et patiens ſtuffae corpus feruore vaporet:
Vis motiua redit membri natura reſurgit
Prima reformatur *ſpecies, contractio cedit*
Haec data cum calido quo cocta pionia vino

Ius

Ius epilepſiae dirimit motusque caducos A. C.
Cum calido potata mero, quos plumbeus humor MCXCVIII
Ingerit enormes maniae contemperat actus.
Haec eadem dum ſtella nocens dum fluxilis humor
Et tenuis fugit impulſum ſpirabilis aurae
Cum vino thuris calido potata coercet
De fluido factas & aquoſo rheumate tuſſes,
Rheumaque ſuſpendent vetat indecliue moveri.
Sed cum transierit lux tertia nocte ſequenti
Cum vino dabitur, quo paſſas coxeris vuas
Penidias anilum caricas gummi dragagantum
Cumque liquiricia ramos ſpirantis iſopi
Cum vino calamentino potata dolores
Pectoris ac ſtomachi ſedat de frigore natos,
Vel quos ventoſi genuit turbatio motus.
De gelidis chimis quos commaſſatus aceruus
Obſtruit, haec epatis aperit reſeratque meatus
Cum calido potata mero, ſumente vigorem
Ex apio, cuius viuax natura recentes
Seruat & illaeſas brumali tempore frondes.
Spleneticos ſanat cum vina ſumpta tumores
Cum quo decoctus ſit caparis aut tamariſcus.
Quos ſi duritia faciat contendere multa
Dura meleriae faecis compreſſio primam
Ex mollitiis opus eſt impendere curam

Diui-

A. C. MCXCVIII

Diuiſiua dari quae multis ante diebus
Venturi decet antidoti praecurrere greſſus
Pleureticis cum iam rupto matura tumore
Erumpit ſanies, ſi cum tiſano *reſoluta*
Poſt decimam quartam tribuatur opopira noctem,
Mundat & extergit ſordes *& vulnera purgat,*
Et praeſeruat ab empirici *putredine morbi*
Haec eadem mixto gummi ſibi *cum dragaganto*
Per monitos *formata globos, ſubmiſſaque linguae*
Non minus eiusdem cauſae nocumenta refundit.
Fixa ſit haec in corde tuo ſententia; nullas
Antidotum cauſas aduerſum ſpirituales
Non mixto lenitiuo medicamine dandum.

Quos agitat rapidis ventoſus turbo procellis,
Aut quos viſcoſus incrudat & algidus humor,
Iliacos curat ventos conſumit & omnes
Morbi reliquias poſt multa catartica ventri
Fortiter haerentes ſorbet virtute caloris,
Sumpta macedonii cum vino petroſilli
Aut yris Iliacae ſimili ſub pondere coctae.
Sed ſibi cliſtere prius quae molliat aluum
Phyſica decernit prudentia, deinde ſecundum
Fortius appoſita mordacius ex benedicta
Si cauſae ſit origo mali deuota caloris
Suſpendendus erit modus iſte medendi

An-

Ante datus diuiſiuis aegroque locato A. C.
Dulcis aquae lauacro, cum ſaxifragae data vino MCXCVIII
Diſſoluit lapides veſicae carcere clauſos.
Difficilem movet vrinam cogitque reſolui
Ex ipſa cum muſceleo factum cataplaſma
Si calidum partes pubis ſuperambiat omnes
Quod *vino filicum quercus & mercurialis*
Jocundae colicos tranquillat pace quietis.
Diſcolor effectus, vis diſſona cauſa repugnans
Laxatiua vetat opiatis pharmaca iungi,
Praelia ne ventri moueat mixtura rebelli.
Cum tracii *ſucco paganique ſoluta liquore*
In febribus tipicis iuncto *de fleumate factis*
Vel naturalis quas fundat fleumatis humor;
In veris atque quartanis patiente locato
Atque ſuper coſinum poſito, potata reſoluit
Largos ſudoris aegri de corpore riuos.
In multis aliis dominatur *opopira cauſis*
Firmat eam ſtabili *ſeptennis vita vigore*

OXI.

Pſilliticum roſei confectio nata liquoris
Cum diateſarion alcalcalon & diaprunis
Oxicratiferam *ſocialia foedera ſeruant,*
Quae ſua curriculo prolongant fata bienni.
Se laxatiuum quondam Platearius oxi
Tempore quinquenni validum ſeruaſſe fatetur,
Seque dediſſe refert febrientibus illud acute
Tutius in morbi curam regimenque ſalutis.

A. C. MCXCVIII

OXIMEL IVLIANI.

Oximelle dato Iuliani gutta profundis
Inſita membrorum nodis, gelidisque flagellans
Ictibus articulos greſſus *maturat & acris*
Hoſpitis aduentum metuens confuſa recedit
Arteticae gelidaeque indicit bella podagrae
Purgat ab extremis viſcoſos partibus imis
Eruit humores intricatosque reſoluit,
Exſerit occultos, quoniam ſubtilia multa
Et violenta nimis & acumine fortia ſummum
Res attrectiua recipit virtute potentes.
Per quinos celebrat dies hunc mellis acuti
Vſum praeueniat acidi diuretica mellis
Potio guttoſasque colant cataplasmata *partes*
De mollitiuis condita & condita rebus.
Simplicis vna doſis benedictae veſpere quinto
Viſitet aegrotum mediato tempore noctis
Mel quod adinuenit Iulianus detur acutum.
Integra vis eius geminis producitur annis.

INCIPIT PROLOGVS LIBRI IV.

Quadrat opus coepti diſtinctio *quarta libelli*
Cui cadraturae *ſpecies accommoda ſeruit;*
Cui ſibi propoſitum curas aperire ſalubres
Corporis humani, cuius conflata quaternis
Fabrica principiis quae fundamenta creandis
Corporibus primasque baſes natura locauit
Quatuor affertur formis actiua duabus,

Con-

Congruit illarum reliquis paſſiua poteſtas. A. C.
Illud idem viget & regitur virtute quaterna. MCXCVIII
Confortant, reparant, & perdita cuncta reformant
Quatuor humores; & quadriformis in illo
Tempore quadruplici variatur mobilis aetas.
Sic liber iſte meus tamquam quadriga quaternis
Exagitata rotis diſtinctis quadruuiali
Ordine particulis cui plus deuotus habetur
Corporis humani meritum legemque fatetur.
Materiae reſpondet opus, nam tetra de *tota*
Corporis exſtruitur, diſpenſaturque ſupellex
Et ſibi ius tetras in libro vendicat iſto,
Eius quadrifico dum diuidit ordine partes.
Sic mea quadruplici diſtincta foramine buxus
Quatuor emittit ſonitus, cantusque quaternos
Tetra corda *chelis, nam quadriformis habetur*
Defectus, qui naturae peruerſor iniquus
Corporis humani leges vitaeque tenorem
Funditus erueret, niſi quadriformis adeſſet
Gratia, quam medicae prudentia ſuggerit artis
Prouida quadruplici reprimens medicamine lapſus.
Si qua mei ſonet auſterum *rota ſtridula plauſtri,*
Motus inaequalis medium ſi torqueat axem;
Lectoris teneras ſi non demulceat aures
Inconcinna *ſatis & non bene* tinnula *buxus:*

A. C. MCXCVIII

Si qua ſonet fidis in cithara quae facta rebellis
Pollicis imperio docti parare recuſet:
Si qua incompoſito ſurgat mea pagina verſu
Diſſona materiae, metrici compagine nexus
Anguſtisque pedum laqueis non paſſa teneri,
Nomina de Graecis quaedam detorta loquelis
Nunc nimis extendens, nunc ſub breuitate coercens,
Parcat in auctorem Satyrae diffundere virus
Et labiis rector ſe circumcidat honeſtis
Non ſuus ex lingua ſed de lima rationis
Sobrius erumpat ſermo totumque refundat
Crimen in auſteros & durae materiei
Difficiles nodos quibus vt ſoluantur aperte
Fabrica nulla poteſt condignos cudere verſus
Vna rei durae grauitas, quia vocis egena
Cum ſibi priuato nequeat ſermone reſolui,
Mutuat externas voces, aliosque loquendi
Venatur peregrina modos, vultusque ſeueros
Cultibus exornat tropicis, faciemque colorat,
Barbariemque ſuam laſciuo obnubit amictu
Ardua materies; ne ſi duri ſonus vris
In medio reſonet, teneras perterreat aures,
Et rudis aſpectus cupidos expellat amantes.
Dura rei grauitas, quantum lex ſuſtinet artis
Et quantum viget artificis prudentia, pulchris
Se polit eloquiis, quae ſi tentare labores,
Zoile nuda tui ſenſus linguaeque patebit
Orphana pauperies fietque notabilis error

Si

Si ſapis ergo tuas metire & diſcute vires, A. C.
Ne male praeſumas alienis tendere factis MCXCVIII.
Inuidiae laqueos & iuſtos carpere mores,
Ad quos nulla tui poſſet contendere virtus.
Sed peruerſa tui lex eſt & regula moris,
Vt quod ſcire nequis, id depreciare labores:
Quod facit ad laudis titulum famamque coronat
Et meritum cumulat: tua nam reprehenſio laus eſt,
Et tua lex vitium redolet culpamque figurat.

LIBER QVARTVS
DE VIRTVTIBVS ANTIDOTORVM.
POTIO SANCTI PAVLI.

Quos apoplexiae peſtis violenta procellat,
Quos furor inuadit maniae, quos inſita neruis
Senſifici motus vis ſopitiua reſoluit,
Potio reſtituit gaudens cognomine Pauli:
Aſmaticos cantus compeſcit, menſtrua ſoluit.
Hanc annis potes illaeſam ſeruare duobus.

PIGRA GALIENI.

Pigra caput cerebri releuat, languoribus obſtat,
Vim digeſtiuam reſerat muliebria purgat
Conceptumque iuuat ſplenis nocumenta relegat.
Cum pigram voce ſimpliciter, pigram Galieni
Concipe cuius erit ad plus doſis vncia vel ſex
Dragmarum pondus, cum laxandi ſua virtus

 Par-

Vnctio vitalis vitae fomes ſpecialis, A. C. MCXCVIII
Cum datur in potu bene cum mulſa reſolutum
Hoc mulier ſterilis ſoluit muliebre tributum:
Febriles fugat horrores, febriumque labores.

PILVLAE AVREAE.

Quem nigra praeuolitans fallit nubecula viſum
Irradiant pilulae, quibus eſt cognomen ab auro:
Sincerant oculos cerebri quibus influit humor
Quos ſtomachi male diſpoſiti vicinia laedit:
Inſertas tunicis cataractas longius arcent,
Naſcentes maculas remouent; glaucomata delent,
Vimque nigrae Cholerae reprimunt, tormenta doloris
Iliaci dirimunt ventoſaque iurgia ventris.
Quarum ſi propriam teneat confectio formam
Quam ſibi conſtituit primaeua receptio, nullo
Purgandi praeiudicio laxare valebit.
Ocia venter aget: crepitus & murmura fient
Nec ſtomachi ventos humorum terminat imber.
Pondere ſub duplici pilularum criſtet acumen
Iurgia declinant ſtomachi ventoſa procellis
Imponit pluuioſa ſuum reſolutio finem.
Ex his quindenas pilulas denasue nouenas,
Vt fert aegroti virtus, dabis ante ſoporem

A. C. *Caule ſaginato nebula vel pulte vel ouo*
MCXCVIII *Diſpenſant uſum variantque doſim pilularum*
Vis, regio, tempus, aetas, complexio, ſexus.
Quaeſtio diſcutitur nodoſa & vindice digna
In dandis pilulis cur abiecta paritate
Impar praefertur numerus: Reſponſio litis
Excubat in foribus rationis acumine freta:
Myſticus eſt impar numerus & numine plenus.
Nam per eum regitur, omnis per eum moderatur
Actio naturae, diſpenſat cretica *morbi*
Tempora continui: numero Deus impari gaudet
Et criſis *imperium numero celebrata dierum*
Plenius a morbi laqueis emancipat aegrum.
Facta pari numero morbi recidiuat acumen.
Temporis annalis his terminus eſt ſpecialis.

PILVLAE SINE QVIBVS ESSE NOLO.

Cum quibus eſſe volo laudant ſe nomine ſolo
Plus ſunt foecundae, nec ſunt virtute ſecundae:
Fortius ad praedicta valent & promtius implent
Quemlibet effectum, quem diximus eſſe priorum.
Pro reubarbaricis ſcrupulis & mirabolanis
Et reliquis poſitis conſtat vis fortior illis.

Haec

Haec rubeam *Choleramque nigram cum fleumate purgant,* A. C. MCXCVIII
Sub parui cineris *ſpecie debent pilulari,*
Vt formae breuitas purgandi prouehat actum.
Omne ſolutiuum citius ſoluenda reſoluit,
Quo citius fuerit ſtomachi virtute ſolutum
Excitat actiuum paſſiua ſolutio *motum;*
Motus praecelerat, quia motio corpora turbat.
Potio compacta compactum ſoluere neſcit
Sed fluido ſtomachi multoque iugata liquori
Fluxilis effertur, liqueſcit virtute caloris,
Soluitur in partes & particulata vaporat
Hic vapor inſeritur duris, compacta reſoluit,
Ad ſtomachum reſoluta trahit ſecumque lacunam.

PILVLAE DIACOSTOREAE.

Ex pilulis diacaſtoreis vino reſolutis
Aut ſucaro braſicae *tepido pianiue liquore*
Naribus iniecto vis ſenſilis inſita neruis
Lapſa reformatur, cerebri dolor exhonoratur
Lethaeus grauis & ſtupidus ſcotoſisque *fugatur*
Gingiuis acri ſuffuſis reumate preſſis
Integritas, ciliique *grauis preſſura leuatur.*
Opticos referant aditus & lumina purgant.
Congruit his ſpecies piperis formae breuitatem
Et numerum doſis exiguum compenſat acumen.
Tres dabis aut vnam varians pro viribus aegri
In lauacro ſedeat *patiens* aut *proximus igni*

A. C. *Vt calor interior adiutus ab exteriori,*
MCXCVIII *Promtius humorem cerebri* diſſoluere *poſſit.*
Infuſis pilulis nares ſibi comprimat aeger
Per modicam concluſa moram virtus medicinae
Inſeritur chimis, caleſit, calefacta reſoluit.
Prouidet hic aliud compresſio ſedula naris.
Ne cito reſpiret ſtatu medicina retento.
Naribus expoſitis & aperto protinus ore
Vertice decliui reſolutis fraena relaxet:
Ne patiens recto ſi ſcemate ſe regat, humor
Rheumaticus rapido fluat ad vitalia caſu
Et fiat cordis praecluſio nuncia mortis.
Contractum ex pilulis oleo ſociata roſarum
Temperat ardorem naris decoctio maluae.
Iſta melancholicis magis eſt medicina ſalubris,
Dura quibus cerebri ſubſtantia, frigida pinguis
At quibus eſt cerebri craſis humida fluxilis humor
Et nimium tenuis aut vis intenſa caloris,
Talibus has pilulas ſane non conſulo dandas:
Incendunt cerebrum calidum, liquidumque reſoluunt.
Frigida deſtituens ſenſum quos gutta reſoluit,
Ore nouem dentur: numerum diſcretio penſet
Sed ſcio mordaci quod acumine viſcera laedunt,
Excoriant ſtomachum, cruciant ardore pudicum.
In Diacaſtoricis annis conſtare duobus
Integra vis & plena poteſt conſiſtere virtus.

PILVLAE EMTOMERAE A. C. MCXCVIII

Conſtat in eytomeris noſtrae pars magna ſalutis:
Lumina purificant, viſcoſaq; fleumata purgant,
Delent infuſas tenues tunicis cataractas.
De quibus vndenas cum vino veſpere ſero,
Vel dabit *in mane prolongans tempora coenae*
Inſcriptae pilulis pro viſu clarificando
Nominis effectum reliquis ſolemnius implent
Viſum acuunt, reparant lapſum, ſeruant reparatum.

PILVLAE, DE QVINQVE GENERIBVS MIRABOLANORVM.

Mirabolanorum peripentamon dominatur
Cuilibet humori: pilulae nam fleumata laxant,
Et duplicis Cholerae enormia iura refraenant.
In febre non dentur, nec eis quos felleus humor
Vnicus infeſtat nam fleumate purificato.
Inſultus Cholerae ſuccos *depaſceret artus*
Vnde tiſis peiorque priore nouisſimus error.

PILVLAE STIPTICAE

Sunt pilulae nomen a ſtipticitate trahentes,
Claudunt matricis manantes ſanguine venas,
Rheumaticos prohibent motus, fluxumque ſigillant,
Viſcera conſolidant, rupta inteſtina renodant
Vt claudam breuiter: quicquid diacodion implet,
Promtius inſtaurant & vitae fila renodant

Quin-

Digitized by Google

A. C. MCXCVIII

Quinque dabis ſolidas in veſpere vel reſolutas
Ex arnogloſe ſucco roſeove liquore
Aut cum myrtino poteris praebere ſiropo.

PILVLAE ANTE CIBVM ET POST.

Ante cibum pilulis anachimia ſoluitur omnis:
Venter laxatur, vis digeſtiua iuuatur:
Lege ſui moris propriis ſi dentur in horis,
Enfraxis iecoris & ſplenis maſſa tumoris,
Labes rancoris decliuibus eruta poris
Exſtirpata foris fugit a genialibus horis bs)
Expurgant ſplenem, cor, epar, caput, ilia, renem,
Lumbos, excalem bt) *cellamque puerperialem.*
Vt praeſeruentur mala, quae ventura timentur
Ante cibum dentur, cui prauis membra replentur,
Et nociuis chimis purgandis partibus imis:
Quem tuſis accuſat quia plenus ſumpta recuſat,
Sic male diſpoſitus eget ante cibum pilulari,
Vt calor ingenitus melius valeat recreari
Vt confortetur ſtomachus meliorque paretur
Coctio chimorum, purgata faece malorum.
Nam cibus intruſus niſi praeueniat medicinae
Conueniens vſus periet *fomenta ruinae*

Alli-

bs) f. *genitalibus oris* bt) an: *escalem?*

Stabit iners pondus nec eum ſtomachi ſibi fundus A. C. MCXCVIII
Alliciet: non proficiet, ſed ſarcina fiet.
Peptica nutabit virtus & degenerabit
Actio *naturae, peſtis praeſaga futurae*
Inde dolor multus tumor indignatio ructus
Nauſea, ſingultus, ventris tortura, tumultus.
Nam calor occultus duplicata mole ſepultus
Non feret aſſultus, niſi ſit medicamine fultus.
At qui ſanus erit, quem pletora nulla procellat
Nec ſuſpecta grauat cacochima, ſi ſibi venter
Stipticus exſtiterit, pilulas poſt prandia quaerit,
Vt poſtquam natura ſuos compleuerit actus,
Atque cibi maſſam digeſſerit ordine certo,
Ignea terrenis, diſiungens humida ſiccis,
Natura leuis a grauibus ſubtilia groſſis,
Blanda ſequi poſſit & amica ſolutio ventris.
Fecis *fermento poſt ſtipticitate retento,*
Naſcitur exquibalis ſtomachi dolor exitialis
Et ſcatoſis capitisque dolor conſurgit acutus,
Cui vires adhibet calor in cerebrum reuolutus.
Forma breuis, leuitas virtutis, mulcebris actus
Poſtulat augeri numerum: tu quinque propines
Triginta adiectis, pro viribus accipientis
Augens vel minuens facit experientia doctum
Et miſtum craseos rationis regula librat

PILV-

A. C. *PILVLAE ARTETICAE.*

MCXCVIII *Certebra* bu) *ſindeſmos neruos genuumque lacertos*
Membrorum articulos nodos nexuſque profundos
Purgant arthere ciaſim *tormenta podagrae*
Obſita rheumaticis purgant ſpondilia cauſis
Cum per membra furit gelidus dolor articularis
Quae malus *aſſiduo ſtillamine percutit humor.*
Cum veſica malis & groſſis obſita chimis,
Ex multis in ſe lapides commaſſat arenis,
Excoquit & ſolidat quia reſpiracula deſunt
Sublata proprii ſibi libertate meatus:
Cum nefreſis longos expugnat cum paralyſis
Motum & ſenſificum membrorum deſtruit vſum:
Tam grauibus cauſis tam paruis atque verendis
Artheris pilulis certa ratione mederis.
Sed digeſtiuo medicamine praeuenienti,
Sorbilibusque cibis mediocribus & moderatis
Explorandi aditus ſunt corporis atque receſſus,
Praetentando vadum ſi ſit breue, ſiue profundum.
Corporis experta virtute leui medicina,
Poſtpoſita coena dabis vndenas patienti,
Siue nouem pilulas inſtanti tempore ſomni.
Sit ſemper medicina leuis praenuntia fortis
Quae paret ingreſſum, reſeret penetralia ventris,

Tem-

bu) f. *Vertebra.*

Temptauiua mouens praeludia, cruda reſolvat, A. C.
Digerat humores, vt ſi medicina ſequatur. MCXCVIII
Fortior educi faciles nimiumque rebelles
Inueniens chimos, ad purgandumque paratos
Promptius educat nullo comitante ſiniſtro.
Haec tibi communis ſit ſanctio, regula veri
Naturae methodus, quod noxius & malus humor
Motus & attractus, niſi poſtea purificatus
Influit articulis; ad membra dolentia motu
Praecipiti rapitur & iniquo fenore paruam
Rheumatici cauſam morbi ſubcreſcere cogit.
Vnde tibi moneo ſolemni lege tenendum;
In cauſis grauibus acri de rheumate natis
Ne digeſtiui tentes medicaminis vſum,
Conſona naturae quin potio digna ſequatur,
Tempore danda ſuo, quae mota ſuperflua purget.
Nec laxatiuam dare praeſumas medicinam,
Quin digeſtiua ſit praeuia: ſic faciendum
Expoſcit ratio, ſic exigit ordo medendi
Hoc Ypocras actor noſtrae celeberrimus artis
Sanxit & inſtituit diſiecta iubet medicari.
Vis, regio, tempus, aetas, complexio, ſexus
Forma, ſitus, ſtatus, atque locus, mixtura viarum,
Membri nobilitas, ſenſus vel hebes, vel acutus,
Cauſa, genus morbi leges artemque medendi
Atque doſim variant, haec particularia librant
Sollerter logici rationum dogmate freti.
Susceptis pilulis tepidam mulſamue propines,

Si

A. C. *Si calidae virtutis erit ſtomachus patientis*
MCXCVIII *Sine modo choleram, ſi crudus potio vini*
Promptius accelerat ſumpti medicaminis vſum,
Et digeſtiuum, *ſtomachi cor roborat actum.*

ROSATA NOVELLA.

Eſt noua, quae bw) *veteris dudum cedente ſenecta,*
Vſibus humanis nouitas gratiſſima rerum
Conciliat, quae ſi fuerit confecta ſiropo,
Plus nouitatis habet ſeruandae temperiei.
Gratior efficitur mellis confecta liquore:
Addit temperiem trahitur peregrina caloris.
Diſtat ab extremis aequo moderamine formis,
Et ſibi temperiem certa ratione meretur
Congrua naturae confectio digna roſatae,
Sed deſiccandi magis eſt procliuis in actum.
Quod ſibi iunctarum mixtura probat ſpecierum
In ſiccis ideo *dandam non conſulo cauſis.*
Acta ſuo ſimili cos eſt & lima caloris
Ariditas paribus tanta eſt concordia cauſis,
Quod dat eis validum coniunctio facta vigorem.
Nec tribuatur eis, quos feruor cauſticus vrit,
Syntheſis exurit, tiſis emollit atque reſoluit.
Cum tiſane detur, vbi damascenica pruna
Coxeris & violas, calidam *pulmonis anheli*
Diſcraſiam & iecoris tollit ſtomachique dolorem.

Sed

bw) an leg. *Eſt roſa quam.*

Sed caue ne praeſens paſſiua potentior adſit, A. C.
Neue ſuas partes vehemens interſerat ardor. MCXCVIII
Dum roſae vel myrtino ſociata liquore
Fraenat ſudorem, vomitum ventrisque dolorem.
Cum gelida detur ſitis impatiens remouetur.
Cum lacrimis roſeis & puluere cateranici
Omni cardiacae confert mixtura roſatae
Commixto pariter rodoſtomate ſumpta frequenter
A morbi laqueis neutro mediante ſolutos
Temperat, & reſerat corroborat atque reformat,
Terminat hanc annus, in quo ſuus inchoat ortus.

RVBEA TROCISCATA.

Rerotrociſcata *data ſi fuerit tiſanata,*
Rheumaticae tuſſis in vino ſoluitur oris
Sumpta pari ſpecie lapſatae ſubuenit vuae
Sanguineum ſputum quocunque modo reſolutum
Cum ſucco mentae cohibet ſtringitque repente.
Ematicos gummi cinamomum murcina maſtix
Arnogloſati muſcillago dragaganti
Mixta doſi rubeae pilularis ſcemate formae,
Sumant: vndenas aegro dabit ore tenendas.
Haec emoptoicis eſt cura nimis ſpecialis.
Siſtit anatropam ſucco plantaginis hauſta,
Atque catatropam ſimili ſub imagine ſumpta.
Ex Cholera factum capitis potata dolorem

A. C. MCXCVIII

Conſtanter reprimit roſeo ſociata liquori.
Camfora vis camuſo pium lactuca papauer
Mandragorae radix, oleo confecta roſato
Cum rubea ſic mixturae conſortia ſeruent
Illita temporibus, frontis regione peruncta,
Inſomnes oculos recreant leuiterque ſoporant,
Quos noctis facit excubias vis ſaeua doloris.
Ex phreneſi male turbatos tranquillat ocellos
Confouet, & recreat, & ſomno paſcit amoeno;
Si cum ſeminibus pilulata papaueris albi
Lactucaeque ſimul patienti veſpere detur,
Dum phreneſis ſeruet, cerebri dum ſaeuit in arce
Fellea materies, dum perfurit ira caloris,
Dum variis errat acies deluſa figuris,
Dum vaga mobilitas oculos rapit ordine nullo,
Dum caput atque manus, dum ſingula membra mouentur,
Verbaque dum nulla mentis ſignata moneta
Luctibus & variis lactantur plena querelis,
Nulla doſis rubeae ſimplex vel mixta latentes
Corporis interius audebit tangere ſedes.
Turbine ſedato, freneſis languente procella,
Si qua inſompnicies ſupereſt inimica ſoporis
Poſcit opem rubeae; nec dedignatur amicae
Explorare fidem, cuius petit arte iuuamen.
Militat aduerſus triterum cui fronte rebelli

For-

Fortiter obſiſtit data praecedentibus horis A. C.
Si ſit cum calida *vel cum redoſtomate ſumpta.* MCXCVIII
Quando febris trahit ex medica virtute vigorem,
Et ſibi materiam pauſillus ſuggerit humor,
Cum typus anticipat, & motu praecelerato
Acrius inſurgit acceſſio tempore *maior,*
Cum minus ardori prorſus ſudore remoto
Succendi facilis humorum maſſa reſiſtit,
Cum minus eſt mordax typici punctura vigoris:
Jure typi fracto, cum iam calor imperioſus
Subiectum ſibi ſolus habet tenuatque vaporem
Qui dempta ſibi groſſicie tranquillius vrit,
Urinae color aſcendit tenuique relicto
Vertitur in ſpiſſum decocti forma liquoris:
Cum propriis ſignis febris matura probatur,
Et tandem benè digeſtus cognoſcitur humor:
Hoc caſu rubea ſpecie collata priori
Pulſu, temporibus, & naribus inde perunctis,
Sed prius oblato medicamine conuenienti,
Delet & exſtirpat febrem, munusque ſalutis
Impetrat, amiſſas reparat viresque reformat.
Enſe mixta nochera *ſubuertit quatriduanam*
Et febrem expugnat ſalſo de fleumate natam.

A. C. *Compoſitis medicina datur promiſcua cauſis*
MCXCVIII *Simplicibus ſimplex: mixti medicaminis vſum*
Natus adulterio quaerit promiſcuus humor.
Temporibus certis data pro modulo rationis,
Vt morbi tenor expoſcit, quaeuis opiata
Fungitur officio triplici nam caumate *febris*
Confractos & laxatos corroborat artus:
Reliquias paruae conſumit materiei,
Et claudit putridi mala reſpiracula fumi.
Arbitror & quartum praedictis adiiciendum
Ne recidiua mali fiant veſtigia morbi,
Ne ſuſpecta criſis aliquo *rancore relicto*
Excitet extinctam recidiua rite querelam.
Continuis febribus huius medicaminis vſus
Noxius eſt, ideo *reprobus multumque timendus.*
Complet ei proprium luſtralis terminus aevum.

REQVIES.

Eſt requies tranquilla quies & amoena ſoporis
Pax oculis, quos peruigili languore moleſtat
Somnifera nebula demens vapor igneus aurae.
Cum capitis proram Cholera mouet ira furentis,
Cum cerebrum cruciat rabies veſana doloris.
Dat placidam requies requiem, ſedatque dolorem.
Feſſaque lethaeo perfundit lumina ſomno
Fronti & temporibus ſuperaddita, naribus vnctis,

Mixto

Mixto lactucae ſucco, vel ſymphoniacae, A. C.
Siue papauereo vel cortice mandragorato, MCXCVIII
Omnibus aut ſolis vel ſeminibus bene tritis,
Ex oui lacrimo confectis, & bene mixtis,
Ex violis facto requies reſoluta ſyropo
Hauſta ſui melius effectum nominis implet,
Atque ſoporiferum perfectius expedit vſum
Fortibus & calidis ſubſtantia delicioſis
Colatura datur: formam doſis atque tenorem
Alterat & variat patientis diſſona virtus.
Cui Cholerae craſeos vis ignea, viuida virtus,
Diſponit cerebrum natiua potentia certis,
Quod calidum probat, indiciis quam plena vigoris
Prouehit ad cumulum virtutis fortior aetas:
Huic Cholera vexante caput, ſtimuloque doloris
Inſurgente graui, dulces turbante ſoporis
Illecebras, cum nulla ſubeſt praeſentia ſomni,
Quae iam decludit oculos fantaſticus error
Hoc caſu requies ratus ſuſpecta ſoporem
Concilians oculos opio pietatis amoenat:
Membra quiete lauat & reſpiramine ſomni
Naturam recreat: Cholerae graſſantis acumen
Temperat & ſenſum reprimit motumque doloris.
Cauſa mali decimata prius leuiterque ſoluta,
Vt iubet & dictat faciendum regula morbi,
Poſtea ſumendae iuuat effectum medicinae,
Et facit vt proprium maturius expleat actum.

A. C. Frigidior cunctis non ſit requies opiatis
MCXCVIII Non eſt danda ſeni, puero, nunquam mulieri
Nec iuueni, quem fleumaticum ratione patenti
Signorum ſeries fidoque caractere ſignat
Fluxile cui ſemen, gelidum caput, humida naris,
Senſus iners, hebes ingenium, pigritio motus
Inſipidus guſtus, ſputorum copia, carnis
Mollities, ſomni grauitas, ignauia mentis.
Huic data ſi fuerit, mea quam deſcriptio talem
Exprimit & pingit, in quo vis parua caloris,
In venis latitat exprimis inſita cauſis
Congelat humores opii virtute ſopora,
Sanguineos ſtagnat riuos clauditque meatus,
Et reddit ſtupidos letali frigore neruos:
Languida perpetuo condemnat lumina ſomno;
Ad proram cerebri raptus, cui felleus humor
Inducit freneſim, cui lenta aut feruida febris
In venis habitat, non intus ſuſcipiendam
Conſulo, natiuum ne debilitando calorem
Impediat criticos motus virtute grauata:
Exterius licet apponi cataplaſmatis vſum,
Sed caue quod criticis non apponatur in horis.
Non eſt empirici ſententia vana Rigordi
Judicio reprobanda meo, damnabilis omni

Di-

Digna cruce auique ſi titulo fuſcanda patroni, A. C.
Qui requiem monachis in acutis febribus offert MCXCVIII
Et requiem facit aeternam modicumque capacem
Obſcurum nigris monachis ingurgitat orcum.
Tempora plena ſtatus dabit annus ei geminatus.

RODOZACCARA.

Temperat ardorem ſtomachi remouetque dolorem
Ex cauſa ſimili rodozaccara, ſi patienti
Cum gelida detur, fluxus per eam cohibetur,
Quem contentiui vis imbecilla vigoris
Ingerit admixto rodoſtomate vel pluuiali.
Caumate febrili dilutum & rarificatum
Confortat ſtomachum pro ponticitate roſarum
Roborat inualidum partes conducit in vnum.
Os replet vtentis flatus ſpiramine laetus;
Debile cor recreat & amoeno pacis odore
Cardiacon curat vireſque ex felle trahentem
Atque diaforeſin, quae largis *membra reſoluit*
Sudorum riuis, data cum roſea patienti.
Sic cohibet vomitum, ſic ſputum ſanguinolentum.
Per factam duodena doſim dat portio librae.
Inchoat hanc annus primus completque ſecundus.

RODOMEL.

Impetrat ex melle rodomel vim modificandi:

A. C. Vim confortandi trahit ex virtute roſarum.
MCXCVIII Per monito ſalis appoſito tepido reſolutum
Mundificat ſtomachum, lauat & depurgat eundem.
Vim detergendi ſordes & mundificandi
Cui neruos mordens ſtimulus ſalſedinis addit
Impediens pexim ſtomachum ſi frigidus humor
Crudificet confert melli commixta roſato
Coctio maſticis & maratri dulciſque cimini.
Colatura datur teneris & delicioſis,
Quos rancore graui leuis indignatio vexat:
Sed cum tota datur ſubſtantia, plus operatur.
Fleumaticis fauet aeſtiuo, calidis hiemali
Tempore mel roſeum confert ſolatia vitae
Diſſona ſubrecti variat complexio tempus.
Eſt quoque plus aptum reliquis mulieris ad vſum.
Quod bene purgatis, non ad plenum medicatis
Corporibus detur, vt eo natura iuuetur
Vt ſtabili fine concludat opus medicinae
Vt ſtomachum purget, qui plenus rheumate turget
Vt lauet & ventris villos ab acumine mundet
Quam clauſum in villis & in aequa ſorte cohaerens
Vim diſſenteriae pariat cauſamque ruinae.
Quod non legitimam teneat purgatio metam,
His poterit ſignis dubiae clareſcere menti
Fit linguae ſapor horribilis, turbatio guſtus,
Nau-

Nauſea, ſingultus, rancor, ſtomachique tumultus A. C. MCXCVIII
Membrorum grauitas, ani punctura, tenaſmon,
Tortio, rugitus, ructatio, guturis ardor:
Aret, amareſcit, ſitit os, langueſcit orexis.
In rodomelle doſim librae pars ſexta coaequat.
Integrat hoc melius & complet certius annus.

SOTIRA.

Sotira ſaluatrix, naturae conciliatrix:
Haec data cum mulſa cauſae radice reuulſa
Cephaleam curat, quae multo tempore durat.
Subſidium lucis fert auxiliare caducum.
Vim frenat maniae turbantis regna ſophiae.
Auribus impluta muliebri lacte ſoluta
Excitat auditum ventoſo turbine tritum.
Subuenit aſmaticum, tuſſim compellat anhelam,
Et ſtomachi ſepelit de frigiditate querelam.
Contra ſingultum ſtomachi vomitusque tumultum
Praeualet haec multum, nec eum dimittit inultum.
  Cum mulſa data pleureticis in fine medetur,
Vt bene purgetur ſanies & mundificetur.
  Extenuat iecoris tetanos, labemque caloris
Icterici mundat cum felleus humor inundat.
  Cum puſca vel cum plantaginis hauſta liquore
Sanguineum ſputum leuiter domat abſque labore,
Et fluxum frenat ventris, vomitumque catenat.

A. C. MCXCVIII

Quos trahit inſomnes oculos vis ſaeua doloris
Sotira tranquilli demulcet pace ſoporis.
Cum dolor artheticus ſaeuit membris inimicus,
Cum per membra furit, cum brachia, crura perurit,
Sotira languorem ſepelit praeſtatque vigorem
Bardanae ſiue ſociata liquoribus uuae
Peſtiferum virus, quod ſcorpio, vipera, tigrus
Ingerit, expugnat valide mortique repugnat.
In febre quartana, longa licet & veterana,
Eſt medicinalis, eſt vtilis, eſt ſpecialis.
Vim cronicis *morbis quos fundat longior aetas*
Ingerit & proprius compellit ſtringere metas.
Vi condeſcendit *deuotius & famulatur*
Cui magis obſequitur trahit a ſtomacho ſibi nomen
Stomaticon, quamuis ipſum productio laxet
Contrahat haec *breuitas ſed deriuatio tempus*
Alterat, & primae commutat originis vſum.
Spargitur in varias ſpecies, quas diſſona virtus,
Diſcolor effectus, diſpar confectio reddit
Diſſimilis patet ex titulo diſtinctio rerum
Officii meritum ſubiecti forma' fatetur
Et quod confortat, quod laxat quodue calorem
Auget & exacuit, quod temperat atque remittit.
Mollibus & teneris, quos ipſo nomine terret
Potio quos ſolo mouet & funeſtat odore

Que-

Quorum delicias noſter niſi congruus ori A. C.
Iocundusque ſapor pungens acuensque palatum MCXCVIII
Stomaticon, quod laxandi ſibi vendicat vſum,
Alludit grauius veniamque ſapore meretur.
Sub dulcore latens vis laxatiua ſuperbi
Delicias oris deludit: ſic cibus hamum,
Mel operit virus: ſic prauae nubila mentis
Celat & occultat ficti fallacia riſus.
Acribus inſerta geminis res vnica dulcis.
Delet & excuſat acidi nocumenta ſaporis.
Sic legit errorem prudentia, gratia culpam
Pax odium, vitium virtus, concordia litem.
Tota nec ad plenum nondum deducta tenorem
Ex hoc completur purgatio fine decenti
Confortatiuum crudum corroborat aluum,
Excitat inualidum pexim *recreatque calorem:*
Clauſas viſceribus ventoſas diſſipat auras:
Stomaticon, quod frigiditas diſponit acutis
Subuenit & tiſicis *ſitibundis extenuatis:*
Temperat ardorem ſtomachi febrisque calorem:
Vim reparat membris ex caumate debilitatis.

THERIACA MAGNA.

Qos firmat veterum praeſcriptio facta dierum,
Qui nequeunt aliis plene manſueſcere cauſis,
Expugnat validae morbos virtus Tiriacae
Elidit pedicon quod fundat frigidus humor

Addi-

A. C. *Addita quo fuerit decocta pionia vino*
MCXCVIII *Promouet antidoti purgatio facta vigorem*
Ius apoplexiae ſoluit ſi mixta bibatur
Caſtoreum *vino vel ea ſi lingua fricetur,*
Dentibus impoſito cuneo ſed vertice prono
Sit decliue caput vt aquoſus lubricet humor
Ex vitio natam ſtomachi curat ſcotomiam
Maſticis atque nucis *muſcatae mixta liaeo*
Tollit emigraneam vino reſoluta tepenti:
Fleumate viſcoſo factas vel rheumate crudo
Optante bx) *aditus cauſas pulmonis anheli*
Diluit & raucae tollit ſuſpiria vocis.
Cantibus aſmatis tranquilla ſilentia ponit
Cui commiſceri debent liquiricia gummi
Et tunc ſub pilulae forma teneatur *in ore*
Olibani reſoluta mero data nocte ſilenti
Subuenit arteticis, quae ſi tiſanata bibatur,
Claudit emoptoici valide ſtillamina ſputi.
Sidia cum tiſana vel continodia cocta
Prouehit effectum fluxumque potentius arcet.
Cum rarefacta feruoris acumine puna,
Extra reſpirans ſanguis de vaſe reſudat,
Non eſt legitimus nec noſtrae conſonus arti
Hoc caſu exhibitus huius medicaminis vſus
Sed cum ſola facit venae corruptio fluxum.
Thicticis *ex felle nigro patientibus obſtat*
Cum rebus data leptemeris *pariterque mede-tur*
Ydropicis, quos humoris fermentat aquoſi
No-

bx) ſcr. *Obſtantes:*

Noxia materies laxos diffuſa per artus. A. C.
Fert peripleumonicis reparandae grata ſalutis MCXCVIII
Munera, cum prauus iam ſe purgauerit humor
Congeſti rupta penitus compage timoris:
Hi data cum vino vulnus depurat & vnit
Aequali ſibi concilians diſtantia nexu.
Iliacos domat inſultus, quos algidus humor
Viſcoſus vitreus, vento mediante creauit
Inteſtinorum plagis potata medetur
Humorum quas congeries ſanioſa creauit
Atque tumor putridus non depuratus, ad vnguem,
Si mollitiuo cliſteri praeueniente,
Cum calido reſoluta mero *detur patienti.*
His & emoptoicis eadem ſit cura medendi
Ad nefreſim cum ſaxifrago milioque bibatur,
Sed cauſam libret medicamine prouidus auctor,
Ne ſi forte malis calidus fundauerit humor
Exacuat ſimilem ſimilis medicina dolorem.
Addita muſceleo vel cum creſſone ſoluta,
Siringa tenui virgae transfuſa virili
Eruit enfraxes lapidum, reſeratque viarum
Anguſtos aditus oleo reſoluta tepenti.
Junctaque bombaci *colicam domat atque tenaſmon*
E gelidis chimis orbi ſubmiſſa pudico:
Si dolor intruſus radices altius egit,

Tunc

A. C. MCXCVIII

Tunc valet iniecta cum cliſteri Tiriaca,
Commixtis ſibi muſceleo, ſale, ſulphure, malva.
Cum ſuccis arthemeſiae data menſtrua purgat
Hauſta vel inferius per vulnera peſſa rizata
Exanimem foetum pellit fratremque ſalernum
Degeneris formae monſtrum enormis geniturae,
Prodigium natae nouiter conforme ſuillae,
Sed magis horrendum ſpecie viſuque pauendum
Matronae ſannitis habet praecurrere partum,
Quod ſocium maturato iam tempore partus
Praeuenit infantem, cum quo ſibi lectulus idem
Vna domus fuerat, eadem ſubſtantia victus,
Matricis quam ciſta ſuis collegit in vlnis,
Oſtia naturae reſerans & clauſtra monetae,
Sternit iter, tentatque vadum, praenunciat ortum
Vernula funeſtus & ſubplantator iniquus
Expoſitus luci dulces praeconcipit auras,
Infanti primae brauium rapiens geniturae
Se pater Italicus probat hoc praecone parentem,
Perpenditque ſuae iam vera pronoſtica prolis:
Sic probat vxoris meritum, talique ſigillo
Imprimit & ſignat deuoti foedus amoris.
Omine felici gaudet matrona nec ipſam
Inſtantis grauat ex partu preſſura doloris:
Alleuiat mens laeta malum, pondusque laboris

Exo-

Exonerat, leue ſit quod ſuſtinet aequa voluntas. A. C.
Inde pudicitiae dotes *ſaluique pudoris* MCXCVIII
Allegat titulum, quae *formae forſan inhaeret:*
Inde reſarcitur culpae ſciſſura *prioris:*
Impetrat hoc ſolo veniam redimitque reatum.
Quod licet accedens intermolat aduena francus
Concutiatque vagus mercator plus mulieri
Gratus, priuato dum partus limine tale
Prodeat oſtentum, morum ſe laude coronat.
Morte parit ſubita mater ſi corpore nudo,
Cum tingat nudam deformis beſtia terram:
Vnde domus variis ſubſterniter area *pannis*
Interimit *baculis animal ligniſque receptum,*
Eius vt interitu ſaluetur vita perennis,
Naturae hoc vitium, tam deteſtabile ſortis
Dedecus humanae, demiſſam coelitus iram
Numinis offenſi vindictam infame tributum
Gens Beneuentana ſatagit transferre Salernum
Vt cum participes habeat ſociosque pudoris,
Immeritamque ſuo condemnat crimine gentem.
Abſit vt egregiam talis nota polluat vrbem
Cuius forma nitet late diffuſa per orbem
Quam medicinalis *ratio, quam phyſicus ordo*
Incolit atque regit, quam noſtrae prouidus artis
Cultus odoriferis ſpecierum inbalſamat orbis
Si daret huic monſtro corruptio ſpermatis ortum
Herbarumue eſus, vel menſtruus humor abundans

Aut

A. C. *Aut intemperies matricis ſine ſuperni*
MCXCVIII *Vltio iudicii meritis inflicta* priorum
Phyſica per ſpecies, herbas, & aromata totum
Deleret vitium cauſamque mali remoueret:
Sanctus & aſſiduo placatus thure Matthaeus
Compatiens populo coeli conuerteret iram.
Pota venenatos & ſe ſuper illita morſus
Delet, & occurrit ſuſceptis ore venenis,
Siptanio menta *mixtis & artologia.*
Lepram cum ſucco mentae *potata coercet:*
Nam quoniam *per eum pellit virtute venenum*
Foeda venenoſi dirimit contagia morbi.
Veram quartanam potio *ſociata falerno*
Et typicam ſoluit vitreo de fleumate febrem
Sed laxatiua niſi praeueniat medicina
Simplicis in duplicem facilis conuerſio fiet.
Nam calor antidoti dum crudis necre ſolutis
Inſeritur chimis, partes exhaurit aquoſas,
Combibit aerias, quarum ſubſtantia mollis.
Lubrica fluxilibus magis apta ſubire caloris
Imperium, quibus abſorptis groſſisque relictis
Durior & ſolidae ſpeciei forma reſultat,
Quae ſimul eſt ignis & terrae filia, quamuis
Saepe ſuum maſſae terreſtri debeat ortum.
Sic febris inſolito conſtans fundamine ſaeuit
Acrius inſultu numeroque & tempore maior:
Vnde ſibi caueant Montani ca) *pharmacopolae*
Verboſi, vacui, fallaces Quintiliani,

Quos

ca) *Inuectio auctoris in Montipedenſes medicos.*

Quos facit artifices attritae frontis egeſtas A. C.
Quos gula, quos ſtimulat & cogit auara doloſi MCXCVIII
Ambitio nummi carmen ructare ſalernum
Quos non artis amor, non fama ſed ambitioſi
Incitat & pungit venalis gratia quaeſtus:
Non male praeſumant genus hoc tentare medendi,
In quo plus valet ars, quam praeceps alea caſus.
Frigore letali ſubito quae membra ſoporant,
Et furtim tacitas ſaiunt in vulnere mortes,
Quae rapidi feſtina mouent diſcrimina morbi,
Occulti illorum gladii, quos tollit in altum
Mors aliena diu votis optata malignis,
Expugnat validae data toxica vis Tiriacae,
Et vitae igniculum geniali ſede retruſum
Iam pene extinctum rurſum viuiſcere cogit.
Particulata dies cordis prius apta ſubire
Luminis eclipſim pulſa caliginis vmbra,
Ut calor antidoti membris vitalibus haeſit
Integra iam radiat & pleno lumine fulget.
Sed properas negat inducias violentia curae
Inſtat cura malis minuit dilatio firmat,
Dum noua, dum rudis, dum primula cauſa nocendi,
Inſtanti curae ſuccumbit, adulta reſiſtit.
Dum tener eſt, nondum in ſolidum radicibus actis,
Interimi debet in primo ſemine morbus,
In potu data cum gelida membroque dolenti
Addita, dum nondum febrilem prodit in actum.

A. C. MCXCVIII

Deſtruit antracem, cui vim mixtura miniſtrat
Sanguinis & Cholerae nigra cum felle rubenti
Sanguine ſed primum veno *ex matrice minuto*
Si faueat virtus, ſi non occurrerit aetas,
Sinotina *craſis, ſi ius ferit id faciendum*
Aemula naturae longaeui regula moris.
Continuant illi ſtabilem ſex luſtra vigorem.
Summa trium doſis eſt dragmarum *dandaque ſolis*
Quos grauior caſus, extremaque cauſa moleſtat.
Vnica dragma doſis minor eſt, duplicata ſecunda.
Tutius hanc ſtagnata tenent & plumbea vaſa;
Terrea corrumpunt, niſi quorum concaua plumbo
Tecta ſuperficies plumbi mentitur honorem;
Vel ſtannum ſimulans terae figmenta reſignat.

TRIFERA MAGNA.

In graeco triferon fertur iocus aut iuuenile
Eſtque trophos ſuccus, alius trophos vnde trophaeum:
A triferon trifera, quae morbi pelle vetuſta
Et ſenio pulſo corpus nouitate ſalutis
Innouat ac hominem laetum facit ac iuuenilem;
At quoniam ſuccis praegnans foecundaq; fructu
Succi nomen habet, & ſenſum nominis implet,
Et quia languores naturae conterit hoſtes
Inque fugam vertit, ſenſum nomenq; trophaei
Vendicat & poſſet cenſeri voce triumphi.

Ex

Ex triſera magna ſtomachi ventoſa querela A. C.
Soluitur atque dolor infeſtus ab interiori MCXCVIII
Frigore conceptus, placidi ſi tempore ſomni
Mixta mero detur, fuerit quo caſu golango
Nardus & anthophilus, & cum nuce macis odora
Adiicies ederae lacrimam, *ſi pelliculoſis*
In ſtomachi latebris vis eſt concluſa doloris.
Confert rheumaticis mixto ſibi puluere turis
Et ſomnum ex cholera nigra vigilantibus offert,
Cum poſt diſcusſam nefreſim, iam febre ſoluta,
Exagitat cerebrum fantaſtica poena ſuperſtes
Peruigiles oculos inſomni nocte fatigans,
Trifera ſeminibus commixta papaueris albi
Et data cum tepida, qua cortex mandragoratus
Coctus erit, ſomnum reparat cerebrumque ſoporat.
Expletis recta numeri ratione diebus
Quatuor & denis, cum iam ruptura tumoris
Emittit ſaniem cum mirrae ſumpta liaeo
A perapleumonicis cauſas empimatis arcet.
Praeuia ſi fuerit purgatio congrua cauſae
Sumpta lienteriam curat de fleumate natam.
Ascrarides potata necat cum rebus amaris
Abrotano ruta centaurioque minori.
Si matricalis herbae mandata liquori
Vel ſupponatur vel vino mixta bibatur,
Agrum naturae ſterilem colit, & geniali
Vbertate replet, dum noxia quaeque reſcindit

C. A. *Obſeſſas limo turpique bitumine celſas*
MCXCVIII Exarat *& mundat & vectigalia ſoluit,*
Semen vt iniectum matricis munda ſupellex
Promtius excipiens intra ſua clauſtra monetet.
Bis reuocet mulier per noctem ſuppoſitiuum
Ex trifera factum, quando cacochimia *villos*
Lubricat & profugum dimittit ſperma viarum
Lubricitas, groſſae cum muſcilla geris *humor*
Semen corrumpit, vitiumque putredinis infert,
Quando coarctatis concludit menſtrua venis
Cella puerperii gelida denſata rigore.
Thebaici retinens opii conſortia cauſis
Non valet in gelidis, ſed cui deuota miconis
Grataque temperies arridet conuenit illis
Et minus auſtero contriſtat frigore membra.
Eius opus medicae doctor Platearius artis
Et componendi formam celebrauit & vſum.
Si calor exurens ſterilem diſtemperet aluum
Ariditas ſi membranas corruget inanes,
Membrorum fomenta bibens ſi dura cicatrix
Et calloſa cutis purgandi ſanguinis arcet
Profluuium, triferae magnae non congruit vſus
Nec calidae huic cauſae *ſpecies nec aromata proſunt*
Trifera magna duos poſtquam compleuerit annos
Ante potens, primi cadit a bonitate vigoris.

TRI-

Digitized by Google

A. C. MCXCVIII

TRIFERA SARRACENICA.

Aſſignat prius triferae de nomine cauſa
Haec etiam primum poterit ſeruare tenorem
Sed quia paganis tenebroſo nubila vultu
Concolor efficitur, ea Sarracena vocatur;
Vel quod eam Sarraceni ſtatuere periti.
Cum rheubarbaricis data Sarracenica dragmis
Et mirobolanis vno ſibi pondere mixtis
Accenſos curas triteros *de felle rubenti,*
Quos acuit ſimilis complexio concolor, aetas
Par locus & ſexus & conformabile tempus.
Lucis *in ingreſſu data per triduum patienti*
Expedit & triferae iuuat ozizaccara vires.
Haec eadem ſimili moderamine ſumpta furente
Compeſcit maniam rubeo de felle creatam.
Sic ſcotoſim reprimit & viſus damna reſarcit
Quem turbat calidi male reſpiratio fumi.
Quo ſene decoctum eſt cum vino ſumpta tepenti
Fuſcatum reparat tetra caligine viſum,
Quem color ex Cholera nigra reſolutus obumbrat.
Admixto epicimoſi cum ſene folliculoſo
Hanc niger exacuat & vires ſuggerat indus
Tetracium ſoluit, cui fundamenta miniſtrat
Fellea materies nimio combuſta calore
Ardoris transgreſſa modum quamuis ſpeciale
Alterat & transfert generis ſibi iure retento,
Limine ſub primo iam dedignata teneri.

A. C. *Sumpta pari forma ſimilique aptata tenore*
MCXCVIII *Compeſcit maniam, quam felleus humor aduſtus*
Fundat & aedificat ad prorae *culmina raptus.*
Hictericos rheubarici ſociata liquori
Curat & epatici delet nocumenta caloris.
Sed cauſam medicae ſerutator ſedulus artis
Libret, an Hicterici faciat contagia morbi
Fel, vel hepar, vel ſplen, aut incenſiua caloris
Vis dominans venis ſi fel vel fellea bilis
Aeſtuat & modico lentenſcunt *crura dolore,*
Aut cholerae ſtagnat ſua deſiccatio motum
Obſtruit enfraxis aditus vel apoſtaſis illam
Comprimit aut felli ſe *turbidus ingerit humor.*
Feruiditas fellis hepar incandeſcere cogit.
Sanguineum ſuper incendit tenuatq; liquorem
Tingit, & in cholerae ſpeciem conuertit amarae,
Naturae quam membrorum condemnat & odit
Delicioſa fames triſti turbata ſapore:
Hunc cutis ad partes proſcribens exteriores
Vnde ſit in membris tracei *tinctura coloris.*
Deficiens in felle calor, eum celtica virtus.
Degeneret, cholerae partem non attrahit vllam.
Cum ſpecialis ei ſit manſio capſula fellis,
Hanc hepar in propriis retinet ſeruatque cavernis
Et venis mandans cum ſanguine membra colorat,
Ariditas fellis cholerae diſcurſibus obſtans

Ipſi-

Ipſius ad ſtomachum vetat in decliuia ventris C. A.
Deſcenſum fluxumque ſui caſtigat & arcet MCXCVIII
Partibus alterutrum firma compagine iunctis.
Compoſiti minuit diuiſio facta vigorem:
Totius viget integritas, & fortior exſtat;
Quo minor in plures cholerae fit ſectio partes;
Viribus in cumulum collectis acrius vrit,
Plus hepar incendit, & toto ſanguine tincto
Exteriora cutis croceo deformat amictu.
Clauſa per enfraſim pororum clauſula fellis
Vel per apoſtaſeos ſubitum compreſſa tumorem,
Igniculum, cholerae ſibi reſpiramine dempto,
Fortius ardentem plus ſemini obiicit *ictu*
Limite ſecreto totu torrente citatum
Cogit ad implicitas ſtomachi tranſire cauernas,
Cum nimis excedens intra ſua clauſtra teneri
Non valeat breuitate loci vagus & leuis humor,
Mobilis & certae ſtationis *iura reſignans*
Fellea materies hepatis regione recepta,
Sanguinis incedit *feruoris acumine fontem*
Inficit & membris reprobum facit, vnde foveri
Membrorum eſuriens quamuis ieiuna veretur.
Si felli ſe viſcoſus commiſceat humor
Ingroſſat choleram, ligat & conglutinat ipſam,
Et proprii motus ſibi curſilitate negata,
Conſueto vetat ad ſtomachum diſcurrere motu.

A. C. *Ad ſinus igitur hepatis cumulata redundat,*
MCXCVIII *Vnde ſuae cauſam geniturae materialem*
Et formam craſeos & primum traxerit ortum,
Sanguineae maſſae pars ignea, cum caſa fellis
Non pateat ſolam iecoris ſibi vendicat arcem.
Ex hepatis vitio ſi paſſio traxerit ortum,
Obſtruit enfraxis, calor vrit congelat algor
Tendit & amplificat membrum preſſura tumoris
Scliroſis indurat vis expulſiua fatiſcit,
Faece melancolici fermenti ſplene grauato
Caelica degenerat virtus, ſpleniſque facultas
Deficiens non mundat hepar: fit ſanguinis humor
Spisſus & obſcurus membris non aptus alendis,
Cum lingua data ceruina Veneriſque capillo
Prunis ac violis melonibus atque citrullis
Purgat hepar, ſtomachum, ſplenem, diaphragma ſupremum
Et loca ſubcoctis feruentibus obſita chimis;
Temperat hepaticos ignes, reparatque colorem,
Si componatur ſimplex & acumine mixto
Parcior atque minor & commoderata frequenti.
Annus complet eam primus deletque ſecundus.

TRIA SCANDALI.

Purpurat ictericos tria *ſcandali cum cicoreae*
Succo endiuiae cum quatuor ablactatis

Se-

Seminibus tiſicos reſtaurat, cum dragaganton A. C.
Gummi, lactuca, malua, tiſanaque ſolutum: MCXCVIII
Mixta ſimul cum penidicis liquiritia ſucco
Ipſius appoſito vires medicaminis auget.
Sic etiam confert ethicis, quos lenta profundis
Partibus inſerta febris intabeſcere cogit.
Omnis debilitas vitio contracta caloris
Exſtirpata perit huius medicaminis vſu.
Ponit ei metam completi terminus anni.

THEODORICON.

Vt probat & dictat veterum ſententia vatum,
Eruit omne malum cerebri de fleumate natum,
Quos in ſe recipit cum pulueribus pilulatum,
Sero propinatum, Theodoricon intitulatum,
Munere diuino valida virtute probatum.
Cum ſene plaſmatum ſoluit maniae cruciatum
Nare vaporata cum fumo catariaci;
Dentibus ex cuneo reſeratis ſi patientis
Inde frices linguam, gingiuas *atque palatum,*
Ebria delirae ſubuertis pocula lethes,
Et rerum ſeriem memori ſub claue ſigillat.
Rheumaticis factas incurſibus aſperiores
Vocales muſas plectro componit amoeno:
Aſpera complanat & non aequata coaequat:
Radit & expurgat vitium vocemque reformat.
Linguae ſuppoſitum donec bene ſit reſolutum

A. C. MCXCVIII

Penidiis anulo mixtum gummi dragaganto.
In cauſa ſicca curatio talis iniqua:
Nam ſibi comparium tanta eſt concordia rerum,
Pugnaque diſparium, quod ſe conformia ſervant,
Diſſona corrumpunt graduum ratione retenta
In paribus numeris certis moderanda minutis
Debet ab oppoſitis fieri curatio cauſis.
Si locus aut humor groſſus, vel forte rebellis
Membri durities numeros transſcendere cogit,
Sit breuis exceſſus, quoniam moderamine gaudens
Cauſarum ſubitos motus natura recuſat.
Nulla in praecipiti curatio facta ſalubris
Nam dum diſcraſiae remouet nocumenta prioris
Inſerit oppoſitum ſubito, propriamque relegat
Corporis eucraſiam, quam fundauere parentes,
Quae fuit a primis genialibus *inſita cauſis*
Quae pede procedit tacito, mutatque latenter
Furaturque malum non eruit, at violenter
Extrahit, & numeris cogit deſcendere certis,
Donec clauſa ſuis naturae regula metis,
Ad proprium reuocata modum, ſe lege priori
Temperet & ſolitos diſpenſet corporis actus.
Conſonat humanae talis curatio vitae,
Naturae confirmat opus laudemque meretur.
Cum vino bibitum vel linguae ſubpilulatum,
Pulueribus ſibi commixtis aleotidis herbae,
Fleu-

Fleumaticas dirimit cauſas pulmonis anheli A. C.
Et grauia asmatici cantus ſuſpiria tollit. MCXCVIII
Cum nuce muſcata bibitum vel puluere macis
Crudoris vitio leuat ex ſtomacho ſitientes.
Sic ſtomachi natos de frigidate dolores.
Mitigat, & ventos fugat intra viſcera clauſos.
Inſaniem verſus cum ſe purgauerit humor,
Ne trahat empici pulmo contagia morbi,
Praeſtat opem peripleumonicis tiſana reſolutum
Admixtis amilo, caricis, gummi dragaganto
Atque liquiriciae ſucco cum ſemine maluae.
Ex groſſis & viſcoſis humoribus ortam
Ydropiſin fugat, & nefreſim, ſplenisque tumorem,
Decoctum cum lectomeris ſpeciebus & herbis,
Saxifraga, milio ſolis ſelino, petroſillo.
Foeniculo, ſparago, tamariſci cortice bruſco.
Iniectum colicis ſumma vitute medetur
Cum melle, & violis, oleo, ſale, ſulphure, maluis.
Motus artheticae domat inſultumque podagrae
Cum ſucisime bibitum lapeque ſupinum
Ex quilla & raphano prius oximelle recepto.
Hoc quoque praecunctis ſpecialius eſt medicinis,
Vt leuet & redimat muliebris probra monetae
Oſtia naturae reſerat, vim concipiendi
Iamdudum oppreſſam releuat, ſemenque monetat,
Menſtrua mundificat bibitum vel peſſarizatum,

Cum

A. C. *Cum matricalis herbae ſucco reſolutum.*
MCXCVIII *Hoc quoque maluarum ſibi muscillagine mixta*
Spargit & emollit clauſos matrice tumores.

THEODORITON ANACARDINVM.

Quos mouet in girum rapide vertiginis error
Dum male viſibilem circumuehit & rotat auram
Terrea materies ventoſo mixta rapori,
Hos anacardinum releuat ſibi puluere mixto,
Quae cine filicis ac indi mirabolani
Epithimi ſene ſquinanti ſicut variandum
Diſſona materies vel morbi regula poſcit.
Semper ab adiunctis debent adiuncta probari.
Obſcurae ſcotoſis tenebroſa volumina delet,
Et quae praeuolitant aciem falluntque videntem,
Nigra melancolici dirimit phantaſmata fumi
Ante tamen quabulis *conditis ſaepe receptis*
Occiduae capitis ſuper aptatum regioni,
Crinibus abraſis, ſibi commixtis anacardis,
Flumine letheo ſuper excreſcente, ſolutas
Componit rationis opes, paſſimque natantes
Et profugas inhibet firma ratione figuras:
Sparſa ligat, reſerata ſerat, diffiſa coercet;
Sed ventoſa cutem praemordeat, & cute caeſa
Noxius erumpat medico ſtillamine ſanguis.
Rheumaticum ſiccat cerebrum purgatque repletum.
Somniferos capitis natos in puppe dolores.

Diſcu-

Diſcutit in pilulis ſumptum, prope tempora ſomni.
Si quercina filix & agaricus adiiciantur,
Vim ſibi maiorem purgandi fleumatis augent.
Si tepido cum muſceleo fuerit reſolutum,
Auribus infuſum ventos ſtrepitusque ſonoros
Diſcutit, & capiti tranquilla ſilentia ponit.
Ventris debilitas defectu nata caloris,
Hoc ſe reſtituit medicamine, vimque reſumit
Maſticis appoſito cum muſcata nuce vino
Cum vitae iubar obtenebrat cordisque lucernam
Turbidus obscuro fumus de felle vaporans,
Debita legitimi prohibens libramina motus,
Cum theſis exuberans arſim ſuprema reducens
Ad medium centrum complectitur orbe relicto:
Obtinet hoc caſu ſummum haec medicina *vigorem,*
Si ſene, quo coctum eſt, vino reſoluta bibatur.
Namque melancholicae pulſa caligine nubis
Vitalem fugat eclipſim, faciemque ſerenat
Cordis adumbratum dum motibus eleuat ipſum
Et premit alternis *aequo moderamine factis.*
Ventoſos & de gelidis humoribus ortos
Soluit & extenuat ſplenis ſtomachique tumores,
Cum vino bibitum, quo ſint decocta ciminum,
Foeniculum, maſtix, aniſumque & ſemen aneti.
Quem creat enfraxis hepatis, quem fellea ciſtis

Clau-

A. C. *Clauſa mouet prohibens ſua reſpiracula felli,*
MCXCVIII *Hiſtericum fugat euforbi cum puluere morbum.*
Expugnat nephreſim, quam firmat frigidus humor,
Quam lapis ex multis fundat maſſatus arenis:
Dant ſibi maiorem diuretica mixta vigorem.
Quae ventri bellum faciunt, & viſcera turbant
Tranquillat bibitum colici tormenta doloris:
Plus valet iniectum cum ſucco mercurialis
Melle ſalis modico mixtis oleique liquore
Tabula ſi Veneris pinguedini lubrica, chimis
Obſita fleumaticis, conceptus iure negato
Lubricet a propriis genialia ſemina cellis:
Si repleat maturati retinacula foetus,
Intempeſtiuum faciens grauis humor abortum,
Hoc bibitum vel ſuppoſitum cum puluere mixtum
Tartareo, ſterilem foecundat & excolit agrum,
Agricolae tribuens optati gaudia fructus.
Cum ſucco rubeae bibitum vel paſſarizatum
Aut arthemeſiae ſpiſſo ſtagnata liquore,
Clauſa ſuis latebris erumpere menſtrua cogit.
Hoc ſibi commixto caprifici cortice, viuis
Appoſito prunis mulier valitura vaporet
Occiduas partes, talaribus obſita pannis:
Partum difficilem releuat, minuitque dolorem.
Quos exorta thiſis *crudae diſcrimine pexis*

At-

Atterit atque molit, iſtud ſouet atque reſumit. A. C.
Haec duo, quae titulo Theodoriton intitulantur, MCXCVIII
Effectus plenos per menſes bis duodenos
Neſcia iacturae retinent, ſaluo ſibi iure.

VOMITVS PATRIARCHAE.

Corporis occidua nec non regione ſuprema
Fleuma trahit primo, Choleram patriarcha ſecundo.
Quos triteri feruor cruciat, cum felleus humor
Promptus ad egreſſum ſtomachi natat ore ſupremo,
Quos oneroſa premit cacochimia nauſea *vexat,*
Quos mala virtutis membrorum conciliatrix,
Vis anorexiae ſenſim tabeſcere cogit,
Hos iuuat & releuat, & cardine purgat vtroq;,
Noxia depurans, ſtomachi vomitus patriarchae;
Mane propinetur, cum rareſcentibus auris,
Praeteritae noctis deſudat & attenuatur
Aeris incoctus radiis ſolaribus humor,
Cum ſol ante rubens pueriles exuit annos
Nulla verecundi retinens inſignia vultus,
Sed mundi faciem riſus ſplendore ſerenat,
Tunc calor aſcendit ſtimulo cogente caloris.
Digeſtiua prius aegro data, cruda reſoluunt,
Ad vomitum reſoluta parant, dum dura relaxant
Hydroleo coctis foueantur pectora maluis,
Deque dialtea quae ſit commixta butiro,
Vt vomitus leuior ſuccedat, inunctio fiat.

Bran-

A. C. MCXCVIII *Branca, fenugraecum cum lino malua coquatur:*
Decoctis adipem porci contuſio veemens
Miſceat, vt mixtae coeant per ſingula partes.
Haec mixtura, leuem frixurae paſſa calorem,
Thoracem amplificat, cataplaſmatis addita more,
Et facit vt vomitus fiat leuis absque labore.
Cum calida detur: nam frigida mixta grauando
Comprimit & vomitus trahit ad decliuia motum
Colatura datur tenuis ſubſtantia duris
Forſitan explores, cur obſeruantia maior
Obtinet in vomitis quoniam purgatio talis
Plus habet adnexum *diſcriminis atque laboris.*
In vomitus vero ſunt *motus decliuis & altus*
Oppoſiti longe aduerſi nimiumque rebelles.
Humor enim propria trahitur grauitate deorſum:
De centro ſurſum rapitur per vim medicinae:
Motibus aduerſis ſibi colluctantibus inſtat
Plurima naturae turbatio, non bene cautis
Saepius horrendae miſcens diſcrimina mortis.
Vnde fides artis Hipocratica ſanctio, vitae
Eulogium, methodus naturae, regula veri
A vomitu Phthiſicos arcere iubet medicinis,
Quosque melancholicus & plumbeus afficit humor:
Hos quibus auguſtis pulmonem amplexibus arctat

Stri-

Stricta ſequens ſpinae gratis ſpondilia thorax, A. C.
Quos nimis elimat macies, quibus emolit artus MCXCVIII
Syntheſis, aſmaticis, quos importura querelis
Paſſio pulmonis & tuſſibus vrget anhelis.
Hos ita diſpoſitos ratio diſcreta medendi
Abſtinet a vomitu, ne diſſonus atq; repugnans
Ictibus oppoſitis, pulſans praecordia motus,
Rumpat vitales laeſo diaphragmate venas.
Quod ſi cauſa vigens & neſcia lege teneri
Talia per vomitum purgari corpora cogit,
Quam prius edocti trade *moderaminis ordo*
Cautior & longe vigilantior eſt adhibenda
Sedulitas plus artis habens, quae temperat omnem
Et minuat redimatque ſua leuitate laborem.
Integra ſi detur vomitus ſubſtantia librae
Pars duodena doſim ſi colamenta propines
Sexta facit. Geminos durat patriarcha per annos.

VNGVENTVM CITRINVM.

Frigore brumalis aurae cutis aſpera lenis
Redditur vnguento citri de cortice facto,
Si maculis reſperſa nigris, ſi lenticuloſis
Sit facies inſcripta notis, quas menſtruus humor
Fecerit aut aeſtus ſolis, vel ſanguis aduſtus:
Vnguentum hoc valet appoſitum, quod ſaepe fricatum,
Combibat vt totum pars deformata liquorem.
Diluit, extergit, mundat, depurgat, adornat,
Candidat, illuſtrat, & quaeque impura venuſtat

A. C. *Poſtulat interdum pars ex ſapone lauari*
ICXCVIII *Cum tepida* aut oui lacrimo *pulpaue citrulli*
Quae melius cunctis ſordes extergere nouit,
Perque vices alias vnguenti vendicat vſum.
Purgat & emundat leproſi tubera vultus
Atque vagos morſus ſcabrae ſerpiginis *arcet.*
Ex oui lacrimo vel cum rodoſtomate mixtum
Sanguineum fugat ex oculis pellitque ruborem.
Lippoſi remouet viſcoſa bitumina flexus.
Huius ſtare nequit virtus cum tranſiit annus.

VNGVENTVM AVREVM.

Quod trahit ex auro nomen, quo praeualet auro
Vnguentum, renes lapidoſos curat inunctum.
Soluit dura, vias reſerat, reſolutaque purgat
Saepius appoſitum, vicibus crebris renouatum
Omnia de gelidis mala diſcutit inſita cauſis.
Militat in morbis & regnat quatuor annis

VNGVENTVM POPVLEON

Vnctio populeon pulſantibus illita venis,
Fronte ac temporibus & naribus inde perunctis
Temperat ac reprimit peracutae caumata febris,
Et cholerae raptim vetat ad ſuprema volantis:
Praeſeruat caput a phreneſi, blandique ſoporis
Rore fouens oculos animae phantaſmata delet.
Fortius hunc implet longeque potentius actum
Commixtum roſeo ſocialiter oxirodiro,

Cui

Cui ſi miſcueris opium cum lacte ſolutum A. C.
Femineo, multo vigilandi afflicta labore MCXCVIII
Lumina tranquillo cogit ſuccumbere ſomno.
Si critici motus inſtent, ſi forte remiſſus
Sit calor, & modico lenteſcat acumine febris:
Si patiens aetate ſenex, ſi corpore pinguis,
Aut ſi fleumaticae craſeos, ſi frigidus humor
Diſponat cerebrum, quod particularia monſtrant,
Vnguentum hoc nocet appoſitum, vireſque caloris
Impedit & turbat critici compendia motus,
Exterius prohibens morbi prorumpere cauſam.
Hepaticos lateri feruores curat inunctum:
Sunt quoq; qui tradunt, & qui fallacibus ipſum
Laudibus extollunt, quod ab ipſo ventre perunctoo
Cogitur a membris creticus decurrere ſudor.
Sed contra fieri probat experientia rerum,
Et reprobum fore conuincit dignumque refelli.
Poſſet adhuc quamuis ſudor plerumque moueri,
Spectat ad artificem varios diſtinguere caſus.
Expedit vnguenti medicum variare colorem:
Res eadem data multotiens ſubcrepere forma
Reſpuitur, tenuis ſumptus abiecta ridetur.
Contrahit in rugam nares tollitque fauorem,
Et facit vt iaceat fundo marcente crumena.
Allicit & recreat nouitas gratiſſima rerum.
Diſcolor vnguenti ſpecies variata frequenter
In cura aegroti probat artificem ſtudioſum,

A. C. MCXCVIII

Atque manum medici dono praegnante decorat.
Prouidet hoc aliud variatio facta coloris.
Nam quae vileſcunt quia ſunt communia multis
Trita foris, paſſim manibus tractata prophanis
Fiunt grata noui ſignata caractere vultus,
Et pretio maiore nitent, laudemque merentur
Sandalus & rubea, crocus, & roſa, camfora poſſunt
Vnguenti ſpeciem variis ſignare figuris.
Huius praeterito virtus compreſſerit *anno.*

VNGVENTVM MARCIATON.

Marciaton gelidae dirimit tormenta podagrae:
Artheticam, ſciadem, ſplenem ventrisque tumorem
Et matricales concordi pace querelas
Temperat, ad ſolem membro patientis inunctum
Aut ignem, ſi nulla ſubeſt praeſentia ſolis.
Omnibus his vnus medicandi congruus vſus.
Membra quibus contuſa dolent, quia caeſa flagellis,
Et quia ſunt caſu forſan colliſa, vel ictu
Marciaton ea confirmat neruisque vigorem
Conciliat, neruos laxat, ſpargitque tumorem.
Cui ſi cum cauſa *mixta eſt tinctura cimini*
In cute ſi noris maculas, extergere nouit.
Omne malum, quod vis infert ventoſa vel algor

Aut

Aut humor gelidus, vnguenti diſcutit vſus. A. C.
Sed tribus hoc annis regit in bonitate vigoris. MCXCVIII

VNGVENTVM DIALTEA.

Pectora fleumaticis oppreſſa vel obſita Chimis
Cauſaque rheumaticis incurſibus aſpera, rauco
Obice praecluſos ex ſe promentia flatus,
Blanda dialteae fouet vnctio, dura remollit,
Clauſa aperit, conſtricta relaxat, & aſpera lenit.
Damnileo ſibi commixto: quod dupla ſit eius
Portio tampnilei, ſit tertia: contrahit inde
Vim calefactiuam, diſſoluendique vigorem.
Subſidium fert pleuretico commixta butiro,
Aut reſoluta oleo lini de ſemine facto,
Vel quod de violis medicinae conficit vſus.
Mixturam variare docet complexio, tempus
Aetas, forma, locus, & morbi diſſonus humor.
Quam dolor excruciat, quem pungit feruor acutus,
Saepius ex illa pars morbi[illegible] *debet inungi,*
Cui ſuper aptentur ſuccoſae vellera lanae.
Si comparuerit *ea multis ante diebus*
Cum ſucco maluae vel tritae frontibus *herbae:*
Inde malaxetur ſplenis tumor: exuet omnem
Duritiae veteris ſplenis tenſura vigorem.
Sed magis extenuat & ad intima vim penetrandi
Fortius acquirit ciclamide frixa cauato,
Paucis gummi, ederae granis pariter reſolutis.
Ventre cibis pleno, ne fiat inunctio ſplenis,
Obſeruare iubet ratio diſcreta medendi.

A. C. MCXCVIII

Nam nimius manuum motus, vehemensque fricandi
Impetus excuteret crudam de ventre ciborum
Congeriem, vel ſanguineae pars plurima faecis,
Motibus aſſiduis concuſſo ſplene redundans,
Curreret ad ſtomachum ramo deducta ſupremo,
Debilitans digreſſiuum minuensque calorem:
Vel ſtomachi calor intentus *pro conficiendis*
Interius ſumptis, & ad intima membra retruſus,
Acrior effectus manuum pulſamine tanto,
Natiui poſſet tranſcendere iura tenoris.
Excita continuo motu conſerta calorem
Corpora ſuscipiunt, quae ſunt ſubtilia, frigent,
Si quibus eſt aditus facilis liberque meatus
Motu rara calent, quando praecluſa tenentur.
Eſt hoc poſt annum ſemper renouanda ſecundum.

VNGVENTVM ARRAGON.

Arragon arthetici ſoluit discrimina morbi
Cui gelidus vires & robur ſuggerit humor:
Confirmat tremulos ſtabili moderamine neruos:
Mollitos ſolidat, infuſos fleumate ſiccat:
Senſificat ſtupidos, ad motum firmat inertes,
Roborat inualidos, ſed morbi accommoda cauſae
Potio praeueniat digno celebrata tenore.
Hoc ſplenem extenuat, durum nimiumque tumorem
Intra praeſcriptos fines deſcendere cogit.

Haec

Haec tamen vnguenti ſint praeuia, daucus anetum A. C. MCXCVIII
Fucaria ſinonum, caparis, tamariſcus, amomum,
Et quae leptomera virtute vigentia clauſas
Sufficiunt aperire vias, reſerantque meatus.
Subuenit hoc colicam patientibus atque tenaſmon
Renibus & membris ſpinalibus inde perunctis.
Vis ſua degenerat, cum primus praeterit annus

VNGVENTVM AGRIPA.

Quos tumor excruciat, quos indignatio vexat,
Quos dolor affligit, quos humida cauſa remollit,
Conciliat proprium neruis agripa vigorem:
Diluit algores febrium typicosque tremores.
Virga, peritoneum pecten partesque propinquae
Ex hoc ſi fuerint vnguento ſaepius vnctae
Obice ſtranguriae clauſus nimiumque repreſſus
Procliuis nata ſibi libertate meatus
Soluitur, vrinae laxatis curſus habenis.
Sed ſalſis foueantur aquis prius atque lauentur,
Cocta quibus fuerint ſenecio mercurialis
Et portulaca foliis & ſtipite pinguis
Malua vel euiscus oleum, molaria, ſulphur.
Praeualet hoc ſplenis nimios aequare tumores,
Si quae leptomera virtute vigere probantur,
Atque dialteae praeceſſerit unctio lenis
Tuscum mundificat, purgat conuexa coaequat
Et carnem recreat, vnit diſtantia, ſanat.

A. C.
MCXCVIII

VNVENTVM ALBVM.

Omnis ab vnguento ſcabies detergitur albo,
Quam generat ſalſus infecti fleumatis humor.

YERALOGODION.

Menſerit *Yeralogodeon coeli micracosmi*
Templum animae, cerebrum dominae ſacraria mentis,
Liberat a prauis humoribus atque nociuis.
Quod quia ſermonis vim ſuſcitat & rationis,
Dat logos hoc nomen nota vocis vt exprimat omne
Hae prima inuenit coluitq; Aegyptia Memphis,
Debilis ut linguae poſſet fulcire ruinam.
Fleuma trahit, choleramque nigram virtute potenti:
Expugnat veteres cerebri cronicosq; dolores,
Quos mora, quos longi confirmat temporis vſus.
Nube melancholica cum clara dies rationis
Occidit, vt rerum fines moderamine certo
Metiri nequeat animae delira poteſtas:
Cum cerebri proram maniae ſibi vendicat error:
Cum bruteſcit homo, cum nubilus & niger humor
Triſtitiae fomes & ſuſpicionis alumnus
Diuinae ſacram contriſtat Palladis arcem:
Cum rapit in gyrum animae phantaſtica viſum:
Cum male miringas cerebri diſtendit & inflat,
Motiuos & ſenſibiles quae deſtruit actus,
Turbida materies, ſacri nutricula morbi,

Quae

Quae ſi pauca licet forti tamen acta calore, A. C.
Acriter ebullit ventoſae motibus aurae MCXCVIII
Conceptis; abit in ſpumas, quibus ore ſolutis
Soluitur, & cauſa morbi ceſſante quieſcit.
Diſcreta ratione datum cauteque receptum
Sufficit hos Yeralogodion *ſubuertere morbos*
Firmat membra vago paraliſis membra tremore,
Ac eadem vegetat, ſtupido praemortua ſenſu.
Obtinet in cauſis neruorum vim potiorem
Lilifagi vel caſtorei ſibi puluere mixto,
Naribus iniectum ſucco braſicae reſolutum
Pollicit obſequio, vel ad os linguamque fricatum
Alleuat oppreſſum cerebrum, purgatque repletum.
Hoc ſibi mordentes linguam ſaeuisque frementes
Dentibus, extorres mentis, cruciatibus actos
Daemonii, quos ira Dei, quos vexat Erinis,
Temperat & tanti ſoluit nocumenta furoris,
Ore datum vel ſuppoſitum vel peſſarizatum,
Frigore concreto, pingui ſtagnata *liquore*
Cogit de propriis erumpere menſtrua cellis.
Eruit arthetici funeſta pericula morbi,
Mixto ſal gemmae ſibi puluere turbat & iuae
Qui ſi puluis erit commixtus Ariſtologiae
Diptamni & rutae nec non aotleidis herbae,
Potibus occurrens ſuſpectis atque nociuis
Fungitur officio tiriacae deficientis
Vnde venenoſis fertur ſuccurrere morbis.

A. C. MCXCVIII

Morphea pruritus ſcabies, ſerpigo malignis
Membra notans maculis, ſuſpecta infectio carnis,
Leprae fida ſoror, de ſalſis edita chimis,
Saepius experta vires medicaminis huius,
Funditus eruitur ſuccumbit & adnihilatur.
Primitias leprae, dum ſunt noua ſemina morbi
Tollit & a morbo praeſeruat membra futuro.
Vultibus appoſitum leproſis tubera delet
Et maculas abigit mixto ſibi puluere thuris
Lapacii ſucco ceruſa ciclamine vitro.
Huius apud veteres triplicis ſub pondere dragmae
Eſt celebrata doſis, ſed cum modo copia maior
Asſit, & mellis debet pondus duplicari.

YERA PIGRA GALIENI:

Quod male diſponit viſcoſus & algidus humor
Purgando capiti yera pigra valet, Galieni:
Offenſas cerebri, priuato ſiue remoto
Conceptas vitio, gelidis humoribus ortas
Fortius haec aliis abolere *poteſt medicinis.*
Quae ſi condito detur cum mirabolano
Obſcuri viſus tenebras rareſcere cogit,
Et iuuat auditum, cum tinnula ſibilat auris.
Auris apoſtaſeos ſaniem ſtillata per aurem
Purgat muſcelei tepidi commixta liquori:
Quatuor appoſitis aloes puri ſibi dragmis
Hac fieri *perfecta poteſt purgatio ventris.*
Sic quoque ſplenetico fertur prodeſſe tumori;

Cui

Cui ſi miſcueris diuretica, partibus imis A. C.
Pinguibus oppreſſis humoribus atque nociuis. MCXCVII.
Veſicae ac lumbis adimit nocumenta doloris.
Matrici cum muſceleo ſubiecta querelas
Amputat algoris, eiusque repagula ſoluit.
De yera praedicti medicaminis aequat & vnit
Viribus & formae ſimilem ſibi vendicat vſum:
Plus tamen haec ducit, meliusque ſuperflua tollit,
Ad viſum quamuis minus vtilis eſſe probetur,
Cui datur ex aloe duplicato fortior actus.

YERA CONSTANTINI.

Materiam cholerae duplici cum fleumate purgat,
Quae Conſtantini titulo yera pigra vocatur:
Viſus defectum reparat ſed deficiendi.
Prouidi diſcutiat medici prudentia cauſam,
Vt ſpeciem curae variet diſcretio cauſae,
Deficit enfraxi viſus fumo cataractis
Pannis & maculis vel ob hoc, quod debita non ſit
Dignaque ſpirituum reparatio nec moderatur
Actio virtutis fido ſpoliata miniſtro.
Viſibilem fugat ex oculis arcetque lucernam
Intus clauſa manens optici ſemita nerui
Quod notat ipſius oculi ſubſtantia pura,
Cara ſuperficies, nec habens caliginis vmbram.
Haec quoque veridicus verusque caracter habetur
Illatae enfraxis, quod non diffuſior exſtat
Pupilla vnius oculi, dum clauditur alter,

Sed

A. C. MCXCVIII

Sed modulis primi tenet illibata tenoris.
Aſtruit enfraxim res tertia, cum manifeſtae
Nulla ſit ablati viſus diſtinctio cauae:
Parte ſub occidua capitis preſſura doloris
Ante ſuperueniens enfraxis ſigna fatetur.
Monſtrat enim ratio quae collum *oppreſſerat ante,*
Humorem liquidum fluxiſſe ad concaua nerui.
Obtenebrat viſum groſſi nubecula fumi,
Quam fortaſſe craſis cerebri vitioſa creauit
Aut Anathimiaſis conſurgere cauſa *vocatur*
Ex vitio cerebri quando eſt defectio iuris,
Nullaque ſuſpiciens varii diſcrimina motus:
Si varius fuerit defectus & induciosſus,
Se probat ex vitio ſtomachi traxiſſe vigorem.
Per ſummas cranii *venas vel ſubtiliores*
Rheumaticus tunicis oculorum infunditur humor,
Saepius occultis oculos claudens cataractis,
Aut alium generans factum de rheumate morbum,
Per tumidas frontis & circa tempora venas
Noſcitur ex venis diſcurſio facta ſupremis,
Si cranii *parte ſit fluxus ab inferiori,*
Crebra caput ſternuta mouent, nec tenſio venas
Frontis ſollicitat, nec tempora rheumate turgent.
Pannos & maculas & probra forinſeca viſus.
Publica vulgaris probat experientia ſenſus.
Non certa rationis egent indagine, quorum

Eſt

Eſt iudex celerata fides, cenſuraque vulgi. A. C.
Cura, cibus tenuis, fluxus preſſura laboris MCXCVIII
Excedens coitus, ſenium, vigilatio, morbus,
Cuncta quibus ſolet humanum tabeſcere corpus
Deſtituunt viſum, quia ſpiritibus reparandis
Congruus his cauſis fluit & deperditur humor.
Deficit humoris ſubſtantia ſpiritualis;
Viſibilis radius declinat & adnihilatur.
Haec Yera praeſenti titulo ſignata recentem
Diſſipat enfraxin, maculas, pannos, cataractas,
Dum nouus eſt fluxus, dum non compagine firma
Rheumaticus tunicis & neruis inſidet humor,
Per vires propriis ad purgandumque paratis
Vtere colliriis, vires quibus iſta miniſtrant,
Tucia ſarcolla, licium, celidania, ruta
Camfora, myrrha, merum, thus, ſpica, crocus, ſagapinum,
La muliebre, liquor roſeus, ſanguiſque columbae
Gallitricum maratrum roſa calciteros, ematites
Panphiligos ſpodium, myrthus ſal armoniacum,
Cadmia ſimicuim, calantum, ſepia, vitrum
Calcuei cumenio plumbum prius igne crematum,
Sallimaca rubeus codee miroripia bolus
Mirabolanorum nuclei ſtercus cocodrilli
Fel hominis muſſa verbeno ſumae acacia

Cen-

A. C. *Centaureum minus ſcidoſos mirabolani*
MCXCVIII *Balſama verbenae ſuccus, rubeumque papaver.*
Quorum ſaeuitiam reprimunt opium, dragagantum
Gummi lac amilus, *liquor oui, gutta roſarum*
Praecipit ars calidis miſceri frigida, ſiccis
Humida, cum blandis & mollibus aſpera duris
Atque metalleis *ſuadet viſcoſa iugari:*
Temperiem mixtura facit, quae iuncta ſalutem
Conciliant, diuiſa nocent, medicaminis vſum
Compoſiti fieri ratio diſcreta coegit.
Diſſona materies & morbi cauſa *repugnans,*
Membrorum diuerſa craſis, violentia morbi
Membri nobilitas medicinae *debilis actus,*
Vel minus auſterus *& contriſtatio guſtus,*
Et conſeruandi maior meliorue facultas.
Cum nuce muſcata cum mace & maſtice ſumpta
Haec Yera famoſae damnat caliginis vmbram,
Si ſtomachi certis pateat cacochimia ſignis,
Congrua per vomitum purgatio facta iuuabit.
Per ſummos cranii ductus ſi forte nociuos
Combibat humores oculus Yera pigra potenter
Purgat & exhaurit cerebrum purgatio talis,
Per crebras iteranda vices ſed poſt diamagnis
Detur & in vino puri decoctio thuris
Fronte & temporibus per quas decurſio fiet
Rheu-

Rheumatis, apturae *venis ſinpasma repletis* A. C.
Si certis poterat *ex ſanguine plectora ſignis* MCXCVIII
Ventoſis eget in ſpatulis & flebotomiae
Poſtulat officium patiens venae capitalis.
Si perpendatur cacochimia, potio Pauli
Vtilis & blanca Yeralogodion yera pigra.
Si nequeat tantis manſueſcere pasſio cauſis.
Plus quoque rheumatico pulſetur tempora motu,
Vrere temporibus iubet aut incidere venas
Docta chirurgiae ratio, quam lex medicinae
onſiliis plerumque ſuis dignatur adeſſe:
ec mores eius refugit, meritumque profanat,
arnificis licet infames declinet in actus.
i quia viſibilis praeſentia deficit aurae
iſus ad occaſum declinet, mirabolanis
onditis diamargon pliris atque diantos
ulcibus & teneris & reſtaurantibus eſcis,
uas cammendet odor & amoeni gratia guſtus,
ulſa nube noui radiet ſplendoris in ortu.
Cefalicis pilulata valet motumque doloris
ollit emigranei colicis iniecta medetur.
Splenis onus releuat: paralytica membra reformat.

YERA RVFINI

rtiter afflictos ſcabie de fleumate ſalſo,
uos lichines alſique praemunt, quos lepra ſalutat

Jam

A. C. MCXCVIII

Jam tacitis ſuſpecta mouens praeludia ſignis
Hos Yera Ruſini cunctis melius medicinis
Purgat & excludit vitium, morbumque repellit.
Si morbum cholerae feruor vel ſanguis acutus
Intulerit nullum facit hac medicina iuuamen
Sed magis exacuit vires cauſamque doloris
Elliri quoniam duplici feritate ſuperbit,
Et nimis auſtero deſaeuit acumine, cauſis
Se tamen grauibus accommodat: hac quoque raro
Arbitror vtendum: ſua namque frequentia laedit.
Quos cholerae craſis informat, quibus algidus humor
Diſponit ſtomachum, caueant medicaminis huius
Contractum, ne vexet eos iniuria ventris.
In ſpecie ſolita non danda eſt haec medicina
Ne vis elliri ſomni commota calore,
Dum male comprimeret ventoſis motibus aluum
Stringeret amplexu vitalia membra nociuo.
Ergo magis danda eſt quouis reſoluta liquore
Prouida quem cauſae ratio variare docebit.
Nulla ſuperueniat oculis praeſumtio ſomni,
Nex malus exſiſtat praui ſintheatis *actor.*
Spleneticis confert tamariſci mixta liquori,
Foeda cutis leprae maculis inſcripta malignis
Inde fricata ſuum reuocat recipitque calorem.

Sub-

A. C. MCXCVIII

Subdita matrici cum muſceleo reſoluta
Menſtrua mundificat, curſum quibus algor ademit.
Vel ſua groſſities vel quaeuis cauſa ſigillans
Oſtia venarum, poris infixa ſupremis.
Si fluxum negat ariditas vel dura cicatrix,
Vel modicus ſanguis non eſt haec cauſa ſalubris,
Omnis Yera potens geminis *ſeruabitur annis:*
Corruit in vitium, cum vult tranſire ſecundum.

PROLOGVS FINALIS.

Fine libri clauſo, portum tangente carina,
Quae toties ſomno vacuas ſtudiique labore
Peruigiles multas traxiſti ſedula noctes
Reſpirare potes & parcere, Muſa, labori.
Hos, pueri ac iuuenes, phyſicae quos Delphicus artis
Spiritus inflammat, curuatis pondere ramis;
Carpite maturos foecunda ex arbore fructus;
Venatiua mali quaeſtus quos nulla cupido,
Nullus auaritiae ſtimulus, ſed gratia ſola,
Ac diuinus amor dare vos compellat egenti.
Cum data ſit gratis, non debet gratia vendi:
Gratuito debent gratis accepta rependi:
Gratia curandi, quae mercenaria proſtat
Et meretricali ritu venalis habetur,
Dum ſpoliare bonis aegros contendit egenos,
Et male gratificat & rem ſibi nominis aufert:
His etenim gratis eſt impendenda ſalutis
Gratia; nam cuius de ſolo munere conſtat:

A. C. MCXCVIII

Cuncta ſalus, precium cumulo maiore rependet.
Si tamen aucta tibi res eſt, & macra facultas
Secure potes externis pingueſcere donis:
Diuitiis Croeſi pauper ditetur Amiclas,
Et Maecenatis releuet ſe munere Flaccus.
At ſi diues eris, ſi magnis rebus abundans,
Aegris pauperibus & munimenta medendi
Largius impendas, vt ſubſidiaria vitae
Dona pluas miſeris, qui iuſtior eſt medicinae
Fructus & vberior, nulla ratione recuſes
Quae tibi nobilium praelarga virorum
Munera nobilitas: ſua namque repletio ſolui
Debet, vt ariditas foueatur pauperis aegri.
Interdum minuendus erit pro paupere diues.
Non vt tais olens pretioſo ſplendeat oſtro,
Non vt in immenſum ſurgat theſaurus acervum.
Non vt ob argenti meritum malus emptor honorum
Summos conſcendas apices a Simone raptos.
Pactio nulla liget aegrum cui ſumma poteſtas
Quem natalis & ingenuus illuminat ortus
Nam ſi larga manus generi *reſpondeat, apte*
Sparget opes ſupra meritum, totumque laborem
Prodiga transſcendet oblati gratia doni.
Nam licet ad dandum princeps ſurdeſcat avarus
Et tua ſub domino ſpes orphana nutet auaro,
Ad ſummum celebris tamen eſt cultura potentis

Et

Et medicum ſplendere facit, quem ditat honore A. C.
Et famae titulis omni potioribus auro MCXCVIII
Adice quod medicis ſummae cultoribus aulae
Lucratur domini faecundos gratia quaeſtus,
Et cumulat donis, multoſque acquirit, honores.
At tu priuatos homines claſſique ſecundae
Addictos, opibus plenos quos publica teſtis
Fama probat, quos ingratos ſententia vulgi
Arguit & meritis male reſpondere fatetur,
Ne laterem fortaſſe laues, ne ſemen in agro
Abſcondas ſterili, firmis vincire memento
actorum laqueis, quae ſi firmata tenore
ignoris extiterint, ea roboris atque vigoris
lus retinent, conſtantque magis nec lubrica fiunt.
uda fides fallit, acuit fideiuſſio lites;
n ventos promiſſa cadunt: ſola actio firmo
ignore fulta tenet nec eam fallacia fuſcat.
um dolor excruciat aegrum, dum maior in illo
andi feruet amor, ſe pignore pactio firmet.
eferuente mali motu gelidus recidiuat
orpor auaritiae: frigeſcit gratia doni,
cipit & medicus gratis ac oneroſus haberi,
ius opus minuit ingratus & improbat aeger,
meritum attenuat, vacuumque recedere cogit.

A. C. MCXCVIII

EXPLICIT LIBER AEGIDII DE LAVDIBVS ET VIRTVTIBVS COMPOSITORVM MEDICAMINVM.

LXXXII.

PETRVS de RIGA.

Anglicus. *a*) Magiſter. *b*) Remenſis eccleſiae clericus, *c*) vel Canonicus eccleſiae quae vulgo dicitur S. Dionyſii de Beſturne. *d*) Vnde & nomen eius in Codice quodam MSto hoc offendi: OETRUS DE REMES. Siquidem is fuerit Petrus, quem vixiſſe memorat AEGIDIUS Pariſienſis tempore Coeleſtini III. Papae, qui ſedi Romanae praefuit ab A. MCXCI. ad A. MCXCVIII. vel ad finem ſeculi XII. vel ad ipſum ſeculi XIII. initium erit referendus. Ita vero dictus AEGIDIUS: *e*)

Quem intepuiſſe dolemus
Petrum in diuinis verbo tenus alta ſequentem.

Aegidius, niſi fallor, reſpicit Petri ſenectutem & Auroram. Non itaque a vero aber-

LXXXII. *a*) v. Inſcriptionem codicis MS. in Catalogis MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 120. n. 1068. 4. I. *b*) v. l. c. & Thom. SMITHI Catalogum bibliothecae Cottonianae p. 113. Veſpaſianus D. V. I. *c*) v. HENRICVS Gandav. de S. E. Cap. 22. *d*) v. Catalogos l. c. *e*) in Karolino. v. Franc. DVCHESNII Hiſtor. Francor. ſcript. Tom. V. p. 328.

aberrare puto Auctorem catalogi librorum **A. C.**
manuſcriptorum collegii Corporis Chriſti MCXCVIII
in Oxonia, qui Petrum A. MCLXX. claruiſſe vult. *f*) Gv. etiam CAVEUS *g*) eum An. MCLXX. vel paulo poſt floruiſſe obſervat. Aliis diem obiiſſe creditur circa A. C. MCCLXIII. *h*)

Scripſit I. *Heptateuchum*, *duos libros Regum*, *Evangelia* etiam metrice, non ſolum hiſtoricum ſenſum, ſed etiam allegoricum, in quantum potuit, breuiter exprimens, narrante HENRICO Gandauenſi, *i*) quem ſequitur Gv. CAVEUS *k*) Pleniorem operis notitiam praebet Joh. TRITHEMIUS, *l*) qui ita: ſcripſit Petrus opus metricum inſigne ſuper Bibliam, quod *Auroram* praenotauit, ut ſequitur: In *Geneſim* lib. I. Init: *Initium mundi quales.* In Exodum Lib. I. Init. *Haec duodena patrum.* In *Leuiticum* Lib. I. In: *Vox autem Domini Moyſen.* In *Numeros* lib. I. *Alloquitur Moyſen Deus.* In *Deuteronomium* lib. I: *Haec ſunt verba dei.* In *Ioſue* lib. I. *Poſt Moyſen Joſue.* In *Iudicum* lib. I. *Peccat. Hebraeus ait.* In *Ruth* lib. I. *Ad Ruth feſtinat pe.*

f) v. Catalogos l. c. p 53. n. 1655. 188. *g*) de S. E. p. m. 592. *h*) v. Ambroſium de ACTAMVRA Biblioth. Dominicanae, p. 19. apud Jo. Alb. FABRICIVM not. n. ad Trithemium de S. E. n. 388. *i*) de S. E. cap. 22. *k*) Hiſt. Lib. Script. Eccleſ. ed 1688. p. 682. *l*) de Scriptor. Eccleſ. n. CCCLXXXVIII.

A. C. MCXCVIII *pe.* In *Regum* lib. III. *Monte manens Eſtra.* In *Cantica Canticorum* lib. I. *Solus Origenes cum do.* In *quartum Regum lib. I. Regnauit Salomon.* In *Danielem* lib. I. *Poſtquam ſubiectos ſibi.* In *Tobiam* lib I. *Qui legis hiſtoriam.* In *Job* lib. II *Librum Job Moyſi quidam.* In librum *Iudith* lib. I. *Euſtochio Paulaeque.* In librum *Heſter* lib. I. *Vſque ſub Aethiopes quae.* In libros *Machabaeorum* lib. I. *Magnus Alexander.* In *Euangelicam hiſtoriam* lib. I. *Claruit Herode ius re.* In *Actus Apoſtolorum* lib. I. *Tiberii nonodecimo.* *Recapitulationum* lib. I. *Haec de lege noua vet.*

In Codicibus manuſcriptis, quibus ſum uſus, inſcribitur liber memoratus *Aurora*; item *Bibliotheca.* Inde factum forte ut Auctor quidam haberetur Petrus de Aurora, qui ſuper Biblia metrice ſcripſerit. *m*)

Continere Auroram Paraphraſin Teſtamenti Vet. & Noui, uſque ad Epiſtolam ad Romanos incluſiue perperam tradit Catalogus Bibliothecae Bodleianae ex dono Thomae Bodleii. *n*) Totam Hiſtoriam Biblicam a Geneſi ad Apocalypſin in Aurora enarrari non minus falſo perhibet Catalogus librorum manuſcriptorum collegii Vniverſitatis in Oxonia. *o*)

Ver-

m) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 12. n. 476. 8 & in Indice. *n*) v. Catalogos cit. P. I. p. 145. n. 2702. 103. *o*) v. Catalogos cit. P. II. p. 5. n. 143. 4.

Verſus numerantur in Aurora 15056. *p*) A. C.

Non ſolum Petrum noſtrum agnoſcit au- MCXCVIII
ctorem Aurora ſed interpolatorem inſuper AEGIDIUM quendam, quod ſequentia, quae in Gvelpherbytano Codice MSto leguntur, declarant: *Scire cupis lector, quis codicis iſtius auctor. Petrus riga vocor cui Chriſtus petra rigat cor, Prologus illius, qui hunc librum correxit & ſuppletiones de ſuo appoſuit, & ubicumque inuenitur obelus inter duos punctos per totum librum ibi ſunt dicta & verſus illius.* Et paulo poſt in eodem MSto haec adduntur:

Scire cupis lector: quis Codicis iſtius auctor.
Audi quid breuiter dicat ad iſta liber.
Petrus & Aegidius me conſcripſere: ſed ille
Auctor. Corrector ultimus iſte fuit.
Ille Prior Remis; Hic Pariſienſis alumnus:
Hic Leuita gradu; Presbyter ille manens.
Simplex Clericus hic; ſacri ordinis ille Profeſſor:
Ambo graues annis: Hic vir, & ille ſenex.
Alter adinvenit operam, ſed in ordine peccans
Omnia dimiſit ſenſibus ire vagis.
Alter acu typica diſtinctis verſibus unum
Conſuit in corpus, atque reuinxit opus.
Alter abundantis ſtudii; ſed auctior alter,
Quis proponendi debuit ordo geri.
Dulcius ut ſaperet modulamine condita metri.
Incipit hic Rigae Bibliotheca Petri.

Xx 4 Hinc

p) v. l. c.

A. C. MCXCVIII Hinc Petri de Riga Aurora ab Aegidio Pariſienſi aucta & emendata, adducitur ab Henrico LANGHTONO in Catalogo librorum manuſcriptorum Collegii S. Trinitatis apud Cantabrigiam. *q*) Dici debebat: Petri & Aegidii; non: Petri Aegidii liber, qui dicitur Aurora, in Catalogo Codicum quos Gv. Laudus donauit bibliothecae Bodleianae. *r*)

Non Petrum de Riga, ſed Petrum Comeſtorem auctorem Aurorae facit Chronicon quoddam MStum in Codicibus Mſtis Thomae Bodleii, *s*) forte praenominis paritate deceptum.

Gaudent libri Scripturae ab auctore translati carmine elegiaco, exceptis Cantico Canticorum, Lamentationibus Jeremiae, Libro Iobi, & Actibus Apoſtolorum, qui carmine hexametro, eosque rythmico, ſcripti ſunt. Non ergo ſatis accurate dicitur Auroram gaudere verſibus Hexametris & Pentamentris: in catalogo librorum manuſcriptorum Bibliothecae Bodleianae ex dono Thomae Bodleii, *t*) aut verſu Elegiaco, *u*) aut verſu Heroico. *w*)

Exſtat.

q) n. 35. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. III. p. 96. n. 290. *r*) D. n. 94. v. Catalogos it. p. I. p. 60. n. 761. *s*) n. 14. Tr. 10. v. Catalogos l. c. p. 100. n. 1979. *t*) n. 103. v. Catalogos l. c. p. 145. n. 2702. *u*) v. Catalogos cit. P. III. p. 96. n. 287. 32. *w*) v. l. c. n. 290. 35.

Exſtat Compendium Aurorae ipſo Petro Auctore; x) & Epitome libri Petri de Riga qui inſcribitur Aurora. y) Recapitulationem inferius memorandam hic indicari exiſtimo. A. C. MCXCVIII

Typis edita nondum eſt integra Aurora, quam ad varios collatam Manuſcriptos Codices ſe editioni paratam habuiſſe teſtatus eſt Caſim. OUDIN. z)

Eſtherae liber evulgatus eſt a Caſp. BARTHIO. aa) Diverſitates lectionum ex binis manuſcriptis Codicibus Helmſtadienſibus indicabo: Verſ. 5. Barthius: *Suſidis.* MS. I. & II. *Suſis in.* v. 6. B. *vigere.* MSS. *fuiſſe.* v. 9. B. *hic epulum centum ſeptemque* MSS. *haec ſeptem decies centumque* v. 10. B. *domini.* MSS. *regis.* v. 16. B. *nempe.* MSS. *pene* v. 17. B. *vincentes.* MSS. *imitantes.* v. 18. B. *thalamis.* NSS. *gemmis.* v. 19. B. haerentia MS. I. *errantia;* v. 20. B. *aſpiceres.* MS. I. *aſpiciens.* v. 21. B. *Chryſopaſus ſolem.* MSS. *Solem chryſolitus.* v. 22. B. *Chryſolitusque.* MS. *topaciusque.* y. 30. B. *nitent.* MS. I. *micant.* v. 35. B. *Suſidis.* MSS. *Suſis in.* v. 40. B. *cibos.* MS. I. *cyphos.* b. 41. B. *fluxit.* MS. I. *fulſit.* v. 42. B. *nſus odorque datos.* MS. *hortus odore ſuo.* v. 43. B. *ſeptum* MS. *ſpeciem.* v. 44. B. *hortus ubi-*

x) v. l. c. p. 133. n. 1319. 43. y) b. Thomae SMITHI Catalogum bibliothecae Cottonianae p. 130. Titus D. XX. 10. z) Supplem. p. 475. apud Gv. CAVEVM de S. E. p. m. 592. aa) Adverſar. Lib. XXXI. cap. XV.

A. C. *ubique fuit.* MSS. *nobilis hortus erat.* v. 46. B. MCXCVIII *feſtis.* MSS. *feſſis.* v. 48. B. *Nulla.* MSS. *Non.* v. 49. B. *ſtat.* MSS. II. *fit.* v. 50. B. *micans.* MSS. *nitens,* v. 58. B. *ubique viror.* MSS. *utrique color.* v. 61. B. *eſt.* MS. I. *erat.* v. 62. addit MS. II. quatuor hos verſus:

Conuiuas prandere facit qui pauperat illic
Guſtus humum, guſtus aera, guſtus aquas.
Conuiuas reficit ſtudio non absque palati
Terra feris, aer alite, piſce fretum.

v. 70. B. *comparibus.* MS. II. *cum paribus.* v. 71. B. *gemmas.* MS. II. *dominas.* v. 82. B. *honor et.* MSS. *ornet* v. 87. B. *paruum* MSS. *proprium* v. 90. B. *naturae.* MSS. *naturam.* ibid. B. *decus.* MS. I. *decens.* MS. II. *ſuam.* v. 92. B. *Aggeus* MS. II. *Augens.* v. 96. B. *ſeparant.* MS II. *ſeparat.* v. 102. B. *redire.* MS. II. *venire.* v. 108. B. *patris.* MSS. *proprio.* v. 109. B. *cuius.* MS. I. *Eius.* v. 112. B. *Suſas* MSS. *Suſis.* v. 115. B. *hac.* MSS. *hanc.* v. 117. B. *amice.* MSS. *&* *ipſam.* v. 121. B. *data.* MSS. *bona.* v. 122. B. *egens.* MS. II. agens. ibid. B. *caret.* MS. I. *fuit.* MS. II. *ſtetit.* v. 131. B. *tantum ſcelus heſter.* MSS. *Heſter tantum ſcelus.* v. 132. B. *Mardocheo* MSS. *Mardochei.* v. 134. B. *iubet.* MS. I. *facit.* v. 138. B. *infelici germine.* MSS. *infelicis ſemine.* ibid. B. *agad.* MS. II. *agab.* v. 139. B. *conſenſit.* MSS. *conceſſit.* v. 140. B. *eſſe.* MSS. *enſe.* v. 142. B. *Suſidis.* MSS. *Suſis. in.* v. 149. B. *Lex.* MSS. *Nec.* v. 353. B. *ſcripta.* MSS. *dicta.*

ſta. v. 154. B. *regna* MS. II. *verba* v. 148. B. A. C.
transfigi verbere MS. S *transfigi vulnere*. ibid. MCXCVIII
B. *docent*. MSS *iubent*. v. 60. B. *Dum* MSS. *Cum* v. 161. B. *ferit*. MSS. *forat*. v. 162. B *dura*. MSS. *dira*. v. 165. B. *dolori* MSS. *doloris* v. 168. B. *Suſidis*. MSS. *Suſis in*. v. 169. B. *pius ille*. MSS. I. *poſt iſta*. v. 172. B. *Fronti*. MS. II. *Stanti*. v. 173. B. *forma*. MSS. *formam*. v. 178. B. *dignentur*. MSS. *dignetur*. v. 184. B. *veniant* MSS. *regi*. ibid. B. *feres*. MSS. *loquar*. v. 186. B. *flectit hic caput*. MSS. I. *Caput hic flectit &c*. v. 189. B. *iram*. MSS. *iras*. ibid. B. *at*. MSS. *abit*. v. 209. B. *regi* MSS. *vota*.

Praeconcepta promens, conſiliumque datum.
Intendit, poſtquam fuerit ſibi copia regi

v. 215. B. *dici* MSS. *dictum*. v. 216. B. *vocem*. MSS. *fauces*. ibid. B. *ad*. MSS. *in*. ibid. B. *ſuam*. MSS. *ſuas*. v. 219. B. *cui*. MSS. *cuius*. ibid. B. *fulgeat*. MSS. *micat*. v. 221. B. *equum*. MS. II. *eum*. v. 222. B. *iuſſa*. MSS. *viſa*. v. 223. B. *Qui*. MS. II. *Et*. ibid. B. ſonat. MSS. *tonet*. v. 231. B. *ad* MSS. *vt* Verſui 231. addunt MSti Codices binos ſequentes verſus:

Prandia. Suſcepit menſa parata duos
Rex hilaris factus poſt blandi nectaris hauſtum

v. 234. B. *pars*. MS. II. *plebs*. v. 236. B. *agit*. MS. II. ait. v. 241. B. *corrigit*. MSS. *corruit*. v. 242. B. *minuat* MSS. *leniat* v. 246. B. *Non* MSS. *Nec*. v. 252. B. *relinquit*. MSS. *reliquit*.

v. 255.

A. C. MCXCVIII v. 255. B. *Et.* MS. *Vt.* v. 258. B. *alimenta.* MSS. *alimenta cibi.*

Verſui 266. adduntur in Codice I. MSto:

Rex, qui feſta facit conuiuia, tempore in aluo
Virginis eſt, mundo gaudia feſta parans.
Regis ad has epulas ſynagoga vocatur ut intret,
Quae dedignatur, atque venire negat.
Reſpuit hanc, & captiuam ſibi Chriſtus adoptat
Eccleſiam. Sic ſit nubat ut Heſter ei.
Hanc infeſtat Haman mundanus quisque tyrannus,
Sed perit ars eius, & manet huius honor.

His ſubiunguntur in utroque MSto verſus:

Inde, quod euaſit mortis gauiſa periclum,
Feſtum plebs ſummo fecit Hebraea deo.
Quod debere coli veteres ſtatuere futuris
Et feſto nomen impoſuere Phurim.
Solennizat adhuc Iudaeus & excolit Heſter,
Illud ab antiquo perpetuando decus.

Bina diſticha de Ruben ex Aurora deprompta inſeruit Thomas RUBDORNE Hiſtoriae Maiori Wintonienſi. *ab*)

Diſtichon quoddam de Aoth ex Aurora ſumtum habet Idem RUDBORNE. *ac*)

Duo diſticha de Iuda Machabaeo ex eadem Aurora decerpta ſiſtit Idem. *ad*)

Integram Auroram edere nunc nolumus, ſed ſpecimina ſolum ex ea aliqua. Tres inprimis

ab) L. III. c. III. in Anglia Sacra ed. Londin. 1691. p. 204. *ac*) l. c. *ad*) l. c. c. VII. p. 209.

rimis Codices manuſcriptos conſuluimus, MCXCVIII
luos Helmſtadienſes unumque Gvelpherby anum.

Praemitto ordinem librorum V. & N. T. quem ſeruant Codices Helmſtadienſes. In rimo haec ſeries obſervatur, Geneſis: Exdus, Leviticus, Numeri, Deuteronomion, Liber Ioſue, Judicum, Ruth, Regum prinus, ſecundus, tertius, cantica canticoum, regum quartus, lamentatio Ieremiae, Daniel, Iob, Tobiae liber, Eſther, Iudith, Machabaeorum, Euangelium Lucae, Marci, Actus Apoſtolorum. Codex alter Helmtadienſis hoc ordine procedit: Pentateuchus, Libri Ioſue, Iudicum, Ruth, Regum Tobiae, Danielis, Iudith, Eſther, Machabaeorum, Iob, Lucas, Marcus. Actus Apoſtolorum, Cantica canticorum, Lamentaiones Ieremiae,

Obſervatu curioſum eſt finitis Actibus egi in Codice poſteriori: *Explicit vetus & nouum teſtamentum. Incipit prologus ſuper Cantica Canticorum.* Videturque auctor eum ibrum canoni vulgari non vindicaſſe.

Speciminum loco dabo

I. *Prologum* ex Codicibus priori Helmtadienſi & Gvelpherbytano MStis:

Initium mundi: quales in origine prima
Traxit ab artificis conditione vices;
Quae fabricae contenta dedit; quae ſemina rerum;

Omne

A. C. Omne ereatoris munus opuſque dei.
MCXCVIII Quodam chirographo Moyſe duce carminis huius
Eſt animus motus commemorare mei.
Huius adhuc putei, velut eruderator in altum.
Ad typici ſenſus vim penetrare volo.
Sic quae figurali myſteria clauſa ſigillo
Senſibus hiſtoricis eliciturus ero.
Nec quam nil operer ſed ſic magis optima ſecter
Ridiculo debent ſeria noſtra legi.
Credo ſuperuacuo non indulgere labori.
Credo lectori, credo valere mihi.
Conſona nam cum ſint fidei noſtraeque ſaluti
Haec ego non alio ducor amore loqui.
His ego fraternum meritis mihi venor amorem.
His ego munificum venor habere Deum.
Da, tua facta, Deus, ut proſequar ore fideli
Et ſit ſermo tuus vatis in ore tui.
Tu greſſus diſpone meos. Tu pectus adauge.
Tu ſenſus aperi. Tu plue verba mihi.
Porro ſit mecum, qui ſe fidei profitetur
Eſſe receptorem, chriſticolamque tuum.
Myntologi *ae)* cedant, & apud gymnaſia vatum
Hic habeant primum praecipuumque locum.

Hic

ae) forte: *Mythologi.*

Hic rerum figens oculum ſimul ire videbit A. C. MCXCVIII
Grammaticos apices, eloquiumque ſacrum.
Hic adhibens ſtudium iuxta genus omne latinum
Dicendi inueniet elicietque modum.
Ergo poetarum potius quam dicta canora
Hic tibi proponi turba ſcholaris ama.
Hic tibi magna ſeges ubi qui ſemel inſpicit, & ſi
Primo diſcredit, poſtea nemo neget.
Suſtineas igitur, & me procedere fas ſit,
Si fieri poſſit, inuide, pace tua.
Nam nihil efficeres, ubi tot tutoribus uti
Spero; ſed eſſet opus claudere labra tibi.
Haec, ut praemiſi iam, nunc dicenda videto
Lector & hoc vigili primitus aure nota.

2. Subnectitur in Codice priori Helmſtadienſi MSto Aurorae *Recapitulatio utriusque teſtamenti*, quae in altero poſita inter Machabaeorum & Iobi libros. Similis ea eſt Fulgentii libro absque literis. En textum ipſum ex binis Codicibus Helmſtadienſibus.

Incipit prologus in breui recapitulatione, quae ſequitur de omnibus, quae ſuperius diffuſius pertractata ſunt.

Haec de lege noua veterique volumina complens

Factu-

A. C. MCXCVIII

Facturus finem ſi licuiſſet eram.
Hic fuerat ſtandum, niſi quod diuerſa voluntas
Ecce mihi ſurgit, conſiliumque nouum.
Nam lector quaecumque prius diffuſius egi,
Vt docilem reddam cuncta, reſumo tibi:
Supra perſonas, & res, & nomina multa,
Deſcripſi, memori ſi bene mente tenes.
Ne qua tibi deſint ea magna parte reſumo,
Et breuibus verbis, & breuiore ſtylo.
Quaeres: hexametro qui me nunc lege gerebam,
Cur iterum claudis hic vehor ipſe rotis.
Hoc eſt pentametris cur rurſum verſibus vtor,
Nam nequeo longae taedia ferre morae.
Ad metam properare iuuat: vicina videtur,
Hactenus effuſum quae mihi ſiſtat iter.
Porro quae ſubdo, noua ſunt, quandam nouitatem
Dum ſequor in verbis, artificemq; modum.
Nec tu culpandi ſtudio, quae ſeria dixi,
Otia dicturus, ludicra noſtra putes.
Quicquid id eſt attende libens. Deſeruit in vſum
Noſtra rudimenti cura laborque tui.

Explicit prologus.

Incipiunt

RECAPITVLATIONES VTRIVSQVE TESTAMENTI.

Pri-

A. C. MCXCVIII

Prima diſtinctio ſine A.

Principio rerum poſt quinque dies homo primus
Conditus in ſexto creditur eſſe die.
Exprimit hic Chriſtum, qui ſexto tempore mundum
Ingrediens fit homo nos redimendo cruce.
Fit coniunx ex oſſe viri, dum ſomnus in illum
Mittitur, & Chriſti mors fuit ille ſopor.
Eccleſiae ſignum, fuit haec de corpore Chriſti
Terreni generis ſumſit origo fidem.
Per ligni vetiti guſtum nos ille peremit.
In cruce nos redimit ille cruore ſuo.

Sine B.

Enſe Cain fraris transfodit viſcera ſanguis:
Fuſus de terra clamat in aure Dei.
Iudaeus Chriſtum perfodit cuſpide, cuius
Sanguis ſic clamat, quod male noſtra lauat.
Prauos in terra fundatos exprimit Enos,
Moenia de cuius nomine facta legis.
Seth, cuius nomen ſurrectio dicitur, illum
Monſtrat qui ſurgens de cruce ſumma tenet.
Enos, qui nomen domini prius invocat, illos
Inſinuat, qui ſpe gaudia vera ſpetunt.
Quem redimit poſt ſeptenas decies genituras
Et ſeptem, Chriſtus exſtat imago, Lamech.

A. G. MCXCVIII

Septimus a primo patre translatus fuit Enoch:
Quos recipit reqies ſeptima ſignat eos.

Sine C.

Ne pereat mundus lignum Noe rexit in vndis:
Per lignum per aquas nos pie Chriſte *af*) lavas.
Sem ſignat quosdam iuſtos, aliosq; profanos;
De quo profluxit illa propago patrum.
Gentilis populi, qui nouerat inter Hebraeos
Viuere porro, Iaphet eſſe figura poteſt.
Frater, qui patrem deriſit, ſignat Hebraeos,
Qui rident Chriſti probra, crucemque *ag*) negant.
Is, quem vir iuſtus pro patre ſuo maledixit;
Iudaeos ſignat, quos modo mundus habet.
Quos patres egere reos in ſanguine Chriſti
His verbis proles, poſt mala noſtra lauat.
Nemroth qui turrem conſtruxit *ah*) ad aſtra minantem
Eſt Sathanas quaerens alta, ſed ima tenens.
Manſio

af) C. in Ch. aut ſaltem in voce Chriſtus a litera C. ordinaria diverſa habetur, ſcribiturque plerumque in Codicibus veteribus MStis Ch. in Chriſtus per Graecum X. Quamvis vero haec vox excuſari poſſit, tamen in aliis verſibus auctor aut ſcriba aduerſus inſtitutum pugnauit quo litera C. abeſſe debebat. *ag*) *fidemque* rectius ut. C. careat vocabulum *ah*) Ad C. tollendum potuiſſet ſcribi: *Qui turrim Nimroth ex ſtruxit.* Vel: *Nemrothus turrim qui ſtruxit.*

Manſio ſignat Heber, ubi prima loquela remanſit, A. C. MCXCVIII
Aedem Chriſte tuam, qua manet vna fides.
Rex dominusque Salem panem vinumque litauit,
In quo ſignatur Chriſtus vtrumque potens.

Sine D.

Aeterni patris typus eſt Abraham pater: arae
Ille ſuum natum conſecrat, iſte ſuum.
Nil Iſaac patitur, aries fit victima: Chriſti
Nil patitur numen, cum moriatur homo.
Iſmael ac Iſaac ſacra teſtamenta figurant:
Exprimit ille vetus. Exprimit iſte nouum.
Hirſutus rufus Eſau notat, exprimit illos:
Qui cinxere manus ſanguine Chriſte tuo.
Fratri praelatus Jacob notat genus iſtud
Praetulit Hebraeis qui cor opusque notat.
Eſt Laban Sathanas, cuius nomen ſonat album:
Nam tegitur falſo ſaepe colore Sathan.
Parca Rachel manet in partu, ſed ventri auaris
Iacturam penſat largus in ore nitor.
Proles nobilitat vterum Lyae: ſed egenas
Et ſteriles habuit, & ſine flore, genas,
Pulcra Rachel ſterilis mens eſt intenta ſupernis,
Fraterno parcens vtilis eſſe lucro.
Lya viget partu, quod *ai*) lucra per vtile verbi
Semen in eccleſiis actio ſancta parit.

ai) Lego *quo*, quia litera D. abeſſe debet.

A. C. MCXCVIII

Sine E.

Dum vir cum Iacob luctatur miſſus ab alto,
Claudus in inſtanti fit patriarcha loco.
Cum ſic luctatur Chriſtum Synagoga fatigans
Claudicat, & *ak*) titubat hinc mala multa parans.
Loth ſanctos ſignat, quos mundi finis ab illis
Diuidit, ac ſaluat, quos mala flamma vorat.
Vxor Loth notat hos, quos primum gratia Chriſti
Traxit, poſt faciunt ad mala prima viam.
Hanc patriam, qua nunc Samaria fungitur, vna
Filia Loth ſignat, ultima nata Sion:
Doctrinis contra dominum maculatur iniquis
Illius aut huius incola turba loci.

Sine F.

Eſt Ruben primogenitus, populum notat illum
Quem prius elegit gratia ſumma dei.
Ille cubile patris violat., dum, quam ſibi Chriſtus
Coniungit, carnem cogit inire crucem.
Scribere quos Simeon notat occidere prophetas
Poſtque prophetarum membra perempta Ieſum.

Quem

ak) Rectius: *ac*.

Quem manus illorum clauis terebrauit acutis A. C.
Qui murus noſter & petra noſtra manet. MCXCVIII
Auctores ſceleris in Chriſti morte Leuitas
Presbyteroſque notat inſinuatque Leui.
Iudas deſignat Chriſtum, quem laudat in altis
Angelus, in terris pronus adorat homo.
Bina luce ſolet catulus dormire leonis,
Poſtque duos ſurgit euigilatque dies.
Sic & tertia lux de ſomno ſuſcitat illum.
Qui ſtirpis Iudae dicitur eſſe leo.
Eſt aſinus validus Iſaſchar recubans prope metas,
Quid bona ſit requies, optima terra, videns:
Doctoremque notat, qui robuſtos gerit actus,
Ad veram requiem lumina mentis habens.
Quae vitae meta, quis mundi terminus exſtet,
Commmeorans, & in his mente cubare ſtudens,
Eccleſiam ſignat Zabulon, quae fluctibus huius
Atteritur vitae, ſupplicioque patet.
Dan iudex, coluber in largo calle; Ceraſtes,
In ſtricto veniens: ſtabit iniquus equo.
Ex hoc aſcendens antichriſtus trahet ortum,
Vt ſcriptura docens inde loquendo ſonat.
Hic erit vt coluber mordens, tanquamque ceraſtes
Illis qui rectis greſſibus ire volunt.
Eſt equus hic mundus; Eſt ſeſſor quisque ſuperbus:
Mundi terminus eſt vngula pedis equi.
Ille quidem veniens in mundi turbine perdet,

A. C. Quos poterit mordens deiiciensque retro.
MCXCVIII Bella Gad accinctus hunc praecedendo mouebit;
Accinctus veniens ſtabit & ipſe retro.
Diſcipulos notat hic ad Chriſti bella paratos,
Quos praeit & ſequitur gratia larga dei
Panis pinguis Aſer, pinguedine panis abundans:
Eius delicias regibus ille dabit.
Altaris ſanctus cibus illo pane notatur,
Qui reges, populos, eccleſiamque cibat.
Neptalin emiſſus ceruus dicatur, ad omnem
Curſum ſuccinctus, verba decoris habens:
A domino miſſos celeres portare per orbem
Splendida verba dei denotat ille viros.

Sine G.

Ioſeph venditus eſt, & Chriſtus venditus: ille
Praeficitur populis, omnibus iſte praeeſt.
Beniamin ante lupus praedam rapiens ſibi mane
Arripuit ſero, diuidit ille cibos.
Ad typicum ſenſum venio. Saulum notat ille
Ex cuius natus dicitur eſſe tribu.
Iſte prius praedam rapuit ſibi more lupino,
Dum furit in ſanctos proſequiturque pios.
Poſt Paulus factus iam deſinit eſſe ſuperbus,
In populum domini dum pia verba ferit.
Manaſſes populis prior eſt, Effremque ſecundus,
Quem praecedenti praetulit ecce Deus.

Eſt

Eſt, Thamar eccleſia, quae ſanctos concipit actus, A. C. MCXCVIII
Dum tanquam baculo nititur illa cruci.
Filo coccineo cuius manus haeſit: Hebraeos
Monſtrat pollutos Chriſte cruore tuo.
Nos vero frater alius monſtrare videtur
Eccleſiae matris nutrit vtrosque ſinus.
Diua coacta ſubit cum terrae principe ſtultam
Inſinuans animam, quam mala vana trahunt,
Iob patiens Chriſtum paſſum notat; eius amici
Schiſmaticos, quorum corda ſuperba tument.
Filius iſte Sarae de baſſa *al*) rex Idumeae
Quartus ſucceſſor poſt Eſau nituit.
Sed de ſtirpe Nachor frater qui dicitur Abrae
Creditur hic natus ſicut Hebraeus ait.
Hoc ex principio libri, quem ſcripſit habetur
His vbi praemittit codicis ille locus.
Nachor enim natos octo coniunx ſua Malcha
Edidit, & primus Hus fuit inter eos.
Pro quo, ſcilicet Hus a quo deſcendit, ab illo
Dicitur in terra Hus, nomine Iob, vir erat.

Sine H.

Aegypti princeps muliebrem viuere ſexum
Imperat, & mergi cogit in amne mares.

al) Baſſus alioqui notat inferiorem. Forte Hagar eo nomine velut ancilla & inferior Sara, notatur.

A. C. MCXCVIII

Daemon femineos & molles diligit actus,
Ac ſanctos odit proſequiturque viros.
Vitalem Moſes hoc tempore prodit ad ortum,
Per quem Iudaeis lex fuit orta dei.
Quem fiſcella neci furatur ſcirpea ripae
Fluminis impoſitus flens puer auget aquas,
Aure bibit parui vagitum filia regis;
Tolli iuſſit; ali fecit; amauit eum.
Iſta ſacram notat eccleſiam, quae credula Chriſtum.
Ad fontem lauacri cernit adeſſe ſacri.
In ripa lacrimans Moyſes Criſtum lacrimantem
Denotat: in cunis flevit vterque puer.
Aaron, qui populos emundat ſanguine, Chriſtum
Signat, qui lauit ſanguine cuncta ſuo.
Quam tetigit lepra Moyſi ſoror, eſt ſynagoga
Quae lepram patitur credere dura deo.

Sine I.

Bella mouens Amalech tanquam cruce factus ad arma
Languet Hebraeorum parte leuante manus.
Praeualet & ſuperat Hebraeos, quando relaxat
Palmas, & ceſſat fructus ab ore precum.
Quod, cum dependent, admotae mox ope petrae
Suſtentant rectas Hur Aaronque manus.

Hoc

Hoc ſua tela modo marcent, dum mente leuatur A. C.
Ad coelum clamans, corde vel ore precans. MCXCVIII
Hocque modo celebrat tractans arcana ſacerdos
Tunc manuum ſupplex aſtat vtramque leuans:
Praetentans oculos noſtro ſermone vocatus
Rector Amorraeus fertur obeſſe Sion.
Noſce per hunc Sathanam cum ſe transformat, ut exſtat
Angelus & fallat qua valet arte bonos.
Ogque Baſan rector quem concluſum vocat auctor,
Vel concludentem, denotat eſſe Sathan
Nam concluſus adeſt coelo concludere quaerens
Eſt praeſens mundo nos lacerando modo.
Porto ſenos dies ſeptem ſacrus replet ardor,
Totque loquelae ſunt, quae ſacra verba docent,
Per quos credentes ardeſcunt pneumate Sacro,
Tot ſunt ſermones, quos modo mundus habet.

Sine K.

In ligno botrus pendens eſt, in cruce Chriſtus:
Profluit hinc vinum; profluit inde ſalus.
Sunt duo vectores botri gentilis Hebraeus:
Hic prior; ille ſequens: coecus hic, ille videns.

A. C. MCXCVIII

Qui prior eſt dorſum curuans coecatur Hebraeus,
Ne videat Chriſtum credere durus ei.
Sed plebs quae ſequitur gentilis lumine recto
Haeret in hunc Criſtum mente fideque videns.
Sabbata contemnens homo ligna legens notat illos,
Qui mala multiplicant & ſine pace manent.
Vti thuribulis Abyron Dathan & Chore tentant
Contra iuſſa dei, ſcismaticosque notant.
Sed ſicut tellus tales abſorbuit offas,
Sic & ſcismaticos puniet ira dei.
Qui faciunt altare recens, qui ſcismata quaerunt,
Qui baptiſma nouant, eccleſiamque premunt.
Conductus Balaam fuit, vt maledicat Hebraeis,
Sed maledicta magi ſunt benedicta magis.
Inſidet hic aſinae; mutum loquitur pecus; enſem
Non videt angelicum ſeſſor; aſella videt.
Muta prius plebs gentilis, loquitur modo laudes
Chriſte tuas: iſtud ſignat aſella loquens.
Eius erat ſeſſor quiuis, qui falſa docebat
Sacra coli, donec reſpuit illa deos.
Donec Criſtus adeſt, qui conſilii fuit altī
Angelus, & gentes ſubiugat ille ſibi.

Cum

Cum Zambri ſcortum Phinees ferit, & notat illum A. C. MCXCVIII
Qui verbi gladio peſſima quaeque ſecat.

Sine L.

Eſt Ioſue Criſti typus: Hic diuiſit Hebraeis
Terrea regna patris; regna dat iſte ſuis.
Si nos iſte viros Iericho transmittit ad vrbem,
Per quos agnoscat gentis & vrbis opus.
Eſt Iericho mundus, duo teſtamenta redemptor.
Miſit ad hunc, hominum facta per iſta probans.
Funis coccineus pendens haerensq; feneſtrae
Seruat ab hoſte Raab resque genusq; ſuum.
Nos ſeruat roſeus fuſus cruor in cruce Criſti
Cuſpide coſta patens iſta feneſtra fuit.
Gens Hebraea tribus Iericho circumſonat vrbem,
Inde ruit murus ſicque triumphat eam.
Non armis, ſed verborum virtute ſacrorum.
Vicit amatores orbis in orbe fides,
Cuius vbi ſonus inſonuit mox corruit orbis
Tota ſuperſtitio perfidiaeque ſtatus.
Peccat Achor rapiens aurum; petra vindicat auri
Peccatum; damnat aurea furta deus.
Sciſmaticos notat hic, qui miſcent aurea ſcriptis
Verba ſacris: iſtos puniet ira dei.
Saeua tribus procerum, quam ditat ſanguinis ortus

Monte

MCXCVIII Monte ſtetit Gazirim, ut benedicit ibi.
Infima ſena tribus, quae non ita ſanguine vernat,
Monte ſtat oppoſito verba ſevera mouens.
Hi quibus incumbit benedictio, corda figurant
Quae faciunt ſummae pacis amore bonum.
Hi quibus incumbit maledictio corda figurant
Intuitu poenae quae vitioſa cauent.
Ara notat mentem, quae carnis conterit aeſtus,
Et motus animae ſub ratione premit.
A patre donantur arae duo munera nobis,
A patre qui regnat munus vtrumque datur.
Cum caro ieiunat datur arida terra petenti;
Cum gena rore madet humida terra datur.

Sine M.

Poſt Ioſuae de principibus narratio fiet
A quibus ad Iuctan fulſit Hebraea tribus.
Sic poſt te, pie rex, pie dux, pie Criſte, periti
Rectores veniunt noſtraque bella gerunt.
Si ſacra vana colens populus peccaret Hebraeus
Iſtos tradebat hoſtibus ira dei.
Si prece pulſaret coelos ſacra vana relinquens,
Hoſtes terga dabant iſtud agente deo
Sic te iuſſa dei ſpernente tuus viget hoſtis,
Si pulſes precibus aethera, victor eris.

Pec-

Peccat Hebraeus adhuc: rex Eglon praeualet illi: A. C. MCXCVIII
Preſſus & afflictus ſupplicat ille deo.
Plangit, ſuſpirat, Gideon reſpirat in illo,
Sperat qui flenti gratus adeſſe parat.
Pugnis dexter Aoth pugnat, cruri datur enſis
Dextro: rex Eglon corruit, ille redit..
Signat Aioth iuſtos, qui nulla parte ſiniſtri
Vt ſint a dextris ſingula dextra gerunt.
Sexcentos Sangar in vomere percutit hoſtes,
Doctoresque notat qui ſacra verba ferunt.
Vellus rore fluit, prius aruit area: vellus
Iudaeos; gentes arida terra notat.
Legis nube deus prius irrorauit Hebraeos:
Sed fuit a tanto plebs aliena bono.
Vellere ſiccato poſt haec fluit area: ſpretis
Iudaeis genti gratia larga fuit.
Concha repletur aquis expreſſo vellere: concha
Virginis impletur ſancta liquore ſacro.
Delbora ſiue Iachel proba quae ligno caput hoſtis
Perforat, eccleſiae quaeque figura fuit.
Quippe ſacro ligno, ſigno quaſi, Suſara ſathan
Vincitur, orbatus iuris honore ſui.
Hinc ſequitur Iepte, pro cuius laude triumphi
Vinea nata fuit hoſtia facta deo.
Claret in hoc Criſtus: caro cuius in arbore pendens

Hoſtia

A. C. Hoſtia pro noſtra facta ſalute fuit.
MCXCVIII Faucibus exultat aſini Sanſon, cruce Criſtus:
Sternitur hinc hoſtis, vincitur inde Sathan.
Fons nouus edente ſalit, & prodeſt ſitienti:
Nos lauat & renouat crux ſacra fonte ſacro.

Sine N.

Dux fortis Gazam petit, vt ſocietur amico,
Ducat vt eccleſiam tartara Chriſtus adit.
Fraude ducem ſepelit hoſtilis turba: ſepulcro
Criſti cuſtodes ponit *am*) Hebraea cohors:
Hoſtibus ille grauis ſtellarum tempore ſurgit
Iſte ſub aurora laeta trophaea refert.
Hic vrbis portas, praedam tulit ille beatam:
Praeualet ille ſuis; praeualet iſte ſuis.
Ardua rapis adit victor dux hoſte ſubacto.
Victor Hebraeorum Chriſtus ad aſtra redit.
Quod caput illius ſpoliauit amica capillo
Sacro; quod diris hoſtibus ille datur;
Quod viſum perdit; quod ludit; quod molit; iſtud
Diſcute tu lector qui ſacra verba legis.
Eſt ratio quaſi vir fragilis; caro dedita dulci
Luxuriae dici Dalida iure poteſt.
Illa comam radit, dum te caro lubrica fallit;
Eſt coma raſa dei gratia rapta tibi.
Iſta de cauſa te deludit tuus hoſtis:
Qui ruit e coelo, qui mala quaeque facit.
Sic

am) Vt litera N abſit, ſubſtituatur: *Addit* aut ſimile vocabulum.

Sic oculos perdis, quia pulvere te uitiorum A. C.
Coecat, vt mittas corde videre deum. MCXCVIII
Teque facit torquere molam, dum circuit orbem,
Corque tuum miſerum per mala multa rotat.

Sine O.

Eccleſiam Ruth deſignat de gentibus eius
Vir Chriſtus caſte qui ſibi iungit eum.
Anna prius ſterilis inuenta parens Samuelis
Munere coeleſti facta ſubinde fuit.
Factaque de ſterili foecunda figurat; eandem
Eccleſiam plenam fructibus eſſe piis.
Spretus Heli naſcens Samuel marceſcere legem
Deſignat veterem lege ſequente data.
Ad gentes legis tranſire decus gladiati
Patris Heli iuuenes archaque capta petunt.
Nititur arte Saul rex, vt parui cithariſtae
Guttas ſanguineas regia tela bibant.
Sic & Iudaeus in Criſtum perfidus, eius
Eſuriit, ſitiit, vulnera, vincla, crucem.
De paruis Iſai minimum reperimus inungi:
Sic agit in minimis gratia larga dei.
Reſpicit hic humiles aliena quibusque ſuperbit
Nam tales abiicit, atque reſiſtit eis.
Iure Dauid verum Dauid expreſſit, quia Criſtum

Edidit

A. C. Edidit ex eius ſtirpe beata parens.
MCXCVIII Berſabee nuda regi placuit, quia legem
Chriſtus amat, cuius lacida verba micant.
Rex illa priuat Vriam: ſic Criſtus Hebraeum.
Lege ſua; damnum neſcit vterque ſuum.
Quam gerit Vrias Vriam littera perdit:
Quae gerit Hebraeus per ſua ſcripta perit.
Getheum Dauid extinguit, Criſtusque ſuperbum
Qui dicebat: Erit pes ſuper aſtra meus.

Sine P.

Trans hominem Salomon ſenſu cum rebus abundans
Fulſit, & affluxit iſtud & illud habens.
Dignam laude domum cuius certare decori
Non audent aliae dedicat ille deo.
Eccleſiam, multo quam Criſtus honore beauit,
Conſtruit ex iuſtis ſydereiſque viris.
Regis in aede ſacra non eſt audita ſecuris,
Nullus in aetherea ſede tumultus erit.
Naturas hominum; cantus auium; medicinas
Herbarum, ſtellas aetheris; alta maris;
Vim venti: vires gemmarum, fluminis iram;
Et rerum latebras eſt tibi ſcire datum.
Fit tronus ex ebore; Salomon ebur induit auro:
Non meruit ſimilem mundus habere thronum.
Rex Salomon Iheſus eſt; maieſtas numinis aurum,

Virgi-

Virginitas ebur eſt; virgo Maria thronus. A. C.
Sub Roboam, ſub Ieroboam: diuiſio regni MCXCVIII
In duo facta fuit iſtud agente deo.
Deſignat Roboam Salomonis filius illos
Naſcenti domino qui tribuere fidem,
Ieroboam ſeruos illos oſtendit Hebraeos,
Quos in fine necat filius ille necis.

Sine Q.

Igneus Heliam rapit ad ſublimia currus:
Non ope non curru fertur ad aſtra deus.
Hoſpes inops mulier Heliam paſcit, & ille
Paſcit eam: magis haec paſcitur, ille minus;
Non huic defecit oleum farriſue medulla;
Nec minui poterat ille vel ille cibus.
Eccleſiam mulier ſignat Chriſtumque propheta:
Hunc cibat hunc reficit moribus illa bonis.
Eſt Criſti corpus & criſmatis vnctio victus:
Hinc cibat eccleſiam gratia larga dei.
Iſte cibus ſemper expenditur; iſte redundat
Semper; nec minui ſiue perire poteſt.
Sumptus in altari panis manet integer; illum
Semper ſumis; cum ſumere ſemper habes.
Aſcendat caluus pueri clamant Helyſeo;
Sed necat vrſus eos, deuorat ille ſimul.
Iure notat caluus Criſtum: caluaria nempe
Dicitur eſſe loci pars, vbi Criſtus obit.
Vrſi ſunt illi duo: Titus, Veſpaſianus:

A. C. MCXCVIII

Ieruſalem ciues hic ſecat, ille necat.
Clamantes: crucifige Ieſum! crucifige! necantur,
Et patrum culpas tota propago luit.
Das famulo baculum, tradas Heliſaee miniſtro;
Nil agitur ſurgit te veniente puer,
Non hominem ſaluat praemiſſae littera legis:
Coepimus aduentu viuere Criſte tuo.

Sine R.

Totus fit Naaman mundatus, dum ſubit vndam:
Nos penitus mundat quos aqua ſancta lauat.
Peccans Ozias Iudaeam denotat eius
Foetet pollutum labe fluente caput.
Sic & Iudaeos dominumq; fidamq; negantes
Polluit impietas, & mala fama necat.
His Ezechias, cui iudex addidit annos,
Signat eos, quibus eſt danda beata quies.
Ioſias ſanctum paſcha facit idola tollit:
Paſcha Iheſus faciens idola quaeque fugat.
Fit Sedechias coecus delatus ad hoſtes;
Subiectus Sathanae lumine mentis eget.
Sanctus Eſaias pandit loca myſtica, tanquam
Sint euangelicum quae ſua lingua ſonat.
Caſtus homo natus Enathot patiendo loquendo
Te ſignauit in hac laude benigne Iheſu.
Hos tua lingua Iheſu docuit: nos paſſio lauit

Vtilis

Vtilis eccleſiis illa vel illa fuit. A. C. MCXCVIII

Sine S.

Qui mala corripuit Ezechiel notat illum,
Qui mundi rector omnia recta docet.
Dum populo loquitur, labor & dolor opprimit illum,
Cum docet his plebem fert patiturque crucem,
Electrum nitidum, binaeque videntur ab illo
Virgae quae latet hic mira figura fuit.
Fulget in electro nitor argenti rubor auri.
Emicat in domino cum deitate caro.
Argentum carnem; deitatem denotat aurum;
Carne dei verbum copulat iſta duo.
Virga prior virgo; crux altera virga vocatur:
Illa decore placet; iſta vigore valet.
Vita datur mundi, Criſtum pariente puella;
Vipereum frangit crux benedicta caput.
Floruit & viguit pudor in Daniele; per illum
Et vigor exprimitur innuiturque pudor.
Efficitur Daniel, qui floret carne pudica,
Quem non ad vitium coeca libido trahit.
Qui carnem macerat, qui rerum culmen abhorret
Lubrica contemnit cum Daniele viget.

Sine T.

Cum maecham ducis Oſee: ſignas crucifixum
Eccleſiam maecham pronuba maecha viro.

A. C. MCXCVIII

O prior eccleſia prius idola vana colendo,
Maecha quidem fueras corde doloſa deo.
Sed conuerſa modo ſis regis amica ſuperni,
Numina falſa cauens carmina vera canens.
Nunc domino laudes celebras ſponſo canis hymnos;
Glorificas illum moribus, ore, fide.
Pro ſponſo laudis modo pſalmis, vocibus, hymnis,
Cum quo gaudebis ac ſine fine canes.

Sine V.

Porro Iohel ſonat incipiens hominemque petentem:
Prima ſacra menti dona notare poteſt
Paſtorem plebis in Amos paſtore notabis:
Ille gregi, plebi profuit iſte dei.
Paſcens Abdias centenos pane prophetas:
Altos doctores pontificesque notat.
Num tales debent coeleſtis nectare panis
Paſcere credentes eccleſiaeque fidem.
Tales commendat ſermonis gratia, tardos
Lacte cibant ſolido fortia corda cibo.

Sine X.

Tam Sermone Ionas, quam naufragio, notat illum,
Qui patris eſt ſermo naufraga corda docens.
Mittitur hic; miſſus metuit; metuens fugit; intrat
Vas fugiens; ſomnum vaſe receptus init;
Vnda

Vnda tumet; miſſa ſors hunc facit in mare mergi; A. C. MCXCVIII
Piſce voratur homo; ſupplicat ille deo;
Piſci praecipitur, vt quem tenet euomat offam;
Auctoris verbo paruit ille ſui.
Tertia quando dies primum iubar extulit orbi
Euomit in terram bellua iuſſa Ionam.
A domino ſeruus & filius a patre miſſus
Dicitur: hic domino paruit ille patri
Puppe Ionas dormit: moritur Iheſus in cruce. Serui
Ille ſopor: domini mors pretioſa fuit.
Puppis ligna crucem: domini tumulum gula ceti
Signat. In hoc per tres dormiit ille dies.
Tertia facta dies vomuit de ventre prophetam:
De tumulo dominum ſuſcitat illa dies.

Sine Y.

Cernit mente locum, pronuntiat iſta Michaeas:
Quo paritura deum regia mater erit.
Nomine teſte Naum conſolator notat illum
Qui nos confortat & bona verba ſonat.
Fortis luctator Abacus, qui cornua vidit,
In manibus domini quiſque fidelis homo.
Qui domino credit, qui ſaluatum cruce mundum

Prae-

A. C. Praedicat & toto ſpargit in orbe fidem.
MCXCVIII Illos inſinuat Sophonias ſpeculator,
Qui Martham ſpernunt eſſe Maria volunt.
Praecipit Aggeus domini domus vt renoue-
tur
Vt iuueneſcat opus quod ſenuiſſe videt.
Vnus ſeptenis lapis eſt ornatus ocellis,
Quem Zacharias mente ſtupente videt.
Hic eſt iuſtitiae ſol, quem ſeptena repleuit
Gratia, cui penitus omnia nuda patent.
Nunciat angelicus Malachias dona piorum,
Paenas prauorum iudiciique diem.
Ille figurat eum, qui dicitur angelus alti
Conſilii, qui fons eſt & origo boni.
Mathan, Achian, Sadoch, Abian, Aian,
Thobi tres pueros, magnificantq; Iheſum
Eſdram, Zorobabel, Eſter, Iudith, Macha-
baeos:
Non ſine Suſanna quae fuit aequa viro.
Cum ſupradictis quos carminis ordine puri
Continet hos tenet hos lex vetus illa viros.
Explicit de antiquis patribus. Incipit de no-
vis. *Sine Z.*
Iſti ſunt in lege noua baptiſta Iohannes
Cum patre, cum matre, virgo Maria parens.
Petrus & Andreas, Paulus, Iacobusque Io-
hannes,
Cuſtos virgineus qui ſine labe fuit.
Thomas, Matthaeus, Philippus, Bartholo-
maeus,
Iacobus & Iudas non malus immo bonus.
Mat-

Matthias, Marcus, Lucas, Simeon, Thimotheus, A. C. MCXCVIII

Barnabas & Titus hi docuere fidem. 525.

Explicit de patribus noui Teſtamenti.

3. *Singularia* quaedam ex Petri de Riga Aurora *excerpta*, quae a textu inprimis Scripturae S. abludere videntur, eaque hiſtorica, notabimus

Geneſ. II. perhibet auctor primam linguam Ebraeam fuiſſe, Adamum, ſomno immiſſo, prophetum factum, viſionesque ſuas Scripto tradidiſſe:

Mox deus adduxit animantia ſingula terrae:
Praebeat ut cunctis nomina rebus Adam.
Hebraiceque loquens imponit nomina rebus
Omnibus ille. Prior illa loquela fuit.
Poſt in Adam miſit virtus diuina ſoporem.
Non ſomnus, ſed erat extaſis, ille ſopor.
In qua perſpicuae cauſas vidiſſe ſupernas
Fertur, & euigilans inde propheta fuit.
Iudicium per aquam, per flammam, vidit, & ortum
Chriſti praedidicit, eccleſiaeque fidem.
Iſta prophetiae myſteria novit ibidem
Inque ſuis libris haec reſerauit Adam.

Geneſ. III. Adamum ex terra Damaſcena creatum perhibet:

Poſt eiecit Adam deus extra, de paradiſo
In terram, cuius puluere factus erat.
Inque Damaſceno campo, de quo prius illum

A. C. *Tranſtulerat, poſuit, cultor ut eſſet ibi.*

MCXCVIII Ibid. ſtatuit Eliam & Enochum in paradiſum terreſtrem veniſſe:

Obſtruitur paradiſus, & ignea ſpata, tuendo
Pro ligno vitae, ponitur ante fores.
Ac ideo gladius verſatilis eſſe refertur,
Quod tandem vellet hunc removere deus.
Helias & Enoch paradiſum dum ſubiere,
Praebuit ad tempus ille remotus iter.

Gen. IV. Tremorem capitis ſignum Caino a Deo datum dicit:

Dat Deus ergo Chain ſignum, cito ne perimatur,
Et motus capitis, & tremor, illud erat.

Ibid. Nomen uxoris Caini revelat:

Ille vagus in terra Noth cum coniuge manſit.
Coniugis illius Calmana nomen erat.

Ibid. Adamum columnas futurorum indices poſuiſſe refert:

Et quaſi nouit Adam primum dixiſſe: futurum
Iudicium duplex: ſcilicet ignis, aquae.
In geminis artem ſcripſit, poſuitque, columnis,
Exſtitit haec laterum. Marmoris illa fuit.
Vt non haec per aquam pereat; non illa per ignem
Si ſit deficiens una ſit una manens.
Vt nobis Ioſephi declarant ſcripta: columnam
Marmoream tellus Syrica ſervat adhuc.

Ibid. Quomodo Muſica inuenta ſit exponit;

Aure Jubal varios ferramenti notat ictus.
Pondera librat in his. Conſona quaeque facit
Hoc inventa modo prius eſt ars muſica, quamuis
Pythagoram dicant hanc docuiſſe prius

Ibid.

Ibid. Lamechi hiſtoriam variis circumſtantiis auget: A. C. MCXCVIII

Lamech venator iaculo pollebat, & arcu:
Qui videndo diu lumine pauper erat.
Hic, pro deliciis pecorum, vel pellibus, arcum
Geſtabat. Carnis non erat uſus adhuc.
Huius erat ductor iuuenis, cuius documento
Vulnerat ille Cain, dum putat eſſe feram.
Rem Lamech diſcit. Dolet, & transuerberat arcu
Hinc iuvenem, cuius livida membra facit.
Poſt Lamech metuens merita, videnſque, qualeſſet
Jure Cain poenae ſupplicioque datus:
Coeperat uxores ipſum ne forte necarent,
Aut male tractarent, extimuiſſe ſuas.
Idque verebatur, quod eis odibilis eſſet,
Ut iam difficilis decrepituſque ſenex.
Ergo volens ſuper hoc ſeipſum praemunire per aſtum
Talia coniugibus inſimulare ſtudet.
De peccante Cain punitio ſeptupla fiet;
Per ſeptem decies ſeptupla poena mei eſt.

Geneſ. Cap. IV. Adamum luxiſſe mortem Abelis per centum annos refert:

Jam poſt Abel, quem centum luxerat annis,
Uxorem rurſus ingravidauit Adam.
Juſſerat hoc dominus carnem ſumturus, & illam
Nolens de reproba ſumere carne Cain.

A. C. MCXCVIII Cap. XIX. Quatuor cum Sodoma periiſſe urbes narrat:

Poſt haec praemiſſa Sodomam forat ignis, & urbes
Quatuor aequales aequa ruina trahit.
Quinque ruunt urbes. Dominusque pluit ſuper illas
Ignem flammivomum, ſulphureosque globos.

Cap. XXVIII. Scalae Jacobi XII. aſſignat gradus:

Illa gradus habuit quaſi bisſenos: Quia biſſex
Exſtant diſcipuli, qui docuere fidem.

Cap. XXXVII. De pulchritudine Joſephi pronunciat haec;

In vultus alios vigili minus uſa labore
Hinc natura dedit, quicquid habebat opum.
In pueri vultus tantum fuit illa decoris
Prodiga. Poſt munus paene remanſit inops.
Commendant pueri decus: os roſeum; gena florens;
Scintillans oculus; mens pia; pura caro.
Os; lumen; dentes: imitatur; reddit adaequant:
Pura; nitens; niveum: lilia; ſidus; ebur.

Gen. XXXIX. Illiciti Potipharis erga Joſephum amoris mentionem facit:

Sulphereo vitio qui dicitur eſſe notatus
Phutiphar iſte fuit captus amore Joſeph.
Nam qui ſcit, quos non laqueo praedetur amoris
Os, in quo certant lilia mixta roſis.

Ma-

Magnus habebatur antiſtes regis. Eoque A. C.
Phutiphar a vitio non alienus erat. MCXCVII.
Nunc etiam tales abſorbet, eoque laborant,
Qui mundi regimen & loca ſumma tenent.

Exod. cap. XXVI. occaſione circulorum aureorum quinquaginta numerum librorum canonicorum profert:

Ex auro circli decies ſunt quinque parati,
Per quos velorum copula facta fuit.
Circlis auratis decies ſunt quinque notati
Libri, quos implent aurea verba dei.
Quot circli, tot ſunt libri. Nova lex habet octo.
Lex antiqua tenet cum quater octo decem.
Iſti terdeni libri ſunt & duodeni
Antiquae legis, ſi numerando legis.
Qinque Moys; Joſue; Judex; Paralipomenon; Job;
Bis bini regum; Ruth; David; & Salomon;
Ezechiel; Daniel; Jſaias; Jeremias;
Eſdras; Philo; Syrach; Plena vigore Judith;
Heſter amoena genis; Thobias; & Machabaei;
Scripta prophetarum ſunt duodena ſimul;
Nempe Neemiae dedit hoſpitium liber Eſdrae;
Et Ruth iudicibus hoſpita facta ſubeſt; an)
Scriptorisque ſui Baruch librum Jeremias
Poſt libri recipit poſteriora ſui.
Hinc Evangelii ſcriptores quatuor augent
Librorum numerum continuantque ſuos.

Poſt

an) Ruth liber iam ſuperius numeratus fuit, isque ſi tollatur calculus ad XLI. non XLII. asſurgit.

A. C. MCXCVIII *Poſt Apocalypſis, Pauliqué volumen, & Actus*
In numerum veniunt, canonicusque liber
Poſtea de libris novi foederis clarius:
Hebraeos libri quadraginta duo ditant.
Octo libris vernat plebs tua Chriſte Jeſu.
Ex evangeliis ſunt libri bis duo. Quintus
Eſt Apocalypſis myſtica verba gerens.
Sextus Apoſtolicos luce liber exſerit actus,
Septimus & Pauli ſcripta profunda nimis.
Ultimus ex ſcriptis Jacobi, Petrique, Johannis
Et Judae, trahitur conſeriturque liber.
Exodi Cap. XXXIII. de Iſraelitarum angelo tutelari haec habet:
Audierat Moſes: Tecum meus angelus ibit;
Hunc petit, ut melius indicet illud ei
Genti cuique ſuus cuſtos datur angelus. Hinc eſt,
Quod gens Judaeae ſub Michaele iacet.
Nemo niſi Michael adiutor in omnibus iſtis
Exſtitit. In libris hoc Danielis habes.
3. Reg. IV. De ſapientia Salomonis haec addit:
Invenit voces, quibus adiuvare ſolebat
Aegrorum morbos, ſubſidiumque dabat.
Obvia ſpiritibus invenit verba malignis,
Inde fugabat eos non remeare ſinens,
Deque karacteribus fuit auctor, quos pretioſis
Inſculpſit gemmis, mira potenter agens.
Quos cum radice, quam nouit, naribus aegri
Ponens, pellebat daemonis omne genus.
Cap. X. Reginam Auſtri de ligno crucis aliqua praedixiſſe perhibet:

Poſt

Poſt reditum regina ſuum quod dicere praeſens A. C.
Noluit, hoc abſens per ſua ſcripta docet. MCXCVIII
Indiciis certis regi poſt nobile lignum
In ſaltus poſitum nunciat eſſe domo:
In quo privetur vita pendens homo, cuius
Pro nece ius regni perdet Hebraea tribus.
Hoc metuens Salomon rex, intra viſcera terrae
Abſcondit lignum, delituitque diu.
Donec promeruit piſcina probatica circa
Chriſte tuum tempus iſtud habere ſibi.
Eſſe crucem dicunt hoc lignum nobile, cuius
Virtus exſtinxit lumen Hebraee tuum.

Nabuchdonoſorem cum Cambyſe eundem fuiſſe docet in libri Judith prologo his verbis:

Euſtochio Paulaeque favens Hieronymus Actus
Tranſtulit inſignes hiſtoriamque Judith.
Qui magis ex ſenſu ſenſum, quam verba ſecutus
Ex verbis, egit ſcripta labore ſuo.
Rex Nabugiodonoſor Cambiſes dictus in anno
Regni bis ſexto grande peregit opus

4. Prodeat *Liber Ruth.*

Ad Ruth feſtinat Petri ſtylus huius ut actus
Depingat tenui carmine ſermo breuis.
In terra Iudae ſub quodam iudice plebem
Confundens coepit aegra vigere fames.
Hac urgente fame timet Elymelec. Fugit. Exit 5.
De Bethlem, remanens in regione Moab.
Uxor adhaeret ei Noemi, puerique gemelli,
Hic Maalon, Chelion ille vocatus erat.
Sed vir ibi Noemi viduam moriendo reliquit

Cum

A. C. *Cum pueris. Spoſam duxit uterque puer.*
CXCVIII *Dicitur haec Orpha, Ruth dicitur illa. Decemq;*
Poſt annos ſponſis mors viduavit eas.
Effundit lacrymas, profert ſuſpiria, natis
Orba ſuis mulier, & viduata viro.
Has lacrymas redimit ridentis gratia famae,
Quae terram Iudae narrat habere cibos
Ergo redire parat. Redeuntem gente relicta
Ruth ſequitur. Sequitur & ſimul Orpha comes.
Has Noemi remanere monet: Non eſt meus, inquit,
Ut veſter, populus, participesve dei.
Sed neque de vobis poſſum ſperare nepotes.
Natos quos genui mors tulit una duos.
Audit, & abſcedit, & tunc redit Orpha, ſed illam
Ruth ſequitur, quamvis illa reſiſtat ei.
Hanc licet impediat Noemi, iubeatque reverti
Ad populum, tamen haec inſtat, & inquit ei:
At quemcunq; locum diſponis pergere, pergam.
Qui deus, aut populus, eſt tuus ille meus.
Quae te ſuſcipiet morientem terra, ſepulcrum
Poſt metam vitae conferet illa mihi.
Ruth ſanctam notat eccleſiam de gentibus ortam,
Quae primum coluit idola plena dolis.
Nunc colit & recolit ſacra vera, deumque fatetur
Hunc ſolum, ſancti quem coluere patres.
Quae perventuram ſe ſperat, quo caro Chriſti
Conſcendit, poſtquam pertulit ille crucem.

Ruth

Ruth Noemi ſequitur, cum gens converſa priores A. C.
Moribus & meritis eſt imitata patres. MCXCVIII
Intrat cum Noemi Ruth terram plebis Hebraeae.
Cum nova coeperunt hordea falce meti.
Haec petit arva Booth, ubi ſpicas carpit eundo,
Obſequiis gratam ſe facit eſſe ſuis.
Eſt ibi diſpoſitum propter ſua fata, quod illam
Ex Abrahae genitus ſemine ducat homo;
Et qui dicatur in ſtirpe propinquior illi,
Sed vir talis eam ducere poſſe negat.
Mox alii cedit, & ſe diſcalceat ille,
Seque ſuo privat iure, locoque ſuo.
Iſte Booth: dominus vobiſcum; primus ad illos
Dixit, qui ſegetes falce ſecante metunt.
Laude favente decem maiorum Ruth datur illi:
Namque ſecundus erat iſte propinquus ei.
Hunc attende locum tu qui legis iſta. Iohannis
Baptiſtae formam continet iſte locus.
Nam velut iſte prior cognatus ſe negat illam
Ducere, ſed poſt haec iungitur illa Booth.
Sic & praecurſor, quem plebs credebat Hebraea
Chriſtum: Non Chriſtus nominor; inquit eis.
Eſt ſponſus, quem vos neſcitis, & eius amicus
Stat foris, & gaudens credit, & audit eum.
Hoc verbo ſe praecurſor diſcalceat: Eius
Corrigiam non ſum ſolvere dignus; ait.
Hocque modo Chriſtus ſe calceat, huius amictu
Carnis dum regitur, ut ſociemur ei.
Ergo Ruth eccleſiam, ſignatq; Booth crucifixum.
Iungitur illa Booth: Jungitur iſta deo

Ma-

A. C. *Maiorumque decem benedicit ſermo duobus,*
MCXCVIII *Ut det eis fructum, qui dare cuncta poteſt.*
Hic notat illa decem benedictio, quod benedici
Gens ſalvanda Jeſu nomine ſemper habet.
Nomen cerne Jeſu: Jota littera prima vocatur,
Demonſtratque Jeſum, ſignificatque decem.
Vita per hoc nomen datur omnibus, & benedici
Absque Jeſu ſolo nomine nemo poteſt.
Illo Booth generavit Obeth de Ruth. Pater iſte
Efficitur Jeſſe. Fit pater iſte David.

II. Petri de Riga *ſpeculum eccleſiae* carmine exſtat manuſcriptum in Bibliotheca Caroli Theyeri n. 288. *ao*)

III. Exſtant & *Carmina* Petri de Riga manuſcripta in Bibliotheca Bodleiana ex donatione Kenelmi Digbaei n. 104. *ap*)

LXXXIII.

AEGIDIVS.

Delphenſis, de quo BARTHIVS p. 755. ad Gvilielmum Britonem. *a*) Ex iis, quae in Petro de Riga dicta fuerunt, conſtat eum clericum fuiſſe Pariſienſem. Inde Pariſienſis dicitur in Codice quodam manuſcripto Collegii S. Trinitatis apud Cantabrigiam. *b*) Non confundendus eſt cum Aegidio Pariſienſi Auctore Carolini, quod facit Chriſtophorus

ao) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II Vol. I. p. 202. n. 6658. *ap*) v. Catalogos cit. T. I. P. I. p. 82. n. 1705.

LXXXIII. *a*) v. Jo Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 718. *b*) n. 35. v. Catalogos cit. T. I. P. II. p. 96. n. 290. *c*) Pandectar. Brandenburg. p. 45. b.

rus HENDREICH. c) Videtur enim innuere noſtrum AEGIDIVS Pariſienſis in Karolini libro V. qui ſcriptus tempore Coeleſtini Papae inter A. MCXCI. & A. MCXCVIII. ubi eum Petro, forte de Riga, iungit his verbis: d) A. C. MCXCVIII

Cum ſit & hic alius noſtrae non indecor urbi.
Oris adornati ſolo mihi iunctus in uſu
Nominis; in reliquis maior meliorq; gerendus.

Quod ad ſcripta:

I. Petri de Riga *Auroram* correxit, & ſupplemento auxit. Non totam auroram compoſuit Aegidius, ſed eius ſolum partem. Hinc minus accurata eſt inſcriptio: *Mag. Aegidii Aurora*; quam habet Catalogus Codicum, quos Gv. Laud. donavit Bibliothecae Bodleiane. e)

II. Adiecit Aurorae aliqua Aegidius. In his eſt *Praefatio* metrica *Novo Teſtamento praemiſſa* quam ex vetuſtiori Codicum Aurorae Helmſtadienſium manuſcripto exhibeo:

Incipit prologus ad Odonem
Pariſienſem epiſcopum

Utile cum dulci ſtudio miſcere ſategi,
Quando haec incluſi myſtica lege metri.
Ex ſe res quod ametur habet. Modulatio praeſtat,

 Ut

d) in Fr. DVSCHESNE Hiſtor. Francor. Scriptor. T. V. p. 323. e) E. n. 70. Tr. 1. in MSS. biblioth. Bodlei. n. 993. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 62.

A. C. *Ut magis e facili poſſit in aure bibi.*
MCXCVIII *Nil aeque cupio, quantum ut ſit fructus in iſtis,*
Mentem lectoris aedificaſſe mei.
Res ideo tractare ſacras poſt illa reducor,
Quae quondam ex animo forte fuere levi.
Sicque decebat, niſi tot iam ante negotia luſi,
Ut cuperem vel nunc ad meliora rapi.
Munus ab Aegidio miſſum tibi ſuſcipe quaeſo,
Magne pater, praeſul Pariſienſis, Odo.
Saepe aliquo volui vobis ſerviſſe videri,
Nec ſatis adverti, quomodo poſſet agi.
Donec eo libro, qui Bibliotheca vocatur,
Cauſa ad rem faciens, & ſatis apta, datur.
Vulnificabat enim defectio magna libellum,
Cui neque quae decuit ianua prima fuit.
Poſt faciens ſaltum, de paſchali nihil agno
Dixit. In hoc languens, deficienſque, loco.
Forſan materia eſt nimis ardua viſa canenti.
Forſitan & feſſus rapuit actor bonus.
Qaocirca, a ſociis crebro multumque rogatus,
Iſtum defectum tollere velle. Tuli.
Iuſuper in libris Tobiae, Judith, & Eſther,
Et Machabaeorum, myſtica multa dedi.
Poſt toto veteri ſupplevi in corpore legis,
Ut magis adverti, quicquid abesſet ibi.
Quicquid non remis viſum eſt debere quod auri,
Id plerique ſuis inſeruere libris.
Deinde evangelio, quicquid quaſi fesſus omittit,
Maxima ſupplendi cura laborque fuit.
Totq; fuere, qui haec perſcribere vix ego geſſi

Spem,

A. C. MCXCVIII

Spem, ſi tentarem, poſſe nocere mihi.
Poſtea collegi per ſingula, quae caput idem
Textus, & expoſitor promtus ubique fui.
En ego perſcripſi vobisque in minima miſi,
Sicut dilecto praecipuoque pater.
Non quia non eſſet modulus faciendus ad aures
Tanti pontificis ardui ore chely.
Verum materiae pro maieſtate putentur
Sicut quae deceant & ſatis apta dari.
Sunt nonnulla quibus, veniam peto non bene miſſis
Sed fuit id fieri lege neceſſe metri.
Eſſe etiam clemens optatur ad omnia lector.
Nam neque ineſt elegis forma venuſta nimis.
Nec cito proſiliant noſci in commune, ſed ante
Privati incipiant & ſine teſte legi.
Imo ſub examen veniant prius. Inde favorem
Sub titulo veſtro, ſi meruere, ferant.
Tunc tandem dicant eſſe haec ſupplemina noſtra.
Ac tu lector ubi ſic decet eſſe nota.
Nam quia ſum libri conſutor factus ubique
Verſiculis noſtris praetitulatur aens.

III. *Epilogum* etiam aurorae ſubiecit Aegidius, quem ad verba manuſcripti primi Helmſtadienſis exſcribo:

Hic exoptat corrector aeternam beatitudinem editori libri, ſibi quoque, & lectoribus:

His te Petre tui merito mediante laboris

A. C. MCXCVIII

Conſociet Chriſto, connumeretque viris.
Ut cum de luteo ſaluet de carcere regni.
Conſortem faciat participemque ſui.
Qua ne fraudari poſſis mercede, beate
Vivere te tribuat, & ſine labe mori.
Me ſimul miſeriae qui libri abrupta redegi,
Nec comes, immo cliens, hic tibi, Petre fui.
Sed quis ſim taceo. Volo namque latere, minusque
Munus, plus oculis cognitus eſſe dei.
Novit enim dominus ob publica commoda fratrum
Quid ſuper hoc motus qualia nota tuli.
Cumque ſit iſtud opus, quod non niſi coelitus hauſit
Mens tua. Te dante velle vacare rei.
Fratribus ac facta pro commoditate legendi
Si qua tua eſt merces in regione poli
Me quoque munificet propter ſuppleta libelli
Portio perpetui quantulacumque boni.
Et tu lector habe partem precis huius, utrique
Si noſtrum cupias, idque preceris agi.
Dicito: fiat. Ego reſpondeo ſic cupienti:
Te quoque contingat hac prece poſſe frui.

IV. Excipit epilogum *narratio* quaedam, quae quidem Aegidii nomen non praefert, ei tamen forte non incommode adiudicatur. En eam ex eodem manuſcripto:

De numero librorum utriusque teſtamenti, & modo legendi.

Clau-

A. C. MCXCVIII

Clauditur iſte liber in quadraginta libellis.
Dat triginta duos lex vetus. Octo nova.
Sunt ita diſpoſiti mira brevitate libelli,
Praeſcripti numeri monſtrat ut ordo tibi.
Ore ſtiloque dei digeſtus & editus orbi
Canon Scripturae creditur eſſe ſacrae.
Qui tamen excipit hos: Thobi, Judith, & Machabaeos,
Et Baruch, atque Jeſum, pſeudographumque librum.
Sed licet excepti, tamen hos autenticat uſus
Eccleſiae, fidei regula, ſcripta patrum.
Scito quod iſta dei digito digeſta fuerunt.
Altus hic eſt puteus, grandis abyſſus ineſt.
Omnia non caperes ſi ſecula multa videres,
Et ſtudio vigilans, & ratione vigens.
Spiritus iſta docet doctor, qui conditor idem,
Quique ſcienda dedit, hic quoque ſcire facit,
Scire facit, ſi mente ſtudes, ſi ſedulus inſtas.
Cum prece dans ſtudium, cum ſtudioque precem.
Sic ſtuduere patres, ut pagina ſacra pateret.
Sic reſerant ſancti clauſa ſigilla libri.
Simplex multiplicem cortex hic continet eſcam.
Littera ceu cortex. Senſus ut eſca triplex
Hiſtoricum, typicum, moralem diſcute ſenſum.
Si cupis hoc typico te ſatiare cibo.
Cum legis hiſtoriae textum, bibitur quaſi dulcor
Lacteus, aut potius ſimplicis hauſtus aquae.
Nec multum iuvat hic. Cumquis tamen appetit, eius

A. C. *Spiritus exemplis ut recreetur agit.*
MCXCVIII *In typico ſenſu vini ſentitur acumen.*
Potus inebriat hic, exhilaratque magis.
Qui bibit hoc vinum ſcripturae, ſaltibus altis
Venatur, reperit, conſequiturque Jeſum.
Moralem vero cum dat tibi lectio ſenſum,
Tunc quaſi mellitum ſugis in ore favum.
Hae ſunt delitiae, quibus intus paſcitur, & fit
Dives mens hominis moribus inde bonis.
Horum tu quodcunque feras ut praemia iuſtis
Vel quae ſunt, diſcis, flagra ferenda malis.
Proximus inde deo propter condimen honoris,
Inde timoratus & bene cautus eris.

V. Adnectitur & Aurorae eiusdem Aegidii tractatus de *Poena Infernali* metricus, quem in Matthaeo Laudunenſi exhibebo.

VI. *Myſterium de Agno Paſchali per Mag. Aegidium,* velut ſingulare ſcriptum adducitur inter codices manuſcriptos, quos Gv. Laudus donavit bibliothecae Bodleianae, *f*) quod tamen non niſi excerptum quoddam ex Aurora eſſe arbitror.

LXXXIV.

MATTHAEVS.

Laudunenſis. Nomen eius occurrit in tractatu quodam poetico, in quo de aeternitate poenarum infernalium inter hunc Matthaeum & Aegidium diſceptatur. Legi-

f) E. n. 70. Tr. 2. in MSS. bibliothecae Bodlei. n. 993. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 62.

gitur ille in MSto quodam Helmſtadienſi A. C.
Codice, qui Auroram Petri Rigae exhibet, MCXCVIII
eoque vetuſtiori, ex quo illum huc transſcribemus:

Tractatus de eo, quod poena apud inferos non ſit aeterna. Et rurſum e contrario quod Ipſa ſit aeterna. Bene enim poteſt utrumque ſuſtineri.

Et hoc docetur his verſibus Magiſtri Aegidii.

Saepius in ſacris poenae fit mentio ſcriptis;
Quae punit reprobos tartareosve reos.
Quare poſt finem libri bene debuit huius
Mentio ſupplicii quantulacunque ſequi.
Hic ſibi doctores quaſi disſentire videntur,
Forſitan & quaedam dogmata parva ſerunt.
Quod ſit, vel non ſit, ea poena perennis, eorum eſt
Mutua lis, & in hoc quia tueantur habent.
Inde vir illuſtris urbis Matthaeus alumnus
Laudani, breve qvid tradere dixit in his.

Verſus Magiſtri Matthaei Laudunenſis.

Manibus inferni non eſt data poena perennis,
Namque duplex in eis eſt data poena reis.
Credo quod in coelis largitur gloria iugis,
Cum ſit ab aeternis motio nulla iugis.
Manibus infernis ſic eſt data poena perennis
Nam lapſis in eis ſit fuga nulla reis.

Verſus Magiſtri Aegidii.

A. C. MCXCVIII *Iſte quaſi tetigit, quod poſſet utrumque tueri,*
Srutari placuit utraque dicta mihi.
Sique ſua eſt, in quo brevior, ſententia: viſum eſt
Illud ut exſequeres uberiore ſtylo,
Manibus eſſe volunt poenam pleriq; perennem,
Oppoſiti plures inficiantur idem.
Eſt opus attendi, quid & hi ſectantur, & illi,
Ad quod ut attendas hoc breve dogma dedi.
Diſtinguendo ſolent diverſe ſumere poenam
Unde fit ex variis utraque ſecta modis.

Quod poena inferni eſt aeterna.

Eſt inſtrumentum, quod punit, poena: Vocari
Nomine ſic poenae furca latronis habet.
Poena poteſt etiam dolor in patiente vocari,
Sive ex illatis anxietudo malis.
Hoc utroque modo poena eſt inferna perennis,
Perpetuusque rogus, perpetuaeque nives.
Sic etiam nunquam patientum paſſio ceſſat
Semper qui patitur hic alibive dolet.

Quod poena inferna non eſt aeterna.

Alterius ſectae reſtat documenta videre.
Auguſtinus ait: Eſt quaſi poena duplex,
Et quaſi de nivibus eſt tranſitus ad gravis aeſtum
Ignis, & ad gelidas rurſus ab igne nubes.
Hic iam non eſt ipſa anxietas, neque poenam
Ardores dicit, frigora ſive nivis.
Haec duo poena duplex. Eſt quaedam poena nivalis
Algor. Et igneus eſt altera poena calor.

Haec

Haec vero ſibi ſunt contraria, nec retinendo A. C.
Hoc proprii quod habent, inſimul eſſe queunt. MCXCVIII
Haec ſimul eſſe nequit: ſubiecto in ſimplice ſicut
Spiritus eſt, duplex diſſona poena ſibi.
Nam patiens iſtum dum ſuſtinet, altera cesſat
Interea. Quare neutra perennis erit.
Altera ſentitur, ſed neutra ſimul, patienti.
Sicque nec in ſenſu perpetuatur ei.
Judicium ſimile eſt. Ex omnibus ergo perennis
Dici nulla poteſt, quae variamen habet.
Poſſet enim dici revera poena perennis:
Si calor aut algor ſemper ineſſet eis.
Sed nunc ſentitur calor, & nunc algor, & uno
Inſtanti pariter neuter ineſſe poteſt.
Immo magis phyſice ſi disquiratur, oportet
Altera ubi perſtat, altera poena vacet.
Ignis enim non eſt calor in nive, ſed nivis algor.
Sic neque ſentitur algor in igne nivis.
Imo magis, cum, qui punitur, tranſit ad ignem,
Ipſum iam punit ignis in igne calor.

Solatio, ubi oſtenditur, quid melius tenendum ſit.

Non cadit a vero, qui ſic intendit, & idem
Subtili graditur artificique modo.
Explicui, quid id eſt, ſed abominor hoc male dictum:
Poena quod infernis nulla perennis ineſt.
Nam quaſi dicitur hoc, tanquam ſi dicere reſtet,
Quod neque puniri debeat ullus ibi.
Aut quod eo lapſis ſit abinde redemtio, circa

A. C. *Scripturae volitum, ſanctaque dicta patrum.*
MCXCVIII *Nulla poena perennis ineſt infernis.*
Simplex quis ſermone capi poſſet bene in illo,
Eſt tamen in ſenſu vera loquela ſuo.

Determinatio.

Nam ſi ſumatur ſubiecti ex parte perennis,
Tunc ſenſum falſum falſa loquela facit.
Infernis vero poſt verbum iuge perennis
Senſus opertior hic, ſed bene verus erit.

Opinio prior & melior & facilior, qua dicitur, quod poena inferna, ſive quae infernis infertur, eſt aeterna.

Verior illa prior retinetur opinio, vera
Cum ſit, & haec haereſin velle fovere ſapit.
Hanc ideo reprobo, nolim in commune fateri,
Unde ſit infirmis forte ruina mali.
Dicere tutius eſt, quod quisq; fatetur, & absque
Omnibus involucris, & ſine nube, patet.
Dicere quod iugis eſt: in coelo gloria iuſtis
Ex aequo eſt iuſtis, poena futura malis.
Nam quanto eſt maior, qui offenditur, hoc quoque maior
Debet poena geri, qua ſatagatur ei.
Verum infinite eſt magnus deus. Ergo ſuis eſt
Poena infinite magna ferenda reis.
Aeternus deus eſt. Aeternaque poena ferenda eſt
His, quibus offenſus per male facta deus
Hae ubi iam dixi ſit ſufficientia dicti:
Nam bene cuncta reor expoſuiſſe tibi.
Aegidii neſcit Trenienſis muſa, docendis

Se

Se quibus implicuit, ut libet eſſe brevis. A. C.
Nam ubi deducat in apertum cuncta tenorem, MCXCVIII
Sicut mens dictat, deſipuiſſe putat.
Cumque aliquid lego, rectus ibi mox quaeritur ordo,
Omniaque ut pateant, inque tenore bono.
Si ſecus invenio, ſupplendi caetera voto
Saepius haud poſſum continuiſſe manum.
Haec mihi cauſa fuit, ut Rigae inventio Petri
Cresceret adiunctis bibliotheca metris
Nam bene non poterat plena integritate doceri,
Si non ſciretur quicquid abeſſet ibi.
Hoc autem adiuncto iam detruncatio nulla
Librum deturpat, plenaque ſumma patet.
Hoc quoque fecit, ut hos ſimili de themate ſcriptos
Adiicerem verſus poſt tua dicta meos.
Sed praeiudicium nolim pro verſibus iſtis
Verſibus ut fiat docte Matthaee tuis.
Tu brevis es, prolixus ego. Subtiliter ipſe
Incedis; Petitur ſemita lata mihi.
More meo dixi. Si plenius aut magis apte,
Non ideo tua ſit muſa moleſta meae.
Ceſſet in hoc livor. Sit mutua gratia nobis.
Inque vicem noſtrum dicat uterque vale.
Explicit de poenis infernalibus.

LXXXV.

ANONYMVS.

Canonicus Altidiſiorenſis.

Exſtat in Codice quodam manuſcripto Helm-

A. C. Helmſtadienſi Aurorae Petri de Riga, carmen hac inſcriptione: *De laude libri & utilitate legendi hunc librum.* In MSto vero Gvelpherbytano eiusdem Aurorae hunc gerit titulum: *Verſus cuiusdam Canonici de ſancto Mariano Altidiſiorenſis monaſterii ordinis.* Dabimus illos ad ductum utriusque codicis:

MCXCVIII

Stringere pauca libet bona carminis huius & ipſum
Laude vel exili magnificare libet.
Hic ea triticea eſt panisque allata farina
Hebraeo populo de Pharaonis humo.
Hic illud miſſum de coelo manna ſaporum.
Omnem guſtanti qui ſapit ore cibum.
Omne quia ſapiens epulum, quod continet omnem
Vivendi formam, conſiliique modum,
Ut brevius curram per ſingula: Praeminet auro
In pretio; Soli luce; Sapore favo,
Quod facit humana generi, quod ſol facit orbi;
Sol terrae lucet. Luce cor iſte replet.
Fons eſt hortorum, puteus vel abyſſus aquarum,
Quarum potus alit pectora corda rigat.
Paſcua coeleſtis; cellaria regia; coelum
Tot ſignis fulgens, quot ſacramenta tegens.
Poma noua, & vetera, quae ſponſo ſponſa reſervat.
Poma ſub inculto a) *cortice grata nimis.*
Hic calamus ſcribae ſubito ſcribentis. Hic arcus,
Qui

LXXXV. a) MS. Helmſt. *incluſo*

Qui curativo vulnere corda ferit.
Hic rota, ſive rotae, quarum ut mare viſio mira, A. C. MCXCVIII
In medioque rotae fertur ineſſe rota,
Quatuor his facies, ſpecies eſt una. Levantur,
Stant vel eunt. Prout has ſpiritus intro regit.
Hic liber in dextra regnantis ſcriptus, & intus,
Et foris. Intus habens myſtica, plana foris.
Quem comedens quaſi mel fore ſcribit Ezechiel, in quo
Lamenta, & carmen, vae quoque, ſcripta refert.
Hic Moſi facies, quae velo tecta. Videri
Non valet. At Chriſti luce retecta patet.
Per Moſen typico, per Chriſtum ſangvine vero
Hic liber aſperſus remque typumque gerit.
Lex nova: res, Antiqua: typus. Diffuſior illa.
Haec brevior. Retegit iſta, quod illa tegit.
Dumque rei teſtis typus exſtat, abysſus abysſum
Invocat. Utraque lex nomen abysſus habet.
Sic brevitate libri gemmae clauduntur abysſi.
Utraque magna nimis, nullus utramque capit.
Jugiter hic legem meditari inquirere, nosſe:
Quid niſi coeleſti luce ciboque frui.
Nil homini melius, quam, ſi divina legendo,
Figat ibi vitam, quo ſibi vita venit.
Vita fidesque, quibus ad vitae dona venitur,
Non niſi divinis ſcitur ineſſe libris.
Libros ergo lege, quibus inſunt paſcua vitae,
Congeſtos pariter, quos capit iſte liber.
Felix qui ſitit haec, & eodem fonte ſaporem

At-

A. C. *Attrahit, ut vitam condiat inde ſuam.*
MCXCVIII *Nam niſi ſic ſapiat, ſapientem non puto quando*
Nil ſibi quod didicit codice corde ſapit.
Qui ſtudet his, vel propter opes, vel propter honores,
Non ſapit. It prorſus a ſapiente procul.
Spretor opum ſapiens, opus eius cultus honeſti,
Pax animi, fructus, gloria finis erit.
Non niſi propter ſe vult ſe ſapientia queri
Qui colit hanc audi, quae metit inde bona.
Purior affectus, ſenſus ſit clarior, & mens
Liberior mundo, carneque preſſa minus.
Lectio ingis alit virtutes, lucida reddit
Intima, declinat noxia, vana fugat.

LXXXVI.
AEGIDIVS.

Pariſienſis. Diverſus ab interpolatore Aurorae Petri de Riga. Scripſit Poema, cui tit. *Carolinus* teſte Joan. PICARDO: qui & verſus inde aliquot producit in Not. ad Bernhardi Epiſt. p. 2252. & 2259. Phil. LABBE p. 54. Nov. Biblioth. promittit, hoc Poema, in V. libros diviſum, ſe editurum ex MSc. Fragmenta de Ludov. VIII. Reg. Gall. & de Pariſienſibus literatis ex Carolino Aegidii Pariſienſis ſcripto ad inſtructionem eiusdem Ludovici, inſeruit Hiſt. Franc. Tom. V. du Cheſne. *a*)

LXXXVII.

XXCVI. *a*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 45. b.

A. C. MCC.

LXXXVII.

NIGELLVS.

WIREKER cognomine. VIGELLUS minus recte dicitur in editione ſpeculi ſtultorum ſeculi XV. in fol. & Gvelpherbytana A. 1662. WIRECHEZ dicitur in codice quodam manuſcripto; *a*) WETEKRE in alio: *b*) utrumque, ut puto, falſo. Monachus fuit Cantuarienſis tempore Richardi I. Regis Angliae mortui A. MCC. *c*)

Scripſit I. *Brunellum*, ſive *ſpeculum ſtultorum.* Quamvis IOANNEM Sarisberienſem libelli auctorem faciat Thomas SMITHUS. *d*) Tituli & libri ſui rationem explicat Auctor in Prologo, cui diſtichon hoc immediate ſubdit:

Burnelli ſpeculam merito liber iſte vocatur
Cuius ſub ſpecie ſtultorum vita notatur. e)

Carmen eſt elegiacum, initio: *Auribus immenſis quondam donatus.* Inſcribitur diverſa ratione liber. Videlicet: *Burnellius aſinus, ſive ſpeculum ſtultorum, de aſino qui volebat caudam auferri & novam creari:* in Catalogo codicum manuſcriptorum Digbaeano-

XXCVII. *a*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Tit. I. P. I. p. 78. 1628. *b*) v. Thomae SMITHI Catalogum Bibliothecae Cottonianae p. 2. Julius A. VII. 5. *c*) v. Catalogos cit. l. c. & SMITHVM l. c. *d*) l. c. p. 118. E. XII. 3. *e*) v. Catalogos cit. l. c. p. 138. n. 2587.

A. C. MCC.

norum; *f*) *Speculum ſtultorum vel Burnellus:* in codice manuſcripto Bodleiano. *g*) Minus recte titulos prae ſe fert ſequentes: *Will. Nigelli alias Burnelli ſpeculum ſtultorum:* in Catalogo bibliothecae Bodleianae; *h*) Vel. *Burnellii ſpeculum ſtultorum per Will. Nigellum Wireker:* in eodem catalogo; *i*) Vel: *Will. Burnelli ſeu Nigelli ſtultorum ſpeculum:* ibidem; *k*) Vel: *Gvil. Nigelli liber Brunellus dictus:* in Gvilielmi PERRY Catalogo librorum manuſcriptorum bibliothecae Norfolcianae in Collegio Greshamenſi apud Londinium; *l*) Vel: *Brunelli Poema*: in catalogo librorum manuſcriptorum Franciſci Bernardi. *m*) Rectius inſcribitur: *Nigelli liber ad Wilhelmum, qui dicitur Speculum Burnelli, ſeu ſpeculum ſtultorum Carmine Latino:* in Bibliotheca Bodleiana. *n*) Miſſi enim ſunt hi verſus ad Gulielmum Epiſcopum Elienſem, R. Richardi primi Cancellarium. *o*) Prodiit incerto anno & loco Brunellus, ſeculo tamen

XV. hoc initio: *Incipit epiſtola veteris Vigelli ad Gvilhelmum amicum ſuum ſecretum,* *con-*

---

f) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 78. 1. 1628. *g*) v. Catalogos l. c. p. 113. n. 2159. *h*) l. c. p. 133. n. 2535. *i*) l. c. p. 138. n. 2587. *k*) l. c. p. 155. n. 3041. *l*) l. c. Tit. II. P. I. p. 74. n 2922. *m*) l. c. p. 90. n. 3601 32. *h*) l. c. T. I. P. I p. 179 n. 3852. *o*) v. Thomae SMITHI Catalogum Bibliothecae Cottonianae p. 2. Julius A. VII. 5.

ſecretum, continens integumentum ſpeculi ſtultorum ad eundem directi in f Conſtat foliis 72. Ad hanc editionem expreſſa eſt ſequens: *Brunellus Vigellii, & vetula Ovidii. Seu opuſcula duo auctorum incertorum: prius quidem Vigelli, qui fertur, ſpeculum ſtultorum; poſterius vero libri tres de vetula, Ovidii, falſo ſic dicti: Ambo ante duo prope ſecula iunctim publico charactere Coloniae excuſa, nunc vero denuo ex Illuſtri quadam Saxoniae Inferioris bibliotheca deprompta, atque e vetuſto Exemplari in hanc minuſculam compagem bona fide confirmata.* 1662. Wolferbyti typis Sterniis. In oct. plag. 15½ Bibliotheca, ex qua exemplar habuit editor, eſt Auguſtea Gvelpherbytana. Fallitur vero quod ea iunctim prodiiſſe ſcripta putat, cuius contrarium characteris diverſitas evincit, quamvis in uno eodemque volumine compacta ſeſe excipiant.

A. C. MCC.

Exſtat & Brunelli exemplar excuſum ſeculo XV. ſine mentione loci, & anni, titulo: *Brunellus in ſpeculo ſtultorum.* in oct. plag. 8. Forte haec eſt editio Colonienſis Anni 1499 cuius meminit Gv. CAVEVS. *p*) Evulgata eſt Francofurti A. 1602. in oct. Praxis iocandi, cui *q*) inſerta: *De aſino aſininos mores atque ingenium contra naturam exuere conante narratio.* Eſt ea ipſe Brunellus. In

Bbb utra-

p) de Scriptor. Ecclesi. p. m. 603. *q*) p. 354. ſq.

A. C. MCC. utraque poſteriorum editionum auctor recte Nigellus nominatur, quem priores binae Vigellum appellaverant. Fragmentum ex ſpeculo Brunelli manuſcripto inſeruit Ant. a WOOD hiſtoriae & antiquitatibus Univerſitatis Oxonienſis ed. Oxon. 1674. r) Aliud fragmentum exſtat in Thomae SMITHI Catalogo librorum manuſcriptorum bibliothecae Cottonianae Oxonii 1696 s). Exſtat ſpeculum ſtultorum manuſcriptum in bibliotheca Academiae Juliae correctius longe edito exemplari Gvelpherbytano, quod ad manus nunc eſt. Dabo ſolum prologum ſpeciminis loco:

Suſcipe pauca tibi veteris, Gvilelme, Nigelli
Scripta: minus ſapido nuper arata ſtylo.
Hoc modicum novitatis opus tibi mitto legendum
Maxima pars animae, dimidiumque, meae.
Ipſa ſuperficies quamvis videatur inepta,
Materiaeque rudis, verba diſerta minus.
Multa tamen poterit lector ſtudioſus in illis
Senſibus & ſtudiis carpere digna ſuis.
Non quod verba ſonant, ſed quae contraria verbis
Inſita ſenſus habet ſunt retinenda magis.
Quis vetet ex nugis vario paradigmate ſumto
Seria quandoque plurima poſſe legi.
Saepius hiſtoriae brevitas myſteria magna
Clau-

r) L. I. p. 55. s) p. a. Julius A. VII. 5.

Claudit, & in vili res pretioſa latet. A. C. MCC.
Quicquid ad exemplum morum ſcriptura propinat
Doctrinae cauſa debet habere locum.
Saepius admiror, dum tempora lapſa recordor:
Quam fuerint nobis, quaeque notanda tibi,
Nil cum praeterito praeſens mihi tempus habere
Cernitur, in caudam vertitur omne caput.
Fit de nocte dies; tenebrae de luce ſerena;
De ſtulto ſapiens; de ſapiente nihil.
Fit Cato mentis hebes; linguam facundus Ulyſſes
Perdidit, & ſtabiles non habet aura vices.
Pluſque Catone ſapit, magis eſt facundus Ulyſſes:
Qui modo mutus erat mente manuq; carens.
Quique fuit ſapiens duro ſub tempore belli:
Hunc quaſi delirum tempora pacis habent.
Et qui nil ſapuit, niſi ſtultum, tempore duro,
Poſtquam pax rediit incipiteſſe Cato.
Quodque magis miror, furantur Neſtoris annos,
Quos nondum partus edidit ipſe ſuus.
Dum fortuna parit, dum partus prodigioſos,
Redditur ex partu prodigioſa ſuo.
Prodiga facta magis, quam provida, prodigioſam
Conſtitit ante ſuam ſe peperiſſe diem.
Nam puer impubes Cicerone diſertior ipſo
Fingitur & magno ſcire Catone magis.

A. C. *Omnia lunari ſubiecta globo reſerare*
MCC. *Novit, & interdum myſtica multa videt.*
Qualemcunque virum cupies quantumque diſertum
Fingere mente, manu pingere, talis erit.
Talis apud tales, talis ſub tempore tali,
Subque ſuo tali iudice talis erit.
Sicque dealbatus paries depingitur extra
Interius plenus ſordibus atque luto.
Sic pictura lutum veſtit; ſic gemma venuſtat
Stercora; ſic aurum putrida ligna tegit.
Qui nihil eſt per ſe, nec habet, quo tendat in altum,
Expedit, alterius vt relevetur ope.
Eſt tamen abſurdum, cum quilibet, ex alieno
Intumet, alterius quam tumuiſſe decet.
Quamvis de propria cum quis virtute ſuberbit
Sit vitium, levius hoc tamen eſſe puto.
Conſvetudo tamen ſolet attenuare pudorem,
Reddit & audacem, quem mora longa iuvat.
Regna licet teneat, ſceptrumque leonis, aſellus,
Juraque det populis, ſemper aſſellus erit.
Aſperior tamen eſt, in ſede leonis aſellus
Si poſitus fuerit, quam foret ipſe leo.
Pelle leonina tectum detexit aſellum
Faſtus & excedent gloria vana modum.
Si moderata foret ſaltem ſub imagine falſa
Res ſimulata diu poſſet habere locum.
Sed nimis impatiens gravis in novitate vetuſtas
Praecipites ſaltus in ſua damna dedit,
Dum miſer ipſe ſibi factus fuit, ex alieno

For-

Fortunam didicit ſe didiciſſe ſuam, A. C.
Perdidit invitus male ſe ſimulante leonem MCC.
Quod bene ſive male credidit eſſe bonum.
Si qua minus prudens male perdidit, ex alieno
Perdidit, ex proprio nil periiſſe liquet.
Quae fuit ante ſibi nulla mediante figura
Permanet: ex proprio perdidit ergo nihil.
Qui leo non potuit fieri ſi fiat aſellus
Sufficit. Alterius ſarcina pondus habet
Quodque magis fertur magis eſt oneroſa fruenti
Reſpectu vario pondera pondus habent.
Sanius ergo foret alienum non rapuiſſe
Quam cum dedecore non retinere ſuum.

II. *Monita* ad amicum Lib. I. initio: *Poſtquam triſtis hyems zephyro.* t)

III. Adverſus *barbariem* Lib. I. initio: *Si mihi credideris linguam cohi;* indicantibus BALEO & PITSEO, u) qui tamen falluntur: tribuendum enim hoc ſcriptum JOANNI Sariſberienſi esſe, ipſi teſtantur BALEVS, w) & PITSEVS. x)

IV. Verſus Nigelli ad Honorium Priorem Cantuarienſem videlicet 1. De ligno dulci, de Monachis, epiſtola paraenetica, de S. Catharina, de virtutibus monachi, epitaphium Emmae, cum aliis. 2. Miracula S. Mariae genitricis, virginis Mariae lib. 3. ubi de

t) Jo. BALEVS Scriptor Britann. Cent. 3. n. 50. & Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. ſcriptor ib, n. 286. u) ll. cc. w) Cent 3. n. 1. x) n. 253.

A. C. MCC. S. Dunſtano, de Iuliano Apoſtata interfecto, de S. Ildefonſo, & aliis agitur: exſtant manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Veſpaſianus D. XIX. I. *y*)

V. Verſus Nigelli Wireker, Monachi Cantuarienſis, continentes praecepta moralia: exſtant in eadem Bibliotheca Cleopatra B. III. 5. *z*)

LXXXVIII.

PETRVS.

Bleſenſis. Archidiaconus Bathononenſis, *a*) & apud Cantuarienſem Archiepiſcopum Cancellarius. *b*) Claruit ſub Friderico Imperatore primo A. MCLX. *c*) Friderici Barbaroſſae obitum deplorat Epiſt. 172. A. MCXC. *d*) Obiit circa A. MCC. *e*)

Scripſit I. Tractatum de *Euchariſtia* metrice. *f*) Exſtat inter eius opera cum notis Petri Guſſanvillenſis &c. *g*) Carmen de ſacra Euchariſtia hexametrum, quod ſecundum editoris coniecturas Petro Bleſenſi tribuitur, Petro Anſelmo adſcribit Caſpar BARTHIVS. *h*)

II.

y) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 115. *z*) v. SMITHI Catal p. 137.

LXXXVIII. *a*) Io. TRITHEMIVS de S. E. p. 395. *b*) v. Aub. MIRAEVS in Auctar. d. S. E. n. 371. *c*) v. TRITHEMIVS l. c. *d*) v. Io. Alb. FABRICIVS not. ad Trithemii l. c. *e*) v. MIRAEVS l. c. *f*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 589. *g*) v Io. Alb. FABRICII Bibliotheca Lat. ed. Hamb. 1712. p. 721. *h*) Animadverſ. ad Papin. Statii IV. Thebaid. p. 1153.

II. Carmen Petri Bleſenſis & aliorum de *vino*, *cereviſia*, &c. exſtat manuſcriptum in bibliotheca Joannis Mori n. 131. 3. i. A. C. MCC.

LXXXIX.

GVILHELMVS.

Peregrinus dictus, cum enim accepisſet, expeditionem in Saracenos per Regem Richardum parari, accinxit ſe ad iter illud, non tantum ut miles, ſed etiam Peregrinus. Claruit A. MCC. *a*) Poeta per eam aetatem excellens iudice Jo BALEO. *b*)

Scripſit I. *Odoeporicon Richardi* regis Lib. I. Vidit enim ea, quae in mari Hiſpanico fiebant, vidit quae in Syria & Palaeſtina commiſſa fuerunt in Sultanum Babyloniae Regem ac perfidos Saracenos. Omnia haec ſcripſit & vivis depinxit coloribus, ita ut quaſi prae oculis totum poneret negotium: idemque argumentum cum Ricardo Canonico non infeliciter Heroico pertractavit carmine: opuspue iam abſolutum Huberto Cantuariorum archiepiſcopo & Stephano Turnehamo capitaneo rerum bellicarum dedicavit. *c*)

II. Alia plura *verſu*. *d*)

 XC.

i) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. P. I. p. 364. n. 9317.

LXXXIX. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. III. n. 45. *b*) l. c. *c*) v. BALEVS l. c. *d*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor ed. Pariſ. 1616. p. 266.

A. C. MCC.

XC.
SIMON.

FRAXINVS, quem Joannes LELANDVS ASHE fuiſſe patria lingua dictum fatetur. Herefordiae inter Canonicos ſedis Pontificiae, quos vocant Praebendales, non infimum tenuit locum. Claruit A. MCC. *a*)

Scripſit I. *Pro Giraldo* adverſus Adamum Ciſtercienſis ordinis monachum & Abbatem Dorenſem Apologiam rythmicam. Lib. 1. Initio *Magiſtrorum omnium flos archilevita* II. Super *innocentia eiusdem.* Lib. 1. Initio: *Neſcio quis monachus furtivo.* III. *Ad Magiſtrum Giraldum* Lib. 1. Initio: *Fons ſine fine fluens, flos.* IV. *Carmina* Lib. 1. V. Alia plura *verſu. b*)

XCI.
JOANNES.

Hanwillenſis, *a*) vel Hantwillenſis. *b*) Cognomento Architrenius. Ad Albanifanum monachus. Claruit A. MCC. *c*)

Miraculum eloquentiae dicitur LELANDO apud BALEVM. *d*) Poeta egregius, ingenioſus & elegans eſt BALEO *e*) De diverſis rebus diverſa compoſuit poemata, ſtylum affabre ſub-

XC. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 39. *b*) v. BALEVS l. c.

XCI. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor Britann. Cent. III. n. 49. *b*) v. Codd. MSS. Biblioth. Bodleianae n. 1665. in Catalogis MSS. Angliae & Hiberniae p. 80. *c*) v. BALEVS l. c. *d*) l. c. *e*) l. c.

ſubiectis materiis applicans & artificioſe concinnans, in gravibus gravitatem Virgilii, in mediocribus profluentem Ovidii Naſonis venam, in redarguendo ſatyricos Horatii ſales pertinaciter ſectatus eſt, imo feliciter tantum non conſecutus. Apud illum invenias laudes Briti regis explicatas, Britannorum virtutes depictas, encomia Britanniae fuſa, res antiquiſſimas e tenebris erutas, in luce poſitas, poſteris enucleate traditas. Omnia latiniſſime, &, ut illa ferebant tempora, elegantiſſime: iudice Joanne PITSEO. *f*) A. C. MCC.

Scripſit I. *Architrenium*, ab inſigni lamentatione dictum, quem Gualtero Conſtantio Britanno archiepiſcopo Rothomagenſi dedicavit. Libris IX. Initio: *Velificatur Athos, dubio mare.* *g*) Reperitur MS. Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti. *h*) Exſtat & Architrenii liber cum tabula de diverſis argumentis, carmine manuſcriptus inter codices, quos Kenelmus Digbaeus bibliothecae Bodleiane donavit n. 64. *i*)

II. De *rebus occultis* Lib. 1. Initio: *Rebus in obſcuris dubitantes.*

III. *Epigrammata* Lib. I. IV. Epiſtolas & carmina Lib. 2, *k*)

Bbb 5 V.

f] de illuſtr. Angl. ſcriptor. ed. Pariſ. 1619. p. 167. *g*) v. BALEVS l. c. *h*] v. PITSEVS l. c. *i*) inter Codices bibliothecae Bodleianae n. 1665. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 80. *k*) v. BALEVS l. c.

A. C. MCC. V. Tractatus metricus cum expoſitione de Epiſtolarum compoſitione & aliis annexis per Jo. Antwillenſem, exſtat in Codicibus Digbaeanis n. 64. *l*)

XCII.

ADAMVS.

Dorenſis coenobii prope Herefordiam, Ciſtercienſis ordinis, monachus, & Abbas. Claruit A. MCC. Scripſit verſu *Contra ſpeculum Giraldi* Lib. I. v. Jo. BALEVS *Scriptor. Britann. Cent. III. n. XL.*

XCIII.

RICARDVS.

Canonicus ad Trinitatis fanum Londini regularis. Claruit A. MCC. Exercitatione longa talis tandem evaſit orator & poeta, quales ea aetas rariſſimos nutriebat. Edidit *Epigrammata* Lib. I. v. Jo. BALEVS *Scriptor. Britann. Cent. III. n. XLIV.*

XCIV.

THOMAS.

Monachus Elyenſis. Scripſit ante finem ſeculi XII. *a*) Exſtant *Miracula S. Ethelredae* auctore Thoma, cui inſerti ſunt verſus nonnulli, inprimis Cap. XIII. & XIV. *b*)

XCV.

l) inter Codd. Bodlei. n. c. v. l. c.

XCIV. v. Dan. PAPEBROCHIVS in commentario praevio de S. Ethelreda in Actis Sanctor. Junii T. IV. p. 489. D. *b*) v. Acta Sanctorum l. c. p. 572. B. ſs.

XCV. A. C

L E O. Sec. XII.

Vixit ſeculo XII. Rythmica carmina ad ſummam perfectionem adduxit, unde nomen Leoninorum verſuum acceperunt. v. Daniel PAPEBROCHIVS *Commentar. de SS. Gratiniano & Felino n. I. in Actis Sanctorum Junii per Godef. Henſchenium &c. Tom. I. d. 1. Junii p. 23. B.*

XCVI.

ANONYMVS.

Qui vixit ſeculo XII. Scripſit De *bello ab Henrico IV. Imp. contra Saxones* ſuſcepto; verſu hexametro.

XCVII.

DONNIZO.

Presbyter. Scripſit *Vitam Mathildis* Principis Italiae, quae exſtat in God. Gvil. LEIBNITII Scriptor. rer. Brunſv. *T. I. p. 629.*

XCVIII.

F V L C O.

Eius exſtat *Hiſtoria geſtorum viae noſtri temporis Hieroſolymitanae* carmine hexametro non ineleganti ſed rythmico, libris tribus, qui leguntur in Franc. DVCHESNE hiſtoriae Francorum Scriptor. Tom. IV, ed. Paris. 1641. p. 890.

XCIX.

G I L O.

Pariſienſis, qui Fulconis libros ſupplemen-

A. C. MCCII. mento IV. librorum auxit, quod exſtat in Franc. DVCHESNE hiſtoriae Francor. Scriptor. T. IV. p. 898.

SECVLVM DECIMVM TERTIVM.

I.

WALTERVS.

Dictus de CASTELLIONE. *a*) Nonnullis PHILIPPUS GVALTERUS vocatus. *b*) Inſulis oriundus. Unde eſt eius illud monaſticum: *Inſula me genuit, rapuit Caſtellio nomen.* *c*) Fuit Epiſcopus Magalonenſis, ſiquidem Walteri illi, quos HENRICUS Gandavenſis Cap. 19. &. 20. recenſet, iidem fuerint, ut putat Valerius ANDREAS. *d*) Claruit circa A. MCCLV. *e*) Opus de geſtis Alexandri nuncupavit Gulielmo I. Rhemenſi Archiepiſcopo, qui electus eſt A. MCLXXV. obiitque A. MCCII. Chr. DAUMIUS in Epiſtol 89. ad Reineſium dicit, Codicem ſuum Gvalterianum ſcriptum fuiſſe Anno MCCVIII. Aequalis fuit Joannis Sariſburienſis, ut eius ad illum epiſtola teſtatur. *f*)

Scripſit *Geſta Alexandri Magni* *g*) verſu heroico, *h*) libris decem, qui prodierunt Ar-

I. *a*) v. HENRICVS Gandavenſis de Script. Eccleſ. Cap. 20. *b*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 597. *c*) v. HENRICVS l. c. *d*) in Bibliotheca Belgica. v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Henrici l. c. *e*) v. ANDREAS l. c. *f*) v. CAVE l. c. *g*) v. HENRICVS l. c. *h*) v. MIRAEVS l. c.

Argentorati 1513. Ingolſtadii 1554. 1554. Lugduni 1558. 4. *i*) Elegans in hoc opere eſſe metrum, eumque librum in ſcholis Grammaticorum tantae olim fuiſſe dignitatis, ut prae ipſo veterum poetarum lectio negligeretur, teſtatur HENRICUS Gandavenſis. *k*) Non infelicem verſum habet MIRAEUS. *l*. A. C. MCCII.

II. MCCIV.

ROGERUS HOVEDEN.

In Eboracenſi provincia ex Hovedenorum familia natus. *a*) Inter domeſticos Henrici II. Anglorum regis fuit teſte Gvaltero Coventrienſi in Annalibus apud BALEUM. *b*) Hiſtoriam Anglorum poſt Bedam continuatam finit A. MCCIV.

Scripſit *Poematum* & *Nugarum iuvenilium* librum unum. *c*)

III. MCCVI.

MATTHAEVS.

Oppido Vindocinenſi oriundus. *a*) Tobiam ſuum Bartholomaeo Archiepiſcopo ab A. MCLXXV. ap. A. MCCVI. Turonenſi inſcripſit. Alii illum A. MCCIII. obiiſſe, alii A. MCCXV. floruiſſe volunt; nonnulli abba-

---

i) v. MIRAEVS & CAVE ll. cc. *k*) l. c. *l*) l. c.

II. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 55. *b*) l. c. *c*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. ſcriptor. n. 290. ed. Pariſ. 1619. 272.

III. *a*) v. HENRICVS Gandavenſis de Scriptor. Eccleſiaſt. Cap. 23.

A. C. MCCVI. batem S. Dionyſii Pariſienſem A. MCCLX. electum A MCCLXXXVI. d. XXV. Sept. defunctum eſſe contendunt. *b*)

Hiſtoriam *Tobiae* elegiis comprehendit, quam edidit Joannes HERINGIUS Bremae 1642. 0. Specimen ex Tobia Matthaei evulgavit Caſp. BARTHIUS in Adverſariis. *c*)

Primas aliquas poematis lineas cum codice MSto Gvelpherbytano contuli, ſequentesque lectiones ab impreſſo diverſas obſervavi. Pagina 2. editionis Heringianae lin. I. pro *honeſt* MStum legit: *honeſti*. l. 7. H. *conſiſtit*. MS. *conceſſit*. l. 11. MS. *alumno*. l. 22. H. *Eccleſiae*. MS. *hoſpitii* p. 3 l. 6. H. *una fides*. MS. *unus amor*. l. 9 H. *vos, vos*. MS. *vos ego*. l. 11 H. *poſuit ne*. MS. *portus iter*. ibid. H. *iter*. MS. *inops*. l. 12. H. *aſpicite*. MS. *aſpirate* l. 15. MS. *inſinuiſſe*. l. 17. H *opus* MS. *apex*. l. 19. MS. *livor*. p. 5. l. 5. H. *Et* MS. *Eſt* l 10. H. *increpat*. MS. *improbat*. l. 11. MS. *idolatria*. Ad lin 20. addit MS. 20. addit MS. duos hos verſus:

Schiſmata; probra; nefas: exterminat; arguit; arcet.
Seminat; auget; alit; dogmata; iura; decus.

lin. ult. MS. *exemplis*.

Mereretur totum opus conferri, quod tamen nunc praeſtare non vacat.

IV.

b) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 618. *c*) L. XXXI. c. 16.

IV.
ALEXANDER.

A. C. MCCIX.

Dictus de VILLA DEI. *a)* Chriſtophoro HENDREIGH *b)* videtur eſſe idem qui Alexander Neckam apud Baleum. Patria Normannus, *c)* Dolenſis, *d)* e Dola Armonica, non vero ut alii putant Burgunda. Doctor Sorbonicus. *e)* Ordinis fratrum Minorum. *f)* Falſo eum fuiſſe Benedictinum dixit Nauclerus. *g)* Claruit ſub Frederico ſecundo A. MCCXL. *h)*

Scripſit I. Volumen metro leonico de Grammatica, cuius hodie in ſcholis puerorum uſus eſt aſſiduus, neſcio ſi tam utilis propter imbecillioris aetatis defectum, & ignaviam praeceptorum. Praenotavit autem hoc ipſum opus *Doctrinale puerorum* lib. III. *Scribere clericulis paro.* Ita Joh. TRITHEMIUS! *i)* Eius libri in ſcholis Grammaticorum magnum uſum fuiſſe ſuis temporibus teſtatur HENRICUS Gandavenſis. *k)* Occaſionem ſcripti ex nota quadam praefixa Codici MSto bibliothecae Helmſtadienſis Academicae, qui Doctrinale exhibet, exponam ipſis anno-

IV. *a)* v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 463. *b)* Pandect. Brandenb. p. 108. b. *c)* v. Lucae WADDINGI ſcriptores ordinis Minorum Romae 1650. p. 9. *d)* v. HENRICVS Gandavenſis de S. E. Cap. 59. & TRITHEMIVS l. c. *e)* v. WADDINGIVS l. c. *f)* v. TRITHEMIVS l. c. *g)* v. WADDINGVS l. c. *h)* v. TRITHEMIVS l. c. *i)* l. c. *k)* l. c.

A. C. MCCIX. notatoris verbis: *Nota quod in dictis quorundam Grammaticorum legitur, quod in ſtudio Pariſienſi tempore Alexandri fuerunt tres Magiſtri; in ſeptem artibus liberalibus ſubtiliter inſtructi, & promoti, qui paupertate coacti ſcholas particulares coeperunt regere, Quorum unus vocabatur Yſo. Alter Rodolfus Anglicus, Tertius Magiſter Alexander. Qui tres magiſtri propter eorum mutuam & ſocialem habitationem convenerunt, quod unusquisque ex dictis peritorum in grammatica, materiam utiliorem colligeret pro uſu clericorum, iſto modo: Quod unus ſcriberet materiam primae partis, continentem etymologiam. Alter materiam ſecundae partis, ſcilicet diaſyntheticam Tertius materiam tertiae partis, ſcilicet orthographiam & proſodiam. Et factum fuerat ſub ſtylo proſaico. Inter caeteros unus de illis, ſcilicet Rodolfus Anglicus, electus fuit in epiſcopum, & alter ſcilicet magiſter Yſo, deceſſit & moriebatur. Et ſic apud Alexandrum manſerunt ſcripta utrorumque aliorum. Ex quibus ipſe Alexander ſcholares ſuos optime informavit. Qui & de fonte ſuae pietatis motus materiam ſuam & aliorum duorum, ſic proſaice compilatam, per metrum conſcripſit. Et ſic patet, quod alii duo magiſtri etiam exiſtunt cauſae praeſentis libri totius. Sed quia Alexander iſtam materiam ſub forma metrorum poſuit, igitur ab eo ſit denominatio, ut a cauſa efficiente. Sed quo tempore compoſuerunt patet in his metris:* An-

Anno milleno ducentenoque noveno A. C. MCCIX.
Doctor Alexander egregius atque Magiſter
Doctrinale ſuum dedit in commune legendum.

Prodiit Doctrinale Grammatices metrice cum explanat. Ludovici de GVASCHIS. Venet. 1483. *l*) Exſtat & titulo: Partes Alexandricum commento. f Baſilileae per Nicolaum Kesler Anno 1486. die 20. Auguſti:

Item cumComm. Herm TORRENTINI & KEMPONIS Theſſalienſis Dav. 1503. 4. *m*) Quae editio forte non differt ab illa quae inſcribitur: Opus minus primae partis Alexandri cum quaeſtiunculis de optimis moribus & virtutibus interpoſitis cum quaeſtionibus ſententias textus declarantibus ſcitu dignis: cum argumentis & eorundem ſolutionibus in ſcholis diſputandis pro pueris inſtituendis diligenter collectis. q. per Wilhelmum Senderum collectum & Daventriae per Richardum Paffraet diligenter impreſſum Ao. Domini MDIII. Viceſſima ſecunda Martii. Item: Opus minus ſecundae partis Alexandri introductorium ad opus maius eiusdem perutile q. per Wilhelmum Zenders de Werdt collectum. Impreſſum Antwerpiae per Henricum Eckert de Homberch, anno domini XVCIV. XVIII. menſis Octobris.

Exſtat & circa hoc tempus excuſa ſuper ſe-

l] v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 108. b. *m*] v. HENDREICH l. c.

A. C. MCCIX. ſecunda parte Magiſtri Alexandri per Johannem SYNTHIS collecta. q)

Joannes SINTHEMIVS Congregationis S. Hieronymi Daventriae, Deſ. Eraſmi praeceptor, edidit Commentarios Grammaticos in Doctrinale Alexandri: magnum inde, ut in vita Eraſmi ait Rhenanus, ea tempeſtate in Scholis Germanorum nomen conſecutus. Paris. typis Badii 1504.

Prodiit & Phorcae 1508. 4. *o)*

Exſtant quoque: Hermanni TORRENTINI commentaria in primam partem doctrinalis Alexandri, cum vocabulorum interpretatione, quibusdam mendoſis ſupervacaneis & obſcuris verſibus vel reiectis, vel inveriores & planiores mutatis. Demum diligenter ab Auctore recognita. q. Tubingae in aedibus Thomae Anshelmi Badenſis Ao. MDXI. Menſe Decembri.

II. Scripſit *Acta Apoſtolorum* leoninis verſibus *p)*

III. Utriusque Teſtamenti corpus duodecim verſibus hexametris ſupra ducentos in compendium redegit, ita ut cuiuslibet capitis ſummam qualibet dictione exprimeret; ſed quia brevitas plerumque obſcuritatem induit, hanc ut removeret cuilibet dictioni in

n] v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 563. *o*] v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 180. b. *p*] Lucae WADDINGI ſcriptores ordinis Minorum p. 9.

in illa contentae numerum ſubiecit, intextis quibusdam tenui calamo voculis, quae velut cuiusdam gloſſae interlinearis loco inſervirent, hoc paradigmate; A. C. MCCIX.

1. 2. 3 4. 5.
SEX, PROHIBET, PECCANT, ABEL, ENOCH,
6. 7.
ETARCAFIT, INTRANT,

1. 2. 3. 4. 5.
dies, lignum vitae, primi parentes, occiditur, transfertur,
6. 7.
a Noe, in arcam. q]

Terſiora illius opera reddidit Hubertus SVSANNAEVS Poeta Gallus multis expunctis, nec paucis additis. r)

V.

JOSEPHVS.

Devonius dictus. Iſcanus ſeu Exceſtrienſis, in extrema regionis ad meridiem parte & prope Cornubiam natus. a) Iſcae Devoniorum alumnus. b) Claruit A. MCCX. c) MCCX.

Scripſit I. De *bello Troiano* libros ſex, non quinque ut habet BALEVS d) Eſt carmen hexametrum, initio: *Iliadum lacrymas conceſſaque Pergama factis.* Inſcribitur & : Phrygii Daretis, liber de prima Pergamorum e-

Ccc 2 ver-

q] v. WADDINGVS l. c. p. 9. 10. r] v. WADDINGVS l. c p. 10.

V. a] v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 60. b] v. LELANDVS apud Baleum l. c. c] v. Jo. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. 3. n. 60. d] l. c.

A. C. MCCX. verſione. *e*) Joſephus Iſcanus poema iſtud dicavit Thomae Balduino Archiepiſcopo Cantiorum ſive Cantuarienſi. Pſeudo Daretis duos codices MSS. unum Canonicorum Lateranenſium Patavii, alterum Aloyſii Corradini laudat Jo. RHODIVS in notis ad Scribonium Largum p. 60. *f*) Prodiit titulo: Daretis Phrygii de bello Troiano libri ſex a Cornelio Nepote latino carmine heroico donati nunc primum in lucem editi. Baſileae 1541. 8. Uſus fuit editor Albanus TORINVS unico & mendoſiſſimo exemplari, absque ullis punctis aut diſtinctionibus & pluribus hinc inde lacunis. *g*) Haec editio Toriniana tam corrupte vulgata eſt notante Jo. LELANDO p. 239. de ſcriptoribus Britannicis, ut ſi pater ipſe in prolem redivivus oculos converteret tam informem, cognoſceret plane nunquam. *h*) Ambigit TORINVS ipſe de carminis ſcriptore, illumque Britannum fuiſſe ſuſpicatur. *i*) Prodiit & opus hoc cura HENISCHII Baſileae 1573. 8. *k*) Item ad calcem Homeri graece & latine editi & illuſtrati a Joanne

e) v. Thomae IAMESII catalogum librorum manuſcriptorum Collegii S. Benedicti apud Cantabrigiam n. 69. 4 in Catalogis MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. III. p. 134. n. 1346. *f*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 23. *g*) v. Torini epiſtolam nuncupator. t. 4. b. *h*) v. FABRICIVS l. c. *i*) v. Epiſtolam nuncupatoriam 43. b. *k*) v. notam praefixam editoni Dreſemianae & Joh. Alb. FABRICII bibliothecam Latinam ed. 1712. p. 73.

anne SPONDANO. Baſileae 1583. & 160[illegible]. f. *l*) A. C.
Porro per Alexandrum Carolum TROGNESIUM. MCCX.
m) Alia quaedam editio exſtat huius rubri: *Joſephi Iſcan I de bello Troiano libri ſex, hactenus Cornelii Nepotis nomine aliquoties editi, nunc Autori reſtituti, & notis explicati, quibus alii plurimi illuſtrantur a Samuele* DRESEMIO. Francofurti apud Johannem Thymium 1620 non A. 1623. ut habet Joh. Alb. FABRICIVS, *n*) in qu. alph. I. plag. 6. Adornata haec eſt ad editiones Heniſchii Spondani & Trogneſii. Emendatior & integrior praecedentibus eſt editio Joannis MORI Londini 1675. 8. *o*) In omnibus iſtis editionibus omisſi ſunt poſt lib. I. v. 32. verſus VII. quibus continetur encomium Balduini, cui poema hoc ſuum auctor dicavit, Archiepiſcopi Cantuarienſis, ſub finem ſeculi XII. *p*) Eos e MSto codice produxit Tan. FABER in notis ad Longinum p. 169. edit. Tollianae & ex hoc Jo. Alb. FABRICIVS in Bibliotheca Latina ed. Hamb. 1712. *q*) Lacunam in Joſephi Devonii Libro V. & emendationem dat Caſpar BARTHIVS, additque: Utcunque ſeculi ſui nugas immiſcet ſaepe is auctor, plurima tamen lumina, ex legitimis poetis ſuae nocti intruſit, unde non immerito a tenebris vindicatur. Quis enim non miſereatur & rationem

 ha-

l) v. nota Dreſemiana & FABRIBII bibl. Lat. l. c. *m*) v. nota Dreſemiana. *n*) l. c. *o*) v. FABRICIVS l. c. *p*) v. FABRICIVS l. c. p. 74. *q*) l. c.

A. C. MCCX. habeat tot egregiorum conatuum. *r*) Tantum hic autor in altisſima barbarie praeſtitit, quantum non niſi optimus quisque aureo Auguſti ſeculo fuiſſet asſecutus, iudice Alexandro Carolo TROGNESIO. *s*) Poema hoc facundum & comtum habet Joh. Albertus FABRICIVS. *t*) Nemo *Libripens* frequentius loquitur Joſepho Iſcanio Devonio, qui ridicule ſaepe. Vide ad eum noſtrum Gloſſarium, ait Caſpar BARTHIVS. *u*)

II. *Bellum Antiochenum* Lib. I. *w*) ſive *Antiocheidem*, cuius in Britannia meminit CAMBDENUS, *x*) verſu hexametro ſcriptam. Aliquos ex Antiocheide verſus adducit GV. CAMBDENVS in Britannia. *y*) De bello Antiocheno ſive Antiocheide vide Jo. LELANDVM de ſcriptoribus Britannicis editum ab Antonio NALL. Oxon. 1709. 8. p. 237. *z*)

III. De *inſtitutione Cyri* Lib. I. initio: *Praelia bina ducum canimus po. aa*)

IV. Panegyricum ad *Henricum* Lib. I. *ab*)

V. *Nugas amatorias* Lib. I. *ac*) De iis vide MENAGII anti Bailletum T. 2. p. 335. *ad*)

VI.

r] v. BARTHIVS Animadvers. ad Papin. Statii VIII. Thebaid. p. 928. *s*] in praefatione editionis ſuae apud Sam. DRESEMIVM praef. ad Joſephi libros de bello Troiano p. 8. *t*] in Bibliotheca Latina ed. 1712. p. 74. *u*] l. c. p. 852. *w*] v. Jo. BALEVS de Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 60. *x*] v. FABRICIVS l. c. *y*] in fine Notarum l. 3. & p. 261. *z*] v. FABRICIVS l. c. Supplem. p. 23. *aa*] v. BALEVS l. c. *ab*] v. BALEVS l. c. *ac*] v. BALEVS l. c. *ad*] v. FABRICIVS l. c.

VI. *Epigrammata* Lib. I. *ae*) A. C.
VII. Diverſi generis *carmina* Lib. I. *af*) MCCX.

Splendidiſſimo ingenio poeta fuit, cuius ſcripta ita probantur, ut ad veterum ſcriptorum laudem peruenerint, iudice Gilhelmo CAMBDENO. *ag*) Poeta pro aetate illa non inelegans habetur a Jo. Alberto FABRICIO, *ah*)

VI.

GVILHELMVS.

Leyceſtrius. A Montibus alii cognominant. Theologicae cognitionis profeſſor, inter canonicos ſupremae Mindorum ſeu Lincolnienſis urbis vixit, & cancellarii in eadem Eccleſia dignitate functus eſt, ut habet Jonnes LELANDUS. Claruit A. MCCX. Scripſit *Carmen alphabeticum gloſſatum* Lib. I. Initio: *Quis veniat videas, quo, quando, a*)

VII.

SYLVESTER GIRALDVS.

Cambrenſis, ex quadam nobiliſſima Walliae principum familia ortus, & in prouincia Penbrochiana natus, non procul a Tynbio, teſte Lelando. *a*) Brakaniae ac Me-

ae) v. BALEVS l. c. *af*) v. BALEVS l. c. *ag*] in Britannia ſua p. 133. apud Dreſemium praef. cit. *ah*] Biblioth. Lat. ed. 1712. p. 73.

VI. *a*] v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. III. n. 67.

VII. *a*] apud Jo. BALEVM Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 59.

A. C. MCCX. neviae archidiaconus. *b*) Tandem epiſcopus Menevenſis electus An. MCXCVIII. *c*) Claruit ſenex A. MCCX. *d*)

Scripſit I. Pro *reddenda talione* Lib. I. Initio: *Eccleſiae ſpeculum qui me cupit;* qui videtur eſſe metricus. II. *Epithalamion* Lib. I. Init: *Vt lux poſt tenebras, poſt.* III. De *miſeria conditionis humanae*. Lib. I. Init: *Unde ſuperbit homo, cuius,* IV. *Epigrammata* varia Lib. I Init: *In natale ſacro ſacrae ſolem,* V. *Carmina* metrica Lib. I. Init: *Florida fructifera Simonis.* VI. *Querulum* carmen Lib. I. *e*)

VII. *Vaticinalem hiſtoriam* verſu Lib. I. Init: *Hactenus hiſtoria plena per.* VIII. *Epitamen Itinerarii Cambriae* rythmice librum unum, qui MS. exſtat in Bibliotheca Cantabrigienſi S. Benedicti & in Lunleiana. *f*)

VIII.

GVALTERVS MAPES.

Henrici ſecundi Anglorum regis clericus ac filii eius Ioannis poſt illum. Sunt qui eum ex Sariſburienſi canonico, ſunt etiam qui ex Lincolnienſi praecentore Oxonienſem archidiaconum A. MCXCVII fuiſſe factum affirmant. Claruit A. MCCX. *a*)

Scrip-

b] v. BALEVS l. c. *c*] v. BALEVS l. c. & Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 617 *d*] v. BALEVS l. c. *e*] v. BALEVS l. c. *f*] v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. ſcriptor. n. 299.

VIII. *a*] v. Jo. BALEVS, Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 61.

Scripſit partim rythmis lege ſolutis, partim compoſito poeticis legibus verſu, omnia latine eleganter, lepide, facete, iudicante Jo. PITSEO *b)* A. C. MCCX.

I. *Apocalypſin Goliae* Pontificis ſuper corrupto Eccleſiae ſtatu. Initio: *A tauro torrida lampade Cynthii.* Exſtat inter varia doctorum piorumque de corrupto Eccleſiae ſtatu poemata per Matthiam FLACIUM. Baſileae 1556. *c)* & in Joh. WOLFII Lection. Memorab. Lauingae 1600. *d)* Habetur & Gvalt. Mapes rhythmus vetuſtiſſimus de corrupto Eccleſiae ſtatu, impreſſus A. 1545. & denuo A. 1623. inter codices Thomae Bodleii MStos n. 12. Tr. 3. in Bibliotheca Bodleiana n. 2259. *e)*

II. *Sermo Goliae Pontificis ad Praelatos impios*, initio: *Dilatatur impii regnum Pharaonis;* legitur inter Varia de corrupto eccleſiae ſtatu poemata per FLACIUM. *f)* & in WOLFII lection. memorab. *g)*

III. Sermo *Goliae ad Praelatos*, ſive, ut BALEUS titulum effert: *Ad malos paſtores.* initio: *A legis doctoribus lex evacuatur.* Editus a FLACIO, *h)* & WOLFIO. *i)*

IV. *Golias ad ſacerdotes Chriſti.* initio: *Viri*

Ccc 5

b] de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 301. *c*] p. 133. *d*] T. I. p. 430. *e*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae n. 118. *f*] p. 149. *g*] p. 481. *h*] l. c. p. 152. *i*] l. c. p. 439.

A. C. MCCX. *ri beatiſſimi, ſacerdotes dei.* Siſtitur a FLACIO, *k*) & WOLFIO. *l*)

V. Praedicatio Goliae *ad terrorem omnium.* Sive ſecundum BALEVM: Sermo ad *impios Praelatos.* initio: *Tempus acceptabile tempus eſt ſalutis.* Exhibetur a FLACIO, *m*) & WOLFIO. *n*)

VI. De his *quae regnant in Romana curia*; ſive, notante BALEO: *De malis Romanae curiae.* Initio: *Utor contra vitia carmine rebelli.* Datur a FLACIO, *o*) & WOLFIO. *p*)

VII. In *Romam*; ſive exprimente BALEO: In *Papam & curiam.* Initio: *Roma caput mundi eſt, ſed nil capit mundum.* Exſtat apud FLACIVM. *q*) Partem carminis exhibet Jo. BALEVS de ſcriptoribus Britannicis ed. Baſileae 1557. *r*)

VIII. Excommunicatio Goliae pro *pileo initio*: *Raptor mei pilei morte moriatur.* Exſtat inter Poemata de corrupto Eccleſiae ſtatu per FLACIVM. *s*)

IX. Planctus ſuper *epiſcopis*, initio: *Complange tui Anglia.* Exſtat inter Poemata de corrupto eccleſiae ſtatu edita a FLACIO. *t*)

X. *Querela, qua alloquitur Papam, oſtendens Praelaturas & bona eccleſiaſtica, teneri ab indoctis, avaris, & ignaris ventribus: contemptis interim & eſurientibus iis, qui ſe doctri-*

k] l. p. 154. *l*] l. c. *m*] l. c. p. 156. *n*] l. c. p. 441 *o*] l. c. p. 159. *p*] l. c. p. 442. *q*] l. c. p. 406. *r*] p. 254. *s*] p. 160. *t*] p. 161.

ctrinae ſtudiis dediderunt; vel BALEO indicante: *Dictamen lectionis loco.* Exſtat ibidem. *u*) Inſigniores in codice quodam manuſcripto Academicae Bibliothecae Lipſienſi obſervavi lectiones Flaciana editione meliores. Ideoque carmen ex codice illo correctum ſubiungo: A. C. MCCX.

Tanto viro locuturi
Studeamus eſſe puri,
Sed & loqui ſobrie:
Carum care venerari,
Et ut ſimus caro cari,
Careamus carie.
Decet enim, & hoc unum
Eſt inprimis oportunum,
Ut me ipſum iudicem:
Homo vetus exuatur.
Homo novus induatur
Ante tantum judicem.
Commendarem mundi mores:
Sed virtutis amatores
Paucos eſſe doleo.
Quod ſi pravos non defendam,
Et eis non condeſcendam
Bella mihi video.
Sed ô judex aequitatis,
Propagator lenitatis
Lenis aura ſeculi:
Eſto mihi in aſylum,

Te

u] p. 9.

A. C. MCCX.

Te rectore ſumpſi ſtylum,
Te duce ſigna tuli.
Sed quis ſum qui auſim loqi,
Coram tanto quis ego, qui
Sano fretus capite?
Rodo pravos in aperto,
Vox clamantis in deſerto:
Rectas vias facite.
Quid deſertum niſi mundus?
Mundus quidem ſed immundus,
Quia munda reſpuit,
Sed deſertum doci dolet
Nam quod fructum dare ſolet,
Ecce prorſus aruit
Quis ſolebat in praelatis
Germinare largitatis,
Et pudoris floſculos:
Tali partu deſtitutum,
Gramen affert non virtutum,
Sed ſpinas & tribulos.
Qui ſunt ſpinae tribulique?
Qui paſtores, praelatique?
Amatores, muneris.
Qui non paſcant, ſed paſcantur,
Non a paſco derivantur,
Sed a paſcor, paſceris.
Blandos amant, & bilingues,
Canes muti, tauri pingues,
Gigantium fratereuli
Qui theſauros coacervant,
Non diſpergunt, ſed obſervant,

Ut

Ut pupillam oculi.
Omnis habens muneratur:
Non habenti ſupplantatur
Id ipſum quod habuit.
In deſerto mundi huius
Nemo floret, niſi eius
Burſa nondum vomuit.
Burſa praegnans principatur.
Sapiensque conculcatur,
Si manus aere vacet.
Nam ſi pauper ſit ſophia,
Vili erit, quare? quia
Pauper ubique iacet.
Pauper iacet: ſed palpones
Quorum blandi ſunt ſermones,
Et ipſi ſunt iacula.
Iſti ſunt quos mundus amat,
Et de quibus Pſalmus clamat,
Beati in macula.
In macula ſunt beati,
Sed non ſunt immaculati,
Teſte conſcientia:
Vivit leno more ſuis,
Quia in labiis ſuis
Diffuſa eſt gratia.
Quid dant artes niſi luctum;
Et laborem? vel quem fructum
Fert genus & ſpecies:
Olim plures non eſt mirum,
Provehebat Arma virum
Et fraternas acies.

An-

A. C. MCCX.

Antiquitus nam ſtudere
Fructus erat, & habere
Declamantes ſocios?
Nunc in archa ſepelire
Nummos maius eſt quam ſcire
Bella per Aemathios.
Si per aquas rubri maris
Deſignatur ſalutaris
Lavacri lavatio.
Licet hoc ſcit, quod lucrum fert,
Quid hoc mihi ſcire confert,
Si ſciens eſurio?
Chriſtus ſolet appellari,
Lapis ſciſſus de altari,
Non manu ſed forcipe.
Hoc eſt notum ſapienti,
Sed praebendam requirenti
Nemo dicit: Accipe.
Scio crucem figurari,
Quando lego dulcorari
Flumen apud Exodum:
Manibusque cancellatis
Jacob noſtrae libertatis
Praefigurat commodum.
In Hebraea lege legis,
Quod ſerpentem lator legis
Erexit in patulo,
Ut ceſſaret mors & tabes
Quia noſtras lavit labes
Chriſtus in patibulo.
Duo ligna Sareptenae

Spi-

Spiritalis eſcam coenae A. C.
Coquunt in Eccleſia: MCCX.
Abrahamque tulit ligna
Per quae dono digne digna
Cremaretur hoſtia.
Fudit aquam ter Helias,
Pater ſanctus Iſaias
Trinitatem innuit.
Vidit Abram trinum chorum,
Ruth in agro Judaeorum
Trinitatem mesſuit.
Sic involvit rota totam,
Sic deponit leprae notam
Lex in ſuperficie.
Sic amictum parvipendit
Joſeph, quando non attendit
Vocem fornicariae.
Dumque per deſertum itur,
A gentili reperitur
Calens unda penitus
Quia legis in deſerto
Reperitur a deſerto
Calor ſancti Spiritus.
Haec ſcrutari quidam ſolent,
Poſt afflicti fame dolent
Plus vacaſſe ſtudio.
Unde multi perierunt,
Et labore defecerunt,
Scrutantes ſcrutinio.
Ergo quia tot oppresſis
In ſtudendo prava meſis

Cre.

A. C. MCCX.

Creditur plus aſpera:
Ad Romani ſedem patris,
Et ad ſacroſanctae matris
Sum reverſus ubera.
Turpe tibi paſtor bone,
Si divina lectione
Spreta, fiam laicus:
Aut abſolve clericatu,
Vel fac ut in cleri ſtatu
Perſeverem clericus,
Dulcis erit mihi ſtatus
Si praebenda muneratus
Reditu, vel alio.
Vivam licet non abunde,
Saltem mihi detur unde
Perſeverem ſtudio.

XI. De *mundi miſeria.* Initio: *Ecce mundus moritur vitio ſepultus.* Exſtat inter poemata de corrupto Eccleſiae ſtatu per FLACIVM. w)

XII. *Praedicatio Goliae* Liber I. initio: *Viri venerabiles, viri literati.* x) Exſtat MS. Contabrigiae in collegio S. Benedicti. y)

XIII. *Confeſſio Goliae* Liber I. initio: *Aeſtuor intrinſecus ira vehementi.* z) Exſtat MS. ibidem. aa)

XIV.

w] p. 338. x) v. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 59 y] v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. ſcriptor. ed. Paris. 1619. p. 284. z] v. BALEVS l. c. aa] v. PITSEVS l. c.

XIV. Carmen *ebrioſorum* Lib. I. initio: *Tertio capitulo memoro tabernam. ab*) A. C. MCCX.

XV. De *palpone & aſſentatore* Lib. I. initio: *Multi mortalium in mundi ſtadio, ac*) Exſtant Walteri Mapes verſus contra adulatores manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Veſpaſianus E. XII. *6. ad*)

XVI. De *malis monachorum* Lib. I. initio: *Noctis crepuſculo brumali tempore. ae*) Exſtant Gulielmi Mapes verſus de monachis manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 39. *af*)

XVII. Ad *utrumque ſtatum* Lib. I. initio: *Suſcitavit Dominus ſimplicem & brutum. ag*) Exſtat verſus Gualteri Mapes de clericis & laicis manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Vitellius D. VIII. 9. *ah*)

XVIII. De *Thetide & Lyeo* Lib. I. initio: *Cum tenerent medium omnia tumultum. ai*) Exſtat Goliae diſputatio inter aquam & vinum rythmice manuſcripta in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 4. *ak*)

XIX. *Diſceptatio nubendi* Lib. I. *al*) vel de *coniugio* Lib. I. *am*) initio: *Sit Deo gloria,*

 laus,

ab] v. BALEVS l. c. *ac*) v. BALEVS l. c. *ad*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 118. *ae*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 59. *af*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 124. *ag*] v. BALEVS l. c. *ah*) v. SMITHVM l. c. p. 92. *ai*) v. BALEVS l. c. *ak*) v. SMITHVS l. c. p. 123. *al*) v. BALEVS l. c. *am*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor. ed. Paris. 1610. p. 284.

A. C. MCCX. laus, benedictio. *an*) Exſtat MS. Cantabrigiae in Collegio S Benedicti. *ao*) Exſtant verſus Walteri Mapes de coniuge non ducenda manuſcripti in bibliotheca Cottoniana Veſpaſianus E. XII. 5. *ap*) Item Goliae diſſuaſio nubendi rythmice manuſcripta ibidem Titus A. XX. 5. *aq*)

XX. De *mundi contemptu* Lib. I. initio: *Cur mundus militat ſub vana gloria. ar*) Exſtat MS. legitque illud Jo. PITSEVS puer non ſemel Wintoniae. *as*) Sunt qui hoc ſcriptum, & forte rectius, Jacobo de Benedictis adiudicant, qui videatur. Exſtat Golias de contemtu mundi rythmicis verſibus manuſcriptus in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 10. *at*)

XXI. De *punitione peccati* Lib. I. Initio: *Omnis caro peccaverat & ſuam viam. au*) Exſtat Gulielmus Mapes, quomodo Deus deſtruxit mundum per Diluvium Noe, rhythmicis verſibus MS. in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 9. *aw*)

XXII. Super *convocatione cleri* Lib. I. init: *Novus rumor Angliae partes peragravit. ax*) Exſtant Mapes verſus de convocatione ſacerdotum, & eorum concubinis; manuſcripti

pti

an) v. BALEVS & PITSEVS ll. cc. *ao*) v. PITSEVS l. c. *ap*) v SMITHVM l. c. p. 118. *aq*) v. l. c. p. 123. *ar*) v. BALEVS l. c. *as*) v. PITSEVS l. c. *at*) v. Thomae SMITHI Catalogus p. 123. *au*) v. Jo. BALEVS Script. Britann. Cent. 3. n. 59. *aw*) v. SMITHVS l. c. *ax*) v. BALEVS l. c.

pti in bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 42. *ay*) A. C. MCCX.

XXIII. De *fide Trinitatis* Lib. I. initio: *Multis a confratribus pridie rogatus. az)* Verſus Walteri Mapes de S. Trinitate exſtant manuſcripti in bibliotheca Cottoniana Veſpaſianus E. XII. 12. *ba*)

XXIV. De *Maria* virgine Lib. I. Init: *Pone ſcribentium tot eſſe millia. bb*) Verſus Gualteri Mapes de S. Maria virgine exſtant manuſcripti in bibliotheca Cottoniana Vitellius D. VIII. 9. *bc*)

XXV. *Cambriae* epitome Lib. I. initio: *Libri curſus nunc Cambriam. bd*)

XXVI. *Topographiae* compendium. Lib. I. initio: *Lectio certa prodeſt varia delectat. be*)

XXVII. *Commendationes Giraldi* Lib. I. *bf*)

XXIIX. In *Ciſtercienſis monachos* Lib. I. *bg*)

XXIX. De *Suſanna* Lib. I. qui ſervatur MS. Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti. *bh*)

XXX. Verſus Gvalteri Mapes de S. *Edmundo*, & de *feſtivitate omnium Sanctorum* exſtant manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Vitellius D. VIII. 9. *bi*)

ay) v. SMITHVS l. c. p. 124. *az*) v. BALEVS l. c. *ba*) v. SMITHVS l. c. p. 118. *bb*) v. BALEVS l. c. *bc*) v. SMITHVS l. c. p. 92. *bd*) v. BALEVS l. c. *be*) v. BALEVS l. c. *bf*) v. BALEVS l. c. *bg*) v. BALEVS l. c. *bh*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor. p. 284. *bi*) v. SMITHVS l. c.

A. C. MCCX. XXXI. Alia multa. *bk)* Exſtant Gvalteri Mape rythmi quidam inter Codices, quos bibliothecae Bodleianae donavit Kenelmus Digbaeus. n. 4. *bl)*

Omnia quae contra Romanam curiam & abuſus eccleſiae, ſcripta ſunt Mapi non eſſe putat Jo. PITSEVS. *bm)*

IX.

MAVRITIVS.

Morganius. Liberalium facultatum Oxonienſis magiſter, ac ludi literarii in patria ſua paedagogus. Claruit A. MCCX. Pro ſua aetate ſingularis habebatur poeta. Edidit ſub vario metrorum genere I. *Epigrammata* quaedam Lib. 1. II. *Carmina* & epiſtolas Lib. 1. *a)*

X.

GVNTHERVS.

Patria Ligur habetur a Philippo MELANCHTHONE, *a)* & aliis quos Poematis Ligurini titulus decepit. At non eſt uero ſimile, Ligurem de patria ea unquam ſcripturum fuiſſe, quae iſte Germano potius animo ſcripſiſſe videtur. Qua ratione praeter argumenti ipſius ſimilitudinem eum inter Germanos ſcri-

bk) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 59.
bl) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 77. n. 1605. *bm)* de illuſtr. Angliae ſcriptor p. 284.
IX. *a)* v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. III. n. 64.
X. *a)* Chronicorum Lib. IV. p. m. 474.

ſcriptores reponendum cenſui. Quanquam A. C.
Germanum plane fuiſſe non credam. Ita MCCX.
Petrus PITHOEVS. *b*)

Monachus S. Amandi *c*) in Hannonia *d*) Elvonenſis *e*) vel Elnonenſis *f*) ordinis S. Benedicti *g*) congregationis Cluniacenſis: *h*) Auctor Ligurini dicitur Monachus ordinis Ciſtercienſis in coenobio Pariſienſi dioeceſis Baſileenſis ab Auberto MIRAEO. *i*) Sed diverſus procul dubio eſt Pariſienſis hic a noſtro & a Ligurini auctore. Affuiſſe Friderico Imperatori in obſidione Mediolanenſi exiſtimat Philippus MELANCHTHON. *k*) At vero obſtant Ligurini verſus 607. ſequentes in Libro IV.

Adde quod abſenti de multis pauca referre,
Remque verecundo leviter perſtringere tactu
Sufficit: hi ſolide poſſunt deſcribere geſta,
Quos oculata fides, ſimul & praeſentia facti
Inſtruit, & notis falli non ſuſtinet ordo.
Nos procul abſentes, regalia cernere facta.
Caeſaris indigni, vulgata ſuperſtite fama,
Paucula de multis tenui ſuſcepimus aure.

Item verſus 576. Libri X. *Me quoque non armis ſed carmine caſtra ſecutum* &c.

 Flo-

b] in praefatione Ligurino praefixa. *c*] v. SIGEBERTVS Gembl. d. S. E. c. 166. *d*) v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica, ed. Lovan. 1643. p. 336. *e*) v. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccl. n. 354. *f*) v. ANDREAS l. c. *g*) v. TRITHEMIVS l. c. *h*) v. ANDREAS l. c. *i*] Auctar de S. E. n. 386 *k*) l. c.

A. C. MCCX. Floruit temporibus Henrici regis quarti A. MC. *l*) vel temporibus Friderici Barbaroſſae Imp. an MCLX. *m*) vel A. MCCX. *n*) quod poſtremum tamen potius in Pariſienſem quadrat. Ipſe Guntherus omnem dubitationem de tempore ſiſtit, dum ſatis ſignificat, ſe Imperatore Friderico etiam vivo iſtud Poema confeciſſe in quinque menſibus, & Imperatori a bellorum tumultibus interquieſcenti aliquando hunc laborem ſuum obtuliſſe, paratum etiam ad reliquas eius res geſtas, ubi ad eas rediiſſet, deſcribendas: quo modo antea filio Friderici Cunrado quartum genito alterum opus Solimarium, quo opere bellum ſacrum ſive expeditionem Chriſtianorum Regum ac Principum in teram ſanctam adverſus Saracenos auſpiciis Cunradi Imperat. factam exſecutus fuerat. *o*)

Primus Franciae atque adeo Germaniae poeta ſalutatur a Gaſp. SCHOPPIO. *p*) quo iure haec Poetarum medii aevi hiſtoria definiat.

Scripſit I. *Martyrium S. Cyriaci* metrico ſtilo. *q*) Exſtat Martyrium & Paſſio SS. Cyri-

l) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 354. *m*) v. Valerii ANDREAE biblioth. Belgica ed. Lovan. 1643. p. 336. *n*) v Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 622. *o*) v. Cunradi RITTERSHVSII praefatio in Guntherum p. 3. 4. *p*) v. Inſcriptionem carminis adiunct. Guntheri Ligurino ed. Tubing. 1598. p. 207. *q*) v. SIGEBERTVS Gemblac. de Script. Eccl. c. 166. & Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 354.

riaci & Julittae MSS, ad S. Amandum. r) Guntheri de paſſione Cyriaci, & de uſitatis Chriſtianorum actibus poemata quaedam ante XLIII. annos Baſileae edita eſſe audiverat ſuo tempore Petrus PITHOEVS. s) A. C. MCCX.

II. *Ligurinum*, ſive de geſtis Friderici Imperatoris Barbaroſſae. Ligurinum inſcripſit, quod bella Ligurum & Inſubrium, hoc eſt Mediolanenſium contineat; t) vel quod adverſus Ligures ſive Mediolanenſes ſtylum acueret. u) In decem libros diviſum eſt opus ſcriptumq; carmine hexametro, initio: *Ardua ſollicito verſu memorandaque ſeclis.*

Exſtat titulo: Ligurini de geſtis Imp. Caeſaris Friderici primi Auguſti libri decem carmine Heroico conſcripti nuper apud Francones in ſilva Hercynia & Druydarum Eberacenſi coenobio a Cunrado CELTE reperti, poſtliminio reſtituti. fol. Impreſſum anno ſesqui milleſimo & VII. [non A. 1500. ut habet GV. CAVEVS w)] Auguſtae per Erhardum Oeglin civem Auguſtenſem menſe Aprilio: Ut habent verba in editionis huius limine occurrentia. Cum poſt aliquos tractatus Celti cum artifice parum conveniret Marquardus de STAI eccleſiae Bambergenſis

r) v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 336. s) v praefationem ad Guntheri Ligurinum. t) v. ANDREAS l. c. p. 336, 337. u) v. GV. CAVEVS de S. E. p. m. w) l. c.

omnia Argent editionis vitia retinere quam emendationes veriſſimas Pithoei ampleĉti maluerunt. *ab)* Inter ſcriptores rerum Germanicarum collectos a Juſte REYBERO. *ac)* Annum 1584. habent Valerius ANDREAS, *ad)* & Gvil. CAVEVS. *ae)* A. C. MCCX.

Exſtat & hoc rubro: Guntheri Ligurinus, Seu de rebus geſtis Imp. Caeſ. Friderici primi, PP. AVG. cognomento Aenobarbi, ſive Barbaroſſae, lib. X. Opus non ſolum poetis lectu iucundum, ſed & Hiſtoricis & Politicis & Aulicis, ad deliberationum, Conſiliorum, Legationum, Orationum & Epiſtolarum exempla; Juriſconſultis quoque ad Juris Feudiſtici cognitionem utile inprimis ac neceſſarium. Cunradus RITTERSHVSIVS, JC. recenſuit: quinque editionibus inter ſe collatis mendas hinc paſſim plurimas graviſſimasque tam lectionum, quam diſtinctionum ſuſtulit: Notis illuſtravit; & accurato Rerum ac Verborum memorabilium Indice nunc primum locupletavit. Tubingae Apud Georgium Gruppenbachium. MDXCVIII. o.

Locum quendam ex lib. VIII. Ligurini illuſtrat Caſpar BARTHIVS. *af)* Ad commen-

Ddd 5 dati-

ab] v. RITTERSHVSIVS l. c. *ac*] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 723. *ad*] in Bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 337. *ae*] de S. E. p. m. 622. *af*] Animadvers. ad Papin. Statii l. Thebaid. p. 127.

A. C. MCCX. dationem huius ſcripti facit, quod iam in ſeculi decimi ſexti initio Ligurinus per univerſam Germaniam & eius publica Gymnaſia notus fuerit, & iuventuti Germanicae ad legendum & enarrandum praebitus primo Viennae per Conradum Celten, Friburgi per Hieronymum Baldung, Dubingi per Heinricum Bebelium, Ingolſtadi per Iacobum Philomuſum, Lipſi per Hermanum Boſtium qui in praedictis Gymnaſiis publico ſtipendio Romanas litteras, feliciter profitentur. *ag)*

III. *Solymarium* de quo ipſe GVNTHERVS: *ab)*

Jamque adeo, ſi quid ſtudio posſemus in iſto
Experti, noſterque lgi Solymarius audet,
Atque etiam fortasſe placet: quem gratulor ante
Regales penetrasſe domos, puerique potentis
Ingenuas tetigisſe manus.

Item: *ai)*

Mox ubi ſit noſter Solymarius ille requires,
Quem prius ingenuo dedimus leve munus alumno,
Qui ſibi te quinto, poſt ſe, vix menſe creatum
Ac veluti medio proiectum ventris oborſu,
Accesſisſe novo mirabitur ordine fratrem.

Ad teſtimonia de Gunthero egregia pertinent ipſa GVNTHERI qui de ſe ipſo ita canit: *ak)*

Hoc

ag] v. pag. ult. ed. Auguſt. 1507. *ab*] Ligurini Lib. I. v. 13. ſs. *ai*] l. c. L. X. v. 648. ſſ. *ak*] l. c. v. 586. ſs.

Hoc quoq; me Famae, ſi deſint caetera, ſolum A. C.
Conciliare poteſt, quod iam per multa latentes MCCX.
Secula, nec clauſis prodire penatibus auſas
Pierides, vulgare paro, priſcumque nitorem
Reddere carminibus, tardosque citare Poetas.

Guntherus Poeta exſtitit ſpiritus & ingenii haud ſpernendus, imo, ut in illo aevo mirandus: iudice Juſto LIPSIO. *al*) Guntherus neſcio quid prae ſe fert monachiſmo cultius urbanius, & magis aulicum, ſentiente Petro PITHOEO. *am*)

XI.

EBERHARDVS.

Betuniae oriundus, *a*) Arteſius. *b*) Vixit A. MCCXII. Ut teſtantur verſus hi:

Anno milleno, centeno bis, duodeno
Condidit Ebrardus, Graecismum Betunienſis. c)

Scripſit I. Librum quem *Graecismum* vocant. *d*) Exſtant *Libri Ebrardi Graeciſtae.* impreſſi ſine anni & loci mentione. in fol. plag. 7. Haec editio prodiit cum gloſſis Joannis VINCENTII Metulini, in Pictavenſi Univerſitate regentis. Graecismus hexametro ver-

al) Poliorcetic. lib. Dialog. 4. *am*) Praefat. ad Ligurinum.

XI. *a*) v. HENRICVS Gandav. de. S. E. cap. 6a. *b*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Henrici l. c. *c*) v. MIRAEVS l. c. *d*) v. HENRICVS. l. c.

A. C. MCCXII. verſu ſcriptus eſt. Capita habet XXVII. Incipit: *Eſt proprie metha trans graece, formatio plaſma.* Eſſe in hoc carmine pulcrum metrum atque illud prae reliquis poematibus a rectioribus ſcholarum diſcipulis praelegendum eſſe monet Glosſa quaedam MSta ad EBERHARDI Labyrinthum. *e)*

II. *Labyrinthum* ſive carmen de *miſeriis rectorum Scholarum*, in quo officia paedagogi exponit, ſimul artis rhetoricae & poeticae ideam ſiſtit. Eberhardum auctorem esſe Labyrinthi probant verſus ultimi huius ſcripti. Male ex titulo libri poetam facit LABORINTVM nomine Codex quidam MStus bibliothecae Gvelpherbytanae. Textum Labyrinthi nondum editum ex codicibus tribus MSStis bibliothecae Academicae Helmſtadienſi dabo.

LABORINTVS.

TRACRATVS I.

Plerius me traxit amor, iusſitque Camoena
Scribere materiam. Me dedit ipſa mihi.
Viribus ingenii discusſis, utpote parvis,
Mens opus iniunctum *f)* depoſitura fuit.
Deſidiam mentis elegia *g)* vidit, & inquit:
Incipe, perficies *h)* auxiliante deo.

Quid

e) Tr. III. v. 71. 72. *f)* MSS. II. *inceptum* *g)* MS. II. *elegiia.* *h)* MS. II. *perficias.*

Quid ſit onus Cathedrae; qua teque, tuosque ſcholares, A. C. MCCXII.
Arte regas, perares *i*) imparitate pedum.
Divinae me movit opis promiſſio: Scribo.
Mendis lectore compatiente meis.
1*) Exhorret nativia parens, dum matris in alvo
Elimat miſeri parvula membra viri.
Si 2*) ſub membrana praeſentit membra magiſtri,
Interrumpit opus ingenioſa ſuum.
Suſpirat dicens: operis lex pauſet in iſto.
Exopto: Mea ſit deſidioſa manus.
Si me non alia regeret lex, quam mea, vellem
Incoeptum, lineae 3*) deſeruiſſe meae.
Sed natura jubet naturans, ne manus illič
Ceſſet, ubi fuerit materiale bonum.
Et quia lege regor regis, qua legor *k*) ab alto.
Conſummabit opus linea noſtra ſuum.
Me tua parca vocat, tibi non vult parcere Filum
Jam nevit. Noſtras arguit ipſa moras.
Naſceris ergo miſer, miſero 4*) tibi ſigna figurant,
Sideriusque vigor officiale malum.
Scribitur in ſtellis paupertas; copia rerum,
Vi-

1*) Capitulum I. de miſeria rectoris ante rem: ad MS. III. 2*) MS. III. *Dum.* 3*) MS. III. *limae* *k*) mittor. 4*) MS. III. *miſerum*

A. C. Vitae commoditas; acre *l*) laboris onus.
MCCXII. Scribitur in ſtellis famae *m*) diſcrimen; honoris
Fulmen; *n*) livoris flamma; favoris amor.
Scribitur in ſtellis virtutis laus; vitiorum
Dedecus; aetatis longa brevisque mora.
Omnem perlegi ſeriem coeli, nec in illa
Inveni ſidus, quod tibi mite micat.
Ecce Dyaneum *o*) tibi flammas non vomit *p*) aſtrum;
Nec tibi ſcintillat Mercuriale decus.
Saturni ſed curva tuos falx falcitat annos:
Et tibi fax Martis inſidioſa rubet.
Eſt coeli virtus tibi tota propheta laboris,
In quo ditari non tua cura poteſt.
Dicit, & impingit matri ſimulachra laborum,
Quos cella capitis anteriore legit.
Nocte libros tractat, non quinque volumina legis, 5*)
Pneumate quae nec 6*) ſunt emodulata ſacro. *q*)
Nulla videtur ei Ptolomaei pagina, coelum
Qua petitur, qua quis mente per aſtra volat.

Eucli-

l] MS. II. *atque.* *m*] MS. II. *fames.* *n*] MS. II. *Culmen.* *o*] Venerem hic notari obſervat Gloſſa MS. Codicis II. quia Venus duo amantium corda ligat. *p*] MS. II. *vovit.* 5*] MS. III *legit.* 6*] MS. III. *nec quae* *q*] Evangelia & libri miſſales ut explicat Gloſſa MS. Codicis II.

Euclidis libri, nu*m*ero ter quinque, figuris A. C.
Pleni, non asſunt, quos geometer habet. MCCXII.
Non apparet ei codex Gvidonis *r*) in omni,
Qui vocum grave dirigit artis opus.
Non praeſentatur illi revolutio libri, *s*)
Qui numeri vires dinumerando docet.
Non Ciceronis adeſt pingens ſermonis honores *t*)
Cui rethor ſervit florida carta duplex.
Nullus Ariſtotelis codex apparet in illis,
Quem cudit in gremio *u*) philoſophia ſuo.
Phyſica negabit 7*) ſpeculum *x*) duce ſub Galieno, *y*)
Quae flores, illi non tua ſcripta patent.
Exponit, quae non macra, tenuique Minerva
Somnia, quae ſomno Scipio *z*) vidit abeſt.
Quae numerat geminos latet aſtrologia coluros,
Quinque parallelli, 8*] ſigniferique gradus.
Nec matri praeſens eſt 9*] coſmographia Platonis
Nomine diſcipuli *aa*) praetitulata ſui.
Non occurrit ei Gratiani pagina. Lucri,
Nutrix; membrana Juſtiniana latet.

Pri-

r) Gloſsa addit: muſici. *s*) Boethii de arithmetica. *t*) MS. II. & III. *odorem* *u*] MS. II. *ingenio* 7*] MS. III. *naturae*. *x*] experientia. *y*] Galeno. *z*] Scipio quidem ſcripſit librum de ſomno. 8*] MS. III. *parallelos* 9*] in MS. III. deeſt *eſt*. *aa*) Timaei.

A. C. MCCXII.

Primi verſiculi, *ab*) ſecernit 10*) grammata, primam,
Quae ſibi turba viam diſcipularis *ac*) habet.
Donatos vertit lacrimarum fonte fluentes, *ad*)
Qui dantur pueris poſt elementa novis.
Inde tenet parvos lacerata fronte Catones.
Illos diſcipuli per metra bina legunt.
11*) Naſcitur hinc plorans, licet hoc generale ſit omen:
Ploratus tamen hic particulare tenet.
Iſte genas lacrimis oneratus ſaepe videbit.
Nec fiet lacrima proſiliente pius.
Masculus a profert omnis, dum prodit in auras.
Ex radice trahit primi parentis Adae.
Hic cum vagitu ſpeciali ructuat alpha,
Quod rudibus pueris ſillabicando legit.
Dum de matre rubet in cunis, mobilis inquit,
Huic dea, quam ſedes orbicularis habet:
Area te mundi cepit, mea regio caſus
Humanos ponit ſub ditione mea.
Omnis ſors hominum mihi cedit. Portio fortis
Addictae tibi nil proſperitatis habet.
Quod regnat, floret, gaudet: rex, miles, agreſtis;

Im-

ab) Alphabeti. 10*] MS. III. *ſed. cernit.* *ac*] MS. II. *diſciplinaris.* *ad*] quia in iis addiſcendis pueri maxime percutiuntur. 11*] Capitulum ſecundum de miſeria rectoris circa rem.

Imperio, fama, commoditate: meum. A. C.
Per me, qui rexit, ſervit. Qui floruit, aret. MCCXII.
Et qui gaudebat, anxietate dolet.
Nobilibus; cupidis; praelatis: ſurgit adhaeret;
Accedit; per me gloria; nummus; honor.
Me retrahente manum vileſcit gloria; nummus
Decreſcit; ſummus attenuatur *ae)* honor.
Per me rethoricus flos, grammaticus labor; artis
Garrulitas: tumulat; evacuatur, aret,
Nutus adulantis; reverentia plebis; amicus
Sortis: cui faveo, paret; obedit; adeſt.
Gaudia poſt fletum; poſt gaudia ſemino luctum.
Poſt lucem tenebras; poſt tenebroſa iubar.
Summa mihi requies eſt in conſtantia ſphaerae.
Eſt in continua mobilitate fides.
Vaticinor tibi perduros inſtare labores,
Quos vitis cathedrae progenerabit honor.
Hic 12*) quondam viguit, nunc languet. Floruit, aret.
Praecepit, ſervit. Fructificavit, eget.
Florent, qui iaculis linguae pervertere cauſas
Juſtas, iniuſtas iuſtificare ſciunt.
Florent, quos ditant infirmae pulſio venae,

ae] MS. II. *annihilatur* 12*] MS. III. *Qui*

A. C. MCCXII.

Urinae ſedimen, ſtercoreusque color.
Florent hypocritae, ſapientum ſimia trunco 13*)
Qui faciunt umbras, 14*) quos ligat aeris amor.
Florent fex hominum, ſcurrae, quos curia lactat
Qui dominis linguae garrulitate placent.
Florent palpones, quorum ſub melle venenum
Lingua parit miſeros proditione premunt.
Ergo caeca probos, *af*) quia coecos tollo videntes
Deprimo, degeneres nutrio, ſperno bonos.
15*) Interea vegetans ſurgit vis. Pullulat aetas.
Pubeſcit ratio. Cellaque *ag*) terna ſapit.
Prima capit. Media diſcernit. Tertia rerum
Formas in thalamo poſteriore legit. *ah*)
Phantaſia ſedet in prima. Vis rationis
In media. Terna vim memorantis habet.
Praegnantes facit has ſenſus impreſſio, radix
A quo totius cognitionis erit.
Ad ſe ſeptenas, quae regnat in arte, puellas
De ſe progenitas, philoſophia vocat.
Eſtis progenies, inquit, mea fida, parenti
Ob-

13*] i. e. corpori 14*] per pompam veſtimentorum: Gloſſa MS. III. *af*] dicor. 15*] Capitulum tertium de miſeria rectoris in re *ag*] capitis. *ah*] MS. II. *tenet*

Obſequium, *ai*) fructus exhibitura boni. A. C.
Absque mea luce non lucet veſtra lucerna. MCCXII.
Eſt etiam veſtrae lux mea lucis egens.
Quod ſeritis, meto. Plantatis, colligo quicquid
Theſaurizatis arcula noſtra tenet.
Inter vos gradus eſt ſoror in limite prima *ak*)
Primo, quae lactis ubera plena gerit.
Compoſitae vocis haec ponit ſemina per ſe
Quae vocem, quae non dant, elementa docet.
Dividit in quinque *al*) per ſe facientia vocem.
Eſt maior numero caetera turba *am*) ſuo.
Mutas & liquidas numerat, quae ſunt coeuntes
Vocales monſtrat, vi remanente ſua.
Simplicium modum generat, conglutinat apte.
Sermonis partes, ſchema tropumque facit.
Ex hac ſcintilla lumen facis emicat altae.
Ex hoc ſeminio pullulat ampla ſeges.
Ex hac radice ramoſa ſupervenit arbor.
Ex hoc fonticulo rivus abundat aquae.
Prima miniſterio vernat ſoror abſq; miniſtro
Ferre miniſterium non valet iſta ſuum.
Huic quem fata vocant concedite, militet eius
Militiae, quae dant ſidera ſigna ferat,

Eee 2 Ex-

ai] MS. II. *Obſequiis* *ak*] Grammatica. *al*] vocales *am*] Conſonantes.

A. C. MCCXII.

Excolat in vitem labruſcam. Transferat herbam
In meſſem. Faciat fructificare rubum.
Forma doctrinae veſtros informat alumnos,
Ut ſic procedant ulteriore gradu.
Hic alphabeti verſum dum ruminat, omnis
Veſtra latet virtus, veſtra ſepulta iacet.
Ignorans atomos ſermonis, quid ſit elenchus
Neſcit, aut quae ſit maxima, *an)* quidve locus.
Quae ſit civilis ratio depicta colore
Neſciet, aut quae ſit, quaeſtio, quidve genus. *ao)*
Quis numerus numerans, latet hunc, quis ſit numeratus.
Quae radix. Quae vis multiplicantis erit.
Quae ſit, vel qualis, latet hunc ſymphonia vocum.
Quae ſit ter ternis vox modulanda modis
Neſcit quid punctus, planum, quid linea, ſpiſſum,
Quam quadraturam circulus ipſe capit.
Neſcit quae ſtellae, quae ſit natura planetae;
Et quis ſit ſtabilis, retrogradusque modus.
Veſter ſit praeco, qui fati lege fruatur;
Ubera grammaticae ſobrietate bibat.
Si de lacte ſatur fuerit, contemnet alumnos,
Nec ſtomacho paſcet eſuriente rudes.

Ac-

an) Gloſſa MS. Codicis II. topica. *ao)* in Logica.

A. C. MCCXII.

Accedat favor his. Gremium ſubit iſte prioris
Germanae, lactis primitiasque trahit.
Imprimit A menti, ſugens ex ubere primo. 16*)
Conſequitur numero turba vocata ſuo.
Sugit, quot conſtet elementis ſillaba; partes
Quot ſint ſermonis, quae genus omne creant. *ap*)
Sugit, quid proprium ſit cuique; quid accidat illi;
Et quid ſimiliter *aq*) ſignificando notet.
Sugit, quae partes ſint prima ſede locatae;
Quot ſint, quae ſede poſteriore ſedent.
Ubere de reliquo bibit uberiore: maritet
Dicto ſe ſociae qua ratione ſuae.
Quae ſit feſtina, quae non, cognatio *ar*) vocum;
Et quot ſint ſpecies illius, inde bibit.
Quae ſit congruitas ſenſus, & vocis, utramq;
Quae teneat, quae non, ſyntheſis, inde bibit.
Quis modus excuſet vitium, quot quaeque figura
Diſtinctas ſpecies continet; inde bibit.
17*) Sic famulo loquitur mater, radixque loquelae:

 Sit

16*] MS. III. *pleno* *ap*] MS. II. *trabant* *aq*] MS. II. *ſimpliciter.* *ar*] MS. II. *conſtructio.* 17*] Capitulum quartum de miſeria futuri rectoris per ea quae circumſtant rem.

A. C. MCCXII.

Sit tibi mandati formula grata mei.
Diſce prius, quam dogma feras, ſi ducere tecum
Vis. Videas primo te, rege deinde tuos.
Omnis doctrinae quia ſemina ponere debes.
Aetas omnis erit diſcutienda tibi.
Aetatis cera doctrinae prima ſigillum
Leviter accipiet pollice ducta levi.
Dum ſentis, quae ſit magis indurata, prematur
Acrius, aſſidue ſolicitanda tibi.
Aſperius debet tractari firmior aetas,
Uteturque meo conſolidante cibo.
Donatus pueris puerilia donet uterque,
In quo Remigius *as)* remigis uſus erit. *at*)
Donatus recitat, quod diſcipulis prohibebis,
Et quod permittas. Hic decor, error ibi.
Doctoris priſci 18*) gemino de corpore micas
Extrahe diſcipulis, contere, ſparge tuis.
Quos uſus veterum celebravit, lectio praeſens
Quos colit, accentus quoslibet iſte docet.
Exemplo doceas ſimul & verbo. Studioſos
Efficies pueros, ſi ſtudioſus eris.
Verba movent; movet exemplum: Verbum ferit aures;
Exemplum cordis interiora ſubit. *au*)
Oc-

as] Remigius conſcripſit tractatum qui incipit: Dominus quem pars; quem indicat auctor. *at*] MS. II. *habet*. 18*] Priſciani. *au*] MS. II. *movet*.

Occultos animi motus natura miniſtrat. A. C.
Signa tibi mentis exteriora dabunt. MCCXII.
Cui frigeſcit amor ſtudii, te flante caleſcit.
Flagrantis fax eſt exagitanda tibi.
Eſt aliter fortis, aliter fragilis, recreandus *ax*)
Diverſis durus, *ay*) ingenioſus, egent.
Hic gaudet gravibus. Hinc planis. Quid ſit utrique
Utile, noſtra comes, fida poeſis, habet.
Conſerva ſtabiles precibus. Revoca fugitivos
Pollicitis. Tumidis ſupprime lora minis.
Temperie vultus hilaris timidos refoveto. *ba*)
Intrepidos vultus fulminet ira tui.
Indomitos *bb*) reproba; *bc*) Manſuetos dilige; ſtultos
Argue; Devotos *bd*) dirige; Carpe vagos.
Corrige delicta verbis, & verbere. Verbis
Asperius. Virgis conveniente modo.
Iratus teneris diſcas miteſcere; duris
Diſcas iraſci. Sis feritate pius.
19.*) Langueſcit manuum labor immunis 20*] Labiorum
Deficiens labor eſt fertilitatis egens.
Mercedis firma ſpes ſuſcitet ergo laborem,

ax] MS. II. *fragilisque favendus* forte: *fovendus.* *ay*] MS. II. *durus &* *ba*] MS. II. *Recreabis.* *bb*) MS. II. *Effrenes,* *bc*] MS. II. *reprime* *bd*] Obedientes. 19*] Capitulum quintum de miſeria futuri rectoris per ea quae ſunt poſt rem. 20*] irremuneratus.

A C. Et *be*) fructum pariat ſolicitudo tibi.
MCCXII. Dum meſſem pretii, quae ſit medicina laboris,
Exigis, multiplici trutina *bf*] pende, patres. *bg*]
Sors favet, & ſaevit. Eget unus, & alter abundat,
Rebus; ſed medius *bh*) inter utrumq; ſedet.
Si pretium fuerit ſibi 21*) paupertate negatum,
A 22*] pretio Chriſti conſtituatur amor.
Mercedis parca promiſſi prodiga cura
Divitis eſſe ſolet, ſic capit, ergo cave.
Cum 23*] verbum floret, mens aret. Cor gerit intus,
Quin linguae flores diſſimulare ſtudent.
Certior eſt pacti *bi*) de ſorte patris medicoris,
Cuius *bk*) de puero ſit tibi cura prior. *bl*)
Si tali teneas ratione regentis habenam,
Non erit immunis cura laborque tuus.
Grammaticae famulans ſubit ingenioſa poeſis:
Officii confert *bm*) ulterioris onus.
Explicat haec legem metri, quid pes, docet, addens
Quid

be] MS. II. *Ut* *bf*] MS. II. *in trutina tripliti* *bg*] Forte: *pares* *bh*] MS. II. *& in mediis.* 21*] MS. III. *ſub* 22*] MS. III. *Pro.* 23*] MS. III. *Tunc.* *bi*] MS II. *pretii* *bk*] MS. II. *Eius.* *bl*] MS. II. *magis.* *bm*] MS. II. *tribuens*

Quid tempus, quot ſint tempora cuique pedi A. C. MCCXII.
Ex quot ſyllabicis pes conſtat partibus, & quae
Feſtinans, quae ſit ſyllaba tarda docet.
Quis, & quot pedibus, conſtat lex quaeque metrorum;
Et per quot genera ſint varianda docet.
Quod diverſa metro non deſcribuntur eodem,
Sed res quaeq; metro bn) ſit propriata docet.
Hiſtorias habet hexameter. Servitque querelae
Pentameter. Laudes caetera metra canunt.
Excipit hæc una: tibi pars ero magna laboris.
Expedit, ut vires experiare meas.
Eſt mihi materia, quicquid capit ambitus orbis
Cudit 24*) in obſequio philoſophia meo.

TRACTATVS SECVNDVS.

Thematis initio quamvis varii famulentur,
Praecedunt bini nobilitatae modi
Principium magis egregium per Zeugma decoro,
Et per hypozeuxin thematis ordo capit.
Zeugma vel a capite medio, vel fine, reducit

bn] MS. II. *ſuo* 24*) MS. III. *Ludit.*

A. C. Verbum. Sic lucet hoc ſine nube tibi:
MCCXII. *Eſt Joſeph flos naturae; fratrum medicina;*
Patris amor; matris gloria; ſtella domus.
Eſt Judas puteus ſceleris; deſpectio plebis;
Fex rerum; peſtis ſaeva; ruina boni.
Spem firmam fidei petram, deitatis amorem,
Qua pateant clavem coelica bo) *Petrus habet.*
Nequitiae laqueo, fidei damno; magicali;
Fraude; magus ſceleris impietate valet.
Byſſus mundiciae; roſa martyrii Catharinam
Commendat; Sinai cella; bp) *liquoris odor.*
Traditio patriae; mors fratris ſaeva; Medeam
Vituperat; nati plaga; ruina ſenis.
Jungit hypozeuxis clauſis ſua ſingula verba.
Lux exemplaris luceat iſta tibi:
Virgo Dei genitrix portum dedit; avia vitae
Expulit; excusſit noxia; grata tulit.
Qua parens prima luctum peperit; male dictum
Intulit attrivit gaudia; damna dedit.
Iſte duplex quinque modus nubit generali
Eloquio, quod vim thematis intus habet.
Crimen vileſcit, naturae gratia fortis
Gloria, fama veri, nobilitatis honor.
Non poterit vera virtus ſentire ruinam
Deficiendo perit effigiale bonum.
26*) Rem dilato brevem, brevio longam. Decet ambos

Me

bo) MS. II. *regia*. *bp*) Sepulchrum in monte Sinai.
26*) Capitulum ſecundum de modis prolongandi materiam.

Me ſervare modos, aptus uterque mihi. A. C.
Egregie plerumque loquor. Nunc limite curro MCCXII
Difficili. Plana nunc placet ire via.
Si mora longa placet, nec ſum brevitatis amicus.
Octo materiam ſic ego tendo modis:
Pulchro circuitu *bq*) rem vilem vito, decoram
Dedeco. 27*) Periſraſis iſta perita petit. *br*)
Sic qui mentitur, non verum dicere, dicis.
Veracem dictis, dicis amare deum.
Veſtio rem verbis variis. *bs*) Nec eſt tenor idem.
Verborum, ſed quod ſignificatur idem.
Dilige corde deum Tota vi mentis inhaere
Illi Pro toto poſſe ſequaris eum.
Solennis fuerat quondam collatio *bt*) multis.
Sed nunc, quando venit, raro modeſta venit.
Non ſine ſpineto creſcit roſa: nec ſine mundi
Tormento domino vita placere poteſt.
Themutis in tractu mihi ſervit apoſtropha *bu*) ſermo
Cuius ad abſentem ſe rapit arte ſua.
Sic dic Canonico: *Phaleris non te mihi praefer.*
Ser-

bq) Primus modus per Periphraſin. 27*] vitio. *br*] MS. II. *docet* *bs*) Modus ſecundus per Interpretationem. *bt*) Tertius modus per Comparationem. *bu*) Quartus modus.

A. C. *Sed vita caſta, religione ſacra.*
MCCXII. Sermonem quandoque rei ratione carenti
Adſcribo. Servit proſopopeia *bx*) mihi;
Obſtrepit altare, dic, o pollute ſacerdos
Qua tu praeſumis ſumere mente deum.
Deſero materiam *by*) Quandoque relabor in illam,
Sic, ut non videar deſeruiſſe tamen.
Herculeis digitis Antheus bz) *in aera preſſus*
Languet, Lucani digrediente ſtilo.
Verborum pompa deſcriptio *ca*) gaudet, & illa
Vtor, dum curſum tendere curo meum.
Eſt fidei doctor deſcriptus carne pudica
Joannes; verbo Paulus; amore Petrus.
Rem certam pono, cuius contraria premo. *cb*)
Tollitur haec dempta, credit, & illa manet.
Non placeat, ſed diſpliceat tibi gloria mundi:
Decipit, & vitam non parat cc) *immo necem.*
28*) Thematis a ſerie, quae ſunt praedicta, reſcindo,
Si non propoſitum linea tendit opus.
Participans non conjunctum ſine remige ſextus
Emphaſis abbreviat quatuor iſta moram.
Stat

---

bx) Quintus modus. *by*) Sextus modus per Digreſſionem. *bz*) Gigas quidam. *ca*) Septimus modus. *cb*) Octavus modus per Oppoſitionem. *cc*) MS. II. *parit.*
28*) de modis quatuor abbreviandi.

Stat Chriſtus iudex; ſedet impietas; cruce damnans A. C. MCCXII.
Saevit; Homo patitur, nil patiente deo.
29*) *Egregieq; loquor, communes tranſeo metas*
Sermonis, trita cd) dum pudet ire via. ce)
30*) Eſt verbi novitas mihi dulcis, ſic ego dico:
Hic ſolet affines canonicare ſuos.
Eſt in nominibus idem modus. *Urſior urſo,*
Tigride tigridior, femina laeſa furit.
31*) Voces conjungo, quae diſcordare videntur
Extra, qvas intra pax ſine lite ligat.
Dives avarus eget, lucrique labore quieſcit.
Congregat, eſt vita ſordida munda ſibi.
32*) Dictio, cui non dat caſus inflexio caſum,
In caſus ſede ſaepe ſedere ſolet.
Absque ſed cf) *eſto bonus, ſine vix* cg) *domino famuleris*
Ne tuleris ch) *poenam, ſis ſine pene* ci) *pius.*
33*) Alterius dictum mihi ſumo, ſumit amictum
Taliter egregium ſaepe poema meum
Conſedere duces & vulgi ſtante corona
Pro populo Chriſtus plurima probra tulit.

Eſt

29*) Capitulum tertium de modis egregie loquendi. *cd*) MS. II. *tritam.* *ce*) MS. II. *viam.* 30*) Novae dictionis inventio. 31*) Dictionum contrariarum poſitio. 32*) Dictionis non caſualis declinatio. *cf*) limitatione, excuſatione. *cg*) difficultate *ch*) MS. II. *Non tollas.* *ci*) ſine defectu, imperfectione. 33*) Accommodatio.

A. C. MCCXII.

34*) Eſt modus egregius, ſed rarus, tempora mutans,
Syllabicamq; moram, cum ratione tamen.
Producas alii quem corripuere laborem.
Qui labor eſt aliis, hic tibi labor erit.
35*) Pono commune fixum, vel mobile nomen,
Vt ſedem proprii vitet utrumque loci.
Armati fidei lorica fulmina ſancti
Saeva tyrannorum non timuere viri.
36*) Tranſumo proprium, probo, vel reprobo: Probo *Plato*, 37*)
Hic eſt corde; Cato moribus; ore Paris.
Reprobo, ſi dicam: *Rufinus crimine; forma*
Terſites; Simon fraude, vir ecce venit.
38*) In propria ſede, ſi turpis *ck*) transfero verbum,
Extremaque magis in regione placet.
Mundi divitiis florent, qui moribus arent.
Cui ſors arridet proſpera, corde tumet.
39*) Eſt poſitum ſemel improprie, proprieque tenetur
Verbum ſub ſpeculo res patet iſta tibi:
Exacuunt linguas ad iurgia tela maligni,
Ad bellum, quos non lancea lingua ferit.
40*) Vocem non unam, ſed plures, transfero verbis.

Sic

34*) Quantitatis variatio. 35*) Modificatio ſub tranſſumtione. 36*] pronominatio. 37*) i. e. ſapiens. 38*) Translatio. *ck*) MS. II. *torpet.* 39*) Translatio. 40*) Tranſumtio.

Sic aliis alia ſignificata fero: A. C.
Qui docet invitum, ſua ſemina mandat arenae; MCCXII.
Abluit & laterem; Littus arare ſtudet:
41*) Semita difficilis plerisq; modis variatur,
Qvos ego percurro ſub brevitate ſtyli. *cl*)
42*) Inventor ſignans inventum: *Copia Bacchi,*
Et Cereris, cauſa criminis eſſe ſolet.
43*) Inventumqve notans inventorem: *Miſerere,*
Pſalmus ait, poſtquam maxima culpa fuit.
44*) Deſignatur herus inſtrumento: *Dominatur*
Telum pauperibus, excruciatque pias.
Pila ſubegerunt partes ſibi quaslibet orbis:
Cedunt Romanis pelta fariſſa cm) *ſuis*:
45*) Hoc quod in eſſe ſolet ex cauſa, ſaepius ipſi
Aſſigno cauſae. Sic tibi dicta vide:
Felix qui victum quaerit ſudante labore.
Multis depaſcit corpora macra fames.
46*) Multoties ſumo pro ne, quae continet ipſam
Contentam, talem vel retro flecte *cn*) modum:
Mens ſe convertit peccatrix. Curia coeli
Tota deo laudes exhilarata canit,

47*)

41*) Capitulum quartum de modis cum difficultate loquendi. *cl*) MS. II. *tibi.* 42*) primus. 43*) ſecundus 44*) Tertius *cm*) Gloſſe MS. Codicis II. explicat per arma Graecorum. 45*) quartus 46*) Quintus. *cn*) MS. II. *verte.*

A. C. MCCXII.

47*) Exprimo materiam. Redolet res non ſine forma.
Iſtud in exemplo lucidiore patet:
Praeſulis in digito precioſum fulgurat aurum.
Illius in dextra nobile candet ebur.
48*) Carminis in textu delector ponere formam
Pro re, ſi, quod habet res, ſua forma capit.
Regnat ſtultitia; Servit ſapientia; Virtus
Subiicitur; Vitium praedominatur ei.
49*) Eſtque mei moris, aliter coniungere voces,
Quam ſuus ordo petit. Forma ſit iſta tibi:
Luxuriam vitent paſtores, ſcandala propter,
Plurima pro cleri crimine turba labat.
50*) Curſum ſermonis mihi tendere convenit ultra,
Quam poſſit veri regula recta pati.
Quem nummus, perſona, preces, de tramite recto
Non ducunt, iudex, ſidera laude ferit.
51*) Partem pro toto pono. Placet & vice verſa
Totum pro parte ponere ſaepe mihi:
In terris anima prudens, & juſta laborat.
Poſt mortem carnis nulla meretur homo.
52*) Unum per multa nunc in uno, multa per unum.
Sit

47*] Sextus. 48*] Septimus: emphaſis. 49*] Octavus transgresſio. 50*] ſuperlatio. 51*] intellectio. 52*] Intellectio.

Sit tibi iam dictae talis imago rei: A. C.
Vicit Pompeium Romano milite Caeſar. MCCXII.
Huic intenta tamen corda fuere polis.
53*) Affines ſibi ſunt quaedam voces, & abutor
His. Gaudent ſedes alterutrare ſuas.
Parva breves vires retinet ſtatura virilis;
Longo conſilio magna carere ſolet.
54*) Eſt via plana duplex. Non floret prima. Secunda
Rhetoricis opibus delicioſa viget. 55*)
56*) Primo curro via plana, gravitate relicta
Omni. Verba mihi cottidiana placent.
Succincte verbis praeſentis temporis *co*) utor,
Ut res geſta *cp*) diu iam videatur agi.
Exit ſervus habens urnam manibus. Lapis obſtat.
Nutat pes. Urna frangitur. Ille gemit.
57*) Planities picta tibi ſit ſubſcripta notanda.
Talis planities dulcis in aure ſonat.
Ponam nominibus tacitis exempla colorum.
Carmen depingo ſic Ciceronis ope:
58*) *Sit laus, ſit virtus, ſit honor, ſit gloria Chriſto.*
59*) *Sit decus, eſtque decus. Eſt ſine fine decus.*

 60*)

53*] abuſio. 54*] Capitulum quintum de modis plane loquendi. 55*] MS. III. *nitet.* 56*] primus. co] MS. II. *operis* cp] MS. II. *acta.* 57*] ſecundus. 58*] Repetitio verborum, primus color. 59*] Converſio, ſecundus.

A. C. MCCXII.

60*) *Quis pius eſt? Chriſtus. Quis habet de virgine Carnem?*
Chriſtus. Quis mundus crimine? Chriſtus homo.

61*] *Parentes minime quia peccavere parentes*
Primi; caeſus ob id in cruce Chriſtus obit.

cq) *In ligno moritur vita, de morte redemta*
Chriſti viventis. In nece vita datur.

cr) *O miranda patris pietas, qua venit ab alto*
Filius, humanum vivificare genus.

cs) *Quem poſſet miſeris genitor nato meliorem,*
Aut quem maiorem, mittere, quemve parem?

ct) *Cur miſit? quia tempus erat. Quare? quia laeſit*
Hoſtis. Cur? homini pernicioſus erat.

cu) *Eſt ſapientis opus, hoſtis telum, quod in omni*
Tempore provideat, inſidiantis ei.

cx) *Hoſtis, qui cecidit, hominem vult ſtare, vel illi*
Damnatus cupiet ferre ſalutis opem.

cy) *Vulnerat incautos ſubito, ſed non ſibi prodeſt.*
Iuſtum proſequitur, conſequiturq; malum. cz)

da) *Fraudibus, inſidiis, laqueis, iugulat vigilantem*
Nocte die, pſalmis, fletibus ille fugit.

db)

60*] Complexio, tertius. 61*] Traductio, quartus *cq*] Contentio quintus. *cr*] Exclamatio. *cs*] Interrogatio. *ct*] Ratiocinatio. *cu*] Sententia. *cx*] Contrarium. *cy*] Membrum orationis. *cz*] MS. II. *nihil.* *da*] Articulus.

db] *Qui ſibi praeſidium parat in virtute ſupremi,* A. C. MCCXII.
Hoſtis non poterit impietate premi
Non inimicus obeſt illi, qui ſe dat amicum
Mandatis domini pacis, 62*) *obedit eis.*
dc) *Et quia callidus eſt hoſtis, celer ad nocumenta,*
Ne noceat, caveas, calliditate tibi.
dd) *Sit tibi pura fides. Pallent pietate fideles.*
Sit tibi ſpes melior. Sed tibi firmus amor.
de) *Haec tria virtutis ſunt ſemina, cauſa ſalutis.*
Ut ſalvus plene ſis, operare bene,
df) *Carmen vi mentis ſupera; propera documentis*
Sanctis munditiam cordis habere piam.
63*] *Si carnis cariem ſequeris, virtute carebis.*
Eſt fomes vitii, foeda canina caro.
64*) *Quare transgrederis? num cogit mundus? at iſte*
Contemtus languet, nilque vigoris habet.
Num caro? ſed victa ſubiecta iacet rationi.
Num daemon? leviter ſed ſuperabis eum.
Eſt ergo culpae non ex te cauſa, ſed in te.
Sponte voluptatem concomitaris homo.
dg) *Te capit, & captum ſternit, ſtratumque catenat.*
Teque catenatum ducit ad ima lacus,

Fff 2 dh)

db] Continuatio. 62*] MS. III. *paret.* *dc*] Comparatio. *dd*] Similiter cadens. *de*] Similiter deſinens. *df*] Permixtio. 63*] Agnominatio. 64*] Subiectio. *dg*] Gradatio.

A. C. MCCXII.

dh) *Eſt ſathanae laqueus peccatum, quo trahit omnes*
Ad mortis laqueum, quos laqueare poteſt.
di) *Quomodo te fallit, audiſti: Quomodo punit*
Audi, Damnatum ſulphuris igne premit.
dk) *Non premit, immo malum totum conſumit in igne.*
Sed non conſumi ſpiritus igne poteſt.
dl] *Praetereo, quae ſit poenarum maxima. Non eſt*
Concesſum miſeris poſſe videre Deum.
dm] *Peccatum mortem fecit, poenamq; creavit,*
Cauſam corporeae debilitatis habet.
dn) *Poenas terrore fuge, vel virtutis amore.*
Poenae terrore ſis, vel amore pius.
do) *Eſt tibi propoſita via vitae, vel via mortis,*
Quumvis introeas: iſta vel illa patet.
65*) *Dic homo perdite, perdite dic, cur negligis illum.*
Illum, qui pro te mortis amara bibit.
dp) *Vulnere deterſit tua crimina, ſanguine lavit:*
Hoſtem devicit, ſuppoſuitque tibi.
dq) *Sed vitanda petis, miſerande, petendaque vitas;*
Et fugienda facis, & facienda fugis.

dr)

---

dh] Definitio. *di*] Tranſitio. *dk*] Correctio. *dl*) Occupatio. *dm*] Diſiunctio. *dn*] Convictio. *do*] Adiunctio. 65*] Conduplicatio. *dp*] Interpretatio. *dq*] Commutatio.

A. C. MCCXII.

dr) *Dic potius: tibi me commendo,* ds) *tuae pietati*
Totum ſubmitto. Parce benigne Jeſu.
dt) *Neſcio, ſi ſimplex, vel ſtultus, ſit tibi nomen,*
Vel magis inſanus hoc puto nomen erit
du) *Simplex, vel ſtultus, vel ſis inſanus oportet.*
Non es ſimplex, nam ſunt mala nota tibi.
Non etiam ſtultus, quia 66*) *noſti quo ſit eundum.*
Quod ſis inſanus hac ratione liquet.
dx) *Fraudibus intendis. Auges bona temporis. Illis*
Invigilas. Finis non tibi cura manet.
dy) *Summa dies veniet, poſitis in parte ſiniſtra*
Dicetur: ſed plus dicere nolo tibi.
dz) *Non eſt* 67*) *certa dies mortis. Re certior omni*
Mors eſt. Errorū ergo relinque viam
Verborum ſunt terdeni bis tresque colores,
Quos ſatis 68*) in ſerie carminis huius habes. 69*)
70*) Thematis interior vultus cum vult, redolere
Floribus, hoc rerum ſtemmata pono modo:
ea) *Paſtoris qui nomen habes, ſis forma beatae*

dr] Permiſſio. *ds*] MS. II. *committo* *dt*] Dubitatio. *du*] Expeditio. 66*] MS. III. *nam.* *dx*] Diſſolutio *dy*] Praeciſio *dz*] Concluſio. 67*] MS. III. *ſed non* 68*] MS. III. *ſtylus* 69*] MS. III. *habet.* 70*] De coloribus ſententiarum. *ea*] Diſtributio.

Digitized by Google

A. C. ...tae, quam debet ſubdita turba ſequi.
MCCXII. eb) *Pace tua dico: non Chriſti, ſed tua quaeris.*
Lucri te duxit exitialis amor.
ec) *Non minimum, quod habes, nimium ſed, dicere volo,*
Divide, non cumula. Pauper & inde ferat.
ed) *Inſtrue ſubiectos, vel plebs, ut ovis vel ut hoedus*
Errabit vigilans ſis velut Argus ei.
ee) *Exemplum, dogma, duo ſunt, hoc inſtruit, illud.*
Allicit. Errantem ſic revocare potes.
ef) *Illi non parcas. Eſt fur; latro; leno; ſuperbus;*
Invidus; exactor; ambicioſus; iners.
eg) *Sordes evellas. Exſtirpes crimina, quantum*
Eſt in te, quantum ſit tibi poſſe datum.
eh) *Saepe tibi dicas ego non vivo mihi ſoli,*
Sed multis honor hic eſt aliunde datus.
ei) *Inſipiens audes de multis ſumere curam,*
Prudens de paucis quamvis habere timet.
ek) *Daemon commiſſis, tibi non minus, inſidiatur,*
Quam lupus eſuriens inſidiatur oui.
el) *Suntque mali plures juſtis, Naſone fatente:*
Im-

---

eb] Licentia. *ec*] Diminutio. *ed*] Deſcriptio. *ee*] Diviſio. *ef*) Frequentatio. *eg*] Expolitio. *eh*) Sermocinatio. *ei*] Contentio clauſularis. *ek*] Similitudo. *el*] Exemplum.

Implentur numeris deteriora ſuis: A. C.
em) *Cotidie tanquam rapidus draco circuit hoſtis,* MCCXII.
Quaerens quem rapiat unguibus, omne 71*) *terat.*
en) *Eſt hoſtis fidei, caput intonſum, genafulta*
Barba, cui facies extenuata riget.
eo) *Iſte ſub hypocriſi permulcet nectare linguae*
Indoctos. Virus deinde ep) *propinat eis,*
eq) *Acclamans aliis,* 72*) *paſtori dicit aperte:*
Cum tu nos doceas plurima, pauca facis.
Quod tua lingua ſonat, manus hoc operetur; At ille
Non penſare manum, ſed mea verba velis.
Subiicit hic: ea quae dicis, ſi vera putares
Expleres opere, quod tua lingua tonat. er]
es) *Sic tua vita refert: licitum tibi, ſubdite, credas*
Eſſe tuus, paſtor quod facit abſque metu.
et] *Diminuit vita, vires verbi mala ſtultus,*
Ut vix peccatum luxuriare putet.
Eſt hic egregius paſtor prudensque patronus,
Curam commiſſi dignus habere gregis.
73*) *Ut dixi, paſtor, ſi corrigitur, rubet. Inſtes,*
Plus pallet. Metus hinc eu) *patet, inde pudor.*

 74*]

em] Imago 71*) MS. III. *ore* *en*] effectio. *eo*] Notatio. *ep*] MS. II. *inde.* *eq*] Sermocinatio. 72*] MS. III. *aliquis.* *er*] MS. II. *docet.* *es*] Confirmatio. *et*] Significatio. 73*] Significatio per convenientiam. *eu*] MS. II. *tunc.*

A. C. MCCXII.

74*) *Pallor, & iſte rubor, paſtoris nuper in ore.*
Sed taceo, nolo dicere plura modo.
75*) *Si non pro meritis, ſed pro virtute, graveris*
Sola, non debes immemmor eſſe Joſeph.
ex) *Fraternus livor gravat hunc. Aegyptus honorat.*
Eſuries fratres attrahit. Ille fovet.
ey) *Gratia cum puero* ez) *naturae plena faveret,*
Firmus ei patris invigilavit amor.
Inſuper apta puer quia vidit ſomnia, fratrum
Spiritus invidit Combibit ira dolum.
Praevidit dolus inſidias. Puero veniente
Dixerunt: ſomnus cui favet ecce venit.
Occidat, & videamus, ei ſi 76*) *ſomnia proſint.*
Sed Deus innocuo vera medela fuit.
Venditus Aegypti praefectus claruit Omnem
Afflixit terram non moderata fames.
Suffecit panis Aegypto. Namque ſalutis.
Sola Joſeph cura diſpoſitura fuit
Defecitque Jacob alimentum, cumque timeret
Pro pueris, venit nuntia ſama ferens:
Fruges Aegyptus vendit. Fratres abierunt,
Deni, patre ſuo praecipiente Jacob.
Deficiente cibo rurſus rediere, parenti
Dixerunt: Vivit filius ecce tuus.

Spi-

74*] Significatio per praeciſionem. 75*) Significatio per ſimilitudinem. *ex*] Brevitas. *ey*] Demonſtratio. *ez*] MS. II. *Joſeph.* 76*] MS. III. *quid*

Spiritus illius & vita revixit, & inquit: A. C. MCCXII.
Ne mors praeveniat, vado videre Ioſeph,
Venit in Aegyptum nato mediante receptus
Iſrael, & dominus multiplicauit eum.
Bis denis redolet hoc carmen floribus. Unum
Excipe. Non unum poſſidet ille locum.
Hos via dictandi recipit, flores dabit illa
Bernhardi 77*) maior ſumma minorque tibi.

TERTIVS TRACTATVS.
de Verſificatione.

Viribus apta ſuis pueris ut lectio detur,
Auctores tenero fac ut ab ore legas.
Elige quod placet, & lege, perlegis ecce ſub uno
Ordine, qvos traxit gloria fama mei.
Se mita virtutum, cautus 78*) CATO, regula morum,
Quem metri brevitas verba polire vetat. *fa*)
Veri cum falſo litem THEODOLVS arcet.
In metro ludit theologia ſibi. *fb*)
Inſtruit apologis, trahit a vitiis AVIANVS. *fc*)
Sed carmen venit pauperiore ſtilo.

77*) rhetoris. 78*) MS. III. *catus.* *fa*) Exſtant Catonis nomine diſticha moralia. *fb*) Eclogam de miraculis V. T. collatis cum poetarum fabulis indicat. *fc*] Innuuntur fabulae Aeſopicae Avieni. Gloſſa MS. Codicis II. putat Arianum dici, quod ſermo ipſi in fabulis ſit de avibus. Sed & de aliis animalibus agit.

A. C. MCCXII. AESOPVS metrum non ſopit *fd*) fabula flores
Producit fructum flos parit, *fe*) ille ſapit. 79*)
Quae ſenium pulſant incommoda maxima ſcribit
Et ſe materiam MAXIMIANVS habet *ff*)
Vulnus amoris habet in pectore PAMPHILVS Illud
Pandit in antidotum, ſubuenientis anus. *fg*)
Laudit GETA gemens *fh*) quia captus Mercuriali
Arte Iovem lectus Amphitrionis habet
Theſiphones raptum qui comitus carmine claudit *fi*)
Arte nec ingenio claudicat ille ſuo.
STATIVS Aeacidem ſtantem ſtultu muliebri
Virtutem prodit calliditate viri.
Quam ſolemniſat uſus ſit turba 80*) colenda
OVIDIANA tibi *fk*) qvod 81*) ferat *fl*) illa placet.

Sunt

fd) id eſt, diſtemperat: ut explicat Gloſſa MS. Cod. II. *fe*) MS. II. *capit.* 79*) Gloſſa MS. III. *Yſopus eſt berba ſed Aeſopus dat bona verba.* *ff*) Scriptae proſtant Maximiani nomine Elegiae VI. de incommodis ſenectutis. *fg*) Intelligit libros de vetula Pamphili. *fh*) titulus tragoediae. *fi*) Claudiani raptus Proſerpinae 80*) Libri Ouidii numero plures. *fk*) MS. II. *magis.* 81*) MS. III. *quid.* *fl*) MS. II. *facit.*

Sunt libri ſatyrae Venuſinae *fm*) bis duo vultus. A. C. MCCXII.
Sit licet his durus utilitate valet.
Non iuvenis ſatyra 82*) ſed maturus JUVENALIS
Nudat, nec vitium panniculare poteſt.
Verſutiis animi non parcit PERSIVS alti
Ingenii, quamvis ſit brevitatis amans.
Circuit, & totum fricat Architrenius orbem
Qualis ſit vitii regio quaeque docet *fn*)
VIRGILIO ſervit triplex ſtylus. Haec tria thema
Praebent: bos; & ager; hiſtorialis apex.
STATIVS eloquii iucundus melle, duorum
Arma canit, fratrum ſub duce quaeq; ſuo:
LVCANVS clarae civilia cella lucernae
Imponit, metro lucidiore canit.
Lucet ALEXANDER *fo*) Lucani luce. Meretur
Laudes deſcriptas hiſtorialis honor.
Ruffini ſordes, & virtutes Stiliconis
Cui dant thema ſapit hic Heliconis ope. *fp*)
Dat Phrygius DARES veraci limite cauſas
Exitii Troiae ſeditionis onus.

In-

---

fm) Horatianae. 82*) MS. III. *ſatyra.* *fn*] Gloſſa MS. Cod. I. ad haec: *Architrenus circumivit atque perambulavit totum mundum & omnes provincias, & reprehendit vitia cuiuſque regionis ſive provinciae.* Johannes Hantwillenſis ſcripſit Architrenium. *fo*] Philippus Gvalterus in poemate de Alexandro M. *fp*] Claudianus.

A. C. MCCXII.

Inſtruit in Troiam Graecos, & pandit HOMERVS
Qvae vehat unda rates, Argolicumque dolum.
Sidonii regis qui pingit praelia, morem
Egregium calamus Sidonianus *fq*) habet
Chriſticolas acies SALIMARIVS *fr*) armat in hoſtes
Chriſti ſolius plenus amore 83*) crucis.
Herbarum vires declarat carmine MACER
Servat mediciis hunc medicina ſuis.
Naturas lapidum varias, variosque colores
Qui ponit lapidum, *fs*) non ſapit ille metro. *ft*)
PETRVS RIGA, petra cuius rigat initia Chriſtus, 84*)
Legem mellifluo texit 85*) utramque ſtilo. *fu*)

Con-

fq] Apollonius *fr*] auctore Gunthero. Gloſſa MS. Cod. I. *Solinarius ſcribit de bellis Chriſtianorum contra Saracenos, & gentiles, & quomodo Chriſtiani vicerunt eos per ſignum ſanctae crucis, quot aſſumſerunt pugnando contra eos.* 83*] MS. III. *bonore.* *fs*] Indicatur forte Marbodeus de gemmis. *ft*] Gloſſa MS. Cod. I. *Lapidarius ſcribit de diverſis naturis atque coloribus lapidum, non tamen delectabili ſtilo.* 84*] Gloſſa MS. Cod. III. Petrus de Riga loquitur in ſuo libro de fundamento eccleſiae quomodo rigavit eccleſias per ſanctum Petrum, qui fuit fundamentum & caput eccleſiae & deſcribit utramque legem ſcilicet novam & antiquam ſub ſtylo evangelico & mellifluo & ipſe fuit theologus. 85*] MS. III. *traxit.* *fu*] in Aurora.

Contemnit paleas SEDVLIVS. Eligit aptas A. C.
Res evangelii, ſedulitate metri. MCCXII.
Non aret ſerie metri, ſed floret ARATOR
Doctus. Apoſtolica facta decenter arat.
Virtutem prudens PRVDENTIVS armat in hoſtes.
Qvo vitio victo gaudeat illa, docet. 86*)
Septenas quis alat artes deſcribit ALANVS. 87*)
Virtutis ſpecies proprietate docet *fx*) 88*)
Tobias in agro veteri laſcivit, & aeque,
Res novat, & metri nobilitate *fy*) placet. *fz*)
Ars nova ſcribendi ſpeciali fulget honore,
Rebus cum verbis delicioſa ſuis. *ga*)
Quod pueri potent tibi doctrinale propinat
Priſci doctoris *gb*) utiliora legit. *gc*)
Graeciſmus recitat peperit quas graecia voces. *gd*)
Quas latium dat quae ſignificata ferant. *ge*)
Hi tres conjungunt per ſe modulamina metri
Tali lectores alliciendo *gf*] modo.
Fontibus ex ſacris haurit, qui dogmata fundit
PROSPER doctrinae proſperitate ſapit,
Scri-

86*] in Phychomachia. 87*] in Anti Claudiano *fx*] MS. II. *notat.* 88*) MS. III. *ſua.* *fy*] MS. II. *ſedulitate.* *fz*] Matthias Vindocinenſis ſcripſit Tobiam. *ga*] Ganfredus in poetria nova. *gb*] Priſciani. *gc*] Alexander de Villa Dei auctor Doctrinalis. *gd*] Eberhardus Betunienſis compoſuit Graeciſmum. *ge*] MS. II. *gerunt.* *gf*) MS. II. *alliciente.*

A. C. MCCXII. Scribendi regit arte ſtilum, Ruphoque negante 89*]
Laudem Matthaeus Vindonienſis 90*]habet
Enumerat, probat, eximius 91*) liber aequivocorum,
Dictio quot in 92*) ſe ſignificata gerat 93*) gg)
Felici ſcribente ſtylo FELICE CAPELLA:
Nubit Mercurio philologia Deo,
Eximia ratione beat BOECIVS ut det.
Solamen miſero philoſophia viro.
Tractatum titulos laudis BERNHARDVS habentem
De gemina mundi partitione docet.
Naturas PHISOLOGVS exponendo ferarum.
Quarundam quae ſit allegoria docet
Hortatur propria per ſcripta PARACLITVS omnes
Peccantes. Veniam gratia donat eis.
Per tot perſonas duo teſtamenta figurat
SIDONIVS. Iudex philoſophia ſedet. 94*)
Quam

89*) Gloſſa MS. Cod. III. Matthaeus deſcribit contra Ruffum curialdum doctrinas & obtinet victoriam, & laudem contra ipſum. 90*) MS. III. *Vindocienſis* 91*) MS. III. *exemplis.* 92*) MS. III. *ſub.* 93*) MS. III. *ferat.* gg) Gloſſa MS. Cod. I. *Johannes de Garlandria compoſuit librum unum de dictionibus aequivocorum.* 94*) MS. III. *petit.* ſcilicet eſſe. Sidonius poeta de duobus teſtamentis ſc. novo & veteri perduas perſonas ſcilicet Judaeum & Chriſtianum ſcripſit. Ita Gloſſa MS. Cod. III.

Quam plures alii metri dulcedine quadam A. C.
Docti ſe legi ſuppoſuere meae. MCCXII.
Hos taceo, quos fama tacet, ſed nolo tacere
Quae teneat pueros metrica cura tuos.
Illos ſollicites, dum metrica 95*) cura cor urit,
Debent notitiam legis habere meae. *gb*)
Ad numerum verſus quod reddat quisque ſecundum
Ingenii vires exige, coge ſuas.
PlanaNeoptolomus 96*) metri via, continet *gi*) illa 97*)
Tempore procedat 98*) conveniente ſibi.
Cum fuerit vigor illorum major, magis illos
Sollicites, currant ut graviore via.
Ergo vias metri graviores ſcire teneris,
Quas ego diſtinxi pluribus ecce modis.
99*) Sunt qui praemiſsis reddunt ſua ſingula verba
Carmina *gk*) quae tali ſunt modulanda modo.
Parcus; *avens*; gl) *cupidus*: *extendit*; *fabricat*; *urget*:
Prata, *domos*; *agros*: *fraudibus*; *arte*, *dolo*.
Cor; *manus ingenium*: *ſignat*; *parat*; *invenit*: *artes*;

De-

95*) MS. III. *cum metri.* *gb*) MS. II. *meam.* 96*) MS. III. *Neoptolonis* i. e. parvis ſcholaribus. *gi*) MS. I. *graviter.* 97*) MS. III. *convenit, illam.* 98*) MS. III. *procedant* ſc. ſcholares. 99*) Capitulum ſecundum de diverſis modis verſificandi. *gk*) Metrum Applicatum. *gl*) avarus.

A. C. *Delicias; fraudem: mente; labore; dolo.*
MCCXII. Sunt inventoris de nomine dicta Leonis
Carmina, quae tali ſunt modulanda modo:
Peſtis avaritiae, durumque nefas ſimoniae,
Regnat in eccleſia liberiore via.
Permutant mores homines, cum dantur honores.
Corde ſtat inflato pauper honore dato.
Sunt & caudata, ſimili quae fine tenentur,
Carmina, quae tali ſunt modulanda modo:
Non lignis flammae, nec rebus cor ſatiari
Percupidum poterit in ratione pari.
Quid proſit, non quid deceat, cupidus ſibi quaerit
Sic in eo vitae regula iuſta perit.
Sunt medio quae conveniunt, & fine viciſſim
Carmina *gm*) quae tali ſunt modulanda modo:
Si tibi grata ſeges eſt morum gratus haberis,
Si virtutis eges, deſpiciendus eris.
Criminibus merſos toto conamine vites;
A vitiis terſos cordis amore cites.
Sunt & caudatis pariter conjuncta Leonis
Carmina, quae tali ſunt modulanda modo:
Virtutem ſequere, virtutis praemia quaere.
Omnia vana tere lucis amore merae.
Virtus laudis emit precium, bona res mala demit:
Hanc dum lingva fremit, peſſima ſaepe premit.
Sunt, ad principia quorum fines referuntur,
Car-

---

gm) Cancrina. Ventrina & caudata ſimul.

Carmina, gn) quae tali ſunt modulanda modo. A. C. MCCXII.

Hoc moveo, neſas fore credas optima rerum
Vt carpas verum prodigiale neſas.
Eſt domini donum puri devotio cordis.
Contemptus ſordis initiale bonum.

Nomina nominibus ſe combinata maritant·
Ad Chriſti matrem ſie modulare piam:

Aaron virga; rubus Moyſi; Lampas paradiſi;
Coeli porta; decus virginitatis, ave.
Funda David; radix Ieſſe; vellus Gedeonis;
Pacifici ſolium; Foederis archa; vale.

Sunt metra verborum quae combinatio nectit. gp)
Ad Chriſti matrem ſic modulare piam:

Conſolare: queror. Retine: trahor. Erige: labor.
Reſpice: ſeducor. Auxiliare: premor.
Deficio: refice. Langveſco: medere Putreſco:
Ablue. Delinquo: corrige. Tardo: trahe.

Solum cum ſolo ſe iungit nomine verbum gq)
Ad Chriſti matrem ſic modulare piam:

Captivo ſuccurre. Malo miſerere. Gravato
Compatiare. Pigro conſule Surge reo
Aſpires gr) *fragili. Faveas humili. Domineris*
Subiecto. Remove flebile. Tolle malum.

In metris clauſas diſtinguit dictio triplex. gs)

gn) Serpentina. go) Carmen clauſulatum. gp) Secundus modus metri clauſulati. gq] Tertius modus. gr] MS. II. *Inſpires* gs] Quartus modus metri clauſulati.

A. C. Ad Chriſti matrem ſic modulare piam:
MCCXII. *Excute naufragii fluctum. Concede ſalutis*
Portum. Depreſſis propitiare viris
Femineum ſexum conforta. Bella malorum
Pacifica. Precibus imperioſa iuva.
Praeſumo voces, quas ordine deinde reſumo. gt)
Ad Chriſti matrem ſic modulare piam:
Clerum cum populi pia pacifica, rege, munda
Mundi primaria gu) *ſtella, Maria, maris.*
Pacifica pacis mater rege filia regis
Munda mundana flamine plena ſacro
Haec quae ſubſcripſi 100*) ſunt metra reciproca dicta,
Dimidium primi fine ſequentis habent:
Filia flecte patrem, mater natumque precare
Pro natis Evae filia flecte patrem:
Praevia ſtella maris de mundi redde procella
Tutos. Succurre praevia ſtella maris.
Retro recurro, metra ſcando dum talia: *Iuſtis* gx)
Supplico virgo tibi ſacra, repelle probra.
Probra repelle, ſacra tibi virgo ſupplico iuſtis.
Talia dum ſcando metra, recurro retro.
Legem pentametri quaedam quae non patiuntur

Car-

---

gt) Praeſumtum vel praeſumtivum metrum. gu] MS. II. *per maria.* Gloſſa MS. III. addit explicationem: per impugnationes mundi. 100*]MS. III. *quoque ſubſcripta.* gx] Retrogradum.

Carmina, ſic variis ſunt modulanda modis. A. C.
gy) *Virgo beata, ſalusque parata, benigna precanti.* MCCXII.
Dona rogata dabis cumulata tibi famulanti.
gz) *Solvere vincula, pellere noxia ſingula cures.*
ha) *Sunt mala ſecula, ſunt modo recula peſſima proles* 1*)
Qui regis omnia, tolle prementia matris amore.
Da tua gaudia, ſine 2*) *carentia, ſine* 3*) *dolore.*
hb) *Sum ſentis mentis ſit pax mala flere reatus*
Ad matrem patrem matris ſuge fiere paratus.
Fac, pia, flagito, regia, clamito, ſtirpe puella
Hoſtica ſpernere, coelica cernere, ſplendida ſtella.
hc) *Spes miſerorum; duxq; piorum, florida vitis;*
Fons bonitatis; Luc pietatis; ſis mihi mitis.
4*) *Cellula mellis fundis ardorem* 5*) *virgo ſerena,*
Neſcia fellis, cui dat honorem noſtra camoena.
Optima rerum, lux mulierum, dirige clerum,
Hanc homo cura flectere pura non prece dura.
6*] *Tradideris miſeris ſceleris purgamina feris,*
Tutus erit poterit, reperit, qui te pia quaerit.
hd) *Felices illae ſunt linguae, dicere mille*

---

gy] Coniunctum dactylicum. gz] Diſiunctum. *ha*) Neutrum dactylicum. 1*] MS. III. *plures*. 2*] MS. III. *magna*. 3*] MS. III. *fine*. *hb*) Salticum (ſaliens) metrum vel Paulinum ab inventore. *hc*) Informe adonicum, vel biforme adunitum. 4*) Adunitum triforme. 5*] MS. III. *odorem*. 6*) Adunitum quadriforme. *hd*) Retrogradum vel eitogradum metrum.

A. C. MCCXII. *Quae poterant laudes tibi*, 7*] *coeli culmine gaudes.*
he) *Grata parata veni, quaerenti certa reperta.*
Dia Maria, dei genetrix pia, digna, benigna.
hf) *Carmina fingo modo, ſed quae modo carmina fingo*
Qualiacumque fero, ſed quae fero qualiacunq;
Scribere iuſſit honor, ſed honor quae 8*) *ſcribere juſſit*
Eſt regina poli meliori carmine digna.
hg) *Sordibus immundos mundos fac eſſe regentes.*
Gentes o domina mina prece da benedicta.
Dicta remordentes dentes vitare rebellis
Bellis tormentis mentis qui gaudes adeſto
Eſto non raſa roſa ſolamen miſerorum.
Fili mandata dota, quae ſunt congrua laudi,
Audi, virtute tu te rege vim documenti
Menti commenda, menda careas animorum;
Morum crede ſchalae, cole doctos, iunctus honeſto
Eſto petens comites mites, nec cum paraſito,
Ito, nec ad ſcurras curras, nec crimine plenas
Lenas ſcurrites vites, nec Thaida quaere
Aere nec aſveſcas eſcas cum divite Baccho
A quo devictus ictus mentis patiare
A re tam fatua tua ſit fuga, nec pete luſos
Uſos taxillis, illis damnum ſit abunde,
Unde lucrum quaeris, eris ex hoc perditor aeris,
9*) *Lumen ſanctorum, ſpes mitis, regia mater;*

San-

7*] MS. III. *tu.* *he*) Metrum Biceps. *hf*) Metrum in ſe rediens. 8*] MS. III. *qui.* *hg*) metrum deſciſſum. 9*] Metrum quandrangulare.

Sanctorum requies, trepidi dux, vitis honorum, A. C.
Spes trepidi mundi hh) *reparatrix ſemita pacis,* MCCXII.
Mitis dux, reparatrix, mundi, juris hi) *origo*,
Regia vitis, ſemita iuris, gloria dulcis,
Mater bonorum, pacis origo dulcis, aveto.
Pluribus in metris 10*) ea, quae debes imitari,
  Vidiſti, quae ſunt effugienda vide.
Pentameter debet vinculum vitare ſequentis,
  Hexametri. Foedus anterioris habet.
Hexametro nunquam vult ratio, quam parit, una
  Syllaba, vel quina, dictio finis erit.
Pentameter praeter diſſyllaba cuncta relegat
  Sedis poſtremae de regione ſuae.
Crebrae concurrunt vocales ſurgit hiatus,
  Hunc hoſtem ſeries carminis omnis habet.
Litera non veniat eadem repetita frequenter,
  Et nimis aſſidue diſplicet illa metro.
Ejusdem verbi repetitio tollit honorem
  Verſiculo, ſi ſit immoderata nimis.
Adducunt labem voces, quas terminat idem
  Finis, ſi veniat ſaepius abſque modo.
Lucida ſi verbi traiectio vel manifeſta
  Non fuerit metro dedecus illa facit.
hk) Talibus inſtructus ſedet in laqueo laborinthi,

Fff 3 Car-

hh) MS. quoddam Gvelpherbytanum, quod excerpta quaedam de Maria ex Labyrintho ſiſtit, legit *miſeri*. *hi*] MS. II. Helmſt. *vitis*. 10*] MS. III. *membris*. *hk*] Capitulum tertium de miſeria rectoris.

A. C. Carcere clamoſo luctinoſaque domo,
MCCXII. Tarda venit gravitate pedis 11*) genetrix elegorum
Moeſta refert, moeſti compatiendo malis
Affligunt miſerum cathedrae peſtes, labor, ira,
Pauperies, 12*) te plus torquet avara manus.
Quae non dat gratis, quod gratia poſtulat, imo
Se facit in gratum conditione deo.
Gratia quem genuit, Simoniae filius eſſe
Audet, pro pretio ſpirituale locat.
Formando pueros venditq; licere, nec illud
Disſvadet Simonis perditione timor.
Quae veterum ſtatuit celebris devotio tollit,
Vel minuit, plene percipienda negat.
Vel dat avaritiae velamen legis iniquae,
Ius fingit, quod te cogit habere ratum.
Mercedis ſocius ſed non vult eſſe laboris
Absq; metu, quod non ſeminat, ipſe metit.
Hic jubet, eſtque tibi parere neceſſe jubenti
Prompta ſervitii ſedulitate tui.
Si non mancipii ritu mandantis obedis
Praeceptis, pacis integritate cares.
Hoc etiam deflet querimonia noſtra laboris
Quod ſic decreſcunt emolumenta tibi.
Sudoris pretium mendax aſtutia primum 13*)
Quod tibi promiſit apocopare ſolet.

Hic

11*] MS. III. *pedum*. 12*] MS. III. *Paupertas*. 13*] MS. III. *patrum* ſc. tuorum ſcholarium.

Hic pretium tibi dimidiat, totum negat alter, A. C. MCCXII.
Vociferans natum nil didiciſſe ſuum.
Iſte dediſſe tibi iurat, quod non dedit. Ille
Dat mellis verba plurima, pauca manu.
Ne pereat merces tua mercenarius actor
Triſtis ad antidotum iudiciale fugis.
Judicis examen ſi quid dat, diuidit illud
Lingva patronantis, nec tua burſa tumet.
Et tibi cauſa tua paupertatis triplicata,
Prima, ſecunda, ſequens, maxima, parva, minor.
Corruptae quidam ſunt indolis, ut meliora
Displiceant, placeant deteriora ſibi.
Factis illicitis, inhoneſtis, turpiter audent.
Aetatis florem depretiare ſuum.
Non placet his cerea, *bl*) ſed nummus; non ſtylus imo
Talorum iactus; non trocus, *bm*) imo globus. *bn*)
Pro ſtudio cauponem, pro doctore tabernae.
Proviſorem, pro codice ſcorta colunt.
Cum non ſunt puri, nec ſunt pueri; puerile
Nil faciunt, nec ſe purificare volunt.
Depurant alios vitiis, pueros quoque puros
Inficiunt, ſcabie ſic ovis urget oves.
Effrenes quosdam vexat veſania mentis
Frenum non dat eis excoriata cutis.

bl) tabula. *bm*] ſpecies ludi olim nobilioris, liciti
bn] ludus vilior pilae illicitus.

A. C. MCCXII.

Non hos mel verbi, monitus 14*) urtica, cicuta 15*)
Virgarum parum conſiliare poteſt.
Iurgia: dictamen; convitia: lectio; pugna:
Verſus, 16*) lis: forma talibus eſſe ſolent.
Iurgia dulceſcunt; ſapiunt convitia; pugna
Conuenit, & redolent litigioſa feris.
Decipiunt multi natura vulpis iniquae.
In ficta fabricant ſimplicitate dolos.
Angelicum vultum pretendunt, daemonis artem
Occultant, fraudes ebrietate 17*) fluunt.
Lutum ſub gemma, ſub melle tegunt aconita,
Spinam ſub flore ſub ſpeculoque lutum.
Gaudent ſi ſocios occulte laedere posſunt.
Inſontes culpis ſe ſimulare ſtudent.
Simplicitas ſimulata mali ſimulatio duplex 18*)
Incautos telo praegraviore ferit.
Non paucos inflat ventoſa ſuperbia peſtis
Luciferi: coelo primitiata lues.
Forma, ſcientia, res, parit hanc, parit illa ruinam.
Impia mater adeſt impia nata ſubit.
Elatosque parens haec pernicioſa ruinae
Inuidiae proles duplicitate necat.
Hi ſpernunt humiles nullosque pares patiuntur.

Cun-

14*] MS. III. *inetus.* 15*] MS. *cicatrix.* 16*] MS. III. *Metrum.* 17] intellige; 18*] MS. IIII. *ſimplex.*

Cunctis ſe paribus dispariare ſtudent A. C.
In reliquos dominari prae reliquis venerari MCCXII.
Arbitrioque frui liberiore volunt,
Arguis hos verbis, veſicae more tumescunt,
Raniſare parant turpidiore ſono.
Caſtiges virgis: furit indignatio. Vultus
Defluit, ut cera liquet in igne nova.
Sunt hebetes. Formam prius inſcriberes adamanti,
Quam capiant, quod eis traditione feris.
Intus contemnunt ictus, ut ager lapidoſus,
Quamvis grana feris, fructificare negat.
Malleat aſsidue, nec ferrea corda monetat
Lingua, caput cruciat debilitate tuum.
Sunt qui doctrinae cedunt, velut unda ſigillo,
Quod ſubito capiunt inveterare nequit.
Eſt cerebrum fluidum, vas futile, vas ſine fundo,
Vas in quo fuſum nil remanere poteſt.
Quos facit inſtabiles levitas mentis, locus unus
Non placet his ſtudii, ſed duo ſive decem.
Es certus ſuper his, ut caudam qui tenet angvis,
Servitii poſcis emolimenta: fugit.
Prothea praeſentant alii. Variata voluntas
Exterius vultum devariare ſolet.
Diſcplicet his, quod iam placuit, ſtudioque petita
Spernunt. Jam ſpreta concelebrare ſtudent.

A. C. MCCXII. Mane petendo ſcholas qui cum teſtudine ſerpunt,
Saltatu leporis veſpere tecta petunt.
Quaelibet hora brevis diſcendi longa videtur,
Ceſſandique dies emutilata ſibi.
Doctrinae verbum placet invitis ita, ſicut
Taxus api, cato balnea, virga cani.
Non poterint algoriſmi bis terve 19*) figurae
Cauſas offenſae dinumerare tuae.
Peſtis, maioris, querimonia noſtra laboris,
Non poterit breviter non meminiſſe tui.
Cor tibi detexit cura, ſtudiique caminus.
Afflixit corpus Pariſiana fames.
Sicut Pariſius eſt divitibus paradiſus,
Sic eſt pauperibus inſatiata palus.
Doctrinae fornax fuit Aurelianis alumna
Auctores muſae fons Heliconis apex.
Inde reverſus eras nudatus veſte, lucerna *ho*)
Pallidus, exilis corpore, rebus inops.
Sed nunc cura gregis te mancipiat; urit; & urget; *hp*)
Officii iure; ſedulitate; metu.
Pervigilata tibi face nocturna recitata
Saepius excerebrat lectio mane caput.
Taedia multa tibi ſurgunt ſibi tradita, quisq;
Dum reddit ſolo te reſidente loco.
Nec minus affligit te declinatio mane,
Et ſero pueris continuata tuis.

Di-

19*) MS. III. *quinque* *ho*] facie *hp*] MS. II. *adarctat.*

Dicere 20*) materias puerorum viribus aptas A. C.
Crux gravis eſt curae cottidiana tuae. MCCXII.
Verſus audire, mendas oſtendere, limam
Addere, non levis eſt verſiculoſa lues.
Quamvis cottidie repetas dictando ſalutem
Eventu tamen eſt haec aliena tibi.
Dogmatis in Cathedra de lana ſaepe caprina
Officium ſedis iudicialis habes.
Surgunt hinc inde puerili mente querelae, 21*
Aures convellit vox lacrimoſa tuas.
Partribus auditis quicquid disponis in illis
Virgae 22*] cenſura praecipis eſſe ratum.
Res oneroſa *hq*) tibi culpis infligere poenam,
Multoties multas 23*] diſſimulare graves.
Si tua diſſimulat induſtria pro puerili
Culpa, lingua patris aſperitate furit.
Reſpondet culpae ſua debita, poena parentum
Te pulſant irae, iurgia, probra, minae.
Computus omnis erit inſufficiens numerare,
In Cathedra lites quas patiare graves.
Quam ſit onus, nec honor, probat experientia veri
Diverſas rudium tot cohibere manus.
Aſcendunt cathedram, qui non didicere, docere
Praeſumunt, ſpondent plurima, pauca ferunt.

Plus

20*] MS. III. *Diſcere.* 21*] MS. III. *loquelae.* 22*] MS. III. *Virgis* *hq.*] MS. II. *honorata* 23*] MS. III. *culpas.*

A. C. MCCXII. Pius nomen ſine re, quam rem ſine nomine, quaerunt
Simia doctoris. Hic patet, illa latet.
Indocto doctus cedit, quia plus placet ille *br*)
Quo placata manus ſubſtituentis erit.
Pſittacus anſeribus; cornici cygnus; alauda
Aſtalapho; *bs*) corvo dat philomena locum
Feſſa labore viae metam figo metraque *bt*) claudo.
Claudico, pes nutat integritate carens.
bu) Sarcina doctoris qualis ſit, quae ſit *bw*) habena.
Percurri calamo fragili. Calamus ſubit ecce
Alter cuius; erit non magna diaeta docendi.
Sollicitor non ſit ignota peritia, cuius
Clauditur in numero vis tota, quod indicat eius
Nominis indicium numerum nos dicimus illud
Quod graeci rythmon. Trahit hinc ars rythmica nomen,
Et ſunt qui numerant tria: membrum, ſyllaba, finis.
Conſimilis mellita *bx*) cuius vox mel fluit auri.

Eſt

br] MS. II. *Haſtalapho.* Gloſſa Manuſcripta Codicis ſecundi explicat per noctuam. *bs*] MS. III. *alter.* *bt*] MS. III. *fingo metra.* *bu*] Tractatus quartus & ultimus totius de arte rythmica. *bw*] MS. I.I. *qualis* *bx*] MS. III. *Mellica conſimilis.*

Eſt rythmus varius, ſimplex eſt unus, & alter A. C.
Compoſitus. Simplex, cuius non ſunt variatae MCCXII.
Partes, ſed ſimiles. E contra non habet aequas
Compoſitus, ſed diſſimiles. Modulatio rythmi
Simplicis eſt varia, quae tali luce reſplendet.
Exemplo videant oculi quod dicitur *by*] auri.
Fac Maria,
Coecis via,
Maris ſtella
Dei cella
Me vitare,
Et calcare
Mundi coenum
Malo plenum.
Sordibus immundus,
Mundus non eſt mundus.
Eius in ſentina
Gravis eſt ruina.
Quamvis ſit in hora
Florens ſine mora,
Mundi res areſcit,
Et cito decreſcit.
Hic mundus eſt ſophiſta:
Quod promittit in iſta
Via vitae non ſolvit,
Ad alios devolvit
Quaeſitum in labore
Pos-

by] MS. III. *diximus.*

A. C. Poſſeſſum in timore.
MCCXII. In veſtitu deaurato,
Quae aſſiſtis regi *bz*) nato,
Virgo mater ſpecioſa,
Mundi plaga procelloſa.
Florens roſa ſine ſpina,
Dulcis aegro medicina,
Culpae veniam propina.
Medicinam ego quaero.
Si me ſanas ſalvus ero.
De te, roſa, non deſpero.
Mundi ſalus, & regina,
Aurem tuam huc inclina.
A labe *ia*) me ſerpentina
Purga mundum. Fac. Feſtina.
Coeli decus, & lucerna,
Thronus regis, lux ſuperna,
Angelorum laus aeterna.
In hoc ſolo me guberna.
Aue vena veniae,
Fons miſericordiae,
Caſtitatis lilium,
Trinitatis folium.
Ave mater regia,
Regis nati filia,
Virgo paris neſcia,
Salus in exilio,
Mitis conſolatio,
Me commenda filio:
Ex te, virgo virginum,

Lucet

bz] MS. III. *regis.* *ia*) MS. III. *tabe.*

A. C. MCCXII.

Lucet lumen luminum
In ſalutem hominum.
Coeli paris dominum.
In tenebris oritur
Lux, quae non extingvitur,
Nec elcypſin patitur,
Sine qua nec vivitur.
Chriſtus redemptor Seculi
Pro culpa ſui populi
Teneri morte voluit.
Sups perire noluit.
Qui bibit mortis pocula
Chriſtus in cruce ſingula
Sunt miſeris piacula.
Quod factum eſt divinitus
Hominis ceſſat *ib*) ſervitus,
Qua tenebatur ſubditus.
Pati Chriſtum oportuit.
Heſtem vicit ut debuit
Sub carnis veſte latuit
In luctu qui praevaluit
Arcem regens aetheream
Aſſumptae *ic*) carnis trabeam
Cruore vexit *id*) rubeam
Ad regiam ſideream.
In coena Chriſto ſedente
Voluptatis de torrente
Potavit Iohannes mente
Mente Iohannes potauit.

Et

ib] MS. III. *Hic ceſſat omnis.* *ic*] MS. III. *aſſumpſit.* *id*] MS. III. *duxit.*

A. C. MCCXII.

Et ei dum exulavit
Coelum Deus revelavit
Revelavit Deus coelum
Iſte vovit carnis velum
Quod non ſentit *ie*) hoſtis telum
Simplicium ſpecies concordi lege marites
Compoſitas generas quali modulamine turbas
Huius in exempli ſpeculeris aperte:
Crucis triumphale lignum
A cunctis fidelibus,
Praedicetur laude dignum
In terrarum finibus
Lignum admirabile
Et mirae virtutis
Cui non eſt ſimile,
Arbor eſt ſalutis
Haec eſt clavis maxima
Per quam rex coelorum
Fregit vectes ferreas
Portas miſerorum, *if*)
Per quam plene domuit
Vim daemoniorum
Victus hoſtis perdidit
Praedam ſpoliorum
Haec eſt clauis regia
Per quam reſeratur
Paradiſi ianua
Vltra ne claudatur,

Quam

ie] MS. III. *ſenſit*. *if*] MS. III. *inferorum*.

Qvam nullus ingreditur A. C.
Niſi qui probatur MCCXII.
Crucis eſſe ſervulus
Hic ultro *ig*) vocatur.
Arbor nota
Sancta tota
Neſtra tergens ſcelera.
Gradus coeli
Spes fideli
Quaeque pellis aſpera.
Vexillum victoris
Scala peccatoris
Crux eſt & redemptio
Munimen & ſcutum
Contra hoſtes tutum
Suo beneficio.
Crux columna praeelecta
In deſerto quae erecta
Divino fulcimine.
Morſus ſanat ſerpentinos
Cultus praeſtat & divinos
Suo medicamine.
Crux eſt ſalus populorum
Reparatrix ſeculorum
Finis mortis & daelorum
Reprimit domonia.
Talentum mundi portauit
Viam vitae demonſtravit
Caput hoſtis conculcauit

ig) MS. III. *ultra.*

A. C. MCCXII.

Ceſſavit iniuria.
Ligni crucis conſecrator
Terrae maris coeli ſator
Verae legis verus lator
Miſerorum miſerator
Pater almi Luminis
Tibi laudes demus vitae *ib)*
Vtinam demus perite
Da poſt curſum huius vitae
Vt ſimus Iſraelitae
Servi tui numinis.
Huius mundi debilia
Qui elegit ut omnia
Fortia ſic confundant
Petrum intentum retibus
De maris vocat fluctibus
Hic ſuas res pesſundat.
Coeleſti tracti gratia
Petrus Andreas retia
Derelinquunt & maria
Et dominum ſequuntur.
Redemtoris diſcipuli
Et piſcatores populi
Iudices huius ſeculi
Statim efficiuntur.
Multis viget *ii*] miraculis
Petrus ſuis vibraculis
Per plateas in lectulis
Poſitis & his ſingulis
Largitur ſanitatem

ib) MS. III. *damus laudem rite.* *ii)* MS. III. *fulget.*

A. C. MCCXII.

Meſſiae invocatio
Tabitae ſuſcitatio
Haec fidei probatio *ik*)
Nobis in dei filio
Praeſtet ſecuritatem.
Perſecutor Chriſtiani
Nominis ſalus inſani
Lupi more
Vocis terretur clamore:
Proſequi me manu ore
Bonum reris.
Durum eſt non potens eris
Contra ſtimulum; ſi ſequeris *il*)
Calcitare.
Conſortatus praedicare
Paulus coepit affirmare
Hic eſt Chriſtus.
Laurentius laureatus
Bonum opus operatus
Et in fide floruit
Tyranno praeualuit
Aſſus clamauit de prunis
Verſa manduca quae punis
Nam opes Eccleſiae
Datae ſunt inopiae.
Nicolae flos paſtorum.
Tuis precibus ſalvemur
Et a peſte liberemur
Cum ſis gemma confeſſorum.

ik) MS. III. *praedicatio.* *il*) MS. III. *quaeris.*

A. C. MCCXII.

In valle miſeriae
Patimur concives
Primae matris vitio
Cum calore nives.
Hoſtis verbo credidit
Comedas & vives,
Intolerabilius nihil eſt
Quam femina diues.
Adae culpae ſarcina
Creuit in immenſum
A quiete cecidit
Laborem in denſum,
Vxoris conſilio
Dum dedit aſſenſum
Prodiga non ſentit pervertere *im)*
Femina cenſum
In mundo degentium
Multi ſunt errores
Multiplex afflictio
Et corrupti mores
Matrum parientium
Varii dolores
Nutrices tolerant fortuna vigente labores.
Proniores hominum
Sunt ad mala mentes
Quas divellunt undique
Peccatorum ſentes
Carnis petulantia
Quos facit amentes

Sen-

im) MS. III, *parentum*.

Sentit adhuc proles, quod commi-
ſere parentes. A. C. MCCXII.

Indulgentes plurimi
Cibo delicato
Toto niſu ſeruiunt
Ventri dilatato
Viuunt ſine regula
Vt pecus in prato
Eſt quibus in ſolo viuendi cura pa-
lato.

Terrarum poſſeſſio
Sacci magnitudo
Quibus viſa fuerit
Magna celſitudo
Rerum figunt *in)* copiam
De fortunae ludo
Non miſſura cutem niſi plena cruo-
ris hirudo *io)*

Sunt qui de miſeriis
Et fortunis imis
Aliorum gaudeant
Sed triſtantur nimis
Si vicinis faveat
Fortuna ſublimis.
Invidus alterius rebus marceſcit o-
pimis.

Saeuiunt in ſubditos
Audi dicta mira

in) MS. III. *fugunt*. *io*] eſt verſus ultimi epiſtolae ad Piſones ſeu Libri Horatiani de arte poetica.

A. C. MCCXII.

Qui praeſunt Tyrannide
Opprimunt & ira *ip*)
Non exemplo praeeunt
Sed vita delira
Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine, & ira.

A Coeleſti lumine
Vitam homo nactus
In Dei ſervitio,
Dirigat ut actus.
Famulari domino
Differt piger factus.
Languida ſegnities hodiernos craſtinat actus.

Aſpirante deo tenet optatum mea portum
Anchora. Sit virtus patri. Sit gloria nato.
Spirituique decus, qui non idem & *iq*) idem ſunt.
Triplex alteritas, ſimplex eſſentia, trino
Eſt unique Deo, cui mundi machina paret.
Lector condoleas Eberhardi carminis ullam
Si cariem videas. Vigilet correctio limae.
Dormiat invidiae detractio. Nemo beatus
Ex omni parte. Mala ſunt vitiata *ir*) petendis.
De quo fine benedictus ſit trinus & unus. *is*)

XII.

ip] MS. III. *dira.* *iq*] MS. III. *non diverſi ſed.* *ir*] MS. III. *vicina.* *is*) hic verſus deeſt in MS. III.

A. C. MCCXVI.

XII.

GALFRIDVS.

GALDFRIDVS appellatur in codice quodam MS. eccleſiae cathedralis Jeſu Chriſti & Mariae Virginis apud Dunelmum; *a*) GANFREDVS in inſcriptione Carminis de ſtatu Curiae Romanae editionis Flacianae; GAVFRIDVS in eodem carmine ex editione Mabilloniana. Cognomen ipſi eſt VINESAVF, ſeu de VINO SALVO. *b*) VINESAVF cognominatur in manuſcripto quodam Codicum bibliothecae Bodleianae, *c*) & in codice quodam MS. eccleſiae cathedralis apud Vigorniam; *d*) De SALVO VINO in codice MSto quodam Kenelmi Digbaei nunc bibliothecae Bodleianae; *e*) WINESAVF in codice MS. Collegii S. Trinitatis apud Cantabrigiam; *f*) VISAWF minus recte dicitur in codice quodam MS bibliothecae Cottonianae. *g*) MNESTISAVF etiam falſo appellatur in Tho. JAMESII catalogo librorum manuſcriptorum Collegii S. Benedicti apud Cantabrigiam. *h*) Ratio denomina-

XII. *a*) n. 243. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. P. I. p. 9. n. 308. *b*) v. Io. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. 3 n. 38. *c*) n. 1665. v. Catalogos cit. T. I. P. I. p. 80. *d*] n. 79. v. Catalogos cit. T. II. P. I. p. 22. n. 923. *e*] n. 104. v. Catalogos cit. T. I. P. I. *f*] v. Henrici LAVGHTONI catalogum n. 5. in Catalogis cit. T. I. P. II. p. 99. n. 446. *g*] v. Thomae SMITHI catalogum p. 138. Cleopatra VI. 8. *h*] n. 872. 6. v. Catalogos cit. l. c. p. 145. n. 1639.

A. C. MCCXVI. nationis videtur peti poſſe ex Tractatu Magiſtri Galfridi noſtri, continente in ſe breviter omnem modum inſerendi arbores Aromaticas, fructus conſervandi, vites, vina cognoſcendi vinaque univerſa deteriorata formandi, acetumque mutandi, & conditiones cuiuscunque vini & caeterorum pretioſorum lignorum vel pigmentorum faciendi tam pro ſanis quam infirmis; qui exſtat MS. in bibliotheca Hans Sloane, n. 148. *i*)

Exparentibus Normannis in Anglia eſt generatus. *k*) Anglicus hinc cognomine appellatur in manuſcriptis quibusdam codicibus. *l*) Claruit A. MCXCIX. *m*) Innocentio III. ab A. MCXCVIII. ad A. MCCXVI. Pontifici Romano Poetriam ſuam dedicavit. Richardum Regem Angliae A. MCC. mortuum deplorat in eadem Poetria. *n*) Vixiſſe auctorem medio ſeculo XIII. colligit MABILLONIUS ex iis, quae Galfridus in carmine de ſtatu curiae Romanae dicit de Cardinale Gajetano; quod vel de Joanne Gaietano Urſino poſtea Pontifice ſub nomine Nicolai III. vel de Jacobo Caietano Anagnino, qui pau-

i] v. Catalogos cit. Tit. II. P. II. p. 254. n. 8883. *k*] v. BALEVS l. c. *l*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. n. 850. Tr. I. p. 59. it. p. 265. n. 3453. 65. 4. & 7. it. P. III. p. 104. n. 719. II. I. it. T. II. P. I. p. 9. n. 308. it. p. 245. n. 8485. *m*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 38. *n*) v. 365. ſs.

paulo poſt floruit, intelligendum eſſe putat. A. C.
Certe vixiſſe eum credit poſt Concilium MCCXVI.
Lugdunenſe A. 1245. quo in concilio Cardinalibus conceſſum eſt rubri pilei inſigne, cuius mentionem facit Poeta. *o)* Verum ſiquidem ſynchronismi adducti non aliter ſeſe habuerint, tamen videtur potius alius fuiſſe Poetriae, alius carminis de Statu curiae Romanae auctor.

Vir, quantum illa permittebant tempora, ſplendidae, comtae, & floridae eloquentiae fuit, iudice Joanne LELANDO. *p)*

Scripſit I *Poetriam* ſeu Artem Poeticam, verſu hexametro. Idem ſine dubio ſcriptum eſt, quod Jo. BALEVS q) indicat his verbis: *Innocentio tertio dedicavit opus, quod proſa & carmine Hexametro edidit De arte dicendi, Lib. I. Neuſtria ſub clypeo Regis defenſa Ric.* Paulo prolixius de memorato libro agit Jo PITSEVS *r)* ita ſcribens: *Ad Innocentium Papam tertium ſcripſit partim proſa partim verſu heroico, De arte dicendi, ſeu de praeceptis Dialectices & Rhetorices Librum unum. MS Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti ſub hoc titulo, de modo & arte dictandi, verſificandi, & transferendi, Librum unum. Niſi forte duo diſtincta ſint opera. Initium operis ſic habet. Neuſtria ſub clipeo Regis defenſa Richardi. Dicitur*

o) in Carmine de ſtatu Curiae Romanae v. 618. *p)* apud Baleum l. c. *q)* l. c. *r)* de illuſtr. Angl. Scriptor ed. Paris. 1619. p. 262.

A. C. MCCXVI. *tur hoc opus excuſum typis Viennae Auſtriae apud Wolfgangum Zazium.* Arbitror utrumque, BALEVM ſcilicet & PITSEVM falli eo, quod librum proſa & carmine ſcriptum perhibent. Exiſtimo eos fuiſſe uſos codice, cui adjecta fuit gloſſa proſaica, ab alio quodam confecta. Praeterea initium illud carminis, quod praetendunt biographi noſtri, non totum opus inchoat, ſed partem eius ſolum.

Ἀνωνύμως occurrit titulo: *Rhetorica iudicialis metrica, cuius initium: Papa ſtupor mundi &c.* in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis *s*) Titulo: *Poetriarum novellarum*; inter Codices bibliothecae Bodleianae *t*) Exſtat: *Literalis diviſio ſuper Papa ſtupor Mundi per Galfridum Vineſauf;* Inter Codices manuſcriptos Bibliothecae Bodleianae. *u*) *Tractatus ſuper Papa mundi ſtupor per Galfridum Anglicum cognomento Vineſauf*; exſtat ibid. *Notabilis declaratio ſuper prooemium tractatus praedicti;* ſervatur ibid. Habetur & *Galfridi Vineſauf Anglici poetria nova de Statu Romanae Curiae*; inter Codices manuſcriptos bibliothecae Bodleianae, *w*) ubi tamen legendum puto: Poetria nova & de ſtatu Romanae curiae; Exſtat & *Galfridi Poetria de ſalvo vino*, inter codices MStos biblio-

s) v. Joach. FELLERI Catalogus. p. 414. n. 29. *t*) n. 850. Tr. 1. in Catalogis librorum manuſcriptorum Angliae & Hiberniae p. 59. *u*) n. 1665. ibid. p. 80. *w*) n. 2506. Tr. 13. p. 109. ibid. p. 130.

bliothecae Bodleianae ex dono Kenelmi Digbaei n. 104. x) ubi legendum: Galfridi de Salvo vino Poetria; Item rubro: *Galfridi Anglici Nova Poetria*, inter codices manuſcriptos bibliothecae Bodleianae donante Johanne Seldeno n. 65. Tr. 4. y) in quo codice etiam Tr. 7. occurrit *Supplementum ad opus Galfridi Anglici, de nova poetria.* Habetur & *Galfridi Wineſauf Poetria nova* manuſcripta In Collegio S. Trinitatis apud Cantabrigiam n. 5. z) Item *Galfridi Anglici Tractatus de nova Poetria ſive Tractatus de arte Dictandi, qui intitulatur Tria ſunt. Inc. Tria ſunt circa quae:* in Collegii Sidney-Susſex in univerſitate Cantabrigienſi libris manuſcriptis n. 11. Tr. 1. aa) Niſi forte hoc ſcriptum aut fuerit proſaicum & diverſum a noſtro aut verba initialia adducta commentarium adiectum quendam ſpectent. Occurrunt & *Documenta Magiſtri Galfredi Mneſtiſauf, de modo & arte dictandi & verſificandi, & transferendi*; manuſcripta in collegio S. Benedicti apud Cantabrigiam n. 372. Tr. 6. ab) Item *Galfridi Anglici Nova Poetria* inter libros manuſcriptos eccleſiae cathedralis Jeſu Chriſti & Mariae Virginis apud Du- A. C. MCCXVI.

x) v. Catalogos MS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 82. n. 1705. y) v. l. c. p. 165. n. 3455. z) v. l. c. P. III. p. 99. n. 446. aa] v. l. c. p. 104. n. 719. ab) v. l. c. p. 145. n. 1639.

A. C. MCCXVI. Dunelmam n. 243. *ac*) Item *Galfridi Vineſauf Poetria nova* inter libros manuſcriptos eccleſiae cathedralis apud Vigorniam n 79. *ad*) Item ſine nomine auctoris titulo: *Rhetoricae Artis liber metricus Pr. Papa ſtupor mundi:* inter libros manuſcriptos bibliothecae Norfolcianae in Collegio Greshamenſi apud Londinium n. 333 *ae*) Item *Galfredi Anglici Poema* inter libros manuſcriptos in aedibus Jacobaeis n. 763. *af*) Item *Opuſculum Galfridi Viſawf de arte dictandi, quod intitulatur. Nova Poetria: verſibus hexametris.* Manuſcriptum in Bibliotheca Cottoniana Cleopatra B VI. 1. *ag*) Opus ipſum, ut de commentatoribus nihil dicam, nondum, niſi fallor, prodiit. Quamvis enim PITSEVS tradat, excuſum illud eſſe Viennae, tamen, ſi falſus non eſt, id ipſum de parte tantum operis ſine dubio intelligit, quippe cuius mentionem iniicit, non univerſo & integro poemate. Itaque haec, qualisqualis fuerit editio, me a propoſito edendi non revocabit. Nec obſtabunt binae illae particulae, quas e Poetria noſtra depromtas nulla tamen auctoris mentione facta, vulgavit Matthias FLACIVS in variis doctorum piorumque virorum de corrupto Eccleſiae ſtatu poematibus Baſileae

ac) v. l. c. T. II. P. I. p. 9. 308. *ad*) v. l. c. p. 22. n. 925. *ae*) v. l. c. p. 81. n. 3232. *af*) l. c. p. 245. n. 8485. *ag*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 138.

ſileae 1556. Prior extitat pag. 398. Titulo: *In Papam, quod Simoniam non puniat*; initio: *Eſt Papae leges ſacras dictare, minorum:* quae in Poetria legitur verſ. 1281. ad v. 1325. Poſteſterior legitur in editione Flaciana pag. 399. Titulo: *Expolitio per exſuſcitationem: & reſpicit ad ſententiam ſupra poſitam, Prudentia Papae.* Initio: *Quisnam tam cerebri vacuus, tam pectoris expers;* E ſtat haec in Poetria noſtra vers. 1326. ad vers. 1349. Exſtant alioqui & verſus bini hexametri Ganfredi initio; *Culpa fugit.* in Henrici BOORT Faſciculo morum ex approbatorum poetarum auctoritatibus collecto Coloniae MDXVII. *ab*) Item alii quatuor initio: *Exemplo ſi renes habe.* & alii IX. initio: *Hoc unum praeſcire potes.* ibidem. *ai*)

A.C. MCCXVI.

Uſus ſum quatuor exemplaribus manuſcriptis, quae olim Bibliothecae Gudianae fuerunt, nunc in Ducali Gvelpherbytana ſervantur. Primus Codex inſcriptione caret. Secundus inſcribitur: *Nova Poetria*, ſine auctoris mentione, cum commantario tamen anonymi. Tertius: *Poetria nova.* Quartus ſine inſcriptione eſt. In fine autem legitur: *Explicit libellus de artificio loquendi Poetria nova in arte rhetoricae facultatis primitus continetur ſatis bene. Jo. de Vendume,*

En textum ipſum:

GALFRIDI de VINO SALVO POETRIA NOVA.

DE-

ab) A. VI. a. *ai*) C. 1. b.

A. C. MCCXVI.

DEDICATIO.

Papa ſtupor mundi, ſi dixero Papa NO-CENTI
Acephalum nomen tribuam tibi: ſi caput addam
Hoſtis erit metri. *ak*) Nomen tibi vult ſimilari.
Nec nomen metro, nec vult tua maxima virtus
Claudi menſura, Nihil eſt quo metiar illam.
Tranſit menſuras hominum. Sed diuide nomen.
Diuide ſic nomen: IN praefer, & adde NOCENTI;
Efficiturq; comes metri: *al*) ſic & tua virtus
Pluribus aequatur diuiſa, ſed integra nulli.
Egregius ſanguis *am*) te confert Bartholomaeo.
Mite cor Andreae; pretioſa iuuenta *an*) Johanni;
Firma fides Petro; perfecta ſcientia Paulo.
Iſta ſimul nulli. Supereſt de dotibus vna,
Quam nulli fas eſt attingere, gratia linguae.
Auguſtine tace. Leo papa quieſce. Johannes
Deſine. Gregori ſubſiſte. Quid eloquar omnes? Eſto,

---

ak) Vocabulum *Innocens* aut *Innocentius* ſi non dividatur, hexametri verſus leges reſpuit. *al*) MS. IV. *metro*. *am*) Fuit Innocentius III. Traſimundi, Comitis Signini, & Clarinae filius. *an*) Annos natus 39. ad dignitatem pontificiam evectus eſt Innocentius.

Eſto, quod in verbis aut hic, aut ille ſit ore A. C.
Aureus, & totus reſplendeat: os tamen eius MCCXVI.
Impar eſt, orisque tui praeiudicat aurum.
Trans hominem totus es: vbi corporis iſta iuuentus
Tam grandis ſenii, vel cordis tanta ſenectus
Inſita tam iuueni. Quam mira rebellio rerum:
Ecce ſenex iuuenis. Fidei ſub tempore primae.
Cum dominus Petro praeferret amore Johannem,
Papatu Petrum voluit praeferre Johanni.
In te Papa modo noua res hic accidit annis:
Papa ſenex Petrus, & papa iuuenta Johannis.
Suntque tui tales, quales decuere. Relucent
Et circumlucent papam, quaſi ſydera ſolem.
Tu ſolus in mundo quaſi ſol; illi quaſi ſtellae;
Roma quaſi coelum. Me transtulit Anglia Romam,
Tanquam de terris ad coelum. Tranſtulit ad nos, *ao*)
De tenebris velut ad lucem. Lux publica mundi
Digneris lucere mihi, dignisſima *ap*) rerum.
Dulce tuum partire tuo. Dare grandia ſolus
Et potes, & debes, & vis, & ſcis. Quia prudens
Scis; quia clemens vis; quia magnus origine debes;
Et quia papa potes. Quia talis es, & quia tantus

Hic

ao) Lego: *Vos.* *ap*) MS. II. *Dulciſſime*

A. C. MCCXVI. Hic mens ſubſedit, *aq)* cum *ar)* fecerit vndique gyrum
Inq; ſuis dandis te praetulit omnibus vnum.
Totum poſſe ſuum tibi deſtinat. Accipe, magne,
Hoc opus exiguum, breue corpore, viribus amplum.

POETRIA Caput 1. praeparatorium & introductorium.

Si quis habet fundare domum, non currat ad actum
Impetuoſa manus: intrinſeca linea cordis
Praemetitur opus, ſeriemque ſub ordine certo.
Interior praeſcribit homo, totamq; figurat
Ante manus cordis, quam corporis & ſtatus eius
Et prius Archetypus, quam ſenſilis. Ipſa poeſis
Spectat *as)* in hoc ſpeculo: quae lex ſit danda poetis.
Non manus ad calamum praeceps, non lingua ſit ardens
Ad verbum: neutram manibus committe regendam
Fortunae, ſed *at)* mens diſcreta praeambula facti,
Vt melius fortunet opus, ſuſpendat earum
Offi-

aq) MS. IV. *ſubcedit* *ar]* MS. II. *quaſi.* *as]* MS. IV. *Spectet.* *at]* MS IV. *ſit.*

Officium, tractetq; diu de themate ſecum. A. C.
Circinus interior mentis praecircinet omne MCCXVI.
Materiae ſpatium. Certus prælimitet ordo
Vnde praearripiat curſum ſtilus, aut vbi gades *au*)
Figat. Opus totum prudens in pectoris arcem *aw*)
Contrahe, ſitque prius in pectore, quam ſit in ore,
Mentis in arcano cum rem digeſſerit ordo,
Materiam verbis veniat veſtire poeſis.
Quando tamen ſeruire venit, ſe praeparet *ax*) aptam
Oſequio dominae, Caueat ſibi ne caput hyrcis *ay*)
Crinibus, aut corpus pannoſa veſte, vel illa *az*)
Vltima diſpliciant alicunde, *ba*) nec inquinet illam
Hanc poliens partem. Pars ſi qua ſedebit inepte
Tota trahet *bb*) ſeries ex illa parte pudorem.
Fel modicum totum mel amaricat. Vnica menda
Totalem faciem deformat. Cautius ergo,

au) terminum *aw*) MS. IV. *arce.* *ax*) MS. IV. *praeparat.* *ay*) MS. I. *birtis*, pro hirſutis. *az*) MS. IV. *ulla.* *ba*) MS. IV. *deſpiciant aliunde.* *bb*) MS. IV. *trahit.*

A. C. MCCXVI.

Conſule materiae, ne poſſit probra timere.
Carminis ingreſſus quaſi verna facetus honeſte
Introducat eam; medium quaſi ſtrenuus hoſpes
Hoſpitium ſolemne paret; ſinis, quaſi praeco
Curſus expleti, ſub honore licentiet illam.
Omni parte ſui modus omnis carmen honoret,
Ne qua parte labet, *bc)* ne quam patiatur eclipſim.
Neu ſtilus ignoret, quid ſpectat ad ordinis vſum.
Ecce ſequens ſeries praeſumit ab ordine curſum.

Cap. II. diſtributio operis.

Eſt operae, primo: quo limite debeat ordo
Currere. *bd)* Tum ſequens: qua compenſare ſtatera
Pondera, ſi iuſte pendet ſententia. *be*] Sudor
Tertius: vt corpus verborum non ſit agreſte
Sed civile. *bf)* Labor finalis: vt intret in aures,
Et cibet auditum, vox caſtigata, modeſte
Vultus & geſtus gemino condita ſapore. *bg*]

Cap.

---

bc] MS. IV. *labem.* *bd*] Primam operam poetae facit diſpoſitionem & inventionem. *be*] Secundam elocutionem ſeu elaborationem & amplificationem. *bf*] Tertiam ſtyli curam. *bg*) Quartam actionem & pronunciationem.

Cap. III. de ordine & diſpoſitione. A. C. MCCXVI.

Ordo bifurcat iter. *bb*) Nunc limite curritur *bi*) artis.
Nunc ſequitur ſtratam naturae: Linea ſtratae
Eſt ibi dux, vbi res, & verba ſequuntur eundem
Curſum, nec ſermo declinat ab ordine rerum.
Limite currit opus, ſi plaeloceт aptior ordo
Poſteriora prius, vel detrahat ipſa priora,
Poſterius. Sed in hoc nec poſteriora priore *bk*)
Ordine praeſumunt, nec poſterioriore priora.
Dedecus incurrunt: imo ſine lite licenter
Alternas ſedes capiunt, & more faceto
Sponte ſibi cedunt. Ars callida res ita vertit,
Vt non peruertat; transponit, vt hoc tamen ipſo
Rem melius ponat. Ciuilior ordine recto, *bl*)
Et longe prior eſt, quamuis praepoſterus, ordo.
Ordinis eſt primus ſterilis, ramusque ſecundus

bb) Ordo eſt vel artificialis vel naturalis. Hunc in poeſi praeferendum eſſe monet auctor. *bi*] MS. IV. *vititur.* *bk*) MS. II. *priori.* ita & IV. *bl*) MS. IV. *recto.*

A. C. MCCXVI.

Fertilis, & mira ſuccreſcit origine ramus
In ramos, ſolus in plures, vnus in octo.
Circiter hanc artem ſortaſſe videbitur *bm*] aer
Nubilus, & limes ſalebroſus, & oſtia clauſa,
Et res nodoſa. Quocirca *bn*] ſequentia verba
Sunt huius morbi medici. Speculeris in illis
Inuenietur ibi, qua purges luce tenebras;
Quo pede transcurras ſalebras; qua claue recludas
Oſtia; quo digito ſoluas nodoſa. Patentem
Ecce viam. Ratione viae rege mentis habenas.

Cap. IV. de Exordio.

Ante fores operis pars thematis ordine prima
Expectet. Finis praecurſor idoneus intret
Primus, & anticipet ſedem, quaſi dignior hoſpes,
Et tanquam dominus. Finem natura locauit
Ordine poſtremum, ſed ei veneratio defert
Artis, & aſſumens humilem ſupportat in altum.
Primus apex operis non ſolum fulget ab ipſo
Fine, ſed ipſius duplex, eſt gloria: finis
Thematis, & medium. Trahit ars ab vtroque facetum

Prin-

bm) MS. II. *videtur &c.* *bn*) MS. IV: *Quae cura.* Recte. Lego: *Quae cura? Sepuentia* &c.

Principium. Ludum *bo)* quaſi quaedam praeſtigiatrix A. C. MCCXVI.
Hunc *bp)* facit: vt fiat res poſtera, prima; futura,
Praeſens; directa; tranſuerſa; remota, propinqua.
Ruſtica ſic fiunt vrbana; vetuſta, nouella;
Publica, priuata; nigra, candida; vilia, cara.
Si pars prima velit maius diffundere lumen,
Thematis intacta ſerie, ſententia ſumta
Ad ſpeciale nihil declinet, ſed caput edat
Altius ad quoddam generale, nouoque lepore
Materiae formam nolit meminiſſe, ſed eius
Abneget in gremio, quaſi dedignata, ſedere.
Supra thema datum ſiſtat, ſed ſpectet ad illud
Recta fronte. Nihil dicat, ſed cogitet inde.
Hoc genus eſt triplex, ſurgens de triplice planta.
Plantae ſunt partes in themate: prima, ſecunda,
Vltima; de quarum trunco quaſi ſurculus exit,
Sicque ſolet gigni, tanquam de matre triformi.
Sed manet in tenebris, *bq)* & quando vocatur obaudit,

bo) MS. II. & IV. *Ludit.* *bp)* MS. II. *Et* MS. IV. haec *bq)* MS. IV. *latebris.*

A. C. MCCXVI. Nec ſolet ad nutus animi prodire. Superbae
Eſt quaſi naturae; nec ſponte nec omnibus offert
Se; venit in ultc; niſi *br)* forte coacta venire.
Sic *bs)* opus illuſtrant Prouerbia. Nec minus apte
Prima fronte ſedent Exempla. Sed exit vtrimque
Idem ſplendor, & eſt diſtinctio par in vtrisque *bt)*
Comparat exemplis prouerbia ſola venuſtas.
Plus grauitatis habent. Sunt illa priora minoris
Et tenerae magis aetatis. Maturior aetas
Semper in hac ſpecie. Via ſic iacet arctior; vſus
Aptior; ars maior; quod & arte videmus & vſu.
Sunt ita principii ſtudio rimante reperti
Tres rami: finis; medium; prouerbia; quartus
Exemplum. Sed & hoc, ſicut penultimus, in tres
Creſcit. Et his octo ramis ſtilus ipſe ſuberbit
Vt videant teſtes oculi, quae *bu)* diximus auri,
Ac-

br) MS. IV. *invite ubi.* *bs)* MS. II. *hic.* *bt]* MS. II. & IV. *par utriusque.* *bu]* MS. II. & IV. *quod.*

Accipe fabellam, cuius pars primula minor; *bw*) A. C. MCCXVI.
Altera mors pueri; finis, confuſio Scyllae.
Exorditur eam tali natura tenore:
Dotibus exceptis fortunae, copia quarum
Affluit, exundans velut a bx) *torrente, ſerenat*
Minoris by) *titulos alios* bz) *natura decore.* ca]
Armat enim corpus ſpeciali robore. Pingit
Membra noua quadam ſpecie. Simul excoquit aurum
Mentis, & argentum linguae polit cb) *omnia plene.*
Moribus infuſo miro dulcore venuſtas,
Quanta decet regem reſplendet in omnibus, aeque.
Ars a fine rei ſic carminis elicit ortum;
Seditio Scyllae Scyllam ſeduxit. cc) *Eodem*
Vulnere laeſa fuit, quo laeſit, quae, quia patrem
Prodidit, optatam rem perdidit, &, quia damnum
Intulit, in damno ſimili fletit. Vltio digna
Fraudis, in autorem ſimili pede fraude reverſa eſt.
Poſſumus a medio talem praeſumere curſum.
Androgei liuor animum ſpeculatus & annos.

bw] MS. IV. *Minos.* *bx*] MS. IV. *ex.* *by*] MS. IV. *Minonis.* *bz*] MS. IV. *alio.* *ca*] MS. IV. *nitore.* *cb*] MS. *facit.* cc] MS. IV. *reduxit.*

A. C. MCCXVI. *tur hoc opus excuſum typis Viennae Auſtriae apud Wolfgangum Zazium.* Arbitror utrumque, BALEVM ſcilicet & PITSEVM falli eo, quod librum proſa & carmine ſcriptum perhibent. Exiſtimo eos fuiſſe uſos codice, cui adjecta fuit gloſſa proſaica, ab alio quodam confecta. Praeterea initium illud carminis, quod praetendunt biographi noſtri, non totum opus inchoat, ſed partem eius ſolum.

Ανονύμως occurrit titulo: *Rhetorica iudicialis metrica, cuius initium: Papa ſtupor mundi &c.* in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis *s*) Titulo: *Poetriarum novellarum*; inter Codices bibliothecae Bodleianae *t*) Exſtat: *Literalis diviſio ſuper Papa ſtupor Mundi per Galfridum Vineſauf*; Inter Codices manuſcriptos Bibliothecae Bodleianae. *u*) *Tractatus ſuper Papa mundi ſtupor per Galfridum Anglicum cognomento Vineſauf*; exſtat ibid. *Notabilis declaratio ſuper provemium tractatus praedicti*; ſervatur ibid. Habetur & *Galfridi Vineſauf Anglici poetria nova de Statu Romanae Curiae*; inter Codices manuſcriptos bibliothecae Bodleianae, *w*) ubi tamen legendum puto: Poetria nova & de ſtatu Romanae curiae; Exſtat & *Galfridi Poetria de ſalvo vino*, inter codices MStos biblio-

s) v. Joach. FELLERI Catalogus. p. 414. n. 29. *t*) n. 850. Tr. 1. in Catalogis librorum manuſcriptorum Angliae & Hiberniae p. 59. *u*) n. 1665. ibid. p. 80. *w*) n. 2506. Tr. 13. p. 109. ibid. p. 130.

bliothecae Bodleianae ex dono Kenelmi Digbaei n. 104. *x*) ubi legendum: Galfridi de Salvo vino Poetria; Item rubro: *Galfridi Anglici Nova Poetria*, inter codices manuſcriptos bibliothecae Bodleianae donante Johanne Seldeno n. 65. Tr. 4. *y*) in quo codice etiam Tr. 7. occurrit *Supplementum ad opus Galfridi Anglici, de nova poetria.* Habetur & *Galfridi Wineſauf Poetria nova* manuſcripta In Collegio S. Trinitatis apud Cantabrigiam n. 5. z) Item *Galfridi Anglici Tractatus de nova Poetria ſive Tractatus de arte Dictandi, qui intitulatur Tria ſunt. Inc. Tria ſunt circa quae:* in Collegii Sidney-Suſſex in univerſitate Cantabrigienſi libris manuſcriptis n. 11. Tr. 1. *aa*) Niſi forte hoc ſcriptum aut fuerit proſaicum & diverſum a noſtro aut verba initialia adducta commentarium adiectum quendam ſpectent. Occurrunt & *Documenta Magiſtri Galfredi Mneſtiſauf, de modo & arte dictandi & verſificandi, & transferendi*; manuſcripta in collegio S. Benedicti apud Cantabrigiam n. 372. Tr. 6. *ab*) Item *Galfridi Anglici Nova Poetria* inter libros manuſcriptos eccleſiae cathedralis Jeſu Chriſti & Mariae Virginis apud Du-

A. C. MCCXVI.

x) v. Catalogos MS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 82. n. 1705. *y*) v. l. c. p. 165. n. 3458. *z*) v. l. c. P. III. p. 99. n. 446. *aa*] v. l. c. p. 104. n. 719. *ab*) v. l. c. p. 145. n. 1639.

A. C. MCCXVI. Dunelmam n. 243. *ac*) Item *Galfridi Vineſauf Poetria nova* inter libros manuſcriptos eccleſiae cathedralis apud Vigorniam n 79. *ad*) Item ſine nomine auctoris titulo: *Rhetoricae Artis liber metricus Pr. Papa ſtupor mundi*: inter libros manuſcriptos bibliothecae Norfolcianae in Collegio Greshamenſi apud Londinium n. 333 *ae*) Item *Galfredi Anglici Poema* inter libros manuſcriptos in aedibus Jacobaeis n. 763. *af*) Item *Opuſculum Galfridi Viſawf de arte dictandi, quod intitulatur. Nova Poetria: verſibus hexametris.* Manuſcriptum in Bibliotheca Cottoniana Cleopatra B. VI. i. *ag*) Opus ipſum, ut de commentatoribus nihil dicam, nondum, niſi fallor, prodiit. Quamvis enim PITSEVS tradat, excuſum illud eſſe Viennae, tamen, ſi falſus non eſt, id ipſum de parte tantum operis ſine dubio intelligit, quippe cuius mentionem iniicit, non univerſo & integro poemate. Itaque haec, qualisqualis fuerit editio, me a propoſito edendi non revocabit. Nec obſtabunt binae illae particulae, quas e Poetria noſtra depromtas nulla tamen auctoris mentione facta, vulgavit Matthias FLACIVS in variis doctorum piorumque virorum de corrupto Eccleſiae ſtatu poematibus Baſileae

ac) v. l. c. T. II. P. I. p. 9. 308. *ad*) v. l. c. p. 22. n. 925. *ae*) v. l. c. p. 81. n. 3232. *af*) l. c. p. 245. n. 8485. *ag*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 138.

ſileae 1556. Prior exſtat pag. 398. Titulo: *In Papam, quod Simoniam non puniat*; initio: *Eſt Papae leges ſacras dictare, minorum:* quae in Poetria legitur verſ. 1281. ad v. 1325. Poſteſterior legitur in editione Flaciana pag. 399. Titulo: *Expolitio per exſuſcitationem: & reſpicit ad ſententiam ſupra poſitam, Prudentia Papae.* Initio: *Quisnam tam cerebri vacuus, tam pectoris expers;* E ſtat haec in Poetria noſtra vers. 1326. ad vers. 1349. Exſtant alioqui & verſus bini hexametri Ganfredi initio; *Culpa fugit.* in Henrici BOORT Faſciculo morum ex approbatorum poetarum auctoritatibus collecto Coloniae MDXVII. *ab*) Item alii quatuor initio: *Exemplo ſi renes habe.* & alii IX. initio: *Hoc unum praeſcire potes.* ibidem. *ai*) A. C. MCCXVI.

Uſus ſum quatuor exemplaribus manuſcriptis, quae olim Bibliothecae Gudianae fuerunt, nunc in Ducali Gvelpherbytana ſervantur. Primus Codex inſcriptione caret. Secundus inſcribitur: *Nova Poetria*, ſine auctoris mentione, cum commantario tamen anonymi. Tertius: *Poetria nova*. Quartus ſine inſcriptione eſt. In fine autem legitur: *Explicit libellus de artificio loquendi Poetria nova in arte rhetoricae facultatis primitus continetur ſatis bene. Jo. de Vendume,* En textum ipſum:

GALFRIDI de VINO SALVO POETRIA NOVA.

DE-

ab) A. VI. a. *ai*) C. 1. b.

A. C. MCCXVI.

DEDICATIO.

Papa ſtupor mundi, ſi dixero Papa NO-CENTI
Acephalum nomen tribuam tibi: ſi caput addam
Hoſtis erit metri. *ak*) Nomen tibi vult ſimilari.
Nec nomen metro, nec vult tua maxima virtus
Claudi menſura, Nihil eſt quo metiar illam.
Tranſit menſuras hominum. Sed diuide nomen.
Diuide ſic nomen: IN praefer, & adde NOCENTI;
Efficiturq; comes metri: *al*) ſic & tua virtus
Pluribus aequatur diuiſa, ſed integra nulli.
Egregius ſanguis *am*) te confert Bartholomaeo.
Mite cor Andreae; pretioſa iuuenta *an*) Johanni;
Firma fides Petro; perfecta ſcientia Paulo.
Iſta ſimul nulli. Supereſt de dotibus vna,
Quam nulli fas eſt attingere, gratia linguae.
Auguſtine tace. Leo papa quieſce. Johannes
Deſine. Gregori ſubſiſte. Quid eloquar omnes? Eſto,

ak) Vocabulum *Innocens* aut *Innocentius* ſi non dividatur, hexametri verſus leges reſpuit. *al*) MS. IV. *metro.* *am*) Fuit Innocentius III. Traſimundi, Comitis Signini, & Clarinae filius. *an*) Annos natus 39. ad dignitatem pontificiam evectus eſt Innocentius.

Eſto, quod in verbis aut hic, aut ille ſit ore A. C.
Aureus, & totus reſplendeat: os tamen eius MCCXVI.
Impar eſt, oriſque tui praeiudicat aurum.
Trans hominem totus es: vbi corporis iſta
iuuentus
Tam grandis ſenii, vel cordis tanta ſeneſtus
Inſita tam iuueni. Quam mira rebellio rerum:
Ecce ſenex iuuenis. Fidei ſub tempore pri-
mae.
Cum dominus Petro praeferret amore Jo-
hannem,
Papatu Petrum voluit praeferre Johanni.
In te Papa modo noua res hic accidit annis:
Papa ſenex Petrus, & papa iuuenta Johannis.
Suntque tui tales, quales decuere. Relucent
Et circumlucent papam, quaſi ſydera ſolem.
Tu ſolus in mundo quaſi ſol; illi quaſi ſtellae;
Roma quaſi coelum. Me tranſtulit Anglia
Romam,
Tanquam de terris ad coelum. Tranſtulit
ad nos, ao)
De tenebris velut ad lucem. Lux publica
mundi
Digneris lucere mihi, dignisſima ap) rerum.
Dulce tuum partire tuo. Dare grandia ſolus
Et potes, & debes, & vis, & ſcis. Quia prudens
Scis; quia clemens vis; quia magnus origi-
ne debes;
Et quia papa potes. Quia talis es, & quia
tantus

Hic

ao) Lego: *Vos.* ap) MS. II. *Dulciſſime*

A. C. MCCXVI.

Hic mens ſubſedit, *aq*) cum *ar*) fecerit vndique gyrum
Inq; ſuis dandis te praetulit omnibus vnum.
Totum poſſe ſuum tibi deſtinat. Accipe, magne,
Hoc opus exiguum, breue corpore, viribus amplum.

POETRIA Caput 1. praeparatorium & introductorium.

Si quis habet fundare domum, non currat ad actum
Impetuoſa manus: intrinſeca linea cordis
Praemetitur opus, ſeriemque ſub ordine certo.
Interior praeſcribit homo, totamq; figurat
Ante manus cordis, quam corporis & ſtatus eius
Et prius Archetypus, quam ſenſilis. Ipſa poeſis
Spectat *as*) in hoc ſpeculo: quae lex ſit danda poetis.
Non manus ad calamum praeceps, non lingua ſit ardens
Ad verbum: neutram manibus committe regendam
Fortunae, ſed *at*) mens diſcreta praeambula facti,
Vt melius fortunet opus, ſuſpendat earum
Offi-

aq) MS. IV. *ſubcedit* *ar*] MS. II. *quaſi.* *as*] MS. IV. *Spectet.* *at*] MS IV. *ſit.*

Officium, tractetq; diu de themate ſecum. A. C.
Circinus interior mentis praecircinet omnine MCCXVI.
Materiae ſpatium. Certus prælimitet ordo
Vnde praearripiat curſum ſtilus, aut vbi gades *au)*
Figat. Opus totum prudens in pectoris arcem *aw)*
Contrahe, ſitque prius in pectore, quam ſit in ore,
Mentis in arcano cum rem digeſſerit ordo,
Materiam verbis veniat veſtire poeſis.
Quando tamen ſeruire venit, ſe praeparet *ax)* aptam
Oſequio dominae, Caueat ſibi ne caput hyrcis *ay)*
Crinibus, aut corpus pannoſa veſte, vel illa *az)*
Vltima diſpliciant alicunde, *ba)* nec inquinet illam
Hanc poliens partem. Pars ſi qua ſedebit inepte
Tota trahet *bb)* ſeries ex illa parte pudorem.
Fel modicum totum mel amaricat. Vnica menda
Totalem faciem deformat. Cautius ergo,

au) terminum *aw)* MS. IV. *arce.* *ax)* MS. IV. *praeparat.* *ay)* MS. I. *birtis*, pro hirſutis. *az)* MS. IV. *ulla.* *ba)* MS. IV. *deſpiciant alitunde.* *bb)* MS. IV. *trahit.*

A. C. MCCXVI.

Conſule materiae, ne poſſit probra timere.
Carminis ingreſſus quaſi verna facetus honeſte
Introducat eam; medium quaſi ſtrenuus hoſpes
Hoſpitium ſolemne paret; finis, quaſi praeco
Curſus expleti, ſub honore licentiet illam.
Omni parte ſui modus omnis carmen honoret,
Ne qua parte labet, *bc*) ne quam patiatur eclipſim.
Neu ſtilus ignoret, quid ſpectat ad ordinis vſum.
Ecce ſequens ſeries praeſumit ab ordine curſum.

Cap. II. diſtributio operis.

Eſt operae, primo: quo limite debeat ordo
Currere. *bd*) Tum ſequens: qua compenſare ſtatera
Pondera, ſi iuſte pendet ſententia. *be*] Sudor
Tertius: vt corpus verborum non ſit agreſte
Sed civile. *bf*) Labor finalis: vt intret in aures,
Et cibet auditum, vox caſtigata, modeſte
Vultus & geſtus gemino condita ſapore. *bg*]

Cap.

bc] MS. IV. *labem.* *bd*] Primam operam poetae facit diſpoſitionem & inventionem. *be*] Secundam elocutionem ſeu elaborationem & amplificationem. *bf*] Tertiam ſtyli curam. *bg*) Quartam actionem & pronunciationem.

Cap. III. de ordine & diſpoſitione. A. C. MCCXVI.

Ordo bifurcat iter. *bb*) Nunc limite curritur *bi*) artis.
Nunc ſequitur ſtratam naturae: Linea ſtratae
Eſt ibi dux, vbi res, & verba ſequuntur eundem
Curſum, nec ſermo declinat ab ordine rerum.
Limite currit opus, ſi plae locet aptior ordo
Poſteriora prius, vel detrahat ipſa priora,
Poſterius. Sed in hoc nec poſteriora priore *bk*)
Ordine praeſumunt, nec poſterioriore priora.
Dedecus incurrunt: imo ſine lite licenter
Alternas ſedes capiunt, & more faceto
Sponte ſibi cedunt. Ars callida res ita vertit,
Vt non peruertat; tranſponit, vt hoc tamen ipſo
Rem melius ponat. Ciuilior ordine recto, *bl*)
Et longe prior eſt, quamuis praepoſterus, ordo.
Ordinis eſt primus ſterilis, ramusque ſecundus

bb) Ordo eſt vel artificialis vel naturalis. Hunc in poeſi praeferendum eſſe monet auctor. *bi*] MS. IV. *vititur.* *bk*) MS. II. *priori*, ita & IV. *bl*) MS. IV. *recto.*

A. C. MCCXVI.

Fertilis, & mira ſuccreſcit origine ramus
In ramos, ſolus in plures, vnus in octo.
Circiter hanc artem fortaſſe videbitur *bm*] aer
Nubilus, & limes ſalebroſus, & oſtia clauſa,
Et res nodoſa. Quocirca *bn*] ſequentia verba
Sunt huius morbi medici. Speculeris in illis
Inuenietur ibi, qua purges luce tenebras;
Quo pede transcurras ſalebras; qua claue recludas
Oſtia; quo digito ſoluas nodoſa. Patentem
Ecce viam. Ratione viae rege mentis habenas.

Cap. IV. de Exordio.

Ante fores operis pars thematis ordine prima
Expectet. Finis praecurſor idoneus intret
Primus, & anticipet ſedem, quaſi dignior hoſpes,
Et tanquam dominus. Finem natura locauit
Ordine poſtremum, ſed ei veneratio defert
Artis, & aſſumens humilem ſupportat in altum.
Primus apex operis non ſolum fulget ab ipſo
Fine, ſed ipſius duplex, eſt gloria: finis
Thematis, & medium. Trahit ars ab vtroque facetum
Prin-

bm) MS. II. *videtur &c.* *bn*) MS. IV: *Quae cura.* Recte.
Lego: *Quae cura? Sepuentia* &c.

Principium. Ludum *bo)* quaſi quaedam praeſtigiatrix A. C. MCCXVI.
Hunc *bp)* facit: vt fiat res poſtera, prima; futura,
Praeſens; directa; transuerſa; remota, propinqua.
Ruſtica ſic fiunt vrbana; vetuſta, nouella;
Publica, priuata; nigra, candida; vilia, cara.
Si pars prima velit maius diffundere lumen,
Thematis intacta ſerie, ſententia ſumta
Ad ſpeciale nihil declinet, ſed caput edat
Altius ad quoddam generale, novoque lepore
Materiae formam nolit meminiſſe, ſed eius
Abneget in gremio, quaſi dedignata, ſedere.
Supra thema datum ſiſtat, ſed ſpectet ad illud
Recta fronte. Nihil dicat, ſed cogitet inde.
Hoc genus eſt triplex, ſurgens de triplice planta.
Plantae ſunt partes in themate: prima, ſecunda,
Vltima; de quarum trunco quaſi ſurculus exit,
Sicque ſolet gigni, tanquam de matre triformi.
Sed manet in tenebris, *bq)* & quando vocatur obaudit,

bo) MS. II. & IV. *Ludit.* *bp)* MS. II. *Et* MS. IV. haec *bq)* MS. IV. *latebris.*

A. C. MCCXVI.

Nec ſolet ad nutus animi prodire. Superbae
Eſt quaſi naturae; nec ſponte nec omnibus offert
Se; venit in ultc; niſi *br*) forte coacta venire.
Sic *bs*) opus illuſtrant Prouerbia. Nec minus apte
Prima fronte ſedent Exempla. Sed exit vtrimque
Idem ſplendor, & eſt diſtinctio par in vtrisque *bt*)
Comparat exemplis prouerbia ſola venuſtas.
Plus grauitatis habent. Sunt illa priora minoris
Et tenerae magis aetatis. Maturior aetas
Semper in hac ſpecie. Via ſic iacet arctior; vſus
Aptior; ars maior; quod & arte videmus & vſu.
Sunt ita principii ſtudio rimante reperti
Tres rami: finis; medium; prouerbia; quartus
Exemplum. Sed & hoc, ſicut penultimus, in tres
Creſcit. Et his octo ramis ſtilus ipſe ſuberbit
Vt videant teſtes oculi, quae *bu*) diximus auri,
Ac-

br) MS. IV. *invite ubi.* *bs*) MS. II. *hic.* *bt*] MS. II. & IV. *par utriusque.* *bu*] MS. II. & IV. *quod.*

Accipe fabellam, cuius pars primula minor; *bw*) A. C. MCCXVI.
Altera mors pueri; finis, confuſio Scyllae.
Exorditur eam tali natura tenore:
Dotibus exceptis fortunae, copia quarum
Affluit, exundans velut a bx) *torrente, ſerenat*
Minoris by) *titulos alios* bz) *natura decore.* ca]
Armat enim corpus ſpeciali robore. Pingit
Membra noua quadam ſpecie. Simul excoquit aurum
Mentis, & argentum linguae polit cb) *omnia plene.*
Moribus infuſo miro dulcore venuſtas,
Quanta decet regem reſplendet in omnibus, aeque.
Ars a fine rei ſic carminis elicit ortum:
Seditio Scyllae Scyllam ſeduxit. cc) *Eodem*
Vulnere laeſa fuit, quo laeſit, quae, quia patrem
Prodidit, optatam rem perdidit, &, quia damnum
Intulit, in damno ſimili ſletit. Vltio digna
Fraudis, in autorem ſimili pede fraude reverſa eſt.
Poſſumus a medio talem praeſumere curſum.
Androgei liuor animum ſpeculatus & annos.

 Hinc

bw] MS. IV. *Minos.* *bx*] MS. IV. *ex.* *by*] MS. IV. *Minonis.* *bz*] MS. IV. *alio.* *ca*] MS. IV. *nitore.* *cb*] MS. *facit.* cc] MS. IV. *reduxit.*

A. C. MCCXVI.

Hinc puerum videt; inde ſenem: quia mente ſenili ed)
Nil redolet puerile puer. Succesſibus eius
Incipit eſſe miſer: quia laus ſua tendit in altum.
Ex hoc deprimitur, quia ſic nitet. In ſua fata
Nititur, & proprios animum molitur in annos.
Ipſi principio ſedet hoc generale propinquum:
Quod magis optatur magis effluit. Omnia lapſum
Spondent, & citius ſunt proſpera prompta ruinae.
Inſidias ponit ſemper ſors aſpera blande,
Anticipatque fugam melior fortuna repente.
Ad medium poterit iſtud commune referri:
Peſſima res liuor; totus ce) *lethale venenum,*
Ad mala ſola bonus, contra bona ſola malignus.
Conſilium tacite praeconcipit omne malignum.
Effunditq: palam quicquid concepit amarum.
Finis in hoc cf) verbi forma prouerbia format.
Lex eſt aequa dolum referire dolore, doloſum cg)
In caput, vnde fuit egreſſus, habere regreſſum.
Prin-

ed] MS. II. & IV. *ſenilis.* *ce*] MS. IV. *totum.* *cf*] MS. II. & IV. *hac.* *cg*] MS. II. & IV. *dolorem.*

Principio ſeruit haec exemplaris imago: A. C.
Triſtis ab incauto furit aura ſub aere laeto. MCCXVI.
Nubibus ch) *exundat* ci) *aer ſub ſole ſereno.*
Exemplum medii ſub tali ſume figura:
In ſemen iactum terrae nutricis alumnum
Triſte malignatur lolium, naſcique volenti
Obuiat, eſt foribus praecluſis impedit ck) *ortum.*
Sic ſumto ſimili poteris praecludere cl) *finem*: cm)
Saepe ſagittantem didicit referire ſagitta,
Inq; reum plagae conuerſa recurrere plaga.

Cap. V. de Tractatione.

Principio varium dedit ars praeſcripta colorem. *cn)*
Te vocat vlterius progreſſus. Dirige greſſus
Vlterius curſumq; viae, praeeunte figura.
Curritur in biuio. Via namque vel ampla vel arcta;
Vel fluuius vel riuus erit. Vel traccius *co*] ibis,
Vel curſum *cp*] ſalies. Vel rem breuitate notabis,
Vel longo ſermone trahes. Non abſque labore

ch] MS. II. & IV. *Nubilus.* *ci*] MS. IV. *exudat.* *ck*] MS. I. & IV. *invidet.* *cl*] MS. IV. *praeludere.* *cm*] MS. II. & IV. *fini.* *cn*] MS. II. & IV. *tenorem.* *co*] MS. IV. *traxius.* *cp*] MS. IV. *curſim.*

A. C. Sunt paſſus vtriusque vae. Si vis bene duci
MCCXVI. Te certo committe duci. Subſcripta revolue.
Ipſa ſtilum ducent, & vtrimque decentia dicent. *cq*]
Formula materiae, quaſi quaedem formula cerae,
Primitus eſt duri tactus. Si *cr*) ſedula cura
Igniat ingenium, ſubito molleſcit ad ignem
Ingenii, *cs*) ſequiturque manum quocunque vocarit,
Ductilis ad quicquid hominis manus interioris
Ducit, vt amplificet, vel curtet, ſi facis amplum.
ct) Hic *cu*) primo procede gradu: Sententia cum ſit
Vnica, non vno veniat contenta paratu
Sed variet veſtes, & mutatoria ſumat
Sub verbis aliis. Praeſumta reſume; repone
Pluribus in clauſis vnum multiplice forma;
Diſſimuletur idem; varius ſis, ſed *cw*) tamen idem.
cx) Eſt gradus vlterior, quando quia lego: tranſilit *cy*) aures
Di-

cq] MS. II. & IV. *docenda docebunt.* *cr*) MS. IV. *Sed.* *cs*) MS. IV. *ingenium.* *ct*) Amplificatio prima per ejusdem vocis mutationem. *cu*) MS. IV. *hoc.* *cw*) MS. II. & IV. *& quae.* *cx*) Secunda per Synonymiam. *cy*) MS. IV. *transtulit.*

Dictio. Vox curta fit *cz*) ſermo vicarius illi *da*) A. C. MCCXVI.
Inferie vocum longa, ſerieque moroſa.
Longius vt ſit opus: ne ponas nomina rerum
Pone notas alias, nec plene *db*) detege, ſed rem
Innue per notulas, nec ſermo perambulet in re
Sed rem circueas, longis ambagibus *dc*) ambi
Quae *dd*) breuiter dicturus eras, & tempora tardes.
Des *de*) ita crementum verbis formasque loquendi.
Elongat cautela breues, *df*) quando breue verbum
Credit, vt ipſius oratio longa ſit haeres.
Cum triplici clauſtro ſit res incluſa: vel ipſo
Nomine; vel verbo; vel vtroque: nec explicet illam
Nomen; vel verbum; vel vtrumque: ſed edita forma
Sit vice vel verbi, vel nominis, aut vtriusq;.
dg) Tertius eſt graduum collatio, facta biformi

Le-

cz) MS. IV. *fit.* da) MS II. & IV. *eius.* db) MS. II. & IV. *plane.* dc] MS. II. *ſermonibus.* dd] MS. II. & IV. *quod.* de] MS. IV. *dans.* df] MS. IV. *breuis.* dg] Amplificatio tertia per comparationem,

A. C. MCCXVI.

Lege: vel occulte, vel aperte. Reſpice quaedam
Iuncta ſatis lepide. Sed quaedam ſigna revelant.
Nodum iuncturae. Collatio, quae fit aperte.
Se gerit in ſimili ſpecie, quam ſigna reuelant.
Expreſſae tria ſunt haec ſigna; magis; minus; aeque.
Quae fit in occulto nullo venit indice ſigno,
Non venit in vultu proprio ſed diſſimulato,
Et *db)* quaſi non ſit ibi collatio, ſed noua quaedam
Inſita mirifice tranſſumtio, res vbi caute
Sic ſedet in ſerie, puaſi ſit de themate nata.
Sumta tamen res eſt aliunde: ſed eſſe videtur
Inde. Foris res eſt, nec ibi comparet; & intus
Apparet, ſed ibi non eſt. Sic fluctuat intus
Et foris; hic & ibi; procul & prope; diſtat & aſtat.
Hoc genus eſt plantae, quae *di)* ſi plantetur in horto
Materiae, tractatus erit iucundior. Hic eſt
Riuus fontis, vbi currit fons pulcrior. *dk)* Haec eſt
Formula ſubtilis iuncturae, res vbi iunctae
Sic coeunt, & ſic contingunt ſe, quaſi non ſint Con-

db] MS. IV. *ſed.* *di*] MS. IV. *quod.* *dk*] MS. IV. *purior.*

Contiguae, ſed continuae; quaſi non manus artis — A. C. MCCXVI.
Iunxerit, immo manus naturae. Plus habet artis
Hic modus. Eſt in eo longe ſolemnior vſus.
dl) Latius vt curras: ſit Apoſtropha quarta morarum,
Qua rem detineas, & ibi ſpatieris ad horam.
Delecteris ea, *dm*) ſine qua ſatis eſſet abundans
Coena, ſed egregie, ſic creſcunt *dn*) fercula menſae
Pompa dapum veniens numeroſior, & mora menſae
Longior. Eſt ſignum ſolenne. Diutius aures
Paſcimus ex variis, & dulcior hic cibus auri,
Quando venit ſapidus, & odorifer, & precioſus
Seruiat exemplum doctrinae. Certior aure
Arbiter eſt oculus, nec caſus ſufficit vnus.
Plenus erit numerus. De pleno collige plene:
Quam rem; qua forma; quis caſus, apoſtrophet apte.
Cui nimis in laetis mens ſurgit, apoſtropha ſurge,
Et ſic caſtiges illum: *Cur gauda tanta*

Con-

---

dl] Amplificatio quarta per Apoſtropham. *dm*] MS. IV. *ibi.* *dn*] MS. IV. *creſcunt ita.*

A. C. MCCXVI.

Concutiant animum? Plauſum ſub fine modeſto
Stringas, & fines eius non amplius aequo
Extendas, ſed mens caſus incauta futuri
Aemula ſis do) *lani: retro ſpeculeris & ante.*
Si bene ſucceſſit: non prima, ſed ultima ſpectes.
A caſu deſcribe diem, non ſolis ab ortu.
Vt ſis ad plenum ſecura, dp) *verere futura,*
Cum totum feciſſe putes, latet anguis in herba.
Syrenes exemplar dq) *habe. Docearis in illis:*
Sub meliore ſtatu ſemper peiora cauere. dr)
Nulla fides rerum. Sequitur poſt mella venenum,
Eſt claudit nox atra diem, nebulaeque ſerenum. ds)
Si quem iactatrix praeſumtio durius inflet
Hanc inflaturam verbis tam mollibus vnge:
Greſſus praecurrant oculi. Praeconſule dt) *mentem,*
Et vires metire tuas, Si fortis es, aude
Grandia; du) *ſi fragilis, humeris impone minora;*
Si mediocris, ama mediocria. Sumere noli
Quae, quando ſumis, praeſumis. In omnibus vna

Eſt

do] MS. IV. *ſic.* *dp*] MS. IV. *putas.* *dq*] Henrici BOORT faſciculus morum: *Exemplo ſirenes.* *dr*] BOORT & MS. IV. *caveto.* *ds*] MS. IV. addit: *Cum ſoleant homini feliciter omnia verti. Maiori levitate ſolent adverſa reuerti.* *dt*] MS. II. *circumſpice.* *du*] MS. II. & IV. *fortia.*

Eſt virtus: ſeruare modum. Memor imprime menti: A. C. MCCXVI.
Cum fueris maior, aliis te finge minorem:
Et de te mentire tibi; nec dw) *ſic in abyſſum*
Deiicias alios, vt dx) *te ſuper aethera tollas.* dy)
Vincat opus verbum. Minuit iactantia famam.
Cum ſoleant homini feliciter omnia verti,
Maiori leuitate ſolet aduerſa reuerti. dz)
Rebus in aduerſis ſi laxat *ea*) frena timori:
Hac ope verborum timido ſuccurre potenti:
Ne timeas. Si forte times, aſſume timentis,
Non animum timidi. Quando ſubit oſtia mentis,
Sit timor hoſpes ibi; non incola. Diſce timere:
Si timeas, ſine teſte time, mentiſque timorem
Ignoret facies: quia ſi dolor eb) *intimus ora*
Carpit, & emacerat, animus iucundior hoſtem
Nutrit, & impinguat, & gaudia ſuggerit illi
Exugens tua membra dolor. Conſultius ergo
Si timor incuruet mentem ſimulatio vultum
Erigat, & clypeo vultus ſuccurre timori.
Vt, ſi mens timeat, facies velit ipſa vereri. ec)
Imo magis ſperare velis, pudeatque potentem ed) *Vul-*

dw] MS. II. *ne.* *dx*] MS. II. & MS. IV. *nec.* *dy*] MS. II. & IV. *ponas.* *dz*] rectius hi duo verſus cum MS IV. ad praecedentia referuntur. *ea*] MS. IV. *cum laxet.* *eb*] MS. II. & IV. *timor.* *ec*] MS. IV. *timere.* *ed*] MS. IV. *timentem.*

A. C. *Vulgari pallere metu. Si poſſe ſic arctum*
MCCXVI. *Dilates animum: ſi corpus debile, mens ſit*
Fortis, & exiguas vires ſupplere memento
Spe grandi. Facti grauitas cuicunque volenti
Eſt leuis, & levitas animo cuicunque rebelli
Eſt grauis. Ego velu & erit leue nulla vereri.
Tempore ſucceſſus, iucundi tempore fati,
Haec ee) *potes ore loqui, luctus praeſaga futuri:*
Anglia ef) *regnorum regina ſuperſtite rege*
Richardo, cuius pars eſt diffuſio tanti
Nominis, & mundi, cui monarchia relicta
Eſt ſoli, ſecura ſedes ſub remige tanto.
Rex tuus eſt ſpeculum, quo tu eg) *ſpeculata ſuperbis;*
Sydus, de cuius rutilas fulgore; eh) *columna,*
Per quam fulta viges; fulmen quod mittis in hoſtes;
Laus, quia ei) *pene deum pertingis culmina. Clauaam*
Singula: Non illo potuit feciſſe priorem,
Nec voluit natura parem. Sed viribus abſit
Prorſus habere fidem. Mors eſt quae fortia vincit. ek)
Omnibus ne crede tuis: ſi tempore paruo
Illuxere tibi: mox ſunt clauſura ſerenum
Turbida el) *facta* em) *diem, ducentque crepuſcula noctem.*

Jam

ee] MS. IV. *hoc* *ef*] MS. I. *Francia.* *eg*] MS. IV. *te.* *eh*] MS. II. & IV. *ſplendore.* *ei*] MS IV. *qua.* *ek*] MS. II. & IV. *frangit.* *el*) MS. II. *nubila.* *em*] MS. II. & IV. *fata.*

Iam cito rumpetur ſpeculum, ſpeculatio cuius A. C.
Gloria tanta tibi; en) *ſidus patietur eclipſin,* MCCXVI.
A quo ſic ſplendes; eo) *nutabit rupta columna,*
Vnde trahis vires; ceſſabit ep) *fulminis ictus,*
Vnde tremunt hoſtes; & eris de principe ſerua.
Omnia laeta vale tibi ſunt dictura. Quieſcis:
Sudabis; rides: flebis; diteſcis: egebis;
Flores: marcebis; es: vix eris; attamen iſtud
Vnde ſcies? eq) *quid ages? volucrum rimaberis aure*
Murmura, vel motus oculo, vel Apolline fata.
Tolle mathematicos. Eſt augur ſurdus; aruſpex
Coecus; & ariolus amens. Praeſentia ſcire
Fas homini: ſolique deo praeſcire futura.
Non habet hic patriam. Vetus ille repatriet error,
Et pater erroris gentilis nutriat illum,
Quem genuit, quia ſana fides a limine tollit
Eccleſiae tripodas Phoebi, foliumque Sybillae
Hoc unum praeſcire potes: quod er) *nulla poteſtas*
Eſſe moroſa poteſt, quia tres fortuna ſecundas
Imperat eſſe breues. Si vis exempla: priores es)
Reſpice fortunas. Emarcuit illa priorum et)

en] MS. II. *fuit.* *eo*] MS. II, & IV. *fulges.* *ep*] MS. I. & IV. *pauſaſunt.* *eq*] MS. IV. *ſcias.* *er*] MS. II. & Henr. BOORT: *quia.* *es*] MS. IV. *priorum.* *et*] BOORT: *prioris.*

A. C. MCCXVI.

Florida proſperitas Minos ſubuertit Athenas;
Ilion Atrides; magnae Carthaginis arces
Scipio; ſed Romam multi. Fuit alea fati
Tempore verſa breui. Breuis eſt diſtantia laeti
Ominis & moeſti. Nox eſt vicina diei.
Haec aliena docent, & eu) *te tua fata docebunt.*

Temporibus luctus his verbis exprime luctum:

Neuſtria ſub clypeo regis defenſa Ricardi,
Indefenſa modo, ew) *geſtu teſtare dolorem.*
Exundent ex) *oculi lacrimas; exterminet ora*
Pallor; connodet digitos tortura; cruentet
Interiora dolor; & verberet aethera clamor.
Tota peris ex ey) *morte ſua. Mors non fuit eius*
Sed tua; non una, ſed publica mortis origo.
O veneris lacrimoſa dies! o ſydus amarum!
Illa dies tua nox fuit, & venus illa venenum.
Illa dedit vulnus. Sed peſſimus ille dierum
Primus ab vndeno, qui vitae vitricus, ipſum
Clauſit. Vterq; dies homicida tyrannide mira
Traiecit ez) *clauſus excluſum; tectus apertum;*
Prouidus incautum; miles munitus inermem;
Et proprium regem. Quid miles? perfide miles!

Per-

eu] MS. II. *ſed.* *ew*] MS. IV. *meo.* *ex*] MII. *exſudent* MS. IV. *exudant.* *ey*] M. II. *in.* *ez*] MS. IV. *transjecit.*

Perfidiae miles, pudor orbis, & unica ſordes A. C.
Militiae; miles manuum factura ſuarum. MCCXVI.
Auſus es hoc in eum ſcelus? hoc ſcelus? iſtud es auſus?
O dolor! o plus quam dolor. O mors! o truculenta
Mors! Eſſes vtinam mors mortua. Quid meminiſti
Auſa nefas tantum. Placuit tibi tollere ſolem
Et tenebris tenebrare Solum. fa) *Scis quem rapuiſti?*
Ipſe fuit iubar in oculis; & ducor in aure;
Et ſtupor in mente. Scis impia quem rapuiſti?
Ipſe fuit dominus armorum; gloria regum;
Delitiae mundi; Nil fb) *addere nouerat vltra*
Ipſe fc) *fuit quicquid potuit natura Sed iſtud*
Cauſa fuit, quare rapuiſti. Res pretioſas
Eligis & viles quaſi dedignata relinquis.
Et de te natura queror, quia nonne fuiſti
Dum mundus pueri eſſet adhuc, dum nuda fd) *iaceres*
In cunis, in eo ſtudioſa, ſed fe) *ante ſenectam.*
Deſtitit hoc ſtudium. Cur ſudor tantus in orbem
Attulit hoc mirum? Si tam breuis abſtulit hora.
Sudorem tantum placuit tibi tradere mundo

fa] MS. II. & IV. *damnare diem.* fb] MS. IV *nihil.* fc] MS. IV. *Ipſa;* fd] MS. II. & IV. *nota.* fe] MS. IV. *nec.*

A. C. MCCXVI.

Et reuocare manum: dare ſic & tollere donum.
Cur irritaſti mundum? Vel redde ſepultum,
Vel forma ſimilem. Sed non tibi ſupetit vnde.
Quicquid erat tecum, vel mirum, vel pretioſum,
Huic erat impenſum. Theſauri delitiarum
Hinc ſunt exhauſti. Ditiſſima facta fuiſti
Ex hac factura. Fieri pauperrima ſentis
Ex hac jactura. Si felix ante fuiſti,
Tanto plus miſera, quanto felicior ante.
Si fas eſt accuſo. ff) *Deum: Deus optime* fg) *rerum*
Cur hic fh) *degeneras? cur obruis hoſtis amicum?*
Si recolis: pro rege facit Ioppe tua, quam tot
Millibus oppoſitis fi) *ſolus defendit; & Acon,* fk)
Quam virtute ſua tibi tradidit; fl) *& crucis hoſtes*
Omnes, quos fm] *viuus ſic terruit, vt timeatur*
Mortuus. Ipſe fuit ſub quo tua tuta fuerunt.
Si deus es, ſicut decet eſſe, fidelis, & expers,
Nequitiae, iuſtus & rectus; cur minuiſti
Ergo dies eius? potuiſſes parcere mundo:
Mundus egebat eo. Sed eum magis eligis eſſe
Tecum, quam ſecum. Mauis ſuccurrere coelo,
Quam mundo. Domine, ſi fas eſt dicere, dicam:
Pa-

ff] MS. IV. *incuſo* *fg*] MS. IV. *optima.* *fh*] M. IV. *ſic.* *fi*] MS. II. *oppoſitus.* *fk*] MS. II. *Ancon.* *fl*] MS. II. & IV. *reddidit.* *fm*] MS. IV. *quos omnes.*

Pace tua poſſes fn) *feciſſe decentius iſtud,* A. C.
Et properaſſe minus, ſaltem dum frena dediſſet MCCXVI.
Hoſtibus, & fati mora tunc quoque fo) *nulla fuiſſet,*
Res erat in foribus. Tunc poſſet honeſtius ire.
Et remanere tibi. Sed in hac re ſcire dediſti:
Quam breuis eſt riſus! quam longa eſt fp) *lacrima mundi.*
Contra ridiculos ſi vis inſurgere plene,
Surgue ſub *fq*) hac ſpecie *fr*) Lauda, ſed ridiculoſe.
Argue, ſed lepide. Gere te, ſed in omnibus apte.
Sermo tuus dentes habeat. Mordaciter illos
Tange. Sed irriſor *fs*) geſtus plus mordeat ore.
Ecce, quod in tenebris latuit, ſub luce patebit:
Strenua res agitur: Pueri tolluntur in altum
Et fiunt domini. Moueat dominatio riſum.
Iam ſedet egregie donatus honore magiſtri
Aptus adhuc ferulae. Laicis autenticat illum
Pileus in capite; ſpecies in veſtibus; aurum
In digitis; ſedes in ſummo; plebs numeroſa
In ſtudio. Ridere potes de ridiculoſo.
Quoddam ridiculum eſt; *ft*] *Tam ſe quam iudice vulgo*

fn) MS. IV. *poteras.* *fo*] MS. II. & IV. *facti dilatio.* *fp*] MS. IV. *longaque.* *fq*] MS. II. *& ab.* *fr*] MS. IV. *forma.* *fs*] MS. IV. *irriſor.* *ft*] in MS. IV. deeſt. *eſt.*

A. C. MCCXVI.

Doctus homo eſt. fu) *Sed idem ſentit*, fw) *quod ſentio: quaedam*
Simia doctorum eſt. fx) *Clam dixi, ne manifeſte* fy)
Audiat. Ipſe tamen ſe iactitat, osque reuolvens fz)
Mira quidem ſpondet. Omnes accurrite: nam ga) *mons*
Parturiet, ſed erit mus tandem filius eius.
Praeueniens illum ſaluere iubeto magiſtrum.
Cum venis *gb*] in tergum *gc*] transuerſo *gd*) lumine ride,
Vel quodam roſtro manuum quaſi pinge, *ge*) vel oris.
Rictum diſtorque, vel nares contrahe. Tales
Ad formas non ore decet, ſed naribus, vti.
Sic igitur variat vultum, vel more magiſtri
Corripit errorem prauum, *gf*) vel ad omnia dira *gg*)
In lacrymis planctuque ſedet, *gh*) vel ſurgit in iram

Con-

fu] & hoc deeſt in MS. IV. *fw*] MS IV. *ſentit.* *fx*] deeſt in MS. IV. *fy*] MS IV *quis aperte.* *fz*] MS. II. & IV. *reſolvens.* *ga*] MS. II & IV. *iam.* *gb*] MS. II. *& minus.* MS. IV. *nec. minus.* *gc*] MS. IV. *a tergo.* *gd*] MS. I. *transverſum.* *ge*) MS. II. & IV. *punge* *gf*) forte *paruum.* *gg*) MS. II. & IV. *dura.* *gh*] MS. II. *iacet.*

Contra *gi*) grande ſelus, *gk*] vel fertur ridiculoſe A. C. MCCXVI.
Contra ridiculos. Ex talibus edita cauſis
Et decus & numerum lucratur apoſtropha verbis.
gl) Quinta coadiutrix vltra protendere carmen: *gm*)
Proſopeia veni, cui nulla potentia fandi
Da licite fari, donetque licentia linguam,
Sic Phaetonteos tellus experta vapores
Eſt conqueſta Joui. Sic ſparſis Roma capillis
Caeſaris inſtrepuit lacrimoſa voce ſopori.
Si placet exempli nouitas hanc accipe formam:
Vocis in hac forma, ſanctae crucis ecce querela:
Crux ego rapta queror. Ego crux Chriſti gn) *crucifixi.*
Crux ego ſancta; ſalus populi: reparatio mundi.
Crux ego rapta queror; vi rapta; manuque canina;
Et tactu polluta canum. Sum rapta pudenter
A veteri, nec adhuc extorta, nec enſe redemta.
Dic homo! nonne tibi creui? tibi fructificaui?
Nonne tuli fructum dulcem tibi? nonne ſalutem?

Kkk 4 Dic

gi] MS. II. & IV *Propter* *gk*] MS. IV. *nefas* *gl*] Quintus amplificandi modus per proſopopoeiam *gm*] MS. II. & IV. *curſum.* *gn*] MS. II. & IV. *ego crux.*

A. C. MCCXVI.

Dic homo! dic mihi! dic homo perdite; quem reparaui!
Sicne rapi merui ſine vindice, cuius honori
Illud onus geſſi, go) *quem ſic a morte redemi?*
Sine tibi potui vileſcere? Sicne perire?
Me tibi poſſe rapi non vis effecerat hoſtis,
Imo tuum vitium: quia tot tua crimina vidi
Rapta rapi volui. Puduit minus in peregrinis,
Quam caſtris ſordere meis. An ſordidus eſſes
Si mundum latuit, te qui videt omnia videt. gp)
Eſſe tuum plene Deus intus & in cute nouit,
Meque tibi rapuit. Juris poſcente rigore
Infligenda fuit grauis vltio, mors ſine fine.
Sed veniet gq) *miſertor ait, miſeris miſereri;*
Non de iudicio contendere; parcere venit; gr)
Non punire. Caue. Reſipiſce. Reuertere tandem
Ne pereas Sunamitis. Ego, ſi verteris, ad te
Vertar, & inſtanter ad corda reuerſa reuertar.
Surge cito. Propera. Te citat, & excitat hora.
Quid dormis? Vigila. Si te crux ſancta redemit,
Enſe crucem redimas, & fias inde redemtor,
Vnde redemtus eras. Quis ſanus ad vtile torpet?
In cruce ſudauit dominus: ſeruusne quieſcet?
Tolle tuam. Tulit ipſe ſuam. Guſtauit acetum

Fac

---

go) MS. II. & IV. *vexi.* *gp)* MS. II. & IV. *vidit.* *gq)* MS. IV. *veni.* *gr)* MS. I. & IV. *veni.*

Fac & idem. Num maior erit reuerentia ſerui, A. C. MCCXVI.
Quam domini? ſuis ſuus eſſe ſecutor, oportet
Tormentis tormenta ſequi. Non itur ad aſtra
Delitiis. Ideo mortem quam ſoluere debes
Naturae, perſolue Deo. Moriaris in illo,
Quandoquidem mortem non eſt vitare neceſſe
Tranſeat in formam virtutis. Sim tibi cauſa
Martis adhuc etiam mortis Si vinceris ex hoc
Vincis. Sed vinci plus eſt, quam vincere. Victor
Sola ſpe victus fruitur mercede coronae.
Rumpe moras igitur. Impone ſilentia carni.
Delitias ſuſpende tuas, & currat gs) *ad arma*
Promta manus, plangatque moras dilata gt) *voluntas.* gu)
Si vetus exemplum non ſufficit, ecce novellum
In ſpecula montis. In nata *gw*) Superbia caſtris *gx*)
Eſt Gallis, ita viſa loqui: *Quid Gallia garris.*
Vnde minae tantae, quae tanta ſuperbia linguae?
Pone ſupercilium, geſtus gy) *dedidiſſe* gz) *minaces,*
Vnde tuo lateri clypei? ha) *vel tela vel enſes?* hb)

gs) MS. IV. *decurrat.* *gt*) MS. II. *allata.* MS. IV. *animoſa.* *gu*) MS. II. *voluptas.* *gw*) MS. II. *mihi nacta.* MS. IV. *vim nacta.* *gx*) MS. II. & IV. *caſtri.* *gy*) MS. II. *vultus.* *gz*) MS. II. & IV. *dediſce.* *ha*) MS. IV. *clypeus.* *hb*] MS. IV. *enſis.*

A. C. *Femineum vulgus geſtus depone viriles.*
MCCXVI. *Geſtibus vt geſtus reſpondeat, excute* hc) *parmam,*
Et galeae conum. Docui hd) *te voluere penſa,*
Et vacuarr colum. Cur ergo, vel vnde, ſuperbis?
Pone ſeram he) *linguae. Timeas turgeſcere* hf) *verbis.*
Maxillis dabo frena tuis, & vincula collo
Iniiciam, reddamq; breui te tempore hg) *ſeruam.*
Occupor in nihilo, dum te quaſi Marte potentem
Conuenio. Surgunt alii quantilibus hh) *hoſtes.*
Non mihi ſunt aequi. Sed eis ſum cauſa timoris,
Cordis ad exemplar regis formata Karoli. hi)
Ancillatur item decor altus *hk*) proſopeiae:
Vt ſi iam tritum dicat menſale: *Solebam*
Eſſe decus menſae, dum primula floruit aetas,
Dum faciem geſſi ſine crimine, ſed quia longi
Temporis & fracti ſum vultus, nolo venire.
Menſa recedo. Vale. Gemino ſic fungitur ore:
Cum loquitur rigide, cum proſopeia iocoſe.

hl]

hc] MS. II *exue.* *hd*] MS. II. & IV. *decuit.* *he*] MS. IV. *ſupercilium.* *hf*] MS. II. *increſcere.* *hg*] MS. II. *principe.* *hh*] MS. IV. *quantumlibet.* *hi*] MS. II. & IV. *Richardi.* *hk*] MS. II. & IV. *alter*

bl) Si velit vlterius tractatus linea tendi A. C.
Materiae fines exi, paulumque recede, MCCXVI.
Et diuerte ſtilum. Sed nec *bm*) diuertere longe,
Vnde grauet *bn*) reuocare gradum. *bo*) Modus iſte modeſto
Indiget ingenio, ne ſit via longior aequo.
Eſt etiam quaedam digreſſio, quando propinqua
Tranſeo, quod procul eſt *bp*) praemittens ordine verſo.
Progreſſurus enim medium quandoque relinquo,
Et ſaltu quaedam *bq*) quaſi transuolo, deinde reuertor *br*)
Vnde prius digreſſus eram. Res ne ſit operta
Nube minus pura, *bs*) rem tali pinge *bt*) figura:
Vnicus aſtringit duo pectora nodus amoris.
Corpora diſiungit non cauſa, ſed ante receſſum
Oſcula praefigit os ori; cingit hu) *vtrumque*
Mutuus & ſtringit amplexus; fons oculorum
In faciem hw) *lacrimas deriuat; & vltima verba*

Sin-

---

bl] Sexta amplificandi ratio per tranſitionem. *bm*] MS. II. & IV. *ne.* *bn*] MS. IV. *grauat* *bo*) MS. IV. *pedem.* *bp*] deeſt in MS. IV. *bq*] MS. I. & IV. *quodam.* *br*] MS. I. *regreſſus* MS. IV. *reverſus* *bs*] MS. II] *clara.* *bt*] MS. II. & IV. *fingo.* *bu*] MS. II. *tangit,* *bw*] MS. IV. *facies.*

A. C. MCCXVI.

Singultus medius interſecat; eſtque doloris
Calcar amor, vireſque dolor teſtatur amoris.
Veri cedit hyems; nebulam hx) *diffibulat* hy) *aer;*
Et coelum blanditur humo. Laſciuit in illam
Humidus & calidus, &, quod ſit maſculus aer,
Femina ſentit humus. Flos, filius eius, in auras
Exit, & arridet matri. Coma primula condit hz)
Arboreos apices. Præmortua ſemina ſurgunt
In vitam. Ventura ſeges praeuiuit ia) *in herba.*
Hoc ib) *tempus titillat* ic) *aues. Haec temporis hora,*
Quos nondum diuiſit amor, diuiſit id) *amantes.*
ie) Septima ſuccedit praegnans deſcriptio verbi, *if*)
Vt dilatet opus, ſed cum ſic *ig*) lata ſit *ih*) ipſa
Laeta pari forma ſpatioſa ſit *ii*) & ſpecioſa.
In celebri forma faciat res nubere verbis.
Si cibus eſſe velit, & plena refectio mentis,
Ne ſit curta nimis breuitas, vel trita vetuſtas.

Sint

hx] MS. IV. *nebulas.* *hy*] MS. II. *diffulminat.* *hz*] MS. IV. *comit.* *ia*] MS. IV. *praeludit.* *ib*] MS. I. & IV. *&* *ic*] MS. II. *veneratur.* *id*] MS. II. & IV. *diſiungit* *ie*] Septima amplificandi ratio per deſcriptionem. *if*] MS. II. & IV. *verbis.* *ig*] MS. II. *ſit.* *ih*] MS. II. *ſit* *ii*] MS. IV. *ſic* vel *ſit.*

Sint variata nouis exempla ſecuta figuris, A. C.
Rebus vt in variis oculus *ik)* ſpatietur, & auris: MCCXVI.
Femineum plene ſi vis formare decorem:
Praeformet capiti naturae circinus orbem.
Crinibus irrutilet color il) *auri. Lilia vernent*
In ſpecula frontis. Vaccinia nigra coaequet
Forma ſupercilii. Geminos interſecet arcus
Lactea forma viae. Caſtiget regula naſi
Ductum, ne citra ſiſtat, vel tranſeat, aequum.
Excubiae frontis radient vtrinque gemelli,
Luce Smaragdina, im] *vel ſyderis inſtar, ocelli.*
Aemula ſit facies aurorae, nec rubicundae,
Nec nitidae. Sed vtroq; ſimul, neutroq;, colore
Splendeat. Os forma ſpatii breuis, & quaſi cicli
Dimidii. Tanquam praegnantia labra tumore in)
Surgant, ſed io) *modicum* ip) *rutilent ignita, ſed igne*
Manſueto. Dentes niueos compaginet ordo.
Omnes vnius ſtaturae. Thuris & oris
Sit pariter conditus odor. Mentumq; polito iq)
Marmore. Plus poliat natura potentior arte.
Succuba ſit capitis ir) *pretioſa colore columna* is)

La-

---

ik] MS. II. *animus.* *il*] MS. II. *nitor.* *im*] MS. IV. *ſmaragdinea.* *in*] MS. II. *tumendo.* *io*] MS. II. *&* *ip*] MS. I. & IV. *modico.* *iq*) MS. II. & IV. *politum.* *ir*] MS. IV. *capiti.* *is*] MS. IV. *columna colore.*

A. C. MCCXVI.

Lactea, quae ſpeculum, vultus ſupportet in altum.
Ex criſtallino procedat gutture quidam
Splendor, qui poſſit oculos referire videntis. it]
Et cor furari. Quadam ſe lege coaptent.
Ne iaceant quaſi deſcendant. Nec ſtent quaſi ſurgant,
Sed recti iu) *ſedeant humeri, placeantque lacerti*
Forma tam gracili, quam longa delicioſi.
Confluat in tenues digitos ſubſtantia mollis,
Et macra, forma teres, & lactea, linea longa,
Et directa. Decor manuum ſe iactet in illis.
Pectus imago niuis, quaſi quaſdam collaterales
Gemmas, virgineas producat vtrinq; papillas.
Sit locus aſtrictus iw) *zonae, breuitate pugilli*
Circumſcriptibilis. Taceo de partibus infra.
Caetera ſi poſſem laudare beatior eſſem. ix]
Aptius hic loquitur animus, quam lingua. iy] *Sed ipſa*
Tibia ſe gracilem protendat. Pes breuitatis
Eximiae breuitate ſua laſciuiat, & ſic
A cono iz) *capitis ſplendor deſcendat ad* ka] *ipſam*
Radicem, totumq; ſimul poliatur ad vnguem.
For-

it] MS. IV. *videntum.* *iu*] MS. II. & IV. *recte.* *iw*] MS. II. *aſcriptus.* *ix*] Deeſt hic verſus in MS. II. & IV. *iy*] MS. IV. inſerit: *Sed ipſum Molle femur tactus irritet rabiem.* *iz*) MS. IV. *ſumme.* *ka*] MS. IV. *deſcendat ſplendor in.*

Formae iam kb) *pictae ſi vis appingere* kc) *cultum:* A. C. MCCXVI.
Nexilis a tergo coma compta kd) *recomplicet aurum.*
Irradiet frontis candori ke) *circulus auri.*
Se nudet facies proprium veſtita colorem.
Lactea ſtelliferum praecingat kf) *colla monile.*
Inſtita clareſcat kg) *biſſo. Chlamis ardeat auro.*
Zona tegat medium, radiantibus kh) *vndique gemmis.*
Brachia luxurient armillis. Circinet aurum
Subtiles digitos, & gemma ſuperbior auro
Diffundat radios. Certent in veſte ſerena
Ars cum materia. Nihil addere cultius iſtis
Aut manus, aut animus, poſſit. Sed diuite cultu
Pluris erit facies. Quis in hac face neſciat ignes?
Quis non inueniet ki) *flammam?* kk) *Si Iuppiter illis*
Temporibus vidiſſet eam: Nec in kl) *Amphitrionem*
Luderet Almenam; km) *nec ſumeret ora Dianae:*
Vt te fraudaret kn] *Caliſto* ko] *flore; nec Jo Nu-*

---

kb) MS. II. & IV. *Tam.* kc) MS. IV. *depingere.* kd) MS. II. *longa.* ke) MS. IV. *fronti candoris.* kf) MS. IV. *praeſtringat.* kg) MS. V. & IV. *candeſcat.* kh) MS. IV. *mediantibus.* ki] MS. IV. *inueniat.* kk] MS. II. *flammas.* kl) MS. *non.* MS. IV. *nec.* km] MS. IV. *Alcmenam.* kn] MS. II. *defraudaret.* ko] MS. I. *Calipſo.* MS. IV. *Calixto.*

Google

A. C. MCCXVI.

Nube; nec Antiopam kp] *ſatyro; nec Agenore natam*
Tauro; Meſſione kq] *nec te paſtore; vel* kr] *agne* ks]
Aſopo genitam; vel kt) *te Didonis* ku] *in anguem;* kw]
Vel kx] *Ledam cygno; nec Danem* ky] *falleret auro.*
Hanc ſolam kz] *coleret, omnesque videret in vna.* la]
Sed cum ſit formae deſcriptio res quaſi trita,
Et vetus exemplum, ſit in his vbi rarior vſus:
Excipiente thoro reges regnique potentes:
Menſae delicias orditur lactis imago
Culta Ceres, Bacchusque ſenex iuueneſcit in auro.
Solus ibi, vel nectareo perfuſus odore,
Degenerare ſinit, & laſciuire, ſaporem.
Regia pompa dapum veniens immilitat auro,
Inque vicem ſeſeq; dapes mirantur & aurum.
Praecipuum lb] *menſae ſpeculare clientes.*
Certat cum Paride facies; cum Parchonomeo lc]
Aetas; cum Croeſo cenſus; cum Caeſare ſanguis.

Cae-

kp] MS. IV. *Antropa.* kq] MS. II. *Menſonine.* MS. IV. *Memphione.* *kr*) MS II. *nec.* *ks*] MS I. & IV. *igne.* kt] MS. II. *nec.* *ku*) MS. I. *Dyonis.* *kw*) MS IV. *angue.* *kx*) MS. II. & IV. *Nec.* *ky*) MS. I. *Daphnem.* *kz*) MS. I. *imam.* *la*) MS. I *unam.* *lb*) MS. II. *Praecipue.* *lc*) MS. II. *Partenopeo*, MS. IV. *Parconopeo.*

Caetera ſi ſpectes in corpore: cum niue byſſus; A. C.
Cum flammis oſtrum; cum Sydere gemma: videres MCCXVI.
Singula plus ſapere, condita ſapore clientum.
Delitias alias, oculus quas geſtit, & auris
Geſticulator habet, geſtus non omnibus vnus,
Cuique ſuus: plus mellis habet variata voluptas.
Tinnula ſiſtra volant, oculos paſcentia regum,
Alternantque manus, ſiſtroque ld] *volatile ſiſtrum* le]
Surgit in occurſum: vadunt, redeuntque, reſurgunt,
Et reſident, lf] *ſimulantque* lg] *minas, pugnaeque iocoſae*
Inſtar habent, lh) *ſeſe fugiunt, ſeſeque ſequuntur.*
Hinc li] *in vtraque manu gemina ludente* lk) *tabella*
Ludit in ore ſonus. Pes non vacat, immo frequenter
It, redit, & lepide paſſuq; vagatur ll) *eodem.*
Vox comes eſt paſſus, pariter ferit aethera lm) *cantus.*
Et ſeſe tabulae ſtrepitusque ln) *ſonorat* lo) *in aurem.* lp)

LII *Ter-*

ld) MS. IV. *ſiſtrum.* le) MS. IV. *ſiſtro* lf) MS II. & IV. *recidunt.* lg) MS. IV *ſimulant.* lh] MS IV *agunt.* li) MS. I & IV. *Huic.* lk) MS. II. *luctante.* ll) M.S. II. & IV. *paſſu nugatur.* lm) MS. I. & IV. *aera.* ln) MS. IV. *tabellae ſtrepitus.* lo] MS. I. *ſaporat.* lp) MS. IV. *aure.*

A. C. MCCXVI.

Tertius admotus lq) *agilis ſe girat in orbem,*
Aut volat in longum, vel membra ſupina reſoluit lr)
In ſaltum facilem, molles aut arcuat artus
In talos, refuga ceruice, vel enſis acumen
Erigit, & certus dubios interuolat enſes.
Singula mireris. Sed adhuc iucundius iſtis:
Nunc ſonus exultat manuum; nunc arte iocoſa
Colludunt digiti; nunc brachia curuat in arcum
Infurcata manus lateri; celerique meatu
Furantur ls) *motus humeri; geſtumq; videres*
Inſtrumenta ſequi, quorum ſua cuiq; voluptas
Tibia feminea; tuba maſcula; timpana rauca;
Cimbala praeclara; concors ſymphonia; dulcis
Fiſtula; ſomniferae citharae; nitulaeque lt) *iocoſae:*
Omnia certatim plaudunt, & tempora tardant lu)
Deliciæ, qualesq; lw) *decent conuiuia regum.*
Si celebres regum menſas; ſic *lx)* gaudia menſae;
Sic *ly)* breue propoſitum longo produximus *lz)* ore.
ma) Reſtat adhuc aliud, *mb)* linguam quod reddit opimam.

Quae-

lq) MS. II. *ac motus.* *lr*] *MS.* II. *reſumit.* *ls*] MS. IV. *curtantur.* *lt*) MS. II. *vidulaeque.* MS. IV. *fidulaeque.* *lu*) MS. II. & IV. *tractant.* *lw*] *MS.* IV. *quales.* *lx*] *MS.* II. & IV. *Et.* *ly*] *MS.* II. *Et.* *lz*] *MS.* II. *producimus.* *ma*] Octava amplificandi ratio per Oppoſitionem. *mb*] *MS.* II, *aliquid.*

Quaelibet induitur *mc)* duplicem ſententia formam. A. C. MCCXVI.
Altera propoſitam rem ponit, & altera tollit
Oppoſitam. Duplex modus in rem *md)* conſonat *me)* vnam. *mf)*
Sicq; fluunt riui vocum duo. Riuus uterq;
Confluit. Exundant voces ex duplici rivo. *mg)*
Hoc ſit in exemplum: *Sapiens eſt illa iuventa.*
Pone iuuentutem vultus, vel mh) *tolle ſenectam*
Iſta iuuentutis eſt, & non forma mi) *ſenilis.*
Pone ſenectutem mentis, vel mk) *tolle iuventam*
Vt pote ſi tali decurrat limite lingua:
Iſta ſenectutis mens eſt, & non iuuenilis.
Illa iuuenilis non eſt mens, immo ſenilis.
Iſta ſenectutis ml) *non eſt gena, ſed iuuenilis.*
Vel ſumens *mm)* adiuncta rei ſic longius ibis:
Non facies illi rugoſa; nec arida pellis;
Non cor concuſſum ſenio; nec pulmo fatiſcens;
Nec lumbi rigidi; nec ſpina recurua, iuuenta
Corporis eſt aetas animi, longaeua ſenecta.

mc] MS. IV. *inducit.* *md*] MS. IV. *re.* *me*] MS. II. & IV. *confluit.* *mf*] MS. IV. *unum.* *mg*] MS. IV. *forma.* *mh*] MS. IV. *&.* *mi*] MS. IV. *non eſt mens immo.* *mk*] MS. IV. *Et.* *ml*] MS. II. *iuuentutis.* *mm*] MS. IV. *ſumes.*

A. C. MCCXVI.

Sic ſurgit praemulta ſeges de *mn*) ſemine paruo. *mo*)
Flumina magna trahunt ortum de fonte puſillo.
De *mp*) tenui virga grandis protenditur arbor.
Si brevis eſſe velis prius iſta priora recide, *mq*)
Quae pompam faciunt, modicumque prematur in orbem
Formula *mr*) materiae, quam tali comprime lege: *ms*)
Plurima perſtringat *mt*) paucis, expreſſa locutrix,
Emphaſis. Ore breui diſpendia lata *mu*) coarctet
Articulus punctim *mw*) caeſus. *mx*) Compendia quaedam
Ablatiuus habet, cum ſit *my*) ſine remige ſolus. *mz*)
Reſpuat *na*) audiri bis idem. Sententia *nb*) doctis *nc*)
In dictis non dicta nocet *nd*) Coniunctio ne ſit
Nodus clauſarum, ſed eas ſinat ire ſolutas.

Vel

mn] MS. IV. *ex.* *mo*] MS. IV. *pauco.* *mp*] MS. II. *Ex* *mq*] MS. IV. *reſcinde.* *mr*] MS. II. *ſummula.* *ms*] MS. II. *forma,* *mt*) MS. IV. *perſtringat.* *mu*] MS. II. *longa.* *mw*] MS. II. & IV. *puncti.* *mx*) MS. II. & IV. *my*] MS. II. *ſtat.* *mz*) MS. II. & IV. *liber.* *na*] MS. IV. *reſpuit.* *nb*] MS. IV. *prudentia.* *nc*] MS. II. & IV. *dicti.* *nd*] MS. IV. *notet.*

Vel manus artificis multas ita conflet in vnam, A. C. MCCXVI.
Mentis vt intuitu multae videantur in vna.
Hac breuitate potes longum ſuccingere *ne*) thema;
Hac cymba transire fretum. Narratio facti *nf*]
Exigit *ng*) hanc formam verbi, *nh*) quae facta modeſte
Non ſuperinfundet *ni*) nubem, ſed nube remota
Inducet *nk*) ſolem. Concurrant ergo, ſed apte:
Emphaſis; articulus; caſus ſine remige liber;
Vnius in reliquo nota callida; vincula dempta
Clauſarum, ſenſus multarum clauſus in vna;
Eiusdem verbi repetitio nulla; vel *nl*) iſta
Omnia; vel ſaltem quod res deſiderat ipſa.
Ecce rei ſpeculum res tota relucet in illo:
Rebus in augendis nm) *longe diſtante marito*
Vxor moecha parit puerum. Poſt multa reverſo
De niue conceptum fingit. Fraus mutua caute
Suſtinet. Aſportat. Vendit. Matrique reportans nn)
Ridiculum ſimile: liquefactum ſole refingit.

ne] MS. II. *ſuccidere.* MS. IV. *ſuccindere.* *nf*] MS. IV. *dicti.* *ng*] MS. IV *Eligit.* *nh*] MS. IV. *facti.* *ni*] MS. II. *ſuperinducat.* MS. IV. *ſuperinfundat.* *nk*] MS. II. & IV. *inducat.* *nl*] MS. IV. *fit.* *nm*] MS. IV. *agundis.* *nn*] MS. II. *reportat.*

A. C. MCCXVI.

Si breuiore *no)* velit breuitas ſubſiſtere *np)* meta:
Dormiat in primis ſententia. Verbi *nq)*
Non *nr)* meminiſſe velis. Sed tantum nomina rerum
Scribe ſtilo cordis, virtus vbi tota redundat *ns)*
Thematis hoc facto. Quaſi fungere lege fabrili.
Ferrum materiae decoctum pectoris igne
Transfer ad incudem ſtudii. Permolliat illud
Malleus ingenii, cuius luctatio crebra.
Formet ab informi maſſa per idonea verba,
Omnibus amotis *nt]* aliis quae verba ſequuntur.
Poſt *nu)* conflent folles rationis nomina verbis,
Verbaque nominibus, quae totum thema ſequuntur. *nw)*
Sic breue ſplendet opus. Nihil exprimit aut magis aequo
Aut minus. Iſte nouae breuitatis *nx)* acutior ordo. *ny)*
Huius ad exemplum breuis haec ſubſcriptio *nz)* ſeruit:

Vir

no] MS. II. & IV. *propiore.* *np*] MS. II. *deſiſtere.* *nq*] MS. II. *formam.* *nr*] MS. IV. *nec.* *ns*] MS. II. *reclinat.* MS. IV. *reclinet.* *nt*] MS. II. & IV. *Verba coadiunctis* *nu*] MS. II. *mox.* *nw*] MS. II. *loquuntur.* MS. IV. *loquentur.* *nx*] MS. II. *nouitatis.* *ny*] MS. II. & IV. *uſus.* *nz*] MS. II. & IV. *deſcriptio.*

Vir quia quem peperit genitum niue femina ſingit A. C. MCCXVI.
Vendit, & a ſimili liquefactum ſole refingit
De niue conceptum quem mater adultera ſingit.
Sponſus eum vendens, liquefactum ſole refingit.

Sit *oa)* breuis aut longus, ſe ſemper ſermo coloret
Intus & exterius, ſed diſcernendo colorem
Ordine diſcreto. Verbi prius inſpice mentem,
Et demum faciem, cuius ne crede colori, *ob*]
Se niſi conformet color intimus exteriori.
Sordet ibi ratio. Faciem depingere verbi
Eſt pictura luti. Res eſt fucaria, *oc*) ficta *od*)
Forma, *oe*) dealbatus paries, & *of*) hypocrita verbum,
Se ſimulans aliquid, cum ſit nihil. Hic *og*) ſua forma
Diſſimulat deforme ſuum. Se iactitat extra,
Sed *oh*) nihil intus habet. Haec eſt pictura remota, *oi*)
Quae placet, admoto *ok*] quae diſplicet. Ergo memento:
Ne ſis praeproperus, ſed in his, quae dixeris, eſto

oa] MS. II. *ſic.* *ob*] MS. II. *figurae.* *oc*] MS. II. & IV. *falſaria.* *od*] MS. II. *forma.* *oe*] MS. II. *Picta.* *of*) deeſt *&* in MS. II. & IV. *og*) MS. IV. *Haec.* *oh*) MS. IV. *Cum.* *oi*) MS. II. *remoto.* *ok*) MS. IV. *admota.*

A. C. MCCXVI.

Argus, & acutis *ol*] oculis circumſpice verba
In te *om*) propoſita. Sententia ſi ſit honeſta,
Eius ei ſeruetur honos, Ignobile verbum
Non inhoneſtet eam, ſed, vt omnia lege regantur,
Diues honoretur ſententia diuite verbo;
Ne rubeat matrona potens in *on*) paupere panno.
Vt res ergo ſibi pretioſum ſumat amictum:
Si vetus eſt verbum, ſis phyſicus. Inueteratum *oo*)
Redde nouum. Noli ſemper concedere verbis *op*)
In primo *oq*) reſidere loco. Reſidentia talis
Dedecus eſt ipſi verbo. Loca propria vitet *or*)
Et peregrinetur alibi, *os*) ſedemque placentem *ot*)
Fundet in alterius fundo. Sit ibi nouus hoſpes,
Et placeat nouitate ſua. Si conficis iſtud
Antidotum, verbi facies iuueneſcere vultum.
Inſtruit iſte modus transſumere verba decenter, *ou*)

Si

ol) MS. II. & IV. *argutis.* *om*) MS. II. & IV. *te.* *on*) MS. IV. *ſub.* *oo*] MS. II. & IV. *& veteranum.* *op*) MS. II. *verbum.* *oq*) MS. II. & IV. *proprio.* *or*) MS. II. *vites.* *os*) MS. II. *alius.* *ot*) MS. II. *placenter.* *ou*) MS. II. & IV. *modeſte.*

Si ſit homo de quo ſit *ow*) ſermo, transferat *ox*) ad rem A. C. MCCXVI.
Expreſſe ſimilem, quae ſit ſua propria veſtis.
In ſimili caſu, cum videro, *oy*] mutuor illam,
Et mihi de veſte veteri transformo *oz*) novellam.
Ecce vides: *pa*) Verbo propriato dicitur aurum
Fuluum; lac niueum; *pb*) roſa praerubicunda; mel ipſum
Dulcifluum; flammae rutilae; corpus nivis album. *pc*)
Dic igitur: *pd*] *Dentes niuei. Labra flammea. Guſtus*
Mellitus. Vultus roſeus. Frons lactea. Crinis
Aureus. Aptantur bene: Dentes: nix. Labra: flammae.
Guſtus: mel. Vultus: roſa. Frons: lac. Crinis: & aurum.
Et quia lucet ibi iunctura ſimillima rerum.
Si de quo loqueris ſit non homo, lora retorque
Mentis ad id, quod homo, verbum, quod ponit ibidem
Articulus ſimilis, proprie transſume *pe*) decenter.

ow) MS. IV. *ſit.* *ox*] MS. II. & IV. *transferor.* *oy*) MS. II. *video cum.* *oz*) MS. II. *transformo veteri de veſte* MS. IV. *de veteri veſte transformo.* *pa*) MS. II. *vide.* *pb*] MS. II. & IV. *mitidum.* *pc*] MS. II. *nix alba decenter.* *pd*) MS. IV. *ergo.* *pe*) MS. II. *transpone.*

A. C. MCCXVI.

Vt ſi forte velis haec *pf)* dicere: *Tempora veris*
Exornare ſolum; primos exſurgere flores;
Et placidum pg) *fieri tempus: ceſſare procellas;*
Eſſe fretum planum; motus ſine turbine; valles
Depresſas; montes erectos. Diſcute tecum
Tale quid in nobis, quod *ph)* proprie *pi)* verba loquatur: *pk)*
Ornatum faciens; pingis. Primordia nactus:
Naſceris. Eloquio *pl)* placidus: blandiris. Ab omni
Re ceſſans: dormis. Immotus; ſtas pede fixo.
Presſus ad ima: iaces. Erectus in aëre: *pm)* ſurgis.
Ergo ſapit verbum, ſi dicas: *Tempora veris*
Pingere flore ſolum; naſci primordia florum;
Blandiri Tempus placidum; dormire procellas.
Cesſantes; freta ſtare; quaſi non mota iacere;
Depresſas valles; erectos ſurgere montes.
Quando tuum proprium transſumis, plus ſapit iſtud *pn)*
Quod

---

pf) MS. II. & IV. *hoc.* *pg)* MS. II. & IV. *Ad placitum.* *ph)* MS. II. *nec.* *pi)* MS. IV. *propria.* *pk)* MS. II. *loquantur.* *pl)* MS. II. *Alloquio.* *pm)* MS. II. *aera.* MS. IV. *aethera.* *pn)* MS. IV. *illud.*

Quod venit *po*] ex proprio. Talis transſumtio verbi A. C. MCCXVI.
Eſt tibi pro ſpeculo. Nam *pp*] te ſpecularis in illo,
Et proprias cognoſcis oues *pq*) in rure alieno.
Talia multa vides: *pr*] ſicut ſi forte velimus
Nequitias hyemis tali proponere *ps*] forma:
Semper biat diris byems pt] *praedira* pu) *tyrannis*,
Imperio cuius contriſtat pw) *aera nimbi.*
Excoecat caligo diem. Parit aura procellas,
Nix claudit ſtratas px] *Conſtringit* py) *bruma medullas.*
Grando flagellat humum. Glacies incarcerat vndas.
Vel ſi dicamus *pz*] de tempore nauibus apto.
Non obiurgat aquas aquilo; nec inebriat auſter
Aera; ſed ſolis radius, quaſi ſcopa lutoſi
Aeris, emundat coelum; vultuque ſereno
Tempus adulatur pelago; clandeſtina flatus
Murmura ſtare freta qa) *faciunt, & currere vela.* Vel

po) MS. II. *ſapit.* *pp*) MS. IV. *quia.* *pq*) MS. II. *opes* *pr*) MS. II. *vide.* *ps*) MS. IV. *praeſcribere.* *pt*) MS. II. & IV. *hyems inbiat duris.* *pu*] MS. II. *praedura..* *pw*] MS. II. *conſtringunt,* *px*] MS. II. *Decoquit arua gelu.* *py*] MS. IV. *transfigit.* *pz*] MS. IV. *loquamur.*

A. C. MCCXVI.

Vel *qb*) ſi fabriles ritus hoc ore loquamur:
Ad folles vigilat flamen. qc) *Sepelitur in igne*
Maſſa rudis. *Coctam tranſmittit* qd] *ab igne recenti*
Forceps incudi. Dat verbera crebra magiſter
Malleus, & duris praecorripit ictibus illam.
Sicq; quod optat agit: Vel caſſidis elicit orbem:
Vtile conſilium capiti; vel prouocat qe] *enſem:*
Legitimum ſocium lateri; vel corporis hoſpes
Loricae procedit opus; connaſcitur illis.
Ocrea; ſubtilis qf] *clypeus: quem* qg) *tibia ſumet;* qh]
Et ſtimulus citator equi: quem talus adoptat;
Et ſpecies aliae ferri: quas armat acumen.
Exhaurit ferrum facies tam diſſona rerum.
Tam variae ſpecies armorum. Malleus ictum qi)
Supprimit, Incudes reſpirant calle peracto.
Ad metam ſubſiſtit opus, finitque diaetam.
Egregie ſic verba locas. Sic verba locata
Peruia *qk*) mentis erunt oculo. Sed verba locare
Res oneroſa quidem ſtudio. Modus iſte loquendi
Eſt grauis eſtque leuis. Grauis eſt inuentio verbi.

Mens

qa) MS II. & IV. *fretum.* *qb*] MS. IV. *Aut.* *qc*) MS. II. & IV. *vigilant flammae.* *qd*) MS. IV. *tectam tranſſumit.* *qe*) MS. II. & IV *procreat.* *qf*] MS. II. & IV. *ſubterior.* *qg*] *MS.* II. *clypeo quam.* *qh*] *MS.* II. & IV. *ſumat.* qi] *MS.* II. *ictus* *qk*] *MS.* II. *praevia.*

A. C. MCCXVI.

Mens leuis inuenti. Sic ſe contraria miſcent,
Et *ql*) pacem ſpondet, hoſtesque morantur amici.
Eſt ibi temperies quaedam, ne ſit leue verbum
Vide, vel illepidum. Trahat *qm*) a grauitate leporem,
Et pretium grauitas, ne turgida ſit vel opaca.
Praeſtet *qn*) ei leuitas lucem, reprimatque *qo*) tumorem.
Altera caſtiget *qp*) reliquam. Sic ergo loqueris. *qq*)
Sic graue iunge leui. Nec res haec detrahat *qr*) illi,
Sed ſibi conueniant, *qs*) & eadem ſede fruantur,
Pacificetq; ſuam concors diſcordia litem:
Vt magis vrbane ſedeat transſumtio *qt*) verbi,
Non ſolo *qu*) veniat comitante *qw*) nomine fixo.
Mobile nomen ei dones, & *qx*) tale ſit illud,
Quod plene ſuccurrat ei, nubemq; ſerenet

Si

ql] *MS.* IV. *Sed.* ita. & II. *qm*] *MS.* IV. *trahit.* *qn*] MS, II, & IV. *Praeſtat.* *qo*] *MS.* II. & IV. *reprimitque.* *qp*] *MS.* II. & IV. *caſtigat.* *qq*] *MS.* IV. *loquaris.* *qr*] *MS.* IV. *hic attrahat.* *qs*] *MS.* II. *conueniat.* *qt*] *MS.* II. *translatio.* *qu*] *MS.* II. *ſolum.* *qw*] *MS.* II. *comitatum* *MS.* IV. *contenta.* *qx*] *MS.* IV. *donet ſed.*

A. C. MCCXVI.

Creſcit in hoc bello linguarum pax animorum. *rt*)
Hoc odio conditur amor: Sic eſt & in iſtis.
Se voces introrſus amant, licet exteriores
Sint inimicitiae. Lis eſt in vocibus iſtis.
Sed litem totam ſedat *ru*) ſententia vocum.
Eſt aliud lumen, quo vox transſumta relucet:
Quando ſumta ſemel transfertur & appropriatur. *rw*).
Sicut in hac ſerie: *rx*) *Vetus illa peritia Romae*
Legibus armauit linguas, & pecora ry) *ferro;*
Vt ſimul aptaret linguas, & corpora, bello. rz)
Vel ſit in exemplum, *sa*) quod plus ſapit, hoc breue verbum:
Armat eos in corde sb) *fides, in pectore sc*) *ferrum.*
Vult ita tranſumi verbum. Vult nobile nomen.
Vult fixum. Sed fit varia *sd*) tranſumtio *se*] verbi:
Vel *sf*] praecedentis; vel *sg*] rem *sh*] ratione ſequentis;
Vel caſus vtriusque ſimul. Ratione fit ipſa
Prae-

rt] MS. II. *animarum.* *ru*] *ſedat concors.* MS. II. & IV. *rw*] MS. IV. *appropriate.* *rx*) MS. IV. *ry*) MS IV. *corpora.* *rz*) hic verſus praemittitur praecedenti in MS. IV. *sa*) MS. II. *exemplo.* *sb*] MS. II. *mente.* *sc*] MS. IV. *corpore.* *sd*] MS. II. & IV. *varie,* *se*] MS. II. *translatio.* *sf*] MS. II. *Fit.* *sg*] MS. II. *Fit.* *sh*] MS. II. & IV. *item.*

Praecedentis, vt hic: *Sub verno tempore pauſant* A. C. MCCXVI.
Nubes. Manſueſcit aer. Silet aura. Loquentes
Inter ſe ioculantur aues. Dormit mare. Ludunt
Riui. Pubeſcunt rami. Pinguntur agelli.
Et laſciuit humus. Ratione ſequentis, vt: *Ecce*
Papa potens verbo, ſi linguam ſoluat odore st)
Seminat, vnde cibat oculos, & inebriat aures,
Et totum ſatiat animum. Ratione duorum:
Talibus su) *os Papae: dum* sw) *dulcia verba propinat,*
Aures, dum sx) *loquitur*, sy) *vigiles ex ore loquentis*
Verba bibunt. sz) *Animos* ta) *fricant* tb) *audita.* Quid autem tc)
Mobile? transfertur pariter *td)* ratione triformi:
Vel ratione ſui fixi, cui iungitur ipſum
Improprie, velut hic: *Sermonem diſcite,* te) *ſi* tf) *ſit*
Crudus, an excoctus; ſuccoſus, an aridus; hyrtus
An comptus; rudis an excultus; tg) *inops an opimus.*

st] MS. II. & IV. *ab ore.* *su*] MS. II & IV. *taliter* *sw*] MS. II. *tam.* MS. IV. *cum.* *sx*] MS. II. *ut.* MS. IV. *tunc.* *sy*] MS. II & IV. *populi.* *sz*] MS. II. *bibant.* *ta*] MS. IV. *animosque.* *tb*] MS. II. *fricent.* *tc*] MS. II. *quiete.* MS. IV. *ſed ipſum.* *td*) MS. II. *nomen.* *te*] MS. II. & IV. *diſcute.* *tf*] MS. II. *quis.* MS. IV. *quid.* *tg*] MS. II. *formoſus.*

A. C. MCCXVI.

Vel ratione rei ſubiunctae, ſicut in iſta
Subiecta *th*) ſerie: *Quid aget* ti] *rex noſter: inermis*
Conſiliis; cinctus odiis; & nudus tk] *amicis.*
Aut vtriusque ſimul, cum dicitur ore diſertus:
Floridus eloquio. Veteranus: *tl*] *Marcidus aeuo.*
Pauper: *Re* tm] *tenuis.* Sequitur translatio *tn*) fixi.
Fixum transſumtum ſi *to*) ſit commune, colorem
Dat verbis talem: *Populi fragor impulit vrbem.* tp]
Aut huius formae; *Tuba fulminis. Impetus aurae.*
Iurgia ventorum. Strepitus maris. Ira procellae.
Si proprium, prodit iſte color: *Videtis amici,*
Qualiter iſte Simon nos prodidit. Aut color alter
In tali ſpecie: *Nauem regit ille magiſter.* tq)

Et

th] MS. II. & IV. *ſubiuncta.* *ti*) MS. IV. *agit.* *tk*) MS. IV. *nudatus.* *tl*) MS. II. & IV. *veterano.* *tm*) MS. II. & IV. *Pauperie.* *tn*] MS. IV. *transſumptio.* *to*) MS. IV. *cum.* tp] *urbes.* *tq*] loco verſuum 928. 929 930. legitur in MS. II. & IV. *Si proprium fuerit, vel ad hoc transfertur,* (MS. IV. *transſumtum transfer*) *ut ipſi Laudes, vel laedas, tanquam cognomine. Laudas* (MS. IV. *laudes*) *Taliter: iſte Paris; vel laedas taliter: iſte Therſites, vel ad hoc ut ſit ſimulatio quaedam. Scilicet hac forma: Navem regit ille magiſter,*

Et ciuis tr] *noſter*. Vel rurſus transfero nomen *ts*] A. C. MCCXVI.
Ex alia cauſa, ne ſit ſimilatio *tt*) vera. *tu*]
Imo per antiphraſim, tanquam deriſio, quando
Corpore deformem: Paridem; vel corde ferocem:
Aeneam; vel vi fragilem: cognomino Pyrrum;
Aut *tw*) ſermone rudem: Ciceronem; vel petulantem:
Hyppolitum. Renouat talis mutatio verbum,
Si *tx*) transfert vnam ſimplex oratio vocem
Et quando *ty*] plures: vt in iſto themate verbi:
Paſtores praedantur oues. Duo nomina transfers:
Paſtores & oues. Nomen paſtoris ad ipſos
Prælatos, & nomen ouis transſumis ad ipſos
Subiectos. Transfertur adhuc oratio tota,
Et pars nulla ſui, quod *tz*] talis ſermo figurat:
Litus arat. Laterem lauat. Auram ua] *verberat.* Iſtae *ub*]
Sunt ſpecies, per quas tranſumtio verba colorat.

tr] *MS.* I. *ciphis.* MS II. *tiſis.* MS. IV. *tiphis.* *ts*] MS. II. & IV. *Vel prodam* [MS. IV. *Edam*] *ruſticus ille Ductor & Antomedon noſter vel transfero nomen.* *tz*] *MS.* II. & IV. *quem.* *ua*] *MS.* II. & IV. *aera.* *ub*] *MS.* IV. *iſte.*

A. C. MCCXVI.

Taxatis transſume modis. Tamen eſto modeſtus.
Nec *uc*] ſis inflatus, nec *ud*] turgidus. Hic *ue*) duo mixta *uf*]
Sunt, & honos, & onus. Onus eſt transſumere vocem *ug*]
Vt decet. Eſt & honor *uh*) cum *ui*] ſunt *uk*] tranſumta *ul*] decenter,
Quando *um*] venit tali ſententia culta parata:
Ille ſonus vocum laetam dulceſcit ad *un*) aurem,
Et fricat interius *uo*) noua delectatio mentem.
Transfero. Permuto. Pronomino. Nomino. Verba.
Haec formant ex ſe verbalia, ſuntque colorum
Nomina, quos omnes recipit tranſumtio ſola.
Procures iſtas epulas, iſtosque colores: *up*]
Hoc epulum ſatiat. Hic potus inebriat aures.
Texuit ars alios pretio leuiore paratus.
Sed tamen eſt in eis grauitas, & idoneus vſus.

Sunt

---

uc] MS. II. *Ne.* *ud*] MS. II. *vel.* *ue*] MS. IV. *Haec.* *uf*] MS. IV. *iuxta.* *ug*) MS. IV. *verbum.* *uh*] MS. II. & IV. *bonos.* *ui*] MS. II *quod.* *uk*] MS II. & IV. *fit.* *ul*] MS. II. *translata.* um] *Inde* MS. II. *un*] MS. II. *in.* *uo*] MS. II. *iuuat ulterius.* *up*] MS. II. & IV. *liquores.*

A. C. MCCXVI.

Sunt hinc inde decem. Sex hinc, & quatuor inde
Flores verborum. Denarius iſte colorum
Verba coloret *uq)* ea grauitate, quod eſt alieno,
Non proprio, vox ſumta modo. Genus omnibus vnum.
Scilicet improprius vocum ſtatus, & peregrina
Sumtio verborum, ne *ur*] forſitan haeſitet inde
Mens incerta. Fidem faciant *us*) exempla ſecuta.
Prodeat in medium talis ſententia; *Languens*
Affectat medicum; Lugens ſolamen; Egenus
Subſidium. Melius florent hoc ſchemate verba:
Languor eget medico; Solamine luctus; Egeſtas
Subſidio. Verbis hic *ut*) eſt innata voluptas
Ponere ſic *uu*) formam pro re. Sic *uw*) vertere languens
In languor; lugens in luctus; egens in egeſtas.
Quid dat formido? pallere. Quid ira? rubere.
Quidue ſuperba lues? turgere. Reſumimus ergo.

Mmm 3 For-

uq] *MS.* II. & IV. *colorat.* *ur*] *MS.* II. *neu.* *us*] *MS.* II. *facient.* *ut*] *MS.* II. *his.* *uu*] *MS.* II *& iuuat in.* *uw*] *MS.* II. *concretum.*

A. C. MCCXVI.

Formido pallet. Rubet ira. Superbia turget.
Dulceſcitque magis meliusque ſaporat in aure,
Quando, quod effectus ſibi vendicat, applico cauſae:
Praeloti capitis diſcriminat ux) *ordine crines*
Pectinis officium. Forpex a crine reſcindit uy)
Omne ſuperuacum, renouatque uz) *nouacula vultum.*
Sic inſtrumento. Docet ars dare more venuſto, *wa*)
Quod tamen eſt vtentis eo. *wb*) Sic ſurgit ab arte *wc*)
Euitare vias tritas, *wd*) & honeſtius ire.
Lucet item *we*] ſermo ſic ſumtus: *Corpora ferro;*
Argento loculos; digitos ſpoliauimus auro.
Non quia Zeugma ſuo depingit verba colore
Sed quia dicturus rem totam, ſupprimo formam,
Exprimo materiam. Rudior modus exprimit ambo.
Subticet ars vnum, *wg*] ſeruitque duobus in vno.
Hic *wg*) modus inductus *wh*) ſecum tria commoda ducit,

Cur-

ux) MS. II. *diſcriminet.* *uy*) MS. II. *recidat.* *uz*) MS. II. *renovetque.* *wa*) MS. IV. *faceto.* *wb*) MS. II. *eis.* *wc*) MS. IV. *Conſumata ab arce* *wd*) MS. IV. *Et tritas vitare vias.* *we*) MS IV. *Currit adbuc.* *wf*) MS. II. *Ars unum reticet.* *wg*) MS. IV. *Qui,* *wh*) MS. IV. *in dictis.*

A. C. MCCXVI.

Curtat enim vocum diſpendia; remque colorat;
Et metro promittit opem. Diſpendia curtat
Dictio vox brevior, quam ſermo. Remque colorat
Vocis in hac forma ſumtæ prudentior uſus.
Et metro promittit *wi)* opem: ſi poſtulat ipſam *wk)*
Quod liquet ex iſto: *Digitus laſciuit in auro.*
Aurum: vox breuior, productior: anulus auri.
Ipſam rem loquitur vox haec, ſubtilius *wl)* illa
Caſibus hinc cedunt. Sunt inde rebellia metra.
Rem, vice contenti, quae continet accipe, ponens
Verbum vel fixum, vel mobile, quod libet. Apte
Inſere ſic fixum. *Potatrix Anglia. Teſtrix wm)*
Flanderia. Iactatrix Normandia. Mobile nomen
Sic appone: *Fora clamoſa. Silentia clauſtra.*
Luctiſonus carcer. Domus exhilarata. Quieta
Nox. Operoſa dies. Sic ſumtis vtere verbis:

wi] *MS.* IV. *producit.* *wk]* *MS.* II. *illam.* *MS.* IV. *iſtam.* Addunt *MS.* II. & IV. *Obliquus cuius vitet* [*MS.* IV. *vitat*] *conſortia verſus.* *wl)* *MS.* II. *ſubtilior.* *wm]* *MS.* II. & IV. *textrix.*

A. C. MCCXVI.

Sic ſurgit praemulta ſeges de *mn*) ſemine paruo. *mo*)
Flumina magna trahunt ortum de fonte puſillo.
De *mp*) tenui virga grandis protenditur arbor.
Si brevis eſſe velis prius iſta priora recide, *mq*)
Quae pompam faciunt, modicumque prematur in orbem
Formula *mr*) materiae, quam tali comprime lege: *ms*)
Plurima perſtringat *mt*) paucis, expreſſa locutrix,
Emphaſis. Ore breui diſpendia lata *mu*) coarctet
Articulus punctim *mw*) caeſus. *mx*) Compendia quaedam
Ablatiuus habet, cum ſit *my*) ſine remige ſolus. *mz*)
Reſpuat *na*) audiri bis idem. Sententia *nb*) doctis *nc*)
In dictis non dicta nocet *nd*) Coniunctio ne ſit
Nodus clauſarum, ſed eas ſinat ire ſolutas.

Vel

mn] MS. IV. *ex.* *mo*] MS. IV. *pauco.* *mp*] MS. II. *Ex* *mq*] MS. IV. *reſcinde.* *mr*] MS. II. *ſummula.* *ms*] MS. II. *forma,* *mt*) MS. IV. *perſtringat.* *mu*] MS. II. *longa.* *mw*] MS. II. & IV. *puncti.* *mx*) MS. II. & IV. *my*] MS. II. *ſtat.* *mz*) MS. II. & IV. *liber.* *na*] MS. IV. *reſpuit.* *nb*] MS. IV. *prudentia.* *nc*] MS. II. & IV. *dicti.* *nd*] MS. IV. *notet.*

Vel manus artificis multas ita conflet in vnam, A. C. MCCXVI.
Mentis vt intuitu multae videantur in vna.
Hac breuitate potes longum ſuccingere *ne*) thema;
Hac cymba transire fretum. Narratio facti *nf*]
Exigit *ng*) hanc formam verbi, *nh*) quae facta modeſte
Non ſuperinfundet *ni*) nubem, ſed nube remota
Inducet *nk*) ſolem. Concurrant ergo, ſed apte;
Emphaſis; articulus; caſus ſine remige liber;
Vnius in reliquo nota callida; vincula dempta
Clauſarum, ſenſus multarum clauſus in vna;
Eiusdem verbi repetitio nulla; vel *nl*) iſta
Omnia; vel ſaltem quod res deſiderat ipſa.
Ecce rei ſpeculum res tota relucet in illo:
Rebus in augendis nm) *longe diſtante marito*
Vxor moecha parit puerum. Poſt multa reverſo
De niue conceptum fingit. Fraus mutua caute
Suſtinet. Aſportat. Vendit. Matrique reportans nn)
Ridiculum ſimile: liquefactum ſole refingit.

ne] MS. II. *ſuccidere.* MS. IV. *ſuecinderc.* *nf*] MS. IV. *dicti.* *ng*] MS. IV *Eligit.* *nh*] MS. IV. *facti.* *ni*] MS. II. *ſuperinducat.* MS. IV. *ſuperinfundat.* *nk*] MS. II. & IV. *inducat.* *nl*] MS. IV. *ſit.* *nm*] MS. IV. *agundis.* *nn*] MS. II. *reportat.*

A. C. MCCXVI.

Si breuiore *no)* velit breuitas ſubſiſtere *np)* meta:
Dormiat in primis ſententia. Verbi *nq)*
Non *nr)* meminiſſe velis. Sed tantum nomina rerum
Scribe ſtilo cordis, virtus vbi tota redundat *ns)*
Thematis hoc facto. Quaſi fungere lege fabrili.
Ferrum materiae decoctum pectoris igne
Transfer ad incudem ſtudii. Permolliat illud
Malleus ingenii, cuius luctatio crebra.
Formet ab informi maſſa per idonea verba,
Omnibus amotis *nt*] aliis quae verba ſequuntur.
Poſt *nu)* conflent folles rationis nomina verbis,
Verbaque nominibus, quae totum thema ſequuntur. *nw)*
Sic breue ſplendet opus. Nihil exprimit aut magis aequo
Aut minus. Iſte nouae breuitatis *nx)* acutior ordo. *ny)*
Huius ad exemplum breuis haec ſubſcriptio *nz)* ſeruit:

Vir

no] MS. II. & IV. *propiore.* *np*] MS. II. *deſiſtere.* *nq*] MS. II. *formam.* *nr*] MS. IV. *nec.* *ns*] MS. II. *reclinat.* MS. IV. *reclinet.* *nt*] MS. II. & IV. *Verba coadiunctis* *nu*] MS. II. *mox.* *nw*] MS. II. *loquuntur.* MS. IV. *loquantur.* *nx*] MS. II. *nouitatis.* *ny*] MS. II. & IV. *uſitas.* *nz*] MS. II. & IV. *deſcriptio.*

A. C. MCCXVI.

Vir quia quem peperit genitum niue femina fingit
Vendit, & a ſimili liquefactum ſole refingit
De niue conceptum quem mater adultera fingit.
Sponſus eum vendens, liquefactum ſole refingit.
Sit *oa*) breuis aut longus, ſe ſemper ſermo coloret
Intus & exterius, ſed diſcernendo colorem
Ordine diſcreto. Verbi prius inſpice mentem,
Et demum faciem, cuius ne crede colori, *ob*]
Se niſi conformet color intimus exteriori.
Sordet ibi ratio. Faciem depingere verbi
Eſt pictura luti. Res eſt fucaria, *oc*) ficta *od*)
Forma, *oe*) dealbatus paries, & *of*) hypocrita verbum,
Se ſimulans aliquid, cum ſit nihil. Hic *og*) ſua forma
Diſſimulat deforme ſuum. Se iactitat extra,
Sed *oh*) nihil intus habet. Haec eſt pictura remota, *oi*)
Quae placet, admoto *ok*] quae diſplicet. Ergo memento:
Ne ſis praeproperus, ſed in his, quae dixeris, eſto

Lll 4 Ar-

oa] MS. II. *ſic.* *ob*] MS. II. *figurae.* *oc*] MS. II. & IV. *falſaria.* *od*] MS. II. *forma.* *oe*] MS. II. *Picta.* *of*) deeſt *&* in MS. II. & IV. *og*) MS. IV. *Haec.* *oh*) MS. IV. *Cum.* *oi*) MS. II. *remoto.* *ok*) MS. IV. *admota.*

A. C.
MCCXVI.

Argus, & acutis *ol*] oculis circumſpice verba
In te *om*) propoſita. Sententia ſi ſit honeſta,
Eius ei ſeruetur honos, Ignobile verbum
Non inhoneſtet eam, ſed, vt omnia lege regantur,
Diues honoretur ſententia diuite verbo;
Ne rubeat matrona potens in *on*) paupere panno.
Vt res ergo ſibi pretioſum ſumat amictum:
Si vetus eſt verbum, ſis phyſicus. Inueteratum *oo*)
Redde nouum. Noli ſemper concedere verbis *op*)
In primo *oq*) reſidere loco. Reſidentia talis
Dedecus eſt ipſi verbo. Loca propria vitet *or*)
Et peregrinetur alibi, *os*) ſedemque placentem *ot*)
Fundet in alterius fundo. Sit ibi nouus hoſpes,
Et placeat nouitate ſua. Si conficis iſtud
Antidotum, verbi facies iuueneſcere vultum.
Inſtruit iſte modus transſumere verba decenter, *ou*)

Si

---

ol) MS. II. & IV. *argutis.* *om*) MS. II. & IV. *te.* *on*) MS. IV. *ſub.* *oo*] MS. II. & IV. *& veteranum.* *op*) MS. II. *verbum.* *oq*) MS. II. & IV. *proprio.* *or*) MS. II. *vites.* *os*) MS. II. *alias.* *ot*) MS. II. *placenter.* *ou*) MS. II. & IV. *modeſte.*

Si ſit homo de quo ſit *ow*) ſermo, transferat *ox*) ad rem A. C. MCCXVI.
Expreſſe ſimilem, quae ſit ſua propria veſtis.
In ſimili caſu, cum videro, *oy*] mutuor illam,
Et mihi de veſte veteri transformo *oz*) novellam.
Ecce vides: *pa*) Verbo propriato dicitur aurum
Fuluum; lac niueum; *pb*) roſa praerubicunda; mel ipſum
Dulcifluum; flammae rutilae; corpus nivis album. *pc*)
Dic igitur: *pd*] *Dentes niuei. Labra flammea. Guſtus*
Mellitus. Vultus roſeus. Frons lactea. Crinis
Aureus. Aptantur bene: Dentes: nix. Labra: flammae.
Guſtus: mel. Vultus: roſa. Frons: lac. Crinis: & aurum.
Et quia lucet ibi iunctura ſimillima rerum.
Si de quo loqueris ſit non homo, lora retorque
Mentis ad id, quod homo, verbum, quod ponit ibidem
Articulus ſimilis, proprie transſume *pe*) decenter.

ow) MS. IV. *ſit.* *ox*] MS. II. & IV. *transferor.* *oy*) MS. II. *video cum.* *oz*) MS. II. *transformo veteri de veſte* MS. IV. *de veteri veſte transformo.* *pa*) MS. II. *vide.* *pb*] MS. II. & IV. *mitidum.* *pc*] MS. II. *nix alba decenter.* *pd*) MS. IV. *ergo.* *pe*) MS. II. *transpone.*

A. C. MCCXVI.

Vt ſi forte velis haec *pf*) dicere: *Tempora veris*
Exornare ſolum; primos exſurgere flores;
Et placidum pg) *fieri tempus: ceſſare procellas;*
Eſſe fretum planum; motus ſine turbine; valles
Depreſſas; montes erectos. Diſcute tecum
Tale quid in nobis, quod *ph*) proprie *pi*) verba loquatur: *pk*)
Ornatum faciens; pingis. Primordia nactus:
Naſceris. Eloquio *pl*) placidus: blandiris. Ab omni
Re ceſſans: dormis. Immotus; ſtas pede fixo.
Preſſus ad ima: iaces. Erectus in aëre: *pm*) ſurgis.
Ergo ſapit verbum, ſi dicas: *Tempora veris*
Pingere flore ſolum; naſci primordia florum;
Blandiri Tempus placidum; dormire procellas.
Ceſſantes; freta ſtare; quaſi non mota iacere;
Depreſſas valles; erectos ſurgere montes.
Quando tuum proprium transſumis, plus ſapit iſtud *pn*)
Quod

pf) MS. II. & IV. *hoc.* *pg*) MS. II. & IV. *Ad placitum.* *ph*) MS. II. *nec.* *pi*) MS. IV. *propria.* *pk*) MS. II. *loquantur.* *pl*) MS. II. *Alloquio.* *pm*) MS. II. *aera.* MS. IV. *aethera.* *pn*) MS. IV. *illud.*

Quod venit *po*] ex proprio. Talis transſumtio verbi A. C. MCCXVI.
Eſt tibi pro ſpeculo. Nam *pp*] te ſpecularis in illo,
Et proprias cognoſcis oues *pq*) in rure alieno.
Talia multa vides: *pr*] ſicut ſi forte velimus
Nequitias hyemis tali proponere *ps*]forma:
Semper hiat diris hyems pt] *praedira* pu) *tyrannis*,
Imperio cuius contriſtat pw) *aera nimbi.*
Excoecat caligo diem. Parit aura procellas,
Nix claudit ſtratas px] *Conſtringit* py) *bruma medullas.*
Grando flagellat humum. Glacies incarcerat vndas.
Vel ſi dicamus *pz*] de tempore nauibus apto.
Non obiurgat aquas aquilo; nec inebriat auſter
Aera; ſed ſolis radius, quaſi ſcopa lutoſi
Aeris, emundat coelum; vultuque ſereno
Tempus adulatur pelago; clandeſtina flatus
Murmura ſlare freta qa) *faciunt, & currere vela.*
Vel

po) *MS.* II. *ſapit.* *pp*) MS. IV. *quia.* *pq*) MS. II. *opes* *pr*) MS. II. *vide.* *ps*) MS. IV. *praeſcribere.* *pt*) MS. II. & IV. *hyems inhiat duris.* *pu*] MS. II. *praedura.* *pw*] MS. II. *conſtringunt,* *px*] MS. II. *Decoquit arua gelu.* *py*] MS. IV. *transfigit.* *pz*] MS. IV. *loquamur.*

A. C. MCCXVI.

Vel *qb*) ſi fabriles ritus hoc ore loquamur:
Ad folles vigilat flamen. qc) *Sepelitur in igne*
Maſſa rudis. Coctam transmittit qd] *ab igne recenti*
Forceps incudi. Dat verbera crebra magiſter
Malleus, & duris praecorripit ictibus illam.
Sicq; quod optat agit: Vel caſſidis elicit orbem:
Vtile conſilium capiti; vel prouocat qe] *enſem*:
Legitimum ſocium lateri; vel corporis hoſpes
Loricae procedit opus; connaſcitur illis.
Ocrea; ſubtilis qf] *clypeus: quem* qg) *tibia ſumet;* qh]
Et ſtimulus citator equi: quem talus adoptat;
Et ſpecies aliae ferri: quas armat acumen.
Exhaurit ferrum facies tam diſſona rerum.
Tam variae ſpecies armorum. Malleus ictum qi)
Supprimit, Incudes reſpirant calle peracto.
Ad metam ſubſiſtit opus, finitque diaetam.
Egregie ſic verba locas. Sic verba locata
Peruia *qk*) mentis erunt oculo. Sed verba locare
Res oneroſa quidem ſtudio. Modus iſte loquendi
Eſt grauis eſtque leuis. Grauis eſt inuentio verbi.

Mens

qa) MS II. & IV. *fretum.* *qb*] MS. IV. *Aut.* *qc*) MS. II. & IV. *vigilant flammae.* *qd*) MS. IV. *tectam tranſſumit.* *qe*) MS. II. & IV *procreat.* *qf*] MS. II. & IV. *ſubterior.* *qg*] *MS.* II. *clypeo quam.* *qb*] *MS.* II. & IV. *ſumat.* qi] *MS.* II. *ictus* *qk*] *MS.* II. *praevia.*

A. C. MCCXVI.

Mens leuis inuenti. Sic ſe contraria miſcent,
Et *ql*) pacem ſpondet, hoſtesque morantur amici.
Eſt ibi temperies quaedam, ne ſit leue verbum
Vide, vel illepidum. Trahat *qm*) a grauitate leporem,
Et pretium grauitas, ne turgida ſit vel opaca.
Praeſtet *qn*) ei leuitas lucem, reprimatque *qo*) tumorem.
Altera caſtiget *qp*) reliquam. Sic ergo loqueris. *qq*)
Sic graue iunge leui. Nec res haec detrahat *qr*) illi,
Sed ſibi conueniant, *qs*) & eadem ſede fruantur,
Pacificetq; ſuam concors diſcordia litem:
Vt magis vrbane ſedeat transſumtio *qt*) verbi,
Non ſolo *qu*) veniat comitante *qw*) nomine fixo.
Mobile nomen ei dones, & *qx*) tale ſit illud,
Quod plene ſuccurrat ei, nubemq; ſerenet

Si

ql] *MS.* IV. *Sed.* ita. & II. *qm*] *MS.* IV. *trahit.* *qn*] MS, II, & IV. *Praeſtat.* *qo*] *MS.* II. & IV. *reprimitque.* *qp*] *MS.* II. & IV. *caſtigat.* *qq*] *MS.* IV. *loquaris.* *qr*] *MS.* IV. *hic attrahat.* *qs*] *MS.* II. *conueniat.* *qt*] *MS.* II. *translatio.* *qu*] *MS.* II. *ſolum.* *qw*] *MS.* II. *comitatum* *MS.* IV. *contenta.* *qx*] *MS.* IV. *donet ſed.*

A. C. MCCXVI. 555.

Si qua ſit in verbo. Si non, illuminet illud
Plenius, & plenum lumen transfundat in ipſum.
Ecce ſub hac forma ſic tale quid exprimo: *Iura*
Molleſcunt. Vel qy) *Iura rigent.* Nondum qz) bene lucet,
Sed tanquam ſub nube latet transſumtio ra) verbi.
Et quaſi *rb*) ſic poſitum ſedet in caligine verbum
Mobile nomen ei det *rc*) lumen, & adiuvet illud.
Dic ergo melius: *rd*) *Diſpenſatoria iura*
Molleſcunt. Diſtricta rigent. Iam mobile nomen
Verbum promouit. Diſtricto namque vigorem
Exprimit, & rigida. Pia diſpenſatio iura
Temperat & mollit. Sed quid ſi *re*] ſplendeat ex ſe
Verbum transſumtum? nihilominus adiuvet *rf*) ipſum
Mobile, de cuius ſplendore ſuus geminetur
Eſto *rg*) ſatis lepide dicam, ſi dixero: *Tellus*
Plus aequo rorem coeli potauit, & imber
Di-

---

qy] *MS.* IV, &. qz] *nec dum* ra] *MS.* II, *translatio.* rb] *MS.* IV. *quia.* rc] *MS.* IV. *dat.* rd) *MS.* II. *potius* re) *MS.* IV. *ſi quid.* rf) *MS.* IV. *adiuuat.* rg] *MS.* IV. *Ecce.*

Diſpenſauit eum temere. Tamen *rh*) aptius iſtud, *ri*) A. C. MCCXVI.
Et melius dices, ſi dixeris: *Ebria tellus*
Plus aequo potauit aquas, & prodigus imber
Diſpenſauit eas temere. Quia *rk*) ſe comitantur,
Seque ligant, inſtar hederae, quaſi non patiantur
A ſe diuelli, ſed iurant foedus in vnum,
Et ſunt vnanimes ſocii. Deſcriptio *rl*) talis
Affricuit *rm*) linguam, *rn*) demta caligine verbis. *ro*)
Vincit adhuc iſtum melior pictura colorem,
Quando mouet litem cum verbo nomen. Et ipſa
Odere *rp*) ſeſe facietenus; attamen intus
Eſt amor, & concors ſententia, quod docet iſtud:
Dapſilis effundit *rq*) ſed opes fundendo refundit
Numquam feſſa manus, niſi quando quieſcit & iſtud
Ante Dei faciem devota ſilentia clamant.
Conſule res alias, *rr*) & idem mireris in illis:
Litibus alterius *rs*) quando bellantur amantes,

Cre-

rh] *MS* IV. *Tum.* *ri*] *MS.IV. illud.* *rk*] *MS.* IV. *ſic.* *rl*] MS, II. *diſcretio.* *rm*] *MS.* IV. *Applicuit.* *rn*] *MS.* II. & IV. *limam.* *ro*] *MS.* IV. *verbi.* *rp*] *MS.* IV. *oderunt.* *rq*] *MS,* IV. *effudit.* *rr*) *MS.* II. *ipſas.* *rs*] *MS.* II. *alternis.*

A. C. MCCXVI.

Creſcit in hoc bello linguarum pax animorum. *rt*)
Hoc odio conditur amor: Sic eſt & in iſtis.
Se voces introrſus amant, licet exteriores
Sint inimicitiae. Lis eſt in vocibus iſtis.
Sed litem totam ſedat *ru*)ſententia vocum.
Eſt aliud lumen, quo vox transſumta relucet:
Quando ſumta ſemel transfertur & appropriatur. *rw*)
Sicut in hac ſerie: *rx*) *Vetus illa peritia Romae*
Legibus armauit linguas, & pecora ry) *ferro:*
Vt ſimul aptaret linguas, & corpora, bello. rz)
Vel ſit in exemplum, *sa*) quod plus ſapit, hoc breue verbum:
Armat eos in corde sb) *fides, in pectore sc*) *ferrum.*
Vult ita tranſumi verbum. Vult nobile nomen.
Vult fixum. Sed fit varia *sd*) tranſumtio *se*] verbi:
Vel *sf*] praecedentis; vel *sg*] rem *sh*] ratione ſequentis;
Vel caſus vtriusque ſimul. Ratione fit ipſa Prae-

rt] MS. II. *animarum.* *ru*] *ſedat concors.* MS. II. & IV. *rw*] MS. IV. *appropriate.* *rx*) MS. IV. *ry*) MS IV. *corpora.* *rz*) hic verſus praemittitur praecedenti in MS. IV. *sa*) MS. II. *exemplo.* *sb*] MS. II. *mente.* *sc*] MS. IV. *corpore.* *sd*] MS. II. & IV. *varie,* *se*] MS. II. *translatio.* *sf*] MS. II. *Fit.* *sg*] MS. II. *Fit.* *sh*] MS. II. & IV. *item.*

Praecedentis, vt hic; *Sub verno tempore pauſant* A. C. MCCXVI.
Nubes. Manſueſcit aer. Silet aura. Loquentes
Inter ſe ioculantur aues. Dormit mare. Ludunt
Riui. Pubeſcunt rami. Pinguntur agelli.
Et laſciuit humus. Ratione ſequentis, vt: *Ecce*
Papa potens verbo, ſi linguam ſoluat odore st)
Seminat, vnde cibat oculos, & inebriat aures,
Et totum ſatiat animum. Ratione duorum:
Talibus su) *os Papae: dum* sw) *dulcia verba propinat,*
Aures, dum sx) *loquitur*, sy) *vigiles ex ore loquentis*
Verba bibunt. sz) *Animos* ta) *fricant* tb) *audita.* Quid autem tc)
Mobile? transfertur pariter td) ratione triformi:
Vel ratione ſui fixi, cui iungitur ipſum
Impropriè, velut hic: *Sermonem diſcite,* te) *ſi* tf) *ſit*
Crudus, an excoctus; ſuccoſus, an aridus; hyrtus
An comptus; rudis an excultus; tg) *inops an opimus.*

st] MS. II. & IV. *ab ore.* su] MS. II & IV. *taliter.* sw] MS. II. *tam.* MS. IV. *cum.* sx] MS. II. *ut.* MS. IV. *tunc.* sy] MS. II & IV. *populi.* sz] MS. II. *bibant.* ta] MS. IV. *animosque.* tb] MS. II. *fricent.* tc] MS. II. *quiete.* MS. IV. *ſed ipſum.* td) MS. II. *nomen.* te] MS. II. & IV. *diſcute.* tf] MS. II. *quis.* MS. IV. *quid.* tg] MS. II *formoſus.*

A. C. MCCXVI.

Vel ratione rei ſubiunctae, ſicut in iſta
Subiecta *th*) ſerie: *Quid aget* ti] *rex noſter: inermis*
Conſiliis; cinctus odiis; & nudus tk] *amicis.*
Aut vtriusque ſimul, cum dicitur ore diſertus:
Floridus eloquio. Veteranus: *tl*] *Marcidus aeuo.*
Pauper: *Re* tm] *tenuis.* Sequitur translatio *tn*) fixi.
Fixum transſumtum ſi *to*) ſit commune, colorem
Dat verbis talem: *Populi fragor impulit vrbem.* tp]
Aut huius formae; *Tuba fulminis. Impetus aurae.*
Iurgia ventorum. Strepitus maris. Ira procellae.
Si proprium, prodit iſte color: *Videtis amici,*
Qualiter iſte Simon nos prodidit. Aut color alter
In tali ſpecie: *Nauem regit ille magiſter.* tq)

Et

th] MS. II. & IV. *ſubiuncta.* *ti*) MS. IV. *agit.* *tk*) MS. IV. *nudatus.* *tl*) MS. II. & IV. *veterano.* *tm*) MS. II. & IV. *Pauperie.* *tn*] MS. IV. *transſumptio.* *to*) MS. IV. *cum.* tp] *urbes.* *tq*] loco verſuum 928. 929 930. legitur in MS. II. & IV. *Si proprium fuerit, vel ad hoc transfertur,* (MS. IV. *transſumtum transfer*) *ut ipſo Laudes, vel laedas, tanquam cognomine.* *Laudas* (MS. IV. *laudes*) *Taliter: iſte Paris; vel laedas taliter: iſte Therſites, vel ad hoc ut ſit ſimulatio quaedam. Scilicet hac forma: Navem regit ille magiſter,*

A. C. MCCXVI.

Et ciuis tr] *noſter*. Vel rurſus transfero nomen *ts*]
Ex alia cauſa, ne ſit ſimilatio *tt*) vera. *tu*]
Imo per antiphraſim, tanquam deriſio, quando
Corpore deformem: Paridem; vel corde ferocem:
Aeneam; vel vi fragilem: cognomino Pyrrum;
Aut *tw*) ſermone rudem: Ciceronem; vel petulantem:
Hyppolitum. Renouat talis mutatio verbum,
Si *tx*) transfert vnam ſimplex oratio vocem
Et quando *ty*] plures: vt in iſto themate verbi:
Paſtores praedantur oues. Duo nomina transfers:
Paſtores & oues. Nomen paſtoris ad ipſos
Prælatos, & nomen ouis transſumis ad ipſos
Subiectos. Transfertur adhuc oratio tota,
Et pars nulla ſui, quod *tz*] talis ſermo figurat:
Litus arat. Luterem lauat. Auram ua] *verberat.* Iſtae *ub*]
Sunt ſpecies, per quas tranſumtio verba colorat.

tr] *MS.* I. *ciphis.* MS II. *tifis.* MS. IV. *tiphis.* *ts*] MS. II. & IV. *Vel prodam* [MS. IV. *Edam*] *rusticus ille Ductor & Antomedon noſter vel transfero nomen.* *tz*] *MS.* II. & IV. *quom.* *ua*] *MS.* II. & IV. *aera.* *ub*] *MS.* IV. *iſte.*

A. C. MCCXVI.

Taxatis tranſſume modis. Tamen eſto modeſtus.
Nec *uc*] ſis inflatus, nec *ud*] turgidus. Hic *ue*) duo mixta *uf*]
Sunt, & honos, & onus. Onus eſt tranſſumere vocem *ug*]
Vt decet. Eſt & honor *uh*) cum *ui*] ſunt *uk*] tranſumta *ul*] decenter,
Quando *um*] venit tali ſententia culta parata:
Ille ſonus vocum laetam dulceſcit ad *un*) aurem,
Et fricat interius *uo*) noua delectatio mentem.
Transfero. Permuto. Pronomino. Nomino. Verba.
Haec formant ex ſe verbalia, ſuntque colorum
Nomina, quos omnes recipit tranſumtio ſola.
Procures iſtas epulas, iſtosque colores: *up*]
Hoc epulum ſatiat. Hic potus inebriat aures.
Texuit ars alios pretio leuiore paratus.
Sed tamen eſt in eis grauitas, & idoneus vſus.

Sunt

uc] MS. II. *Ne.* *ud*] MS. II. *vel.* *ue*] MS. IV. *Haec.* *uf*] MS. IV. *iuxta.* *ug*) MS. IV. *verbum.* *uh*] MS. II. & IV. *bonos.* *ui*] MS. II *quod.* *uk*] MS II. & IV. *ſit.* *ul*] MS. II. *translata.* um] *Inde MS.* II. *un*] *MS.* II. *in.* *uo*] *MS.* II. *iuuat ulterius.* *up*] MS. II. & IV. *liquores.*

Sunt hinc inde decem. Sex hinc, & quatuor inde A. C. MCCXVI.
Flores verborum. Denarius iſte colorum
Verba coloret *uq)* ea grauitate, quod eſt alieno,
Non proprio, vox ſumta modo. Genus omnibus vnum.
Scilicet improprius vocum ſtatus, & peregrina
Sumtio verborum, ne *ur*] forſitan haeſitet inde
Mens incerta. Fidem faciant *us*) exempla ſecuta.
Prodeat in medium talis ſententia: *Languens*
Affectat medicum; Lugens ſolamen; Egenus
Subſidium. Melius florent hoc ſchemate verba:
Languor eget medico; Solamine luctus; Egeſtas
Subſidio. Verbis hic *ut*) eſt innata voluptas
Ponere ſic *uu*) formam pro re. Sic *uw*) vertere languens
In languor; lugens in luctus; egens in egeſtas.
Quid dat formido? pallere. Quid ira? rubere.
Quidue ſuperba lues? turgere. Reſumimus ergo.

 For-

uq] *MS.* II. & IV. *colorat.* *ur*] *MS.* II. *neu.* *us*] *MS.* II. *facient.* *ut*] *MS.* II. *his.* *uu*] *MS.* II *& iuuat in.* *uw*] *MS.* II. *concretum.*

A. C. MCCXVI.

Formido pallet. Rubet ira. Superbia turget.
Dulceſcitque magis meliusque ſaporat in aure,
Quando, quod effectus ſibi vendicat, applico cauſae:
Praeloti capitis diſcriminat ux) *ordine crines*
Pectinis officium. Forpex a crine reſcindit uy)
Omne ſuperuacum, renouatque uz) *nouacula vultum.*
Sic inſtrumento. Docet ars dare more venuſto, *wa*)
Quod tamen eſt vtentis eo. *wb*) Sic ſurgit ab arte *wc*)
Euitare vias tritas, *wd*) & honeſtius ire.
Lucet item *we*] ſermo ſic ſumtus: *Corpora ferro;*
Argento loculos; digitos ſpoliauimus auro.
Non quia Zeugma ſuo depingit verba colore
Sed quia dicturus rem totam, ſupprimo formam,
Exprimo materiam. Rudior modus exprimit ambo.
Subticet ars vnum, *wg*] ſeruitque duobus in vno.
Hic *wg*) modus inductus *wh*) ſecum tria commoda ducit,

Cur-

ux) MS. II. *diſcriminet.* *uy*) MS. II. *recidat.* *uz*) MS. II. *renovetque.* *wa*) MS. IV. *faceto.* *wb*) MS. II. *eis.* *wc*) MS. IV. *Conſumata ab arce* *wd*) MS. IV. *Et tritas vitare vias.* *we*) MS IV. *Currit adhuc.* *wf*) MS. II. *Ars unum reticet.* *wg*) MS. IV. *Qui,* *wh*) MS. IV. *in dictis.*

Curtat enim vocum diſpendia; remque colorat; A. C. MCCXVI.
Et metro promittit opem. Diſpendia curtat
Dictio vox brevior, quam ſermo. Remque colorat
Vocis in hac forma ſumtæ prudentior uſus.
Et metro promittit *wi)* opem: ſi poſtulat ipſam *wk)*
Quod liquet ex iſto: *Digitus laſciuit in auro.*
Aurum: vox breuior, productior: anulus auri.
Ipſam rem loquitur vox haec, ſubtilius *wl)* illa
Caſibus hinc cedunt. Sunt inde rebellia metra.
Rem, vice contenti, quae continet accipe, ponens
Verbum vel fixum, vel mobile, quod libet. Apte
Inſere ſic fixum. *Potatrix Anglia. Teſtrix wm)*
Flanderia. Iactatrix Normandia. Mobile nomen
Sic appone: *Fora clamoſa. Silentia clauſtra.*
Luctiſonus carcer. Domus exhilarata. Quieta
Nox. Operoſa dies. Sic ſumtis vtere verbis:

wi) *MS.* IV. *producit.* *wk)* *MS.* II. *illam.* *MS.* IV. *iſtam.* Addunt *MS.* II. & IV. *Obliqvus cuius vitet* [*MS.* IV. *vitat*] *conſortia verſus.* *wl)* *MS.* II. *ſubtilior.* *wm)* *MS.* II. & IV. *textrix.*

A. C. MCCXVI.

In wn) *morbis ſanat medici* wo) *virtute Salernum*
Aegros. In cauſis Bononia wp) *legibus armat*
Nudos. Pariſius diſpenſat in artibus illos
Panes, vnde cibat robuſtos. Aurelianis
Educat in cunis autorum wq) *lacte tenellos.*
Currat hyperbolicus, ſed non excurrat *wr*) inepte,
Sermo. Refrenat eum ratio, placeatque modeſtus
Finis, vt exceſſum *ws*) nec mens, nec horreat *wt*) auris.
Sicut in *wu*) hac forma notas: *ww*) Transverberat hoſtes
Telorum quaſi grando pluens. Siluas imitatur
Haſtarum confracta ſtrues. Fluit vnda cruoris
Æquoris exemplo. Vexantq; cadauera valles.
Mirifice laudes minuit modus iſte, vel auget.
Et *wx*) placet exceſſus quem laudat & auris & vſus. *wy*)
Dicturus: ſtudui tribus annis; verba colores
Pulhrius. Iſte color *wz*) color *xa*) eſt rudis *xb*) & veteranus

Hoc

---

wn) *A.* MS. II. *wo*) MS. II. & IV. *medica.* *wp*) *MS.* II. *Vincentia.* *wq*) MS. II. *auctorum ſuggeſto.* *wr*) MS. IV. *diſcurrat.* *ws*) MS. II. *excurſum.* *wt*) MS. II. & IV. *abhorreat.* *wu*) MS. II. *Scilicet.* *ww*) MS. II. & IV. *vocis.* *wx*) MS. II. *Sic.* *wy*) MS. II. *finis & ortus.* wz] MS. II. & IV. *modus.* *xa*] MS. II. *modus.* MS. IV. *rudis.* *xb*] MS. IV. *modus.*

A. C. MCCXVI.

Hoc rude ſic formes. Iſtud vetus ſic *xc*) tua lima
Innouet: *In ſtudio me tertia repperit aeſtas.*
Tertius inuoluit autumnus. Tertia curis
Intrauit xd) *hyems. Tria tempora verna peregi.*
Suppreſſo toto ſubtilius exprimo dictum:
Quando modis dictis a partibus innuo totum.
Pars anni madeat: *Annus madet.* Areat: *Aret.*
Feruefcat. *Feruet.* xe) Tepeat: *Tepet.* Ergo toti,
Quod pars eius habet, forma rationis eadem.
Tu varia pro parte tui cenſebere Gyon
Turbidus, & liquidus: Anguſtus & amplus: amarus.
Et ſapidus. Rurſum ſimili cenſenda tenore.
Sicca dies, & aquoſa tamen pro parte, Colorum
Cum ſit vterque *xf*) placens placeas vtroque colore. *xy*)
Eſt etiam verbi ciuilis abuſio, quando
Verbum nec proprium, nec certum, *xh*) ſumitur, imo
Finitimum proprio. Puta ſi praeponitur *xi*) iſtud:

Mmm 5 *Par-*

xc) MS, II. & IV. *haec* *xd*) MS. IV. *Incruſtauit.* *xe*) MS. II. *Frigeſcat friget.* *xf*) MS. IV. *vtroque.* *xg*) MS. IV. *colori* *xh*) MS. IV. *tritum,* *xi*) MS. II. & IV. *proponitur.*

A. C. MCCXVI.

Paruae ſunt vires Itaci, ſed mens xk) *tamen eius*
Magni conſilii. Sic vertat *xl*) abuſio verbum.
Sunt vires in Vlyſſe breues, in pectore cuius xm)
Longum conſilium xn) Quia ſunt confinia quaedam
Iſtarum vocum; longum, magnum, breue, paruum.
Praeſcriptis formis quaedam pictura coloris, *xo*)
Et *xp*) quidam *xq*) grauitatis, ineſt, quae *xr*) naſcitur *xs*) inde
Quod res in medium facie non prodit aperta.
Nec ſua vox deſeruit ei, ſed vox aliena.
Et ſic ſe quaſi nube tegit, ſed nube ſerena.
Surgit item quaedam grauitas ex ordine ſolo
Quando, quae ſociat conſtructio, ſeparat ordo.
Vt ſit in hanc forma peruerſio rege ſub illo;
Tempus ad illud; ea de cauſa; rebus in illis:
Aut huius generis transiectio: *Dura* xt) *creauit*

Peſti-

---

xk) MS. II. *pectus.* *xl*) MS. II. *vertit.* *xm*) MS. II. *pectus tamen eius.* *xn*) MS. II. *longi conſilii.* *xo*] MS. IV. *colorum.* *xp*] MS II. *Vel.* *xq*] MS. IV. *quoddam.* *xr*] MS. II. & IV. *quod.* *xs*] MS. II. *provenit.* *xt*] MS. IV. *Dira.*

Peſtiferam fortuna famem. Letalis egenam A. C.
Gente fames ſpoliabit humum. Sic ordine diſtant, MCCXVI.
Quae conſtructa tamen prope ſtant. Structura propinqua.
Declarat leuius *xu*) ſenſum. Sed plus ſedet auri,
Plusque ſaporis habet, moderata remotio vocum. *xw*)
Si niti grauitate velis, his vtere verbis. *xx*)
Hunc portum teneas. Hic *xy*) fixa ſit anchora mentis.
Sic tamen eſto grauis, ne res ſub nube tegatur.
Sed faciant voces id, *xz*) quod de iure tenentur.
Quae *ya*) clauſum referent *yb*) animum ſunt verba reperta,
Vt quaedam claues animi. Qui vult aperire
Rem clauſam, nolit verbis inducere nubem.
Si tamen induxit, facta eſt iniuria verbis,
Fecit enim de claue ſeram. Sis clauiger ergo,
Remque tuis verbis aperi. Si namque per aures
In-

---

xu] MS. II. & IV. *melius.* *xw*] MS. II. *vocis.* *xx*] MS. II. & IV. *velis.* *xy*] MS. IV. *Haec.* *xz*] MS. II. *ad* *ya*] MS. II. *ut.* *yb*] MS. IV. *referant.*

A. C. MCCXVI.

Intret in aſpectus *yc*) animi, ſine luce loquela
In fluuio *yd*) fundat, in ſicco plantat, in aura
Verberat, in *ye*) ſterili ſulcum deducit arena.
Si qua feras *yf*) igitur peregrina, vel abdita, verba,
Qui posſis ex hoc oſtendis, iusq; loquendi
Non attendis. Ab hac macula te *yg*) retrahit *yh*) horror, *yi*)
Oris; & obſcuris oppone repagula verbis.
Vtere conſilio, licet omnia noueris, unus. *yk*)
Maior in hoc aliis. In verbis ſic tamen vnus
Ex aliis, Ne ſis elati, ſed ſitialis, *yl*)
Eloquii. Veterum clamat doctrina: Loquaris
Vt plures; ſapias vt pauci. Nec tamen ex hoc *ym*)
Vileſcis ſermone. Potes ſimul eſſe facetus
Et facilis. Proprias igitur ne *yn*) reſpice vires,
Imo ſuas, cum quo loqueris. Da pondera verbi *yo*)

Ae-

---

yc] MS. II. *ad inſpectus.* *yd*] MS. II. & IV. *fluido.* *ye*] MS. II. *&.* *yf*] MS. IV. *ſcias.* *yg*] MS. IV. *ſe.* *yh*] MS. II. *ſubtrahat.* *yi*] MS. II. & IV. *error.* *yk*] MS. II. *Si noueris omnia ſolus.* *yl*] MS. II. & IV. *ſocialis.* *ym*] *MS.* II. *inde.* *yn*] MS. IV. *non.* *yo*] MS. II. *verbis.*

A. C. MCCXVI.

Aequa ſuis humeris, & pro re verba loquaris.
Cum *yp)* doceas artes, *yq)* ſit ſermo domeſticus arti
Quaelibet ars gaudet propriis. Sed *yr)* ſint ſua verba
Limitibus contenta ſuis. Cum veneris extra
In commune forum, placeat *ys)* communibus vti,
In re *yt)* communi, communis. In appropriatis
Sit ſermo proprius. Sic rerum cuique geratur
Mors ſuus. In verbis eſt iſte probatior *yu)* vſus.
Si ſermo velit eſſe leuis, pulchriq; coloris,
Tolle modos omnes grauitatis, & vtere planis,
Querum planities turpis, ne terreat aures.
Vnde colorentur quos ſumas ecce colores:
Res mala. Res peior aliis. Res peſſima rerum.
yx) *O malum! miſerum malum! miſerabile malum!*
yy) *Cur tetigit te guſtus Adae? Cur vnius omnes Cul-*

---

yp] MS. II. *Si.* *yq*] MS. II. *artem.* *yr*] MS. II. *Si.* MS. IV. *Sic.* *ys*) MS. IV. *liceat.* *yt*] MS. IV. *Iure.* *yu*] MS. II. *paratior.* *yw*] Repetitio. *yx*] Conuerſio. *yy*] Complexio.

A. C. MCCXVI.

Culpam flemus Adae? yz) *Fuit haec guſtatio mali*
Publica cauſa mali. za) *Pater, in nos tam ferus hoſtis,*
Se perhibet non eſſe patrem. zb) *De divite pauper.*
De felice miſer. De tanta luce retruſus
In tenebras. zc) *Vbi nunc paradiſus, & illa voluptas,*
Cuius eras dominus? Tibi dico potisſima rerum
Vnde tibi tantum ſcelus? zd) *Erras mente fauendo*
Vxoris facto; vetitum guſtando; loquela
Facta tuendo; Fauens igitur, guſtansque tuensque,
Nonne ruis merito? Dic ergo: Cur tetigiſti
Pomum tam nocuum? Mihi coniunx obtulit, Vt zf) *quid*
Guſtaſti? Suaſit mihi rem non zf) *eſſe nociuam.*
Quare fautor eras? Timui feciſſe moleſtam.
Poſt factum zg) *cur ſegnis eras deflere reatum*
Ad veniam flectendo deum, ree zh) *mortis? In hac re*
Quae ratio? Solus fuit error pro ratione,
xi) *Li-*

---

yz] Traductio vel reductio. *za*] Contentio. *zb*] Exclamatio. *zc*] Interrogatio. *zd*] Ratiocinatio. *ze*] MS. IV. *ad*. *zf*] MS. II. & IV. *rem noſcens*. *zg*] *MS.* IV. *facinus*. *zh*] *MS.* II. & IV. *dic*.

zi) *Liber is eſt vitii* zl) *qui non eſt ſeruus.* zk) *At ille* zm) A. C. MCCXVI.
Cum ſeruus fuerit, zn) *an libertate fruetur.*
Si tanta virtute potens non reſtitit hoſti?
Vnde reſiſtemus fragiles. zo) *Et capit* zp) *ab hoſte*
Lapſus, & arte ſua lapſi ſumus, & ſine lapſu
Viuere corrupti non posſumus. zq) *Vtile lapſis*
Hoc genus auxilii: lacrimae; ieiunia pſalmi.
zr) *Cui potior Deus eſt, quam mundus, non nocet illi*
Spiritus immundus. Qui ſpem non ponit in hoſte zs)
Vnde timere poteſt hoſtem? Granis ad nocumenta zt)
Si ſolis ſolet eſſe ſuis, lex non ſinit aequa zu]
Vt ſimus de plebe ſua, ne forte procellae
Nos mergant grauitate ſua. zw) *Seruemus honeſta,*
Et mala vitemus: quia virtus optima rerum?
Pesſima res vitium, nihil aeque perniciosſum.
zx) *Hoc erat expertus, cuius fuit ille miſertus*
zy) *Qui dignaus naſci venit de morte renaſci;*
zz) *Vnus* aaa) *qui potuit, quod profuit omnibus: Eſſe*

Hac

zi] *Sententia.* zk] *MS.* II. *inſeruit.* zl] *MS.* II. *vitiis.* zm] Contrarium. zu] *MS.* IV. *fuerat.* zo) *membrum.* zp] *MS.* II. & IV. *coepit.* zq] articulus. zr] contignatio. zs] MS. IV. *hoſtem.* zt] MS. II. *nocumentum.* zu] MS. IV. *eſſe.* zw] MS. II. *ſui.* zx] *ſimiliter cadens.* zy] ſimiliter deſinens. zz] Agnominatio.

A. C. MCCXVI. *Hac* aab] *in carne ſine carie, nec criminis hamo*
Captus. Homo ſimplex & ſupplex luſit iniquum
Serpentem, qui nos luſit. aac] *Eſt hoſtia factus*
Hoſtem confregit, aad] *& eum moriendo remordit.*
1140. aae) *Serpens invidiae, noſtraeque propaginis hoſtis.*
Cur cruce damnaſti Chriſtum? meruitne? ſed expers
Omnis erat maculae. Corpus phantasma putaſti.
Sed veram carnem ſumſit de virgine. aaf) *Purum*
Credebas hominem. Sed ſe virtute probauit
1145. *Eſſe Deum. Quare merito damnare. Memento:*
Seruus, qui damnat dominum, damnatur ab illo.
Sic in eo aag) *iuſte damnatio deſiit, a quo*
Coeperat: Hoſtis enim prius aah) *damnauerat Euam;*
Eua ſecunda virum; vir tertius omne quod eius
1150. *Stirpis erat; ſtirps quarta Deum; Deus vltimus hoſtem,*
Cui

---

aaa) MS. II. *Munus.* *aab*] MS. IV. *Hic.* *aac*] MS. II. *eliſit.* MS. IV. *deluſit.* *aad*) MS. II. & IV. *confecit.* *aae*] Subiectio. *aaf*] Gradatio. *aag*) MS. II. & IV. *eum.* *aah*) MS. II. & IV. *primus.*

Cui mors ipſe fuit. Fuit & ſic profuit orbi. aai) C. A. MCCXVI.
Profuit & potuit. Potuit quia cuncta redemit.
aak) *Si de poſſe ſuo contenderet, absque labore*
Omnia ſaluaſſet. Eſt eius namque poteſtas
Omnipotens virtus, & cui datur omnia poſſe
Nutu vel verbo, vel ſolo velle. aal) *Videtis*
Quid aam) *potuit. Sequitur cur noluit: Ecce tenorem*
Cauſae. Si fieret hoſti violentia, aan) *poſſet.*
Imo pateret in hoc aao) *id agens iniurius eſſe.*
aap) *Vnde. Sed vt notum pertranſeo. Regula iuris*
Dixerit: aaq) *Vt ſic* aar) *hominem fallaciter* aas) *hoſtis*
Mortificauit, aat) *ea forma ſubtiliter hoſtem*
Mortificaret homo, captum duritatis aau) *ab hamo.*
aaw) *Hac ratione Deus in vera* aax) *carne morari*
Nobiscum venit. A carnis labe notari
Non potuit, tandemque ſuo nos ſanguine lauit.

aai) MS. IV. *illi.* *aak*) diffinitio. *aal*] Tranſitio. *aam*) MS II. & IV. *Quod* *aan*) Correctio. *aao*) MS. II. & IV. *probaretur.* *aap*) Occupatio. *aaq*) MS. II. & IV. *Dixerat.* *aar*) MS. II. & IV. *ſicut.* *aas*) MS. II. *ſubtiliter.* *aat*) MS. II. *Mortificarat.* *aau*) MS. II. & IV. *deitatis.* *aaw*) Disjunctum. *aax*) *mortis.* MS. II. Conjunctum.

A. C. MCCXVI. aay) *Qui vitae mortiſque potens hanc rupit, & illam.*
aaz) *Rupit enim vitam moriens, mortemque reſurgens.* aba)
Nec praeſumta ſuos, ſed vita reſumta redemit.
abb) *Proditor humanae naturae, proditor inquam,*
Vis vbi nunc tua? vis haec; abc) *mors tua, vincula rupit.*
Rupit abd] *vi mira tua vincula mors ſua. Quam mors*
Felix! quam felix mors! Illa redemtio noſtra.
abe) *Haec ſua mors animae ſanauit vulnera; lauit,*
Sordes; amouit culpas. abf) *O quam pia Chriſti*
Gratia! quam grata pietas! abg) *Tibi fons pietatis*
Ex hoc abg) *me totum voueo Da Tolle flagella.*
Parce. Iube. Prohibe. Facias vtrumlibet. Ecce
Seruus ego Domine, ſicut libet, vtere ſeruo.
Quicquid agas, grates abi) *ago.* abk) *Ieſu tam bone, quem te*
Dicam? Siue pium te dicam, ſeu pietatem
Ipſam, ſeu fontem pietatis, ſeu magis addam:
Maior es. Hic tantus voluit tantillulus eſſe
In-

---

aay) Coniunctum. *aaz*) Adiunctum. *aba*) MS. II. *reviuens.* *abb*] Conduplicatio. *abc*) MS. II. & IV. *ubi.* *abd*) MS. IV. *Rumpit.* *abe*) Interpretatio. *abf*] *Permutatio.* *abg*) Permiſſio: *abh*] MS. II. *Ieſu.* *abi*) MS. IV. *gratias.* *abk*] Dubitatio.

In forma ſerui veniens. Euincere venit A. C.
Quas amiſit oues, quae vi abl) *raperentur* MCCXVI.
ab hoſte,
Non de iudicio, niſi forte reuinceret hoſtem
Sicut erat praeuictus abm] *homo,* abn) *ſed*
abo) *debuit eſſe*
Talis homo primus, abp) *aut angelus, aut*
Deus. Eſſe
Primus abr) *non potuit: quia purum vince-*
reret hoſtis abs)
Impurus, abt) *poſſetque leues* abu) *incur-*
rere lapſus.
Angele non poteras, quia cum natura ruiſſet
Propria, non ſtares vi noſtra. Sed tamen eſto,
Eſto quod alteruter firma virtute ſtetiſſet,
Noſque redemiſſet: conſtat minus eſſe creari,
Quam redimi: Reparatus homo minus ergo
creanti
Plus quam abw) *teneretur* abx) *redimenti.*
Sicque ſuffet
Pluris opus factore ſuo. Fuit ergo neceſſe,
Vt Deus eſſet homo, cuius ſapientia plena
Senſus humanos regeret diritatis aby) *ha-*
bena,
Cui ſoli mundus deberet vtrumque: creari,

 Et

abl] MS. IV. *ne.* *abm*] MS. IV. *deuictus.* *abn*] Expeditio. *abo*] MS. IV. *ſi.* *abp*] MS. II. & IV. *purus.* *abr*] MS. II. & IV. *Purus.* *abs*] MS. II. *purus protinus eſſet.* MS. IV *purus promtior eſſet.* *abt*] MS. IV. *Imparo.* *abu*] MS. II. *lues.* *abw*] MS. II. & IV. *Plusque.* *abx*] MS. II. *tenereutur.* *aby*] MS. II. & IV. *deitatis.*

A. C. *Et redimi, cultumq; Deo* abz) *perſolueret vni.*
MCCXVI. aca) *Sicut opus fuerat: Sic res proceſsit in actum.*
Perſonis aliis ſimplex natura acb) *remanſit.*
Filius vniuit ſe noſtrae, clauſus in aula acc)
Virginis. Incluſit vterus, quem claudere mundus
Non potuit. Coepit in tempore qui fuit ante
Tempora. Verus homo verus Deus, omnia noſtra
Pertulit, excepta culpa. Ludibria paſsus.
Mutuit. Afflictus plagis per vincula mortis
Tranſiit. In dira cruce corpus mite pependit.
Spiritus emiſsus, nouus hoſpes, ad infera venit.
Poſt biduum acd) *victor propria virtute revixit.*
Abductas ſic ace) *paſtor oues ad ouile reuexit.* acf)
acg) *Res haec quanta fuit & quae! Sed transeo* ach) *nomen,*
Cum nequeat ſumi tanto conforme ſtupori.
aci) *Ergo cum redimi non poſſet, ni deus eſſet,*
Factus homo. Nec homo factus niſi vincere mortem
Diſpoſuit. Mors victa ſuos a morte redemit.
Verborum flores hoc thema redegit in vnum,
In

---

abz] MS. II. *ſuum.* *aca*] Diſſolutio *acb*] MS. IV. *perſona..* *acc*] MS. IV. *aluo.* *acd*] MS. IV. *triduum.* *ace*] MS. IV. *ita..* *acf*] MS. II. & IV. *reduxit.* *acg*] Praeciſio. *ach*] MS. IV. *Pertranſeo.* *aci*] Concluſio.

In quibus eſt breuitas, *ack)* & propria ſumtio vocum, A. C. MCCXVI.
Nil perit ex numero, nec omittitur ordo colorum.
Sed *acl)* tamen improprie quandoque vocabula ſumſi.
Cum leuibus decuit mixtim *acm)* grauitatibus *acn)* vti,
Vt quamuis ſapiat propriae *aco)* dulcedine formae,
Plus ſaperet leuitas, grauium condita ſapore.
Sic igitur *acp)* cordis digitus decerpat in agro
Rhetoricae flores eius. Sed floreat illis
Sparſim ſermo tuus, varius, *acq)* non creber, eisdem
Floribus. Ex variis melior redolentia ſurgit.
Quod ſapit inſipidum vitioſa frequentia reddit.
Sunt alii flores, quibus eſt ſententia vocum
Florida, quos omnes claudo breuitate ſub iſta:
Quando coloratur ſententia, ſic operatur:
acr) Diſtribuit variis diſtincta negotia rebus,

ack) MS. IV. *lenitas.* *acl)* MS. II. & IV. *Si.* *acm)* MS. IV. *grauioribus.* *acn)* MS. II. *mixtis.* *aco)* MS. IV. *mixta.* *acp)* MS. IV. *ergo.* *acq)* MS. II. & IV. *variis.* *acr)* Diſtributio.

A. C. MCCXVI.

Aut in perſonas varias: *acs*) cum culpat honeſte,
Et licite, dominos, vel *act*) amicos, nemine verbis
Offenſo; *acu*) Cum plus notat in re, quam ſit in ore,
Et rem diminuit verbo, ſed more modeſto,
acw) Resque ſecuturas etiam deſcribit, & illas,
Quae posſunt de *acx*) re dicta contingere. Quadam
Cum grauitate tamen dilucidat omnia plene;
acy) Aut rem diſiungens a re ratione ſecuta.
Ambas abſoluit, *acz*) vel ſingula rurſus in vnum
Conueniunt, & quae ſunt vndique ſparſa reſumit
In replicando frequens *ada*) iterum variando colorem. *adb*)
Dicere res plures videor, ſed ſemper in vna
Re moror, *adc*) vt poliam rem, melius, *add*) & quaſi crebra
Expoliam, lima quod ſit ſub duplice forma:
Dicendo varie, vel eandem rem, vel eadem
De

acs) licentia. *act*) MS. II. *&*. *acu*) *Diminutio*. *acw*) Deſcriptio. *acx*) MS. II & IV. *ex*. *acy*) Diſiunctio vel diuiſio. *acz*) Frequentatio. *ada*) Expolitio. *adb*) MS. IV. *colores*. *adc*) MS. II. & IV. *Demoror*. *add*) MS. II. & IV. *plenius*.

De re. Tripliciter varie dicemus *ade)* eandem
Rem. Septemque modis varie dicemus eadem
De re. Quos omnes lege plenius in Cicerone;
adf) Aut ad idem punctum deſcendo: frequenter ibidem
Commoror; *adg)* Aut aliter: quando res comparo ſecum; *adh)*
Contendunt poſitae rationes. *adi)* Saepius ex re
Diſſimili ſimilem traho; *adk)* Vel cum nomine certi
Autoris rem, quam dixit, vel quam prius egit
Exemplum pono, *adl)* doctos *adm)* vel omitto colores.
Et color accedit alius: Collatio facta
Formae cum ſimili *adn)* forma ſub imagine recta.
ado) Siue color vicinus ei, cum *adp)* corporis ipſam,
In quantum ſatis eſt, effingo vel exprimo formam.
adq) Deinde quaſi quaſdam notulas, certiſſima ſigna

ade) MS. II. *dicetur.* *adf)* Commoratio. *adg)* MS II. *Dum moror.* *adh)* Contentio. *adi)* Similitudo. *adk]* Exemplum. *adl]* Imago. *adm]* MS II. & IV. *dictos.* *adn]* MS. II. *conſimili.* *ado]* Effictio. *adp]* MS. II. *dum.* *adq]* Notatio.

A. C. MCCXVI.

Pono. Quibus quae ſit hominis natura potenter *adr*)
Deſcribo. Color iſte magis meliusque colorat.
ads) En alium florem perſonae: quando loquenti
Sermo coaptatur, redoletque loquela loquentem.
adt) Denique *adu*) res ipſas *adw*) alia nouitate colorans,
Cui prohibet natura loqui: modo dando loquelam,
Perſonam conformo nouam, *aax*) modo ſuſpicioni
Plus do, quam vocis ſigno; *ady*) modo comprimo totam *adz*)
Rem breuibus verbis, & *aea*) eis quibus indiget ipſa,
Non aliis. *aeb*) Modo res ita ſe demonſtrat aperte,
Vt quaſi ſit praeſens oculis, quod fiet ad vnguem
Iſtis quinque modis: Si monſtro quid ante; quid in re;
Quid poſt haec; *aec*) quae rem circumſtent; quaeue ſequantur.

In

adr] MS. II. & IV. *patenter.* *ads*] Sermocinatio. *adt*] Conformatio. *adu*] MS. II. & IV. *Poſtea.* *adw*] MS. II. *alias.* *adx*] *ſignificatio.* *ady*] MS. IV. *voci ſignis.* *adz*] Breuitas. *aea*] MS. II. *Vel.* *aeb*] Demonſtratio quinque modis. *aec*] MS. II. *debeat.* MS. IV. *poſt rem.*

In ſerie dicta lege quae ſint ſchemata rerum; A. C.
Quot numero: bis namque decem ſi ſubtrahis vnum; MCCXVI.
Quam ſeriem teneant: quia non variabitur ordo,
Quem tenui. Poſitis exemplis rem patefeci:
aed) *Eſt Papae leges ſacras dictare, minorum*
Praeſcriptam aef) *iuris formam ſeruare.* aeg) *Sed errant*
Quam plures, quorum te Papa redarguit error.
Parcis, non punis, enormia lucra ſequentes.
Illicitum ach) *vendunt, & emunt, ſine vindice culpae.*
aei) *Papa potens, cuius non eſt breue poſſe, memento*
Vindictae. M*anſuete pater, quandoque mucronem*
Exime. aek) *Si dormit vindicta, vagabitur errans,*
Vt ael) *lupus inſultans, aut vt vulpecula damno* aem)
Inſidians. Operabitur hinc, meditabitur inde
Nequitias. Occultus in hoc, manifeſtus in illo.
Plenus vtrinque malo. aen) *Duo ſunt mala: Fraus Simoniae;*

 Fri-

aed] Diſtributio. *adf*] Editio fragmenti Flaciana: *Praeſcripti.* *aeg*] Licentia. *aeh*] MS. IV. *Illicite.* *aei*] Diminutio. *aek*] MS. II. *Exſere.* MS. IV. *Extrahe.* *ael*] MS. IV. *Et.* *aem*] MS. II. *damae.* *aen*] Diuiſio.

A. C. *Frigus auaritiae. Perplectitur* aeo) *iſtud,*
MCCXVI. *& illud*
Non deteſtatur. Sed mani voce laboro.
1295. *Quicquid in hunc* aep) *dicam: laterem lauo.*
Si probo, non eſt
Hoc eius meritum. Si reprobo, non mouet eius
Crimen eum. aeq) *Lege* aer) *quicquid habet*
de felle. Legetur.
Praeſens blanditor. Abſens detractor. Amicus
Apparens. Hoſtis tectus. Poſſeſſor auarus.
1300. *Exactor durus. Praedo grauis. Ambitioſus*
Inſtitor. Illicitus emtor. Celer ad aes) *ſimoniae* aet)
Tam generale malum. aeu) *Scelerum, pater*
optime, iudex aew)
Ad ſcelus hoc appone aex) *manum.* aey) *Prudentia Papae*
Vult & habet ſepelire nefas. Non eſt alienum
1305. *Hoc opus a Papa prudente, nec iſta voluntas.*
afc) *Papa bonus* aez) *tractes* afa) *iſta* afb) *tecum ſaepius: O quam*
Mira Dei virtus! afd) *Quam magna* afe) *potentia! Quantus*
Sum! Quantillus eram? Subito de ſtipite paruo
In

aeo] MS. IV. Complectitur. *aep*] MS. IV. *hoc.* *aeq*] Frequentatio. *aer*] MS. II. *Sed.* *aes*] MS. II. *Pereat.* *aet*] MS. IV. *ſimoniam.* *aeu*] Commutatio. *aew*] MS. II. & IV. Flac. *Vindex.* *aex*] MS. II. *extende.* *aey*] MS. IV. *malum.* *aez*] MS. II & IV. *diu.* Flac. *potens.* *afa*] Flac. *tractas.* *afb*] MS. II. & IV. *ita.* *afc*] Sermocinatio. *afd*] MS. II. & IV. *pietas.* *afe*] MS. IV. *mira.*

In cedrum creui magnam. Deus ille deorum A. C.
Mirificauit aff) *opus proprium. Sub flore iuuentae* MCCXVI.
Me voluit caput eſſe ſenum. Mirabile donum:
Dat iuueni claues regni coeleſtis, & orbis
Imperium. afg) *Nondum decurſo* afh) *tempore multo*
Cor geſſi ſciolum; fuit os rude; poſſe puſillum;
Iam afi] *cor, & os, & poſſe meum, ſic extulit, & ſic*
Praetulit ex afk) *aliis, vt ſim ſtupor vnicus orbis.*
Iſtud opus non eſt humanum. Gratia ſummi
Me fecit ſummum. Mihi nec laus inde, ſed illi
Grates, de cuius dono afl) *ſuſcepimus omnes.*
Vnde magis teneor, & ſtrictius obligor illi:
Ponere quod poni diſponit; tollere, tolli
Quod ſtatuit; velle quod vult; odiſſe, quod odit.
Et cupio quia afm) *ſic aſtringor, & omnia ponam,*
Quae poni; tollam quae tolli iusſit; in vno afn)
Sollicitus: velle quod vult; odisſe quod odit.
afo] *Quis nam tam cerebri vacuus? tam pectoris expers?*
Tam ſine ſe? quin laudet opus, quin iudicet illud

Pru-

---

aff] MS. II. *magnificauit.* *afg*] MS. IV. *In paribus.* *afh*] MS. IV. *tranſacto.* *afi*] MS. II. & IV. *Nunc.* *afk*] MS. II. & IV. *hoc.* *afl*] Flac. MS. II. & IV. *pleno.* *afm*] Fl. MS. II. & IV. *quod.* *afn*] MS. IV. imo. *afo*] Excitatio.

A. C. MCCXVI.

Prudentis venae. afp) *Prudens ita Papa laborem* afq)
Totum fundat in hoc. Et ob hoc, afr) *quia tanta poteſtas*
Illi ceſſit : ad afs) *hoc maculas vt tolleret orbis ;*
Vt mundum faceret mundum, quem aft) *limite dextro* afu)
Duceret in coelum, quia ſic Deus extulit illum.
Hoc ad opus : refert illius, vt hoc operetur.
Ergo remiſſus in afw) *hoc, fons eſt & origo duobus*
Damnis. Nam pariter ſuus eſt & publicus hoſtis.
afx) *An melius mundo ſomno torpente nocere*, afy)
Quam vigili prodeſſe cura. afz) *Memento notare :*
Inſtar Papa boni paſtoris ab ore lupino
Seruat ouile ſuum; vel quomodo phyſica curat
Corpora : ſic animas vel aga) *vulnera ſanat* agb] *earum.*
Phyſicus & paſtor noſter deus, agc] *omnia ſanans :*
Propter oues animam poſuit. Sic agd] *vis rationis*
Con-

---

afp] F. *veniae.* *afq*] Species expolitionis. *afr*] MS. II. & IV. *orbis.* *afs*] F. *in.* *aft*] F. *quia.* *afu*] F. *dextra.* *afw*] F. *ad.* *afx*] per contrarium. *afy*] MS. II. *iacere.* *afz*] per ſimilitudinem. *aga*] Hac. MS. II. & IV. *Et.* *agb*] MS. II. & IV. *curat.* *agc*] per exemplum. *agd*] Fl. MS. II. & IV. *Sed.*

Conſtat, & exempli: tollenda neſaria mundi. A. C. MCCXVI.
age] *Ergo nefas ſepeli, pie Papa, ſubambule Petri.*
Cumque ſuo Simone detur ſimonia ruinae.
agf] *Propria quemque* agg] *grauat ſordes. Te praegrauat vnum*
Publica pernicies. Haec vnica ſubruit omnes,
agh] *Sit quod eos nullum mortale remordeat: illud* agi]
Dum tamen obſit agk] *eis, animae mors pendet ab* agl] *vno,*
Sicut & a multis: Vt nauis non minus vna,
Quam varia rima, cauſam praeſtante ſub ortis
Abſorbetur aquis. Sed idem facit vtraq; peſtis.
agm] *Vix tamen eſſe poteſt, vt homo ſine crimine viuat*
Ethicus. Vnde caro, agn] *Nemo ſine crimine viuit.*
ago) *Ille malignantis naturae Spiritus, hoſtis*
Publicus, occultis agp] *hominem circumvolat alis:*
Anxius: vt reuocet quem agq] *perdidit. Abſtulit illum* agr]
Ille pugil ags] *noſter: mira* agt] *virtute leonis;*

Aſtu

age] per Concluſionem. *agf*] Contentio. *agg*] F. *quaeque.* *agh*] Similitudo. *agi*] MS. II. & IV. *iſtud.* *agk*] F. *obſtat.* *agl*] F. *in* *agm*) Exemplum. *agn*] MS. II. *Cato:* MS. IV. *Catho:* *ago*] Imago. *agp*] MS IV. *occultus.* *agq*) MS. II. *quos.* *agr*) MS. II. & IV. *illi.* *ags*) MS. II. *gigas.* *agt*) MS. II. *miri.*

A. C. MCCXVI.

Aſtu ſerpentis; & ſimplicitate columbae;
agu] *Ille. Quis? Ille quidem* agw] *naturae duplicis; expers*
Totius maculae; ſubrufus imagine; viſu
Dulcis; & angelicum ſpeculum; ſpecioſa figura
Prae formis hominum; ſpecialis imago prioris;
Ille agx] *ſecundus Adam, qui nobis oſtia vitae*
Claue ſuae mortis patefecit. Ad illa vocati
Gaudia, quid facimus? Torpemus imagine pigri.
agy) *Sciſne moram pigri: Si mane vocetur,* agz) *obaudit.*
Si citetur adhuc iterata voce ſonora:
Nare vigil ſtertit. Tandem clamore coactus,
Ore tamen lentus, aha] *linguam mouet: Hei* ahb] *mihi quid vis?*
Inquit. Surge, veni. Nox eſt: permitte quieſcam.
Imo dies eſt: Surge. Deus meus: Ecce ahc] *ego ſurgo:*
Vade: ſequar. ahd] *Nec eum ſequitur, quem decipit.* ahe] *Et tunc:* ahf]
Non venies? Dudum veniſſem, ſed mihi veſtes
Quaero: nec inuenio Nihil eſt. Te birria noui,
Surge cito. Domine ſum praeſto. Nec eſt tamen Imo

Vel

agu] Effictio. *agw*] MS. II. & IV. *gigas.* *agx*] M. II. *Iſte.* *agy*] Notatio. *agz*] MS. IV. *vocatur.* *aha*] MS. II. & IV. *lento.* *ahb*] MS. II. & IV. *Et.* *ahc*] M. II. & IV. *En.* *ahd*) MS. II. *ſequor.* *ahe*] MS. II. *negligit.* MS. IV. *decipis.* *ahf*] MS. II. & IV. *tu.*

Vel caput huc, illuc, vertit; vel bracchia ſcalpit; A. C. MCCXVI.
Membra vel in longum diſtendit. Sic quaſi ahg) *quaſdam*
Vnde libet morulas quaerit. Semper venit ore,
Non pede. Sed veniens nunquam venit. Ipſe ahh) *coactus*
Forte, mouens greſſum trahit a teſtudine motum.
Huius imago ſumus ad gaudia vera vocati.
Deliciis variis capti, vel pectoris aures ahi)
Obſtruimus; vel ſi patet auris ab illa venire,
Semper differimus; vel, ſi fortaſſe venimus.
Nolentes tracti, motu teſtudinis imus.
Immemores noſtri domino ahk) *praeponimus hoſtem.* ahl)
Heu miſeri! cur non volumus meminiſſe diei
Conſilii ahm) *qua nos manus eius ab vngue* ahn) *redemit*
Hoſtili? O aho) *meminiſſe decet quid,* ahp) *qualia, quanta,*
Pertulit in poenis, in verbis ridiculoſis.
ahq) *Pontificis ſeruus domini reſponſa maligne*
Arguit, & feriens: Reſpondes taliter, inquit, Pon-

---

ahg] MS. II. & IV. *ſibi.* *ahh*] MS. II. *ille.* MS. IV. *ecce.* *ahi*] MS. II. *aurem.* *ahk*] MS. II. *dominum.* *ahl*) MS II. & IV. *poſtponimus hoſti.* *ahm*) MS. II. & IV. *Vindictae.* *ahn*) MS. II. *angue.* *aho*) *deeſt in* MS. II. & IV. *ahp*] MS. II. *quibus quae.* MS. IV. *quidem quae.* *ahq*) Sermocinatio.

A. C. MCCXVI.

Pontifici? Subiecit ahr) *ad hoc manſuetus: Amice*
Si male quid dixi: dic in quo. Si bene: cur ahs) *me*
Caedis? Item aht] *Pilate tibi pro poſſe rebellis* ahu]
Iufremuit ahw] *Iudaea frequens;* ahx] *crucifige, reſumens,*
Et clamans iterum: crucifige. Subintulit alter
Ictibus incusſis haec: Ridiculoſa Propheta
Chriſte! quis eſt qui te percusſit? Et addidit iſtis
Improperans alius: Alios ſaluauit & in ſe
Defuit. ahy] *In domino ſperauit: liberet illum,*
Si vult. Sic voluit tractari ridiculoſe,
Qui virgis caeſus; ligno ſuſpenſus; aceto
Potatus; ferro transfixus; arundine quasſus;
Cuſpide ſpinarum ſeptus ahz] *caput; omnia pasſus*
Triſtia; tam varias mortes concluſit in vna. aia)

aib)

---

abr) MS. II. *reſpondit.* MS. IV. *reſpondet.* *abs*] MS. II. *quid.* *abt*) MS. II. *adhaec* *abu*] MS. II. & IV. *rebelli.* MS. II. & IV. *Intonuit.* *abx*] MS. II. & IV. *fremens.* *aby*) MS. II. & IV. *Deficit.* *abz*) MS. IV. *ſeptum.* *aia*) MS. II. & IV. *addit*:

Sputa, flagella, minae, probra, claui, lancea, ſpinae,
Felici fine ſunt noſtrae meta ruinae,
His homo deliciis, hac te crucis arte redemit,
Fortiter infirmus dum mortem morte peremit.

aib] *Dum* aic) *mortem pateretur, ait natura: neceſſe* aid) A. C. MCCXVI.
Eſt aie] *patiar. Dominus patitur. Complangite mecum*
Omne genus rerum. Coelum tua lumina claude.
Aer caliga. Mare clama. Terra tremiſce.
Omnia flete ſimul elementa. Perhorruit ergo
Planctibus, & totam aif) *ſe rupit. Signa dedere* aig)
Omne genus rerum; Coelum ſua lumina claudens;
Aer caliginis; aih) *mare clamans; terra tremiſcens;*
Omnia cum lacrimis elementa; Nec accidit iſtud
Ex ſolita rerum ſerie, ſed vim quaſi aii) *mortis*
Paſſus erat dominus naturae. Vim ſimul ipſam aik)
Paſſa fuit natura ſuo compaſſa dolori.
ail) *Sola deum riſit morientem natio praua,*
Cuius in opprobrium ſunt poſteriora. Propago
Perfida, gens durae ceruicis! Diſce cor illud
Sic induratum mollire. Memento ruinae,
Terribilisque ducis aim) *Pharaonis. Diſce beari,*

Ooo *Sin-*

aib) Conformatio. *aic*) MS. IV. *Cum.* *aid*) MS. II. & IV. addunt: *Eſt.* *aie* MS. II. & IV. *Vt.* *aif*) MS. II. *motam.* *aig*) MS. II. & IV. *dederunt.* *aih*) MS. II. & IV. *caligans.* *aii*) MS. IV. *quia.* *aik*) MS. II. & IV. *iſtam.* *ail*) Significatio. *aim*) MS. II. *Terribilis duri.* MS. IV. *Terribilis diri.*

A. C. MCCXVI.

Singula de Chriſto ſcrutare. Videbis aperte.
Nonne pati Chriſtus ſic debuit? indice ſcripto:
A ligno dominus regnauit, ibique triumphans
Vicit, & eiecit hoſtem, mundumque redemit.
ain) *Sic homini pugnauit homo, ſed homo deus ipſe,*
Tunc certans, aio] *modo ſceptra* aip) *tenens,* aiq) *iudexque futurus.*
air) *Quod* ais) *Deus, & nullus alius, quod* ait) *filius ipſe,*
Non perſona patris, vel ſacri flaminis, eſſe
Debuit ipſa ſalus hominis, ſic collige paucis:
Ciuibus angelicis coelo naſcente creatis,
Lucifer, egregiae lucis, de luce creantis
Plus aliis ſumſit, ideo aiu) *praeſumſit. Et inde*
Turgidus in lucem ſummam praeſumere coepit.
Vidit enim: gigni lumen de lumine; verbum
De patre. Vidit item: ſacrum aiw) *procedere flamen:*
Ex vtroque. Trium naturam vidit eandem.
Perſonas varias tres illas aix) *vidit. Et vni*
Inuidit ſoli verbo, voluitque creatus
Patris adaequari genito. Diſpono aiy) *ſedere*

Ad

ain) *breuitas.* aio) MS. II. *pugnans.* aip) MS. II. & IV. *regna.* aiq] MS. II. *tenet.* air] deminutio. ais] Fragmentum MStum Gvelpherbytanum. MS. II. & IV. *Cur.* ait] MS. Gvelph. *Cur.* ita & MS. II. & IV. aiu] MS. II. *accepit eo.* aiw) Fragm. MS. Gvelph. & MS. II. *ſanctum.* aix] MS. Gvelph. *Et has perſonas diuerſas.* MS. II. & IV. *Et tres diuerſas perſonas.* aiy] MS. II. *propono.*

Ad partes aquilonis, ait, ſimilisque videri aiz) A. C.
Summo. Sic voluit fieri ſcelus incola coeli. MCCXVI.
Sed breuis hoſpes erat, quia ſcelum ferre ſceleſtum
Non potuit. Sed, vbi fuerat mox lucifer aka) *ortus,*
Occidit, & verſum fuit illud akb) *mane repente*
Inſero; bonitas in peius; apex in abyſſum;
Spiritus in daemonem, akc) *Fueratque* akd) *biformis in hora:*
Clarus & obſcurus; bonus, & malus; altus, & imus;
Angelus & daemon, qui pasſus ad ima ruinam
Omnibus ordinibus decimam detraxit & aeq;
Vnicuique ſuam. Poſt curſum ake) *quinque dierum*
Sexta dies formauit Adam, formauit & Euam:
Conciues, paradiſe, tuos. Quibus actor eorum
Omne genus ligni guſtare bonique malique:
Notitiae lignum ne tangite. Subdidit ante
Cauſam: ne guſtu morerentur morte. Quid iſte?
Vidit eos, & ad hoc formatos, vt repararent
Angelicum numerum, qui corruit, & fruerentur

 De-

aiz] MS. G. MS II. & IV. *ſed ibo.* *aka*) MS. G *ibi mox lucifer ut fuit.* ita & MS. II. & IV. *akb*] Fragm. MS. Gv. MS II. & IV. *illi.* *akc*] MS. II. & IV. *Sanctum in daemonium.* *akd*] MS. IV. *fuerat.* *ake*] MS. II. & IV. *curſus.*

A. C. Delitiis illis, quas perdidit angelus. Inde
MCCXVI. Quid faciet verſans. Serpentis imagine ſumta
Rectus & erectus veniens, clam venit ad Euam:
Affari non auſus Adam. Cur, inquit, ab eſu
Praefati ligni prohiberis? Subdidit illa:
Hoc ideo, ne forte per hoc moriamur. Ad illud
Forte minus fortem credentem vidit, & inde
Fortior his illam viçit: Non ſic, ait, imo
Veſcere. Sicque ſciens potes eſſe boniq; maliq;,
Sicut dii. Tumefecit eam ſpes irrita tanti
Polliciti. Vetitum guſtauit. Idemque maritus,
Ne turbaret eam, quamuis ſibi conſcius egit.
Ille fuit primus error. Sed culpa ſecunda
Deterior: Non velle ſuum deflere reatum,
Nec precibus pulſare deum. Sed & ille retorſit
Crimen in vxoris vitium. Quid & vxor? Et illa
In fraudem ſerpentis. Et haec defenſio culpae
Fons maioris erat offenſae. Sed cecidere
De ſolio, paradiſe, tuo. Damnatus vterque.
Sic genus humanum periit. Nec profuit illi
Vel ius naturae, vel ius legale vel vlla
Virtus quin animas glutiret tartarus omnes.
Tanta tot excurſis annorum millibus ira
Infremuit, nec adhuc tam dira procella quieuit.
Filius ergo dei, ait ſecum: Quia Lucifer in me
Praeſumſit. Ruit, & periit. Fuit illa ruina
Iſtius radix. Sic ſum quaſi cauſa remota

Ha-

Huius peſtis. Ero vicinae cauſa ſalutis. A. C.
Si certare velim propria vi, corruet hoſtis MCCXVI.
De facili. Sed ſic ſi vicero: viribus vtar.
Et non iudicio. Quare cum vicerit hoſtis
Calliditas hominem, ductu rationis oportet,
Vt ſit homo qui vincat eum, lapſusque reſurgat,
Qui cecidit, ſeſeque potens euellat ab eius
Vnguibus, & liber incedat vertice recto.
Qui ſeruile iugum, ſubiit, viuatque beatus
Qui miſer periit. Sed oportet, vt ille Deus ſit.
Non aliter virtus hominis proſterneret hoſtem,
Ni Deus indueret carnem: qui ſic erit vna
Cum virtute Dei virtus humana. Neceſſe
Eſt igitur, ſicut hominem proſtrauit ab ipſo
Sternatur; Sic a ligno vicit, & inde
Vincatur; Laqueo, quem fecit, eo capiatur.
Filius haec. Eius fuit ergo paraclitus autor
Conceptus, propriaque manu contexuit illi
Humanos habitus, qui clam deſcendit in aulam
Virginis, & foribus clauſis egreſſus ab aula
Virginea, porta clauſa Res vndique mira:
Ingreſſus mirus; egresſus mirus; & omnis
Vice progresſus mirus; Nihil hoſtis in illo
Repperit eſſe ſuum. Sed rem tamen eſt alienam
Aggresſus: damnans illum, damnatus ab illo.
Morte crucis damnauit eum. Tulit in cruce noſtras
Non eius maculas. Ibi crimina noſtra delebat.

A. C. *Et quae non rapuit, tunc exſoluebat. At ipſa*
MCCXVI. *Mors non euaſit, dum ſic inuaderet illum,*
Quæ dum ſorberet hominem, diritatis ab hamo
Interempta fuit, & ſic abſorpta putauit
Vincere. Sed ſtupuit vinci, quia Spiritus eius
Tartara iure ſuo ſpoliauit, & eius amicis
Conuertit tenebras luctus in gaudia lucis,
Quos regio mortis tenuit. Sic ſola redemit
Gratia. Propter quem coepit, ſic deſtitit ira.
Stemmata ſic rerum plene ſcruteris in illis
Omnibus. Oſtendit ſumma rem manifeſte.
Sola duo tolles, ubi rem non ponit aperte.
Hoc ita propoſito: *Non eſt mea parua poteſtas*
Non exilis honor. Plus innuo, quam loquor, & res
Et ipſo verbo maior, pro parte meorum
Si veniam, ſi fortaſſe loquor. Modus iſte loquendi
Eſt ſapor, & tali ſermone modeſtius vtor.
Sic cooperta venit ſententia, non aperitur
Res plene. Plus eſt in re, quam ſermo ſit in ſe
Exque tot & tantis opibus a patre relictis
Dilapidator opum nec habet quo tegmine velet
Pauperiem, nec habet teſtam, qua praetulit ignem.
Sicque de re minima dico. Nimis immoderate
Arguo, quod non eſt moderatum. Nec modus in re.

Nec

A. C. MCCXVI.

Nec modus in verbo, ſed res moderatior ore.
Sermo tamen minimus in re minus innuit eſſe.
Ille vir egregius. Vox haec ſonat optimus, aut vir
Peſſimus. Oblique nos reſpicit. Hic ſonat haec vox
Tranſuertit viſum. Vel peccat viſus in iſtis
Ambiguis. Res eſt cooperta, ſed uſus apertus:
Inſpectis virgis pueri rubor ora reliquit
Et facies exanguis erat. Talis color ipſum
Significat timuiſſe. *Rubor perfunderat ora*
Virginis. Haec facies notat hanc puduiſſe. *Vagando*
Crinibus inceſſit comis. Modus iſte reportat
Luxuriaſſe. Datae da ſigna frequentia formae;
Profer res ipſas, ſed eas ne profer, vt ipſas.
Imo notas rerum ſoleas: pallere timorem:
Comptura venerem; ſubitoque rubore pudorem:
Remque notis certis oſtende,ſequente priorem.
Hic color. Hic ſexus. Haec aetas. Iſta figura.
Nuper in alterius thalamo. Sed dicere nolo.
Taliter abſcindo vocem, nec dico quod iſtae.
Imo, quod iſtius aetatis ſine figurae.

C. A. MCCXVI. *Magnus es, & genibus flexis tibi ſupplicat orbis.*
Cum poſſis noli ſaeuire. Memento Neronis.
Sic re collecta nil amplius addo. Vel ecce
Exemplum vario clauſum ſermone ſub iſto
Magnus Alexander cum bella pararet Athenis,
Nulla reformandae placuerunt foedera pacis,
In pignus niſi forte datis ſapientibus vrbis.
Vnus prudentum reſpondit ad iſtud, & iſtis:
Forte lupus bellum paſtori mouit. Vtrinque
Tractatum de pace fuit Sed formula pacis
Nulla lupo placuit, ni pignus & obſes amoris
Traditus eſſet ei cuſtos gregis. Hoc ita facto
Ante fuit timidus, ſed nunc ſecurior, hoſtis.
Subſtitit hoc dicto. Rem voluit aſſimilari
Exemplo. Prudenter enim partem dedit auri,
Partem ſeruauit animo. Modus iſte periti:
Dimidio verbo vim totam claudere verbi.
Talibus egregium ſententia nacta colorem
Non detecta venit, ſed ſe per ſigna reuelat.
Lucet ab obliquo, nec vult procedere recte
In lucem. Specien ſunt quinque, ſed eſt color idem.

Verborum flores & rerum confer in vnum.
Area ſermonis reſperſa ſit his ſpeciebus.
Florum ſurgit enim quidam concurſus odorum.
Et redolet plene permixtus vterque colorum.
Quid deceat noſti, dicisque decentia dici,
For-

Forte tamen ductus caſu, non arte, nec in re, A. C.
Sentis, quid primo viſu ſpeculeris, & in quo MCCXVI.
Profundes ſtudium? Quis ſit locus vnde ſtudendi
Anticipas curſum? Quo gignat origo decorem
Verborum? Sed mens hac parte vagatur, & illa.
Et vaga ſunt mentis dubiae veſtigia, tanquam
Coeci palpantis. Quae vel qualis ſit via, cuius
Eſt oculus baculus, & dux fortuna. Quid ergo
Arte domes animum, qui, ne quaſi ſcurra vagetur.
Sume locum certum. Tria tantum ſunt loca: Primus:
Dictio flexibilis per tempora; Proximus illi:
Dictio per ſolos caſus inflexa; ſupremus:
Dictio perſiſtens immota. Modusq; ſit iſte:
Ecce locum primum puta verbum. Tranſeat iſtud
In nomen fixum, quod vel deſcendit ab illo,
Aut ab eo quod ei ſenſu praeponderet aequo,
Vel ſatis expresſa ſimiletur imagine verbum.
De verbo nomen, tanquam de ſtipite ramus

A. C.
MCCXVI.

Exit, & ex eius retinet radice ſaporem.
Sed quia nomen idem facit, & non ſufficit ad rem,
Appoſitis verbis aliis, & acumine mentis,
Ex hac ſcintilla totus reparabitur ignis.
Hoc igitur ſtudium fundens, rem ſic age: Nomen
Quemlibet in caſum varies, & cuilibet aptes
Talem iuncturae ſeriem, quae ſeruiat apte
Propoſito. Sed adhuc deſuda pectore toto.
Mentis in incude ſtudioſe cude. Recude.
Denique quod deceat excude. Sed ordo ſit iſte:
Ante modos omnes in pectore collige. Poſt haec
Elige quid melius, ſub quo ſententia caſu
Auribus inſtillet iucundis. Hic operetur
Iudex diſcretus. Diſcrete cerne. Sed iſtud
Vt bene diſcernas, opus eſt ſimul artis, & vſus.
Luceat exemplo res iſta. Sit hoc rude thema:
Ex hac re doleo. Sic vtere lege ſtatuta:
Ex hoc fonte mihi manat dolor. Hic mihi ſurgit
Radix, vel ſemen, vel frons, vel origo doloris.
Res haec materiam præſtat, cauſamq; , dolori.
Seminat, aut gignit, aut ingerit, ipſa dolorem.
Vulneribus duris in me, dolor anxie, ſaeuis
Mens quaſi ſuccumbit male ſoſpes & aegra dolore.
A verbo doleo ſic nomen ſume doloris.
Quemlibet in caſu ſic mutes. Cuilibet addas

Stru-

Structuram vocum ſimilem, quae compe- tat ipſi A. C. MCCXVI.
Materiae. Vel item ſic ſumes nomen ab illo,
Seu magis a ſimili, verbo ſignante dolorem.
Qualia ſunt: ſuſpiro, querer, gemo, lacri- mor. Inde
Nomina ſunt: lacrymae, gemitus, ſuſpiria, queſtus.
Sic ergo ſenſum verborum nomina dicant.
Ex animo veniunt ſuſpiria; queſtus ab ore;
In faciem manant lacrymae; gemitusque reſume
Continuos. Sed dic feſtiuius iſtud. *Ab imo*
Pectoris erumpunt ſuſpiria; queſtibus aer
Exclamat; lacrimas deriuat fons oculorum;
Et gemitus rumpunt animum. Sic nomina verbis
Artifici quodam nectit tranſumtio nodo.
In proprie ſumtis ſatis eſt iucunda venu- ſtas,
Et bene transſumtis magis eſt connexa vo- luptas.
Dictio per ſolos caſus inflexa fruatur
Duplice conſilio. Quoddam deſiderat ipſum
Mobile, ſed ſecus eſt in fixo. Conſulis iſti
Ex alia. Sed in hac forma praeconſule primo.
Regula, quae ſupra docuit conuertere ver- bum.
Mobile, ſub ſimili forma conuertit. Eisdem

Paſ-

A. C. MCCXVI.

Paſſibus hic curras, & ibi; quia ſeruat eandem
Curſus vterque viam, quod themate lucet in iſto.
Candidus eſt vultus. Sic iſtud mobile mutes,
Et poſitam legem ſerues. *Illuminat ora*
Candor. Candoris radio vel luce coruſcat.
Nubit candori facies. Solis gerit inſtar
Candorem maxilla ſuum, mundoque dieſcit
Ex ſolo candore genae. Sedet hic modus apte.
Vſus hyperbolycus miro de more vel auget,
Vel minuit, laudes, & culpam criminis. Haec ſunt
Crimina, vel laudes ipſius idonea ſedes.
Sic candor ſumes a candidis, vt variatis
Caſibus occurrat melior modus, aut nihil inde
Sume. Sed a niuenus, quod ei ſimilatur, & inde
Elicies fixum, puta nix. Hunc accipe curſum:
Non diſtant forma nix & gena. Candor in ore
Tanta luce nitet, quaſi ſit vnus aemulus. Ora
Accedunt candore niui. Proprioque nitore
Et facies imitata niuem. Tertiusque triumphi
Cum niue decorat vultus. Pertranſeo quintum,
Qui ſumendus erit, cum poſcit apoſtrapha ſumi.
Mobile ſic mutes in fixum, quod ſit ab ipſo

Siue

Siue ſuo ſimili natum, voceſque coaptet A. C.
Prudens miſceror, ſeriemq; venuſtet carum. MCCXVI.
Vt ſeries vocum fixo cum fixa prioris
Materiae teneat mentem, varietque colorem.
Et ſonet illud idem, quamuis non ſit ſonus idem.
Nunc fixo praefige modum. Si ſtet bene fixum,
Nunc eget artificis ſtudio. Si non ſtet honeſte
In Caſu dicto, fiat detorſio caſus
In ſeriem, caſumque ſtude contexere vocum,
Vt rude thema nouae formae ſibi ſumat amictum.
Thematis eſt rudis haec facies: *Ego rem ſceleratam*
Conſilio feci. Faciem innuo verbi:
Conſilium ſtimulus faciendi vel ſcelerati
Actor erat facti. Vel ſic: *Suggeſtio praui*
Conſilii ſceleri cauſam ſe praebuit, aut ſe
Cauſam permiſit. Vel in hoc genus inuide verbi:
Conſiliis aſcendit opus. Vel: *Paruit illi*
Flagitioſa manus. Vel taliter elice verbum:
Conſilium ſcelerata manus produxit in actum.
Si quis item, quaſi rem crudam, tibi proferat iſtud:
Hoc factum dicunt omnes. Ita decoque verbum;

Hoc

A. C. MCCXVI.

Hoc factum vox eſt populi. Vel: *Publica fama*
Eſt teſtis facti. Vel. *Facto nulla reclamat*
Lingua, ſed id clamat vox plebis, & omnis, & vna,
Proſequar an plures? Ad quid? Sententia nullum
Reſpuit, vna quidem caſus aptatus ad omnes.
Poſſe ſtude reperire viam. Patitur reperiri,
Si reperire potes. Si cui via non ſit aperta
Non per eam, ſed ſtat per eum, cui deficit artis
Conſilium. Nec habet ſocium, quem conſulat, vſum.
Rem tria perficiunt: Ars cuius lege regaris;
Vſus, quem ſerues; meliores, quos imiteris.
Ars certos; vſus promtus; imitatio reddit
Artifices aptos. Tria concurrentia ſummos.
Locum: *Quae flecti nequeunt immobile vulgus;*
In ſermone licet tolerabile, tollitur apte:
Saepius & melius plebs illa recedit ab aula.
Sub quadam forma ſeruanda, Forma ſit iſta.
Inſpice quid talis vox innuat. Exprime tandem
Nomine, vel verbo, rem, quam notat. Vt noua forma
Prodeat, & melior quam prima. Sit hoc breue thema:

Tunc

Tunc veniet. Tunc, eſt nota temporis. Exprime tempus A. C. MCCXVI.
Illud per nomen, talem ſeruando tenorem:
Ille dies transmittet eum. Si thema ſit illud:
Huc veniet; verbis addet modus iſte decorem:
Hic locus admittet venientem. Vel: *Venienti*
Hoſpes erit, ſiue nocturnus, ſiue diurnus.
Dicere ſeu mauis ornatius, accipe rurſum
Iſtud dicturus: Semel, aut bis, ſiue frequenter
Delinquo. Dicas: Eſt vnica, ſiue ſecunda,
Siue frequens animi contagio. Vel: *ſcelus ipſum*
Incipit, aut in me redit, aut crebeſcit in vſum.
Lege pari pones, vbi ponitur iſte, vel ille;
Alter & alteruter. Si ſubdiſiunctio fiat
Pones alteruter. Si res diſiunxerit alter.
Sed neque ſic dices: *Si venerit ille, recedet*
Iſte. Sed; *Acceſſus operabitur ille receſſum*
Iſtius. Ille fuit rudis, & hic modus artis
Eſt genus illud idem: *Currit plebs vndique circa*
Vrbem. Plebs vrbis celeri pede circuit vrbem.
Iuſte punitur pro crimine. Congrua cauſa
Eſt crimen poenae. Ne quos exemta fatigent,
Plurima ſub paucis, & caetera claudo ſub iſtis.
Si vim ſcire velis maiorum ſiue minorum:
Sic

A. C. MCCXVI.

Sic ſe maior habet, ſicut minor. Inſpice pauca
Quae lex eſt paucis, & pluribus. Inſtruit actor
In topicis, vt pauca magis ſpeculatio, maior
Eſt via. Ne longis igitur ſermonibus errem,
Non eat exemplum per ſingula, ſed potiore
Conſilio ſunt multa breui concluſa ſigillo.
Oblatrator ades, Das thema: *Reſiſtere tentas.*
Rem petis inſtanter. Spatium peto. Poſtulo mentis
Conſilium. Nimis es praeceps exactor. Ad horam
Non poſſum. Tolera. poterit mora, quod nequit hora.
Non venit ex facili res iſta, nec absque labore
Sed mens quando ſtudet, tanquam pugil, anxia pugnat.
Pugnat enim ſecum. Petit vt ſibi conſulat, & non
Conſulit ipſa ſibi. Repetit, patiturque repulſam.
Ipſa ſecunda fui. Feruentius inſtat, & ipſa
Perſtat adhuc contra ſe. Curis anxia torquet
Se tandem. Quod vult extorquet vi violenta

A ſe. Sed laeto ſi vis gaudere triumpho, A. C.
Quod minus eſt ſupple; quod plus abrade; quod hirtum MCCXVI.
Come; quod obſcurum, declara; quod vitioſum,
Emenda. Curis iſtis ſunt omnia ſana,
Adiice praemiſſis, quia dictio quae ſonat vna,
Et quaſi mater hyles, quaſi res rudis & ſine forma.
Des illi ſociam. Dabit haec adiectio formam.
Quae magis vt niteat, pingat transſumtio clauſam
Quando duae coeunt tali compagine: *Pratum*
Ridet, Vel: *ſtudium floret*. Vel collige voces
Complexas & eas multas, & in aggere tali:
Venit in opprobrium menſae menſale lutoſum;
Panis furfureus; cibus aſper; potus amarus;
Vernula pannoſus. Vel mobile ſic variemus:
Menſa fuit pauper & paruula; mappa vetuſta
Et contrita; cibus incoctus & horridus; ipſe
Potus acetoſus & turbidus; aſſecla menſae
Vilis & illepidus; totum fuit absque decore.
Aut ita ſe fixum determinet: Es cato mente;
Tullius ore; Paris facie; Pyrrusque vigore.
Aut ita tranſumes: *Roſa vultus; lilia frontis;*
Dentis ebur; flammae labiorum; balſamus oris.

Ppp Aut

A. C. MCCXVI.

Aut ſic improprie, ſed honeſte: *Typhus amoris*;
Dalila Sanſonis; vel Marcia pone Catonis.
Mobile ſub ſimili caſu determinet ipſum,
Et ſub disſimili fixo determino fixum.
Mobile ſic etiam determinat, aut genitivus.
Scilicet his verbis: vt ſi dicatur auarus:
Plenus opum; vacuus virtutum; auidisſima rerum.
Prodigus alterius rerum; retinensq; ſuarum.
Siue dicas, vt hic ſi proſequar ore Neronem:
Mens ſua tot vitiis damnabilis eſt alienis
Facta maligna, ſuis peior, ſibi pesſima, nulli
Vtilis, & cunctis damnoſa. Vel ecce ſequentes
Caſus. *Hic inter epulas illotus in omnem*
Eloquio, ſemperque gula feruente paratus
Ad nimium. Nec vina probans, nec ſumta redundent
In vomitum. Foedare ſolet conuiuia, Spirans
Coenum, deſpumans vinum, fundensque venenum.
Hic ſonus extremus eſt oris Sydoniani,
Sed melius duplicem ſociet ſibi mobile caſum.
Quod patet hic: *Menſale placet nouitate decorum*
Et candore; cibus pretio conditus, & arte.
Potus tam vino ſapidus, quam nectare. Vna.
Me-

Moribus inſignis & veſte. Facetia dandi A. C.
Et vultus dantis. Duplex eſt gloria menſae. MCCXVI.
Lege quidem ſimili rectos ita congero verbis:
Iam mihi contrahitur pellis. Quatitur cor. Anhelat
Pulmo. Riget lumbus. Curuatur ſpina. Tremiſcit
Corpus. Et ad limen ſtat mors. Aut applico rectum
Sub tali forma: *Verba ſapit vt Cato. Dicit*
Vt Cicero. Viget vt Pyrrus, Nitet vt Paris. Audet
Vt Capaneus. Amat vt Theſeus. Modulatur vt Orpheus.
Aut ita ſubiicias obliquos nominis: *Ira*
Aeſtuat. Aſpectu terret. Lingua tonat. Enſe
Inſurgit. Geſtu furit. Aut ſic collige clauſas:
Cordis contriti pietas diuina miſerta
Debita dimittit; peccata remittit; amorem
Ipſius omittit, & verae gaudia vitae
Promittit; ſed eam, niſi perſtet in eius amore
Amittit. Vel ſic aptes adverbia verbis:
Hiſtrio mane vomit. Cupide bibit. Immoderate
Diſſipat. Immunde viuit. Vel dic ita mixtim:
Colligit hic tales rapide. Speculatur acute.
Argute voluit. Inſtanter mittit. Amice
Compellit. Patiens expectat. In his bene iactis
Ad placitum mentis tam citus ſedet. Non male ridet.

A. C. MCCXVI.

In neutris animo turbatur. In his & in illis
Philoſophatur. Hic eſt modus & mos Sidonianus,
Et modus egregius. Clauſarum tantus aceruus
In duplici caſu facit inculcatio verſum.
Et ſunt hi caſus laudes & crimina rerum,
Laudando cumulat haec inculcatio plauſum
Et culpando. Frequens eſt malleus ad feriendum.
Sydonii calamus magis hunc ſibi deputat vſum:
Pluribus inductis clauſis producere verſum.
Diſtat ab hoc calamo Senecae contrarius vſus.
Liber is eſt vitii, qui non eſt ſeruus. Abundat
Cui ſatis eſt quod habet. Pauper qui plus cupit. Hic mos
Eſt Senecae: verſum celeri concludere fine
Dignus vterque tamen, ſed vtrumque ſequuntur, & iſtum,
Aut illum, nouitas quia plus iuuat, & modus idem
Plus ſatiat. Nec ero velut hic, nec ero velut ille.
Nec tantum vel ero longus, vel ero breuis, imo,
Et breuis & longus; de neutro factus vterq;
Si bene dicta notes, & rebus verba coaptes,

Si proprie dices, Si mentio namque ſit orta A. C.
Forte rei, ſexus, aetatis, conditionis, MCCXVI.
Euentus, ſi forte loci, vel temporis. Haec eſt
Debita proprietas, quam vult res, ſexus, & aetas,
Conditio, euentus, tempus, locus. Iſta venuſtas
Eſt electa, quia bene cum determino totum,
Termino ſub tali forma. Res condita tota
Eſt condita. Notam teneas, ſeruesque tenorem.
Haec nota tam pro ſe quam metro, ſeruit, & vna
Ars ad vtrumque facit, quamuis in diſpare forma.
Legibus armatur metrum, ſed proſa vagatur
Liberiore via, quia proſae publica ſtrata
Admittit paſſum, rhedas, & plauſtra. Sed arcta
Semita verſiculi non vult tam groſſa, ſed ipſas
Voces in forma grácili, ne corpus agreſte
Verbi mole ſua perturbet, & inquinet illum,
Vultque venire metrum tanquam domi cellula compto
Crine, nitente gena, ſubtili corpore, forma
Egregia. Seriem tantae dulcedinis auri
Neſcit habere parem iucunda decentia metri.
Proſacius verſus res groſſior. Omnia verba

A. C. MCCXVI. inditanter amat, niſi quae poſtrema reſervat.
Qualia ſunt, quorum penultima tendit in altum,
Caetera non decuit finem ſeruare ſupremum.
In ſimili forma retractat Agellius iſtud
Et ſubiicit cauſam: ne vocum debilis eſſet,
Et non ſufficiens, numerus concludere verſum.
Si ſit, vt eſſe ſolet, finalis dictio clauſae
Alterius formae, tamen iſta decentior, vt quam
Cauſa probat melior, & teſtis Agellius actor.
Caetera non variat ratio, ſed carmine metri
Legibus aſtricto, vel ab eius lege ſoluto
Ars eadem ſemper, quamuis quod pendet ab arte
Non ſit ſemper idem. Sic verba domentur vtrinque:
Arida non veniant, ſed eis ſententia ſuccum
Imprimat, & ſucco veniant & ſanguine plena.
Nec quicquam puerile ſonent. Sint pondere grandi
Sed non praegrandi. Sic ſunt oneri quod honori.
Nec veniant facie turpi, ſed & intus & extra
Sit color. Impingat manus artis vtrimque colorem. At-

Attamen eſt quandoq; color vitare colorem, A. C.
Exceptis, quos ſermo capit vulgaris & vſus MCCXVI.
Offert communis. Res comica namque recuſat
Arte laboratos ſermones. Sola requirit
Plana, quod explanat paucis res iſta iocoſa:
Tres ſumus impenſae ſocii, pueroque caremus.
Hoc pro lege damus: vt prandia noſtra paremus
Tempore quisque ſuo. Famulantibus ante duobus,
Tertius ecce dies, & me vocat hora coquinae.
Ignem faturus flatu pro follibus vtor.
Poſcit opem defectus aquae. Manus arripit vrnam.
Fons petitur. Lapis obiicitur Pes labitur. Vrna
Frangitur. Ecce duplex damnum prouentus, & vrnae,
Et defectus aquae. Quid agam? Dum conſulo mentem
Intro forum. Sedet vnus ibi circumdatus vrnis.
Aſſumtas dum verto manu, dum pernoto viſu,
Ille videns inopem, furtum timet, & mihi verbis
Turpibus inſultat. Confuſus abinde reuertor.
Inuenio ſocium. Rem narro. Reuertor. Ad illum
Inquio. Tuque ſequens proclames funera patris,
Diſſimulo, repetoque locum. Manus haec capit vrnam,

Concurſum tolerat. Crebrum vetat, & quaſi creber A. C.
Ille ſonus vocem deformat & auget hiatum MCCXVI.
Tu cite te tute tanta virtute tueris.
Littera ſic eadem pudor eſt repetita pudenter.
Et nimis aſſidue decor eſt repetita decenter.
Cum non ſit ratio rationis de ratione:
Hinc non eſt ratio, praebere ſidem rationi.
Sic verbum vileſcit idem, tam ſaepe reſumtum,
Tamque ſupervacuum, moderata reſumtio vocum,
Infantes, ſtantes, lacrimantes, vociferantes.
Quatuor haec generant vitium. Contagio quinta:
Quando venit ſuſpenſa nimis conſtructio longa.
Adiiciunt ſextam: quando traiectio verbi
Inconcinna venit. Vt: Luci miſimus elyn.
Ecce dedi pecten, quo ſi ſint pexa relucent
Carmina, tam proſae quam metra. Sed an bene pexa
Hoc ſpeculo poteris plene diſcernere formam.
Cum faciem verbi ſpecularis, an inquinet illam
Forte latens aliquis naeuus, non ſola ſit auris,
Non ſolus iudex animus. Definiat iſtud

A. C. MCCXVI.

Iudicium triplex: & mentis; & auris; & vſus.
Eſt modus iſte mihi ſuadenti verba polire.
Caſtigo mentem, ne ſtando moretur in vno.
Sordet enim more ſtantis aquae. Sed transferor ardens
Huc & illuc, & rem nunc iſto pingo colore,
Nunc alio. Nunc voluo ſemel, ſed ſaepe reuoluo.
Mens agilis demum, cum fecerit vndique girum,
Eligit ex multis vnum. Reſpirat in illo
Vtque putat ſine labe, loco. Sed fallitur augur
Caſibus in multis. Dum ſunt in mente ſepulta,
Multa ſedent animo, quae non tamen approbat auris,
Eſto quod, ut mulcet animum, ſic mulceat aurem,
Et duo complaudant in idem. Non ſufficit iſtud,
Nec dum credo niſi replicem. Speculatio prima
Nec bene nec plene diſcernit. Quando revoluo
Rem, magis euoluo. Si ſit foetentis odoris,
Mota magis res peius olet. Si plena ſaporis
Plus repetita ſapit. Sit iudex ergo triformis
Propoſiti verbi: Mens prima; ſecunda ſit auris; Ter-

Tertius & ſummus totum qui terminet vſus. A. C. MCCXVI.
Omnia quae reperit ratio, vel ſuggerit ordo
Vel polit ornatus. Si vis meminiſſe memento
Huius conſilii, quamuis breuis officioſi.
Cellula quae meminit eſt cellula diuitiarum,
Deliciasque ſitit non taedia. Visne placere
Iſti? Non oneres illam. Vult illa benigne
Tractari, non mole premi. Quaſi lubrica res eſt
Et rerum turbae non ſufficit. Hanc ita nutri:
Quando famem reficis dapibus, non ſis ita plenus,
Vt nihil apponi queat amplius. Eſto refertus
Plus ſemipleno, pleno minus. Ingere ventri,
Non quantum poſcit, ſed quantum proſit. Alenda,
Non oneranda quidem, natura eſt. Sed inter vtrumque,
Et citra plenum, ſubſiſtere, ſanior vſus.
Sic etiam potans, potum ratione refraenes,
Potiſſes, & non potes. Sumatur honori,
Non oneri, potus. Bibe parcus, non temulentus.
Pulcrius accuſat ſitiens, quam vina recuſat
Ebrius. Et ſimili guſtanda ſcientia lege,
Quae

A. C. MCCXVI.

Quae cibus & potus animae. Sic nutriat illam,
Vt ſe praeſtet ei iucundam, non oneroſam.
Scire ſitis hanc rem totam: ſit ſecta minutis
Particulis pluresque ſimul ne ſume, ſed vnam
Fer ſemel, & partem minimam, multoque minorem
Quam valeant humerique velint. Erit ergo voluptas,
Et nullum pondus, in pectore. Sit comes vſus,
Dum res ipſa recens eſt, & noua. Verte frequenter
Et replica. Poſt hoc paulum ſubſiſte. Morare.
Reſpira. Morula quadam medianta vocetur
Altera, quae cum ſit ſimili ratione retenta
Praeſcriptae cellae demum compaginet ambas,
Et bene conſolidet, & eas conglutinet vſus.
Tertia ſit nodo ſimili coniuncta duabus.
Quarta tribus. Sed in his peccas, niſi ſemper agendis
Taliter inſiſtas, vt citra taedia ſiſtas.
Haec ratio vires ſenſus extendit ad omnes.
Obtuſos acuit. Duros emollit. Acutos
Et molles ad plus extollit. Qod minus iſtis
Hoc minus eſt illis. Ideo lex dicta coaptet
Pon-

Pondus vtrisque ſuum. Speculum ſit omnibus vnum: A. C. MCCXVI.
Adde modos alios, quibus vtor, & expedit vti.
Viſa vel audita, vel praememorata, vel ante
Acta mihi meminiſſe volens, ita confero mecum.
Sic vidi. Sic audiui. Sic mente reuolui,
Sic egi. Vel tunc, vel ibi. Loca Tempora; Formae;
Aut aliqaue ſimiles notulae, mihi ſunt via certa,
Quae me ducit ad haec, & in his intelligo ſignis
Iſtud & illud erit, & imaginor illud & illud.
Tradit imaginibus peregrinis Tullius artem,
Quam meminiſſe decet. Sed ſe docet, & ſibi ſoli.
Subtilis ſubtile ſuum quaſi ſolus adoret.
Sed ſubtile meum placeat mihi. Non placet illi.
Cui placet & prodeſt quaſi delectatio ſola
Vim memoratiuam validam facit, vnde nec iſtis
Sed neque credo nobis aliis. Si ſint tibi durae,
Si minus acceptae. Sed ſi vis tutius ire,
Fingi tibi notulas, quaſcunque dat optio mentis,
Dum te delectent, dum tu docearis in illis.
Sunt aliqui qui ſcire volunt, ſed non operari
Hoc

A. C. MCCXVI.

Hoc ſtudium, poenamque pati. Modus iſte catinus
Vult piſcem ſed non piſcari. Non loquor illis.
Sed ſi quos tam ſcire iuuat, quam poena ſciendi.
In recitante ſonent tres linguae: prima ſit oris;
Altera rhetorici vultus; & tertia geſtus.
Sunt in voce ſuae leges, & eas ita ſerues:
Clauſula dicta ſuas pauſas, & dictio ſeruet
Accentus. Voces, quas ſenſus diuidit, illas
Diuide; quas iungit, coniunges. Domes ita vocem,
Vt non diſcordet a re. Nec limite tendat
Vox alio, quam res intendat, eant ſimul ambae.
Voxque quidem ſit imago rei. Res ſicut habet ſe,
Sic vocem recitator habe. Videamus in vno.
Ira genus flammae, materq; furoris ab ipſo
Felle trahens ortum cor & interiora venenat.
Felle cremat flamma cerebrum turbatque furore
Exteriora cremat flamma, turbatq; furore.
Exit in hac ipſa forma: vox fellea; vultus
Accenſus; geſtus turbatus. Et interiorem
Exterior ſequitur motus, pariterque mouentur

Vnus

Vnus & alter homo. Perſonam ſi geris huius, A. C. MCCXVI.
Quid recitator ages? Veros imitare furores.
Non tamen eſto furens. Partim mouearis vt ille,
Non penitus. Motusque tuus ſit in omnibus idem,
Non tantus. Sed rem ſicut decet innue. Geſtum
Praeſentare potes. Agreſtis & eſſe facetus.
Vox vocem, vultus vultum, geſtusque figuret
Geſtum. Per notulas haec eſt moderata venuſtas.
Hic modus in lingua recitante venuſtus, & auri
Hic cibus eſt ſapidus. Sic ergo feratur ad aures,
Vt cibet auditum vox caſtigata modeſte.
Vultus & geſtus gemino condita ſaporé
Vis venit a lingua. Quaſi mors & vita cohaerent
In manibus linguae, dum forte iuuetur vtroque
Vultus & geſtus moderamine. Sic ſimul ergo
Omnia concurrant, iuuantia commoda: ſermo
Concinnus; ſeries vrbana; retentio firma.
Non plus laudis habet, ſi res recitetur inepte

Quam

A. C. MCCXVI.

Quam ſine praemiſſis. Recitatio facta venuſtet.

EPILOGVS ad Papam.

Iam mare transcurri. Gades in littore fixi,
Et mihi te portum ſtatuo, qui maxima rerum,
Nec Deus es, nec homo, quaſi neuter es inter vtrumque,
Quem Deus elegit ſocium. Socialiter egit
Tecum partitus mundum. Sibi noluit vnus
Omnia, ſed voluit tibi terras, & ſibi coelum.
Quid potuit melius? quid maius? cui meliori?
Vel cui maiori? Dico minus. Imo vel aeq;
Magno, vel ſimili. Pater ergo, vicarie Chriſti,
Me totum committo tibi, ſapientia cuius:
Vt fons ſcaturiens; rationis acumen: vt ignis
Scintillas iaciens; velox facundia: tanquam
Torrens praerapide currens; & gratia mira.
Omne quod humanum transſcendens dicere vellem
Plene. Sed res eſt longe foecundior ore

AD IMPERATOREM.

Imperialis apex, cui ſeruit poplite flexo
Roma caput mundi, cuius prudentia remus
Totius imperii, qui plenus nectare dulci
Muſarum redolet, conditus aromate morum.

Pace

Pace tua loquar, & pacis cum plurima poſſis, A. C. MCCXVI.
Poſſe modum ſeruare velis. Haec imprime menti:
Quando nocere potes noli. Satis eſt nocuiſſe,
Poſſe nocere. Nihil facies, quod poſtea velles
Non fieri. Sed ſit mens cauta praeambula facti.
Nonne vides, ſi vera notes, in principe noſtro?
Nonne crucis ſeruus, & Chriſti miles, & enſis
Totius eccleſiae? Deuotio poſcit amorem,
Non odium; laudem, non culpam; praemia poſcit,
Non poenam. Toleres igitur, qui caetera vincis,
Te vinci, vincique velis, regemq; reuerti.
Flos & apex cleri! Solita dulcedine ſtillant
Praedulces ex corde faui. Mihi porrige partem
De mellis dulcore tui. Pro principe noſtro
Supplico. Sum minimus. Es maximus. Attamen eſto
Flexilis, & melius ſtet ei ratione potentis.

AD ARCHIEPISCOPVM.

Quod Papae ſcripſi munus ſpeciale libelli
Accipe flos regni. Primo potiaris honore

A. C. MCCXVI.

Huius ſecreti. Nec id vnum ſume, ſed vna.
Do tibi me totum, Guillerme, vir auree. Totus
Sum tuus ad votum, cuius cor in omnibus amplum
Non capitur minimus, ſed ſemper anhelat in altum.
Nobilitas dandi, quam non nouere moderni,
Eſt innata tibi, qui ſolus gemma decoris.
Das ita, ne qua manus ſit dando latior, aut mens
Lotior aut morula breuior. Tu ſolus es ille,
Cui deuas effudit, quicquid decet. Vt puta pectus
Magni conſilii, quo pectore pectora regum
Se fulcire ſolent ad magna negotia regni.
Magnus es in dando; prudens in agendo; modeſtus
In geſtu; rigidus in iure; fidelis in omni
Re. Semper tuos diuina praeambula virtus
Vrget ſucceſſus,& ſemper in ardua creſcis.
Sed licet omnis apex tibi creſcat honoris honore,
Creſcere non poteris, quantum de iure mereris.

Explicit.

II. Ad *Guilhelmum Cancellarium* l. 1. Initio. *Quod papae ſcripſi munus ſpeciale;* cuius me-

br) Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 38.

meminit Io. BALEVS, *br*) eſt ſolum appendix exigua poetriae nouae, legiturque verſ. 2095. ſeqq. A. C. MCCXVI.

III. De *ſtatu curiae Romanae* Lib. I. Initio: *Nuper Apoſtolica Galfridus ſede relicta bs*) Extat inter varia doctorum piorumque virorum de corrupto eccleſiae ſtatu poemata per Matth. FLACIVM ed. Baſileae 1556. *bt*) titulo: *Ganfredus de ſtatu curiae Romanae & de eius ironica recommendatione.* Exſtat & carmen hoc velut anonymi cuiusdam & ineditum in Io. MABILLONII Analector. Veter. Tom. IV. ed. Pariſ. 1685. *bu*) Scopo & titulo prorſus contrariis exemplari Flaciano. Inſcribitur enim: *Veteris poetae carmen apologeticum, interlocutoribus Ganfrido & Aprile, aduerſus obtrectatores curiae Romanae.* Sane praefatio illa 48. verſuum, qua caret editio Flaciana, expreſſe v. 25. ſs. ſcopum carminis defenſionem Papae & curiae Romanae facit. Differunt editiones Flacii & Mabillonii, quoniamque prior rarior eſt operae duco pretium diuerſitates lectionum, easque rectiores & potiores notare v. 50. edit. Mabillon. *tenet*; ed. Flaciana *tenens.* v. 57. M. *Facturus es? & quid.* Fl. *Facture quid eſt quod* v. 60. M. *Reſpondet*, F. *Reſpondit.* v. 65. M. *agri* F. *arae.* v. 67. M. *horti* F. *arae.* v. 75. M. *ſonat.* F. *refert.* v. 87. M. *in excelſos* F. *per celſos.* v. 88. M.

br) v. BALEVS. l. c. *bt*) p. 418. *bu*) p. 525.

A. C. M. & F, *Nec* ibid. M. *obeſſe* F. *abeſſe*. v. 90. M.
MCCXVI. *vena boni, mellea dona.* F. *praedulci venaque melle* v. 96. M. *Fur.* F. *vir!* v. 99. M. *Bachica* F. *Grandia* v. 112. M. *ibi.* F. *illic* v. 113. M. *altos* F. *aptos*. v. 126. M. *ingreſſus* F. *greſſus*. v. 131. M. *Auferet* F. *Non trahet* v. 137. M. *eſt an* F. *num ſit* v. 139 M. *pelorum* F. *virorem* v. 143. M. *aliqua* F. *etiam* v. 151. M. *non.* F. *nec*. v. 156. M. *trahant* F. *ferant* v. 157 M. *confundat* F. *compeſcat* v. 165. M. *vbi* F *ſine* v. eod. M. *pugnant* F. *tractant* v. 166. M. *Quaeque ſuo, ceſſant murmura, lingua ſilet*. F. *& ceſſant linguae murmura, cuncta malae*. v. 172 M *ſolito* F. *grauius*. v. 173. M. *eiectus ideo ſuit*. F. *eiectum pepulerunt*. v. 177. M. *Quicquid* F. *Si quid* v. 187. M. *Litis ante ingreſſum*. F. *lite recens orta*. v. 194. M. *qui*. F. *vt*. v. 204. M. *ſacros oculos*. F. *pedes ſacros*. v. 205. M. *pontus* F. *pelagus* v. 206. M. *Sic vniuerſos vrbs trahit illa viros*. F. *Roma frequens hominum ſic genus omne capit* v. 211. M. *Annon vt*. F. *Nonne velut* v 212. M. *ſic varios homines Roma videre ſolet*. F. *ſic huc diuerſo longius axe meant* v. 215. M. *Aethnae* F. *Hyblae* v. 219. M. *numeri non clara mente*. F. *clara non nomina voce*. v. 220. M. *ſolet* F. *ſolent* v. 221. M. *omnes* F *eos*. Eod. M. *deprehendere* F. *comprehendere*. v. 228. M. *ſi potes abſoluti tempore*. F. *Abſoluat ſi te tempus*. Eod, M. *breui*. F. *breue*. v. 232. M. *Contrahat* F. *Conterat*. v. 233. M. *ſit ad* F. *datur* v. 245. M. *Hoc impoſſibile eſt & ni ſint* F. *Non eſt quod timeas & ni loquor*. p. 256. M.

M. *ſcriptoris qui* F. *ſcriptores quis.* v. 262. M. *Caſtra, ſuper Rhodani fonte leuabit aquas.* F. *Chartam ſubroſam fonte lauabit aquae* v. 268. M. *Corda gemunt* F. *crede gemit* v. 271. M. *Qui iubet* F. *Quaelibet* v. 272. M. *tibi demet* F. *vel demet.* v. 277. M. *dimittat* F. *tibi mittat* v. 278. M. *veniat ne cibus absque ſale.* F. *vacuum ne ſalis intret olus.* v. 281. M. *mihi quidam,* F. *quidem mihi ceu* ibidem. M. *ipſos* F. *omnes* v. 284. M. *curtat* F. *cudit* v. 285. M. *vt ſit producta.* F. *Quid producenda.* v. 287. M. *corripit.* F. *concutit.* v. 290. M. *lima* F. *cura.* v. 291. M. *remittitur* F. *reuertitur* v. 292. M. *Dic lacerum digito* F. *Fortaſſis perdam* v. 303. M. *animi* F. *tanta ac.* v. 305. M. *quid miri.* F. *nimirum.* v. 306. M. *vnde* F. *inde.* v. 314. M. *Atque iterum* F. *vt rurſus.* ibid. M. *reddit* F. *reddat* v. 316 M. *rite* F. *ſponte* v. 319. M. *Contradicatur* F. *Contradictarum.* v. 323. M. *qua.* F. *quod* v. 324. M. *ſubit* F. *datur.* v. 326. M. *Nec* F. *Tunc.* ibid. M. *veteri* F. *ventis.* v. 337. M. *iuſtitiae libram* F. *Iuſtitiam ſubito* v. 341. M. *Nullus: & a ſimili.* F. *Scilicet haud aliter.* v. 344. M. *Quo ſtudio longum tempus abire videt* F. *Ducere quo ſtudio tempora longa ſolet.* v. 345 M. *mediaque* F. *mediaeque* v. 346. M *parte leuare ſolet* F. *ferre laborat onus* v. 355. M. *Non rogus* F. *Ignis & ibid.* M. *ſic ſic.* F. *non ſic.* v. 359. M. *honore* F. *odore* v. 365. M. *iungitur* F. *ungitur* v. 375 M. *exigua* F. *immenſo.* ibid. M. *ponto* F. *fundo.* v. 385. M. *illis* F. *illa.* v, 386. M. *pro quibus* F. *Hoc duce &* v. 414.

A. C. MCCXVI.

A. C. MCCXVI. 414. M. *ſonat* F. *docet*. v. 415. M. *Spargatis* F. *Spargamus* v. 427. M. *ſeruatur* F. *& conſeruatur* v. 453. M. *ponimus* F. *poſcimus* v. 427. M. *terraeque marisque*. F. *Terraque marique* v. 460 M. *qui in dominica non fuit*. F. *quod hac dicta non ſit in* v. 465. M. *perdite* F. *proditor* v. 471. M *Quid valet hic? Simonis ignotum nomen in vrbe eſt*. F. *Simonis ingratum valeat quid nomen in vrbe* v. 473. M. *Simonis de corpore*. F *tali de nomine*. v. 492. M. *nigri*. F. *magis*. v. 495. M. *cornua tangam* F. *facta recuſent* v. 505. M. *terrae* F. *petrae*. v. 508. M. *& niuei* F. *eſt inquam* v. 509. M *Si me trahat* F. *vel me trahet* v. 510. M. *aliquem* F. *alium* v. 523. M. *retrogradis* F. *retrogradus* v. 529. M. *ſoli Romae*. F. *Romae ſolum* v. 532. M. *rigor*. F. *vigor* v. 538 M. *iuſtificare* F. *admonuiſſe* v. 555. M. *Caſtranum* F. *Caſertanum* v. 557. M. *patris dotem* F. *manſis centum*. v. 558. M. *vtpote rure, domo* F. *vt puto prata duo*. v. 575. *a Roma*. F. *aroma*. v. 585. M. *Ecce aliquis*. F. *atque aliquem* v. 586. M. *Atque ad inhumanos* F. *Ecce ad inhumanas*. Ib. M. *viros* F. *vias* v. 596. M. *iaſpidis* F. *fulguris* v. 597. M. *igitur* F. *ſunt* v. 607. M. *perpetui gaudent iuueneſcere* F. *perpetuo gaudentque vireſcere*. v. 621 M. *vel car*. F. *quo ſic*. v. 628. M. *bonis* F. *cibis*. v. 631. M. *Roma* F. *ratio* v. 634. M. *mater* F. *vitis* v. 638. M. *Et placeat timidas*. F. *Apponant timor eſt*. v. 639 M. *primo*. F. *primus*. v. 641 M. *quater hanc viderunt limina frontem*. F. *quoties verſant haec omnia mentem*.

A. C. MCCXVI.

v. 642. M. *Et* F. *Nam.* ibid. M. *operta F. aperta* v. 647. M. *vbi* F. *vt* ibid. M. *pererrant* F. *perorant* v. 648. M. *poſito* F. *poſiti* v. 653. M. *Vindicis F. Iudicis* v. 657. M. *continuo* F. *continua.* ibid. M. *ſermone perora* F. *procede loquela* v. 659. M. *ſacer eſt* F. *ſupereſt.* v. 663. *M. vt.* F. *ceu* v. 665. *M. quomodo* F. *quaeſtio* v. 667. M. *Num* F. *Non* v. 668. M. *premit.* F. *premunt* v. 670. M. *arcus vterque* F. *mundus ubique.* v. 672. M. *timidos* F. *tumidos* v. 678. M. *inſeruiſſe* F. *impoſuiſſe.* v. 679. M. *Dauid noſter* F. *nouus Dauid* v. 680. M. *Corruit in* F. *Concidit a* v. 683. M. *ſacrae* F. *ſacro* v. 691. M. *toto dat lumen* F. *tenebras depellit* v. 695. M. *ſidus generale.* F. *generaleque ſidus* v. 697. M. *nec ſolis aduritur* F. *nimioque abſumitur* v. 700. M. *munere.* F. *numine.* v. 703. M. *toto quoque.* F. *totoque e.* v. 714. M. *& longis* F. *& a longis* v. 716. M. *finge ſedere* F. *ſceptra tenere.* v. 718. M. *Vultibus vt F. Dulcibus &* ibid. M. *Et reuerentur eum* F. *vt venerentur herum* v. 725. M. *cauſa* F. *fruſtra* v. 727. M. *vt facta eſt ſincera* F. *at fuerat cum facta* v. 728. M. *Papa* F. *rite* v. 731. M. *diffibulat* F. *determinat.* v. 732. M. *terminat ore breui* F. *finiet hora breuis* v. 736. M. *habet* F. *amat.* v. 740. M. *& numerus fratrum cingit vtrimque virum.* F. *Nil tamen abſque ſuo cardine porta valet* v. 747. M. *habendo* F. *habendus* v. 748. M. *in poſtis* F. *impoſitis* v. 749. M. *cuius ſi ille ſinit noſtrae* F. *cui niſi defuerint a me.* ibid. M. *muſae.* F. *miſſa.* v. 751. M. *prius.* F. *poſt.* v. 773. M. *pater*

A. C. MCCXVI. *ſolium.* F. *petit ſolui.* ibid. M. *altum.* F. *aulae.* v. 777. M. *ita.* F. *in* 785 M. *incorporeis.* F. *in corporeis* v. 792. M. *iunctior.* F. *pronior* v. 796. M. *te trahit.* F. *de ratione trahit.* v. 797. M. *ut quidam* F. *quidam ceu.* v. 804. M. *quae,* F. *qua.* v. 812. M. *Aſſicere* F. *Efficere* v. 815. M. *Quis ſit &c.* F. *Quisue ſit.* v. 819. M. *Inde aliquis.* F. *haecetiam* v. 823. M. *atque.* F. *uſque.* v. 824. M. *reliqua.* F. *reliqui.* v. 826 M. *Quae.* F. *Cui.* v. 832. M. *Aut juris doctor Iuſtiniane tui.* F. *Doctor & his iuris inſinuare ſolet* v. 833. M. *cornua.* F. *toxica.* v. 837. M. *quaero.* F. *quaerit* v. 845. M. *Iſte minora petit.* F. *Aſtronomus loquitur.* v. 847. M. *brumali.* F. *vernali* v. 849. M. *recedunt.* F. *ferantur.* v. 851. M. *hic etiam cui Biblia tota fatetur.* F. *inde ſacro formant cui Biblia pectus.* v. 852. M. *Imperium & vires ſcripta profunda ſuas.* F. *dogmate quique valet ſenſa profunda ſequi.* v. 853. M. *ſcrutatio.* F. *ſcrutator.* v. 856. M. *ſanavit.* F. *ſaluauit* v. 858. M. *propter quid.* F. *quapropter* v. 864. M. *Quodque aliis durum eſt.* F. *Quod durum reliquis.* v. 874. *M. quomodo facta.* F. *quaeſtio quaeque* v. 877. M. *Inueniet.* F. *inuenies.* ibid. M. *ſuit qui venerit.* F. *ſitis ſi veneris.* v. 878. *M armata.* F. *ornata.* v. 891. *M. parabit amicus* F. *praeſtabit amicam* v. 893. *M. mecum.* F. *quaedam.* v. 895. *M. idem.* F. *regnans.* v. 899. *M. peruia.* F. *paraula.* v. 904. *M. puto quod ſit opus,* F. *tibi crede opus eſt* v. 913. *M. de. F. cum.* v. 923 *M cuinam. F. tibi nam.* v. 927. *M. hac in re. F. Rebus at in.* v. 929. *M. Res F. Spes.* 941. *M. quo-*

quoniam genus hoc de ſemine. F. quorum genus A. C.
eſt de ſanguine. v. 942. M. *Pullalat, unde lues* MCCXVI.
creſcere nulla ſolet. F. Naturae fas eſt ſemina ferre ſuae. v. 946. *M. Quae iam pene. F. Pene quod haec.* v. 947. *M. vultus. F. vultum.* ibid. *M. omen F. adſit.* v. 948. *M. volens. F. ſolent.* v. 957. *M. coarctat. F. coercet.* v. 963. *M. mihi. F. tunc.* v. 989. *M. Inſidiis Roma. F. inſidiae fierent.* v. 995. *M. quibus pietas. F. aliqui precibus.* v. 996. *M. Illuc. F. illic.* v. 999. *M. perfecte. F. plane quoque.* v. 1003. *M. ſi non in. F. niſi ſoluat.* v. 1020. *M. & quod naturam callida verba trahunt. F. Omnia quae mea mens callet aperta dabo.* Ad verſ. 1026. editionis Mabillonianae adiiciuntur ſequentes in Flaciana:

Opto Ganfrede quod ſint tibi mille valete.
GAN. O miſer Aprilis, hic fuit antiphraſis.

IV. Scripſiſſe & videtur Ganfredus de *querelis Eccleſiae*, teſte praefatione operis memorati, ubi: *Ille mihi dixit: Tu, qui nuper cecinisti Eccleſiae lacrymas, ſcribe, reſume ſtylum.* Niſi forte, quae in Poetria noua verſu 1281. ſeqq. leguntur, a ſcriptore indicantur, vel Liber de *promotionibus & perſecutionibus Galfredi* Eboracenſis Archiepiſcopi, qui latet MS. Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti, quem memorat Io. PITSEVS. *bx*)

V. Tribuit & Galfredo *Monodiam in obitum Regis* Lib. I. Ioh. BALEVS, *by*) quae forte

bx) de Illuſtr. Angl. Scriptor. p. 262. *by*) de ſcriptor. Britann. Cent. 3. n. 38. p. 239.

A. C. MCCXVI. non differt a carmine in poetria verſu 366. ſeqq. Initio: *Neuſtria ſub clypeo.*

VI. Carmen *ad Caeſarem Henricum pro liberando Rege*, quod ſingularis libri loco recenſet Io. BALEVS, *bz*) idem eſſe puto cum carmine in Poetria noua verſ. 2075-2094.

VII. An etiam de *rebus ethicis* lib. I. huc ſpectet, dequo BALEVS, *ca*) non auſim definire.

XIII.

INNOCENTIVS.

Huius nominis Papa tertius. Anno MCXCVIII. ſedere coepit & Ao. MCCXVI. viuere deſiit, *a*) d. XVI. Iulii. *b*) Scripſit Hymnum in *Chriſtum & eius matrem.* *c*)

XIV.

ADAMVS.

Barkingenſis. Inter Clarofontanos ſiue Schirburnenſes Benedictinae familiae monachos. Claruiſſe fertur A. MCCXVI, *a*) vel A. MCCXVII. ut vult Io. PITSEVS. *b*) Scripſit *Rhythmos & carmina* Lib. I. *c*)

XV.

IOANNES.

De S. Omero, ex Nordovolgiae comitatu ori-

bz) l. c. *ca*) l. c.

XIII. *a*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Henrici Gandav. de Script. Eccleſ. Cap. 37. *b*) Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 692. *c*) v. CAVEVS l. c.

XIV. *a*) v. Jo. BALEVS. Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 72. *b*) de illuſtr. Angl. Scriptor. p. 308. *c*) v. BALEVS l. c.

oriundus. *a*) Claruit BALEO coniiciente A. MCCXVI. Scripſit rythmis *Norfolcianae deſcriptionis impugnationem* Lib. I. Init: *Edictum fingitur factum a Caeſare.* *b*) A. C. MCCXVI.

XVI.

ANONYMVS.

Monachus Petroburgenſis tempore Ioannis de S. Omero, qui in *Nordouolgianos* ſtomachatus rhythmos quosdam famoſos edidit. In quibus patriae illius atque inhabitantium quorundam hominum agreſtes mores, ironice ac facete deſcripſit, quique ſic incipiunt: *Edictum exiit, Auguſto Caeſare, Qui mittens nuncios iuſſit deſcribere Mundi prouincias ſummo cum opere.* v. IO. BALEVS *Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 71. ed. Baſil. 1557. p. 261.*

XVII.

GERVASIVS.

De Melkeleya. Claruit A. MCCXVII. *a*) vel A. MCCXIX. *b*) Poeta, iudice BALEO, per illud ſeculum felix. MCCXVII.

Scripſit I. De *verſibus edendis.* Lib. I. II. *Epigrammata* quaedam. Lib. I. *c*)

III. Epitaphia quorundam virorum illuſtrium: quorum Londini unum vidit BALEVS pro quodam Gvilhelmo Mariſcallo, quod inci-

XV. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 71. *b*) v. BALEVS l. c.

XVII. *a*) v. Jo. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. 3. n. 77. *b*) v. Joh. PITSEVS de illuſt. Angl. Scriptor. n. 315.

A. C. incipit: *Sum quem Saburnum ſibi ſenſit Hibernia ſolem.*
MCCXIX.

XVIII.

GVALTERVS.

Cambrici generis Britannus. Apud Demetas Auſtralis Cambriae gentes Morganenſis Abbas coenobii. *a*) Claruit circa Annum MCCXIX. *b*)

Scripſit carmine I De *animalibus* Lib. I. I. De *auibus*. Lib. I. III. *Carmina* diverſa Lib. I. IV. Alia *verſu* *c*)

XIX.

RICARDVS.

MCCXX. Eligenſis. Monachus Anguillarianus *a*) Claruit Ao. MCCXX. Scripſit *carmina* diverſa Lib. I. *b*)

XX.

ALEXANDER.

Prior canonicorum regularium D. Auguſtini Eſſebienſis. *a*) Claruit A. MCCXX. Inter rariſſimos ſuae tempeſtatis rhetores ac poetas merito celebrandus. Ouidium Naſonem Palladium Methonaeum & Decium Auſonium imitatus, de faſtis ſeu ſacris diebus elegiaco metro tractatum edidit. In quo maiora feſta, ac ſanctorum per anni circulum vi-

XVIII. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent 3. n. 65. *b*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 316. *c*) v. BALEVS l. c.

XIX. v. Jo. BALEVS ſcriptor Britannn. Cent 3. n. 82. *b*) v. BALEVS l. c.

XX. *a*) v. Jo. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. 4. n. 29.

vitas pulchre deſcripſit. Et licet eius carmina non habeantur omni ex parte emuncta, nitida & pura ut haec peteret aetas: ſunt tamen eruditionis plena, ac plerumque Virgilianum aliquid ſpirantia: iudice BALEO. *b*) A. C. MCCXX.

Scripſit I. Carmine heroico ad Lethardum *argumenta Bibliorum*, vel compendium hiſtoriarum Bibliae Lib. I. Init. *Ante dies omnes mundi fuit omnis.*

II. De *ſacris diebus* Lib. I. Init. *Omnia cum nequeam ſanctorum ſcribere.*

III. *Vitam S. Agnetis* Lib. I. Init. *Agnes Sacra ſui pennam ſapientis.*

IV. *Epiſtolas* & *carmina* Lib. I. Init. *Laborem in ludum vertit fructus.*

V. Alia *carmine. c*)

VI. De *miraculis ſanctorum* libri duo carmine exſtant inter codices ex dono Thomae Bodleii n. 2. in Bibliotheca Bodleiana n. 1841. *d*) Idem puto liber eſt qui titulo: *Alexandri Eſſebienſis Geſta & Paſſiones Sanctorum verſibus expreſſa*; occurrit inter codices dictos n. II. Tr. 4. in Biblioth. Bodlei. n. 2219. *e*)

XXI.

GVILIELMVS,

Antiſiodorenſis primum, dein Pariſienſis ille nomine ſecundus Epiſcopus. *a*) Obiit Anno MCCXXIII. MCCXIX.

b) l. c. *c*) v. BALEVS l. c. *d*) v. Catalogos MSS Angliae & Hiberniae p. 89. *e*) v. l. c. p. 116.

XXI. *a*) v. Aub. MIRAEI Auctarium de ſcript. Eccles. n. CCCCI.

A. C. MCCXXIII. MCCXXIII. *b*) Puto hunc eſſe Guilhelmum, cuius vt poetae meminit AEGIDIVS Pariſienſis in Karclino tempore Coeleſtini III. ab Anno 1191. ad. A. 1198. P.R. ſcripto vbi libro IV ita:

Tu quoque qui non es noſter non eſſe fatendus
Vir meritis accepte tuis, ſi dicere fas eſt,
Auaro ſenſu, Romaque frequente recurſu
Regalis Willelme domus famoſe ſodalis
Mecum olim in ſtudiis, nunc major doctor adauges
Hos vatum titulos, & dum in ſublimia ſcandis
Pariſii magno ciues extollis alumno. *c*)

XXII.

GVILIELMVS.

Brito Aremoricus.

Scripſit I. Poema titulo *Philippidos* carmine hexametro quod exſtat inter Hiſtoriae Francorum ſcriptores per Franciſcum du CHESNE Tom. V. ed. Pariſ. 1649. p. 93. Prodiit poſtea ſeorſim hoc rubro: Gulielmi Britonis Aremorici Philippidos libri duodecim. Caſpar. BARTHIVS recenſuit, & animaduerſionum commentario illuſtrauit. Genuinus huius operis titulus ſit ſpeculum boni, paceque & bello, pii, cordati, & fortunati Principis: qualis deſcribitur & reuera fuit, Francorum Rex Philippus Auguſtus a Deo datus qui

b] v. MIRAEVS l. c. *c*) v. Franc. DVCHESNE Hiſtor. Francor. Scriptor. T. V. ed. Pariſ. 1649. p. 324.

qui regnauit ab A.C. MCLXXX. vsque ad A. A. C.
MCDXXIII. ſeminclusum. Cygneae 1657. q. MCCXXIII
Poema hoc, iudice BARTHIO, nulli ab octingentis retro annis poſtponendum, quodque facilitate ſermonis ſpiritum Ouidianum maxime repraeſentat.

II. *Karlotidem* in gratiam Petri Carlotti Regis Philippi ſpurii.

XXIII.

FRANCISCVS.

Oriundus ex Aſſiſio ciuitate Italiae *a*) in MCCXXVI.
Vmbria. *b*) Ordinis minorum inſtitutor. Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo A. MCCXX. *c*) Obiit A. MCCXXVI. *d*) IV. Non. Octobr. Scripſit *Canticum ſolis* atque alia duo de *Amore diuino f*)

XXIV.

AEGIDIVS.

Pariſienſis floruit ante A. MCCXXVI. quo defunctus eſt Rex Francorum Ludouicus VIII. ad cuius inſtructionem ſcripſit Karolinum, quem Romae compoſuit Pontifice Coeleſtino III. qui mortuus A. MCXCIIX. vt docet excerptum ex cap. IV. Karolini.

Scripſit *Karolinum*, quod opus in quinque libros eſt diuiſum. In prioribus exponit, quo-

XXIII. *a*) v. Joh. TRITHEMIVS de ſcriptor Eccleſ. n. CCCCXXIX. *b*) v. Aub. MIRAEI Auctarium de S. E. n. 387. *c*) v. TRITHEMIVS l. c. *d*) v. MIRAEVS l. c. *e*) v. Gu. CAVEUS de S. E. p. m. 621. *f*) CAVE l. c. p. 622.

A. C. MCCXXVII quomodo in quatuor virtutibus ſcilicet Prudentia, Juſtitia, Fortitudine & Temperantia ſe geſſerit Karolus. In quinto vero quid ad has & quid contra easdem fiat, perſonas oſtendit; deinde prouocat Ludouicum ad amorem virtutis per exemplum Karoli Magni. Excerptum ex capite quarto libri quinti. Aliudque ex calce libri quinti exhibet Franc. DVCHESNE Hiſtor. Francor. Scriptor. Tom. V. ed. Paris. 1649. p. 323. Prius incipit: *Haec ego Romulea cum iam diuturnus in vrbe. Quando ego curriculum iam tanti temporis egi*, Poſterius: *Paucis te Ludovice volo, tua Numina rebus -- Vaſis inexhauſti paruo de ponte Johannem.* Poſterius exhibet eruditos eius temporis Pariſienſes 1. Tiboulдum, 2. Philippum, 3. Leonem. 4. Petrum. 5. Aegidium. 6. Stephanum. 7. Anſellum. 8. Anſelmum. 9. Philippum. 10. Stephanum. 11. Wilhelmum. 12. Adamum 13. Johannem.

XXV.

ALEXANDER NECKAM.

Abbas Exceſtrienſis. *a*) Mortuus A. MCCXXVII. *b*) Habebatur poeta inſignis narrante BALEO *c*)

Scripſit I. *Nouum Anianum* Lib. 1. Initio: *Vincere quos leuis nequit.*

II. *Nouum Aeſopum* Lib. 1. Init. *Ingluvie cogente lupus dum deuor.*

III.

XXV. *a*) v. Io. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 86. *b*) BALEVS. l. c. *c*) l. c.

III. *Carmina* diuerſa Lib. I. Initio: *Cortice nudato Tiſarantus.* MCC-XXVII. A. C.

IV. *Prometicon* carmine & proſa Lib. I. Initio: *Spontesua genius me prouocat.*

V. Alia *verſu d*)

VI. *Scintillarium poeſeos* exſtat MS. inter Codices ex dono Thomae Bodleii n. 2. Tr. 3. in Bibliotheca Bodleiana n. 2019. *e*) Idem ſcintillarium Poeſeos, in quo de Diis gentium, & nominibus Deorum & Philoſophorum de eis opiniones vbi & de origine idololatriae. Principio: *Fuit in Aegypto vir ditiſſimus* &c. Exſtat inter Codices Bibl. Bodl. MSS. n. 2581. Tr. I, *f*]

VII. Ex Alexandro Neckam de naturis rerum, *tetraſtichon de 7. Lapidibus*; exſtat MS. in codice quodam ex dono Thômae Bodleii n. 6. Tr. 42. p. 51 Bibliothecae Bodlei. Tr. 2067. *g*)

XXVI.
HELINANDVS.

HELMANDVS dictus Ioh. TRITHEMIO *a*) Monachus frigidi montis, *b*) dioeceſis Bellouacenſis, ordinis Ciſtercienſis. *c*) Claruit ſub Henrico ſexto A. MCC. *d*) ſcripſit hiſtoriam

 ab

d) v. BALEVS l. c. *e*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hibern. p. 105. *f*) v. Catalogos p. 138. *g*) v. Catalogos cit. p. 108.

XXVI. *a*) de Scriptor. Eccleſ. n. CCCCX. *b*) v. TRITHEIMVS l. c. *c*) v. Aub. MIRAEI Auctar de S. E. n. 388. *d*) v. TRITHEMIVS l. c.

A. C. ab orbe condito ad ſua vsque tempora A. C.
MCC- MCCXII. *e*) Obiit A. MCCXXVII. *f*) *Rythmos*
XVIII. eius tam eruditos & fluidos habet Antonius LOISELLIVS, vt nullis antiquis aut modernis quicquam debeant. g]

XXVII.

STEPHANVS LANGTON.

Natione Anglicus. *a*) Pariſiis liberalium artium ſcholis praefuit *b*) Gymnaſii ſcilicet Parieſienſis magiſter in Theologia, & ad fanum D. Mariae canonicus ſecularis, ac tandem ſupremus cancellarius. Denique Archiepiſcopus Cantuarienſis. *c*) Claruit circa tempora imperii Henrici ſexti regis, Imperatoris autem a Papa coronati quinti A. MCC. *d*) Mortuus A. MCCXXVIII. *e*) Eum eſſe arbitror cuius vt poetae meminit AEGIDIVS Pariſienſis in Karolini Lib. V. his verbis:

Nec nulla eſt cleri, quantum permittitur annis,
Gloria, dulciſonae gratus modulamine vocis,
Gratus & in metricis, ille a paſtore priori
Pariſii Stephanus nutricius alter. *f*)

Scri-

e) v. MIRAEVS l. c. *f*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 623. *g*) v. CAVEVS l. c.

XXVII. *a*] v. HENRICVS Gandauenſis de Scriptor. Eccleſ. cap. 27. *b*) v. HENRICVS l. c. *c*) Io. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3 n. 87. *d*) v Ioh. TRITHEMIVS de S. E. n. CCCCXXII. *e*) v. BALEVS l. c. *f*) v. Franc. DVCHESNE Hiſtor. Francor. Scriptor. Tom. V. ed. Paris. 1940. p. 324.

Scripſit *Hexameron* carmine Lib. I. *g*) A. C.

XXVIII. MCCXXX.

IOANNES.

Monahus Bertinianus coaeuus B. Bernardo poenitenti qui obiit A. 1182. Henſchenius eum habet eundem cum Ioanne abbate Bertiniano qui monaſterio ab A. 1187. ad A. 1230. praefuit, ſcripſit *vitam B. Bernardi poenitentis* cui carmina aliqua inſeruit vt Lib. I. n. 23. *In linguas totus ſi vertar, vel mihi detur* a) *Me, Bernarde, tibi laudes perſoluere cogit.* Item epitaphium: *Hic bene poenituit, quem Chriſtus iuſtificauit.* Item hymnus: *Commendemus nos Bernhardo, pio patri ſuaui nardo;* item votum auctoris: *Hoc modicum qui fecit opus, rogat vt ſibi detur.* b)

XXIX.

RICHARDVS de S. GERMANO.

Scripſit *Chronicon* rerum per orbem geſtarum ab exceſſu Guilelmi Siciliae Regis A. MCLXXXIX. ad annum vsque MCCXLIII. Quibus auctor ſe vixiſſe teſtatur. Quod edidit Ferdinandus VGHELLVS Italiae ſacrae Tom. III. *a*) Inſerta illi ſunt bina *carmina rythmica.* *b*) MCCXLIII

XXX.

IOANNES.

Rrr 2 Ca-

g) v. Baleus l. c.

XXVIII. *a*) v. Acta ſanctorum Aprilis per D. HENSHENIVM & D. PAPEBROCHIVM ed. Antwerp. 1675. T. II. p. 679. n. 82. *b*) v. Acta l. c. p. 680.

A. C. Canonicis ordinis S. Auguſtini. *a*) Claruit
MCCL. MCCL. Scripſit *Poematum* librum vnum. *b*)

XXXI.

MICHAEL BLAVNPAYN.

Patria Cornubienſis, *a*) ob illuſtria quaedam facta Magiſter cognominatus, claruit A. MCCL. Condendorum carminum peritiam tanquam ab ipſis fontibus hauriebat, vnde poeta ſuo tempore per Angliam & Galliam percelebris fuit. *b*)

Scripſit I. *Contra* quendam Normannum, *Henricum Abrincenſem*, ſuae artis peritum verſus ac poemata Lib. I. Init. *Archipoeta vide quod non ſit*. *c*) Liber contra Henricum exſtat MS. in bibliotheca Lunleiana, indicante Jo. PITSEO. *d*) Michaelis Cornubienſis verſus contra Magiſtrum Henricum Abrincenſem, coram Domino Hugone Abbate Weſtmonaſterienſi & aliis exſtant inter Codices MSS. bibliothecae Bodleianae n. 3041. Tr. 6. *e*)

II. *Epiſtolas* & *Carmina* Lib. I. *f*)

XXXII.

ROBERTVS GROSSETEST.

MCCLIII. Patria lingua GROVTEHEADE; Latine CAPITO

XXIX. *a*) p. 953. *b*) p. 955. & 980.

XXX. *a*) v. Io. PITSEVS de Illuſtr. Angl. ſcriptor. ed. Paris. 1619. p. 324. *b*) v. PITSEVS. l. c.

XXXI. *a*) v. Io. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. 4. n. 10. *b*) v. BALEVS l. c. *c*) v. BALEVS l. c. *d*) de illuſtr. Angl. Scriptor. ed. Pariſ 1619. p. 322. *e*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 155. *f*) v. BALEVS l. c.

TO dictus. *a)* RVTBERTVS GRODI CAPITIS voca- tur in Codice quodam manuſcripto biblio- thecae Paulinae Lipſienſis. *b)* Naſcitur in Stoia, *c)* vel in Sudovolgia Nordoricenſis dioeceſis prouincia. *d)* Primum Legiceſtrienſis Archidiaconus, poſtea Lincolnienſis poſt Hugonem Welleſium epiſcopus. *e)* Anno MCCXXXV. factus eſt Epiſcopus Lincolnienſis XV. Cal. Julii, *f)* conſecratus in feſto S. Michaelis. *g)* A. MCCLIII. Obiit Robertus Groſſeteſte epiſcopus Lincolnienſis IV. Non. Octobr. ut referunt Annales Eccleſiae Wintonienſis; *h)* vel VI. Id. Nouembr. vt vita Rob. Groſthed ex Annalibus de Lancroſt *i)* narrat; vel d. VII. Id. Octobr. ut habet BALEVS. *k)*

A. C. MCCLIII.

Scripſit I. *Diſputationem* metricam leoninam *inter corpus & animam.* Seruatur ea manuſcripta in Bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *l)*

II. De *Ciuilitate morum* lib. I. Initio: *Stans*

XXXII. *a)* v. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 4. n. 18. *b)* v. Joach. FELLERI catalog. p. 158. n. 33. *c)* v. vita Roberti Groſthed Epiſcopi Lincolnienſis authore RICHARDO monacho Bardenienſi. c. V. in *Anglia Sacra P. II. p. 326.* *d)* v. TRIVETVS apud *Baleum l. c.* *e)* v. BALEVS l. c. *f)* v. Annales Eccleſiae Wintonienſis ab A. 733. ad A. 1277. authore Monacho Wintonienſi in *Anglia Sacra P. I. p. 307.* *g)* v. Vita Roberti Groſthed ex Annalibus de Lancroſt in *Anglia Sacra P. II. p. 341.* *h)* l. c. p. 309. *i)* in Anglia ſacra P. II. p. 342. l. c. p. 307. *l)* v. FELLERVS l. c.

A. C. *puer ad menſam domini. m)* Roberti Groſteſt
MCCLIII. de civilitate morum, initio: Stans puer ad menſam; exſtat inter libros manuſcriptos Thomae Gale n. 266. *n)*

III. Rich. HAMPOLE Tract. in Job, cum *verſibus* aliquot in fine Tractatus per R. Goſthead, exſtat inter Codices MSStos Bibliothecae Bodleianae n. 2712. Tr. I. *o)*

IV. Roberti Groſtet *Cato & alia*, initio: *Os, facies, mentum*; exſtat inter libros manuſcriptos Thomae Gale n. 266. *p)*

XXXIII.

INNOCENTIVS IV.

MCCLIV. SYMBALDVS antè vocatus ciuitate Genuenſi oriundus, *a)* illuſtri Fliſcorum ſtirpe. *b)* Pontifex Romanus ab A. MCCXLIII. 24. Jun. uſque ad MCCLIV. 7. Dec. *c)* Prae multis eruditus, poetarum quoque ſuauitatibus imbutus fuit. Hinc pulchre ad Fridericum II. Imp. ſcripſit:

Niteris incaſſum navem ſubmergere Petri:
Fluctuat, at nunquam mergitur illa ratis.

XXXIV.

RICARDVS.

Mo-

m) v. BALEVS l. c. p. 306. *n)* v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. p. 191. n. 6100. *o)* v. Catalogos cit. T. I. p. 146. *p*] v. Catalogos T. II. p. 191. n. 6100.

XXXIII. *a*] v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 447. *b)* v. Auberti MIRAEI Auctar. de S. E. n. 404. *c*] v. Io. Alb. FABRICII not. p. ad Trithemii l. c.

Monachus monaſterii Bardenienſis. *a*) A. C.

Scripſit I. Epiſtolam in metro ad Gulielmum Epiſcopum Lincolnienſem, de *vita & actibus Roberti Groſthead* quae exſtat manuſcripta in bibliotheca Cottoniana Otho C. XVI. 3. *b*) MCCLV.

II. *Martyrium S. Hugonis* puerili; apud Lincolniam a Judaeis caeſi, anno MCCLV. metri, quod manuſcriptum habetur ibidem n. 4. *c*]

XXXV.

GREGORIVS HVNTYNGTON.

Monachus, deinde Prior Coenobii Rameſienſis. Claruit A. MCCLV.

Scripſit I. *Regulas verſificandi* Lib. 1. Init: *Litera eſt minima pars vocis.*

II. *Sententias* per verſus Lib. I. init: *Aut videat quisquis diuinum* *a*]

XXXVI.

RAYNERIVS.

Seu REYNERIVS CAPOCCIVS. Natione Italus, MCCL patria Viterbienſis. Religionem Ciſtercienſem profeſſus in Coenobio trium Fontium iuxta Romam, unde A. 1212. ab Innocentio III. euocatus creatus fuit Cardinalis diaconus, tituli S. Mariae in Coſmedin. Obiit Viterbii A. 1258. 6. Kal. Jun.

Poſteris rythmice ſcripta reliquit, ut illa ferebant tempora.

XXXIV. *a*] v. Thomae SMITHI Catalog. bibliothecae Cottonianae p. 74. Otho C. XVI. 3. *b*] v. l. c. *c*] v. l. c.

XXXV. *a*] v. Io. BALEVS ſcript. Britann. Cent. 4. n. 22.

A. C. I. Hymnum, *Coelorum candor* &c.
MCCLVIII II. Hymnum, *Plange turba paupercula* &c.
III. Alia quaedam.

Vide latius VGHELLVM Italiae ſacrae tom. I. inter epiſcopos Viterbienſes fol. 313. p. 2. GVIDONEM Claraeuallenſem, lib. de viris illuſtr. Ordinis Ciſterc, & IONGELINVM in purpura diui Bernardi. *a*)

XXXVII.

IVSTINVS.

MCCLX. Lippienſis. Claruit circa A. MCCLX. *a*]

Eius *Lippiflorium*, ſiue poema elegiacum de primordiis comitatus Lippienſis, & rebus geſtis aliquot Comitum Lippienſium primum luci datum ab Henrico MEIBOMIO exſtat in H. MEIBOMII rerum German. T. I. *b*]

XXXVIII.

ANDREAS.

MCCLXII. Archiepiſcopus Lundenſis ante annos 450. clarus. Eius *Hexameron* MS. carmine heroico memorat STEPHANVS notis ad Saxonem Grammaticum p. II. *a*]

XXXIX.

THOMAS.

MCCLXIII De Cantiprato, natione Brabantinus, *a*] Leu-

XXXVI. *a*] v. Caroli de VISCH bibliotheca ſcriptorum ordinis Ciſtercienſis ed. Colon. 1656. p. 284. a.

XXXVII. *a*] v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 640. *b*] p. 575.

XXXVIII. *a*] v. Io. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. Suppl. p. 301. 302.

XXXIX. *a*] v. Ioh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. 469.

Leuuis S. Petri, Brabantiae municipio altero lapide a Bruxella natus. Primum fuit Canonicus regularis in Cantiprato ad muros urbis Cameracenſis. *b*] Poſtea ordinis Praedicatorum Louanii habitans. *c*] Fuit Epiſcopus ſuffraganeus Antiſtitis Cameracenſis. *d*] Claruit ſub Rudolpho Imperatore A. MCCLXX. ſcribente Joh. TRITHEMIO, *e*] qui tamen a Joh. Alb. FABRICIO *f*] corrigitur, eoquod Rodulphus electus A. 1273 Thomasque iam A. 1273. obiit d. XV. Mai. *g*) A. C. MCCLXIII

Scripſit hymnum de B. *Iordano* qui exſtat in Actis Sanctorum per Jo BOLLANDVM &c. Febr. T. II. *h*)

XL.

SIMON.

STOKIVS dictus, quod a duodecimo aetatis anno eremum incoluit, & in putri caua quercu cellam ſibi conſtituit *a*) A Carmelitis fit. A. MCCXLV. vniuerſalis totius per Europam ordinis praeſes Mortus A. MCCLXV, & die XVI. Maii ſepultus eſt. *b*) MCCLXV.

Scripſit I. *Ad Chriſtiparam virginem* Antiphonam Init: *Flos Carmeli vitis florigera.*

II. Ad *eandem* Antiphonam Init *Aue ſtella matutina c*)

Rrr 5 XLI.

b] v. Aut. MIRAEI ſchol. ad Henricum Gandav. de S. E. c. 51. *c*] v. HENRICVS Gand. l. c. *d*] v. MIRAEVS l. c. *e*] l. c. *f*] nota d. ad. h. l. *g*] v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 638. *h*] p. 738.

XL. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. IV. n. VII. *b*) v. BALEVS l. c. *c*) v. BALEVS l. c.

A. C.

XLI.

MCCLXV. *THEODORVS VALLISCOLOR.*

Vixit tempore Vrbani IV. Pontificis Romani mortui A. MCCLXV.

Scripſit *vitam Vrbani quarti* carmine elegiaco, ex quo verſus aliquos adducit Ferdin. VGHELLVS Italiae ſacrae Tom. I. p. 303. 304.

XLII.

ANNONYMVS.

MCCLXIX. Coaeuus ablationi (A. 1259.) & relationi (A. 1269.) corporis S. Venantii martyris *a*)

Scripſit *Hiſtoriam ablati & relati corporis S. Vincentii,* hexametro. init. *Gentibus vt pateat, Venanti ſancte, futuris*; editam a Ferdin. VGELLO tom. I. Italiae ſacrae ed. Romae 1644. *b*) in Actis Sanctorum Maii Tom. IV. ed. Antwerp. 1685. *c*) ex editione Ferdinandi Vghelli, collata cum apographo Camilli Lilii. Caſtigationes textus & coniecturas dedit Daniel PAPEBROCHIVS ad marginem hiſtoriae. *d*) Notas ſubiunxit Daniel PAPEBROCHIVS. *e*)

XLIII.

JOANNES.

MCCLXX. GRAMMATICVS dictus. *a*) Claruit Baleo con-

XLII. *a*) v. D. P. de S. Venantio n. 3. in Actis Sanctorum Maii per Godefridum HENSCHENIVM &c. Tom. IV. d. 18. Maii p. 137. C. *b*) col. 601, *c*) p. 137. *d*) l. c. *e*) l. c. p. 138.

XLIII. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor Britann. Cent. IV. n. 40.

coniiciente A. 1270. Rhetor ac poeta inſignis habebatur. *b)* A. C. MCCLXX.

Scripſit I. De *arte metrica* Lib. I. Initio. *Pariſiana iubar diffundit gloria*

II. *Compendium Grammatices* Lib. I. Init: *Grammaticam triuialis apex ſi.*

III. *Carmina* quaedam Lib. 1. *c)*

XLIV.

GERARDVS.

Monachus S. Quintini in inſula. *a)* Claruit ſub Rodulpho Imperatore A. MCCLXX. *b)* Vtraque literatura varia compoſuit opuſcula teſte TRITHEMIO *c)* in quibus forte ſunt *Reſponſoria & cantus de B. Eliſabetha Landgrauia. d)*

XLV.

BONAVENTVRA.

In Baptiſmo IOANNES dictus & FIDANTIVS a cognomento paterno, a Graecis in Concilio Lugdunenſi EVTYCHIVS, ab aliis EVSTACHIVS, quod Bonauenturae nomini correſpondet, appellatus. Balneo-Regii in Pontificia ditione Etruriae finitima lucem aſpexit. Anno aetatis 22. ob votum a matre pro puero languente, vt ipſe ſcribit in prologo ad vitam S. Franciſci, emiſſum Ordinem Minorum ingreſſus. In litteris ſub praeceptore MCC-LXXIV.

b) v. BALEVS l. c. *c)* v. BALEVS l. c.

XLIV. *a)* v. HENRICVS Gandavenſis de S. E. cap. 52. *b)* v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 486. *c)* l. c. *d)* v. HENRICVS l. c. & TRITEMIVS l. c.

A. C. MCC-LXXIV. ptore Alexandro Alenſi ita profecit, vt decimo monachatus anno in Cathedra Pariſienſi ſucceſſerit Joanni de Rupella. Joanni Parmenſi tertio decimo ab ingreſſu anno vniverſorum Patrum ſuffragiis ſucceſſit in Generalatu. Obiit Lugduni A. MCCLXXIV. d. 15. Jul. Etſi TRITHEMIVS dicat deceſſiſſe A. MCCLXXXIII. *a*)

Scripſit I. Proſam illam, *Lauda Syon Salvatorem.* *b*) Joannes RICCHE affirmat eius opus eſſe proſam illam, ſeu metrum Lauda Sion Saluatorem, quod in Miſſa ſolemnitatis Corporis Chriſti recitatur. Et quidem redolet ſtylum & facilitatem rhythmorum Bonauenturae, in quorum ſvaui concentu erat feliciſſimus. Quid ſi totam Miſſam ille compoſuerit, & S. Thomas Aquinas officium? *c*)

II. *Compendium* metricum *ſuper 4. libros ſententiarum.* Incipit: *O fons ſplendoris.* *d*)

III. Canticum nuncupatum *Philomena*, incipit: *Philomena praeuia temp.* *e*) Exſtat Operum Bonauenturae ed. Vaticanae ſub Sixto V. a Conſtantio Cardinale Sarnano collectae T. VI.

XLV. *a*) v. Lucae WADDINGI ſcriptores ordinis Minorum Romae 1650. n. 61. 62. *b*) v. Bartholomaeus PITSANVS vel qui continuator eſt eius Jeremias BVCCHIVS conformitate octaua apud WADDINGVM l. c. p. 63. *c*) v. WADDINGVS l. c. p. 96. *d*) v. MARIANVS Florentinus in faſciculo Chronicorum Ordinis Minorum MS *Lib.* 2. Cap. 25. apud WADDINGVM p. 65. l. c. *e*) v. MARIANVS l. c. apud WADDINGVM l. c. p. 66.

VI. *f*)Philomelae melos, amplius explicauit verſu Italio Iacobus de PORTV. Venetiis 1586. Multiplici carmine & proſa magno volumine id diffuſius expreſsit Ioannes Baptiſta ROSSVS Societatis Jeſu Romae 1645. *g*) Tribuitur ab aliis JOANNI Houedeno *h*) A. C. MCC-LXXIV.

IV. Opus *Contemplationis* metricum incipiens: *Jeſus ineffabilis. i*)

V. Carmina ſuper *canticum Salue Regina: Salue Virgo Virginum.* Exſtant in operibus Bonauenturae ed. Vaticanae ſub Sixto V. a Conſtantio Cardinale Sarnano collectae T. VI. *k*)

VI. Metrum in *Cantica Canticorum. l*)

VII. *Compendium* metricum Scholaſticum *vtriusque Teſtamenti* verſibus dimetris Jambicis, libera, ſolutaque ſyllabarum lege, quos ita diſponit, vt ſingula Tetraſticha ſummam vnius capituli contineant, eius initium: *Mundus ſit in principio. m*)

XLVI.
THOMAS.

E Comitu Aquinorum genere in finibus Campaniae oriundus. Naſc. 1224. *a*) Alberti

f) v. WADDINGVS l. c. p. 67. *g*) v. WADDINGVS l. c. p. 75. *h*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britan. Cent. V. n. 79. *i*) MARIANVS l. c. apud WADDINGVM l. c. p. 66. *k*) v. Lucae WADDINGI ſcriptores Ord Minorum p. 67. *l*) v. WADDINGVS l. c. p. 69. *m*) v. SIXTVS. Senenſis lib. 4. Bibliothecae apud WADDINGVM l. c.

XLVI. *a*) v. Chriſtoph HENDRECH, Pandect. Brandenburg. p 239. a.

A. C. ti Magni in conuentu Colonienſi auditor & MCC- diſcipulus. Ordinis fratrum praedicatorum. LXXIV. Moritur ſub Arnolpho (Rodulpho:) Imperatore A. Domini MCCLXXIV. Indictione II. *b*)

A poetica facultate non fuiſſe alienum, patet ex hymno eleganti: *Pange lingua glorioſi corporis myſterium.*

XLVII.

JOANNES.

MCC- HOVEDENVS dictus. Londini oriundus. Ali- LXXV. enorae reginae, matris Edwardi primi, Anglorum regis, capellanus. Denique paſtor Houedenus. Obiiſſe fertur A. MCCLXXV. *a*) Poeta non vulgaris iudice J. PITSEO. *b*)

Scripſit I. *Ex vtroque Teſtamento ſententias* collectas & in rythmica metra redactas. *c*)

II. *Philomelae* canticum Lib. I. initio: *Philomela praevia temporis amoeni. d*) [Eius libellus qui Philomela vocatur, ſiue meditatio de natiuitate, paſſione, & reſurrectione D. Saluatoris edita manuſcripta habetur in Bibliotheca Cottoniana Nero C. IX. 18. *e*) Philomela: verſus rhythmici per Joannem Houedenum, Capellanum Alianorae, Reginae matris R. Eduardi I i. e. Canticum pium de planctu animae ſub iſtius nomine. ex-

b) v. Jo. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. 468.

XLVII. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. V. n. 79. *b*) de illuſtr. Angl. Scriptor. p. 356. *c*) v. BALEVS l. c. *d*] v. BALEVS l. c. *e*] v. Thomae SMITHI Catalogum p. 55.

exſtat manuſcriptum in eadem bibliotheca A. C.
Cleopatra A. XII. 3. *f*) Adſcribitur & Bona- MCCLXXV
uenturae. *g*)

III. *Cantica* quinquaginta Lib. 1. init: *Summe Deus paſtor potens. h*) Joannis de Hovedeno, Clerici Alionorae, Reginae Angliae, Matris Regis Edwardi Cantica L. ſiue meditatio in honorem D. Saluatoris, exſtat manuſcripta in bibliotheca Cottoniana Nero C, IX. 20. *i*)

IV. *Canticum diuini amoris* Lib. 1. init: *Princeps pie Jeſu bone. k*) Eius Canticum amoris verſibus rhythmicis exſtat manuſcriptum ibid. n. 25. *l*)

V. De *beneficiis Dei* ex Bernardo Lib. 1. init: *Jeſu Chriſti celeri intercesſione. m*)

VI. *Salutationes* 50. *Mariae* Lib. 1. init: *Aue ſtella maris virgo ſingularis. n*) Salutationes B. Virginis, quibus inſeritur memoria Dominicae pasſionis ad honorem Virginis Matris & laudem Domini Saluatoris, exſtant manuſcriptae in Bibliotheca Cottoniana Nero C. IX. 22. *o*)

VII. Quindecim *gaudia Mariae*. Lib. 1. init: *Virgo vincens balſamum odore. p*) Quindecim gau-

f] v. 8MITHVS l. c. p. 136. *g*] v. ſupra hoc ſec. n. XLV. ſcript. III. *h*) v. Jo. BALEVS Scripror. Britann. Cent. v. n. 79. *i*] v. Thomae SMITHI Catalogum p. 55. *k*] v. BALEVS l. c. *l*] v. SMITHVS l. c. *m*] v. BALEVS l. c. *n*] v. BALEVS l. c. *o*] v. SMITHVS l. c. *p*] v. BALEVS l. c.

A. C. MCCLXXV gaudia virginis glorioſae exſtant manuſcripta ibidem n. 19. *q*)

VIII. *Lyram* dulciſonam Lib. 1. *r*) Eius Lyra, extollens B. Virginem exſtat manuſcripta ibidem n. 24. *s*)

IX. *Hymni* varii Jo. de Houeden, B. Auguſtini & aliorum exſtant manuſcripti inter Codices quos Gv. Laudus Bibliothecae Bodleianae donauit S. n. 3. Tr. 6. *t*)

X. Meditatio de Saluatoris redolentiſſima paſſione, *Cythara* dicta, exſtat manuſcripta in Bibliotheca Cottoniana Nero C. IX. 21. *u*)

XI. Laus de B. Virgine, quae *Viola* vocatur, exſtat manuſcripta ibidem n. 23. *w*)

XLVIII.

INNOCENTIVS.

MCCLXXVI. Pontifex Romanus, eius nominis quintus, mortuus A. MCCLXXVI.

Exſtant *Virtutes Agni Dei*, carmine, ab Innocentio V. ad Imperatorem cum Agno Dei miſſae: inter libros manuſcriptos collegii Corporis Chriſti in Oxonia n. 237. *a*]

XLIX.

BARTHOLOMAEVS.

Neo-

q] v. SMITHVS l. c. *r*] v. BALEVS l. c. *s*] v. SMITHVS l. c. *t*] v. Catalogus MSS. Angliae & Hiberniae p. 71. n. 1343. *u*] v. SMITHI l. c. *w*] v. l. c.

XLVIII. *a*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 55. n. 1704.

Neocaſtrenſis Siculus. Vixiſſe putatur circa An. 1277. A. C. MCC-LXXVI.

Poëmata condidit verſibus hexametris, quod opus libris conſtat XV. & *Meſſana* inſcribitur. De rebus a Petro, Aragoniae Rege, in Sicilia, aduerſus Carolum, eius nominis I. Siciliae Regem, Tametſi non aliquo ſagacis, aut bonae mentis inſtinctu, aut artificioſa conſtructione; ſed enormi & pingui contextu. Res vero, cauſae, euentus, inaeſtimabiles ſunt, ut Hieron. Surita in Praefat. in Ganfredum Monachum Tom. III. Hiſpan. illuſtratae loquitur. *a*]

L.

IOANNES.

De Hayda. A. MCCLXXX. claruiſſe eum coniicit Io. BALEVS. *a*) MCCLXXX

Scripſit verſu I. *Vitam Malchi* monachi Lib. I. Init. *Praelia geſturus, ludos pius & quaſ.*

II. *Formam vitae honeſtae* Lib. I. Init. *Hei quicunque legit Martini muſa.*

III. De *Iona propheta* Lib. I. Init. *Vos qui neſcitis nunc dicite de.*

IV. *Paſſionem D. Laurentii* Lib. I. Init. *A Decio temptus, gladioque furen.*

V. *Alia* carmine. *b*)

LI.

WALTERIVS de MVDA.

Sss Re-

XLIX. *a*) v Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 437. 438.

L. Scriptor Britann. Cent. 4. n. 54. *b*] v. BALEVS l. c.

A. C. MCCXXC-IV. Religioſus B. Mariae de Tholan, vulgo Doeſt in Flandria circa annum Domini 1284. Scripſit metrice *Compendium vitae B. Torphimi.* Epiſcopi Hamariae, in Norwegia. Compendium hoc hexametrum initio: *Spirat odore nimis Flos hac in Hamo tumulatus;* in antiquo MS. Codice repertum inſeruit Carolus de VISCH bibliothecae ſcriptorum ordinis Ciſtercienſis ed. Coloniae Agrippinae 1656. *a*)

LII.

HENRICVS ROSLA.

MCCXXC-VII. Nienborgenſis Saxo. Eius *Herlingsberga* ſiue poemation hexametrum de bello inter Henricum Mirabilem, Ducem Brunſuicenſem & Lunaeburgenſem, ac confoederatos Saxoniae Principes geſto ob arcem Herlingsbergam A. 1287. primum luci datum a Io. Henr. MEIBOMIO Rerum Germanicar. Tom. I. *a*)

LIII.

NICOLAVS.

MCCXC. De Bibera Thuringiae opido. Claruit Erfordiae ſub Rodulpho Imperatore Anno MCCXC.

Scripſit librum, cuius titulus eſt *Occultus*, quem carmine & ſoluta oratione compoſuit Erfordiae, *De cauendo malo* Lib. I. Init: *Carminis auditor lec.* *a*) Impreſſam opus eſſe Erfordiae vult Chriſtophorus HENDREICH. *b*)

LIV.

LII. *a*] p. 771.

LIII. *a*] Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. DIV. *b*] Pandectar. Brandenb. p. 567. a.

LIV.

A. C. MCCXCII.

IOANNES PECKAM.

In Ciceſtrienſi oriundus dioeceſi. Ordinis Franciſcanorum. *a*) Primum Oxonii ſacrae Theologiae ſupremam lauream Doctor, & primam in eadem facultate Cathedram profeſſor accepit. Deinde Pariſiis publicitus Magiſtrum ſententiarum praelegit. Nec multo poſt tempore fuit Ordinis ſui per Angliam Prouincialis. *b*] Romae etiam in Palatio Theologiam docuit. *c*) Romam profectus vtrique Iuri nauauit operam & ibi ſacris Pontificiis adhibitus, tandem a Nicolao Papa tertio euectus eſt ad Archiepiſcopatum Cantuarienſem & Angliae totius Primatum. *d*) Obiit A. MCCXCII. 6. Idus Januarii, *e*) non A. MCC. ut vult Aubertus MIRAEVS. *f*)

Scripſit I. *Canticum pauperum* Lib. I initio. *Confitebor tibi domine rex & col. g*) Tractatus Joannis Pecham de ordine Fratrum Minorum, & Archiepiſcopi Cantuarienſis, intitulatus, Canticum pauperum pro dilecto; extat manuſcriptus in bibliotheca Cottoniana Veſpaſianus D. XIII. 9. *h*)

II. *Carmina* diuerſa Lib. I. *i*)

LIV. *a*] Io. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 4. n. 64. *b*] v. Lucae WADDINGI Scriptor. Ordin. Minor. p. 217. *c*] v. Ioh. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. IV. n. 64. *d*] v. WADDINGVS l. c. *e*] v. BALEVS l. c. *f*] in Auctario de S. E. n. 405. *g*] v. BALEVS l. c. *h*] v. Thomae SMITHI Catalogus p. 114. *i*] v. BALEVS l. c.

A. C. MCCXCIV

LV.
ALANVS.

Inſulis oriundus. *a*) Thomas DEMSTERVS in Eccleſiaſtica Hiſtoria gentis Scotorum an. 1627. Bononiae impreſſ. l. I. Alanum origine ſcripſit fuiſſe Scotum, in mona Inſula natum. Hieremias DREXELIVS in ſuo Daniele c. 18. §. 3. Operum tom. 2. fol. 582. vocat illum Siculum forte quia legerat illum oriundum de Inſula, per Inſulam antonomaſtice Siciliam intelligendam credidit. Gaſpar IONGELINVS in purpura ſua Gallum putat. Angelus MANRIQVEZ ſcribit illum a quibusdam haberi Hiſpanum, ab aliis Gallum. Verum communis caeterorum omnium Authorum ſententia, qui de Alano mentionem faciunt, Belgam cenſet, natum in ciuitate Inſulenſi, Gallo Flandriae Metropoli: quo etiam reduci poſſunt hi, qui illum Germanum ſcripſerunt. De hoc omnis ceſſaret controuerſia, ſi certo conſtaret Alanum hunc verum eſſe Authorem Commentariorum in Prophetiam Merlini Angli, quae anno 1608. ſub eius nomine impreſſa fuerunt Francofurti. In his namque Commentariis lib. 5. folio 198. expreſſe teſtatur Author ſe fuiſſe origine Belgam natum Inſulis in Flandria. At plura eorum inſcriptionem non parum ſuſpectam reddunt, quorum unum eſt, quod Co-

LV. *a*] v. HENRICVS Gandav, de Scriptor. Eccleſ. cap. 21.

Comitem Theodoricum ab Inſulanis homi- A. C. nibus, Gandenſibus quoque atque Brugen- MCCXCIV ſibus, advocatum eſſe ſe puerulo dicit a terra ſua in Flandriam tanquam legitimum, Flandriae haeredem. Cum autem paſſim Annales Belgici referant Theodoricum de Alſatia a Flandris fuiſſe electum in Comitem, circa annum Domini 1128. aut 1130. Si Alanus tunc fuerit puerulus, non potuit vixiſſe uſque ad annum 1294. *b*) Mihi nullum eſt dubium, quin Alanus quidem de Inſulis fuerit commentariorum in Prophetias Merlini auctor, non tamen noſter ſed Epiſcopus ille Antiſiodorenſis.

Pariſiis eccleſiaſticæ ſcholae praefuit, *c*) per annos multos. *d*) Ibi cognomentum accepit Doctoris *Vniuerſalis*. Cum enim in omni ſcientia admirandus eſſet praecipue tamen in Theologia ac Philoſophia excellens vniverſitatis vocabulo inſigniri meruit. *e*)

Tandem Ciſtercium adiens habitum ibidem Conuerſorum, ſeu Laicorum fratrum induit, oues pauit, aliisque abiectiſſimis occupationibus ſe exercens diu ignotus manſit, do-

b] v. Caroli de VISCH hiſtorica relatio de vita Alani Magni praefixa Alani Operibus P. I. *c*] v. HENRICVS Gandav, de S. E. c. 21. *d*] v. Antonius SANDERVS in libro de Scriptoribus Flandriae littera A. *e*] v. Hartmannus SCHEDEL in Chronica Mundi ad A. 1300. & Jacobus PHILIPPVS Bergomenſis in ſupplemento Chronicorum ad A. 1300.

A. C. donec in Generali Concilio tempore Inno-
MCCXCIV. centii tertii anno 1215. Romae celebrato cognitus fuit. Hiſtoriam referunt Joannes BUZELINUS in Gallo Flandria tom. 2. lib. 7. ad annum Domini 1294. Matthias BONHOMIUS in prooemio Commentarii in Librum Parabolarum Alani A. 1501. ſine nomine Authoris Lugduni typis editi, & ex eo Chryſoſtomus HENRIQUEZ in Menologio ad 30. Januarii, ac alii plures. *f*)

Obiit A. MCCXCIV. eiuſque ſepulchrum marmoreum apud Ciſtercienſes exeuntibus ex oratorio etiamnum oſtenditur hac inſcriptione:

Alanum breuis hora breui tumulo ſepeliuit,
Qui duo, qui ſeptem, qui totum ſcibile ſciuit,
Scire ſuum moriens dare vel retinere nequiuit.
Labentis ſaecli contemtis rebus egens fit
Intus Conuerſus, gregibus commiſſus alendis;
Mille ducenteno nonageno quoque quarto
Chriſto deuotus mortales exuit artus. *g*)

Falluntur ergo Jo. TRITHEMIUS *h*) qui eum ſub Alberto Imperatore A. MCCC, claruiſſe perhibet; ALBERICUS monachus trium fontium qui in Chronico ſuo ſcripſit Alanum obiiſſe

f] v. VISCH l. c. §. II. III. & in bibliotheca ſcriptor. Ord. Ciſterc. ed. Colon. 1656. p. 12. 13. v. & Epitaphium Gallicum in VISHII relatione cit. §. V. *g*] v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 35. *h*] de Scr. Eccl. n. 527.

iiſſe anno 1203. Albericus Chronicon ſuum A. C.
non produxit niſi uſque ad A. 1241. Hinc MCCXCIV.
ſequitur vel erroneum eſſe Epitaphium ſepulchrale Alani, vel vitiatum Alberici Chronicon; *i*) Aubertus MIRAEVS *k*) obiiſſe noſtrum dicit A. MCLXXXII. eundem cum Alano Epiſcopo Antiſiodorenſi confundens; Thomas DEMSTERVS qui in hiſtoria ſua eccleſiaſtica gentis Scotorum anno 1627. Bononiae impreſſa ſcribit Alanum natione fuiſſe Scotum, & monaſticem profeſſum in monaſterio Scotorum, Diuo Jacobo ſacro, extra muros Herbipolis, ibique diem obiiſſe anno 1300, & ſepultum, ſub hoc Epitaphio:

Scotia me genuit, Germania condit Alanum.

Quae omnia ex ſolo Trithemio ſufficienter refutari poſſent, qui poſt reſignationem Abbatiae Spanheimenſis, annis pluribus ipſi Abbatiae S. Jacobi iuxta Herbipolim Abbas praefuit, ſcripſitque exactum eiusdem Abbatiae Chronicon, in quo non niſi unicum agnoſcit Alanum, iſtius Coenobii Monachum & poſtea 24. Abbatem qui obiit A. 1455. *l*)

Mortuus eſt die XXX. Januarii aetatis ſuae CXVI. *m*)

Inter aeui ſui poetas facile familiam duxit, iudice Valerio ANDREA. *n*)

i] v. Caroli de VISCH biblioth. ſcriptor. ordin. Ciſterc. ed. Colon. 1656. p, 15 16, *k*] Schol. ad Henrici Gand. de S. E. cap. 21. *l*] v. Car. de VISCH hiſtorica relatio de Vita Alani Magni §. IV. *m*) Ludouicum JACOBVM de claris Cabilonenſibus p. 145. *n*] l. c. p. 38.

A. C. CXCIV. Scripſit l. metrice Poeticen, excogitata materia de viro optimo, & in omnibus perfectiſſimo: quem librum vocauit *Anti Claudianum.* o) Inſcribitur &: *Anticlaudianus Alani de Anti Rufino.* p) Dicitur Anticlaudianus, ratione materiae, quia materia huius libri contraria eſt principio materiae Claudiani. Cum etenim in principio ſui libri Claudianus introducat vitia ad peruertendum Rufinum, in principio huius operis introducuntur virtutes, ad formandum hominem beatum. Vnde & homo ille, de quo agitur in hoc libro, vocatur Anti Rufinus, quaſi contrarius Rufino. q) Rationem nominis impoſiti hanc adfert Thomas DEMSTERVS Hiſtoria Eccleſiaſtica gentis Scotorum anno 1627. Bononiae impreſſa, quod ad imitationem Claudiani ſcriptum ſit, non vero contra Claudianum. Quomodo (inquit) Ennodius Ticinenſis Epiſcopus, dum imitari vult Claudiani Epigramma, Epigraphen ſuo Epigrammati fecit: Aduerſus Claudianum de Mulabus. r) Sciendum eſt Rufinum fuiſſe a Theodoſio Praefectum prouinciis aliquot: Verum cum regni cupiditate incenſus in Principes ſuos arma ſumſiſſet, ab his deuictum periiſſe. Itaque Claudianus introducit furiam in conci-

o] v. HENRICVS Gandav. l. c. p] v. Summarium ex MS. antiquo Codice deſumptum praefix. ed. Viſchianae 1654. p. 320. q] v. Summarium ed. 1654. p. 320. r] v. Caroli de VISCH praefat. ad Anti-Claudianum p. 316.

cilio Vitiorum, conquerentem de pace, & Regno virtutum, incitatq; vitia ad pacis huius turbationem & vitiorum expulſionem. Id quod fieri poſſe iudicat per Rufinum. Quem proinde diverſa inuadentes vitia facile expugnarunt, & per eum grauem perturbationem in Imperio concitarunt. E contra Alanus producit naturam in Concilio Virtutum conquerentem de humani generis deprauatione, & Regno Vitiorum per uniuerſum orbem, decreto autem Concilii, ad Deum ablegatur Prudentia, ſollicitatura creationem hominis perfecti, qui expugnatis vitiis, virtutes orbi reſtituat. Atque hinc patet, ratione materiae, opus hoc eſſe vere contrarium Operi Claudiani, adeoque recte vocari Anticlaudianum: cenſente Carolo de VISCH. *s*) Caſpar BARTHIVS *t*) neſcit, cuius tandem tituli ſit hic liber. Poſtea vero *u*) titulum datum eſſe putat, quia Alanus diſputat pro Prouidentia, quam dubiam ingreſſu libellorum in Rufinum facere videbatur Claudianus. Anticlaudianum vocari, quia eſt contra Claudiani (non Claudianum, ut habet Chriſtophorus HENDREICH. *w*)) Ruffinum putat Chr. HENDREICH. *x*) Reiicit hanc ſententiam, & exiſtimat inſcribi Anticlaudianum h. e. poema Claudianeis haud inferius,

A. C. MCCXCIV.

 per-

s] l. c. p. 316. 317. *t*] Animadverſ. ad Papin. Statii II. Thebaid. p. 401. *u*] Anim. ad Papin. Statii II. Theb. p. 639. w) Pandect. Brandenb. p. 206. a. *x*] l. c. p. 76. b.

A. C. MCCXCIV. perinde ut ἀντίθεος eſt θεῷ ἴκελος: Jo.Alb. FABRICIVS. *y)*

Scriptus eſt liber carmine hexametro. Libros habet nouem non XI. ut tradit Chriſtoph. HENDREICH. *z)* Quia ſcilicet in hoc opere agitur de quatuor artificibus, Deo Natura, Fortuna, Vitio; primi autem artificis, id eſt, Dei, quatuor ſunt opera, opus in mente, opus in materia, opus in forma, opus in gubernatione; Naturae vero duo; unum in pura natura conſideratum, ab omni corruptione alienum; Aliud varia corruptione priuatum; Fortunae duo: unum proſperitatis, alterum aduerſitatis; Vnum vitii, ſulicet deprauationis: liber nouem diſtinctionibus completur. Prius autem agitur de operibus naturae, quam de operibus Dei, quia per ea quae facta ſunt inuiſibilia Dei conſpiciuntur. Secundo de opere diuino. Tertio de opere fortunae. Quarto de opere vitii. *aa)*

Prodiit primum. *ab)* Anticlaudianus ſiue de viro optimo libri nouem ſine auctoris nomine Baſileae 1536. *ac)* ἀκέφαλος. 8. *ad)* apud Henricum Petrum. *ae)*

Item

---

y) in Biblioth. Lat. ed Hamb. 1712. p.629. not. (g) *z)* l. c. p. 206. a. *aa)* v. Summarium praefix, ed. 1654. p. 318. *ab)* v. Caroli de VISCH praefatio ad. Anti Claudianum p. 317. *ac)* v. Aub. MIRAEI Schol. ad Henricum Gandav. de S. E. cap. 21. *ad)* v. Valerii ANDREAE biblioth. Belgica ed. Lovan. 1643. p. 32. *ae)* v. Ludov. JACOBVM de claris ſcriptor. Cabilonenſ. p. 145.

Item Antwerpiae 1611. plane incultus, & confuſus; ſine ulla capitum diſtinctione, ſine Auctoris praefationibus, imo ſine ipſius Auctoris nomine *af*) A. C. MCCXCIV

Editum & eſſe Antverpiae 1621. typis Joach. Trognaeſii volunt Valerius ANDREAS, *ag*] & Carolus de VISCH. *ah*] Ea editio a praecedenti non videtur differre, quamuis diuerſas habeat Chriſtoph. HENDREICH. *ai*] Exſtat & in operibus Alani opera Caroli de VISCH Antverpiae 1654. *ak*) Vidit editor quinque operis huius codices manuſcriptos: In Bibliotheca Collegii Soc. Jeſu Lovanii duos magnae antiquitatis; Tertium in Bibliotheca S. Pertini Audomaropoli; Quartum & quintum apud Balthaſarem Moretum Antverpiae. Ex his vnum tantae erat antiquitatis, vt Authoris etiam aetatem attingere characterum forma perſuaderet; Aliud nonnihil recentiori manu exaratum, attamen venerandae etiam antiquitatis. Poſtrema haec duo exemplaria uſui Viſchii conceſſa fuerunt, quorum lima impreſſum exemplar poliendo, natiuo colori reſtituit. Inprimis namque, Summario verum titulum, poſtremamque eiusdem partem iniuſte praeciſam; Adhaec Authoris nomen ac duas ipſius praefationes repoſuit: Inſuper & menda plurima, quibus to-

af] v. VISCH. l. c. p. 315. *ag*] Biblioth. Belg. p. 32. *ah*) Biblioth. ſcriptor. Ordin. Ciſterc. p. 13. *ai*] Pandect. Brandenb. p. 76. b. *ak*) p. 313.

A. C. totum opus obfuſcabatur, ſuſtulit. Et quan-
MCCXCIV. quam, ubi ſenſus permiſit, plura hinc inde verba reliquerit a MSS. diſcrepantia, imo etiam, integros quandoque verſus; exacte tamen in margine inferiori, diverſitatem lectionis annotauit. *al*)

Opus eſt eruditum, raroque acumine praeditum, necnon ad veram pietatem, aliasque virtutes Lectorum animis infundendum aptisſimum & nihilominus venuſto lepore vndique reſperſum; iudice Carolo de VISCH. *am*] Libros hos qui vel ſemel attente legere non pigeat, eorundem elegantiam mox percipiet, animumque ſuum mire oblectabit. Nam, vt recte annotarunt Baſileenſes ſingulari feſtiuitate, lepore, elegantia praediti ſunt, non credibili doctrina, ordine, & brevitate complectens humanas divinasque res omnes, in quibus quiuis homo occupari, meditarique debet, quasq; quemlibet ſcire, aur certe per omnia admirari, & ſuſpicere oportet: obſeruante eodem Carolo de VISCH. *an*] Opus eſt curioſisſimum & doctisſimum, adeo vt vulgo vocari ſoleat Encyclopaedia, ſive omnium ſcientiarum orbis, monente eodem. *ao*]

E contrario librum aenigmatis & Sophiſticis tormentis omnia involventem habet An-

al) v. Car. de VISCH praefat. Anticlaudianum p. 315. *am*] l. c. *an*] Praefat ad Anti Claudianum p. 317. *ao*] in Biblioth. Scriptor. Ord. Ciſterc. p. 14.

Anticlaudianum Caſpar BARTHIVS *ap*] Idem opus dicit ingenioſi hominis ſed ſophiſtae & ſpeciatim carpit quod verbo *reſultare* abutatur. *aq*] A. C. MCCXCIV

RADVLPHVS de Longo Campo ſuper Anticlaudianum Alapi de Anti-Ruffino habetur inter codices manuſcriptos Collegii Balioleniſis in Oxonia L. 6. *ar*]

ADAMVS de Bàſſeya, Canonicus Inſulenſis, qui circa A. 1400. vixiſſe creditur, Anticlaudianum terſis & politis verſibus in compendium redegit, & hinc inde digreſſionibus moralibus doctiſſimis, diuerſisque odis ſpiritualibus illuſtrauit. Quod opus ipſemet indigitauit: *Ludus. Adae de Baeyſſa, in Anticlaudianum Magiſtri Aalani de Inſula.* Exſtat MS. Tornaci in monaſterio Sancti Martini in duobus exemplaribus. *as*]

Notas in Anticlaudianum ſe ſcripſiſſe perhibet, iis quas ad Gunteri Ligurinum lib. VII. v. 543. ſcripſit Conr. RITTERSHVSIVS. *at*]

Locum ex Lib. V. Anticlaudiani emendat Caſpar BARTHIVS, *au*] Quamuis editio Viſchiana cum cura ſit adornata, obſeruari tamen poſſe eam ex MSto quodam Helmſtadi-

ap] Animadvers. ad Papin. Statii II. Thebaid. p. 401. *aq*] l. c. p. 639 *ar*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P II. p. 10 n. 391. *as*) v. Car. de VISCH praefat. cit. p. 316. *at*) v. Caſparis BARTHII Animadvers. ad Papin. Statii II. Thebaid. p. 639. *au*) Anim. ad Pap. Statii V. Thebaid. p. 205.

A. C. dienſis Academiae Codice plurimis in locis
MCCXCIV emendari. Speciminis loco ſit Liber Anticlaudiani primus quem ex dicto codice tranſcribam. Diverſitatem impreſſi, autem uon addidi cum facile ab harum rerum curioſo indagari poſſit, ſed vbi differebat vterque manuſcripti lectionem ſeruaui.

Praefatio.

Authoris mendico ſtylum, Phaleraſq; Poetae,
Ne mea ſegnitie Clio dejecta ſeneſcat:
Ne jaceat calamus, ſcabra rubigne torpens.
Scribendi nouitate vetus iuueneſcere charta
Gaudet, & antiquas cupiens exire latebras,
Ridet, & in tenui laſciuit arundine muſa.
Fonte tuo ſic Phaebe tuum perfunde Poetam,
Vt compluta tuo mens arida flumine, germen
Donet, & in fructum concludat germinis uſum.

ANTICLAVDIANI LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

Vt ſibi iuncta magis naturae dona reſultent,
Et proprium donet donis mixturae fauorem,
Sollers naturae ſtudium, quae ſingula ſparſim
Munera contulerat aliis, concludit in unum;
Cudit opus, per quod operi concluditur omni.
Priſtina ſic operum peccata repenſat in uno;
Vt quod deliquit alias, compenſet in iſto.
Supplicat huic operi, famulans opus omne decoris;

Et

Et tanta cupiens veſtiri dote favoris, A. C.
Incudis depoſcit opem; ſed feſſa laborat MCCXCIV
Incus, quae tantos vires expendit in uſus.
Vltra ſeſe poſſe ſtudet natura, ſuumque
Supra ſe metitur opus, ſic vincere fertur
Artifices alios, quod ſe ſuperare fatetur.
Nec ſubitos animi motus perpeſſa, repentè
Currit ad haec opera: ſed ad haec deliberat, utrum
Poſſit, & ad libram rationis ſingula penſat.
Protinus ergo ſuas vocat in ſua vota ſorores,
A quibus emeriti deſcendat tramite recto
Regula conſilii, mentisque coerceat, aeſtum.
Vt ſic freta ſuae ſcalpro rationis, in ipſos
Effectus operum mentis deducat Ideas,
Aut lima meliore diu concepta recidat.
Ergo conſilii non aſpernata rigorem,
Concilium coeleſte vocat, peregrinat ab alto
Militiae coeleſtis honor, terramque ſerenat
Luce ſua, dignatus humum veſtire beatis
Greſſibus, & noſtri tolerans, faſtidia mundi.
A ſplendore ſuo deſcendit regia coeli,
Dum lumen proprium terrae concedat ad horam.
Iam noua miratur tellus veſtigia, ferre
Gaudet onus, ſed vis oneris penſatur honore.

CAPVT II.

Pacis alumna mouet primos concordia greſſus,
Et pleno cuncta perfundens copia cornu,
Et fauor, & multo perfuſa, fauore iuuentus,

Et

A. C. MCCXCIV.

Et riſus noſtrae proſcribens nubila mentis,
Et pudor, & certo contenta modeſtia fine,
Et ratio menſura boni, quam ſemper adhaerens
Felici greſſu felix comitatur honeſtas,
Et decus, & multa trutinans prudentia libra,
Et pietas,& vera fides,quae fraudis in umbra,
Nobis hypocritum mentiri neſcit amorem:
Et virtus quae ſpargit opes, quae munera fundit,
Quam penes ignorat ignauam gara quietem
Nec dormire poteſt theſauri maſſa ſepulti,
Sed mutat varios totiens peregrina magiſtros
Vltima nobilitas,& formae laude ſecunda
A longe ſequitur harum veſtigia; quamuis
Neſcio quid praeſigne gerat, tamen huius ad unguem
Non poterat reliquis facies aequare decorem:
Munere fortunae melior; ſed parcius ipſa
Gratia naturae dotes effundit in illa.
Haec ſuperum ſoboles greſſus maturat in arcem
Naturae, proprioque domum chorus afflat honore.

CAPVT III.

Eſt locus ex noſtro ſecretus climate, tractu
Longo,noſtrorum ridens fermenta locorum:
Iſte poteſt ſolus quicquid loca cetera poſſunt.
Quod minus in reliquis, melius ſuppletur in uno,
Quid

A. C. MCCXCIV.

Quid praelarga manus naturae poſſit, & in quo
Gratius effundat dotes, exponit in iſto:
In quo pubeſcens tenera lanugine florum
Sideribus ſtellata ſuis, ſuccenſa roſarum
Murice, terra nouum contendit pingere caelum.
Non ibi nascentis exſpirat gratia floris,
Nascendo moriens, nec enim roſa mane puella
Veſpere languet anus; ſed vultu ſemper eodem,
Gaudens interni iuueneſcit munere veris.
Hunc florem non urit hiems, non decoquit aeſtas,
Non ibi Bacchantis Boreae furit ira; nec illic
Fulminat aura Noti, nec ſpicula grandinis inſtant.
Quicquid depascit oculos, vel inebriat aures,
Seducit guſtus, nares ſuſpendit odore,
Demulcet tactus, retinet locus iſte locorum:
Iſte parit nullo vexatus vomere, quicquid
Militat aduerſus morbos, noſtramq; renodat
Inſtantis morbi proſcripta peſte ſalutem.
Non rerum vulgus, verum miracula gignens
Sponte, nec externo tellus adiuta colono,
Naturae contenta manu, Zephyrique fauore
Parturit, & tanta natorum prole ſuperbit.
Flore nouo gaudens, folia crinata virenti
Non demerſa ſitu, non iram paſſa ſecuris,
Non deiecta ſolo, ſparſis non deuia ramis,

A. C. Ambit ſilua locum, muri mentita figuram.
MCCXCIV. Non florum praedatur opes, foliiq; capillum
Tondet hiems, teneram florum depaſta iuuentam,
Exilium patitur arbor, quaecumq; tributum
Germinis & fructus naturae ſoluere neſcit.
Cuius mercari fructu meliore fauorem
Contendens, aliasque ſuo praecellere dono
Quaelibet & ſemper de fructu cogitat arbor.
Syrenes nemorum, cythariſtae veris, in illum
Conuenere locum, mellitaque carmina ſparſim
Commentantur aues, dum gutturis organa pulſant,
Pingunt ore lyram, dum cantus imbibit iſtos
Auditus, dulces offert ſonus auribus eſcas.
In medio lacrymatur humus, fletuque beato
Producens lacrymas, fontem ſudore perenni
Parturit, & dulces potus ſingultat aquarum.
Exuit ingemitas facies argenteus amnis,
Ad puri remeans elementi iura, nitore
Fulgurat in proprio peregrina faece ſolutus:
Praegnantis gremium telluris inebriat iſte
Potus, & ad partus inuitat vota parentis.
Arboribus ſimiles tellus non inuida potus
Donat, & affectum pariendi ſuggerit illis.

CAPVT IV.

In medio veniens euadit in aëra montis,
Ardua planities in nubibus oſcula donat.
Hic domus erigitur naturae, ſi tamen iſto
Nomine cenſeri fas eſt, cum munere poſſit
Si-

Sidereas penetrare domos, Superumque penates, A. C.
Nec ſibi dignetur conferre palatia regum, MCCXCIV.
A noſtris laribus excepta beatior aula.
Aera metitur artis ſuſpenſa columnis:
Sidere gemmarum praefulgurat, ardet in auro:
Nec minus argenti proprio donatur honore:
Non ibi materies quae ſit demiſſior iſtis
Jura tenet, propriaque poteſt plebeſcere forma.
Sic hominum mores picturae gratia ſcribit,
Sic operi proprio pictura fideliter haeret,
Vt res picta minus a vero deuiet eſſe.
O noua picturae miracula, tranſit ad eſſe
Quod nihil eſſe poteſt! picturaq; ſimia veri,
Arte non ludens, in res umbracula rerum
Vertit, & in verum mendacia ſingula mutat,
Sic logicae vires artis ſubtiliter huius
Argumenta premunt, logicaeque ſophiſtica vincunt.
Haec probat, iſta facit; haec diſputat, imperat iſta
Omne quod eſſe poteſt: ſic utraq; vera videri
Falſa cupit; ſed ad haec pictura fidelius inſtat.
Illic arma parat logico, logicaeq; palaeſtram
Pingit Ariſtoteles: ſed eo diuinius ipſa
Somniat arcana rerum, coelique profunda
Mente Plato, ſenſumque Dei perquirere tentat.

A. C. MCCXCIV.

More ſuo Seneca mores ratione monebat,
Optimus excultor morum, mentiſque colonus.
Diuitis ingenii vena Ptolomaeus inundans,
Diuectus ſuperas curru rationis in auras,
Colligit aſtrorum numeros, loca, tempora, curſus.
Verbi pauperiem redimit ſplendore colorum
Tullius, & dictis ornatus fulgura donat.
Virgilii muſa mendacia multa colorat,
Et facie veri contexit pallia falſo.
Hic vigor & cenſus aequali munera lance
Penſant. Alciden vigor armat, ſenſus Vlyſſem.
Ne mentem fermentet opum conuictus, abunde
Fundit opes Titus, & munera cogit abire
Militat inſtantis fervens audacia Turni
Enſe tonans, ignara metus, & prodiga vitae,
Hippolytique pudor Veneris ſubductus habenis,
Gaudet & excepto luget Cytheraea pudore.

CAP. V.

Has ſpecies rerumque tropos, & ſomnia veri,
Regia picta tenet, tanto feſtiua decore.
Sed minus in vultu geſtans inſigne decoris,
Poſtremos ſubtriſtis habet pictura penates.
Vel luſiſſe parum, vel ſaltem ſomnia paſſam
Credas, vel tenues irae ſenſiſſe procellas:
Vel magis oblitam facti praeſentis in illa
Naturam peccaſſe putes; delira videtur

Pi-

Picturae facies meliorem poſcere formam. A. C.
Sed nec gemmarum radius ſplendore dieſcens, MCCXCIV.
Nec nitor argenti, nec fulgure gratius aurum,
Excuſare poteſt picturae crimen adultum,
Quin pictura ſuo languens palleſcat in auro.
Illic pannoſo prebeſcit carmine noſter
Ennius, & Priami fortunas intonat; illic
Meuius in caelos audens os ponere mutum,
Geſta ducis Macedum tenebroſi carminis umbra
Pingere dum tentat, in primo limine feſſus
Haeret, & ignauam queritur torpeſcere muſam.
Illic praecipiti Nero fulmine concutit urbem,
Indulgens ſceleri, cogit plus velle furorem,
Quam furor ipſe velit, quicquid diſtillat ab illo
Nequitiae, totum ſeſe partitur in orbem.
Illic diues eget, ſitit aurum totus in auro
Midas, nec metas animo conceſſit habendi.
Militis excedit legem, plus milite miles
Aiax, militiaeque modus decurrit in iram.
Fractus amore Paris, Veneris decoctus in igne,
Militat in Venere, dum militis exuit actus:
Damnoſe compenſat in hac, quod perdit in armis.
In Dauo propriam miratur noctua formam,
Et vultus peccata ſui ſolatur in illo.

A. C. Ergo naturae quicquid munuicula plene
MCCXCIV. Percipit, aut eius modicum ſubterfugit artem.
Inſcriptum thalamis picturae fabula monſtrat.
Singula decernens ſenſu natura profundo,
Sedibus his ſua iura tenet, legesque figurat
Prouida, quas toto ſparſim promulgat in orbe:
Scrutatur rerum cauſas, & ſemina mundi;
Quis chaos antiquum vultu meliore redemit
Dum formae melioris opem vultusque decorem
Quæreret, atq; ſuum lugeret ſylva tumultum:
Quis fidei nexu ciuilia bella refrenans,
Et fratrum rixas, elementis oſcula pacis
Indidit, & numeri nodo meliore ligauit.
Terrarum motus, mugitum fulminis, iras
Oceani, ventorum praelia mente fideli
Conſpicit, & circa ſollers indagine claudit
Temporis excurſus; cur contriſtata pruinis
Languet hiems cana, ridet ver; aeſtuat aeſtas,
Effluit autumnus rerum torrente profundo:
Vel cur terra ſedet, fluit amnis, profluit aer,
Flamma volat, reliquisque fidem, non inuida ſeruat:
Non audens violare fidem cur foedera terris
Labilis unda tenet, certo contenta meatu.

CAP. VI.

Poſtquam caeleſtis aurata ſedilia caetus
Impleuit, tantaque nitens deitate refulſit
Ipſa

Ipſa domus, tanti lucem mirata diei; A. C.
Concilii ſtetit in medio natura, parumper MCCXCIV
In terram dimiſſa caput, concepta ſeueris
Vultibus exponens, dextraq; ſilentia dictans.
Suſpendens animos voces exiuit in iſtas:
Saepe, diu, multum ſollerti mente retracto
Singula, quæ noſtrae pinxit ſollertia dextrae:
Sed nihil inuenio quod in omni parte beate
Viuat, quin multas nobis deferre querelas
Poſſit, ſi noſtram velit accuſare Mineruam.
Sed noſtras erraſſe manus quia poenitet, error
Haud nocet, & noſtros denigrat parcius actus.
Nec tamen haerentes maculas abſtergere poſſum,
Quas habitus firmi præſcriptio longa tuetur.
Nam medicina ſilet, ubi morbi cauſa ſeneſcit:
Nec morbi veteres molimina tarda requirunt.
Vnica conicto tantae ſolatia peſtis;
Quae tamen effectu deſcribere nolo, priusquam
Norma iudicii veſtri mens noſtra probetur.
Hoc in mente diu ſcriptum mihi ſedet, ut omnes
Et ſimul inſtanter, caute, ſollerter, ad unum
Deſudemus opus: in quo tot munera fundat
Quaelibet, ut poſt has dotes videatur egere,
Noſtrorum crimen operum redimatur in uno,

A. C. Vnius probitas multorum crimina penſet,
MCCXCIV. Vnaq; quam multas exterminet unda lituras.
Non terrae faecem redolens, non materialis;
Sed diuinus homo, noſtro molimine terras
Incolat, & noſtri donet ſolatia damnis.
Inſideat caelis animo, ſed corpore terris.
In terris humanus erit, diuinus in aſtris:
Sic homo, ſicque Deus fiet, ſic factus uterque
Quod neuter, mediaque via tutiſſimus ibit.
In quo noſtra manus & munera noſtra loquantur.
Sit ſpeculum nobis, ut nos ſpeculemur in illo;
Quae ſit noſtra fides, quae noſtra potentia, virtus
Quae ſit, & in quantum melius procedere poſſit.
Si labor accuſat noſtros in munere tanto
Defectus, oneriq; manus ſuccumbere noſtro:
Hoc decus excuſet, ſoluens obiecta laboris,
Si natura negat, animi ſuccurrere robur
Debet, & affectus effectu claudere noſtro.
Nam quod nulla valet per ſe, ſupplebit in unum
Coniurata manus: ut quae non ſingula proſunt,
Multa iuuent collecta ſimul, nam plurimus amnem
Riuulus excreſcens gignit, ſcintillaque flammam
Multa parit, multusque lapis concludit aceruum.

Heu

Heu pudeat noſtrum toties erraſſe laborem, A. C.
Et toties fructum male reſpondiſſe labori. MCCXCIV
Heu pudeat noſtra terris decreta ſilere,
Quod noſtri langueſcit amor, quod fama tepeſcens
Torpet, & a toto viles proſcribimur orbe;
Quod laxas mundo ſceleris concedit habenas
Theſiphone, noſtraque ſibi de gente triumphans
Gaudet, & a noſtro ſurgunt ſibi gaudia luctu.
Vincimur, & victas pedibꝰ ſubmittit Erinnys,
Et grauibus noſtra caſtigat colla catenis.

CAP. VII.

Sic natura ſuo mentem ſermone figurans,
Fine dato verbis orantis fine perorat.
Gaudet & aſſentit naturae curia, votum
Laudat & a voto non diſtant vota ſororum.
Surgit ad haec placidi vultus, geſtusque modeſti
Circumſpecta modis prudentia, colla pererrat
Aurea caeſaries, ſed acus mediata refrenat
Litigium crinis, & regula pectinis inſtat.
Ordo ſupercilii iuſto libramine ductus,
Ne nimis exhauſtus, nec multa nube pilorum
Luxurians, ſeſe geminos exemplat in arcus.
Luminis aſtra iubar, frons lilia, balſama naris,
Dens ebur, oſque roſam, parit, offert, reddit, adaequat.
Spirat in ore color vivus, nec candor adulter

A. C. Turpiter effigiat tanti phantaſma decoris.
MCCXCIV. Siderium vultus caſtigauere ruborem
Labia nupta roſis; & ne palloris obumbrent
Nubila candorem, defendit flamma ruboris,
Clarior argento, fuluo conſpectior auro,
Lucidior glacie, cryſtallo gratior omni.
Menti planities roſeo non denegat ori.
Non male colla ſedent, humeris non disſidet alta
Cervix, ſed ſpatio ſurgit diſtincta modeſta.
Poma mamillarum modico ſuſpenſa tumore,
Nulla mollitie dependent fracta, ſed ipſa
Duritie proprii deſcribunt ſigna pudoris.
Explicat explicito tractu iunctura lacertos,
Amplexusq; ſuos depoſcere brachia credas.
Imaque conciliat ſummis, extremaq; primis.
Conuallis laterum, modulo ſubmisſa decenti.
Cetera quis neſcit meliora latere ſub iſtis,
Quorum ſola gerunt placidi praelucida vultus?
Canone ſub certo diuiſio; nulla retardat
Corporis excurſum, vel certo fine refrenat.
Nunc magis euadens caeleſtia vertice pulſat.
Nunc oculos fruſtrans caeleſtibus inſidet, ad nos
Nunc redit, & noſtra ſeſe caſtigat habena.
Veſtis erat filo tenui contexta, colorem
Non mentita ſuum, nulloque ſophiſmate viſum
Decipit, immo rubor natiuus inebriat illam:
Non

Non ibi materies formae ſuffragia quaerit, A. C.
Ne formae peccata ſui velamina quaerunt: MCCXCIV.
Materiae neutra ſuccumbit, neutra ſorori
Cedit, & ex aequo certant, vtra vincere poſſit.
Sòmniat hic rerum ſpecies pictura reſultans,
Quas tamen ex parte iubet exſpirare vetuſtas:
Et formae veteris veſtigia pauca ſuperſunt.
Sed tamen in partes veſtem diſſibulat iſtam
In variis ſcisſura locis, lugere videtur
Veſtis & illata ſibimet conuitia flere.
Dextra manus librat trutinam, ſua ſingula penſat
In numero, forma, menſura, pondere, cauſa.
His ornata modis, iſto, feſtiua paratu
Verba parat ſollers prudentia: cuius ab ore
Curia dependet, currunt inſtanter ad illam
Viſus & auditus, ſed voto diſpare certant.
Viſus ut in ſpecie tanta conuiuia quaerat,
Auditusque favos verborum ſugat ab ore.
His igitur verbis mentem prudentia pingit,
Dum tenet intentas attentio tanta ſorores.

CAP. VIII.

Nil niſi diuinum ſapit haec ſententia, tanti
Prouida concilii, quæ ſic rationis in igne
Decoquitur, quod nulla manent veſtigia faecis,
Non fluidum redolet animum, non mentis obeſſe
Segnitiem loquitur, ſubitis non motibus inſtat,

A

A. C. A ſummis exſputa labris: Sed mentis ab alto
MCCXCIV Prominet, & noſtris effert medicamina morbis.
Trans hominem mens iſta ſapit, condita ſapore
Diuinae mentis, de cuius fonte profundo
Riuulus emanat, animi diſcretio veſtri.
Non igitur jacet exanimis, non indiga recti,
Non rationis inops, non mens effrenis òberrat,
Non agitur caſu, tanto ſuffulta patrono.
Quae tantam mentem detractio moderat? aut quis
Vrgeat inuidiae ſtimulus? quis nubila livor
Miſceat? aut odium? cum limes regius illam
Dirigat, & recto producat calle iuuantem?
Ne noſtrae faciat conceptio mentis abortum
Ne res tanta ruat, ne lux moriatur in vmbra:
Sed magis expoſita praefulguret, exeat iſtud
In commune bonum, melius ſub luce patebit:
Namque bonum quod ſaepe latet, ſplendore minori
Degenerat, lucetque magis ſi luce fruatur.
Sic flos in fructus, in flumen riuus inundans
Ibit, & in meſſem pinguis procedit ariſta.
Quid melius ſperare poteſt? quid maius? & vltra
Quid poterit velle conceptus mentis honeſtae?
Si bonus eſt, hucusque licet, defigat in iſto
Greſ-

Greſſus propoſito, nec longius ire laboret. A. C.
Sed tamen hoc ſupereſt quod mentem concutit, obſtat MCCXCIV
Propoſito, vexat animum, concepta retardat.
Quod tanti vires operis, non pondera rerum
Tantum neſcit opus, operas ſuſpirat in iſtas
Noſtra manus, quae ſic hominem conducit ad eſſe
Quod non producit, facit hunc, nec perficit ipſum.
Semper ad eſſe mouet, ſed nunquam promovet illum.
Eius ad eſſe valet, nec ad eius praeualet ortum.
Diſpar natura, diſpar ſubſtantia, forma
Diſcors, eſſe duplex, hominis concurrit ad eſſe.
Una ſapit terras, caelum ſapit altera, caelis
Inſidet haec, illa terris, mortique tributum
Cogitur iſta dare, mortis lex excipit illam.
Haec manet, illa fluit; haec durat, deperit illa:
Eſſendi nomen gerit haec, gerit altera numen.
Corpus habet terras, caeleſtia ſpiritus: ergo
Terram terra tenet, retinent caeleſtia caeli.
Incudem noſtram corpus mortale fatetur,
Artifices noſtros, & noſtram poſtulat artem:
Artifices alios animae natalae requirit.
Artificis melioris opem caeleſtis origo
Poſtulat, & noſtram fugit eius forma monetam,
Di-

A. C. Diuinique loquens operis miracula, noſtrum
MCCXCIV Spreuit opus, ridens artis vulgaria noſtrae..

CAP. IX.

Qualiter ex nihilo, ſine forma, ſemine cauſa,
Materia, motu, ſenſu, ductore, miniſtro
Ingenitum, ſimplex, animabile, mobile, purum,
Prodeat exterius, nullo mediante patrono:
Sola dei nouit prudentia, cuius ab alto
Pectore procedit quicquid procedit in eſſe.
Hic elementa ſilent, langueſcunt ſemina rerum,
Sidus habet, natura iacet, virtusque planetae
Deficit, & propria miratur iura ſilere.
Ergo cum noſtra genituram regula talem
Neſciat, & tantam ſuperat pictura figuram,
Occaſumq; manus talem patiatur ad ortum;
Non video, non concipio, non iudico memet
Scire modos, cauſas, rationes, ſemina, formas,
Inſtrumenta, quibus noſtra mediante Minerua
Ortus caeleſtis animae ducantur ad ortum.
Ergo conſilii ſuper his libramina ferre
Neſcio, non valeo, dubito, deſiſto, retardor,
Conſilio, ratione, fide, mea cauſa tacebit
Orphana, nec certo claudetur fine voluntas,
Singula ni ratio trutina meliore repenſet.
Quam penes obſcurum fluitans, mutabile, caſſum,
Ignotum, mendax, nihil eſt, cui ſingula lucent,

Cun-

Cuncta patent, dubiumque nihil, non ala videntur A. C. MCCXCIV
Aſtra, nec obſcurus aër, pelagusque profundum.
Sol animi, mentis oculus, lumenque viantis
Proſcripti patria, mortis ſolamen, origo
Iuſtitiae, virtutum regula, linea recti
Subducat dubia certis, mendacia veris,
In certo figat animum, dubiumque recidat,
Erroris tergat tenebras, verique ſerenet
Luce diem mentis, & falſi nubila pellat.
Menti concuſſae dubiorum fluctibus, aura
Gratior applaudat rationis, flamine leui
Concilians aeſtus animi, fluctusq; retardans,
Segnitiemque meam non tanti maſſa laboris
Accuſare poteſt, non tanta victa labore
Cedo, nec ignavae mendico quietis aſylum,
Aggrediar quicquid ratio dictauerit, immo
Iuſſerit, atque nihil de contingentibus ipſa
Transgrediar, finem proprium pro poſſe ſecura.
Sed quia principia nullo concludere fine,
Vel dare principiis fines aliunde profectos,
Vt primo medium, medio non conſonet imum,
Cenſetur turpe, fluitans, mutabile, ſtultum;
Cedere principiis malo, quam cedere fini.

CAP. X.

Sic ait, & tanto dubiorum turbine tota
Curia concutitur, turbataque turba ſororum
Flu-

A. C. Fluctuat in dubiis, alta cum voce fluentes
MCCXCIV Suſpendens animos, & murmura ſola pererrant:
Qualiter aura fremit, fluit aër; fluctuat unda,
Quam primo Zephyrus complanat flamine leni
Si maris excutiat Borealis turbo ſoporem,
Vel maris inſtantes cogat vigilare procellas:
Sic animi fluitant, & mentes mentibus inſtant,
Quas natura prius leni perflauerat aura.
Perflat maiori flatu prudentia mentes:
Erigitur ratio, poſcitque ſilentia nutu,
Voce, manu facie; pacis tranquilla meretur
Vultus, & ad nutum morientia murmura nutant
Virginis in facie; prudentia plurima vultu
Paret, & expreſſi ſequitur veſtigia vultus,
Suntque relatiuae facies: gerit altera formam
Alterius, ſeſeque ſibi conformat in illa.
Vna ſibi facies faciem praeſentat utramque:
Vultus diuerſi, facies diuerſa duarum;
Non diverſa tamen, quales decet eſſe ſororum,
Par facies, habitusque pares, par geſtus in illis,
Par modus atque decor, ſed diſpar vultus in annis.
Nam potior ratio, ſenii vexilla gerebat,
Plenior aetate, plenis maturior annis.
Dextra manus ſpecula triplici flammata nitore

Splen-

A. C. MCCXCIV.

Splendet, & in triplici ſpeculo triplicata reſultat
Vitrea mollities, quae tactus abdicat omnem
Inſultum, digitique leues vix ſuſtinet ictus.
Vnius ſpeculi ſeſe concedit in vſum,
Attente ratio ſpeculo ſpeculatur in iſto
Cauſarum ſeriem, rerum ſcrutatur abysſum,
Subiecti formaeque videt connubia, cernit
Oſcula, quae miſcet concretio, quaeue propinat
Vnio natiua, formis ſubiecta maritans,
Subiectum quae forma facit, quae perficit eſſe.
Quae rem conducit, vel quae perducit ad eſſe:
Quae generat, quae mutat eam, quae ſeruat in eſſe,
Quae ſit, vel quanta, qualis, vel quomodo ſeſe
Res habeat, reliquosque ſtatus perquirit in illa.
Argenti facies faeces exuta metalli,
Infra ſe ſplendore diem ſtellasq; relinquens,
Exultat, ſpeculi forma veſtita ſecundi.
Hic ſubiecta videt formis viduata reuerti
Ad chaos antiquum, propriamque requirere matrem,
Inque ſtatu proprio puram iuueneſcere formam,
Nec ſua degeneris ſubiecti taedia flere,
Quomodo forma ſuo gaudens requieſcit in eſſe;

A. C. Nec varios fluctus ſubiecti naufraga ſentit,
MCCXCIV Qualiter ad proprium peregrina revertitur ortum,
Subiecti fugit occaſus & funera vitat.
Subiecti ſenio non deflorata iuuentus,
Formarum formas ſemper facit eſſe puellas.
Cernit in offenſo vultu, mentisque profundo,
Quomodo compoſitum ſimplex, caeleſte caducum.
Diverſum fit idem, grauidum leue, mobile certum,
Obſcurum lucens, pretioſum vile, iocoſum
Flebile perpetuum mortale, volubile fixum.
Auri nobilitas, auro decoctior omni,
Vixque ſuum dignata genus ſpeciemque fateri,
In ſpeculi tranſit ſpeciem, quae tertia rerum
Vmbras mentiri neſcit, ſed ſingula monſtrat
Certius, & ſpecie meliori cuncta figurat.
Hic rerum fontem, mundi genus, orbis Ideam
Exemplar, ſpeciem, cauſam, primordia, finem,
Conſpicit, & certis metitur ſingula cauſis:
Qua ratione, quibus cauſis, cur, quomodo, quando,
Inſtabilis, genitus, fluitans, mutabilis, iſte
Mundus ab ingenito, ſtabili, certoq; figuram,
Eſſe, ſtatum, vitam, ſpeciem contraxit, & ortum.
Quomodo terreſtrem formam caeleſtis Idea
Gi-

Gignit, & in noſtram ſobolem tranſcribit abysſum. A. C. MCCXCIV
Mittit in exilium formas, quas deſtinat orbi.
A patre degenerat proles, faciemque paternam
Exuit, antiqui vultus oblita parentis;
Qualiter inmundo phantaſma reſultat Ideæ,
Cuius inoffenſus ſplendor ſentitur in vmbra,
Qualiter a fonte formarum riuus aberrans
Ingenitum perdit ſubiecti labe nitorem.
Quid cogat fatum, quid caſus defleat, aut quid
Arbitrii posſit medio librata poteſtas:
Se totam ratio ſpeculis expandit in iſtis.
Sed magis ad praeſens viſus indulget habenis,
Mentem ſollicitat, animum diffundit, vt intus
Hauriat a ſpeculis aliquid ratione probatum,
Quod digne ferri tantas mereatur ad aures.

II. Scripſit librum partim metro partim proſa quem vocauit *Planctus naturae. aw)* In exemplari Abbatiae Cyſonienſis inſcribebatur: *Enchridion de naturis rerum;* In exemplari Coenobii S. Bertini: *Liber de conqueſtione naturae;* Frequentius tamen: *Liber de planctu naturae. ax)* Quia Autor ſcilicet in principio operis introducit naturam plangentem humani generis deprauationem, foe-

aw) v. HENRICVS Gandav. de Scriptor. Eccleſ. cap. 21. *ax)* v. Caroli VISCH. praefat. ad hunc Alani librum in Operib. Alani p. 279.

A. C. MCCXCIV dumque vitiorum dominatum; maxime autem, infandi Sodomiae ſceleris, in quod prae caeteris vitiis inuehitur, in tantum, vt diuerſi Autores integro libro epigraphen adfigant: *Tractatus contra Sodomiae vitium. ay)* In his eſt Robertus HOLKOTH *az)* qui contra Sodomiae vitium feciſſe librum de planctu naturae Alanum perhibet. Chriſtophorus etiam HENDREICH *ba)* titulum libri facit: De planctu naturae, & contra Sodomiae vitium. Imo Ludouicus IACOBVS *bb)* duo diuerſa Alani ſcripta De Planctu naturae, & contra Sodomiae vitium habet.

Exſtat editum in ALANI Operibus cura Caroli de VISCH Antverpiae 1654. *bc)* Vſus eſt editor duobus MS. exemplaribus, quorum primum ſubminiſtrauit bibliotheca Abbatiae Pariſienſis iuxta Louanium ſed valde mutilum, principio & fine truncatum; ſecundum ſubmiſit HugoBeckmans Abbatiae Cyſonienſis, ordinis Canonicorum Regularium Archimandrita, quod omnino integrum & perfectum erat, ac inſuper veuſtate ſua plurimum commendabile. *bd)*

Commentario hunc librum illuſtrauit Leo ALLATIVS, *be)* prout ipſe etiam teſtatur Libro

ay) v. VISCH l. c. *az)* in cap. 10. lib. Sapientiae lectione 118. lit. A. *ba)* Pandect. Brand. p. 76. b. *bb)* de claris Scriptor. Cabilonens. L. III. p. 145. *bc)* p. 279. *bd)* v. VISCHII. praefat. l. c. p. 280. *be)* v. Lud. IACOB l. c.

bro de Apibus Vrbanis edito A. 1633. Verum vt literis ad Carolum VISCHIVM datis monuit Ferdinandus VGHELLVS ſuperueniens mors opus imperfectum ſuppreſſit. bf) A. C. MCCXCIV

Editionem libri Viſchianam infinitis in locis emendationem admittere collatio a me inſtituta cum tribus Academiae Helmſtadienſis Codicibus MSStis me ſatis edocuit. Vt verbis fidem faciam Carmina libro inſerta exhibebo ope dictorum trium manu ſcriptorum librorum.

Metrum I.

In lacrymas riſus, in luctus gaudia verto,
In planctum plauſus, in lacrymoſa iocos:
Cum ſua naturae video decreta ſilere
Cum Veneris monſtro naufraga turba perit.
Cum Venus in Venerem pugnans illos facit illas;
Cumque ſui bg) *magica deuirat arte viros.*
Non fraus triſtitiam, non fletus fraudis adulter
Non dolus, immo dolor, parturit, immo parit.
Muſa rogat, dolor ipſe iubet, natura precatur
Vt donem flendo flebile carmen eis.
Heu quo naturae ſeceſſit gratia, morum
Forma, pudicitiae norma, pudoris amor.
Flet natura, ſilent mores, proſcribitur omnis
Orphanus a veteri nobilitate pudor.
Actiui generis ſexus ſe turpiter horret
Sic in paſſiuum degenerare genus,
Femina vir factus ſexus denigrat honorem,

bf) VISCH l. c. p. 279. 280. bg) MS. II. ſua.

A. C. Ars magicae Veneris hermaphroditat eum.
MCCXCIV Praedicat & ſubiicit, fit duplex terminus idem;
Grammaticae leges ampliat ille nimis.
Se negat eſſe virum naturae factus in arte
Barbarus. Ars illi non placet, imo tropus.
Non tamen iſta tropos poterit translatio dici;
In vitium potius iſta figura cadit.
Hic nimis eſt logicus, per quem conuerſio ſimplex
Artis, Naturae iura perire facit.
Cudit in incude, quae ſemina nulla monetat,
Horret & incudem m̄alleus ipſe ſuam.
Nunquam materiam matricis ſignat idea
Sed magis in ſterili littore vomer arat.
Sic pede dactilico Veneris male iambicat uſus,
In qua non patitur ſyllaba longa breuem.
Quamuis femineae ſpeciei ſupplicet omnis
Forma viri ſemper huius honore minor.
Quamuis Tyndaridi vultus famuletur, Adonis
Narcisſique decor victus adoret eam:
Spernitur ipſa tamen, quamuis decor ipſe peroret,
Et formae deitas diſputet eſſe deam.
Qua Iouis in dextra fulmen langueret, & omnis
Phoebi ceſſaret otia neruus agens.
Qua liber ſeruus fieret, propriumque pudorem
Venderet Hippolytus, huius amore fruens.
Virginis in labiis cur baſia tanta quieſcunt,
Cum reditus in eis ſumere nemo velit.
Quae mihi preſſa ſemel mellirent oſcula ſucco,
Quae mellita darent mellis in ore fauum.
Spiritus exiret ad baſia deditus ori

Totus

A. C. MCCXCIV

Totus & in labiis luderet ipſe ſibi.
Vt dum ſic moriar, in me defunctus, in illa
Felici vita perfruar alter ego.
Non modo Tyndaridem Phrygius venatur adulter.
Sed Paris in Paridem monſtra nefanda parit.
Non modo per rimas rimatur baſia Thysbes
Pyramus, huic Veneris rimula nulla placet.
Non modo Pelides metitur Virginis artus,
Vt ſic virginibus ſe probet eſſe virum.
Sed male naturae munus pro munere donat,
Cum ſexum lucri vendit amore ſuum.
A Genii templo tales anathema merentur,
Qui Genio decimas, & ſua iura negant.

Metrum II.

Illic forma roſae, picta fideliter,
A vera facie deuia paubulum;
Aequabat proprio murice purpuram,
Telluremque ſuo ſanguine tinxerat.
Contendens ſociis propriis, adfuit
Flos illic redolens gratus Adonidis,
Argentoque ſuo nobile lilium,
Praedicabat agros, imaque vallium.
Illic flore thymus diſpare diſputans
Certabat, reliquis floribus inuidens
Narciſſi ſocio flore, iocantia
Ridebant tacito flumina murmure.
Vultu florigero flos aquilonius
Florum praemicuit Lucifer omnium,
Vernaliſque loquens temporis otia
Stellabant violae floſculus arbuta,

A. C. *Picturae facies plena fauoribus;*
MCCXCIV *Hic floris ſpeciem viuere iuſſerat*
Quae regalis erat chartula nominis,
Scribentisque tamen neſcia pollicis.
Haec ſunt veris opes, & ſua pallia,
Telluris ſpecies, & ſua ſidera,
Quae pictura ſuis artibus edidit,
Florens effigians arte ſophiſtica.
His florum tunicis prata virentibus
Veris nobilitat gratia prodigi.
Haec byſſum tribuunt, illaque purpuram,
Quae texit ſapiens dextra Fauonii.

Metrum III.

Florifer horrentem Zephyrus laxauerat annum
Extinguens boreae praelia pace ſua.
Grandine percuſſus florum, pluit ille liguſtra,
Et pratis horum cuſſit ineſſe niues.
Ver, quaſi fullo nouus, reparando pallia pratis,
Horum ſuccendit muricis igne togas.
Reddidit arboribus crines, quos bruma retondit
Veſtitum reparans, quem tulit illa prius.
Tempus erat, quo larga ſuis expandit in agris,
Ad plauſum Dryadum, gratia veris opes.
Quo dum maior ineſt virtus infantia florum,
Altius emergens, matre recedit humo.
Quo violae ſpeculum terrae cunabula linquens,
Aeris inflatus poſtulat ore nouo.
Tempus erat, quo terra caput phalerata roſarum,
Contendit coelo ſidere plena ſuo,
Quo vexilla gerens aeſtatis, Amygdalus ortum

Prae-

Praedicat, & veris gaudia flore nouat. bh) A. C.
Quo vitis gemmata ſuos amplexa maritos MCCXCIV.
Vlmos, de partu cogitat ipſa ſuo.
Proſcribit brumae ſolaris cereus umbram,
Cogens exilium rigora cuncta pati.
Multis bruma tamen latuit phantaſtica ſyluis,
Quam ſyluae foliis fecerat umbra recens.
Quo flori puero Iuno dedit ubera roris
Quo primum partus lactat alumna ſuos.
Tempus erat, Phoebi quo mortua gramina virtus
Suſcitat, e tumulis ſurgere cuncta iubens.
Quo mundum facies iouialis ſtella ſerenat,
Cum lacrymas hyemis tergit ab ore ſuo.
Aeris ut fidei ſe flos committere poſſit,
Nec florem puerum frigoris urat hyems.
Quo mundum Phœbus hyemis torpore gementem
Viſitat, & laeta luce ſalutat eum.
Priſtina quo ſenium deponit frigoris aetas,
Et mundus ſenior incipit eſſe puer.
Quo noctem Phoebus propriis depauperat horis,
Pygmaeuſque dies incipit eſſe gigas.
Quo parat hoſpitium Phoebo, ſoluitq; tributum
Frixeum gaudens hoſpite ſole pecus.
Quo Philomena ſui celebrat ſolennia veris,
Odam melliti carminis ore canens:
In cuius feſto ſua gutturis organa pulſat,
Vt proprio proprium praedicet ore Deum.
Quo dulci ſonitu citharam mentitur Alauda,
Cum volat ad ſuperos, colloquiturque Ioui.

bh) MS. I. *notat.*

A. C. MCCXCIV

Splendor laſciuos argenteus induit amnes,
In fluuiisque ſuum iuſſerat eſſe deum.
Diſcurſus varii fontis garrire videres,
Prologus in ſomnum, murmur euntis erat.
Splendorisque ſui facie fons ipſe rigabit, bi)
Vt ſua defeſſus pocula ſumat homo.

Metrum IV.

Evulgauit hoc Caſpar BARTHIVS in Aduerſariis. *bk*)

O Dei proles, genitrixque rerum,
Vinculum mundi, ſtabilisque nexus
Gemma terrenis, ſpeculum caducis,
Lucifer orbis.
Pax, Amor, Virtus, Regimen, Poteſtas,
Ordo, Lex, Finis, Via, Dux, Origo,
Vita, Lux, Splendor, Species, Figura,
Regula mundi.
Quae tuis mundum moderans habenis,
Cuncta concordi ſtabilita nodo
Nectis, & pacis glutino maritas
Coelica terris.
Quae Noys puras recolens ideas
Singulas rerum ſpecies monetas
Rem togans forma, chlamydemque formae
Pollice formans.
Cui fauet coelum, famulatur aer,
Quam colit tellus, venerantur undae bl)

Cui

---

bi) MS. II. *rigabat.* — *bk*) Lib. XIX. c. IX. *bl*) MS. III. *aquae.*

Cui velut mundi Dominae, tributum A. C.
Omnia ſoluunt. MCCXCIV.
Quae diem nocti vicibus catenas
Cereum ſolis tribuis diei,
Lucido Lunae ſpeculo ſoporans
Nubila noctis.
Quae polum ſtellis variis inaurans,
Aetheris noſtri ſolium ſerenans
Siderum gemmis, varioque coelum
Milite comples.
Quae nouis coeli faciem figuris
Protheans mutas auiumque vulgus
Aeris noſtri regione donas bm)
Legeque ſtringis.
Cuius ad nutum iuueneſcit orbis,
Sylua criſpatur folii capillo,
Et ſua florum tunicata veſte
Terra ſuperbit:
Quae minas ponti ſepelis, adauges,
Syncopans curſum pelagi furoris
Ne ſoli vultum tumulare poſſit
Aequoris aeſtus.
Tu mihi cauſam refera petenti,
Cur petis terram peregrina caelis?
Cur tuae noſtris Deitatis offers
Munera terris?
Ora cur fletus pluuia rigantur?
Quid tui vultus lacrymae prophetant?
Fletus interni ſatis eſt doloris
Lingua fidelis.

Me-

A. C.

Metrum V.

MCCXCIV *Pax odio, fraudique fides, ſpes iuncta timori,*
Eſt amor, & mixtus, cum ratione furor.
Naufragium dulce, pondus leue, grata Charybdis,
Incolumis languor, inſatiata fames.
Eſuries ſatiens, ſitis ebria falſa voluptas,
Triſtities laeta, gaudia plena malis.
Dulce malum, mala dulcedo, ſibi dulcor amarus,
Cuius odor ſapidus, inſipidusque ſapor.
Tempeſtas grata, nox lucida, lux tenebroſa,
Mors viuens, moriens vita, ſuaue malum.
Peccatum veniae, venialis culpa, iocoſa
Poena, pium facinus, imo ſuaue ſcelus.
Inſtabilis ludus, ſtabilis deluſio, robur
Infirmum, firmum mobile, firma mouens.
Inſipiens ratio, demens prudentia, triſtis
Proſperitas, riſus flebilis, aegra quies.
Mulcebris infernus, triſtis paradiſus, amoenus
Carcer, hyems verna, ver hyemale malum.
Mentis atrox tinea, quam regum purpura ſentit,
Sed neque mendici praeterit illa togam.
Nonne per antiphraſin miracula multa Cupido
Efficiens hominum protheat omne genus,
Cum ſint oppoſita monachus, moechator; eidem
Haec duo ſubiecto cogit ineſſe ſimul.
Dum furit iſte furor deponit Scylla furorem,
Et pius Aeneas incipit eſſe Nero.
Fulminat enſe Paris, Tydeus molleſcit amore,

Fit

Fit Neſtor iuuenis, ſit Melicerta ſenex. A. C.
Terſites Paridis formam mendicat, Adonis, MCCXCIV
Dauus, & in Dauum vultus Adonis abit.
Diues eget Craſſus, Codrus & abundat egendo,
Carmina dat Bauius, Muſa Maronis hebet.
Ennius eloquitur, Marcus ſit mutus, Vlyſſes
Ieſipiens, Aiax deſipiendo ſapit.
Qui prius Antheum ſoluendo ſophiſtica vicit,
Vincitur hoc monſtro caetera monſtra domans.
Quodlibet in facinus mulier diſcurrit, & vltra
Eius ſi mentem morbidat iſte furor.
Nata patrem, fratremque ſoror, vel ſponſa maritum
Fraude necat fati praeueniendo manum.
Sicque per auferesin male ſyncopat illa mariti
Corpus, furtiuo dum metit enſe caput.
Cogitur ipſa parens nomen neſcire parentis,
In partuque dolos dum parit illa parat.
Filius in matre ſtupet inueniſſe nouercam,
Inque fide fraudes, in pietate dolum.
Sic in Medea pariter duo nomina pugnant,
Dum ſimul eſſe parens, atque nouerca, cupit.
Neſcit & eſſe ſoror, vele ſeruare ſororem,
Dum nimium Cauno Byblis amica fuit.
Sic quoque Mirra ſuo nimium ſubiecta parenti
Ex genitore parens, ex Patre mater erat.
Sed quid plura docebo, Cupidinis ire ſub haſta
Cogitur omnis amans, iuraque ſoluit ei.
Militat in cunctis, vllum vix excipit huius
Regula, cuncta ferit fulminis igne ſui.

Vin-

A. C. MCCXCIV

Vincere non potuit probitas, prudentia, formae
Gratia, fluxus opum, nobilitatis apex.
Furta, doli, metus, ira, furor, fraus, impetus, error,
Triſtities, huius ſoſpita regna tenent.
Hic ratio, rationis egere, modoque carere
Eſt modus, atque fides, non habuiſſe fidem.
Dulcia proponens aſſumit amara, venenum
Infert concludens optima fine malo.
Allicit alliciens, ridens deridet, inungit
Pungens afficiens inficit, odit amans,
Ipſe tamen poteris ipſum frenare furorem,
Si fugias potior potio nulla datur.
Si vitare velis Venerem, loca, tempora vita,
Et locus & tempus pabula donat ei.
Perſequitur ſi tu ſequeris, fugiendo fugatur,
Si cedis cedit, ſi fugis illa fugit.

Metrum VI.

Heu quam praecipitem paſſa ruinam
Virtus ſub vitio victa laborat?
Virtutis ſpecies exulat omnis,
Laxantur vitio frena furoris,
Languet iuſtitiae lucifer. Huius
Vix vmbrae remanent vmbra ſuperſtes
Extinctumque ſui ſidus honoris
Deflet, lucis egens, noctis abundans
Dum fulgur ſcelerum fulgurat orbem,
Nox fraudis fidei nubilat aſtrum:
Virtutumque tamen ſidera nulla
Iſtius redimunt noctis abyſſum,
Incumbit fidei veſpera mundo

Nocturnumque chaos fraudis abundat. A. C.
Languet fraude fides, fraus quoque fraudem MCCXCIV
Fallit fraude, dolo ſic dolus inſtat,
Mors moris egent moribus orbis.
Leges lege carent, iusque tenoris
Perdunt iura ſui, nam ſine iure
Fit ius omne, viget lex ſine lege;
Mundus degenerat, aurea mundi
Iam iam degenerant ſaecula, mundum
Ferri pauperies veſtit, eundem
Olim nobilitas veſtiit auri,
Iam nec bn) *hypocriſis pallia quaerunt*
Fraudes, nec ſcelerum foetor odorus
Vt prauo chlamydem donet odori
Virtutum ſibimet balſama quaerit.
Non vrtica roſis, alga hyancinthis,
Argento ſcoria, murice fucus
Formae pauperiem palliat, vt ſic
Interni redimat crimina vultus.
Sed crimen phaleras exuit omnes,
Nec ſe iuſtitiae luce colorat:
Sed ſe iam vitium glosſat aperte,
Fit fraus ipſa ſui lingua furoris,
Quid tuti ſupereſt, cum dolus armat
Ipſas in propria viſcera matres?
Cum fraternus amor fraude laborat,
Mentiturque manus dextra ſorori?
Cenſetur reprobum ius probitatis,
Obſeruare probos & pietatis

Lex

---

bn) MS. II. *non.* MS. III. *prob.*

A. C. MCCXCIV

Lex eſt impietas, eſſe pudicum
Iam cunctis pudor eſt. Absque pudore
Humanos hominis exuit vſus
Non humanus homo. Degener ergo
Bruti degeneris induit actus,
Se ſic exhominans exhominando. 60)

Metrum VII.

Poſtquam ſacra fames auri mortalia punxit
Pectora, mens hominum neſcit ieiuna timere;
Laxat amicitias, odium parit, erigit iras,
Bella gerit, bellum nutrit, litesque renodat
Rumpit nodata, dirumpit foedera, natos
Excitat in patres, matres in viſcera, fratrum
Dat fratres veſtire togas, & ſanguinis omnes
Vnio quos vnit, furor hos male diuidit vnus
Dum ſtomachum mentis hydropicat ardor habendi,
Mens potando ſitit, & Tantalus alter in illis
Ardet aquis, viresque ſiti dat copia cenſus.
Eſurit ergo ſatur, ſitit ebrius, optat abundans.
Vnus cuncta cupit, ipſaque cupidine pauper
Efficitur, diuesque foris manet intus egenus,
Nil habet ergo miſer, dum nil ſe credit habere
Diuitiis, dum pauperiem ſua vota repenſant
Hoſpicium cordis & moenia mentis auarae
Inuadunt hoſtes multi, multoque tumultu
Totam ſollicitant humani corporis arcam.
Iam timor aggreditur mentem, pariterq; cupido
Concutit & totam mentis depauperat vrbem.
Curarum geminus turbo ſic turbat auarum;
Cum-

60) MS. II. *exhominandum.*

Cumque timenda timet, mens ſomniat ipſa timores, A. C. MCCXCIV
Saepe nouos fingitque metus, damnique timore
Damna luit, damniq; malum formidine penſat:
Sic caſus varios terroris ſomnia monſtrant
Vxoris fraudem, furisque ſophiſmata, terror
Nunciat, inſultus hoſtis, iugulumque minantes
Mentitur gladios, & fulmina dira potentum.
Nunc anguis bp) *peſtes recolit, nunc concipit iras*
Oceani, ſoloque metu iam naufragus exſtat.
Diuitis in mundo mens philoſophatur in arca
Dum nummum ſepelit, nummusque ſepultus auari
Vſibus emoritur, illum non ille ſed ille
Posſidet, & totum nummus ſibi vendicat vſum.
Vt loculis varia numorum fercula donet,
Iniungit proprio dives ieiunia ventri.
Horret avaritiam venter, propriosque negari
Miratur reditus, loculi ſuffragia quaerit,
Sed ventri loculus ſurdas accommodat aures.
Pabula viſus habet, & conuiuatur ocellus
Solus in argento, ſed venter philoſophari
Cogitur, & longo patitur ieiunia voto.
Non lacrymae, non mella precum, non ipſa perorat
Pauperies hominis, quin foenore diues egenum
Deuoret, & ſe nunc miſeri facit eſſe crumenam.
Pauperis in lacrymis ridet, miſerique labore
Paſcitur, & poenam ſibimet facit ipſe quietem.

bp) MS. II. *ignis.*

A. C. MCCXCIV.

Hunc dolor, hunc riſus, iocus hunc, moeror tenet illum,
Hic gemit, hic ridet, dolet hic, dum dedolet ille.
Omnis in affectum nummi laxatur auari
Diuitis affectus, nec enim datur vlla voluntas
Menti, qua poſſit alias deflectere vultus.
Diuitias non diues habet, ſed habetur ab illis.
Non eſt poſſeſſor nummi, ſed poſſidet ipſum
Nummus, & in nummis animus ſepelitur auari.
Hos colit ille deos, haec idola ditat honore
Diuini cultus, nummus male munera donat.
Si omnis ratio calcata cupidine carnis
Seruit, & ancilla famulari cogitur illi.
Si oculas cordis, carnis caligine coecus,
Languet, & eclypſin patiens agit omnia ſolus.
Sic iubar humani ſenſus male palliat vmbra
Carnis, ſitque nimis ingloria gloria mentis.
Diuitiis vel divitibus non derogat ille
Sermo, ſed vitium potius mordere laborat.
Non cenſus, non diuitias, non diuitis vſum
Damno, ſed victor animus ratione magiſtra
Sabiectas ſibi calcat opes, ſi denique cenſus
Nobilis auriga ratio direxerit vſum.
Nam cunctas ſi ſpargat opes, ſi munera fundat
Diues, & in laudem ſpiret tentetque fauorem
Munere lucrari, tamen huius muneris auctor
Doctor & auriga niſi ſit diſcretio, nullus
Fructus ei, laudem ſibi quaerit, non dona merentur
Et potius mercantur eam, niſi facta decenter
Diſcrete fuerint, pro munere namque frequenter
Laus

Laus datur hypocrita famae ſimulatio falſa, A. C.
Simia laudis honor, vmbratilis vmbra fauoris. MCCXCIV

Metrum VIII.

Ne te guloſae ſcylla voraginis
Mergat profunda nocte libidinis
Praebe palato frena modeſtiae,
Ventri tributum ſolue modeſtius;
Imbrem Lyaei ſemita gutturis
Libet modeſte bacchica pocula
Pota parumper, vt quaſi poculis
Bacchi putetur os dare baſia.
Frangat Lyaei lympha ſuperbiam,
Bacchi furorem flumina temperent:
Nuptam Lyaeo ſe Thetis offerat,
Frenet mariti nupta tyrannidem
Plebeia ſimplex, rara comeſtio
Carnis ſuperbae murmura conterat.
Vt te tyrannus parcius vrgeat,
Semper in iſta carne ſuperbiens,
Lentus cupido ſic aget otia,
Fraenentur in te frena cupidinis,
Languens ſtupeſcat carnis aculeus,
Ancilla fiat ſic caro ſpiritus:
Largire viſus peſſula ianuae,
Frenans ocellos, ne nimis improbe
Venentur extra luminis impetus
Praedamque menti nuntius offerat.
Si quos habendi feruor inebriat,
Exire cogant mente pecuniam,
Mentis triumphum ſentiat ambitus,
Victae premantur colla cupidinis.

A. C. *Non in crumenis ipſa pecunia*
MCCXCIV. *Clauſis moretur, pigraque dormiat,*
Nulli vacando, ſed magis excubet
Cuſtos honoris diuitis vſibus.
Si tempus adſit, ſi locus exigat,
Surgat ſepultae maſſa pecuniae,
Nummos crumenae funditus euomant.
Quaeuis honori munera militent.
Calcare ſi vis colla ſuperbiae,
Flatus tumoris, fulmina ſpiritus,
Penſa caducae pondus originis,
Vitae labores, mortis apocopam.

Metrum. IX.

Dum tuba terribili bellum clamore ſalutans
Intonuit, cognata loquens praeludia belli.
Mugitu ſimili ſimilem ſignando tumultum.
Aera laedebat mendaci vulnere cornu.
Deuia vox huius, vox huic anomala neſcit
Organicis parere modis, orique fauere
Spernit, & effrenem miratur muſica cantum.
Grataque vox citharae ſerenans gratius illic
Melliti tribuit auri conuiuia vocis,
Quae cantus varios faciens variando colorans,
Nunc lacrymas in voce parit, mentita dolorem.
Nunc falſi r[illegible]us, ſonitu mendacia pingit,
Et lyra quae ſemper cantu philomenat amoeno,
Dulcius alliciens, oculis phoenomena ſomni
Lectitat, & ſepelit offenſae murmura mentis
Fiſtula, quae noctu ſollers vigil excubat, imo
Excubiis vocem compenſat damna ſoporis:
Auribus arriſit per quem ſit cerea mentis
Sa-

Saxea durities, mentiſque liqueſcere durae A. C.
Cogitur aſperitas, proprium fugare rigorem. MCCXCIV
Nunc noctis curſum, cantuſque volucris acumen
Obtuſae vocis tardabant tympana greſſum.
Non tamen omnino cantus fraudatur honore,
Verbo ſi quis ea ſubtili verberet ictu
Suſcitet atque manus tactu bq) *delibet amico,*
Aeris exhauſti tractu ſatiata profundo.
Sub dulci ſtrepitu ructabant organa ventum,
Diuiditur iuncta, diuiſaque iungitur horum
Diſpar comparitas cantus, concordia diſcors,
Vnio diſſimilis ſimilis diſcretio vocum.
Plebaei ſonitu mendica voce ſonabant
Cymbala, quae nunquam faciem clamando perorant
Auribus, auditus hominum vix digna mereri.
Nullus erat maior, melior, vel mollior illo,
Quo concludebat praedictis cantibus vnus,
Dulcis Pentaphonae cantus, veſtigia cuius,
Cuius adorabat votum plebs aemula cantum.
Et qui cum cithara diſcordi diſputat ore,
Pſalterii condita fauo, mellita canore,
Inſonuit vox grata ferens munuſcula cantus.
Siſtra puellaris tactum poſcentia dextrae,
Linguae feminei Martis bellique prophetae,
Vocis inauditae miracula voce canebat.

III. *Parabolas. Doctrinale altum* inſcribitur liber in nonnullis editionibus de quibus

bq) MS. III. *cantus.*

A. C. MCCXCIV bus mox. *Doctrinale minus*, alias *Liber Parabolarum* in editione Viſchiana. *Compilatio Prouerbiorum* in manuſcripto Helmſtadienſis bibliothecae Academicae codice. Fallitur Ludouicus IACOBVS, *br)* qui Librum de Parabolis & Paruum Doctrinale diuerſa ſcripta habet. Errat etiam Chriſtophorus HENDREICH, *bs*) quia tria numerat diuerſa Alani opera Tract. cui tit: A Phoebo Phoebe; De Parabolis ſeu Doctrinale altum, & Paruum doctrinale, quod periiſſe perhibet. Ἀνονύμως occurrit titulo: Verſus aliquot ſic incipientes: A Phoebo Phoebe lumen capit &c. inter Codices Bibliothecae Bodleianae Manuſcriptos. *bt*) Item titulo: Poema quod incipit, A Phoebo, Phoebe &c. inter libros MSS. collegii S Trinitatis apud Cantabrigiam. *bu*) Item titulo: Anonymus. Init: A Phoebo Phoebe lumen; inter libros manuſcriptos Thomae Gale. *bw*)

Scripta ſunt Prouerbia carmine elegiaco. Non vero leonino ut habet Antonius du VERDIER in Bibliotheca Gallica.

Habet haec compilatio ſex diſtinctiones, vel capita, quorum primum diſticho, ſecundum tetraſticho, tertium hexaſticho, quartum

br) de ſcriptor. Cabilonenſib. Lib. III. p. 145. *bs*) Pandectar Brandenburg. p. 76. b. *bt*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Vol I. P. I. p. 184. n. 4065. Tr. 2. *bu*) n. 5. v. Catalogos cit. P. III. p. 99. n. 446. *bw*) n. 266. v. Catalogos cit. T. II. P. I. p. 191. n. 6100.

tum octoſticho, quintum decaſticho, ſextum dodecaſticho unumquodque prouerbium includit. A. C. MCCXCIV

Prodiit ſi fides habenda Chriſtophoro HENDREICH *bx)* Anno Chriſti 1449

Primò *by)* excuſum typis eſt De Parabolis Philoſophiae, ſiue Doctrinale altum Dauentriae 1492. *bz)*

Poſtea titulo: Doctrinale altum ſeu liber parabolarum Alani metrice deſcriptus cum ſententiis & metrorum expoſitionibus, utilis valde, ad bonorum morum & virtutum (quae via ſunt ad beatitudinem) inſtructionem. Coloniae per Henricum Quentell. Anno Domini MCCCC LXXXXVII. q.

Deinde eruditis commentariis latinis illuſtratus anno 1501. Lugduni, praefixo compendio vitae Authoris in paruo folio *ca)*

Inde rubro: Alanus metricus in parabolis cum optima expoſitione. Coloniae in officina Henrici Quentell Anno ſalutifero MDII. decima quinta Aprilis. q.

Item Lipſiae 1516. 4. *cb)*

Prodiit & inter auctores octo Morales qui An. 1520. prodierunt forma quarta maiore apud Martinum Boillon, una cum commento. *cc)*

bx) l. c. *by)* v. Caroli de VISCH Praefatio ad Doctrinale in Operibus Alani p. 421. *bz)* v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica ed. *Louan.* 1643. p. 32. *ca)* v. VISCH l. c. *cb)* v. ANDREAS l. c. *cc)* v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 300.

A. C. Hinc in rythmos Gallicos translatus, &
MCCXCIV commentariis moralibus eiusdem idiomatis honoratus anno 1536. Pariſiis in 16. typis Dionyſii Ianot. *cd*)

Item Lugduni 1438 8. *ce*)

In Operibus Alani Antverpiae 1654. *cf*)

Cum Comment. Notis Philologicis illuſtratum edidit. And. SENFTLEBIVS. Wratisl. 1663. in 8 *cg*)

Commentarius in Parabolas iunctus eſt diuerſis editionibus memoratis manuſcripto item, quo uſus ſum, Helmſtadienſi. Cum Viſchius in editione ſua non niſi Dauentrienſi Anno 1492 Lugdunenſi A. 1501. & Pariſienſi 1536. anni exemplaribus impreſſis fuerit uſus, egoque praeter MStum Helmſtadienſe editiones Colonienſes annorum 1497. & 1502. conſuluerim, exſtantioresque diuerſitates annotauerim opus integrum ad exemplaria mea adornatum dare non pigebit.

LIBER PARABOLARVM.

Caput I.

A Phoebo Phoebe lumen capit; a ſapiente
Inſipiens ſenſum, quo quaſi luce micat.

*

Non aliud, niſi ſe, valet ardens Aethna cremare;

Sic

cd) v. VISCH l. c. *ce*) v. Chriſtophorus HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 76. b. *cf*) p. 421. *cg*) v. HENDREICH l. c.

Sic ſe non alios inuidus ipſe cremat. A. C. MCCXCIV.

*

Sus de ſorde leuat ſaltem dum colligit eſcas.
Cur nunquam ſurgit ſorde volutus homo?

*

Vtribus antiquis vinum committere noli;
Nec ſenibus ſenſum quem retinere velis.

*

Nititur in vetitum quod in agros defluat aequor;
Sic facit illicitum, quam cito peccat homo.

*

Stultior eſt ſtulto, qui mandat balſama cribro;
Et verbis pleno verba tacenda viro.

*

Saepe viatorem noua non vetus orbita fallit;
Sic ſocius ſocium non vetus imo nouus.

*

Non eſt in ſpeculo res quam ſpeculamur in illo;
Eminet & non eſt in muliere fides.

*

In ſterili ſteriles aratrum facit aggere ſulcos;
Et labor in miſeris eſt ſine fruge ſcholis.

*

De minimis granis fit grandis ſumma caballi;
De breuibus mendis non veniale malum.

*

Non ſibi ſed reliquis aries ſua vellera portat.
Sic aliis unit ſemper auarus homo.

*

Non leuiter velli valet unco quod tenet ille;
Nec aes a loculo quod manus arcta ligat.

A. C.
MCCXCIV *Mille viris praebere poteſt pincerna Liaeum;*
Pocula doctrinae pluribus unus homo.

*

Accipit & nunquam reddit mare Scylla receptum;
Sic rapit & retinet debitor aera malus.

*

Non leuiter corio canis trahetur ab vncto;
Nec nebulo diſco dum ſociatur ch) *eo.*

*

Sub molli paſtore capit lanam lupus; & grex
Incuſtoditus dilaceratur eo.

*

Gratior eſt ſolito poſt maxima nubila Phoebus;
Poſt inimicitias clarior eſt & amor.

*

Loricam duram poſſunt penetrare ſagittae;
Sic cor deriſus & mala verba meum.

*

Subtrahe ligna foco, ſi vis exſtinguere flammas;
Si carnis motus: otia, vina, dapes.

*

Firmiter in portu puppem tenet anchora morſu;
Sic in propoſito ſpes rata corda ſuo.

*

Ripa retentat aquas pelagi ne migret in arua;
Sic tenet irati frena modeſta manus.

*

Saepe cicatrices in vulnera priſca reſurgunt;
Ad mala facta ſui gens male ſana redit.

Fra-

---

ch) Edd. *ſatietur.*

A. C. MCCXCIV

Fragrantes vicina roſas urtica perurit;
Et iuſtos ſemper turbat iniquus homo.

*

In palea dum grana iacent immunda videntur;
Eſt ſimilis prauis qui manet inter eos.

*

Ictibus undarum rupes immota reſiſtit;
Auctibus aſſiduis & bonus obſtat ci) *homo.*

*

Mobile cum vento folium volat arbore captum;
Sic mens inſtabilis ſemper ut aura volat.

*

Stultus qui puppem ſine remige ducit in altum;
Et ſine ſubſidio qui graue ſumit onus.

*

Per patulas rimas ſol lucens intrat in aedem;
Corda per auriculas dogma docentis init.

*

Multotiens captum trahit hamus ab aequore piſcem;
Sed bona verba mali nullus ab ore trahet.

*

Pauperat & ditat talorum luſibus Vlphum
Alea; ſed vitet ne mage fiat inops.

*

Extincti cineres ſi ponas ſulphura viuent;
Sic vetus appoſita mente caleſcit amor.

*

Dira charybdis aquas bibit & vomit omnibus boris;

Sic

ci) Ed. II. *omnis.*

A. C. MCCXCIV

Sic dat ſic aufert ſors ſua dona viris.

*

Currere cogit equum ſub milite calcar acutum;
Et puerum ſtudio virga vacare ſuo.

*

Non perit ipſe ſua propria qui nauigat aura;
Nec vir qui propria degere debet ope.

*

Tranquillum nequit eſſe fretum dum peſte movetur;
Nec manſuetus homo dum mouet ira iecur.

*

Cur aperit portam qui claudere non valet illam;
Cur mihi rem ſpondet, qui dare nequit ck) *eam.*

*

Concipit ut pariat mulier dum venerit hora;
Tu quoque ſuſcipiens des aliquando mihi.

*

Nulla poteſt ſedare ſitim flagrantibus unda;
Copia nec cupidi cor ſatiare viri.

*

Vipera virus habet quae cum calet euomit illud;
Claude ſinum prohibe ne caleſiat ibi.

*

De nuce ſit corylus de glande ſit ardua quercus;
De paruo puero ſaepe peritus homo.

*

Futile vas fundit ſincerum vina retentat;
Sic audita tenet mens bona fundit hebes.

In

ck) MS. *mihi non dat.*

A. C. MCCXCIV.

*

In nihilum nix alta ſuit ſi deſuper imber
Decidat, & vitio fama peremta perit.

*

Stratus humi palmes ſubeuntibus indiget vluis;
Indiget auxilio diuitis omnis inops.

*

Non poſſum cohibere canem quin latret ubique;
Nec queo mendaci claudere labra viro.

*

Fumum non ignem iaculatur ab ore caminus;
Obloquio non re liuor obeſſe poteſt.

*

Non domus at dominus laudetur ſi bonus is ſit:
Si autem dominum ſpernimus atque domum.

*

Non ibis roſtrum non ardea deſerit anum:
Non leuiter vitium dum facit illud homo.

*

Aufert de ſolo nigra nubes lumina ſolis;
Et patris auxilium dira nouena mihi.

*

Non ſemper moriuntur aues quibus inſidiatur
Arcus; nec mihi ſunt tela nec haſta minae.

*

Sidera ſplendorem non poſſunt addere ſoli,
Cum ſuperet ſolis lumina cuncta iubar.

*

Si Cato ſis & vis in candida vertere nigra:
Curaque ſit curae diues & eſſe potes.

*

In viſcum volucres ducit cum cantibus Auceps,
In

Digitized by Google

A. C. MCCXCIV. *In fraudem gentes blaeſa loquela viri.*

*

Impetus eſt ſyluis & vaſta leonibus ira:
Et tamen inter ſe ius ſociale tenent.

*

Poſt noctem ſperare diem, poſt nubila ſolem,
Poſt lacrymas riſum laetitiamque potes.

*

Omnia Caeſar habet, ſed gloria Caeſaris eſſe
Deſinit & tumulum vix habet octo pedum.

*

Non ruit in rupes, nec in alta pericula, nauis,
Quam maris in motus remige rector agit.

Cap. II.

Luctatur cum nocte dies, cum nube ſerenum,
Cum tenebris lumen, cum nece vita vigens.
Sic labor in nobis, nam ſpiritus & caro ſemper
Pugnant & morimur ſi caro vincat eum.

*

Pondera portat equus, bos terram ſulcat aratro,
Vellera portat ouis, ſeruat ouile canis:
Omnia quippe ſuae naturae debita ſoluunt
Praeter eum qui plus his rationis habet.

*

Aethereus motus mouet omnia ſidera, praeter
Vnum, ſed ſemper permanet illud idem:
Sic conſtans & fidus homo ſine fine tenebit
Hunc in more modum, quem tenet ipſe polus.

*

Phoebus ab occaſu rurſus raptatur ad ortum

Quem

Quem prius huc illuc machina verſa tulit A. C.
Sic in amicitia modus errat flagrat & ardet MCCXCIV
Corruit & ſurgit, quod magis odit amat,

*

Tutior eſt locus in terra quam turribus altis
Qui iacet in terra non habet vnde cadat:
Imbres & venti tonitrus & fulmina turres
Flatibus euertunt ſtare ſed ima ſinunt.

*

Non poſſunt habitare ſimul contraria cum ſint
Mors & vita, procul decidet haec ab ea.
Sic duo ſunt quae non posſunt intrare cor vnum
Vanus amor mundi, verus amorque dei.

*

Stratus humi non ſurgit, item dum poplite flexo
Portat onus graue quo praecipitatur equus.
Si, homo qui magna vitiorum mole grauatur.
Non niſi depoſita mole leuare poteſt

*

Non quo nauta velit, ſed quo volet cl) *aura vehetur*
Puppis cum tumidi venerit ira maris:
Non quo propoſitum, ſed quo ſors ducit eundum
Quemlibet ac hominem ſic decet ire duce. cm)

*

Apparet phantaſma viris, ſed rurſus ab illis
Vertitur in nihilum, quod fuit ante nihil.
Sic & adeſt & abeſt fugitiui gloria cenſus.
Nam prius aduentat, poſt quaſi ſomnus abit.

Dum

---

cl) MS. *velit.* cm) *Eſt homini licitum quo docet ire via.* Edd.

A. C.

*

MCCXCIV *Dum calor eſt, & clara dies, formica laborat*
Ne pereat dum nix venerit alta fame.
Sic iuuenis dum tempus habet ſudoribus aptum
Quaerat, quo posſit laſſa ſenecta frui.

*

Non adeo ſublime leuat leuis ala volucrem,
Quin redeat rurſus rura relicta petens.
Non ita ſubvectos rota ſurgens tollit in altum,
Quin vergens illos rurſus ad ima ferat.

*

Ebrius ante bibit, quam nauſeat, ante ligurit
Quam vomat, ante leuat quam pede firmus eat
Non ſic in nobis, nec eſt ſic ordo retentus
Ante docere modo quam didiciſſe iuuat.

*

Non emitur care res legibus empta forarum
Venditor ac emtor ſunt ibi mente pares.
Sed nihil eſt quod ſit ſub coelo carius emtum,
Quam quod emunt longae fronte rubente preces.

*

Dentibus acceptas rurſus bos ruminat herbas
Vt totiens tritae ſint alimenta ſibi
Sic documenta tui ſi vis retinere magiſtri
Saepe recorderis quod ſemel aure capis.

*

Follibus incluſas faber improbus excitat auras,
Dum ferrum durum molliat ipſe focus:
Sic ortus furor intus agit praecordia ſtulti
Dum

Dum reddit molles litis agone viros. A. C. MCCXCIV

*

Voce moloſſorum latebris agitantur onagri,
Exit & ipſe canum dente timendus aper:
Sic & presbyteri vitioſos quaerere debent
Et niſi poeniteant enſe ferire dei.

*

Et miſer & diues fuit olim rex Mida, diues
Auro, ſed vitae conditione miſer:
Sic cuſtos cenſus, ſic omnis viuit auarus,
Dum nihil & multum poſſidet ille boni.

*

Heſperus aſtrorum ſe praefert veſpere primum
Qui facit immenſum quo micat ipſe iubar.
Sic cito non tarde ſe monſtrat egentibus ille,
Qui clarum gemini lumen amoris habet.

*

Aeolus ingentes ventorum temperat iras
Et mare Neptunus ſaepe tridente domat:
Sic ſeſe Dominus faciat feritate timeri
Qui regimen magnae gentis habere cupit.

*

Bella mouet citius cui deſunt cornua taurus
Quam qui cornuta fronte ferire poteſt:
Saepius in vico pueros pugnare videmus
Quam validos homines queis ſolet eſſe vigor.

*

Impatiens aratri ſi bos iungatur aratro,
Tortam non rectam carpit arando viam:
Sic ſunt qui retrahunt gradientes ſaepe retrorſum

A. C. MCCXCIV

Cum videant alios carpere lucis iter

*

Cum niue cum pluuia cum grandine vertere capras
Ac niti contra fronte videmus oues.
Iniuſtos fraus, ira, nefas, iniuria, captant
Sed iuſtus toto corde reſiſtit eis.

*

Non potis eſt pelagus leuiter tranſire liburnus
Ni ſit qui remis currere cogat eum.
Non valet ad metam curſum producere curſor
Ni ſibi pes & ſpes auxilientur ibi.

*

Longius ille videt qui multis ſpectat ocellis
Quam cui dat viſum ſolus ocellus homo:
Idcirco vaccam ſeruandam tradidit Argo
Sponſa Iouis Iuno, non Polypheme tibi.

*

Vim minus exercet qui late ſpargitur ignis
Quam cui collectae vim tribuere faces.
Fortius inuadit, qui vires colligit hoſtem
Quam qui diſperſis viribus obſtat ei.

*

Peſſimus eſt hoſtis qui cum benefeceris illi
Fortius inſurgit bella mouendo tibi:
Sic carni fac velle ſuum ſibi bella moueri
Vis tibi ſi pacem tela domato fame.

Caput III.

Non teneas aurum totum quod ſplendet vt aurum
Nec pulchrum pomum quodlibet eſſe bonum.

Non

Non eſt in multis virtus quibus eſſe videtur A. C.
Decipiunt falſis lumina noſtra ſuis. MCCXCIV
Plus aloes, quam mellis habent in pectore tales,
Quos ſanctis ſimiles ſimplicitate putes.

*

Morſibus aggreditur lignum capra quo religatur
Cum ſibi nil aliud quod lacerare queat.
Quamuis diuitias cupiat ſibi quisque neceſſe
Vt capiant homines id quod habere queunt.
Nil prodeſt optare maius vel quaerere nobis
Quam quod vel quantum vult deus ipſe dare.

*

Ad vada Neptuni fontes & flumina currunt,
Et quocunque poteſt currere currit aqua.
Poſt valles quas ſemper amat dilabitur vnda
Et colles odio quas habet illa fugit
Queis ſatis eſt his plura fluunt: his vndique fertur,
His datur, his enitur, pauper vbique iacet.

*

In boream Zephyrum conuerti ſaepe videmus
Nomine mutato rurſus & hunc in eum.
Non tamen admiror de tempore ſi varietur
Cum ſic cunctorum conditor eſſe velit:
Sed miror miranda nimis vaga corda virorum
Cur toties mutant ſe prohibente Deo.

*

Non aliam legem patitur fur quam latro captus
Quamuis de nocte fur eat, ille die.
Non minus hic peccat cenſum qui condit in agro

A. C. *Quam qui doctrinam claudit in ore ſuo.*
MCCXCIV *Abſit commiſſum ſine lucro ferre talentum*
Ne ſeruos nequam nos vocet ira dei.

*

Non opus eſt ſomno ſyrenes ingredienti
Nec ſibi qui ſtudio falſa cauere volet.
Sæpe ſtylum vertit verſum qui fingere debet cn)
Dentibus & vngues & ſcabit vſque caput
Quaerit quae primum quae poſtea ponere poſſit
Non apte quaeuis verba locare potes.

*

Therſites vitium non vires auxit Athenis,
Inops virtutis garrulitate potens.
En inter ſcacos Alphinus inutilis exſtat
Inter aues bubo fucus & inter apes
Inter narrantes cifram iuuat eſſe figuras
Et vult multotiens anticipare locum.

*

Separat inſtantes iſthmos breuis inſula fluctus
Et pacem gemini continet vna maris.
Non poſſunt tauri concurrere fronte minaci,
Dum baculum paſtor ſubleuat inter eos.
Apula gens Lucanaque co) *ſemper bella minantur*
Et rabiem media gens Venuſina vetat.

*

In cauea propria fit atrox & aſpera vulpes
Quae potius fugeret ſi foret illa foris.
Improbus & mordax canis eſt in limine noto,
Dum

cn] Ed. I. *gliſcit.* co) MS. *Lucanica.*

Dum videt auxilium vim ſibi ferre canum. A. C.
Inter conſortes audacior eſt homo nequam MCCXCIV.
Quam ſit in extraneis hoſte minante locis.

*

Inventum tarde leporem cito perdimus inter
Vepreculas cum ſit res fugitiua lepus.
Perdimus anguillam manibus ſi ſtringimus illam
Cuius labilitas fallit in amne manus.
Sic abit inuentus niſi conſeruetur amicus,
Et niſi libertas mutua ſeruet eum.

*

Non bene firmus erit digito qui ſoluitur vno
Nodus, nec fortis tam cito fracta fides.
Nunquam vir fidus qui deſinit eſſe fidelis
Nunquam qui non eſt verus amicus erit.
Ex quo conueniunt duo pectora pectus in vnum
Fas eſt vt maneant pectora pectus idem.

*

Mente minus ſanus quam corpore creditur aeger
Qui medicos ſtulte fuſte vel enſe ferit.
Quis magis inſanus quam coecus in ardua ductus,
Si tunc contemnat felle tumente ducem
Lippo vel luſco collyria nigra medentur
Qui ſemel eſt luſcus non niſi luſcus erit.

*

Nolumus in ſcirpo quo non eſt quaerere nodum
Nec ſuper infirmum ponere magna gradum.
Paſce canem, paſtus tuus illum leniet, & te

A. C. *Quamuis caedatur laeſus amabit herum.*
MCCXCIV *Fac ſeruo nequam bona ſemper & omne quod illi*
Praebueris perdes cum ſibi nullus amor.

*

Ridiculus mus eſt qui muribus imperat & qui
Tamquam rex horum ſic dominatur eis.
Non minor eſt riſus de ſeruo quando leuatur
In dominum quoniam voce manuque ferit.
Aſperius nihil eſt humili dum ſurgit in altum
Pingitur excelſa ſimia ſede ſedens.

*

Diuerſis diuerſa valent medicamina morbis,
Vt variant morbi ſic variantur ea.
Non uno doctrina modo ſe mentibus infert:
His timor, his monitus, his adhibetur amor.
Quadrupedes adaquare nequis dum percutis illos
Nec cogit cunctos virga ſtudere rudes.

*

Paruula venalem comprendit mantica telam;
Et iacet exiguo multiplicata loco.
Quis ſcit cp) *quod cupidae menti non ſufficit orbis*
Praedia terrarum, gloria, cenſus, honor.
Ius eſt ut penitus terrae ſit homunculus expers
Qui totam terram ſolus habere cupit.

*

Faucibus innocuis deſerta leunculus ambit
Cum nihil inueniat quod lacerare queat.
Non

cp) Edd. *cur ſic.*

Digitized by Google

Non ſemper pungit ſerpens, nec fundit ubique A. C.
Virus, quod ſecum ſemper in ore gerit. MCCCXIV
Non equidem ſtimulo, nec parceret ille veneno,
Si quid adeſſet quod laedere poſſet eo.

Caput IV.

Non bene de pedibus ſpinae tribulique trahuntur,
Dum breuis interius ſpina relicta manet!
Quo mora maior erit tanto mage vulnera putrent,
Et tunc non poſſunt abſque dolore trahi.
Qui culpas de corde trahit trahat uſque recentes,
Et cunctas una ne ferat una necem.
Quid prodeſt medico plagas ſanaſſe ducentas
Si maneat ſola qua moriatur homo.

*

Arbor quae late ramat niſi firma ſtat imo
Cum ramis facili corruit icta notho,
Sed quae radices habet in tellure profundas
Obſtat & euerti peſte furente nequit.
Qui ramos famae non radices meritorum
Extendit late ſcito quod ipſe ruet.
Non ſolum coelo qui verbula vana profanat
Aſt etiam vano diſplicet ille ſolo.

*

Non minus eſt dulcis paruo de fonte recepta
Quam quae de magno flumine fertur aqua.
Et cadus & dolium retinet quandoque falernum
Nec dolium melius quam breuis ipſe cadus.
Nec magis egregio vino dulceſcit in auro

A. C. *Quam facit in ſcyphis quid minus aſſe valent.*
MCCXCIV *Qualiscunque miſer benedicat vel bona nemo*
Corpore vel miſero vilia verba putet.

*

Viſibus intentis ſcrutatur ab aethere praedam
Miluus, & a longe fruſta relicta videt.
Non licet eſuriat ſtatim deſcendit abalto
Sed variis gyris circuit ipſe locum.
Sunt nam qui laqueos poſita dape ponere tentant
Vt ſic incautae decipiantur aues.
Denique proſpecto nihil aucupis artis adeſſe
Vnguibus accedit tutus & exta capit.

*

Nonnihil exempli vermes de carne creati
Demonſtrant oculis notificantis opus.
Dentibus acceptam inuadunt morſibus illam
Non quaerunt aliam dum ſibi durat ea.
Conſilii nihil eſt niſi ſal ſuccurrere poſſit
Sal poſitum large mordet & arcet eos.
Vermibus hic mos eſt nec ſolum linquitur illis
Sunt in quos tranſit iam furor ipſe viri.

*

Non propter pennas laudat conuiua volucrem
Nec propter corium mango diſertus equum,
Nec equidem ſimilis per ſingula curſitat uſus
Veſtes non homines omnis honorat homo.
Hunc noua facta nouum ſtatuunt per ſingula morem
Et nihil excepto paupere vile iacet.
Nil bene pauper agit, ſed pro ratione tenetur
Quic-

A. C. MCCXCIV.

Quicquid agat diues ſeu bene ſiue male.

*

Sumta quid eſca valet quae quam cito ſumitur exit
Nauſea cor vexat viſcera laxa dolent.
Quando non patitur medicamina morbus in aluo
Non ſignum vitae ſed necis eſſe puto.
Vt dape venter eget ſic ſpiritus indiget illa
Non bene paſcuntur cum nihil alter habet.
Non diſcunt quicunque ſcholas ubicunque frequentant
Nam plures veniunt ut videantur ibi.

*

Bos ſemel eſt vitulus canis ſemel cq) *ipſe catellus.*
Cur homo bis puer eſt quem licet eſſe ſemel?
De puero natura ſenem facit ut petit ordo
Sed vitium pueri de ſene reddit item.
Non eſt barbati plauſtello cr) *iungere mures*
Nec caſu tali multiplicare vices.
Bis puer eſt homo virque ſemel, quem viribus vna
Cum ſenſu laxis balba ſenecta domat.

*

Saepe moloſſus ouem tollit de fauce luporum
Vt raptam comedat, non vt abire ſinat.
Quid refert an ab hoſte lupo moriatur, an illo
Cum dentes aeque ſint vtriusque graues.
In multis ſimiles ratio conſiderat actus
De quibus expertus verba referre cs) *poteſt.*

cq) Edd. *ſemel eſt canis.* cr) MS. *plauſtrillo.*

A. C. MCCXCIV.

Res hominum cunctas defendit ab hoſtibus Alcon
Vt ſibi non illis res tueatur eas.

*

Simpliciter coecus prohibetur ducere coecum
Ne coecus coecum ducat in antra ſecum.
Sed tamen inſanum prohibere nequimus Alanum
Quin coecos dubio ducere calle velit.
Non queritur quod turpe pedes offendat eundo
Sed quid tam pauci nocte ſequuntur eum.
Miror & admiror quod iter lucis arrogat ille
Quem nunquam conſtat ſciſſe vel iſſe viam,

*

Ad bellum quia durus erat migrauit Vlyſſes ct)
Aegiſtho thalamos ingrediente domi.
Qui iecet in plumis nil duri paſſus in armis
Non valet vt ſuetus vix tolerare malum.
Imbribus & ventis mutat gena laeſa colorem
Vritur & leuiter ſole tenella cutis.
Mollibus aſſuetus clypeum bene non gerit armis
Ne retinet gladium firmiter vncta manus.

*

Non omnis ſocius fidus eſt, non omne fidele
Pectus, non omni me ſociare volo.
Qui ſocius volet eſſe meus, non alter at idem
Fiat ego: quia non eſt ſatis alter ego.
Non teneo ſocium qui ſcit quod neſcio vel qui
Id quod non habeo forſitan illud habet
Cum ſocio ſocius deliberat omnia doctus
Cum ſibi concordant conſona corda duo.
Cra-

cs) Edd. *dicere vera.* ct) Edd. *Achilles.*

*

Craſtinus ingrato procraſtinat omnia more A. C. MCCXCIV
Et de cras vno cras mihi mille facit.
Cur hodie non multiplicat qui multiplicat cras
Nonne dies ſolem ſignat vterque ſuum?
Poſt hodie cras eſſe ſolet cum ſole reductum
Sed non cras illud quod mihi ſpondet habet.
Cras illud nunquam nec ſol orietur in illo
Cum cras venturum ſit ſine fine ſuum.

Caput. V.

Non ſunt digna coli quaecunque coluntur in orbe
Iugera nec fodi vinea quaeque manu.
Quid prodeſt parare ſolum, vel ſcindere vitem
Cum nil habet frugis nil habet illa meri.
Incultus requieſcat ager ſterilisque quieſcat
Vt vitis nunquam vindemianda mihi.
A ſimili ceſſare probo debere datorem
Qui colit indignos & ſua tradit eis.
Qui ſua dat dignis ſerit & metit vnit & amplat
Indignis vero res data tota perit.

*

Nos aſinus ridere facit, dum more leonis
Pingitur, & vulpes ſubdola cogit idem.
Exuat hic pellem qua ſe putat eſſe leonem
Vt patiens oneris iuſſa ſequatur heri.
Hortor & vt vulpes propria ſub pelle quieſcat
Ne moueat riſum, pelle leonis ouans.
Inflando ſe rana boui par eſſe volebat
Vlciſi pullos quos pede presſit arans.

Aſt

A. C. *Aſt bos iurauit ranunculus ante creparet*
MCCXCIV. *Per medium quam par proficeretur ei.*

*

Surgentem Druſus feſtinat radere barbam
Ne noceat cauae vocibus umbra genae.
Apponit ſpeculum ſpeculo monſtrante relictos
Forficibus tollit forpicibuſque pilos.
Et ne prurigo caput occupet omnibus horis
Lotricem promtam quae lauet illud habet.
Praeterea faciebus aquam manibusq; miniſtrat
Quotidie ſcopis a ſcobe tota piat.
Hoc facit exterius ſed ſordes colligit intus
Nec ſibi creſcentes radere curat eas.

*

Conſtat vt illa manus primo perpulchra lauetur
Quae ſibi praeſumit vaſa lauare dei.
Munda manus mundum vas dum lauat efficit atque
Sordida ſordidius quam foret ante facit.
Tacta luto turpes ſubito trahit inſtita ſordes
Et nigra fit ſubito quae prius alba fuit.
Non me verrucas iuſte reprehendit habentem
Qui ſibi portanti tubera parcit homo.
Vlceribus plenum primo ſe liberet ipſum
Poſtea verrucas rideat ille meas.

*

Nemo poteſt pugilem nexu proſternere fortem
Ni luctam faciens aggrediatur eum.
Nunquam formoſae cecidiſſent moenia Troiae,
Ni coeptus fuerit quo cecidere labor.
Incipiat quicumque cupit bonus & pius eſſe
Dimidium facti qui bene coepit habet.

Quo-

Quomodo fiet opus niſi primitus incipiatur A. C.
Omnia principium conſtat habere ſuum. MCCXCIV
Audacem fortuna iuuat nil grande cor audax
Terret, nil animi quicquid abhorret habet.

*

Non potis eſt magno gibbo prohibente camelus
Pertranſire leuis breue foramen acus.
Nec tranſire ſinit locupletem ianua coeli
Dum cogit miſerum ſiſtere pondus opis.
Cur animae mortem tam prono corde requirit
Cur ſibi quod tollit vivere captat homo.
Felix eſt pauper quem pauperat ipſa voluntas
Non eſt quod tergum cum petit alta grauet.
Nec latro nec praedo nec fur vaſer inſidiatur
Dum capit aſſumtas abſque timore vias.

*

Mille viae ducunt hominem per ſecula Romam
Qui dominum toto quaerere corde ſolent.
Eſt via quae ſurgit montes directa per altos
Vepribus & ſentis arduitate grauis
Eſt quoque nonnullus callis quem calculus aſper
Aſperat & plantas quotidianus arat.
Eſt via per pontum via per deſerta per imas
Valles per ſcopulos per loca dura pedi.
Per nemus & latebras per luſtra timenda ferarum
Per ſpinas tribulos per luculenta vaga.

*

Semper hiat coruus ſemperque cadauera captat
Semper amat mortem mors fera paſcit eum.
Quem ſua debilitas, & quem premit ipſa ſenectus
Lae-

A. C. *Laetificant illum cum putat ipſe mori.*
MCCXCIV *Non ſolum coruus morituris inſidiatur*
Maxima pars hominum iam facit illud idem.
Filius ante diem mortem patris optat vt haeres
Fiat & vt multas cu) *lege capeſſat opes*
Proh dolor in clerum tranſit dolor & ſcelus illud
Hic emit eccleſiam dum tenet alter eam.

*

Bis bos percutitur dum ferrum ſentit acutum
Si contra ſtimulum calcitret ipſe ſuum.
Efficit ex vno duo vulnera vulnere ferrum
Vlterior primo peior & ictus erit.
Cur igitur domino ſerui parere creati
In dominum rabie pectoris arma leuant?
Hic furor haec rabies haec indignatio riſum
Praebet & inultum quaerit habere malum.
Dum caput oppoſitum domino ſtomachante tenebit,
Suauiter euaſit vincula Danus heri.

*

In momentaneo non eſt modus immoderato
Dum baratro donat quicquid habere poteſt.
Non minus excedit normam rationis auarus
Dum nihil expendens ſemper aceruat opes.
Nemo ſequatur eos quoniam vitioſus vterque
Eſt via quam virtus inter vtrumque docet
Hic canis ille lupus cum carnem deuorat alter
Vulpes vt occultet ſeu canis alter opes.
Frontibus aduerſis pugnantia crimina ſecum
Vitet qui vitae carpere curet iter.

Caput.

cu) Ed. L *miſſas.*

Caput VI. A. C. MCCXCIV.

Si quis arare ſibi fructuoſum curat agellum
Et mandare ſuum poſtea ſemen ei:
Primitus expurget ſpinas quae frugibus obſunt
Et vepres ſi quae ſint ibi falce metet.
Obſunt & filices, cilices delere nociuas
Studet qui ſegetes purificare ſolet.
Non quodcunque ſolum ſegetes cum ſemine profert
Emergunt ſordes luxuriante fimo.
Cura vigil bene curat agros incuria quippe
Reddit eos ſteriles unde poeta refert:
Neglectis vrenda filix innaſcitur agris.
Per filicem vitium denotat ipſe viri.

*

Neſcit homo quid dulcis habet dulcedinis eſca
Qui nunquam didicit quid foret ipſa fames.
Poſt ſitis ardorem poſt eſuriem duo nobis
Dulcia ſunt valde potus & ipſe cibus.
Dulcius haereſcunt humano mella palato
Si malus hoc ipſum mordeat ante ſapor.
Qui patitur frigus calidos veneratur amictus
Qui morbum magnum ſorte ſalutis vuat.
Qui bene falſa ſoli conſiderat & bona coeli
Falſa ſinat falſis & bona vera petat.
Pectus ab illecebris & caſibus exuat orbis
Qui volet in coelis anticipare locum.

*

Non bene viuit homo quem rerum ſollicitudo
Torquet et examinat nocte dieque metus.
Nunquam ſecurus dormit qui perdere vitam

Vna

A. C. MCCXCIV

Vna cum rebus quas habet ipſe timet.
Vnde per exemplum legimus monſtraſſe tyrannum
Qui non ut dicit verna beatus erit.
Ad foueam ductus ſupra caput ipſius enſis
Pendebat tenui vix retinente filo.
Huic dape coniecta veſci praecepit, ut cw) *auſus*
Non erat is cx) *quoniam vidit vtrinque necem.*
Sic ait eſt de me lapſum caſumque timente
Eſt certum propria morte vel hoſte mori.

*

Ad mala facta malus ſocius ſocium trahit & ſic
Fit malus & nequam qui fuit ante bonus.
Nimirum quoniam velocior ad mala ſpes cy) *eſt*
Quam ſit ad illud opus quod deus optat agi.
Ima petit leuius quam ſurgit ad ardua pondus
Quod vix de terra buccina colla leuant.
Nonne boues qui plauſtra trahunt quandoque trahuntur
Dum rota decliuo tramite mota ruit.
Cum trahit hic ſurſum quantum valet ille deorſum
Impedit haec illum retroque ſaepe cadit,
Nam magis eſt pronum celſo de vertice ſumtum
Quam quod ab occidua valle reſurgat iter.

*

Aduena ſyluarum ſi beſtia forte caninam
In-

cw) Edd. *Huic dapi coniunctam reſtem percepit*, &c.
cx) Ed. II. *bis.* cy) Edd. *pes.*

Incidit in turbam nonne peribit ibi. A. C.
Nonne chelydrorum moriuntur morſibus illi MCCXCIV
Quos via vel caſus protrahit inter eos.
Quis niſi ſit ſerpens ſerpentibus aſſociatur
Cum grauiter pungant id quod inhaeret eis.
Marceſcunt flores & gramina mortificantur
Quae ſolo tactu fuſa venena cremant.
Nec inter pueros dubios gens Marſia ponit
Vtrum ſe geniti ſint ita ſcire volens.
Illis nam ſolis pariunt ut diximus angues
Dum ſibi blanditiis oris amicat eos.
Dum curuare potes vel curuam reddere virgam
Faxis ut ad libitum ſtet tua virga tuum.
Cum vetus in magnum fuerit ſolidata vigorem
Non leuiter flectes imperiali caput.
Rurſus ſi tortam patieris ſurgere primum
Semper ut eſt primo torta manebit ea.
Sic homo dum puer eſt doceatur iuſſa tenere
Nec cor conſuetis imbuat ille malis.
Argillam figulus quamuis mutauerit ollam
Sed ſiccae formam non adhibere poteſt
Ceruinam pellem latrat per tecta catellus
Primitus ad ſyluas doctus ut ire queat.

*

Tres ſeruos tribus uſque modis ſeruire videmus
Non uni domino tres ſimul imo tribus
Eſt nam qui vitae fidens mercede futurae
Subiacet imperiis officiisque dei.
Hic ſeruus non eſt quoniam qui frena ſalubris
Iuſtitiae patitur liber & altus erit.

A. C. *Eſt quoque qui miſero ſubiectus paret homillo*
MCCXCIV *Vt quondam primi conſtituere patres:*
Non tamen tunc totum ſibi ſubiugat imperio-
ſum
Interior vinclis non retinetur homo.
Tertius eſt ſeruus vitio qui ſemper obedit
Hic penitus ſeruus viuit utroque modo.

*

Vt perpendiculo paries aequetur oportet
Non domus hoc ipſo deficiente ruat.
Quomodo ſtare poteſt titubantis machina muri
Si fundamentum debile fallit opus.
A ſimili ſi quis ſublimes tendit ad artes
Principio partes corde neceſſe ſciat.
Artes poſt partes veteres didicere magiſtri
Idcirco magnum promeruere decus.
Primo dictantes & poſtea verſificantes
Gaudenter ferulae ſuppoſuere manus.
Partibus imbutos ſapientia duxit Athenas
Quadruuium triuio continuando ſibi.

*

Illicitos miſerande puer compeſce furores
Scito quod ad mortem commouet hoſtis eos.
Aufer ab his mortem miſeroſque videto dolores
Altera plus iſtis ſunt meditanda tibi.
Eſto memor quod puluis eris quod vermibus eſca
In gelida putris quando iacebis humo.
Non erit in mundo qui te velit ultra videre
Cum tua rancidior ſit cane rupta caro.
Cur proprium caput enſe ſecas cur ſponte cate-
nas

Dae-

Daemonis incurris cur ſua iuſſa facis. A. C.
Motibus aſſiduis ſurgentibus obuius obſta MCCXCIV
Nec ſuperet qui te ſic ſuperare putat.

Heu quid homo tantum quaerit qui tranſit ut umbra
Qui nunc ſtare putat nunt cadit ima petens.
Quid certum manet huic niſi mors & mortis imago
Hunc ſemper ſequitur hunc tenet huncque trahit.
Heu cur gaudet homo, cur ille ſuperbit & ad quid
Cur ducit ſtatum qui cinis eſt & erit.
Cur cupit & metuit & cur ſibi ſubdere tentat
Omnia cur ſemper viuere poſſe putat.
Non ſic non quoniam perit illa putatio vana.
Ros cadit & vitae rurſus ad ima ruit.
Sic ſtat homo vel dic quo facto caetera conſtant
Quid plus ſunt vanum ſingula quaeque nihil.

IV. Rythmum elegantem de *Chriſti incarnatione*; quo diuinum id opus omnes artium liberalium regulas aſpernatum fuiſſe perquam ingenioſe cecinit, quem exhibet Ioan. BVZELINVS in ſua Gallo-Flandriae deſcriptione lib. I. cap. VII. *cz*) ex MS. Codice bibliothecae Abbatiae Marchianenſis Ord. S. Benedicti. *da*) Editus etiam eſt Antverpiae inter

Zzz 2 Ope-

cz) Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica ed Lovan. 1643. p. 32. *da*) v. Carolus de VISCH in Alani Operibus p. 418.

A. C. MCCXCIV Opera Alani, *db*) Anno 1654. Incipit: *Exceptiuam actionem Verbum Patris excipit.*

V. Rhythmus quo graphice *natura hominis ſluxa* & caduca depingitur Initio: *Omnis mundi creatura Quaſi liber & pictura.* Editus eſt ex MS. bibliothecae Marchunenſis a IO. BVZELINO in Gallo Flandria tom. I. cap. 7. *de*) Item in Alani Operibus per Carolum de VISCH Antverpiae 1654. *dd*)

VI. De *triplici mundo* metrice, initio: *Expugnans hyemem vernal.* Exſtat MS. apud Martinianos Louanii. *de*)

VII. De *oculo morali* metrice. *df*)

VIII. Rythmi Alani *contra amorem Veneris* exſtant manuſcripti in bibliotheca Ducali Gvelpherbytana, eorumque primi verſus rubro: *Carmen Alani probans virgines & non mulieres ad matrimonium eſſe ducendas;* inter manuſcriptos Codices academiae Helmſtadienſis. Quoniam prolixi non ſunt integros dabo;

Vix nodoſum valeo nodum denodare
Et indemonſtrabile monſtrum demonſtrare,
Vnde volens Veneris vultum denodare
Quae naturas hominum vult denaturare
Huius arte magica quiuis protheatur
Iouialis deitas per hanc humanatur

Mars

db) l. c. *dc*) v. VISCH l. c. *dd*) p. 419. *de*) v. Caroli de VISCH biblioth. ſcriptor. Ord. Ciſterc ed. Colon. 1656. p. 13. *df*) v. Car. de VISCH biblioth. ſcriptor. ord. Ciſterc. ed. Col. 1656. p. 13.

Mars in pace vincitur Bachus debacbatur A. C.
Ipſe Titan vritur Triton inflammatur. MCCXCIV
Hoc praeſtando ſurripit auferendo praeſtat
Honeſtum depauperat pauperem honeſtat
Inceſtum caſtificat pudorem inceſtat;
Blandiendo verberat blandiens infeſtat.
Laeta moeſtis mellea felleis adiungit
Dum proponit dulcia ſanguinem emungit
Allicit illiciens & inungens pungit
Illicit alliciens imo pungens vngit.
Verbera poſt vbera ſuis impartitur
Blandiendo vulnerat vulnerans blanditur
Verum dicit mentiens ſi vera mentitur
Verum compos omnium nullis compotitur.
Dulce malum amor eſt & dulcor amarus
Inimica caritas inimicus carus
Ignara prudentia ſapiens ignarus
Praeauara largitas largiens auarus.
Ingrata temperies mulcebris tempeſtas
Et potens debilitas debilis poteſtas
Libertina ſerruitus ſeruiens libertas.
Pauper affluentia confluens paupertas.
Poena delectabilis triſtis paradiſus
Arridens triſtities & contriſtans riſus
Viſionis coecitas coecitatis viſus
Odium amabile & amor inviſus.
Sitiens ebrietas ſitis ebriata
Saties famelica fames ſatiata
Virtuoſum vitium virtus vitiata
Inquietum gaudium requies ingrata.
Sub hac ſola quaeſtio ſolet ventilari

A. C. *Vtrum amor virginum ioco puellari*
MCCXCIV *Matronalis debeat amor ancillari*
An eundem deceat privilegiari
Ecce vultum induit dubitationis
Quaeſtio ſophiſtica umbra quaeſtionis
Eius in veſtibulo diſputationis
Excubat ſolutio ſoror rationis.
Quis niſi mentis inops hoſtis rationi
Fletum confert gaudio riſum paſſioni
Lutum gemmae conferens noctuam pauoni
Flori foenum comparat Therſitem Adoni.
Laborat in extaſi mentis furioſae
Qui cicutam lilio ſaliuncam roſae
Comparat vel purpuram chlamidi pannoſae
Gloriam deglorians rei glorioſae.
Sed boni malitia non deflorat florem
Nec veri depauperat falſitas honorem
Nec inceſtus nubila nubilant pudorem
Neque Venus coniugis virginis amorem.
Malum bono proximum vilius vileſcit
Bonum in contrarii facie niteſcit
In unius tenebris alterum luceſcit
Vnum in alterius luce tenebreſcit
Vt pruina gratior dies eſt aeſtiua
Floreque decrepito roſa primitiua
Sic matronae Venus eſt quaſi poſitiua
Cum Venus virgunculae ſit ſuperlatiua
Floret Venus virginis nondum deflorata
Cum ſit nuce vilior Venus triturata
Sic libata gratior res eſt illibata
Fons ſignatus dulcior aqua publicata.

Die-

Dionea virgine nequit fermentari A. C.
Nec in fraudis fabulas vult adulterari MCCXCIV.
Huic pudor ſimplicitas gaudent gratiari
Sub hac amans quilibet vult meridiari.
Nil hoc infelicius felleus eſt rore
Melius vel mellius nil eſt hoc dulcore
Grauius ingratius nil eſt hoc furore
Laetius vel dulcius nil eſt hoc amore.
Primos flores virginis prima rudimenta
Et ver primum tempore prima ſub iuventa
Veneris praedulcia ſunt delectamenta
Quae minus luxuriae ſapiunt fermenta.
Si quis vero coniugis in amore perit
Flores carpit hyemis in arena ſerit
Virorem in arido mel in felle quaerit
Publicae ſe publicans viam tritam terit.
A natura principe lex eſt inſtituta
Vt ſub certo tempore ſub aetate tuta
Sub ſtatuto canone lege ſub ſtatuta
Sua ſoluant Veneri virgines tributa.
Sed nec leges poſtulant nec ius proteſtatur
Nec natura recipit quamuis patiatur
Quod a nupta Veneri vectigal ſoluatur
Maritatis fibula quo diſſibulatur.
Virgo tributaria redditur amori
Quo fauoraliter fauens amatori
Vt naturae ſolito morem gerat mori
Precum contradicere neſciens dulcori.
Dat amor amarior ſtimulum vxori
Quae vt gulae pabulum det inferiori
Et feruentis clibani conſulat furori

A. C. *Foedera defoederat maritalis thori.*
MCCCXIV *Amore pecuniae poſtquam ineſcatur*
Ad moechiae facinus mulier armatur
Dum moechando teritur terendo moechatur
Vt a moechi loculo munus emungatur.
Ille poſtquam Veneris potu inebriatur
Cogitur ad vomitum venter burſae ſatur
Totus perit igitur totus deplumatur.
Et qui diues fuerat iam philoſophatur.
Miſer eſt qui coniugis in incude cudit
Qui ſub tali ludicro ludens ſe deludit
Cui ſi ſophiſmata mulier alludit
Expleto principio flebile concludit.
Iam nnturam Veneris nimis denaturat
De complexu coniugis cuius cura curat
Quam flagello mentulae ruſticus triturat
Quae ſub tantis ictibus inconcuſſa durat.
Nullus qui eſt ſapiens talem ludum tentat
Tali gaudet gaudio timor quem fermentat
Metus horror gemitus vbi ſe praeſentat
Vbi ſe ſecuritas penitus abſentat.
Vbi ſaepe ſomnio mortis ſoporatur
Moechus dum mechanice cum moecha moechatur
Vbi ſaepe mentulae burſa ſyncopatur
Vbi ſaepe geminus frater decollatur.
Dum in nupta Veneris ſitis incandeſcit
Diſcurrit in facinus in feruorem exit
Nil audere dubitat nihil pertimeſcit
Natum mater abdicat nata patrem neſcit.
Quid pudor quid pietas nupta non attendit

Ca-

Caminus luxuriae cum nuptam accendit A. C.
Iura Leges foedera turpiter offendit MCCXCIV
Caſtitatis immemor caſtitatem vendit
Cum Venus ad Venerem coniugem inuitat
Syncopare coniugis vitam non euitat
Vt moechiae maculam melius admittat
A mariti corpore truncum demaritat.
In prolis perniciem Progne neroniſans
Phaſiphe luxuriae potu tantaliſans
Boueque ſophiſtica bouem bargoliſans.
Iſtud verum comprobat vere ſilogiſans
Ad hoc pactum Helena vult ſilogiſare
Potens probabiliter ad hoc diſputare
Nam Troiae nobilitas poſſet adhuc ſtare
Si nouiſſet Phrygius melius amare.
Ergo non vlterius quaeſtio procedat
Cum ſe parti virginum ratio concedat.
Ergo nupta virgini in amore cedat
Et innupta quaelibet nuptam antecedat.

IX. Huc referri poſſunt *Gnomae* in nouem libros diſtinctae quas Alanus collegit. Ex iis Othonis cuiusdam XXXVII. euulgauit Caſpar BARTHIVS in Adverſariis *dg*).

LVI.

ANONYMVS.

Scripſit circa A. MCCXCIV. verſus leoninos de *Adolpho Imperatore* (ab A. 1292. ad 1298.) qui exſtant manuſcripti in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *a*) Eos

dg) L. XXXI. c. XI.

LVI. *a*) v. FELLERI catalogum p. 77. n. 2.

A. C. quoniam prolixae adeo non ſunt ex co-
MCCXCIV dice memorato ſubiungam:

Multi gaudebant venit Rex quando Rudolphus.
Plures plangebant dum Rex aduenit Adolphus.
Saluus Rudolphus. Sit rex maledictus Adolphus.
Anno milleno bis centeno nonageno
Adiecto quarto Thuringia vixit in arto.
Tempore Septembris, quando tempus fuit imbris,
Rex adiit villas, vaſtauit Adolphus & illas.
Occidit multos pueros, iuuenes, & adultos.
Mactauit flentes cleros, templique clientes.
Virgineum coetum violans. Hoc non fuit aequum.
Preſſit legitimas, moniales, & viduatas.
Ancillas, veteres ac antiquas mulieres
Se defendentes, caſteque manere volentes,
Occidit miſere. Deus occiſis miſerere!
Aras deſtruxit: ergo plebs plurima luxit.
Aras effregit, vbi plurima damna peregit.
Ciſtas concuſſit; fieri mala noxia iuſſit.
Rem nimis horribilem fecit res impius idem:
Corpus ſacratum triſti digne veneratum
Abſtulit a menſa domini. Deus haec mala penſa!
Namque ſacramentum iecit ſupra pauimentum
Candelas, mappas, libros, caliceſque, patenas,
Cum caſulis albas rapiens humeralia pallas.
Haec exportauit. Mala pro nihilo reputauit.
Traxit ab eccleſiis mulieres, dans ſceleratis.
Abſque timore Dei comitans vicus Phariſaei.
Abſtulit armenta, miſeris tollens alimenta.
Quadrupedes magnos, macros, animalia, porcos
Se-

Secum minauit, quae tanquam cruda vorauit. A. C.
Robuſtosque bonos ſua triturare colonos MCCXCIV
Semina praecepit. Rex haec enormia fecit.
Veſtibus exutos dimiſit currere nudos;
Ancillasque ſenes denudauit mulieres;
Fratres maiores denudans atque minores,
Seruos Bernhardi monachos famulosque Burchardi;
Quosque viatores ſpolians iuuenes ſeniores.
Ob prauos mores amiſit regis honores.
Calcans vineta botros ſuxit ſine meta.
Excidit vites, inopes fecit fore mites.
Mella comedit apum, diſperſit apes prope campum
Vt ſic arceret ne poſtea mellificarent.
Rex fuit Hunnorum ferus Athila catholicorum.
Per prauos actus ſic Adolphus vt Athila factus.
Achab, Ierobeam, Conſtantinus, Nero nequam,
Herodesque malus, Agrippa, Diocletianus,
Maximianus, Valerianus, Retionarus:
Iſti tortores fuerant reor hoc vitiores;
Nulli tortores Adolpho deteriores.
Non bene fecerunt, hunc cum regem ſtatuerunt:
Iuſtius egiſſent alium ſi conſtituiſſent.
Vindicet haec dominus, quod tot mala fecit Adolphus,
Da Chriſto grandes Erfordia regia laudes.
Multi migraſſent hi ſi te non habuiſſent.
Adolphus rex regum fex, per eum periit lex,
Deſtructor terrae, ſeminator maximae guerrae.
Conſilii vani venit Coſmae Damiani

Adol-

LIX.

A. C. MCCC.

RAYMVNDVS LVLLVS.

Maioricenſis. Tertii Ord. S. Franciſci. *a*) Scripſit *Artem generalem rythmicam*, compoſitam Maioricis menſe Martio A. MCCC. *Deus glorios. per b*)

LX.

BERNHARDVS.

Ceytenſis, *a*) vel Glyſtenſis, *b*) vel Geyſtenſis. Cum quidam male PALPISTAM vocant, vt vult Chriſtophorus HENDREICH. *d*) Sed cum denominatio procul dubio a ſcripto memorando fuerit deſumta, res exemplo non caret. Habemus Ioannem Architrenium, Galfridum de Vino Saluo, Eberhardum Graeciſtam & plures a ſcriptorum titulis cognominatos. SEC. XIII.

Vixit ſeculo XIII. *e*)

Scripſit *Palpiſtam*, *f*) vel *Palponiſtam. g*) Eſt dialogus metricus, *h*) quo vitam aulicam & priuatam verſibus leoninis depingit. *i*) Inprimis aularum peſtes adulatores, miſerias quoque Principum & Curialium deſcribit. *k*)

LIX. *a*) v. Lucae WADDINGI ſcriptores Ord. Minorum p. 295. *b*) v. WADDINGVS l. c. p. 297.

LX. *a*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 530. b. *b*) v. Jo. FABRICII Biblioth. Latin. ed Hamb. 1712. p. 721. *c*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. Suppl. p. 301 *d*) Pandect. Brandenb. p. 530. *e*) v. Chr. HENDREICR l. c. *f*) v. HENDREICH l. c. *g*) v. Jo. A. FABRICII. Bibl. Lat. p. 721. & ſuppl. l. c. *h*) v. HENDREICH l. c.

A. C. SEC. XIII. *k*) Vulgauit illum Henricus Quentelius An. 1501. Coloniae cum gloſſis. Ex qua editione tum non viſa ſibi Daumius, qui primus edidiſſe ſe putauit e MSto, poſtea intellexit quaedam poſſe in ſua emendari & illuſtrari. *l*) Exſtat & in Auctario Catal. Teſt. Verit. p. 1156. Edidit quoque eum una cum notis Chriſt. DAVMIVS. A. 1660. *m*) 8°. *n*)

LXI.

CONRADVS de MVRE.

Praecentor eccleſiae Tigurinae, vixit ſeculo XIII. Scripſit Carmen FABVLARII. *a*) Habuit olim Bibliotheca Thuana inter codices manuſcriptos Fabularium M. Conradi Cantor. Eccleſ. Turicenſis Conſtantien. *b*)

LXII.

NICOLAVS de BRAIA.

Vixit tempore Aruerni praeſulis Pariſienſis, cui dedicauit *Geſta Ludouici VIII.* hexametro carmine, initio: *Magnanimi Regis Ludouici fortia geſta;* quae leguntur in Franc. DVCHESNE Hiſtoriae Francor. ſcriptor. Tom. V. Pariſiis 1649. *a*)

SE-

i) v. FABRICII Supplem. Bibl. L. I. c. *k*) v. HENDREICH l. c. *l*) v. FABRICIVS l. c. *m*) v. HENDREICH l. c. *n*) v. FABRICII B. L p. 721.

LXI. *a*) v. Jo. MABILLONII Veter. Analector Tom. IV. p. 564. *b*) v. Catalogum Bibl. Thuan ed. Lauenburg. 1704. p. 445.

LXII. *a*] p. 290.

Digitized by Google

SECVLVM DECIMVM QVARTVM. A. C.

I. MCCCIV.

THOMAS WICKE.

Canonicus Oxonienſis. Claruit adhuc A. MCCXC. *a*) Chronicon ſuum Angliae perduxit ad A. MCCCIV. *b*)

Scripſit I. *Commendationes vini* Lib. I. initio: *Sincerum mihi dede merum ſi vis.*

II. *Increpationem gulae* Lib. I. init: *Prandens in menſa ventris depo.*

III. Alia carmine. *c*)

II.

IACOBVS de BENEDICTIS.

IACOPONVS *a*) ob inſignem ſui contemtum dictus Natione Italus. *b*) Patria Tudertinus. Ordinis Minorum. Obiit A. MCCCVI. d. XXV. Decembr. *c*)

Scripſit I. Rythmum *ad B. Virg. Mariam prope crucem Chriſti patientis ſtantem*, qui incipit: *Stabat mater doloroſa.* Habetur in officio B. Virginis. *d*) MCCCVI.

II. Canticum de *contemtu mundi*, cui initium: *Cur mundus militat ſub vana gloria.*

GVAL-

I. *a*] v. Jo. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. 4. n. 72. *b*] v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 659. *c*] v. BALEVS l. c.

II. *a*] v. Epitaphium Iacobi. *b*] v. Henr. WHARTON Append. ad Hiſtor. Liſer. Gvil. Cave de Scriptor. Eccleſ. ed. Londini 1689. p. 9. *c*] v. Epitaphium Jacobi apud Lucam WADDINGIVM Scriptor. Ord. Minor. p. 180. *d*] Luc. WADDINGVS Scriptor. Ord. Minor. p. 180.

A. C. MCCCX. GVALTERO MAPES hoc ſcriptum tribuunt Jo. BALEVS *e*) & Jo. PITSEVS *f*) In MSto quodam bibliothecae Helmſtadienſis Codice exſtat ἀνογύμως titulo ſolo: *De contemtu mundi.*

III.

ROBERTVS BASTON.

Aliis BASCON. Anglus. *a*) Monachus Scardeburgenſis Carmelita. Claruit A MCCCX. *b*) Mortuus circa illum annum teſte Jo. PITSEO. *c*) Non ergo viuebat A. 1314. vt vult Chriſtophorus HENDREICH, *d*) Poeta Oxonii laureatus. *e*)

Scripſit I. De *Striuelinenſi obſidione* Lib. I. init: *De planctu crudo metrum cum carmine. f*)

II. De *altero Scotorum bello* Lib. I. init: *Me cordis anguſtia cogit mira fari. g*)

III. De *Scotiae guerris variis* Lib. init: *Ludere volentibus ludo paro lyram. h*) Robertus Baſtonus de gverris Scotiae rhythmice exſtat manuſcriptus in bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 6. *i*)

IV. De *variis mundi ſtatibus* Lib. I. init: *Totum regnat ſeculum Papae poteſtas. k*)

V.

e] Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 61. *f*] de illuſtr. Angl. ſcriptor. n. 301.

III. *a*) v. Chriſtophori HENDREICH Pandectar. Brandenb. p. 442. a. *b*] v. Jo. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. IV. n. 92. *c*] de illuſtr. Angl. ſcriptor. n. 452. *d*] l. c. v. BALEVS l. c. *f*] v. BALEVS l. c. *g*] v BALEVS. l. c. *h*] v. BALEVS l. c. *i*] v. Thomae SMITHI Catalogum p. 123. *k*] v. BALEVS l. c.

V. De *Sacerdotum luxuriis.* Lib. I. init: *Scribere decreui quia ludum fingere. l*) A. C. MCCCX.

VI. *Contra Artiſtas* Lib. I. init: *Meum eſt propoſitum gentis imperitae. m*) Roberti Baſtoni verſus rhythmici contra Artiſtas exſtant manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XX 7. *n*)

VII. De *diuite & Lazaro* lib. I. init: *Paupertate melior eſt Argentimar. o*)

VIII. *Exhortatio* Roberti Baſton ad Anglos, verſibus exſtat manuſcripta in bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 29 *p*)

IX. *Poemata & rhythmos.* Lib. I. *q*)

IV.
GVIDO.

Ferrarienſis Eccleſiae presbyter, & poſtea, vt ferunt, Epiſcopus. *a*) Claruit temporibus Henrici de Luczelburg Imp. VII. & Clementis Papae V. A. MCCCX Fuit poeta inſignis, ſcripſit tam metro quam proſa non contemnendae lectionis plura opuſcula, in quibus eſt Volumen carmine ſcriptum ad ClementemPapam quintum, *ſuper nouum & vetus teſtamentum* imitatus Petrum de Riga quod praenotauit *Margaritam Bibliae* lib. I. init: *Nobile principium ter b*)

l] v. BALEVS l. c *m*] v. BALEVS l c. *n*] v. SMITHVS. l. c. *o*] v. BALEVS l. c *p*] v. SMITHVS l. c. p. 124. *q*] v. BALEVS l. c.

IV. (*a* Jo. TRITHEMIVS de Scriptor Eccles. n. DXLI. *b*] v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. l. c.

A. C. MCCCXI.

V.

BENEVENVTVS de CAMPESANIS.

Carminibus celebrauit funus & exequias Ferretti Vicentini Poetae Vicentini. Carmen de conflictu inter Patavinos & Vicentinos: quod in honorem cecinit Canis Scaligeri, ac Patauinorum contemtum, cum iis A. C. 1311. erepta eſſet Vicentia ab Imp. Henrico VII. Carmini huic Albertinus Muſſatus Patavinus, rogatu Paulli Judicis, carmine ſe oppoſuit, quod cum reliquis Muſſati operibus, cura Felicis Oſii prodiit. v. Joan. Bapt. Paiarinum in Hiſtoria Vicentina, Voſſium de Hiſt. L. III. 9. *a*)

VI.

PETRVS de DACIA

Ordinis Praedicatorum & lector praecipuus inter lectores Praedicatorum in Gotlandia patria ſua, bis etiam Prior. Coaevus Chriſtinae Stumbelenſi mortuae A. MCCCXII. d. VI. Nov. *a*)

Praefixit Libro VI. de virtutibus Chriſtinae *argumentum* operis hexametrum, initio: *Cuius amo mores virtutum colligo flores;* quod

V. *a*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 510. a.

VI. *a*) v. Dan. PAPEBROCHII Commentarius praevius ad Acta Chriſtinae in Actis Sanctorum Junii Tom. IV. p. 270.

quod exſtat in Actis Sanctorum Junii Tom. IV. *b*) A. C. MCCCXIV.

VII.

BERNENSIS.

Aliis BERNERIVS, quidam monachus Ord. Praedic. Allobrox. Flor. A. C. 1314. Collegit *Antiphonam, Regina coeli, quam pulchra es*, e diverſis patribus Antiphonarum, Reſponſorioum, Hymnorum, retinentibus tamen proprium ſenſum, cum propriis melodiis; quae finit, *tuum precare filium.* v. Alph. Fernandez in Concert. Praedic. Marracium in Biblioth. Marianam. Luſitanum in Bibliotheca p. 56. Altamuram in Biblioth. huius Ord. *a*)

VIII.

ADOLPHVS.

Quis ille Adolphus fuerit explorare non vacat. Scripſit is *a*) ſermone ligato fabulas A. MCCCXV. ut ex operis fine patet. quod cum huc vſque editum eſſe non putem ex MStoBibliothecae Gvelpherbytanae deſcriptum exhibeo Quamuis enim non elegans adeo ſit, lectu tamen non adeo fore iniucundum credo. MCCCXV.

b) p. 429.

VII. *a*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brand. p. 526. b.

VIII. *a*) v. Praefationem acroſticham.

A. C. *A* ugurio docti *b*) fraudes didici muliebres,
MCCCXV. *D* e quarum fraude nemo cauere poteſt.
O pto placere probo; cupiens hinc edere quaedam
L ectori fraude femineaque fide.
F abellas ex his quasdam coniungere gliſco, *c*)
V t verbis harum quisque ſibi caueat.
S icut arena maris, ſunt ſidera multa polorum:
M ulta ſic fraude femina praua viget.
E ius de fraude da promere virginis infans, *d*)
F acq; meam proram ne premat unda maris:
E ſto meus ductor, dans fauſtum cernere portum,
C uius mellifluo munere mundus ouat.
I bo tuo ductu bene per ſcopulos maris altì
T utus. Da ſolido fingere metra noua.
Lector condoleas ſcriptori carminis, vllam
Si mendam videas Dormiat inuidia,
Ac liuoris acus. Vigilet correctio limae,
Quae purgat vitium carminis omne putris.

Fabula I.

Coecus erat quidam, cui pulcra virago. Reſeruans
Hanc puro pure, ne luat haec alias.
In curtis *e*) viridi *f*) reſident hi ceſpite quodam
Luce.

b) forte: *doctus.* *c*) cupio. *d*) Chriſte *e*) aulae, curiae. *f*) horto.

Luce. Petit mulier, robur adire pyri. A. C.
Vir fauet, amplectens mox robur ubique lacertis, MCCCXV.
Arbor adunca *g*) fuit, qua latuit iuuenis.
Amplexatur eam, dans baſia dulcia. Terram
Incepit colere, vomere cum proprio.
Audit vir ſtrepitum. Nam crebro carentia ſenſus
Vnius, in reliquo, noſco, vigere ſolet.
Heu miſer! clamat: Te laedit adulter ibidem.
Conqueror hoc illi, qui dedit eſſe mihi. *h*)
Tunc Deus omnipotens, qui condidit omnia verbo,
Qui ſua membra probat, vaſcula *i*) velut figulus,
Reſtituens aciem miſero. Tonat illico: Fallax
Femina! cur tanta fraude nocere cupis?
Heu mihi, quam fraude mulier mala varia ſordet.
Integra iura thori non tenet illa viro:
Alterius ſegetes ſemper putat vberiores.
Yo *k*) confinis vbera magna tenet.
Alterius thalamo mala credit ineſſe ſapinum,
Quamvis ſit ſpado, nil valeatque thoro.
Percipit illa virum. Vultu reſpondet alacri:
Magna dedi medicis, non tibi cura fuit.
Aſt, ubi luſtra ſua ſatis uda petebat Apollo,
Candida ſplendeſcens Cynthia luce mera.
Tunc ſopor irrepſit mea languida corpora, quaedam.

g] cava. *h*] Deo. *i*) legendum: *vaſcla*. *k*) Vaccae.

A. C. Aſtitit. Inſonuit auribus illa meis:
MCCCXV. Ludere cum iuuene ſtudeas in roboris alto.
Priſca viro dabitur lux cito, crede mihi.
Quod feci. Dominus ideo tibi munera lucis
Contulit. Idcirco munera redde mihi.
Addidit ille fidem mulieri, de prece cuius
Se ſanum credit. Mittit & omne nefas.
Eſſe ſolet nullum peius muliere venenum.
Excolit hanc, adamat vir, *l*) alter eam.

Fabula II.

Vxoremque, virum, thalamus coniunxerat unus.
Se ſatis infirmam retulit illa viro.
Dicens: Veſicae ſtringit ſtranguria morbus.
Memet. Gliſco nec ſurgere. Faue mihi.
Hic fauet. Haec ſurgit. Telam ſibi quaeritat vdam,
Et peluim promtam, qua capiat pluuiam.
Cum qua Zelotypus, *m)* hanc qui dilexit *n)* inire,
Ludos incepit perteneros Veneris.
Comprimit haec telam. Cito quod ſtrepitet bene ſtilla,
Vt vir credat eam mittere ſic lacrimam.
Sic opus ille ſuum perfecit, & inde recedens,
Se bene ſanatam retulit illa viro.
Exultans ſatis hic: Dominus benedictus in aeuum,
Qui tibi tam pernix contulit antidotum.

Sic

l) forte: *tenet* inſerendum hic. *m*) adulter *n*) deſideravit.

Sic vir deceptus mulieris fraude maligna. A. C.
Hanc igitur fugere quisque ſibi ſtudeat. MCCCXV
Femina quaeq; mala, flagrantis ianua lethes,
Eſt & coelorum ſera frequenter ea.

Fabula III.

Vir vineta colit. Mulier putat hunc fore dudum
Vicetenus. *o*) Carum mox citat & iuuenem.
Immanes dat opes ipſi. Tandem petit illum,
Vt donet Veneris baſia grata ſibi.
Exercere iocos Veneris ſtudet iſte. Minerua
Hunc docuit mulier, quod bene placet eam.
Non ſic in thalamo Saturnius Amphitrionis,
Niſus cum Venere, puber ut iſte fuit.
Temporis articulo luxum Venus anxia mellit:
Inde cicuta mala fellit eum ſubito.
Eſt iocus iſte breuis, baratri quem crux grãve pungit,
Atque rogus iugis mox adolebit eum.
Vermis edax, algor, pedor, pix, nox, ſatanasq;,
Affligit Paridem, non cum crucibus modicis.
Luce virum clara ſpolians Ramnuſia *p*) pernix,
Nam vitis fronde ſtringit eam grauiter.
O dea coeca nimis, o monſtrum criminis alti,

o) forte: *vinetenus*, in vineam. *p*) fortuna.

A. C. MCCCXV.

Nutris grande ſcelus, iuſta premendo graue.
Cur premis Heinricum, *q*) exaltando Neronem?
Cur Moechum ſaluas hunc, ſpoliando virum
Lumine quaſſato. Dolor ingens auxerat illum.
Vinetum linquit, accelerando domum.
Iſte vibrat bifores. Moechum lodice grabati
Haec condit. Valuas pandit & illa viro.
Ipſius reditus cauſam quaeſiuit, & ille
Ordine rem referens, haec lacrimasque pluit.
Haec aſtuta nimis, Paridem ſaluare cupiſcens
Cogitat, & fraudem reperit illa cito.
Proh dolor unius vereor, quod laedere queat
Non modica peſte lumen, ait, reliquum.
Namque gregem totam corrumpit morbida Valans.
Sus linione ſua foedat apros reliquos.
Saepius audiui, quod verba beata vigerent
Tantum, quod crudus enſis eum habeat.
His de pane caro Chriſti fit, viteque ſanguis.
Placatur Deus hinc. Cogitur hincq; Satan.
Ergo tuum lumen ſacrabo carmine dio. *r*)
Neue bonum maculet, iunxerat osq; ſuum.
Taliter ut poſſet oculos concludere ſponſi
Hinc oculum lambit. Quaerit & ille fugam.
Moecho ſaluato; nunc ſpero, Chriſto fauente,
Am-

q) Septimellenſem, pauperem vulgo. *r*) diuo.

Amplius haec acies non ſcrupuletur, ait. A. C.
Nam ſacris verbis ſacrari pluribus illam, MCCCXV.
Quam ſaluare queat ſidera clara polus.
Omnes iſtius fraudes audite, ſtudentes,
Ne vos ſeducat femina nugigera.
Thais amore caret. Iuueni non ſeruat amorem:
Fiſci bonis viget hic, teque carente perit.

Fabula IV.

Vir lucri cupidus longinquos currit ad Indos
Hic vxor caſta vernat, eratque pia;
Hanc ſocrui caſtae commiſit, & inde recedit.
Haec Veneris ludo nequit egere diu.
Coeruleam faciem Venus huic depinxit, & eius
Exta Cupido nimis pallida torruerat.
Mater eam timuit iniuſta peſte grauari,
Quaerens: Cur pallor inficit s) faciem?
Se captam referens nimium inuenies peramorem.
Cur hoc celaſti filia cara mihi?
Pro natis natura potens vigilare parentes
Vult. Genitrix natae conuocat inde Parim.
Inuigilant epulis. Ceres ſeruitque Lyaeus
Ipſis, & menſa fercula multa tulit.
Hic Bachus ſaliit auro. Sapit hic fera, piſcis.
Se feſſos humeros menſa tenere docet.
Iunctus cum Cerere vult luxuriare Lyaeus,
Vt generet Venerem, vtitur ille nimis.
Abra citatur. Adeſt. Facit illis nobile ſtratum.

s] forte *hic* inſerendum.

A. C. MCCCXV.

Hos Citharea citat adque iocos teneros.
Indulgent Veneri. Miſit fortuna maritum
Ad tectum proprium, quo ſua ſponſa fuit.
Hic tonat. Haec ſurgit, & poſtae repagula laxat.
Non anus aſtuta condere quit Paridem.
Cogitat, & reperit artem. Dat ei pugionem.
Ipſi: ſtaque tacens, atque tene gladium.
Terruit iſte tacens ſponſum, dum quaeritat: is ſit,
Adſtat cum gladio. Socrus ait ſubito:
Quidam ſtratilates *t*) conantes hunc dare morti,
A nobis ideo quaeſiit auxilium.
Hos horrebat ad nos. Tenet hic idcirco mucronem.
Quare vir grates contulit huic vetulae
Neſcius hic fraudis: Sit ſocrus tibi gratia magna
Sic tibi dat laudes primipotentis apex.
Quisque probus debet fratri conferre iuvamen:
Nam qui iuvare poteſt, non fecit, is perimit.
Gratulor in domino Jeſu. Pariter reſidere
Nos decet, & munus reddere grande deo.
Audi, qua fraude decepit femina ſponſum.
Heu quot adhuc regnant qualibet urbe pares.
Lena deum perdit, fratrem caſtigat, & omnes
Vi-

t] vagantes in platea

Vires eneruat corporis illa, cui A. C.
Egregiam fuſcat animam, foruli cito fauces MCCCXV
Conſtringitq;, dies ſincopat hæc hominis,
Qui Chriſto ſeruit, diuina luce potiri
Poſt hanc, huic dabitur mens, ſatietur ea.
Hic viſus domini dat iugia paſcua iuſtis.
Hic nitido iubare verus Apollo micat.
Hic eſt perpetua. *u*] Non hic Alecto. Megaera,
Cumque ſua ſocia, iura docere queunt.

Fabula V.

Gaudia vir iuſtus conans praefata mereri,
Dulce ſolum patriae deſerit atque thorum.
Pro venia *x*) remeat ad ſancti limina Petri.
Huic matrona fuit ſobria, pulcra nimis.
Lacteus huic vultus, & eſt nivis aemula, dentes
Sunt nivei. Facies huic vt Apollo cluit.
Cum bella facie Citharea gerit mala bella.
Vincitur ipſa Venus a facie roſea.
Vni ſubiecto tribuens natura pudorem
Cum forma, quamuis rara ſit illa ſeges
Raro pudicitia animi, forma, ſunt in eodem
Subiecto. Thais effugat Andromadem.
Helena Penolpes mallet cito tollere ſedem.
Illius in ſolio collocat & Venerem.
Iſta die quadam confines ivit ad aedes.
Cernitur a quodam pubere ſponſa proba.
Sau-

u) forte intelligitur laetitia. *x*] peccatorum.

A. C. MCCCCXV.

Sauciat iſtius cor, & renes pulcra virago.
Huius languere coepit amore Paris.
Xenia multa Paris caſtae legat mulieri,
Vt per dona ſua flectere poſſit eam.
Nam regum corda flectuntur munere. Petri
Sedes precanti munere dat veniam.
Datque poteſtatem, dat honorem, pontificatum.
Judicis excoecat lumina gaza potens.
Calcat virtutem. Sublimat & illa ſceleſtum.
Dat genus & mores. Decipit illa probos.
Parvus cum magno ſectantur munera. Proh! Proh!
Cum ſacramentis venditur ipſe Deus.
Scindere mucro nequit adamantem, Munere moechus
Non potuit ſobriam flectere quoq; modo.
Ignitis iaculis Venus huius viſcera torret.
Sic degit miſer hic. Pallor obit faciem.
Daemonis adiutrix anus hunc decumbere cernit.
Pallida ſint ora cur nimis? illa rogat.
Huic narrare pudet. Inſtat magis, & petit, illa,
Ut morbi vulnus inſinuetur *y*) ei.
Vulnera nemo poteſt medicina clauſa mederi.
Sanat aperta bene vulnera docta manus.
Huic vetulaeque: graui ſe, dicit, mulieris amore
Captum tam grauiter, vivere quod nequeat.
Gau-

y] manifeſtetur.

Gaude. Sis hilaris: ait iſti daemone peior, A. C.
Femina. Namque facit, quod ſatanas refugit MCCCXV.
Femina nequitia vincit genus omne baratri.
Peior ſub coelo beſtia nulla manet.
Eſto ſecurus iſtius amore potiri
Arte mea volo, concito,z) crede mihi
Per triduum tu nulla cani dones alimenta,
Iſti ieiuno cepae ferens acidum.
Eſuriens canis eſt, illud quamuis ſit amarum,
Eſcas inſipidas eſſe facitque fames.
Conſumto cepe facies canis imbre madeſcit.
Quaerit anus ſponſam, quam Paris hic adamat.
Sponſa canis videt faciem. Cernit lacrimarum
Fontem. Tunc quaerit, cur gemit illa canis?
Ebria reſpondit anus iſti: Daemonis arte
Haec mea nata fuit pulcra, pudica nimis,
Quam iuvenis pulcher nimium dilexit amore,
Flectere muneribus hanc, nequiensve minis.
Hoc dolet alma. Cypris. Hammonis poplite flexo
Auribus inſonuit cum lacrimis precibus
Ut contemptricem Veneris ſtimulet cruce dira,
Ne reliquae temnant eius opus, velut haec.
Cum

z) pro: cito.

A. C. Cum iudex ſontis non vult punire reatum,
MCCCXV. Semita peccandi tunc dabitur miſeris.
Aſſolet unius ſcelerum terrere miniſtros
Paſſio, poenarum labis iterque ferat.
Aſtrorum cenſor hoc penſans, idola natae
Attribuitque canis. Ergo madet lacrymis.
Iſtis auditis ſingultat femina caſta,
Conſcia mens ſceleris crebro pavere ſolet.
Se queritur vetulae, ſpreviſſe cupidinis arcus.
O quam grande nefas hoc, ait, eſt, vetula.
Conſilium ſanum contemnit nemo diſertus:
Ergo meum rectum percipe conſilium.
Antidotum gratum tibi ſpero referre, favente
Plaſmatore pio, qui dedit eſſe mihi.
Fac moechi velle, tu ne mutabere formam
In canis, ut proles eſt mea verſa Joue.
Haec decepta dolis, iuſſis mulieris obedit,
Ne ſibi donetur effigies catuli.
Namque ſuam quisque vult defenſare ſalutem,
Ut natura dedit hominibusque feris.
Quaerit anus puerum, quem flamma peruſſit amoris.
Hunc ducit meretrix peſſima. Junxit eos.
Stagnis non aliqua lethaeis beſtia tantis
Venit, plena dolis femina prava velut.
Luciferi turma cui nequit fraude nocere,
Hunc mulier fallit vulpide fraude ſua.

Fabula VI.

Callidus alter erat iuuenis, nitens abolere
Uxo-

Uxoris fraudes. Hunc ſapiens docuit: A. C.
Ut ſtrueret ſublime ſibi conclaue petrinum, MCCCXV.
Unum poſticum conderet huicq; forum.
Iſte, velut doctus ſapientis concomitatus
Conſilium, credit pellere poſſe dolos.
Quando deſeruit ob cauſam limina lucri
Cum ferro ſolido clauſerat ipſe fores.
Ne queat exire mulier. Stetit ante feneſtram,
Et tranſire videt egregium juuenem.
Num ſciat interius viſus, venator amoris,
In mundo quicquid ipſe videt cluere.
Exterius dum pulcra videt, mouet interiora
Cordis, ſic dominum fallit & ipſe ſuum.
Pagina ſacra refert: Atrox mors ſaepe feneſtras
Per patulas intrat. Non referes ideo.
Hinc iuvenis nimium mulieris viſcera torquet.
Ignitis faculis fluctuat, atque dolet.
Voluit & ingenio, qua ſponſum fallere fraude
Haec queat, iuveni baſia grata dare.
Quoq; diem penſat, & ſtatim reperit artem,
Qua valuit proprium fallere fraude virum.
Sub cervicali vir claves nocte recondit,
Omni. Dat huic munera grata meri.
Ut faciant ſumta bene dormitare maritum.
Suffulſi recreat languida membra ſopor.
Absque modo ſumtus bacchus nocet accipienti,

Sed

A. C. Sed ſumtus modice dat melius ſapere.
MCCCXV. Plena dolo mulier mox dormitante marito
Surrexit, claues abſtulit inde viro.
Clam reſerans poſtes, quem dilexit petit illum.
Velle ſuo nacto, curſitat illa domum.
Vir ſecum penſat: Haec ad quid donat hiati *aa*)
Munera tanta ſibi. Forte Cypris citat hanc.
In quadam nocte ſe plenum munere Bacchi
Finxerat, & ſomni. Surgit & illa thoro
Exercere iocos gliſcens Veneris, velut ante,
Vir ſurgens poſtes claudit, & illa redit.
Hic clamat, velut ignorans: Quis curſitat illis?
Femina reſpondit: Sponſe precor veniam.
Parce precor. Reſera feram, ne me grauis algor
Conſumat penitus, & morior borea.
Cum ſe peccator dicit pecaſſe, meretur
Vt a ſummo patre detur ei venia.
In cruce viſpilio veniam quaeſiuit, & ille
Contulit huic, orbem qui regit atq; polum;
Quando ſcelus ſceleri veniam dederit, metet aequa
Lance Deo veniam. Pagina ſacra ſic fert.
Ergo mihi parce, tibi quod parcat Deus ipſe,
Et donet meritum, quod ſine fine viget.
Aſpis vt iſte ſuam, verbis eius ferat aurem;
Eius

aa] forte: *bianti.*

Eius cognatis iſta referre volens. A. C.
Addidit iſta minas huic: ſe ſaltare minatur MCCCXV.
In fundum putei, ni referet bifores.
Vir reſerare negans, ſtatim videt illa chimera
Immanem cautem; Proiicit in puteum.
Ingens ruptura lapidis quoque terruit illum,
Et dolet in flumen hanc cecidiſſe putans.
Currens veloci depeſſulat oſtia curſu,
Hanc ſaluare volens, cum patulis ſitulis,
Haec tigris currit, ut poſtes poſſit adire
Has patulas. Fallit taliter illa virum.
Obice conſolidat valvam. Petit hic. Serat aures
Haec ſponſa. Probra cum ſalibusq; dedit.
Sed poſtquam Phoebus madidum caput egeri tundis
Flammiuomo iubare coepit obire ſolum,
Et ſellam rubeo propriis convexit Eoo,
Cum palmis, dominam ſomniferamque fugat:
Concitat affines haec, accuſatque maritum,
Dicens: Iſte meus fornice nocte latet.
Deſerit ipſe thorum ſtygium quaerendo lupanar
Nocte. Suumque nefas alligat illa viro.
Affines huius tunc corripuere maritum
Pro tanta ſcelere. Caſta putatur ea.
Heu vitium regnat Virtus peſſundatur alma.
Nulla fides iuſto iam datur, imo malo.
Calcatur virtus. Scelus mundo dominatur.
Juſti iudicii linea namque perit

A. C.

Fabula VII.

MCCCXV. Vir quidam ſenex capiens in nocte ſoporem
Cum muliere ſua credit adeſſe Parim.
Clamitat: O mulier mihi moechus adeſſe videtur.
Haec ait: In ſomno par mihi forma patet.
Percipit hunc iterum. Palmis palpavit, & huius
In tellure fore ſenſerat hic aratrum.
Exultans dixit: I, fer mihi ſponſa lucernam,
Se laeſam dicit haec fore peſte gravi.
Hunc huic committit quaerens incendere lumen.
Haec ſubito ſurgens, hic vitulumq; locat.
Vir venit & reperit vitulum quaerens ubi moechus
Sit. Mulier verbis increpat hunc acribus.
Affines mane mulier ſibi convocat omnes,
Dicens: vir pareret ſcandala crebra ſibi.
Tunc vix eam nimium precibus rogauit amicus,
Vt donet veniam, parcere curet ei.
Do veniam, tibi vix, ait haec, de crimine tanto
Si te paeniteat do ſceleris veniam.
Nam quicunque petit veniam lacrimis, ſibi danda
Eſt, ut ſanctorum teſtificatur apex.

Fabula VIII.

Omnes audite, Referam mirabile quoddam
De

De quodam iuvene, quem Venus angarians. ab) A. C. MCCCXV.
Huic pater affectans legis ſociare cubile,
Nc lenae poſſent illaqueare probum.
Nam fervere lena, vagari, turpia fari,
Saepe facit iuvenes, utpote crebro liquet.
Luxuriae natus incenſus putris amore,
Et voluit binos ſemper habere thoros.
Huic pater, o nate, tu noli ſpernere ſanum
Conſilium patris. Sufficit una tibi.
Semper vult duplex ſtultus habere grabatum.
Se credit poſſe multa iuuenta rudis.
Convictus tandem precibus patris, inquit; In uno
Eſſe thoro cupio temporis articulo.
A patre pulcra nimis nato virgo ſociatur,
Quam ſatiare nequit viribus ille ſuis.
Eius eqvus feſſus. Jubet haec complere diaetam.
Ille, labore licet, laſſus, inersque, piger.
Anno completo cadit in foveam lupus atrox.
Aſſunt ruſticuli, de nece ſunt queruli.
Hi dicunt: laqueo; quidam: flamma perimendum
Eſſe lupum. Tumulis hi tumulare volunt.
Hic dicit, poenam ſe noſſe magis truculentam,

ab) vexans.

A. C. Qui petiit duplicem ſemper inire thorum.
MCCCXV. Conſulit: ut mulier mala ſtatim, quae ſolet omni
Dolo eſſe plena, pro nece detur ei.
Legitimam crudam crucibus facis graviorem
Eſſe refert. Credat quilibet iſta mihi:
Poena necis tranſit. Haec crude ſemper adurit
Cor ſponſi: fraude qualibet illa nocet.
Quaeritur inde lupus: ſi gliſcat ducere ſponſam,
Ut poſſit vitam continuare ſuam.
Nec mora. Raptor eis fertur reſponſa dediſſe
Talia: ſe nolle ducere legitmam.
Nexibus uxoris nullam ſeruat microcoſmus
Maiorem poenam, credite ruricolae.
Carius *ac*) inſignem mortem necis volo ferre,
Quam cruce perpetua cum muliere lui.
Femina prava nece ſcio quod praeponderat omni:
Mors tranſit ſubito. Femina crebro nocet.
Femina lethale virus ſerit, atque plagas net,
Cum quibus irretit corda Paris ſtolidi:

Fabula IX

Caelebs coniugium iunxit divina poteſtas.
Nullum tam ſobrium crede fuiſſe prius.
Tartareus coluber hoc diſſociare cupivit.
Nititur, ut bilis materiamque ferat.
Ut

ac) Libentius.

Ut fallit iuſtos princeps ſatagit tenebrarum A. C.
Artibus innumeris, perſequiturque pios. MCCXCIV.
Qui caſum paſſus, comites vult eſſe ruinae
Fratres. Hic patitur, invidet ergo bonis.
Sedulo conatur, ut poſſit fraude cubile
Horum fraudare, ſed nequit arte ſua.
Luce videns vetula quadam per compita nequam
Hunc fuſca facie, triſtitiaeque nota.
Haec ſatrapam tetrum. quare ſit nubilus eius
Vultus, perquirit. Ille refert vetulae:
Lucifer emiſit me mundo, qui dominatur
Tartareo generi. Juſſerat ille mihi:
Legitimos binos, quos firmus nectit amoris
Nodus, ut inter eos conſererem lolium.
Namque mihi talis eſt ritus. Quaero nocere
Pacificis. Fraude fallere gliſco bonos.
Quando fero ſpolium, me princeps noſter honorat,
Nilque ferens graviter ſcorpio terga ferit
Me multis herus variis mulctat dire ſtigis,
Fraude mea ſi non fallitur ille thorus.
Hoc ob caeruleus graviter color inficit ora,
Ac oculis etiam fons fluit ergo meis.
Haec anus intonuit: Si me ditaveris aere,
Utile conſilium concito dono tibi;
Nam cognoſcis, & eſt mala, quaeque pecunia flectit.
Ergo da munus. Diſſociabo thorum.

A. C. In vetulis varias artes cognoſce latere.
MCCCXV. Arte ſua mulier grandia ſaepe facit
Longo conſilio quandoq; viget breue poſſe.
Ingenio floret, cui brevis eſt data vis.
His dictis ore daemon reſpondet alacri.
Frange thorum, vetula, munera magna feram.
Æra ſua cupiens nanciſci femina fraude
Legitimum quaerit diſſociare thorum.
Vir fuit in luco runcina vininia *ad*) ſcindens,
Botros ad vitem inde ligare volens.
Haec anus accipiens, torreſtinamque farinam,
Viſitat inde virum, cum lacrimis referens;
Deſipis, es ſtolidus: omnis rationis egenus,
Tanto ſudore corpus quod crucias.
Nam tua legitima Veneris iam ſudat in actu,
Quae reſecare parat guttura nocte tua.
Crede mihi munus, quod cernis, contulit illa,
Ne tibi narrarem, quod tibi nunc refero.
Huic vir confidit, illam prece ſupplici pulſans,
Ut ſibi ferre velit utile conſilium.
Haec ait: In nocte fingas tua membra gravata
Eſſe ſopore Tua colla ſecet *ae*) chalybe.
Hæc abit,& ſponſam pariter falſare laborans,
Huic: dare te morti vir tuus enſe parat.
Hoc

ad] Vimina e ricino *ae*] pro ſecabit

Hoc mihi lena vaga dixit, cum qua fuit ipſe. A. C.
Haec dolet auditis triſtibus indiciis. MCCCXV.
Et comis domina lacrimas fluit vberiores.
Hanc rogat, ut ſanum conferat auxilium.
Huic in nocte tui crinem ceruice reſcinde,
Fert anus, & inde fer, auxiliaris erit.
Decipulis poſitis mulier diſcedit iniqua.
Laetatur fractum fraude fuiſſe thorum.
Exta viri mota nec non rancore repleta,
Vt per anum ſparſum triſte fuit lolium.
Et feſſus ſudore graui propriam petit aedem.
Inuiſis oculis conſpicit ille ſuam.
Hoſtem nempe ſuum bene nemo videbit alacri
Palpebra, veluti crebo liquere poteſt.
Cogitat haec domina: vetulam ſibi verba tuliſſe,
Ac eius viſus fontis ab imbre madet.
Vt doctus fuerat, ſe tempore fingit opaco
Vir fore ſopitum, naribus ac ſtrepuit.
Hæc reſecare parat ſponſi de gutture crinem,
Vt ſibi commiſit plena dolis vetula.
Percipit hanc ſponſus, & non modicum ſtomachatur.
Immenſis ſponſam verberibusque donat.
Quos Deitas nexit, hos diſſociauit Erynnis.
His factis vetula poſtulat aera ſua.
Huic baratri princeps verbo reſpondet alacri:
Nonque feram palma muneris aera tibi.
Ad longum contum lethea peſte crumena
Vincitur, vetulae qua datur huic brauium

A. C. MCCCXV.

Hinc verbum vulgare ſonat: mulier mala peior
Eſſe ſolet Sathana plus tribus, vt liquet hac.

Fabula X.

Lena viro prorae caute gurguſtia tendit.
Illum non quaerit, ſed magis aera ſua.
Non ſic piſciculus hamo, vel truta ſagena,
Vt iuuenis capitur fornice peſtifero.
Nec ſic decipulis falli poterit lupus atrox,
Nec volucris laqueis, vt capit haec iuvenes.
Peſte graui mulier male decepit prothoplaſtum,
Vnde luem traxit coſmica progenies.
O fera Medea, fera peſſima, ſarcina grandis,
Omnis ſumma doli, tumba, cloaca luis.
Cur ſponſum iuſtum Samſonem robore privas?
Cur vngues pili te mediante cadunt?
Hac Salomon etiam quem vera ſophia beauit
Dogmate, decipitur, idolatria litans.
Cum talis Salomon capitur muliere maligna,
Quis Plato poterit fraude cauere ſibi?
O fortis Dauid. Mulier tua viſcera torquet,
Vnde tuum trux mors enſe ſecat populum.
O caelebs felix, pii ſola ſalus genitoris,
Quem fratrum liuor vendidit aere grauis.
Cum dictis plange, lacrimarum fonte madeſce;
Femina namque graui carcere te cruciat.

Pro-

Protholor Hypolitae cur priuat adultera vita A. C.
Te, quod non patitur caſta Diana diu. MCCCXV.
Filia Loth propera mediam complere diaetam,
Quamuis excutiat te bene theologus.
Primo ſapit mulier, tandem quaſi ſcorpio pungit,
Cuius dulce labrum poena dolor ſequitur.
Eris pro faſce correptum ludere moecho
Dat meretrix, longum iungit huic lugere.
Ianua tartarea mulier mala thaurea grandis
Daemonis eſt anceps, qua capit ille reos.
Non ita muſca cadit, quam neuit aranea tela,
Atque canopeis, vt meretrice viri.
Circuiat haec vicos, veluti leo qui quaerit eſcam,
Non vt alauda, ſed vt noctua quaerit iter.
Sero vagans toto, donec valeat reperire,
Hunc, cuius loculos euacuare queat.
Si confert munus, opus eius laudat, eumque
Huic ſpondet firma foedera, iura, fidem.
In muliere fides eſt protea. Tranſit vt vmbra.
Debilior tela, quam facit aranea.
Nemo placere poteſt huic. Nec Paris optat amorem,
Sed plus qui dederit plus placet ille ſibi.
Nemo placet ſcorto, niſi qui numiſmate clangit.
Hunc adamat ſemper, huicque placere ſtudet.
Huius ieiuna cum ſit faux aere crumenae,

A. C. Deſerit hunc, alium iungat ut illa ſibi.
MCCCXV. Iſtius foruli quando ſunt euacuati,
Algidus huic fit amor, qui fuit ante calens.
Ludicolas Veneris fuſcato decipit ore.
Inſidiatur eis, vt lupus agniculis,
Non ſolum meretrix corpus tibi tollit, & aera,
Sed tollit fructus ſpiritualis opes.
Vt faſtus clarum ſathanam fecit paranymphum,
Sic de te Verrem luxurieſque facit.
Eſt mortis puteus, eſt alta lacuna cloacae.
Eſt viſcus ſceleris, ac vaga quaeque lupa.
Lena ſupercilium gerit armatum graue pungens
Corda virum. Torquet viſcera Paris ea.
Non ita mortificat viſum viſus baſiliſci,
Vt lenae viſus exanimat iuuenes.
Non ſolum viuas acie res inficit illa.
Sed res artificis haec violare ſolet.
Illius guſtus iuueni ſunt ſpicula mortis.
Vulnus letale tangere dat lupulae.
Illius labrum crebro torret velut Aethna,
Viſcera tam gentis haec adolet ſubito.
Siccae quiſquiliae, ſtipulae, iunctaeque caminis
Ignis flammiuomus deuorat has ſubito.
Sic, quando nuda caro tangitur in muliere,
Alma Diana focis vritur hinc grauiter.
Tabet mens hominis, quamuis caro non violetur;

Nil

Nil caro caſta iuuat mente fauere pari. A. C.
Non dabitur brauium, fuerit quaecunque pudica MCCCXV.
Carne. Nec in mente virgo manere ſtudet.
Mente prius niſi corrupta, caro non violatur.
Ergo ſtude mentis virginitate frui.
Flectere quam poſſent bene terroresque metallum,
Non datur aureola virginitatis ei.
Syrenes neumis inolent, merſare carinas
Cetus odore ſuo piſciculos laqueat:
Sic oda mulier ſtolidos iuuenes citat ad ſe,
Vt queat illorum ſe ſatiare bonis.
Eſt damnum dulce mulier, confuſio ſponſi.
Inſatiabilis eſt beſtia, pugna frequens.
Prauum conuiuium ſolet aſpidis eſſe venenum:
Caſti naufragium; ſollicitudo frequens.
Vas eſt moechiae; totius turbinis aedes,
Ferali morte ſaeuior eſſe ſolet.
Sed quid plura loquor. Non viuit beſtia peior
Credo ſub coelis, vt bene dicta probant.
Si ſtellae ſcribae, pelles coelum, maris vnda
Eſſet incauſtum, nec cifra cum ſociis
Sufficerent plene mulierum ſcribere fraudes,
Cum quibus illaqueant corda modo iuuenum.
Non poterit plene referari fraus mulierum,
Quamuis lingua foret omnis arena maris.
Ergo loquor modicum, licet omnino ſit ineptum.

A. C. MCCCXV. Plus prodeſt aliquid, quam nihil inde loqui.

Quae careat fraude cum raro queat reperiri,
Hanc ergo fugias, liber vt eſſe queas.
Si tibi ſe iungat, vel ſi iungaris eidem,
Contrahis inde leuem, *af*) clerice, crede mihi.
Ex pice contrahitur labes. Sic ex meretrice
Omne malum trahitur. Crede mihi iuvenis.
Corpus, res, anima, male perditur, eius amorem
Si ſequeris. Fugias hanc ideo iuuenis.
Lis, odium, caedes, mors, rixa, ſuperbia, ſumunt
Principium Venere, ſicut vbique liquet.
Hanc ergo fugere cum toto nitere niſu,
Vt volucris laqueo, ne capiaris ea.
Illius intuitus fugias. Iter eius abhorre.
A te ſpernatur, vt pote taxus ape.
O deſes, Cereris operi ſtudeas inhiare,
Atque fori cauſis, piſciculisque plagis.
Pernici catulo niſus ſectare Dianae,
Et ſus ſilueſtris cuſpide laeſa cadat.
Piſci piſcina fodiatur vomere lira,
Plantetur planta tempore quaeque ſuo.
Inſiſtas Marti, tyro, ne dira Medea
Te trucibus laqueis illaqueare queat.
Vepribus, & ſpinis, terram purges bene princeps,

Vt

af) leuis notae maculam.

Vt flores lolium creſcere triſte ſinat. C.
Calcitro, ne Cypris in repas repat inertes. CXV.
Niſibus inſiſtat. Vomere vertat humum.
Semper agas quid virtutis, ne filius irae
Inueniat pigrum te, tibi quod noceat.
Luxus enim Veneris requies gerit alma, ſed almus
Si labor affuerit, luxus abire ſitit.
Nam peſti cuiq; requies fomenta miniſtrat,
Sed ſolito niſu pullulat omne bonum.
Absque labore domum ſemper Venus ignea quaerit,
Deſidis in fibras ſerpere crebro ſolet.
Turpiter alterius violas, Aegiſte, cubile.
Cur? ratio promta: deſidioſus eras.
Ex nimia requie reptat ſaeuiſſima peſtis,
Et Veneris fomes, quae mala multa parit.
Eſt requies longa virtutis prodiga, nutrix
Peccati, corpus annihilare ſolet.
Obfuscare ſolet requies retracta metalla.
Ex nimia requie deficit aegra caro.
Spinas, & tribulos, profert incultus agellus.
Pullulat exculto meſſis adulta ſolo.
Sic mens gyrouaga virtutum ſemina vellit,
Labruscaſque parit, botrus & ipſe perit.
Vita labat iuuenis, cuius labor eſt requiei
Inſudare nimis. Sit labor comes.
Virtutum ſemen, hominum labor irrigat almus
Siccat & horreolo conciliare ſtudet.
Tota phalanx Veneris conantis ab aede recedit.

A. MCC
Huic labor eſt hoſtis, & fugat hanc propere:
Ex Baccho, Cerere, creſcit Venus & ſibi vires
Aſſumit. Corpus aggrauat hinc hominis.
Hos ergo fugias, tibi ne Cypris dominetur.
Extrahe ligna rogis, concito flamma perit.
Olim cum Cerere Bacchum concumbere vidi
Inde nata fuit carnis amica Venus.
Algeſcunt Veneris artus. Vis tota moritur,
Deſerit hanc quando Liber & alma Ceres.
Sed quid plura loquar: Veneris triplex medicina
Eſt: Fuga; ſiue labor; parcere ſaepe cibis.
Haec tria corde fido retine ſi vincere quaeris
Thaida. Nam melior nulla medela datur.

Caput XI.

Aemulus Vlrice diuini codicis alma
Quem fouet in gremio philoſophia ſuo.
Septenas natas tibi mater contulit vna,
Ex quibus eſt nata plurima nata tibi.
Non aſpernaris lac ſumere. Namque potiris
Pro ſolidis epulis mentis ad alta means.
Tu ſatias cleri cor, doctrinam ſitientis,
Sideribus ſicut donat Apollo iubar.
Vt fontis ſcatebra riuo grandem pluit vndam:
Sic ſeris ore pia dogmata quando legis.
Moribus es Seneca. Sed corde Plato, vel Vlyſſes
Non vt arundo leuis, quam ventus ipſe trahit.

Nunc

Nunc es Ariſtoteles; vel nunc Paulus; Helias; A. C. MCCCXV.
Priscicus; *ag*) & Cicero; nunc es Apolonius.
Nunc facis in tabula nouem placere ſorores
Cum deuima, per ſe quae nihil eſſe ſolet.
Virgilii calamum ſequeris, quandoque Lucani,
Carmina cum fingis, tu vires, imo flores,
Nobilis egregia caput Auſtri, magna Wienna,
Quae multum clerum contines in gremio:
Qui concurrit ibi vario de climate mundi
Te quaerit: Ceruus utpote fontis aquas.
Quorum tu corda ſatias cum fonte ſalubris
Doctrinae: fluuius vtpote piſciculum.
Vt polis eſt caput Auſtri, quam regis arce ſalubri,
Sic caput es cleri dogma ſerendo pium.
Dicitur Vlricus, vltra quam ſcandere ritum.
Humanum, veluti nomine rite patet.
Nominis effectum nullus qui fungitur iſto.
Iſtius exponit, praetitulatus vt is.
Exaltare tuos titulos qui nititur, ille
Soli fumoſis lumina dat faculis.
Te peto, corde pio ſumas vt vilia ſcripta,
Ad te quae ditem paupere fonte fluunt.
Accipe diſcipuli munus tam vile puſillum,
Namque ſolet pauper munera parua dare.
Omnem lima luat tua labem carminis huius,
Et purget: Veluti ſcopa domus cineres.
Hic

ag) Priſcianus i. e. Grammaticus in genere.

A. C. MCCCXV.

Hic modo ſiſto ſtylum. Licet hic abrumpere filum.
Muſae completa rurſus eſt namque diaeta.
Annis millenis elapſis, tri quoque centis,
Nec non quindenis, Adolphus fecit egenis.
Me merces domini detur huic eius bona fini,
Et poſt hanc metam det ei ſedem bene laetam,
Jugeque ſolamen: Nunc dicat quilibet Amen.

IX.

IACOBVS CAIETANVS.

MCCCXIX Iacobum nomine, cognomento Caietanum, ſe ipſum appellat noſter in proſa triplici operi metrico praemiſſa. *a)* Petro Stephani patre natum ſe eſſe dicit. *b)* Hinc Iacobus Caietanus de Stephaneſcis nominatur a D. P. in Commentario praeuio de S. Petro coeleſtino Pontifice Romano. *c)* Anagninus dicitur ab Auberto MIRAEO. *d)* Magiſter liberalium artium Pariſiis creatus ibidem docuit. *e)* Jurisprudentiam deinde in Italia docuit *f)* Quarto Nicolai Papae IV. anno exſtitit ſubdiaconus *g)* A. Coeleſtino Papa

IX. *a)* Par. I. n. 2. in Actis Sanctorum Maii per Godefridum HENSCHENIVM Danielem PAPEBROCHIVM, Franciſcum BAERTIVM & Conradum JANNINGVM Tom. 4. ed. Antverp. 1685. d. 19. Maii p. 438. D. *b)* l. c. n. 6. ibid. E. *c)* n. 2. l. c. p. 419. D. *d)* de ſcriptor. Eccles. n. CCCCXIV. *e)* v. Proſa l c. n. 6. ib. p. 438. *f)* v. l. c. n. 7. ibid. F. *g)* v. Proſa l. c. ibid.

Papa ad eccleſiaſtica munia promotus. *h*) A. C.
Deinde in Leuitam Cardinalem per Bonifa- MCCCXIX
cium VIII. Pontificatus eius anno ſecundo A. C. MCCXCV. *i*) Georgii ad velum aureum (titulo promotus) *k*) Vixit adhuc an. 1319. quo anno, die 28. Januarii ſcripſit epiſtolam dedicatoriam praefixam operi metrico. *l*) Nollem fidem habere Roberto GERIO, qui *m*) eum A. MCCCXLIII. obiiſſe vult. De ſtudio ſuo poetico ipſe narrat: ſe, cum iam Juriſprudentiae in Italia diſcendo & docendo operam daret, interdum absque inſtructore, niſi ſe ipſo, Lucani vacaſſe acumini, Virgiliique rhetoricae ſuauitatis profluo, vnius geſtae arduitatem, alterius fictae rei ſubtilitatem, ac amborum ſtili grauitatem altitudinemque circumſpectans. *n*)

Scripſit I. *Vitam S. Coeleſtini V.* Papae libris III. heroico genere quae legitur in Actis SS. *o*) Libri primi init: *Alma Petri ſedes iam dudum languida vultu.* Libri ſecundi init: *Sic igitur Phoebi diffundens orbita lumen.* Libri tertii: *Hactenus haec fama fuerant vulgata per vrbes.*

II. De *electione & coronatione Bonifacii Papae VIII.* Libri duo carmine hexametro ſcripti, qui exſtant in Actis. *p*) Libri primi init: *Quamuis vecta gradu teneant veſtigia Va-*

 tem.

h) v. D. P. l. c. *i*) v. MIRAEVS l. c. *k*) v. Proſa. l. c. ib. *l*) in Actis p. 437. E. *m*) de S. E. p. m. 6. *n*) v. Proſa l. c. ib. p. 438. F. *o*) l. c. p. 443. *p*) l. c. p. 461.

A. C. MCCCXIX. *tem.* Secundi: *Iamque dies ſacro Papae celebranda triumpho.*

III. De *Canonizatione S. Petri Coeleſtini* Libros tres, hexametros, qui leguntur in Actis. q) Primi init: *Iam coeli conuexa tenens, ſiduſque ſupernis.* Secundi: *Ergo vbi commiſſum magnarum indagine rerum.* Tertii: *Hactenus effuſe magni praeconia feſti.* In vnum volumen tria illa ſcripta redegit ipſe Iacobus, illudque Abbati & conuentui monaſterii S. Spiritus de Sulmone, Ordinis S. Benedicti, Valuenſis Dioeceſis, dedicauit. r) Manuſcriptum originale donauit Jacobus monaſterio S. Spiritus de Murrone prope Sulmonem. s) Ante editionem plurimum vſus hoc poëmate MARINVS eſt, vſus eſt & Odoricus RAINALDVS in Annalibus eccleſiaſticis, nec non Ciacconii inſtaurator inter polatorque OLDOINVS, Jacobi verſus alleganda ſaepius. t) Ediderunt Acta Sanctorum ex MS. Vaticano, collato cum ecgrapho autographi Sulmonenſis, exiſtente apud Patres Coeleſtinos Romae. u) Caſtigationes textus ſuppeditavit D. P. notis ſubiunctas. x) Notas dedit idem. y)

IV. Librum de *centeſimo ſeu Jubilaeo anno* hexametrum, initio: *Aurea centeno conſur-*

q) l. c. p. 473. r) v. Acta Sanctorum l. c. p. 437. B. s) v. Dedicationem l. c. D. t) V. D. P. Commentar. n. 2 l. c. p. 419. E. u) v. eund. l. c. F. x) in Actis SS. y) l. c.

ſurgunt ſecula Phoebo. Quem Julius ROSEVS ſcholiis a ſe illuſtratum primum edidit & poſtea Colonienſes in Tom. 13. Bibliothecae P. P. retulerunt z) Exſtat & in Bibliotheca maxima Patrum *aa*) A. C. MCCCXIX

X.

HERMANNVS.

FraterOrdinis Ciſtercienſis in monaſterio Lehninenſi vel Lheninenſi, quod ſitum eſt in Marchia Brandenburgenſi haud procul ab vrbe Brandenburgo, Vixit ante Anno MCCCXXII. quod ex verſu decimo Vaticinii colligo: MCCCXXII

Et nunc abſque mora propinquat flebilis hora
Qua ſtirps Ottonis, noſtrae lumen regionis,
Magno ruit fato, nullo ſuperſtite nato.

Quod eo anno contigit mortuis Woldemaro & Johanne IV. Electoribus. Dicitur ſcripſiſſe *Vaticinium* verſibus rythmicis nondum editum, cuius initium:

Nunc tibi cum cura, Lhenin, cano fata futura.

XI.

CASTELLANVS BASSIANENSIS.

A. 1327. dicauit Franc. Dandulo, Venetiarum Duci carmen ſuum, quod *Pacem Venetianam* inſcripſit. Agit eo de pace, quae inita inter Fridericum Barbaroſſam, Imper. & Alexandrum III. Papam, cum Venetiarum Princeps foret Sebaſt. Zianus. v. Bernard. MCCCXXVII.

z) v. MIRAEVS l. c. *aa*) Tom. XXV. p 916.

A. C. MCCC- XXIX. Scardeonium lib. II. de rebus Patauinis, Claſſe X. Voſſium de Hiſt. Lat. III. C. 9. *a*)

XII.

ALBERTINVS MVSSATVS.

Patauinus. Obiit A. MCCCXXIX. Clodii. exul. *a*) Poeta pro ratione aeui ſui non incelebris iudice Henr. WHARTON. *b*)

Exſtant. Albertini Muſſati Hiſtoria Auguſta Henrici VII. Caeſaris & alia quae exſtant opera Venetiis 1636. f. ex typographia Ducali Pinelliana; in quibus occurrunt carmina hæc:

Pag. 1. Tragoedia *Eccerinis.*

P. 17. *Achilleis* tragoedia altera.

P. 48. Epiſtola *ad Joannem* Grammaticae Profeſſorem docentem Venetiis.

P. 52. Ad Ducem Venetiarum *Joannem Superantium* Epiſtola.

P. 64. *Ad Joannem* Grammatticae Profeſſorem cum quaeſiſſet ab eo per metra, qualiter contigerit, quod leo & lea, quae erant communis Venetiarum genuiſſent, & peperiſſet lea viros foetus contra Auctores loquentes, quod mortui naſci ſolent, & introducitur Vrania loquens.

P. 66. Ad Paulum iudicem de titulo rogantem, vt reſponderet Beneuenuto de Campeſanis de Vicentia aduerſus opus metricum

cum

XI. *a*) v Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. p. 449. a.

XII. *a*) v. Aub. MIRAEI mantiſſa ad Auctar. de S. E. *b*) Appendic. ad Gvil. Caue de S. E. p. m. 15.

cum, per eum factum in laudem Domini Canis Grandis, & vituperium Paduanorum, cum capta fuit Vicentia. A. C. MCCCXXIX.

P. 81. De *celebratione* ſuae *diei natiuitatis* fienda vel non. Elegia.

P 83. Somnium in aegritudine apud Florentiam & Commendatio Antonii de Vrſo Epiſcopi Florentini cuius beneficio liberatus fuit.

P. 90. *Cento* ex P. Ouidii Naſonis libris V. de Triſtibus. *Ad Filium.*

P. 99. *Soliloquia.*

P. 116. *Eclogae.*

P. 140. *Fragmenta poetica.*

Priapeia eius prodiiſſe in his operibus falſo perhibet Henr. WHARTON. *c*) Monetur econtrario lector ab editore Operum Muſſati *d*) epiſtolas duas ad D. Joannem de Vigontia Patauinum, quarum vna Priapum expreſſit, uxorem Priapi altera commentus eſt, conſulto praetermiſſas eſſe in gratiam aurium honeſtarum.

XIII.

ADAMVS NVTZARDE.

Artium Magiſter Oxonienſis. Claruit A. MCCCXL. Poeta ſua tempeſtate non vulgaris fuit. Scripſit I. carmine *Neutrale* quoddam Lib. I. init: *Aſpirans precibus veſtris perſaepe.* II. De *ſpeciebus lapidum* Lib. I. init: MCCCXL.

c) Append. ad Gv. Caue de S. E. p. m. 15. *d*) p. 80.

A. C. *Euax rex Arabum legitur ſcripſiſſe. a)* Hic li-
MCCCXL. ber vulgo rectius Marbodo tribuitur.

XIV.

HERMANNVS de SCHILDIS.

Ordinis fratrum eremitarum S. Auguſtini. Claruit A. MCCCXL. Scripſit de *diviſione philoſophiae* metrice lib. I. *a)*

XV.

ANONYMVS.

MCCC-XLIII. Scripſit carmine elegiaco *Poenitentiarum lupi vulpis & aſini*; initio: *Inſtabat feſtiva dies animalia bruta.* Exſtat inter Varia doctorum piorumque virorum de corrupto eccleſiae ſtatu poenata per Matthiam FLACIVM Baſileae 1556. *a)* Ad calcem adſcriptum legitur: Explicit poenitentiarius lupi vulpis & aſini completus Anno Domini MCCCXLIII. Exſtat & in Grynaei vel Goalartii Catal. Teſt. verit. Tom. 2. *b)*

XVI.

JOANNES HOXSEMIVS.

MCCC-XLVIII. Sive de Hocſem a vico cognomine, dionis Leodicenſis, prope Hugardiam, ſic dictus. A. MCCLXXVIII. menſe Februario natus eſt, ut ipſe de ſe loquens Chronici ſui lib. I. c. XI. his verſibus teſtatur, locum ſive parochiam nativitatis ſuae c. XII. indigitando Hugardiam: *Mil-*

XIII. *a*] v. J. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. V. n. 63.
XIV. *a*) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 594.
XV. *a*) p. 199. *b*) v. Chriſtoph. Hendreich Pandectar. Brandenb. p. 308. b.

Mille ducenteno bis quarto ſeptuageno A. C.
Anno, ſub mundo natus ſub menſe ſecundo. MCCC-
Studiis melioribus Lovanii, Aureliis, atque alibi operam dedit & iura publice profeſſus fuit. Tandem Canonicus & Scholaſticus Leodici ad S. Lambertum & ad S. Petrum eadem in urbe Praepoſitus. Obiit A. MCCC-XLVIII. VI. Nonas Octobr. *a*) XLVIII.

XVII.

GVILLELMVS KETHVS.

Abbas de Killes. Claruit A. MCCCL. Rhetor & poeta ingenioſus multo mentis foetu tum in proſa tum in metro foecundus. *a*) MCCCL.

XVIII.

JOANNES CALIGATOR.

Lovanienſis. Poeta ſui aeui inſignis. Vixit circa A. MCCCLVIII. Verſu complexus eſt *Vitam & Paſſionem* SS. Apoſtolorum *Petri & Pauli* libro uno, cuius hoc exordium: *Roma caput mundi primo paſtore beata. a*) MCCC-LVIII.

XIX.

RICHARDVS LEDREDVS.

Anglus Lodinenſis. A Joanne XXII. renunciatus epiſcopus Offorienſis in Hibernia. Obiit A. MCCCLX.. Scripſit Hymnos MCCCLX.

XVI. *a*) v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica ed. Louan. 1643. p. 519.

XVII. *a*] v. Auguſtini SARTORII Ciſtercium bis-tertium p. 517.

XVIII. *a*] v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica ed. Louan. 1643. p. 475.

A. C. MCCCLX. quoſdam in *Natali Domini aliisque feſtis* in eccleſia ſua decantandos. *a*)

XX.

GVILHELMVS.

In urbe Coventre natus, & Carmelitani MCCCLX. nominis monachus. Claruit A. MCCCLX. *a*) Mortuus circa illum annum teſte Jo. PITSEO. *b*)

Scripſit *Carmina* diverſa lib. I. init: *Iſidorus annos a principio tibi. c*)

XXI.

JV.

MCCC-LXVI. Burgenſis. Exſtat *bellum Navarenſe* A. D. MCCCLXVI. verſibus quingentis ſexaginta per JV. Burgenſem de Petro rege Arragoniae & Eduardo Principe &c. manuſcriptum inter codices bibliothecae Bodleianae n. 1767. *a*)

XXII.

PETRVS BABYON.

Vel BABION & BABYO. Anglus. Theologus & Poeta. *a*) Claruiſſe creditur a BOSTONO A. MCCC-

XIX. *a*) v. Luc. WADDINGI ſcriptores ordinis Minorum p. 305.

XX. *a*) v. Joh. BALEVS Scriptor. Brittann. Cent. 6. n. 11. *b*) de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 600. *c*) v. BALEVS l. c.

XXI. *a*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p 85.

XXII. *a*) v. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 372. b.

MCCCL XVI. *b*) aut A. MCCCXVII. *c*) Carmine exercitatus tantum in literis profecit, quantum illa admirabantur ſecula. Juvenis carmina edidit, ad quae pangenda natum dixiſſes. Ingenium plane illi acutiſſimum, neque felix inventio defuit: uſque adeo, ut non raro ad iuſtam grátiam & carminis maieſtatem aſſurgeret; iudice Jo. BALEO. *d*)

A. C. MCCC-LXVI.

Scripſit I. *Comoediam* carmine Lib. I. initio: *Me dolor infeſtat foris intus. e*) Comoedia Babionis verſibus exſtat manuſcripta in bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 30. *f*)

II. *Carmina* varia Lib. I. *g*)

XXIII.

GVALTERVS WIBVRNE.

Profeſſione Franciſcanus *a*) in coenobio Norwicenſi. *b*) Joanni BALEO, videtur vixiſſe circa A. MCCCLXVI; Joanni PITSEO *d*) circa A. MCCCLXVII. Carminum author magnus enituit. Unde & encomium Chriſtiparae virgini carmine hexametro cecinit, illi ſeculo plane non contemnendo. Quod & iterum poſtea rythmicis verſiculis praeſtitit teſte LELANDO apud BALEVM. *e*)

b) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 6. n. 23. *c*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 462. *d*) l. c. *e*) v. BALEVS l. c. *f*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 124. *g*) v. BALEVS l. c.

XXIII. *a*] v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 6. n. 24. *b*) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. ſcriptor. n. 613. *c*] l. c. *d*] l. c. *e*] l. c.

A. C. MCCC- LXVI. Scripſit I. De *Maria & eius filio* Lib. I. Initio: *Mariae carmina quondam hexametra. f)* II. *Encomium Chriſtiparae* Lib. I. *g)* Puto PITSEVM multiplicare entia praeter neceſſitatem cum De *virgine Maria* carmine hexametro Librum unum, & *Encomium Chriſtiparae* Librum unum diverſa ſcripta habet.

III. *Carmina* diverſi generis Lib. I. *h)*

XXIV.

VRBANVS V.

MCCCLXX Paterno nomine GVLIELMVS GRISANT appellatus. Natione Gallus patria Lemovicenſis. Juris Canonici Doctor & Ordinis Benedictini monachus, Coenobii S. Victoris apud Maſſiliam Abbas, ſedis Apoſtolicae in regno Siciliae & Neapolis legatus, Pontifex Romanus Avenione electus. A. MCCCLXII. d. XXIII. Septembris. Obiit A. MCCCLXX. die XIX. Decembr. Scripſit Verſus de *Agno Dei*, qui exſtant apud VICTORELLVM addition. ad Ciacconium de vitis Pontif. Romae 1630. *a)*

XXV.

CONRADVS.

De Altzeya, oppido Moguntinenſis dioeceſis in Palatinatu, tribus millibus a Wormatia diſtante, natione Teutonicus. Claruit A. MCCCLXX.

Scri-

f) v. BALEVS l. c. *g)* v. BALEVS l. c. *h)* v. BALEVS l. c. XXIV. *a)* v. Henr. WHARTON Append. ad Gv. Cave Script. Eccleſ. p. m. 45.

Scripſit I. Volumen verſibus & rythmis de Dei genitrice *Maria & redemtione generis humani*, titulo: *Figurarum opus* Lib. I. A. C. MCCXCLX

II. *Carminum* lib. I. *a*)

XXVI.

JOHANNES.

Hildenshemenſis. Ordinis fratrum B. Mariae ſemper virginis de monte Carmeli. Claruit temporibus Caroli Imp. IV. A. MCCCLXX. *a*)

Scripſit metro & proſa multa praeclara opuſcula. I. *De monſtris in Eccleſia*, Lib. I. *b*) Quod opus metricum eſt. *c*)

II. Jo. de Hildesheim opuſculum metricum *contra Detractorem*, &c. (ordinis *Carmelitarum*) exſtat inter codices manuſcriptos bibliothecae Bodleianæ n. 3429. Tr. 5. *d*)

XXVII.

GVILIELMVS IORDANVS. MCCCLXXII.

Canonicus regularis S. Auguſtini in Viridi Valle apud Bruxellam. Joannis Ruysbroeckii primi ibidem Prioris diſcipulus. Obiit A. MCCCLXXXII. die XXIII. Nov.

Scripſit Rythmum de *conflictu vitiorum cum virtutibus. a*) XXVIII.

XXV. *a*] v. J. TRITHEMIVS de Script. Eccleſ. n. 660.

XXVI. *a*) v. Jo. TRITHEMIVS de. S. E. n. 648. *b*] v. TRITHEMIVS l. c. *c*) v. Jo. TRITHEMIVS de Scriptor. German. c. 122. apud Jo. Alb. FABRICIVM not. (c) ad Trithemii de S. E. l. c. *d*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 165.

XXVII. *a*] v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 321.

by Google

A. C. MCCC-LXXII.

XXVIII.

JOANNES du PIN.

Monaſterii de Vaucellis in Cameracceſio monachus. Claruit ſub Philippo le Bel, & Philippo Valeſio Francorum regibus, anno 1325. & poſtea. Obiit in epiſcopatu Leodienſi & ſepulus eſt in cenobio Gvillielmitarum A. 1372. Poeta & orator facundiſſimus. Meminerunt eius Ludovicus Gvicardinus in deſcriptione Galliae Belgicae, Renatus Chopinus in libro de ſacra Politia Forenſi, fol. 468. Claudius Fauchet & Franciſcus de la Croix in bibliotheca Gallica. Ex Segvino.

Scripſit I. metro & proſa anno 1324. aetatis ſuae 22. Tractatum quem praenotavit: *Mundam vitam* ſive Agrum virtutis bonae vitae, 8. libros complectentem &c. Impreſſus eſt Pariſiis ahud Michaelem le Noir in 8°.

II. Edidit inſuper verſibus Alexandrinis, Opuſculum quoddam, inſcriptum. *Evangelium mulierum. a)*

XXIX.

BENEDICTVS XII.

Papa. Antea dictus Jac. Fournerius, Fornerius Furnius. Ord Ciſtercienſis. Gallus. Theol. D. Mor. 1372. aliis 1342.

Scripſit Carmina quaedam *prophetica. a)*

XXX.

XXVIII. *a*] v. Caroli de VISCH bibliotheca ſcriptorum ordinis Ciſtercienſis ed. Colon. 1656. p. 228.

XXIX. *a*) v. Chriſtophori HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 508. a.

XXX.

FRANCISCVS PETRARCHA

A. C. MCCC-LXXIV.

Natione Etruſcus. *a*) Aretii ex Florentinis parentibus natus. Archidiaconus Parmenſis: Canonicus Patavinus. Uno eodemque die Romam & Lutetiam ad accipiendam lauream evocatus. *b*) Moritur in heremitario ſuo agri Patavini: *c*) in Euganeis montibus Angradae, *d*) ſub Carolo Imp. IV. & Gregorio Papa XI. A. M. CCCLXXXIV. Indictione vero XII. *e*) d. 14. Jul. aetat. annorum 70. uno minus die. *f*)

Scripſit I. *Bucolicorum* metrice lib. 1. Init. *Monice tranquillo*. *g*) Conſtant Eclogis XII, quarum prima vocatur *Parthenias*. Exſtantque inter Codices MSStos ex dono Thomae BODLEII n. 13. in Bibliotheca Bodleiana n. 2190. *h*) & inter manuſcriptos libros collegii novi in Oxonia n. 269. *i*)

II. *Epiſtolarum* metricarum libros tres. *k*)

XXXI.

JOHANNES BOCATIVS.

De

XXX] *a*] v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 622. *b*) v. MOLANVS in MS. bibliotheca ſacra apud Aub. MIRAEVM in Auctar. de S. E. n. 441. *c*] v. TRITHEMIVS l. c. *d*] v. MOLANVS l. c. *e*] v. TRITHEMIVS l. c. *f*) v. Jo. Alb. Fabricii not. m. ad Trithemii l. c. *g*] v. THRITHEMIVS l. c. *h*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 115. *i*] v. Catalogos cit. P. II. p. 37. n. 1233. *k*] v. Henr. WHARTON in appendice ad Hiſt. Liter. Gv. Cave de ſcriptor. eccleſ. ed. Londin. 1689. p. 43.

A. C. MCCC-LXXV. De Certaldo. Natione Italus patria Florentinus. Moritur ſub Carolo Imperatore, quarto & Gregorio Papa XI. A. MCCC-LXXV. Indictione XIII. aetatis ſuae LXII. *a*) Aut A. MCCCLXXVI. ut vult Aub. MIRAEVS. *b*)

Scripſit *Bucolicorum* lib. 1. Init. *Tyndare non ſatis fue. c*)

XXXII.

JOANNES.

MCCC-LXXIX. Bridlyngtonenſis in Eboracenſi patria natus. Canonicorum regularium in Bridlyngtonenſi coenobio praeſes. Obiit A. MCCCLXXIX. 6. Id. Octobr. *a*)

Scripſit I. Carmina *vaticinalia* Lib. 3. Initio: *Febribus infectus* vel: *Februus infeſtus*, ut legit Jo. PITSEVS, *b*) *requies fuerat. c*)

II. *Vaticinales* verſus Lib. 1. Init. *Taurus cornutus, ex primo germine. d*)

Exſtat: *Joannis de Bridlington carmen vaticinale cum commentariis & expoſitione Joannis Ergene;* inter codices MSS. quos Kenelmus DIGBAEVS donavit bibliothecae Bodleianae n. 89. inter Codices bibliothecae Bodleianae n. 1690. *e*) Item: *Jo. Bridlington va-*

XXXI. *a*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 647. *b*] in Auctar. de S. E. n. 441. *c*] v. TRITHEMIVS l. c.

XXXII. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 6. n. 62. *b*] de illuſtr. Angl. ſcriptor. n. 646. *c*] v. BALEVS l. c. *d*] v. BALEVS l. c. *e*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 81.

vaticinia verſu; inter Codices bibliothecae Bodleianae n. 2067. Tr. 45. *f)* Item: *Byrdlington verſificat. in ſua Prophetia*; inter libros manuſcriptos Collegii Caio-Gonvilenſis in Cantabrigia n. 34. Tr. 5. *g)* Item: *Prophetia Canonici de Bridlinton, temporibus Edwardi 2. & 3. init. Febribus infectus*; inter libros manuſcriptos Collegii Sanctae Trinitatis apud Dublinium n. 524. Tr. I. *h*] qui codex & lectionem Balei confirmat. Item: *Fragmentum prophetiae Monachi de Bridlington*; inter libros manuſcriptos bibliothecae Cottonianae Vitellius D. XII. 3. *i*] Item: *Verſus prophetici per Priorem de Brydlington*; exſtant ibidem F. XIII. 2. *k*] Item: *Prophetia, rhythmicis verſibus exarata, cuiusdam Canonici regularis, Joannis de Bridlington, ſecundum opinionem vulgi, qui febribus infirmatus eſt, ut ipſe Autor dicit in initio prophetiae: cum prolixa expoſitione de rebus in iſta prophetia praedictis ſub Regibus Edwardo II. & III. hic in Anglia & in Francia accidentibus. Is qui commentarios ſcripſit, eos inſcribit Humfredo de Bohun, Comiti de Hereford, &c. & Conſtabulario Angliae*; Hanc operis notitiam ſuppeditat Codex bibliothecae Cottonianae Do-

A. C. MCCCLXXIX.

f] v. Catalogos cit. p. 108. *g*] v. Catalogos cit. Tom. I. P. III. p. 120. n. 1064. *h*) v. Catalogos cit. Vol. II. P. 2. p. 40. n. 664. *i*] v. Thomae SMITHI catalogus Bibliothecae Cottonianae p. 93. *k*) v. SMITHI Catalogus p. 104.

A. C. Domitianus A. IX 15. *l*] Item: *Prophetia S.*
MCCC- *Joannis de Bridlingtona: verſibus hexametris*;
LXXIX. exſtat in Bibliotheca Cottoniana, Cleopatra C. IV. 18. *m*]

XXXIII.

JOANNES SOMER

MCCCXC. Ordine Franciſcus ex eo Collegio fuit, quod apud Gvalteri pontem [vulgo Bridgewater] emporium Somerſetenſium frequens, prope Flueli fluminis ripas ſitum eſt. Claruit A. MCCCXC. Scripſit de *facultate metrica* lib. I. v. Jo. BALEVS Scriptor Britann. Cent 7. n. 8.

XXXIV.

RICARDVS.

MCCC- In Roffenſi Cantiorum dioeceſi atque op-
XCVI. pido Maydeſton oriundus. *a*) RICHARDVS MAYDESCON vocatur a Jo. TRITHEMIO. *b*) Oxonii primum Martonenſis collegii ſocius fuit & Aylesfordienſis coenobii Carmelita poſtmodum factus. *c*) Claruit in gymnaſio Oxonienſi eo potiſſimum tempore quo haereſis Johannis Wicleffi pullulare incepit in Anglia. *d*]Obiit Cal. Jun. MCCCXCVI. *e*]

Scripſit I. cum eſſet Joanni Lancaſtriae duci a confeſſionibus *Concordiam inter Regem*

---

l) v. SMITHVS l. c. p. 134. *m*] v. SMITHI Catalogus p 139.

XXXIV. *a*] v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. VI. n. LXXXVI. *b*] de S. E. n. 667. *c*] v. BALEVS l. c. *d*] v. TRITHEMIVS l. c. *e*] v. BALEVS l. c.

gem Ricardum & cives Londinenſes A. M- A. C.
CCCXCIII. firmatam hexametris pentame- SEC. XIV.
triſque verſibus Init. *Tullius in laudem tantam ſuſtollit.* Elegantiores eos eſſe, quam ſolebat ea aetas dare, teſtatur BALEVS. *f*)

II. *Precationes* metricas Lib. I. Init. *Kyrie eleyſon, miſerere, pater pie. g*)

III. Exſtat *Liber Ricardi carmine conſcript.* inter libros manuſcriptos Collegii Iaio-Gonvilenſis in Cantabrigia n. 21. Tr. 2. *h*)

XXXV.

COLVCIVS.

Cancellarius Florentinus. Seculo XIV. vixiſſe videtur. Scripſit enim ad Ubaldinum Priorem S. Stephani epiſtolam de obitu & ſepultura Lapi de Caſtellione Florentini. Carmine ſcripſit *Epitaphium Lapi.* Initio: *Caſtiglioneiades hoc ſera & poſtuma Lapi;* quod exſtat in Petri LAMBECII Commentar. de biblioth. Vindobon. Lib. II. c. VIII. p. 940.

SECVLVM DECIMVM QVINTVM.

I.

JOANNES GOWER.

Jo. GODEFRIDVS LIDGATE appellatur in codice MSto Collegii S. Trinitatis apud Dublinium n. 414. *a*) Vir equeſtris ordinis ex MCCCCII.

Dd dd Sti-

f) l. c. *g*) v. BALEVS l. c. *h*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae P. III. p. 120. 1051.

I. *a*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Vol. II. P. II. p. 37. n. 514.

A. C. Stitenhamo villa Eboracenſis provinciae. *b*)
MCCCCII. Caſtellum Sittenhamum nominat Jo. PITSEVS. *c*) Vixit ad iuſtam usque ſenectutem, fuitque coecus A. MCCCCII. *d*) Londini mortuum & ſepultum eſſe A. MCCCCII. teſtatur PITSEVS. *e*) Fuit Poeta laureatus. De conſequenda antiquorum poetarum in latino ſermone elegantia quaſi deſperans, primum ad linguam Gallicam diſcendam, deinde ad Anglicanam excolendam ſe totum contulit. *f*) Habet ſtatuam in loco ſepulturae duplici nota inſignem, nempe aurea torque, & hederacea corona roſis interſerta: illud militis, hoc poetae ornamentum. *g*)

Scripſit I. Poemata dicta *Vox clamantis*, ſeu de *Mundi erroribus*, ut habet inſcriptio Codicis MS. Laudiani in bibliotheca Bodleiana n. 1061. *h*) Libris VII. diſtinctum opus eſſe docet Codex manuſcriptus Collegii Omnium Animarum in Oxonia. *i*] Incipit: *Scripturae veteris capiunt exempla.* *k*] Exſtat opus manuſcriptum inter Codices quos Gv. Laud donavit bibliothecae Bodleianae F. n. 24. Tr. I. ipſius bibliothecae Bodleianae n. 1061.

b) v. LELANDVS apud Jo. BALEVM Scriptor. Britann. Cent. 7. n. 23. p. 524. *c*) de illuſtr. Angliae Scriptor. n. 731. p. 575. *d*] v. BALEVS l. c. p. 525. *e*] l. c. p. 576. 577. *f*) v. PITSEVS l. c. p. 576. *g*) v. BALEVS l. c. *h*] v. Catalogos MSStorum Angliae & Hiberniae p. 64. *i*) v. Catalogos cit. T. I. P. II. p. 88. n. 1427. *k*] v. BALEVS l. c. p. 524.

1061. *l*] Item inter codices ex dono Kenelmi DIGBAEI n. 138. in bibiotheca Bodleiana n. 1739. *m*] Item titulo: *Joannis Goweri Vox clamantis Lib. VII. cum Chronico eius tripartito & aliis eiusdem carminibus*; exſtat inter Codices manuſcriptos Collegii omnium Animarum in Oxonia. *n*] Item titulo: *Jo. Godefridi Lidgate Poema inſcript. Vox clamantis*; libros manuſcriptos collegii S. Trinitatis apud Dublinium. n. 414. *o*] Item titulo: *Joannis Gower Chronica, quae vox clamantis dicitur, ſiue poema de inſurrectione ruſticorum contra ingenuos & nobiles tempore R. Ricardi II. & de cauſis ex quibus talia contingunt enormia libris ſeptem*; in Bibliotheca Cottoniana Tiberius A. IV. 1. *p*) Exſtare in Bibliotheca Lumleiana teſtatur PITSEVS. *q*] A. C. MCCCCII.

II. Videtur ex initio: *Tolle caput mundi, C ter & ſex*; colligi poſſe, eſſe poeticum ſcriptum: *Chronicon tripartitum* libris III. diſtinctum. *r*] Exſtat manuſcriptum in Collegio omnium Animarum *ſ*] Forte idem eſt cum praecedenti aut eius pars:

III. De *Rege Henrico IV.* liber, initio: *Rex coeli Deus & Dominus. t*]

Dddd 2 IV.

l] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 64. *m*] v. Catalogos l. c. p. 83. *n*] v. Catalogos l. c. P. II. p. 88. n. 1427. *o*] v. Catalogos l. c. p. Vol. II. P. II. p. 37. n. 554. *p*] v. Thomae SMITHI Catalogus librorum manuſcriptorum biblioth. Cotton. p. 19. *q*] l. c. *r*] v. v. BALEVS l. c. *ſ*] v. PITSEVS l. c. *t*] v. BALEVS l. c.

A. C. MCCCCII. IV. De *peſte vitiorum*, initio: *Non excuſatur qui verum non fateatur*, u] Exſtat *Carmen ſuper multiplici vitiorum peſtilentia, qua, tempore Richardi II. Anno ſcil. 20. partes noſtrae ſpecialiter inficiebantur;* inter Codices manuſcriptos Bibliothecae Bodleianae n. 2449. x]

V. *Scrutinium lucis*, initio: *Heu quia per crebras humus eſt.* y]

VI. *Epigrammata* quaedam. Init. *Alta petens aquila volat alitque.* z]

VII. Carmen de *variis in amore paſſionibus*, ut habet titulus codicis Laudiani. Vel: Carmen ſuper *amoris multiplici varietate*, ut inſcribit codex Bodleianus. Init. *Eſt amor in gloſa, pax bellica.* aa] Exſtat manuſcriptum inter Codices quos Gv. LAVD bibliothecae Bodleianae donavit F. n. 24. Tr. 4. p. 166. b. in manuſcriptis bibliothecae Bodleianae n. 1061. ab] & inter Codices ex dono Thomae Bodleii n. 9. Tr. 3. in Bibliotheca Bodleiana n. 2449. ac]

VIII. *Contra mentis ſaevitiam in cauſa ſuperbiae* carmen exſtat manuſcriptum in Bibliotheca Bodleiana n. 2449. Tr. 5. ad]

IX. Poema Goweri de *populari tumultu & rebellione, anno quarto Ricardi II.* mutilum

u] v. BALEVS. l. c. x] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 126. y] v BALEVS Scriptor Britann. Cent. 7. n. 23. z] v. BALEVS l. c. aa] v. BALEVS l. c. ab] v. Catalogos MSS. cit. T. I. P. I. p. 64. ac] v. Catalogos l. c. ad] v. Catalogos l. c.

lum exſtat in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XIII. 4. *ae*) A. C. MCCCCII.

X. *Carmina* diuerſa. *af*) *Gower's Poems, Engl. withſome Frenchand Latine Verſes;* exſtant inter libros manuſcriptos Collegii S. Trinitatis apud Cantabrigiam n. 17. *ag*) Joannis Gower verſus exſtant in manuſcriptis bibliothecae Cottonianae Tiberius A. IV. 14. *ah*)

Studioſius quam felicius Publium Ouidium imitatus eſt. Nec mirum illud videri debet, praeſertim in ſemibarbaro ſeculo; cum vix hac noſtra tam florenti aetate inveniantur, qui redundantem illam Naſonis in carmine felicitatem bellam belle exprimat. Ita ſentit Jo. BALEVS. *ai*)

Reliqua huius ſeculi ſupplementis ſeruanda ſunt.

II.
REMVS FAVINVS.

Eius exſtant de ponderum deque menſurarum vocabulis carmina initio: *Pondera Paconiis veterum memorata libellis;* typis exſcripta circa finem ſeculi XV. forma quarta foliis 6. Praefationem praemiſit operi P. Aeolicus datam Lipſiae non. Mart. 1494. in qua Remum dicit virum undecumque peritum INCERT.

ae] v. Thomae SMITHI Catalogus p. 122. *af*] v. BALEVS l. c. *ag*] v. Catalogos MSS. Angl. & Hibern. P. III. p. 97. n. 335. *ah*] v. SMITHI catalogus p. 19. *ai*] Scriptor. Britann. Cent. 7. n. 23.

A. C. INC. tum, qui carmine rem aggreſſus ita perfecerit, vt Phidiae opus appareat.

III.

ANONYMVS.

Auctor poematis quod inſcribitur *Salutaris*. Carmen eſt elegiacum, integrum, quod ſciam, hucusque non editum. Fragmentum tamen *ex veteri quodam poemate, cuius initium eſt: Aurea lux oritur;* quo noſtrum innuitur, euulgatum eſt a Matthia FLACIO inter varia doctorum piorumque virorum de corrupto eccleſiae ſtatu poemata. Baſileae 1556. p. 416. Ex Flacio edidit Joachimus VRSINVS Speculo Jeſuitico pag. 218. *a*) *Diſticha* etiam *ſelectiora ex Salutari* edita ſunt a Chriſtiano DAVMIO annexa Dionyſii Catonis diſtichis de moribus ad filium Cygneae 1672. o. *b*)

Integrum carmen ex MSto quodam Helmſtadienſi codice dato, notatis verſibus a Daumio editis ſtellae, a Flacio crucis ſigno:

* *Aurea lux oritur, pratum pete, collige flores,*
* *Et puerile caput clarificare ſtude.*
Florigeram capiti cupias adhibere coronam,
Vt populo digne praeradiare queas.
Floribus electis animum florere neceſſe,
Qui niſi floreſcit fructificare nequit.
Principio ſummo regi ſeruire labora,
Vt tibi det regni perpetuale decus.

Fa-

III. *a*] v. Dion. CATONIS. diſticha per Chriſt. Daumium p. 217. *b*] p. 217.

Factum factori ſummo praeponere noli, A. C.
Quem ſi depreties depretiandus eris. INC.
* *Mens inſana bonum* c) *praefert umbratile ſummo,*
* *Falſaque pro veris gaudia ſtultus amat.*
O factura dei vitiorum ſperne cloacam,
Non violare luto fecis imago dei.
* *Summum quaere bonum mentis conamine toto.*
* *Quis poterit magnis absque labore frui.*
Non ſis ingratus domino, qui te recreauit,
Et pro te voluit ſcandala multa pati.
Vt bene conregnes duo bene compatiaris
Cum tibi longa feret gaudia poena breuis.
In ſummi regis niſu ſi ſtare labores
Ciuibus angelicis aſſociandus eris.
Si praeceptoris ſummi praecepta refutes,
Inferni latebras, frifrigora, damna, feras.
Praemia virtutum, ſcelerum tormenta, quis vnquam
Scribere, penſare, vel numerare queat.
Tu cole reginam coeli, portumque ſalutis,
Vt pereant pateant coelica regna tibi.
Tota cohors ſuperum tibi pura mente colenda,
Vt tibi dignetur ferre ſalutis opem.
Si domino facere vis templum materiale,
Hortor, vt aedifices ſpirituale prius.
Quid tibi monaſterii valet aedificatio templi,
Si ruat in ſordes ſpiritus aula tibi.

c] edit Daumian; *bono.*

A. C. INC.

* *Ad regni cathedram ſi vis volitare decenter,*
* *Alas virtutis & rationis habe.*
* *Stemmate* d) *virtutis penetralia cordis adorna*
* *Quemlibet ornatum praeualet iſte decor.*
* *Quid valet ornatus in corpore, formaque lucens,*
* *Si mens ſordeſcit ac tenebreſcit iners.*
Nunquam decipiat te forma ſuperficialis,
Pulcra ſuperficies diſſimulare ſolet.
* *Purpura quid colet* e) *quid florida lingua caueto:* f)
* *Saepe latet coluber ſub viridente* g) *rubo.*
* *Sol ſub nube latet; ſub ſpinis lilia vernant;*
* *Corpore ſub vili mens pretioſa latet.*
* *Saepe ſub auratis latitat viliſſima crytis.* h)
* *Saepe latens aurum manica* i) *vilis habet.*
* *Fumoſum corpus ne deſpice. Vilis amictus*
* *Saepius abſcondit ſpirituale iubar.*
* *O quantos hodie fallit promiſſio nequam;*
* *Ergo caue ſtolida credulitate capi.*
* *Argus & argutus in facto quolibet eſto:*
* *Mundus enim tendit retia mille modis.*
* *Luxus, auartia, faſtus: triplex quaſi mundum*
* *Funiculus capiunt & capiendo ligant.*
* *Luxuriae motus tota ratione refraena:*
* *Taagis* k] *in melle mille venena latent.*
* *Sub niue pix; & fel ſub melle; lutumque ſub auro;*

Pelle

d] edit. Daumian. *Schemate.* *e*] Daum. *celet.* *f*] D. *videto.* *g*] D. *viridante.* *h*] MS. & edit. Daumian. *capſis.* *i*] Daum. *mantica.* *k*) D. *Thaidis.*

* Pelle ſub agnina corda lupina latent. A. C.
* Fontis auaritiae pontum fuge, qui, ſatiare INC.
* Quos nequit, hydropicat, toxicat, atque necat.
Tu, quaſi monſtra duo turpiſſima, ſpiritualem
Sperne polidoniam, ſimoniamque nefas.
Cum tibi ſit mendax infamia, non verearis;
Nec tua delectet pectora fluxus amor.
In nebulone nihil differt ſonus oris & ani:
Nam vox ſcurriſona ſtercoris inſtar habet.
* Ira, vel inuidia, mentes & corpora laedit,
* Quas animi furias dira venena putes. l)
* Vince malum patiens. Qui non cupit aſpera ferre,
* Dignus erit nulla proſperitate frui.
Si ſtimules vrſam maiora pericula vides m)
* Quam ſi melle foues tutus adire potes.
* Fellitos ira verborum melle perungas:
* Ne furor accreſcat, hos ſtimulare caue.
* Peſſima ne tollas. Mala peiora n) caueto
* Saepe necem generat inſtimulata febris.
* Stercoribus motis quod abinde reſultat habebis.
* Balſama ſi moveas nectar odoris habes. o)
Qui non limatur unquam feritate malorum,
Permanet impatiens & bonitate caret.
Virtus animi pulchri, & converſatio clara
Mentem nobilitant moribus atque beant.
* Diſſuadet mores commanſio turpis honeſtos.
* Ergo relinque malos & ſociare bonis.

l] Daum: *puto.* m] D. *pericla timebis.* n)D. *peiorare.* o] D. *adeſt.*

A. C. INC.

* *Te ſervare decet mores, decreta,* p) *loquelam*
* *Eius telluris, incola cuius eris.*
* *Prudentum ſerua mores, exempla ſequaris:*
* *Prodit ab exemplis vita nefanda malis,*
Coeco ductore coecus ſeducitur: ergo
Coecos & claudos non imitare duces.
Jam veniunt Anti Chriſti ſeducere mundum,
Chriſticolasque docent mortis inire viam.
Quicquid agunt alii praeſignis honore coruſca
Ut flos in ſpinis fert ſpeciale decus.
Non Antichriſtos, ſed Chriſticolas imitare:
Moribus, exemplo, cognitione, fide.
Tu fragilis miſerere tui. Venerare parentes.
Dilige cognatos, affinibusque place.
Praelatos ſuffer. Subiectis parce cadentes
Erige. Contritis auxiliare pius.
Paupertas tibi foecunda toleranda benigne:
In qua libertas ſobrietasque vigent.
* *O quantas curas! o quanta pericula dives*
* *Suſtinet! & falſi portat honoris onus.*
Sit procul ebrietas, mentis contagio, rixae
Janua, naufragium mentis, imago veris.
* *Non tibi ſit curae vaga curia, fraudis alumna,*
* *Fabrica nugarum, perditionis iter.*
Si quis adulari non vult diſcedat ab aula:
Moribus oppugnant aulica vita ſatis.
Scit laqueare pedes aſinos ſimul aulica vul-
pes
Fallitur ex facili qui caret arte doli.
* *Difficile eſt vulpi ſociam decipere* q) *vulpem.*

* *Non*

p] Daum. *illamque.* *q*] Daum. *ſeducere.*

* *Non eſt fallibilis concio plena dolis.* A. C.
O quantus labor! Hypocritae ſimilantur honore INC.
Dum ficta morum ſub gravitate rident.
**Heu ſervi regnant; domini famulantur. Aſelli*
* *Donantur phaleris; dephalerantur equi.*
Judicium praeſtans falſum praeiudicat aequo.
Cauſa patrociniis errat honeſta malis.
†* *Mater Jeruſalem quaſi filia ſit Babylonis.*
†* *Sordet, vileſcit, deprimiturque* r) *iugo.*
†* *Inſpice tot rerum contagia, non* s) *reprobaris.* t)
†* *Cum reprobis fugias & reprobanda vide.*
†* *Hypocriſin; fraudem; mendacia; iurgia; litem:*
†* *Deſere; devita; reſpue; pelle; fuga.*
†* *Conſortes Iudae vendunt patrimonia Chriſti:*
†† *Simonis arte perit ſpiritualis honor.* u]
†* *Defloret flos. Languet omne caput dominantum.* x]
†*‡ *Membra dolent. Paſtor deuiat. Errat ouis.*
†* *Vae terrae* y] *pueri, quae* z] *deficit arte regendi.*
†* *Perditur in fatuis pontificale decus.*
* *Non*

---

r] MS. & edit. Daumian. *opprimiturque* *s*] Daum. *ne.* *t*] edit. Flacian. & Daumian. *reproberis.* *u*] D. *ſpirituale decus.* *x*] D. & F. *Eccleſiae. languet caput omne.* *y*] D. & F. *regno.* *z*] F. *quia.* D. *qui*

A. C. * *Non valet aequari gemmae vitrum pretioſae,*
INC. * *Nec levis alga thymo, nec ſaliunca roſae.*
* *Non* aa] *aſſume iugum, quodvis tua ferre recuſat:*
* *Pondere ſub modico tutius ire potes.*
De pueri regno iniqua praeſumit Aeſopus.
Nec puer accelerat ad dominantis opus.
* *Diſce modum ſeruare. Modeſtia temperat actus.*
* *Stultitiam ſimula tempore ſive loco.*
* *Conſule diſcretos, ſi quid dubitabile ſeruas.*
* *In dubiis noli deteriora ſequi.*
* *Nullius arcanum, nec amici crimina, pandas.*
* *Non ea ſcruteris quae latuiſſe decet.*
* *Dives, & electus, non nobilis, eſſe probaris;*
* *Si te nobilitat res generoſa: Dare.*
* *Nobilium proles, dare neſcia, ſemper avara,*
* *Patriſſare negat, degenerare ſtudens.*
* *Deſinat extolli de patris ſtemmate quisquis*
* *A bonitate patris degenerare ſtudes.* ab]
* *Da cito, da gratis, da munera congrua cuique* ac]
* *Dum* ad] *dare non poteris munera verba dabis.*
Zelo virtutis dona tua, munera defer.
Munus vbi proſtat, gratia nulla manet,
Dona relatiua non ſunt meritoria. Virtus
Vendita virtutis nobilitate caret.
* *Virtus degenerat ſi mercenaria fiat.*

* *Sed*

---

aa] Daum. *Ne tibi.* *ab*] D. *ſtudet.* *ac*] D. *cuiquam.* *ad*] D. *cum.*

* *Sed manet in pretio, ſi ſit inemta, ſuo.* A. C.
* *Debita perſoluas. In votis eſto fidelis.* INC
* *Quid magis infamat quam violare fidem?*
* *Sperat* ae) *qui ſeruit. Deſperat* af) *qui dominatur:*
* *Nam fortuna leuat infima, ſumma premit.*
Vt ſol effectus proprios alternat in aura:
Sic fortuna ſuas ſic ag] *variare vias.*
* *Alea Scylla tibi vitetur, teſſera Syrtes;*
* *Quae ſpoliant multos: rebus, honore, fide.*
Tu niſi deuites virus letale draconum,
Iuxta quos habitas, ſcandala multa feres
Fautores tibi quaere bonos, qui tempore caſus
Suppeditant curam, ſubuenientque tibi.
* *Copia fautorum baſis eſt fortiſſima vitae,*
* *Quam niſi digneris aedificare, cades.*
Cum fueris ſanus, medicorum quaere fauorem,
Vt tibi ſuccurrant, quando ſalute cares.
Corpus vt encraticum ſerues moderare ſapores,
Sitque modeſta tibi motio, ſitque quies.
Si medicina placet, prius vtere ſpirituali.
Poſt haec carnalis eſt adhibenda tibi.
Aëre ſub ſano mediocriter vtere laetis,
Conſeruetque tuam ſana diaeta criſim.
Quatenus humorum complexio ſit moderata
Sic micat encratiae ſidus in vrbe ſua.
Sumens antidotum prius ora: nam mediator
Summus opus dubium certificare valet.
Nonne deus ſaluat reprobos mediante miniſtro?
Sic

ae) D. *Speret.* af) D. *deſperet.* ag) forte: *ſcit.*

A. C. *Sic aegros medicis vult releuare ſuis.*
INC. *Si decreta legas orator idoneus eſto.*
Iudicio iuſtus, conſilioque pius.
Rhetoricae vultu, geſtuque, loquendo refulge,
Verbula pinge tua ſchemate, ſine tropo.
Sit doctrix verbi ratio, nec garrulus eſto,
Et fuge rancorem, ſcurriſonumque ſonum.
Dogma Theologicum ſi quaeris, perfice dogma.
Non decet iniuſtos pagina ſacra viros.
Si ſis cauſidicus Ciceronis dogmate polle.
Quis decretiſta rhetoris arte viget.
* *Non decet a porcis condita cibaria ſumi*
* *Non decet immundas aurea cella* ah) *capras.*
* *Scire tuum nihil eſt, niſi virtus concomitetur:*
* *Plus ſtolidis peccat praua ſcienter agens.*
* *O quantos hodie turpiſſima vita docentis*
* *Pulcros ſermones annihilare ſolet.*
* *Ridiculus ſermo, cui vita rebellis abhorret.* ai)
* *Ergo caue doctor diſſonus eſſe tibi.*
Terrenum panem ſi ſumis corpore laeto,
Coeleſtem ſumas non niſi mente pura.
* *Multa licet ſapias, non dedignare doceri.*
* *Quis niſi mentis inops omnia ſcire putat?*
Leniter exaudi praecepta petentis amici,
Qui ſtudeat laudes magnificare tuas.
* *Vt gallus gemmam reprobat, vel talpa lucernam,*
* *Sic delirus homo nobile dogma fugit.*
Collige diuinos flores cum flore ſophiae,

Vt

ah) Daum. *ſella.* ai) D. *oberrat.*

Vt fructus ſummi floris habere queas. A. C.
Vt ſolis radius aeterni ſolis in aula, INC.
Virtutum radiis praeradiare ſtude.
Ne pereas exul, hoc perfice dogma ſalutis:
Ad patriam tendas auxiliante deo.
* *Non tibi lucentem modio ſuppone lucernam,*
* *Sed commune iubar fac radiare palam.*
* *Sit procul inuidiae rabies & liuor eorum,*
* *Qui titulum libri detitulare ſtudent.*
Dum redolet nardus, donec rigante floreſcat;
Floreat huius honor carminis, atque decor.

IV.

ADAMVS de MONTALDO.

Genuenſis. Scripſit *Paſſionem Chriſti* heroico carmine, quae ſeruatur manuſcripta in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis, v. FELLERI Catalog. p. 297. n. 23, INC.

V.

PETRVS HELIAS.

Scripſit Textum metricum complectentem XVI. *libros Priſciani* maioris voluminis, qui exſtat bis in bibliotheca Paulina Academiae Lipſienſis manuſcriptus. v. FELLERI Catalog. p. 290. n. 12. & p. 392. n. 793. In priori ad calcem legitur: Explicit textus Petri Helyae metricus comprehendens quatuordecim libris Priſciani maioris voluminis ſcriptus ſub anno domini milleſſimo quadringenteſimo ſexto, feria ſexta proxima poſt aſcenſionem Domini, hora quaſi ſeptima in Nyſa per manus Johannis Pintherii de Disſau INC

A. C. ſau. Adſcribam initium operis ex Codice

INC. priori:

Sicut ab eſſe rei ſoliti rem promere dicunt
Philoſophi: Vox eſt äer tenuiſſimus ictus,
Ad id, quod proprie ſentitur ab auribus, eſt vox
Eſt a materia ratio prior iſta per id, quod
Accidit, & per poſterius quod vocem manifeſtat.
Quatuor iſta modis diuidit, quos his cape ſignis:
Prima aliqua nominis vox dicitur articulata;
Altera nil ſignans ſic in articulata vocata;
Tertia ſcriptibilis; non ſubſtat quarta figuris.
Combinando modi ſpecies dant quatuor iſti.

VI.

PSEVD-OVIDIVS.

INC. Et amatoriis ſcriptis, quae medio aeuo conſcripta ſunt multa Ouidii, nomen falſo prae ſe ferre obſeruant eruditi. Huc ſpectat.

I. Ouidii *trium puellarum* liber, elegiaco carmine ſcriptus, initio: *Ibam forte viam quandam nullo comitante;* qui cum aliis praetenſis Ouidii ſcriptis: de ſagaci nuncio, de pulice, cum Pamphilo poeta de amore, & cum epiſtola amatoria metrice conſcripta; prodiit circa finem ſeculi XV. qu. foll. 24.

II. De *nuntio ſagaci* liber, verſibus hexametris ſed leoninis ſcriptus, initio: *Summi victoris fierem cum victor amoris;* prodiit cum libro

libro trium puellarum circa finem ſeculi XV. q. fol. 6. b. A. C. INQ.

III. De *Pulice* carmen quoniam OFILII SERGIANI nomine etiam vulgatum eſt, poſtea memorabitur.

IV. Elegia de *Philomela* ſub ALBI OVIDII Juventini nomine prodiit indeque ſuo loco recurret.

V. Libri III. de *Vetula* a nonnullis PAMPHILO MAVRILIANO, ab aliis LEONI Protonotario vindicantur. Hinc, vbi de Leone egerimus, fuſius etiam de iis.

VI. Ouidii Naſonis elegia de *ventris & artuum diſſenſione* huc forte referenda, quae manuſcripta exſtat in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. v. FELLERI catalog. p. 391. n. 638.

VII.
OFILIVS SERGIANVS.

Eius nomen in Ouidii vocabulum perperam mutatum eſſe putat Mechior GOLDASTVS. *a*) Exſtat Ofilii nomine Elegia de *Pulice* inter Ouidii Naſonis Pelignenſis erotica & amatoria opuſcula Francofurti 1610. *b*) Initio: *Parue pulex & amara lues inimica puellis.* Fallitur vero Goldaſtus eo, quod ſe primum elegiae editorem habet. Prodiit enim Ouidii nomine circa finem ſeculi XV. cum aliis Ouidianis, ſcilicet libro trium puel- INC.

Eeee la-

VII. *a*) praefat. ad Ouidii erotica p. 23. *b*) p. 70.

A. C. INC. larum &c. c) Et quoniam textus veteris editionis, quae rariſſime occurrit, correctior eſt Goldaſtiano, emendationes ex priori dabo, cum ille manuſcripti codicis loco haberi poſſit:

Verſ. 2. Goldaſtiana legit: *Carmine*. Vetus: *Enſe*. ibid. Vet. *fungor*. ibid. V. *fata*. ib. V. *feror*. v. 3. V. *teneris*. v. 5. V. *emittit*. ib. V. *nigras*. ib. V. *fuſas*. v. 6. V. *Lenia*. v. 7. V. *Cumque*. v. 8. G. *ſomno*. V. *ſummo*. ib. G. *graui*. V. *thoro*. v. 11. G. *& dicam*. V. *edicam*. v. 15. G. *niſi iam*. V. *ſi non*. v. 16. G. *ad*. V. *in*. v. 19. G. *vel*. V. *Ut*. ibid. G. *mutarier vllis*. V. *mutarer in illis*. v. 20. G. *ad*. V. *in*. v. 21. G. *aut*. V. *ac*. ib. V. *poſſent*. v. 25. G. *ſic ſic*. V. *ſi ſic*. v. 26. G. *in*. V. deeſt. v. 29. G. *Cumque illa dudum laedens, nil ipſe cubarem*, V. *Sicut & optarem nullatenus vſque probarem*. v. 32. G. *fundenſque precamina mille*. V. *fundens humilisque precatus*. v. 36. G. *Afferrem*. V. *Accirem*. v. 37. G. *Illam dum precibus, vel vi ſuperator haberem*. V. *Dum bona vel precibus vel vi ſuperata tenerem*.

VIII.

JOHANNES de BARDEA.

INC. Magiſter. Forte idem cum IOHANNE de WERDEA. Scripſit carmen de *fine poeſis* quod exſtat manuſcriptum in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. V. FELLERI catalog. p. 391. n. 638.

IX.

c) f. 10. b.

A. C. INC.

IX.

PAMPHILVS MAVRILIANVS.

Hoc nomine prodiit *Pamphilus* ſiue de *arte amandi* Elegiae, initio: *Vulneror & clauſumque fero ſub pectore telum;* inter Ouidii erotica per M. GOLDASTVM Francofurti 1610. *a*) Non autem primum per Goldaſtum prodiit Pamphilus, ſed iam antea circa ſec. XV. finem, cum Ouidii trium puellarum libro &c. in q. *b*) vbi tamen primus ſcripti verſus ſic ſonat: *Vulneror & clauſum porto ſub pectore telum.* Cum aliae quoque emendatiores lectiones in antiquiori editione legantur, illaque manuſcripti ad inſtar rarius occurrat, eas annotare non inutile fuerit:

Verſ. 3. Goldaſtiana legit: *Et*, Antiquior: *Sed.* v. 8. G. *certus.* A. *tutus.* v. 17. A. *tegat.* v. 19. A. *euenient.* v. 20. G. *me.* A. *mihi.* v. 25. G. *noſtrae vita.* A. *vitae mater.* v. 27. A. *ſeruitque.* v. 32. G. *ſed.* A. *eſt.* v. 36. exſtat in antiquiori codice vbi in Goldaſtiana verſus 38. & vice conuerſa. v. 38. G. *ſed modo.* A. *ſi non.* v. 45. G. *haec quae.* A. *nec quae.* v. 47. A. *orta.* v. 48. A. *his.* ibid. A. *metui.* v. 51. G. *nec.* A. *&.* v. 56. A. *haec.* ibid. G. *namque* A. *cauſa.* v. 58. G. *modum.* A. *ſuam.* ibid. G. *ipſa ſuam.* A. *eſſe modus.* v. 60. G. *tunc.* A. *ſed.* v. 56. G. *vulnera ſerua tuis, aut tua.* A. *aut tu ſaeua tuis vulnera.* v. 72. G. *Quo licet.* A. *Qualibet.* ib G. *tute.* A. *ipſe.* v. 75. G. *cuncta.* A. *forte.* v. 77. G. *iurando.* A. *negando.* v. 80. A. *turbida.* v. 82 G.

IX. *a*] p. 75. *b*] fol. 11. b.

A. C. INC. *officio*. A. *ingenio*. v. 83. G. *firmas*. A. *fortes*. v. 85. A. *comprenditur*. v. 86. G. *currit*. A. *tranſit*. v. 90. G. *arte ſuum*. A. *Illaeſum*. v. 93. A. *tibi*. v. 94. A. *dabit*. v. 97. A. *His ſuperare minas poteris graſſantis*. v. 99. G. *ſcias*. A. *ſolet*. ib. G. *ipſe*. A. *illa*. v. 100. A. *iocis*. v. 102. G. *trahunt*. A. *mouent*. v. 106. G. *Reſpicit. omnimode*. A. *Deſpicit omnimode*. A. *Deſpicit e minimo*. v. 110. G. *mox*. A. *iam*. v. 112. G. *ipſa*. A. *habere*. v. 115. G. *ac*. A. *hoc*. v. 116. A. *tuum*. v. 119. A. *es*. v. 120. G. *nimio*. A. *paruo*. v. 122. A. *plura referre*. v. 132. G. *citius*. A. *tutus*. v. 141. A. *ſtudio ſic*. v. 143. G. *ergo*. A. *aegro*. v. 146. G. *ſed meus*. A. *& magis*. Ib. G. *redit*. A. *regnat*. v. 247. A. *mihi ſpes fuit omnis*. v. 155. G. *ſed dubito*. A. *& ſubito*. v. 162. G. *mihi loquor*. A. *inde loquar*. v. 163. G. *Vlterius mille*. A. *alterius villae*. v. 165. G. *niſi dictis*, A. *dictis ſed*. v. 168. G. *nulla*. A. *villa*. v. 172. G. *manet*. A. *fuit*. v. 182. A. *Vota nec auſus eram noſtra referre tibi*. v. 185. A. *non plus tibi dicere volo*. v. 188. A. *ſic multas*. v. 190. A. *noſtro*. v. 191. A. *Quaere*. ib. G. *apta*. A. *obſta*. v. 197. G. *en dominum teſtor*. A. *inde deum coeli*. ib. G. *terrae*. A. *ponti*. v. 199. G. *Non*. A. *Hoc*. ib. G *nunc*. A. *non*. v. 200. G. *& nullam*. A. *atque mihi*. v. 201. A. *tua nam mens eſt puerilis*. v. 203. G. *ſit*. A. deeſt. v. 213. A. *venire tibi nec cuiquam non prohibebo*. v. 214. A. *viam iure*. v. 215. A. *Eſt & honor*. v. 216. G. *qualeſque*. A. *quoſcunque* v. 217. G. *vel tu*. A. *quod tu*. v. 218. A. *Huc venias ſalvo ſemper honore meo*. v. 220. A. *agant*. v. 222.

A.

A. *hoc egv non patior.* v. 223. G. *ſed ego.* A. *ſolos.* v. 226. A. *loquar.* v. 227. A. *Tu non parua mihi, ſed.* v. 230. G. *meritis.* A. *verbis.* v. 231. A. *veniet.* v. 232. G. *ſi quis.* A. *quiſquis.* v. 239. G. *ſed.* A. *ſi.* 244. G. *Ac.* A. *ſed.* v. 245. A. *toto me non eſt nec fuit orbe.* v. 247. G. *natura.* A. *fortuna.* v. 249. A. *Illius & ſemper quod ſim.* v. 252. A. *ſum memorante ſui.* v. 256. A. *aufert aſſuetas.* v. 259. G. *abuſu.* A. *& vſu.* v. 276. G. *ibi.* A. *inde.* v. 279. A. *ſapienſque.* v. 282. G. *eſt.* A. *in.* v. 286. A. *Miſerunt cauſa.* v. 291. G. *nam.* A. *me.* ib. G. *vito.* A. *laedunt.* v. 293. G. *&.* A. *ſed.* ib. G. *flamma.* A. *fama.* v. 296. G. *ſaepe manet dubius.* A. *ſpe manet in dubia.* v. 298 A. *& precor.* v. 301. A. *honeſta.* v. 303. G. *pelles.* A. *veſtes.* v. 313. G. *praeſtat.* A. *reſtat.* v. 316. A *& ut.* v. 324. A. *diſceſſit.* v. 325. A. *Me mea debilitas nimium ſpoliauit & aetas.* v. 332. A. *factaque* v. 335. A. *prudentia.* v. 342. A. *ipſa.* v. 344. G. *laudibus.* A. *cunctos.* ib. A. *exſuperat ſocios.* v. 345. G. *&.* A. *vt.* v. 347. G. *pubes* A. *iuuenis.* v. 353. & 354. deſunt in Antiq. v. 358. G. *minus.* A. *nimis.* v. 363. G. *ipſe.* A. *inde.* v. 364. A. *copia crimen habet.* v. 366. A. *bene ſi.* v. 374. A. *paruum gaudia.* v. 375. G. *praecordia.* A. *primordia.* v. 377. A. *Sed ſi rebus in his tua mens.* v. 385. G. *Nunc.* A. *Huc.* ibid. G. *Carinus.* A. *caſus.* v. 393. G. *ambo.* A. *eſſe.* v. 399. A. *vtriusque.* v. 401. G. *Cum.* A. *quando* v. 407. A. *tua.* ib. G. *ſine.* A. *taeda.* v. 415. G. *amorem.* A. *mores.* v. 416. G. *ingens.* A. *igneus.* v. 419. A. *Saepius immeritas.* v. 422. A. *Quae.* ib. A. *habet.* A. C. INC.

A. C. INC.

v. 423. A. *vera*. v. 424. G. *minor ipſa*. A. *timor ipſe*. v. 427. A. *cognoſcimus*. v. 430. G. *ego*. A. *ipſa*. v. 431. G. *leſſo*. A. *Neſcio*. ib. G. *ſecretumque fateri*. A. *ſi faciam manifeſtum*. v. 433. A. *experiar*. v. 434. A. *qua*. 441. A. *Hinc*. ib. A. *diſcede*. ib. G. *vt*. A. *&*. v. 453. G. *quo*. A. *nunc*. v. 455. A. *eſt nulla* v. 458. Addit Antiq. ſequens diſtichon:

Nec celer exit, amor, qui longo ducitur vſu.
Spes licet exierit, non tamen exit amor.

v. 461 G. *cura* A. *plaga*. v. 464. G. *iam*. A. *nunc*. v. 471. G. *perſaepe*. A. *Studioſa*. v 478. A. *cura*. v. 479. G. *mihi*. A. *menti*. ib. G. *nec*. A. *&*. ib. A. *nulla* v. 481. G. *labor*. A. *dolor*. v. 491. A. *paſcis*. v. 492. A. *vt*. v. 393. A. *Accipitris*. v. 496. G. *ſic*. A. *ſed*. v. 501. G. *virorum*. A. *ſuorum*. v. 504. A. *magnas* 509. G. *loquenti*. A. *movetur*. v. 510. A. *Dulciter alloquium ſuſcipit ipſa meum*. v. 514. A. *ſit*. v. 516. A. *feſſaque*. v. 521. A. *dubios*. v. 523. G. *proſperare*. A. *complere*. v. 524. A. *opus*. v. 533. A. *vox ſic perdidit*. v. 536. A. *melius*. v. 537. G. *ſaepe* A. *parua*. ibid. A. *potentum:* v. 539. deeſt in Goldaſtiana. Antiquior habet: *Eſt & vbique fides priſco ſpoliata labore*. v. 541. A. *fatis*: v. 553. A. *mihi panditur ordo viarum*. v. 559. G. *eſt ille*. A. *eſt nimis*: v. 560. A. *duritiem*. ib. G. *capit iſte*. A. *comperit vſque*. v. 564. A. *gratior*. v. 568. G. *ſaepe ſibi*. A. *ſed penitus*. v. 572. A. *Nos*. v. 574. A. *Et modo ſint*. v. 584. G. *refert*. A. *daret*. v. 590. G. *ire pares*. A. *igne pari*. v. 591. A. *ipſis*. v. 593. A. *Quod*. ib. G.

&

& nihil hoc. A. *ſed ſic*. v. 601. G. *ſenſus*. A. *curas*. v. 603. A. *Es*. v. 607. A. *ſubducere*. ibid. G. *ſaepe*. A. *fraude*. v. 609. G. *Nam*. A. *Nunc*. ibid. G. *copiamque*. A. *prius ante*. v. 610. A. *facta negam*. v. 611 G. *meus hic*. A. *Veneri*. v. 616. A. *diceret ille nihil*. v. 627. G. *uſque rebellem*. A. *ipſa repugnem*. v. 628. A. *fortius*. v. 629. A. *caſſo*. ib. A. *feſſa*. v. 632. A. *Lisque repugnando*. v. 633. G. *Eſt &*. A. *ipſi*. v. 635. A. *tuas flammas extinguere belli*. v. 637. A. *imperio*. ib. A. *dum fueris ſua miles*. v. 641. A. *abſentis vulnus* v. 642. A. *tuum*. v. 644. A. *ipſa morando*. v. 645. A. *hoc quod*. ib. G. *curas*. A. *credas*. v. 646. A. *vera*. v. 652. G. *ipſa*. A. *ecce*. ibid. G. *fructu*. A. *ipſa*. v. 658. A. *quid*. v. 669. G. *duxerit*. A. *direxit*. v 673. A. *Ad me quid properas? venies huc*. v. 675. A *tenet, mihi dic cito, dicere quoduis*. v. 681. A. *ope ſupplex mea*. v. 682. A. *te precor*. v. 683. A. *fruſtra nempe*. v. 689. A. *cum pectore pectora*. v. 691. A. *detegor a te*. v. 692. G. *iamque refellit*. A. *quando redibit*. v. 699. A. *requieſcere*. v. 704. G. *meis*. A. *ſuis*. Verſus 706-714. ſecundum textum Antiqui Codicis hoc rectius ordine locantur: 714. 713. 712. 711. 710. 709. 708. 707. (vbi A. *His furor intumuit*) 706. 723. A. *iam remeabit anus*. v. 728. A. *dolor*. v. 734. A. *cum factis*. v. 735. A. *mihi dare*. v. 740. A. *ſuas*. Ad verſ. 740. Antiquus Codex addit diſtichon:

Implevere ſuos ſcelus & fallacia curſus.
In laqueum fugiens decidit ecce lupus.

A. E INC.

A. C. INC. v. 741. G. *procul hoc.* A. *poterit.* ibid. A. *abeſſe.* v. 743. A. *Aetati.* v. 745. A. *contentio veſtris.* v. 747. A. *quaecunque.* ib. G. *mihi.* A. *nihil.* v. 748. A. *ego.* v. 751. A. *Arguor.* v. 753. A. *celari.* ib. A. *amantum.* v. 755. G. *ſe viuere.* A. *lenire.* ib. G. *tibi.* A. *mihi.* v. 756. A. *ſupereſt inter nos decet eſſe.* v. 758. A. *Ut rem.* v. 765. G. *Sed* A. *Heu.* ibid. A. *fugiam.* v. 766. non deeſt ſed verſus 767. ita legendus ex Antiquo: *Oſtia iure mihi claudit uterque parens.* v. 768. nihil deficit v. 769. A. *vigilantibus* v. 773. A. *reparari quod nequit arte.* v. 775. A. *noſtros.* ibid. A. *prudentia* v 778 G. *ſaepe.* A. *dura.* v. 779. G. *vitam.* A. *pacem.* v. 781. G. *proprium ſit.* A. *votorum iam.*

X.

FRANCISCVS.

INC. Hoc nomen prae ſe fert ultimum diſtichon carminis cuiusdam, quod inſcribitur: *Epiſtola cuiusdam amantis ad quandam puellam;* initio: *Accipe, qua careo, miſſam tibi cara ſalutem.* Scripta eſt carmine elegiaco, prodiitque circa decimi quinti ſeculi finem cum Ovidii libro de tribus puellis &c. loco ultimo.

XI.

ANONYMVS.

INC. Auctor *Experimentorum* medico practicorum contra varios morbos. Scriptum ipſum carmine gaudet hexametro, & LXVIII. capitulis eſt diſtinctum. Opus eſt manuſcriptum

ptum ſeruaturque in Bibliotheca Helmſtadienſi. Decerpam inde primas lineas aliaque quaedam notatu curioſa. A. C. INC.

Experimenta leges & mente probata legenti,
Per quae quis poteſt curam praeſtare dolenti
Si tamen inprimis inſtes adhibere iuvamen

Contra ſurditatem aurium

Auriculae ſurdae ſi te vexatio laedit
Inſtilletur adeps anguillae mox retrocedit
Hoc & de colubro facias meliusque valebit

Contra calculum.

Si lapis excruciat frigus fuge quaere calorem
Turbida non ſumas nec eſcam ſcipticiorem
Pecten & renes ungas, patiendo dolorem
Balnea poſt intrans ac hirci ſume cruorem.

Contra ſudores manuum.

Quibuscunque manus ex ſudoribus cruciantur
Iniicias igni ſulphur fumoque necantur.

Contra verrucas.

Qui ſtercus capri vino miſcere curabit
Sicque fricando venae verrucas mox remouebit.

XII.

LAVINIVS.

Ordinis praedicatorii, cuius epigramma de *antiquitate vrbis Viennae* inſertum legitur in Antiquitatibus Viennae c. l. v. Jo. a Bosco Bibliotheca Floriacenſis laevo Xyſto ed. Lugdun. 1605. p. 6. Carmen eſt elegiacum initio: *Urbs antiqua, potens armis, clariſſima gente.* INC.

A. C. INC.

XIII.

ANONYMVS.

Qui Erfordiae vixit, ſcripſitque carmina quae manuſcripta leguntur in codice quodam bibliothecae Academiae Helmſtadienſis quorum

I. Eſt ironica quaedam *deſcriptio* Magiſtri *Henrici* Praepoſiti Erfordienſis, cuius ſatyrae primos dabo verſus

Carminis auditor lectorue quod edere nitor
Unius ob merita perſonae, quam bona vita
Claraque doctrina titulant culpae ſine ſpina
Noli mirari deus iſta poteſt operari
Sim quod hyperbolicus homo forte putabit iniquus
Aut quod ob inuidiam mea metra ferant ironiam,
Aut eſt fortaſſe qui me putat antiphraſaſſe.
Aedepol in cura mihi non exit vlla figura
Sed rem ſicut erit mea muſa reſoluere quaerit. &c.

II. Contra *ſacerdotum vitia.* En & huius carminis initium:

De plebanorum dic muſa tyrannide quorum
Pungit corda metus & ocelli non niſi fletus
Fundere deberent ſua ſi malefacta viderent
Hi duo patrarunt mala primum quod violarunt
Verba ſacrae fidei quae clara luce diei
Pontifici vere ſe conſtringendo dedere
In ſacra veſte coram populo manifeſte
Per libri tactum quod in ordinibus fuit actum

Hoc

Hoc iuuamentum iuſſerunt tollere ventum A. C. INC
Si ſic iuuaret Judaeus non violaret
Nec daret inventum pro marcis vt puto centum. &c.

III. De *ſtatu vrbis Erfordienſis*, cuius carminis hoc eſt initium:

Quid plus dicetur niſi quod de iure meretur
Urbs Erfordenſis quod eam non terreat enſis
Intus & exterius ſed plenum cedat ei ius
Inter magnificas vrbes & pacis amicas
Hic eſt clauſtrorum ſitus optimus & monachorum
Vita deo grata quia viuunt labe fugata.
Hic ſunt praelati diverſa ſede locati
Recte viventes domino populoque placentes
Sunt ibi magnorum duo coetus canonicorum
Tertius eſt praegnans quem provehat aethere regnans
Digni laudari quia quidam ſanguine clari
Quidam gratifici quidam probitatis amici
Quidam legiſtae quidam vel in arte ſophiſtae
Quidam ſtellarum curſus & tempus earum
Explorare ſciunt & cur bona vel mala fiunt
Quidam metrorum praefulgent dogmate quorum
Laus eſt non minima ſederit me iudice prima
Quidam cordarum tactu mulcent cor amarum
Quidam cantare norunt per gamaritare
Quidam dictare quidam cauſas agitare
Aut menſurare aut per cifras numerare
Et decretiſtas ſpeculabere quisquis ibi ſtas

Aut

A. C. INCERT.

Aut oratores quos mundus habet meliores
Omnes devoti de quavis labe remoti
Quid moror? Iſtorum quivis eſt canonicorum
Dignus epiſcopio nec in hoc mendax ego fio.

IV. Satyra in *Genehardum* quendam, init.

Ad bona non tardus ſupereſt adhuc Ghenehardus
Ad nutum cuius ſtant ſcripta voluminis huius
Nam ſua laus late diffunditur ex probitate
Et diffundetur plus dummodo vivere detur
Qui ſi vir gratus non eſſet homoque beatus
Non foret ad tales tres eccleſias cathedrales
Canonice tractus & praebendas ibi nactus.

V. Carmen titulo *Occultus*, quod inprimis agit de cultu publico ſanctorum. Et huius primas apponam verſus:

Dicitur occultus quia fert homo quaſi ſtultus
Qui non orauit quando tot metra parauit
Cautius egiſſet ſi pſalterium repetiſſet
Qui dat ei nomen aliunde ſit illius omen
Cum mercatore qui Chriſtum tradidit ore
Summam perſtrinxi nihil & modicum quaſi finxi
Sed tamen eſt fictum quicquam vel in vtile dictum
Sit poſt hoc dictum nomen domini benedictum &c.

XIV.

JACOBVS.

INC. Presbyter, Scripſit *miracula S. Zenonis* verſu

ſu hexametro, initio: *Admiranda nimis miracula viſere ſancti*; quae leguntur in Actis Sanctorum Aprilis per G. HENSCHENIVM & D. PAPEBROCHIVM. Tom. II. ed. Antverp. 1675. p. 76. A. C. INC.

XV.

ANONYMVS.

Auctor carminis quod inſcribitur *Filo*, quod manuſcriptum ſeruatur in Bibliotheca Academica Helmſtadienſi: En carminis particulam: INC.

Graecia, ſummorum foecunda parens ſtudiorum,
Clara viris doctis argento diues & auro,
Filonem genuit, pollentem rebus & arte.
Res ſibi fortuna partim, non omnibus vna,
Ars partim dederat, partim quoque cura parentum.
Agros, ancillas, pecus, aurum, moenia, villas,
Gemmas, argentum, veſtes, numerumque clientum,
Hic homo posſedit. Nihil ex his defuit illi.
Annis florebat. Nec erat quis pulchrior illo.
Prudens, facundus, hilaris, nullique ſecundus.
Nil deus hic oblitus erat, naturaque diues.
Hic ſpeciem fieri iusſit ſimilem mulieri,
Marmore deſectam Pario varie redimitam.
Os, nares, oculi, guttur, collum, caput omne,
Crura, pedes, digiti, manus vtraque, brachia venter,
Pulchre diſpoſita ſunt, gratisſima cuncta videnti. *Im-*

A. C. INC.

Immo Diana, Venus, Pallas; cum Deidanira,
Iſti ceſſiſſent, aut, ſi praeſens Paris eſſet,
Hic Helenam forma decerneret inferiorem.
Filo diuerſis ornatibus induit illam:
Aures cum collo, cum pectore brachia, gemmis
Iuſtis auro micuere, caputque corona.
Iaſpis, ſmaragdus, carbunculus, atq; topazon,
Sardis, Chryſolitus, ſaphirus, onyx, amethiſtus,
Hic fulget, hic iacintus ſimilis atque berillus
Purpuream chlamidem viridi tunicae ſuperaddit.
Gemmis intextis auro micat vtraque veſtis.
Digna ſuo cultu ſpecioſa probatur imago.
Sic ars artificis, ſic eſt manus hic operata.
Hanc Filo celſa ſeruandam ponit in aede.
Aula patet paucis. Paucis accedere fas eſt.
Tactibus humanis ne dignaretur imago.
Hic quoque ſecum decreuit votum faciendo
Uxorem ſibi ducendam nunquam niſi talem.
Tam pulchram, quoque tam mundam ſicut & redimitam.
Sic aliquod vir deduxit ſine coniuge tempus.
Vir quidam Tyrius, cui Zeno nomen, ad huius
Hoſpitium venit caſu quo neſcio ductus.
Filo diues erat, nec diues eo minus ille.
Suſcipitur diues a diuite, diuitiaſque
Oſtendunt ſumtus, ex auro vaſa, domuſque
Inclyta cortinis, famuli famulatus & ordo,
Organa cum cithara, lyra, tympana, moenia complent.
Hoſpes ſuſceptor, hoſpes ſuſceptus, ouantur.

Mu-

Muſica dulcedo mulcet famulos vtriuſque. A. C.
Congaudent, plaudunt, ſaltant, ducuntque choreas, INC.
Vt muſas hic iurares cantare nouenas.
Poſt ludum Filo Zenonem ducit in aulam,
Inclyta qua ſtabat, qua ſeruabatur, imago.
Quam cum vidiſſet hoſpes ruit obſtupefactus,
Atque diu ſine voce iacet, tandem redit in ſe,
Cumque graui gemitu clamore graui replet aulam:
Ach me! vae miſero! mihi qualiter vxor amanda
Huc mea deuenit? quis eam mihi caſus ademit?
Egrediens te cara domi Filonia reliqui.
Quis praedo? quis fur huc te raptam mihi duxit?
Filo refert: Hoſpes erras, non hoc tua venit
Coniux. Hæc ad me ſpectat quam cernis imago.
Dic rogo: Numquid habes vxorem tam ſpecioſam,
Quae tanto cultu niteat, ſic inclyta vultu.
Hic ait: A ſpecie nihil hac vxor mea differt,
Si tamen haec ſimile fruitur ſpiramine vitae.
Ergo miratur ſpeciem, mirandoque laudat
Hoſpes, & aſſidua Filoniam mente reuoluit,
Nil differre duas repetens, ſimiles ſed vtrasq;.
Filo notat quae Zeno refert, auditque libenter.
Poſt hæc hoſpitio ſimul egrediuntur in hortum.
Hic gratum gramen. Hic colloquiis locus aptus.
Expanſi rami praebent hic arboris umbram.

Hic

A. C. *Hic reſidere viris placet. Hic deſcribit vterque*
INC. *Inter ſermones varias quos mutuo dicunt.*
De regione ſua quaeſiuit ab hoſpite Filo,
Atque locum, nomenque loci, ſua quae domus eſſet.
Ille ſuo ſuſceptori quaeſita reſoluit:
Filo, meae patriae nomen Tyrius, Tyrus vrbis
Diuitiis meae nemo mea praecellit in vrbe,
Cunctas in patria ſpecie mea femina vincit.
Paucis manſit apud Filonem Zeno diebus.
Ad patriam tandem rediens proficiſcitur ille
Per mare, per terras, ſyluasque, pericula magna
Euadens patriam terram reprehendit & vrbem.
Occurrunt & ſuſcipiunt famuli venientem,
Et gaudens ſua gaudentem Filonia recepit.
Conſederunt, & colloquiis dum dulcia iungunt
Oſcula multa, virum rogat haec, cauſamque morarum
Ille refert, ſe pelle prius nec poſſe rediſſe.
Tunc illi ſubiit in mente Filonis imago.
Heu mihi proclamat, quae me vidiſſe recordar
Delectat mea viſa loqui, dum viſa retrudit.
Dum recolo ſtupor inuadit mentem recolentis
Ille ſtupor qui me tenuit dum talia vidi.
Illa virum, quod narret ei, quae vidit, ora,
Oſcula dans, collumque viri complexibus arctans.
Hoſpitio me Graecus, ait, filo vir honeſtus
Excepit, quem diuitiae, virtus, honor, ornant.

Hunc

Hunc fecit fortuna virum mihi proſpera natum. A. C. INC.
Nemo fere laudare poteſt vt conuenit illum.
Vt taceam de diuitiis & moenibus altis,
Annis, conſiliis, floret, vultusque decore.
Virtutes conueniunt omnes in eundem.
Graecia tota parem Filoni non habet vnum.
Huius in aede viri quae mira modo loquar audi.
Par tibi, nil diſtans, ſtat, imago ſtatu ſpecieque.
Tam vultu tibi quam cultu penitus ſimulatur.
Hanc vidi, ſtupuique videns, de te mihi raptam
Eſſe putans, cecidi, iacuique diu ſine voce.
Vix ſolens mihi reſtituit ſenſum pius hoſpes.
Ne talem mirere, rogo dilecta, ſtuporem.
Hoc tuus egit amor, fidumque meum tibi pectus.
Filo tuam commendabat ſpeciem licet abſens,
Qua ſua me teſtante pari fulgebat imago.
Auditum conqueſta viri Filonia ſtuporem
Eſſe probat miranda ſatis quae dixerat ipſe.

Narrat deinde carminis auctor Filonem voti ſui memorem Tyrum naue conſcenſa profectum, a Zenone hoſpitio exceptum, & tandem ſingulari artificio Feloniam ſecum in Graeciam duxiſſe.

XVI.

ALBVS OVIDIVS IVVENTINVS.

Hoc nomen reperit Goldaſtus in Codice INC.

A. C. quodam manuſcripto, praefixum elegiae de
INC. Philomela, qui & exiſtimat auctorem in Longobardia natum aut verſatum eſſe vi huius verſus: *Dulce palara ſonat, quem dicunt nomine droſtam*; Droſtae enim vocem conuenire cum Germanica *Droſtel.* Ego puto legendum *droslam*, dicitur enim *droſſel.* Scriptorem fuiſſe Chriſtianum colligit Goldaſtus ex verſu: *Cuncta ſuo domino depromunt munera laudum;* quia cuncta animalia in Pſalmis Deo dicuntur laudes dicere. *a*) Ipſa Elegia de *Philomela* incipit: *Dulcis amica veni noctis ſolatia praeſtans.* Legitur inter Ovidii erotica & amatoria per M. GOLDASTVM Francofurti 1610. *b*)

XVII.

ANONYMVS.

INC. Scripſit *Hiſtoriam de Pyramo & Thisbe* carmine partim elegiaco partim hexametro, quae incipit: *Narratur Babylon urbs dicta duos aluiſſe.* Praefationem ſpeciminis loco dabo ex codice manuſcripto bibliothecae Hemſtadienſis Veteris:

Carmina fingo licet iam nobis carmina cudet
Heu quid carminibus praeualet vſus opum.
Nam puer, indoctus & adhuc. implumis egensque
Doctrinae ſtudio carmina ſacra cupit.

Sper-

XVI. *a*) Dedicatioriam epiſtolam praefixam Ovidii eroticis p. 24. 25. *b*) p. 71.

Spernitur omnis inops, ſapiensque parum reputatur, A. C. INC.
Si non delitiis polleat ipſe ſatis.
Qui nunc pompoſis incedit veſtibus, ille
Creditur eſſe ſciens nil licet ipſe ſciat.
Si ſapiens egeat, nec abundet veſtibus bonos
Multa licet non tamen ipſe placet.
Non eſt prudentis hominem cognoſcere cultu.
Pulcro veſtitu nemo probandus erit.
Si lupus induitur praepulchro vellere, nequam
Hunc ſua nequitia per ſua facta probat
Non propter cenſum quiuis probus eſſe probetur.
Non facit eſſe probum quemlibet agger opum.
Non aſpernetur ſapiens, licet huic dominetur
Paupertas nimium, poſt quia diues erit.
Inuidus inuidia rogo ne mea carmina carpat,
Nec me crudeli rodere dente velit.
Non quia ditari cupiam per munera multa,
Nec quia ſum vanae laudis auarus ego.
Sed quia torpere facit omnis inertia ſenſum
Hos ſcribo verſus multa nociua fugans.
Dirige muſa ſtylum, ſine te quia ſcribere fruſtra
Tento, dictandi ſum nec in arte valens.
Ardua tentari poſſunt a quolibet in quo
Credulitas regnat de bonitate dei.
Hac ego confiſus audacter ſingula tento
Et metuendo nihil ſcribere plura volo.
En quia parua mihi mens, & minor ars ratione,
Dictandi minima, cogor habere modum.

A. C. *Vt ſtultos ego ſubiaceam, ſunt qui ſapientes*
INC. *Rodere non ceſſant, nec bona facta probant.*
15. *Cum multi tales ſint qui laudabile culpent*
Non pudor eſt ergo ſi mea ſcripta premunt.
En mihi pulcrorum verborum copia parua.
Sic tamen incipiens dicere pauca volo.

XVIII.

IVLIVS SPERATVS.

INC. Eius Elegia de *philomela*, initio: *Sum noctis ſocia, ſum cantus dulcis amica*; inſerta Ouidii Eroticis. Francof. 1610. p. 74.

XIX.

ANONYMVS.

INC. Auctor *Hiſtoriae de Pyramo & Thisbe*, diuerſae ab illa quae paulo ante memorata fuit, carmine hexamatro rythmico ſcriptae, quae manuſcripta ſeruatur in bibliotheca Helmſtadienſi, ex cuius codice dabo praefationem:

Quaerat nemo decus ibi quae vult pingere coecus,
Cuius pictura decoris nihil eſt habitura.
Si vult ſaltare claudus, vel ſi iubilare
Mutus conatur, hinc ventor honorificatur.
Ad mea ſubtiles metra non voco, corde ſeniles.
Vilis ego viles invito, puer pueriles.
Senſus prudentis aduerſus inſipientis
Non conuertatur, ne riſus verba ſequatur.
Quaerant maiores maiora, minora minores.
Lac pueri vultis panis tribuatur adultis.

Ipſa

Ipſa Hiſtoria incipit: *Pyramus & Thisbe fuerant ciues Babylonis.* A. C. INC.

XX.

LEO.

Protonotarius ſacri palatii Bizantei ſub Vatachio Principe. Scripſit *praefationem* libris III. Ouidii Naſonis Pelignenſis de vetula, quae exſtat in Ouidii Eroticis ed. Francof. 1610. p. 105. Exiſtimat editor GOLDASTVS Leonis nomen eſſe fictum, cum nullus exſtiterit Imperator Conſtantinopolitanus Vatachius nomine. Scripta eſt praefatio carmine hexametro initio: *Ouidius Naſo Peligni ruris alumnus.*

Forte etiam ipſorum de *Vetula* librorum, qui in dictis eroticis l. c. p. 106. leguntur, aut magnae illorum partis, auctor eſt Leo. Certe nomine quidem Ouidii elaboratum eſſe opus ex textu ſatis docemur, aeui tamen Ouidiani integrum non eſſe ſuadent permulta. Scilicet L. I. n. XXX. v. 3. ed. cit. p. 127. legitur vocabulum *treuga*, pro armiſtitio, quod aeui eſt recentioris. Lib. I. n. XXXVIII. ed. cit. p. 133. l. ult. vox *Alkimia* itidem ſerius ab Arabibus ad Latinos venit. Idem dicendum de *Algebra* & *Almucgrabala*, quae occurrunt n. XLI. v. 5. p. 135. *Algebraque* iterum L. III. n. II. v. 5. p. 163. *Cognoſcere amicam* Lib. II. n. I. v. 5. & 7. p. 136. eſt hebraiſmus, ex lectione S. Codicis hauſtus.

A. C. INC. *Paſtorum* & *praelaturarum* meminit L. II. n. XIV. v. 3. & 8. p. 143. quae voces eccleſiaſticae ſunt. *Camiſia* item, quae affertur L. II. n. XXIV. p. 150. l. 1. non eſt aeui Ouidiani. *Sibi* loco *ipſi* nonnunquam vſurpat auctor L. II. n. XXXIII. v. 5. p. 155. n. XXXVI. v. penult. p. 157. *Dei vnitatem* ſtabilit auctor. L. III. n. IV. p. 164. vbi & p. 165. terminos *principium* & *principiatum* adhibet, & Manichaeorum ſententiae, quod ad *duo principia* mundi ſibi contraria & coaeterna, meminit. Vocabulo *glorificare* nonnunquam vtitur, quod eſt eccleſiaſtico-Chriſtianum, vt L. III. n. V. v. vlt. p. 166. Mundum ex nihilo *creatum* eſſe probat L. III. n. VI. p. 166. n. XVIII. p. 273. *Reſurrectionem mortuorum* credit futuram L. III. n. XX p. 175. Locum de incommodis ſenectutis ex Eccleſiaſtico profert L. III. n. XXIII. p. 176. De *religione Chriſtiana* multa habet L. III. n. XXXII. ſeqq. vbi vaticinatus talia inducitur Ouidius, & ex foliis Sibyllae haec hauſiſſe v. L. III. n. XLI. v. antep. p. 186. de quibus tamen conſtat, eas ignoratas prorſus fuiſſe ante Commodi Imperatoris tempora. *Trinitatem* admittit iis terminis, ne Chriſtiani quidem primis ſeculis vtebantur L. III. n. XLII. XLIII. *Mariam* mediatricem appellat L. III. n. XLV. v. pen. p. 188. eamque in coelos ſumtam eſſe docet. n. XLVI.

XXI.

A. C. INC.

XXI.

ANONYMVS.

Exſtat in Codice quodam MSto bibliothecae Helmſtadienſis carmen valde incomtum hexametrum quod inſcribitur: *Auctor de extremo iudicio.* Num ſcriptor homine proprio AVCTOR fuerit appellatus non auſim definire. Incipit: *Quatuor de partes mundi ſunt angeli miſſi.*

XXII.

JOHANNES de WERDEA

Ita nomen legitur in codice quodam manuſcripto bibliothecae Paulinae Lipſienſis. *a*) Idem procul dubio cum JOHANNE de WERDENA: natione Teutonico, ordinis fratrum minorum *b*) Colonienſis dioeceſis. *c*) Magiſtrum fuiſſe teſtatur codex manuſcriptus Lipſienſis. *d*) Scripſit carmen elegiacum *An ſcire malum ſit malum;* quod manuſcriptum exſtat in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *e*) INC.

XXIII.

ANONYMVS.

Scripſit librum carmine hexametro cui titulus: *Triuita ſtudentum.* Agit de iis quae in INC.

Ff ff 4 ſcho-

XXII. *a*) Joach. FELLERI catalog. p. 390. n. 330. *b*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 693. *c*] v. TRITHEMIVS de ſcript Germ. c. 143. *d*) l. c, *e*] v. FELLERVS l. c.

A. C. ſcholis monaſticis olim docebantur. Legi-
INC. tur manuſcriptum in codice quodam bibliothecae Helmſtadienſis, ex quo breuem eius notitiam dabo: Incipit: *Praeſens huic operi ſit gratia pneumatis almi.* Capitulum hoc primum eſt generale. Capitulum ſecundum inſcribitur *de Latiniſatione & ſolutione paſtus.* Tertium, *de conuerſatione ſtudentium in ſcientiis moribus & graduatione.* Tractatus operis ſecundus eſt *de ſeptem artibus liberalibus & de vita ſcholaſtica.* Capitulum primum *de grammatica.* Secundum *de Logica.* Tertium *de Rhetorica.* Quartum *de Arithmetica.* Quintum *de Muſica.* Sextum *de Geometria.* Septimum *de Aſtronomia.* Octauum *in philoſophia naturali.* Tractatus tertius *de vita eccleſiaſtica.* Capitulum primum *de admonitione.* Secundum *de extremo iudicio.* Tertium *de damnandis.* Quartum *de ſaluandis.* Quintum *de meditationibus.*

XXIV.

MAVRITIVS.

INC. Scripſit opuſculum metricum de *virtute*, initio: *Deſtituit terras decus orbis, gloria rerum, Virtus* &c. quod exſtat manuſcriptum in bibliotheca Paulina Academiae Lipſienſis. v. Joach. FELLERI Catalog. p. 299. n. 29.

XXV.

ANONYMVS.

Scri-

Scripſit opus poeticum titulo: *Luparius deſcendens in auernum*; quod integrum quoniam & ingenioſum & non inelegans eſt, dabo ex Codice MSto bibliothecae Helmſtadienſis: A. C. INC.

Sorte lupus quidam per paſcula lata vagantes
Arripuit multas opilionis oues.
Laedere paſtor eum poſtquam virtute nequiuit,
Illaqueare dolo paſtor eum ſtuduit.
Nam rigidam flectit montis conamine quercum
Vt caput illius tangere poſſit humum.
Et capiti flexo laqueus ſic nectitur unus:
Mobilis vt laqueum baculus detineat.
Sed laqueum terrae baculus ſic applicat ille,
Vt laqueo pereat qui baculum moueat.
Et medio baculi ſic inſeritur caput agni,
Vt baculum moueat qui caput arripuit.
Tunc abit opilio lupus in genium capit iſtud,
Et caput agninum protinus ore capit.
Sed baculo moto laqueus ligat illico collum,
Atque rigor quercus tollit in alta lupum.
Vt vidit opilio captum pendere latronem,
Mittit in hunc lapides accelerando necem.
Vulnera mille facit, lupus vt pereat lapidatus
Sed nequit expelli ſpiritus ille malus
Vt magis hunc cruciet, tandem deponit ab alto
Atque leuans fuſtem pertulit iſta lupo:
Nil faciunt lapides, cerebrum iam fuſte relidam,
Atque meis agnis feſtiuitas faciam.

A. C. INC.

Mox lupus exclamat: Miſerere piiſſime paſtor,
Et tibi quae referam percipe pauca, precor.
Si mihi dignatus fueris concedere vitam,
Omnia quae rapui quadrupla reſtituam.
Sed nihil hic habeo. Si me patiaris abire,
Ne tibi ſim fallax, vtile pignus habe.
Congruus obſes erit lupulus meus, hunc tibi trado,
Et veniente die qua reberis redeam.
Vt redeam nunquam damnum nullum tibi reſtat;
Sum pro confecto ſi iuuenis pereat.
Ille nocere poteſt, ego non viuendo nocebo,
Et tibi ſi perimas commoda nulla dabo.
Tolle meam pellem iam non erit apta catena.
Tolle meam carnem non erit apta cibus.
Neſcio cur miſerum corpus diſperdere quaeras,
Cum tibi de neutra parte ſit vtilius.
Vt breuiter narrem, quantocyus obſide ſumto
Dat remeare lupum credulus opilio.
Ille parans artem, qua falleret opilionem
Dum rediit monachum reperit & famulum.
O mi frater aue, nec deſpice verba precantis,
Nec quia peccaui me reprobare velis.
Poenitet erroris, bona mundi ſumere taedet.
Innocuumque pecus me iugulaſſe piget.
Vita breuis ſupereſt, nil prodeſt membra fouere,
Si ſit habenda mihi ulla ſalus animae.
Heu quoties fregi celeberima feſta diei,
Dum celebrat miſſam presbyter hoſtis eram.

Ac ego presbyteri vaccas rapuique, comedi A. C.
Pullos, gallinas atque boues rapui. INC.
Vndique ſanctorum rapui equites monachorum,
Sic ego multorum raptor & hoſtis eram.
Percute hinc baculo, vel quouis tange flagello.
Hanc animam tantum mi pie redde deo.
Caeſariem tondens latam rogo tonde coronam
Et mihi conuerſi da monachi tunicam.
Ne putes fruſtra tantum perferre laborem,
Cum mihi nunc data ſit do tibi munus ouem.
Si tibi non placeant data fercula carnis ouinae
Da famulo carnem, tu tibi vellus habe.
Vt recipit monachus nimis acceptabile munus,
Forpicibus ſumtis illico tondet eum.
Atque caput radens tantam ſtudet eſſe coronam,
Vt ſit ab auricula girans ad auriculam.
Et docet vlterius qualis foret ordo tenendus
Inde cucullatum praecipit eſſe lupum.
Cum lupus ad chorum perueniſſet monachorum
Vocibus altiſonis vlulat atque canit.
Quem monachi deridentes dixere priori
Anno quod taceat imperat hinc monacho.
Vt tacitus ſitis nimis quia diſſonus eſtis.
Sic narrant monachi, ſed prior inquit ei.
Ante fores templi volo quod cuſtos moneatis.
Sic lupus ante fores vt legat homo manet.
Cumque die quadam fratres miſſam celebrarent,
Ante refectorium contigit ire lupum.
Hic circumſpiciens nullum deuidit adeſſe;
Crede mihi paues deuorat ille decem.

Dum

A. C. INC.

Dum cuſtos pauum pauem ibi non reperiret,
Obſtupuit multum, cum foret inſolitum.
De facto vere commotus erat nimis ille,
Et circumſpiciens videt adeſſe lupum.
Quem grauiter caedens cuſtos ſibi taliter inquit:
Tanta vorare tibi regula coepta negat.
Et ſibi concitans irato verbere fuſtem
Dixit: Cum primis vltima damna lues.
Talia verba lupo poſtquam cuſtos retuliſſet,
Conturbat fratres fama nefanda lupi.
Mox remouetur ab his expulſus, fitq; bubulcus,
Et ſibi porcellos commiſere ſuos.
Dum cuſtodiſſet hos ad tempus ſtudioſe
Nequitiam primam diſſimulare nequit.
Sed vorat, & mactat, occidit, eoſque coactat
Morſibus atque ſuis tradita dum teneat.
Conſpiciunt monachi, quod nil facit officiorum,
Tranſmutatus honor, ſed magis ille furit.
Protinus a monachis diſcedere non rediturus
Praecipitur. Lupulus irrediturus abit.
Eſſet inauditum nimis, & mirabile dictum:
Si fluctus ſuper aduerſa tranſiret aquas.
Sic natura lupi ſi mutaretur ab eis
Nequitia magna ridiculoſa foret.
Venerat illa dies, reddi qua debuit obſes,
Qua lupus vt rediit pollicitus fuerit.
Rediit, & paſtor cognoſcere vix valet illum,
Nam modo fulvus erat, qui fuit ante niger.
Qualis eras? inquit: nimis es mutatus ab illo,
Tunc dico, quando captus eras laqueo.
Ille caput flectit, nudante fronte cucullam

De-

Deponit, ſed fraus ſub bonitate latet. A. C.
Paſtorem ſaluare iubet: Benedicite; dixit INC.
Ora rigans lacrimis talia verba tulit:
Vulneribus lapidum, mihi quae dederas, laceratus
Nuper eram languens. Aſſuit & medicus.
Ille premens venam pulſum male currere ſenſit,
Et mihi: non viues ſed morieris; ait.
Interea monachus venit, vt me viſitet aegrum,
Et monet, vt tandem poeniteam ſcelerum.
Spemque dedit firmam, quod nullus perditus eſſet,
Cui mala vita fuit, ſi bona mors fieret.
Hanc mihi perſvaſit penitus contemnere vitam,
Et mihi ſic raſo tradidit hunc habitum.
Vt veteres mores alimentaque priſca reliqui,
Qui fueram languens illico conualui.
Nunc, quia debuerat meus obſes perdere vitam,
Ne pereat, vitam ponere quaero meam.
Ac rediens, ſicut me conſtitui rediturum,
Quid tibi reſtituam non habeo proprium.
Fallere nolo fidem, ſi vis parcere parce.
Si placet vt peream me citius perime.
Haec mea, paſtor ait, te laedat dextera nunquam,
Sed quoniam laeſi, poſtulo, da veniam.
Interimens monachum duplex fierem homicida;
Obſes erit liber, tuque domum remea.
Tunc remeant hilares. Timet hic, moratur in agro.

Et

A. C. Et lupus eſuriens protulit haec lupulo:
INC. Crede mihi frater nimis eſt caro dulcis ouina,
Et cibus aſper erit caſeus atque faba.
Non opus aſſumam, quod non poſſum tolerare.
Dixit, & vt dudum coepit oues rapere.
Sed breue poſt tempus, dum rapto veſcitur agno,
Aſpicit hunc, & ſic arguit, opilio,
Sanctulus es monachus, non debes carne cibari.
Non ita ſancta iubet regula Baſilii,
Inde Lupus: Non eſt ſimplex, ait, ordo bonorum.
Tunc male deluſum ſe vidit opilio.
Poſtea quando famem natique ſuamque videret
Raptor, oberrantem reperit ecce capram.
Sola ſtat in monte carpendo vireta capella
Ex improuiſo proſiliente lupo.
Tu quoque iure modo, lupus inquit, paſcua mordes.
Crede mihi feci neſcio, capra refert.
At lupus intonuit: Reddes conuiuia pelle.
Vnde leuat tales haec tremebunda preces:
Praeueniam mortem miſſis concede duabus.
Vna tibi, domine, proſit, & vna mihi.
Sic ait. Illa canit altum diapente caprinum.
Affuit opilio proſiliente cane.
Tunc lupus aufugiens: Poteris legiſſe, canebas
Non mihi, ſed miſſa profuit illa tibi.
Plus aliis pro te quam tu tibi credere noli.
Qui tibi dormitat ſcit vigilare ſibi.

Pro-

Proſequitur genus ergo caprae lupus, vt properando A. C.
Curſitat, hircus eum conſpicit atque fugit. INC.
Arboris enormis dum culmen ſcanderet hircus
Hunc ſequitur rapido quod foret eſca lupo.
Spes tibi nulla fugae, trepidans ſe vertit ad ipſum,
Cum via vertenti vix daret arcta locum.
Dentibus ergo lupus minitat ſtridentibus hirco,
Cornua pro clypeo porrigit ille lupo.
Sed quia non potuit ſub barba tangere collum
Nititur a ſupera prandere parte capram.
-- -- -- -- -- -- -- -- --
Nec rixae longam dat via ſtricta moram.
Ambo cadunt, ambo dependent, & iugulantur.
Hinc lupus, hinc hircus, flent ſua damna, cadunt.
Scit deus hic anima requie qua gaudeat hircus,
Sed ſcio ſtyx animam quod tenet atra lupi.

XXVI.

ANONYMVS.

Qui ſcripſit carmen de fraudibus Hoſpitum publicorum, titulo *Peregrinus*. Ex duobus illud Codicibus manuſcriptis bibliothecae Helmſtadienſis Academicae exhibeo, velut lectu non adeo indignum. INC.

Incipit Peregrinus.

Olim qui peregre fortaſſe voles proficiſci,
Tutius vt vadas, haec mea ſcripta legas.
Qualicunque metro te deuitare docebo

Re-

Digitized by Google

A. C. INC.

Retia, quae nummo tendit auarus homo.
Non tot ſunt auium laquei, pedicaeque a) ferarum,
Quot laqueos nummo tendit auarus homo.
Viſcera diſpenſat, & texit aranea telas,
Vt ſit pro pretio muſca laboris ei.
Sic animam perdit, b) corpusque fatigat, auarus,
Si nummum capiat, nil ſua damna querens.
O miſer! & plus quam miſer, immo miſerrime, nunquam
Haec Euangelii dicta notanda putas?
Quid prodeſt homini lati lucratio mundi?
Damno ſint animae ſi ſua lucra ſuae?
Diſce miſer, quod diuitiae ſint ſpina tricuſpis,
Quae ſemper cupidi pungere corda ſolent.
Diuitias vna parit, altera collateralis
Eſt. Tandem ſequitur tertia cuſpis eas.
Alternis etenim vicibus labor, & timor, ira
Immo dolor, cupidos extenuare ſolent.
Aes labor accumulat, ſeruat timor, & dolor aufert;
Has aeris parcas, quiſquis es, eſſe ſcias.
Cloto labor, Lacheſis timor, Athropos dolor hic ſunt,
Quae

XXVI. a) quibus pedes illaqueantur b) MS. *prodit*

Quae cupidi mentem moeſtificare ſolent.
Namque labore graui multo diſcrimine vitae
Tam cito labentes accumulantur opes.
Non ignis nec aquae terret diſcrimen auaros.
Improba ſpes lucri nulla pericla timet.
Quaeris vt expediam, qua ſollicitudine parcas
Seruet auarus opes, quoue timore colat?
Promtius expediam: Qua ſollicitudine nidum
Seruat auis pullos cum fouet illa ſuos.
Quis dolor amiſſis rebus conſumat auarum
Quemlibet exempla cottidiana docent.
Nec dolor iſte latere poteſt, quem teſtificata
Os, manus, ac oculi, ſigna doloris habent.
Os clamore ſonat, planctu manus, & lacrymarum
Imbre madent oculi, ſic dolor occat opes.
Quis niſi mentis inops ad opes ſuſpiret habendas?
Quis mihi pauperiem iudicet eſſe malam?
Saepius ex opibus ſurgunt faſtus, gula, luxus,
Pauperies humilis ſobria, caſta, manet.
Aſt in praecipiti quoniam ſtetit ardor habendi,
Expedit, vt diſcat quiſque cauere ſibi.
Praecipue peregrinus, & ignotus; quia plures
Talibus inſurgunt, inſidiisque premunt.

A. C. INC.

His ego compatiens decreui ſcribere fraudes,
Per quas emungit hoſpes iniquus eos.
Vt fraus, nota magis, noceat minus, expoſitoſque
Tendiculos nummi quisque cauere ſciat.
Limina ſanctorum ſi quando petunt peregrini
Pluribus *c*) inuitans obuius exit eis.
Occurritq; aliquis plena plus ſaepe diaeta,
Ducat vt hoſpitio te, peregrine, ſuo.
Non pietatis ope tactus, ſed amore crumenae,
Vt releuet grauidam compatiente manu,
Heu quot lacinas *d*) pateris miſeranda crumena!
Mantica quam modico tempore clauſa manes!
Mantica vae miſerae nimium vicina crumenae!
Mantica vae quoties in tua damna paris.
Obuius ergo venit praemiſſus ab hoſpite ſeruus
Exſpectans, domino quos vocet ipſe ſuo.
Dumque venire videt peregrinos, iungitur illis,
Quos ſaluere iubens iſta referre ſolet:
Cuiates eſtis fratres? quo certificatus
Ipſorum patriam laude beare ſtudet.
Atque ita felices, quibus ibi contigit eſſe

In

c) MS. II. *plurimus.* *d*) forte *lacinias*.

In patria, ſimilis non reperitur ei. A. C.
Haec eſt, quae ſola fidei conſeruat honores. INC.
Proh dolor! haec aliis eſt aliena locis.
Militat haec Marti, ſcrutatur Apollinis artes,
Patria, re gemino vernat honore potens.
Fertilitate praeit terras ſub vtroque iacentes
Cardine, totius gloria ſola ſoli.
Tandem de dominis quaerit, caſtrisque, locisque.
Et quaſi nota vocat nomine quaeque ſuo.
Nam quod praedidicit praeſentibus a peregrinis
Enumerans, veluti ſingula nota, refert.
Ipſorumque loquens idiomate compatriotas,
De quocunque loco ſint, probat eſſe ſuos,
Sic laqueos celat; ſic fraudes palliat, vt ſic
Credula ſimplicitas credat abeſſe dolos.
Sic mel apis, ſtimulumque, gerit, ſic ore canendo
Sirenes vngues diſſimulare ſolent.
Ad finem tandem properans inquirit ab ipſis:
Cuius in hoſpitio membra leuare velint?
Commendansque ſuum dominum, ſuadensque, quod eius
Intrent hoſpitium, talia lina iacit:
Vobis conſulere teneor, quia compatriotae
Praeſidium debet quilibet eſſe ſuo.
Exulis eſt, quod in exilio ſint compatriotae,

A. C. Compatiens veram continuando fidem.
ING. Dicite num noſtis, fama referente, fidelem
Gerhardum, notum laude fideque, virum.
Hunc ego prae reliquis burgi burgenſibus huius
Elegi, dominus eſſet vt ille meus.
Adiui certe de laude viri licet abſens.
Nam famam probitas nulla latere poteſt.
Hac tamen in huius titulis mihi teſtor iniquam,
Inuida conticuit quae referenda forent.
Inuida fortaſſis non eſt, ſed verius impos. *e*)
Multa licet narret, omnia nemo poteſt.
Si qua tamen recitans *f*) redimit dicendo fidelem,
A fidei titulis intitulando virum.
Hoc adhuc tantum virtutes colligit omnes:
Nam virtus nulla ſola manere poteſt.
Sed quia non potuit a qualibet intitulari,
Obtinuit titulum nominis vna fides.
Quae tantum ſortita virum ceſſiſſe ſorores
Gaudeat & ſola publica regna regat.
Pace loquar fidei, ſibi plus accreſcit honoris
De probitate viri, quam ferat ipſa ſibi.
Ius ſequitur, vim proſequitur, cauſas miſerorum
Semper proſequitur, aſſequiturque decus.
Sparſit opes ad opus inopum, dat opem tribulatis.
Hoc vt opus ſit opi, cum ſit opertus ope.
Hu-

e) MS. II. *inops.* *f*) MS. II. *recitet.*

Huius ſi laudes numerare velim, prius omne A. C.
Ebiberet quamuis paruula muſca mare. INC.
Et prius innumera numerarem ſidera coeli,
Quam poſſem laudes enumerare viri.
Nec tamen propter mea credite verba, ſed ipſum
Qualis ſit, quem ſic laudo, probate virum.
Nam ſemper ſecum conſueuerunt peregrini
Noſtrates omni commoditate frui.
Quippe probe ſecum noſtri quoque compatriotae
Vt puta praeterita nocte fuere viri.
Illi iurabant, alias ſe non habuiſſe
Hoſpitium melius commodiusue ſuo.
Inque ſuum velle ſe promiſere redire
Hoſpitium, ſi dent fata redire ſibi.
Nec quenquam recipit alium, niſi compatriotas
Noſtros, ac illis commoda multa facit.
Quos, quia prae reliquis ſcit diſcretos & honeſtos,
Suſcipit hoſpitium commoditate ſui.
Tamque leui pretio dat eis ſua, vel leuiori
Vendere quam ſoleat ciuibus ipſe ſuis.
Nam neque vina, nec annonam, mercatur ab illis,
Vendat vt hoſpitibus carius illa ſuis
Immo ſuus dat ager fruges, ſibi vinea vinum,
Hortus olus, pratum gramina, ligna nemus.
Idcirco leuiore foro vobis dabit iſta,

A. C. INC Quam qui pro nummis ſingula pauper emit.
Nam qui mercantur, vt vendant carius, illi
Paſcere de lucro ſeque ſuosque ſolent.
Credite, non eget hoc lucro dominus meus, immo
Commoda plus veſtra, quam ſua lucra, ſitit.
Ergo bonis auibus veniſtis, quia vobis
Occurri. Super hoc gratificate Deo.
Ipſe ego felicem me gratulor eſſe, quod adſit
Vobis ſermonis copia tanta mihi.
Iuſſus eram certe procedere longius, aſt nunc
Vobiſcum propter vos repedare volo.
Nam timeo, nequam ſi forſitan hoſpitis aedem
Intraretis, vbi commoda nulla forent
Sunt etenim multi, qui ſuſcipiunt peregrinos
Emungendi ſpe, non pietatis ope.
Ergo vitetis hos, dum vitare poteſtis,
Qui damnis veſtris ſic inhiare ſolent.
Ad minus hac nocte tales vitabitis, immo
Omni vos faciam commoditate frui.
Commoda tot faciam vobis, quot nullus habere
Poſſet in hoſpitio commoda plura ſuo.
Ad ſummum peream, niſi ſic ſeruiuero vobis,
Quod veſtro merear iure fauore frui.

Et

Et ſi ſunt pedites peregrini, quo magis illos A. C.
Alliciat, ſolet hac calliditate frui. INC.
Sarcinulas, veſtes, illo, quo venerat ante,
Ducit equo, feſſos exonerando viros.
Ipſorumque aliquem feſſum, vel forſitan aegrum,
Ducit equo tanquam compatiendo ſibi,
Intera magis hoſpitio propiatur, *g*) & ecce
Inuitare viros obuia turba ruit,
Tunc qui ducit eos metuens ne forte ſequantur
Quenquam praeter eum callidus iſta refert.
En ſeductores, ſeductorumque clientes,
Occurrent, qui vos illaqueare volunt.
Certatim veniunt, vos inuitare, luporum
More ruunt, pecudum quando pericla petunt.
Sunt apes, mel in ore gerant, ſtimulosque recondunt
In cauda colubres florida prata tegunt.
Mel dulcis verbi fuco fel acerbat acerbi
Diſcors eſt cordi lingua doloſa mali
Iſti promittunt vobis quam plurima, quisque
Plus alio dantes verba ſed absque fune. *h*)
Dumque vident, nil promiſſa precesque valere,
Vos terrere minis falſa minando volunt.

 Me

g) MS. II. *properatur.* *h*) MS. II. *fuere.* Vtrumque obſcurum.

A C. Me ſeductorem dicent, & vos ſpoliatum
INC. Ducere, fingentes crimina multa mihi.
Et poſtquam portas vicosq; intrabitis vrbis,
Omnis in hoſpitio vos volet eſſe ſuo.
Maior erit clamor, maior fit in vrbe tumultus,
Quam de conflictu bellica caſtra fremunt.
Nil autem quicquid promittant, ſiue minentur,
Curetis, recto me comitate gradu.
Vix bene finiuit monitus inuiaque clientes
Certatim veniunt alliciuntque viros.
Quos dum promiſſis ſecum precibusque vocare
Non poſſunt, miſcent iurgia multa minis.
Ipſorumque aliquis animi de felle propinans
His verbis cordis teſtificatur opes.
Ite malis auibus. Confuſio, ſcandala, damna,
Veſtrum perpetuo concomitentur iter.
O miſeri, ſtolidique boues! rationis egentes!
Quo ruitis capti fraude doloque viri?
Pabula praetendit coquus, abſconditque ſecurim,
Vt male ſecurum victimet ipſe bouem
Sic verbis iſte cepit vos dulcibus, vt ſic
Vos emungendi copia fiat ei.
Quamvis haec & plura minetur & vnus & alter,
Conſtat propoſitum flectere nolle viros.

Vr-

Vrbis per medium nullo reuuiante recenti A. C.
Se praecedentis concomitantur iter. INC.
Quos poſtquam ſeruus domini perduxit ad aedem,
Proponit domino perfidus iſta ſuo.
Ecce meos vobis adduco compatriotas,
Et precor, vt laete ſuſcipiatis eos.
Nam nec in hoc anno tam delectos mihi vidi
His igitur fieri commoda multa precor.
Cui dominus: fauſto veniant precor omine, certe
Quod potero faciam commoditatis eis.
Nec mora, vina probant, & monſtrari ſibi poſcunt.
Menſuram quarti detur abinde rogant.
Vina probat guſtus, menſuram viſus obambit,
Cenſet, quid dandum ſit, rationis apex
Taxato pretio quaerunt, ſi ſufficientes
Lectos his habeat omnibus? Hoſpes ait:
Numquid ſufficiet vobis, quod ſaepe ducentis
Sufficit integra commoditate viris.
Intrant ergo domum, baculos ſaccosque reponunt,
Et iam diſponunt commoda quisq; ſuum.
Certatim ſtudio ventri ſeruire ſtudetur.
Praeparat ille focum, comparat ille *i)* cibum:
Tutelamque pedum ſotulares conſuit alter

i) MS. II. *ecce.*

A. C. INC.

Hic vngendo ſuos mollificare ſtudet.
Dumque ita diuerſis ſtudiis diuerſa geruntur,
Et iam iuncta foco continet olla cibum:
Exit ab hoſpitio ſeruus, qui duxerat illos,
Occurritque aliis, his velut ante, viris.
Extrahitur tandem crudis humoribus igne
Aſſus vel coctus ſubueniente cibus.
Diſponunt igitur coenam, Cereremque locantes
In menſa ferri bacchica dona rogant.
Tunc vinum peius datur, & menſura minor, quam
Primo monſtrarat hoſpes iniquus eis.
Quod dum conſtat eis, ira ſuadente: malignus
Hoſpes, exclamant, impietatis amans.
En vinum peius das, menſuramque minorem
Quam promiſiſti, fraude doloque nocens
Tunc velut admirans, & non ſibi conſcius, hoſpes
Se cruce conſignans intonat ore fero:
Degeneres, nequamque viri, qui fallere ſueti,
Fallaces alios creditis eſſe viros.
Fertur, & eſt verum, quo crimine quisque laborat,
Imbutum ſimili quemlibet eſſe putat.
Exemploque ſui falli fallax timet, & ſi
Nil noceat, tamen eſt fraus ſua terror ei.

Sic-

Sic nunquam ſecurus erit, nunquam bene viuet A. C. INC.
Semper continuis k) eſt timor ille ſuus.
Alterni comites ſibi ſunt probra, iurgia, rixae,
Praelia, vulnera, mors, tartareusque dolor.
Creditis, o turpes! animam me perdere velle
Pro tantillo? Non; aeſtimo pluris eam.
Non recito veluti iactans, ſed gloria Chriſto,
Bis Romae peregre progrediendo fui.
Et ſemel ad ſanctum Jacobum. Nolit Deus vnquam
Praemia me tanta perdere fraude mea.
Sed neque tam propere *l*) quenquam reprehendere fraude
Debetis, niſi fraus ſit manifeſta prius.
Nonne locum vidiſtis, vbi *m*) fuit illa lagena,
Cuius tunc vobis vina probanda dedi.
Ite, videte, lagena loco nec dùm niſi eodem,
Cuius nunc vobis vina bibenda dedi.
Vadent ergo, videntque loco quod vas ſit eodem,
Quo fuit hoc, cuius vina bibere prius.
Tunc quaſi conuicti coguntur credere falſum,
Et ſe dixiſſe tot ſibi probra dolent.
Aſt hoſpes ſic confuſis obiurgat vt ante.

Jur-

k) MS. II. *continuus.* *l*) MS. II. *proprio.* *m*) *vidiſtis locum quo* MS. II.

A. C. INC.

Jurgia plura tamen hoſpita ſaeua facit.
Innatumque ſibi fundens ex ore venenum
Cuius ſit ſexus, probra loquendo, probat.
Femineis certe feruens audacia linguis
Quaelibet ore leo eſt femina, corde lupus.
Sic de menſura periit querimonia, *n*) ne plus
Obiectum fraudis imputet hoſpes eis.
Quapropter plenae laxantur fraudis habenae.
Fraus ſi nil metuat cuncta licere putat.
Saepe malus mala, non imo quia ſunt mala, vitat,
Sed quia deprenſum poena ſequatur eum.
Diſcumbunt tandem coenaturi peregrini,
Vina gratanter qualiacunque bibunt.
Dumque triumpharint Bacchusque Cereſque, repulſis
Hoſtibus hicque ſitim vicerat, illa famem.
Surgitur a coena ſtratumque rogant peregrini
Vt noctis feſſa membra quiete leuent.
Improba tunc nigros impletos ſtramine ſaccos
Pro pactis lectis hoſpita ſternit eis.
Hos vero conuicta *o*) ſaccos tulit a pede dicta; *p*)
Sed nec abeſt, qui de puluere nomen habet. *q*)
Saccorum ſordes nequeo deſcribere plene.
Heu

n) MS. II. *memoria.* *o*) MS. II. *cornuta,* *p*) pediculus. *q*) pulex.

Heu quotiens hinc eſt nauſea facta mihi! A. C.
Nunc noua miſcentur de lectis iurgia, quod non INC.
Sicut promiſit, ſtrauerit hoſpes eis.
Et quod pro lectis ſacros ſubſtrauerit ipſis
Praeduro factos ſtramine ſorde nigros.
Hoſpita tunc iterum facilem maledicere linguam
Exerit, *r*) & verbis praelia dira mouet.
Atque ita. Villani, non his digni ſatis eſtis
Lectis, o turpes degeneresque viri.
Saepe iacent his in lectis, quorum fore ſerui
Poſſetis, ſaluo quiuis honore ſuo.
Dicite! quid lucri de vobis conſequimur? quod
Vos inuitamus, hoſpitiumque damus
Propter vos patimur incommoda multa nihilque,
Quo compenſetur, vtilitatis adeſt.
Vina quidem noſtra pretio venduntur eodem
Vobis, quo noſtris ciuibus illa damus.
Cur igitur lectos, cuſſinaque mollia plumis,
Vobis ſubſternam, neſcio. Fructus abeſt.
De lectis ſic ſopitur querimonia tota,
Strataque gratanter qualia cunque petunt.
Poſtremo pauca cuſſina domeſtica portat,
Vt

r) MS. II. *Excitat*

A. C. INC.

Vt ſic offenſos mitiget illa viros.
Dicens: multa licet nobis opprobria falſa
Dixeritis, tamen hoc non meminiſſe volo,
Intuituque Dei, quantum poſſum melius, vos
Procurabo, bonum retribuendo malis.
En praeter ſolitum cuſſinum cuilibet addo,
Vt merear veſtro participare bono.
Attamen hoc moneo, ne tam proni maledictis
Sitis, nam lites iurgia ſaepe mouent.
Taliter inſtructi grates referunt peregrini,
Hoc *s*) ſe ſpondentes dogmate *t*) velle frui. *u*)
Tunc modicum vini fert in cratere propinans
Gratis, quo ſibi plus hoſpes amicet eos.
Et rogat, vt potent ſanctae Gertrudis amore,
Vt poſſent omni proſperitate frui
Letheos etiam calices poſt quinque propinat,
Vt ſomno preſſos exſpoliare queant.
Pocula ſuſcipiunt, grates communiter illi
Reddentes ſuper hoc, quod bene tractet eos.
Sic abolet tandem, quicquid deliquerat ante,
Vt ſibi confiſos denuo fallat eos.
Ergo ferens chartam, ſignumue aliud dat eis, vt

Cras

s) MS. II. *Haec.* *t*) MS. II. *dogmata.* *u*] MS. II. *ſequi.*

Cras ſic hoſpitium prouideatur eis. A. C.
Quod tradens dicit: cras vobis hoſpes honeſtus INC.
Hoc ſigno dabitur hoſpitiumque bonum.
Cras eritis cum fratre meo, ſignumque ferentes
Hoc, a quo miſſum ſit, referetis ei.
Quo viſo vos ſuſcipiet laetanter, & omni
Propter me faciet commoditate frui.
Chunradus nomen eſt illi, ſed quia ſaepe
Nomen idem plures ſignificare ſolet:
Additur huic felix, vt ſic determinet ipſum
Verius, adiectae proprietatis honor.
Iſtius adiectiui naturaliter ipſum
Non contingenti munere forma beat.
Non tantum poſitiuus eum, vel comparatiuus,
Felicem, verum tertius ordo beat.
Felix eſt rebus, hominumque fauore beatus
Et felix, quia non diſplicet ille Deo.
Nam cui diſpliceat fidei baſis, immo columna,
Iuſtitiae cultor, & pietatis amans.
Ore, manu, corde, diſpenſat opem pietatis,
Erudiens, tribuens, compatiendo gemens.
Ac vt de facili domus illius inueniatur,
Indicat expreſſe pendula ſella fores.
Cras cum quod noſtro prandere poteſtis amico,
Quem virtus plena laude beare ſtudet.
In quo multimodas dotes natura locauit,
Pau-

A. C. INC.

Pauperior ſolito munere facta ſuo.
Hic bonus Arnoldus eſt a bonitate vocatus,
In quo virtutum conuenit omne bonum.
Iſtius ante domum pendet ſcyphus. Hic generoſa;
Quae recreent feſſos, vendere vina ſolet.
Huic quoque dicetis, ſibi vos a me fore miſſos,
Vt pretio vobis det ſua vina leui.
His dictis hoſpes dormitum vadit, & ipſos
Optat felici nocte bonaque frui.
Inque vicem laetae noctis requiem peregrini
Huic optant, multum gratificando ſibi.
Tandem dormitur, tunc ſurgit ſaepius hoſpes,
Tendans, ſi loculos alleuiare queat.
Hinc fit quod cubitum diues quis vadit, & idem
Surgit inops loculos euacuante manu.
Diluculo ſurgunt, dominoque domus benedicunt.
Ianua pandit iter, egrediuntur enim.
Et villae tandem propiant, vbi prandia ſumant.
Inuitansque iterum turba fatigat eos,
Ac operam perdit, eiusque tecta ſubintrant
Cum quo prandere ſuaſerat hoſpes eis.
Exponuntque ſibi, quis eos transmiſerit illuc.
Quo ſcito laete ſuſcipit hoſpes eos.

Mul-

A. C. INC.

Multaque promittit nil ſoluens, nam ſua vina
 Vendit eis quanto carius ipſe poteſt,
Nec mora, prandetur, quaſi ſurgunt, abeuntque,
 Dilatumque prius aggrediuntur *x*] iter.
Hoſpitio tandem propiant, tunc vnda clientum
 Effluit, inuitans alliciensque viros.
Quas tunc planditias dat gens ſapiens adulandi
 Quantaque promittit nunc reticere volo.
Quae dum ſe cernunt in vanum fundere, multo
 Suffuſi felle verba proboſa mouent.
Iratique ſimul illum qui miſit eosque
 Ad quem mittuntur vituperando premunt.
Et ſi fortasſis illius nuntius adſit,
 Ad quem praeteritus deſtinat hoſpes eos,
Propoſitum ſtabilit, & verbis verba retundit,
 Omnimoda dominum laude beando ſuum,
Praeceditque viros, donec perduxerit illuc,
 Quo fore transmisſos pendula ſella docet.
Obuius excipit hosfelix Conradus, & ecce

x) MS. II. *progrediuntur*.

A. C. Praeſentant illi tradita ſigna ſibi.
INC. His viſis ſubiicit: ſcio, quis vos miſerit ad me
Hoſpitium vobis eius amore dabo.
Ingeminatque: bene veniatis, commoda multa
Spondet, & in pretio ſe dare vina leui.
Quicquid promittat nil lucra nil ſua captat,
Spe lucri ſcelera nulla patrare timens.
Attendens aequoque magis quod oportet habere
Vnde habeat nunquam diſcutiendo librat.
Et ſic Conradus felix, quamuis vitioſum *y)*
Excedit fratrem fraude doloque ſuum.
Spiritus illius etenim geminatur in iſto.
Ille malus, peior, peſſimus ipſe manet.
Gerhardus malus eſt, Arnoldus peior fuit. Aſt hic
Conradus malus eſt vlteriore gradu.
Haec & plura mala tolerant pedites peregrini.
Aſt equites illis plura dolenda ferunt,
Qui quotiens veniunt ſtudioſius alliciuntur.
Cur? quia plus ab eis vtilitatis habent.

Hos

y) MS. II. *vitioſus.*

Hos etenim vino, foeno, fraudant & auena. A. C. INC.
Inſuper hos aliter exſpoliare ſolent.
Fraude etenim faciunt, quod quamuis bene ſanus
Claudicet, & claudus eſſe putetur equus.
Hoc puto quod faciant, filis ſtringendo pedes, vel
Pungendo ſubulis in loca nota ſibi.
Tunc mercatur enim fraudis factor, quia ſecum
Ducere non poterit iam peregrinus eum.
Peioremque alium plus quam duplo ſibi vendit,
Et qui venit eques cogitur eſſe z) pedes.
Subducunt etiam furtiue vendita ſaepe
Pabula, furandi cum vacat hora ſibi.
His aliisque modis hoſpes ſpoliat peregrinos.
Idcirco ſtudeat quisque cauere ſibi.
Plura quidem dicturus eram de fraudibus horum;
Sed nimium longi taedia vito maris.
Nam ſi mille mihi linguas natura dediſſet,
Et concluſa foret quaelibet ore ſuo;
Non tamen innumeras fraudes laqueosque, doloſi

z) MS. II. *ire.*

A. C. INC.

Hoſpitis exſequerer, quem ſitis vrget opum.
Pauca quidem dixi velut expertus, ſed ab iſtis
Qui peregrinaris collige plura tibi.
En non hoſpitibus generaliter improperare *aa*)
Me credas Reprobos reprobo, laudo probos.
Vlterius ſcripturus eram, ſed longius ire
Non poſſunt feſſi claudipedes elegi.
Advertique breui quod ouant nouitate moderni,
Et noua verba niſi curta placere nouis.
Sed tamen vt ſenſum breuitas non ſyncopet, ac ſit.
Sub breuitate leuis, ſub leuitate breuis.
Ergo equus ad ſtabulum redeat, pontoque relicto
In portu teneat anchora iacta ratem.

XXVII.
PETRVS CAMELIANVS.

INC. Scripſit de *vita B. Katharinae Aegyptiae* carmine, quod ſeruatur manuſcriptum inter

aa) ſuccenſere.

ter Codices bibliothecae Bodleianae n. 941. v. Catalogos librorum MS. Angliae & Hiberniae p. 61. A. C. INC.

XXVIII.

REGINALDVS.

Natione Anglus. Ordinis S. Benedicti monachus Cantuarienſis in coenobio S. Auguſtini. Vir bonarum artium ſtudioſiſſimus & linguae Latinae peritisſimus. Imo in elegantia Romana mire floruit Selectoribus enim auctoribus perluſtrandis omne tempus, quod poterat, impendit. Euaſitque Rhetor & poeta inter ſuos inſignis. *a*) INC.

Scripſit de *vita Malchi* monachi carmine metrico *b*) Malchi cuiusdam Graeci hiſtorias Graecas vertiſſe in poemata Latina & operi hanc praefixiſſe notam *ſuper Malcum Bizantinum*, initio: *Praelia geſturus ludo pius;* narrat Jo. PITSEVS. *c*) Exſtat manuſcriptum inter codices bibliothecae Bodleianae n. 1429. *d*)

XXIX.

REIMBALDVS.

§ XXVIII. *a*) v. Joh. PITSEVS append. illuſtr. Angliae ſcriptor. Cent 3. n. 74. *b*) v. Catalogos MSStorum Angliae & Hiberniae pag. 71. b. n. 1429. in bibliotheca Bodleiana. *c*) l. c. *d*) v. Catalogos. l. c.

A. C. INC. Scripſit Verſus hexametros de *vitae S. Maioli ſcriptoribus Syro & Aldebaldo*; initio: *Inclyta ſanctorum cum ſint tot geſta piorum.* Praemiſſi ſunt vitae S. Maioli auctoribus Syro & Aldebaldo in Actis Sanctorum Maii per God. HENSCHENIVM & Dan. PAPEBROCHIVM Tom. II. ed. Antverp. 1680. d. XI. Mai. p. 668.

XXX.

REINERVS.

INC. Magiſter. Exſtat eius *Fagi Facetus de menſae moribus* carmen hexametrum, manuſcriptum in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. v. Joach. FELLERI catalog. p. 389. n. 330.

XXXI.

RICHARDVS.

INC. Frater cuiusdam ordinis. Scripſit metrice I. de *vita & canonizatione Bernhardi* abbatis Claraeuallenſis, quod ſeruatur manuſcriptum in Bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. II. De *glorioſo fine Bernhardi* abb. Clar. quod ſeruatur ibidem manuſcriptum. III. De *fundatione Claraevallis* quod habetur in bibliotheca memorata ſcriptum. Tria fecimus ſcripta quamuis

ex

ex Catalogo Joachimi FELLERI codicum manuſcriptorum bibliothecae Paulinae id non ſatis conſtet, Legitur ibi: *Frater Richardus de vita & canonizatione Bernhardi abbatis Claraeuallenſis, item de glorioſo fine eius, & fundatione Claraeuallis, metrice.* IV. Rythmicas *ſalutationes ad Bernhardum*, quae in bibliotheca dicta obſeruantur. v. FELLERI catalog. p. 311. n. 37. A. C. INC

XXXII.
THOMAS de CAMPO.

Frater Ordinis cuiusdam. Scripſit verſus *medicinales*, qui habentur manuſcripti in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis v. FELLERI catalog. p. 267. n. 3. INC.

XXXIII.
AEGIDIVS.

Magiſter, cuius verſus leonini ad *clauſtrales* exſtant manuſcripti in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. v. Ioach. FELLERI catalog. 166. n. 21. INC.

XXXIV.
BRVNO de COLONIA.

Scripſit *Lapidarium* compilatum ex Al- INC.

A. C. Jurgia plura tamen hoſpita ſaeua facit.
INC. Ignatumque ſibi fundens ex ore venenum
Cuius ſit ſexus, probra loquendo, probat.
Femineis certe feruens audacia linguis
Quaelibet ore leo eſt femina, corde lupus.
Sic de menſura periit querimonia, *n*) ne plus
Obiectum fraudis imputet hoſpes eis.
Quapropter plenæ laxantur fraudis habenæ.
Fraus ſi nil metuat cuncta licere putat.
Saepe malus mala, non imo quia ſunt mala, vitat,
Sed quia deprenſum poena ſequatur eum.
Diſcumbunt tandem coenaturi peregrini,
Vina gratanter qualiacunque bibunt.
Dumque triumpharint Bacchusque Ceresque, repulſis
Hoſtibus hicque ſitim vicerat, illa famem.
Surgitur a coena ſtratumque rogant peregrini
Vt noctis feſſa membra quiete leuent.
Improba tunc nigros impletos ſtramine ſaccos
Pro pactis lectis hoſpita ſternit eis.
Hos vero conuicta *o*) ſaccos tulit a pede dicta; *p*)
Sed nec abeſt, qui de puluere nomen habet. *q*)
Saccorum ſordes nequeo deſcribere plene.
Heu

n) MS. II. *memoria.* *o*) MS. II. *cornuta,* *p*) pediculus. *q*) pulex.

Heu quotiens hinc eſt nauſea facta mihi! A. C.
Ninc noua miſcentur de lectis iurgia, quod non INC.
Sicut promiſit, ſtrauerit hoſpes eis.
Et quod pro lectis ſacros ſubſtrauerit ipſis
Praeduro factos ſtramine ſorde nigros.
Hoſpita tunc iterum facilem maledicere linguam
Exerit, *r*) & verbis praelia dira mouet.
Atque ita. Villani, non his digni ſatis eſtis
Lectis, o turpes degeneresque viri.
Saepe iacent his in lectis, quorum fore ſerui
Poſſetis, ſaluo quiuis honore ſuo.
Dicite! quid lucri de vobis conſequimur? quod
Vos inuitamus, hoſpitiumque damus
Propter vos patimur incommoda multa nihilque,
Quo compenſetur, vtilitatis adeſt.
Vina quidem noſtra pretio venduntur eodem
Vobis, quo noſtris ciuibus illa damus.
Cur igitur lectos, cuſſinaque mollia plumis,
Vobis ſubſternam, neſcio. Fructus abeſt.
De lectis ſic ſopitur querimonia tota,
Strataque gratanter qualia cunque petunt.
Poſtremo pauca cuſſina domeſtica portat,
Vt

r) MS. II. *Excitat*

A. C. Vt ſic offenſos mitiget illa viros.
INC. Dicens: multa licet nobis opprobria falſa
Dixeritis, tamen hoc non meminiſſe volo.
Intuituque Dei, quantum poſſum melius, vos
Procurabo, bonum retribuendo malis.
En praeter ſolitum cuſſinum cuilibet addo,
Vt merear veſtro participare bono.
Attamen hoc moneo, ne tam proni maledictis
Sitis, nam lites iurgia ſaepe mouent.
Taliter inſtructi grates referunt peregrini,
Hoc *s*) ſe ſpondentes dogmate *t*) velle frui. *u*)
Tunc modicum vini fert in cratere propinans
Gratis, quo ſibi plus hoſpes amicet eos.
Et rogat, vt potent ſanctae Gertrudis amore,
Vt poſſent omni proſperitate frui
Letheos etiam calices poſt quinque propinat,
Vt ſomno preſſos exſpoliare queant.
Pocula ſuſcipiunt, grates communiter illi
Reddentes ſuper hoc, quod bene tractet eos.
Sic abolet tandem, quicquid deliquerat ante,
Vt ſibi confiſos denuo fallat eos.
Ergo ferens chartam, ſignumue aliud dat eis, vt
Cras

s) MS. II. *Haec.* *t*) MS. II. *dogmata.* *u*) MS. II. *ſequi.*

A. C. INC.

Cras ſic hoſpitium prouideatur eis.
Quod tradens dicit: cras vobis hoſpes honeſtus
Hoc ſigno dabitur hoſpitiumque bonum.
Cras eritis cum fratre meo, ſignumque ferentes
Hoc, a quo miſſum ſit, referetis ei.
Quo viſo vos ſuſcipiet laetanter, & omni
Propter me faciet commoditate frui.
Chunradus nomen eſt illi, ſed quia ſaepe
Nomen idem plures ſignificare ſolet:
Additur huic felix, vt ſic determinet ipſum
Verius, adiectae proprietatis honor.
Iſtius adiectiui naturaliter ipſum
Non contingenti munere forma beat.
Non tantum poſitiuus eum, vel comparatiuus,
Felicem, verum tertius ordo beat.
Felix eſt rebus, hominumque fauore beatus
Et felix, quia non diſplicet ille Deo.
Nam cui diſpliceat fidei baſis, immo columna,
Iuſtitiae cultor, & pietatis amans.
Ore, manu, corde, diſpenſat opem pietatis,
Erudiens, tribuens, compatiendo gemens.
Ac vt de facili domus illius inueniatur,
Indicat expreſſe pendula ſella fores.
Cras cum quod noſtro prandere poteſtis amico,
Quem virtus plena laude beare ſtudet.
In quo multimodas dotes natura locauit,
Pau-

Multaque promittit nil ſoluens, nam ſua vina A. C. INC.
Vendit eis quanto carius ipſe poteſt,
Nec mora, prandetur, quaſi ſurgunt, abeuntque,
Dilatumque prius aggrediuntur *x*] iter.
Hoſpitio tandem propiant, tunc vnda clientum
Effluit, inuitans alliciensque viros.
Quas tunc planditias dat gens ſapiens adulandi
Quantaque promittit nunc reticere volo.
Quae dum ſe cernunt in vanum fundere, multo
Suffuſi felle verba proboſa mouent.
Iratique ſimul illum qui miſit eosque
Ad quem mittuntur vituperando premunt.
Et ſi fortaſſis illius nuntius adſit,
Ad quem praeteritus deſtinat hoſpes eos,
Propoſitum ſtabilit, & verbis verba retundit,
Omnimoda dominum laude beando ſuum,
Praeceditque viros, donec perduxerit illuc,
Quo fore transmiſſos pendula ſella docet.
Obuius excipit hosfelix Conradus, & ecce

Hh hh Prae-

x) MS. II. *progrediuntur.*

A. C. INC.

Praeſentant illi tradita ſigna ſibi.
His viſis ſubiicit: ſcio, quis vos miſerit ad me
Hoſpitium vobis eius amore dabo.
Ingeminatque: bene veniatis, commoda multa
Spondet, & in pretio ſe dare vina leui.
Quicquid promittat nil lucra nil ſua captat,
Spe lucri ſcelera nulla patrare timens.
Attendens aequoque magis quod oportet habere
Vnde habeat nunquam diſcutiendo librat.
Et ſic Conradus felix, quamuis vitioſum *y)*
Excedit fratrem fraude doloque ſuum.
Spiritus illius etenim geminatur in iſto.
Ille malus, peior, peſſimus ipſe manet.
Gerhardus malus eſt, Arnoldus peior fuit. Aſt hic
Conradus malus eſt vlteriore gradu.
Haec & plura mala tolerant pedites peregrini.
Aſt equites illis plura dolenda ferunt,
Qui quotiens veniunt ſtudioſius alliciuntur.
Cur? quia plus ab eis vtilitatis habent.
Hos

y) MS. II. *vitioſus.*

Hos etenim vino, foeno, fraudant & auena. A. C. INC.
Inſuper hos aliter exſpoliare ſolent.
Fraude etenim faciunt, quod quamuis bene ſanus
Claudicet, & claudus eſſe putetur equus.
Hoc puto quod faciant, filis ſtringendo pedes, vel
Pungendo ſubulis in loca nota ſibi.
Tunc mercatur enim fraudis factor, quia ſecum
Ducere non poterit iam peregrinus eum.
Peioremque alium plus quam duplo ſibi vendit,
Et qui venit eques cogitur eſſe z) pedes.
Subducunt etiam furtiue vendita ſaepe
Pabula, furandi cum vacat hora ſibi.
His aliisque modis hoſpes ſpoliat peregrinos.
Idcirco ſtudeat quisque cauere ſibi.
Plura quidem dicturus eram de fraudibus horum;
Sed nimium longi taedia vito maris.
Nam ſi mille mihi linguas natura dediſſet,
Et concluſa foret quaelibet ore ſuo;
Non tamen innumeras fraudes laqueosque, doloſi

z) MS. II. *ire.*

A. C. INC.

Hoſpitis exſequerer, quem ſitis vrget opum.
Pauca quidem dixi velut expertus, ſed ab iſtis
Qui peregrinaris collige plura tibi.
En non hoſpitibus generaliter improperare *aa*)
Me credas Reprobos reprobo, laudo probos.
Vlterius ſcripturus eram, ſed longius ire
Non poſſunt feſſi claudipedes elegi.
Advertique breui quod ouant nouitate moderni,
Et noua verba niſi curta placere nouis.
Sed tamen vt ſenſum breuitas non ſyncopet, ac ſit.
Sub breuitate leuis, ſub leuitate breuis.
Ergo equus ad ſtabulum redeat, pontoque relicto
In portu teneat anchora iacta ratem.

XXVII.

PETRVS CAMELIANVS.

INC. Scripſit de *vita B. Katharinae Aegyptiae* carmine, quod ſeruatur manuſcriptum inter

aa) ſuccenſere.

ter Codices bibliothecae Bodleianae n. 941. v. Catalogos librorum MS. Angliae & Hiberniae p. 61. A. C. INC.

XXVIII.

REGINALDVS.

Natione Anglus. Ordinis S. Benedicti monachus Cantuarienſis in coenobio S. Auguſtini. Vir bonarum artium ſtudioſiſſimus & linguae Latinae peritisſimus. Imo in elegantia Romana mire floruit Selectoribus enim auctoribus perluſtrandis omne tempus, quod poterat, impendit. Euaſitque Rhetor & poeta inter ſuos inſignis. *a)* INC.

Scripſit de *vita Malchi* monachi carmine metrico *b)* Malchi cuiusdam Graeci hiſtorias Graecas vertiſſe in poemata Latina & operi hanc praefixiſſe notam *ſuper Malcum Bizantinum*, initio: *Praelia geſturus ludo pius;* narrat Jo. PITSEVS. *c)* Exſtat manuſcriptum inter codices bibliothecae Bodleianae n. 1429. *d)*

XXIX.

REIMBALDVS.

Hh hh 3 Scri-

XXVIII. *a)* v. Joh. PITSEVS append. illuſtr. Angliae ſcriptor. Cent 3. n. 74. b) v. Catalogos MSStorum Angliae & Hiberniae pag. 71. b. n. 1429. in bibliotheca Bodleiana. *c)* l. c. *d)* v. Catalogos. l. c.

A. C. Scripſit Verſus hexametros de *vitae S.*
INC. *Maioli ſcriptoribus Syro & Aldebaldo*; initio: *Inclyta ſanctorum cum ſint tot geſta piorum.* Praemiſſi ſunt vitae S. Maioli auctoribus Syro & Aldebaldo in Actis Sanctorum Maii per God. HENSCHENIVM & Dan. PAPEBROCHIVM Tom. II. ed. Antverp. 1680. d. XI. Mai. p. 668.

XXX.

REINERVS.

INC. Magiſter. Exſtat eius *Fagi Facetus de menſae moribus* carmen hexametrum, manuſcriptum in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. v. Joach. FELLERI catalog. p. 389. n. 330.

XXXI.

RICHARDVS.

INC. Frater cuiusdam ordinis. Scripſit metrice I. de *vita & canonizatione Bernhardi* abbatis Claraeuallenſis, quod ſeruatur manuſcriptum in Bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. II. De *glorioſo fine Bernhardi* abb. Clar. quod ſeruatur ibidem manuſcriptum. III. De *fundatione Claraevallis* quod habetur in bibliotheca memorata ſcriptum. Tria fecimus ſcripta quamuis

ex

ex Catalogo Ioachimi FELLERI codicum manuſcriptorum bibliothecae Paulinae id non ſatis conſtet, Legitur ibi: *Frater Richardus de vita & canonizatione Bernhardi abbatis Claraeuallenſis, item de glorioſo fine eius, & fundatione Claraeuallis, metrice.* IV. Rythmicas *ſalutationes ad Bernhardum*, quae in bibliotheca dicta obſeruantur. V. FELLERI catalog. p. 311. n. 37. A. C. INC

XXXII.
THOMAS de CAMPO.

Frater Ordinis cuiusdam. Scripſit verſus *medicinales*, qui habentur manuſcripti in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis V. FELLERI catalog. p. 267. n. 3. INC.

XXXIII.
AEGIDIVS.

Magiſter, cuius verſus leonini ad *clauſtrales* exſtant manuſcripti in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. V. Ioach. FELLERI catalog. 166. n. 21. INC.

XXXIV.
BRVNO de COLONIA.

Scripſit *Lapidarium* compilatum ex Al- INC.

A. C. INC. berto M. de mineralibus. Codicem manuſcriptum operis ſeruat bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. v. FELLERI catalog. p. 291. n. 12.

XXXV.
FLORINVS.

INC. Magiſter. Scripſit Phyſiologum, ſiue librum de natura animalium elegiacum, qui manuſcriptus exſtat in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. v. Joach. FELLERI catalog. p. 391. n. 638.

XXXVI.
GALFRIDVS.

INC. Seu GAVFRIDVS. Scripſit poema ſuper Machabaeos, quod manuſcriptum ſeruatur inter Codices Laudianos bibliothecae Bodleianae n. 812. v. Catalogos librorum MSS. Angliae & Hiberniae p. 59.

XXXVII.
GEORGIVS MAYRIGENSIS.

INC. Eius elegia de *poetices commoditatibus* manuſcripta ſeruatur in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. v. FELLERI catalog. p. 392. n. 740.

XXXVIII.

A. C.

XXXVIII.
BICINVS.

Exſtat titulo: *Bicinus de ſtatu monachorum non mendicantium* rythmus manuſcriptus in bibliotheca Academica Helmſtadienſi, cuius initium: INC.

Olim noſtrum ordinem principes laudabant
Et Romani principes ipſum honorabant
Grata priuilegia gratis nobis dabant
Et praeter ſuffragia nihil poſtulabant.

XXXIX.
ANONYMVS.

Qui ſcripſit *vitam Judae traditoris* verſu hexametro, initio: *Cunctorum veterum placuere poemata multum;* quae exſtat manuſcripta in codice quodam bibliothecae Helmſtadienſis. Idem videtur eſſe auctor in eodem Codice manuſcripto ſubſequentis *Vitae Pilati* Chriſti Judicis, initio: *Si veluti quondam ſcriptorum nil ſcripta placerent.* INC.

A. C.
INC.

XXXX.
GILBERTVS.

Scripſit *Hiſtoriam Alexandri M.* ex cuius cap. I. verſus XX. hexametro genere ſcriptos producit Thomas RVDBORNE in Hiſtor. Maj. Wintonien. L. IV. c. V. v. Angliam Sacram ed. Londin. 1691. p. 242.

XXXXI.
GVIDO VINCENTIVS.

INC. Ordinis praedicatorum, cuius exſtat *Margarita ſacrae ſcripturae*, vel tota Biblia metrice abbreuiata, manuſcripta in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. v. Joach. FELLERI catalog. p. 343. n. 21.

XXXXII.
LVDOLPHVS de LVCO.

INC. Magiſter. Scripſit *Flores Grammaticae* verſu hexametro, qui manuſcripti exſtant in Codice quodam bibliothecae Helmſtadienſis, initio: *Flores Grammaticae propono ſcribere Chriſte.*

XXXXIII.

A. C. INC.

XXXXIII.

BERNHARDVS WESTERRODES.

Scripſit *Planctum* initio: *Collationis gratia, pertracturus aliqua de ſtatu clericali*; qui exſtat inter varia doctorum piorumque virorum de corrupto eccleſiae ſtatu poemata per Matth. FLACIVM p. 101.

XXXXIV.

ANONYMI VARII.

Qui leguntur inter Varia doctorum piorumque virorum de corrupto eccleſiae ſtatu poemata per Matth. FLACIVM Baſileae 1556. Exſcribam titulos ſeu inſcriptiones carminum & eorum initia. INC.

I. *Cleri fletus: Hoc eſt deploratio perditae malitiae Clericorum, ſeu ſpiritualium Antichriſti, olim ante annos* 100. *vel amplius, ab aliquo pio, templi domini repurgationem videre cupiente, conſcripta.* Initium: *Mundus falſo dictus mundus* Legitur l. c. p. 90.

II.

A. C. INC. II. *In Epiſcureiſmum & ſimoniam Praelatorum ſpiritualium, & corruptelas, tyrannidemque nummi.* Initio: *Satis vobis notum eſt & res manifeſta.* Exſtat ibidem pag. 133.

III. *De nouo ſtatu eccleſiae elegiacum carmen.* initio: *Corruit Eccleſia ſtipulae ſuffulta columna.* Exſtat in collectione Flaciana pag. 122.

IV. *Antiqui rythmi de ſtatu mundi.* Initio: *Receſſit hoc tempore Lex a ſacerdotibus* Legitur ibid. p. 182.

V. *Planctus Eccleſiae.* initio: *Rogo corde pertractetur.* Exſtat ibid. p. 214.

VI. *De Simonia vetuſtum carmen* hexametrum, initio: *Creuit in Eccleſia monſtrum genitore Loſinga* Legitur ibidem pag. 234.

VII. *Rhythmi quos poſt Synodum Lateranenſem anno D. 1216. nobilis quidam Anglus in ſacerdotalis coniugii fauorem compoſuit;* initio:

tio: *Priſciani regula penitus caſſatur.* Exſtat INC. ibid. pag. 236.

VIII. *Conſultatio ſacerdotum quorundam, ſuper mandato Praeſulis facto, vt & concubinas habitas abigant, & poſthac nullas alant: ex vetuſto exemplari, & manuſcripto.* initio: *Clerus & presbyteri nuper conſedere.* Exſtat ibid. 371.

IX. *Carmen ex antiquo codice.* initio: *Pater, fili, ſpiritus ſancte ſeptiformis.* Exſtat ibid. p. 396.

X. *Quod Romana auaritia ſit Scylla, Syrtis & Charybdis pecuniae gentium.* initio: *Propter Sion non tacebo.* Exſtat in Collectione Flaciana pag. 408. Varias lectines ex manuſcripto quodam Vratislauienſi ab amico mecum communicatas dabo. Verſu. 6. Flac: *ſed &.* manuſcriptum *iacet* verſu. 12. Flac. *vidi vidi.* manuſcriptum *videns vidi.* vers. 21. Flac. *ibi pugna.* manuſcriptum *hic concurſus.* vers.

27.

A. C. INC. 27. Flac. *hominum.* manuſcriptum *humanum.* vers. 30. Flac. *habes.* manuſcriptum *habens.* vers. 31. Flac. *Franconem.* manuſcriptum *Tremonem.* vers. 37. Flac. *panni.* manuſcriptum *palam.* vers. 41. Flac. *Franconis.* manuſcriptum *Tremonis.* vers. 42. Flac. *Franco.* manuſcriptum *Tremo.* vid. 44. Flac. *parcet homini.* manuſcriptum *paret ſangvini.* vers. 60. Flac. *Vti reum.* manuſcriptum *nunc rem ſermo.* vers. 61. Flac. *hic.* manuſcriptum *&.* vers. 64. Flac. *Nulli.* manuſcriptum *Neque.* vers. 65. Flac. *Gratiani.* manuſcriptum *Gratiarum.* vers. 70. Flac. *ſedet.* manuſcriptum *ſedens.* vers. 75. Flac. *ſpeciem.* manuſcriptum *ſpem.* vers. 84. Flac. *veſtra.* manuſcriptum *tua.* vers. 85. Flac. *excepit.* manuſcriptum *recepit.* vers. 93. Flac. *Petri,* manuſcriptum *patrum.* vers. 100. Flac. *&* manuſcriptum *ſed.* vers. 107. Flac. *indicat.* manuſcriptum *indicant.* vers. 121. Flac. *Joannes nuncupatur.* manuſcriptum *Pilatus appellatur.* vers. 123. Flac. *groſſo lota,* manuſcri-

ſcriptum *craſſo lata*. v. 125. Flac. *ſed rerum emptum*. manuſcriptum *Redemtum a*. vers. 129. Flac. *vero Carlinorum*. manuſcriptum *mater ſterlingorum*. A. C. INC.

Dactilici leonini in Romam, quod donis omnia iuſtificet, item quod ſit inſatiabilis; initio: *Eccleſiaſtica Roma negotia cum moderetur*. Exſtat in collectione Flaciana p. 415.

XII. *Querela cuiusdam ſacerdotis, vt vocant, curiati, de monachis, qui ſacerdotium illius coenobio ſuo volebant vnire*; verſu hexametro, initio: *Quae monachi quaerunt, patrio mea iure fuerunt*. Exſtat ibidem pag. 455.

XIII. *Vita monaſtica*; initio: *Si vis eſſe coenobita*. Exſtat ibidem pag. 461.

VIV. *De morte Imperatoris Henrici VII. quem frater Paulinus ordinis praedicatorum intoxicauit ex vetuſtiſſimo libro carmina, ſeu rhytb-*

A. C. INC. *rhythmi quidam* initio: *In anno, quo milleſimum.* Exſtat ibidem pag. 470.

XV. *Regula beati Libertini ordinis noſtri;* initio: *Abbas noſter tritus eſt ſcyphos euacuare.* Exſtat ibid. pag. 488.

IN-

INDEX I.

Carminum quae vel integra inſeruntur, vel ex MSSis & autographis editionibus corriguntur & recenſentur.

P. 105. BOETHII carmina, quae leguntur in libris de *conſolatione philoſophiae*, integra ex III. MSS. & IV. impresſis Codd.

p. 156. FORTVNATI carmen de *Paſchate* emendatum ex MS.

p. 168. EI. Hymnus de *paſſione Chriſti* integer ex MS.

p. 225. THEODVLPHI verſus in *die palmarum* correcti ex MS..

p. 241. *PASCHASII* RATBERTI carmen praefixum libro de *corpore & ſanguine Domini* emendatum ex MS.

p. 252. ANGELOMI praefatio in *quatuor libros regum* integra ex MS.

p. 257. RATPERTI verſus ad *proceſſionem diebus feſtis* recenſiti ex MS.

p. 258. EI. verſus ad *reginam ſuſcipiendam* recenſiti ex MS.

p. 263. HARTMANNI verſus canendi *antequam legatur Euangelium* recenſiti ex MS.

EI. in *natale innocentium* recenſiti ex MS.

EI. *unde ſupra* recenſiti ex MS.

EI. verſus ad *proceſſionem diebus dominicis* recenſiti ex MS.

Ii ii p. 264.

p. 264. EI. verſus ad *Eucharistiam* recenſiti ex MS.
p. 274. NOTKERI verſus ad *regem ſuſcipiendum* integri ex MS.
p. 296. THEODVLI *Ecloga* correcta ex MS.
p. 312. *IOHANNIS* de GARLANDIA opus *ſynonymorum* integrum ex MS.
p. 338. EI. liber de *aequiuocis* recenſitus ex MS.
p. 339. EI. *Myſteria eccleſiae* recenſita ex MS.
p. 346. EI. Liber de *orthographia* recenſitus ex MS.
p. 389. HILDEBERTI elegia de *ſuo exilio*, vel de *inſtabilitate fortunae* emendata ex MS.
p. 390. EI. verſus de *creatione mundi* & *operibus ſex dierum* integri ex MS.
p. 398. EI. verſus de *excidio Troiae* integri ex MS.
p. 413. Fragmentum ex BERNARDI Morlanenſis libro de *contemptu mundi* correctum ex MS.
p. 422. BERNARDI Claraeuallenſis de *contemptu mundi* correctum ex MS.
p. 453. HENRICI Septimellenſis elegia de *diuerſitate fortunae & philoſophiae conſolatione* ex II. MSS. integra edita.
p. 502. AEGIDII Corbolienſis liber de *virtutibus & laudibus compoſitorum medicaminum* integer ex MS.
p. 697. *PETRI* de RIGA liber *Eſtherae* correctus ex II. MSS.
p. 701. EI. prologus *Aurorae* integer ex MSS.
p. 703. EI. *Recapitulatio utriusque teſtamenti* integra ex II. MSS.
p. 727. Excerpta ex EI. *Aurora* ex MSS.
p. 733. EI. liber *Ruth* integer ex MSS.
p. 737. AEGIDII Delphenſis *praefatio in N. T. Aurorae* integra ex MS.
p. 739. EI. *epilogus Aurorae* integer ex MS.
p. 740. EI. de *numero librorum utriusque teſtamenti*, *& modo legendi* narratio integra ex MS.

p. 741.

p. 743. MATTHAEI Laudunenſis & AEGIDII Delphenſis Tractatus de *poena infernali* integer ex MS.

p. 748. ANONYMI Altidiſiorenſis de *laude Aurorae & utilitate legendi hunc librum* carmen integrum ex II. MSS.

p. 754. NIGELLI WIREKERI *Prologus Brunelli* integer ex MS.

p. 766. MATTHAEI Vindocinenſis *Tobias* recenſitus ex MS.

p. 779. GVALTERI MAPES *querela ad Papam* integra ex MS.

p. 796. EBERHARDI Betunienſis *Labyrinthus* integer ex III. MSS.

p. 861. GALFRIDI de *VINOSALVO Poetria nova* integra ex IV. MSS.

p. 979. EI. de *ſtatu Curiae Romanae* liber correctus ex edit. Flaciana.

p. 1022. ALANI de *INSVLIS* Anti-Claudiani Liber primus integer ex MS.

p. 1045. EI. Carmina ex libro de *planctu naturae* integra ex III. MSS.

p. 1092. EI. rythmi contra *amorem Veneris* integri ex II. MSS.

p. 1098. ANONYMI verſus de *Adolpho Imperatore* integri ex MS.

p. 2008. ADOLPHI *Fabulae* ex MS.

p. 1139. HERMANNI Lhenienſis *vaticinium* recenſitum ex II. MSS.

p. 1158. ANONYMI *Salutaris* integer ex MS.

p. 1167. PETRI HELIAE textus metricus in *Priſcianum* recenſitus ex MS.

p. 1170. OFILII SERGIANI elegia de *pulice* correcta ex editione antiquiſſima.

p. 1171. PAMPHILI MAVRILIANI de *arte amandi* elegiae ex editione vetuſtiſſima correctae,

p. 1176. ANONYMI *experimenta medica* recenſita ex MS.
p. 1178. ANONYMI Erfurtenſis *deſcriptio Henrici Praepoſiti* recenſita ex MS.
p. ead. EI. contra *ſacerdotum vitia* recenſitum ex MS.
p. 1179. EI. de *ſtatu urbis Erfordienſis* carmen recenſitum ex MS.
p. 1180. EI. in *Genehardum* carmen recenſitum ex MS.
p. ead. EI. *Occultus* recenſitus ex MS.
p. 1181. ANONYMI *Filo* recenſitus ex MS.
p. 1186. ANONYMI Hiſtoriae de *Pyramo & Thisbe* praefatio integra ex MS.
p. 1188. Alius ANONYMI Hiſtoriae de *Pyramo & Thisbe* praefatio integra ex MS.
p. 1191. ANONYMI carmen de *extremo iudicio*, recenſitum ex MS.
p. ead. ANONYMI *Trivita ſtudentum* recenſita ex MS.
p. 1193. ANONYMI *Luparius* integer ex MS.
p. 1199. ANONYMI *Peregrinus* integer ex II. MSS.
p. 1225. BICINVS de *ſtatu monachorum non mendicantium* recenſitus ex MS.
p. ead. ANONYMI *vita Iudae traditoris* recenſita ex MS.
p. ead. ANONYMI *Vita Pilati* recenſita ex MS.
p. 1226. LVDOLPHI de *LVCO Flores Grammaticae* recenſiti ex MS.

INDEX II.

Poetarum quorum hiſtoria datur.

A.

Petr. ABaelardus Abaillardus. 414
Abaillardus. Abalardus 415
Abbo 300
Abelardus 414
Abelartus 415
Acca 208
Adalbero 307

Adamus *Barkingenſis* 986
Dorenſis 762
de Montaldo 1167
Nutzarde 1141
Adeboldus. Adelbandus. Adelbodus. Adelboldus. 307
Adeldannus 350
Adelferius 964
Adelhelmus 198
Adelmannus 350
Adelmus 198
Ademarus 309
Adeobaldus 307
Adilredus 433
Adolphus
Ioan. Aegidius 499
Aegidius *Athenienſis. Corbeienſis. Corbolienſis* 499
Delphenſis 736
Graecus 499
Magiſter 1223
Pariſienſis. 499. 736. 750. 991
Aegil 228
Agenardus 233
Agobardus 231
Ailredus 433
Aimoinus *Floriacenſis* 303
Pariſienſis 267
Aimonius 303
Ainardus 233
Alanus 1012
Albericus 357
Albertinus *Muſſatus* 1140
Albertus 284
Albinus 214
Albo 300
Albus *Ovid.* 1185
Alcimus *Ecdic. Avitus.* 85
Alcuinus 214
Alcuinus *Ecdicius Avitus.* 86
Aldebaldus 291
Aldelinus. Aldelmus. Aldhelmus. 198
Aldremannus 448
Alexander *Eſſebienſis.* 988
Neckam 992
de Villa dei 767
Algerus 388
Almannus *Altvillarenſis* 266
Brixienſis 350
Alphanus *Salernit. I.* 358
II. 379
Altelmus. Althelmus. 198
Alvarus 253
Amatus 351
Ambroſius *Nicander* 870
Ammonius 303
Amoenus 14
Andreas 1000
Angelomus 251
Angelrannus 342
Angilbertus *Centulenſis* 270
Corbeienſis 259
Meropius Pontius Anicius *Paulinus* 53
Annitius *Manlius Severinus Boethius* 93
Anonymi varii 1827

Anonymus *de Adolpho Imp.* 270
Aelberti diſcipulus. 218
Altiſiodorenſis 747
de Avito 181
de Berengario 292
de Carolo M. 268
Erfordienſis 1178
Experimentorum 1176
Filonis 1181
de Henrici IV. Imperatoris bellis 763
de Iuda 1225
de Iudicio extremo 1191
Luparii 1193
Peregrini 1199
Petroburgenſis 987
de Pilato 1225
Poenitentiarii 1142
de Pyramo & Thisbe 1186. 1188
Salutaris 1158
Trivitæ ſtudentum 1191
de St. Vincentio 1002
Anſelmus 373
Anthelmus 398
Arator 146
Arnoldus 309
Arnulphus *Lexovienſis* 443
Ratisbonenſis 341
Galfr. Arthurius 434
Turcius Rufus Aſterius 70
Audoenus Audoenus 196
Audradus 261
Auguſtinus 52
Alcimus Ecdicius Avitus 85
Aurelius *Prudentius Clemens* 4

B.

B. 304
Petrus Babyon 1144
Baldramus 271
Baldricus 372
Baldwinus 448
Baltramnus 271
Bandomina. Bandoninia. Bandoniniana 175
Bartholomaeus 1008
Caſtellanus Basſianenſis 1139
Robertus Baſton 1104
Thomas Beckettus 436
Beda 204
Iacobus de Benedictis 2003
Gauferius Benedictus 348
Benedictus *Caſinenſis* 142
Papa XII. 1148
Benevenutus *de Campeſanis* 2066
Bernardus *Claraevallenſis* 419
Cluniacenſis 427
Corbeienſis 354
Geytenſis 2008
Morlanenſis 412

Bernar-

Bernardus *Weſterrodes* 1227
Bernenſis. Bernerius
Berno 343
Bertarius. Bertharius Berthorius 261
Bertoldus 228
Bicinus 1225
Michael Blaunpayn 996
Joannes Bocatius 1149
Boethius. Boetius 92
Bonaventura 1003
Bonifacius 209
Bonus 187
Sylveſter Bonus 51
Braulio. Braulius 187
Bricſtanus. Briſtanus 256
Bruno *de Colonia* 1223
Signienſis 381
Tullenſis 346

C.

Franciſcus Cæſar 2000
Jacobus Caietanus 1136
Joannes Caietanus 377
Joannes Caligator 1143
Petrus Camelianus 1220
Franciſcus Camenus 377
Benevenutus de Campeſanis 2006
Thomas de Campo 1223
Candidus 228
Capito 996
Reynerus Capoccius 999
Carolus M. 220
Catellanus *Basſianenſis* 1139
Chilpericus 175
Daniel Churche 439
Claudius Claudianus, 14
Claudianus *Mamertus* 68
Claudius 230
Fabius Claudius *Gordianus Fulgentius* 142
Claudius *Mamertus* 68
Marius Victor 52
Aurelius Prudentius Clemens 4
Clemens *III. Antipapa* 356
Venantius Honorius Clementianus *Fortunatus* 151
Colucius 1153
Columba 176
Columbanus 176
Conradus *de Altzeya* 1146
Brunwillerenſis 367
Hirſaugienſis 450
de Mure 2004
Corippus 172
Coſmas 279
Quintinus Craſius 418
Creſconius 198
Cuthbertus 209
Cyprianus *Caſinenſis* 210
Cordubenſis 269

D.

Petrus de Dacia 2006
Dado 196
Dagulfus 221
Daniel *Churche* 439
Ditmarus 306
Donnizo 763
Donus 295
Dracontius 56
Drepanius *Florus* 243
Dudo 291

Durandus 351

E.

Eadmerus 379
Ealredus 432
Eberhardus *Betunienſis* 795
Alcimus Ecdicius *Avitus* 85
Claudianus Ecdicius *Mamertus* 68
Eckardus 383
Eckebertus 310
Edilredus 433
Edinerus. Edmerus. Edmundus. 380
Eginhardus, Einardus 233
Ekehardus 310
Philippus de Eleemoſyna 440
Eleredus 433
Ruſticus Elpidius 73
Elpis 140
Emondus. Emundus 380
Engelbertus 2000
Engelmodus 243
Engilbertus 259
Magnus Felix Ennodius 83
Erchempertus 266
Ericus 258
Johannes Erigena 264
Erinfredus 219
Ermanricus 232
Ermoldus. Ernoldus *Nigellus* 229
Erricus 258
Ethelwolfus 222
Ethilredus 433
Marbodus *Evanx.* 369
Eugenius 188
Evodius 83
Euſtachius 1003
Eutrandus 283
Eutychius 1003
Eynardus 233

F.

Fabius *Claudius Gordianus Fulgentius* 141
Fabius *Fulgentius Placiades* 142
Remus Favinus 1157
Felix 204
Magnus Felix *Ennodius* 83
Ferius *Hilpericus* 213
Fidantius 1003
Flaccus *Alcuinus* 214
Flawaldus. Flodoardus 281
Florinus 1224
Drepanius Florus 243
Venantius Honorius Clementianus Fortunatus 151
Franciſcus *Amans* 1176
Aſſiſius 991
Cæſar 2000
Camenus 377
Mauroi 418
Petrarcha 1149
Franco 374
Freculphus. Friculphus 148
Fridegodus 280
Frodoardus 281
Fulbertus 308
Fulcherius 382
Fulco 763
Fulcoius 352
Fabius Fulgentius *Placiades* 142

Fabius

Fabius Claudius Gordianus Fulgentius 141

G.

Galfridus *Anglicus* 856
Arthurius 434
de Machabaeis. 1224
Galfridus *de Vino Salvo* 855
Johannes de Gallandia 311
Ganfredus 855
Gauferius 348
Gaufridus *Groſſus* 384
Gaviferius 348
Gauzbertus 304
Gelaſius II. *Papa* 377
Georgius *Mayrigenſis* 1224
Gerardus *S. Quintini* 1003
Sylva maioris 344
Gerbertus 299
Richardus de S. Germano 995
Gervaſius 987
Gerwardus 271
Gilbertus *de AlexandroM.* 1226
Ciſtercienſis 433
Gildas *Albanius* 76
Badonicus 174
Gilibertus 433
Gillebertus 551
Gilo 763
Sylveſter Giraldus 775
Giſlebertus 345
Godelbertus 73
Godefridus *Lidgate* 1153
Viterbienſis 446
Wintonienſis 371
Gonzo 344
Fabius Claudius Gordianus *Fulgentius* 141
Gotſalcus 292
Joannes Gower 1153
Gregorius *Huntyngton* 999
Gregorius *I. Papa* 182
Sinveſſanus 378
Tarracinenſis 381
Gulielmus Griſant 1146
Robertus Groſſeteſt 996
Gaufridus Groſſus 384
Grouteheade 996
Graiferius 348
Gvaldo 355
Gvalfredus 382
Gvalo 434
Philippus Gvalterus 764
Gvalterus *Mapes* 776
Morganenſis 988
Wiburne 1146
Gvido *Ambianenſis* 342
Caſinenſis 374
Ferrarienſis 1105
Vincentius 1226
Gvilhelmus *Appulus* 365
Brito 990
Coventrienſis 1144
Croylandenſis 438
Griſant 1146
Jordanus 1147
Kethus 1143
Leyceſtrius 775
a Montibus 775
Pariſienſis 998

Guilhelmus *Peregrinus* 759
Rameſienſis 438
Gunterus *Elvonenſis* 366. 789
Ligurinus 788
Gwibertus 356

H.

Haldoinus 247
Harigerus 372
Hariulfus 366
Harmannus. Hartmundus. Hartmutus 262
Philippus Harvengius 441
Ruſticus Helfridius 73
Petrus Helias 1167
Helinandus. Helmandus 993
Ferius Helpericus 213
Helpericus 351
Helpidia. Helpis 140
Henricus *Autiſſiodorenſis* 258
Florentinus 451
Huntingtonenſis.
Lyncolnienſis 431
Pauper 450
Roſla 1010
Samarienſis Septimellenſis 450
Svineſius 449
Herembertus. Heremper-tus 266
Herigerus 305. 372
Hermannus *Contractus* 347
Lhenienenſis 1139
de Schildis 1142
Herricus 258
Hilarius *Abaelardi* 415
Hilarius *Arelatenſis* 55
Hildebertus 385
Hildefonſus 194
Hildegardis 437
Hildericus 229
Hilduinus 232
Ferius Hilpericus 213
Hincmarus. Hincmaurus 260
Honorius *Fortunatus* 151
I. Papa 185
Scholaſticus 145
Joannes Hovedenus 1006
Rogerus Hoveden 765
Hubaldus. Hucbaldus. Hugbaldus. 277
Gregorius Huntyngton 999

I.

Jacobus *de Benedictis* 1203
Caietanus 1136
Presbyter 1180
Ildefonſus 194
Ingelramus 341
Innocentius *III. Papa* 986
IV. 998
V. 1008
Joannes *Aegidius* 499
Auguſtinianus 995
de Bardea 1170
Barenſis 367
Bertinianus 995
Bocatius 1149
Bonaventura 1003
Bridlyngtonenſis 1150
Joannes *Caietanus* 377
Caligator 1143
Eluonenſis 293

Joannes

Joannes *Erigena* 264
Garlandius 311
Gower 1153
Grammaticus 1002
Hanwillenſis 760
de Hayda 1009
Hildesheimenſis 1147
Hocſemius 1142
Hovedenus 1006
de S. Omero 986
Peckam 1011
du Pin 1148
Romanus 266
Sarisburienſis 445
Serlo 427
Severianus 445
Somer 1152
de Werden 1170. 1191
Jonas 233
Gvilielmus Jordanus 1147
Joſephus *Alcuini* 219
Devonius 771
Iſcanus 771
Jotſaldus 292
Iſidorus 186
Ju 1144
Julianus 197
Julius *Speratus* 1188
Juſtinus 1000

K.

Gvillelmus Kethus 1143

L.

Lambertus. Lamfridus 286
Landenulphus 549
Stephanus Langton 994
Lancfredus 286
Lavinius 1177
Laurentius *Caſinenſis* 279
Dunelmenſis 429
Veronenſis 376
Weſtmonaſterienſis 429
Richardus Ledredus 1143
Leo *Papa IX.* 346
Pariſienſis 497
Protonotarius 1189
Rythmicus 763
Ludolphus *de Luco* 1226
Luitprandus 283
Raymundus Lullus 2001
Lupus 222
Lupus *Servatus* 254
Lutingus 198
Luxorius. Luxurius 84

M.

Magnetius 248
Rudbertus Magnus 384
Magnus *Felix Ennodius* 83
Malachias 416
Claudius Mamertus 68
Nicolaus Maniacutius 442
Anitius Manlius *Severinus Boethius* 93
Gvalterus Mapes 776
Marbodus 368
Marcus 184
Claudius Marius *Victor* 51
Martinus 171
Matthaeus *Laudunenſis* 742
Vindocinenſis 765
Pamphilus Maurilianus 1171
Petrus Mauritius 424
Mauritius *Morganius* 788
Somerſetus 497

Mauri-

Mauritius *de Virtute* 1192
Franciſcus Maurol 418
Rabanus Maurus 248
Medibardus.Medingaudus 417
Meropius *Pontius Anicius Paulinus* 53
Metallus 349
Michael *Blaunpayn* 996
Milo 255
Modoinus 227
Adamus de Montaldo 1167
Walterius de Muda 1009
Conradus de Mure 2002
Albertinus Muſſatus 1140

N.

Alexander Neckam 992
Ambroſius Nicander 270
Nicolaus *de Bibera* 1010
de Braia 2002
Maniacutius 441
Ermoldus Nigellus 229
Nigellus *Wireker* 751
Notgerus 272
Notkerus *Balbulus* 272
Labeo 307
Adamus Nutzarde 1141

O.

Obbertus 416
Oderiſius 371
Odilo 343
Odo *Cantuarienſis* 280
Cluniacenſis 278
Oſilius *Sergianus* 1169
Olbertus 284. 416
Malachias Omongair 417
Orentius.Orientius.Orontius 77
Osbernus. Osbertus 356
Oswaldus 306
Otfridus 256
Otto 365
Albus Ovidius 1185
Ovidius 1168

P.

Pamphilus *Maurilianus* 1171
Pandulphus *Capuanus* 349
Oſtienſis 384
Paſchaſius *Ratbertus* 240
Patricius 70
Paulinus 214
Meropius Pontius Anitius Paulinus 53
Paulus *Winfridus* 210
Joannes Peckam 1011
Franciſcus Petrarcha 1149
Petrus *Abaelardus* 414
Babyon 1144
Bladunius 383
Bleſenſis 758
Camelianus 1220
Cardinalis 378
Caſinenſis 411
Comeſtor 498
de Dacia 2006
Helias 1167
Manducator 498
Mauritius 424
Pictavienſis 425
deRemes.deRiga 692
Venerabilis 424
Philippus *de Eleemoſyna* 440

Philip-

Philippus *Gualterus* 764
Harvengius 440
Joannes du Pin 1148
Fabius Fulgentius Placiades. Planciades 142
Ricardus Pluto 440
Meropius Pontius *Anicius Paulinus* 53
Priſcianus 143
Proſper *Tyro* 65. 66
Prudentius 254
Aurelius Prudentius *Clemens* 4

Q.

Quintinus *Craſius* 418
Turcius Ruffius Aſterius Quintus 70

R.

Rabanus *Maurus* 248
Radevicus 426
Radulphus 417
Rainaldus 382
Rangerius 376
Paſchaſius Ratbertus 240
Rathbodus 275
Ratpertus 257
Raymundus *Lullus* 2001
Raynaldus 412
Raynerius 999
Reginaldus 1221
Reimbaldus 1221
Reinerus 1222
Reingerius 376
Retrus de Remes 692
Remus *Fauinus* 1157
Reynerius *Capoccius* 999
Ricardus *Bardenienſis* 998
Eligenſis 988
Ricardus *Frater* 1222
de S. Germano 995
Ledredus 1143
Londinenſis 768
Maydeſton 1152
Pluto 440
Præmonſtratenſis 449
Petrus de Riga 792
Ringerius 376
Robertus *Baſton* 2004
Groſſeteſt 996
Rodulphus 368
Rogerius 376
Rogerus *Fordanus* 440
Hoveden 765
Rongerius 376
Henricus Rosla 1010
Roſvida. Roſwitha 287
Rudbertus *Groſſi capitis* 997
Magnus 384
Rudolphus 412
Turcius Ruffus (Rufius) *Aſterius* 70
Rupertus 384
Rusfius 70
Ruſticus *Helpidius* 73

S.

Salomon 276
Salvus 281
Saxo 447
Ofilius Sergianus 1169
Serlo 442
Joannes Serlo 427
Lupus Servatus 254
Seuerinus 93
Sigebertus 375

Silo 442
Simon *Fraxinus* 760
Stokius 1001
Simplicius 172
Joannes Somer 1152
Smaragdus 284
Julius Speratus 1188
Stephanus *Langton* 994
Leodienſis 277
Simon Stokius 1001
Strabo. Strabus 235
Sylveſter *Giraldus* 775
Sylvius *Bonus* 51
Symbaldus 998
Syrus 289

T.

Tathwinus 204
Teliefinus Thelefinus 142
Theodericus *Theologienſis* 341
S. Trudonis 371
Theodoricus *Caſinenſis* 306
Theodorus *Valliſcolor* 1002
Theodulphus 223
Theodulus 293
Theophanius 250
Thomas *Aquinas* 1005
Baiocenſis 433
Beckettus 436
Beverlacenſis 435
de Campo 1223
de Cantiprato 1000
Elyenſis 762
Wicke 2003
Tilpinus 220
Rodulphus Tortarius 368
Turcius *Rufus Aſterius* 70
Turpinus 220
Proſper Tyro 66
Theodorus *Villiſcolor* 1002
Venantius 151
Verecundus. Vergundus 146

U.

Uffingus 299
Victor. Victorinus. Victorius 51
Vigellus 751
Guido Vincentius 1226
Galfridus de Vino ſalvo 555
Urbanus *Papa II.* 365
V. 1146

W.

Walafridus *Strabo* 235
Waldrammus. Waldramus 271
Walterius *de Muda* 1009
Wallerus *de Caſtellione* 764
Waltfridus 235
Wandelbertus 240
Wetekre 751
Gualterus Wiburne 1145
Thomas Wicke 2003
Wilteraminus. Willeramus 354
Windichindus. Windichinus 283
Winfridus 210
Wippo 347
Wirechet. Wireker 751
Witekindus 283
Wlfaius 271
Wolphelmus 357
Wolſtanus 292

FINIS.

CATALOGVS LIBRORVM
Sumptu NOVI BIBLIOPOLII
editorum.

GEorgii *Beyeri* ſpecimen juris Germanici. 4.

Bibliotheca academica anni 1718 & 19, 4.

Bibliotheca noviſſima obſervationum ac recenſionum 4.

Godofredi *Boenigk* digeſta juris civilis Romani in ordinem naturalem reducta. 8. & 4.

- inſtitutiones juris civilis Romano-Germanici conſonantes. 8. & 4.

Dubia juris naturæ ad generoſisſimum dominum *** vbi plurima, quæ vulgo in jurisprudentia naturali tanquam doctrinæ fundamentales & indubiæ admittuntur, ſub examen vocantur 4.

Irenæi *Elpiſtii* diſquiſitio de eligenda religione in Germania. 4.

Ethica Carteſiana. 8.

Ge. *Franci de Franckenau* de Palingeneſia ſive reſuſcitatione artificiali cum commentario *Joh. Chriſtiani Nehringii.* 4.

Jo. Chr. *Franck* de dominio rei filio familias fauore in patrem donatae patri vulgo, ſed perperam tributo. 4.

- problema iuridicum de ſucceſſione liberorum matri in tutore ipſis petendo negligenti hodierno iure non adimenda, occaſione Novell. CXV. 4.

- vindiciæ verborum poſtremorum §. vlt. I. de nuptiis adverſus emendationes intempeſtiuas. 4.

Mich. Henr. *Gribneri* principia proceſſus iudiciarii cum differentiis juris Magdeburgici Jo. Chr. *Franck.* 8.

- opuſcula ſelecta juris publici & privati. 4.

Nic. Hier. *Gundlingii* ſingularia ad legem majeſtatis. 4.

Nicol. *Gurtleri* inſtitutiones theologiæ cum notulis poſtumis auctoris. 4.

Mich. Gottlieb. *Hanſchii* ſelecta moralia. 4.

Io. Gottl. *Heineccii* cultioris latinitatis fundamenta 8.

- ſyntagma antiquitatum Romanarum iurisprudentiam illuſtrantium. 8.

Io. Mich.

Jo.Mich. *Heineccii* ſchediaſma de colloquiis religioſis. 4.
Chriſtiani *Knaut* compendium botanicum 8.
Polyc. *Leyſeri* hiſtoria poetarum & poemat. medii ævi 8.
Joh. Petri de *Ludewig* ICti dica Jubileorum 4.
- opuſcula miſcella iuridica, hiſtorica & philoſophica, II. tomi. fol.
- oratoria de Namuro, emendanda Germaniæ iurisprudentia, & alia. 8.
- prærogativæ Wurtenbergici ducatus. 4.
Luderi *Menckenii* tabulæ ſynopticæ Inſtitutionum f.
- tabulæ ſynopticæ Pandectarum f.
- theoria & praxis Pandectarum 8.
- uſus practicus Inſtitutionum 8.
Frider. *Menz* Ariſtippus deſcriptus & ab imputationibus vulgaribus vindicatus. 4.
Μȣσαίȣ τȣ̃ γραμματικȣ̃ τὰ καθ' Ἡρῶ καὶ Λέανδρον,
Muſæi Grammatici de Hero & Leandro poema cum notis variorum 8.
Jo. Ge. *Perſch* de crimine Simoniæ 4.
Jo. Wilh. *Peterſenii* Vranias, qua opera Dei magna carmine heroico celebrantur. 4.
Probæ Falconiæ cento Virgilianus hiſtoriam veteris & novi teſtam. complexus c. not. Jo.Henr.Kromayeri. 8.
Friedemanni *Schneider* proceſſus diſputandi 8.
Carolus *Sigonius* de antiquo iure populi Romani. 8.
Jac. Car. *Spener* de datiua tutela ſubvaſallor. imperii. 4.
- hiſtoria Germaniæ univerſalis & pragmatica II. vol. 8.
- notitia Germaniæ antiquæ cum novis tabulis Geographicis, & conſpectu Germaniæ mediæ 4
- primitiæ obſervationum hiſtorico-feudalium 4.
Zachar. Conr. ab *Uffenbach* bibliotheca Uffenbachiana MSSta ſ. catalogus & recenſio MSStorum codicum, quos ad vſus publicos offert, fol.
Vitæ iuris conſultorum veterum a Bern. *Rutilio*, Jo. *Bertrando* & Guil. *Grotio* conſcriptæ. 4.
Jo. Ge. *Wagner* iuris naturalis & gentium liber elementarius 8.
Jac. Gabr. *Wolffii* inſtitut. iuriſprudentiæ naturalis. 8.

❁ (o) ❁

VA1 1506254

Digitized by Google

150
C
44

Digitized by Google

Digitized by Google